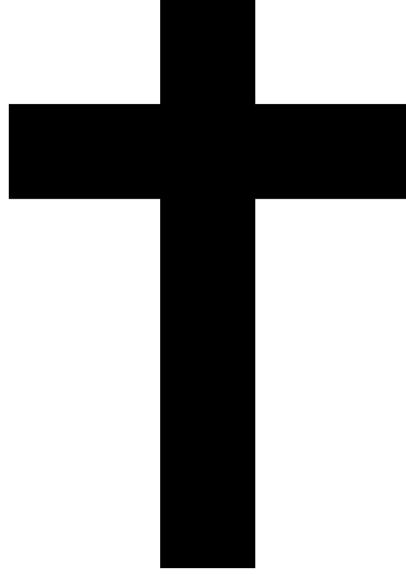

Diza'quë shtë Dios
con dizë

New Testament in Zapotec, Ocotlán (MX:zac:Zapotec, Ocotlán)

Diza'quë shtë Dios con dizë
New Testament in Zapotec, Ocotlán (MX:zac:Zapotec, Ocotlán)

copyright © 1983 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Zapotec, Ocotlán

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Zapoteco, Ocotlán [zac], Mexico

Copyright Information

© 1983, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Zapotec, Ocotlán

© 1983, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022
b5034bc2-699c-5c8d-b682-32909c3d919b

Contents

San Mateo	1
San Marcos	50
San Lucas	80
San Juan	132
Hechos	171
Romanos	222
1 Corintios	244
2 Corintios	265
Gálatas	279
Efesios	287
Filipenses	295
Colosenses	301
1 Tesalonicenses	307
2 Tesalonicenses	312
1 Timoteo	315
2 Timoteo	321
Tito	325
Filemón	328
Hebreos	330
Santiago	347
1 San Pedro	353
2 San Pedro	359
1 San Juan	363
2 San Juan	368
3 San Juan	369
San Judas	370
Apocalipsis	372

Diza'quë según San Mateo

Ra shtadë guëlü Jesús (Lc. 3.23-38)

¹ Ndë'ë na listë shtë ra shtadë guëlü Jesucristo. Guc më llëbni David nu guc më llëbni Abraham.

² Abraham guc shtadë Isaac. Hia na gubani Isaac gúqui' shtadë Jacob. Hia lë'i' gúqui' shtadë Judá con ra bëchi'. ³ Judá guc shtadë Fares nu Zara. Tse'lë Judá bërulë Tamar. Fares guc shtadë Esrom; hia na gubani Esrom gúqui' shtadë Aram. ⁴ Aram guc shtadë Aminadab. Hia tiempë na gubani Aminadab gúqui' shtadë Naasón. Hia lë'ë Naasón gúqui' shtadë Salmón. ⁵ Salmón guc shtadë Booz; shni'a Booz guc Rahab; Booz guc shtadë Obed; shni'a Obed guc Rut. Obed guc shtadë Isaí. ⁶ Isaí guc shtadë rëy David. Hia rëy David guc shtadë Salomón nu shni'a Salomón guc tse'lë tégulë Urías.

⁷ Salomón guc shtadë Roboam. Hia lë'ë Roboam guc shtadë Abías. Hia lë'ë Abías guc shtadë Asa. ⁸ Asa guc shtadë Josafat nu Josafat guc shtadë Joram. Hia na gubani Joram gúqui' shtadë Uzías. ⁹ Uzías guc shtadë Jotam nu Jotam guc shtadë Acáz. Hia na gubani Acáz gúqui' shtadë Esequías. ¹⁰ Esequías guc shtadë Manasés. Hia na gubani Manasés gúqui' shtadë Amón nu Amón gúqui' shtadë Josías. ¹¹ Josías guc shtadë Jeconías nu con ra bëchi'. Tiempë ni bia'a ra mënë lë'ë ra israelitë ziquë prësi parë Babilonia.

¹² Despuësë de ni, Jeconías guc shtadë Salatiel nu guc Salatiel shtadë Zorobabel. ¹³ Zorobabel guc shtadë Abiud. Hia na gubani Abiud gúqui' shtadë Eliaquim nu Eliaquim gúqui' shtadë Azor. ¹⁴ Azor guc shtadë Sadoc. Hia iurë na gubani Sadoc gúqui' shtadë Aquim. Aquim guc shtadë Eliud. ¹⁵ Eliud guc shtadë

Eleazar nu Eleazar gúqui' shtadë Matán. Matán guc shtadë Jacob. ¹⁶ Jacob guc shtadë José, tse'lë María. Hia lë'i' guc shni'a Jesús. Jesús nápi' stubi lë, Cristo.

¹⁷ Manëre ni naescritë ndë'ë chidá generaciön, mënë naná shtadë guëlü Jesús; gubani rai' entrë Abraham hashtë David. Nu zac naescritë ndë'ë lë shtadë guëlü Jesús naná guc stubi chidá generaciön entrë David hashtë bia'a ra mënë ra israelitë parë Babilonia. Nu naescritë ndë'ë lë shtë mënë naná stubi chidá generaciön, ra naguquërdë dizdë tiempë gua rai' Babilonia hashtë gulë Jesucristo.

Bëdchini Jesús lu guë'dchiliu (Lc. 2.1-7)

¹⁸ Zndë'ë guc iurë gulë Jesucristo. María, shni'a më nápi' cumprumisi parë guëtsë'ai' con José. Antsë de quë guëquërdë rai' juntë, hia lë'ë María bëdzëli' nua shíni' por pudërë shtë Espíritu Santo. ¹⁹ José, tse'lë María, na tubi nguiu za'quë. Guc shtu'u José niasá'ni' lë'ë María sin quë adë niac bë'adi'i ra mënë parë adë guëru'udi'i shtu shtë María. ²⁰ Mientras quëhúni' llgabë zni, tubi ianglë shtë Dios bëlua'alú lu mbëca'ldë nu repi ianglë: —José, llëbni David, adë rdzëbëdi'il gúnël recibir María cumë ziquë tsé'lël purquë lë'ë shíni' zé'di' por pudërë shtë Espíritu Santo. ²¹ Lë'ë María gápi' tubi shíni' nu guërulë me'dë Jesús. Zni guërulë me'dë purquë lë'i' gúni' salvar ra shmënë më de grë duldë shtë rall.

²² Grëtë' ndë'ë guzac parë gac cumplir lo quë naguni'i Dadë Dios lu muzë nabiadi'dzë shti'dzë më guahietë; bëquë'ëi':

²³ Lë'ë lliguëna'a gua shíni' nu gápi' tubi me'dë naguërulë Emanuel.

Lë ni runë cuntienë: Dios con lë'ë hia'a.

²⁴ Iurë lë'ë José gubani lu mbëca'ldë, bë'ni' tal cumë guni'i ianglë lúhi'. Bë'ni' recibir María cumë ziquë tsé'li'. ²⁵ Perë adë naguërdëdi'i rai' ziquë tsé'li' hashtë

iurë lë'ë shini María bédchini lu guè'dchiliu. Iurní bédë'ë José lë me'dë; bërulëhi' Jesús.

2

Bidë guëná rëy mago lë'ë niñi

¹ Iurë Jesús gulë guè'dchi Belén, tubi guè'dchi shtë Judea, lë'ë Herodes na rëy naquëgnibë'a guédubi lugar ni. Iurní bédchini ra rëy mago hashtë ciudá Jerusalén. Ze'dë rai' de nezë guia'a zitu. ² Guna'bë di'dzë ra mënë ni:

—¿Ca gulë rëy shtë ra më israelitë? purquë nezë guia'a guná na'a lu mbelëgui'i shtëhi'; por ni zë'pë na'a parë guédë'në na'a adorar lë'i'.

³ Iurë lë'ë rëy Herodes bini ra di'dzë ni, adë bédzëlëdi'i pë gúnëll; adë gurëdchídi'i ldú'ull. Nu grëtë' mënë shtë Jerusalén guzac rall zni. ⁴ Iurní lë'ë rëy guna'bë grë ra jëfë shtë ra bëshuzi nu grë ra narlua'a lëy nabëquë'ë Moisés entrë ra mënë israelitë. Guna'bë di'dzë rëy:

—¿Ca galë Cristo?

⁵ Lë'ë rall bëquebi:

—Guédchini Cristo Belén shp3 Judea purquë zni bëquë'ë tubi muzë shtë Dios guahietë. Naescritë zndë'ë:

⁶ Lë'ël Belén, guè'dchi shtë Judá.

Nal tubi guè'dchi mitu'në perë nídi'i stubi guè'dchi más importantë quë lë'ël entrë ra guè'dchi shtë Judá naná importantë.

De lë'ël guédchini tubi më ru'bë na-gapë grëtë' shmëna.

⁷ Iurní lë'ë Herodes guna'bë lë'ë rëy mago guitsë guitsë. Nu guna'bë dí'dzëll tubi tiempë namás ecsactë guc bëlua'alú mbelëgui'i lu rai'. ⁸ Iurní guni'i Herodes lu ra mago tsa rai' Belén nu répill:

—Gulë tsagná ndë nu gulë tsagna'bë di'dzë za'quë za'quë shcuendë me'dë. Iurë lë'ë të guédzëlë të me'dë, iurní gulë bë'në visi na purquë rac shtua'a tsaguëna adorar lë'i'.

⁹ Gualú bini ra mago shti'dzë rëy, iurní zia'a rai'. Lë'ë mbelëgui'i naguná rai' nezë guia'a, zia'asë

delantë lu rai' hashtë por fin lë'ë mbelëgui'i guzudchí lugar catë nanú me'dë. ¹⁰ Iurë lë'ë mago guná lu mbelëgui'i guzudchí, nalë bëquitë ldu'u rai' con lëgrë ru'bë la'ni ldu'u rai'. ¹¹ Iurë guatë rai' la'ni hiu'u, guná rai' lu me'dë nu María, shni'a me'dë. Iurní bëzullibi ra rëy; bë'në rai' adorar lë'ë me'dë. Lueguë bëshalë rai' cajë nanua'a rai' parë bözëlaa'dchi rai' orë, gushialë nu mirra. ¹² Despuësë guni'i shca'ldë rai' lu mbëca'ldë de quë guëabrídi'i rai' lu rëy Herodes. Bëabrí rai' ladzë rai' perë hia por stubi nezë.

Zia'a shtadë Jesús parë Egipto

¹³ Despuësë de zëagzë ra mago, tubi ianglë shtë Dios bëlua'alú lu mbëca'ldë lu José nu repi ianglë:

—Guashtë; gudëdchi me'dë; gulë gua con shni'a me'dë. Gulë gua nasesë guè'dchi shtë Egipto të ndë guëquërdë të hashtë iurë lë'ë na guënia'a guëabrí të ladzë të purquë lë'ë rëy Herodes tsatílill lë'ë me'dë parë gati me'dë.

¹⁴ Iurní guashtë José; bëru'unú rai' me'dë la'ni gue'lë parë Egipto. ¹⁵ Nga'li guquërdë rai' hashtë iurë lë'ë rëy Herodes guti. Zni guc cumplir lo quë naguni'i Dios por di'dzë nabëquë'ë muzë shtë më guahietë. Guní'i': "Hashtë naciuni Egipto guna'ba shinia".

Herodes gunibë'a gati ra llguë'në

¹⁶ Iurë lë'ë Herodes bédë'ë cuendë de quë lë'ë ra mago guluguë rall lë'ë rëy, iurní nalë bédchini llanë la'ni ldú'ull. Nu gunibë'all gati grë ra ngulë'në nanapë chupë izë parë guetë naquërdë Belén, con ra me'dë nananú guédubi alrededurë lugar ni. Zni bë'në rëy según tiempë ecsactë naguni'i ra mago bëlua'alú mbelëgui'i lu rai'. ¹⁷ Zni guc cumplir lo quë naescritë por Jeremías, muzë shtë Dios:

¹⁸ Bini tubi bë ru'bë; grëtë' ra na'a naquërdë regiuni Ramá, bi'ni rai' nu guá ldu'u rai'.

Raquel rú'ni' por shíni' perë adë nídi'i mudë parë chu gunë consolar

lë'ë rai' purquë grëtë' ra me'dë gunitilú rai'.

¹⁹ Perë despuësë guti Herodes, lë'ë ianglë shtë Dios bëlua'alú lu mbëca'ldë lu José catë quërelde rai' Egipto nu repi ianglë:

²⁰ —Guashtë; gudëdchi me'dë; gulë gua con shni'a me'dë të guëabrí të naciuni Israel stubi. Hia lë'ë mënë naguc shtu'u quini lë'ë me'dë, guti rall.

²¹ Iurní José guashtë. Biá'ai' me'dë con shni'a me'dë parë regiuni Israel. ²² Iurë José bini de quë Arquelao quëgnibë'a Judea shlugar shtádëll Herodes, bëdzëbë José niáhi' ndë, perë lu mbëca'ldë gua tubi visi de quë guëgzëhi' regiuni shtë Galilea. ²³ Iurë bëdchini rai' nga'li, iurní guquërelde rai' guë'dchi Nazaret. Zndë guzac parë guc cumplir lo quë naguni'i ra muzë shtë Dios guahietë: “Guërulë më Nazareno”.

3

Lo quë naguni'i Juan Baustista

(Mr. 1.1-8; Lc. 3.1-9, 15-17; Jn. 1.19-28)

¹ Tiempë dzë ni Juan Bautista bëdchini Judea hashtë tubi shlatë catë adë quërdëdi'i mënë. Quëadi'dzë Juan diza'quë shtë Dios; ² guni'i':

—Gulë bë'në nadzë'ë mudë nabani të purquë hia lë'ë iurë bëga'a parë guëribë'a Dios shmënë më.

³ Lë'ë Juan na el quë naguni'i Isaías, muzë shtë Dios. Bëquë'ëi' shti'dzë Dios manërë rë':

Guini të tubi bë shtë tubi mënë narni'i fuertë lu tubi shlatë ru'bë: “Gulë bë'në preparar nezë shtënë Dadë.

Gulë bë'në preparar la'ni ldu'u të ziquë nezë ldi parë iurë guëdchini Dadë. Gulë gubani tubi vidë za'quë.”

⁴ Lari shtë Juan nactsá'uhin con guitsë ladi camellë. Hia cinturón shtëni' na tubi gui'di, nu dau shtëni' guc shanchi nu dchini shtë mbee'zë lachi. ⁵ Iurní gli gli rdchini ra mënë shtë ciudá Jerusalén con ra mënë shtë guë'dchi shtë Judea con ra naquërelde

lugar guëlladchi Jordán; rdchini rall parë guëquë diaguë rall shti'dzë Juan. ⁶ Iurë lë'ë ra mënë rshubë duldë rall duldë shtë rall lu Dios, Juan bëchu'bë nisë lë'ë rall la'ni guëë'gu Jordán.

⁷ Perë iurë guná Juan cantidá mënë religiosë fariseo nu saduceo, bëdchini rall parë chubë nisë rall; guni'i' Juan lu rall:

—Llëbni mbe'ldë, ¿chull bëtsëbë lë'ë të? ¿Pëzielú dani'i rllu'në të parë guëca'chilú të lu cashtigu dushë nanapë quë guëdchini? ⁸ Gulë bë'në obrë za'quë parë guená mënë de quë guc cambi mudë nabani të, de quë bëabrí ldu'u të con Dios. ⁹ Nu adë rni'idi'i të la'ni ldu'u të gunë më perdunë lë'ë të sulë purquë na të llëbni Abraham. Rnia'a lu të si talë adë gúnëdi'i më recibir lë'ë të, napë më pudërë parë gunë më llëbni Abraham de guë'ë rë'. ¹⁰ Gunë më cashtigu ra mënë mal ziquë lë'ë guiubëaguë hia na listë parë guëchugin hiaguë. Grëtë' ra hiaguë nadë rnë'edi'i nashi za'quë, chugin nu tsequin lu gui'i.

¹¹ Guldía, na rchu'bë nisa lë'ë të con nisë parë guëlua'a de quë bë'në nadzë'ë të mudë nanabani të, perë el quë naze'dë despuësë de na, më ni guëzunëhi' ldu'u të nu guëne'e më Espíritu Santo parë cuezënúhi' lë'ë të. Guëshe'ldë më Espíritu Santo ziquë be'lë të parë gac të limpi. Më ni napë más pudërë quë na; adë rúnëdi'i tucara ni siquierë guahia rachi shtënë më. ¹² Gunë më separar ra mënë mal entrë mënë za'quë. Hia lë'ë më napreparadë con palë guia'a më të parë guëzunë më trigu të parë guëru'u gui'lli tubi cu'. Hia trigu tsutsa'u la'ni catë riutsá'uhin perë grëtë' gui'lli tsequi lu gui'i. Lë'ë gui'i nunquë adë rëaldëdi'in.

Bëriubë nisë Jesús

(Mr. 1.9-11; Lc. 3.21-22)

¹³ Iurní Jesús bëdchini de Galilea hashtë rua' guëë'gu Jordán catë nanú Juan të parë guëchu'bë nisë Juan lë'ë më. ¹⁴ Primërë adë nëdi'i Juan; répi' lu Jesús:

—Runë tucara chubë nisa por lë'ël perë lë'ël ze'dë lua.

¹⁵ Perë Jesús guni'i:

—Bëne'e sí iurne' purquë zni gac të parë guëdë'na'a cumplir grë cusë za'quë naquëgnibë'a Dios.

Iurní lë'ë Juan gunë ¹⁶ nu bëchu'bë nísi' lë'ë Jesús. Iurë Jesús gualú bëriubë nísi', lueguë bëru'ui' la'ni nisë; lueguë lueguë bëlla'lë lu gube'e hashtë guná më lugar catë quëbezë Dios nu guná Jesús lu Espíritu Santo shtë Dios; bédchíni' ziquë tubi palumë. Gulezënúhi' lë'ë Jesús.

¹⁷ Iurní bini më tubi bë, tubi voz nabëru'u lu gube'e naguni'i:

—Ndë'ë lë'ë shinia. Nalë rac shtua'a lë'i'. Nalë rquitë ldua'a rnahia lúhi'.

4

Niasiguë Satanás lë'ë Jesús
(Mr. 1.12-13; Lc. 4.1-13)

¹ Lueguë lë'ë Espíritu Santo guanú lë'ë Jesús lu tubi lumë shlatë catë nídi'i mënë të guëtë'dë mëdzabë prëbë nihunë më cuntrë voluntá shtë Dios. ² Guquërelde më nga'li sin adë gudáudi'i më durantë cuarenta dzë nu cuarenta gue'lë. Despuësë bédchini galërldia'në ldu'u më. ³ Bédchini naná rsiguë; guabí'guëll lu më. Guní'ill:

—Si talë de verdá nal shini Dios, gunibë'a guë'ë rë' parë guëaquin guëtështildi gaul.

⁴ Perë Jesús bëquebi:

—Sagradas Escrituras rni'i: “Lëdë niá'asëdi'i guëtështildi guëbani nguui sino por grë di'dzë narni'i Dios”.

⁵ Iurní lë'ë mëdzabë bia'a lë'ë më ciudá Jerusalén. Güe'pinull lë'ë më guëc iádu'u tubi partë más guia'a.

⁶ Iurní répill:

—Si talë gualdí rni'il nal shini Dios, bëru'ldë lë'ël hashtë lu guiu'u purquë Sagradas Escrituras rni'i:

Dios guënbë'a lë'ë ra ianglë të parë gapë rai' lë'ël nu guëldisë rai' lë'ël con guia'a rai' të parë ni tubi guë'ë gunënëdi'i guëa'l.

⁷ Jesús bëquebi:

—Nu zac rni'i Sagradas Escrituras: “Adë rtë'dëdi'il prëbë Dios, Shtadë të. Adë rúnëdi'il obligar lë'i'.”

⁸ Nu lë'ë mëdzabë bia'a Jesús lu tubi dani ru'bë, nu bëlua'a mëdzabë grë ra naciuni con lujë shtë rahin ziquë grë cusë za'quë nananú lu guë'dchiliu; ⁹ guní'ill lu Jesús:

—Na guënehia grëtë' ndë'ë cá'al si talë guëzullíbil lua, gúnël adorar na.

¹⁰ Iurní Jesús repi:

—Guabsú lua, Satanás, purquë Sagradas Escrituras rni'i: “Sulë Dios Shtadë të gúnël adorar. Sulë lë'ë më guëzu'bë diáguël shtí'dzi'.”

¹¹ Iurní mëdzabë bësa'në Jesús. Lueguë bédchini ra ianglë. Bë'në rai' sirvë lu Jesús.

Jesús guzublú guëluá'ai' ra mënë shtë Galilea
(Mr. 1.14-15; Lc. 4.14-15)

¹² Iurë Jesús bini de quë Juan nanú lachigui'bë, iurní zia'a më parë regiuni shtë Galilea. ¹³ Perë adë bëá'nëdi'i më Nazaret sino quë guagla'guë më guquërelde më Capernaum, tubi guë'dchi naquë guëlladchi rua' nisë ru'bë por nezë shtë regiuni Zabulón nu Neftalí. ¹⁴ Zndë guzac parë guc cumplir lo quë nabëquë'ë muzë shtë më guahietë; lëhi' Isaías. Naescritë zndë'ë:

¹⁵ Guë'dchi Zabulón nu Neftalí, nezë naquë rua' nisë ru'bë ladë cu' guia'a shtë guë'gu Jordán, partë más zitu shtë Galilea catë quërelde ra nadë nádi'i më israelitë.

¹⁶ Ra mënë narëta' ndë, guquërelde rall lu nacahi perë guná rall tubi llni ru'bë.

Ra mënë naquërelde regiuni catë nanú shcaa'l shtë galguti, nga'li bianí tubi llni ru'bë guná rall.

¹⁷ Dizdë iurní Jesús guzublú bë'në më predicar diza'quë nu guni'i më:

—Gulë bë'në nadzë'ë mudë nabani të purquë hia bëga'a iurë parë guënbë'a Dios lë'ë të.

Jesús guna'bë tapë nguiu, gac rai' shmënë më

(Mr. 1.16-20; Lc. 5.1-11)

¹⁸ Jesús ziaгла'guë më nezë rua' nisë ru'bë shtë Galilea. Guná më chupë nguiu naré nga'li, tubi na Simón nu lë zac Pedro. Stubi nguiu lë Andrés, bëchi Pedro. Na rai' pescadurë. Quëgl'daguë rai' guë'shu la'ni nisë. ¹⁹ Iurní Jesús repi:

—Gulë gude'e naldë na të guna lë'ë të pescadurë shtë ra nguiu; gue'dënu të mënë lua.

²⁰ Mizmë iurní bësa'në rai' guë'shu nu guanaldë rai' lë'ë më.

²¹ Zia'a Jesús más delantë; guná më lu chupë bëchi ra më narëta', Jacobo nu Juan, shini Zebedeo. Nanú rai' la'ni barcu. Zúbëga'a rai' con shtadë rai'. Quëhunë rai' rumiendë guë'shu. Guna'bë Jesús lë'ë rai'. ²² Mizmë iurní bëssä'nëga rai' barcu con shtadë rai'. Guanaldë rai' lë'ë Jesús.

Jesús bëlua'a zihani mënë

(Lc. 6.17-19)

²³ Jesús ziaгла'guë më guëdubi Galilea. Quëglua'a më ra mënë la'ni iádu'u shtë rall cadë guë'dchi catë bëdchini më. Quëadi'dzë më diza'quë shtë Dios lla tsuté mënë lugar catë rnibë'a Dios. Nu runë më rumëdi grëtë' clasë galguidzë nanapë ra mënë. Bënëac më ra narac llu'u. ²⁴ Bërë'tsë di'dzë naquëhunë Jesús hashtë guëdubi regiuni shtë Siria. Bëdchinínú ra mënë grëtë' naquëzac zi lu galguidzë nu ra naquëhunë sufrir dulurë nu grë nanapë mëdzabë la'ni ldu'u rall nu grëtë' ra narati zini ra, nu ra narac galguidzë llunguë. Jesús bënëac ra mënë ni. ²⁵ Nalë zihani mënë guanaldë rall lë'ë më, mënë shtë Galilea nu guë'dchi shtë Decápolis nu Jerusalén. Lë'ë quë lë'ë zihani mënë shtë regiuni Judea nu ra naquërelde stubi tëchi guëë'gu Jordán, guanaldë rall lë'ë Jesús.

5

Libanë shtë Jesús
(Lc. 6.20-23)

¹ Iurë Jesús guná lu ra mënë zihani, güe'pi më lu lumë shtë dani. Guzubë më nga'li. Iurní shini gusë'dë më bëdëa rai' rdondë rai' catë zúbëga'a më. ² Jesús guzublú caglua'a më zndë'ë:

³ —Dichusë ra mënë narac bë'a nanú nicidá gac rall limpi la'ni ldu'u rall, pues tsuté rai' catë rnibë'a Dios.

⁴ 'Dichusë ra mënë naru'në por duldë shtënë rall, pues Dios gunë consolar lë'ë mënë ni.

⁵ 'Dichusë ra mënë nadu'u. Pues grë ra mënë ni gunë rall recibir guë'dchiliu catë guëdë'ë Dios ca'a rall, guëquërelde rall.

⁶ 'Dichusë na ra mënë narac shtu'u parë gac rall limpi delantë lu më; hia rëdchí ldu'u rall por lë'ë më.

⁷ 'Dichusë ra mënë narga'a ldu'u sa' rall; pues zni rga'a ldu'u më lë'ë rall.

⁸ 'Dichusë ra mënë nalimpi ldu'i; mënë ni guená rall lu Dios.

⁹ 'Dichusë ra mënë narguté en paz parë ra mënë; pues Dios gulë më ra mënë ni shini Dios.

¹⁰ 'Dichusë ra mënë narzac zi purquë quëhunë rall cumplir shti'dzë Dios; pues tsuté rall catë rnibë'a më.

¹¹ 'Dichusë na të iurë lë'ë ra mënë rni'i guidzë lë'ë të nu iurë rzunalde mënë lë'ë të nu iurë lë'ë mënë guëni'i bishi cuntrë lë'ë të purquë na të shmëna. ¹² Mizmë manërë shtadë guë'lú të guzunaldë rall muzë shtë Dios naguquërelde más guahietë quë lë'ë të. Gulë bëquitë ldu'u të nu tsu lëgrë ldu'u të purquë gunë të recibir tubi premi ru'bë lu gube'e.

Na të ziquë zedë nu llni

(Mr. 9.50; Lc. 14.34-35)

¹³ 'Lë'ë të na të ziquë zedë entrë ra mënë shtë guë'dchiliu rë' të parë adë rshínidi'iru'u mënë. Si talë zedë guëdchíguëdi'i, ¿lla gunë nguiu të guëabrí sabor shtë zedë? Hia adë rllu'í'idi'in sino parë quë guëzebin nu parë guë'lú mënë guëquin.

¹⁴ 'Lë'ë të na të ziquë llni parë mënë narëta' lu guë'dchiliu. Tubi ciudá nazúbëga'a guëc tubi dani, adë gáquëdi'i guëca'chiluhin. Adë rca'chi ldu'udi'il lu mënë llni nanápël. ¹⁵ Adë

gáquëdi'i subë llni la'ni tubi tËpë; más bien zubin guia'a tË parë guëziani tË guená mënë nananú la'ni hiu'u. ¹⁶ Zni zac lë'ë tË, gulë bË'në ziquë llni narabtsë'ë delantë lu ra mënë tË parë guená mënë cusë za'quë nacanihunë tË; iurní ra mënë gunë rall alabar Shtadë tË, më naquëbezë gube'e.

Bëlua'a Jesús shcuendë lëy

¹⁷ 'Adë rúnëdi'i tË llgabë zelda lu guë'dchiliu parë guëdë'a fin lëy shtë Moisés, nilë parë guëdë'a fin enseqansë shtë ra muzë nabi-adi'dzë shti'dzë Dios guahietë. Adë zëldëdia'a parë guëdë'ëhia fin sino parë guëluá'ahia pë runë cuntienë shti'dzë rai'. ¹⁸ Purquë guldía rnia'a lu tË, mientras nanú gube'e nu guë'dchiliu, ni tubi partë shtë lëy, ni tubi puntë shtë letre ni partë mitu'në shtë lëy, adë gunë fáltëdi'in. Grëtë' napë quë gac cumplirin. ¹⁹ Por ni grëtë' nadë rúnëdi'i casë cualquier mandamientë shtë lëy, aunquë más mitu'në partë shtë mandamientë, nu rluá'all ra mënë lu mizmë zni, pues runë tucarë gáquëll më nalasáquëdi'i catë rnibë'a Dios. Perë grëtë' el quë narzu'bë diaguë nu quëgluá'all gunë mënë cumplir grë puntë shtë lëy, ni runë tucarë gáquëll más më lasac lugar catë rnibë'a Dios. ²⁰ Na rnia'a lu tË, si talë adë nádi'i conductë shtë tË más naza'quë quë conductë shtë ra mënë religiüsë fariseo nu ra mësë shtë lëy, jamás adë tsutëdi'i tË catë rnibë'a Dios.

Caglua'a më lla na llanë (Lc. 12.57-59)

²¹ 'Lë'ë tË bini tË ra shtadë guëlu hia'a guni'i rai': "Adë quínidi'il mënë, cualquier narguini sáhi' pues napë quë gac juzgar mënë ni". ²² Perë na rnia'a lu tË, grëtë' el quë naná rldë lu sáhi', nápëll culpë lu nangunë juzguë. El quë narushtiá lu sáhi', napë quë gac juzgar mënë ni lu Junta Suprema. El quë narni'i lu sáhi': shënë, nanú peligrë tsall lu gui'i shtë gabildi.

²³ 'Zni si talë lë'ël rac shtú'ul guëdë'ël ofrendë lu bëcu'guë nu

nga'li rëagná ldu'ul de quë bëldënul sa'l, ²⁴ bësëa'në ofrendë shtë nël cu' bëcu'guë; iurní guagná bëchil tË parë tsu en paz con lë'ël; iurní sí, zac guëabril lu bëcu'guë tË parë guëdë'ël ofrendë lu Dios. ²⁵ Si talë chu guëdchi'bë demandë cuntrë lë'ël, iurë zianul mënë ni nezë, gulë gac tË de acuerdë lueguë tË parë adë gúnëdi'i mënë intriegu lë'ël lu juësi, purquë iurní juësi gúnëll intriegu lë'ël lu ra soliar tË parë guëldaguë rall lë'ël lachigui'bë. ²⁶ Guldía rnia'a, nga'li guëru'udi'il hashtë quíllil lúltimë centavë nanazë'bil.

Jesús bëlua'a shcuendë duldë adulteri

²⁷ 'Lë'ë tË bini tË lo quë naguni'i mënë antsë: "Adë rquënúdi'il tse'lë mënë". ²⁸ Perë na rnia'a lu tË, cualquier lo quë naná rzebi ldu'u ra na'a más quë tsé'lëll, hia bË'në mënë ni duldë adulteri la'ni ldu'ull. ²⁹ Si talë slul ladë ldi napë culpë quëhúnëll duldë, gulú slul tË parë guëru'ldëlin zitu. Más mejurë guëniti tubi slul no sea quë tsal guëdubi cuerpë shtë nël la'ni gabildi. ³⁰ Si tubi guiá'al ladë ldi napë culpë quëhúnëll duldë, bëchuguë guiá'al, bëru'ldin zitu; mejurë guënítil tubi partë shtë cuerpë, lëdë guëdúbidi'i cuerpë shtë nël tsal la'ni gabildi.

Jesús bëlua'a schcuendë divurci (Mt. 19.9; Mr. 10.11-12; Lc. 16.18)

³¹ 'Nu zac guni'i ra mënë guahietë: "Grëtë' el quë narlë tse'lë, napë quë guëdë'ë nguiu tubi cartë shtë divurci ca'a tsé'li". ³² Perë na rnia'a lu tË, si talë gunë nguiu divorciar tsé'li' por tubi cusë de nadë, quësinill lë'ë tsé'lëll lu duldë adulteri. Grë ra naca'a na'a divorciadë pues hia bË'nëll duldë adulteri. Por tubsë motivë tsu divurci, si talë bëdzëlnull stubi nguiu.

Jesús bëlua'a shcuendë ra jurë

³³ 'Nu zac bini tË de quë guni'i ra shtadë guëlu hia'a: "Jamás adë guësá'nëdi'i tË gunë tË cumplir lo quë narunë jurar delantë lu Dadë Dios".

³⁴ Perë na rnia'a lu të, adë rúnëdi'i të jurar por ni tubi rsunë; adë rúnëdi'i të jurar por lo quë nananú gube'e purquë gube'e na trunë shtë Dios. ³⁵ Adë rúnëdi'i të jurar por guë'dchiliu purquë nahin catë zu guëa' më; ni adë rúnëdi'i të jurar por Jerusalén purquë ni na tubi ciudá ru'bë shtë rëy narnibë'a más. ³⁶ Adë rúnëdi'i të jurar por lo quë nananú guëquël purquë adë gáquëdi'i gúnël gan gac tubi guítsë guëquël naquichi u nagasë, ni tubi guítsë'në. ³⁷ Nadë más gulë guni'i: "Aha" u "Aquëdi'i" purquë lo quë nardchi'bë guëc di'dzë ni ze'dë de mëdzabë Satanás.

Si talë chu cubë tubi ladë lul bédë'e stubi ladë

(Lc. 6.29-30)

³⁸ Lë'ë të bini të de quë guni'i mënë guahietë: "Gulú slu sa'l, el quë nagulú slul, nu gulú lai' sa'l, el quë nagulú lai'l". ³⁹ Perë na rnia'a, adë rzutípëdi'il lu ra hiembrë mal; al contrari si talë chu cubë tubi ladë lul, bédë'e stubi ladë. ⁴⁰ Si talë chu quëgdchi'bë demandë u rac shtú'ull guëdchisull manguë shtënë, bédë'e manguë shtënë con shabë guítsël të gua'a mënë ni. ⁴¹ Si talë chu gunë obligar lë'ël guá'al tubi bultë tubi kilómetro, bia'ain chupë kilómetro. ⁴² Cualquier tubi naquëgna'bë tubi prështë, bédë'ein nu adë rdchigrédi'il nezë téchil sino bédë'e lo quë narac shtu'u mënë.

Gulë gac shtu'u ra enemigu shtënë të

(Lc. 6.27-28, 32-36)

⁴³ 'Nu zac bini të lo quë naguni'i mënë antsë: "Gac shtú'ul amigu shtënë perë guëná túshël lu ra enemigu shtënë". ⁴⁴ Perë na rnia'a, gulë gac shtu'u ra enemigu shtënë të. Gulë guna'bë lu Dios parë grë ra narzunaldë lë'ë të. ⁴⁵ Si talë quëhunë të cumplir grë ra cusë rë', gac të shini Dios nacabezë gube'e. Lë'ë më rshe'ldë më llni ngubidzë parë grëtë' mënë, parë mënë mal nu mënë za'quë. Lë'ë më ldaguë më guiu parë ra mënë naná tubldí shcuëndi'

nu parë ra mënë nanádi'i tubldí shcuëndi' lu Dios. ⁴⁶ Si talë lë'ë të nadë más rac shtu'u të ra narac shtu'u lë'ël ¿pëllë premi gápël? purquë grë ra narunë cubrë impuestë rac shtu'u rall sa' rall. ⁴⁷ Si talë nadë más runë të saludar con cariñi ra mënë bëchi sa' të ¿pë bien canihúnël? Pues ra naná guënëdi'i Dios runë rall saludar sa' rall. ⁴⁸ Gulë bë'në cumplir con grë mënë; gulë gac të ziquë Shtadë të naquëbezë gube'e; ni tubi faltë nápëdi'i më.

6

Ra obrë za'quë

¹ 'Adë rluá'adi'i të obrë za'quë delantë lu ra mënë nadë más parë guëná mënë lu të purquë si talë runë të zni, Shtadë të naquëbezë gube'e adë guënë'edi'i më premi ca'a të. ² Por ni lë'ë të iurë rdë'ë të gu'në ca'a nabënapëdi'i, adë rú'ldëdi'il damburë parë guëná mënë; adë gúnëdi'il ziquë mënë falsë, ziquë runë ra mënë naná ziquë guetë nadchi'bë lu dchi'li. La'ni ra iádu'u shtënë rall nu nezë rdë'ë rall gu'në të parë rna ra mënë, parë guëni'i za'quë ra mënë de lë'ë rall. Perë guldía rnia'a lu të, hia napë rall labansë shtë mënë naná lúniquë premi nagunë rall recibir. ³⁻⁴ Perë iurë lë'ë të guëdë'ë të gu'në ca'a nabënapëdi'i, gulë bë'nin manërë naga'chi. Hia lë'ë Shtádël naquëbezë gube'e, rna më grë lo quë naquëhúnël naga'chi. Lë'ë më guëne'e më tubi premi cá'al.

Jesús bëlua'a lla guadi'dzënú mënë Dios

(Lc. 11.2-4)

⁵ 'Iurë lë'ë të gunë të orar, adë rúnëdi'i të ziquë runë ra mënë naná falsë. Rquitë ldu'u rall gunë rall orar të guëná mënë lu rall; rzuldí rall la'ni iádu'u nu rzu rall shquini shtë nezë të parë guëná ra mënë lo quë naquëhunë rall. Guldía rnia'a lu të, hia napë rall lúniquë premi nagunë rall recibir. ⁶ Perë iurë lë'ë të gunë të orar, gulë guëu' la'ni hiu'u cuartë shtë të. Bësë'au rua' hiu'u; iurní bë'në

orar; guni'i lu Dadë Dios naquëbezë gube'e, sulë lë'ë më con lë'ël. Rac bë'a më lo quë nanú'la'ni ldú'ul; iurní Shtádël naquëbezë gube'e guëne'e më lo quë naquëgná'bël.

⁷ 'Turë gúnël orar, adë rúnëdi'i tē oraciuni zihani vultë ziquë runë ra mënë nanádi'i më israelitë. Runë rall llgabë guini Dios di'dzë shtë rall por ruadi'dzë rall zihani di'dzë. ⁸ Adë rúnëdi'i tē zni ziquë lë'ë rall purquë lë'ë Dadë hia rac bë'a më grë lo quë narqui'ni tē antsë guëna'bë tē lúhi'. ⁹ Por ni rnia'a lu tē, gulë bë'në orar lu më zndë'ë:

Dios, nal Shtadë na'a naquëbezë gube'e.

Rac shtu'u na'a gunë grë mënë alabar lë'ël de verdá.

¹⁰ Rac shtu'u na'a guë nibë'al grë mënë, sullibi rall lul.

Ziquë quëhunë ra ianglë cumplir voluntá shtënë'l lu gube'e, rac shtu'u na'a grë mënë narëta' lu guë'dchiliu, gunë rall cumplir lo quë narac shtú'ul.

¹¹ Bëne'e nagáu na'a dzë con dzë.

¹² Bë'në perdunë duldë shtë na'a; zni lë'ë na'a rdë'në na'a perdunë duldë narunë ra mënë cuntrë lë'ë na'a.

¹³ Adë rdë'ëdi'il permisi guëtë'dë mëdzabë prëbë lë'ë na'a tē ldáguëdi'i na'a lu duldë.

[Purquë lë'ël rnibë'al gube'e nu lë'ël nápël grë derechë nu llëru'bë na pudërë shtënë'l.

Nápëdi'il fin. Amén.]

¹⁴ 'Si talë lë'ë tē gunë tē perdunë ra mal nabë'në mënë cuntrë lë'ë tē, zni zac Dadë naquëbezë gube'e gunë më perdunë lë'ë tē. ¹⁵ Perë si talë adë nēdi'i tē gunë tē perdunë sa' tē duldë narúnëll cuntrë lë'ë tē, tampusquë Dadë naquëbezë gube'e gúnëdi'i më perdunë duldë shtë tē.

Jesús bëlua'a lla gunë mënë ayunë

¹⁶ 'Turë lë'ë tē gunë tē ayunë, adë rëá'nēdi'i tē tristë cumë ziquë runë ra mënë naná falsë purquë lë'ë rall rzu rall tristë; runë rall seri no más parë guëná ra mënë de quë quëhunë rall

ayunë. Guldía rnia'a lu tē, hia napë rall grë lo quë nagunë rall recibir ziquë premi. ¹⁷ Perë lë'ë tē iurë gunë tē ayunë, gulë tsu nalëgrë; gulë bëzunë lë'ë tē bien bien ¹⁸ tē parë iurë guëná mënë lul, adë guëdë'ëdi'i mënë cuendë de quë lë'ël quëhúnël ayunë. Nadë más sulë lë'ë Dadë Dios naquëbezë gube'e, më ni rna lo quë naquëhúnël. Lë'ë më napë më cuendë nu gunë më honrar lë'ël.

Galricu lu gube'e

(Lc. 12.33-34)

¹⁹ Adë rúnëdi'i tē muntuni zihani cusë lu guë'dchiliu catë lë'ë ra mbichuguë rزالú ma grëtë' ra cusë, catë rna'zi tēn gui'bë nu rllinin; nu riutë nguba'në parë rbaa'nëll ra cusë. ²⁰ Más bien gulë bë'në muntuni tesurë lu gube'e catë adë nídi'i ra mbichuguë nu adë guëzalúdi'i mahin, catë adë rná'zidi'i tēn gui'bë. Ra nguba'në adë riutëdi'i rall nga'li parë cuanë rall. ²¹ Catë nacuettsa'u tesurë shtënë'l, ndë rac shtú'ul guëbánil.

Slu hia'a na ziquë lámpara

(Lc. 11.34-36)

²² 'Si talë rdë'ël sí parë guë nibë'a Dios lë'ël, na ziquë slul naná bien nu guëdubi cuerpë shtënë'l quëbezënú llni ²³ perë si talë adë nēdi'il tsasël shti'dzë Dios, blac llëru'bë na nacahi la'ni ldú'ul. Nahin ziquë slul naná mal; guëdubi cuerpë quëbezëzin nacahi.

Dios nu lë'ë ra cusë shtë guë'dchiliu

(Lc. 16.13)

²⁴ Adë gáquëdi'i gunë mënë sirvë lu chupë lamë, purquë tubi lamë adë rac shtú'udi'i mënë lë'ëll; stubi lamë rac shtú'ull. Quëhúnëll rëspëti tubi lamë perë hia stubi lamë quëhúnëll desprëci. Tubsë lamë nápël. Si talë Dios na lamë shtënë'l, iurní gúnël lo quë narac shtu'u më; perë si talë dumí na lamë shtënë'l, iurní Dios adë nádi'i' shlámël.

Quëhapë Dios ra shíni'

(Lc. 12.22-31)

²⁵ 'Rnia'a lu tē iurne', adë rquëdi'nidi'i ldu'u tē por lo quë nagáu tē u por lo quë nagú tē parë guëbani

të, ni por shabë të parë nagacu të. Más lasac vidë quë dau; lë'ë shcuerpë të más lasac quë shabë të. ²⁶ Gulë guná lu ra ma'ñi naná riasë, adë rcabnídi'i ma, nilë adë rcá'adi'i ma cusechë parë cuetsá'uhin, perë sin adë guëtë'dëdi'i, Dadë shtë të naquëbezë gube'e quëgne'e më grëtë' nagáu të. Más lasac të quë ra ma'ñi. ²⁷ ¿Chu de lë'ë të por tantë rquëdi'ni ldu'ul, guëbánil tubi dzë más?

²⁸ ¿Pëzielú rquëdi'ni ldu'u të por shabë të? Gulë guná, lla riaru'bë guë'ë lachi. ²⁹ Adë rúnëdi'i guë'ë dchi'ni perë rnia'a lu të, rëy Salomón con guëdubi galëlujë shtëni', adë guzú zá'quëdi'i' cumë ziquë ra guë'ë. ³⁰ Chulë rlu'a'a guë'ë lachi nedzë, quëhunë Dios; perë glli guëbidchi guë'ë nu tsequin lu gui'i. ¿Pë adë gápëdi'i më lë'ë të? lë'ë të naná rialdí ldu'i du'pë. ³¹ Por ni rnia'a lu të, adë rquëdi'nidi'i ldu'u të nu adë rní'idi'i të: “¿Pë cha guëdáuha'a?” u “¿Pë cha guëdí hia'a?” u “¿Ca guëru'u shába'a?” ³² Pues grë mënë nanadë guënëdi'i Dios, zianaldë rall tëchi ra cusë ni. Perë lë'ë të napë të tubi Shtadë të naquëbezë gube'e; rac bë'a më grë lo quë narquí'nil. ³³ Primëre gulë guanaldë tëchi nezë catë rnibë'a Dios ziquë rëy. Gulë bë'në cumplir lo quë narac shtu'u më, iurní gunë të recibir grë cusë narquí'ni të parë guëbani të. ³⁴ ¿Pëzielú rquëdi'ni ldu'ul nedzë por ra cusë naze'dë glli? Nanú sufsientë problemë parë nedzë.

7

Adë rúnëdi'il juzguë sa'l
(Lc. 6.37-38, 41-42)

¹ Adë rúnëdi'i të juzguë sa' të, purquë gunë më juzguë lë'ë të mizme manëre ziquë quëhunë të juzguë sa' të. ² Gunë më juzguë lë'ë të mizme manëre narunë të. Mizme varë naguishi të con sa' të, mizme varë ni quishi Dadë Dios con lë'ë të. ³ ¿Pëzielú rnal lu gui'lli nananú la'ni slu sa'l perë adë rná'di'il la'ni slul nanú tubi trunquë ru'bë? ⁴ ¿Lla gúnë guëní'il lu sa'l? “Bëne'e sí guëgúa gui'lli nananú

slul” perë nanú tubi trunquë la'ni slul. ⁵ Na të falsë; gulú trunquë nananú la'ni slul; iurní sí, guënal bien parë cul gui'lli nananú la'ni slu sa'l. ⁶ Nanú mënë ziquë mbecu dushë narahuë'. Adë rúnëdi'i rall rëspëti cusë santu shtë Dios. Na rall ziquë guchi narlú guëc tubi perla nu rëabré ma të re'dë ca'në ma lul. Adë ru-adí'dzëdi'i të di'dzë santu lu nanëdi'i tsasë verdá shtë Dios.

Gulë guna'bë; gulë bësëdchi rua' puertë

(Lc. 11.9-13; 6.31)

⁷ 'Gulë guna'bë lu Dios grëtë' lo quë narac shtu'u të. Lë'ë më guëne'e mëhin. Gulë quilin të parë guëdzëlë tëhin. Gulë bësëdchi rua' puertë të parë guëlla'lin. ⁸ Grë mënë nat-sagla'guë guëna'bë lu Dios, gúnëll recibirin; grë mënë narguili cusë shtë Dios, guëdzelin. El quë naná ziquë tubi nguiu narna'bë fuertë rua' nezë, guëlla'lë puertë parë lë'ëll.

⁹ ¿Chu tubi de lë'ë të si talë guëna'bë shínil guëtështildi gáuhi'; ni mudë guëdë'ël tubi guë'ë gáuhi'? ¹⁰ ¿Ni mudë guëdë'ël tubi mbe'ldë iurë shínil rná'bëll mbeldë gáuhi'? ¹¹ Si talë lë'ë të na të mal, nu rac bë'a të guëdë'ë të cusë za'quë lo quë narna'bë shini të, más segurë Shtadë të naquëbezë gube'e, guëne'e më cusë za'quë lo quë narna'bë të lu më. ¹² Manëre lo quë narac shtú'ul gunë mënë tratë lë'ëll, mizme manëre ni gulë bë'në tratë sa'l. Zni si talë quëhúnëll cumplir rëglë ni, canihúnëll cumplir lëy nu lo quë nabëquë'ë muzë shtë Dios guahietë.

Rua' puertë nanáde'e
(Lc. 13.24)

¹³ 'Gulë tsuté nezë rua' puertë nu nezë ca nade'e purquë rua' puertë nu nezë narniti mënë, nalë shlaguin nu napin zihani lugar. Cantidá mënë riutë rall nga'li. ¹⁴ Perë puertë nu rua' nezë nade'e catë napë mënë vidë sin fin, tubldí nahin nu trabaju riutë mënë nga'li. Du'psë mënë riutë lu nezë ni.

Nashi naquë lu hiaguë rlua'ain pë hiaguin

(Lc. 6.43-44)

¹⁵ 'Gulë gupë cuidadë con ra mësë falsë naná rni'i ruadi'dzë rall shti'dzë Dios. Ze'dë rall; por fuërë rlua'a rall ziquë lli'li perë dentrë la'ni ldu'u rall na rall ziquë ma dushë. ¹⁶ Lë'ë të gac bë'a të u gunguë bë'a të chu na rall por lo quë narunë rall. Pues adë rldáguëdi'i të uvë lu ra hiaguë guitsë. Tampuquë nídi'i mudë guëldaguë të bëlda'u lu hiaguë guitsëbé. ¹⁷ Zni nahin, grëtë' hiaguë za'quë rne'e nashi za'quë perë hiaguë mal rne'e nashi mal. ¹⁸ Lë'ë hiaguë za'quë adë gáquëdi'i gudë'ëin nashi mal. Ni tampuquë tubi hiaguë mal gáquëdi'i guëdë'ëin nashi za'quë. ¹⁹ Grëtë' hiaguë nadë rdë'ëdi'i nashi za'quë, chuguin nu tsequin lu gui'i. ²⁰ Zni gac bë'a të mënë za'quë nu mënë mal por lo quë narunë rall.

Lëdë grëdi'i mënë tsuté rall catë rnibë'a Dios

(Lc. 13.25-27)

²¹ 'Lëdë grëdi'i narni'i lua: "Dadë, Dadë", tsuté rall catë rnibë'a Dios sino nadë más el quë narunë cumplir voluntá shtë Dadë naquëbezë gube'e, ni sí quëgnibë'a më lë'ëll. ²² Iurë lë'ë iurë guëga'a, dzë ni cantidá mënë guëni'i rall lua: "Dadë, lë'ë na'a biadi'dzë na'a shti'dzël nu por lël gulú na'a mëdzabë nananú la'ni ldu'u mënë. Bëdë'në na'a zihani milagrë iurë guni'i na'a lël." ²³ Perë iurní guënia'a lu mënë ni: "Jamás adë guënëdia'a lë'ë të. Gulë guabsú lua purquë na të mënë mal."

Comparaciuni shtë chupë hiu'u

(Lc. 6.47-49; Mr. 1.22)

²⁴ 'Zni na el quë narquë diaguë nu quëhúnëll lo quë narnia'a, nall cumë ziquë tubi nguii nariasë nu bëzá'all lídchill lu cimientë shtë guë'ë. ²⁵ Bëdchini guiu; guaru'bë nisë guëë'gu; bëru'u mbë dushë; bédí'ahin hashtë guëa' hiu'u perë adë guláguëdi'i hiu'u purquë napin cimientë nazubë lu guë'ë. ²⁶ Perë el

quë narini shti'dza perë adë rúnëdi'ill cuendë lo quë narnia'a, nall ziquë tubi nguii tuntë nanëdi'i tsasëll. Bëzá'all lídchill lu iu'lli. ²⁷ Bëdchini guiu; guaru'bë nisë guëë'gu; bëru'u mbë dushë nu bédí'ahin guëa' hiu'u. Gulaguë hiu'u purquë nídi'i cimientë guetë. Nalë tubi cusë dushë gac nga'li.

²⁸ Iurë Jesús gualú biadi'dzë më lu ra mënë, nalë bëdzëguë' ldu'u rall nu guasë ldu'u rall por ldai' shtë më. ²⁹ Caglua'a më cumë ziquë el quë nanapë pudërë, lëdëdi'i ziquë ra mësë shtë lëy nananú entrë lë'ë rall.

8

Jesús bënëac tubi narac ll'u galguidzë naru'dzë ládi'

(Mr. 1.40-45; Lc. 5.12-16)

¹ Iurë bietë Jesús lu dani, cantidá mënë zianaldë rall lë'ë më. ² Iurní guabi'guë tubi nguii narac ll'u galguidzë naru'dzë ládi'. Bëzullíbill lu më. Répill:

—Dadë, si talë rac shtú'ul, nápël pudërë gunëáquël na; guëzunël ladia.

³ Iurní Jesús bëdchi'bë më guia'a më guëquëll nu guni'i më:

—Rac shtua'a, sunë ládil.

Iurë lë'ë më guni'i zndë'ë, grë galguidzë ru'dzë bëac. ⁴ Jesús repi:

—Bëquë diaguë, adë chu lu ruadí'dzëdi'il; nadë más guaguë'në presentar lu bëshuzi nu bëdë'ë tubi ofrendë lo quë narnibë'a Moisés të parë grëtë' mënë, guëdë'ë rall cuendë de quë lë'ëll bëáquël nu gac límpil de galguidzë shtë'nëll.

Bënëac Jesús tubi muzë shtë capitán

(Lc. 7.1-10)

⁵ Iurë guatë Jesús guë'dchi Capernaun, tubi capitán rumanë guabi'guëll lu më nu bë'nëll ruëguë.

⁶ Répill lu Jesús:

—Dadë, shmuza rac llú'ull galguidzë llanguë. Nagá'all lidcha. Nalë quëhúnëll sufrir lu galguidzë.

⁷ Jesús guni'i:

—Na tsahia parë gunëaca lë'i'.

⁸ Capitán bëquebi:

—Dadë, rúnëdi'i tucara tsal lidcha; adë chu nádia'a. Nadë más gunibë'a nu bédë'e tubsë di'dzë, iurní guëac shmuza. ⁹ Mizmë na runa lo quë narni'i ra narnibë'a na, nu napa suldadë bajo ordë shtëna. Iurë rnia'a lu tubi suldadë, tsall; pues riall. Iurë rnia'a guídëll, pues lueguë rídëll. Iurë rnibë'ahia tubi shmuza tsaguë'nëll lo quë narac shtua'a, rzu'bë diáguëll shti'dza.

¹⁰ Iurë Jesús bini di'dzë ni, nalë guasë ldu'u më. Guni'i më lu ra nazianaldë lë'ë më:

—Guldía rnia'a lu të, guëdubi naciuni Israel nunquë bédza'guëlúdia'a tubi nguii narialdí ldu'i shti'dza ziquë nguii rë'. ¹¹ Rnia'a, cantidá mënë guëru'u rall de grë ladë shtë guë'dchiliu. Guidë rall të parë subënú rall Abraham nu Isaac nu Jacob parë gaunú rall mënë ni catë rnibë'a Dios gube'e. ¹² Perë nanú mënë nabini shti'dzë më de quë guëribë'a më ziquë rëy; guëru'u rall tëchi fuërë catë nacahi. Nga'li gu'në rall nu guëchushí lai' rall.

¹³ Iurní Jesús guní'i' lu capitán:

—Bëagzë lídchil; hia shmúzëll bëac tal ziquë gualdí ldu'ul.

Lë'ë muzë ni bëáqui' mizmë iurë ni.

Bënëac Jesús suëgrë Pedro
(Mr. 1.29-31; Lc 4.38-39)

¹⁴ Jesús gua lidchi Pedro. Nga'li guná më naga'a suëgrë Pedro. Na'a ni rac shldi ru'bë. ¹⁵ Iurní guna'zi më guia'a na'a. Lueguë bëru'u shldi. Iurní suëgrë Pedro guashtëhi' nu bë'ni' sirvé lu rai'. Bédë'ëi' nagáu rai'.

Bënëac Jesús zihani mënë narac llu'u
(Mr. 1.32-34; Lc. 4.40-41)

¹⁶ Iurë gue'lë gu', be'dënú mënë zihani sa' rall lu Jesús. Be'dënú rall ra nanapë mëdzabë la'ni ldu'u rall; con tubsë di'dzë rgu më grëtë' ra mëdzabë. Nu zac bë'në më rumëdi grëtë' ra nanapë galguidzë. ¹⁷ Zndë guzac parë gac cumplir lo quë nabëquë'ë muzë shtë Dios guahietë. Guni'i Isaías: “Lë'ë më bia'a më galguidzë shtëna'a

nu lë'ë më bia'a më grëtë' debilidá shtëna'a”.

El quë narac shtu'u tsanaldë lë'ë Jesús

(Lc. 9.57-62)

¹⁸ Iurë guná Jesús cantidá mënë bédëa rdondë catë zubë më, gunibë'a më parë tédë ra shini gusë'dë më stubi tëchi nisë. ¹⁹ Tubi mësë shtë lëy guabí'guëll lu Jesús nu répill:

—Mësë, rac shtua'a sënalda lë'ël cualquier lugar ca tsal.

²⁰ Jesús bëquebi:

—Ra ma lachi napë cuevë shtë ma. Ra ma'ñi napë bëche'zë llicu hiaguë perë na, adë nápëdia'a catë guëcu'guë guëca aunquë nahia nguii nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu.

²¹ Stubi nguii naganaldë lë'ë Jesús repi lu më:

—Dadë, bëne'e sí, primëre tsaca'cha shtada, iurní gue'dë nalda lë'ël. Gaca shmënel iurní.

²² Jesús guni'i:

—Gude'e naldë na lueguë. Nanú mënë nadë rialdídi'i ldu'u shti'dza parë guëca'chi rall ra tégulë.

Bëcue'dchí Jesús nisë nu mbë

(Mr. 4.35-41; Lc. 8.22-25)

²³ Iurní guaté Jesús la'ni barcu con ra shini gusë'dë më ²⁴ perë bédchini mbë lu nisë. Nalë fuertë bédchini mbë. Gutë zili nisë la'ni barcu. Jesús naga'si më. ²⁵ Iurní ra shini gusë'dë më guacua'ñi rai' lë'ë më nu repi rai':

—Dadë, bëlá lë'ë na'a. Aquë zátia'a iurne'.

²⁶ Lë'ë më guní'i' lu rai':

—¿Pëzielú nalë rdzëbë të? ¿Pë hia adë rialdídi'i ldu'u të na?

Iurní guashtë më nu guni'i më guëc mbë nu guëc nisë ru'bë. Lueguë gurëdchí nisë. ²⁷ Hia ra nguii naná zënú më, nalë bédzëguë' ldu'u rai'.

Guasë ldu'u rai'. Guni'i rai':

—¿Chull më rë'? Rzu'bë diaguë mbë nu nisë shti'dzi'.

Chupë nguii nananú mëdzabë la'ni ldu'i
(Mr. 5.1-20; Lc. 8.26-39)

²⁸ Iurë Jesús bédchini stubi ladë rua' nisë, ladzë ra më gadareno, chupë

nguiu bëru'u la'ni catë bëga'chi tögulë. Guabi'guë rall lu më. Guërupë rall napë rall mëdzabë la'ni ldu'u rall. Nalë nadushë rall. Ni tubi adë chu ráquëdi'i rdëdë nezë catë nanú rall.

²⁹ Iurní guzublú gurushtiá rall fuertë:
—¿Pëzielú riutël con lë'ë na'a, Jesús shini Dios? ¿Gu bëdchínil ndë'ë parë guëzac zil lë'ë na'a antsë guëga'a tiempë?

³⁰ Zitu rëta' cantidá ra guchi. Quëháu ra ma gui'lli. ³¹ Ra mëdzabë bë'në rall ruëguë lu Jesús; guni'i rall:

—Si talë guëgul lë'ë na'a la'ni ra nguiu rë', perë bëne'e permisi të guëdëu' na'a la'ni ra guchi.

³² Iurní Jesús repi:

—Gulë gua.

Lueguë bëru'u mëdzabë la'ni ra nguiu ni. Guatë rall la'ni guchi. Lueguë grëtë' ra guchi zia'a guëllu'në nasesë; gulaguë ra ma catë rlaguë guiu'u rua' nisë ru'bë. Guatë ma la'ni nisë. Bëlda'u nisë ra ma; lueguë guti ra ma.

³³ Hia naquëhapë guchi bëllu'në rall hashtë guë'dchi nu guzublú biadi'dzë rall lo quë naguc, nu shcuendë ra nguiu nagú mëdzabë la'ni ldu'u rai'.

³⁴ Iurní grë mënë shtë guë'dchi bëru'u rall; guagná rall catë quëbezë Jesús. Iurë guná rall lu më, bë'në rall ruëguë de quë guëru'u më ladzë rall.

9

Bënëac Jesús tubi narac llunguë

(Mr. 2.1-12; Lc. 5.17-26)

¹ Iurní Jesús guatë la'ni barcu parë tädë më stubi tëchi nisë. Iurní bëdchini më guë'dchi shtë më. ² Nga'li bëdchininú mënë tubi narac ll'u galguidzë llunguë. Nagá'all lu daa'. Iurë Jesús guná rialdí ldu'u rall, repi më lu narac ll'u:

—Lë'ël, adë riádi'i ldú'ul. Naperdunë duldë shtënl.

³ Iurní bëldá mësë narlua'a lëy guni'i rall la'ni ldu'u rall: “Hiembrë rë' blac di'dzë dzabë ruadí'dzëll cuntrë Dios”. ⁴ Perë guc bë'a Jesús pë llgabë quëbezënu rall. Iurní repi më:

—¿Pëzielú runë të llgabë mal?

⁵ ¿Pë más sencigi guënia'a lu narac

llu'u: “Naperdunë duldë shtënl”, u guënia'a lull: “Guashtë nu bëagzë”? ⁶ Parë gac bë'a të nahia nguiu nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu, nu parë gac bë'a të napa pudërë parë guna perdunë duldë shtë mënë.

Iurní repi më lu narac ll'u:

—Guashtë; bëtëa shtaa'l nu bëagzë lídchil.

⁷ Lë'ë narac galguidzë llunguë guasuldill nu bëagzëll lídchill. ⁸ Guná mënë lull, iurní bëdzëguë' ldu'u rall. Guni'i rall llëru'bë na pudërë shtë Dios. Bë'në rall alabar lë'ë Dios purquë bëdë'ë më pudërë ru'bë guia'a tubi nguiu.

Guna'bë Jesús Mateo

(Mr. 2.13-17; Lc. 5.27-32)

⁹ Jesús bëru'u më nga'li. Guná më lu tubi nguiu lë Mateo. Zúbëga'all lugar catë rúnëll cubrë impuestë. Iurní repi më:

—Gude'e naldë na.

Iurní Mateo guasuldí nu guanáldëll lë'ë Jesús.

¹⁰ Guzac iurë Jesús caniháu la'ni tubi hiu'u, cantidá mënë narunë cubrë impuestë nu zihani pecadurë bëdchini rall nga'li parë gulezënu rall lë'ë më lu mellë. Guzubënu rall lu mellë con Jesús nu con ra shini gusë'dë më. ¹¹ Perë ra fariseo iurë guná rall lu ra mënë ni, guna'bë di'dzë rall lu shini gusë'dë Jesús:

—¿Pëzielú mësë shtë të quëhaunull ra pecadurë nu con ra mënë narunë cubrë impuestë?

¹² Bini Jesús pë quëgni'i ra fariseo; iurní guni'i më:

—Adë rquí'nidi'i ra mënë ducturë si rac llú'udi'i rall perë mënë narac ll'u, sí, ni rquí'ni rall ducturë.

¹³ Gulë gua; gulë bëdë'ë cuendë lo quë narunë cuntienë lo quë naná escritë: “Na rac shtua'a de quë gac të mënë narga'a ldu'u sáhi'; ni más mejurë quë gunë të ofrecer ma lua ziquë ofrendë”. Zeldë guëna'ba ra pecadurë të guëabré ldu'u rall con Dios. Adë zeldë guëná'bëdia'a mënë narni'i: “Nápëdia'a duldë”.

Guna'bë di'dzë rall lla na shcuendë ayunë

(Mr. 2.18-22; Lc. 5.33-39)

¹⁴ Iurní ra nazianaldë lë'ë Juan Bautista, guabi'guë rall lu Jesús nu guna'bë di'dzë rall:

—¿Pëzielú lë'ë na'a nu ra fariseo rdë'në na'a ayunë zihani vueltë perë ra shmënel adë rúnëdi'i rall ayunë?

¹⁵ Jesús guni'i:

—Nahia ziquë lliguë shtë sa'a. ¿Ni mudë gunë të obligar ra invitadë shtë sa'a, gacu rall lari nagasë ziquë mënë narunë velar guëc tégulë mientras quëbezënú lliguë lë'ë rall? Aquëdi'i. Perë guëdchini dzë nu guëdchini timpë lë'ë lliguë tsabsú nga'li; iurní sí, gunë rall ayunë.

¹⁶ 'Ni tubi adë chu rúnëdi'i ru-miendë lu tubi lari gushë con lari nardëá purquë si talë guëguëu'l lari nardëá lu lari gushë, más nasesë rche'zë lari cubi lë'ë lari gushë. Iurní más fier rlua'a lari. ¹⁷ Ni tubi adë rgutsa'u vini cubi la'ni bulsë gushë purquë adë gúnëdi'i gan bulsë gushë la fuersë shtë vini cubi. Rie'zë bulsë gushë nu lë'ë vini guëllë'ë lu guiu'u, nu gullini ra bulsë. Por ni rqui'ni tsutsa'u vini cubi la'ni bulsë cubi. Iurní lë'ë vini nu ra bulsë adë guënitidi'in. Shti'dza adë rgá'adi'i con custumbrë shtënë të.

Shini Jairo nu na'a naguna'zi shabë më

(Mr. 5.21-43; Lc. 8.40-56)

¹⁸ Mientras Jesús quëadídzi' ra cusë rë', tubi narnibë'a mënë bédchini; bëzullíbill lu më nu guni'ill:

—Shtsa'pa niá'asë gualú guti, perë si talë guidël lidcha; si talë guëdchi'bë guiá'al guëc shinia, guëbáni' stubi.

¹⁹ Jesús guasuldi'; iurní guanaldë më lë'ëll con ra shini gusë'dë më. ²⁰ Iurë guanaldë më lë'ëll, tubi na'a narac ll'u'u rllë'ë rëni'; guabí'guëll lu Jesús. Guc chi'bë chupë izë rac llú'ull. Iurní guabí'guëll lu Jesús nezë tëchi më. Guná'zill rua' shabë më. ²¹ Rúnëll llgabë: “Si talë guëna'zia shabë më, guëaca”. ²² Jesús bédchigrë lu më nezë tëchi më; guná më lu na'a nu repi më:

—Adë riádi'i ldú'ul, Nanë. Hia lë'ël bëáquëll purquë gualdí ldú'ul na.

Mizmë iurní bëáquëll.

²³ Iurë Jesús bédchíni' lidchi më importantë; guná më lu narëta' nu guná më lu ra musiquë. Ra mënë ru'në rall nu ruidë bënë rall. ²⁴ Iurní repi Jesús:

—Gulë bëru'u ndë'ë purquë lë'ë lliguëna'a rë' adë gútidi'i sino nagá'si'.

Perë ra mënë bëllidchinú rall lë'ë më. ²⁵ Jesús guni'i' de quë guëru'u rall. Iurní guaté më la'ni hiu'u nu guna'zi më guia'a tégulë. Iurní guashtë tégulë nga'li. ²⁶ Guëdubi lugar catë rnibë'a regiuni ni, bërë'tsë di'dzë nu famë shtënë më. Biadi'dzë mënë pë guc con lë'ë tégulë.

Bënëac Jesús chupë ciegu

²⁷ Jesús bëru'u lugar ni; chupë ciegu guanaldë rall lë'ë më; guni'i rall fuertë:

—Bëga'a ldú'ul lë'ë na'a, llëbni David.

²⁸ Iurë Jesús guaté la'ni hiu'u, bédchini ra ciegu lu më; repi më lu rall:

—¿Gu rialdí ldu'u të de quë zac gunëaca lë'ë të?

Lë'ë rall bëquebi rall:

—Rialdí ldu'u na'a, Dadë.

²⁹ Iurní Jesús bëshá guia'a slu rall nu repi më:

—Gaquin según fe nanapë të.

³⁰ Hia slu ra mënë ni bëaquin. Iurní Jesús gunibé'ai' con ordë lu rall, ni tubi adë chu gac bë'adi'i lo quë nabë'ni'.

³¹ Perë niá'asë gualú bëru'u rall nga'li, iurní guzublú ruadi'dzë rall guëdubi regiuni lo quë nabë'në Jesús.

Bënëac Jesús tubi gu'pë

³² Iurë Jesús con ra shini gusë'dë më ziagru'u rai' nga'li, bëldá ra mënë be'dënú rall tubi gu'pë nanapë mëdzabë la'ni ldu'i. ³³ Lueguë Jesús gulú hia'ldë lë'ë mëdzabë ni; hia lë'ë gu'pë guzublú biadi'dzëll. Nalë bédzëguë' ldu'u ra mënë. Guni'i rall:

—Nunquë la'di gunádi'ia'a guëdubi mënë shtë Israel sa' ra cusë ziquë quëhunë më.

³⁴ Perë guni'i ra fariseo:

—Nguiu rë' rgu hiá'ldëll ra mëdzabë por pudërë shtë mëdzabë narnibë'a más.

Bëga'a ldu'u më ra mënë

³⁵ Jesús ziaгла'guë më grë ra guë'dchi naná rëta' guëlladchi nga'li. Caglua'a më la'ni iádu'u shtë ra mënë cadë lugar catë rdchini më. Biadi'dzënú më mënë cusë za'quë lla guëdchini mieti catë rnibë'a Dios. Nu bënëac më grë clasë galguidzë nu grë ra naquëhunë sufrir ra dulurë. ³⁶ Iurë guná më ra mënë zihani, bëga'a ldu'u më lë'ë rall purquë nalë rzac zi rall nu adë rbedchídi'i ldu'u rall. Na rall ziquë lli'li nanápëdi'i vëquërë. ³⁷ Iurní repi më lu ra shini gusë'dë më:

—Guldía rnia'a, nanú zihani cusechë perë du'psë na rall parë gunë rall dchi'ni perë rnia'a lu të, ³⁸ gulë guna'bë lu Dios naná nashtënë cusechë parë guëshe'ldë më más mënë parë guadi'dzë rall diza'quë lu mënë.

10

Jesús gulë ra chi'bë chupë shini gusë'dë më

(Mr. 3.13-19; Lc. 6.12-16)

¹ Iurní Jesús guna'bë chi'bë chupë shini gusë'dë më nu bënë'ë më autoridá nu pudërë parë guëgú rai' ra mëdzabë la'ni ldu'u ra mënë nu parë gunëac rai' grë ra narunë sufrir galguidzë nu dulurë.

² Ndë'ë na lë ra poshtë; guëzá chi'bë chupë rai': primërë Simón; nápi' stubi léhi' Pedro. Nu bënë'ë më nombrar Andrés bëchi Pedro. Guna'bë më Jacobo nu bëchi' Juan, shini Zebedeo. ³ Guna'bë më Felipe, Bartolomé, Tomás, Mateo el quë narunë cubrë impuestë. Guna'bë më Jacobo shini Alfeo. Guna'bë më Lebeo, nápi' stubi léhi' Tadeo. ⁴ Guna'bë më Simón naná miembrë shtë partidë cananista, nu guna'bë më Judas Iscariote el quë nabë'në intriegu lë'ë Jesús.

Jesús gunibë'a tsagni'i ra poshtë diza'quë lu ra mënë

(Mr. 6.7-13; Lc. 9.1-6)

⁵ Jesús gunibë'a guëzá chi'bë chupë nguü ni; guni'inú më lë'ë rai' lla guzia'a rai'. Repi më lu rai':

—Adë tsádi'i të regiuni catë quërelde ra nadë nádi'i më israelitë. Nu adë tsutédi'i të guë'dchi Samaria. ⁶ Más bien tsa të lu ra mënë naná ziquë lli'li naguniti, quiere decir, naciuni Israel. ⁷ Gulë biadi'dzë lu mënë lla tsuté mënë catë rnibë'a Dios purquë hia lë'ë iurë ziağdchini të guë'nibë'a më. ⁸ Gulë bënëac ra narac llu'u. Gulë bëcua'ñi ra tēgulë. Gulë bënëac narac galguidzë ru'dzë ládi'. Gulë cu grëtë' mëdzabë la'ni ldu'u ra mënë. Lë'ë të bë'në të recibir pudërë ndigá; gulë bënë'ë sin quë gúnëdi'i të cubrë.

⁹ Adë guá'adi'i të orë, ni bēdchichi, ni dumí mitu'në. ¹⁰ Adë guá'adi'i të panitë parë quë dumí. Adë guá'adi'il chupë manguë, nilë chupë par rachi. Adë guá'adi'il bastunë. Pues el quë narunë dchi'ni napë derechë parë gaul lidchi shlamëll.

¹¹ Iurë lë'ë të guëdchini të tubi guë'dchi u tubi ranchi, gulë quili nga'li tubi mënë naná runë tucarë guëquë diaguë shti'dza. Hia nga'li guëa'në të lídchill hashtë iurë lë'ë të guëbi' të. ¹² Iurë lë'ë të tsuté të lidchi mënë ni, gulë bë'në saludar lë'i' con tubi diza'quë. ¹³ Si talë ra mënë ni runë tucarë guëquë diaguëll shti'dza, gulë bënë'ë bendición shtë të nga'li; perë si talë adë guëquë diaguëdi'i rall shti'dzë të, si talë adë nádi'i ra mënë më za'quë, gulë biequi nga'li con grë diza'quë shtë të. ¹⁴ Si talë nēdi'i mënë ni gunë recibir diza'quë nu nēdi'ill guëquë diaguëll shti'dzë të, iurní gulë bëru'u hiu'u ni u guë'dchi ni. Iurní gulë guëdchibi gushëguü'u nadchi'bë guëa' të ziquë sēñi de quë adë gualdidi'i ldu'u rall. ¹⁵ Guldía rnia'a, dzë shtë juici más llëru'bë na cashtigu parë guë'dchi ni quë parë ra mënë shtë Sodoma u Gomorra.

Guëzac zi mënë lë'ë të

16 'Gulë guná, na guëshe'lda lè'è të cumë ziquë ra lli'li ladi ra ma dushë, perë gulë gac nasini cumë ziquë serpientë, nu gulë gac nadu'u ziquë palumë. 17 Gulë gapë cuidadë ra mënë shtë lugar ni; gunë rall intriegu lè'è të lu ra gubernë nu hashtë guëne'e rall galné lè'è të la'ni iádu'u. 18 Tsanú rall lè'è të lu ra gubernadurë nu lu rëy purquë na të shmëna. Zni gac të testigu shtëna delantë lu ra autoridá hashtë delantë lu ra nanádi'i më israelitë. 19 Perë iurë lè'è rall gunë rall intriegu lè'è të lu ra gubernë, adë rquédí'nidi'i ldu'u të por lo quë naguëni'i të lu rall u por lo quë naguadi'dzë të lu ra mënë, purquë iurë lè'è iurë guëga'a, Dios guësëdchini më di'dzë parë guadi'dzë të 20 purquë lëdë lè'èdi'i të guadi'dzë të sino lè'è Espíritu Santo naze'dë de Shtadë të, guadí'dzi' por lè'è të.

21 'Ra nguii gunë rall traicionar ra bëchi sa' rall të parë gati sa'll. Ra shtadë ra mënë gunë rall traicionar shini rall. Shini rall guëásëll guëc shtadë rall hashtë quini rall shtadë rall. 22 Grëtë' mënë shtë guë'dchiliu guëná zá'quëdi'i rall lu të purquë na të shmëna, perë el quë nagac firmë hashtë fin, ndë'è gac salvar. 23 Iurë lè'è mënë guëzunaldë rall lè'è të cualquier tubi guë'dchi catë guëdchini të, gulë bëru'u nga'li; gulë bëllu'në hashtë stubi guë'dchi purquë guldía rnia'a, lè'è nguii nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu guëdchíni' antsë quë lè'è të guadi'dzënú të diza'quë lu mënë guëdubi guë'dchi shtë Israel.

24 'Ni tubi narsë'dë lu shmësi', lasáquëdi'ill más quë mësë shtënell. Ni tubi muzë lasáquëdi'i más quë shlámi'. 25 El quë narsë'dë, tsull cunformë según el quë naquëglua'a, hashtë despuësë iurní tsalú studi shtënell, iurní gáqui' ziquë lè'è mësë. Zni na tubi muzë parë lu shlámëll. Ziquë tubi nguii con shíni', cagni'i ra mënë rnibë'a mëdzabë Beelzebú na, nu zac guëni'i rall rnibë'a mëdzabë lè'è të.

Chu guëdzëba'a (Lc. 12.2-9)

26 'Por ni rnia'a lu të, adë rdzëbëdi'i të ra mënë. Pues ni tubi cusë nanaga'chi adë guëá'nëdi'in sin adë guëru'udi'in lu lli. Nu grë cusë naga'chi, napë quë guëdë'è mënë cuendë de ni. 27 Lo quë narnia'a lu të apartë, gulë guni'i di'dzë ni delantë lu grë mënë. Lo quë nabëluá'ahia lu të apartë, gulë guni'i fuertë dizdë guëc hiu'u. 28 Adë rdzëbëdi'i të ra narguini cuerpë perë adë gáquëdi'i quini rall almë. Más bien gulë bëdzëbë el quë nanapë pudërë guëzalú cuerpë nu almë la'ni gabildi.

29 'Rdu' ra ma'ni, chupë ma por tubi centavë, perë ni tubi de lè'è ra ma adë rátidi'i sino quë lè'è Dadë Dios adë guëdë'è më sí; Dios rdë'è më cuendë. 30 Napë më cuendë bëldá guitsë guëquël. 31 Adë rdzëbëdi'i të; pues más lasac të quë ra ma'ni.

Pë gac con ra shmënë Jesús (Lc. 12.8-9)

32 'Grëtë' el quë naguëquebi favurë de na delantë lu ra mënë, na guëquebia favurë de lè'èll delantë lu Shtada naquëbezë gube'e. 33 Perë si talë nanú el quë narni'i nádi'ill shmëna delantë lu ra mënë, na guna negar lè'èll delantë lu Shtada naquëbezë gube'e.

Por Jesús nanú divisioni (Lc. 12.51-53; 14.26-27)

34 'Adë rúnëdi'i të shgabë të de quë zeldënúa paz lu guë'dchiliu rë'. Pues adë zeldënúdia'a parë cuëdchí ldu'u mënë con sa'll lu guë'dchiliu sino parë gac dividir mënë por shti'dza. 35 Na zelda parë grë ra nguii guëasë rall guëc shtadë rall, shtsa'pë rall guëasë rall guëc shni'a rall. Nu ra lli'li guëasë rall guëc suëgrë rall. 36 De mudë de cadë tubi rall gac rall enemigu parë famili shtënell rall.

37 'El quë narac shtu'u shtádi' u shní'ai' más quë rac shtú'ull na, adë rllu'íidi'i gáqui' shmëna. El quë narac shtu'u llgá'ni' u shtsápi' más quë rac shtú'ull na, adë rllu'íidi'i

gáquëll shmëna. ³⁸ El quë nadë gúnëdi'i renunci prupi deseo shtënëll, si talë adë nëdi'i gátill por na; si talë adë tsanárdëdi'ill shneza, nguiu ni nasáquëdi'ill gáquëll shmëna. ³⁹ El quë narac shtu'u gac salvar vidë shtënëll, guënítill vidë shtëni', perë el quë naguëniti vidë shtëni' por na, ni gac salvárëll.

Premi parë ra shmënë Jesús

(Mr. 9.41)

⁴⁰ 'El quë narunë recibir cualquier tubi de lë'ë të, mënë ni también rúnëll recibir na. El quë narunë recibir na, mënë ni rúnëll recibir el quë nabëshe'ldë na. ⁴¹ El quë narunë recibir tubi shmuzë Dios purquë ze'dë mënë ni de Dios, ni gúnëll recibir mizmë premi nardë'ë Dios parë ra shmuzë më nabiadi'dzë shti'dzë më. El quë narunë recibir tubi nguiu za'quë purquë nall më za'quë, mënë ni gúnëll recibir premi shtë më za'quë. ⁴² Cualquier el quë naguëdë'ë tubi vasë nisë galë, të gu tubi más humildë shmëna, guldía rnia'a lu të, segurë guëdë'ë Dios tubi premi cá'all.

11

Ra nabëshe'ldë Juan Bautista lu Jesús

(Lc. 7.18-35)

¹ Iurë Jesús gualú guni'i më lla mudë guzia'a ra chi'bë chupë shini gusë'dë më, bëru'u më nga'li parë zia'a më. Bëlua'a më diza'quë lu ra mënë guë'dchi narëta' guëlladchi.

² Juan nanú lachigui'bë perë bini' lo quë naquëhunë Cristo. Iurní bëshé'ldi' bëldá shmëni'; tsagná rall lë'ë Jesús ³ parë guagna'bë di'dzë rall lu më:

—¿Gu lë'ël nal Cristo, el quë napë quë guëdchini por partë shtë Dadë Dios, u napë quë guëlezë na'a stubi naguëdchini?

⁴ Jesús repi:

—Gulë tsaguëchi lu Juan lo quë nanguná të nu lo quë nabini të. ⁵ Gulë biadi'dzë grëtë' lo quë nanguná të: ra ciegu rna; ra kujë rzë; ra narac

galguidzë ru'dzë ládi', guzunë rall; grë ra cue'të bëabrí rini rall. Ra tégulë gubani rall stubi. Grë ra prubi quëquë diaguë rall diza'quë parë gac salvar rall. ⁶ Guëquitë ldu'u ra naná tsagla'guë tsaldí ldu'i na, grë ra nartúdi'i lúhi' gáquëll shmëna.

⁷ Iurë lë'ë shmënë Juan zëagzë, iurní Jesús guzublú quëadi'dzë më shcuendë Juan. Repi më lu ra mënë:

—¿Pë guagná të lu shlatë; tubi ziquë gui'lli narni'bi mbë? ⁸ Aquëdi'i. ¿Pë guagná të lu tubi nguiu nanacu lari chulé? Aquëdi'i. Lë'ë të nanë të de quë grë ra naracu con lari nalasac zihani dumí, quëreldë rall lidchi rëy. ⁹ Por fin ¿pë guagná të lu tubi muzë shtë Dios? Perë sí, de verdá guná të tubi muzë shtë më mayurë quë ra nabiadi'dzë shti'dzë më guahietë. ¹⁰ Juan na el quë narni'i Sagradas Escrituras:

Na guëshe'lda tubi naguadi'dzë por na antsë guëlua'alul lu mënë.

¹¹ Guldía rnia'a, grëtë' ra mënë nagubani tiempë guahietë, nápëdi'i rai' más hunurë quë Juan. Perë rnia'a lu të, el quë namás humildë entrë ra mënë narialdí ldu'i diza'quë shtëna, napë rall más hunurë quë Juan.

¹² 'Dizdë Juan Bautista hashtë iurne', ra mënë mal rac shtu'u rall guëzalú rall diza'quë shtë Dios parë adë tsutédi'i mënë catë rni'bë'a Dios. Ra narac shtu'u tsuté nezë za'quë, runë rall llëru'bë fuersë parë tsuté rall. ¹³ Grëtë' lo quë nabëquë'ë ra muzë nabiadi'dzë shti'dzë Dios nu lo quë nabëquë'ë Moisés, guni'i rai' lo quë narac shtu'u Dios hashtë tiempë shtë Juan Bautista. ¹⁴ Si talë lë'ë të rac shtu'u të tsaldí ldu'u të lo quë narnia'a de Juan, náhi' ziquë Elías. Juan náhi' el quë muzë shtë Dios guni'i guahietë napë quë guëdchini. ¹⁵ Si talë rac shtu'u të tsasë të, gulë bëquë diaguë bien lo quë narnia'a.

¹⁶ 'Guadi'dza tubi comparaciuni lla na mënë tiempë ne'. Lë'ë rall na rall ziquë llguë'në nacaguitë. Zúbëga'a rall lu llguëa' nu rni'i rall fuertë lu sa' rall: ¹⁷ "Bëdi'ldi na'a musique

lëgrë perë adë bëgu'idi'i të. Bëdi'ldi na'a cantë tristë perë adë bí'nidi'i të.”
¹⁸ Bëdchini Juan; adë gudáudi'i' zihani cusë nu adë bii'di'i' licor, perë lë'ë të rni'i të de quë nápi' tubi mëdzabë la'ni ldú'i'; por ni adë guanáldëdi'i të lë'i'.
¹⁹ Lueguë bëdchinia, nguiu nabëshe'ldë Dios; rni'i të rau sha'ta nu rni'i të ruhia vini. Rni'i të nahia amigu shtë pecadurë nu amigu shtë ra narunë cubrë impuestë, por ni adë rialdidi'i ldu'u të shti'dza. Manërë nacanihunë Dios na ziquë llni; rlua'ain la'ni vidë shtë ra naná riasë shti'dzë më de verdá.

Ra mënë adë guasëdi'i rall shti'dzë më

(Lc. 10.13-15)

²⁰ Iurní lë'ë Jesús guzublú quëgni'i më lu ra mënë guë'dchi catë bë'në më más milagrë ru'bë purquë ra mënë ni, adë bëabrídi'i ldu'u rall con Dios. Iurní guni'i më:

²¹ —Prubi de lë'ë të mënë shtë guë'dchi Corazín. Prubi de lë'ë të mënë shtë guë'dchi Betsaida; purquë si talë mënë shtë Tiro nu Sidón nianá rall grë ra milagrë naguná të, pues hia niac cambi mudë nanabani rall; niabrí ldu'u rall con Dios. Niazubë rall lu dë nu niacu rall lari nagasë ziquë señi de quë bë'në nadzë'ë mudë nanabani rall.
²² Na rnia'a lu të, dzë guëshe'ldë Dios juici guëc mënë shtë guë'dchiliu, ra mënë shtë Tiro nu Sidón gunë rall sufrir menos quë lë'ë të.
²³ Nu rnia'a lu të naquërdë guë'dchi Capernaum, runë nadchini të por tantë llni nabë'në të recibir, perë tsalú të lugar catë quëbezë ra tégulë purquë mënë shtë ciudá Sodoma, si talë nianá rall milagrë cumë ziquë guná të, pues todavía nianá quëbezë guë'dchi Sodoma iurne'.
²⁴ Perë rnia'a lu të, dzë shtë juici lë'ë të gunë të recibir más cashtigu dushë quë ra mënë shtë regiuni shtë Sodoma.

Gulë te'e lua parë cuedchí ldu'u të
(Lc. 10.21-22)

²⁵ Tiempë ni Jesús biadi'dzënúhi' Shtádi':

—Dadë, dushquíllil, rribë'al gube'e nu guë'dchiliu. Quëhuna alabar lë'ël, Dadë; bëluá'al shti'dzël lu mënë humildë, rac bë'a rallin. Perë nacahi shti'dzël bë'nël parë ra mënë narni'i na rall më ru'bë, ra mënë narianaldë tëchi llgabë nguiu.
²⁶ Zni bë'nël Dadë purquë zni rac shtú'ul gac.

²⁷ 'Lë'ë Shtada bëne'e grëtë' cusë rë' parë na; ni tubi chu runguë bë'a chu nahia de verdá, sulamëntë Shtada runguë bë'ai'. Ni tubi chu runguë bë'a chu na Shtada de verdá, sulamëntë na runguë bë'ahia chu náhi'. Nahia shini më; gunguë bë'a mënë Shtada sulamëntë si rac shtua'a guëluá'ahia nguiu ni Shtada.
²⁸ Gulë te'e lua grëtë' el quë narbedchídi'i ldu'i, grë të nariashac ldu'i por duldë shtë të, guënehia paz parë lë'ë të.
²⁹ Gulë bëca'a yuguë naguëdchi'ba guëc të nu gulë bësë'dë shti'dza. Nadú'uhia nu nalë pacënci nahia. Gulë te'e lua të guëdzëlë të descansë parë almë shtë të.
³⁰ Ldai' nabëluá'ahia lu të, nalë sencigi nahin parë gua'a të ziquë tubi yuguë shashu. Lo quë narnibë'ahia adë nagánëdi'in.

12

Ra shini gusë'dë më caniashi rai' du'u dzë narzi'i ldu'u mënë
(Mr. 2.23-28; Lc. 6.1-5)

¹ La'ni ra dzë ni Jesús zía'ai' nezë shtënë më catë rgabní trigu. Tubi dzë narzi'i ldu'u mënë, ra shini gusë'dë më bëdchini galërldia'në ldu'u rai'. Iurní guzublú caniashi rai' du'u shtë trigu parë quëháu rai' bë'dchi trigu.
² Iurë lë'ë ra fariseo guná rall lo quë nabë'në rai', repi rall lu Jesús:

—Guná, ra shini gusë'dël quëhunë rall lo quë naprovidë según lëy. Caniashi rall du'u dzë narzi'i ldu'u mënë.

³ Jesús repi:

—¿Pë adë bí'ldidi'i të histori lo quë nabë'në David guahietë con ra narianaldë tëchi'? Bëldia'në David nu guatëhi' lidchi Dios.
⁴ Guna'zi David guetështildi sagradë. David gudáuhi' guetështildi ni, perë según lëy shtë

Dios sulë bëshuzi napë rall derechë gau rai' guetështildi sagradë, lëdëdi' David con ra mënë nananú con lë'i'.⁵ Hia bi'ldi të lëy shtë Moisés. Ra bëshuzi shtë iádu'u adë rzí'idi'i ldu'u rall dzë descansë por trabaju nanapë rai'; nu nádi'in duldë.⁶ Na rnia'a lu të, zuga'a tubi nguii ndë'ë naná más importantë quë iádu'u.⁷ Lë'ë të, ¿pë adë riasëdi'i të lo quë narni'i Sagradas Escrituras? “Na rac shtua'a guëga'a ldu'u të sa' të más quë ra ma narne'e të lu bëcu'guë ziquë ofrendë”. Si talë riasë të di'dzë ni, adë gúnëdi'i të condenar ra nanápëdi'i faltë.⁸ Lë'ë nguii nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu, nápi' autoridá nu pudërë parë guëni'i' pë gunë mënë dzë narzi'i ldu'u mënë.

Tubi nguii nagubidchi guiá'ai'
(Mr. 3.1-6; Lc. 6.6-11)

⁹ Iurní Jesús bëru'u lugar ni. Guatë më la'ni iádu'u shtë ra mënë.¹⁰ Nga'li zuga'a tubi nguii nagubidchi tubi guiá'ai'. Perë ra fariseo rac shtu'u rall guëdzëlë rall manërë parë gunë rall acusar lë'ë Jesús. Iurní guna'bë di'dzë rall lu Jesús:

—Según lëy ¿gu nanú permisi gunëac mënë narac llu'u grë ra dzë narzi'i ldu'u mënë?

¹¹ Repi Jesús:

—¿Chu de lë'ë të si talë guënítil tubi lli'li, si talë ldaguë ma la'ni guërzú dzë descansë, pë adë tsaldúdi'i të ma?

¹² Pues más nasac vidë shtë nguii quë lli'li. Zni nanú permisi gunë mieti bien dzë narzi'i ldu'u ra mënë.

¹³ Iurní repi më lu nguii nagubidchi guiá'ai':

—Bëldí guiá'al.

Lë'ë nguii bëldí guiá'ai'. Lueguë bëac guiá'ai'; bëa'në guiá'ai' ziquë na stubi guiá'ai'.¹⁴ Iurní bëru'u ra fariseo. Guzublú rall quili rall manërë parë quini rall lë'ë Jesús.

Lo quë nabëquë'ë Isaías

¹⁵ Iurë guc bë'a Jesús pë quëhunë ra fariseo, bëru'u më; zia'a më stubi lugar. Perë cantidá mënë guanaldë rall lë'ë më. Jesús bënëac grëtë' narac llu'u.¹⁶ Nu bédë'ë më ordë de quë

adë guadí'dzëdi'i ra mënë chu na më.
¹⁷ Zndë'ë guc parë gac cumplir lo quë nabëquë'ë Isaías, muzë shtë Dios:

¹⁸ Ndë'ë lë'ë shmuza nagulëa; el quë nalë rac shtua'a nu el quë narquitë ldua'a.

Guëdë'ëhia Espíritu Santo cuezënúhi' më ni.

Guëni'i' më lu mënë nanádi'i më israelitë de quë ze'dë guëdchini juici shtë Dios.

¹⁹ Adë guadí'dzëdi'i më tantë. Na më nadu'u.

Adë rtá'lëdi'i më di'dzë; adë guëni'idi'i më fuertë nezë.

²⁰ Na më pacënci; adë nádi'i më ziquë el quë narguitsu gui'li.

Nádi'i më ziquë el quë narsëaldë mëchi narqué gui'i.

Cuezë më hashtë cueshtë gubernë shtëhi'; guëni'bë'a më manërë justë.

²¹ Mënë nanádi'i më israelitë, tsaldí ldu'u rall shti'dzë më parë gac salvar rall.

Guni'i ra mënë napë Jesús mëdzabë la'ni ldú'i'

(Mr. 3.19-30; Lc. 11.14-23; 12.10)

²² Iurní bédchininú mënë tubi nguii lu Jesús. Nall ciegu nu gu'pë. Bë'në mëdzabë nananú la'ni ldu'u nguii ni parë adë rnádi'ill nu rní'idi'ill. Jesús bënëac lë'i'. Iurní guná nguii, nu clarë biadi'dzë nguii.²³ Grëtë' ra mënë narëta' nga'li, guasë ldu'u rall nu bëdzëguë' ldu'u rall. Guni'i rall:

—¿Pë lë'ëdi'i llëbni David ndë'ë, el quë nacabéza'a?

²⁴ Perë ra fariseo bini rall lo quë naguni'i mënë; guni'i rall:

—Perë hiembrë rë' rgull mëdzabë por pudërë shtë Beelzebú, jëfë shtë ra mëdzabë.

²⁵ Perë guc bë'a Jesús lo quë narunë rall shgabë rall. Iurní repi më:

—Si talë grë mënë shtë gubernë rdildi cuntrë mizme sa' rall, tsalú gubernë. Igual gac con tubi guë'dchi nu si talë tubi famili rdildi entrë lë'ë rall, guëdchini tiempë tsalú famili ni.²⁶ Nu Satanás, si talë Satanás nadivididë mizme lë'ëll, tsalú pudërë shtënell;

guë nibé'adi'ill shmë nëll iurní. ²⁷ Si talë rguhia mëdzabë por pudërë shtë Beelzebú, ¿chu runë compa ni ra mënë sa'të nargú mëdzabë la'ni ldu'u mënë? Mizmë nguui ni gunë rall juzguë lë'ë të. ²⁸ Perë si talë con pudërë shtë Dios rguhia mëdzabë, hia bëga'a iurë; guëlladchi zuga'a Dios parë guë nibé'ai' lë'ë të.

²⁹ '¿Llallë gac tsuté tubi nguba'në lidchi tubi nguui fuertë të parë guëdchisull pë shtë në mënë? Primërë napë quë guëli'bill nguui ni, iurní sí, zac guëdchisull pë shtë në mënë ni.

³⁰ 'El quë nanëdi'i guëni'i favurë de na, nall cuntrë de na. El quë nadë rtëadi'i mënë lua, na ziquë tubi narsëllu'në mënë lua.

³¹ 'Rnia'a lu të de quë zac perdunë grë duldë shtë ra nguui nu grëtë' didzabë narni'i rall, gunë më perdunë, perë si talë guni'i mënë di'dzë mal cuntrë Espíritu Santo, ni sí, jamás adë nídi'i perdunë. ³² Cualquier narni'i didzabë guëc nguui nabëshe'ldë Dios, zac perdunëll perë el quë naruadi'dzë cuntrë Espíritu Santo, jamás adë gáquëdi'i perdunë parë guëdubi tiempë lu guë'dchiliu rë', nilë lu stubi guë'dchiliu nanadë tsalúdi'i.

Nashi shtë hiaguë rlua'a pë hiaguin (Lc. 6.43-45)

³³ 'Si talë hiaguë nahin cusë za'quë, zni rne'ein nashi za'quë. Si talë hiaguë nahin mal, pues nashi mal rne'ein. Shnashi hiaguë rlua'a pë hiaguin. ³⁴ Lë'ë të llëbni' mbe'ldë, ¿llallë gac guëni'i të cusë za'quë? hia quë lë'ë të mizmë lë'ë të na të mal. Pues ruadi'dzë të zihani di'dzë dzabë naze'dë la'ni ldu'u të. ³⁵ Nguui za'quë ruadi'dzëll cusë za'quë purquë cusë za'quë nanú la'ni ldu'ull. Perë ra nguui mal ruadi'dzëll cusë mal purquë cusë mal nanú la'ni ldu'u rall. ³⁶ Perë na rnia'a lu të, dzë shtë juici grë mieti guëdë'ë rall cuendë lu Dios por grë ra di'dzë nagúpëdi'i rall cuidadë. ³⁷ Purquë según di'dzë nabiadi'dzë të, gunë më juzguë lë'ë të; gac salvar të u gac condenadë të.

Ra mënë mal rac shtu'u rall guëná rall tubi milagrë

(Mr. 8.12; Lc. 11.29-32)

³⁸ Iurní guni'i ra fariseo nu ra narlua'a lëy lu Jesús:

—Mësë, rac shtu'u na'a guëná na'a tubi señi, tubi milagrë ru'bë gúnëll.

³⁹ Jesús bëquebi:

—Mënë mal nalë rac shtu'u rall guëná rall tubi señi nu milagrë ru'bë, perë hia jamás adë chu guëné'eru'u más señi, sulë señi ziquë naguc con Jonás. ⁴⁰ Ziquë Jonás gua la'ni mbeldë durantë tsunë dzë nu tsunë gue'lë, zni zac con nguui nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu; guëca'chi ra mënë lë'i' la'ni ba'a; tsúhi' nga'li tsunë dzë nu tsunë gue'lë. ⁴¹ Grë ra naguquërdë ciudá shtë Nínive tsasuldí rall lu juici con ra mënë naquërdë ne', nu guëni'i ra mënë shtë Nínive ra mënë nanabani ne' na rall culpablë purquë ra mënë shtë Nínive, iurë bini rall shti'dzë Jonás, bëabré ldu'u rall con Dios. Gulë guná, hia bédchini tubi más më importantë quë Jonás. ⁴² Iurë gac juici shtë Dios, lë'ë reina nagunibë'a ladzë Sur, tsasuldill nu gúnëll juzguë mënë nanabani ne'; na rall culpablë purquë na'a ni bidë guënal lu Salomón të guëquë diáguëll llgabë shtë Salomón; perë gulë guná, hia bédchini tubi más më importantë quë Salomón.

Mëdzabë mal nabëabré ldu'u mënë (Lc. 11.24-26)

⁴³ 'Iurë bëru'u mëdzabë la'ni ldu'u nguui, rzëll catë nídi'i nisë. Rguíll catë cuézëll perë adë rdzélëdi'ill lugar. Iurní rni'ill: ⁴⁴ “Guëabré ldu'u mënë catë bëru'a'a”. Bëdzélëll nguui ziquë tubi hiu'u bien arregladë nu limpi. ⁴⁵ Iurní tsaglli'i mëdzabë gadchi mëdzabë más mal quë lë'ëll; ritë rall la'ni ldu'u nguui ni. Por fin bëa'në nguui peor quë antsë. Zni gac suceder con ra mënë mal rë'.

Shni'a nu bëchi Jesús

(Mr. 3.31-35; Lc. 8.19-21)

⁴⁶ Nianá Jesús zia gla'guë quëadi'dzi' lu ra mënë zihani, iurní bédchini shni'a më con ra bëchi më. Rëta'

rai' tëchi fuërë nu rac shtu'u rai' guadi'dzënu rai' lë'ë më. [⁴⁷ Bëdchini tubi nabëdchininú rsunë lu Jesús. Guni'ill:

—Lë'ë shní'al nu ra bëchil zuga'a rai' tëchi fuërë; rac shtu'u rai' guadi'dzënu rai' lë'ël.]

⁴⁸ Perë lë'ë më repi lu naguanú rsunë:

—¿Chull na shní'ahia? ¿Chull na bëcha?

⁴⁹ Iurní bënë më sēñi con guia'a më; guni'i më shcuendë ra shini gusë'dë më:

—Ndë lë'ë shní'ahia nu ndë'ë na bëcha ⁵⁰ purquë grëtë' el quë narunë según voluntá shtë Shtada naquëbezë gube'e, na bëcha; nall zana, nu nall shní'ahia.

13

Comparaciuni shtë nartë'tsë bë'dchi

(Mr. 4.1-9; Lc. 8.4-8)

¹ Mizmë dzë ni bëru'u Jesús hiu'u. Iurní guzubë më rua' nisë ru'bë nu cantidá mënë bédëá rall lugar catë quëbezë më. ² Por ni Jesús guatë la'ni tubi barcu; iurní guzubë më parë guëlua'a më. Grëtë' ra mënë bëa'në rall rua' nisë lu guiu'u. ³ Caglua'a më zihani cusë por comparaciuni. Guni'i më:

—Tubi nguiu guagtë'tsëll bë'dchi.

⁴ Iurë bëtë'tsëll bë'dchi, du'pë bë'dchi gulaguë lu nezë, hia nga'li bédchini ra ma'ñi. Gudáu ma ra bë'dchi.

⁵ Stu'pë bë'dchi gulaguë lu guiu'u guë'ë catë du'pë guiu'u nanú. Hia bë'dchi ni nasesë galdanin purquë du'pë guiu'u nanú ⁶ perë iurë lë'ë ngubidzë bëru'u, güe'qui plantë purquë nápëdi'in llëru'bë shlu'chi; gubidchin. ⁷ Stu'pë bë'dchi gulaguë ladi ra gui'lli guitsë. Galdanin la'ni gui'lli guitsë perë gui'lli guni guëquin.

⁸ Perë stu'pë bë'dchi gulaguë lu guiu'u za'quë. Nga'li bédë'in cusechë. Bëldá bë'dchi bédë'ë tubi gahiu'a por tubi. Sëbëldahin bédë'ë sesenta por tubi bë'dchi. Stubi bédë'ë galdë bi chi por tubi. ⁹ Si talë rac shtu'u të tsasë të, gulë bëquë diaguë bien shti'dza.

Pëzielú guni'i më comparaciuni
(Mr. 4.10-12; Lc. 8.9-10)

¹⁰ Iurní ra shini gusë'dë më guabi'guë rai' lu Jesús. Guna'bë di'dzë rai':

—¿Pëzielú ruadi'dzël lu ra mënë por comparaciuni?

¹¹ Lë'ë më bëquebi:

—Dios bëshe'ldë llni guëc të parë riasë të manërë narnibë'a Dios ziquë rëy, perë adë bëshé'ldëdi'i Dios llni guëc rall parë gac bë'a rall manërë narnibë'a më. ¹² El quë narac shtu'u tsasë shti'dzë më, guëdë'ë më más llni, perë el quë nanëdi'i tsasë shti'dzë më, tsabsú grë llni nanápëll.

¹³ Por ni quëadi'dza por comparaciuni purquë lë'ë rall rna rall lu milagrë shtëna perë adë riasëdi'i rall.

¹⁴ Zni na rall. Guc cumplir shti'dzë Isaías el quë nabiadi'dzë shti'dzë Dios guahietë. Bëquë'ëi':

Lë'ë të, sí, segurë guini të perë adë riasëdi'i të.

Segurë guëná të perë adë guëdë'ëdi'i të cuendë

¹⁵ purquë nalë naguëdchi ldu'u mënë. Adë nëdi'i rall tsasë rall; adë nëdi'i guëdë'ë rall cuendë shti'dzë Dios.

Nëdi'i rall guëdchini llni guëc rall.

Na rall ziquë ra ciegu nu ziquë naná rcue'të.

Nëdi'i rall tsasë rall parë guëabrí ldu'u rall con na

parë gunëaca almë shtë rall të gac salvar rall.

¹⁶ Dichusë të purquë riasë të lo quë narná të nu rdë'ë të cuendë shti'dza.

¹⁷ Guldía rnia'a, cantidá ra muzë shtë Dios guahietë nu mënë za'quë naguquërdë antsë, guc shtu'u rai' nianá rai' cusë nabëna perë adë gunádi'i rai'. Guc shtu'u rai' nini rai' di'dzë shtëna nabini të perë adë bínidi'i rai'.

Jesús biadi'dzë shcuendë bë'dchi
(Mr. 4.13-20; Lc. 8.11-15)

¹⁸ Gulë bëquë diaguë iurne' lo quë narunë cuntienë comparaciuni shtë naquëgtë'tsë bë'dchi. ¹⁹ Grë ra nabini díza'quë narni'i lla rnibë'a Dios ziquë rëy perë riasëdi'ill, nall ziquë

bë'dchi nagulaguë lu nezë. Ridë mëdzabë; rdchisú mëdzabë diza'quë nabëcabní më la'ni ldú'ull. ²⁰ Bë'dchi nagulaguë lu guiu'u guë'ë, na ziquë mënë narini diza'quë; rëuu' ldu'u rall diza'quë; lueguë rca'a rallin con gustë. ²¹ Perë cumë ziquë plantë nanápëdi'i shlu'chi, adë tsaglá'guëdi'i rall shnezë më. Iurë lë'ë ra mënë rzac zi rall lë'ëll por shti'dzë Dios u iurë rzunaldë mënë lë'ëll, lueguë rëazë guëtëll. ²² Bë'dchi nagulaguë ladi gui'lli guitsë, na ziquë el quë narini diza'quë perë por tantë rac ldu'u rall por ra cusë shtë guë'dchiliu nu rac shtu'u rall gac rall ricu, hia adë rianáldëdi'i rall tëchi diza'quë. Grë deseó mal na ziquë gui'lli guitsë narte'e ra plantë nu adë rdë'ëdi'in cusechë. ²³ Perë bë'dchi nagulaguë lu guiu'u za'quë, na ziquë ra mënë narini diza'quë shtë Dios. Riasë rall pë runë cuntienë shti'dzë më. Nall ziquë plantë nardë'ë cusechë. Bëldá rall rdë'ë tubi gahiu'a por tubi bë'dchi. Sëbëldahin rdë'ë sesenta por tubi, nu stubi rdë'ë galdë bi chi por tubi.

Comparaciuni shtë gui'lli mal ladi trigu

²⁴ Jesús guni'i stubi comparaciuni: —Lugar catë rnibë'a Dios na ziquë tubi nguiu nabëcabní bë'dchi za'quë lu guiu'u shtëni'. ²⁵ Perë iurë lë'ë rall naga'si rall, bëdchini tubi enemigu. Hia hiembrë ni bëcabní gui'lli mal ladi trigu. Lueguë zia'all. ²⁶ Iurë lë'ë trigu guaru'bin nu lë'ë du'u bëru'u, tambiën lë'ë gui'lli guaru'bin ladi trigu. ²⁷ Iurní muzë shtë lamë repi rall: “Dadë, bë'dchi nabëcabnil lu lachi ¿pë bë'dchi za'quin? ¿Callë bëru'u gui'lli mal gualdani ladi trigu?” ²⁸ Lë'ë nashtëné guiu'u guni'i: “Aquë, tubi enemigu bëcabní bë'dchi gui'lli”. Iurní ra muzë guna'bë di'dzë rall: “¿Gu rac shtú'ul guiá na'a të guëdashi na'a grëtë' ra gui'lli mal?” ²⁹ Perë lë'ë lamë guni'i: “Aquëdi'i purquë si talë gashi të gui'lli mal, nu zac trigu gashi të. ³⁰ Mejurë ziaru'bin juntë hashtë tiempë shtë

cusechë. Iurní guëribë'ahia ra muzë të parë guëtëá rall gui'lli mal primëre nu guëli'bin, gac manullin të parë tsequin. Hia despuësë guëdëá trigu të parë tsutsá'uhin.”

Comparaciuni shtë bë'dchi mitu'në (Mr. 4.30-32; Lc. 13.18-19)

³¹ Jesús guni'i stubi comparaciuni: —Lugar catë rnibë'a Dios, na ziquë tubi bë'dchi mitu'në. Tubi nguiu guacabní bë'dchi lu shguiú'ull. ³² Bë'dchi ni na más mitu'në quë grë ra bë'dchi, perë iurë ra plantë riaru'bë, llëru'bë na hiaguë más quë grë plantë shtë lachi. Hia iurní ridë ra ma'ñi; bëdchi'bë ra ma bëche'zë lu llicu hiaguë.

Comparaciuni shtë levadurë (Lc. 13.20-21)

³³ Guni'i më stubi comparaciuni: —Lugar catë rnibë'a Dios na ziquë tubi ldë levadurë nabëdchi'bë na'a con tsunë medidë harinë. Bëshepi levadurë hashtë bëdë'ëin fuersë grë nacubë.

Bëlua'a më con zihani comparaciuni

(Mr. 4.33-34)

³⁴ Guni'i Jesús grëtë' ra cusë rë' lu ra mënë con comparaciuni. Ni tubi cusë adë guni'idi'i më sin comparaciuni. ³⁵ Zndë guc parë gac cumplir lo quë nabëquë'ë muzë shtë Dios guahietë: Guadi'dza por comparaciuni. Guadi'dza ra cusë naga'chi dizdë iurë lë'ë Dios bëcuc'shtë guë'dchiliu.

Jesús biadi'dzë shcuendë gui'lli mal

³⁶ Iurní bëtë'tsë Jesús mënë. Guatë më tubi hiu'u. Iurní ra shini gusë'dë më guabi'guë rai' lu më nu repi rai':

—Biadi'dzë lu na'a pë runë cuntienë comparaciuni shtë gui'lli mal.

³⁷ Iurní Jesús repi:

—El quë narcabní bë'dchi za'quë, quëhúni' representar nguiu nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu.

³⁸ Hia lachi runë significar guë'dchiliu. Bë'dchi za'quë quëhunë representar ra mënë nabë'në recibir Dios ziquë rëy. Hia lë'ë gui'lli mal runë significar

mënë narzu'bë diaguë shti'dzë mëdzabë. ³⁹ Enemigu nabëcabní bè'dchi mal, na mëdzabë. Ra cusechë runë significar fin shtë guë'dchiliu. Hia narca'a cusechë ni, na ra ianglë. ⁴⁰ Ziquë ra gui'lli mal guëdëahin të parë tsahin lu gui'i, zni gac iurë guëdchini fin shtë guë'dchiliu. ⁴¹ Guëñibë'ahia tsa ra ianglë parë guëtëá rai' ra mënë narunë mal nu grë narsini sáhi' lu duldë. Na rall ziquë tubi guë'ë catë rreldë mënë. ⁴² Grëtë' ra hiembrë ni tsa rall lu gui'i shtë gabildi catë gu'në rall nu hashtë guëchushí lai' rall. ⁴³ Iurní ra shini Dios guëcabtsë'ë rai' ziquë ngubidzë catë rnibë'a Dios, Shtadë rai'. Si talë rac shtu'u të tsasë të, gulë bëquë diaguë bien shti'dza.

Comparaciuni shtë tesurë nabëga'chi

⁴⁴ 'Lugar catë rnibë'a Dios, na ziquë tubi tesurë nabëca'chi mënë lu tubi guiu'u lachi, perë tubi nguiu bëdzëlë tesurë ni. Iurní bëquitë ldú'ull. Bëcá'chill tesurë ni la'ni guiu'u stubi. Bëtuu'll grëtë' shtënell parë sí'll guiu'u catë nanú tesurë.

Comparaciuni shtë perla nalasac

⁴⁵ 'Tambiën lugar catë rnibë'a Dios, na ziquë tubi narzi'i perla fini. Zitatíll perla namás lasac. ⁴⁶ Iurë lë'ëll bëdzélëll perla namás lasac, iurní guëtuu'll grëtë' lo quë nanápëll të parë sí'll perla ni.

Comparaciuni shtë guë'shu

⁴⁷ 'Nu zac lugar catë rnibë'a Dios, na ziquë tubi guë'shu nabëtia'a mënë lu nisë të guëna'zi guë'shu grëtë' clasë mbeldë. ⁴⁸ Iurë lë'ë guë'shu guadzë, mënë narna'zi mbeldë rgu rall guë'shu rua' nisë. Hia nga'li zubë rall parë rbë rall mbeldë. Rgutsa'u rall ra mbeldë za'quë la'ni tubi tēpë. Hia grë ra mbeldë nadë rllu'í'idi'i rru'ldë rall tubi ladë. ⁴⁹ Zni gac fin shtë guë'dchiliu. ⁵⁰ Guëdchini ra ianglë lu guë'dchiliu parë cuë rai' ra mënë narunë mal ladi ra mënë narunë bien të parë tsa ra hiembrë mal gabildi catë nanú be'lë. Nga'li gu'në rall nu guëchushí lai' rall.

Tesurë cubi nu nagushë

⁵¹ Iurní Jesús guna'bë di'dzë:

—¿Gu riasë të grëtë' cusë rë'?

Lë'ë rai' bëquebi rai':

—Aha, Dadë. Riasë na'a.

⁵² Iurní repi më:

—Tubi mësë shtë lëy naná bësë'dë shcuendë lugar catë rnibë'a Dios, iurë rluá'all stubi sa'll, nall ziquë tubi lamë shtë hiu'u. Rac rgu lamë cusë cubi nu rac rgull ra cusë guahietë. Zni lë'ë mësë rac rluá'all enseñansë cubi nu enseñansë antigu.

Jesús bëabré guë'dchi Nazaret

(Mr. 6.1-6; Lc. 4.16-30)

⁵³ Iurë Jesús gualú guni'i më grë ra comparaciuni, iurní gubi' më nga'li. ⁵⁴ Bëabré më guë'dchi shtënell më. Nga'li guzublú quëglua'a më la'ni iádu'u shtë rall. Nalë bëdzëguëë' ldu'u ra mënë nu guni'i rall:

—¿Callë guagsë'dë nguiu rë'? ¿Chull bëdë'ë tantë llni? ¿Llallë rúnëll milagrë ru'bë? ⁵⁵ Nu ndë'ë lë'ë shini carpintërë José, nu shní'all María. Bëchill Jacobo nu José, Simón nu Judas. ⁵⁶ Nu ra zánëll también quëreldënú rall lë'ë hia'a. ¿Callë nezë guagsë'dëll grëtë' cusë rë'?

⁵⁷ Adë bëgá'adi'i guzac mënë shtë guë'dchi; bë'nëdi'i rall cuendë de lë'ë më. Jesús repi:

—Adë rúnëdi'i mënë rëspëti tubi muzë shtë Dios ladzë muzë, nilë por shfamíll. Stubi lugar sí, runë ra mënë rëspëti lë'ë muzë shtë Dios.

⁵⁸ Adë bë'nëdi'i më zihani milagrë nga'li purquë adë gualdídi'i ldu'u rall lë'ë më.

14

Guti Juan Bautista

(Mr. 6.14-29; Lc. 9.7-9)

¹ Tiempë dzë ni, Herodes guc rëy shtë Galílea. Bínill famë shtë Jesús.

² Iurní répill lu ra narunë sirvë lull:

—Jesús na Juan Bautista naguashtë ladi ra tégulë; por ni nápëll pudërë; rúnëll milagrë ru'bë.

³ Perë Herodes hia nanëll de quë antsë lë'ëll gunibë'all tsa Juan lachigui'bë lí'bi' con cadënë. Bë'në

Herodes zni por causë Herodías naná tse'lë bëchi Herodes. Felipe lë bëchill. ⁴ Zihani vüeltë Juan guni'i lu Herodes:

—Adë nádi'i bien cuá'al tse'lë bëchil ziquë tsé'lël.

⁵ Herodes guc shtu'u quínill lë'ë Juan perë bëdzëbëll por ra mënë purquë casi grë mënë guni'i rall de quë Juan na tubi naguni'i shti'dzë Dios. ⁶ Perë guc lë Herodes; shtsa'pë Herodías bëguí'ill lu grë ra invitadë shtë Herodes. Nu bëquitë ldu'u Herodes bëgui'i lliguëna'a ni. ⁷ Bë'në Herodes prometer con juramentu guëdë'll cualquier cusë naguëna'bë lliguëna'a. ⁸ Iurní lë'ë lliguëna'a guagni'i lu shní'ai' nia'a pë guëná'bëll lu Herodes. Shní'all bëquili guëni'i shtsá'pëll të guëná'bëll lu Herodes:

—Ne' guënë'el guëc Juan Bautista tsu la'ni tubi platë.

⁹ Nalë gulaguë tristë ldu'u Herodes, perë hia cumë bë'nëll jurar delantë lu ra invitadë shtënëll, ¹⁰ iurní gunibë'all de quë gati Juan nu guëdë'ë ra suldadë lo quë naguna'bë lliguëna'a. Gunibë'a Herodes guriuguë guëc Juan lachigui'bë. ¹¹ Iurní be'dënú suldadë guëc Juan la'ni platë; bëdë'ë rall cua'a lliguëna'a. Nu lë'ëll bëdë'ëin cua'a shní'all.

¹² Iurní bini ra naguanaldë lë'ë Juan; bëdchini rai' nga'li parë bia'a rai' cuerpë shtë Juan parë guaca'chi rallin. Hia despuësë guaguëchi mënë lu Jesús de quë lë'ë Juan guti.

Jesús bëdë'ë nagudáu ga'i mili nguiu
(Mr. 6.30-44; Lc. 9.10-17; Jn. 6.1-14)

¹³ Iurë lë'ë Jesús bini naguni'i Herodes de lë'ë më, bëru'u më nga'li, sulë lë'ë më con ra shini gusë'dë më. Güe'pi rai' tubi barcu; zia'a rai' tubi lugar catë chu nádi'i. Perë iurë bini ra mënë nu guc bë'a rall ca zia'a më, bëru'u rall guë'dchi parë zia'a rall lugar ni. ¹⁴ Bëdchini më rua' nisë; bëru'u më la'ni barcu; guná më cantidá mënë. Iurní bëga'a ldu'u më lë'ë ra mënë nu bënëac më grë ra narac llu'u. ¹⁵ Iurë riu' gue'lë, iurní

ra shini gusë'dë Jesús bëdchini rai' lu më nu repi rai':

—Hia guadze'. Ni tubi adë chu quëréldëdi'i lugar ndë'ë. Guchi lu ra mënë të guzëá rall; tsa rall lu ra guë'dchi naquë guëlladchi. Tsasi'i rall nagáu rall.

¹⁶ Jesús repi:

—Rqui'nidi'i guzëá rall; gulë bëdë'ë nagáu rall.

¹⁷ Lë'ë rai' repi rai':

—Adë chu nápëdi'i nagáu rai', niétiquë ga'i guetështildi con chupë mbeldë.

¹⁸ Jesús guni'i:

—Gulë gude'enuhin ndë'ë.

¹⁹ Iurní gunibë'a më subë ra mënë lu gui'lli. Iurní guna'zi më guetështildi, guzëá ga'i guetështildi con chupë mbeldë. Iurní gubi'a më lu gube'e. Bëdë'ë më graci lu Dios nu bëshullë më guetështildi. Iurní bëdë'ë mëhin cua'a ra shini gusë'dë më. Lë'ë rai' gudi'dzin cua'a ra mënë. ²⁰ Grëtë' ra mënë gudáu rall hashtë bielë rall. Despuësë guadzë chi'bë chupë tëpë grë ra pedasë nabë'në subrë. ²¹ Grë ra naná gudáu guetështildi na rall ziquë ga'i mili nguiu sin adë nagábëdi'i ra na'a nilë ra lliguë'në.

Jesús ziazú më lu nisë

(Mr. 6.45-52; Jn. 6.16-21)

²² Iurní Jesús gunibë'a më parë guzia'a ra shini gusë'dë më la'ni barcu parë quiblú rai' lu më stubi ladë rua' nisë. Quëgni'i më lu ra mënë parë guzëá ra mënë. ²³ Despuësë de ni, be'pi Jesús lu tubi daní parë guëni'inú më Shtadë më. Iurë lë'ë gue'lë gu', Jesús zuga'a më lë'ësë më nga'li. ²⁴ Lë'ë barcu ziazú casi guërudë nisë. Mbë con nisë nalë nadushë runin parë barcu purquë mbë ze'dë al contrari con zihani fuersë. ²⁵ Hia ze'dë grëgue'lë; Jesús ze'dë guëdchíni' catë ziazú rai'. Ziazú më lu nisë. ²⁶ Iurë shini gusë'dë më guná rai' rzë më lu nisë, bëdzëbë rai'. Gurushtiá rai' fuertë:

—Aquë tu fantasmë ze'dë.

²⁷ Perë lueguë guni'i Jesús lu rai':

—Gulë gapë valurë. Na ndë'ë. Adë rdzëbëdi'i të.

²⁸ Iurní lë'ë Pedro repi lu Jesús:

—Dadë si talë lë'ël ni'i, gunibë'a të nu na sëa lu nisë parë guelda catë zul.

²⁹ Jesús repi:

—Gude'e pë.

Iurní lë'ë Pedro bietë la'ni barcu. Guzublú rzëhi' lu nisë parë tsáhi' catë zuga'a më ³⁰ perë iurë bédë'ë Pedro cuendë por tantë fuersë nanapë mbë, bédzëbëi' nu rë'azi' la'ni nisë. Iurní guní'i' fuertë:

—Bëlá na, Dadë.

³¹ Mizmë iurní guna'zi Jesús guia'a Pedro nu repi më:

—¿Pë du'psë fe nápël? ¿Pëzielú adë rialdídi'i ldu'ul na?

³² Iurní lë'ë rai' güe'pi rai' la'ni barcu nu bëac dchi mbë. ³³ Grë ra nazúbëga'a la'ni barcu, bëzullibi rai' lu Jesús nu repi rai':

—Verdá nal Shini Dios.

Bënëac Jesús ra mënë shtë Genezaret

(Mr. 6.53-56)

³⁴ Gudëdë rai' stubi tëchi nisë. Bëdchini rai' tubi regiuni nalë Genezaret. ³⁵ Ra mënë shtë lugar ni bënguë bë'a rall lë'ë Jesús. Bëshe'ldë rall rsunë guëdubi regiuni shtë lugar de quë bédchini më ndë. Be'dënú ra mënë lu më grëtë' ra mënë narac ll'u'u. ³⁶ Bë'në rall ruëguë lu më parë guëdë'ë më permisi guëna'zi rall rua' shabë më. Grë ra naguna'zi shabë më, bëac rall.

15

Lo quë narshi'ni ldu'u nguii

(Mr. 7.1-23)

¹ Iurní bëldá fariseo nu ra mësë narlua'a lëy, guabi'guë rall lu Jesús. Ze'dë rall ciudá Jerusalén. Guna'bë di'dzë rall:

² —¿Pëzielú shini gusë'dël adë rúnëdi'i rall cumplir custumbrë shtë ra shtadë guëlu' hia'a? sino rau rall guëtështildi sin quë riétidi'i guia'a rall.

³ Perë Jesús guna'bë di'dzë:

—¿Pëzielú lë'ë të ambién adë rzu'bë diáguëdi'i të mandamientë shtë Dios? Mejurë zianaldë të

custumbrë shtë të ⁴ purquë Dios guni'i: “Gulë gapë rëspëti lu shtádëll nu lu shní'al”. Nu guni'i Dios: “El quë nargué guëc shtádëll u guëc shní'all, napë quë zu rátill”. ⁵ Perë lë'ë të rni'i të stubi cusë. Rni'i të: “Si talë guëni'i nguii lu shtádëll u lu shní'all: Gáquëdi'i guna compañi lë'ë të purquë grë lo quë naniaca'a të de na, nahin ofrendë parë Dios”. ⁶ Rni'i të cualquier nguii narni'i zni, hiadë rquí'nidi'i guëdë'ë nguii dumí ca'a shtádëll. Zni cagni'i të lasáquëdi'i mandamientë shtë Dios. Más tsanaldë të tëchi custumbrë shtë të. ⁷ Na të falsë. Bien guni'i Isaías guahietë shcuendë të; bëquë'ëi' lo quë naguni'i Dios zdë'ë:

⁸ Ra mënë rë' rac shtu'u rall na nadë más con rua' rall perë ldu'u rall nalë zitu zuga'a parë na.

⁹ Adë rllu'íidi'i ra cusë narunë rall iurë quëhunë rall adorar na.

Enseñansë shtë rall nadë más nahin tubi mandadë shtë nguii.

¹⁰ Iurní guna'bë më ra mënë nu repi më:

—Gulë bëquë diaguë nu gulë tsasë lo quë narnia'a. ¹¹ Grë ra nariuté rua' nguii, lëdë nídi'i rshí'nidi'i lë'ë nguii. Más bien lo quë narru'u rua' nguii, ze'din de la'ni ldu'u nguii, ni sí rshi'nin ldu'u nguii.

¹² Iurní ra shini gusë'dë më guna'bë di'dzë rai' lu Jesús:

—¿Pë adë nanël de quë ra fariseo bëldënú rall lë'ël por di'dzë rë'?

¹³ Perë Jesús repi:

—Cualquier plantë nabëcabnídi'i Shtada, më naquëbezë gube'e, guie'shi ni con grë shlu'chin. ¹⁴ Adë gúnëdi'i të meter con lë'ë rall. Na rall ziquë ciegu nu rlua'a rall shti'dzë rall lu los de más ciegu. Si talë tubi ciegu guësëll sa'll, guërupë rall ldaguë rall la'ni guëru.

¹⁵ Iurní Pedro repi:

—Biadi'dzë lu na'a pë runë cun-tienë comparaciuni rë'.

¹⁶ Jesús repi:

—¿Pë nu lë'ë të adë riasëdi'i të? ¿Pë na të ziquë los de más mënë?

17 ¿Pë adë rac bë'adi'i të, grëtë' lo quë naráu mënë zia'a la'ni nguii; despuësë rrú'uhin la'ni cuerpë? 18 Perë lo quë narru'u rua' mënë, ze'dë de la'ni ldu'u nguii. Ni sí, rshi'ni lë'ë nguii lu Dios 19 purquë la'ni ldu'u nguii rru'u grëtë' cusë mal: mal ll-gabë, rguini rall sa'll; rquënú rall sa'll; nu napë nguii zihani na'a nu napë na'a zihani nguii; rbaa'në rall pë shtë mënë; nu ruadi'dzë rall bishi; nu rni'i rall didzabë cuntrë Dios. 20 Grë ra cusë rë' rshi'ni ldu'u nguii, perë parë gaul sin gúnëdi'il cumplir ra custumbrë ziquë guíbidi'il guiá'al, lëdë nídi'i narshi'ni ldu'u nguii lu Dios.

*Tubi na'a nagualdí ldu'i Jesús
(Mr. 7.24-30)*

21 Jesús bëru'u lugar ni; zia'a më parë regiuni shtë Tiro nu Sidón.

22 Tubi na'a më Cananea quëréldëll regiuni ni; bédchíni' lu Jesús nu guní'ill fuertë:

—Dadë, llëbni David, bëga'a ldu'ul na. Lë'ë shtsa'pa nanú tubi mëdzabë la'ni ldu'ull. Nalë rzac zi shtsa'pa.

23 Perë Jesús adë bëquëbidi'i ni tubi di'dzë. Iurní ra shini gusë'dë më bédchini rai' lu më nu bë'në rai' ruëguë lu më:

—Bë'në lo quë narna'bë na'a rë' të guziá'all purquë nalë cagní'ill nezë técha'a; ze'dë náldëll lë'ë hia'a.

24 Iurní repi Jesús:

—Dios bëshe'ldë na nadë más parë guna sirvë ra më israelitë purquë na rall ziquë lli'li nabëni lu Dios.

25 Perë lë'ë na'a guabi'guë nu bëzullíbill lu më. Guní'ill:

—Dadë bë'në compa'ni na.

26 Jesús repi:

—Nádi'i bien guëdchisúl guetështildi shtë ra shini mënë parë gau ra mbëcu'në.

27 Perë lë'ë na'a guni'i:

—Nia Dadë, perë ra mbëcu'në nananú guëa' mellë, rau ma pedasë narru'u hia'ldë rua' llguë'në.

28 Iurní Jesús repi:

—Nanë, llëru'bë na fe shtënl. Gaquin según rac shtú'ul.

Mizmë iurní lë'ë shtsa'pë na'a bëac.

Bënëac Jesús zihani mënë

29 Jesús bëru'u nga'li parë zia'a më rua' nisë ru'bë nalë Galilea. Lueguë güe'pi më lu tubi lumë nu guzubë më nga'li. 30 Cantidá mënë bédchini rall catë quëbezë më. Be'dënú rall cujë, ciegu, gu'pë, mancu, nu cantidá ra narac llu'u. Bédchinínú rall lë'ë narac llu'u lu Jesús. Lë'ë më bënëac më lë'ë rall. 31 Nalë bëdzëguë' ldu'u ra mënë iurë guná rall ra gu'pë biadi'dzë rall; ra mancu bëac rall, ra cujë bëabrí guzë rall, ra ciegu bëabrí guná rall. Ra mënë bë'në alabar Dios; guni'i rall llëru'bë na pudërë shtë Dios de Israel.

*Jesús bédë'ë nagáu tapë mili nguii
(Mr. 8.1-10)*

32 Iurní guna'bë Jesús ra shini gusë'dë më nu repi më:

—Nalë rga'a ldua'a ra mënë rë' purquë hia guc tsunë dzë ze'dë naldë rall na. Nápëdi'i rall nagáu rall. Si talë guëshe'lda lë'ë rall lidchi rall sin quë gáudi'i rall, sca'a mbee'zë rall lu nezë.

33 Ra shini gusë'dë më repi rai' iurní:

—¿Perë llallë gac guëdzëlë dau parë blac zihani mënë? Lugar rë' ni tubi adë chu nádi'i.

34 Jesús guna'bë di'dzë:

—¿Bëldá guetështildi napë të?

Lë'ë rai' bëquebi rai':

—Gadchi guetështildi nu du'pë mbeldë mitu'në.

35 Iurní gunibë'a më parë subë ra mënë lu guiu'u. 36 Iurní guna'zi më guzëa' gadchi guetështildi nu guna'zi më ra mbeldë. Bédë'ë më graci lu Dios. Lueguë lë'ë më bëshullë mëhin. Bédë'ë mëhin cua'a ra shini gusë'dë më. Hia lë'ë rai' gudi'dzë rai' parë ra mënë. 37 Grëtë' ra mënë gudáu hashtë bielë rall. Despuësë gaulú gudáu rai', guadzë gadchi tēpë ra pedasë nabë'në subrë. 38 Grë ra nagudáu na ra ziquë tapë mili nguii sin nagábëdi'i na'a nilë ra llguë'në. 39 Despuësë Jesús bë'në më despedir ra mënë. Iurní guatë më la'ni barcu parë zia'a më regiuni nalë Magdala.

16

Ra fariseo guna'bë guená rall tubi milagrë

(Mr. 8.11-13; Lc. 12.54-56)

¹ Ra fariseo nu ra saduceo bédchini rall lu Jesús parë guëtë'dë rall prëbë lë'ë më nihunë më nanádi'i voluntá shtë Dios. Guna'bë rall guëlua'a më tubi milagrë con pudërë shtë Dios.

² Perë lë'ë më bëquebi:

—Guadze' rni'i të: “Glli gac tubi dzë za'quë purquë lu gube'e nalë nallní rlua'a”. ³ Nu rsili rni'i të: “Nedzë gac tubi mal tiempë purquë lu gube'e nallní nu rëta' shcahi”. Lë'ë të na të falsë; runguë bë'a të lla rlua'a shcahi lu gube'e perë adë ráquëdi'i riasë të sëñi shtë tiempë ne'.

⁴ Ra mënë mal nu mënë nadë rzu'bë diáguëdi'i shti'dzë Dios, rac shtu'u rall guená rall tubi milagrë ru'bë perë adë guenádi'i rall lu más sëñi; niétiquë guená rall tubi sëñi ziquë gac con Jonás, el quë nabiadi'dzë shti'dzë Dios guahietë.

Iurní bësëa'nëgá më lë'ë rall. Zia'a më.

Ldai' shtë ra fariseo

(Mr. 8.14-21)

⁵ Iurní lë'ë ra shini gusë'dë Jesús gudëdë rai' stubi ladë rua' nisë, perë bëa'ldë ldu'u rai' niua'a rai' guetështildi. ⁶ Iurní Jesús guni'i:

—Gulë gupë cuidadë con levadurë shtë ra fariseo nu saduceo.

⁷ Ra shini gusë'dë më guzublú guni'i lu sa' rai':

—Aquë por adë chu nuá'adi'i guetështildi, por ni guni'i më zni.

⁸ Perë Jesús gac bë'a shgabë rall nu repi më:

—¿Pëzielú ruadi'dzë lu sa' të adë nuá'adi'i të guetështildi? Du'psë fe napë të. ⁹ ¿Pë todavía runë fáltëru'u tsasë të chu nahia? ¿Pë adë rëagnádi'i ldu'u të ga'i guetështildi nagudi'dza parë ga'i mili nguiu? ¿Bëldá tēpë bëca'a të? ¹⁰ ¿Pë adë rëagnádi'i ldu'u të gadchi guetështildi nagudi'dza gudáu parë tapë mili mënë? ¿Bëldá tēpë bëca'a të? ¹¹ ¿Pëzielú adë rac bë'adi'i të adë quëadi'dzëdia'a shcuendë shtë

guetështildi? Gulë gupë cuidadë levadurë shtë ra fariseo nu ra saduceo.

¹² Iurní gac bë'a ra shini gusë'dë më de quë Jesús adë quëgní'idi'i' shcuendë levadurë, sino shcuendë enseñansë narlua'a ra fariseo nu saduceo.

Guni'i Pedro na më Cristo

(Mr. 8.27-30; Lc. 9.18-21)

¹³ Iurní guzia'a Jesús parë regiuni shtë Cesarea nanaquë Felipo. Iurní guna'bë di'dzë më lu ra shini gusë'dë më:

—¿Chu rni'i ra mënë chu nahia? nguiu nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu.

¹⁴ Lë'ë rai' bëquebi rai':

—Bëldá ra mënë rni'i rall nal Juan Bautista. Sëbëldá ra mënë rni'i rall nal Elías. Stubi tantë rni'i rall nal Jeremías u stubi naná biadi'dzë shti'dzë Dios.

¹⁵ Iurní repi më:

—Lë'ë të ¿chu rni'i të nahia?

¹⁶ Simón Pedro repi iurní:

—Lë'ël nal Cristo. Nal shini Dios nanabani.

¹⁷ Jesús bëquebi:

—Dichusë nal Simón shini Jonás, purquë ni tubi nguiu bëluá'adi'i lë'ël chu nahia sino quë Shtada naquëbezë gube'e; ni bëluá'ai' lul chu nahia.

¹⁸ Perë na rnia'a lul; lë'ël Pedro. Subrë tubi guë'ë ru'bë guna formar grupë shtë shmënë Dios naná rianaldë tëchi ldai' shtëna. Nu ni siquierë pudërë shtë galguti gúnëdi'i gan lu ra mënë narialdí ldu'i na.

¹⁹ Na guënehia shti'dza ziquë liahi parë tsagní'il lu ra mënë të guëdchini mënë lu Shtada catë rnibë'a më. Lo quë narúnël permitir es quë hia bë'në më permitirin más antsë. Nápël autoridá; guëní'il napë mënë libertá. Lo quë narúnël prohibë es quë hia bë'në më prohibin dizdë más antsë. Guëní'il chu naperdunë nu chu nádi'i perdunë.

²⁰ Iurní guni'i Jesús tubldí; gunibë'ai' adë chu lu guadí'dzëdi'i ra shini gusë'dë më na më Cristo.

Guni'i më gati më

(Mr. 8.31—9.1; Lc. 9.22-27)

21 Dizdë iurní Jesús guzublú quëgni'i më lu shini gusë'dë më de quë lë'ë më napë quë guzia'a më Jerusalén nu de quë ra më guani'si shtë naciuni Israel nu ra jëfë shtë ra bëshuzi con ra mësë narlua'a lëy, guëzac zi rall lë'ë më. Gunë rall zihani cusë cuntrë lë'ë më. Nu repi më de quë quini rall lë'ë më perë dzë tsunë tsashtë më ladi ra tëgulë. 22 Iurní lë'ë Pedro bia'a lë'ë më tubi ladë nu guzublú gudíldill lë'ë më. Guni'i Pedro:

—Aquë Dadë, ni lo quiere Dios. Nunquë adë guëdchínidi'i tédël cusë rë'.

23 Perë Jesús bédchigrë lu më nu repi më lu Pedro:

—Guabsú lua, Satanás, lë'ël nal ziquë guë'ë narreldë mënë. Adë riasëdi'il lo quë narac shtu'u Dios. Rúnël llgabë ziquë mënë shtë guë'dchiliu.

24 Iurní Jesús repi lu ra shini gusë'dë më:

—Si talë nanú tubi mënë narac shtu'u gáquëll shmëna, napë quë gúnëll renunci prupi vidë shtënëll. Napë quë gáquëll dispuestë gátill por na nu guidë náldëll na. 25 El quë nadë rac shtú'udi'i gati por na, zátill. Perë el quë naguëniti vidë shténi' por na nu por diza'quë, guëbánill parë siemprë; gac salvárëll. 26 Adë pë rlluí'idi'i gunë nguui gan grëtë' cusë lu guë'dchiliu nu despuësë guénitill vidë shtënëll, adë nídi'i fin parë lë'ëll. ¿Pë ofrendë guëdë'ë nguui lu Dios parë gac salvárëll? 27 Nahia nguui nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu; guëdchinia con pudërë shtë Shtada. Guëdchinia con ra ianglë shtënë më. Iurní quilla cadë tubi nguui según lo quë nabë'nëll. 28 Guldía nabani bëldá mënë ndë'ë; adë gátidi'i rall hashtë guená rall lua; iurní napa pudërë ziquë rëy. Guëdchinia parë guënbë'ahia.

17

*Guc cambi Jesús stubi formë
(Mr. 9.2-13; Lc. 9.28-36)*

1 Gudëdë shu'pë dzë; Jesús bia'a më Pedro nu Jacobo nu Juan, bëchi Jacobo; zia'a rai' lu tubi dani catë más guia'a. 2 Iurní guc cambi Jesús stubi formë delantë lu rai'. Lu më rabtsë'ë ziquë ngubidzë. Hia shabë më bëaquin naquichi como llni. 3 Mizmë iurní guná ra shini gusë'dë më lu Moisés nu Elías; quëadi'dzënú rai' Jesús. 4 Iurní Pedro guni'i lu më:

—Dadë, bien dzu na'a ndë'ë iurne'. Si talë rac shtú'ul guëdëntsa'u na'a tsunë ranchi, tubin parë lë'ël, tubin parë Moisés, stubin parë Elías.

5 Nianá lë'ë Pedro quëadi'dzë, iurní bédchini tubi shcahi narabtsë'ë nabësë'au lë'ë rai'. La'ni shcahi bédchini tubi bë. Nu bini rai' tubi voz narni'i:

—Ndë'ë lë'ë shinia narac shtua'a. Nalë rquitë ldua'a con lë'i'. Gulë bëquë diaguë shtí'dzi'.

6 Iurë bini ra shini gusë'dë më di'dzë ni, bëzullibi rai' hashtë bëdia'a luquë rai' lu guiu'u nu bëdzëbë rai'. 7 Iurní Jesús guabi'guë lu rai'. Bédchi'bë guia'a më guëc rai' nu répi':

—Gulë tsasuldí; adë rdzëbëdi'i të.

8 Iurë lë'ë rai' gubi'a rai' stubi vueltë, hia ni tubi chu lu gunádi'i rai' sino sulë Jesús zuga'a.

9 Iurë bietë rai' lu dani, Jesús gu-nibë'a:

—Adë chu lu guadí'dzëdi'i të shcuendë lo quë nagoná të hashtë iurë nguui nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu tsashtëhi' ladi ra tëgulë.

10 Iurní guna'bë di'dzë shini gusë'dë më:

—¿Pëzielú rni'i ra mësë shtë lëy de quë Elías napë quë guídi' primërë, antsë guëdchini Cristo?

11 Jesús bëquebi:

—Verdá Elías guidë primërë. Gúni' rëglë grë cusë. 12 Hia bidë Elias perë ra mënë adë bënguë bë'adi'i rall lë'i' sino quë bë'nënú rall lë'i' lo quë naguc shtu'u rall. Mizmë manërë el quë nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu, sac zi më lu guia'a rall, gati më.

13 Iurní ra shini gusë'dë më bédë'ë rai' cuendë de quë Jesús quëadi'dzi' shcuendë Juan Bautista.

Bënëac Jesús tubi llguë'në narati zini

(Mr. 9.14-29; Lc. 9.37-43)

¹⁴ Iurë bédchini rai' catë rëta' los de más mënë, iurní guabi'guë tubi nguiu lu Jesús nu bészullíbill lu më. Répill:

¹⁵ —Dadë, bëga'a ldu'ul shinia. Ráquëll galguidzë rati zini nu rzac zill. Zihani vultë guláguëll la'ni gui'i nu guláguëll la'ni nisë. ¹⁶ Na ze'dënúa lë'ëll lu ra shini gusë'dël perë adë bë'nëdi'i rall gan nëac shinia.

¹⁷ Jesús guni'i:

—Lë'ë të mënë narialdídi'i ldu'i na, siemprë rsini të sa' të lu duldë. ¿Hashtë guc guëbezënúa lë'ë të, të parë tsaldí ldu'u të shti'dza? ¿Blac tiempë guëquërdënúa lë'ë të, të gapë të fe? Gude'enú shínil lua.

¹⁸ Iurní Jesús guní'i' guëc mëdzabë ni. Nu gunibë'a më guëru'u mëdzabë la'ni ldu'u ngulë'në. Lueguë bëac ngulë'në.

¹⁹ Despuësë de ni, ra shini gusë'dë më biadi'dzë rai' lu Jesús stubi cu'. Guna'bë di'dzë rai':

—¿Pëzielú adë bë'nëdi'i na'a gan ni-agú na'a mëdzabë fier la'ni ngulë'në?

²⁰ Jesús repi:

—Purquë lë'ë të du'psë fe napë të. Guldía rnia'a, si talë napë të fe masiá zucsë du'pë, guëni'i të lu dani rë': "Guabsú nga'li të parë súbël stubi lugar". Lë'ë dani tsabsú. Zac gunë të grë cusë si talë rialdí ldu'u të Dios. [²¹ Perë mëdzabë fier sa' ndë'ë sulë rru'u rall si talë runë të ruëguë lu Dios nu si talë quëhunë të ayunë.]

Stubi vultë guni'i Jesús gati më

(Mr. 9.30-32; Lc. 9.43-45)

²² Mientras ziazú rai' juntë regiuni shtë Galilea, Jesús guni'i' de quë nguiu nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu, gac intriégui' guia'a ra mënë mal ²³ nu quini rall lë'i' perë dzë tsunë gac resucitári'. Di'dzë rë' nalë bësédchini tristë ldu'u ra shini gusë'dë më.

Gudilli rai' impuestë shtë iádu'u

²⁴ Iurë Jesús nu shini gusë'dë më bédchini rai' guë'dchi Capernaum, ra narunë cubrë impuestë shtë iádu'u

guagná rall Pedro nu guna'bë di'dzë rall lu Pedro:

—¿Gu rguilli mësë shtë të impuestë parë iádu'u?

²⁵ Pedro bëquebi:

—Aha'.

Iurní guatë bëabré Pedro lídchi'; guni'i Jesús primërë lu Pedro:

—¿Pë llgabë quëhúnël, Simón? ¿Chu mënë runë cubrë rai' impuestë nu ra contribución ca'a rëy shtë guë'dchiliu rë'? ¿Gu rguilli ra shini rëy u rguilli ra mënë zitu nanádi'i shmënë rëy?

²⁶ Simón bëquebi:

—Ra më zitu rguilli rall impuestë.

Jesús repi:

—Por ni ra shini rëy adë rguíllidi'i rall impuestë. ²⁷ Perë parë adë ldaguë llánëdi'i rall, gua rua' nisë. Bëtia'a iagullë shtënël la'ni nisë. Primërë mbeldë naná guená'zil, bësha'lë rua' ma. Guëdzélël tubi dumí. Gudilli impuestë por lë'ë hia'a.

18

Chu na más lasac

(Mr. 9.33-37; Lc. 9.46-48)

¹ Tiempë dzë ni ra shini gusë'dë më guabi'guë rai' lu Jesús nu guna'bë di'dzë rai':

—¿Chu gac más më ru'bë iurë guëni'bë'a Dios ziquë Rëy?

² Iurní Jesús guna'bë tubi llguë'në; bészú më llguë'në guëláu de lë'ë rai'.

³ Nu repi më:

—Guldía rnia'a, si talë lë'ë të adë gúnëdi'i të cambi shgabë të nu gac të ziquë llguë'në rë', adë gáquëdi'i të tsutë të lugar catë rñibë'a Dios. Napë quë gac të mënë humildë. ⁴ Nguiu namás lasac lugar catë rñibë'a Dios, na el quë narialdí ldu'i na ziquë ra llguë'në, adë runë llëru'bëdi'i rall. ⁵ Si talë ra mënë gunë rall recibir tubi shmëna naná ziquë llguë'në humildë, también quëhúnëll recibir na.

Gupë cuidadë gúnëdi'il duldë

(Mr. 9.42-48; Lc. 17.1-2)

⁶ 'Perë cualquier el quë naná guëldaguë sáhi' la'ni duldë cumë ziquë tubi mënë humildë naná rialdí ldu'i shti'dza, el quë narlua'a tubi

më humildë mal nezë të gúnëll duldë, mejurë galdë nguiu ni tubi guichi ru'bë iénill, tsagrú'ldëll lë'ëll la'ni nisëdu'u. ⁷ Prubi mënë shtë guë'dchiliu iurë ze'dë ocasiuni gunë rall duldë. Napë quë guëdchini tiempë guëquili mëdzabë lë'ë mënë parë gunë rall duldë perë prubi el quë naquëglua'a sáhi' mal nezë.

⁸ 'Por ni rnia'a lu të; si talë guiá'al u guëa'l rac shtu'u guëldaguë lë'ël lu duldë, bëchuguin; bëru'ldin zitu. Mejurë guëdchínil catë nápël vidë sin fin ziquë kujë u ziquë narunë faltë guiá'all u guëa'll quë guëdubi cuerpë tsal gabildi. Ndë nunquë rëaldëdi'i be'lë. ⁹ Si talë slul rac shtu'u guëldaguë lë'ël lu duldë, gulú slul, bëru'ldin zitu. Más mejurë tsutël catë rnibë'a Dios tubsë slul lëdëdi'i tsal gabildi con guërupë slul.

*Comparaciuni shtë lli'li naguniti
(Lc. 15.3-7)*

¹⁰ 'Adë rúnëdi'i të desprëci tubi ziquë liguënë rë'. PUES rnia'a lu të lu gube'e, ra ianglë shtë rai' siemprë napë rai' entradë catë quëbezë Dios. [¹¹ Nguiu nabëshe'ldë Dios, bídi' parë gúni' salvar grë lo quë nabënit.]

¹² '¿Pë rni'i ldu'u të? si talë tubi nguiu nápëll tubi gahiu'a lli'li nu gunítill tubi lli'li, tsatílill lë'ë ma. Guësá'nëll noventa y nueve lli'li lu dani parë tsatílill lli'li naguniti. ¹³ Si talë guëdzélëll lë'ë ma, runa segurë de quë guëquitë ldu'ull por lli'li ni más quë ra noventa y nueve nadë gunítidi'i. ¹⁴ Zni zac Shtadë të naquëbezë gube'e, rac shtu'u më guënitidi'i ni tubi shmënë më naná humildë.

*Gulë bë'në perdunë sa'l
(Lc. 17.3)*

¹⁵ 'Si talë bëchil quëhúnëll mal cuntrë lë'ël, guni'inú lë'ël, sulë lë'ël të parë gac bë'all guadë faltë nanápëll. Si talë guëdë'ëll cuendë shtí'dzël, guëabrí ldu'ull con Dios. Zni lë'ël bë'nëll compa'ni sa'l të tsaglá'guëll shnezë Dios. ¹⁶ Perë si talë adë rúnëdi'ill cuendë shtí'dzël, iurní bia'a

tubi testigu u chupë testigu të parë gac bë'a rall shcuendë ra cusë rë'. ¹⁷ Si talë adë rúnëdi'ill cuendë lë'ë ra mënë ni, iurní guchi lu grë ra nardëa la'ni iádu'u faltë nanapë bëchil. Si adë rúnëdi'ill cuendë grupë shtë shmënë Dios, iurní bë'në tratë lë'ëll cumë ziquë tubi adë guënëdi'i Dios u ziquë tubi më mal narunë cubrë impuestë.

¹⁸ 'Guldía rnia'a, grë lo quë narunë të permitir es quë hia bë'në më permitirin más antsë. Napë të autoridá të guëni'i të napë mënë libértá. Lo quë narunë të prohibë es quë hia bë'në më prohibin dizdë más antsë. Guëni'i të chu na perdunë nu chu nádi'i perdunë.

¹⁹ 'Nu rnia'a lu të, si talë chupë de lë'ë të cue të lu guë'dchiliu de acuerdë subrë lo quë naguëna'bë të lu Shtada naquëbezë gube'e, grëtë' guëne'e më ²⁰ purquë catë rdëa chupë u tsunë mënë por nombre shtë na nu rialdí ldu'u rall na, nga'li quëbezënúa lë'ë rall.

²¹ Iurní bédchini Pedro nu guna'bë dí'dzi' lu më:

—Dadë, ¿bëldá vësë guna perdunë bëcha, el quë narunë duldë cuntrë na, hashtë gadchi vuelte?

²² Jesús bëquebi:

—Guëní'idia'a gadchi vuelte perë sino gadchi vësë setenta, bë'në perdunë bëchil.

Comparaciuni tubi mënë adë nëdi'i gúnëll perdunë sa'll

²³ 'Lugar catë rnibë'a Dios nahin ziquë tubi rëy naguc shtu'u suldí cuendë shtë ra muzë. ²⁴ Iurë guzublú quëgna'bë rëy lë'ë ra muzë, bédchini tubi naze'bi tubi millón bëllë. ²⁵ Cumë muzë ni adë nápëdi'ill parë quíllill, lë'ë lamë gunibë'a guëtuu' mënë muzë ni con tsé'lëll nu shínill. Guëtuu' rëy grë lo quë nanapë muzë parë quíllill muzë lo quë naze'bill. ²⁶ Iurní lë'ë muzë bëzullíbill lu lamë nu bë'nëll ruëguë: “Dadë, gupë pacënci lë'ë na; quilla grëtë' lo quë naze'bia”. ²⁷ Lë'ë lamë bëga'a ldu'ull muzë nu bë'në lamë perdunë grë lo quë naze'bi muzë. ²⁸ Perë lueguë lë'ë muzë

bèdia'guèll stubi sa'll naze'bi tubi dumí mitu'nè. Iurní guná'zill ieni sa'll parè bëtë'ell ieni sa'll. Iurní répill: “Gudilli lo què nazé'bil”.²⁹ Lè'è prubi nguïu bèzullíbill lull nu bè'nèll ruèguè lull: “Gupè pacènci con na. Quilla grè lo què naná ze'bia.”³⁰ Perè lè'èll adè nèdi'ill sino què bëtiá'all sa'll lachigui'bè hashtë quíllill lo què nazé'bill.³¹ Iurè stubi sa' muzè shtë lamè gunall pè guc, iurní gulaguè tristè la'ni ldu'u muzè ni. Biadí'dzèll lu shlámèll grè lo què nabè'nè primèrè muzè.³² Iurní lè'è lamè gunibè'a parè gue'dè guèzè muzè lu lamè. Iurní repi lamè: “Muzè mal, na bëna perdunè grètè' dumí nazé'bil purquè bè'nèll ruèguè lua.³³ Zni lè'èll niápèl pacènci con sa'l cumè ziquè napa pacènci lè'èll.”³⁴ Iurní lè'è lamè bèldèll nu gunibè'a lamè tsa muzè lu cashtigu hashtë quíllill grètè' lo què nazé'bill.

³⁵ Jesús gualú guni'i mè grètè' ndè'è nu guni'i mè:

—Shtada naquèbezè gube'e, gunè mè ziquè røy røy si talè cadè lè'è tè adè gúnèdi'ill perdunè sa'l con guèdubinú ldu'ul.

19

Jesús bëlua'a shcuendè divurci (Mr. 10.1-12; Lc. 16.18)

¹ Despuèsè de guni'i Jesús grè ra di'dzè røy, bëru'u mè Galilea. Bèdchini mè regiuni shtë Judea nanaquè ladi guia'a guè'gu Jordán.² Cantidá mènè guanaldè rall lè'è mè. Nga'li bènèac mè zihani ra narac llu'u.

³ Iurní bèldá fariseo guabi'guè rall lu Jesús parè guèldaguè rall lè'è mè tubi trampè. Guna'bè di'dzè rall:

—¿Gu nanú mudè según løy parè guèlè tse'lè mènè por cualquier cusè?

⁴ Lè'è mè bëquebi:

—¿Pè adè bí'ldidi'i tè Sagradas Escrituras de què iurè nabècueshtë Dios guè'dchiliu, bëntsa'u mè nguïu nu na'a? ⁵ Nu guni'i mè: “Lè'è nguïu guèsá'nèll shtëdi' nu shní'ai' parè guèquèrdènull tsé'lèll. Hia guèrupè rall gac rall tubsè.” ⁶ Zni hiadè nádi'i

rall chupè sino tubsè; unidè na rall. Lo què nabè'nè Dios unir, adè chu guèldèdi'i lè'è rall.

⁷ Iurní guna'bè di'dzè rall:

—¿Pèzielú bè'nè Moisés permitir guèdè'è nguïu tubi cartè shtë divurci parè ca'a tsé'lèll nu guèlè tsé'lèll?

⁸ Jesús repi:

—Purquè nalè naguèdchi ldu'u tè; por ni bèdè'è Moisés permisi parè guèlè tse'lè mènè, perè dizdè principi shtë guè'dchiliu, adè gúquèdi'in voluntá shtë Dios guèsá'nè nguïu tse'lè nguïu.⁹ Nanú tubsè motivè parè guèlè tse'lè nguïu, sulè si talè quèhunè tsé'lèll duldè con stubi nguïu. Perè si ca'a mènè ni stubi na'a, quèhúnèll duldè adulteri. [Nu el què naguètsè'a con lè'è na'a divorciadè pues nu záquèll quèhúnèll duldè adulteri.]

¹⁰ Ra shini gusè'dè mè guni'i:

—Si talè nídi'i permisi guèlè tse'lè nguïu, mejurè adè cá'adi'i nguïu na'a.

¹¹ Jesús repi:

—Lèdèdi'i grè mènè riasè nacagnia'a lu tè, sino nadè más el què nagunè Dios compa'ni parè gac bë'allin.¹² Nanú nguïu nádi'i rall completè dizdè gulè rall. Sèbèldá nguïu nádi'i rall completè; bè'nè mènè. Nanú sèbèldá mènè adè nèdi'i guètsè'a rall por prupi voluntá shtë rall tè parè guadi'dzè rall diza'què shtë Dios lu los de más mènè. El què nariasè di'dzè røy, gúnèll recibirin.

Jesús bë'nè ldai' ra llguè'nè (Mr. 10.13-16; Lc. 18.15-17)

¹³ Iurní bèdchininú ra mènè llguè'nè lu Jesús parè guèdchi'bè mè guia'a mè guèc rall nu guèna'bè mè lu Dios por lè'è rall. Perè ra shini gusè'dè mè guzublú gudildi rai' guèc ra nabèdchininú llguè'nè.¹⁴ Perè Jesús repi:

—Bèdè'è sí, guidè bi'guè ra llguè'nè lua, adè guècádi'i tè lu ra ni'i purquè ra mènè naná ziquè ra llguè'nè, tsutè rall catè rnibè'a Dios ziquè Røy.

¹⁵ Bèdchi'bè guia'a mè guèc ra llguè'nè; iurní zia'a mè stubi lugar.

Tubi sultërë ricu
(Mr. 10.17-31; Lc. 18.18-30)

¹⁶ Tubi sultërë guagná lë'ë Jesús nu répill:

—Mësë za'quë, ¿pë cusë za'quë guna parë gapa vidë eternë?

¹⁷ Jesús repi:

—¿Pëzielú rni'i lua, mësë za'quë? purquë ni tubi adë chu naza'quë, sulë Dios. Perë si talë rac shtú'ul gac salvárel, bëzu'bë diaguë grë mandamientë.

¹⁸ Repi sultërë:

—¿Guadë naná ra mandamientë ni?

Jesús repi:

—Adë quínidi'il sa'l. Adë rquënúdi'il ra sa'l. Adë cuánëdi'il pë shtë mënë; adë guadí'dzëdi'il bishi. ¹⁹ Bëzu'bë diaguë shti'dzë shní'al nu shtádël, nu gac shtu'u bëchi sa'l mizmë manërë cumë ziquë rac shtú'ul lë'ël.

²⁰ Lë'ë sultërë repi:

—Bëna cumplir grë mandamientë rë' dizdë nabi'cha. ¿Pë runë faltë?

²¹ Jesús guni'i:

—Si talë rac shtú'ul gac tubldi shcuëndël lu Dios, bëtuu' grë cusë nanápël; bédë'ë dumí ca'a ra prubi, iurní gápël tesurë lu gube'e. Iurní sënáldël na.

²² Perë iurë lë'ë sultërë bini di'dzë rë', nalë gulaguë tristë la'ni ldu'ull; ziazgëll purquë nalë ricu nall.

²³ Iurní Jesús repi lu ra shini gusë'dë më:

—Guldía rnia'a, naganë tsuté tubi ricu lugar catë rribë'a Dios. ²⁴ Rnia'a lu të, más sencigi tsuté tubi camellë ichi tubi iagullë quë tubi ricu tsutéll gube'e, lu lugar catë rribë'a Dios.

²⁵ Iurë bini ra shini gusë'dë më di'dzë rë', nalë guasé ldu'u rai' nu bëdzëguë' ldu'u rai'. Iurní guna'bë di'dzë lu sa' rai':

—¿Chüllëti'i gac salvar?

²⁶ Jesús gubi'a lu rai' nu répi':

—Adë gúnëdi'i nguiu gan gunë salvar mizmë lë'i', perë Dios napë pudërë gunë më grëtë' ra cusë.

²⁷ Iurní Pedro repi:

—Dadë, lë'ë na'a bësëa'në na'a grëtë' lo quë nanapë na'a parë ze'dë

naldë na'a lë'ël. ¿Pë guëdë'në na'a recibir?

²⁸ Jesús repi:

—Guldía rnia'a, tiempë grë cusë gáquin nacubi, iurë nguiu nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu súbì' lu trunë shtëni' catë quëbezë Dios, lë'ë të naze'dë naldë na cuzënú të na lu chi'bë chupë trunë parë gunë të juzgar ra chi'bë chupë grupë shtë Israel. ²⁹ Grëtë' narsëa'në lídchi' u bëchi' u záni' u shtádi' u shní'ai' u tsé'li' u shíni' u shguiu'u rai' purquë rac shtú'ull gáquëll shmëna, ni gúnëll recibir tubi gahiu'a vësë más nu gápëll vidë sin fin. ³⁰ Zihani naná más nasac entrë lu sa' rall, gac rall lúltimë dzë ni nu zihani naná lúltimë iurne', gac rall mënë namás nasac lu Dios.

20

Comparaciuni shtë narunë dchi'ni

¹ 'Lugar catë rribë'a Dios na ziquë tubi nashtënë tubi guiu'u lachi nargabní. Bëru'u lamë tumpranë rsili parë ziatíllil muzë, gunë rall dchi'ni catë nanú hiaguë uvë. ² Primërë guagnëll muzë de quë quíllil tubi dumí denario por tubi dzë. Nu gunibë'all tsaguënë ra muzë dchi'ni. ³ Despuësë bërú'ull rquë guë'ë; gunall lu stubi ra muzë nazuga'a shquini llguëa'. Adë pë quëhúnëdi'i rall. ⁴ Iurní repi lamë lu mënë ni: “Gulë tsa shchi'nia. Quilla lë'ë të narunë tucarë.” Iurní lë'ë rall zia'a rall. ⁵ Lë'ë nashtënë guiu'u bërú'ull casi guërudë dzë, nu guall rquë tsunë guadze'; mizmë zni bé'nëll con másru'u muzë. ⁶ Hia rquë ga'i guadze' guall stubi shquini llguëa'. Bëdzëlëll sëbëldá muzë nadë pë quëhúnëdi'i. Iurní repi lamë: “¿Pëzielú rëta' të ndë'ë casi hia mërë tsa'a dzë? ni dchi'ni adë quëhúnëdi'i të”. ⁷ Repi rall: “Purquë ni tubi adë chu bëne'e dchi'ni”. Iurní repi lamë: “Nu lë'ë të gulë tsa shchi'nia; tsaguënë të dchi'ni lu guiu'u. Guëguilla lë'ë të narunë tucarë.” ⁸ Iurë lë'ë gue'lë bëdchini, lë'ë nashtënë guiu'u repi lu encargadë shtë dchi'ni: “Guagna'bë grëtë' muzë

të parë gallë rall. Bëdë'e pagu ca'a cadë tubi rall el quë naguatë lu dchi'ni rquë ga'i nu hashtë ra naguatë lu dchi'ni tumpranë." ⁹ Iurní bédchini ra naguatë lu dchi'ni rquë ga'i guadze'; cadë tubi rall bë'në rall recibir pagu completë, tubigá dumí denario. ¹⁰ Despuësë bë'në tucarë naguatë primërë; bë'në rall llgabë de quë gunë rall recibir más dumí quë naguatë guadze'. Perë mizmë pagu bédë'e lamë, lë'e quë lë'e tubigá denario. ¹¹ Nagutë ra tumpranë iurë bë'në rall recibirin, iurní guzublú bë'në rall reclamë lu lamë. ¹² Repi rall: "Ra nabédchini lúltimë, bë'në rall dchi'ni tubsë iurë nu gudíllil igual ziquë lë'e na'a, nu lë'e na'a bédë'në na'a dchi'ni doblë; bia'a ldu'u na'a lu ngubidzë gua'të dzë". ¹³ Perë lë'e nashtënë guiu'u bëquebi lu tubi rall: "Amigu, adë quëhúnëdia'a ni tubi cusë mal. Hia bédë'na'a tratë gáshël tubi denario. ¹⁴ Guna'zi shtumil nu bëagzë. Na rac shtua'a quilla mizmë pagu ca'a naguatë rquë ga'i ziquë narunë tucarë të. ¹⁵ Napa derechë rnibë'ahia shtumía; guna lo quë narac shtua'a. ¿Pë nal mbidi purquë nahia naza'quë?" ¹⁶ Zihani mënë nalasac delantë lu sa' rall, gac rall lúltimë dzë ni; nu zihani mënë naná lúltimë iurne', gac rall mënë namás lasac lu Dios. [Guna'bë Dios zihani mënë perë du'psë mënë gulë më parë gac rall shmënë më.]

Stubi vueltë guni'i Jesús gáti'

(Mr. 10.32-34; Lc. 18.31-34)

¹⁷ Jesús ziazú më nezë parë Jerusalén. Bia'a më ra shini gusë'dë më tubi cu' nu repi më:

¹⁸ —Hia nanë të ziagdchínia'a Jerusalén catë lë'e nguiu nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu, gac intriégui' lu jëfë shtë ra bëshuzi nu ra mësë shtë lëy parë gunë rall condenar lë'i' lu galguti. ¹⁹ Nu gunë rall intriegu lë'i' lu guia'a mënë nanádi'i israelitë të parë gunë rall burnë lë'e nguiu ni, nu guëdë'e rall galné nu guëquë'e rall lë'i' lu cruz, perë dzë tsunë tsashtëhi' ladi ra tégulë.

Shni'a Jacobo nu Juan guná'bëll tubi favurë

(Mr. 10.35-45)

²⁰ Iurní guabi'guë shni'a Jacobo nu Juan lu Jesús. Na rall shini Zebedeo; bédchini rai' lu Jesús. Iurní bëzullibi na'a ni delantë lu Jesús parë guená'bëll tubi favurë lu më.

²¹ Guna'bë di'dzë më:

—¿Pë rac shtú'ul guna?

Shni'a ra nguiu ni répill:

—Gunibë'a guërupë shinia subënú rall lë'ël iurë guëribë'al ziquë Rëy, túbill ladë ldi shtënël, stúbill ladë rubësë.

²² Perë Jesús bëquebi:

—Lë'e të adë rac bé'adi'i të lo quë narna'bë të. ¿Zëzac zi të ziquë na? ¿Pë zac tédë të cusë durë natëda, cusë demasiadë durë?

Lë'e rai' bëquebi:

—Zac na'a, Dadë.

²³ Iurní repi më:

—Verdá gunë të sufrir demasiadë ziquë guna sufrir. Gu të mizmë vasë shtë sufrimientë; perë subë të cula'nia, tubi de lë'e të ladë ldi nu stubi ladë rubësë, adë rúnëdi'i tucarë guënehia sí, subë të ndë. Shtada bë'në preparar lugar ni sulë parë ra narac shtu'u më subë rall ndë.

²⁴ Iurë lë'e ra stubi chi'i ra shini gusë'dë më bini lo quë naguna'bë Juan nu Jacobo, bëldë rai'. ²⁵ Perë Jesús guna'bë lë'e rai' nu guni'i më:

—Lë'e të nanë të ra jëfë shtë naciuni nanádi'i israelitë, nalë nadushë rnibë'a rall; rdchi'bë rall lëy naná dushë gunë mënë cumplir ²⁶ perë gáquëdi'in entrë de lë'e të. Al contrari, el quë narac shtu'u gac më ru'bë entrë de lë'e të, napë quë gúnëll sirvë lu los de más sáhi'. ²⁷ Cualquier de lë'e të si talë rac shtú'ul gáquël mayurë entrë grë ra sa'l, napë quë gáquël muzë shtë grë rai'. ²⁸ Nahia nguiu nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu; zelda ziquë muzë shtë mënë. Zëldëdia'a parë gunë mënë sirvë lua. Guënehia vidë shtëna ziquë präci parë gac salvar zihani mënë.

Bënëac Jesús chupë mënë ciegu

(Mr. 10.46-52; Lc. 18.35-43)

²⁹ Iurë lë'ë rai' ziaग्रu'u rai' ciudá Jericó, cantidá mënë zianaldë rall lë'ë Jesús. ³⁰ Nga'li zúbëga'a chupë ciegu. Zúbëga'a rall guëlladchi rua' nezë. Iurë bini ra ciegu Jesús hia zé'di', guni'i rall fuertë:

—Dadë llëbni David, bëga'a ldu'ul lë'ë na'a.

³¹ Ra mënë guni'i guëc ra ciegu parë guëac dchi rall, perë lë'ë rall más ziağla'guë guni'i rall fuertë:

—Dadë llëbni David, bëga'a ldu'ul lë'ë na'a.

³² Iurní guzudchí Jesús nu guna'bë më ra ciegu nu guna'bë di'dzë më:

—¿Pë rac shtu'u të guna?

³³ Lë'ë rall bëquebi:

—Dadë, rac shtu'u na'a guená na'a.

³⁴ Iurní Jesús bëga'a ldu'u më lë'ë rall. Bëshá guia'a më slu rall. Lueguë iurní ra ciegu guná rall llni. Bëac slu rall nu guanaldë rall lë'ë Jesús.

21

Guatë Jesús Jerusalén

(Mr. 11.1-11; Lc. 19.28-40; Jn. 12.12-19)

¹ Hia ziağdchini rai' Jerusalén; bédchini rai' guë'dchi Betfagé. Betfagé quëhin guëlladchi tubi dani nalë Olivos. Bëshe'ldë Jesús chupë shini gusë'dë më ² nu repi më:

—Tsa të guë'dchi naná quë delantë. Nga'li guëdzëlë të tubi burrë quëdú con shini ma. Gulë bësha'quë ma të guë'dënú të ma ndë'ë. ³ Si talë chu guëni'i lu të u guëna'bë dí'dzëll lu të, guchi de quë lë'ë Dadë rqui'ni lë'ë ra ma. Lueguë guëshë'ldëll nague'dënú ra ma.

⁴ Zndë guzac parë guc cumplir lo quë nabëquë'ë muzë shtë Dios guahietë. Guni'i':

⁵ Gulë guchi lu ra mënë naquërelde guë'dchi Sión: “Gulë guná, lë'ë Rëy shtë të ze'dë guëdchíni'.

Nadú'ui'; dchí'bi' tēchi tubi burrë, shini tubi ma narua'a carguë.”

⁶ Iurní lë'ë shini gusë'dë më zia'a rai'; bë'në rai' tal cumë guni'i Jesús lu rai'. ⁷ Be'dënú rai' burrë con shini ma. Iurní gudchibë rai' shabë rai' tēchi ma nu gudchibë Jesús tēchi

ma. ⁸ Hia ra mënë zihani gudishi rall shabë rall lu guiu'u parë ziazúhi' lu nezë. Sëbëldá ra mënë bëchuguë rall ndiaguë shtë hiaguë parë gudishi rall ndiaguë lu nezë. ⁹ Hia ra mënë nazia'a delantë también naná ze'dë trasë, guzublú guni'i rall:

—Gunë Dios salvar llëbni David. Benditë el quë naze'dë guëdchini por partë shtë Dios. Rac shtu'u na'a Dios nacabezë gube'e gunë më salvar llëbni David.

¹⁰ Iurë Jesús bédchini Jerusalén, guëdubi ciudá bédzatsu ra mënë. Nu grë mënë guna'bë di'dzë rall:

—¿Chu ndë'ë?

¹¹ Ra mënë rni'i rall:

—Lëhi' Jesús më Nazaret shtë Galilea. Ruadí'dzi' shti'dzë Dios.

Jesús bësëllu'në mënë mal la'ni iádu'u

(Mr. 11.15-19; Lc. 19.45-48; Jn. 2.13-22)

¹² Despuësë de ni, Jesús guatë la'ni iádu'u ru'bë. Iurní gualdú hia'ldë më grëtë' mënë nartuu' nu narzi'i. Bërë'shë më mellë shtë ra nacagchili dumí shtë ra mënë. Bërë'shë më ra iagshili shtë ra naquëgtuu' ra palumë.

¹³ Iurní guni'i më:

—La'ni Sagradas Escrituras rni'i zndë'ë: “Lidcha na parë gunë mënë orar lu Dios” perë lë'ë të bë'në të cambi lugar ni ziquë cuevë shtë nguba'në.

¹⁴ Mizmë la'ni iádu'u guabi'guë ra ciegu nu ra cujë lu Jesús. Bënëac më lë'ë rall. ¹⁵ Perë ra jëfë shtë ra bëshuzi nu ra mësë shtë lëy, guná rall lu milagre naquëhunë më. Iurë lë'ë rall bini rall lo quë naguni'i ra llguë'në, bëldë rall. Fuertë guni'i ra llguë'në la'ni iádu'u:

—Gunë Dios salvar llëbni David ndë'ë.

¹⁶ Bëldë ra bëshuzi; repi rall lu Jesús: —¿Gu rínil lo quë naquëgni'i ra llguë'në rë'?

Jesús bëquebi:

—Aha!. Rinia. ¿Pëllë adë bí'ldidi' të Sagradas Escrituras? lo quë naruadi'dzë zndë'ë:

Dios bë'ni' të rua' liguë'në nu ra me'dë radchi guëru'u labansë parë Dios; nahin labansë más chulë parë lë'ë më.

¹⁷ Iurní bësëa'nëgá më lë'ë rall. Zia'a më parë guë'dchi Betania. Hia nga'li gudëdë gue'lë më.

Jesús guludë hiaguë bëlda'u
(Mr. 11.12-14, 20-26)

¹⁸ Hia brëgue'lë rsili iurní ziadg-chini rai' Jerusalén. Bëldia'në ldu'u më. ¹⁹ Guná më lu tubi hiaguë bëlda'u nazubë rua' nezë. Iurní guabi'guë më lu hiaguë; gáuhi' tubi nashi perë adë bëdzélëdi'i më nashi; purë ndiaguë nua'a hiaguë. Iurní Jesús repi lu hiaguë:

—Nunquë jamás adë guëabridi'i quë nashi lul.

Mizmë iurní lë'ë hiaguë bëlda'u gubidchi. ²⁰ Iurë guná ra shini gusë'dë më zndë'ë, bëdzëguëe' ldu'u rai'. Guni'i rai':

—¿Guná, nasesë gubidchi hiaguë rë'?

²¹ Jesús bëquebi:

—Guldía rnia'a lu të, si talë napë të fe nu adë rzádi'i ldu'u të, lëdë niá'asëdi'i gunë të ziquë bëna con hiaguë bëlda'u sino guëni'i të lu dani: “Guabsú ndë'ë; tsal la'ni nisëdu'u”. PUES ZNI GAQUIN. ²² Grëtë' lo quë naguëna'bë të con oraciuni, si talë rialdí ldu'u të Dios, pues gunë të recibirin.

Pudërë nanapë Jesús
(Mr. 11.27-33; Lc. 20.1-8)

²³ Iurní Jesús guatë la'ni iádu'u. Mientras quëglua'a më nga'li, bëdchini ra jëfë shtë ra bëshuzi con ra më gushë shtë guë'dchi. Guna'bë di'dzë rall lu Jesús:

—¿Chu bëshe'ldë lë'ël nu bëne'e derechë nu pudërë parë rúnël cusë rë'?

²⁴ Jesús bëquebi:

—Nu na runa tubi preguntë lu të. Si talë guëquebi të lua, guënia'a lu të chu bëne'e pudërë runa grë ra cusë rë'. ²⁵ ¿Chu gunibë'a lë'ë Juan parë

bëchu'bë nís'i ra mënë? ¿Pë Dios u nguiu?

Iurní guzublú rall quëadi'dzë lu sa' rall; repi rall:

—Si talë guëni'i hia'a Dios gunibë'a lë'ë Juan, iurní guëquebi nguiu rë': “¿Pëzielú adë gualdídi'i ldu'u të shti'dzë Juan?” ²⁶ Si talë guëni'i hia'a ra nguiu bëshe'ldë lë'ë Juan, pues rdzëba'a ra mënë purquë grë rall rialdí ldu'u rall de quë biadi'dzë Juan shti'dzë Dios.

²⁷ Iurní repi rall lu Jesús:

—Adë rdë'ëdi'i na'a cuendë chu bëshe'ldë lë'ë Juan.

Iurní lë'ë më repi:

—Pues ni na tampusë adë guëquëbidia'a chu shtë pudërë nu autoridá quëhuna ra cusë rë'.

Comparaciuni shtë chupë shini mënë

²⁸ Jesús repi:

—¿Pë runë të shgabë të zndë'ë? Tubi nguiu napë chupë shínill. Repi dadë lu shíni': “Llga'në, tsaguënë dchi'ni shtë cusechë catë nanú hiaguë uvë”. ²⁹ Lë'ë shini më bëquëbill: “Tsaguënëdia'a dchi'ni”, perë despuësë bë'nëll cambi shgabëll; guaguë'nëll dchi'ni. ³⁰ Lueguë lë'ë dadë ni guagná lë'ë stubi shíni'; guní'ill: “Tsaguënëll dchi'ni”. Nguiu ni bëquebi lu shtádi': “Aha' Dadë, tsaguëna dchi'ni” perë adë guádi'ill.

³¹ ¿Guadë de guërupë ra liguë'në ni bë'në lo quë naguni'i shtádi'?

Iurní repi rall:

—Lë'ë primërë.

Iurní Jesús repi:

—Guldía rnia'a, ra cubradurë shtë impuestë nu ra na'a mal, tsutë rall lugar catë rnibë'a Dios antsë de lë'ë të ³² purquë Juan Bautista bidë guëluá'ai' shnezë Dios lla gac salvar të, perë lë'ë të adë gualdídi'i ldu'u të shti'dzë Juan. Perë en cambi ra cubradurë shtë impuestë nu ra na'a mal, gualdí ldu'u rall shti'dzi'. Lë'ë të guná të lo quë nabë'në Juan perë adë bë'nëdi'i të cambi mudë nanabani të; adë gualdídi'i ldu'u të shti'dzi'.

Comparaciuni shtë ra muzë mal
Mr. 12.1-12; Lc. 20.9-19)

³³ 'Gulë bëquë diaguë stubi comparaciuni. Gu' tubi nguiu nanapë tubi ldë guiu'u lachi nargabni. Bëcabnill hiaguë uvë nu bëntsá'ull tubi lu' alrededurë; bëntsá'ull catë guëru'u juguë shtë uvë. Bëzá'all tubi hiu'u guia'a parë quëhapë ra muzë ra plantë.

'Iurní bédë'ë mënë ni guiu'u parë ra trabajadurë gunë rall dchi'ni mëdi. Iurní zía'all zitu.

³⁴ 'Iurë lë'ë tiempë shtë cusechë bédchini, gunibë'a lamë shtë guiu'u bældá muzë parë tsaglli'i rall mëdi narunë tucarë ca'a lamë. ³⁵ Ra trabajadurë guna'zi rall lë'ë ra muzë ni; tubi muzë bédë'ë rall galné. Stubi muzë gudini rall. Stubi muzë bédë'ë guë'ë rall. ³⁶ Iurní lë'ë nashtënë guiu'u bëshé'ldëll másru'u muzë perë ra trabajadurë bë'në rall tratë muzë ni mizmë manërë.

³⁷ 'Por fin gunibë'a nashtënë guiu'u tsa llgá'ni'. Bë'në shgábi': "Zunë rall rëspëti shinia". ³⁸ Perë iurë guná trabajadurë lu shini nashtënë guiu'u, repi rall: "Ndë'ë na el quë nangunë recibir herenci. Cha guédínia'a lë'ëll të parë guëa'në guiu'u rë' ca'a hia'a." ³⁹ Zni guna'zi rall llgá'nëll. Gulú hia'ldë rall shini lamë lu guiu'u nu gudini rall shini lamë.

⁴⁰ Iurní Jesús guna'bë di'dzë:

—Iurë lë'ë nashtënë guiu'u gue'dë guëzë, ¿pë gúnëll con ra trabajadurë iurní?

⁴¹ Bëquebi rall:

—Pues gati ra muzë mal sin adë chu guëgá'adi'i ldu'u lë'ë rall. Iurní ca'a stubi mënë guiu'u të parë gúnëll intriegu ra cusechë cadë izë.

⁴² Iurní Jesús repi:

—¿Pë nunquë bí'ldidi'i të ra Escrituras narni'i zndë'ë? Guë'ë nabëru'ldë albañil tubi ladë, guë'ë rë' gunë sirvë parë shquini hiu'u.

Zni bë'në më, el quë narnibë'a lë'ë hia'a.

Guná hia'a pudërë shtë më; nalë nasa'a nahin.

⁴³ Por ni rnia'a lu të, Dios adë guënë'edi'i lugar tsutë të catë rnibë'a më. Lo quë nanapë të, guëshe'ldë mëhin hashtë stubi mënë naná ziquë trabajadurë za'quë nabëdë'ë cusechë narunë tucarë nashtënë guiu'u. [⁴⁴ El quë narredë guëc guë'ë rë', gac chupë ldëll perë iurë ldaguë guë'ë ni guëc mënë, gáquëll ziquë pulvë.]

⁴⁵ Iurë lë'ë ra jëfë shtë ra bëshuzi con ra fariseo bini rall grë comparaciuni lo quë nagoni'i Jesús, bédë'ë rall cuendë de quë quëadi'dzë më shcuendë rall. ⁴⁶ Iurní guc shtu'u rall guëna'zi rall lë'ë më prësi perë bédzëbë rall los de más mënë purquë guni'i mënë na Jesús tubi profetë narni'i shti'dzë Dios.

22

Comparaciuni shtë sa'a

¹ Jesús guzublú quëadi'dzë më stubi por comparaciuni. Repi më:

² —Lë'ë lugar catë rnibë'a Dios, na ziquë tubi rëy nabë'në tubi laní shtë sa'a parë shíni'. ³ Gunibë'a rëy ni ra muzë parë tsagna'bë rai' ra invitadë lu sa'a, perë adë nëdi'i ra mënë niagdchini rall lu sa'a. ⁴ Iurní guna'bë rëy stubi shcua'a muzë. Guni'i rëy: "Gulë guni'i lu ra invitadë hia napreparadë dau; hia ngunë nandchú con los de más ra ma hia gu'i; grëtë' nahin listë. Nadë más guëdchini rall parë cuezë rall lu sa'a." ⁵ Perë ra invitadë adë bë'nëdi'i rall cuendë. Tubi de lë'ë rall guagnall lu shguiú'ull. Stubi guagnall ra neguci shtënëll. ⁶ Hia stubi ra invitadë guna'zi rall muzë shtë rëy; bë'në rall maltratë muzë ni hashtë gudini rall lë'ë muzë. ⁷ Iurní lë'ë rëy bældëll. Gunibë'all ra suldadë parë tsatini rall lë'ë narguini mënë. Nu tsa quëgui'i ra suldadë guë'dchi ni. ⁸ Lueguë repi rëy lu muzë stubi: "Hia grë na listë parë sa'a; perë ra invitadë bëlua'a rall de quë adë rúnëdi'i tucarë rall invitación shtëna. ⁹ Gulë tsa iurne' ra nezë principal. Gulë bë'në invitar lë'ë mënë lu sa'a, grë ra naguëdia'guë'lú të; tsutë rall." ¹⁰ Iurní bëru'u ra muzë nezë; guagteá rall

grëtë' lo quë nabëdia'guëlú rall, tantë hiembrë mal nu nguiu za'quë. Iurní sí, guadzë hiu'u catë na preparadë parë sa'a.

¹¹ Iurní rëy guatë catë nanú ra mënë. Guná rëy lu tubi nguiu naquëbezë nga'li, perë adë nuá'adi'll lari shtë sa'a. ¹² Repi rëy: “Amigu, ¿lla guatël ndë'ë sin adë nuá'adi'll lari shtë sa'a cumë ziquë na custumbrë?” Perë nguiu ni adë pë guní'idi'll. ¹³ Iurní lë'ë rëy repi lu naquëhunë sirvë lu mellë: “Gulë bëldi'bi guëa'll nu guia'a nguiu rë'. Gulë bëtia'a lë'ëll parë lu nacahi catë gu'në mënë nu hashtë guëchushí lai' rall.” ¹⁴ Rnia'a lu të, zihani mënë guëna'bë Dios parë tsuté rall catë rnibë'a më, perë du'psë mënë gulë më parë gac rall shmënë më.

Shcuendë impuestë

(Mr. 12.13-17; Lc. 20.20-26)

¹⁵ Iurní ra fariseo zia'a rall parë gurë rall de acuerdë lla tsu mudë guësiguë rall lë'ë më të nini'i më cusë mal. ¹⁶ Nu bëshel'dë rall partidë shtë rall con stubi partidë shtë Herodes parë tsaguëchi rall lu Jesús:

—Mësë rdë'ë na'a cuendë de quë lë'ëll rní'il verdá nu rluá'al nezë shtë Dios sin adë rúnëdi'il cuendë lo quë narni'i mënë. Adë rúnëdi'il juzguë según el quë narná mënë. ¹⁷ Guni'i lu na'a ¿pë na bien según lëy guëdíllia'a impuestë lu rëy César, u guëdíllidi'ia'a impuestë?

¹⁸ Perë Jesús bédë'ë cuendë de quë cabezënú rall mal llgabë. Repi më lu rall:

—Na të falsë. ¿Pëzielú ze'dë guësiguë të na? ¹⁹ Gulë bëlua'a dumí denario naquilli të impuestë.

Iurní be'dënú rall tubi monedë, ²⁰ Guná Jesús lu monedë; iurní guna'bë di'dzë më:

—¿Chu lu nu chu lë naquë lu dumí rë'?

²¹ Bëquebi rall:

—Lu rëy César naquë lu dumí. Iurní Jesús repi:

—Gulë bédë'ë naca'a César lo quë naná shtë César nu gulë bédë'ë naca'a Dios lo quë naná shtë Dios.

²² Iurë bini rall ra di'dzë rë', bëa'në dchi rall nu guasë ldu'u rall. Iurní bësëa'nëgá rall lë'ë më; zia'a rall.

Guna'bë di'dzë ra mënë shcuendë lla tsashtë ra tégulë

(Mr. 12.18-27; Lc. 20.27-40)

²³ Mizmë dzë ni bëldá ra saduceo guagná rall lë'ë Jesús. Ra saduceo rni'i de quë adë tsashtëdi'i ra tégulë. Guna'bë di'dzë rall lu më:

²⁴ —Mësë, bëquë'ë Moisés guahietë si tubi nguiu gáti' sin shíni', bëchi tégulë napë quë cá'all tse'lë tégulë të gapë rai' shini parë adë tsalúdi'i shfamili tégulë. ²⁵ Guc gadchi bëchi; primërë nguiu bëtsë'all perë gútil sin ni tubi shíni'. Bësëa'nëll viudë parë segundë bëchill. ²⁶ Segundë bëchi tégulë cuá'all lë'ë viudë perë gútil sin ni tubi shíni'. Na tsunë lo mizmë; cuá'all tse'lë tégulë perë gútil sin ni tubi shíni'. Guëzá bëchi tégulë cua'a rall lë'ë na'a ni perë adë gúpëdi'i rai' shíni'. ²⁷ Despuësë lë'ë na'a ni gúti'. ²⁸ Iurë tsashtë ra tégulë ¿chu gac tse'lë na'a ni? pues gadchi nguiu guc tse'lë na'a.

²⁹ Jesús bëquebi:

—Bëganë të con di'dzë shtë të purquë adë riasëdi'i të lo quë narni'i Sagradas Escrituras; nu adë guënedi'i të pudërë shtë Dios. ³⁰ Iurë ra tégulë tsashtë rai' stubi, adë guëtsë'adi'i rai'; adë rnádi'i rai' guëtsë'a shini rai'. Na rai' ziquë ianglë shtë Dios nacabezë gube'e. ³¹ Perë shcuendë tsashtë ra tégulë ¿pë adë bí'ldidi'i të lo quë narni'i Dios? Guni'i më zndë'ë: ³² “Nahia Dios shtë Abraham; nahia Dios shtë Isaac; nu Dios shtë Jacob”. Grë shmënë Dios nabani rai' aunque hia guti rai'. Napë rai' vidë sin fin. Perë lë'ë më adë nádi'i Dios parë el quë nanápëdi'i vidë sin fin.

³³ Iurë bini mënë zndë'ë, nalë bédzëguë' ldu'u rall nu guasë ldu'u rall lo quë naquëglua'a më.

Lë'ë mandamientë namás lasac

(Mr. 12.28-34)

³⁴ Iurë ra fariseo guc bë'a rall de quë Jesús bësëac dchi më ra saduceo, iurní bédëá rall. ³⁵ Tubi de lë'ë rall na mësë shtë lëy. Guc shtú'ull ldaguë më lu trampë; guna'bë dí'dzëll:

³⁶ —Mësë, ¿guadë mandamientë namás lasac de grë mandamientë?

³⁷ Jesús repi:

—“Gulë guc shtu'u Dadë Dios con guëdubinú ldú'ul nu guëdubi almë shtënël nu guëdubi shgábël”. ³⁸ Ndë'ë namás lasac nu nahin primërë mandamientë lu grë mandamientë. ³⁹ Hia nachupë na cumë ziquë primërë. Rni'in: “Gulë guc shtu'u sa'l cumë ziquë rac shtú'ul mizmë lë'ël”. ⁴⁰ Si talë rzu'bë diaguë të mandamientë rë' también canihunë të cumplir lo de más nabëquë'ë Moisés nu lo quë nabëquë'ë ra muzë shtë Dios guahietë.

*Chu na shtadë Cristo
(Mr. 12.35-37; Lc. 20.41-44)*

⁴¹ Mientras lë'ë ra fariseo nianá rëta' rall lu Jesús, ⁴² lë'ë më guna'bë dí'dzë:

—¿Pë runë të shgabë të? ¿Chu na Cristo? ¿Chu shini lë'ë më?

Iurní repi rall:

—Llëbni David.

⁴³ Iurní guna'bë dí'dzë Jesús:

—Espíritu Santo quëbezënúhi' lë'ë David nu por pudërë shtë Espiritu Santo guni'i David shcuendë llëbni David:

⁴⁴ Dadë Dios guni'i lu lamë shtëna, el quë narnibë'a na:

“Guzubë ladë ldi shtëna hashtë guna gan lu enemigu shtënël të guëzu'bë diaguë rall shtí'dzël”.

⁴⁵ ¿Lla na posiblë gac Cristo shini David cumë David guni'i Cristo na Dadë narnibë'a lë'ë David?

⁴⁶ Iurní ni tubi rall gúquëdi'i ni-aquebi rall lu më. Dizdë dzë ni hia ni tubi rall adë gúpëdi'i rall valurë niana'bë dí'dzë rall lu më.

23

Bëlua'a Jesús lla na ra fariseo nu saduceo

(Mr. 12.38-40; Lc. 11.37-54; 20.45-47)

¹ Iurní guni'i Jesús lu ra mënë nu lu ra shini gusë'dë më:

² —Ra mësë shtë lëy nu ra fariseo rzubë rall shlugar Moisés iurë rlua'a rall ra mënë. ³ Gulë bëzu'bë diaguë shtí'dzë rall. Gulë bë'në grëtë' lo quë narni'i rall perë adë tsanárdëdi'i të tēchi manërë nanabani rall. Bien rni'i rall perë adë rúnëdi'i rall cumplir.

⁴ Bien rlua'a rall lëy shtë Dios perë ra cusë naquëhunë rall obligar gunë mënë, na ziquë tubi carguë në'ë; adë chu típëdi'i guëldisin. Rnibë'a rall mënë të parë gua'a ra mënë carguë ni, perë lë'ë rall ni siquierë más zucsë tubi shcuënë rall guëldisë rallin. ⁵ Grëtë' devociuni narunë rall quëhunë rallin të guená mënë.

Luquë rall nu rua' llicu rall nua'a rall partë dí'dzë shtë Sagradas Escrituras të guená mënë devociuni narunë rall. Chulë zutsa'u lu shabë duni shtë rall. ⁶ Nu rac shtu'u rall subë rall lugar más lasac catë rau mënë shtse nu catë zubë më ru'bë la'ni iádu'u. ⁷ Nu rac shtu'u rall grë mënë gunë saludar lë'ë rall con zihani rëspëti iurë lë'ë rall ziazú rall nezë. Rac shtu'u rall gunë mënë saludar lë'ë rall con dí'dzë rë': “Mësë”.

⁸ Perë lë'ë të adë rúnëdi'i të ziquë lë'ë mënë ni. Adë rac shtú'udi'i të guëni'i mënë na të mësë, purquë napë të tubsë mësë; náhi' Cristo. Grë të na të bëchi la sa' të. ⁹ Adë rní'idi'i të lu tubi sa' të: “Dadë” parë lu guë'dchiliu rë', purquë nanú tubsë Shtadë të, më naquëbezë gube'e. ¹⁰ Nu adë rní'idi'i të: “Lamë” lu sa' të, purquë Jesucristo náhi' lúniquë lamë nanapë të. ¹¹ Mënë narunë sirvë parë los de más sa' hia'a, ni más më ru'bë entrë lë'ë të ¹² purquë grëtë' narunë naru'bë, gac nasáquëdi'i rall. El quë narunë lasáquëdi'i, ni nasac iurní.

¹³ Prubi të mësë shtë lëy nu fariseo, na të mënë falsë purquë rta'u të rua' nezë shtë Dios të parë adë chu tsutëdi'i, nu nilë mizmë lë'ë të adë nēdi'i të tsutë të. Nu adë rd'ēdi'i të lugar parë grë narac shtu'u tsutë nezë za'quë.

[¹⁴ Prubi de lë'ë të mësë shtë lëy

nu fariseo; na të mënë falsë purquë rdchisú të lidchi ra viudë; iurní parë guësiguë të ra mënë, runë të orar zihani vueltë. Lë'ë të gunë të recibir más cashtigu dushë.]

¹⁵ 'Prubi de lë'ë të mësë shtë lëy nu fariseo; na të falsë. Ria të stubi guë'dchi namás zitu parë tsagtë'tsë të shldai' të lu ra mënë, perë iurë lë'ë të runë të gan tubi shmënë të, nall chupë vueltë más shini gabildi quë lë'ë të purquë riuguëll bishi shtë të.

¹⁶ 'Prubi de lë'ë të, na të ziquë mësë ciegu. Rni'i të si talë quëhunë mënë jurar por iádu'u ru'bë, pues adë rúnedi'i obligar gunë mënë cumplirin, perë si talë runë mënë jurar por orë shtë iádu'u, ni sí, runë mënë comprumisi; napë quë gunë mënë cumplirin. Zni cagni'i të. ¹⁷ Tuntë nu ciegu na të. ¿Pë más lasac orë u lë'ë iádu'u? Iádu'u nu orë na santu. ¹⁸ Nu también caglua'a të si talë chu runë jurar por bëcu'guë la'ni iádu'u, adë rúnedi'i obligar gunë mënë cumplir juramentu ni, perë rni'i të si talë runë mënë jurar por ofrendë nadchi'bë lu bëcu'guë, ni sí, napë quë gúnëll cumplir. ¹⁹ Tuntë nu ciegu ¿pë más lasac ofrendë nadchi'bë lu bëcu'guë u lë'ë bëcu'guë nabëdë'ë Dios ziquë lugar santu? ²⁰ Pues rnia'a lu të, el quë narunë jurar por bëcu'guë, adë quëhúnedi'ill jurar por bëcu'guë sulamëntë perë también por grë ofrendë nadchi'bë lu bëcu'guë. ²¹ El quë narunë jurar por iádu'u, adë quëhúnedi'ill jurar sulamëntë por iádu'u sino quë también por lë'ë Dios nacabezë la'ni iádu'u. ²² También el quë narunë jurar por gube'e, quëhúni' jurar por trunë shtë Dios nu por mizmë Dios narnibë'a lugar ni.

²³ 'Prubi de lë'ë të mësë shtë lëy nu fariseo; na të falsë. Lë'ë të rdë'ë të ofrendë narunë tucarë Dios, cadë chi'i ra cusë rdë'ë të tubi parë Dios. Correctë nahin; perë adë rúnedi'i të cuendë ra enseñansë más lasac shtë mē. Adë rúnedi'i të cumplir; adë rgá'adi'i ldu'u të sa' të. Nádi'i të

justë. Adë rúnedi'i të cumplir shti'dzë të. Cagnia'a lu të, rqui'ni gunë mi-eti cumplir grë mandamientë ru'bë nu también los de más mandamientë shtë Dios. ²⁴ Lë'ë të na të ziquë mësë ciegu; rdchi'bi të vini parë guëru'u rëshë antsë gul vini, perë adë rdë'edi'i të cuendë de quë nanú tubi ma ru'bë ziquë camellë guti naga'a la'ni vini.

²⁵ 'Prubi de lë'ë të mësë shtë lëy nu ra fariseo; na të falsë. Zunë të por fuërë vasë nu ra platë perë nezë la'ni, nalë suci nahin. Zni na të; na të nguba'në nu quëhunë të cumplir dese mal. ²⁶ Fariseo ciegu, primërë gulë bëzunë nezë la'ni ldu'u të, iurní napë të conductë za'quë. Iurní na të ziquë vasë nari'e'ti guëdubi partë.

²⁷ 'Prubi de lë'ë të mësë shtë lëy nu fariseo; na të falsë. Na të ziquë ba'a. Nalë cusë za'quë naquichi rlua'a fuërë nu chulë rlua'ain, perë nezë la'ni gadzë ra ba'cu shtë tégulë nu grë cusë ziquë narru'ldë mënë rua' guë'dchi. ²⁸ Zni na të, lë'ë të; por fuërë rlua'a të cusë za'quë. Lu ra mënë rlua'a të bien, perë nezë la'ni të nalë gadzë ra bishi nu adë quëhúnedi'i të cumplir lëy shtë Dios.

²⁹ 'Prubi de lë'ë të mësë shtë lëy nu fariseo; na të falsë; rza'a të capillë shtë nabiadi'dzë shti'dzë Dios guahietë, nu rzutsa'u të rua' ba'a shtë ra mënë naguc më za'quë lu guë'dchiliu con guë'ë iarë. ³⁰ Iurní lueguë rni'i të: "Si talë lë'ë na'a niaquëreldë na'a tiempë shtë ra shtadë guelú na'a, adë chu nihúnedi'i compa'ni ra nagudini ra profetë". ³¹ Por mizmë di'dzë shtë të quëgni'i të na të llëbni shtë ra nagudini ra profetë. Na të testigu cuntrë mizmë lë'ë të; na të tubsë rënë con shtadë guelú të. ³² Gulë bë'në cumplir lo quë narac shtu'u të, maldá nananú la'ni ldu'u të ziquë bë'në shtadë guelú të con ra muzë shtë Dios.

³³ 'Serpientë, llëbni mbe'ldë, ¿llallë gunë të parë guëca'chilú të lu cash-tigu shtë gabildi? ³⁴ Cashe'lda mënë za'quë naruadi'dzë shti'dza, perë lë'ë të quini të sëbëldá rai'. Nu gunë

të crucificar lë'ë rai'. Sëbëldá rai' guëdë'ë të galné la'ni iádu'u shtë të nu sunaldë të lë'ë rai' guë'dchi por guë'dchi. ³⁵ Zni na të culpablë. Ldagüë cashtigu guëc të por grë duldë nabë'në mënë guahietë iurë gudini rall Abel hashtë tiempë gudini mënë Zacarías, shini Berequías. Gudini të lë'i' entrë bëcu'guë nu iádu'u. ³⁶ Guldía rnia'a lu të, culpë shtë grë mënë ni ldagüë subrë guëc ra mënë naquërelde lu guë'dchiliu iurne'.

Bì'ni Jesús por guë'dchi Jerusalén (Lc. 13.34-45)

³⁷ Mënë shtë Jerusalén, lë'ë të rguini të ra nabiadi'dzë shti'dzë Dios; rdë'ë guë'ë të grë ra naze'dënú diza'quë shtë më. Zihani vultë guc shtua'a niatëahia lë'ë të cumë ziquë tubi guidi rguëdchi ra guidi me'dë, perë adë nëdi'i të guëdchini të lua. ³⁸ Gulë guná, lë'ë të con lidchi të guëa'në ziquë tubi hiu'u dachi; adë chu gúnedi'i compaño lë'ë të. ³⁹ Rnia'a lu të, hiadë guëabridi'i guëná të lua hashtë guëdchini tiempë iurë lë'ë të guëni'i të: "Benditë na el quë naze'dë guëdchini por nombre shtë Dios. Bë'në ldai' më lë'i'."

24

Jesús guni'i guëchili iádu'u ru'bë (Mr. 13.1-2; Lc. 21.5-6)

¹ Bëru'u Jesús iádu'u. Iurë zëagzë më, ra shini gusë'dë më guabi'guë rai' lu më nu guzublú bëlua'a rai' ra guë'ë ru'bë shtë iádu'u. ² Jesús bëquebi:

—¿Gu rna të lu grëtë' ra cusë rë'? Guldía rnia'a lu të, lugar rë' ni tubi guë'ë adë guëá'nëdi'i guëc sa' guë'ë. Grëtë' tsaluhin.

Sëñi shtë iurë tsalú guë'dchiliu (Mr. 13.3-23; Lc. 21.7-24; 17.22-24)

³ Iurní zia'a rai' lu dani shtë Olivos. Jesús guzubë nga'li. Iurní ra shini gusë'dë më guagni'i lu më guitsë guitsë:

—Rac shtu'u na'a guëni'il lu na'a, guc gac grë ra cusë naquëgni'il. ¿Guadë naná sëñi shtë tiempë naguëabril stubi? ¿Guc gac fin shtë guë'dchiliu?

⁴ Iurní Jesús repi:

—Gulë gapë cuidadë ni tubi adë chu cuguëdi'i lë'ë të ⁵ purquë cantidá mënë guëdchini rall; guëni'i rall: "Na nahia Cristo", nu guëguguë rall cantidá mënë. ⁶ Nu lë'ë të guini të nutici shtë ra guërru naze'dë guëlla' nezë rë' nu zitu, perë adë rdzëbëdi'i të purquë zni napë quë gac. Perë todavía lédëdi'i fin shtë guë'dchiliu ⁷ purquë tubi naciuni tildinú stubi naciuni; tubi guë'dchi tildinú stubi guë'dchi. Nu guidë ra gubini, galguidzë, nu guëllú zihani lugar. ⁸ Con cusë ni na principi shtë cusë durë naze'dë.

⁹ Iurní gunë ra mënë intriegu lë'ë të parë gunë rall mal tratë lë'ë të nu hashtë quini rall lë'ë të. Nu grëtë' mënë shtë guë'dchiliu, guëná zá'quëdi'i rall lu të purquë na të shmëna. ¹⁰ Tiempë dzë ni cantidá mënë guëni'i rall fe shtë rall. Lë'ë rall guëná zá'quëdi'i rall lu sa' rall. Nu gunë rall traicionar sa' rall. ¹¹ Guëdchini cantidá naguëguguë lë'ë ra mënë. Guëni'i rall de quë ruadi'dzë rall shti'dzë Dios. Cantidá mënë guëguguë rall. ¹² Zihani cusë mal tsadalë, por ni cantidá mënë hiadë gac shtú'udi'i rall sa' rall ¹³ perë grëtë' el quë nagac firmë hashtë fin, ni gac salvar. ¹⁴ Lë'ë diza'quë narni'i shcuendë lugar catë rnibë'a Dios, napë quë gac predicarin guëdubi guë'dchiliu. Guadi'dzë mënë diza'quë parë grëtë' naciuni parë gunguë bë'a mënë lë'ë më. Iurní guëga'a iurë shtë fin.

¹⁵ Lë'ë muzë shtë Dios nabërulë Daniel, bëquë'ëi' lla na tiempë nat-suté cusë mal iádu'u ru'bë. Iurë lë'ë të guëná të lu cusë narunë manchar iádu'u santu, lë'ë iurë bëga'a; guëlladchi na fin shtë guë'dchiliu. El quë naquëhu'ldë shti'dza, gulë tsasë lo quë narnia'a. ¹⁶ El quë narëta' guë'dchi Judea iurní, guëllu'në rall parë dani. ¹⁷ Grë el quë nazubë guëc hiu'u lídchi', adë gáquëdi'i tsaldú rall pë shtënë rall la'ni hiu'u; mejurë guëllu'në rall lueguë. ¹⁸ Grë el quë

nananú lachi iurní, adè gáquèdi'i guèabrí rall parè tsaglli'i rall shabè rall. ¹⁹ Prubi ra na'a tiempè dzè ni, grè ra na'a nanua'a shíni' u grè ra narca'a me'dè. ²⁰ Gulè guna'bè lu Dios tè gáquèdi'i ra cusè durè tiempè naldè, nilè por dzè narzi'i ldu'u mènè ²¹ purquè tiempè ni gac suceder cusè demasiadè durè nanadè gunádi'i mènè dizdè principi shtë guédchiliu, nu nunquè jamás gáquèdi'i sa' ra cusè ni. ²² Si talè adè bènèdi'i Dios menos ra dzè shtë sufrimientè, adè chu nádi'i gac salvar perè por ra mènè nagulé Dios, gac menos ra dzè ni.

²³ 'Si talè guèni'i tubi nguui lu tè: "Gulè guná, ndè'è lè'è Jesucristo", u "Gulè tsagná ndè; lè'è mè nanú", adè tsaldídi'i ldu'u tè shti'dzè mènè ni. ²⁴ Guédchini ra naguèguguè lè'è mènè. Guèni'i rall na rall Cristo. Sèbèldá rall guèni'i rall na rall naruadi'dzè shti'dzè Dios. Gunè rall sèñi ru'bè nu milagrè parè guèguguè rall mènè hashtë si na posiblè guèguguè rall ra nagulé Dios. ²⁵ Hia gunia'a lu tè antsè ²⁶ por ni, si talè chu guèni'i lu tè: "Gulè guná, lè'è mè nanú mè lu shlatè catè chu nádi'i", adè tsádi'i tè nga'li; u si talè chu guèni'i: "Gulè guná, nanú mè la'ni tubi hiu'u", adè tsaldídi'i ldu'u tè ²⁷ purquè ziquè ra'a tubi gui'i shtë nguzi'u; rabtsè'è gui'i nezè guia'a hashtë nezè guetè, zni gac iurè lè'è nguui nabèshe'ldè Dios lu guédchiliu, guédchíni' stubi. ²⁸ Catè naga'a ra naguti, nga'li rdèa ra bèchu.

Lla na tiempè iurè guédchini Cristo
(Mr. 13.24-37; Lc. 21.25-33; 17.26-30, 34-36)

²⁹ 'Despuèsè gudèdè ra dzè shtë cusè durè, lueguè lè'è ngubidzè guècahi lúhi' nu mbehu hiadè guèné'edi'in llni. Ra mbelègui'i ldaguè. Grètè' fuersè shtë gube'e guèni'bi. ³⁰ Iurní lu gube'e guèná tè sèñi shtë nguui nabèshe'ldè Dios. Grètè' ra mènè shtë guédchiliu, gu'nè rall nu guèná rall lu nguui nabèshe'ldè Dios; guédchíni' rua' shcahi lu gube'e. Guèlua'a llèru'bè pudèrè nu llni shtënè mè. ³¹ Nu

guèshè'ldi' ianglè shtëni' con gu'ldè trompetè parè guèdèa grètè' nagulé Dios guèdubi guédchiliu dizdè tubi cu' hashtë stubi ladè.

³² 'Gulè bèsè'dè tubi comparaciuni shtë tubi hiaguè bèlda'u. Iurè guèná tè luhin, rguèhin nu rru'u ra ndiaguè lu llícuhin, hia rac bè'a tè bédchini tiempè shtë galna'i. ³³ Mizmè manèrè ni, iurè guèná tè ra cusè rè', gulè bédè'è cuendè lè'è mè ze'dè guédchíni'. ³⁴ Guldía rnia'a, grètè' ndè gac cumplir antsè què gati ra mènè nanabani iurne'. ³⁵ Gube'e nu guédchiliu tsalú rahin perè shti'dza adè tsalúdi'in.

³⁶ 'Perè dzè nu iurè adè chu rac bè'adi'i, ni por mizmè ianglè shtë gube'e, ni por shini Dios, sulamèntè Dios Shtada rac bè'a mè dzè shtë fin.

³⁷ 'Ziquè guzac tiempè shtë Noé, zni gac iurè lè'è nguui nabèshe'ldè Dios guédchíni'. ³⁸ Tiempè dzè ni antsè lè'è juici shtë nisè bédchini, nabani ra mènè lu guédchiliu; gudáu rall nu bii' rall; bèsè'a rall, nu bédè'è rall shini rall parè riu sa'a shtë ni'i, hashtë lè'è Noé gutè la'ni barcu. ³⁹ Todavía adè bédè'èdi'i rall cuendè hashtë iurè lè'è juici bédchini. Bia'a nisi grètè' ra mènè. Zni gac iurè nguui nabèshe'ldè Dios guédchíni' stubi. ⁴⁰ Tiempè dzè ni chupè nguui nanú lachi; tubi nguui tsabsú, stubi nguui guèa'nè. ⁴¹ Chupè na'a caniu'u; tubi tsabsú, stubi guèa'nè.

⁴² 'Gulè cue nasini purquè adè rac bè'adi'i tè ca iurè guédchini el què naguènbè'a lè'è tè. ⁴³ Perè gulè bèsè'dè ndè'è, si talè tubi nashtënè hiu'u rac bè'all ca iurè guédchini nguba'nè, ga'a nasínill parè gáquèdi'i tsaldanè nguba'nè. ⁴⁴ Por ni gulè cue nasini nu gulè gac preparadè ldu'u tè purquè menos runè tè shgabè tè, iurní guèná tè lu nguui nabèshe'ldè Dios; hia bédchíni'.

Tubi muzè za'què nu tubi muzè mal
(Lc. 12.41-48)

⁴⁵ '¿Chu na muzè namás riasè nu namás obedientè? Na ziquè el què nabè'nè recibir dchi'ni. Lamè

shtë nguiu ni gunibë'all guëdë'ë nguiu nagáu iurë bë'në tucaré gau lamë. ⁴⁶ Dichusë muzë si talë quëhúnëll bien iurë lë'ë lamë guëdchini. Guëdzelë lamë lë'ë muzë; quëhúni' cumplir. ⁴⁷ Guldía rnia'a, lë'ë lamë guëzú lë'ë muzë ni; gáquëll encargadë shtë grë lo quë nanapë lamë. ⁴⁸ Perë si talë muzë nall tubi nguiu mal, gúnëll llgabë de quë shlámëll gac ldë'ë parë gue'dë guëzë ⁴⁹ nu gúnëll tratë mal stubi sa' muzë, nu tsataunull ra zudchi; ruu'll con lë'ë rall. ⁵⁰ Iurë lë'ë lamë guëabrí, lë'ë muzë ni adë rúnëdi'i shgábëll ca iurë gue'dë guëzë lamë. ⁵¹ Perë lë'ë lamë guëdë'ë tubi cashtigu ru'bë parë muzë ni; gac condenárëll mizmë manërë cumë ziquë mënë naná falsë. Iurní gúnëll nga'li hashtë rchushí lai'll.

25

Comparaciuni shtë chi'i lliguëna'a

¹ 'Iurë guëdchini tiempë, manërë naguënbë'a Dios na ziquë chi'i lliguëna'a naguna'zi lámpara nariú sëiti parë quëgui'in; bëru'u rall të parë gunë rall recibir lë'ë lliguë iurë guëdchíni' lidchi sa'a. ² Ga'i lliguëna'a na tuntë, adë rúnëdi'i rall guëquëll, perë ga'i ra lliguëna'a na rall listë. ³ Ra lliguëna'a tuntë bia'a rall lámpara shtë rall perë adë biá'adi'i rall sëiti parë tsadzë lámpara. ⁴ Perë ra lliguëna'a listë bia'a rall bëtëi sëiti nu gadzë ra lámpara. ⁵ Lë'ë lliguë guc ldë'ë parë guëdchínill; iurní mbëca'ldë bédchini lu ra lliguëna'a. Por fin lë'ë rall gu'të ga'si. ⁶ Iurní cumë ziquë guëruledë gue'lë, bini rall tubi naguni'i fuertë: “Hia lë'ë lliguë ze'dë. Gulë bëru'u të parë gunë të recibir lë'ë lliguë.” ⁷ Grëtë' lliguëna'a guashtë rall parë bë'në rall preparar lámpara shtë rall. ⁸ Hia zëga'i ra naná tuntë repi rall lu zëga'i naná listë: “Denú du'pë sëiti purquë lë'ë lámpara shtë'në na'a guëaldin”. ⁹ Perë lliguëna'a naná listë bëquebi rai: “Aquëdi'i, purquë iurní guëbidchi sëiti shtë'në na'a. Parë lë'ë të adë galdëdi'in; mejurë gulë tsaca'a

sëiti catë rduhin. Gulë tsasí'ihin të parë iurní napë tēhin.” ¹⁰ Perë mientras ga'i na'a guasi'i rall sëiti, lë'ë lliguë be'dë guëzë. Ra lliguëna'a naná preparadë guatënú rall lliguë lu sa'a. Iurní bë'au rua' puertë. ¹¹ Despuësë bédchini ra zëga'i lliguëna'a; iurní guni'i rall: “Dadë, bësha'lë puertë”. ¹² Perë naná shtë'në hiu'u bëquebi: “Guldía rnia'a de quë adë guënédia'a lë'ë të”.

¹³ Iurní Jesús repi:

—Gulë gac preparadë. Gulë gac nasini purquë adë rac bë'adi'i të pë dzë, ni pë iurë guëdchini nguiu nabëshe'ldë Dios.

Comparaciuni shtë dumí

¹⁴ 'Lugar catë rnibë'a Dios nu tiempë gunë më juzguë ra mënë, na ziquë tubi nguiu naguzia'a parë stubi naciuni. Guna'bë nguiu ni ra shmúzëll. Bë'nëll incarguë shtumill lu ra muzë ni.

¹⁵ 'Tubi de lë'ë ra muzë bédë'ëll ga'i mili bëllë. Stúbill cua'a chupë mili dumí. Stúbill cua'a tubi mili bëllë, según narac cadë tubi rall. Iurní lë'ë nguiu ni guzia'a viajë. ¹⁶ Hia lë'ë muzë nabë'në recibir ga'i mili bëllë, lueguë bë'nëll neguci con dumí. Bë'nëll gan stubi zëga'i mili bëllë de guëc ra nabë'nëll recibir. ¹⁷ Mizmë manërë ni nabë'në recibir chupë mili bëllë, bë'nëll gan stubi chupë mili más. ¹⁸ Perë el quë nabë'në recibir tubi mili bëllë, bëcá'chill dumí shtë lamë. Guatánill tubi guëru catë guacá'chill dumí.

¹⁹ 'Hia llëru'bë tiempë gudëdë; bëabrí lamë shtë muzë ni. Iurní guzublú guna'bë lamë shcuendë dumí. ²⁰ Primërë bédchini nabë'në recibir ga'i mili bëllë. Bë'nëll intriegu lu shlámëll stubi zëga'i mili. Répill: “Dadë, lë'ë ga'i mili nabëné'el cuahia ndë'ë; perë guná, stubi zëga'i mili bëna gan subrë guëc ga'i mili”. ²¹ Lë'ë lamë repi: “Bien nahin; lë'ël nal tubi muzë za'quë. Rac bë'ahia gúnëll lo quë narac shtua'a. Hia quë lë'ël bë'nëll bien de lo du'pë, guënehia másru'u cusë za'quë të

guë nibé'al. Guaté; bëquitë ldú'ul con na." ²² Despuësë bédchini stubi muzë nabë'në recibir chupë mili bëllë. Répill lu lamë: "Dadë, bënë'el chupë mili bëllë cuahia; lë'ë ndë'ë. Perë chupë mili bëllë más bëna gan subrë guëc chupë mili." ²³ Lë'ë lamë repi: "Bien nahin. Nal tubi muzë za'quë. Napa confiansë lë'ël. Hia quë lë'ël nal muzë za'quë de lo du'pë nabëna incarguë guiá'al; bë'nël gan más. Guaté; bëquitënú ldú'ul na." ²⁴ Perë iurë bédchini muzë nabë'në recibir tubi mili bëllë, répill lu shlámëll: "Dadë, nanëa quë lë'ël nal tubi nguii naná rzac zi muzë. Rca'al cusechë catë adë bëcabnídi'il, nu rtëal catë adë bëtë'tsëdi'il bë'dchi. ²⁵ Por ni bëdzëba; guaca'cha shtumil la'ni guiu'u perë iurne' lë'ë shtënë ndë'ë." ²⁶ Lë'ë lamë bëquebi: "Muzë mal nal, nu nabëchil. Rni'il de de quë rcahia cusechë catë adë rcabnídia'a, nu rtëáhia catë adë rtë'tsëdia'a bë'dchi. ²⁷ Por ni niagutël dumí lu bancu parë iurná nihuna recibir shini dumí lo quë narunë tucara." ²⁸ Iurní repi lamë lu ra narëta' nga'li: "Gulë bédchisú mili bëllë de muzë mal nu bédë'in ca'a naná bë'në recibir chi'i mili. ²⁹ Si talë guëqué diaguë tã bien, Dios guëne'e më más shti'dzë më parë lë'ë tã perë si talë rúnëdi'il cuendë shti'dza, guëdchisú më llni narní'il nápël. ³⁰ Nu lë'ë muzë mal, gulë bëtia'a lë'ëll tãchi fuërë catë nacahi, catë gu'në mënë nu rchushí lai' rall."

Juici shtë ra naciuni

³¹ Iurë lë'ë nguii nabëshe'ldë Dios guëdchíni' stubi, guëdchíni' con llni nu pudërë nu con ra ianglë shtë Dios. Subë më lu trunë shtënë më con llëru'bë pudërë. ³² Ra mënë shtë grë naciuni guëdëá rall delantë lu më. Hia lë'ë më cuë më ra mënë cumë ziquë rbë vëquërë rali'li con ra chivë. ³³ Cue'e za'quë më ra më za'quë nagulë Dios ziquë lli'li ladë ldi shtënë më, nu ra më mal, ra nagualdídi'i ldu'i lë'ë më, cue rall ladë rubësë. ³⁴ Iurní lë'ë rëy guëni'i lu naquëbezë ladë ldi: "Gulë te'e guëdchini tã lua, lë'ë tã el quë naná gulë Shtada. Gulë bë'në

recibir lugar za'quë naná preparadë parë lë'ë tã dizdë Dios bëcueshtë guë'dchiliu. ³⁵ PUES bëldí'ana, nu lë'ë tã bëne'e tã nagudáuha. Gubidcha, nu bëne'e tã nabia'. Guca ziquë më zitu, nu lë'ë tã bëne'e tã catë gu'të ga'sia. ³⁶ Bë'në faltë shaba perë bëne'e tã lo quë nabëqui'nia. Guc llú'uhia; bidë guená tã na; guahia lachigui'bë, nu be'dë guená tã na." ³⁷ Iurní lë'ë ra naná justë guëni'i rall lu më: "Dadë, ¿guc guná na'a lul; bëldí'anël, nu bëne'e na'a nagaul? ¿Guc guná na'a gubídchil, nu bëne'e na'a nabii'l? ³⁸ ¿Guc guná na'a lul ziquë më zitu, nu bëne'e na'a catë guquërdël? ¿Guc guná na'a bë'në faltë shábël, nu bëne'e ná'ahin? ³⁹ ¿Guc guná na'a guc llú'ul u gual lachigui'bë, nu be'dë guená na'a lë'ël?" ⁴⁰ Iurní rëy guëquebi: "Guldía rnia'a, grëtë' lo quë nabë'në tã por tubi ra bëcha namás mitu'në, ziquë bë'në tã tratë grë ra shmëna hashtë el quë namás lasáquëdi'i, pues mizmë na bë'në tã tratë".

⁴¹ Iurní lë'ë rëy guepi lu naná rëta' ladë rubësë: "Gulë guabsú lua, lë'ë tã hia nanudë tã parë gabildi. Tsa tã lu be'lë nanápëdi'i fin, preparadë parë mëdzabë nu parë ra ianglë shtënëll. ⁴² PUES bëldí'ana perë adë bënë'edi'i tã nagudáuha. Gubidcha perë adë bënë'edi'i tã nabia'. ⁴³ Guca ziquë më zitu perë adë bënë'edi'i tã catë naquërela. Runë faltë shaba perë lë'ë tã adë bënë'edi'i tã niétiquë. Guc llú'uhia; guahia lachigui'bë perë adë be'dë guënádi'i tã na." Iurní lë'ë ra më mal guepi rall: ⁴⁴ "Dadë, ¿guc guná na'a bëldí'anël u gubídchil u ziquë më zitu u bë'në faltë shábël u guc llú'ul u gual lachigui'bë, nu adë chu be'dë guënádi'i lë'ël?" ⁴⁵ Lë'ë rëy guëquebi iurní: "Guldía rnia'a, manërë mal bë'në tã tratë shmëna naná más humildë, zni bë'në tã tratë mizmë na". ⁴⁶ Lueguë iurní lë'ë ra nguii guzia'a rall lu cashtigu nanápëdi'i fin perë grëtë' naná tubldí shcuëndi' lu Dios, guzia'a rai' gube'e catë cabezë Dios catë nídi'i fin.

26

Quëguili mënë mudë parë guëna'zi rall Jesús

(Mr. 14.1-2; Lc. 22.1-2; Jn. 11.45-53)

¹ Iurë Jesús gualú biadi'dzë më grëtë' ra cusë ni, repi më lu ra shini gusë'dë më:

² —Lë'ë të hia rac bë'a të dentrë de chupë dzë shtë laní Pascu, lë'ë nguiu nabëshe'ldë Dios gac intriégui' guia'a mënë mal nu gac crucificári'.

³ Tiempë dzë ni ra jëfë shtë ra bëshuzi nu ra mësë shtë lëy nu ra më gushë entrë ra israelitë, bédëá rall lu rualdëa' shtë palaci shtë Caifás, jefë shtë ra bëshuzi. ⁴ Nga'li bëntsa'u rall tubi tratë parë guëna'zi rall Jesús con di'dzë bishi parë quini rall lë'ë më ⁵ perë guni'i lu sa' rall:

—Lëdi la'ni dzë laní parë adë guëdzátsudi'i ra mënë.

Tubi na'a nabëte'bi sëiti nashi guëc Jesús

(Mr. 14.3-9; Jn. 12.1-8)

⁶ Jesús nanú Betania lidchi Simón el quë naguc ll'u'u ládi'. ⁷ Iurní guabi'guë tubi na'a; nuá'all tubi bëtëi guë'ë shtë sëiti nashi nu nalë lasaquë sëiti ni. Iurë quëbezë Jesús lu mellë, lë'ë na'a ni bëtë'bi' sëiti guëc Jesús. ⁸ Iurë lë'ë ra shini gusë'dë më guná rai' pë bë'në na'a, bédë rai' nu guzublú guni'i rai':

—¿Pëzielú bë'në na'a rë' desperdici sëiti nashi guëc më? ⁹ purquë bien niatuu' na'a sëiti por zihani dumí nu niadë'ëll dumí ca'a ra prubi.

¹⁰ Perë guc bë'a Jesús shgabë rai' nu guni'i më:

—¿Pëzielú cagni'i të cuntrë na'a rë'? El quë nabë'ni' nahin tubi cusë za'quë parë na. ¹¹ Pues ra prubi guëdubi tiempë quëbezënú rall lë'ë të perë na lëdë guëdubi tiempëdi'i quëbezënúa të. ¹² Lo quë nabë'në na'a nabëte'bi sëiti guëdubi cuerpë shtëna, bë'ni' parë gac preparar iurë gatia nu guëga'cha. ¹³ Guldía rnia'a, guëdubi lugar catë guadi'dzë ra mënë diza'quë guëdubi guë'dchiliu, guadi'dzë ra mënë lo quë nabë'në

na'a rë'. Guëagná ldu'u mënë lo quë nabë'ni'.

Judas bë'në prometer gúnëll intriegu Jesús

(Mr. 14.10-11; Lc. 22.3-6)

¹⁴ Iurní tubi naná chi'bë chupë poshtë nabërulë Judas Iscariote, guagní'll lu ra jëfë shtë ra bëshuzi ¹⁵ nu répill:

—¿Blac guëne'e të talë guna intriegu Jesús guia'a të?

Iurní lë'ë rall gudilli rall galdë bi chi bëllë bédchichi. ¹⁶ Dizdë iurní Judas gudí'll manërë parë gúnëll intriegu lë'ë më guia'a ra contrari shtë më.

La Santa Cena

(Mr. 14.12-25; Lc. 22.7-23; Jn. 13.21-30; 1 Co. 11.23-26)

¹⁷ Primërë dzë shtë laní naráu mënë guëtështildi sin levadurë, ra shini gusë'dë më guabi'guë rai' lu më nu guna'bë di'dzë rai':

—¿Ca lu rac shtú'ul guëdë'në na'a preparar shtse shtë Pascu; guëdáuha'a?

¹⁸ Jesús repi:

—Gulë tsa tubi ciudá lidchi tubi nguiu nu gulë guchi: “Lë'ë mësë guni'i zndë'ë: Hia lë'ë iurë zia guëdchini. Lídchil guna laní Pascu con ra shini gusë'da.”

¹⁹ Ra shini gusë'dë më bë'në rai' cumë ziquë gunibë'a Jesús. Bë'në rai' preparar shtse shtë Pascu.

²⁰ Iurë lë'ë gue'lë gu', quëbezënú Jesús lë'ë chi'bë chupë shini gusë'dë më lu mellë. ²¹ Mientras caniháu rai', repi më:

—Guldía rnia'a, tubi de lë'ë të gunë të intriegu na.

²² Iurní lë'ë rai' guzublú riá ldu'u rai' demasiadë; guna'bë di'dzë rai' tubi por tubi:

—Dadë ¿ni mudë guna intriegu lë'ë'l?

²³ Jesús repi:

—El quë naraunú na la'ni el mizmë platë, ni lë'ë nagunë intriegu na. ²⁴ Lë'ë nguiu nabëshe'ldë Dios guzia'a parë nezë según narni'i Sagradas Escrituras, perë prubi de lë'ë nguiu el

quë nangunë intriegu na. Mejurë adë niälëdi'i nguiu ni.

²⁵ Iurní lë'ë Judas, lë'ë traidor, guni'i:

—Mësë ¿ni mudë na guna intriegu lë'ël?

Jesús bëquebi:

—Aha', lë'ël la la'.

²⁶ Mientras quëhaunú Jesús lë'ë rai', guna'zi më guetështildi nu bëtë'ë më graci lu Dios. Despuësë de bëshullë mëhin, bëtë'ë më guetështildi cua'a ra shini gusë'dë më; nu repi më:

—Gulë gau ndë'ë; ndë'ë lë'ë shcuërpa.

²⁷ Iurní guna'zi më copë. Bëtë'ë më graci lu Dios nu bëtë'ë mëhin cua'a ra shini gusë'dë më. Repi më:

—Gulë bii' grëtë' të copë rë';

²⁸ ndë'ë lë'ë shrëna narunë sellar tëtë'ë cubi purquë nahin tubi favurë parë cantidá mënë; bëllë'ë rënë ni parë perdunë shtë ra duldë. ²⁹ Perë rnia'a, hiadë guëbrídi'i gunúhia lë'ë të juguë shtë uvë rë' hashtë dzë naná guëbezënúhia lë'ë të gube'e. Iurní guhia vini cubi lu gube'e catë rnibë'a Shtada.

Guni'i Jesús gunë Pedro negar lë'ë më

(Mr. 14.26-31; Lc. 22.31-34; Jn. 13.36-38)

³⁰ Despuësë de quëhu'ldë rai' tubi cantë, iurní gua rai' lu dani shtë Olivos. ³¹ Iurní Jesús repi:

—Grëtë' të guëtú lu të de na nu guësëa'në të na gue'lë ne' purquë rni'i la'ni Sagradas Escrituras: “Tsatinia lë'ë vëquërë; hia ra lli'li guërë'tsë”.

³² Perë despuësë iurë tsashtëa ladi ra tëgulë, tsahia delantë lu të hashtë Galilea.

³³ Iurní Pedro bëquebi:

—Aunquë nilë grëtë' rai' guësëa'në rai' lë'ël, perë na jamás adë guësëa'nëdia'a lë'ël.

³⁴ Jesús repi:

—Guldía rnia'a, mizme gue'lë ne' antsë lë'ë gay guëllidhí, lë'ël gúnë negar na tsunë vueltë.

³⁵ Perë Pedro repi:

—Masiá quini mënë na, adë gúnëdia'a negar lë'ël.

Grë ra shini gusë'dë më guni'i rai' lo mizme.

Biadi'dzënú më Dios la'ni Getsemaní

(Mr. 14.32-42; Lc. 22.39-46)

³⁶ Iurní Jesús bëtëchini con ra shini gusë'dë më tubi lugar lë Getsemaní. Repi më lu rai':

—Gulë guzubë ndë'ë mientras tsahia ndë. Guadi'dzënúa Dios.

³⁷ Iurní bia'a më Pedro nu ra shini Zebedeo; guzublú riá ldu'u më; guasënú ldu'u më. ³⁸ Guni'i më:

—Nalë rbini la'ni ldua'a por tristë shtë galguti. Gulë cuezë ndë'ë nu gulë cue nasini con na.

³⁹ Gua Jesús stu'pë delantë. Bëzullibi më nu bëa'chi guëc më hashtë lu guiu'u. Iurní bë'në më orar lu Dios; répi':

—Dadë shtëna, si talë nahin posiblë bëlá na lu sufrimientë rë', perë adë gáquëdi'in según lo quë narac shtua'a sino según voluntá shtënel.

⁴⁰ Iurní bëabrí më catë cabezë ra shini gusë'dë më. Bëdzëlë më lë'ë rai' naga'si rai'. Iurní repi më lu Pedro:

—¿Pë adë gáquëdi'i cue nasini të du'pë tiempë, ni siquierë tubi iurë? ⁴¹ Gulë bëtë'tsë mbëca'ldë; gulë cue nasini nu gulë guna'bë lu Dios parë adë ldáguëdi'i të lu prëbë shtë mëdzabë. Ldu'u të rni'i, niá; perë shcuërpë të adë nídi'i fuersë.

⁴² Hia narrupë zia'a më; guaguë'në më orar zndë'ë:

—Dadë, si talë na imposiblë tsalú vasë shtë sufrimientë, bë'nin según voluntá shtënel.

⁴³ Iurní bëabrí më stubi; bëdzëlë më ra shini gusë'dë më hia naga'si rai' purquë nalë bëtëchini mbëca'ldë lu rai'. ⁴⁴ Iurní bësëa'në më lë'ë rai'; zia'a më; bë'në më orar stubi natsunë vësë. Guni'i më mizme di'dzë ni. ⁴⁵ Bëabrí më catë rëta' ra shini gusë'dë më; repi më:

—Iurne' sí, gulë guëga'si; gulë tsa descansë. Hia lë'ë iurë bëga'a de quë lë'ë nguiu nabëshe'ldë Dios, gac intriégui' guia'a ra nanapë zihani duldë. ⁴⁶ Gulë tsasuldí; gulë cha purquë hia el quë nangunë intriegu na zé'dëll.

Bia'a ra mënë Jesús ziquë nguba'në
(Mr. 14.43-50; Lc. 22.47-53; Jn. 18.2-11)

⁴⁷ Nianá quëadi'dzë Jesús, bédchini Judas naná de chi'bë chupë shini gusë'dë më; ze'dënull cantidá mënë nanua'a spadë nu hiaguë. Ze'dë rall por partë shtë ra jëfë shtë ra bëshuzi nu ra më gushë shtë guë'dchi. ⁴⁸ Judas lë'ë traidor, bédë'ëll tubi sëñi; répill:

—El quë naguna saludar, tsagruahia lë'ëll; gulë bia'a nguui ni prësi.

⁴⁹ Iurní guabi'guë Judas lu Jesús nu répill:

—Shtsanë, Mësë.

Nu bëtsagrua'll lë'ë më. ⁵⁰ Jesús guni'i lu Judas:

—¿Pë zé'dël? amigu.

Iurní guabi'guë ra mënë nu guna'zi rall lë'ë Jesús. Bia'a rall lë'ë më prësi.

⁵¹ Mizmë iurní tubi sa' Jesús gulú spadë; bëchúgui' diaguë ladë ldi muzë shtë jëfë shtë bëshuzi. ⁵² Iurní Jesús repi:

—Gulútsa'u spadë shtënl shlugarin purquë grëtë' el quë narguini con spadë, zni gati rall con spadë. ⁵³ ¿Pëllë adë rac bë'al zac guëna'ba lu Shtada nu guëshe'ldë më mizmë iurne' más quë chi'bë chupë grupë ianglë, chi'i mili cadë grupë të gunë rai' compa'ni na? ⁵⁴ Perë si talë gaquin zni ¿lla gac cumplir Sagradas Escrituras narni'i napë quë gaquin zni?

⁵⁵ Iurní Jesús repi lu ra mënë:

—Be'dë guëdchini të con spadë nu hiaguë parë guëna'zi të na cumë ziquë tubi nguba'në. Grëtë' dzë gulezënuá lë'ë të. Cagluá'ahia lë'ë të la'ni iádu'u shtënl të perë nunquë adë guná'zidi'i të na prësi. ⁵⁶ Perë ndë'ë quëhac parë gac cumplir lo quë nabëquë'e muzë shtë Dios guahietë la'ni Sagradas Escrituras:

Iurní ra shini gusë'dë më bësa'në rai' lë'ë më. Bëllu'në rai'.

Zuga'a Jesús lu Junta Suprema
(Mr. 14.53-65; Lc. 22.54-55, 63-71; Jn. 18.12-14, 19-24)

⁵⁷ Ra naguna'zi lë'ë Jesús prësi, bia'a rall lë'ë më lu Caifás, jëfë principal shtë ra bëshuzi. Nu rëta' ra mësë shtë lëy nu ra më gushë nabëdëá nga'li. ⁵⁸ Guanaldë Pedro zitu hashtë rualdëa' shtë lidchi bëshuzi principal. Guatë Pedro nga'li; guzubënú Pedro ra soliar të parë guënáhi' nia'a lla tsalú shcuendë Jesús.

⁵⁹ Ra jëfë shtë ra bëshuzi nu ra mënë gushë nu grë ra Junta Suprema, quëguili rall manërë parë gunë rall acusar lë'ë më aunquë nilë nahin cusë falsë parë gac condenar Jesús lu galguti. ⁶⁰ Perë adë bëdzélëdi'i rall prëbë aunquë nilë zihani testigu falsë guni'i rall bishi cuntrë lë'ë më. Por fin bédchini bëldá testigu falsë ⁶¹ naná repi:

—Lë'ë nguui rë' guni'i: “Zac guëchilia iádu'u shtë Dios nu guëabré guëldishtéhia iádu'u entrë tsunë dzë”.

⁶² Iurní jëfë shtë ra bëshuzi guasuldí nu répill lu Jesús:

—¿Pë adë rquëbidi'il grë ra di'dzë rë'? ¿Pë runë cuntienë lo quë naquëgni'i mënë cuntrë lë'ël?

⁶³ Jesús dchisë náhi'. Iurní lë'ë jëfë shtë bëshuzi repi:

—Por nombre shtë Dios nanabani, quëgnia'a lul, biadi'dzë lu na'a si talë nal Cristo, Shini Dios.

⁶⁴ Jesús repi:

—Ni nahia, cumë ziquë cagní'il. Nu zac rnia'a lu të guëná të lu Shini Dios; quëbézi' ladë ldi shtë Dios, el quë narnibë'a grëtë' cusë. Nu guëná të lua; guëdchinia la'ni shchahi shtë gube'e.

⁶⁵ Iurní lë'ë jëfë shtë bëshuzi bëche'zë shábëll cumë ziquë tubi sëñi de quë adë rëuu'di'i ldu'ull lo quë naguni'i Jesús. Bëldëll. Répill:

—Hia nguui rë' bë'nëll ofender Dios con di'dzë nabëru'u rua'll. ¿Pë nicidá nápa'a de más testigu? Mizmë lë'ë të bini të di'dzë mal naquëgní'ill. ⁶⁶ ¿Pë rni'i ldu'u të?

Guni'i rall:

—Runë tucarë gati nguui rë'.

⁶⁷ Iurní bëchi'bë shënë rall lu më nu bëtë'ë rall galnë guëc më. Stúbill gulubë lu më ⁶⁸ nu guni'i rall:

—Lë'ël nal Cristo; bë'në divini chu gudini lë'ël.

Pedro bë'në negar Jesús

(Mr. 14.66-72; Lc. 22.56-62; Jn. 18.15-18.25-27)

⁶⁹ Mientras zu Pedro rualdëa, tubi criadë guabí'guëll lu Pedro nu répill:

—Lë'ël zuga'anul Jesús, më Galilea.

⁷⁰ Perë Pedro bë'në negar delantë lu grë mënë. Répi':

—Adë rac bë'adia'a pë cagní'il.

⁷¹ Iurní Pedro ziagrú'ui' rua' nezë. Iurë guná stubi criadë lu Pedro, guní'ill lu ra mënë narëta' nga'li:

—Nu nguiu rë' rzënú Jesús më Nazaret.

⁷² Stubi vësë más Pedro bë'në negar nu bë'ni' jurar lu Dios:

—Adë guënëdia'a nguiu ni.

⁷³ Du'psë zia'a, iurní mënë nazuga'a nga'li guabi'guë rall lu Pedro nu guni'i rall:

—Verdá nal shmënë Jesús purquë ruadí'dzël ziquë mënë galileo.

⁷⁴ Iurní guzublú Pedro; bë'ni' jurar; répi':

—Adë guënëdia'a nguiu ni. Gunë Dios cashtigu na si talë adë ruadí'dzëdia'a verdá.

Mizmë iurní bëllidchí gay. ⁷⁵ Iurní bëagná ldu'u Pedro lo quë naguni'i Jesús: “Antsë guëllidchí gay, gúnël negar na tsunë vüeltë”. Iurní bëru'u Pedro nu nalë bí'ni'.

27

Bia'a ra mënë lë'ë Jesús lu Pilato

(Mr. 15.1; Lc. 23.1-2; Jn. 18.28-32)

¹ Iurë brëgue'lë grëtë' ra jëfë shtë ra bëshuzi nu ra më gushë shtë ra israelitë, guc rall de acuerdë nu bëntsa'u rall tubi tratë parë quini rall Jesús. ² Bëldi'bi rall lë'ë më; bia'a rall lë'ë më parë guaguë'në rall intriegu lë'ë më lu Poncio Pilato gubernadurë.

Guti Judas

³ Iurë Judas el quë nabë'në intriegu Jesús, bëtë'ëll cuendë de quë nacondenárëll, gubini ldú'ull. Bëdchigrëll galdë bi chi bëllë bëtëchichi parë ra jëfë shtë ra bëshuzi con ra më gushë, ⁴ répill:

—Na bëna duldë. Bëna intriegu lë'ë më rë' lu galguti nu nápëdi'i' duldë.

Perë lë'ë rall bëquebi rall:

—Parë ni'i, ¿pë runë importë na'a? Shcuëndël ni'i.

⁵ Iurní Judas bëquëldí dumí la'ni iádu'u. Guziá'all. guagzë'bill lë'ëll lu hiaguë.

⁶ Ra jëfë shtë ra bëshuzi bëtëá rall dumí nu repi rall:

—Adë chu guëtiá'adi'i dumí rë' la'ni cajë shtë ofrendë purquë nahin proibë según lëy shtë Dios. Nahin präci nabëtuu' Judas lë'ë Jesús parë galguti.

⁷ Iurní guc rall de acuerdë parë guëzi'i rall tubi ldë guiu'u con dumí ni. Bërulë lachi ni: Lachi shtë el quë Naguctsa'u Trashtë. Lachi ni na catë guëga'chi ra më zitu. ⁸ Por ni bërulë lachi ni hashtë iurne'; Lachi Catë Bëllë'ë Rënë. ⁹ Zni guc cumplir lo quë naguni'i Jeremías: “Guna'zi rall galdë bi chi bëllë bëtëchichi, präci nabë'në më israelitë tratë lë'ë më. ¹⁰ Con dumí guzi'i rall tubi lachi shtë el quë naguctsa'u trashtë. Zni gunibë'a Dadë Dios.”

Pilato guna'bë dí'dzëll lu Jesús

(Mr. 15.2-5; Lc. 23.3-5; Jn. 18.33-38)

¹¹ Bia'a rall Jesús lu gubernadurë; guna'bë dí'dzëll lu më:

—¿Pë lë'ë nal rëy shtë ra më israelitë?

Jesús repi:

—Zni nahin cumë ziquë quëgní'il.

¹² Ra jëfë shtë bëshuzi nu ra mënë gushë, bëtëchi'bë rall demandë cuntrë Jesús parë Jesús adë pë bëquëbidi'i'.

¹³ Iurní Pilato repi:

—¿Pë adë rínidi'il lo quë naquëgni'i ra mënë cuntrë lë'ël?

¹⁴ Perë Jesús adë bëquëbidi'i' më de manëré lë'ë gubernadurë guasë ldú'ull iurní nu adë guc bë'adi'ill pë gúnëll.

*Guni'i ra mënë gati Jesús**(Mr. 15.6-20; Lc. 23.13-25; Jn. 18.38—19.16)*

¹⁵ Durantë dzë shtë laní, lë'ë gubernadurë napë custumbrë guëldá'all tubi prësi, el quë narac shtu'u ra mënë gápëll libertá. ¹⁶ Nanú tubi prësi namás më dushë, lë Barrabás. ¹⁷ Iurë lë'ë rall bédëá rall nga'li, Pilato guna'bë di'dzë:

—¿Guadë narac shtu'u të guëdë'a libertá, Barrabás u Jesús nabërulë Cristo?

¹⁸ Pilato bédë'ë cuendë de quë rldënú rall Jesús nu mbidi na rall; por ni bë'në rall intriegu lë'ë më. ¹⁹ Mientras Pilato zúbëga'a catë rúnëll juzguë, lë'ë tse'lë Pilato gunibë'a naganú rsunë: “Adë riutëdi'il con nguiu rë' purquë më za'quë náhi'; ne' gue'lë guni'i shca'lda tubi mbëca'ldë dushë de lë'ë më. Adë gurëdchídi'i ldua'a.”

²⁰ Perë ra jëfë shtë ra bëshuzi nu më gushë guni'inú rall mënë parë guëna'bë rall libertá parë Barrabás nu guëna'bë rall gati Jesús. ²¹ Lë'ë gubernadurë guna'bë di'dzë stubi; répill:

—¿Guadë de chupë ra mënë rë' rac shtu'u të guëdë'a libertá?

Lë'ë rall bëquebi:

—Barrabás.

²² Pilato guna'bë di'dzë iurní:

—¿Pë rac shtu'u të guna con Jesús? el quë nabërulë Cristo.

Grëtë' rall guni'i rall:

—Quëll lu cruz.

²³ Iurní Pilato guni'i:

—¿Pë mal bë'nëll?

Perë lë'ë rall bëabrí gurushtiá rall:

—Quëll lu cruz.

²⁴ Iurní Pilato guná hiadë nídi'i mudë lla gúnëll sino quë másru'u ziadalë mënë nu rdzatsu mënë. Iurní gunibë'a Pilato nisë, tsati guiá'all ziquë tubi sëñi de quë nápëdi'ill faltë por galguti shtë Jesús. Gudíbill guiá'all; guni'ill:

—Nádia'a responsablë por galguti shtë nguiu rë' purquë nápëdi'i' faltë. Shcuendë të na ndë'ë.

²⁵ Grëtë' ra mënë bëquebi:

—Lë'ë na'a con shini na'a, na na'a responsablë por galguti shtë nguiu rë'.

²⁶ Iurní Pilato bédë'ëll libertá Barrabás. Lueguë gunibë'all guëdia'a më galné, nu bë'në Pilato intriegu lë'ë më parë gac crucificar më.

²⁷ Iurní ra suldadë shtë gubernadurë, bia'a rall lë'ë Jesús la'ni palaci nu bédëá grëtë' suldadë alreduerë lë'ë më. ²⁸ Gulú rall shabë më të parë guëgacu rall stubi lari guindë lë'ë më. ²⁹ Bëzu'bë rall tubi corunë shtë guitsë guëc më. Bédë'ë rall tubi varë ca'a më parë gu' guia'a ladë ldi më. Iurní bëzullibi rall delantë lu më nu bë'në rall burnë; guni'i rall:

—Guëbani Rëy shtë më israelitë.

³⁰ Nu bëchi'bë shënë rall lu më nu guna'zi rall varë parë rdë'ë rall galné guëc më. ³¹ Despuësë de quëhunë rall burnë zni, bédchisú rall lari guindë. Bédë'ë rall shabë më, gutë më stubi. Iurní bia'a rall lë'ë më parë gac crucificar më.

*Bëquë'ë rall lë'ë më lu cruz**(Mr. 15.21-32; Lc. 23.26-43; Jn. 19.17-27)*

³² Hia ziagru'u më parë ziazú më rua' guë'dchi, bédza'guëlu rall tubi nguiu, më Cirene nalë Simón. Iurní gunibë'a ra suldadë parë gua'a Simón cruz shtë Jesús.

³³ Zni bédchini rall tubi lugar nalë Gólgota narunë cuntienë, Lugar shtë Calavera. ³⁴ Nga'li bédë'ë rall vini naná mescladë con naldá. Bii'di'i mëhin, nadë más bë'në më prëbëhin.

³⁵ Hia iurë gualú bë'në rall crucificar lë'ë më, ra suldadë gudchitë rall dado parë gudi'dzë rall shabë më. Zni guc cumplir lo quë naguni'i profetë; “Gudi'dzë rall shaba entrë mizmë lë'ë rall nu gudchitë rall suertë guëc shaba”. ³⁶ Iurní guzubë rall nga'li parë gapë rall lë'ë më. ³⁷ Guia'a guëc Jesús bëquë'ë rall tubi letrërë narni'i pëzielú bë'në rall condenar lë'ë më. Letrërë ni rni'i: “Ndë'ë na rëy shtë mënë israelitë. Lëll Jesús.”

³⁸ Nu zac chupë nguba'në guc crucificar con lë'ë më, túbill ladë ldi, stúbill ladë rubësë. ³⁹ Grëtë' nardëdë

nga'li, runë rall burnë, rni'bi rall guëc rall; ⁴⁰ rni'i rall:

—Lë'ël rni'il cuel iádu'u ru'bë nu dzë tsunë guëabrí guëzá'alin; bënë salvar mizmë lë'ël talë nal shini Dios. Bëldaguë lë'ël lu cruz.

⁴¹ Zni zac bënë burnë ra jëfë shtë ra bëshuzi nu mësë shtë lëy con ra fariseo con grë ra më gushë shtë ciudá. Guni'i lu sa' rall:

⁴² —Bënëll salvar stubi mënë perë el mizmë lë'ëll adë gúnëdi'll gan gúnëll salvar lë'ëll. Si talë nall rëy shtë Israel, pues guëldáguëll lë'ëll lu cruz të parë tsaldí ldu'u hia'a lë'ëll. ⁴³ Pues rialdí ldu'ull Dios; zuzull nia'a zunë Dios salvar lë'ëll purquë rni'ill: “Nahia shini Dios”.

⁴⁴ Hashtë ra mizmë nguba'në naná quënú lë'ë më lu cruz, bënë rall burnë; guni'i rall mizmë di'dzë ni guëc më.

Guti Jesús

(*Mr. 15.33-41; Lc. 23.44-49; Jn. 19.28-30*)

⁴⁵ Iurní guëdubi guë'dchiliu bëcahi dizdë guërudë dzë hashtë rquë tsunë guadze'. ⁴⁶ Iurní fuertë guni'i Jesús:

—Elí, Elí, lama sabactani. Runë cuntienë di'dzë ni: Dios mio, Dios mio, ¿pëzielú bësá'nël na?

⁴⁷ Bëldá mënë narëta' nga'li, bini rall lo quë naguni'i më nu repi rall:

—Cagná'bëll Elías.

⁴⁸ Mizmë iurní tubi de lë'ë rall guagllú'nëll; guagllí'ill tubi spongë nu bëgá'dzëll spongë con vini hi'. Iurní bëzú'bëll spongë guëc tubi varë të parë gu më vini. ⁴⁹ Perë sëbëldá mënë guni'i:

—Cha béza'a; guëná hia'a nia zidë Elías të parë guësiéti' lë'ëll lu cruz.

⁵⁰ Iurní stubi vultë guni'i Jesús fuertë; iurní guti më. ⁵¹ Mizmë iurní lë'ë cortinë shtë iádu'u gure'zin; guc chupë ldëhin dizdë guia'a hashtë guetë. Nu lë'ë guë'dchiliu bëllú. Ra dani gure'zë. ⁵² Ra ba'a bëlla'lë hashtë guashtë zihani tégulë, ra mënë nagualdí ldu'i shti'dzë Dios antsë. ⁵³ Grë ra më rë', bëru'u ra la'ni ba'a nu despuësë de guashtë Jesús ladi

ra tégulë, guatë rai' ciudá Jerusalén. Cantidá mënë guná lu mënë ni.

⁵⁴ Iurní lë'ë capitán nu ra nagupë cuerpë shtë Jesús, iurë guná rall llu, nu guná rall cusë naguzac nga'li, nalë bëdzëbë rall; repi lu sa' rall:

—De verdá nguiu rë' náhi' shini Dios.

⁵⁵ Cantidá na'a zu rall nga'li; gubi'a rall dizdë zitu. Na'a ni guanaldë rall lë'ë Jesús antsë dizdë Galilea. Bënë rall compa'ni lë'ë më. ⁵⁶ Entrë ra na'a ni nanú María Magdalena nu María shni'a Jacobo nu shni'a José. Nu zuga'a shni'a ra shini Zebedeo.

Bëga'chi Jesús

(*Mr. 15.42-47; Lc. 23.50-56; Jn. 19.38-42*)

⁵⁷ Hia iurë riu' gue'lë, bëdchini tubi nguiu ricu lë José. Nall më guë'dchi Arimatea nu zac nall shmënë Jesús. ⁵⁸ José guagnall lë'ë Pilato nu guná'bëi' cuerpë shtë Jesús. Pilato gunibë'a parë guëdë'lë mënë cuerpë ca'a José. ⁵⁹ Bia'a José cuerpë shtë mënë nu bëtú'bill cuerpë tubi sabë naquichi. ⁶⁰ Iurní guacá'chi' lë'ë Jesús la'ni tubi ba'a cubi nabëda'ni hia más antsë la'ni guë'ë shtë dani. Despuësë de gualú bëga'chi më, iurní bësë'au José rua' ba'a con tubi guë'ë ru'bë. Hia iurní zëagzë José. ⁶¹ Nga'li quëbezë María Magdalena nu stubi María, Zúbëga'a rai' rua' ba'a.

Quëhapë suldadë ba'a catë bëga'chi Jesús

⁶² Brëgue'lë stubi dzë, quiere decir despuësë ra preparaci6n shtë dzë narzi'i ldu'u mënë, ra jëfë shtë ra bëshuzi nu ra fariseo, gua rall lu Pilato; ⁶³ guni'i rall:

—Dadë, rëagná ldu'u na'a de quë lë'ë nguiu bishi guni'ill iurë nabánill de quë despuësë de tsunë dzë, gac resucitárëll ladi ra tégulë. ⁶⁴ Por ni gunibë'a të parë gac segurë ba'a hashtë dzë tsunë të parë tsadí'i ra mënë shtë'nëll gue'lë parë tsaldané rall cuerpë. Nu despuësë guëni'i rall lu mënë de quë guc resucitar Jesús ladi ra tégulë. Zni lúltimë bishi rë'

nahin más peor quë ra bishi naguni'i Jesús antsë.

⁶⁵ Pilato repi:

—Lë'ë të napë të guardë shtë ra suldadë. Gulë tsaguë'në segurë rua' ba'a, mejurë lo quë narac shtu'u të.

⁶⁶ Iurní zia'a rall; bë'në rall segurë rua' ba'a nu bëquë'ë rall tubi sègi lu guë'ë nanada'u rua' ba'a. Nu bësëa'në rall guardë shtë ra suldadë.

28

Guashtë Jesús ladi ra tēgulë

(Mr. 16.1-8; Lc. 24.1-12; Jn. 20.1-10)

¹ Iurë dzë narzi'i ldu'u mënë hia gua'a, hia zia grëgue'lë primërë dzë shtë lmalë, María Magdalena nu stubi María, guagná rall rua' ba'a.

² Perë dizdë lueguë bēdchini tubi llu ru'bë lu guë'dchiliu; lë'ë ianglë shtë Dadë Dios ze'dë de gube'e. Bēdchíní' rua' ba'a. Bēdchisúhi' guë'ë nanada'u rua' ba'a. Nu guzúbi' guéc guë'ë.

³ Nalë rabtsë'ë ianglë ni cumë ziquë nguzi'u. Nu shábi' naquichi cumë ziquë nievë. ⁴ Iurë guná ra suldadë lu llu, iurní bēdzēbē rall; bēa'nē rall ziquë tubi naguti. ⁵ Iurní lë'ë ianglë guni'i lu ra na'a:

—Adë rdzēbēdi'i të. Na rac bē'ahia de quë quēguili të Jesús, më nacuë lu cruz. ⁶ Perë adë nídi'i më ndë'ë. Gué resucitári' cumë guni'i më lu të antsë. Gulë te'e të guēná të lugar catë bēca'chi ra mēnē lë'ë më. ⁷ Gulë tsa; gulë guchi lu ra shini gusē'dē më quë lë'ë më guti perë gué resucitári'. Nu lë'ë më tsáhi' Galilea antsë guēdchini të ndë. Ndë guēná të lu më. Ni na lo quë narnia'a lu të.

⁸ Iurní lë'ë ra na'a nasesë bēru'u rai' rua' ba'a perë nalë bēdzēbē rai'. Mizmē tiempë bēquitē ldu'u rai'. Guagllu'nē rai' të guēni'inú rai' shini gusē'dē më. ⁹ Mizmē iurní Jesús bēlua'alú më lu ra na'a nu bë'nē më saludar lë'ë rall. Iurní guabi'guë ra na'a lu më; bë'nē rai' adorar lë'ë më. Gudēdchi rai' guēa' më. ¹⁰ Perë Jesús repi:

—Adë rdzēbēdi'i të. Gulë tsaguë'nē visi los de más bēcha të parē tsa rai' Galilea. Ndë guēná rai' lua.

Lo quë naguni'i ra suldadë

¹¹ Mientras zēagzē ra na'a, bēldá suldadë shtë guardë gua rall ciudá. Guaguēchi rall lu jēfē shtë ra bēshuzi grētē' lo quë naguc. ¹² Iurní ra jēfē guagni'i lu ra më gushē parē guc rall de acuerdē; iurní bēdē'ë rall zihani dumí cua'a ra suldadë. ¹³ Repi rall:

—Gulë guni'i de quë durantē la'ni gue'lē mientras lë'ë të naga'si të, ra shmēnē Jesús bidē ldanē rall cuerpē shtë Jesús. ¹⁴ Talē lē'ë gubernadurē gac bē'all lo quë naguc, lē'ë na'a guēni'inú na'a lē'ë gubernadurē të parē guēzalú na'a grē ra dificultá parē lē'ë të.

¹⁵ Iurní ra suldadë bë'nē rall recibir dumí nu guaguë'nē rall lo quë naguni'i jēfē shtë ra bēshuzi lu rall. Bishi ni na lo quë naruadi'dzē ra më israelitē hashtë iurne'.

Jesús bēshe'ldē ra poshtë të guēni'i rai' diza'quë

(Mr. 16.14-18; Lc. 24.36-49; Jn. 20.19-23)

¹⁶ Zni guc; ra guēzá chi'bē tubi ra shini gusē'dē më zia'a rai' parē Galilea hashtë tubi dani catē guni'i Jesús. ¹⁷ Iurë guná rai' lu më, bë'nē rai' adorar lë'ë më aunquē bēldá rai' bēzá ldu'u rai'. Gualdídi'i ldu'u rai' guashtë më ladi ra tēgulë. ¹⁸ Iurní Jesús guabi'gui' lu rai'; repi më:

—Grē pudērē bēne'e Dios parē guēnibē'ahia gube'e nu guē'dchiliu. ¹⁹ Gulë tsa guēdubi naciuni. Gulë bë'nē lë'ë rall shmēna. Gulë bēchu'bē nisē lë'ë rall iurē rialdí ldu'u rall shti'dza. Gulë bēchu'bē nisē lë'ë rall por lē shtēnē Dadē Dios, nu por lēa, nu por Espíritu Santo. ²⁰ Gulë bēlua'a të gunē ra mēnē cumplir grē di'dzē nangunibē'ahia lë'ë të. Nu gulë bēdē'ë cuendē de quë na quēbezēnúa lë'ë të grētē' dzē hashtë fin shtë guē'dchiliu. Amén.

Diza'quë segùn San Marcos

Juan Bautista

(Mt. 3.1-12; Lc. 3.1-9, 15-17; Jn. 1.19-28)

¹ Zndë'ë guzublú diza'quë shtë Jesucristo, shini Dios.

² Guzubluhin segùn nabëquë'ë Isaías, el quë nabiadi'dzë shti'dzë Dios guahietë. Bëquë'ë Isaías shtidzë Dios narni'i shcuendë Jesucristo:

Gulë guná, guëshe'lda tubi shmuza naguëni'i por na delantë lul.

Lë'i' gúni' preparar ldu'u mënë antsë tsagni'inul lë'ë rall.

³ Mënë ni guëni'i' lu tubi shlatë ru'bë. Fuertë guëni'i' parë guini grë mënë shti'dzi'.

Guëni'i' lu ra mënë: “Gulë bë'në preparar la'ni ldu'u të ziquë nezë ldi të parë iurë guëdchini Dadë”.

⁴ Por ni Juan bëchu'bë nísi'; lugar ni adë nídi'i mënë catë naquë guë'gu Jordán. Guni'inúhi' lë'ë ra mënë chubë nisë rall ziquë sëni de quë runë nadzë'ë rall mudë nanabani rall nu guëabré ldu'u rall con Dios parë gunë Dios perdunë duldë shtë rall. ⁵ Grëtë' ra mënë shtë regiuni Judea nu ra më Jerusalén bédchini rall lu Juan parë chubë nisë rall. Iurë bëshu'bë duldë rall lu Dios, iurní Juan bëchu'bë nísi' lë'ë ra mënë la'ni guë'gu Jordán.

⁶ Nacu Juan tubi lari nanactsa'u con guitsë ladi camellë nu lli'i lá'ni' tubldë gui'di. Ráuhi' shanchi nu dchini shtë ra mbee'zë lachi. ⁷ Guni'i' Juan shti'dzë Dios lu ra mënë:

—Ze'dë stubi më más lasac quë na. Na adë lasáquëdia'a parë lë'ë më. Ni tubi adë chu nádia'a parë guëshaca du gui'di shtënë shrachi më. ⁸ Na bëchu'bë nisa lë'ë të con nisë perë lë'ë më gunë më stubi cusë namás cusë ru'bë. Guëzunë më ldu'u të nu guëne'e më Espíritu Santo parë cuezënúhi' la'ni ldu'u të.

Jesús bëriubë nisë

(Mt. 3.13-17; Lc. 3.21-22)

⁹ Gudëdë sëbëldá dzë, iurní bëru'u Jesús guë'dchi Nazaret nanaquë regiuni Galilea. Juan bëchu'bë nísi' lë'ë Jesús la'ni guë'gu Jordán. ¹⁰ Iurë bëru'u më la'ni nisë, mizmë iurní bëlla'lë lu gube'e hashtë guná më catë quëbezë Dios. Guná më lu Espíritu Santo; bédchini' ziquë tubi palumë parë cuezënúhi' lë'ë më. ¹¹ Nu bëru'u tubi di'dzë nezë lu gube'e naguini'i:

—Ndë'ë lë'ë shinia. Nalë rac shtua'a lë'i'. Nalë rquitë ldua'a rnahia lúhi'.

Niasiguë Satanás lë'ë Jesús

(Mt. 4.1-11; Lc. 4.1-13)

¹² Iurní Espíritu Santo bia'a lë'ë Jesús lu tubi shlatë nezë cu' dani.

¹³ Ndë guquërdë më cuarenta dzë. Nga'li guc shtu'u mëdzabë Satanás niasiguë lë'ë më parë guënti më shnezë më. Guquërdë më ladi ra ma dushë. Despuësë bédchini ra ianglë parë bë'në rai' sirvë lu më.

Guzublú quëgni'i Jesús diza'quë

(Mt. 4.12-17; Lc. 4.14-15)

¹⁴ Despuësë de bëtia'a ra mënë Juan Bautista lachigui'bë, bëabré Jesús regiuni Galilea. Cagni'i më diza'quë shtë Dios. ¹⁵ Repi më:

—Lë'ë tiempë hia guc cumplir; bëga'a iurë parë guëni'bë'a Dios ziquë rëy. Gulë bëabré ldu'u të lu Dios nu gulë tsaldí ldu'u të shti'dzë më.

Guna'bë Jesús tapë nguiu narna'zi mbeldë

(Mt. 4.18-22; Lc. 5.1-11)

¹⁶ Gudëdë Jesús guëlla' rua' nisë ru'bë nalë Galilea. Guná më lu Simón nu bëchi' Andrés. Cagldaguë rai' guë'shu la'ni nisë. Na rai' pescadurë shtë mbeldë. ¹⁷ Repi më lu rai':

—Gulë gude'e naldë na; na guënehia dchi'ni gunë të. Ziquë na të pescadurë; guna lë'ë të pescadurë shtë mënë; gue'dënú të mënë lua.

¹⁸ Lueguë bësëa'nëgá rai' guë'shu nu guanaldë rai' lë'ë më.

19 Gudëdë më stu'pë más delantë; guná më lu Jacobo, l'ga'në Zebedeo. Guná më lu Juan, bëchi Jacobo. Quëhunë rai' rumiendë guë'shu; zubë rai' la'ni barcu shtë rai'. 20 Lueguë Jesús guna'bë lë'ë rai'. Iurní guanaldë rai' lë'ë më. Bësëa'nëgá rai' shtadë rai', Zebedeo; zubënú Zebedeo ra muzë la'ni barcu.

Jesús bënëac tubi nguii nanapë mëdzabë la'ni ldu'ull
(Lc. 4.31-37)

21 Guatë rai' guë'dchi Capernaum. Tubi dzë nabëzi'i ldu'u mënë, bëlua'a Jesús lë'ë ra mënë la'ni iádu'u. 22 Guasë ldu'u mënë por lo quë naguni'i Jesús lu rall. Bëlua'a më enseñansë shtëhi' ziquë tubi nanapë pudërë, lédëdi'i ziquë ra mësë narlua'a lëy shtë Moisés. 23 De repëntë zuga'a tubi nguii la'ni iádu'u. Nanú tubi mëdzabë fier la'ni ldu'u nguii ni; biadí'dzell guëc lalú. Guni'ill fuertë:

24 —Ja, ¿pë nápël con na? lë'ël Jesús. Guë'dchi shtënël lë Nazaret. ¿Pëllë zé'dël parë guë'nítíl lë'ë na'a? Na nanëa chu nal; nal limpi ldu'ull delantë lu Dios. Bëdchíníl de Dios.

25 Jesús guni'i fuertë lu mëdzabë:
—Guitsëgá nu bëru'u de lë'ëll.

26 Iurní lë'ë mëdzabë fier nalë bësé'sëll lë'ë nguii. Gurushtiall; bëru'ull la'ni ldu'u nguii. 27 Grë mënë guasë ldu'u rall. Guni'i lu sa' rall:

—¿Pëllë ndë'ë? ¿Pëllë l'dai' cubi rë'? Napë Jesús autoridá hashtë ra mëdzabë rzu'bë diaguë rall shti'dzë Jesús.

28 Por guëdubi nezë shtë Galilea bërë'tsë di'dzë nabë'në Jesús. Nasesë bërë'tsë famë shtë më.

Jesús bënëac suëgrë Simón Pedro
(Mt. 8.14-15; Lc. 4.38-39)

29 Lueguë bëru'u më la'ni iádu'u. Ziazunú më Jacobo nu Juan; bédchini rai' lidchi Simón nu Andrés. 30 Suëgrë Simón nagá'ai' lu camë; ráquëll shldi ru'bë. Lueguë guni'i ra mënë lu Jesús pë cusë cazac nanë rë'. 31 Iurní bédchini më; guna'zi më guia'a na'a nu bëldishtë më lë'ëll. Guashtëll;

lueguë bëru'u shldill. Iurní bë'në na'a ni sirvë lu rai' nagáu rai'.

Bënëac Jesús zihani mënë
(Mt. 8.16-17; Lc. 4.40-41)

32 Mizmë dzë iurë nabëlaguetë ngu-bidzë, hia guadze', zihani mënë bia'a rai' sa' rai' lu Jesús, ra nanapë galguidzë nu ra nanapë mëdzabë la'ni ldu'u rall. 33 Grëtë' ra mënë shtë guë'dchi, bëte'e sa' rall rua' hiu'u. 34 Jesús bënëac zihani rall de grë clasë galguidzë. Bëgú më zihani mëdzabë la'ni ldu'u rall. Adë bédë'ëdi'i më permisi ra mëdzabë parë niani'i rall purquë bënguë bë'a rall lë'ë më.

Guaglua'a Jesús ra mënë regiuni Galilea

(Lc. 4.42-44)

35 Guashtë më tumpranë nianá nacahi. Zia'a më shlatë catë nídi'i mënë. Ndë guni'inú më Dios, Shtadë më. 36 Iurní lë'ë Simón con ra sáhi' guatili rai' lë'ë më. 37 Iurë bédzelë rai' lë'ë më, guni'i rai':

—Zihani mënë ze'dë tili lë'ël.

38 Guchi më lu rai':

—Cha guiá hia'a ra guë'dchi naquë guëlla'. Guëdia'a di'dzënú hia'a lë'ë rall shti'dzë Dios; parë ni zelda.

39 Iurní gua më grë nezë Galilea; rni'i më diza'quë shtë Dios la'ni iádu'u shtë ra mënë israelitë. Bëgú më mëdzabë la'ni ldu'u ra nanapë mëdzabë.

Bënëac Jesús tubi nguii narac ll'u galguidzë naru'dzë ládi'

(Mt. 8.1-4; Lc. 5.12-16)

40 Bidë tubi nguii narac galguidzë naru'dzë ládi'. Bëzullíbill lu më; bë'nëll ruëguë lu më; répill:

—Nápël pudërë; si talë nápël voluntá guëzunël ladia; guëaca.

41 Bëga'a ldu'u Jesús lë'ëll. Bédchi'bë më guia'a më guëquëll nu repi më:

—Rac shtua'a; guëac galguidzë shtënël.

42 Despuësë de guni'i më ra di'dzë ni, lueguë lë'ë galguidzë bësa'në lë'ëll. Bëáquëll. 43 Bë'në më incarguë lull ni tubi adë chu lu guadí'dzell. Repi më:

44 —Adë chu lu ruadí'dzëdi'il. Guaglua'a lë'ël lu bëshuzi. Bë'në

cumplir lo quë naguni'i Moisés. Bëdë'e ofrendë lu Dios parë gac guëdë'e mënë cuendë de quë hia bëaquël.

⁴⁵ Perë iurë zëagzell, guzublú bi-adi'dzell lo quë nabë'në Jesús de manërë de quë Jesús adë gac më ni-adchini më guë'dchi rë' tantë mënë gulezë rall lë'e më. Bëa'në më fuërë shtë guë'dchi catë nídi'i mënë. Zihani mënë be'dë guëdchini rall lu më de grë ladë guë'dchi.

2

Jesús bënëac tubi nguui narac llu'u galguidzë llunguë

(Mt. 9.1-8; Lc. 5.17-26)

¹ Gudëdë bëldá dzë, Jesús guatë stubi vultë guë'dchi Capernaum. Bini ra mënë quërelde më lidchi më. ² Lueguë bëdëa zihani mënë hashtë gúldëdi'i rua' hiu'u niutë ra mënë. Cagni'i më shti'dzë Dios lu rall. ³ Iurní bidë tapë nguui; nua'a rall tubi daa' catë nanú tubi narac galguidzë llunguë. ⁴ Por tantë mënë adë gac niadchinínú rall narac llu'u lu më. Iurní gudidë rall guëc hiu'u parë bëldaguë rall daa' delantë lu më. ⁵ Guná më rialdí ldu'u rall lë'e më; iurní repi më lu narac llu'u:

—Dadë, runa perdunë duldë shtënl.

⁶ La'ni hiu'u rë' zubë bëldá mësë narlua'a lëy; nalë runë rall llgabë la'ni ldu'u rall; rni'i rall: ⁷ “¿Pëzielú rni'i Jesús di'dzë rë'? Nablac rúnëll ofender Dios purquë sulë Dios napë pudërë gunë më perdunë duldë, lëdë núdi'i lë'ëll.” ⁸ Guc bë'a Jesús pë cagni'i rall; repi më lu rall:

—¿Pëzielú runë të llgabë zni'i? ⁹ ¿Pë más sencigi guënia'a lu narac llu'u: “Naperdunë duldë shtënl” u guënia'a lull: “Guasuldí nu bëagzë?”

¹⁰ Parë gac bë'a të na nahia nguui nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu nu napa pudërë parë guna perdunë duldë shtë mënë.

Iurní guni'i më lu narac galguidzë llunguë:

¹¹ —Guashtë nu bëtëa shtaa'l. Bëagzë lídchil.

¹² Lueguë guashtëll nu bëldísëll shtaa'll. Bëru'ull lu grë nacabezë lugar ni. Guasë ldu'u mënë; guni'i rall llëru'bë na pudërë shtë Dios. Nu guni'i rall:

—Nunquë lá'adi'i guná hia'a cusë rë'.

Jesús guna'bë Leví

(Mt. 9.9-13; Lc. 5.27-32)

¹³ Gua Jesús stubi vultë rua' nisë ru'bë. Zihani mënë guabi'guë rall lu më nu bëlua'a më lë'e rall.

¹⁴ Iurë gudëdë më nezë, guná më lu Leví, shini Alfeo. Leví zúbëga'a lu banju catë riatilli mënë impuestë. Guni'i më lu Leví:

—Gude'e naldë na.

Lueguë guasuldí Leví nu guanáldëll lë'e më.

¹⁵ Iurë nanú Jesús lidchi Leví, zubënú më shini gusë'dë më con zihani ra narunë cubrë impuestë. Nu zubë ra pecadurë nanadë runë cumprir ra custumbrë shtë mënë religiosë. Zihani mënë guanaldë rall lë'e më. ¹⁶ Iurní ra mësë narlua'a lëy con ra fariseo, guna'bë di'dzë rall lu ra shini gusë'dë më:

—¿Pëzielú mësë shtë të quëhaunull ra pecadurë nu con ra narunë cubrë impuestë?

¹⁷ Bini më lo quë naguni'i rall; repi më:

—Ra narac llu'u rqui'ni rall tubi ducturë perë el quë nabëraqüedi'i, adë rqui'nidi'ill ducturë. Zeldë guëna'ba gac salvar ra mënë mal të guëabré ldu'u rall con Dios; adë zeldë guëná'bëdia'a mënë narni'i mënë za'quë na rall.

Guna'bë di'dzë mënë shcuendë ayunë

(Mt. 9.14-17; Lc. 5.33-39)

¹⁸ Guzac iurë ra shini gusë'dë Juan nu ra shini gusë'dë fariseo bë'në rall ayunë, bëdchini bëldá mënë lu Jesús nu guna'bë di'dzë rall:

—¿Pëzielú ra shini gusë'dë Juan nu ra shini gusë'dë fariseo quëhunë rall ayunë; adë ráudi'i rall? perë shini

gusë'dël rau rall; quëhúnëdi'i rall ayunë.

¹⁹ Guni'i Jesús lu rall:

—¿Ni mudë gunë të obligar ra invitatë shtë sa'a gunë rall ayunë mientras cabezënú lliguë lë'ë rall? Si talë cabezënú lliguë lë'ë rall, adë rúnëdi'i rall ayunë. ²⁰ Perë guëdchini dzë hiadë cuëzëdi'i lliguë entrë lë'ë rall; iurní gunë rall ayunë.

²¹ 'Ni tubi chu rúnëdi'i rumiendë lu lari gushë con lari cubi purquë si talë guëguëu'l lari cubi lu lari gushë, más nasesë rche'zë lari cubi lë'ë lari gushë. Iurní más fier rlua'a rumiendë ni. ²² Ni tubi adë rgutsa'u vini cubi la'ni bulsë gui'di gushë. Adë gúnëdi'i gan bulsë gushë lu fuersë shtë vini cubi. Rche'zë vini cubi lë'ë bulsë gushë nu lë'ë vini guëllë'in lu guiu'u. Hia lë'ë bulsë adë rllu'idi'in. Rqui'ni tsutsa'u vini cubi la'ni bulsë cubi.

Ra shini gusë'dë më caniashi rai' du'u shtë trigu

(Mt. 12.1-8; Lc. 6.1-5)

²³ Tubi dzë descansë gudëdë Jesús con ra shini gusë'dë më catë nanú trigu. Ra shini gusë'dë më caniashi rai' du'u shtë trigu të gau rai' bë'dchi.

²⁴ Iurní ra fariseo guni'i rall lu Jesús:

—¿Pëzielú runë rall lo quë naná providë quëhunë mieti dzë narzi'i ldu'u mënë?

²⁵ Jesús bëquebi:

—¿Pë adë bi'ldi të lo quë nabë'në David guahietë con ra narianaldë téchi'? Nápëdi'i rai' pë gau rai' nu rldia'në rai'. ²⁶ Guatë David lidchi Dios. Dzë ni Abiatar na jëfë shtë ra bëshuzi. Guna'zi David guetështildi naná sagradë; ni tubi adë chu rau guetështildi ni, sulë niétiquë bëshuzi. Perë David bédë'ë guetështildi ni cua'a ra nacanaldë lë'i'; gudáu rai'.

²⁷ Nu guni'i më lu ra fariseo:

—Dios bédë'ë dzë descansë parë bien shtë nguiu të guëzi'i ldu'u rai'. Adë bë'nëdi'i Dios formar lë'ë nguiu niétiquë parë gunë rall cumprir custumbrë shtë dzë descansë. ²⁸ Nahia nguiu nabëshe'ldë

Dios lu guë'dchiliu; napa derechë guë nibë'ahia pë cusë gunë mieti dzë descansë.

3

Tubi nguiu nagubidchi guiá'ai'
(Mt. 12.9-14; Lc. 6.6-11)

¹ Guzac tubi dzë narzi'i ldu'u mënë, guatë Jesús la'ni iádu'u. Ndë zuga'a tubi nguiu nagubidchi guiá'ai'.

² Quëgl'da'chi ra fariseo lë'ë më, nia zunë më rumëdi dzë descansë parë guëdchi'bë rall demandë cuntrë lë'ë më.

³ Jesús guni'i lu nguiu nagubidchi guiá'ai':

—Gude'e ndë'ë nu guasuldí nga'li.

⁴ Guni'i më lu ra nacaglda'chi:

—Según lëy shtë Dios, ¿pë runë tu carë gunë nguiu dzë narzi'i ldu'u mieti? ¿Gunë nguiu bien u gunë nguiu mal; zúnëll rumëdi nguiu u zësá'nëll gati nguiu?

Perë lë'ë contrari shtë më adë pë guní'idi'i rall. ⁵ Guná më lu grë rall; bëldë më; gulaguë tristë la'ni ldu'u më por tantë naguëdchi ldu'u rall. Iurní guni'i më lu nguiu narac ll'u'u:

—Bëldí guiá'al.

Iurní bëldill guiá'all. Lueguë bëac guiá'all. ⁶ Nasesë bëru'u ra fariseo. Guzublú guna'bë di'dzë rall lu ra naná partidë shtë Herodes lla gunë rall parë gati Jesús.

Zihani mënë bédëá rua' nisë ru'bë

⁷ Iurní bëru'unú Jesús ra shini gusë'dë më; bédchini rai' rua' nisë ru'bë. Guanaldë zihani mënë shtë regiuni Galilea. ⁸ Iurë bini ra mënë ra milagrë nabë'në Jesús, guagná rall lë'ë më. Mënë shtë Jerusalén nu mënë shtë regiuni Idumea nu regiuni Judea, bédchini rall. Mënë naquërdë stubi ladë rua' guë'gu Jordán nu ra mënë shtë regiuni Tiro nu Sidón bédchini rall të guená rall lu Jesús.

⁹ Por ni gunibë'a Jesús lu ra shini gusë'dë më gac preparadë tubi barcu lu nisë parë tsu më la'nin parë adë guëté'edi'i mënë lë'ë më. ¹⁰ Zihani mënë bédchini purquë antsë bënëac më zihani narac ll'u'u. Iurní grëtë'

narac llu'u, be'dë guëte'e rall lë'ë më parë bëga'ldë rall shabë më. ¹¹ Iurë ra nanapë mëdzabë la'ni ldu'i guná rall lu Jesús, bëzullibi rall lu më. Gurushtiá rall; guni'i rall:

—Nal lúniquë shini Dios.

¹² Perë Jesús nalë bë'në më incarguë lë'ë rall adë guadí'dzëdi'i rall chu na më.

Bë'në Jesús nombrar chi'bë chupë shini gusë'dëi'
(Mt. 10.1-4; Lc. 6.12-16)

¹³ La'ni ra dzë ni güe'pi Jesús lu dani. Guna'bë më ra naguc shtu'u më parë gulezënú rai' lë'ë më. Bëdchini rai' lu më. ¹⁴ Gudili më chi'bë chupë nguü parë sënü rai' lë'ë më nu parë tsagni'inü rai' mënë shti'dzë Dios. ¹⁵ Bëdë'ë më pudërë lë'ë rai' parë guëgü rai' mëdzabë la'ni ldu'u mënë, nu bëdë'ë më pudërë gunëac rai' narac llu'u. ¹⁶ Zndë'ë lë ra shini gusë'dë më. Primërë poshtë lë Simón; bëdë'ë më stubi lëhi', Pedro. ¹⁷ Nu bë'në më nombrar Jacobo nu Juan; rac bëchi rai'; shtadë rai' lë Zebedeo. Bëdë'ë më stubi lë rai' parë Juan nu Jacobo naná Boanerges narunë cun-tienë shini nguzi'u purquë runë rai' tubi cusë tubi chupëgá. ¹⁸ En seguidë bë'në më nombrar Andrés, nu Felipe, nu Bartolomé, nu Mateo, nu Tomás, nu Jacobo naná shini Alfeo. Tambiën bë'në më nombrar Tadeo nu Simón nanapë llëru'bë ánimo parë lëy. ¹⁹ Nu bë'në më nombrar Judas Iscariote nabë'në intriegu lë'ë Jesús más despuësë.

Guni'i mënë Jesús napë mëdzabë la'ni ldú'i'

(Mt. 12.22-32; Lc. 11.14-23; 12.10)

Despuësë de ni, guatë më lidchi më. ²⁰ Stubi vultë bëdëá zihani mënë hashtë adë gúquëdi'i niháu Jesús con ra shini gusë'dëi'. ²¹ Iurní bini shfamili Jesús ra cusë nabë'në më; bëdchini rai' parë gua'a rai' lë'ë më la fuersë purquë rni'i mënë rac luguë më.

²² Nu ra mësë narlua'a lëy bëdchini rall de Jerusalén; guni'i rall:

—Napë Jesús mëdzabë la'ni ldú'i'. Rgull ra mëdzabë por pudërë shtë Beelzebú naná jëfë shtë los de más mëdzabë.

²³ Iurní guna'bë Jesús lë'ë ra mësë. Guni'i më tubi comparaciuni lu rall:

—¿Acasë guëgü Satanás mizmë lë'ëll? ²⁴ Si talë guërudë shmënë gobiernë rdildi rall cuntrë mizmë gobiernë, tsalú gobiernë. ²⁵ Nu si talë nadiivididë tubi famili, guëdchini tiempë tsalú famili ni. ²⁶ Nu zac, si talë Satanás nadiivididë mizmë shmënëll, tsalú pudërë shtënell; hia bëga'a fin shtënell.

²⁷ 'Ni tubi chu adë gac tsuté lidchi tubi nguü putëntë tē parë guëgull pē shtë më putëntë sino quë primërë napë quë guëldí'bill nguü putëntë; iurní sí, gүнëll gan guëgull pē shtë nguü ni.

²⁸ 'Guldía rnia'a lu tē de quë zac perdunë grë duldë shtë ra nguü nu grëtë' di'dzë narni'i rall cuntrë shini Dios ²⁹ perë si talë guëni'i mënë di'dzë mal cuntrë Espíritu Santo, ni sí, jamás nídi'i perdunë parë nguü ni. Nall culpablë parë guëdubi tiempë; adë nídi'i fin shtënell.

³⁰ Zni guni'i më purquë guni'i ra mënë napë më mëdzabë la'ni ldú'i'.

Shni'a nu bëchi Jesús

(Mt. 12.46-50; Lc. 8.19-21)

³¹ Iurní lë'ë shni'a më con ra bëchi', bëdchini rai' catë cabezë më. Gulezë rai' tēchi fuërë; bëshe'ldë rai' tubi mënë naguagna'bë lë'ë më. ³² Ra mënë narëta' alreduerë lë'ë më guni'i:

—Lë'ë shní'al nu ra bëchil zuga'a rall tēchi fuërë. Rac shtu'u rall guadí'dzënú rall lë'ëll.

³³ Repi më lu ra mënë ni:

—¿Chull na shní'ahia; chull na bëcha?

³⁴ Guná më lu grë ra narëta' alreduerë lë'ë më nu guni'i:

—Ra nazubënú na ndë'ë, ni na shní'ahia nu ni na bëcha ³⁵ purquë grë ra narzu'bë diaguë shti'dzë Dios, ni na bëcha; nall zana; nall shní'ahia.

4

*Comparaciuni shtë nacagtë'tsë
bë'dchi*
(Mt. 13.1-9; Lc. 8.4-8)

¹ Stubi vultë guzublú caglua'a më ra mënë rua' nisë ru'bë. Mënë zihani bédchini rall lu më, por ni guatë më la'ni tubi barcu; guzubë më la'nin lu nisë. Grë mënë cabezë rall rua' nisë lu guiu'u. ² Bëlua'a më lë'ë rall zihani cusë por comparaciuni. ³ Guni'i më:

—Gulë bëquë diaguë. ⁴ Tubi nguiu guagtë'tsëll bë'dchi. Du'pë bë'dchi gulaguë lu guiu'u nezë. Iurní lueguë bédchini ra ma'ñi; gudáu ma'ñi bë'dchi. ⁵ Stu'pë bë'dchi gulaguë lu guiu'u guë'ë catë du'pë guiu'u nanú. Lueguë gutsëlú bë'dchi purquë adë ni zihani guiu'u. ⁶ Iurë bëru'u ngubidzë, güe'qui plantë purquë nápëdi'in llëru'bë shlu'chin. Gubidchin. ⁷ Stubi partë bë'dchi gulaguë lu gui'lli guitsë; gualdanin la'ni gui'lli guitsë perë gui'lli guni guëquin; adë bédë'di'in nashi. ⁸ Stubi partë bë'dchi gulaguë lu guiu'u za'quë. Gualdanin; guaru'bin. Bëldá bë'dchi bédë'ë galdë bi chi por tubin. Stubin bédë'ë sesenta por tubin. Stubin bédë'ë tubi gahiu'a por tubin.

⁹ Iurní guni'i më:

—Si talë rac shtú'ul tsasël, gulë bëquë diaguë bien shti'dza.

Guni'i Jesús pëzielú guní'i ra comparaciuni
(Mt. 13.10-17; Lc. 8.9-10)

¹⁰ Despuësë zu Jesús lë'ësë më, iurní ra mënë nazuga'a guëlla' lë'ë më con ra shini gusë'dë më, guna'bë di'dzë rai' pë runë cuntienë ra comparaciuni. ¹¹ Guni'i më lu rall:

—Dios bë'në favurë parë guasë të manërë rnibë'a më ziquë rëy; perë na, ruadi'dza por comparaciuni lu ra mënë nanadë nedi'i tsasë shti'dzë më ¹² të parë guená rall perë adë riasëdi'i rall. Rini rall perë rúnëdi'i rall cuendë. Por ni ruadi'dza ra comparaciuni lu rall të parë adë guëabrídi'i ldu'u rall con Dios, nu adë gúnëdi'i Dios perdunë duldë shtë rall.

Jesús guni'i pë runë cuntienë comparaciuni shtë bë'dchi

(Mt. 13.18-23; Lc. 8.11-15)

¹³ Iurní guni'i më lu ra nacabezënú më:

—¿Pëllë adë riasëdi'i të comparaciuni shtë nartë'tsë bë'dchi? ¿Lla gunë të parë tsasë të grëtë' ra comparaciuni narnia'a lu të? ¹⁴ El quë nartë'tsë bë'dchi, na ziquë el quë nartë'tsë shti'dzë Dios. ¹⁵ Nanú mënë ziquë guiu'u guëdchi catë gulaguë bë'dchi lu nezë. Rini rall shti'dzë Dios perë lueguë ridë mëdzabë Satanás nu rdchisú mëdzabë di'dzë la'ni ldu'u rall. ¹⁶ Stubi tantë mënë na rall ziquë guiu'u guë'ë catë gulaguë bë'dchi lu guë'ë. Rini rall; rëuu' ldu'u rall shti'dzë Dios perë adë guá'dzëdi'i di'dzë la'ni ldu'u rall. ¹⁷ Ziquë tubi plantë nanapë du'pë shlú'chi', rialdí ldu'u rall du'pë tiempë. Iurë ridë ra cusë durë nu rguini mënë sa' rall por diza'quë, iurní rsa'në rall diza'quë; rëazë guetë rall. ¹⁸ Nu zac nanú mënë naná ziquë bë'dchi nagulaguë lu gui'lli guitsë. ¹⁹ Rini rall shti'dzë Dios perë por tantë llgabë runë rall lla guëbani rall nu rzebi ldu'u rall zihani cusë; rac shtu'u rall zihani dumí. Rte'e ra cusë ni diza'quë; nídi'i mudë cuezë shti'dzë Dios la'ni ldu'u rall. ²⁰ Perë nanú mënë ziquë bë'dchi narlaguë lu guiu'u za'quë. Guëdubinú ldu'u rall rialdí ldu'u rall. Na rall ziquë plantë narne'e resultá galdë bi chi por tubi nu sesenta por tubi u tubi gahiu'a por tubi.

Comparaciuni shtë lintërnë

(Lc. 8.16-18)

²¹ Tambiën guni'i më lu rall:

—¿Ni mudë guidënu' tubi llni parë suhin guëa' camë u suhin la'ni rmudi? ¿Pëllë lëdë guiá'adi'i zubin të parë guëzianín la'ni hiu'u? ²² Grë ra cusë naga'chi lu ra mënë, napë quë guëru'u rahin lu llni parë tsasë mieti. Adë nídi'i mudë gaquin naga'chi parë siemprë. ²³ Si talë rac shtú'ul tsasël, gulë bëquë diaguë bien shti'dza.

²⁴ Guni'i më lu rall:

—Gulë guná; gulë bëquë diaguë bien. Con el mizmë medidë narrë'shë

të iurne', medidë ni napë quë guëbishi të. Nu guëne'e më másru'u llni lë'ë të narquë diaguë shti'dzë më. ²⁵ Si talë guëquë diaguë të bien, Dios guëne'e më más shti'dzë më parë lë'ë të, perë si talë rúnëdi'il cuendë shti'dza, guëdchisú më llni narní'il nápël.

Comparaciuni shtë bédchi narial-dani

²⁶ Nu zac Jesús guni'i:

—Zni na catë rribë'a Dios ziquë Rëy. Nahin cumë ziquë tubi nguiu nartë'tsë bédchi lu guiu'u. ²⁷ Nagá'sill gue'lë; despuësë riashtëll. Rdëdë ra dzë nu rdëdë ra gue'lë. Lë'ë bédchi rialdanin nu riaru'bë plantë. Lë'ë nguiu adë rac bédchi'll lla riaru'bë plantë. ²⁸ De lë'ë guiu'u primërë rldani plantë, iurní rru'u ra du'u shtëhin. Lë'ë du'u ni nua'a zihani bédchi. ²⁹ Iurë lë'ë bédchi gubidchi, lueguë rchuguë rall bédchi purquë hia bédchini tiempë shtë cusechë.

Comparaciuni shtë bédchi mitu'në (Mt. 13.31-32; Lc. 13.18-19)

³⁰ Guni'i më stubi comparaciuni:

—¿Guadë di'dzë nu comparaciuni guëluá'ahia lu të parë tsasë të lla na tiempë naguënibë'a Dios ziquë rëy? ³¹ Tiempë ni na ziquë tubi bédchi mitu'në. Iurë bëtë'tsë nguiu bédchi ni, nahin ziquë más mitu'në lu grëtë' bédchi. ³² Despuësë de bërë'tsin nu guaru'bin, be'pin más de grë ra plantë. Gupin llicu ru'bë nu bédchini ra ma'ñi; bédchi'bë ra ma bëche'zë lu llicu hiaguë.

Bëlua'a më con zihani comparaciuni

(Mt. 13.34-35)

³³ Zihani cusë bëlua'a më con comparaciuni según guasë ra mënë. ³⁴ Siempërë biadi'dzë më lu ra mënë con comparaciuni nu bëquebi më lu ra shini gusë'dë më pë runë cuntienë shtí'dzi'.

Jesús bëcuedchí nisë ru'bë (Mt. 8.23-27; Lc. 8.22-25)

³⁵ Mizmë dzë ni iurë bédchini gue'lë, guni'i më lu ra shini gusë'dë më:

—Cha guiá hia'a stubi ladë rua' nisë.

³⁶ Iurní lë'ë rai' bënë rai' despedir ra mënë zihani narë rua' nisë ru'bë. Bia'a ra shini gusë'dë më lë'ë më zíquësë zuga'a më të parë zia'a rai' la'ni barcu. Nu zianaldë stubi shcua'a barcu con lë'ë rai'. ³⁷ Iurní bédchini tubi mbë dushë lu nisë. Guatë nisë la'ni barcu hashtë mërë né'azë guëdubi barcu la'ni nisë.

³⁸ Naga'si Jesús nezë ichi barcu; nacu'guë më tubi almadë. Bëcua'ñi rai' lë'ë më nu guni'i rai':

—Mësë, aquë zati hia'a iurne'.

³⁹ Iurní guashtë më; guni'i më guëc mbë nu guëc nisë:

—Guitsëgá nu bëac dchi.

Lueguë gurëdchí nisë nu lë'ë mbë bëac dchi. ⁴⁰ Guni'i më lu ra shini gusë'dë më:

—¿Pëzielú rdzëbë të? ¿Pë hia rialdí'i ldu'u të Dios?

⁴¹ Nalë bédzëguë' ldu'u rai'; guni'i lu sa' rai':

—¿Chull më rë'? Rzu'bë diaguë nisë nu mbë shtí'dzi'.

5

Tubi më gadareno nanapë mëdzabë la'ni ldú'ull

(Mt. 8.28-34; Lc. 8.26-39)

¹ Bédchini rai' stubi ladë tëchi nisë ru'bë ladzë ra më gadareno.

² Iurë bëru'u më la'ni barcu, lueguë guabi'guë tubi nguiu lu më; nanú tubi mëdzabë fier la'ni ldú'ull. Bëru'u nguiu ni catë nanú cuevë catë bëga'chi ra tégulë. ³ Ndë guquërdëll. Nilë con cadënë adë chu gac guëldi'bi lë'ëll. ⁴ Zihani vueltë bëldi'bi mënë lë'ëll con cadënë guëa'll nu guiá'all perë bëchúguëll cadënë nu rúnëll pedasë ra gui'bë. Adë chu rúnëdi'i gan lull të guëldí'bill lë'ë nguiu ni. ⁵ Dzë la gue'lë canzëll nu gurushtiall catë nanú ba'a nu catë nanú dani. Mizmë lë'ëll rguínill lë'ëll con guë'ë. ⁶ Dizdë zitu gubí'all lu Jesús; guagllú'nëll lu më nu bëzullíbill lu më.

⁷ Gurushtiall nu guni'ill fuertë:

—¿Pëllë nápël con na? Jesús. Lë'ëll nal shini Dios nacabezë gube'e. Por

Dios rnia'a lul, adë guëtiá'adi'il na lu gui'i shtë cashtigu.

⁸ Zni guní'ill purquë antsë guni'i Jesús lull:

—Bësa'në lë'ë nguiu rë'. Nal tubi mëdzabë demasiadë fier.

⁹ Guna'bë di'dzë Jesús lull:

—¿Chu lël?

Bëquébill:

—Lëa Chupë Mili. Zihani na na'a.

¹⁰ Iurní ra mëdzabë bë'në rall ruëguë lu Jesús parë adë guëgúdi'i më lë'ë rall fuërë de lugar ni. ¹¹ Guëlla' rua' dani rëta' zihani guchi; quëháu ra ma. ¹² Ra mëdzabë bë'në rall ruëguë lu më; guni'i rall:

—Bëshe'ldë lë'ë na'a la'ni ldu'u guchi të tsuté na'a la'ni ldu'u ra ma.

¹³ Bëdë'ë më permissi; iurní ra mëdzabë bëru'u rall nguiu ni nu guatë rall la'ni ra guchi. Na ra ma más quë chupë mili. Ziagllu'në ra ma catë nanú tubi bërrancu rua' nisë. De guia'a guzutu'u ra ma la'ni nisë; guti ra ma.

¹⁴ Ra narapë guchi iurë guná rall pë guc, guagllu'në rall lu më guë'dchi nu lu ra mënë narë lachi. Guni'i rall lo quë naguc. Bëru'u ra mënë; guagná rall nia pë guc lugar ni. ¹⁵ Bëdchini rall catë nanú Jesús nu guná rall lu nguiu nanapë mëdzabë la'ni ldú'ull antsë. Nguiu ni zubë nga'li nu nácull shábëll; hia be'rquë na shgábëll. Nalë bëdzëguë' ldu'u ra mënë. ¹⁶ Grë ra testigu naguná lo quë nabë'në Jesús, biadi'dzë rall lo quë nabë'në më con lë'ë nguiu nu con ra guchi. ¹⁷ Iurní bë'në ra mënë ruëguë lu Jesús të guëru'u më ladzë rall.

¹⁸ Güe'pi më la'ni barcu; lë'ë nguiu nanagupë chupë mili mëdzabë antsë, bë'nëll ruëguë lu më parë tsanaldëll lë'ë më ¹⁹ perë Jesús adë gunëdi'i; guni'i' lu nguiu:

—Bëagzë lídchil nu biadi'dzë lu shfamíll ra cusë ru'bë nabë'në Dios con lë'ël. Biadi'dzë lu rall blac bëga'a ldu'u më lë'ël.

²⁰ Iurní gubi'll; guzublú biadi'dzëll lu ra mënë shtë regiuni nalë Decápolis; biadi'dzëll cusë ru'bë

nabë'në Jesús con lë'ëll. Grë ra nabini shti'dzëll, guasë ldu'u rall.

Shtsa'pë Jario nu tubi na'a nabëga'ldë shabë Jesús

(Mt. 9.18-26; Lc. 8.40-56)

²¹ Be'pi më la'ni barcu; bëabré më stubi ladë rua' nisë ru'bë. Zihani mënë bëdchini lu më catë zu më rua' nisë. ²² Be'dë guëdchini tubi mënë lë Jairo lu Jesús. Jairo nall tubi më importantë la'ni iádu'u shtë më israelitë. Iurë guná Jairo lu Jesús; bëzullíbill lu më. ²³ Nalë bë'nëll ruëguë lu më; guni'ill:

—Shtsa'pa hia rlúllëll. Bë'në favurë, cha guëdchi'bë guiá'al guëqui' parë guëáquëll nu guëbánill.

²⁴ Iurní zia'anú më Jairo; nalë zihani mënë canaldë rall lë'ë më hashtë rte'e rall lë'ë më. ²⁵ Nanú tubi na'a ladi ra mënë; hia guc chi'bë chupë izë rllë'ë rënëll. ²⁶ Nalë bë'nëll sufrir por ra rumëdi nabë'në ra ducturë hashtë bë'nëll gashtë grëtë' dumí nanápëll perë ni du'pë adë bëáquëdi'ill sino más rac llú'ull. ²⁷ Bini na'a rë' pë bë'në Jesús nu guabi'guëll nezë tëchi më. Bëgá'ldëll rua' shabë më. ²⁸ Guni'ill la'ni ldú'ull: “Talë guëga'lda rua' shabë më zëaca”. ²⁹ Bëgá'ldëll shabë më nu lueguë gulezë galërlë'ë rënë. Bëdë'ëll cuendë hia bëáquëll. ³⁰ Jesús guc bë'ai' de quë bëac tubi më por pudërë shtë më. Bëdchigrë lu më; guná më lu ra nazuga'a ndë'ë; guna'bë di'dzë më:

—¿Chu bëga'ldë shaba?

³¹ Ra shini gusë'dë më guni'i:

—Guná; blac mënë zihani quëgte'e rall lë'ël, nu rna'bë dí'dzël chu bëga'ldë shábëll.

³² Jesús guná guëdubi ladë lu ra mënë të parë guëná më chu bëga'ldë shábi'. ³³ Iurní lë'ë na'a ni bëdzëbëll; bëchí'chill; bëzullíbill lu më. Guc bë'all bëac galguidzë shtë'nëll. Bëquébill grë lo quë nabë'nëll. ³⁴ Guni'i' Jesús lull:

—Nanë, bëáquëll purquë rialdí ldú'ul na. Bëagzë con bien. Hia gulezë galguidzë shtë'nëll.

³⁵ Nianá quëadi'dzënú më na'a ni, bëdchini bëldá mënë naze'dë lidchi Jairo. Guni'i rall lu Jairo:

—Shtsá'pël hia gúti'. Adë guená'bëru'ul favurë lu më.

³⁶ Perë Jesús bini lo quë naguni'i rall. Repi më lu Jairo:

—Adë rdzëbëdi'il; guagla'guë tsaldí ldu'ul na.

³⁷ Adë nëdi'i më tsanaldë ra mënë, sulë Pedro nu Jacobo nu Juan bëchi Jacobo. ³⁸ Bëdchini rai' lidchi Jairo. Guná më zihani mënë; nalë ru'në rall nu bë'në rall ruidë. ³⁹ Guaté më hiu'u; guni'i më:

—¿Pëzielú tantë ruidë quëhunë të? ru'në të. Lë'ë ntsa'pë rë' adë gútidí'i' sino nagá'si'.

⁴⁰ Bë'në mënë burnë nu rllidchinú rall lë'ë Jesús. Iurní bégú më grë mënë. Bia'a më shtadë ntsa'pë con shní'ai' nu ra nabëdchininú më. Guaté rai' catë naga'a tégulë. ⁴¹ Guna'zi më guia'a tégulë; guni'i më:

—Talita cumi (di'dzë rë' runë cun-tienë con dizë shtë më: “Ntsa'pë, guashtë nga'li”).

⁴² Lueguë lueguë iurní guashtë ntsa'pë ni. Guzúbi'; guzéhi' purquë nápi' chi'bë chupë izë. Nalë bëdzëguë' ldu'u mënë. ⁴³ Iurní gunibë'a më të guëdë'e rall nagáu ntsa'pë. Gunibë'a më lu rall adë chu lu guadí'dzëdi'i rall pë bë'në Jesús con shtsa'pë Jairo.

6

Jesús nanú Nazaret

(Mt. 13.53-58; Lc. 4.16-30)

¹ Bëru'u më lugar ni nu bëabrí më ladzë më. Zia'anú më ra shini gusë'dë më. ² Iurë bëdchini dzë descansë, guzublú caglua'a më la'ni iádu'u. Zihani mënë nabëquë diaguë shti'dzë më, bëdzëguë' ldu'u rall nu guni'i rall:

—¿Con pë pudërë quëhunë Jesús tantë cusë rë'? ¿Chull bëdë'e tantë llni? ¿Chull bëdë'e pudërë guiá'all tantë milagrë quëhúni'? ³ ¿Pëllë lëdë carpintërdi'i; nu nall shini María? Ra bëchill lë rall Jacobo nu José nu

Judas nu Simón. Nu zánëll quërelde rall ndë'e entrë lë'e hia'a.

Adë bégá'adi'i guzac rall ⁴ perë Jesús guni'i lu rall:

—Grëtë' ra muzë shtë Dios adë rúnëdi'i mënë rëspëti lë'e rai', ni sáhi', ni ra shfamíli'; rúnëdi'i rall rëspëti lë'i'. Sulë stubi lugar runë mënë rëspëti tubi muzë shtë Dios.

⁵ Por ni adë guc nihunë më milagrë, sulë bënëac më du'psë mënë narac llu'u. Bëdchi'bë më guia'a më guëc rall nu bëac rall. ⁶ Nalë bëdzëguë' ldu'u më purquë adë gualdídi'i ldu'u rall shti'dzë më. Hia lë'e Jesús guaglua'a ra mënë naquërelde ra guë'dchi naná guëlla'.

Jesús bëshé'ldi' ra shini gusë'dëi'; zia'a rai' ra guë'dchi

(Mt. 10.5-15; Lc. 9.1-6)

⁷ Guna'bë më ra chi'bë chupë shini gusë'dë më nu bëshë'ldë më chúpëll tubi ladë, chúpëll stubi ladë. Zni bëshë'ldë më grë rai'. Bëdë'e më pudërë guëgú rai' ra mëdzabë fier la'ni ldu'u mënë. ⁸ Gunibë'a më lu shini gusë'dë më adë guá'adi'i rai' zihani cusë, sulë tubi bastunë parë nezë; adë guá'adi'i rai' bulsë, nilë guetështildi, nilë dumí, sulë bastunë. ⁹ Guni'i më lu rai' guëquë'e rai' rachi nu gacu rai' tubsë shcua'a shabë rai'. ¹⁰ Guni'i më lu rai':

—Cualquier lidchi mënë ca guëdchini të, gulë bëa'në nga'li hashtë guzia'a të stubi guë'dchi. ¹¹ Si talë nëdi'i mënë gunë rall recibir lë'e të nu nëdi'i rall guëquë diaguë rall diza'quë, gulë bëru'u guë'dchi ni; gulë bëdchibë gushëguiu'u nanaquë guëa' të ziquë tubi sëni de quë adë gualdídi'i ldu'u rall shti'dzë Dios. [Rnia'a lu të gunë më cashtigu más ra mënë nanadë bë'nëdi'i recibir lë'e të quë ra mënë shtë guë'dchi Sodoma nu Gomorra.]

¹² Iurní zia'a ra shini gusë'dë më. Cagni'inú rai' mënë të guëabrí ldu'u rall con Dios nu gunë nadzë'e rall mudë nanabani rall. ¹³ Nu zac bégú rai' zihani mëdzabë la'ni ldu'u ra

mënë. Bëte'bi rai' sëiti guëc ra narac llu'u. Zihani mëne bëac.

Galguti shtë Juan Bautista
(Mt. 14.1-12; Lc. 9.7-9)

¹⁴ Lë'ë rëy Herodes bínill lo quë nabë'në Jesús. Famë shtë më bërë'tsë guëdubi nezë. Guni'i bëldá mëne:

—Jesús na Juan Bautista naguashtë ladi ra tégulë; por ni nápi' llëru'bë pudërë.

¹⁵ Stubi mëne guni'i:

—Jesús na Elías.

Stubi rall guni'i:

—Jesús na tubi nabiadi'dzë shti'dzë Dios guahietë perë bëabrí guashtëhi ladi ra tégulë.

¹⁶ Iurë bini Herodes di'dzë ni, guní'ill:

—Juan Bautista ndë'ë. Guagchuguë ra suldadë guëc Juan perë guashtëhi ladi ra tégulë.

¹⁷ Pues más antsë Herodes gunibë'a guëna'zi ra suldadë lë'ë Juan parë tsáhi' lachigui'bë. Bëldi'bi rall lë'ë Juan con cadënë. Guc ni por causë shtë Herodías, tse'lë Felipe naná bëchi Herodes. Herodes cua'a na'a ni ziquë tsé'lëll. ¹⁸ Pues Juan guni'i lu Herodes:

—Guzá'quëdi'i cuá'al tse'lë bëchil.

¹⁹ Por di'dzë ni bëldë Herodías. Rac shtú'ull quínill lë'ë Juan perë adë bë'nëdi'ill gan ²⁰ purquë Herodes bëdzëbëll lë'ë Juan. Bë'nëll rëspëti Juan; guc bë'all na Juan nguiu za'quë nu santu. Por ni bësë'aull lë'ë Juan lachigui'bë. Bëuu' ldu'u Herodes shti'dzë Juan perë bë'në chúpëll ldu'ull. ²¹ Perë bédchini tubi dzë bë'në Herodías gan. Guc lë Herodes nu bë'nëll invitar ra më ru'bë shtë Galilea nu ra suldadë nu jushtici shtëhi'; gau rall lidchi Herodes. ²² Iurë dzu laní, shtsa'pë Herodías guaté nu bëguí'ill lu ra invitadë shtë Herodes. Nalë bëuu' ldu'u Herodes con grë ra mëne nazuga'a ndë. Guni'i Herodes lu ntsa'pë:

—Cualquier cusë guëná'bël lua, guënéhiahin cá'al.

²³ Bë'në Herodes jurar lu lliguëna'a:

—Guldía, lo quë narac shtú'ul, guënéhiahin hashtë guërudë catë rnibë'ahia.

²⁴ Bëru'u lliguëna'a nu guna'bë dí'dzëll lu shní'all:

—¿Pë cusë guëna'ba lu Herodes?

Guni'i shni'a lliguëna'a ni:

—Guna'bë guëc Juan Bautista.

²⁵ Nasesë guaté lliguëna'a catë nanú Herodes. Guní'ill:

—Na rac shtua'a guënë'el lueguë guëc Juan Bautista; tsu la'ni platë cahia.

²⁶ Iurní nalë zunú rëy tristë perë bë'nëll jurar lu ra nazubënull lu mellë; napë quë gúnëll cumplir. ²⁷ Lueguë gunibë'a Herodes tubi suldadë parë tsagllí'ill guëc Juan. ²⁸ Gua suldadë lachigui'bë; bëchúguëll guëc Juan nu bédchí'bëllin lu platë. Bë'nëll entregarin guia'a shtsa'pë Herodías. Hia lliguëna'a bédë'ëin guia'a shní'all.

²⁹ Iurní bini ra shmënë Juan de quë hia gúti', bédchini rai' nu bia'a rai' cuerpë parë guaca'chi rai' cuerpë la'ni ba'a.

Jesús bédë'ë nagáu más de ga'i mili nguiu

(Mt. 14.13-21; Lc. 9.10-17; Jn. 6.1-14)

³⁰ Ra shini gusë'dë më bëabrí rai'; guni'i rai' lu Jesús grëtë' lo quë nabë'në rai' nu lo quë nabëlua'a rai'.

³¹ Guni'i Jesús lu rai':

—Cha guiá hia'a tubi lugar catë nídi'i mëne të guëzi'i ldu'u hia'a du'pë.

Zni guni'i më purquë zihani mëne bédchini lugar ni nu zia'a rall de manërë adë nápëdi'i më tiempë gáuhi'. ³² Iurní guaté rai' la'ni barcu; zia'a rai' catë na tubi shlatë; adë nídi'i mëne. ³³ Perë zihani mëne guná ca nezë zia'a rai'. Bënguë bë'a rall lë'ë Jesús nu guagllu'në rall delantë. Bédchini rall guëa' rall de grë guë'dchi. Gudchibëllú rall lu më, ³⁴ Iurë bëru'u më la'ni barcu, guná më lu mëne zihani; na rall ziquë lli'li nanápëdi'i vëquërë. Bëga'a ldu'u më lë'ë rall; guzublú bëlua'a më lë'ë rall zihani cusë. ³⁵ Iurë guc guadze', bédchini ra shini gusë'dë më; repi rai' lu më:

—Hia guadzéti' nu lugar rë' adë chu nádi'i. ³⁶ Bëshe'ldë ra mënë lu guë'dchi u lu ra ranchi guëlla'; tsasi'i rall nagáu rall. Ndë'e nídi'i nagáu.

³⁷ Jesús guni'i lu rai':

—Gulë bédë'e nagáu rall.

Lë'e shini gusë'dë më guni'i:

—¿Ca guiá si'i na'a guetështildi gau rall? Rqui'ni masiá chupë gahiu'a bëllë parë guëdë'e hia'a nagáu rall.

³⁸ Iurní guni'i Jesús:

—¿Bëldá guetështildi napë të? Gulë tsagná.

Iurë guagná rai', guni'i rai':

—Nanú ga'i guetështildi con chupë mbeldë.

³⁹ Iurní gunibë'a Jesús subë ra mënë lu gui'lli naguë'. ⁴⁰ Guzubë rall tubi gahiu'a mënë tubi ladë, cincuenta mënë stubi ladë. Zni guzubë grë mënë, por grupë guzubë rall. ⁴¹ Iurní guna'zi Jesús ga'i guetështildi nu chupë mbeldë. Guná më lu gube'e; bédë'e më graci lu Dios. Bëshullë më guetështildi cua'a ra poshtë. Lë'e rai' guati'dzë rai' guetështildi cua'a ra mënë. Nu zac bë'në më con chupë mbeldë. ⁴² Grë ra mënë gudáu rall hashtë bielë rall. ⁴³ Iurní bëtëá ra shini gusë'dë më chi'bë chupë tēpë ra pedasë guetështildi nu mbeldë nabë'në subrë. ⁴⁴ Grë ra mënë nagudáu guetështildi na rall ga'i mili nguii.

Ziazú Jesús lu nisë

(Mt. 14.22-27; Jn. 6.16-21)

⁴⁵ Lueguë gunibë'a më lu shini gusë'dë më guëu' rai' la'ni barcu të parë zia'a rai' stubi ladë rua' nisë ru'bë. Gudchibëlú rai' parë zia'a rai' guë'dchi Betsaida mien-tras bë'në më despedir ra mënë. ⁴⁶ Bësa'në më ra mënë; gua më lu dani të parë guadi'dzënú më Shtadë më. ⁴⁷ Iurní bédchini gue'lë; lë'e barcu ziazú guërudë nisë ru'bë. Bëa'në më lu guiu'u tubsë më. ⁴⁸ Guná më lu barcu; hia ra shini gusë'dë më adë bë'nëdi'i rai' gan guësë rai' barcu purquë mbë ze'dë al contrari. Nalë bédzaguë rai'. Hia ze'dë grëgue'lë; lë'e Jesús ze'dë zu

më lu nisë catë ziazú rai'. Guc ldu'u më niaguibëlú më lu barcu. ⁴⁹ Guná rai' lu më; ziazú më lu nisë. Iurní bë'në rai' llgabë náhi' tubi fantasmë. Gurushtiá rai' por galërdzëbë. ⁵⁰ Guná rai' lu më; nalë bédzëbë rai' perë lueguë Jesús guni'i lu rai':

—Adë rdzëbëdi'i të. Na ndë'e; gulë gapë valurë.

⁵¹ Iurní be'pi më la'ni barcu nu lueguë gulezë mbë dushë. Nalë bédzëguëë' ldu'u ra shini gusë'dë më. ⁵² Aunquë guná rai' bédë'e më guetështildi gau ga'i mili nguii, adë guasëdi'i rai' chu na më tantë naguëdchi ldu'u rai'.

Bënëac Jesús ra mënë shtë Genesaret

(Mt. 14.34-36)

⁵³ Gudëdë rai' stubi ladë nisë ru'bë. Bédchini rai' regiuni nalë Genesaret. Bëquëdú rai' barcu rua' nisë. ⁵⁴ Bëru'u rai' la'ni barcu; lueguë ra mënë bënguë bë'a rall lë'e më. ⁵⁵ Bëllu'në ra mënë grë ladë të tsaglli'i rall narac ll'u'u lu Jesús. Nua'a rall ra fërmë lu daa' ancalë bini rall nanú më. ⁵⁶ Cualquier guë'dchi u ciudá u lachi catë guaté Jesús, ndë rguishi ra mënë ra narac ll'u'u catë nezë tédë më. Bë'në rall ruëguë lu më parë guëdë'e më permisi guëna'zi rall rua' shabë më. Grë ra naguna'zi shabë më bëac rall.

7

Lo quë narshi'ni ldu'u nguii

(Mt. 15.1-20)

¹ Bédchini bëldá fariseo lu Jesús nu mësë narlua'a lëy, bédchini rall lu më. Na rall më Jerusalén. ² Guná rall lu shini gusë'dë më; gudáu rai' guetështildi sin quë adë bë'nëdi'i rai' cumplir ziquë na custumbrë; adë gudíbidí rai' guia'a rai' ziquë custumbrë religiosë shtë ra fariseo. Iurní bë'në rall juzguë ra shini gusë'dë më. ³ Ra fariseo nu grë ra mënë israelitë, adë ráudi'i rall sin quë adë rié'tidi'i guia'a rall zihani vultë. Ziagla'guë rall con ra custumbrë shtë ra mëgulë. ⁴ Iurë rëabrí rall lu

llguëa' antsë gau rall, razë rall bien ziquë custumbrë religiuse. Zihani custumbrë napë rall, cusë ziquë rguibi rall vasë nu mbluri nu ra bandëjë, nu zac hashtë ra camë rguibi rall. ⁵ Ra fariseo nu ra mësë guna'bë di'dzë rall lu Jesús:

—¿Pëzielú shini gusë'dël adë rúnëdi'i rall cumplir custumbrë shtë ra shtadë guelú hia'a sino rau rall guetështildi sin quë adë rié'tidi'i guia'a rall?

⁶ Jesús guni'i:

—Na të falsë. Guldí Isaías el quë nabiadi'dzë shti'dzë Dios; guni'i shcuendë të lla na të. Bëquë'ëi' shti'dzë Dios narni'i:

Ra mënë rë' rac shtu'u rall na nadë más con rua' rall, perë ldu'u rall nalé zitu zuga'a parë na.

⁷ Adë rlluí'idi'i ra cusë narunë rall iurë quëhunë rall adorar na.

Enseñansë shtë rall nadë más nahin tubi mandadë shtë nguui.

⁸ Rlua'a tëchi të lu mandamientë shtë Dios parë gunë të cumplir ra custumbrë shtë të, ziquë rguibi të vasë nu ra mbluri nu zihani cusë más quëhunë të cumplir.

⁹ Nu guni'i më lu rall:

—Quëgsiguë të; rsa'në të mandamientë tubi ladë; más canaldë të tëchi custumbrë shtë të ¹⁰ purquë Moisés bëquë'ë: “Gápël rëspëti lu shtádëll nu lu shní'al”. Tambiën bëquë'ë Moisés: “El quë narguë guëc shtádi'u shní'ai' napë quë quini mënë nguui ni”, ¹¹ perë lë'ë të rni'i të: “Si talë tubi nguui guépill lu shtádi': Grë dumí narunë tucarë guënehia cá'al, na corbán, nahin sulë parë Dios”. ¹² Si talë guëni'i nguui zni, iurní rni'i të rquí'nidi'i guëdë'ë nguui dumí ca'a shtádi'. ¹³ Pues zni cagni'i të lasáquëdi'i shti'dzë Dios. Más ziagla'guë të tëchi ra custumbrë, nu rlua'a të custumbrë ni lu ra shini gusë'dë të. Zihani cusë igual runë të.

¹⁴ Stubi vueltë guna'bë Jesús ra mënë zihani nu guni'i më:

—Gulë bëquë diaguë nu gulë guasë nacagnia'a lu të. ¹⁵ Lo quë nagáu

nguui, adë rshí'nidi'i ldu'u nguui perë ra didzabë narru'u rua'll, sí, ni rshi'ni ldú'ull. [¹⁶ Si talë rac shtú'ul tsasël, gulë bëquë diaguë grë lo quë narnia'a lu të.]

¹⁷ Iurní bëru'u më ladi ra mënë; guatë më lidchi më. Guna'bë di'dzë ra shini gusë'dë më pë runë cuntienë comparaciuni rë'. ¹⁸ Guni'i më:

—¿Pëllë nu lë'ë të adë riasëdi'i të shti'dza? ¿Pëllë adë rac bë'a të naráu nguui adë rúnëdi'i manchë ldú'ull? ¹⁹ purquë adë riutëdi'i naráu nguui la'ni ldú'ull sino riutëhin la'ni shpúchill; despuësë rru'uin.

Manërë ni guni'i më grë naráu mënë naza'quin; adë rúnëdi'in manchë ldu'u nguui. ²⁰ Nu guni'i më:

—Lo quë narru'u la'ni rua' mieti, ni ze'dë de la'ni ldu'u nguui. Ni sí, canihunin manchë ldu'u nguui. ²¹ La'ni ldu'u nguui rru'u grëtë' cusë mal: mal llgabë, rquënú nguui tse'lë mënë, napë nguui zihani na'a nu ra na'a napë zihani nguui. ²² Rbaa'në rall pë shtë mënë; rguini rall sa'll; rzebi ldu'u rall pë shtë mënë; runë rall mal cuntrë sa' rall; rsiguë rall sa'll; mal vidë nabani rall; nambidi rall; napë rall vici; runë nadchini rall; cusë nadë rlluí'idi'i runë rall. ²³ Grë ra cusë ni rru'u dizdë la'ni ldu'u nguui nu por ni napë nguui duldë delantë lu Dios.

Tubi na'a më zitu nagualdí ldu'i Jesús

(Mt. 15.21-28)

²⁴ Bëru'u më lugar ni; gua më regiuni shtë Tiro nu Sidón. Guatë më tubi hiu'u; guc shtú'udi'i më gac bë'a mënë catë nanú më perë grëtë' mënë guc bë'a rall catë nanúhi'.

²⁵ Lueguë bini tubi na'a catë nanú Jesús. Na'a ni shtsá'pëll napë tubi mëdzabë fier la'ni ldú'ull. Bëdchini na'a lu Jesús; bëzullíbill lu më. ²⁶ Na'a ni na mënë sirofenicia; dizë shtëll na griego. Bë'nëll ruëguë lu Jesús guëgú më mëdzabë la'ni ldu'u shtsá'pëll. ²⁷ Perë Jesús guni'i lu na'a:

—Napë quë gau ra shini mieti hashtë guielë rall purquë nádi'i bien

guëdchisul guetështildi shtë ra shini mënë parë gau ra mbécu'në.

²⁸ Guni'i na'a:

—Nia Dadë, perë ra mbécu'në nananú guëa' mellë, rau ma pedasë narru'u hia'ldë rua' lguë'në.

²⁹ Guni'i më iurní:

—Bien guní'il. Bëagzë lídchil; hia lë'ë mëdzabë bërú'ull la'ni ldu'u shtsá'pël.

³⁰ Zia'a na'a; bédchíni' lídchi'; bédzéli' shtsá'pi' naga'a lu camë. Bëáqui'; hia adë nídi'i mëdzabë la'ni ldú'i'.

Bënëac Jesús tubi gu'pë cue'të

³¹ Bëru'u më regiuni shtë Tiro nu gudëdë më lugar nalë Decápolis; bédchini më guë'dchi Sidón naná rua' nisëdu'u. ³² Be'dënú mënë tubi naná gu'pë nu nati'ngu ruadí'dzëll. Runë mënë ruëguë lu më guëdchi'bë më guia'a më guëc nguii ni të guëáquëll.

³³ Bia'a Jesús lë'ëll tubi ladë. Bëzë'ë më shcuënë më la'ni diáguëll. Bëtia'a më du'pë shënë më lu ldúdzëll.

³⁴ Iurní guná më lu gube'e; bëca'a ldu'u më nu guní'i':

—Efata. (Ndë'ë runë cuntienë dizë shtë më, guëac diáguëll.)

³⁵ Lueguë bëlla'lë diaguë nguii ni, nu bëac ldúdzëll. Guzublú ruadí'dzëll bien. ³⁶ Jesús gunibë'a ra mënë adë chu lu guadi'dzë rall lo quë nabë'ni' perë por más guni'i më, más bërë'tsë di'dzë nabë'në më. ³⁷ Nalë guasë ldu'u mënë; rni'i rall:

—Grë narunë Jesús na bien. Ra cue'të rini rall nu ra gu'pë ruadí'dzë rall.

8

Bëdë'ë Jesús nagáu tapë mili nguii
(Mt. 15.32-39)

¹ Guc tubi dzë zihani mënë bédëá lu më, nu nápëdi'i rall nagáu rall. Jesús guna'bë ra shini gusë'dë më; guni'i më:

² —Nalë rga'a ldua'a ra mënë rë' purquë hia guc tsunë dzë ze'dë naldë rall na nu nápëdi'i rall nagáu rall. ³ Si talë guëshe'lda lë'ë rall lidchi rall sin adë gáudi'i rall, sca'a mbee'zë rall lu nezë. Bëldá rall zitu ze'dë rall.

⁴ Ra shini gusë'dë më bëquebi:

—¿Ca guiá ca'a hia'a guetështildi gau rall? Ni tubi mënë quëréldëdi'i ndë'ë.

⁵ Jesús guna'bë di'dzë:

—¿Bëldá guetështildi napë të?

Guni'i rai':

—Gadchi.

⁶ Iurní Jesús gunibë'a subë mënë zihani lu guiu'u. Guna'zi më guëzá guetështildi. Bëdë'ë më graci lu Dios; lueguë bëshullë më guetështildi; bédë'ë më cua'a ra shini gusë'dë më të qui'dzë raihin parë gau ra mënë. ⁷ Nu nua'a rai' bëldá mbeldë. Jesús bédë'ë graci; guni'i më lu shini gusë'dë më të qui'dzë rai' mbeldë lu ra mënë.

⁸ Grëtë' mënë gudáu rall hashtë catë lu bielë rall. Iurní bëtëá rai' gadchi tēpë pedasë nabë'në subrë. ⁹ Grë ra nagudáu na ra ziquë tapë mili nguii. ¹⁰ Iurní bë'në Jesús despedir ra mënë; be'pi më la'ni barcu con ra shini gusë'dë më të zia'a rai' regiuni nalë Dalmanuta.

Ra fariseo guna'bë rall gunë më tubi milagrë

(Mt. 16.1-4; Lc. 12.54-56)

¹¹ Bédchini ra fariseo lu Jesús. Guzublú rchupë di'dzë rall. Bëtë'dë rall tubi prëbë lë'ë më, nihunë më tubi milagrë lu rall. ¹² Bëca'a ldu'u më nu guni'i më:

—¿Pëzielú rac shtu'u të guená të tubi milagrë? Guldía rnia'a lu të; gúnëdia'a ni tubi milagrë delantë lu të.

¹³ Iurní bësëa'në më lë'ë ra mënë të güe'pi më stubi vultë la'ni barcu. Zia'a më stubi ladë rua' nisë ru'bë.

Ldai' shtë fariseo

(Mt. 16.5-12)

¹⁴ Ra shini gusë'dë më nua'a tubsë guetështildi la'ni barcu purquë bëa'ldë ldu'u rai' niua'a rai' nagáu rai'. ¹⁵ Jesús guni'i lu rai':

—Gulë gupë cuidadë levadurë shtë ra fariseo nu levadurë shtë Herodes.

¹⁶ Iurní guzublú guni'i rai' lu sa' rai':

—Aquë. Adë chu nuá'adi'i guetështildi, por ni rni'i më zndë'ë.

17 Jesús gac bë'a la'ni ldú'i' lo quë nabë'në rai' llgabë. Guni'i më:

—¿Pëzielú rni'i lu sa' të nuá'adi'i të guetështildi? ¿Pë adë riasédi'i të? ¿Pë adë rd'édi'i të cuendë? ¿Pë naguëdchi ldu'u të? 18 ¿Pë adë nápëdi'i të slu të parë guená të? ¿Pë adë rini të? ¿Pë adë réagná ldu'u të milagrë nabëna? 19 Dzë na bëshulla guetështildi parë gudáu ga'i mili nguïu, ¿bëldá tēpē pedasë bëtëá të?

Bëquebi rai':

—Chi'bë chupë tēpē.

20 —Nu iurë bëshulla gadchi guetështildi parë tapë mili nguïu, ¿bëldá tēpē pedasë bëtëá të?

Guni'i rai':

—Gadchi tēpē.

21 Guni'i më lu rai':

—¿Pë la'di guëd'édi'i të cuendë chu nahia?

Jesús bënëáqui' tubi ciegu më Bet-saida

22 Iurní bédchini rai' guë'dchi Bet-saida. Be'dénú ra mënë tubi ciegu lu më. Bë'në rall ruëguë guëdchi'bë më guia'a më guëc ciegu të guëáquëll. 23 Guna'zi më guia'a ciegu; guanú më lë'ëll fuërë shtë guë'dchi. Bëtia'a më du'pë shënë më rua' slull; bédchi'bë më guia'a më guëquëll nu guna'bë di'dzë më:

—¿Gu rnal du'pë?

24 Lë'ë ciegu guná guia'a; répill lu më:

—Rnahia lu ra mënë cumë ziquë ra hiaguë; ziazú rahin.

25 Iurní bédchi'bë Jesús guiá'ai' rua' slu ciegu stubi. Bëldisë më lull guia'a. Lueguë bëac slull; be'rquë rnall zitu.

26 Iurní Jesús bëshe'ldë lë'ëll; ziagzëll lídchill. Guni'i më:

—Adë tsutël guë'dchi nu adë chu lu guadí'dzëdi'il lo quë nabëna.

Pedro bëquebi Jesús na el quë nagudili Dios

(Mt. 16.13-20; Lc. 9.18-21)

27 Jesús nu ra shini gusë'dë më gua rai' parë regiuni nalë Cesarea Filipo. Iurë ziazú më nezë, guna'bë di'dzë më lu rai':

—¿Chu rni'i mënë nahia?

28 Bëquebi rai':

—Nanú mënë narni'i nal Juan Bautista. Stúbill rni'i nal Elías. Sëbëldá mënë rni'i nal tubi nabiadi'dzë shti'dzë Dios guahietë.

29 Repi Jesús lu rai':

—Lë'ë të ¿chu rni'i të nahia?

Pedro guni'i:

—Nal Cristo, el quë nagudili Dios parë guëñib'ë'al.

30 Iurní gunibë'a më adë chu lu guadí'dzëdi'i rai' na më Cristo.

Guni'i Jesús lu shini gusë'dëi' gáti'

(Mt. 16.21-28; Lc. 9.22-27)

31 Iurní guzublú rlua'a Jesús lë'ë ra shini gusë'dëi' de quë nguïu nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu, gúni' sufrir demasiadë. Guni'i më ra mëgulë narnibë'a nu ra bëshuzi namás lasac con ra mësë narlua'a lëy, gunë rall desprëci lë'ë më. Guni'i më quini rall lë'ë më perë despuësë de tsunë dzë, tsashtë më ladi ra tégulë. 32 Clarë guni'i më di'dzë ni. Iurní Pedro bia'a lë'ë Jesús tubi ladë nu guzublú gudildi Pedro lë'ë më. 33 Jesús bédchigrë lu më; guná më lu shini gusë'dë më. Gudildi më lë'ë Pedro; fuertë guni'i më:

—Guabsú lua, Satanás. Adë rúnëdi'il llgabë ziquë Dios sino ziquë mënë shtë guë'dchiliu.

34 Iurní guna'bë Jesús ra shini gusë'dë më nu ra mënë zihani; guni'i më lu rall:

—Si talë nanú mënë narac shtu'lu gáquëll shmëna, napë quë gúnëll renuncii prupi deseo shtënéll. Napë quë gáquëll dispuestë gátill por na; nu guidë náldëll na. 35 El quë nadë rac shtú'udi'i gati por na, zátill. Perë el quë naguëniti vidë shtëni' por na nu por diza'quë, guëbánill parë siempër; gac salvárëll. 36 Adë pë rlu'íidi'i gunë nguïu gan grëtë' cusë lu guë'dchiliu nu despuësë guëñitill vidë shtënéll, adë nídi'i fin parë lë'ëll.

37 ¿Pë ofrendë guëd'ë nguïu lu Dios parë gac salvárëll? 38 Ra mënë bësa'në rall shnezë Dios nu napë rall zihani duldë. Cualquier de lë'ë nguïu si talë rtu lull de na; si talë rtu lull de

diza'quë delantë sa'll, iurní guëtú lua de lë'ë nguiu ni iurë gueldë guëdchinia de gube'e. Nahia nguiu nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu; guëdchinia con ra ianglë shtë gube'e. Guëdchinia con pudërë nu llni shtë Dios.

9

¹ También guni'i më:

—Guldía, nabani bældá mënë ndë'ë; adë gátidi'i rall hashtë guená rall de quë cagnibë'a Dios la'ni ldu'u mënë, de quë hia rnibë'a më con pudërë.

Jesús guc cambi delantë lu rai'
(Mt. 17.1-13; Lc. 9.28-36)

² Gudëdë shu'pë dzë; Jesús bia'a Pedro nu Jacobo nu Juan; ziazú rai' tubi dani ru'bë. Iurní Jesús guc cambi delantë lu ra shini gusë'dë më. ³ Shabë më guc cambi hashtë rabëni'i tantë naquichin ziquë ni tubi biashtildi adë gúnëdi'i gan guësëquichin. ⁴ Bëlua'alú Elías nu Moisés lu rai'. Guná rai' quëadi'dzë Jesús con Elías nu Moisés. ⁵ Iurní Pedro guni'i:

—Mësë, nabënë dzu hia'a ndë'ë. ¿Pë zëdëntsa'u na'a tsunë ranchi ndë'ë? tubin parë lë'ël guëquërdël, stubin parë Moisés, stubin parë Elías.

⁶ Perë rac bé'adi'i Pedro pë guní'i tantë bëdzëbë ra shini gusë'dë më. ⁷ Iurní bëdchini tubi shcahi nabësë'au grë rai', nu bini rai' tubi bë naguni'i la'ni shcahi:

—Ndë'ë lë'ë shinia narac shtua'a; gulë bëquë diaguë shtí'dzi'.

⁸ Iurní guná ra shini gusë'dë më grë ladë; ni tubi chu lu guná rai'; sulë Jesús zuga'a.

⁹ Bietë rai' lu dani. Gunibë'a më ni tubi chu lu guepi rai' na-guná rai' lu dani hashtë iurë lë'ë nguiu nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu tsashtëhi' ladi ra tégulë. ¹⁰ Adë chu lu biadí'dzëdi'i rai' lo quë guná rai' guëc dani perë guna'bë di'dzë lu sa' rai' pë runë cuntienë shti'dzë më de quë tsashtëhi' ladi ra tégulë. ¹¹ Iurní guna'bë di'dzë rai' lu më:

—¿Pëzielú rni'i ra mësë shtë lëy de quë Elías napë quë guídi' primërë?

¹² Bëquebi më:

—Verdá nahin. Hia bidë Elías tē parē gunē zá'qui' grētē' ra cusē. Perē ¿pē rni'i ra Sagradas Escrituras cerquē shcuendē nguiu nabēshe'ldē Dios lu guē'dchiliu? Pues rni'i rahin de quē gūni' sufrir; sac zíhi'; nu gunē mēnē desprēci lē'i'. ¹³ Guná, hia bidē Elías nu bē'nē ra mēnē lo quē naguc shtu'u rall. Lo quē naná escritē de lē'i' hia guc cumplir.

Jesús bënëac tubi llguë'në
(Mt. 17.14-21; Lc. 9.37-43)

¹⁴ Bëagrí rai' catë zubë los de más shini gusë'dë më. Guná rai' zihani mënë alreduerë shtë rai'. Ra mësë narlua'a lëy gudildi di'dzë rall con lë'ë rai'. ¹⁵ Iurë guná ra mënë lu Jesús, guasë ldu'u rall; be'dë guëllu'në rall lu më parë gunë rall saludar lë'ë më. ¹⁶ Iurní guna'bë di'dzë Jesús lu rall:

—¿Pëllë quëadi'dzë tē nga'li? ¿Pëzielú gudildi di'dzë tē?

¹⁷ Iurní tubi nguiu bëru'u ladi grë mënë; guní'ill:

—Mësë, zeldënúa llga'na lul. Nápëll tubi mëdzabë la'ni ldu'ull. Nall gu'pë, bē'nē mëdzabë. ¹⁸ Ancalë rna'zi mëdzabë lë'ë llguë'në, rru'ldë mëdzabë lë'ëll lu guiu'u. Rru'u bëchini rua'll nu rchushí lai'll. Zni másru'u rbá'cull. Ze'dënúa lë'ëll lu shini gusë'dël perë adë bē'nēdi'i rall gan nēac llguë'në.

¹⁹ Repi më iurní:

—Lë'ë tē nalë naguëdchi ldu'u tē. ¿Hashtë guc guëbezënúa lë'ë tē, tē parë tsaldí ldu'u tē shti'dza? ¿Blac tiempë guëquërdënúa lë'ë tē, tē parë tsaldí ldu'u tē? Gude'enú shínil lua.

²⁰ Iurë be'dë guënú shtadë llguë'në lë'ë llguë'në lu Jesús, guná mëdzabë gu'pë lu Jesús. Bëru'ldë mëdzabë ngulë'në lu guiu'u. Bëchi'chi llguë'në nu gu'të gudu'bi llguë'në lu guiu'u; bëru'u bëchini rua'll. ²¹ Jesús guna'bë dí'dzi' lu shtadë llguë'në:

—¿Blac tiempë rac ll'u llguë'në?

Bëquebi shtadë llguë'në:

—Dizdë nabí'chill. ²² Zihani vultë bëtia'a mëdzabë lë'ëll lu guí' u lu nisë tē gati llguë'në. Si talë

záquël gunéáquël lë'ëll zudu'pë, bë'në favurë; bëga'a ldú'ul lë'ë na'a.

²³ Guni'i Jesús lu shtadë llguë'në:

—¿Pëzielú rní'il lua zni'i? Si talë tsaldí ldú'ul Dios, lë'ë më gunë më grëtë' cusë parë lë'ël.

²⁴ Lueguë shtadë llguë'në guni'i fuertë:

—Rialdí ldua'a perë bë'në compaño na të tsaldí ldua'a más.

²⁵ Jesús guná nalë zihani mënë bédëá hashtë rdia'a lu sa' rall. Iurní fuertë guni'i më guëc mëdzabë:

—Lë'ël mëdzabë naná gu'pë nu cue'të, rnibë'ahia lë'ël; bëru'u de llguë'në rë' nu adë guëabridi'i tsutël la'ni ldú'ull jamás.

²⁶ Iurní lë'ë mëdzabë gurushtia nu bërú'ldëll lë'ë llguë'në lu guiu'u nu bësé'sëll lë'ë llguë'në. Bëru'u mëdzabë; bëa'në llguë'në ziquë naguti. Zihani mënë guni'i hia guti llguë'në. ²⁷ Perë Jesús guna'zi guiá'all parë bëldisë më lë'ël. Guasuldill.

²⁸ Iurní guatë Jesús tubi hiu'u nu ra shini gusë'dë më guatë rai'. Guna'bë di'dzë rai' lu Jesús:

—¿Pëzielú adë bë'nëdi'i na'a gan ni-agú na'a mëdzabë fier la'ni llguë'në?

²⁹ Repi Jesús:

—Sulë si talë rialdí ldu'u të de verdá nu gunë të ayunë, iurní gapë të pudërë parë guëgú të mëdzabë ziquë mëdzabë rë'.

Stubi vueltë guni'i Jesús gáti'

(Mt. 17.22-23; Lc. 9.43-45)

³⁰ Bëru'u rai' lugar ni; gudëdë më nezë Galilea. Adë guc shtu'u më ni tubi chu gac bë'a ca zia'a rai' ³¹ purquë quëglua'a më ra shini gusë'dë më. Guni'i më lu rai':

—Nahia nguii nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu. Gac entregara lu guia'a mënë të quini rall na perë dzë tsunë tsashtëa ladi ra tëgulë.

³² Adë guasëdi'i rai' shti'dzë më. Bëdzëbë rai' niana'bë di'dzë rai' lu Jesús pë runë cuntienë lo quë na-guni'i më.

¿Chu namás lasac?

(Mt. 18.1-5; Lc. 9.46-48)

³³ Iurní bédchini rai' guë'dchi Capernaum. Iurë nanú rai' la'ni hiu'u, guna'bë di'dzë më lu ra shini gusë'dë më:

—¿Pë cagni'i lu sa' të nga'li iurë ze'dë zu të nezë?

³⁴ Bëac dchi rai' purquë bëchupë di'dzë rai' chu namás më lasac entrë lë'ë rai'. ³⁵ Iurní guzubë më; guna'bë më ra chi'bë chupë shini gusë'dë më; guni'i më:

—Si talë tubi të rac shtú'ul gáquël më más lasac lu sa'l, napë quë gáquël lúltimë de grë të nu napë quë gúnël sirvë los de más sa'l.

³⁶ Iurní guna'bë më tubi llguë'në; bëzú më llguë'në guéláu ladi ra shini gusë'dë më. Gudëdchi më lë'ë llguë'në nu guni'i më lu rai':

³⁷ —El quë naquëhapë tubi llguë'në ziquë ndë'ë purquë mënë ni rac shtú'ull na, también quëhúnëll recibir na. El quë naquëhunë recibir na, también quëhúnëll recibir el quë nabëshe'ldë na.

El quë nadë rní'idi'i cuntrë lë'ë hia'a nall favurë de lë'ë hia'a

(Mt. 10.42; Lc. 9.49-50)

³⁸ Iurní Juan guni'i lu Jesús:

—Mësë, guná na'a tubi nguii; rgull mëdzabë la'ni ldu'u mënë iurë rní'ill lël, perë lë'ë na'a bédë'në na'a prohibë tsaglá'guëdi'i gull mëdzabë purquë adë rzënúdi'ill lë'ë hia'a.

³⁹ Jesús guni'i:

—Adë chu guëcádi'i lë'ëll purquë el quë naquëhunë milagrë por pudërë shtëna, adë nádi'ill capaz guëni'ill cuntrë na. ⁴⁰ El quë nadë rní'idi'i cuntrë lë'ë hia'a, nall favurë de lë'ë hia'a. ⁴¹ Cualquier mënë naguëne'e tubi vasë nisë gu të, rné'ell nisë ni purquë na të shmëna, segurë guëdë'e Dios premi ca'a nguii ni.

Gulë gupë cuidadë të gúnëdi'i të duldë

(Mt. 18.6-9; Lc. 17.1-2)

⁴² Iurní repi më:

—Cagnia'a shcuendë tubi më humildë naná rialdí ldu'i na. El quë narlua'a tubi më humildë mal nezë të gúnëll duldë, mejurë galdë nguii

ni tubi guichi ru'bë iénill; tsagrú'ldëll lë'ëll la'ni nisëdu'u. ⁴³ Si talë guiá'al rac shtu'u guëldaguë lë'ël lu duldë, bëchuguë guiá'al. Mejurë guëdchínil con tubsë guiá'al catë nápël vidë sin fin quë guëdubi cuerpë tsal gabildi. Ndë nunquë rëáldëdi'i be'lë. [⁴⁴ nu mbiziuguë adë rátidi'i; nunquë adë rëáldëdi'i gui'i.] ⁴⁵ Si talë guëa'l rac shtu'u guëldaguë lë'ël lu duldë, bëchuguë guëa'l. Mejurë guëdchínil tubsë guëa'l catë nápël vidë sin fin quë guëdubi cuerpë guziá'al gabildi catë nunquë rëáldëdi'i be'lë [⁴⁶ nu rátidi'i mbiziuguë nu adë rëáldëdi'i gui'i.] ⁴⁷ Si talë slul rac shtu'u guëldaguë lë'ël lu duldë, gulú slul. Mejurë tsutël catë rnibë'a Dios tubsë slul, no sea tsal gabildi con guërupë slul. ⁴⁸ Ndë ra mbiziuguë rátidi'i nu nunquë rëáldëdi'i be'lë.

⁴⁹ 'Grë mieti napë quë gac purificar rai' con be'lë. [Guëtia'a mënë du'pë zedë guëc ma nadchi'bë lu bëcu'guë.] ⁵⁰ Nabënë na zedë perë si talë nápëdi'i zedë sabor, ¿lla gunë nguui të guëabrí sabor shtë zedë? Gulë gapë zedë shtë galnadu'u nu gulë gac më pacënci de-lantë lu sa' të.

10

Jesús bëlua'a shcuendë divurci (Mt. 19.1-12; Lc. 16.18)

¹ Bëru'u më Capernaum; bëdchini më regiuni shtë Judea hashtë tubi lugar nanaquë nezë guia'a guëë'gu Jordán. Zihani mënë bëtëa lu më; bëlua'a më lë'ë rall ziquë siemprë. ² Bidë guëbi'guë ra fariseo lu më; caguili rall mudë guëdchi'bë rall demandë cuntrë lë'ë më. Guna'bë di'dzë rall lu më si talë nanú permisi según lëy guësa'në nguui tse'lë nguui.

³ Bëquebi më:

—¿Pë bëquë'ë Moisés la'ni librë shtë Dios?

⁴ Guni'i rall:

—Moisés bëtë'ë permisi guësa'në nguui tse'lë nguui, sulë napë quë guëdë'ë nguui tubi guichi shtë divurci.

⁵ Iurní guni'i më:

—Purquë nalë naguëdchi ldu'u të, por ni bëquë'ë Moisés mandamientë rë' ⁶ perë dizdë guzublú guë'dchiliu, iurë bëntsa'u më grëtë' ra cusë, “Bë'në Dios formar lë'ë nguui nu lë'ë na'a”. ⁷ Por ni guëru'u nguui lidchi shtëdëll con shní'all nu guëbaninú nguui tsé'lëll. ⁸ Hia guërupë rall gac rall tubsë; nádi'i rall chupë sino tubsë. ⁹ Por ni, lo quë nabënë Dios unir, adë chu guëdëdi'i lë'ë rall.

¹⁰ Iurë nanú Jesús la'ni hiu'u, ra shini gusë'dë më guna'bë di'dzë rai' lu më pë runë cuntienë di'dzë rë'.

¹¹ Guni'i më:

—El quë naguësa'në tsé'li' nu guëtsé'all stubi vultë, rúnëll duldë lu primërë tsé'lëll; ni na adulteri. ¹² Nu si talë tubi na'a guësá'nëll tsé'li' të parë guëtsé'all stubi vultë, rúnëll duldë adulteri.

Jesús bë'në ldai' ra llguë'në (Mt. 19.13-15; Lc. 18.15-17)

¹³ Iurní guanú mënë zihani ra llguë'në parë guëdchi'bë guia'a më guëc rai'. Ra shini gusë'dë më gudildi rai' naganú ra llguë'në. ¹⁴ Iurë guná më lla bë'në ra shini gusë'dë më, bëtë më; guni'i më:

—Gulë bëtë'ë sí, guidë ra llguë'në lua. Adë guëcádi'i të lu ra ni'i, purquë ra mënë naná ziquë ra llguë'në tsuté rall catë rnibë'a Dios ziquë Rëy. ¹⁵ Guldía, sulë el quë nangunë recibir Dios ziquë Rëy të guënbë'a më lë'ëll ziquë tubi llguë'në, sulë nguui ni guëbánill catë na më rëy.

¹⁶ Iurní gudëdchi më ra llguë'në. Bëdchi'bë më guia'a më guëc rall nu bë'në ldai' më lë'ë rall.

Tubi sultërë ricu (Mt. 19.16-30; Lc. 18.18-30)

¹⁷ Iurë ziagla'guë Jesús nezë, bidë guëllu'në tubi nguui lu më. Bëzullíbill lu më nu guna'bë dí'dzëll:

—Mësë za'quë, ¿lla guna parë gapa vidë sin fin? gac salvara.

¹⁸ Guni'i më:

—¿Pëzielú rní'il lua naza'ca? purquë ni tubi adë chu naza'quë, sulë Dios. ¹⁹ Nanëll ra mandamientë: “Adë rguínidi'il sa'l; adë rquënúdi'il tse'lë

sa'l; adë cuánëdi'il pë shtë mënë; adë guadí'dzëdi'il bishi; adë guësiguëdi'il mënë, nu bëzu'bë diaguë shti'dzë shtádëll nu shní'al".

²⁰ Nguiu ni guni'i:

—Mësë, bëna cumplir grë ra mandamientë rë' dizdë nabi'cha,

²¹ Jesús guná lull; nalë guc shtu'u më lë'ëll. Guni'i më:

—Tubi cusë runë faltë; bëtuu' grë cusë nanápël; bédë'ë dumí ca'a ra prubi; iurní gápël tesurë lu gube'e. Nu gude'e naldë na; bë'në renunci prupi dese shtënëll të guëlua'a nadispuestë sac zil por na.

²² Iurë bini nguIU ni di'dzë shtë më, riá ldu'ull; zëagzëll tristë purquë nápëll tubi shtaci ru'bë.

²³ Guná më lu ra nazuga'a alreduerë lë'ë më; repi më lu ra shini gusë'dë më:

—Nalë naganë tubi nanapë zihani dumí gúnëll recibir Dios ziquë Rëy.

²⁴ Ra shini gusë'dë më bédzëguë' ldu'u rai' por di'dzë shtë më. Jesús guni'i lu rai':

—Lë'ë të ziquë llguë'në, blac naganë gunë ra ricu recibir Dios ziquë Rëy, ra nguIU narunë confiar dumí.

²⁵ Más sencigi tsuté tubi camellë ichi iagullë quë tubi ricu tsutéll catë rnibë'a Dios.

²⁶ Iurní más guasë ldu'u rai'; guni'i lu sa' rai':

—¿Chúllëti'i gac salvar? ¿Chull gapë vidë sin fin?

²⁷ Jesús guná lu grë rai'; guni'i më:

—Adë gúnëdi'i nguIU gan gunë salvar lë'i' perë Dios napë pudërë gunë më grëtë' ra cusë.

²⁸ Iurní Pedro guni'i lu më:

—Guná, lë'ë na'a bësa'në na'a grëtë' cusë parë ze'dë naldë na'a lë'ël.

²⁹ Guni'i Jesús:

—Guldía, el quë nabësa'në lídchi', bëchi', záni', shtádi' u shní'ai', u tsé'li', u shíni', u guiu'u lachi shtëni'; guësánëll ra cusë ni purquë rac shtú'ull diza'quë shtëna, niétiquë guënitidi'ill. ³⁰ Gúnëll recibir zihani cusë más iurne' hashtë tubi gahiu'a vueltë más lídchi', bëchi', záni',

shní'ai', shíni', shláchi'. Nu gunë mënë cuntrë nguIU ni perë despuësë guëbánill lu gube'e tubi vidë sin fin.

³¹ Zihani mënë nalasac iurne' delantë lu sa' rall, gac rall lúltimë dzë ni; nu zihani naná lúltimë iurne', gac rall mënë namás lasac lu Dios.

Stubi vueltë guni'i Jesús gáti'

(Mt. 20.17-19; Lc. 18.31-34)

³² Nianá ziazú rai' nezë Jerusalén, ziazú më delantë lu ra shini gusë'dë më. Nalë guasë ldu'u rai' nu ra nacanalde tēchi më, bédzëbë rall. Iurní lë'ë më bia'a lë'ë ra shini gusë'dë më tubi cu'; guzubëlu guni'i më lu rai' ra cusë nagunënú mënë lë'i'. ³³ Guni'i më:

—Zia hia'a Jerusalén catë gunë ra mënë cuntrë na, nguIU nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu. Ndë gac entregara guia'a ra jëfë shtë ra bëshuzi nu lu ra mësë shtë lëy. Gunë rall condenar na lu galgutí. Gunë rall intriegu na lu guia'a mënë de stubi naciuni. ³⁴ Gunë rall burnë de na; guëchi'bë shënë rall lua nu guëquë'ë hiaguë rall na nu quini rall na, perë dzë tsunë tsashtëa ladi ra tēgulë.

Guna'bë Jacobo nu Juan tubi favurë

(Mt. 20.20-28)

³⁵ Iurní Juan nu Jacobo, shini Zebedeo, bédchini rai' lu Jesús. Guni'i rai':

—Mësë, rac shtu'u na'a gúnëll tubi favurë naguëna'bë na'a lul.

³⁶ Guni'i më lu rai':

—¿Pë rac shtu'u të guna?

³⁷ Guni'i rai':

—Rac shtu'u na'a guënë'el permisi iurë guënbë'al ziquë Rëy, subënú na'a lë'ël, tubi de lë'ë na'a ladë ldi, stubi de lë'ë na'a ladë rubësë.

³⁸ Iurní guni'i Jesús lu rai':

—Adë guënëdi'i të lo quë narna'bë të lua. Gulë guni'i lua, ¿zëzac zi të ziquë na? ¿Zac tēdë të cusë durë natëda?

³⁹ Bëquebi rai':

—Zac na'a.

Jesús guni'i':

—Guldí të. Gunë të sufrir demasi adë ziquë guna sufrir. Gu të el mizmë vasë shtë sufrimientë ⁴⁰ perë parë subë të cula'nia, tubi de lë'ë të ladë

ldi, stubi ladë rubësë, adë rúnëdi'i tucarë guënehia sí subë të ndë. Dios bë'në preparar lugar ni sulë parë ra narac shtu'u më subë rall ndë.

⁴¹ Iurë bini chi'i shini gusë'dë më lo quë naguna'bë Jacobo nu Juan, bëldënú rai' Jacobo nu Juan. ⁴² Jesús guná'bëi' lë'ë rai', nu guni'i më:

—Lë'ë të nanë të ra jëfë shtë naciuni nanádi'i më israelitë, nalë rzac zi rall mënë nu rdchi'bë rall lëy naná dushë ⁴³ perë adë gáquëdi'i zni entrë lë'ë të. Si talë rac shtú'ul gáquël më ru'bë lu sa'l, napë quë gúnël sirvë los de más sa'l. ⁴⁴ Cualquier de lë'ë të si talë rac shtú'ul gáquël mayurë entrë grë ra sa'l, napë quë gáquël muzë shtë grë rai'. ⁴⁵ Nahia nguiu nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu; zelda ziquë muzë shtë mënë. Zëldëdia'a parë gunë mënë sirvë lua. Guënehia vidë shtëna ziquë præci parë gac salvar zihani mënë.

Bënëac Jesús tubi ciegu nalë Bartimeo

(Mt. 20.29-34; Lc. 18.35-43)

⁴⁶ Iurní bédchini Jesús con ra shini gusë'dë më guë'dchi Jericó. Iurë hia na rai' parë guëru'u rai' guë'dchi, zianaldë cantidá mënë lë'ë rai'. Tubi ciegu nalë Bartimeo naná shini Timeo, zúbëll lu nezë. Cagná'bëll gu'në. ⁴⁷ Bini Bartimeo ze'dë Jesús më Nazaret; iurní fuertë guni'ill:

—Jesús llëbni David, bëga'a ldú'ul na.

⁴⁸ Zihani mënë guni'i rall guëc Bartimeo të guëac dchill perë lë'ëll másru'u fuertë guni'ill:

—Llëbni David, bëga'a ldú'ul na.

⁴⁹ Iurní Jesús guzudchi; guni'i më:

—Gulë guaglli'i ciegu rë'.

Guna'bë rai' lë'ë ciegu nu guni'i rai':

—Bëquitë ldú'ul. Guasuldí; cagna'bë Jesús lë'ë.

⁵⁰ Iurní bëru'ldë Bartimeo shabë guítsëll nu bëchësëll. Guagllú'nëll lu më. ⁵¹ Jesús guni'i lull:

—¿Pë rac shtú'ul guna?

Bartimeo guni'i:

—Mësë, rac shtua'a guënahia ziquë antsë.

⁵² Jesús repi:

—Bëagzë, hia bëáquël purquë rialdí ldú'ul na.

Bëac nguiu ni nu guanáldëll lë'ë më.

11

Guatë Jesús Jerusalén ziquë Rëy

(Mt. 21.1-11; Lc. 19.28-40; Jn. 12.12-19)

¹ Iurní ziagdchini rai' guë'dchi Jerusalén guëlla' ra guë'dchi Betfagé nu Betania. Bédchini rai' rua' dani shtë Olivos nanaquë frentë parë Jerusalén. Iurní Jesús bëshë'ldi' chupë shini gusë'dë më. ² Guni'i më:

—Gulë tsa guë'dchi nanaquë delantë. Nga'li guëdzelë të tubi burrë; quëdú ma rua' nezë. Lë'ë burrë ni la'di chu quíbëdi'i tëchi ma. Gulë bësha'quë ma nu gulë te'enú ma ndë'ë. ³ Si talë guëna'bë di'dzë mënë pë gunë të burrë, gulë guni'i lull de quë lë'ë mësë shtënë të rquí'ni' lë'ë ma, nu lueguë guëshë'ldi' lë'ë ma.

⁴ Iurní zia'a ra shini gusë'dë më; bëdia'guëllú rai' lë'ë ma naquëdú rua' nezë. Bësha'quë rai' lë'ë ma.

⁵ Bëldá mënë nazú nga'li guni'i rall: —¿Pë quëhunë të? ¿Pëzielú bësha'quë të burrë rë'?

⁶ Repi rai' ziquë guni'i Jesús lu rai'. Iurní bësa'në mënë parë bia'a rai' burrë. ⁷ Bédchini rai' lu Jesús, nu bédchi'bë rai' shabë rai' tëchi burrë të gudchibë Jesús tëchi ma. ⁸ Zihani mënë gudishi shabë rall lu nezë catë ze'dë Jesús. Stubi shcu'a'a mënë bëldietë rall ndiaguë shtë hiaguë. Gudishi rallin lu nezë.

⁹ Iurní mënë naze'dë delantë nu ra naze'dë trasë nalë fuertë guni'i rall:

—Gunë më salvar. Benditë el quë naze'dë guëdchini por partë shtë më.

¹⁰ Bë'në ldai' Dios lë'ë Rëy naze'dë; súbëll lu trunë shtë David, shtadë guëllú hia'a. Llëru'bë na pudërë shtë Dios nacabezë gube'e. Gunë më salvar.

¹¹ Guatë Jesús Jerusalén. Lueguë guatë më iádu'u ru'bë; guná më grë ladë, iurní bëru'u më; zia'a më Betania con ra shini gusë'dë më purquë hia guadze'.

Hiaguë nadë rgúdi'i nashi
(Mt. 21.18-19)

¹² Stubi dzë bëru'u rai' Betania. Iurë ziazú më nezë, bëldia'në më; guná më zitu tubi hiaguë bëlda'u nanapë ndiaguë. ¹³ Guagná më si talë naquë nashi lu hiaguë, gau më. Adë bëdzélëdi'i më nashi; purë ndiaguë naquë lu hiaguë purquë nádi'i shtimpë nashi. ¹⁴ Iurní guni'i më lu hiaguë:

—Nunquë jamás adë chu gáudi'i nashi shtënël.

Bini ra shini gusë'dë më lo quë naguni'i më lu hiaguë.

Bësëllu'në Jesús ra nacagtuu' la'ni iádu'u

(Mt. 21.12-17; Lc. 19.45-48; Jn. 2.13-22)

¹⁵ Bëdchini rai' Jerusalén. Guatë më la'ni iádu'u ru'bë. Guzubëlú bësëllu'në më ra naquëgtuu' nu ra naquëgzi'i la'ni iádu'u. Bërë'shë më mellë shtë ra nacagchili dumí. Bërë'shë më ra iagshili shtë ra nacagtuu' palumë. ¹⁶ Gunibë'a më ni tubi chu gua'a trashtë la'ni iádu'u.

¹⁷ Bëlua'a më ra mënë; guni'i':

—La'ni Sagradas Escrituras rni'i zndë'ë: “Iádu'u shtëna na parë gunë mieti orar lu Dios”; perë lë'ë të bë'në të cambi iádu'u ziquë cuevë shtë nguba'në.

¹⁸ Ra jëfë shtë bëshuzi nu ra mësë narlua'a lëy bini rall shti'dzë më. Bëdzëbë rall lë'ë më purquë grëtë' mënë guasë ldu'u rall enseñansë shtë më. Por ni gudili ra contrari shtë më mudë parë quini rall lë'ë më. ¹⁹ Iurë bëdchini gue'lë, Jesús con ra shini gusë'dëi' bëru'u rai' ciudá Jerusalén.

Gubidchi hiaguë bëlda'u
(Mt. 21.20-22)

²⁰ Stubi dzë rsili gudëdë rai' catë zubë hiaguë bëlda'u. Guná rai' gubidchin hashtë shlu'chin. ²¹ Iurní Pedro bëagná ldu'i shti'dzë më; guni'i' Pedro:

—Mësë guná, lë'ë hiaguë naguludel lë'in gubidchi.

²² Guni'i' më:

—Gulë tsaldí ldu'u të shti'dzë Dios.

²³ Guldía rnia'a lu të, cualquier nguii narni'i lu dani rë': “Guabsú ndë'ë nu

tsal la'ni nisëdu'u”, si talë adë rzádi'i ldu'u nguii ni, si talë tsaldí ldu'ull, gunë më lo quë naguni'ill. ²⁴ Por ni rnia'a lu të, grëtë' lo quë narná'bël lu Dios, gulë tsaldí ldu'u të gunë të recibirin, iurní guëne'e mëhin. ²⁵ Iurë cagná'bël lu Dios, bë'në perdunë contrari shtënël, iurní Shtádël naquëbezë gube'e gúni' perdunë duldë shtënël. [²⁶ En cambi si talë adë nëdi'il gúnël perdunë sa'l, tampuquë gunë Dios perdunë lë'ël.]

Pudëre nanapë Jesús
(Mt. 21.23-27; Lc. 20.1-8)

²⁷ Bëagrí rai' Jerusalén stubi vultë. Guatë më iádu'u ru'bë. Iurní bëdchini ra jëfë shtë ra bëshuzi nu ra mësë narlua'a lëy con ra më gushë shtë guë'dchi. Bëdchini rall lu Jesús.

²⁸ Guna'bë di'dzë rall:

—¿Chu shtë permisi rúnël cusë rë'? ¿Chu bëshe'ldë lë'ël?

²⁹ Jesús bëquebi:

—Nu na guëna'bë di'dza lu të. Gulë guni'i lua, iurní guënia'a lu të chu bëne'e permisi parë guna ra cusë.

³⁰ ¿Chu bëshe'ldë Juan Bautista parë guëchu'bë nési', Dios u mënë? Gulë guni'i chu bédë'ë permisi lë'i'.

³¹ Guzublú guna'bë di'dzë lu sa' rall. Guni'i' rall:

—Si talë guëni'i' hia'a lu Jesús de quë Dios bëshe'ldë Juan, iurní guëna'bë di'dzë Jesús lu hia'a: “¿Pëzielú adë gualdídi'i ldu'u të shti'dzi'?” ³² Ni mudë guëni'i' hia'a lu Jesús: “Ra mënë bëshe'ldë lë'ë Juan”.

Zni cagni'i' rall purquë bëdzëbë rall ra mënë. Casi grë mënë gualdí ldu'u rall de quë Dios bëshe'ldë Juan të guëni'i' shti'dzë më. ³³ Iurní guni'i' rall lu Jesús:

—Rdë'ëdi'i na'a cuendë chu bëshe'ldë lë'ë Juan.

Jesús guni'i' lu rall:

—Nu na adë guëquëbidia'a lu të chu bëshe'ldë na parë runa ra cusë rë'.

12

Comparaciuni shtë muzë mal
(Mt. 21.33-46; Lc. 20.9-19)

¹ Guzublú Jesús cagni'i më por comparaciuni; guni'i më:

—Tubi nguiu bëcabní zihani hiaguë uvë nu bëntsá'ull tubi lu' alreduerë. Bëntsá'ull catë guëru'u juguë shtë uvë; nu bëntsá'ull tubi hiu'u guia'a parë quëhapë muzë ra hiaguë.

'Nu bëtë'ë nguiu ni guiu'u parë trabajadurë gunë rall dchi'ni mëdi. Iurní zía'all zitu. ² Iurë bëga'a tiempë shtë cusechë, lë'ë lamë bëshé'ldi' tubi muzë; tsagca'a muzë lo quë narunë tucarë lamë. ³ Perë ra nabëca'a guiu'u guna'zi rall lë'ë muzë; bëtë'ë rall galné lë'ë muzë, nu bësellu'në rall lë'ë muzë sin adë pë bëtë'ëdi'i rall niua'a muzë. ⁴ Iurní lamë bëshé'ldëll stubi muzë; bë'në ra nguiu ridë guëc muzë. Guni'i rall didzabë guëc muzë. ⁵ Lë'ë lamë bëshé'ldëll stubi muzë. Muzë ni gudini ra nguiu. Bëshe'ldë lamë más zihani muzë. Bëldá rai' gudini rall lë'ë rai'. Sëbëldá ra muzë bëtë'ë rall galné.

⁶ Lamë ni nápëll tubsë shínill. Nalë rac shtu'u lamë shíni'. Bëshe'ldë lamë shíni' lu ra nguiu; guni'i lamë: “Gapë rall rëspëti lu shinia”. ⁷ Perë ra nabëca'a guiu'u guni'i lu sa' rall: “Guná, ndë'ë lliga'në lamë naguëca'a herenci shtë lamë. Cha guédínia'a lë'ëll nu grë herenci guëa'në parë lë'ë hia'a.” ⁸ Guna'zi rall shini lamë; gudini rall lë'ëll nu bëru'ldë rall lë'ëll fuërë de lugar ni.

⁹ Iurní guna'bë di'dzë Jesús:

—¿Pë gunë lamë con ra muzë mal? Guidë lamë catë zu hiaguë uvë të quini lamë ra muzë mal, nu guëdë'ë lamë hiaguë uvë parë stubi mëne.

¹⁰ ¿Pëllë bí'ldidi'i të Sagradas Escrituras narni'i? Guë'ë nabëru'ldë albañil tubi ladë, guë'ë rë' gunë sirvë parë shquini hiu'u.

¹¹ Zni bë'në më, el quë narnibë'a lë'ë hia'a. Guná hia'a pudërë shtë më; nalë nasa'a nahin.

¹² Iurní ra contrari shtë Jesús gudili rall mudë parë guëna'zi rall lë'ë Jesús. Bien guc bë'a rall Jesús guni'i comparaciuni rë' cuntrë lë'ë rall. Niétiquë

adë pë bë'nëdi'i rall cuntrë lë'ë më purquë bëdzëbë rall los de más mëne. Bës'a'në rall lë'ë më; zëagzë rall.

Guni'i Jesús: “Gulë quilli impuestë” (Mt. 22.15-22; Lc. 20.20-26)

¹³ Ra contrari shtë Jesús bëshe'ldë rall bëldá fariseo nu bëldá shmënë Herodes parë guësiguë rall lë'ë më. Guc shtu'u rall niani'i më tubi cusë mal të guëdchi'bë rall demandë cuntrë lë'ë më. ¹⁴ Guna'bë di'dzë rall lu më:

—Mësë, nanë na'a rluá'al purë verdá. Rúnëll tratë igual ra mëne humildë nu ra mëne narnibë'a. Quëgluá'al lla tsuté mëne shnezë Dios. Guni'i lu na'a iurne', según lëy ¿pë na bien guédíllia'a impuestë lu rëy César u guédíllidi'ia'a impuestë?

¹⁵ Guc bë'a Jesús na rall mëne falsë. Guni'i më lu rall:

—¿Pëzielú ze'dë guësiguë të na? Gulë bëlua'a tubi dumí të guënahia luhin.

¹⁶ Guaglli'i rall tubi monedë; iurní guni'i më:

—¿Chu lë nu chu lu naquë lu dumí?

Guni'i rall:

—Lu rëy César naquë lu dumí.

¹⁷ Bëquebi më:

—Gulë bëtë'ë naca'a César lo quë naná shtë César, nu gulë bëtë'ë naca'a Dios lo quë naná shtë Dios.

Guasé ldu'u rall shti'dzë më.

Jesús guni'i tsashtë ra tégulë (Mt. 22.23-33; Lc. 20.27-40)

¹⁸ Iurní bëdchini bëldá saduceos lu Jesús. Ra saduceos rni'i rall adë tsashtëdi'i ra tégulë ladi ra tégulë. Guna'bë di'dzë rall lu më:

¹⁹ —Mësë, bëquë'ë Moisés guahietë si tubi nguiu gáti' sin shíni', bëchi tégulë napë quë cá'all tse'lë tégulë; gapë rai' shini parë adë tsalúdi'i shfamili tégulë. ²⁰ Guc gadchi bëchi. Primërë nguiu bëtsé'all parë gútil sin ni tubi shíni'. ²¹ Segundë bëchi tégulë cuá'all lë'ë viudë parë gútil sin ni tubi shíni'. Tecërë lo mizmë cuá'all tse'lë tégulë parë gútil sin ni tubi shíni'.

²² Guézá bëchi tégulë cua'a rall lë'ë na'a ni parë adë gúpëdi'i rai' shíni'. Despuësë lë'ë na'a ni gúti'. ²³ Iurë

tsashtë ra tēgulē, ¿chu gac tse'lē na'a ni? pues gadchi nguiu guc tse'lē na'a.

²⁴ Jesús bëquebi:

—Bëganë tē con di'dzë shtë tē purquë adë riasëdi'i tē Sagradas Escrituras nu adë guënëdi'i tē pudërë shtë Dios. ²⁵ Iurë ra tēgulë tsashtë rai', adë guëtsë'adi'i rai'; adë rnádi'i rai' guëtsë'a shini rai'. Na rai' ziquë ra ianglë nacabezë gube'e. ²⁶ Perë si talë cagna'bë di'dzë tē si talë ra tēgulë tsashtë rai' stubi, gulë bëtë'dë cuendë lo quë nabëquë'ë Moisés la'ni histori shtë hiaguë narëuldë. ¿Pëllë adë bí'ldidi'i tē histori ni? Bëquë'ë Moisés de quë Dios guni'i' lúhi': “Nahia Dios shtë Abraham; nahia Dios shtë Isaac; nahia Dios shtë Jacob”. ²⁷ Pues grë shmënë Dios nabani aunquë hia guti rai'. Napë rai' vidë sin fin. Lë'ë tē saduceos, riasëdi'i tē shti'dzë Dios; zihani vësë rganë tē.

Mandamientë namás lasac
(Mt. 22.34-40)

²⁸ Tubi mësë narlua'a lëy guabí'guëll lu Jesús. Bínill lla quëdildi di'dzë ra sa'll nu bínill de quë Jesús bëquëbi' bien lu rall. Guni'i mësë ni lu Jesús:

—Mësë, ¿guadë mandamientë namás lasac de grë mandamientë?

²⁹ Guni'i më lull:

—Mandamientë namás lasac rni'i: “Gulë bëquë diaguë, lë'ë tē mënë israelitë; Dios Shtëda'a tubsë na më. ³⁰ Gulë guc shtu'u lë'ë më con guëdubinú ldu'ul, nu guëdubi almë shtë'nël, nu con guëdubi fuersë shtë'nël”. Ni na mandamientë namás lasac. ³¹ Segundë mandamientë rni'i: “Gulë guc shtu'u sa'l ziquë rac shtú'ul mizmë lë'ël”. Nídi'i stubi mandamientë namás lasac quë mandamientë rë'.

³² Lë'ë mësë repi:

—Mësë, guldí shti'dzël. Verdá na tubsë Dios; nídi'i chu stubi. ³³ Nu napë quë gac shtú'ul lë'ë më con guëdubinú ldu'ul nu con almë shtë'nël, nu con fuersë shtë'nël. Nu zac napë quë gac shtú'ul sa'l igual ziquë rac shtú'ul mizmë lë'ël. Ra cusë ni más lasac quë gunë nguiu ofrecë'rë lu Dios

tubi ma u stubi cusë narie'qui lu bëcu'guë.

³⁴ Iurë bini Jesús de quë nguiu rë' guni'ill bien, guni'i më lull:

—Du'pë runë faltë tē guë'nibë'a Dios lë'ël tē gápël vidë sin fin.

Iurní adë chu nápëdi'i valurë ni-ana'bë di'dzë lu më.

Guna'bë di'dzë Jesús lu ra mënë chu na shtadë Cristo

(Mt. 22.41-46; Lc. 20.41-44)

³⁵ Iurë caglua'a Jesús la'ni iádu'u ru'bë, guni'i më:

—¿Pëguëa' rni'i ra mësë shtë lëy de quë Cristo na shini David? ³⁶ Mizmë David bëquë'ë por pudërë shtë Espíritu Santo di'dzë rë':

Dadë Dios guni'i lu Shtada narnibë'a: “Guzubë ladë ldi shtëna hashtë guna gan lu enemigu shtë'nël tē guëzu'bë diaguë rall shti'dzël”.

³⁷ ¿Lla na posiblë gac Cristo shini David, cumë David rni'i' Cristo na Dadë narnibë'a lë'ë David?

Ra mënë zihani bini rall shti'dzë më; bëuu' ldu'u rall nacagni'i më.

Jesús gudildi ra fariseo nu mësë shtë lëy

(Mt. 23.1-36; Lc. 11.37-54; 20.45-47)

³⁸ Quëglua'a më ra mënë; guni'i më:

—Gulë gapë cuidadë ra mësë narlua'a lëy. Rëuu' ldu'u rall gacu rall lari duni. Rac shtu'u rall gunë mënë saludar lë'ë rall con zihani rëspëti lu nezë. ³⁹ Rguili rall lugar mejurë la'ni iádu'u; rac shtu'u rall lugar shtë rëspëti lu mellë. ⁴⁰ Perë rdchisú rall lidchi ra viudë nu parë guësiguë rall mënë, quëhunë rall oraciuni llëduni. Lë'ë rall gunë rall recibir más cashtigu dushë.

Tubi gu'në nabëdë'ë viudë prubi
(Lc. 21.1-4)

⁴¹ Guzubë më la'ni iádu'u frentë catë rtia'a mënë ofrendë; guná më lu ra mënë nabëtia'a gu'në la'ni canciá. Zihani mënë ricu bëtia'a rall zihani dumí. ⁴² Iurní bëtëchini tubi viudë prubi; bëtiá'all chupë centavë la'ni canciá. ⁴³ Iurní Jesús guna'bë më ra shini gusë'dë më. Guni'i më lu rai':

—De verdá rnia'a, lë'ë viudë prubi rë' bëtiá'all más quë grë mënë nabëdë'ë dumí ⁴⁴ purquë los de más rall bëtia'a rall dumí nabë'në subrë perë viudë rë' bëdë'ëll grëtë' nanápëll, grë nasí'ill parë gaull.

13

Guni'i më cue iádu'u ru'bë
(Mt. 24.1-2; Lc. 21.5-6)

¹ Nianá bëru'u më iádu'u, tubi shini gusë'dë më guni'i:

—Mësë, guná, blac chulë ra guë'ë ru'bë. Blac chulë hiu'u rë'.

² Jesús guni'i:

—¿Gu rna të lu guë'ë ru'bë shtë iádu'u? Adë guëá'nëdi'i ni tubi guë'ë nadchi'bë guëc sa'. Grëhin tsalú.

Sëñi antsë tsalú guë'dchiliu
(Mt. 24.3-28; Lc. 21.7-24; 17.22-24)

³ Guzubë më catë zu dani shtë Olivos nanaquë frentë nezë catë rlua'a iádu'u ru'bë. Iurní Pedro nu Jacobo nu Juan nu Andrés guna'bë di'dzë rai' lu Jesús tubi cu':

⁴ —¿Guc gac ra cusë narní'ill lu na'a? ¿Pë sëñi nanú de quë hia gac cumplirin?

⁵ Iurní guni'i Jesús:

—Gulë gapë cuidadë ni tubi adë chu guësiguëdi'i lë'ëll. ⁶ Zihani mënë guëca'a rall lëa; guëdchini rall nu guëni'i rall: “Nahia Cristo”. Guësiguë rall zihani mënë.

⁷ 'Iurë ruadi'dzë mënë nanú zihani guërru nu rdzatsu mënë cuntrë gubernë, adë rdzëbëdi'i të. Grë cusë ni napë quë gac cumplir perë runë faltë parë tsalú guë'dchiliu. ⁸ Tildi naciuni cuntrë stubi naciuni nu tildi guë'dchi cuntrë stubi guë'dchi. Guidë llu dushë zihani lugar. Guëdchini gubini dushë. Ni na principi shtë cusë durë naguër gac.

⁹ 'Gulë bë'në preparar lë'ë të purquë gunë mënë intriegu lë'ë të lu ra gubernë. Guëne'e mënë galnë lë'ë të la'ni iádu'u. Guëdchi'bë rall demandë cuntrë lë'ë të lu gubernë nu lu ra rëy purquë na të shmëna. Zni guëni'i të diza'quë lu ra më ru'bë; gac të testigu shtëna. ¹⁰ Antsë guëdchini fin shtë guëdchiliu, napë

quë guërë'tsë diza'quë entrë grë ra naciuni. ¹¹ Iurná gua'a mënë lë'ë të lu gubernë, adë rquëdi'nidi'i ldu'u të por lo quë naguëni'i të. Gulë biadi'dzë lo quë narne'e Espíritu Santo lë'ë të iurní, purquë lëdëdi'i lë'ë të guadi'dzë të sino Espíritu Santo quëadi'dzi' iurní. ¹² Tiempë ni ra nguiu gunë rall intriegu bëchi rall parë gati bëchill. Nu ra shtadë llguë'në gunë rall cuntrë shínill. Ra llguë'në guëasë rall cuntrë ra shtádëll; gati shtádëll. ¹³ Guëldënú grë mënë lë'ë të purquë na të shmëna perë el quë nagac firmë lu shnezë Dios hashtë fin, nguiu ni gac salvar.

¹⁴ 'Iurë guëná të cusë mal tsutë iádu'u ru'bë, cusë ni gunin manchë iádu'u; zuhin catë nídi'i permisi. (Gulë tsasë ndë'ë el quë nagu'ldë di'dzë rë'.) Ra nananú Judea guëllu'në rall lu dani. ¹⁵ El quë nazuga'a guëc hiu'u adë guiëtëdi'ill parë tsutëll la'ni hiu'u të guá'all pë shtëll sino guëllú'nëll. ¹⁶ Nu el quë nanú lachi adë guëabrídi'ill lídchill parë guá'all shábëll sino guëllú'nëll lu dani. ¹⁷ Prubi ra na'a nanua'a shíni' dzë ni, nu prubi ra narca'a me'dë. ¹⁸ Gulë bë'në ruëguë lu Dios adë gaquin tiempë naldë. ¹⁹ La'ni ra dzë ni gunë mieti sufrir demasiadë, cusë durë naná lá'adi'i guná mënë dizdë principi shtë guë'dchiliu nu nunquë jamás gáquëdi'i sa' ra cusë ni. ²⁰ Si talë adë bë'nëdi'i Dios menos ra dzë shtë sufrimientë, adë chu nádi'i gac salvar; perë por ra mënë nagudili Dios, gac menos ra dzë ni.

²¹ 'Si talë chu guëni'i lul: “Gulë guná, ndë'ë lë'ë Jesucristo”, u “Gulë tsagná; ndë lë'ë më nanú”, adë tsaldídi'i ldú'ul shti'dzëll. ²² Guëdchini ra naguëguguë ra mënë. Guëni'i rall na rall Cristo u tubi narni'i shti'dzë Dios nu gunë rall milagrë nu guëlua'a rall sëñi ru'bë të parë guësiguë rall hashtë ra nagudili Dios si na posiblë. ²³ Por ni gulë guzú listë nu preparadë; hia gunia'a lu të ra di'dzë ni antsë gac cumplirin.

Nguiu nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu

*guëabri' stubi**(Mt. 24.29-35, 42-44; Lc. 21.25-36)*

²⁴ 'Despuësë ra dzë shtë sufrimientë lë'ë ngubidzë guëcahi nu lë'ë mbehu adë guënë'edi'in llni. ²⁵ Ra mbelëgui'i ldaguë. Grëtë' fuersë shtë gube'e guëni'bin. ²⁶ Iurní guená mënë na, nguiu nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu; guëdchinia la'ni shcahi con llëru'bë pudërë nu llni. ²⁷ Iurní guëshe'lda ra ianglë parë guzia'a rai' guëdubi guë'dchiliu. Guëtëá rai' ra shmënë Dios, ra nagudili më. Guëdchini rall de guëdubi ladë shtë guë'dchiliu nu dizdë más zitu.

²⁸ 'Gulë tsasë comparaciuni shtë hiaguë bëlda'u. Iurë lë'ë ndiaguë rënë rru'u, rdë'ë të cuendë hia mërë guëdchini tiempë na'i. ²⁹ Zni iurë guená të quëhac grë ra cusë rë', gulë tsasë hia mërë guëdchinia. ³⁰ Guldía rnia'a lu të, grëhin gac cumplir antsë gati mënë naquërelde lu guë'dchiliu dzë ni. ³¹ Gube'e nu guë'dchiliu tsalú rahin perë shti'dza adë tsalúdi'in.

³² 'Perë dzë nu iurë, ni tubi adë chu rac bë'adi'i, ni por mizmë ianglë shtë gube'e, ni por shini Dios; sulamëntë Dios, Shtada, rac bë'ai' dzë shtë fin.

³³ 'Gulë guzú listë; gulë gac nasini purquë lë'ë të adë rac bë'adi'i të dzë shtë fin. ³⁴ Nahin ziquë tubi nguiu nazia'a zitu. Bësëá'nëll lídchill nu bédë'ëll dchi'ni ca'a muzë, cadë tubi rall con shchí'ni'. Nu gunibë'a nguiu ni lu portërë sull listë guëdubi tiempë. ³⁵ Rnia'a lu të, gulë guzú listë; adë rdë'ëdi'i të cuendë gac guëdchini lamë. Ze'dë guëdchí'ni' iurë gue'lë u guërudë gue'lë u rquë tsunë cahi u hashtë rsili. ³⁶ Gulë guzú listë, no sea guëdchini më de repëntë nu lë'ëll nagá'sil. ³⁷ Lo quë nacagnia'a lu të, rnia'a lu grë mënë; gulë guzú listë.

14*Ra contrari shtë Jesús gudili rall lla gati më**(Mt. 26.1-5; Lc. 22.1-2; Jn. 11.45-53)*

¹ Chupë dzë antsë bédchini laní Pascu nu laní iurë gudáu mënë

guëtështildi sin levadurë, ra principal bëshuzi nu ra mësë narlua'a lëy, caguili rall mudë parë guëna'zi rall lë'ë më prësi sin quë adë chu gac bë'adi'i, nu quini rall lë'ë më. ² Guni'i rall:

—Lëdë la'ni dzëdi'i laní gaquin të adë guëdzátsudi'i ra mënë.

*Tubi na'a bëtia'a sëiti nashi guëc Jesús**(Mt. 26.6-13; Jn. 12.1-8)*

³ Guzac Jesús nanú Betania; iurë nanú më lídchi Simón el quë naguc llu'u galguidzë naru'dzë ládi', guzubë më lu mellë. Iurní bédchini tubi na'a; nuá'all tubi bëtëi nanactsa'u de guë'ë alabastro. Gadzë bëtëi ni con perfumë shtë nardë purë. Lasaquin zihani dumí. Bëldë na'a bëtëi nu bëtiá'all perfumë guëc më. ⁴ Bëldá mënë bëldënú rall na'a ni; guni'i lu sa' rall:

—¿Pëguëa' bë'në na'a rë' desperdici perfumë guëc më? ⁵ purquë bien niatuu' na'a perfumë por más de tsunë gahiu'a bëllë nu niadë'ëll dumí ca'a ra prubi.

Gudildi rall na'a.

⁶ Iurní guni'i Jesús:

—Zuzú na'a. ¿Pëzielú cagni'i të cuntrë lë'ëll? Bë'nëll tubi cusë za'quë. ⁷ Siemprë nanú ra prubi entrë lë'ë të, nu cualquier dzë rac guëdë'ë të lo quë narac shtu'u të ca'a prubi, perë na adë guëquërelde'núdia'a lë'ë të llëduni tiempë. ⁸ Na'a ni bë'ni' zni mientras nabania ndë'ë. Bëtiá'all perfumë shcuërpa antsë gatia nu guëga'cha. ⁹ Guldía narnia'a lu të, ancalë catë guadi'dzë mënë diza'quë guëdubi guë'dchiliu, lo quë nabë'në na'a rë' guini mënë. Guëagná ldu'u rall lo quë nabë'nënú na'a na.

*Bë'në Judas prometer gúnëll intriegu Jesús**(Mt. 26.14-16; Lc. 22.3-6)*

¹⁰ Iurní Judas Iscariote tubi naná chi'bë chupë shini gusë'dë më, ziá'all lu ra principal bëshuzi të gúnëll tratë nu gúnëll intriegu Jesús guia'a rall. ¹¹ Iurë bini rall shti'dzë Judas, nalë

bëquitë ldu'u rall nu bë'në rall promoter guëdë'ë rall dumí. Dizdë iurní gudilí Judas mudë parë gúnëll intriegu lë'ë më.

La Santa Cena

(Mt. 26.17-29; Lc. 22.7-23; Jn. 13.21-30
1 Co. 11.23-26)

¹² Iurní bédchini primërë dzë shtë laní; gudáu mënë guetështildi sin levadurë. Mizmë dzë ni bë'në tucarë quini mënë tubi lli'li shtë Pascu. Ra shini gusë'dë më guna'bë di'dzë rai' lu më:

—¿Ca lu rac shtú'ul guëdë'në na'a preparar shtse shtë Pascu guëdáuha'a?

¹³ Bëshe'ldë më chupë shini gusë'dë më; guni'i më:

—Gulë tsa guë'dchi. Guëdza'guëlü të tubi nguii nanua'a tubi rëe' nisë. Gulë guanaldë lë'ëll. ¹⁴ Catë tsutëll, gulë guni'i lu nashtë hiu'u: “Mësë shtë na'a cagna'bë dí'dzi' lul, ¿ca lu guënë'el tubi cuartë parë guëdáu shtse na'a shtë Pascu?” ¹⁵ Iurní guëluá'all tubi cuartë ru'bë guia'a segundë pisë; listë nahin. Gulë bë'në preparar laní ndë.

¹⁶ Ra shini gusë'dë më zia'a rai' guë'dchi. Bëdza'guëlü rai' lë'ë nguii nanua'a nisë, ecsactë ziquë guni'i më lu rai'. Ndë bë'në rai' preparar shtse shtë laní.

¹⁷ Iurë bédchini guë'lë, bédchini më con ra chi'bë chupë shini gusë'dë më catë nanú tubi cuartë. ¹⁸ Iurë quëháu rai', guni'i më:

—Guldía cagnia'a lu të, tubi entrë de lë'ë të guëru'u tubi nagunë intriegu na lu galguti. Quëhaunú nguii ni na.

¹⁹ Guzublú gulaguë tristë la'ni ldu'u rai'; guni'i rai' lu më tubi por tubi:

—Dadë, ¿ni mudë guna intriegu lë'ël?

²⁰ Repi Jesús:

—Nguii ni na tubi de chi'bë chupë shini gusë'da. Quëgtiá'all guetështildi la'ni platë con na; gúnëll intriegu na lu galguti. ²¹ Gac cumplir lo quë narni'i Sagradas Escrituras de na, nguii nabëshe'ldë Dios lu

guë'dchiliu, perë prubi nguii el quë nagunë intriegu na lu galguti. Mejurë adë niálëdi'i nguii ni.

²² Mientras quëhaunú Jesús lë'ë rai', guna'zi më guetështildi nu bédë'ë më graci. Bëshullë më guetështildi; bédë'ë mëhin cua'a ra shini gusë'dë më. Guni'i më:

—Gulë gau ndë'ë; ndë'ë lë'ë shcuërpa.

²³ Nu zac guna'zi më copë shtë vini; bédë'ë më graci nu bédë'ë më lë'ë copë cua'a ra shini gusë'dë më. Bii' rai' lë'ë vini. ²⁴ Guni'i më lu rai':

—Ndë'ë na rënë shtëna naná sègi parë tubi tëtë cubi entrë Dios nu ra mënë. Guëllë'ë rënë shtëna parë gac salvar zihani mënë. ²⁵ Guldía rnia'a lu të, hiadë guëabrídi'i gua' vini con lë'ë të hashtë dzë naná quëbezënúa lë'ë të catë rnibë'a Dios ziquë Rëy.

Guni'i Jesús lu Pedro gúnëll negar lë'ë më

(Mt. 26.30-35; Lc. 22.31-34; Jn. 13.36-38)

²⁶ Despuësë bi'ldi rai' tubi cantë, iurní bëru'u rai'; zia'a rai' dani shtë Olivos. ²⁷ Guni'i më lu rai':

—Grëtë' të guës'a'në të na; zni rni'i ra Sagradas Escrituras: “Tsatinia lë'ë vëquërë nu ra lli'li guërë'tsë ra”. ²⁸ Perë despuësë iurë tsashtëa ladi ra tëgulë, quibëlúa lu të hashtë Galilea.

²⁹ Iurní guni'i Pedro:

—Aunquë nilë grëtë' mënë guës'a'në rall lë'ël, perë na jamás guës'a'nëdia'a lë'ël.

³⁰ Jesús guni'i lu Pedro:

—Guldía, mizmë guë'lë ne' antsë lë'ë gay guëllidchí, lë'ël gúnëll negar na tsunë vësë.

³¹ Perë fuertë guni'i Pedro:

—Masiá quini ra mënë na, adë gúnëdia'a negar lë'ël.

Grë ra shini gusë'dë më guni'i rai' lo mizmë.

Jesús zia'a Getsemaní të guadi'dzënúhi' Dios

(Mt. 26.36-46; Lc. 22.39-46)

³² Bédchinínú më ra shini gusë'dë më lugar nalë Getsemaní. Guni'i më lu rai':

—Gulë guzubë ndë'ë mientras guadi'dzënúa Dios, Shtada.

³³ Bia'a Jesús Pedro, Juan, nu Jacobo. Guzublú riá ldu'u më demasi-adë. Bë'në më sufrir. ³⁴ Guni'i më lu rai':

—Gulë cuezë ndë'ë; gulë cue nasini. Nalë tristë shtë galguti nanú la'ni ldua'a; mërë gatia.

³⁵ Zia'a më stu'pë delantë; bëzullibi më; bë'në më orar; guná'bëi' Shtádi' si talë naposiblë guelá Dios lë'i' lu sufrimientë naná rdëdë ldu'u më. ³⁶ Guni'i më lu Dios:

—Dadë, cagna'ba lul; nápël pudërë gúnël grë cusë. Bëlá na lu sufrimientë rë', perë adë gáquëdi'in según lo quë narac shtua'a sino según voluntá shtënell.

³⁷ Iurní bëabrí më catë cabezë Pedro, Juan, nu Jacobo. Bëdzëlë më lë'ë rai' naga'si rai'. Guni'i më guëc Pedro:

—Moni, ¿pë adë gáquëdi'i guëru'u mbëca'ldë lul tubi iurë? ³⁸ Gulë cue nasini; gulë guna'bë lu Dios të adë guësiguëdi'i Satanás lë'ë të. Ldu'u të rni'i, nia, perë shcuerpë të adë nídi'i fuersë.

³⁹ Stubi vultë zia'a më; biadi'dzënuhi' Dios. Guni'i më mizmë di'dzë ziquë antsë. ⁴⁰ Bëabrí më; bëdzëlë më lë'ë shini gusë'dë më, naga'si rai' tantë mbëca'ldë lu rai'. Adë bëdzëlëdi'i rai' niani'i rai' lu më. ⁴¹ Gua më; bëabrí më stubi; guni'i më:

—Iurne' sí, gulë guëga'si; gulë tsa descansë. Hia lë'ë iurë bëga'a; nguiu nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu gac intriegu guia'a ra nanapë duldë. ⁴² Gulë guashtë; gulë cha purquë ze'dë bi'guë el quë nagnë intriegu na.

Guna'zi mënë Jesús prësi

(Mt. 26.47-56; Lc. 22.47-53; Jn. 18.2-14)

⁴³ Nianá cagni'i Jesús, bédchini Judas naná tubi de chi'bë chupë shini gusë'dë më; bédchininull zihani mënë nanua'a hiaguë nu spadë. Ze'dë rall partë shtë ra jëfë shtë ra bëshuzi nu ra mësë shtë lëy nu ra mëgulë narnibë'a entrë lë'ë rall. Bëshe'ldë rall mënë zihani ni. ⁴⁴ Judas, lë'ë traidor; bédë'll tubi sëni antsë; guni'ill lu rall:

—El quë nagna saludar, tsagru-ahia lë'ëll; gulë guna'zi lë'ëll; gulë bia'a lë'ëll prësi.

⁴⁵ Iurë guabi'guë Judas lu më, lueguë guni'ill:

—Mësë.

Bëtsagrau'll lë'ë më. ⁴⁶ Iurní guna'zi mënë lë'ë më të gua'a rall lë'ë më prësi.

⁴⁷ Tubi nazuga'a ndë, gulull spadë shtënell. Bëchúguëll tubi diaguë muzë shtë principal bëshuzi. ⁴⁸ Iurní guni'i Jesús lu ra mënë:

—¿Pëzielú bédchini të con spadë nu hiaguë parë ze'dë guëlli'i të na cumë ziquë nguba'në? ⁴⁹ Dzë con dzë zugá'ahia con lë'ë të iádu'u ru'bë perë adë guná'zidi'i të na iurní. Perë ndë'ë quëhac parë gac cumplir ra Sagradas Escrituras.

⁵⁰ Iurní grë ra shini gusë'dë më bësa'në rai' lë'ë më. Bëllu'në rai'.

Sultërë naziagllu'në

⁵¹ Tubi sultërë guanaldë lë'ë më. Nácull tubsë lari sabë. Guna'zi mënë lë'ëll ⁵² perë bëseá'nëll lari guia'a ra mënë; gaíchill bëllú'nëll.

Bédchi'bë mënë demandë cuntrë Jesús

(Mt. 26.57-68; Lc. 22.54-55, 63-71; Jn. 18.12-14, 19-24)

⁵³ Bia'a rall lë'ë Jesús lu principal bëshuzi. Ndë bédëá grë ra jëfë shtë ra bëshuzi nu ra mësë narlua'a lëy nu ra mëgulë narunë juzguë. ⁵⁴ Guanaldë Pedro dizdë zitu; guatëhi' lidchi bëshuzi principal. Guzubënuhi' ra soliar. Cagtsë'ë rall rua' gui'i.

⁵⁵ Iurní ra principal bëshuzi nu ra jushtici narunë juzguë, gudili rall tubi testigu cuntrë Jesús. Rac shtu'u rall quini rall lë'ë më perë adë bëdzëlëdi'i rall testigu cuntrë lë'ë më. ⁵⁶ Zihani mënë bë'në rall testificar cuntrë lë'ë më perë adë na igual di'dzë shtë rall. ⁵⁷ Por fin guasuldí bëldá mënë falsë nagnu'i:

⁵⁸ —Bini na'a Jesús guni'i: “Guëchilia iádu'u ru'bë naná bëntsa'u nguiu, nu entrë tsunë dzë guntsa'ua stubi nanadë bëntsa'u nguiu”.

⁵⁹ Di'dzë naná rni'i ra testigu, adë rgá'adi'in purquë nádi'in igual.

⁶⁰ Iurní lë'ë bëshuzi principal gualdíd nu guna'bë dí'dzëll lu më:

—¿Pëzielú adë rquébidi'il lu ra di'dzë rë'? ¿Pë runë cuntienë lo quë naquëgni'i mënë cuntrë lë'ël?

⁶¹ Perë lë'ë më dchisë na më; adë pë guni'i më. Iurní lë'ë jëfë shtë bëshuzi bëabrí guna'bë dí'dzëll:

—¿Pë lë'ël nal Cristo, shini Dios, lúniquë narunë tucarë gunë mieti adorar?

⁶² Jesús guni'i:

—Nahia Cristo nu guená tē lua, nguiu nabëshe'ldë Dios lu guédchiliu. Guená tē na; cueza ladë ldi shtë Dios Pudërusë, nu guená tē iurë guëabrá con pudërë la'ni shcahi shtë gube'e.

⁶³ Lë'ë jëfë shtë bëshuzi nalë bëldëll nu bëché'zëll shábëll tantë llanë gualaguë guëquëll. Guní'ill:

—¿Pë guëdë'na'a másru'u testigu?

⁶⁴ Hia bini tē di'dzë dzabë naguni'i nguiu rë' cuntrë Dios. ¿Pë rni'i tē iurne'?

Grë ra mënë guni'i runë tucarë gati Jesús.

⁶⁵ Iurní bëldá rall guzublú bëchi'bë shënë rall lu më. Bëta'u rall lu më. Bëdë'ë rall galné guëc më nu guna'bë di'dzë rall:

—¿Chu bëne'e galné lë'ël?

Ra soliar bëdë'ë rall galné lë'ë më.

Bë'në Pedro negar lë'ë Jesús

(Mt. 26.69-75; Lc. 22.56-62; Jn. 18.15-18, 25-27)

⁶⁶ Zuga'a Pedro guetë rualdëa' shtë lidchi bëshuzi. Bëdchini tubi criadë shtë bëshuzi principal. ⁶⁷ Gunall lu Pedro naná cagtsë'ë rua' gui'i. Iurní gubí'all lu Pedro nu guní'ill:

—Lë'ël zuga'anul Jesús më Nazaret.

⁶⁸ Perë Pedro bë'nëll negar; guní'ill:

—Guënëdia'a lë'ë nguiu; adë rac bë'ahia pë cagní'il.

Bëru'u Pedro fuërë rua' nezë. Bëllidchi gay. ⁶⁹ Stubi vultë gubi'a criadë ni lu Pedro nu guní'ill lu ra mënë nazuga'a ndë:

—Nguiu ni'i nall shmënë Jesús.

⁷⁰ Pedro bëabrí bë'në negar; guní'i' lo mizmë. Gudëdë du'pë tiempë, iurní ra nazuga'a nga'li guni'i rall lu Pedro:

—Verdá nal shmënë Jesús purquë nu nal më Galilea; ruadí'dzël ziquë ra mënë ni.

⁷¹ Iurní Pedro bë'në jurar. Guní'i':

—Gunë Dios cashtigu na si talë adë ruadí'dza verdá. Runguë bë'adia'a nguiu ni el quë narni'i tē na Jesús.

⁷² Lueguë bëllidchi gay stubi vultë. Pedro bëagná ldu'i lo quë naguni'i Jesús lúhi' antsë: “Antsë guëllidchi gay chupë vultë, gúnël negar na tsunë vultë”. Iurní bë'në Pedro llgabë nu bí'ni'.

15

Bia'a mënë lë'ë Jesús lu Pilato

(Mt. 27.1-2, 11-14; Lc. 23.1-5; Jn. 18.28-38)

¹ Iurë brëgue'lë, bëdëa ra jëfë shtë bëshuzi nu ra mësë narlua'a lëy nu ra mëgulë narunë juzguë. Bë'në rall tomar tubi acuerdë. Bëldi'bi rall lë'ë Jesús. Bia'a rall lë'ë më lu Pilato.

² Pilato guna'bë dí'dzëll lu më:

—¿Guldil nal rëy shtë ra israelitë?

Bëquebi më:

—Mizmë lë'ël guní'il di'dzë ni.

³ Ra jëfë shtë ra bëshuzi nalë bë'në rall acasar lë'ë më. ⁴ Stubi vultë guna'bë di'dzë Pilato lu më:

—¿Pëguëa' adë pë rni'il? Blac cusë quëgdchi'bë rall cuntrë lë'ël.

⁵ Perë Jesús dchisë bëa'ni', nu nalë guasë ldu'u Pilato.

Bë'në rall condenar Jesús lu galguti

(Mt. 27.15-31; Lc. 23.13-25; Jn. 18.38—19.16)

⁶ Durantë dzë shtë laní napë Pilato custumbrë guëldá'all tubi prësi, el quë narac shtu'u mënë guëru'u librë. ⁷ Lachigui'bë nanú tubi prësi nalë Barrabás. Lë'ëll con ra sa'll lachigui'bë, gudini rall mënë iurë bëdzatsu rall cuntrë gubernë. ⁸ Bidë mënë lu Pilato tē guëna'bë rall gunë Pilato ziquë custumbrë shtënell.

⁹ Guna'bë di'dzë Pilato lu ra mënë ni:

—¿Guadë narac shtu'u tē guëdë'a libertá, Jesús naná rëy shtë tē?

10 Guc bë'a Pilato por mbidi ra jëfë shtë ra bëshuzi bë'në rall intriegu lë'ë Jesús. 11 Perë ra jëfë shtë bëshuzi bëtsatsu rall ra mënë parë guëna'bë rall guëdë'ë Pilato libertá Barrabás. 12 Iurní Pilato guna'bë di'dzë lu rall stubi vultë:

—¿Perë pë rac shtu'u të guna con Jesús? el quë narni'i tē: “Rëy shtë naciuni Israel”.

13 Iurní gurushtiá rall fuertë; guni'i rall:

—Gati nguiu rë' lu cruz.

14 Pilato guni'i:

—¿Pëllë mal bë'nëll?

Perë lë'ë rall más fuertë gurushtiá rall lu Pilato. Guni'i rall:

—Gati nguiu rë'. Gátill; gátill.

15 Pilato guc shtú'ull guëá'nëll bien con ra mënë; bédë'ëll libertá Barrabás. Despuësë de bédë'ë ra suldadë galné shtë chicuti lë'ë më, bë'në Pilato intriegu lë'ë më të parë guëquë'ë rall Jesús lu cruz.

16 Iurní ra suldadë bia'a rall Jesús parë rualdëa' shtë palaci. Lugar ni lë Pretorio. Bédëá grë ra suldadë.

17 Bëgacu rall lë'ë më tubi lari color guindë. Bëntsa'u rall tubi coronë guitsë; gulú rallin guëc më. 18 Guzublú bë'në rall saludar lë'ë më de burnë. Guni'i rall:

—Guëbani Rëy shtë mënë israelitë.

19 Bédë'ë rall galné guëc më con hiaguë. Bëchi'bë shënë rall lu më; bëzullibi rall lu më; bë'në rall rëspëti lë'ë më ziquë burnë. 20 Despuësë de ni, bédchisú rall lari guindë nanacu më të parë bëgacu rall shabë më stubi vultë. Lueguë bia'a rall lë'i' fuërë rua' guë'dchi të gunë rall crucificar lë'ë më.

Bëquë'ë rall lë'ë Jesús lu cruz

(Mt. 27.32-44; Lc. 23.26-43; Jn. 19.17-27)

21 Ziadëdë tubi nguiu nezë; lëll Simón. Guall lachi perë hia ze'dë guëdchínill guë'dchi. Simón nall shtadë Alejandro nu Rufo. Bë'në ra suldadë punërë lë'ë Simón të guá'all cruz shtë Jesús.

22 Bia'a rall lë'ë Jesús tubi lugar nalë Gólgota, narunë cuntienë Lugar shtë

Calavera. 23 Bédë'ë rall vini nanutsë mirra perë lë'ë më adë bi'i'di'i mëhin.

24 Iurní bë'në rall crucificar lë'ë më, nu ra suldadë gudchitë rall dado nia guadë nagunë gan shabë më. Mudë ni gudi'dzë rall shabë më.

25 Rquë guë'ë rsili bë'në rall crucificar lë'ë më. 26 Nu bëquë'ë rall tubi letrërë guëc cruz naná causë shtë më;

rni'in: “Rëy shtë naciuni Israel”. 27 Nu bëquë'ë rall chupë nguba'në lu cruz; túbill ladë ldi, stúbill ladë rubësë. [

28 Zni guc cumplir Sagradas Escrituras narni'i: “Bë'në rall tratar lë'ë më ziquë nguba'në”.]

29 Grë mënë nardëdë lugar ni, bë'në rall burnë; rni'bi guëc rall lu më; guni'i rall:

—Ja, lë'ël rni'il, guëcuel iádu'u ru'bë nu dzë tsunë guëabrí guëzá'alín stubi.

30 Bieti lu cruz; bë'në salvar mizmë lë'ël.

31 Nu ra principal bëshuzi nu ra mësë shtë lëy, bë'në rall burnë; guni'i lu sa' rall:

—Bë'nëll salvar stubi mënë perë el mizmë lë'ëll adë gúnëdi'ill gan gúnëll salvar lë'ëll. Guni'ill nall Cristo. 32 Si talë nall Rëy shtë më israelitë, pues guëldáguëll lë'ëll lu cruz të guëná hia'a, iurní tsaldí ldu'u hia'a shtí'dzëll.

Nu ra mënë mal naguc crucificar con lë'ë më bë'në rall burnë lë'ë më.

Guti Jesús

(Mt. 27.45-56; Lc. 23.44-49; Jn. 19.28-30)

33 Iurë bëga'a rquë chi'bë chupë, bëcahi guëdubi guë'dchiliu hashtë rquë tsunë guadze'. 34 Mizmë iurë rquë tsunë, fuertë guni'i më:

—Eloi, Eloi, lama sabactani. (Di'dzë ni runë cuntienë: Dios mio, Dios mio, ¿pëguëa' bësá'nëll na?)

35 Bëldá ra nguiu nazú guëlla' lu cruz bini rall pë guni'i më. Repi rall lu sa' rall:

—Guná; lë'ë nguiu rë' cagná'bëll Elías.

36 Lueguë tubi nazuga'a ndë guagllú'nëll; guagllí'ill tubi spongë. Bëgá'dzëllin con vini hi'. Iurní bëzú'bëll spongë guëc varë të parë gu më vini. Guni'ill lu sa'll:

—Cha béza'a, guená hia'a nia zidë Elías të parë guësiéti' l'é'ëll lu cruz.

³⁷ Iurní guni'i më fuertë; guti më. ³⁸ Mizmë iurë ni lë'ë cortinë la'ni iádu'u gure'zin; guc chupë ldëhin dizdë guia'a hashtë guetë. ³⁹ Tubi capitán naná rnibë'a tubi gahiu'a suldadë, zull frentë lu cruz; gunall iurë naguti më. Guní'ill:

—De verdá nguui rë' náhi' shini Dios.

⁴⁰ Tambiën zuga'a nga'li bældá ra na'a. Cagbi'a rall de zitu. Ladi rall zuga'a María Magdalena nu Salomé nu stubi María naná shni'a José nu Jacobo. Jacobo nápëll menor edá. ⁴¹ Ra na'a rë' guanaldë rall lë'ë më iurë ziazú më Galilea. Bë'në rall compa'ni lë'ë më. Nu zac ndë zuga'a stubi shcua'a ra na'a naganaldë lë'ë më hashtë Jerusalén.

Bëga'chi Jesús

(Mt. 27.57-61; Lc. 23.50-56; Jn. 19.38-42)

⁴² Bëdchini guadze' visperë shtë dzë descansë. Bë'në mënë preparar nagáu rall parë grëgue'lë dzë laní purquë dzë descansë adë bë'nëdi'i rall dchi'ni. ⁴³ Por ni José naná më guë'dchi Arimatea bëdchínill lu Pilato. Gupë José valurë; guná'bëll permisi lu Pilato të parë guëcá'chill cuerpë shtë Jesús. José guc tubi më principal ladi ra jushtici narunë juzguë. Nu José quëbézëll tiempë iurë guë'nibë'a Dios ziquë Rëy. ⁴⁴ Iurë bini Pilato guti Jesús, guasë ldú'ull. Guná'bëll lë'ë capitán shtë suldadë; guna'bë dí'dzëll si de verdá guti Jesús. ⁴⁵ Capitán rë' bëquebi lu Pilato:

—Verdá nahin; hia guti Jesús.

Iurní bëdë'ë Pilato permisi lë'ë José të parë guëca'chi José cuerpë shtë më. ⁴⁶ José guzí'ill tubi lari naquichi fini; bësiéte'll cuerpë lu cruz nu bëtú'bill cuerpë shtë më con lari. Iurní bëcá'chill lë'ë më la'ni tubi ba'a nanactsa'u la'ni guë'ë. Gudíshill tubi guë'ë rua' ba'a. ⁴⁷ María Magdalena nu María shni'a José bëchi Rufo, guná rai' ca bëga'chi Jesús.

16

Guashtë Jesús ladi ra tégulë

(Mt. 28.1-10; Lc. 24.1-12; Jn. 20.1-10)

¹ Gudëdë dzë narzi'i ldu'u mënë. María Magdalena nu Salomé nu stubi María shni'a Jacobo, guzi'i rall loción parë tsagte'bi rallin ladi cuerpë shtë më. ² Tumprané primërë dzë shtë llmalë iurë brëgue'lë, gua rall rua' ba'a. Hia gualdani ngubidzë. ³ Repi lu sa' rall:

—¿Chull guëdchibsú guë'ë rë' rua' ba'a?

⁴ Iurní guná rai' lë'ë guë'ë naga'a tubi ladë nu nablac llëru'bë guë'ë.

⁵ Guatë rai' la'ni ba'a; guná rai' ladë ldi shtë ba'a tubi nguui nazubë ndë. Nácuhi' tubi lari naquichi. Bëdzëbë rai'. ⁶ Guni'i nguui:

—Adë rdzëbëdi'i të. Lë'ë të caguili të Jesús më Nazaret naguc crucificar. Hia guashtëhi' ladi ra tégulë. Chu nádi'i ndë'ë. Gulë guná catë bëga'chi më. ⁷ Gulë bëagzé nu gulë guni'i lu shini gusë'dë Jesús nu lu Pedro de quë Jesús guzia'a më delantë lu të parë Galilea. Ndë guená të lu më. Zni guni'i më lu të dizdë más antsë.

⁸ Iurní bëru'u rai'; bëllu'në rai'. Nalë bëdzëbë rai'; bëchi'chi rai' tantë bëdzëguë'ë ldu'u rai'. Ni tubi adë chu lu biadí'dzëdi'i rai' purquë bëdzëbë rai'.

Guná María Magdalena lu Jesús

(Jn. 20.11-18)

[⁹ Despuësë guashtë Jesús ladi ra tégulë, primërë dzë shtë llmalë, bëlua'alú më lu María Magdalena primërë. Antsë bëgú më gadchi mëdzabë la'ni ldu'u María. ¹⁰ María guaguë'në visi lu ra naganaldë lë'ë më antsë. Lë'ë rall nalë riá ldu'u rai' nu ru'në rai'. ¹¹ Iurní bini rai' de quë Jesús nabani stubi nu guná María lúhi', adë gualdídi'i ldu'u rai' shtí'dzi'.

Chupë shmënë Jesús guná rai' lu më

(Lc. 24.13-35)

¹² Mizmë dzë guadze' chupë shmënë Jesús nazia'a nezë lachi, guná rall lu Jesús. Bëlua'alú më lu rall stubi formë. ¹³ Bëagrí rall guë'dchi nu biadi'dzë rall lu sa' rall de quë

bëlua'alú më lu rall perë adë gualdídi'i ldu'u sa' rall.

Bëshe'ldë Jesús ra shini gusë'dë më tsagni'i rai' diza'quë lu ra mënë
(Mt. 28.16-20; Lc. 24.36-49; Jn. 20.19-23)

¹⁴ Más guadze' bëlua'alú Jesús lu ra chi'bë tubi shini gusë'dë më; zubë rai' lu mellë. Gudildi më lë'ë rai' purquë naguëdchi ldu'u rai'. Adë gualdídi'i ldu'u rai' shti'dzë sa' rai' nagoná lu më despuësë guashtë më ladi ra tëgulë. ¹⁵ Guni'i më lu rai':

—Gulë tsaglua'a diza'quë lu ra mënë narëta' guëdubi guë'dchiliu.

¹⁶ El quë narialdí ldu'i diza'quë nu chubë nísi' gac salvárëll, perë el quë nanëdi'i tsaldí ldu'i diza'quë gac condenárëll. ¹⁷ Sëñi rë' gunë rahin compaño ra narialdí ldu'i shti'dzë Dios, por pudërë shtëna guëgú rall mëdzabë la'ni ldu'u mënë; guadi'dzë rall dizë naná guënëdi'i rall. ¹⁸ Guëna'zi rall serpientë nu si talë gu rall cusë venenë adë pë gúnëdi'i ra cusë ni. Guëdchi'bë rall guia'a rall guëc ra narac llu'u nu guëac rai'.

Jesús be'pi lu gube'e

(Lc. 24.50-53)

¹⁹ Despuësë biadi'dzë më di'dzë ni, be'pi më gube'e. Guzubë më ladë ldi shtë Dios. ²⁰ Ra shini gusë'dë më zia'a rai' nu guaglua'a rai' diza'quë lu grë mënë. Mizmë Dadë Jesús bë'në compaño lë'ë rai'; bë'në rai' milagrë; zni bëlua'a Dios de quë shti'dzë rai' na verdá.] Amén.

Diza'quë según San Lucas

Principi shtë diza'quë

¹ Na Lucas, quëquëa'a librë rë' nu guëshé'ldahin lul Tiófilo con llëru'bë rëspëti. Nanël zihani mënë bëquë'ë rall lo quë nabëlua'a Jesús nu lo quë nabë'në më. Guc shtu'u rall guëquë'ë rall cusë según tiempë ecsactë naguquin. ² Bëquë'ë rall lo quë narialdí ldu'u hia'a guquin. Bëquë'ë rall lo quë naguná mënë dizdë tiempë naguzublú ruadi'dzë më diza'quë. ³ Nu guc ldua'a cumë cusë za'quë guëquëa'a tubi histori ecsactë parë gac bë'al verdá na di'dzë rë'. Guna'bë di'dza lu zihani mënë pë guná rall, nu nanëa ra di'dzë rë' na verdá. ⁴ Caquëa'a lul iúbil Tiófilo, parë gac bë'al ra cusë nabëlua'a mënë lul nahin verdá.

Tubi ianglë bë'në anunci guëdchini Juan Bautista lu guë'dchiliu

⁵ Tiempë dzë ni Herodes guc rëy shtë Judea, nanú tubi bëshuzi lë Zacarías. Náhi' con los de más sáhi' grupë shtë Abías. Tse'lë Zacarías lë Elizabet; shtadë guë'lú Elizabet guc bëshuzi nabëru'lë Aarón. ⁶ Zacarías nu Elizabet tubldí na shcuendë rai' lu Dios nu bëzu'bë diaguë rai' grë mandamientë nu lëy shtë Dadë Dios. Bë'në rai' cumplir. ⁷ Gúpëdi'i rai' shíni' purquë Elizabet gúdi'i shíni'. Además de ni guërupë rai' hia më gushë rai'.

⁸ Guzac tubi dzë bë'në tucarë Zacarías gúni' dchi'ni shtë bëshuzi lu Dios según turnë grupë shtë Zacarías gunë rai' dchi'ni. ⁹ Ziquë na custumbrë shtë ra bëshuzi, gua rai' tubi pueshtë nia'a chu gunë tucarë tsaldú gushialë lu Dios la'ni iádu'u ru'bë. Bë'në tucarë Zacarías. Guatëhi' lugar sagradë shtë iádu'u. ¹⁰ Iurë lë'ë ialë rie'qui, grë ra mënë zihani narë rualdëa' shtë iádu'u, quëadi'dzënú rall Dios. ¹¹ Iurní bëlua'alú tubi ianglë shtë Dios lu Zacarías. Zúhi'

ladë ldi shtë bëcu'guë catë rie'qui ialë. ¹² Iurë guná Zacarías lu ianglë, bëdzëbë Zacarías; bëdzëlëdi'i Zacarías pë nihúni'. ¹³ Perë lë'ë ianglë guni'i:

—Zacarías, adë rdzëbëdi'il purquë shtí'dzël bédchini lu Dios. Gunë më lo quë narná'bël lu më. Lë'ë tsë'lël Elizabet gapë tubi me'dë naguëdë'ë të lëhi' Juan. ¹⁴ Iurë lë'ë me'dë guëdchini guë'dchiliu, guëquitë ldú'ul nu tsu lëgrë ldú'ul. Zihani mënë guëquitë ldu'u rall iurë lë'ë me'dë galë. ¹⁵ Gáqui' siervë ru'bë shtë Dadë Dios, nu gúdi'i' vini. Gúdi'i' ni tubi clasë licor. Dizdë antsë gáli' hia cabezë Espíritu Santo la'ni ldú'i'. ¹⁶ Guëni'i' shtí'dzë Dios nu zihani mënë shtë naciuni Israel guëabré ldu'u rall con Dadë Dios shtë hia'a. ¹⁷ Shínil quíblú lu el quë naguëshe'ldë Dios. Ziquë guc el quë nabiadi'dzë shtí'dzë Dios con llëru'bë pudërë; lëhi' Elías; shínil guëdchini con mizmë pudërë nu llni. Guëni'inú shínil naciuni Israel parë cue za'quë shtadë rall nu shini' rall. Guëluá'ai' lu narzu'bë diaguëdi'i shtí'dzë Dios parë guëabré ldu'u rall lu nezë za'quë. Zni gac preparar mënë parë gunë rall sirvë lu Dadë Dios.

¹⁸ Iurní Zacarías guna'bë di'dzë lu ianglë:

—¿Lla gac bë'ahia zni purquë hia gu'sha nu tse'la napë zihani izë?

¹⁹ Iurní bëquebi ianglë:

—Gabriel lëhia. Na zua lu Dios. Bëshe'ldë më na parë zeldë guënia'a lul diza'quë rë'. ²⁰ Perë guná, cumë adë gualdídi'i ldú'ul lo quë nagunia'a lul, gu'pë guëá'nël. Gáquëdi'i guëni'il hashtë guëdchini shínil lu guë'dchiliu. Gac cumplirin según tiempë nagunë Dios disponer.

²¹ Ra mënë narë rualdëa' shtë iádu'u quëbezë rall lë'ë Zacarías. Bëdzëlëdi'i rall pë niani'i rall pëzielú quëac ldë'ë Zacarías lugar sagradë, ²² perë iurë gualú bëru'u Zacarías, ráquëdi'i rni'i Zacarías. Guc bë'a mënë de quë guná Zacarías tubi cusë ru'bë shtë Dios la'ni iádu'u. Purë con guiá'ai' ruadí'dzi' purquë bëá'ni' gu'pë.

²³ Iurní gualú ra dzë nabë'në tu-carë gunë Zacarías sirvë la'ni iádu'u, bëabri' lídchi'. ²⁴ Despuësë de ni Elizabet, tse'lë Zacarías, nua shíni'. Adë ca bërú'udi'i Elizabet; guquërdi' lídchi' por ga'i mbehu. ²⁵ Guní'i' la'ni ldú'i': "Dadë Dios nacabezë gube'e bënë'eil' permissi parë gapa shinia. Bëga'a ldu'u më na; iurní adë rtúdi'i lua lu ra mënë gúpëdia'a shinia."

Tubi ianglë bënë'ë anunci guëdchini Jesús

²⁶ Shu'pë mbehu nua shini Elizabet, iurní bëshe'ldë Dios tubi ianglë lë Gabriel parë guanúhi' rsunë lu María naquërelde tubi guë'dchi Nazaret shtë Galilea. ²⁷ María na lliguëna'a. Nápi' comprumisi parë guëtsë'ai' con tubi sultërë lë José. Shtadë guëlu José guc rëy David. ²⁸ Gabriel guatë lugar catë quërelde María, nu guní'i' lu María:

—Shtsanë. Nalë rac shtu'u Dios lë'ël. Cabezënú më lë'ël. Bënë'ë ldai' më lë'ël entrë grë ra na'a narë lu guë'dchiliu.

²⁹ Nalë bëdzëguë'ë ldu'u María; bini' di'dzë rë'. Adë gurëdchidi'i ldú'i'. Runë shgábi' pë runë cuntienë saludë shtë ianglë. ³⁰ Iurní ianglë guni'i':

—María, adë rdzëbëdi'íl. Dios gudili lë'ël parë gunë më tubi favurë parë lë'ël. ³¹ Shínil bë'a; gápël tubi shínil. Lë'ë me'dë naguëdchini guë'dchiliu, guërulëhi' Jesús. ³² Gáqui' tubi më ru'bë. Gápi' lë zndë'ë: Shini Dios nacabezë gube'e. Nu Dadë Dios guëdë'ë pudërë lë'i' parë guënbë'ai' grë mënë israelitë. Cuëzi' lu trunë shtë David, shtadë guëluhi'. ³³ Shínil guënbë'ai' guëdubi naciuni Israel parë siembrë, nu guënbë'ai' manërë nanápëdi'í fin.

³⁴ Iurní María guna'bë di'dzë lu ianglë:

—¿Lla gac lo quë naguní'íl lua? La'di guënédia'a nguiu.

³⁵ Repi ianglë iurní:

—Gaquin por pudërë shtë Espíritu Santo naguëdchini lul. Pudërë shtë Dios nacabezë gube'e, guëdchíni' lul ziquë tubi shcahi naguësë'au lë'ël.

Por ni shínil nagápël, grë mënë shtë guë'dchiliu guëni'i' rall náhi' santu, shini Dios. ³⁶ Nu shprímël Elizabet gápi' tubi ngulë'në. Hia më gushë na Elizabet perë guná, hia guc shu'pë mbehu nua shíni', nu rni'i' mënë tsúdi'i shíni'. ³⁷ Parë Dios ni tubi cusë nádi'i naganë.

³⁸ Iurní bëquebi María:

—Nahia criadë shtë Dadë Dios. Gaquin según nagunë Dios disponer, cumë ziquë guní'íl lua.

Lueguë lë'ë ianglë zëagzë.

María gua visitë lidchi Elizabet

³⁹ Mizmë ra dzë ni María gua nasesë lu tubi guë'dchi shtë Judea. Guë'dchi ni naquë cula'ni dani. ⁴⁰ Guatë María lidchi Zacarías nu guni'i' María lu Elizabet:

—Shtsanë.

⁴¹ Iurë bini Elizabet lo quë naguni'i' María, lë'ë me'dë bëni'bi la'ni Elizabet. Mizmë iurní bëdchini Espíritu Santo parë cuezënúhi' lë'ë Elizabet.

⁴² Fuertë guní'i' lu María:

—Dios bë'në ldai' lë'ël más quë grë na'a, nu bë'në ldai' më shínil nanuá'al. ⁴³ ¿Chu nahia bidë guënal na? Nal shni'a më el quë narnibë'a na. ⁴⁴ Iurë binia cha'l, lë'ë me'dë bëni'bi lania por tantë bëquitë ldú'i'. ⁴⁵ Nu nalë dichusë nal purquë gualdí ldú'ul Dios. Gualdí ldú'ul gac cumplir lo quë naguni'i' Dios lul.

⁴⁶ Iurní guni'i' María:

Con guëdubinú ldua'a quëhuna alabar Dadë Dios.

⁴⁷ Rquitë ldua'a purquë Dios na Salvador shtëna.

⁴⁸ Bëga'a ldu'u më na; bë'në më cuendë adë nádia'a më ru'bë sino tubi criadë humildë shtëhi',

perë dizdë iurne' grë mënë naguëdchini lu guë'dchiliu, guëni'i' rall bë'në ldai' më na.

⁴⁹ El quë narnibë'a grë cusë, bë'ni' cusë ru'bë parë na. Santu na më.

⁵⁰ Siembrë rga'a ldu'u më nu quëhunë më compa'ni grë mënë nanapë rëspëti lu më.

51 Zihani cusë ru'bë bënë më con
guia'a më.

Bësëllu'në më ra narunë naru'bë con
grë shgabë rall.

52 Mënë narunë naru'bë, gulaguë rall
catë rnibë'a rall, bënë Dios,
perë bédë'ëru'u më parë güe'pi guia'a
ra mënë narunë narú'bëdi'i lu
guë'dchiliu.

53 Bëne'e më cusë za'quë parë ra narl-
dia'në hashtë bielë rall.

Ra ricu bëshe'ldë më; zia'a rall sin adë
pë nápëdi'i rall.

54 Bënë më compañi lë'ë ra më is-
raelitë, ra narunë sirvë lu më.

Adë bëa'ldëdi'i ldu'u më shmënë më.

55 Zni bënë më cumplir lo quë na-
guni'i më lu ra shtadë guëlú
hia'a,

lu Abraham nu lu ra llëbni shtëhi'
naná shtadë guelú hia'a.
Di'dzë ni na parë siemprë.

56 María guquërdënú Elizabet
tsunë mbehu. Iurní bëabri' lídchi'.

Bëdchini Juan lu guë'dchiliu

57 Hia guc cumplir tiempë gulë
shini Elizabet. Gúpi' tubi ngulë'në.

58 Iurë ra shvëcini Elizabet con
shfamíli' bini rall de quë bëga'a ldu'u
Dios lë'i' nu bédë'ë më tubi shíni',
bëdchini rall nu nalë bëquitë ldu'unú
rall Elizabet. 59 Gudëdë shunë dzë
nu bëdchini tiempë parë gunë bëshuzi
cumplir custumbrë religiusë; chuguë
du'pë partë delicadë shtë me'dë. Ra
mënë guc shtu'u rall niaca'a me'dë
ziquë lë shtadë me'dë, 60 perë shni'a
me'dë guni'i:

—Juan guërulë me'dë.

61 Guni'i rall iurní:

—Ni tubi Juan nídi'i ladi shfamíli'.

62 Iurní guna'bë di'dzë rall con
guia'a rall lu shtadë me'dë parë
gac bë'a rall nia chu guërulë me'dë;
guëni'i shtadë me'dë. 63 Zacarías
con sëni guná'bëi' tubi tablë parë
quë lëtrë luhin. Bëquë'ëi': “Juan
guërulë me'dë”. Grë mënë bëdzëguë'
ldu'u rall iurní. 64 Mizmë iurní
bëabri' guni'i Zacarías. Bëni'bi
ldúdzi'. Guzublú biadí'dzi'; guni'i
llëru'bë na pudërë shtë Dios. 65 Ra
mënë naquërdë alreduerë lidchi

Zacarías, bëdzëguë' ldu'u rai'. Por
grë nezë shtë Judea hashtë lu lumë
shtë dani, bërë'tsë ra di'dzë pë guc
con Elizabet nu Zacarías. 66 Grë ra
nabini pë guc, bënë rall llgabë nu
guni'i rall lu sa' rall:

—¿Pë cha'a gac me'dë?

Rni'i rall zni purquë en verdá
cabezënú Dios lë'ë me'dë.

Labansë shtëné Zacarías

67 Espíritu Santo cabezënú lë'ë
Zacarías, shtadë Juan, nu guni'i
Zacarías di'dzë rë' por pudërë shtë
Dios:

68 Llëru'bë na pudërë shtë Dios con
lë'ë hia'a; na hia'a më Israel.

Bidë guená më lë'ë hia'a nu bënë më
salvar lë'ë hia'a, ra nagulë më.

69 Nu bëne'e Dios tubi më ru'bë na-
gunë salvar lë'ë hia'a. Nápi'
llëru'bë pudërë.

Bëdchíni' de famili shtë David, el quë
nabënë sirvë lu Dios.

70 Zni guc cumplir lo quë naguni'i ra
mënë nabiadi'dzë shti'dzë Dios
guahietë.

Santu na rai'.

71 Guni'i më dizdë guahietë de quë
gunë më salvar lë'ë hia'a guia'a
ra enemigu shtë hia'a.

Nu gunë më librar lë'ë hia'a de grë
narldënú lë'ë hia'a.

72 Gunë më ra cusë rë' purquë bënë
më prometer lu shtadë guelú
hia'a de quë guëga'a ldu'u më
lë'ë hia'a.

73 Bënë më prometer con juramentu
lu shtadë guelú hia'a Abraham

74 de quë gunë më salvar lë'ë hia'a de
grë pudërë nanapë enemigu
shtë hia'a

parë gac guëdë'na'a sirvë lu më sin
adë guëdzëbëdi'ia'a.

75 Guëdubi tiempë naguëbánia'a,
guëdë'na'a sirvë lu më manërë
za'quë sin ni tubi duldë la'ni
ldu'u hia'a.

76 Lë'ël shinia, Dios nacabezë gube'e,
gunë më punërë lë'ël ziquë
tubi naruadi'dzë shti'dzë Dios
lu ra mënë.

Antsë guëdchini el quë narnibë'a lë'ë
hia'a, quibëlul lúhi' parë gac

preparadë ra mënë parë iurë guëdchini më.

⁷⁷ Guëni'íl lu ra mënë nagulé më lla gac salvar rall të gac perdunë duldë shtë rall.

⁷⁸ Grë ni na por galërğa'a ldu'u më. Gac cumplirin iurë gue'dë guëdchini tubi ziquë llni shtë ngubidzë brëgue'lë dizdë nezë guia'a

⁷⁹ të parë guiani nezë shtë ra naquërelde lu nacahi, ra nardzëbë lu galguti, të parë cuedchí ldu'u hia'a.

⁸⁰ Juan, shini Zacarías, guarú'bi' nu másru'u riaru'bë llni shtë Dios parë lë'i'. Guquëréldi' lugar catë nídi'i mënë. Zni bé'ni' hashtë dzë guzublú guni'inúhi' ra mënë israelitë diza'quë shtë Dios.

2

Bëdchini me'dë Jesús lu guë'dchiliu (Mt. 1.18-25)

¹ Tiempë dzë ni César Augusto gunibë'a tsasë cënsë shtë ra mënë guëdubi guë'dchiliu. ² Ni na primëre cënsë naguc dzë na Cirenio guc gubernadurë shtë Siria. ³ Grë mënë gua ladzë shtadë guélú rai' parë guëdë'ë rai' lë rai'. ⁴ Nu zac bëru'u José guë'dchi Nazaret shtë në regiuni Galilea. Bëdchíni' Belén shtë në regiuni Judea parë guagdë'ëi' lëhi' purquë náhi' famili shtë David nu Belén na guë'dchi shtë David. ⁵ María nápi' comprumisi parë guëtsë'ai' con José. Tiempë ni hia nua shini María. ⁶ Nanú rai' Belén; bëdchini tiempë parë galë shíni'. ⁷ Ndë bëdchini primëre me'dë nguiu. Bëtu'bi María me'dë tubi lari nu gú'ti' catë rau ma purquë nídi'i lugar catë guëa'në rai' pusadë.

Bëlua'alú ra ianglë lu ra vëquërë

⁸ Cerquë guë'dchi Belén rëta' ra vëquërë. Quëhapë rall lli'li lachi. Hia na gue'lë. ⁹ Iurní bëdchini tubi ianglë nabëshe'ldë Dadë Dios. Bëdchini tubi llni dushë shtë Dios. Rabtsë'ë llni alrededurë de ra vëquërë. Nalë bëdzëbë rall. ¹⁰ Iurní repi ianglë:

—Adë rdzëbëdi'i të purquë zeldënúa tubi nutici za'quë; na parë grë sa' të. Di'dzë ni guësëquitë ldu'u të. ¹¹ Nedzë gulë tubi me'dë guë'dchi shtë David. Na me'dë Cristo, el quë nagudili Dios parë guënbë'ai'. Náhi' Dadë nagunë salvar lë'ë të. ¹² Parë gac bë'a të chu náhi', guëdzëlë të lë'ë me'dë dú'bi' tubi ldë lari. Nagá'ai' catë rau ma.

¹³ Mizmë iurní guná vëquërë másru'u zihani ianglë shtë gube'e cula'ni primëre ianglë. Bë'në rai' alabar Dios; guni'i rai':

¹⁴ Llëru'bë na pudërë shtë Dios nacabezë más guia'a lu gube'e. Bë'në më tubi favurë parë ra mënë narsëquitë ldu'u lë'ë më; lu guë'dchiliu tsu paz, cuedchí ldu'u mieti.

¹⁵ Iurë ra ianglë bëabrí rai' gube'e, guni'i ra vëquërë lu sa' rai':

—Cha guíá hia'a Belén, nia pë guc de lo quë nabëlua'a Dadë Dios lu hia'a.

¹⁶ Iurní nasesë zia'a rai' Belén. Guná rai' lu María nu José nu me'dë. Lë'ë me'dë naga'a catë rau ma. ¹⁷ Iurë guná ra vëquërë lu rai', guni'i rall lu ra mënë nazuga'a ndë lo quë naguni'i ianglë lu rall shcuendë me'dë. ¹⁸ Grë nazuga'a ndë bini naguni'i vëquërë; bë'në rall llgabë gu nanú verdá lo quë naguni'i vëquërë. ¹⁹ Perë María adë ruadí'dzëdi'i pë llgabë nananú la'ni ldú'i'. Guagla'guë bë'ni' llgabë lla na ra cusë rë'. ²⁰ Ra vëquërë bëabrí rall. Guni'i rall de quë llëru'bë na pudërë shtë Dios. Guni'i rall dushquilli Dios por lo quë naguná rall nu lo quë nabini rall. Bëdë'ë rall graci lu më purquë grë cusë guc cumplir tal ziquë guni'i ianglë lu rai'.

José nu María guanú rai' Jesús iádu'uru'bë

²¹ Gudëdë shunë dzë; iurní bëchuguë bëshuzi du'pë guí'di shtë partë delicadë shtë me'dë. Bëru'le me'dë Jesús, el mizmë naguni'i ianglë lu María antsë lë'i' gua'a shíni'.

²² Iurë gualú cuarenta dzë, iurní bë'në tucarë gunë María nu José cumplir según lëy shtë Moisés të

gáqui' limpi. Bě'ně rai' naruně tu-
carě tubi na'a narapě me'dě. Por
ni José nu María guanú rai' lě'ě
Jesús iádu'u ru'bě ciudá Jerusalén.
Guagdchinínú rai' lě'ě me'dě lu Dadě
Dios. ²³ Bě'ně rai' ni purquě naescritě
la'ni lěy shtě Dios narni'i: “Priměre
ngulě'ně naguēne'e Dios parě lě'ě tē,
gulě tsagdchinínú tē me'dě lu Dadě
Dios purquě náhi' parě lě'ě mē”. ²⁴ Nu
zac María nu José bēd'ě rai' chupě
ma'ñi gati ra ziquě ofrendě lu Dios
purquě lěy shtě Dios rni'i: “Ra prubi
guně rall ofrecerě chupě guguě u
chupě palumě bi'chi”.

²⁵ Tiempě ni guquērelde tubi
nguiu guē'dchi Jerusalén. Lěhi'
Simeón nu tubdí na shcuēndi' lu
Dios. Bě'ni' cumplir shti'dzě mē.
Nu cabézi' guēdchini tubi naguně
salvar naciuni Israel de grě enemigu
shtě rall. Espiritu Santo cabezēnūhi'
Simeón. ²⁶ Bēdchini tubi di'dzě lu
Simeón por pudērě shtě Espiritu
Santo de quě adě gátidi'i Simeón
hashtě despuēsě guēnáhi' lu Cristo,
el quě nagudili Dios parě guēnibé'ai'.
²⁷ Espiritu Santo bē'ně compaňi lě'ě
Simeón tē guáhi' iádu'u ru'bě mizmē
tiempě bēdchini María nu José parě
guēdchinínú rai' me'dě Jesús lu Dios,
nu bē'ně rai' ofrecerě chupě ma lu
mē. Bě'ně rai' cumplir lěy shtě Dios.
²⁸ Simeón gudēdchi lě'ě me'dě. Bě'ně
Simeón alabar Dios; guni'i Simeón:

²⁹ Dadě, iurne' nahia cunformě;
gualú shchi'nia.

Cuntētě gatia purquě bē'něl cumplir
lo quě naguní'il lua.

³⁰ Gunahia con prupi sluhia lu na-
guně salvar lě'ě na'a.

Běshé'lděl nguiu ni.

³¹ Běshé'lděl lě'i' delantě grě ra naci-
uni shtě guē'dchiliu tē guēná
rall lu Salvador.

³² Lě'i' náhi' ziquě na llni parě
guēziani' lu ra mēnē nanádi'i
mē israelitě; gac bē'a rall
shti'dzi',

nu por lě'i' ra mē israelitě nagudíil,
gapě rall hunurě.

³³ José con shni'a Jesús guasě ldu'u
rai' iurě bini rai' lo quě naguni'i
Simeón. ³⁴ Simeón guna'bě lu Dios
tē guně ldai' mē lě'ě rai'. Nu guni'i
Simeón lu María:

—Guná, por lo quě naguně me'dě
rē' zihani mēnē israelitě tsabi'guě rall
lu Dios, nu zihani rall guēniti rall
lu mē. Shti'dzi' gac ziquě sēñi parě
ra mēnē naquērelde tiempě ne' perě
guně rall cuntrě lě'i'. ³⁵ Perě lě'ěl,
María, gápěl dulurě ziquě tubi spadě
dēdē laguě la'ni ldú'ul. Por me'dě
rē' llgabě naga'chi shtě zihani mēnē,
guēru'u rahin lu llni.

³⁶ Nu zac la'ni Jerusalén nanú tubi
na'a lě Ana naná shtsa'pě Fanuel.
Aser guc shtadě guélú rai'. Ana guc
tubi siervě nabiadi'dzě shti'dzě Dios,
perě hia gú'shi'. Llígui' bētsé'ai'.
Gubaninūhi' tsé'li' gadchi izě, guti
tsé'li'. ³⁷ Bēá'ni' viudě; ne' nápi'
ochenta y cuatro izě. Grě ra dzě
riáhi' iádu'u. Dzě la gue'lě rúni'
adorar Dios. Ruadi'dzēnūhi' Dios nu
rúni' ayuně. ³⁸ Mērě iurní guabi'guě
Ana catě cabezě José nu María con
me'dě, bēd'ě Ana graci lu Dios.
Guagla'guě biadi'dzēnú Ana lu ra
mēnē naquēbezě el quě naguēshe'ldě
Dios parě gúni' salvar naciuni Israel.
Jesús na el quě nabēshe'ldě Dios,
guni'i Ana.

Bēabrí José nu María guē'dchi Nazaret

³⁹ Iurní gualú bē'ně María nu José
cumplir grě naruně tu-carě según
lěy shtě Dios iurě lě'ě primērě shini
mēnē guēdchini guē'dchiliu, bēabrí
rai' Galilea hashtě guē'dchi Nazaret,
ladzě María nu José. ⁴⁰ Lě'ě me'dě
guaru'bě con llēru'bě llni shtě Dios.
Bě'ně Dios compaňi lě'i' nu bē'ně ldai'
mē guēqui'.

Gua Jesús visitě iádu'u ru'bě

⁴¹ Cadě izě ria shtadě Jesús
Jerusalén parě gac laní Pascu.
⁴² Chi'bě chupě izě napě Jesús, iurní
gua rai' Jerusalén ziquě na costum-
brě shtě rai'. ⁴³ Iurě gualú laní,
guna'zi rai' nezě Nazaret. Hia Jesús

bëa'ni' Jerusalén perë adë bédë'ledi' rai' cuendë. ⁴⁴ Bë'në rai' llgabë Jesús ze'dë ladi ra mënë naze'denú rai'. Hia guc tubi dzë ze'dë guézë rai', iurní guatili rai' shini rai' entrë shfamili rai' nu entrë los de más sa' rai'. ⁴⁵ Adë bédzë'ledi' rai' Jesús. Iurní bëabrí rai' Jerusalén parë tsatili rai' Jesús.

⁴⁶ Gudëdë tsunë dzë; bédzë'li' la'ni iádu'u. Zubënúhi' ra mësë narlua'a lëy shtë Moisés. Caqué diaguë Jesús shti'dzë rall nu zac guna'bë dí'dzi' lu rall. ⁴⁷ Grë nabini naguni'i Jesús, bédzëguë' ldu'u rall tantë ráqui' nu manërë rquëbi' lu shti'dzë ra mësë. ⁴⁸ Iurë lë'ë shtádi' bédchini con shní'ai', bédzëguë' ldu'u rai'. Iurní guni'i María:

—Llga'në, ¿pëzielú bë'nël zni'i con lë'ë na'a? Shtádël nu lë'ë na nalë rquëdi'ni ldu'u na'a; zudili na'a lë'ël.

⁴⁹ Iurní guni'i Jesús lu rai':

—¿Pëzielú quëguili të na stubi luga? ¿Pë adë rac bë'adi'i të napë quë guna lo quë narac shtu'u Shtada?

⁵⁰ Perë lë'ë rai' adë guc bë'adi'i rai' pë runë cuntienë shti'dzë Jesús.

⁵¹ Lueguë bëabrí Jesús con lë'ë rai' guë'dchi Nazaret. Guagla'guë bëzu'bë diaguë Jesús lu shtádi'. Hia shní'ai' quëhúni' tantë llgabë la'ni ldú'i' perë adë chu lu biadí'dzëdi'i' pë llgabë nápi'.

⁵² Jesús guagla'guë guarú'bi' nu bédë'ë Dios llni guëqui'. Grë lo quë nabë'ni', bëa'nin bien lu Dios nu lu ra mënë.

3

Juan Bautista quëadi'dzë lugar catë nídi'i mënë

(Mt. 3.1-12; Mr. 1.1-8; Jn. 1.19-28)

¹ La'ni izë che'ñi shtë gubernë Tiberio César naná rëy rumanë, Poncio Pilato guc gubernadurë shtë Judea. Herodes guc gubernadurë shtë Galilea. Lë'ë bëchill, Felipe, guc gubernadurë shtë Iturea nu Traconite. Lisantias guc gubernadurë shtë Abilinia. ² Anás nu Caifás na rall primërë bëshuzi namás rnibë'a. La'ni ra dzë ni bédchini shti'dzë Dios lu Juan, shini Zacarías, lugar

catë nídi'i mënë. ³ Juan zia'a zihani nezë. Guagní'i' lu ra mënë naquërelde guëlladchi rua' guë'gu Jordán. Guní'i' lu ra mënë chubë nisë rall parë gac bë'a mieti gunë nadzë'ë mudë nanabani rall, zni gac perdunë duldë shtë rall. ⁴ Zni bë'në Juan según nabëquë'ë Isaías, el quë nabiadi'dzë shti'dzë Dios. Bëquë'ë Isaías:

Nanú tubi narni'i fuertë lugar catë quërdëdi'i mënë.

Guní'i': "Gulë bë'në preparar la'ni ldu'u të ziquë nezë ldi parë iurë lë'ë më guëdchini.

⁵ Grë bërrancu guëdze'.

Grë dani con ra lumë gaquin tubldí.

Grë nezë lecu guëldí rahin.

Ra nezë despereju guëac za'quin.

⁶ Grë ra mënë shtë guë'dchiliu guëná rall lla mudë guëzunë më almë shtë ra mënë parë gac salvar rall."

⁷ Iurë bédchini zihani mënë lu Juan parë guëchu'bë nisë Juan lë'ë rall, guni'i Juan:

—Na të ziquë shini mbe'ldë. Gunë më juzguë lë'ë të. Nídi'i mudë guëru'u të sin quë adë gac juzguë të. ⁸ Si talë gunë nadzë'ë të mudë nabani të, gulë gac të ziquë hiaguë nardë'ë nashi. Gulë bë'në bien lu sa' të. Adë gápëdi'i të confiansë purquë na të llëbni Abraham gunë Dios salvar lë'ë të purquë rnia'a lu të, napë më pudërë parë lë'ë guë'ë rë' gac rahin llëbni Abraham. ⁹ Mizmë iurne' ziquë guiubëaguë nalistë parë chuguë ra hiaguë, grë ra hiaguë nanápëdi'i nashi za'quë, chuguin nu tsahin lu gui'i.

¹⁰ Iurní guna'bë di'dzë ra mënë zihani:

—¿Pë rac shtu'u Dios guëdë'në na'a?

¹¹ Juan bëquebi:

—El quë nanapë chupë manguë, guëdë'ëll tubi ca'a el quë nabënapëdi'i. El quë nanapë naguëda'u, quí'dzëllin ca'a nabënapëdi'i.

¹² Nu bédchini bëldá cubradurë shtë impuestë parë chubë nisë rall. Guna'bë di'dzë rall lu Juan:

—Mësë. ¿Pë guëdë'në na'a?

¹³ Juan guni'i:

—Adë rúnëdi'i të cubrë más de lo quë narni'i lëy ca'a të.

¹⁴ Nu bældá sultadë rumanë guna'bë di'dzë rall:

—Lë'ë na'a, ¿pë guëdë'në na'a?

Guni'i Juan lu rall:

—Adë cuánëdi'i të shtë mënë con galnë. Adë guëdchisúdi'i të pë shtë mënë con bishi. Gulë gac cunformë lo quë naquëguilli gobiernë lë'ë të.

¹⁵ Cumë ziquë ra mënë gualdí ldu'u rall ze'dë guëdchini cusë ru'bë, guni'i rall la'ni ldu'u rall gu lë'ë cha'a Juan náhi' Cristo, el quë nagudili Dios parë guëribé'ai'. ¹⁶ Perë Juan bëquebi lu ra mënë:

—Guldía, rchu'bë nisa con nisë perë ze'dë stubi më más nanapë pudërë quë na. Adë rúnëdi'i tucarë guëshaca du gui'di shtë shrachi më. Lë'ë më gunë më stubi cusë. Guëzunë më ldu'u të con Espíritu Santo nu guënë'ei' pudërë. Stubi tantë lë'ë të gunë më juzguë con juici shtë gui'i. ¹⁷ Ziquë tubi narsú bë'dchi trigu të parë rru'u gui'lli tubi cu', zni guëdchini më të cuë më ra mënë za'quë parë lë'ë më. Ra mënë nari-aldídi'i ldu'i Dios tsa rall lu gui'i catë nídi'i fin.

¹⁸ Con ra di'dzë rë' nu con zihani enseñansë, bëlua'a Juan diza'quë lu ra mënë. ¹⁹ Perë Juan guni'i guëc gubernadurë Herodes de quë nádi'i za'quë nabë'në Herodes con tse'lë bëchi Herodes. Felipe lë bëchill. Na'a ni lë Herodías. Por zihani cusë mal nabë'në Herodes guni'i Juan guëquëll. ²⁰ Nu Herodes bë'nëll stubi cusë más naná mal; bëtiá'all lë'ë Juan lachigui'bë.

Jesús bëriubë nisë

(Mt. 3.13-17; Mr. 1.9-11)

²¹ Antsë Juan gua lachigui'bë, iurë lë'ë ra mënë bëriubë nisë, nu Jesús bëriubë nisë; guzac iurë guni'inú Jesús Dios, iurní bëlla'lë gube'e.

²² Iurní bédchini Espíritu Santo parë cuezënúhi' lë'ë më. Rluá'ai' ziquë shcuerpë palumë nu bédchini tubi bë nezë lu gube'e nu guni'i bë:

—Lë'ël nal shinia narac shtua'a. Nalë rquitë ldua'a rnahia lul.

Ra shtadë guëlü Jesús

(Mt. 1.1-17)

²³ Jesús napë galdë bi chi izë, iurní guzublú bëlua'a më lë'ë ra mënë. Grë ra mënë gualdí ldu'u rall Jesús na shini José. Shtadë José guc Elí. ²⁴ Shtadë Elí guc Matat. Shtadë Matat guc Leví. Shtadë Leví guc Melqui. Shtadë Melqui guc Jana. Shtadë Jana guc José. ²⁵ Shtadë José guc Matatías. Shtadë Matatías guc Amós. Shtadë Amós guc Nahum. Shtadë Nahum guc Esli. Shtadë Esli guc Nagai. ²⁶ Shtadë Nagai guc Maat. Shtadë Maat guc Matatías. Shtadë Matatías guc Semei. Shtadë Semei guc José. Shtadë José guc Judá. ²⁷ Shtadë Judá guc Joana. Shtadë Joana guc Resa. Shtadë Resa guc Zorobabel. Shtadë Zorobabel guc Salatiel. Shtadë Salatiel guc Neri. ²⁸ Shtadë Neri guc Melqui. Shtadë Melqui guc Adi. Shtadë Adi guc Cosam. Shtadë Cosam guc Elmodam. Shtadë Elmodam guc Er. ²⁹ Shtadë Er guc Josué. Shtadë Josué guc Eliezer. Shtadë Eliezer guc Jorim. Shtadë Jorim guc Matat. ³⁰ Shtadë Matat guc Leví. Shtadë Leví guc Simeón. Shtadë Simeón guc Judá. Shtadë Judá guc José. Shtadë José guc Jonan. Shtadë Jonan guc Eliaquim. ³¹ Shtadë Eliaquim guc Melea. Shtadë Melea guc Mainán. Shtadë Mainán guc Matata. Shtadë Matata guc Natán. Shtadë Natán guc David. ³² Shtadë David guc Isaí. Shtadë Isaí guc Obed. Shtadë Obed guc Booz. Shtadë Booz guc Salmón. Shtadë Salmón guc Naasón. ³³ Shtadë Naasón guc Aminadab. Shtadë Aminadab guc Aram. Shtadë Aram guc Esrom. Shtadë Esrom guc Fares. Shtadë Fares guc Judá. ³⁴ Shtadë Judá guc Jacob. Shtadë Jacob guc Isaac. Shtadë Isaac guc Abraham. Shtadë Abraham guc Taré. Shtadë Taré guc Nacor. ³⁵ Shtadë Nacor guc Serug. Shtadë Serug guc Ragau. Shtadë Ragau

guc Peleg. Shtadë Peleg guc Heber. Shtadë Heber guc Sala. ³⁶ Shtadë Sala guc Cainán. Shtadë Cainán guc Arfaxad. Shtadë Arfaxad guc Sem. Shtadë Sem guc Noé. Shtadë Noé guc Lamec. ³⁷ Shtadë Lamec guc Matusalén. Shtadë Matusalén guc Enoc. Shtadë Enoc guc Jared. Shtadë Jared guc Mahalaleel. Shtadë Mahalaleel guc Cainán. ³⁸ Shtadë Cainán guc Enós. Shtadë Enós guc Set. Shtadë Set guc Adán. Adán na shini Dios.

4

Niasiguë mëdzabë lë'ë Jesús (Mt. 4.1-11; Mr. 1.12-13)

¹ Jesús bësëa'në guë'gu Jordán, nu guc më completamente de acuerdë con lo quë narac shtu'u Espíritu Santo. Iurní Espíritu Santo bia'a lë'ë Jesús catë nídi'i mënë. ² Hia ndë guquërelde më cuarenta dzë. Durantë guëdubi tiempë ni adë gudáudi'i më, nu bédchini mëdzabë Satanás parë guëtë'dë mëdzabë prëbë lë'ë më të niasiguë mëdzabë lë'ë më. Iurë gualú cuarenta dzë, bédchini galërldia'në ldu'u më. ³ Guni'i mëdzabë lu Jesús:

—Si talë rní'il nal shini Dios, guni'i lu guë'ë rë' guëaquin guetështildi gaul.

⁴ Jesús repi lull:

—Naescritë la'ni shti'dzë Dios: “Lëdë niá'asëdi'i guetështildi guëbani nguiu sino por grë di'dzë narni'i Dios guëbani nguiu”.

⁵ Iurní bia'a mëdzabë lë'ë Jesús lu guëc dani ru'bë. Mizmë iurní bëluá'all grë lugar catë rnibë'a ra mënë. Guná më lu rahin tubi chupë mumëntë. ⁶ Repi mëdzabë lu më:

—Grë ndë'ë guënehia cá'al con grë cusë za'quë nananú lu guë'dchiliu. Guënbé'al rahin. Bëna recibir pudërë guënbé'ahia grë cusë ni, nu guëdë'ahin ca'a el quë naquëhuna disponer. ⁷ Grë guënbé'al si talë guëzullíbil lua nu gúnël adorar na.

⁸ Perë Jesús repi:

—Guabsú lua. Naescritë la'ni shti'dzë Dios: “Sulë Dadë Dios gúnël adorar. Sulë lë'ë më guëzu'bë diáguël.”

⁹ Despuësë lë'ë mëdzabë bia'a lë'ë më ciudá Jerusalén catë zubë iádu'u ru'bë. Zia'anú mëdzabë lë'ë më guëc iádu'u. Iurní guni'i mëdzabë:

—Si talë guldil rní'il nal shini Dios, bëru'ldë lë'ël hashtë lu guiu'u ¹⁰ purquë shti'dzë Dios rni'i:

Dios guënbë'a ra ianglë parë gapë rai' lë'ël.

¹¹ Gua'a rai' lë'ël guia'a rai' të ni tubi guë'ë gunënëdi'i guëa'l.

¹² Iurní Jesús guní'i' lu mëdzabë:

—Nu zac shti'dzë Dios rni'i: “Adë rtë'dëdi'il prëbë lë'ë Dadë Dios shtënë të. Adë rúnëdi'il obligar lë'i'.”

¹³ Despuësë gualú zihani prëbë shtë mëdzabë nihunë më mal, bësëa'nëll lë'ë më por tubi tiempë.

Jesús guzublú dchi'ni shtëni' *Galilea*

(Mt. 4.12-17; Mr. 1.14-15)

¹⁴ Completamentë cabezënú Espíritu Santo Jesús; bëabré më Galilea. Bërë'tsë famë shtë më grëtë' guë'dchi alreduerë de regiuni ni. ¹⁵ Quëgluá'ai' la'ni grë iádu'u shtë më israelitë, nu grë mënë guni'i rall napë më llëru'bë pudërë.

Jesús nanú Nazaret

(Mt. 13.53-58; Mr. 6.1-6)

¹⁶ Be'dë guëzë Jesús Nazaret catë guarú'bi'. Guzac tubi dzë descansë gua më iádu'u ziquë custumbrë shtëhi'. Guasuldí më parë gu'ldë më shti'dzë Dios. ¹⁷ Bëdë'ë mënë nabëquë'ë Isaías, el quë nabiadi'dzë shti'dzë Dios guahietë. Bédchili më luhin catë bédzelë më narni'i zni:

¹⁸ Espíritu shtë Dadë Dios cabezënúa. Gudili më na parë guënia'a diza'quë lu ra prubi, ra nadë guënëdi'i Dios.

Bëshe'ldë më na parë gac librë ra naná bajo ordë shtë mëdzabë.

Nu nahia parë guëabré slu ra ciegu, gac bë'a rall shnezë Dios.

Nu nahia parë cuedchí ldu'u ra naná rzac zi.

¹⁹ Nu bëshe'ldë më na parë guadi'dza de quë bëga'a tiempë za'quë gunë më favurë parë mënë narëta' lu guë'dchiliu.

²⁰ Iurní bētu'bi Jesús librè nu bēdē'è mēhin guia'a el quē nacanihapē ra librè. Iurní guzubē mē. Grē ra mēnē narēta' la'ni iádu'u, rbi'a rall lu mē.
²¹ Jesús guzublú biadí'dzi' lu rall:

—Nedzē guc cumplir shti'dzē Dios rē' mientras bini tē di'dzē rē'.

²² Grē mēnē cagni'i bien na shti'dzē Jesús. Bēdzēguēē' ldu'u rall diza'quē naguni'i mē tantē nasa'a rac mē. Nu guni'i lu sa' rall:

—Ndē'è naruadi'dzē, nadē más nall shini José.

²³ Iurní Jesús guni'i lu rall:

—Seguramentē guēni'i tē lua dichē narni'i: “Ducturē, bēnēac mizmē lē'ēl”. Nu guēni'i tē lua: “Lo quē nabē'nēl ladi guē'dchi Capernaum, bē'nē ra cusē rē' ládzēl. Bini na'a lo quē nabē'nēl guē'dchi Capernaum.”

²⁴ Guagla'guē biadi'dzē mē:

—En verdá rnia'a lu tē, ra mēnē adē nápēdi'i rall rēspēti parē tubi naruadi'dzē shti'dzē Dios si talē náhi' mē ladjē rall. ²⁵ Guldía, tiempē shtē Elías nanú zihani viudē ladi ra mē israelitē. Guláguēdi'i guiu por tsunē izē guērudē, nu gu' gubini guēdubi naciuni rē'. ²⁶ Perē Dios bēshe'ldē lē'è Elías guē'dchi Sarepta shtē Sidón parē guēni'i' lu tubi viudē nananú ladi guē'dchi rē'. Adē bēshē'ldēdi'i Dios lē'è Elías lu ra viudē nananú ladi mēnē Israel. ²⁷ Nu tiempē guahietē ladi naciuni Israel, nanú zihani narac ll'u'u galguidzē naru'dzē ladi'. Tiempē ni nanú Eliseo el quē nabiadi'dzē shti'dzē Dios, perē ni tubi mēnē narac ll'u'u galguidzē ni ladi mēnē Israel, bēáquēdi'i rall. Perē Naamán sulamēntē bēáquēll por pudērē shtē Dios. Nu lē'ēll nall mēnē shtē Siria, lédēdi'i shtē naciuni Israel.

²⁸ Iurē bini ra mēnē di'dzē rē', grē ra narē la'ni iádu'u, nalē bēldē rall.
²⁹ Lueguē gulú rall lē'è Jesús rua' guē'dchi nu bia'a rall lē'i' guia'a rua' tubi bērrancu tē parē guēldaguē rall lē'è mē la'ni parē gáti'. Guē'dchi Nazaret zubē lu dani rē', ³⁰ perē Jesús gudēdē lu rall parē guzia'a mē stubi ladē.

Jesús bēnēac tubi nguiu nanapē mēdzabē la'ni ldu'ull

(Mr. 1.21-28)

³¹ Gua Jesús Capernaum ciudá shtē Galilea. Ziaglua'a mē stubi la'ni iádu'u ra dzē narzi'i ldu'u mēnē.
³² Iurní bēdzēguēē' ldu'u mēnē ldai' nu di'dzē naruadi'dzē mē. Bēnguē bē'a rall de quē bēlua'a Jesús con pudērē shtē Dios.

³³ La'ni iádu'u nanú tubi nguiu nanapē mēdzabē mal la'ni ldu'ull. Fuertē gurushtiall. Guní'ill:

³⁴—¿Pē nápēl con lē'è na'a, Jesús mē Nazaret? ¿Pē zé'dēl parē guēzalul lē'è na'a? Nanēa chu nal. Nalimpi ldu'ul lu Dios.

³⁵ Iurní Jesús guni'i guēc mēdzabē. Guni'i Jesús fuertē lu espíritu mal:

—Guitségá, nu bēru'u de lē'ēll.

Iurní mēdzabē bēru'ldē lē'è nguiu ni lu guiu'u delantē lu ra mēnē. Bēru'u mēdzabē sin adē pē bē'nēnúdi'ill.
³⁶ Grē mēnē bēdzēguēē' ldu'u rall. Guni'i lu sa' rall:

—¿Pēllē ldai' cubi rē'? Jesús rnibē'a ra mēdzabē. Nápi' pudērē parē rgúhi' mēdzabē la'ni ldu'u mēnē. Rzu'bē diaguē ra mēdzabē shti'dzi'.

³⁷ Por guēdubi nezē bērē'tsē di'dzē nabē'nē Jesús.

Jesús bēnēac suēgrē Simón Pedro

(Mt. 8.14-15; Mr. 1.29-31)

³⁸ Iurní Jesús bēru'u iádu'u. Gua mē lidchi Simón Pedro nu guatē mē la'ni hiu'u. Suēgrē Simón rac llú'ull; ráquēll shldi ru'bē. Bē'nē mēnē ruēguē lu Jesús gunēac mē lē'è na'a. ³⁹ Iurní bēa'chi mē, guná mē lu narac ll'u'u. Fuertē guni'i mē lu shldi. Lueguē bēru'u shldi. Lueguē lueguē guashtē na'a nu bēdē'è na'a nagáu rai'.

Jesús bēnēac zihani ra narac ll'u'u

(Mt. 8.16-17; Mr. 1.32-34)

⁴⁰ Iurē gua'zē ngubidzē, grē ra narac ll'u'u nu ra nanapē grē clasē galguidzē, bē'dēnú ra mēnē lē'è rall lu Jesús. Bēdchi'bē mē guia'a mē guēc rall. Grē rall bēac rall. ⁴¹ Nu bēgú mē zihani mēdzabē nananú la'ni ldu'u

mënë. Gurushtiá ra mēdzabē. Guni'i rall:

—Lě'ěl nal shini Dios.

Perē lě'ē Jesús bēsēac dchi lě'ē rall nu guni'i mē fuertē lu rall tē adē guadí'dzēdi'i rall purquē guc bē'a rall na mē Cristo el quē nagudili Dios parē guēnibě'ai'.

Jesús guaglua'a regiuni Galilea
(Mr. 1.35-39)

⁴² Iurē brēgue'lē, bēru'u Jesús guē'dchi rē'. Zia'a mē tubi lugar catē nidi'i mēnē. Lě'ē ra mēnē caguili rall lě'ē mē. Bēdchini rall catē cabezē mē. Rac shtu'u rall guēa'nēnū mē lě'ē rall. Guni'i rall adē guēsēa'nē mē lě'ē rall,
⁴³ perē Jesús guni'i:

—Rqui'ni tsahia grē ra guē'dchi parē guadi'dza diza'quē lla tsutē mēnē catē rnibě'a Dios. Parē ni bēshe'ldē Dios na.

⁴⁴ Nu guagla'guē biadi'dzē mē diza'quē la'ni iádu'u catē quēreldē ra mēnē israelitē.

5

Jesús bē'nē milagrē catē rga'a mbeldē

(Mt. 4.18-22; Mr. 1.16-20)

¹ Guzac tubi dzē nanú Jesús rua' nisē ru'bē lē Genesaret. Bēdchini mēnē zihani hashtë rte'e mēnē lě'ē mē. Rac shtu'u rall guini rall shti'dzē Dios. ² Jesús guná lu chupē barcu nananú rua' nisē. Ra narna'zi mbeldē bēru'u rall la'ni barcu nu caguibi rall guē'shu shtë mbeldē. ³ Iurní guatē mē la'ni barcu shtë Simón Pedro. Guni'i mē lu Pedro guēazē guetē barcu du'pē. Guzubē mē lu barcu tē parē guēlua'a mē diza'quē lu ra mēnē narē rua' nisē ru'bē.

⁴ Iurní gualú biadi'dzē mē, guni'i mē lu Pedro:

—Cha guiá hia'a ca más zili nisē tē guētia'a tē guē'shu shtë tē parē guēga'a mbeldē.

⁵ Perē Pedro repi:

—Mēsē, guēdubi gue'lē bēdē'nē na'a dchi'ni sin ni tubi mbeldē gá'adi'i guēga'a. Perē hia quē lě'ěl rnibě'al guētia'a na'a guē'shu la'ni nisē, guēdē'nē na'ain.

⁶ Lueguē bē'nē rai' lo quē naguni'i Jesús. Bēga'a mbeldē zihani hashtë lě'ē guē'shu guzublú chí'ezē. ⁷ Iurní bē'nē rai' sēñi lu sa' rai' nazubē la'ni stubi barcu parē guidē guē'nē rai' compaño. Bēdchini rai'. Bēguēu' rai' mbeldē la'ni chupē barcu. Por tantē zihani mbeldē hia mērē nē'azē barcu la'ni nisē. ⁸ Iurē guná Simón Pedro zihani mbeldē bēga'a, bēzullibi Pedro lu Jesús nu guni'i Pedro:

—Bēsēa'nē na, Dadē, nahia pecadurē. Napa zihani duldē.

⁹ Zni guni'i Pedro purquē nalē bēdzēguēē' ldu'i' nu grē narēta' nga'li bēdzēbē rai' por tantē mbeldē guna'zi rai'. ¹⁰ Nanú Jacobo nu bēchill Juan nga'li. Bē'nēnū rai' dchi'ni con Pedro. Na Jacobo nu Juan shini Zebedeo. Nalē bēdzēguēē' ldu'u rai'. Iurní Jesús guni'i lu Pedro:

—Adē rdzēbēdi'il. Ziquē nal pescadurē iurne', zni gáquēl pescadurē; gue'dēnul mēnē lua.

¹¹ Iurní gulú rai' barcu rua' nisē catē na guiu'u. Bēsēa'nē rai' dchi'ni nu guanaldē rai' lě'ē Jesús.

Jesús bēnēac narac llu'u galguidzē ru'dzē ládi'

(Mt. 8.1-4; Mr. 1.40-45)

¹² Guzac ladi tubi guē'dchi, bēdchini tubi nguiu lu Jesús. Rac llú'ull galguidzē naru'dzē ládi' guēdubi cuerpē shtēnēll. Bēzullíbill lu mē hashtë bēdchini luquēll lu guiu'u. Bē'nēll ruēguē lu mē:

—Dadē si talē rac shtú'ul, záquēl gunēáquēll na.

¹³ Iurní Jesús bēdchi'bē mē guia'a mē guēquēll. Guni'i mē:

—Rac shtua'a. Guēac galguidzē shtēnēll.

Niá'asē gualú guni'i Jesús di'dzē rē', lueguē bēáquēll.

¹⁴ Iurní Jesús gunibě'a lě'ēll adē chu lu guadí'dzēll. Guni'i mē:

—Gua iádu'u; tsagnal bēshuzi parē guēnā bēshuzi lul. Nu bē'nē ziquē guni'i Moisés shcuendē ra narac llu'u galguidzē ládi' perē bēac rall. Gúnēlin parē grē mēnē gac bē'a rall de verdá hia bēáquēll.

15 Guëdubi nezë ruadi'dzë mënë lo quë nabë'në Jesús nu guaglá'guëru'u bërë'tsë naguni'i mënë de lë'ë më. Zihani mënë bëdëá parë guëquë diaguë rall shti'dzë më nu parë gunëac më narac ll'u'u. 16 Perë Jesús zia'a tubi lugar catë nídi'i mënë. Nga'li biadi'dzënúhi' Dios.

Jesús bënëac tubi nguiu narac galguidzë llunguë

(Mt. 9.1-8; Mr. 2.1-12)

17 Tubi dzë Jesús caglua'a ra mënë. Ndë nanú bëldá mënë religiüsë fariseos nu mësë narlua'a lëy shtë Moisés. Guzubë rall. Ze'dë rall zihani guë'dchi shtë Galilea nu Judea. Ze'dë rall de Jerusalén. Jesús napë pudërë shtë Dios parë bënëac më narac ll'u'u. 18 Iurní guzac bëdchini bëldá nguiu; nua'a rall tubi daa' catë dchi'bë tubi nguiu narac llunguë. Rac shtu'u rall tsutënú rall narac ll'u'u la'ni hiu'u catë cabezë më të gunëac më lë'ëll. 19 Perë adë gúquëdi'i guëdchini rall lu më tantë zihani mënë. Iurní gü'e'pi rall guëc hiu'u guia'a. Gudidë rall dëllë guëc hiu'u të parë bëldaguë rall daa' catë naga'a nguiu narac ll'u'u. Bëldaguë rallin entrë de ladi ra mënë hashtë delantë lu Jesús. 20 Jesús guná rialdí ldu'u rall lë'ë më. Guni'i më lu narac ll'u'u:

—Lë'ëll, naperdunë duldë shtënél.

21 Iurní lë'ë ra mësë shtë lëy nu ra fariseo guzublú quëhunë rall llgabë. Guni'i rall la'ni ldu'u rall: “¿Chu ndë'ë? Blac di'dzë dzabë ruadí'dzëll cuntrë Dios purquë tubsë Dios runë perdunë duldë, lëdë núdi'i mënë.”

22 Perë Jesús guc bë'a pë llgabë quëhunë rall. Iurní guni'i më:

—¿Pëzielú runë të llgabë zni'i?

23 ¿Pë más sencigi guënia'a: “Naperdunë duldë shtënél”? u guënia'a: “Guasuldí nu guzë”. 24 Parë gac bë'a të nahia nguiu nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu, nu napa pudërë parë guna perdunë duldë, gulë guná.

Iurní repi më lu nguiu narac ll'u'u galguidzë llunguë:

—Lul rnia'a,guasuldí. Bëtëa shtaa'l nu bëagzë lídchil.

25 Lueguë lë'ë nguiu narac ll'u'u galguidzë, guasuldíll delantë lu rall. Bëtëall shtaa'll nu bëagrill lídchil. Bëdë'ëll graci lu Dios. Llëru'bë na pudërë shtë më, guní'ill. 26 Grë mënë bëdzëguëë' ldu'u rall. Guni'i rall llëru'bë na pudërë shtë Dios. Bëchi'chi rall tantë rdzëbë rall. Guni'i rall:

—Ne' guná hia'a cusë ru'bë nadë riasëdi'ia'a.

Jesús guna'bë lë'ë Leví

(Mt. 9.9-13; Mr. 2.13-17)

27 Iurní Jesús bëru'u guë'dchi ni. Guná më lu tubi nguiu narunë cubrë impuestë. Lëll Leví nu guzúbëll lugar catë riatilli mënë impuestë. Guni'i Jesús lu Leví:

—Gude'e naldë na.

28 Lueguë Leví guasuldill nu guanáldëll lë'ë Jesús. Bësëa'nëgall shchí'nill nu grë nashtënell.

29 Más despuësë Leví gunibë'a gac tubi laní parë Jesús lidchi Leví. Zihani mënë narunë cubrë impuestë bëdchini rall. Lë'ë rall con más mënë guzubë rall lu mellë con Leví nu Jesús. 30 Perë ra fariseo nu mësë shtë ra fariseo guzublú guni'i rall cuntrë ra shini gusë'dë më; guni'i rall:

—¿Pëzielú raunú të con ra pecadurë nu con ra narunë cubrë impuestë nu ruu'nú të lë'ë rall?

31 Jesús guni'i lu rall:

—Ra narac ll'u'u, rqui'ni rall tubi ducturë perë el quë nabëráquëdi'i, adë rquí'nidi'ill ducturë. 32 Zeldë guëna'ba gac salvar ra pecadurë të guëabré ldu'u rall con Dios. Na adë zeldë guená'bëdia'a mënë narni'i nápëdi'i duldë.

Guna'bë di'dzë mënë lu Jesús shcuendë ayunë

(Mt. 9.14-17; Mr. 2.18-22)

33 Iurní ra fariseo guna'bë di'dzë rall lu Jesús:

—Ra shini gusë'dë Juan Bautista quëhunë rall ayunë zihani vueltë nu zihani ruadi'dzënú rall Dios, nu ra shini gusë'dë fariseo runë rall zni. ¿Pëzielú shini gusë'dëi rau rall; ruu' rall?

34 Jesús guni'i iurní:

—¿Pë zunë të obligar ra invitadë shtë sa'a gunë rall ayunë mientras cabezënú rall lliguë? ³⁵ Perë guëdchini dzë hiadë cuezënúdi'i lliguë lë'ë rall, iurní sí, gunë rall ayunë.

³⁶ Guni'i Jesús comparaciuni rë':

—Ni tubi chu rúnëdi'i rumiendë lu lari gushë con lari cubi, purquë si talë guëguëu'l lari bëuldë con lari cubi, rche'zë lari cubi. Adë rgá'adi'i rlua'a lari cubi rëu' lu lari gushë. ³⁷ Ni tubi adë rgutsa'u vini cubi la'ni bulsë gushë. Adë gúnëdi'i bulsë gushë gan lu fuersë shtë vini cubi. Rí'ezë bulsë gushë nu lë'ë vini guëllë'ë lu guiu'u. ³⁸ Por ni rqui'ni tsutsa'u vini cubi la'ni bulsë cubi. Iurní lë'ë vini nu ra bulsë adë guënítidi'in. ³⁹ El quë naruu' vini nanapë tiempë, rac shtú'udi'ill gull vini cubi purquë rni'ill: “Vini nanapë tiempë na mejurë”.

6

Ra shini gusë'dë më caniashi rai' du'u shtë trigu

(Mt. 12.1-8; Mr. 2.23-28)

¹ Guzac tubi dzë narzi'i ldu'u mënë, gudëdë Jesús con ra shini gusë'dë më catë nanú trigu. Lë'ë shini gusë'dë më caniashi rai' du'u shtë trigu nu quëshá guia'a rai' guëc du'u parë guëru'u bë'dchi gau rai'. ² Iurní ra mënë religiuse fariseo nazuga'a nga'li, guná rall pë quëhunë rai'. Guna'bë di'dzë rall lu Jesús:

—¿Pëzielú runë të lo quë naná providë quëhunë të dzë narzi'i ldu'u mënë?

³ Jesús bëquebi lu rall:

—¿Pë adë bí'ldidi'i të lo quë nabë'në David guahietë? Iurë bëldia'në grë shmënë David, ⁴ guatë David lidchi Dios. Guna'zi David guetështildi sagradë nabëdchi'bë bëshuzi lu Dios. Gudáu David. Bëdë'ë David gudáu ra mënë naze'dënú lë'i'. Perë guetështildi sagradë niétiquë bëshuzi ráuhin. Naprovidë gau cualquier mënë.

⁵ Guagla'guë guni'i Jesús:

—Nahia nguiu nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu. Napa derechë guë nibë'ahia pë cusë gunë ra mënë dzë descansë.

Tubi nguiu nagubidchi tubi guiá'ai' (Mt. 12.9-14; Mr. 3.1-6)

⁶ Guzac stubi dzë narzi'i ldu'u mënë guatë Jesús iádu'u. Quëglua'a më diza'quë lu ra mënë. Ndë zuga'a tubi nguiu nagubidchi guiá'ai' ladë ldi.

⁷ Ra mësë shtë lëy con ra fariseo quëgl'da'chi rall lë'ë më parë guená rall nia pë gunë më dzë narzi'i ldu'u mënë. Quëgl'da'chi rall nia zunëac më parë guëdzelë rall mudë parë pë gunënú rall lë'ë më. ⁸ Perë Jesús guc bë'a pë llgabë quëhunë rall. Iurní guni'i më lu nguiu nagubidchi guiá'ai':

—Gude'e ndë'ë nu guasuldí guëláu.

Lë'ë nguiu ni guasuldill. Guzull catë guni'i më. ⁹ Iurní guni'i Jesús lu ra nazuga'a:

—Rna'bë di'dza tubi cusë. ¿Pë rni'i lëy shtë hia'a? ¿Gunë nguiu bien u gunë nguiu mal dzë descansë? ¿Zúnëll rumëdi nguiu u zësá'nëll gati nguiu?

¹⁰ Iurní Jesús gubi'a lu grë ra mënë nabëdëá nga'li. Guni'i më lu nguiu:

—Bëldí guiá'al.

Lueguë bëldí guiá'ai'. Lueguë bëáquëll. ¹¹ Ra fariseo nu ra mësë nalë bëldë rall. Iurní guzublú rall guëna'bë di'dzë lu sa' rall pë gunë rall con Jesús.

Bë'në Jesús nombrar chi'bë chupë shini gusë'dë më

(Mt. 10.1-4; Mr. 3.13-19)

¹² La'ni ra dzë ni Jesús zia'a lu dani parë guadi'dzënúhi' Dios. Gua'a gue'lë biadi'dzënúhi' Dios. ¹³ Iurná brëgue'lë guna'bë më ra shini gusë'dë më. Bë'në më nombrar chi'bë chupë mënë parë gac rall poshtë shtënë më. ¹⁴ Ndë'ë na lë ra poshtë: primëre poshtë lë Simón nu bëdë'ë më stubi lëhi', bërulëhi' Pedro. En seguidë na Andrés, bëchi Simón. Nanú Jacobo, nu Juan nu Felipe nu Bartolomé, ¹⁵ nu Mateo nu Tomás nu Jacobo. Jacobo

na shini Alfeo. Nu bënë Jesús nombrar Simón nanapë llëru'bë ánimo parë lëy. ¹⁶ Nu nanú Judas, shini Jacobo con stubi Judas nabëru'le Iscariote, el quë nabë'në intriegu lë'ë Jesús.

Jesús bëlua'a zihani mënë
(Mt. 4.23-25)

¹⁷ Jesús con ra shini gusë'dë më, bietë rai' lu dani. Cabezë rai' lu lumë shtë dani con zihani narianaldë lë'ë më. Nu ze'dë mënë zihani de Judea nu Jerusalén nu ze'dë rall regiuni shtë Tiro nu Sidón naquë rua' nisë ru'bë. Bëdchini rall parë guëqué diguë rall shti'dzë Jesús, nu parë gunë më rumëdi ra galguidzë shtë rall. ¹⁸ Nu ra nanapë mëdzabë fier la'ni ldu'i, bëac rall. ¹⁹ Grë mënë rac shtu'u rall guëga'ldë rall shabë më parë guëac rall. Bënëac më narac ll'u con pudërë shtë mënë.

Ra naguëquitë ldu'u nu ra nadë guëquitëdi'i ldu'i
(Mt. 5.1-12)

²⁰ Iurní Jesús gubi'a lu shini gusë'dë më, nu guni'i:

—Dichusë të, adë nápëdi'i të zihani cusë shtë guë'dchiliu perë rnibë'a Dios lë'ë të; tsuté të lugar catë na më Rëy.

²¹ 'Dichusë të, napë të nicidá la'ni ldu'u të iurne'. Gunë të recibir lo quë narqui'ni të.

'Dichusë të, lë'ë të naru'në iurne'. Guëquitë ldu'u të.

²² 'Dichusë të iurë rna zá'quëdi'i mënë lu të, nu iurë rgu rall lë'ë të iádu'u, iurë rushtiá rall guëc të, nu iurë guëni'i mënë na të cusë mal. Gunë rall grë ndë'ë purquë na të shmëna, nguiu nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu. ²³ Gulë bëquitë ldu'u të nu gulë bëchesë tantë rquitë ldu'u të dzë naguëni'i mënë cuntrë lë'ë të. Zni ra shtadë guëlú rall bënë rall cuntrë ra nabiadi'dzë shti'dzë Dios guahietë. Gulë bëquitë ldu'u të purquë napë më tubi premi ru'bë gube'e parë lë'ë të.

²⁴ 'Perë rnia'a lu ra ricu, prubi de lë'ë të purquë hia napë të grë lo quë narsëquitë ldu'u të.

²⁵ 'Nu rnia'a lu të nanapë grë lo quë narac shtu'u të. Prubi de lë'ë të purquë guëdchini tiempë guëa'në të sin quë adë pë nápëdi'i të.

'Nu rnia'a lu të nabëquitë ldu'i guë'dchiliu. Prubi de lë'ë të purquë despuësë gu'në të nu cushtiá të.

²⁶ 'Nu rnia'a lu të nanapë gustë iurë lë'ë mënë rni'i bien de lë'ë të. Prubi de lë'ë të purquë na të ziquë shtadë guëlú të. Shtadë guëlú të guni'i rall bien de nguiu bishi naguni'i na rall siervë shtë Dios.

Jesús guni'i: "Gulë gac shtu'u enëmigu shtë mënë të"

(Mt. 5.38-48; 7.12)

²⁷ Guagla'guë guni'i Jesús:

—Rnia'a lu të nabini shti'dza, gulë gac shtu'u ra narldënú lë'ë të. Gulë bë'në bien lu contrari shtë të. ²⁸ Gulë guni'i bien lu narni'i guidzë guëc të. Gulë guna'bë lu Dios por el quë narushtiá guëc të. ²⁹ Si talë chu cubé lul, adë rúnëdi'il ziquë bë'nëll; más bien bëdë'ë lë'ël cubëll stubi ladë. Si talë chu rquëdu'u guëdchisú shábël, bëdë'ë lë'ël guëdchisull shmánguël. ³⁰ Gulë bëdë'ë naca'a el quë narna'bë lul. Si talë chu rdchisú pë nápël, adë guëná'bëdi'il lull parë guënë'ellin. ³¹ Gulë bë'në tratë sa'l igual ziquë rac shtú'ul gunë rall tratë con lë'ël.

³² 'Si talë rac shtú'ul lë'ësë narac shtu'u lë'ël, ¿pë premi gápël? purquë ra mënë mal rac shtu'u rall el quë narac shtu'u lë'ë rall. ³³ Si talë runë të bien lë'ësë narunë bien con lë'ë të, ¿chu guëne'e premi cá'al? purquë ra mënë mal runë rall bien con sa' rall. ³⁴ Si talë rúnël prështë dumí lë'ësë ra naguëdchigrë lë'ë dumí, ¿chu guëne'e premi cá'al? Ra mënë mal runë rall prështë dumí; quëbezë rall quilli mënë mizmë cantidá dumí. ³⁵ Perë rnia'a lu të, gulë gac shtu'u ra mënë narunë cuntrë lë'ë të. Gulë bë'në bien con grë mënë. Gulë bë'në prështë aunquë adë guëdchigrédi'i rall dumí. Si talë quëhunë të ra cusë ni, gapë të premi ru'bë nu na të ziquë shini Dios nacabezë gube'e. Pues Dios rac shtú'ui' ra mënë mal nu quëhunë më bien con ra mënë nanadë rdë'edi'i

graci lu më. ³⁶ Gulë bëga'a ldu'u të ra mënë igual ziquë Shtadë të rga'a ldú'i' lë'ë ra mënë.

Jesús guni'i: "Adë rúnëdi'il juzguë sa'l"

(Mt. 7.1-5)

³⁷ 'Nu rnia'a lu të, adë rúnëdi'il juzguë sa'l purquë gunë më juzguë lë'ël igual ziquë quëhúnël juzguë sa'l. Adë rúnëdi'il condenar mënë, nu Dios gúnëdi'i më condenar lë'ël. Gulë bë'në perdunë sa' të guëdubinú ldú'ul nu Dios gunë më perdunë lë'ë të. ³⁸ Gulë bédë'ë naca'a nabënapëdi'i, iurní gunë Dios igual con lë'ë të. Guëne'e më medidë completë hashtë guëqui'chi mëhin, hashtë guëni'bi mëhin, hashtë guërë'tsin, guëne'e më ca'a të. Medidë nardë'ël mizme medidë gúnël recibir.

³⁹ Iurní guni'i Jesús tubi comparaciuni:

—¿Gu rac guësë ciegu stubi ciegu? Guërupë rall ldaguë rall la'ni guëru. ⁴⁰ Tubi narsë'dë lu mësë shtënëll, nádi'ill más më ru'bë quë mësë shtënëll, perë iurë tsalú studi shtënëll, iurní gáquëll ziquë mësë shtënëll. Gulë guná bien guadë guëlua'a lë'ë të. ⁴¹ ¿Pëzielú guëni'il lu sa'l nanú tubi gui'lli la'ni slull nu iurní nanú tubi trunquë la'ni slul? ⁴² ¿Lla guëni'il lu sa'l: "Amigu, bëne'e sí guëdchisúa gui'lli nananú la'ni slul"? Perë lë'ël rnádi'il trunquë la'ni slul. Lë'ël nal falsë; gulú primëre trunquë nananú la'ni slul, iurní gac guënal bien parë cul gui'lli la'ni slu sa'l.

Ra nashi naquë lu hiaguë rlua'a pë clasë hiaguë

(Mt. 7.17-20; 12.34-35)

⁴³ Guagla'guë guni'i Jesús:

—Nané mieti hiaguë za'quë rné'edi'in nashi mal, nu hiaguë mal rné'edi'in nashi za'quë. ⁴⁴ Ra nashi naquë lu hiaguë rlua'a pë clasë hiaguë nahin. Adë tsagllí'idi'i ra mënë nashi higu lu hiaguë guitsë nu adë guësiétëdi'i ra mënë uvë lu hiaguë guitsë. ⁴⁵ Tubi më za'quë ruadi'dzë cusë za'quë purquë nabënë

na ldu'u mënë ni. Perë tubi mënë mal ruadi'dzëll cusë nadë rllu'idi'i purquë lë'ësë mal nanú la'ni ldú'ull. Lo quë nananú la'ni ldu'u mënë ruadi'dzë rall.

Comparaciuni shtë chupë nabëza'a hiu'u

(Mt. 7.24-27)

⁴⁶ Guagla'guë guni'i Jesús lu ra mënë:

—Rni'i të nahia el quë narnibë'a lë'ë të ziquë shtadë të perë rúnëdi'i të cumplir shti'dza. ⁴⁷ Iurní guënia'a lu të lla na el quë naguidë rini shti'dza nu rúnëll cumplir shti'dza. ⁴⁸ Nall ziquë tubi nguiu narza'a tubi hiu'u. Gudánill guetë catë naguëdchi guiu'u. Bëzá'all hiu'u lu cimientë shtë guë'ë. Iurë lë'ë nisë guaru'bë nu bédë'ë nisë hashtë guëa' hiu'u, perë ni adë bënë'bid'i hiu'u purquë zubë hiu'u lu guë'ë. ⁴⁹ Perë el quë narin shti'dza perë rúnëdi'ill cuendë, na ziquë tubi nguiu narza'a tubi hiu'u lu iu'lli perë nídi'i cimientë shtë hiu'u. Iurë guaru'bë nisë nu bédë'ë nisë hashtë guëa' hiu'u, gurëhin lueguë. Completamente gualúhin sin ni tubi adë bë bëá'nëdi'i.

7

Jesús bënëac tubi narunë sirvë lidchi më rumanë

(Mt. 8.5-13)

¹ Iurní gualú biadi'dzë më lu ra mënë, bëabré më Capernaum. ² Ndë guquërdë tubi capitán më rumanë narnibë'a tubi gahiu'a suldadë. Nápëll tubi muzë narac ll'u'u hashtë hia rlullë muzë. Lë'ë më rumanë nalë rac shtú'ull muzë shtënëll. ³ Iurë biní capitán lo quë nabë'në Jesús, bëshé'ldëll bëldá më gushë israelitë parë tsagllí'i rall lë'ë Jesús; guidë më nu gunë më rumëdi muzë narac ll'u'u. ⁴ Ra më gushë bédchini rall catë nanú Jesús nu guagla'guë bë'në rall ruëguë lu më. Guni'i rall:

—El quë nabëshe'ldë lë'ë na'a lul, runë tucarë gúnël favurë narac shtú'ull. ⁵ Rac shtú'ull ra më israelitë; bëzá'all con dumí shtënëll iádu'u shtënë na'a.

6 Guanú Jesús lè'è rall lidchi capitán. Iurè hia ziagdchini rall hiu'u shtë capitán, béshe'ldë capitán beldá amigu shtënell. Guni'i rall lu Jesús shti'dzë capitán:

—Dadë, tsutédi'il lidcha purquë më ru'bë nal. Na adë chu nádia'a. 7 Adë rúnëdi'i tucara guënia'a lul, por ni béshe'lda guidë guëlli'i ra mënë lè'ël. Rialdí ldua'a sulamëntë guëni'il tubi di'dzë, guëac shmuza. 8 Na runa lo quë narni'i ra narnibë'a na. Nu napa suldadë narunë narnibë'ahia. Iurè guepia lu túbill, tsall; rzu'bë diáguëll shti'dza. Nu iurë guënia'a lu stúbill, guídëll; lueguë rzu'bë diáguëll shti'dza. Iurë guëni'bë'ahia lu muzë gúnëll dchi'ni, lueguë rzu'bë diáguëll shti'dza.

9 Iurë bini Jesús shti'dzë capitán, guasé ldu'u më tantë gualdí ldu'u capitán. Bédchigré lu më; gubi'a më lu mënë nazianaldë lè'è më; guni'i më lu rall:

—Guldía, ni tubi israelitë adë rialdídi'i ldu'u rall na cumë ziquë rialdí ldu'u capitán rë'.

10 Iurë bëabrí ra amigu shtë capitán lídchill, guná rall lu muzë. Hia lè'è muzë bëac.

Jesús bëldishtë tubi tégulë shini na'a viudë

11 Iurní Jesús zia'a parë guë'dchi nalé Naín. Ra shini gusë'dë më con zihani mënë, bë'në rai' compa'ni lè'è më. 12 Iurë ziagdchini rai' cerquë rua' guë'dchi, bédza'guëllú rai' ra mënë naziaca'chi tubi tégulë. Tégulë ni na tubsë shini lu shní'ai', nu shní'ai' náhi' viudë. Zihani mënë shtë guë'dchi, bë'në rall compa'ni parë zia'aca'chi rall tégulë. 13 Guná Jesús lu viudë. Bëga'a ldu'u më lè'ëll; guni'i më lull:

—Adë rúnëdi'il.

14 Iurní Jesús guabi'guë nu bédchi'bë guia'a më guëc cajón. Hia nanua'a lè'è tégulë guzudchí. Jesús guni'i lu tégulë:

—Lè'ël, na rnia'a lul, guashtë nga'li.

15 Lueguë lè'è tégulë guashtë nu guzubë ldill. Guzublú ruadí'dzëll. Iurní Jesús bédë'è lè'è nguui ni lu

shni'a nguui. 16 Grë mënë guná gubani nguui ni; bédzëguë' ldu'u rall. Guzublú guni'i rall:

—Llëru'bë na pudërë shtë Dios. Hia bédchini tubi më ru'bë naruadi'dzë shti'dzë Dios entrë lè'è hia'a.

Nu guni'i rall:

—Bëagná ldu'u Dios shti'dzë më; bidë guëdchini më con lè'è hia'a.

17 Por guëdubi nezë nu hashtë grë lugar shtë Judea, guni'i ra mënë lu sa' rall bëldishtë Jesús tubi tégulë.

Juan Bautista béshe'ldë chupë mënë lu Jesús

(Mt. 11.2-19)

18 Bini Juan lo quë nabë'në Jesús purquë ra nazianaldë lè'è Juan biadí'dzë rall lu Juan. Iurní guna'bë Juan chupë shmëni'. 19 Béshe'ldë Juan lè'è rai' lu Dadë Jesús parë tsagna'bë di'dzë rai' si talë lè'è më na el quë nanapë quë guëdchini, lë Cristo, u cuezë mënë stubi më naguëdchini. 20 Bédchini rai' catë nanú Jesús. Guni'i rai' lu më:

—Juan Bautista béshe'ldë lè'è na'a parë guëna'bë di'dzë na'a, ¿pë lè'ël nal el quë nanapë quë guëdchini, Cristo, u guëbezë na'a stúbi'?

21 Mizmë iurë nabédchini ra shmënë Juan, bënëac Jesús zihani mënë narac ll'u'u de grë clasë galguidzë nu guë'dzu. Bëgú më mëdzabë nananú la'ni ldu'u mënë. Bënëac më zihani ciegu. 22 Iurní guni'i Jesús lu shmënë Juan:

—Gulë tsagni'i lu Juan lo quë nanguná tē nu lo quë nabini tē. Gulë guni'i lúhi' con pudërë shtëna bëac ra ciegu. Ra cujë bëac za'quë guëa' rall. Ra narac ll'u'u galguidzë naru'dzë ládi', bëac rall. Ra naná cue'të bëac diaguë rall. Ra tégulë gubani rall con pudërë shtëna. Ra mënë prubi rini rall diza'quë shtë Dios. 23 Rquitë ldu'u ra mënë, el quë natsagla'guë tsaldí ldu'i shti'dza.

24 Iurë ra shmënë Juan zia'a, Jesús guzublú guni'i lu ra mënë shcuendë Juan:

—¿Chu guagbi'a tē lúhi' rua' guë'gu Jordán? ¿Pë guná tē tubi nguui fuertë

u tubi nguïu ziquë gui'lli narni'bi mbë? ²⁵ ¿Chu guagbi'a të lúhi'? Adë gunádi'i të tubi nguïu nanacu con lari za'quë. Bien nanë të ra nanacu lari chulë, ra nabani con galëlujë, quërelde rall lidchi ra rëy. ²⁶ ¿Lla na nguïu naguagbi'a të lúhi'? ¿Gu náhi' ziquë tubi nabadi'dzë shti'dzë Dios guahietë? Rnia'a lu të Juan napë más llëru'bë dchi'ni quë ra mënë naquërelde guahietë. ²⁷ Ra Sagradas Escrituras rni'i shcuendë Juan:

Rshe'lda el quë narni'i por na delantë lul

parë gúni' preparar nezë delantë lul. ²⁸ Rnia'a lu të entrë grë ra mënë nabadi'dzë shti'dzë Dios lu ra mënë shtë guë'dchiliu, ni tubi rall na rall más më naru'bë quë Juan Bautista. Perë guná, el quë natsuté shnezë Dios catë rnibë'a më, aunquë nádi'i më naru'bë, nápëll más dchi'ni llëru'bë quë Juan.

²⁹ Ra mënë nabëchu'bë nisë Juan nu ra narunë cubrë impuestë nabëchu'bë nisë Juan, iurë bini rall shti'dzë Juan, guni'i rall bënë nu justë na Dios. ³⁰ Perë ra më religiuse fariseo nu ra mësë narlua'a lëy, gunëdi'i rall niachu'bë nisë Juan lë'ë rall. Bëquë guia'a rall voluntá shtë Dios parë mizme lë'ë rall. ³¹ Jesús guni'i lu rall:

—Rnia'a lu të, ¿lla na ra mënë shtë tiempë ne'? ³² Na rall ziquë llguë'në. Rzubë llguë'në; rguitë rall lu llguë'a. Rushtía rall lu sa' rall; rni'i rall: “Bëdi'ldi na'a musiquë shtë sa'a perë adë nëdi'i të guëgui'i të. Bëdi'ldi na'a marchë shtë tégulë perë adë bí'nidi'i të. Ni tubi cusë rëuu'di'i ldu'u të.” ³³ Bidë guëni'i Juan lu të. Adë gudáudi'i Juan guetështildi nu bii'di'i vini, perë lë'ë të guni'i të nápi' tubi mëdzabë la'ni ldú'i'. ³⁴ Iurní bédchinia, nguïu nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu; rauha lu laní, nu ruha vini, perë rni'i të rau sha'ta. Rni'i të ruha zili vini. Rni'i të nahia amigu shtënë ra pecadurë. Amigu shtënë ra narunë cubrë impuestë, rni'i të. ³⁵ Manërë nacanihunë Dios na ziquë

llni; rlua'ain la'ni vidë shtë ra naná sabi de verdá.

Jesús gua lidchi Simón naná fariseo

³⁶ Tubi fariseo lë Simón bënëll invitar lë'ë Jesús parë tsa më lídchill të gaunú më lë'ëll. Jesús gua lídchill nu guzubë më lu mellë. ³⁷ Iurní bédchini tubi na'a nanapë zihani nguïu. Quërelde na'a lu mizme guë'dchi. Iurë bini na'a lë'ë Jesús ziatá lidchi fariseo, bédchininú na'a tubi bëtëi naná guë'ë; gadzëhin sèiti nashi. ³⁸ Bëzullibi na'a guë'a Jesús catë cabezë më. Bi'ni na'a nu guzublú radzë guë'a' më con nisë narru'u slu na'a. Lueguë bëshá na'a guitsë guëc na'a guë'a' më parë guëbidchi guë'a' më. ³⁹ Iurë guná Simón lo quë nabë'në na'a, bënëll llgabë: “Si talë lë'ë nguïu nabëna invitar lidcha, na tubi naruadi'dzë shti'dzë Dios, niadë'ëi' cuendë pë clasë na'a na el quë nabédchini lúhi'. Nall tubi na'a nanapë zihani dulde.” ⁴⁰ Iurní guni'i Jesús lu Simón:

—Moni, rac shtua'a guënia'a lul.

Guni'i Simón:

—Mësë, ¿pë rac shtú'ul guëni'il lua?

⁴¹ Jesús guni'i:

—Guc chupë nguïu nazé'bi dumí lu nargudini. Túbill naze'bi ga'i gahiu'a bëllë bédchichi. Stúbill naze'bi cincuenta bëllë bédchichi. ⁴² Perë ni tubi de lë'ë rall nápëdi'i rall dumí parë quilli rall. Lë'ë nargudini bënëll perdunë guërupë rall.

'Guna'bë di'dza lul, Moni, ¿guadë de lë'ë rall rac shtu'u más lë'ë nargudini dumí?

⁴³ Simón bëquebi:

—Lluá'ahia el quë narze'bi más llëru'bë dumí rac shtú'ull más lë'ë nargudini dumí.

Guni'i Jesús iurní:

—Guldil, zni nahin.

⁴⁴ Iurní lë'ë Jesús guná lu na'a nu guni'i më lu Simón:

—Hia gunal lla bënë na'a rë'. Gutëa lídchil. Bënë'edi'il nisë parë tsati guëahia ziquë na custumbrë, perë lë'ë na'a rë' bëga'dzë guëahia con nisë narru'u slúhi. Nu bëcuë'dchill guëahia con guitsë guëquëll. ⁴⁵ Adë

bëtsagra'adí'il guahia ziquë na cus-tumbrë, perë na'a rë' dizdë iurë bëdchinia, adë rbézëdi'i rtsagra' na'a guëahia. ⁴⁶ Nu adë bëtiá'adi'il sëiti nashi guëca, perë na'a rë' bëtiá'all sëiti nashi guëahia. ⁴⁷ Rnia'a lul de quë duldë zihani shtënell naperdunë; por ni nalë rac shtë'ull na. Perë el quë naguc perdunë du'pë, du'psë rac shtë'ull na.

⁴⁸ Iurní guni'i Jesús lu na'a:

—Duldë nabë'nël hia bëna perdunë.

⁴⁹ Ra invitatë nazúbëga'a con Jesús, guzublú rni'i lu sa' rall:

—¿Chu rní'ill nall? Rní'ill nápëll pudërë gúnëll perdunë duldë shtë mënë.

⁵⁰ Perë Jesús guni'i lu na'a:

—Hia nasalvárël purquë gualdí ldú'ul na. Bëgazë con bien.

8

Ra na'a nabë'në compa'ni lë'ë Jesús

¹ Despuësë de ni, lë'ë Jesús zia'a zihani guë'dchi nu ranchi parë guadi'dzë më diza'quë shtë Dios lla tsuté mënë shnezë Dios. Ra chi'bë chupë poshtë guanaldë rai' lë'ë Jesús. ² Nu ra na'a zianaldë rall Jesús; antsë bënëac Jesús lë'ë rall narac llu'u. Gulú më mëdzabë la'ni ldu'u ra nanapë mëdzabë. Entrë lë'ë rall zianaldë María Magdalena nabëru'u gadchi mëdzabë la'ni ldú'i'. ³ Nu zianaldë Juana, tselë Chuza naná encargadë gapë lidchi Herodes. Nu zianaldë Susana con zihániru'u na'a nabëdë'ë dumí shtë rall parë el quë narqui'ni Jesús nu ra shini gusë'dë më.

Comparaciuni shtë nartë'tsë bë'dchi

(Mt. 13.1-9; Mr. 4.1-9)

⁴ Bëdëa zihani mënë lu Jesús. Bëdchini ra mënë de grë ladë. Guni'i më tubi comparaciuni lu rall:

⁵ —Tubi nguiu guagtë'tsë bë'dchi lachi. Du'pë bë'dchi gulaguë lu nezë. Nga'li bëlú mënë guëquin. Iurní bëdchini ra ma'ni; gudáu ma'ni bë'dchi. ⁶ Stubi tantë bë'dchi gulaguë lu guiu'u guë'ë. Iurë lë'ë bë'dchi

gutsëlú, lueguë gubidchi plantë purquë du'pë shcupë nanú. ⁷ Stubi tantë bë'dchi gulaguë ladi gui'lli guitsë. Galdani bë'dchi perë guni gui'lli guitsë guëquin. ⁸ Perë stubi partë bë'dchi gulaguë lu guiu'u za'quë. Galdanin. Guarub'bin nu bëdë'ëin cusechë hashtë tubi gahiu'a por tubin.

Iurní Jesús guni'i fuertë:

—Si talë rac shtë'ul tsasël, gulë bëquë diaguë bien shti'dza.

Guni'i Jesús pëzielú guni'i më ra comparaciuni

(Mt. 13.10-17; Mr. 4.10-12)

⁹ Iurní ra shini gusë'dë më guna'bë di'dzë rai' pë runë cuntienë comparaciuni rë'. ¹⁰ Guni'i më:

—Rnia'a lu të, Dios bë'në favurë parë tsasë të lla rribë'a më ziquë Rëy. Antsë guasëdi'i mënë ra cusë ni. Ra mënë nanëdi'i tsasë shti'dza, na rnia'a lu rall con comparaciuni të rna rall perë adë riasëdi'i rall. Rini rall perë adë rdë'di'i rall cuendë pë runë cuntienë ra comparaciuni.

Jesús biadi'dzë pë runë cuntienë comparaciuni shtë bë'dchi

(Mt. 13.18-23; Mr. 4.13-20)

¹¹ Guënia'a lu të pë runë cuntienë comparaciuni nartë'tsë bë'dchi. Ra bë'dchi na ziquë shti'dzë Dios. ¹² Tubi tantë bë'dchi nagulaguë lu nezë, na ziquë ra mënë narini shti'dzë Dios perë ridë mëdzabë, rdchisull shti'dzë Dios ldu'u ra mënë parë adë tsaldídi'i ldu'u mënë parë gáquëdi'i salvar rall. ¹³ Ra bë'dchi nagulaguë ladi guë'ë, na ziquë ra mënë narini shti'dzë Dios nu rca'a rallin con gustë. Ziquë plantë nanapë du'pë lu'chi rialdí ldu'u rall por du'pë tiempë, perë iurë ridë tubi prëbë, rni'i guidzë mënë guëc rall, iurní rsa'në rall shti'dzë Dios. ¹⁴ Ra bë'dchi nagulaguë la'ni gui'lli guitsë, na ziquë ra mënë narini shti'dzë Dios nu rianaldë rall nezë shtë më, perë por tantë llgabë shtë dchi'ni, lla guëbani rall, nu rzebi ldu'u rall gapë rall zihani dumí, nu por mal de-seo nananú la'ni ldu'u rall, hia iurní

rte'ein shti'dzë Dios la'ni ldu'u rall. Iurní na rall ziquë tubi plantë nadë rné'edi'i nashi. ¹⁵ Perë bē'dchi nagulaguë lu guiu'u za'quë, na ziquë mēnē narini shti'dzë Dios. Con guëdubinú ldu'u rall rialdí ldu'u rall. Rdë'ë rall cuendë shti'dzë mē. Na rall mē pacënci. Na rall ziquë tubi plantë nariagla'guë rdë'ë nashi za'quë.

Comparaciuni shtë lintërnë
(Mr. 4.21-25)

¹⁶ Ni tubi mēnē guësëu'ldë llni la'ni lintërnë nu lueguë guëtá'ull con tubi tēpë u guëzullin guëa' camë, sino quë guia'a zubin parë el quë natsuté la'ni hiu'u guëzianí. ¹⁷ Grë lo quë naga'chi lu ra mēnē iurne', napë quë guëru'lu llni parë tsasë miëti.

¹⁸ 'Si talë guëquë diaguë tē bien, guëne'e Dios más llni; perë si talë rúnëdi'il cuendë shti'dza, guëdchisú mē llni narní'il nápël.

Shni'a Jesús nu ra bëchi'
(Mt. 12.46-50; Mr. 3.31-35)

¹⁹ Iurní lë'ë shni'a Jesús con bëchi', bēdchini rai' catë cabezë mē, perë gúquëdi'i niabi'guë rai' lu mē por tantë zihani mēnē. ²⁰ Tubi mēnē guanú rsunë lu Jesús. Guní'ill:

—Lë'ë shní'al nu ra bëchil zuga'a tēchi fuërë. Rac shtu'u guadi'dzënu rai' lë'ël.

²¹ Perë Jesús repi:

—Ra narquë diaguë shti'dzë Dios nu runë rall cumplir narni'i mē, ni na ra shní'ahia, ni na ra bëcha.

Jesús bëcuedchí nisë ru'bë
(Mt. 8.23-27; Mr. 4.35-41)

²² Tubi dzë guatë Jesús la'ni barcu con ra shini gusë'dë mē nu guni'i mē lu rai':

—Cha guia hia'a stubi ladë rua' nisë.

Iurní zia'a rai'. ²³ Mientras ziazú rai' lu nisë, Jesús gutëga'si. Iurní bēdchini tubi mbë dushë lu nisë. Guatë nisë la'ni barcu hashtë mēre nē'azë barcu la'ni nisë. ²⁴ Lueguë guacua'ñi rai' lë'ë Jesús nu guni'i rai':

—Mësë, Mësë, aquë zati hia'a iurne'.

Iurní Jesús guashtë. Gunibë'ai' lu mbë nu nisë parë cuedchí nisë. Iurní lueguë gurëdchí nisë. ²⁵ Iurní guni'i Jesús lu ra shini gusë'dë mē:

—¿Pë hia adë rialdídi'i ldu'u tē Dios?

Iurní bēdzëbë rai' nu bēdzëguë' ldu'u rai'. Guni'i lu sa' rai':

—¿Chull mē rë'? tantë pudërë nápi'. Rzu'bë diaguë mbë nu nisë shtí'dzi'.

Tubi mē gadareno nanapë mëdzabë la'ni ldú'ull
(Mt. 8.28-34; Mr. 5.1-20)

²⁶ Bēdchini rai' stubi ladë nisë ru'bë, ladzë ra mē gadareno. Galilea naquë stubi ladë rua' nisë ru'bë. ²⁷ Bēdchini rai' rua' guiu'u. Bëru'u mē la'ni barcu. Lueguë guabi'guë tubi nguiu shtë guë'dchi gadareno lu Jesús. Por zihani izë rácudi'ill lari nu adë nídi'i lídchill sino quë guquëréldëll la'ni cuevë catë rga'chi ra tēgulë. Nguiu ni napë zihani mëdzabë fier la'ni ldú'ull. ²⁸ Iurë guall lu Jesús, bēzullíbill lu mē. Gurushtiall. Guní'ill fuertë lu Jesús:

—¿Pë nápël con na? Jesús. Lë'ël nal shini Dios nacabezë gube'e. Runa ruëguë lul adë guëtia'adi'il na lu gui'i shtë cashtigu.

²⁹ Zni guní'ill purquë más antsë Jesús gunibë'a lë'ë ra mëdzabë fier parë guëru'u rall de lë'ë nguiu. Vidë shtë nguiu ni guc zndë'ë; zihani vultë lë'ë mëdzabë guna'zi lë'ë nguiu ni. Lë'ë ra mēnē bëldi'bi guiá'all nu guëa'll con cadënë parë gac segurë nguiu ni, perë lë'ëll bëchúguëll cadënë. Lë'ë mëdzabë bësëllu'në lë'ëll tubi lugar catë nídi'i mēnē. ³⁰ Jesús guna'bë di'dzë lull:

—¿Chu lël?

Lë'ëll bëquebi:

—Lëhia Chupe Mili. Zihani na na'a.

Zni guní'ill purquë zihani mëdzabë gutë la'ni ldú'ull. ³¹ Ra mëdzabë bë'në ruëguë lu mē parë adë guënbë'adi'i mē lë'ë rall tsa rall gabildi. ³² Tiempë ni nanú zihani guchi lu lumë shtë dani. Quëháu ra ma. Lë'ë ra mëdzabë bë'në ruëguë lu Jesús tsa rall la'ni ldu'u ra guchi. Bëdë'ë mē permisi. ³³ Iurní bëru'u ra mëdzabë la'ni ldu'u

nguiu. Bëu' rall la'ni ldu'u guchi. Iurní bëllu'në ra ma catë naqué tubi nisë ru'bë. Guzutu'u ra ma hashtë guetë la'ni nisë. Nga'li gualú ra ma.

³⁴ Ra narapë guchi iurë guná rall pë guc, guagllu'në rall hashtë guë'dchi. Biadi'dzë rall lu ra mënë naquërelde guë'dchi nu lu ra më nananú lachi pë guc con ra guchi. ³⁵ Ra mënë guagbi'a rall nia'a pë guc. Nu bédchini rall catë nanú Jesús. Guná rall lu nguiu nananú mëdzabë la'ni ldú'i'. Zúbëll cula'ni Jesús. Nácull lari nu be'rquë ruadí'dzëll. Bëac za'quë shgábëll. Ra mënë bédzëguëë' ldu'u rall. ³⁶ Grë naguná nabë'në Jesús, biadi'dzë rall lla bë'në më parë bëac nguiu nanapë mëdzabë la'ni ldú'i'. ³⁷ Iurní grë ra më gadareno, bë'në rall ruëguë lu më parë guëru'u më ladzë rall tantë bédzëbë rall. Iurní Jesús güe'pi la'ni barcu parë zia'ai' stubi ladë. ³⁸ Lë'ë nguiu nabëru'u mëdzabë la'ni ldú'i', bë'nëll ruëguë lu Jesús parë guëdë'ë më permisí tsanáldëll lë'ë më. Perë Jesús gunibë'a guëá'nëll ládzëll. Guni'i më:

³⁹ —Bëabrí lídchil nu biadi'dzë grë lo quë nabë'në Dios con lë'ël.

Bëagzëll nu biadí'dzëll por guëdubi nezë nu guë'dchi lo quë nabë'në Jesús con lë'ël.

Naguzac shtsa'pë Jairo nu tubi na'a nabëga'ldë shabë Jesús

(Mt. 9.18-26; Mr. 5.21-43)

⁴⁰ Bëabrí më stubi ladë rua' nisë ru'bë. Ra mënë quëbezë lë'ë më nu bë'në rall recibir lë'ë më. Rquite ldu'u rall. ⁴¹ Iurní bédchini tubi nguiu lë Jairo. Nall tubi jëfë shtë iádu'u. Bëzullíbill lu Jesús. Bë'nëll ruëguë tsa më lídchill ⁴² purquë Jairo nápëll tubsë shtsa'pëll. Napë ntsa'pë chi'bë chupë izë. Hia rlúllëll. Iurë lë'ë Jesús zia'a, mënë zihani guanaldë rall lë'ë më hashtë rte'e mënë lë'ë më.

⁴³ Nu guanaldë tubi na'a con los de más mënë; rllë'ë rénëll. Hia guc chi'bë chupë izë rac llú'ull. Ni chu bë'nëdi'i gan nëáquëll. ⁴⁴ Iurní guabi'guë na'a nezë tëchi më. Bëgá'ldëll rua' shabë më. Lueguë gulezë rënë nu bëáquëll.

⁴⁵ Iurní Jesús guni'i:

—¿Chu bëga'ldë shaba?

Grë mënë guni'i:

—Ni túbidi'i.

Iurní guni'i Pedro:

—Mësë, ra mënë zihani quëgte'e rall lë'ël, nu cagsini rall lë'ël.

⁴⁶ Perë Jesús guni'i:

—Entrë de lë'ë të nanú tubi nabëga'ldë shaba, purquë guc bë'ahia tubi mënë bëáquëll con pudërë shtëna.

⁴⁷ Lë'ë na'a guc bë'all adë nídi'i mudë gaquin naga'chi. Iurní bédchínill nu rchí'chill nu bëzullíbill lu më. Guni'ill delantë lu grë mënë pëzielú bëgá'ldëll shabë më. Guni'ill lueguë bëáquëll. ⁴⁸ Iurní Jesús guni'i lull:

—Nanë, bëáquëll purquë rialdí ldú'ul na. Bëagzë con bien.

⁴⁹ Nianá quëadi'dzë Jesús, bédchini tubi mënë nabëru'u lidchi Jairo. Guni'ill lu Jairo:

—Hia lë'ë shtsa'pël gualú guti. Adë rsiú'bëdi'il más lë'ë më.

⁵⁰ Iurë bini Jesús pë guni'i nguiu ni, guni'i më lu Jairo:

—Adë rdzëbëdi'il. Guagla'guë tsaldí ldú'ul na. Lë'ë shtsa'pël guëáquëll.

⁵¹ Iurë guatë Jesús lidchi Jairo, gunëdi'i më chu niutë catë naga'a tëgulë; sulë Pedro nu Juan con shtadë nu shni'a ntsa'pë guanú më.

⁵² Grë mënë bi'ni nu bë'në rall ruidë por lë'ë tëgulë. Perë Jesús guni'i lu rall:

—Adë rú'nëdi'i të. Gútidí'i ntsa'pë sino naga'si ni'i.

⁵³ Bë'në rall burnë nu rllidchinú rall lë'ë Jesús purquë hia rac bë'a rall tëgulë na ntsa'pë. ⁵⁴ Iurní Jesús guna'zi guia'a tëgulë. Guni'i më fuertë:

—Ntsa'pë, guashtë nga'li.

⁵⁵ Iurní lueguë bëabrí gubani tëgulë. Guashtë ntsa'pë lueguë. Gunibë'a Jesús të guëdë'ë rall nagáu ntsa'pë.

⁵⁶ Ra shtadë ni'i guasë ldu'u rall. Perë Jesús gunibë'a ni tubi chu lu guadí'dzëdi'i rall lo quë naguc.

9

Jesús bëshe'ldë chi'bë chupë poshtë
(Mt. 10.5-15; Mr. 6.7-13)

¹ Bëtëá Jesús lë'ë chi'bë chupë shini gusë'dë më nu bëtë'ë më pudërë parë guënbë'a rai' grë mëdzabë; guëlú rai' mëdzabë la'ni ldu'u mënë nu gunëac rai' narac llu'u. ² Bëshe'ldë më lë'ë rai' parë guëni'i rai' lu mënë bëga'a iurë parë guënbë'a Dios lë'ë rall, nu guni'i më gunëac rai' grë clasë galguidzë.

³ Guni'i më:

—Adë pë guá'adi'i të parë nezë, ni tubi bastunë ni panitë parë quë dumí, ni guetështildi guá'adi'i të. Gulë bia'a tubsë manguë gacu të cadë tubi de lë'ë të. ⁴ Cualquier lidchi mënë ca guëdchini të, gulë bëa'në nga'li hashtë guzia'a të stubi guë'dchi. ⁵ Si talë ca nëdi'i mënë gunë recibir lë'ë të, gulë bëru'u guë'dchi ni. Iurní guëdchibë të gushëguiu'u guëa' të cumë ziquë tubi sëñi de quë adë gualdídi'i ldu'u rall diza'quë shtë Dios.

⁶ Bëru'u rai'. Gua rai' por guëdubi nezë shtë ra guë'dchi. Biadi'dzë rai' diza'quë shtë Dios. Bënëac rai' narac llu'u.

Galguti shtë Juan Bautista
(Mt. 14.1-12; Mr. 6.14-29)

⁷ Lë'ë gubernadurë Herodes bini grë lo quë nabë'në Jesús. Bë'nëll tantë llgabë perë adë bëtë'ëdi'ill cuendë chu na Jesús. Bëldá mënë guni'i Jesús na Juan Bautista naguashtë ladi ra tégulë. ⁸ Stubi rall guni'i Jesús na tégulë Elías nagubani stubi. Sëbëldá mënë guni'i Jesús na tubi nabe'dë guëni'i shti'dzë Dios más guahietë perë guashtëhi' ladi ra tégulë. ⁹ Herodes guni'i:

—Lëdë lë'ëdi'i Juan ndë purquë na gunibë'ahia guagchuguë ra suldadë guëc Juan. Gúti'. ¿Perë chu na nguiu rë'? Binia zihani cusë ru'bë nabë'nëll. Herodes guc shtu'u guënnall lu Jesús.

Jesús bëtë'ë nagáu más de ga'i mili mënë
(Mt. 14.13-21; Mr. 6.30-44; Jn. 6.1-14)

¹⁰ Iurë bëabrí ra poshtë, biadi'dzë rai' lu Jesús lo quë nabë'në rai'. Bia'a

më lë'ë rai' tubi lugar catë nídi'i mënë cerquë rua' guë'dchi Betsaida. ¹¹ Perë iurë bini ra mënë cabezë më lugar ni, guanaldë rall lë'ë më. Nu Jesús bë'në recibir lë'ë rall con gustë. Biadi'dzë më lu rall lla gac salvar rall, nu bënëac më narac llu'u.

¹² Bëga'a iurë guna'zi guadze', iurní bëtëchini ra poshtë lu më. Guni'i rai':

—Gunibë'a lu ra mënë tsa rall guë'dchi lugar catë nanú mënë. Gau rall nu tsa rall descansë purquë ni tubi mënë quëréldëdi'i' ndë'ë.

¹³ Jesús guni'i iurní:

—Gulë bëtë'ë nagáu rall.

Lë'ë ra shini gusë'dë më bëquebi rai':

—Nápa'a gá'isë guetështildi con chupë mbeldë. ¿Ca lu tsasi'i na'a guetështildi gau ra mënë rë'?

¹⁴ Nanú más de ga'i mili nguiu nazuga'a. Jesús guni'i lu ra shini gusë'dë më:

—Gulë guni'i lu ra mënë të subë mënë cadë grupë masiá de cincuenta mënë.

¹⁵ Zni bë'në rai'. Guzubë grë ra mënë. ¹⁶ Iurní Jesús guna'zi ga'i guetështildi con chupë mbeldë. Guná më lu gube'e. Bëtë'ë më graci lu Dios. Bëshullë më guetështildi nu belë mbeldë. Bëtë'ëi' guetështildi cua'a ra poshtë. Lë'ë rai' guati'dzë rai' guetështildi cua'a ra mënë. ¹⁷ Grë rall gudáu rall hashtë ca lu bielë rall. Iurní ra shini gusë'dë më bëtsadzë chi'bë chupë tępë ra pedasë nabë'në subrë.

Bëquebi Pedro Jesús náhi' Cristo
(Mt. 16.13-19; Mr. 8.27-29)

¹⁸ Tubi dzë gua Jesús lë'ësë më tubi lugar. Quëadi'dzënu më Dios. Iurní bëtëchini ra shini gusë'dë më lu më. Guna'bë di'dzë Jesús lu rai':

—¿Chu rni'i ra mënë nahia?

¹⁹ Lë'ë rai' bëquebi rai':

—Bëldá ra mënë rni'i nal Juan Bautista. Sëbëldá mënë rni'i nal Elías. Sëbëldá mënë rni'i nal tubi nabi-adi'dzë shti'dzë Dios más guahietë. Rni'i rall guashtël ladi ra tégulë.

²⁰ Iurní Jesús guni'i lu rai':

—Lë'ë të, ¿chu rni'i të nahia?

Pedro guni'i:

—Nal Cristo, el quë nagudili Dios parë guëñibë'al.

Guni'i Jesús gati më perë despuësë tsashtë më

(Mt. 16.20-28; Mr. 8.30—9.1)

²¹ Jesús gunibë'a ni tubi chu lu guadí'dzëdi'i rai' na më Cristo.

²² Guni'i më lu rai':

—Nahia nguii nabëshe'ldë Dios lu guédchiliu. Napë quë guëzac zia. Ra bëshuzi ru'bë, ra më gushë shtë iádu'u, nu ra mësë shtë lëy, guëquë guia'a rall na. Quini rall na perë dzë tsunë despuësë, tsashtëa ladi ra tégulë.

²³ Iurní guni'i më lu grë ra mënë:

—El quë narac shtu'u gáquëll shmëna, napë quë gúnëll renunci prupi deseó shtënéll. Napë quë gáquëll dispuestë gátill por na. Dzë con dzë napë quë tsanárdëll shneza. ²⁴ El quë narac shtu'u gapë vidë shtënéll, guënítil, perë el quë naguëniti vidë shtënéll purquë nall shmëna, guëbánill parë siempër.

²⁵ Adë pë guëllu'i' gunë nguii gan guëdubi guédchiliu nu despuësë guënítil almë shtënéll. ²⁶ Si talë chu rtu lúhi' por na nu por shti'dza iurne', zni na guëtú lua de lë'ëll iurë lë'ë na guëabráa de gube'e. Nahia nguii nabëshe'ldë Dios lu guédchiliu perë guédchinuhia con ra ianglë. Guëlua'a llëru'bë llni nu pudërë shtë Dios iurë guëabráa. ²⁷ Guldía rnia'a lu të, nanú mënë entrë lë'ë të guená rall rnibë'a Dios ziquë rëy; despuësë de ni gati rall.

Jesús guc cambi delantë lu rai'

(Mt. 17.1-8; Mr. 9.2-8)

²⁸ Gudëdë shunë dzë; bia'a Jesús Pedro nu Jacobo nu Juan. Ziazú rai' lu dani parë guadi'dzënú Jesús Dios. ²⁹ Iurë biadi'dzënúhi' Dios, guc cambi lu Jesús delantë lu rai'. Shábi' bëac más naquichi hashtë rabtsë'in. ³⁰ Iurní guná rai' chupë nguii nabiadi'dzënú Jesús. Lë'ë rai' náhi' Moisés nu Elías. ³¹ Nanú rai' la'ni tubi shcahi nanapë llni. Quëadi'dzë rai' lla

gati Jesús nu lla guëzac zi më ciudá Jerusalén. ³² Pedro, Jacobo, nu Juan nalë mbëca'ldë guna'zi lë'ë rai', perë guná rai' lu llni. Guná rai' lla guc cambi Jesús. Nu guná rai' lu chupë nguii nazunú Jesús. ³³ Nianá lë'ë chupë nguii bësëa'në rai' Jesús, guni'i Pedro lu më:

—Mësë, nabënë dzu hia'a ndë'ë. Guëza'a na'a tsunë ranchi, tubin parë lë'ëll guëquërdël; stubin parë Moisés; stubin parë Elías.

Perë Pedro rac bë'adi'i pë guní'i'.

³⁴ Nianá quëadi'dzë Pedro, bédchini tubi shcahi nabësë'au grë rai'. Bëdzëbë ra shini gusë'dë më iurë lë'ë Moisés nu Elías nanú la'ni shcahi. ³⁵ Iurní bini rai' tubi bë nabëru'u la'ni shcahi. Guni'i bë:

—Ndë'ë lë'ë shinia narac shtua'a; gudilia lë'i'. Gulë bëquë diaguë shti'dzi'.

³⁶ Despuësë gualú guni'i bë, guná rai' lë'ësë Jesús zúga'a. Ra shini gusë'dë më adë biadi'dzëdi'i rai' lu sa' rai' por tubi tiempë lo quë nanguná rai' guëc dani.

Bënëac Jesús tubi ngulë'në; nanú mëdzabë la'ni ldu'i'

(Mt. 17.14-21; Mr. 9.14-29)

³⁷ Brëgue'lë stubi dzë bietë rai' lu dani. Iurní zihani mënë bédchini lu Jesús. ³⁸ Ladi ra mënë ze'dë tubi nguii. Guní'ill fuertë:

—Mësë, bë'në favurë, gude'e guená shinia, pues tubsë ni'i napa. ³⁹ Nanú tubi mëdzabë narguitsuë' lë'ëll. Rdchibi mëdzabë lë'ëll. Rushtiall nu rru'u bëchini rua'll. Rzianë mëdzabë lë'ëll nu iurë zia'a mëdzabë, rdzaguë llga'na. ⁴⁰ Hia bëna ruëguë lu ra shini gusë'dël parë guëgú rai' mëdzabë la'ni ldu'u shinia, perë adë bë'nëdi'i rai' gan.

⁴¹ Jesús guni'i lu ra mënë:

—Lë'ë të mënë nadë rialdídi'i ldu'i na, naguëdchi ldu'u të. ¿Hashtë guc guëbezënuhia lë'ë të parë tsaldí ldu'u të? ¿Blac tiempë guca pacënci con lë'ë të? Guaglli'i shínill ndë'ë.

⁴² Iurë guabi'guë ngulë'në, lë'ë mëdzabë bëru'ldë ngulë'në lu guiu'u. Nu bësë'sëll ngulë'në, perë Jesús

guni'i guëc mëdzabë fier, nu bënëac më lë'ë llguë'në. Iurní Jesús bédë'ë ngulë'në guia'a shtádëll. ⁴³ Grë ra mënë bëdzëguë' ldu'u rall por llëru'bë pudërë shtë Dios.

Stubi vësë guni'i Jesús lla gáti'
(Mt. 17.22-23; Mr. 9.30-32)

Nianá rdzëguë' ldu'u ra mënë lo quë nabë'në Jesús, guni'i më lu ra shini gusë'dë më:

⁴⁴ —Gulë bëquë diaguë naguënia'a lu të iurne', nu adë réá'ldëdi'i ldu'u të shti'dza. Nahia nguiu nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu perë gaca intriegu guia'a ra mënë parë quini rall na.

⁴⁵ Perë ra shini gusë'dë më adë guc bë'adi'i rai' lo quë naguni'i Jesús purquë naga'chi na di'dzë ni nu adë guasëdi'i rai' pë runë cuntienë di'dzë shtë Jesús. Nu bëdzëbë rai' niana'bë di'dzë rai' lu Jesús pë runë cuntienë lo quë naguni'i më.

Chu na más më ru'bë
(Mt. 18.1-5; Mr. 9.33-37)

⁴⁶ Ra shini gusë'dë më guzublú quëdildi di'dzë rai' chu na más më ru'bë entrë lë'ë rai'. ⁴⁷ Jesús bédë'ë cuendë pë llgabë quëhunë rai' la'ni ldu'u rai'. Iurní bëzú Jesús tubi llguë'në culá'ni'. ⁴⁸ Guni'i më lu rai':

—El quë naquëhapë tubi llguë'në ziquë ndë'ë purquë rac shtu'u mënë ni na, también na quëhúnëll recibir. Nu mizmë tiempë quëhúnëll recibir el quë nabëshe'ldë na. El quë quëhunë sirvë lu sáhi' entrë lë'ë të, ni na más më ru'bë lu Dios.

El quë nadë rní'idi'i cuntrë lë'ë hia'a, nall favurë de lë'ë hia'a
(Mr. 9.38-40)

⁴⁹ Iurní Juan guni'i lu Jesús:

—Mësë, guná na'a tubi nguiu; rgull mëdzabë la'ni ldu'u mënë. Rní'ill lël parë guë'nibë'all ra mëdzabë. Iurní lë'ë na'a gunibë'a na'a lull adë guëgúdi'ill mëdzabë purquë adë rsënúdi'ill lë'ë hia'a.

⁵⁰ Perë Jesús guni'i:

—Bédë'ë sí, gull mëdzabë la'ni ldu'u mënë. Bien quëhúnëll. El quë nadë

rní'idi'i cuntrë lë'ë hia'a, nall favurë de lë'ë hia'a.

Jesús guni'i guëc Jacobo nu Juan

⁵¹ Bëdchini tiempë parë tsepi Jesús gube'e. Zia'a më nezë parë Jerusalén. Adë bëdzëbëdi'i më. ⁵² Bëshe'ldë më bëldá nguiu parë tsa rall guë'dchi Samaria. Guagna'bë rai' pusadë parë guëquërdë rai'. ⁵³ Perë ra më guë'dchi shtë Samaria, adë gunëdi'i rall nihunë rall recibir lë'ë më purquë guc bë'a rall zia'a më nezë parë Jerusalén. ⁵⁴ Iurë Jacobo nu Juan guná rai' nëdi'i mënë shtë Samaria gunë rall recibir lë'ë Jesús, guni'i rai' lu më:

—Dadë, ¿gu rac shtú'ul guë'nibë'a na'a të guëdchini gui'i lu gube'e parë tsequi ra më Samaria ziquë bë'në Elías guahietë?

⁵⁵ Iurní Jesús bëdchigrë lúhi'; guní'i guëc rai':

—Llgabë narunë të nádi'i bien. Nahia nguiu nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu; rac shtú'udia'a tsa mënë gabildi sino rac shtua'a gac salvar mieti.

⁵⁶ Iurní zia'a rai' stubi guë'dchi.

El quë narac shtu'u gáquëll shmënë Jesús

(Mt. 8.19-22)

⁵⁷ Iurní ziazú rai' tubi nezë, tubi nguiu guni'i lu Jesús:

—Dadë, sënalda lë'ël ancalë ca tsal.

⁵⁸ Guni'i Jesús lull:

—Ra ma lachi napë catë rga'si ma. Ra ma'ñi napë bëche'zë shtë ma lu hiaguë. Perë na nápëdia'a lidcha ca rga'sia. Nahia nguiu nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu.

⁵⁹ Iurní Jesús guni'i lu stubi nguiu:

—Gude'e naldë na ziquë shmëna.

Perë guni'i nguiu ni:

—Nia Dadë, perë bëne'e permisi despuësë de gati shtada, iurní sënalda lë'ël.

⁶⁰ Jesús repi lull:

—Nanú mënë nadë rialdídi'i ldu'u rai' shti'dza parë guëca'chi rall ra tëgulë. Lë'ël lueguë biadi'dzë lu ra mënë lla mudë gac salvar rall.

⁶¹ Iurní stubi nguiu guni'i lu Jesús:

—Dadë, sënaldä lë'ël perë runa ruëguë lul, bëne'e permisi tsahia lidcha primërë, guna despedir shfamília.

⁶² Jesús guni'i lull:

—El quë naná ziquë naraa'në lachi perë rbi'all nezë tēchill, adë rllu'idi'ill parë tsutëll catë rnibë'a Dios. Adë chu guëni'idi'i nguui ni nall shmëna.

10

Bëshe'ldë Jesús setenta shmënë më

¹ Gudëdë stubi tiempë; iurní gudili Dadë Jesús setenta nguui. Bëshe'ldë më lë'ë rai' lu grë ra guë'dchi catë rac shtu'u më tsa më despuësë. Chupë nguui bëshe'ldë më tubi ladë. Chupë nguui bëshe'ldë më stubi ladë. Grë rai' gua. ² Guni'i më lu rall:

—Ra mëne shtë guë'dchiliu na ziquë lachi con ganza'quë perë du'psë na el quë narunë dchi'ni. Por ni gulë guna'bë lu Dios guëshe'ldë më más nagunë dchi'ni. ³ Gulë gua. Rshe'lda lë'ë të ziquë lli'li lu ra ma dushë; mëne humildë entrë mëne dzabë. ⁴ Adë guá'adi'i të bëdu shtë dumí. Adë guá'adi'i të bëdu lari. Adë guá'adi'i të rachi. Adë gac ldë'ë të lu nezë parë guadi'dzënú të mëne. ⁵ Iurë guëdchini të lidchi mëne, gulë bë'në saludar ra mëne. Gulë guni'i lu rall: “Gulë bë'në recibir bendición shtë Dios”. ⁶ Si talë quërelde nguui ndë nagunë recibir bendición shtënë, cuezënú bendición con lë'ëll; perë si talë guëquë guiá'all bendición ni, guëabré guëa'në bendición parë lë'ël stubi. ⁷ Gulë tsagla'guë cuezë të mizmë hiu'u ni catë bë'në mëne recibir lë'ël. Gulë gau narne'e rall gau të. Gulë bii' lo quë narne'e rall purquë zni na el quë narunë dchi'ni; nápëll derechë gaul lu mellë shtë lamë shtëhi'. Adë rnítidi'i të tiempë zia'a të zihani lidchi mëne. ⁸ Iurë guëdchini të lu guë'dchi catë runë ra mëne recibir lë'ë të, gulë gau lo quë narne'e rall gau të. ⁹ Gulë bënëac ra nanapë galguidzë. Gulë guni'i lu mëne shtë guë'dchi: “Hia bëga'a iurë,

guëlladchi zuga'a Dios parë guë nibë'a më lë'ë të”. ¹⁰ Perë si talë guëdchini të lu guë'dchi catë adë rúnëdi'i mëne recibir lë'ë të, gulë tsa grë nezë shtë guë'dchi. ¹¹ Gulë guni'i: “Gushëguui'u naquë guëa' na'a, guëdchibë na'a ziquë sëni cuntrë lë'ë të, të gac bë'a të bédchini na'a nu guni'i na'a lu të bëga'a iurë; guëlladchi zuga'a Dios parë guë nibë'a më lë'ë të”. ¹² Rnia'a lu të iurë ze'dë guëdchini juici shtë Dios, ra mëne shtë guë'dchi nadë rzu'bë diáguëdi'i shti'dzë Dios, gunë Dios cashtigu lë'ë rall más quë mëne shtë ciudá Sodoma.

Prubi ra mëne narialdídi'i ldu'i (Mt. 11.20-24)

¹³ 'Prubi de lë'ë të mëne shtë guë'dchi Corazín nu Betsaida, purquë adë gualdídi'i ldu'u të na. Si talë nihuna milagrë lu mëne shtë guë'dchi Tiro nu Sidón cumë bëna entrë lë'ë të, niabré ldu'u rall con Dios. Niasubë rall lu dë nu niacu rall lari nagasë ziquë sëni de quë bë'në nadzë'ë rall mudë nanabani rall. ¹⁴ Por ni, iurë guëshe'ldë Dios juici guëc ra mëne shtë guë'dchiliu, ra mëne shtë Tiro nu Sidón gunë rall sufrir menos quë lë'ë të. ¹⁵ Nu rnia'a lu të mëne shtë Capernaum, llua'a të na të mëne nabë'në ldai' Dios guëc të perë guëtia'a Dios lë'ë të lu cashtigu shtë gui'i.

¹⁶ Guni'i më lu setenta shmënë më:

—El quë narzu'bë diaguë shti'dzë të, también rzu'bë diaguëll shti'dza. El quë narquë guia'a lë'ë të, rquë guiá'all na. Nu mizmë tiempë rquë guiá'all el quë nabëshe'ldë na.

Bëabré ra setenta shmënë më

¹⁷ Gua ra setenta shmënë Jesús. Rquitë ldu'u rai'. Guni'i rai' lu Jesús:

—Dadë, guni'i na'a lël parë guëgu na'a mëdzabë la'ni ldu'u mëne nu rzu'bë diaguë ra mëdzabë shti'dzë na'a.

¹⁸ Guni'i Jesús lu rai':

—Vencidë na Satanás. Gunahia lu Satanás iurë bëquëldí Dios lë'ëll; guláguëll ziquë tubi ray shtë nguizi'u. Guláguëll dizdë gube'e catë quëbezë

Dios hashtë guetë. ¹⁹ Guná, bënehia pudërë parë guelú të guëc ra serpi-entë nu nillë. Napë të pudërë gunë të gan lu Satanás. Adë pë gáquëdi'i të. ²⁰ Perë guná, adë rquítëdi'i ldu'u të purquë rzu'bë diaguë mëdzabë shti'dzë të sino quë gulë bëquitë ldu'u të purquë nasalvar të. Lë të naescritë lu gube'e.

Bëquitë ldu'u Jesús

(Mt. 11.25-27; 13.16-17)

²¹ La'ni mizme iurë Jesús bëquitë ldu'i' por pudërë shtë Espíritu Santo. Guni'i më lu Dios:

—Shtada, dushquíllil, rnibé'al gube'e nu guë'dchiliu. Quëhuna alabar lë'ël. Bëluá'al shti'dzël lu mënë humildë, rac bë'a rall. Perë nacahi shti'dzël bë'nël parë ra mënë narni'i na rall më ru'bë, nu parë ra mënë narianaldë tëchi llgabë nguui. Zni bë'nël, Dadë, purquë zni rac shtú'ul gac.

²² Guni'i më lu ra mënë:

—Shtada bëne'e grë ra cusë guiahia. Ni tubi chu runguë bë'a chu nahia de verdá, sulamëntë Shtada runguë bë'ai'. Ni tubi chu runguë bë'a chu na Shtada de verdá, sulamëntë na runguë bë'ahia chu náhi'. Nahia shini më, nu gunguë bë'a mieti Shtada sulamëntë si rac shtua'a guëluá'ahia nguui ni Shtada.

²³ Iurní guni'i më lu lë'ësë ra shini gusë'dë më:

—Nalë bë'në ldoi' Dios lë'ë mënë nariasë lo quë nariasë të. ²⁴ Zihani mënë nabiadi'dzë shti'dzë Dios nu rëy naguquërelde guahietë, guc shtu'u rai' guená rai' lo quë narná të, perë gunádi'i rai'. Guc shtu'u rai' guini rai' lo quë narini të perë bínidi'i rai' di'dzë ni.

Comparaciuni shtë tubi samaritano nabënë bien

²⁵ Tubi narlua'a lëy shtë Moisés bédchínill lu Jesús parë guëté'dëll tubi prëbë lë'ë më. Guna'bë dí'dzëll lu më:

—¿Pë rní'il lla guna parë gac salvara?

²⁶ Jesús bëquebi:

—¿Pë rni'i lëy shtë Dios? ¿Lla rní'il quëgni'i lëy?

²⁷ Guni'i nguui iurní:

—Naná escritë: “Gulë guc shtu'u Dadë Dios con guëdubinú ldu'ul. Gulë guc shtu'u Dios con guëdubi almë shtë të, nu con guëdubi fuersë shtë të. Gulë guc shtu'u Dios con guëdubi shgabë të.” Nu rni'i lëy shtë Dios: “Gulë guc shtu'u grë sa'l ziquë rac shtú'ul mizme lë'ël”.

²⁸ Jesús guni'i lull:

—Bien rní'il. Si talë gúnël cumplir lo quë naná escritë, guëbánil parë siemprë.

²⁹ Perë lë'ë nguui rac shtu'u guëni'i mënë bien de lë'ëll. Guna'bë dí'dzëll lu më:

—¿Chu na sahia?

³⁰ Jesús bëquebi con comparaciuni rë':

—Tubi nguui bërú'ull Jerusalén parë zia'all guë'dchi Jericó. Terciuni bëru'u nguba'në lu nezë. Gulaa'në rall grë nanuá'all hashtë nu shábëll. Bëdë'ë nguba'në galné lë'ëll, iurní bësëa'në rall lë'ëll hia mërë niátill. ³¹ Guzac tubi bëshuzi bédchini catë naga'a nguui ni. Iurë guná bëshuzi lu nguui, gudëdë bëshuzi stubi nezë. ³² Nu tubi më levita narunë compa'ni lë'ë bëshuzi la'ni iádu'u, bédchínill; gunall lu nguui naga'a nezë. Lë'ë quë lë'ë stubi nezë gudëdëll. ³³ Perë tubi nguui shtë guë'dchi Samaria zia'a mizme nezë ni. Gunall lu nguui naga'a. Bëga'a ldu'ull lë'ë nguui. ³⁴ Iurní guabi'guëll lu nguui, nu bë'nëll rumëdi lu ridë. Bëtiá'all sèiti con vini nu bëshí'ill tubi lari lu ridë. Bédchí'bëll nguui ni tëchi ma nanuá'all. Guanull lë'ë nguui catë rëa'në nguui pusadë. Ndë bë'nëll compa'ni naná ridë. ³⁵ Stubi dzë nabrëgue'lë, iurë lë'ë samaritano guzia'a, gulull chupë dumí bédchichi. Bëdë'ëll cua'a nashtënë pusadë. Nu guni'ill: “Gupë nguui rë'. Si talë gúnël gashtë más, na guëguilla iurë guëabría.”

³⁶ Guni'i Jesús lu narlua'a lëy:

—Guni'i lua, de tsunë nguui naganá lu nguui naguc ridë por ra nguba'në, ¿chu guc shtu'u lë'ë sáhi'?

³⁷ Guni'i mësë shtë lëy:

—El quë nabëga'a ldu'u naná ridë.
Iurní guni'i më lull:
—Zni lë'ël, guaguë'në ziquë bë'në më samaritano.

Gua Jesús lidchi Marta nu María

³⁸ Guagla'guë zia'a Jesús nezë con ra mënë. Bëdchini më tubi guë'dchi catë quërelde Marta nu bédëll María. Bë'në rai' recibir lë'ë Jesús lidchi rai'.
³⁹ María guzubë guëa' Dadë Jesús parë guëquë diágui' shti'dzë më. ⁴⁰ Marta rquëdi'ni ldú'ull tantë dchi'ni nanú la'ni hiu'u. Guabi'guë Marta lu Jesús, nu guni'i':

—Dadë, ¿pëzielú bédë'ël permisi guzubë belda guëa'l? guëquë diáguëll shti'dzël, nu tubsia quëhuna dchi'ni. Guni'i' lull gúnëll compa'ni na.

⁴¹ Guni'i' Jesús lu Marta:

—Marta, Marta, nalë rquëdi'ni ldú'ul por dchi'ni nananú; adë rbedchídi'i ldú'ul. ⁴² Tubsë cusë rqui'ni. María gudili lo mejurë. Adë chu guëdchisú lo quë nanápi'.

11

Jesús bëluá'ai' lla guëna'bë mënë lu Dios

(Mt. 6.9-15; 7.7-11)

¹ Guzac Jesús biadi'dzënúhi' Dios. Iurë gualú, tubi shini gusë'dë më guni'i' lu Jesús:

—Dadë bëlu'a lë'ë na'a tubi oraciuni ziquë Juan Bautista bëluá'ai' mënë shtëhi' lla guëna'bë rai' lu Dios.

² Jesús guni'i':

—Iurë ruadi'dzënú të Dios, gulë guni'i':

Nal Shtadë na'a; rac shtu'u na'a grë mënë gunë rall alabar lë'ël.

Rac shtu'u na'a guëribé'al grë mënë narëta' lu guë'dchiliu.

Rac shtu'u na'a grë mënë gunë rall lo quë narac shtú'ul igual ziquë ra ianglë lu gube'e rzu'bë diaguë rai' shti'dzël.

³ Bëne'e nagáu na'a dzë con dzë.

⁴ Bë'në perdunë duldë shtë na'a purquë runë na'a perdunë el quë narunë mal cuntrë lë'ë na'a.

Adë rdë'edi'il permisi guëtë'dë mëdzabë prëbë lë'ë na'a të ldaguë na'a lu duldë.

⁵ Guagla'guë guni'i' Jesús:

—Si talë nápël tubi amigu, nu tsal lídchill guërudë gue'lë. Guëní'il lúhi': "Amigu, bë'në prështë tsunë guëtështildi ⁶ purquë tubi amigu bëdchini zitu. Nápëdia'a pë gaul." ⁷ Perë amigu shtë'nël guëquëbill dizdë la'ni hiu'u zndë'ë: "Adë rsiú'bëdi'il na; në'au puertë rua' lidcha. Grë na'a naga'si na'a. Nídi'i mudë guënehia narac shtú'ul." ⁸ Rnia'a lu të, mënë ni na amigu shtë'nël perë aunquë adë nëdi'ill guënë'ell lo quë narquí'nil purquë nal tubi amigu, perë si talë tsagla'guë guëná'bëru'ul, lë'ëll tsashtëll; guënë'ell lo quë narquí'nil.

⁹ Rnia'a lu të, gulë bë'në zni. Gulë guagla'guë guëna'bë të lo quë narac shtú'ul, iurní guëne'e më ca'a të. Gulë tsagla'guë quili të, të guëdzëlë të. Gulë bësédchi rua' puertë hashtë guëlla'lë puertë. ¹⁰ Grë mënë narna'bë lu Dios, gúnëll recibirin. Grë mënë narguili, guëdzelin. Grë mënë narsédchi rua' puertë, guënal lla rlla'lë puertë parë lë'ëll.

¹¹ 'Lë'ë të naná shtadë llguë'në, si talë shínil guëná'bëll belë mbeldë gaul, ¿pë zédë'ël tubi mbe'ldë cá'all? Aquëdi'i. ¹² Si talë guëná'bëll tubi dchitë gaul, ¿pë zédë'ël tubi nillë? ¹³ Si talë lë'ë të naná mënë mal, perë rac të guëdë'lë të cusë za'quë ca'a ra shini të, mucho más guëne'e Shtadë të naquëbezë gube'e lë'ë Espíritu Santo parë cuezënúhi' lë'ë të si talë tsagla'guë rná'bël lu më.

¹⁴ 'Lë'ë të naná shtadë llguë'në, si talë shínil guëná'bëll belë mbeldë gaul, ¿pë zédë'ël tubi mbe'ldë cá'all? Aquëdi'i. ¹² Si talë guëná'bëll tubi dchitë gaul, ¿pë zédë'ël tubi nillë? ¹³ Si talë lë'ë të naná mënë mal, perë rac të guëdë'lë të cusë za'quë ca'a ra shini të, mucho más guëne'e Shtadë të naquëbezë gube'e lë'ë Espíritu Santo parë cuezënúhi' lë'ë të si talë tsagla'guë rná'bël lu më.

¹³ Si talë lë'ë të naná mënë mal, perë rac të guëdë'lë të cusë za'quë ca'a ra shini të, mucho más guëne'e Shtadë të naquëbezë gube'e lë'ë Espíritu Santo parë cuezënúhi' lë'ë të si talë tsagla'guë rná'bël lu më.

¹⁴ 'Lë'ë të naná shtadë llguë'në, si talë shínil guëná'bëll belë mbeldë gaul, ¿pë zédë'ël tubi mbe'ldë cá'all? Aquëdi'i. ¹² Si talë guëná'bëll tubi dchitë gaul, ¿pë zédë'ël tubi nillë? ¹³ Si talë lë'ë të naná mënë mal, perë rac të guëdë'lë të cusë za'quë ca'a ra shini të, mucho más guëne'e Shtadë të naquëbezë gube'e lë'ë Espíritu Santo parë cuezënúhi' lë'ë të si talë tsagla'guë rná'bël lu më.

Guni'i' mënë Jesús napë mëdzabë la'ni ldú'i'

(Mt. 12.22-30; Mr. 3.19-27)

¹⁴ Guzac tubi dzë Jesús cagúhi' tubi mëdzabë gu'pë nananú la'ni tubi nguui. Ruadí'dzëdi'ill. Perë iurní bëru'u mëdzabë, bien ruadi'dzë nguui. Ra mënë bëdzëguë' ldu'u rall.

¹⁵ Perë bëldá rall guni'i':

—Rgu Jesús mëdzabë por pudërë shtë Beelzebú naná jëfë shtë los de más mëdzabë.

¹⁶ Sëbëldá mënë bëtë'dë rall prëbë lë'ë më, nihunë më lo quë nanádi'i voluntá shtë Dios. Guna'bë rall gunë më tubi milagrë lu rall, ziquë tubi sëñi de quë na më shini Dios. ¹⁷ Guc bë'a më llgabë naquëhunë rall. Guni'i më:

—Si talë guërudë shmënë gobiernë rdildi cuntrë mizmë gobiernë, tsalú gobiernë. Nu si talë nadivididë tubi famili, guëdchini tiempë tsalú famili ni. ¹⁸ Nu Satanás si talë Satanás nadivididë mizmë lë'ëll, tsalú pudërë shtëñëll. Cagnia'a ndë'ë purquë rni'i të rguhia mëdzabë por pudërë shtë Beelzebú. ¹⁹ Si talë rguhia mëdzabë por pudërë shtë Beelzebú, ¿chu runë compaño ra mënë entrë lë'ë të nargú mëdzabë la'ni ldu'u mënë? Lë'ë nargú mëdzabë entrë lë'ë të, guëni'i rall lu të chu bëne'e pudërë guahia parë rguhia mëdzabë, nu guëni'i rall runë të mal llgabë. ²⁰ Perë si talë con pudërë shtë Dios, rguhia mëdzabë la'ni ldu'u mënë, hia bëga'a iurë, guëlladchi zuga'a Dios parë guëñibë'ai' lë'ë të.

²¹ 'Si talë tubi nguiu putëntë quëhápëll bien lídchill con gui'bë narguini mënë, pues grë nanapë nguiu ni nasegurë. ²² Perë si talë guëdchini stubi nguiu más fuertë nu gúnëll gan lu primërë nguiu, iurní guëgull grë nanapë primërë nguiu nu rtë'tsëllin entrë ra shmënëll. Ra gui'bë naná rialdí ldu'u primërë nguiu, hia na rahin guia'a stubi nguiu.

²³ 'El quë nanëdi'i guëni'i favurë de na, nall cuntrë de na. El quë nadë rtëádi'i mënë lua, na ziquë tubi narsëllu'në mënë lua.

Tubi mëdzabë nabëabré catë bërú'ull
(Mt. 12.43-45)

²⁴ Guagla'guë guni'i Jesús:

—Iurë bëru'u mëdzabë la'ni ldu'u nguiu, riazëll catë nídi'i nisë. Rguíll catë cuézëll perë adë rdzélëdi'ill lugar. Iurní rní'ill: “Guëabré ldu'u mënë catë bëru'a”. ²⁵ Bëdchini mëdzabë. Bëdzélëll ziquë tubi hiu'u bien arregladë nu limpi. ²⁶ Iurní

tsalli'i mëdzabë gadchi mëdzabë más mal quë lë'ëll; riutë rall la'ni ldu'u nguiu ni. Bëa'në nguiu ni con gadchi mëdzabë, lëdë túbsëdi'i mëdzabë. Más mal bëa'në nguiu ni.

Ra narquitë ldu'u de verdá

²⁷ Iurë cagni'i më ra di'dzë rë', tubi na'a nazú entrë ra mënë zihani guni'ill fuertë lu më:

—Dichusë na gullanë lë'ël, nu bëgá'dchill lë'ël.

²⁸ Jesús guni'i:

—Más bien na el quë narquë diaguë di'dzë shtë Dios nu rzu'bë diaguëll shtí'dzi'.

Ra mënë mal guna'bë rall gunë më tubi milagrë lu rall

(Mt. 12.38-42; Mr. 8.12)

²⁹ Zihani mënë bëdchini; bëdëá rall lu Jesús. Guni'i më lu rall:

—Nalë mal na mënë tiempë ne'. Cagna'bë rall tubi sëñi shtë Dios. Cagna'bë rall guna tubi milagrë. Ni tubi cusë ru'bë guená rall, sulamëntë tubi cusë ziquë naguzac tiempë shtë Jonás guená rall. ³⁰ Ziquë guc Jonás tubi sëñi parë ra mënë shtë Nínive de quë gac cumplir shti'dzë Dios, nguiu nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu gáqui' sëñi parë ra mënë nanabani ne'. ³¹ Iurë gac juici shtë Dios, lë'ë reina nagunibë'a ladzë Sur, tsasuldill nu gúnëll juzguë mënë nanabani iurne', na rall culpablë purquë na'a ni bidë guená lë'ë Salomón parë guëquë diaguëll shti'dzë Salomón. Gulë guná, hia bëdchini tubi más më ru'bë quë Salomón. ³² Nu zac ra mënë naguquërelde guë'dchi Nínive, tsasuldí rall lu juici con ra mënë naguërelde ne'; nu guëni'i ra mënë shtë Nínive, ra mënë nanabani ne' na rall culpablë purquë ra mënë shtë Nínive, iurë bini rall shti'dzë Jonás, bëabré ldu'u rall con Dios. Gulë guná, hia bëdchini tubi más më ru'bë quë Jonás.

Lintërnë parë almë shtë të

(Mt. 5.15; 6.22-23)

³³ 'Ni tubi mënë rsëu'ldëdi'ill llni la'ni lintërnë nu despuësë

tsagcá'chill lintërnë lugar naga'chi. Adë guëtá'udi'ill lintërnë con tubi tËpë. Perë guëzu'bëllin guia'a parë el quë natsuté la'ni hiu'u guëzianí. ³⁴ Slul na ziquë tubi lintërnë. Si talë naza'quë slul, nápël llni guëdubi la'ni ldu'ul. Perë si talë rac ll'u'u nacahi slul, nápëdi'i tË llni. ³⁵ Gulë bË'në llgabë bien si talë llni nanapë tË adë nahin nacahi. ³⁶ Iurë nanú llni guëdubi la'ni ldu'u tË, ni tubi partë nacahi; na ziquë tubi lintërnë narzianí lu nacahi.

Jesús guni'i guëc ra fariseo nu mësë shtë lËy

(Mt. 23.1-36; Mr. 12.38-40; Lc. 20.45-47)

³⁷ Nianá caglua'a Jesús ra mënë, tubi fariseo bË'në invitar gau më lidchi fariseo. Gua më lidchi fariseo nu guzubë më lu mellë. ³⁸ Guná fariseo zubë më lu mellë perë adë gudíbidí'i më guia'a më ziquë na custumbrë religiusë. Guasë ldu'u fariseo. ³⁹ Iurní guni'i Dadë Jesús lu fariseo:

—Lë'ël con los de más fariseo na tË ziquë trashtë narí'etidi'i. Rguibi tË bien ladi ra trashtë ziquë custumbrë religiusë, perë la'ni ldu'u tË nanú zihani maldá. Rzebi ldu'u tË pË shtë mënë. ⁴⁰ Tuntë na tË. Dios bËntsa'u lë'ë nguiu nezë fuërë nu nezë la'ni. ⁴¹ Gulë bËdë'e nanapë tË ca'a mënë. Gulë gac tË mënë za'quë, iurní grë cusë na limpi parë lë'ël.

⁴² 'Prubi de lë'ë tË fariseo; caguilli tË lo quë narunë tucarë ca'a Dios hashtë ra plantë namás mitu'në, perë ra cusë ru'bë adë rúnëdi'i tË cumplir. Rúnëdi'i tË tratë bien con sa' tË. Nu rac shtú'udi'i tË Dios. Runë tucarë gunë tË cumplir cusë rË' nu los de más mandamientë shtë Dios.

⁴³ 'Prubi de lë'ë tË fariseo. Nalë rac shtu'u tË guëzubë tË primërë asientë la'ni iádu'u. Rquitë ldu'u tË iurë mënë runë rall saludar lë'ë tË con zihani rËspëti catë rdëá mënë.

⁴⁴ 'Prubi de lë'ë tË. Na tË ziquë ra ba'a naga'chi catë bëga'chi tËgulë. Ra mënë rdëdë rall guëc ra ba'a perë rdë'ëdi'i rall cuendë blac fier na lugar ni.

⁴⁵ Iurní tubi mësë narlua'a lËy guní'ill lu më:

—Mësë, nu zac cagní'il guëc na'a por di'dzë rË'.

⁴⁶ Jesús guni'i:

—Tambiën prubi de lë'ë tË mësë shtë lËy purquë quëhunë tË obligar ra mënë gunë rall zihani custumbrë. Nahin ziquë tubi carguë nË'e, perë lë'ë tË adë rldísidi'i tËhin ni siquierë con tubi shcuënë tË.

⁴⁷ 'Prubi de lë'ë tË. Rza'a tË capillë shtë ra profetë nabiadi'dzë shti'dzë Dios. Shtadë guëlú tË gudini rall ra profetë ni. ⁴⁸ Na tË testigu gudini ra shtadë guëlú tË lë'ë ra profetë, nu na tË de acuerdë con lo quë nabë'në rall purquë rza'a tË capillë shtë ra profetë. ⁴⁹ Por ni la'ni librë nanua'a sabiduría shtë Dios rni'i: “Guëshe'lda profetë nu poshtë lu ra mënë perë quini mënë bËldá ra nabëshe'lda, gati rai'. Sëbëldá rai' guëzac zi mënë.” ⁵⁰ Perë rnia'a lu tË, gunë Dios juzguë ra mënë tiempë ne' por grë maldá nabë'në ra mënë cuntrë ra profetë dizdë bëcue'shtë më guë'dchiliu. ⁵¹ Ra mënë nanabani ne' na rall culpablë por galguti shtë Abel nu por galguti shtë grë më za'quë, hashtë galguti shtë Zacarías, el quë nagudini mënë entrë iádu'u nu bëcu'guë. Gunë më juzguë lë'ë tË por grë ra cusë rË'.

⁵² 'Prubi de lë'ë tË mësë shtë lËy purquë napë tË liahi parë gac bë'a lla gac salvar mënë perë adë nËdi'i tsuté tË shnezë Dios nu adë nËdi'i tË tsuté mënë shnezë më; gac rall shmënë më.

⁵³ Nianá cagni'i më ra cusë rË', ra mësë shtë lËy nu ra fariseo bËldënú rall Jesús. Bëdchi'bë rall zihani di'dzë guëc më. Gudildi di'dzë rall tË guëni'i më cusë mal. ⁵⁴ Bëtë'dë rall prëbë lë'ë më parë ldaguë më lu trampë shtë rall. Mudë ni gudili rall parë gunë rall acusar lë'ë më lu gobiernë rumanë.

12

Gulë gupë cuidadë ra mënë falsë

¹ Tiempë ni bËdëá zihani mili mënë hashtë rte'e sa' rall. Jesús guzublú

guni'i më lu ra shini gusë'dë më, primërë lu rai':

—Gulë gupë cuidadë enseñansë shtë ra fariseo. Na rall falsë. Enseñansë shtë rall rrë'tsë ziquë levadurë la'ni nacubë. ² Lo quë nanú la'ni ldu'u mënë guëru'u lu lni. Grë cusë naga'chi napë quë gac bè'a mënë. ³ Grë lo quë narni'i të lu nacahi, guini mënë lu lni. Lo quë narni'i të naga'chi nu lo quë naruadi'dzë të la'ni hiu'u catë n'au, gac bè'a mënë. Guëabré guadi'dzë mënë fuertë shti'dzë të lu ra mënë.

Guni'i Jesús: "Adë rdzëbëdi'i të lu mënë"

(Mt. 10.28-31)

⁴ Guagla'guë guni'i Jesús:

—Na të amigu shtëna. Rnia'a lu të adë rdzëbëdi'i të mënë narguini cuerpë perë nápëdi'i rall pudërë gunë rall más cusë cuntrë lë'ë të. ⁵ Perë na guënia'a lu të chu guëdzëbë të lúhi'. Náhi' el quë despuësë quíni' l'ë'el, nápi' pudërë parë guëshé'ldi' l'ë'el gabildi. Rnia'a lu të stubi, gulë bëdzëbë l'ë'i'.

⁶ 'Rdu ga'i ma'ñi por chupë dumí bi'chi. Perë Dios rëagná ldu'i' l'ë'ë ra ma. ⁷ Nu napë më cuendë bëldá guitsë guëc të zubë cadë de l'ë'ë të. Adë rdzëbëdi'i të lo quë quëhunë mënë cuntrë l'ë'ë të; más lasac të quë zihani ma'ñi.

El quë narni'i lu ra mënë nall shmënë Jesús

(Mt. 10.32-33; 12.32; 10.19-20)

⁸ 'Rnia'a lu të, si talë rni'i të lu ra mënë na të shmëna, guënia'a lu ra ianglë shtë Dios na të mënë shtëna. Nahia nguiu nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu. ⁹ Perë si talë guëni'i të lu ra mënë adë nádi'i të shmëna, iurní guënia'a lu ra ianglë nádi'i të mënë shtëna.

¹⁰ 'Nahia nguiu nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu. El quë narni'i didzabë cuntrë na, gac gunë Dios perdunë l'ë'el; perë si rni'il didzabë cuntrë Espíritu Santo, gúnëdi'i më perdunë l'ë'el.

¹¹ 'Iurë gua'a mënë l'ë'ë të lu ra gubiernë u lu ra juësi u lu ra narunë

juzguë la'ni iádu'u, adë rúnëdi'i të llgabë pë guëni'i të lu rall, lla guëquebi të parë guëru'u të, ¹² purquë mizmë iurë ni Espíritu Santo guëluá'ai' l'ë'ë të pë guëquebi të lu rall.

Comparaciuni shtë nguiu ricu perë natúntëll

¹³ Iurní tubi mënë nabëru'u ladi mënë zihani, guni'ill lu Jesús:

—Mësë, b'ë'në favurë; guni'i lu bëcha guënë'ell herenci narunë tucarë cahia.

¹⁴ Perë Jesús guni'i lull:

—Rúnëdi'i tucara nihuna juzguë entrë l'ë'ë të. Ni tubi të b'ë'nëdi'i nombrar na parë qui'dza herenci shtënë të.

¹⁵ Guagla'guë guni'i më lu ra mënë:

—Gulë gupë mizmë l'ë'ë të parë adë rzëbëdi'i ldu'u të ra cusë shtë guë'dchiliu. Galërquitë ldu'u nguiu ze'dë de Dios, lëdëdi'i por cusë zihani nanapë nguiu lu guë'dchiliu.

¹⁶ Iurní guni'i më tubi comparaciuni:

—Guc tubi nguiu ricu. Shguiú'ull bëdë'ë tubi bënë ganza'quë. ¹⁷ B'ë'nëll llgabë: "Lla guna con tantë llubë. Nídi'i lugar parë cuetsá'uhin." ¹⁸ Guni'ill: "Guëchilia hiu'u catë cuetsa'u llubë. Guézá'ahia stubi más naru'bë, cuetsa'u llubë la'ni con grë cusë nanapa. ¹⁹ Mizmë na runa llgabë, nanú sufsientë por zihani izë. Gúnëdia'a dchi'ni lachi; más bien guëbeza lidcha. Gáuha; gua' vini. Guëquitë ldua'a." ²⁰ Nianá quëhúnëll llgabë, guni'i Dios lull: "Tuntë nal. Gue'lë ne' gátil. Ra cusë nabëtëal, ¿chu gac nashtënë rahin?" ²¹ Zni na grë ra nguiu nartëa zihani cusë parë mizmë l'ë'ell perë nápëdi'ill cusë nallasac lu Dios.

Quëhapë Dios shíni'

(Mt. 6.25-34)

²² Tambiën guni'i Jesús lu ra shini gusë'dë më:

—Rnia'a lu të, adë rquëdí'nidi'i ldu'u të por lo quë nagáu të parë guëbani të, ni por shabë të nagacu të.

²³ Vidë shtë të na más lasac quë nagáu të. Cuerpë shtë të más lasac quë

shabë të. ²⁴ Gulë guná, ziquë ra ma riegu adë rcabnídi'i ma llu'bë. Adë riagllí'idi'i ma cusechë lachi cuetsa'u mahin la'ni hiu'u. Perë Dios rgáuhi' ra ma. Lë'ë të lasac të más quë ra ma'ñi. ²⁵ ¿Chu de lë'ë të por tantë rúnëll llgabë guëbánil tubi dzë más? ²⁶ Si talë gáquëdi'i gunë të ra cusë mitu'në, ¿pëzielú runë të llgabë por ra cusë ziquë nagáu të u nagacu të?

²⁷ 'Gulë guná, lla riaru'bë ra guë'ë. Adë rúnëdi'i rahin dchi'ni. Adë rtí'bidi'i rahin, perë rëy Salomón con guëdubi galëlujë shtëhi', bënëdi'i gan niácuhi' ziquë ra guë'ë lachi. ²⁸ Gulë guná, lë'ë të narialdí ldu'i du'pë, chulë rlua'a guë'ë lachi nedzë, quëhunë Dios; perë glli guëbidchi guë'ë nu tsahin lu gui'i. Mucho más guëne'e më narqui'ni të. ²⁹ Adë rianaldëdi'i të tëchi ra cusë pë gau të, pë gu të; adë rquëdí'nidi'i ldu'u të por ra cusë rë'. ³⁰ Ra mënë nadë rialdídi'i ldu'i shti'dzë Dios, rianaldë rall tëchi ra cusë shtë guë'dchiliu, perë lë'ë të napë të Shtadë të. Runë më cuendë grë nicidá nanapë të. ³¹ Primërë gulë guanaldë tëchi narac shtu'u Dios. Na më rëy. Iurní guëne'e më grë cusë narqui'ni të parë guëbani të.

Gulë bëcuetsa'u tesurë la'ni gube'e
(Mt. 6.19-21)

³² 'Na të du'pë mënë narianaldë tëcha ziquë ra lli'li narianaldë tëchi vëquërë. Adë rdzëbëdi'i të purquë Shtadë të gudili lë'ë të, të guëribë'a të catë na më rëy. ³³ Gulë bëtuu' nanapë të ca'a mënë dumí, el quë nabënapëdi'i. Gulë gapë të panitë nadë rú'shidi'i con dumí nadë rialúdi'i; quiere decir, tesurë lu gube'e. Ndë ni tubi nguba'në riutëdi'i. Nídi'i ma naráu panitë parë tsaluhin. ³⁴ Catë nacuetsa'u tesurë shtënell, ndë rac shtú'ul guëbánil.

Gulë gac të preparadë

³⁵ 'Gulë gac listë nu preparadë guëdubi tiempë, ziquë nguui nalli'i lá'ni' parë dchi'ni, ziquë mënë nanua'a lintërnë naquë llni. ³⁶ Gulë gac ziquë ra muzë naquëbezë lamë

shtë rall. Gua lamë lidchi sa'a. Ra muzë naná listë parë guësha'lë rall puertë lueguë, iurë rsëdchi lamë rua' puertë; ³⁷ rquitë ldu'u ra muzë si nabani rall iurë lë'ë lamë guëdchini, purquë rnia'a lu të de verdá, guëru'u shumbrelë lamë nu guëni'i lamë lu ra muzë: "Gulë guzubë lu mellë". Iurní lë'ë lamë gúnëll sirvë lu rall, gau rall. ³⁸ Si talë guëdchini lamë guërudë gue'lë; si talë guëdchini lamë ze'dë grëgue'lë nu guëdzëlë lamë lë'ë ra muzë quëbezë rall, hia nabani rall; rquitë ldu'u ra muzë iurní. ³⁹ Nanë të bien si talë niac bë'a nashtënë tubi hiu'u pë iurë guëdchini nguba'në lídchi', zúga'a nguui ni listë. Nëdi'ill tsutë nguba'në lídchill. ⁴⁰ Nu zac lë'ë të napë quë gac të listë purquë adë nápëdi'i të cuendë ca iurë guëdchinia stubi. Nahia nguui nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu; guëdchinia iurë rni'i të runë faltë parë guëdchinia.

Muzë nabënë nu muzë mal
(Mt. 24.45-51)

⁴¹ Iurní guna'bë di'dzë Pedro lu më: —¿Pë guní'il comparaciuni rë' lu grë mënë u guní'ilin sulë parë lë'ë na'a?

⁴² Guni'i më:

—¿Chu na muzë za'quë nu nasini guëquëll? Nall ziquë tubi mënë encargadë con lidchi shlámëll. Rnibë'a shlámëll guëmall grë dchi'ni, nu guëdë'ëll nagáu ra muzë iurë rga'a iurë rau rall. ⁴³ Nalë rquitë ldu'u encargadë ni si talë quëhúnëll bien iurë guëdchini lamë shtënell. ⁴⁴ Guldía rnia'a lu të, lë'ë lamë gúnëll nombrar lë'ë nguui ni, guëribë'all grë nanapë lamë. ⁴⁵ Perë si talë lë'ë nguui rni'ill la'ni ldú'ull, adë guëdchínidi'i lamë lueguë, nu guëzublú nguui ni sac zill ra muzë nu ra criadë con galnë, perë lë'ëll raul, ruu'll, rzuu'dchill. ⁴⁶ Guëdchini lamë shtënell mërë iurë adë quëbézëdi'ill lë'ë lamë. Guëabré lamë de repëntë iurë adë quëhúnëdi'i nguui ni bien. Lë'ë lamë gúnëll cashtigu lë'ëll nu guëribë'a lamë gátill nu tsall lugar catë nanú ra nadë rialdídi'i ldu'i Dios.

47 'Lè'è muzè naguc bè'a pè rac shtu'u lamè gúnèll perè adè bè'nèdi'ill cumplir, adè bè'nèdi'ill preparar, guèdè'è lamè zihani galnè guèc muzè ni. 48 Perè lè'è muzè nadè guc bè'adi'i pè rac shtu'u lamè gúnèll, nu bè'nè muzè lo què narunè tucarè cashtigu, guèdè'è lamè du'psè galnè guèc muzè ni. Si talè bédè'è Dios zihani llni guèc nguii, nall responsablè lu mè gúnèll bien con ra cusè ni. Lè'è nguii nabè'nè recibir pè shtë mènè, nall responsablè nu mènè guèna'bè rall más de nguii ni.

*Por shti'dzè mè nanú divisioni
(Mt. 10.34-36)*

49 'Be'dè guèdchinia parè gac cash-tigu mènè shtë guè'dchiliu lu gui'i. Nalé rac shtua'a de què subluhin. 50 Napè què guètiá'ahia lu galèrzac zi, ziquè rtia'a mènè nguii la'ni nisè parè chubè nisè nguii. Nahia ziquè mènè narullè hashtë tsalú gac cumplirin. 51 ¿Gu llua'a tè be'dè guèdchinia parè cuèdchí ldu'u mènè con sa' rall? Aquèdi'i. Lèdè znídi'i. Be'dè guèdchinia parè gac divididè ra mènè. 52 Dizdè iurne' gac divididè famili; tsunè mènè guèru'u rall favurè de na. Mizmè famili guèru'u chupè mènè cuntrè de na. 53 Shtadè llguè'nè rldénú rall cuntrè shíni'. Llguè'nè na cuntrè shtadè llguè'nè. Shni'a na cuntrè shtsá'pi'. Shtsa'pè na cuntrè shní'ai'. Suègrè rldénú lí'llill. Lli'lli na cuntrè suègrèll.

*Gulè guc bè'a sèñi shtë tiempè ne'
(Mt. 16.1-4; Mr. 8.11-13)*

54 Nu zac guni'i Jesús lu ra mènè zihani:

—Iurè rna tè shcahi nagasè nezè guetè, rni'i tè: “Hia mèrè guèdchini guiu”. Lueguè rlaguè guiu. 55 Si ze'dè mbè nezè sur, rni'i tè: “Ze'dè galna'i”. Nu lueguè rac na'i. 56 Na tè falsè, nanè tè sèñi nananú lu guè'dchiliu nu ra sèñi nananú gube'e. ¿Pèzielú rac bè'adi'i tè pè runè cuntienè lo què naquèhac iurne'?

*Bè'nè règlè asuntè con contrari
shtënèl*

(Mt. 5.25-26)

57 'Gulè bè'nè llgabè cadè tubi tè lo què naza'què lu Dios. 58 Por ejemplè, si talè tubi mènè runè demandè lè'èl lu gubernè, antsè guèdchínil lu autoridá, bè'nè règlè con contrari shtënèl parè guèa'nè en paz. Si adè rúnèdi'il zni, lè'è contrari shtënèl gúnèll demandè lè'èl lu juèsi. Lè'è juèsi gúnèll intriegu lè'èl lu suldadè. Lè'è suldadè tsagsa'nè rall lè'èl lachigui'bè. 59 Guldía, adè guèrú'udi'il hashtë quíllil grè centavè nanazé'bil.

13

Rqui'ni guèabré ldu'u tè lu Dios

1 Nianá biadi'dzè Jesús di'dzè rè', bèru'u bèldá nguii naguni'i lu Jesús mal nabè'nè Pilato, purquè Pilato gudini bèldá mènè shtë Galilea la'ni iádu'u ru'bè. Rènè shtë ra nguii ni guc mescladè con rènè shtë ma nabè'nè ra mè israelitè ofrecèrè ziquè ofrendè lu Dios. 2 Jesús guni'i lu rall:

—¿Pè llgabè quèhunè tè ne'? Ra mènè nabè'nè sufrir zni, adè nápèdi'i rall más duldè què los de más sa' rall. 3 Rnia'a lu tè, si talè adè guèabré ldu'u tè con Dios, zac guènitì tè catè nídi'i fin. 4 ¿Pè llua'a tè ra che'ñi bi tsunè nguii naguti iurè gulaguè tubi hiu'u guia'a guèc rall, na rai' más mè duldè què grè ra mènè naquèrelde Jerusalén dzè ni? Guti rai', bè'nè lu' shtë Siloé. 5 Rnia'a lu tè, lèdè znídi'i. Si talè adè gúnèdi'i tè cambi mudè nanabani tè lu Dios, zac lè'è tè guènitì tè catè nídi'i fin.

*Comparaciuni shtë hiaguè nanápèdi'i
nashi*

6 Iurní guni'i mè comparaciuni rè': —Tubi nguii bècabní tubi hiaguè higu entrè ra hiaguè uvè. Gudèdè izè. Guaglli'i nguii nashi shtë hiaguè higu perè pè bédzélèdi'ill. 7 Iurní guní'ill lu naquèhapè ra plantè: “Guná, tsunè izè be'dè guèllihia nashi shtë hiaguè higu perè ni tubi nashi

bëdzëlëdia'a. Bëchuguë hiaguë ni. ¿Pëzielú quëhunë hiaguë cupar lugar lu shlatë?" ⁸ Perë nguüu naquëhapë ra plantë guni'i: "Dadë, bëssä'në hiaguë ni stubi izë. Tsagldë'a guü'u nu guëtiá'ahia bonë guëa' hiaguë parë guëne'e hiaguë nashi. ⁹ Guëbéza'a stubi izë, si talë adë guënë'edi'in nashi, gunibë'a, guëchúgahin iurní."

Jesús bënëac tubi na'a nabëlecu tēchi'

¹⁰ Tubi dzë narzi'i ldu'u mënë, Jesús caglua'a ra mënë la'ni iádu'u shtë ra më israelitë. ¹¹ Ndë nanú tubi na'a narac llü'u che'ñi bi tsunë izë. Bëlecu tēchi', bë'në mëdzabë mal. Adë bë'në na'a gan guzuldill. ¹² Iurë guná Jesús lu na'a ni, guna'bë më lë'ëll nu guni'i më:

—Lë'ël, hia bëáquël; nal librë galguidzë shtënl.

¹³ Bëdchi'bë më guia'a më guëc na'a. Guasuldill. Guzublú guni'ill llëru'bë na pudërë shtë Dios. ¹⁴ Perë lë'ë jëfë shtë iádu'u bëldënull Jesús purquë bënëac më lë'ë na'a dzë narzi'i ldu'u mënë. Guni'i jëfë lu ra mënë:

—Shu'pë dzë nanú gunë mënë dchi'ni. Guëdchini ra mënë narac llü'u entrë la'ni llmalë, lëdëdi'i dzë descansë guëac rall.

¹⁵ Iurní guni'i Dadë Jesús lull:

—Na të mënë falsë. Cadë tubi të nanapë burrë u tubi ngunë, rsha'quë të ma nu ria'anú të ma, gu ma nisë. Grë ra dzë quëhunë të zni. ¹⁶ Guná lu na'a rë', nall llëbni Abraham. Che'ñi bi tsunë izë rac llú'ull; quëdull por pudërë shtë Satanás. ¿Pë rni'il; guëshaca lë'ëll lu galguidzë rë' dzë narzi'i ldu'u mënë?

¹⁷ Iurë guni'i Jesús di'dzë rë', grë ra mënë narunë cuntrë lë'ë më, rtu lu rall. Los de más mënë bëquitë ldu'u rall iurë guná rall cusë ru'bë nabë'në Jesús.

Comparaciuni shtë bë'dchi bi'chi
(Mt. 13.31-32; Mr. 4.30-32)

¹⁸ Guni'i Jesús tubi comparaciuni:

—¿Lla guërë'tsë di'dzë de quë guëlladchi na Dios parë guënbë'ai' mieti? ¿Pë guënia'a lu të, të gac bë'a të? ¹⁹ Manërë narnibë'a Dios mënë,

na ziquë tubi bë'dchi bi'chi. Gudishi nguüu bë'dchi ni. Gualdani bë'dchi nu guaru'bin hashtë guquin tubi hiaguë ru'bë. Ra ma'ñi bëdchi'bë bëche'zë lu llicu hiaguë.

Comparaciuni shtë levadurë
(Mt. 13.33)

²⁰ Guagla'guë guni'i Jesús:

—¿Pë comparaciuni guënia'a lu të? të gac bë'a të manërë rnibë'a Dios ziquë Rëy. ²¹ Nahin ziquë levadurë nabëdchi'bë tubi na'a guëc tsunë medidë harinë. Lë'ë levadurë rdë'ëin fuersë grë nacubë.

Tubi puertë nade'e
(Mt. 7.13-14, 21-23)

²² Guagla'guë guzë më nezë parë Jerusalén. Bëlua'a më ra më guë'dchi nu më ranchi catë canzë më. ²³ Guzac tubi mënë guna'bë dí'dzëll lu Jesús:

—Dadë, ¿blac mënë gac salvar, du'psë u zihani mënë?

Guni'i më lull:

²⁴ —Gulë guni'i ldu'u të parë tsutë të puertë nade'e, purquë guëdchini tiempë zihani mënë gac shtu'u tsutë rall puertë ni perë gënëdi'i rall gan. ²⁵ Gaquin ziquë nashtënlë hiu'u. Në'au puertë shtë hiu'u. Lë'ë të zuga'a të fuërë. Rsëdchi të puertë ni nu guëni'i të: "Dadë, bësha'lë puertë, guëdchini na'a". Perë lë'ë nguüu ni guëni'i lu të: "Adë runguë bë'adia'a chu na të". ²⁶ Iurní lë'ë të guëzublú guëni'i të: "Gudaunú na'a lë'ël; bëi'nú na'a lë'ël. Bëluá'al lë'ë na'a ladi guë'dchi shtë na'a." ²⁷ Iurní nguüu ni guëquébill lu të: "Hia gunia'a lu të, rdë'ëdia'a cuendë chu na të, lë'ë të mënë naquëhunë maldá. Gulë guabsú lua." ²⁸ Rnia'a lu të lugar ni gu'në të; gau lai' të purquë guëbi'a të lu grë ra nabiadi'dzë shti'dzë Dios guahietë lu gube'e perë lë'ë të adë tsutëdi'i të. Guëa'në të fuërë. ²⁹ Guëdchini mënë nezë guia'a. Guëdchini mënë nezë guetë. Guëdchini mënë nezë nortë nu nezë sur. Guëzubë rall; gau rall lu gube'e catë rnibë'a Dios. ³⁰ Guná, bëldá mënë nalasáquëdi'i lu guë'dchiliu iurnë', lasac rall lu Dios

iurní; nu beldá mēnē naná mē ru'bē ne', adē gáquēdi'i rall mē ru'bē iurní.

Bi'ni Jesús guēc Jerusalén
(Mt. 23.37-39)

³¹ Mizmē dzē naguni'i Jesús di'dzē rē', bēdchini bēldá fariseo lu Jesús. Guni'i rall lu mē:

—Bēru'u de ndē'ē purquē Herodes rac shtu'u quínill lē'ēl.

³² Jesús guni'i lu rall:

—Herodes nasini guēquēll parē guēsiguēll. Gulē guagni'i lull: “Nedzē nu gli riagla'guē gunēaca ra narac llu'u. Guēgúa mēdzabē la'ni ldu'u mēnē. Perē tēchi gli guēzublúhia shchi'nia.” ³³ Napē quē tsagla'ga shneza nedzē, gli, nu tēchi gli purquē nádi'in posiblē tubi naruadi'dzē shti'dzē Dios gáti' stubi guē'dchi; sulamēntē Jerusalén gáti'.

³⁴ Mēnē shtē Jerusalén, rnia'a lu tē, rguini tē ra nabiadi'dzē shti'dzē Dios, guti rai'. Bēd'ē guē'ē tē ra narni'i shti'dzē Dios lu tē. Zihani vultē guc shtua'a niatēahia lē'ē tē ziquē tubi guidi rguēdchi ra guidi me'dē, perē nēdi'i tē guēdchini tē lua. ³⁵ Rnia'a lu tē, mē Jerusalén, guēa'nē tē ziquē tubi hui'u dachi. Gúnēdi'i Dios compaňi lē'ē tē. Nu adē guēnádi'i tē lua hashtē dzē naguēni'i tē: “Benditē na el quē nabēshe'ldē Dadē Dios lu guē'dchiliu. Bē'nē l dai' mē lē'i'.” Zni guēni'i tē.

14

Bēnēac Jesús tubi nguui nagadzē gui'i

¹ Guzac tubi dzē descansē, guataunú mē lidchi jēfē shtē ra fariseo. Los de más fariseo quēgl da'chi rall lē'ē mē. ² Guēlladchi mē nanú tubi nguui narac llu'u nagadzē gui'i. ³ Jesús guna'bē di'dzē lu ra fariseo nu lu ra mēsē shtē lēy:

—¿Pē rni'i tē? ¿Gu runē providē lēy shtē Dios gunēaca'a ra narac llu'u dzē narzi'i ldu'u mēnē?

⁴ Perē lē'ē rall adē bēquēbidi'i rall. Iurní Jesús bia'a lē'ē nguui tubi ladē; bēnēac mē lē'ēll. Guni'i mē tsall con bien. ⁵ Lueguē guni'i mē lu ra fariseo:

—Grē tē si talē guēlaguē tubi ngunē u tubi burrē la'ni guērzu dzē descansē, lueguē tsaldú tē ma. Ni tubi tē adē guēbēzēdi'i hashtē stubi dzē parē guēgú tē ma.

⁶ Gúquēdi'i rall nihunē rall contēstē lu Jesús.

Ra invitadē lu sa'a

⁷ Guná Jesús lla na ra mēnē invitadē lidchi fariseo, gudili rall mejurē lugar lu mellē iurē gudáu rall. Guni'i mē tubi comparaciuni lu rall:

⁸ —Iurē runē mēnē invitar lē'ēl lu sa'a, adē rzúbēdi'il lugar mejurē purquē si talē nanul lugar za'quē nu guēdchini stubi mē más lasac quē lē'ēl, ⁹ lē'ē mē nabē'nē invitar guērupē tē, guēní'ill lul: “Bē'nē favurē guasuldi; subē nguui rē' ndē'ē catē zúbēl”. Pues tsasúbēl stubi lugar trasē perē blac rtu lul iurní. ¹⁰ Perē guná, si talē tsal lidchi mēnē, guzúbēl lugar humildē, iurní lē'ē nguui nabē'nē invitar lē'ēl, guēnall catē zúbēl. Guēní'ill lul iurní: “Dadē, bē'nē favurē guzubē lugar za'quē cula'ni ra mē nalasac”. Zni nápēl hunurē lu ra mēnē nazubēnú lu mellē. ¹¹ El quē narunē parē gáquēll mē ru'bē, guēlaguēll con shtu, perē el quē nadē rúnēdi'i parē gáquēll mē ru'bē, Dios gunē honrar lē'ēll.

¹² Iurní guni'i Jesús lu nabē'nē invitar lē'ē mē gau mē lídchil:

—Iurē quēhúnēl invitar ra mēnē tē gau rall, guēruldē dzē u gue'lē, adē rná'bēdi'il amigu shtēnēl, nilē shfamíil, nilē ra bēchil. Adē rná'bēdi'il vēcini ricu shtēnēl purquē lē'ē rall despuēsē gunē rall lo mizmē con lē'ēl, gaul lu mellē shtēnē rall; ¹³ sino quē iurē quēhúnēl invitar ra mēnē lídchil, guna'bē ra prubi. Guna'bē ra mancu, ra kujē, ra ciegu tē gau rall lídchil. ¹⁴ Bē nápēdi'i rall tē parē guēabrí quilli rall lē'ēl. Guēquitē ldú'ul iurní; nu Dios quilli lē'ēl dzē natsashtē ra shmēnē mē ladi ra tēgulē.

Comparaciuni shtē cēnē ru'bē

¹⁵ Tubi nazubēnú Jesús lu mellē, iurē bínill di'dzē rē', guní'ill:

—Dichusë grë ra natsuté gube'e catë Dios na Rëy, të súbëll lu mellë, gaul.

¹⁶ Jesús guni'i lu nguiu ni:

—Tubi nguiu bënë preparar guëdë'll tubi cumidë za'quë. Guná'bëll zihani mënë guëdchini të gau rall. ¹⁷ Bëga'a iurë hia listë na grë cusë. Iurní bëshel'dë nguiu ni tubi muzë naguagni'i lu ra invitadë: “Gulë gude'e lueguë. Hia nadchi'bë cumidë lu mellë gau të.” ¹⁸ Perë grë ra invitadë tubi por tubi bënë rall dispensar. Primërë nguiu guni'i: “Bënë dispensar na. Guzía tubi ldë guiu'u, napë quë tsagnahia luhin.” ¹⁹ Stubi guni'i: “Guzía ga'i nezë ngunë. Mërë iurne' gac prëbë ma nia zunë ma dchi'ni. Bënë dispensar na.” ²⁰ Stubi guni'i: “Tampa bëtsë'ahia. ¿Lallë tsahia iurne'?” ²¹ Bëabré muzë lidchi lamë ni. Guni'ill lúhi' grë lo quë guni'i ra invitadë. Bëldë lamë ni. Guni'ill lu muzë: “Gua lueguë nasesë lu nezë hashtë ra nezë bi'chi shtë guë'dchi. Guaglli'i ra prubi, ra mancu, ra kujë, nu ra ciegu; gau rall.” ²² Gudëdë stu'pë tiempë bëabré muzë. Guni'i muzë lu lamë: “Dadë, hia bëna lo quë naguni'ill perë todavía nanú lugar lu mellë”. ²³ Lë'ë lamë guni'ill: “Gua stubi; bënë ruëguë lu mënë nazuga'a nezë lachi nu ra nananú caminë reali parë gue'dë guëzë rall lidcha. Gac zihani mënë hashtë tsúdi'i lugar lu mellë. ²⁴ Ni tubi naguna'ba primërë gaudi'i rall cumidë za'quë nabëna preparar.”

El quë narac shtu'u gáquëll shmënë Jesús

²⁵ Zihani mënë guanaldë rall tëchi më. Bëdchigrë më; guná më tëchi më nu guni'i më lu rall:

²⁶ —El quë narac shtu'u gáquëll shmëna, napë quë gac shtú'ull na más quë shtádëll, más quë shní'all, más quë tsé'lëll, nu shínill, nu ra bëchill, nu zánëll. Napë quë rac shtú'ull na más quë prupi vidë shtënëll. Si talë rúnëdi'ill ni, nídi'i mudë gáquëll shmëna. ²⁷ Cualquier narac shtu'u

gáquëll shmëna, napë quë gúnëll renunci prupi deseó shtënëll nu gáquëll dispuestë gátill por na. ²⁸ Cadë tubi de lë'ë të si talë rac shtú'ul guëzá'al tubi hiu'u ru'bë, primërë guëna'bë dí'dzël blac dumí runë costar parë tsalú dchi'ni. Iurní guëlábël dumí nanápël; gac bë'al si talë nanú sufsientë dumí. ²⁹ Si talë adë rúnëdi'ill llgabë bien, despuësë de guntsá'ul cimientë shtë hiu'u, nídi'i dumí tsalú hiu'u, grë ra mënë naguëna lu cimientë, tsagla'guë gunë rall burnë lë'ël. ³⁰ Guëni'i rall iurní: “Nguiu rë' guzublú guëzá'all hiu'u perë nápëdi'ill dumí parë tsalú dchi'ni”. ³¹ Gulë bëquë diaguë stubi comparaciuni. Tubi rëy con chi'i mili suldadë rac shtu'u tsatíldill con stubi rëy. Primërë quëhúnëll llgabë si talë gúnëll gan con fuersë nanápëll lu rëy nanapë galdë mili suldadë. ³² Si talë rdë'ëll cuendë adë gúnëll gan, mientras zitu na rëy con galdë mili suldadë, guëshé'ldëll rsunë lu rëy parë gac en paz, parë tsalúdi'i tildi rall. ³³ Zni nahin con lë'ë të, el quë nadë rúnëdi'i renunci grë lo quë nanápëll, nídi'i mudë gáquëll shmëna.

Zedë nanápëdi'i sabor (Mt. 5.13; Mr. 9.50)

³⁴ 'Nabënë na zedë perë si guënití zedë sabor, ¿lla gunë nguiu guëabré sabor shtë zedë? ³⁵ Adë rllu'idi'in, nilë parë guëc guiu'u ziquë bonë, ni parë stubi cusë. Guëru'ldë mënë zedë ni lu nezë. Si talë rac shtú'ul tsasël, gulë bëquë diaguë bien shti'dza.

15

Comparaciuni shtë lli'li naguniti (Mt. 18.10-14)

¹ Zihani mënë mal ziquë ra narunë cubrë impuestë nu ra pecadurë, be'dë bi'guë rall lu më parë guëquë diaguë rall shti'dzë më. ² Ra fariseo con mësë narlua'a lëy, guni'i rall cuntrë Jesús. Guni'i rall:

—Jesús na amigu shtënë ra pecadurë. Ria Jesús lidchi rall të gaul.

³ Iurní Jesús guni'i comparaciuni rē' lu ra contrari shtë mē:

⁴ —Si talē nápēl tubi gahiu'a lli'li perē guēnítill tubsē ma, rsēá'nēl los de más ra ma lachi parē tsatílil lē'ē ma naguniti hashtë guēdzélēl lē'ē ma. ⁵ Iurē guēdzélēl lē'ē ma, quēdchíbēl ma iénil nu nalē rquitē ldú'ul. ⁶ Iurē nanul lídchil, guēná'bēl amigu nu vēcini shtënēl nu guēnítill lu rall: “Bē'nē compaňi na tantē rquitē ldua'a purquē bēdzela lē'ē ma naguniti”. ⁷ Rnia'a lu tē, na lēgrē lu gube'e iurē tubi mēnē nanapē duldē, guēabrí ldú'ull con Dios, más lēgrē quē noventa y nueve mēnē za'quē nanadē rquí'nidi'i guēabrí ldu'u rall con Dios.

Comparaciuni shtë dumí naguniti

⁸ 'Gulē bēquē diaguē stubi comparaciuni. Tubi na'a nápēll chi'i munedē bēdchichi nalasac. Si talē guēnítill tubsē munedē, ¿pē gúnēll? Rquēguí'ill llni lintērnē. Rldú'bēll guēdubi la'ni hiu'u. Rguíllil bien hashtë guēdzélēll dumí. ⁹ Iurē bēdzélēll dumí, guēná'bēll vēcini nu amigu shtënēll; rní'ill: “Bē'nē compaňi na purquē hia bēdzela munedē naguniti nu rquitē ldua'a”. ¹⁰ Manērē ni rquitē ldu'u ra ianglē iurē tubi mēnē nanapē duldē, guēabrí ldú'ull con Dios.

Tubi sultērē nabēniti lu shtëdí'

¹¹ 'Guzac tubi nguii napē chupē llgá'ni'. ¹² El quē namás nabi'chi guni'ill lu shtëdēll: “Dadē, rac shtua'a guēné'el herenci narunē tucarē cahia”. Iurní gudi'dzē shtadē ra sultērē herenci shtëhi'. Bēdē'ē mēnē ni entrē chupē llgá'ni'. ¹³ Gudēdē bēldá dzē, iurní lē'ē ngulē'nē menurē bētuu'll herenci. Guná'zill nezē, Guall ladzē mēnē zitu. Con dumí nanuá'all bē'nēll zihani duldē. ¹⁴ Hia bēga'a tiempē bēshí'nill dumí lu ra cusē mal. Iurní guna'zi tubi gubini lugar ni nu rldia'nē nguii ni. ¹⁵ Guagná'bēll dchi'ni lu nguii naquērelde lugar ni. Shlámēll gunibē'a tsaguēpill guchi lachi, gau ma. ¹⁶ Bēdchini galērdia'nē ldú'ull; guc

shtú'ull gaul cumidē shtë ra guchi perē ni tubi mēnē bēdē'ēdi'i nagaull.

¹⁷ Iurní bē'a llñill. Guni'ill: “Zihani muzē napē shtada. Rau rall hashtë napē rall de subrē, perē na gatia tantē rldia'na. ¹⁸ Guēabría lidchi shtada. Guēnia'a lúhi': Dadē, bēna duldē lul; nahia pecadurē lu Dios. ¹⁹ Hia adē rúnēdi'i tucarē guēquērelde ziquē shínil. Bē'nē tratē na ziquē tubi muzē shtënēl.” ²⁰ Guna'zi nguii ni nezē parē guēabrill lidchi shtëdēll.

'Zitu nazé'dēll lídchill, guná shtëdēll lull. Bēga'a ldu'u shtëdēll lē'ēll. Bēdchini guēllu'nē shtëdēll lull. Bē'nēll recibir shínill con gustē. Gudēdchill shínill. Bētsagrau'll shínill. ²¹ Nguii ni guni'i lu shtëdēll: “Dadē, bēna duldē lul nu nahia pecadurē lu Dios. Hia adē rúnēdi'i tucarē guēquērelde ziquē shínil.” ²² Perē shtëdēll guni'i lu ra muzē: “Nasesē guaglli'i shabē zá'quēll, lo más mejurē, gacu shinia. Guaglli'i tubi nigí parē guiá'all. Guaglli'i sabadu parē guēquēhin guēa'll. ²³ Gulē quini ngunē nandchú tē guēdáuha'a. ²⁴ Gac laní purquē rnia'a guti shinia perē bēabrí nabani shinia. Bēnítill perē hia bēdzēla'a lē'ēll.” Lueguē guzublú laní.

²⁵ 'Guzac shini mayurē nanull lachi. Iurē bēabrill lídchill, bínill musicuē nu cagui'i ra mēnē. ²⁶ Guná'bēll tubi muzē. Guna'bē dí'dzēll pē runē cuntienē laní. ²⁷ Guni'i muzē: “Bēchil bēabrill nabánill. Gunibē'a shtëdēll guēdini na'a ngunē nandchú tē guēdáuha'a. Bē'nē shtëdēll recibir bēchil con gustē; nabánill.” ²⁸ Iurní lē'ē llga'nē mayurē bēldēll; nēdi'ill tsutēll la'ni hiu'u. Bēru'u shtëdēll; guna'bē shtëdēll lē'ēll; bē'ni' ruēguē lull tsutēll la'ni hiu'u. ²⁹ Perē guni'i shini mayurē: “Blac tiempē bēna sirvē lul nu bēzu'bē diaga shtí'dzēl perē nunquē bēnē'edi'il pē cahia, ni siquierē tubsē chivē mitu'nē parē gac laní con amigu shtëna. ³⁰ Perē iurnē' bēabrí shini rē'ēl; bēshí'nill shtëmíl. Guagná'dēll zihani na'a mal. Nu lē'ēl gunibē'al gati ma nandchú, gau tē. Gac laní.”

31 Iurní guni'i shtádëll: “Nal shinia. Nabaninual. Grë lo quë nanapa nashtënëll. 32 Perë runë tucarë laní; gáca'a nalëgrë purquë bëchil gútil perë bëabbrill nabánill. Bënítil perë iurne' bëdzéla'a lë'ëll stubi.”

16

Comparaciuni shtë muzë nabë'nëdi'i bien

1 Guni'i Jesús lu ra shini gusë'dë më: —Guc tubi nguiu ricu nabëdë'ë dchi'ni gunë nguiu narac rgu' cuendë. Perë los de más muzë guagni'i rall lu ricu de quë lë'ë nguiu adë bë'nëdi'ill bien. Quëgnítill lo quë nanapë ricu. 2 Lë'ë ricu guna'bë nguiu ni. Guni'i ricu: “¿Pë na verdá narni'i ra muzë? Bë'në intriegu cuendë dchi'ni nabë'nëll purquë hia adë gáquëll encargadë con shchi'nia.” 3 Iurní lë'ë nguiu bë'nëll llgabë: “¿Pë guna iurne'? Hiadë nahia encargadë con shchi'ni lamë. Rúnëdia'a gan dchi'ni ru'bë nu rtu lua tsaldúa gu'në. 4 Guna stubi cusë parë gapa amigu nangunë recibir na lidchi rall iurë nápëdia'a dchi'ni.” 5 Iurní nguiu ni guná'bëll ra mënë nanaze'bi dumí lu lamë. Tubi rall por tubi rall bëdchini rall. Guna'bë di'dzë nguiu lu primëre nabëdchini: “¿Blac nazé'bil lu lamë?” 6 Bëquëbill: “Naze'bia tubi gahiu'a barrili sëiti”. Iurní guni'i nguiu: “Ndë'ë na guichi pagaré shtënëll; bëche'zin nu bëntsa'u stubi narni'i nazé'bil cincuenta barrili sëiti”. 7 Lu stubi mënë guní'ill: “¿Blac nazé'bil lu lamë?” Bëquëbill: “Naze'bia tubi gahiu'a rmudi shtë trigu”. Iurní guni'i nguiu: “Ndë'ë na guichi pagaré shtënëll; bëntsa'u stubi pagaré narni'i nazé'bil lë'ësë ochenta rmudi shtë trigu”. 8 Lë'ë lamë guni'i lu nguiu mal: “Nasini guëquëll. Bë'nëll segurë vidë shtënëll parë tiempë naze'dë.” Ra mënë shtë guë'dchiliu quëhunë rall galënasini con ra sa' rall más quë ra mënë naná rialdí ldu'i shti'dzë Dios.

9 Mënë runë rall gan dumí con zihani maldá, perë rnia'a lu të, gulë bë'në bien con dumí nanápëll; ze'dë guëdchini dzë adë lasáquëdi'i dumí.

Iurní gunë më recibir lë'ël lu gube'e catë nídi'i fin.

10 El quë narunë cumplir con du'pë nanápëll, gúnëll cumplir si talë nápëll zihani cusë. El quë nadë rúnëdi'i bien con du'pë, también gúnëdi'ill bien con zihani cusë. 11 Si talë adë bë'nëll bien con dumí naná mal, ¿chu guëne'e cá'al lo quë nanasac de verdá? 12 Si talë adë bë'nëdi'ill bien con cusë nanádi'i shtënëll, ¿chu guëne'e lo quë narunë tucarë cá'al lu gube'e?

13 Ni tubi mënë gáquëdi'i gúnëll sirvë chupë lamë. Rac shtú'ull tubsë lamë. Lu stubi lamë rúnëdi'ill cuendë. Rzu'bë diáguëll shti'dzë lamë, stubi lamë quëhúnëll desprëci. Nídi'i mudë gac shtú'ul Dios nu mizme tiempë gac shtú'ul dumí.

14 Ra fariseo narac shtu'u dumí, bini rall grë naguni'i Jesús. Bë'në rall burnë lë'ë më. 15 Iurní guni'i Jesús lu rall:

—Lë'ë të runë të parë rlua'a të naza'quë lu ra mënë. Rni'i të lo quë naquëhunë të naza'quin, perë Dios rna lla na ldu'u të. Lo quë narac shtu'u mënë gapë rall lu guë'dchiliu, nahin cusë narná zá'quëdi'i Dios.

Shti'dzë Dios napë pudëre parë siempërë

16 Lo quë nabëquë'ë Moisés nu ra nabiadi'dzë shti'dzë Dios la'ni Sagradas Escrituras, gunibë'a Dios gunë mënë cumplir hashtë tiempë shtë Juan Bautista. Perë iurne' na quëgnia'a diza'quë lu të, të parë tsuté mënë catë rnibë'a Dios. Perë ra mënë nariuté lugar ni runë rall zihani esfuersë por tsuté rall.

17 Más sencigi tsalú guë'dchiliu nu gube'e quë tubi cusë mitu'në shtë lëy tsaluhin. Shti'dzë Dios adë tsalúdi'in.

Jesús bëlua'a lla na narlë tse'lë (Mt. 19.1-12; Mr. 10.1-12)

18 Si talë guësa'në nguiu tsé'li' nu guëtsé'all con stubi na'a, quëhúnëll duldë adulteri. Nu si talë stubi nguiu ca'a lë'ë na'a ni, quëhúnë nguiu ni duldë adulteri.

Nguiu ricu nu Lázaro

19 'Guc tubi nguiu ricu. Nácull con lari za'quë nallasac zihani dumí. Grë dzë rau zá'quëll lu laní nananú lidchi ricu. 20 Tambiën gu' tubi prubi lë Lázaro. Rac llú'ull. Rátsull guë'dzu. Guzúbëll rua' puertë shtë ricu. 21 Lázaro guc shtú'ull nihaull pedasë guetë nagulaguë guëa' mellë shtë ricu, tantë rldia'në Lázaro. Ra mbecu bëdchini; bëlde'e mbecu lu guë'dzu ladi Lázaro. 22 Tubi dzë guti Lázaro. Bëdchini ra ianglë; bia'a rai' almë shtëhi' gube'e catë nanú Abraham. Nu lë'ë ricu guti. Bëga'chi ricu. 23 Ricu nanull lugar shtë cashtigu catë ria nanadë rialdídi'i ldu'i Dios. Gubi'a ricu lu Abraham zitu. Guná ricu lu Lázaro nananú cula'ni Abraham. 24 Fuertë guni'i ricu: "Dadë Abraham, bëga'a ldú'ul na. Bëshe'ldë Lázaro; gá'dzëll bëcuënë shtënell të parë ldaguë tubi gotë nisë lu ldudza tantë rbidchi ldua'a. Quëhuna sufrir la'ni be'lë rë'." 25 Iurní guni'i Abraham lu ricu: "Lë'ël, ¿gu rëagná ldú'ul lla guc vidë shtënell? Zihani cusë nápël; nídi'i nicidá de Dios. Perë Lázaro, vidë shtëhi' guc prubi. Iurní rquitë ldú'ull mientras nanul lugar shtë cashtigu. 26 Más de ni entrë lë'ë hia'a nanú tubi bërrancu. Nídi'i mudë guidë të ndë'ë. Nu nídi'i mudë guidë mënë nananú ndë'ë parë nga'li." 27 Iurní guni'i ricu: "Si es quë ni, Dadë Abraham, bë'në tubi favurë. Bëshe'ldë lë'ë Lázaro lu ra bëcha. 28 Napa ga'i bëcha naquërelde lidchi shtada; guini rall shti'dzë Lázaro. Guadí'dzëll lu rai' lla na ra cusë të guídëdi'i rall ndë'ë lugar shtë cashtigu." 29 Perë Abraham guni'i lu ricu: "Lë'ë ra bëchil napë rall lo quë nabëquë'ë Moisés nu ra shmuzë Dios nabiadi'dzë shti'dzë më; guëquë diaguë rall shti'dzë rai'". 30 Guni'i ricu: "Dadë, si talë tubi natsashtë ladi ra tégulë, guëni'i shti'dzë Dios lu rall, tsaldí ldu'u rall. Guëabré ldu'u rall lu Dios iurní." 31 Guni'i Abraham lu ricu: "Aquëdi'i. Si talë runë nadzë'di'i rall mudë nanabani rall iurë rini rall shti'dzë Moisés nu shti'dzë ra nabiadi'dzë shti'dzë Dios,

tampuquë tsaldídi'i ldu'u rall shti'dzë natsashtë ladi ra tégulë."

17

Gulë gupë lë'ë të al mizmë lë'ë të gúnëdi'i të duldë

(Mt. 18.6-7, 21-22; Mr. 9.42)

1 Jesús guni'i lu ra mënë narianaldë enseñansë shtëhi':

—Napë quë guëdchini tiempë guëquili mëdzabë lë'ë të parë gunë të duldë, perë prubi nguiu el quë naquëhunë parë gunë mënë duldë. 2 El quë narlua'a tubi më humildë mal nezë gúnëll duldë, mejurë galdë nguiu ni tubi guichi ru'bë iénill; tsagrú'ldëll lë'ëll la'ñi nisëdu'u. 3 Gulë gupë mizmë lë'ë të.

'Si talë bëchil gúnëll cuntrë lë'ël, guni'i lull pë faltë nanápëll. Si talë guëabré ldú'ull nezë za'quë, bë'në perdunë lë'ëll. 4 Si talë gúnëll mal cuntrë lë'ël gadchi vueltë tubi dzë nu gadchi vueltë guëabré guëni'ill lull: "Hia adë gúnëdi'irua'a cuntrë lë'ël", napë quë gúnëll perdunë lë'ëll.

Pudërë nanapë el quë narialdí ldu'i Dios

5 Ra poshtë guni'i rai' lu Jesús:

—Bë'në compañi lë'ë na'a të tsaldí ldu'u na'a lë'ëll más.

6 Guni'i Jesús:

—Si talë rialdí ldu'u të shti'dza sudu'pë, masiá du'pë ziquë tubi bë'dchi bi'chi, zac guëni'il lu hiaguë sicómoro nazubë ndë'ë: "Bí'eshi de ndë'ë nu bëcabní mizmë lë'ël la'ñi nisëdu'u", si talë tsaldí ldú'ul Dios, lë'ë hiaguë guëzu'bë diaguin shti'dzëll.

Comparaciuni shtë narunë sirvë

7 'Si talë napë të tubi muzë nabëabré lídchil; guaguënëll u guaguëpill ra ma lachi, iurë bëdchinill hiu'u adë guëni'idi'il lull: "Gudëdë gaul lueguë". 8 Aquëdi'i. Guëni'il lull: "Bë'në preparar nagauha nu guatibi guiá'al; bë'në sirvë lu mellë gauha nu gua'. Despuësë gaul; gul." 9 Si lë'ë muzë quëhúnëll lo quë narnibë'al, adë guëni'idi'il: "Dushquíllil". 10 Zni lë'ë të, despuësë de bë'në të cumplir grë lo quë narnibë'a Dios gunë

mënë, gulë guni'i: "Na na'a muzë nalasáquëdi'i. Bëdë'në na'a su-lamëntë lo quë nabë'në tucarë guëdë'në na'a."

Jesús bënëac chi'i narac ll'u gal-guidzë naru'dzë ládi'

¹¹ Guagla'guë zia'a Jesús nezë Jerusalén. Gudëdë më regiuni naná entrë Samaria nu Galilea. ¹² Iurë guagbi'guë më tubi guë'dchi, bëdza'guëlú më chi'i mënë narac ll'u galguidzë ru'dzë ládi'. Zitu bëa'në rall. ¹³ Fuertë guni'i rall:

—Jesús, Mësë, bëga'a ldú'ul lë'ë na'a; bënëac lë'ë na'a.

¹⁴ Jesús guná lu rall nu guni'i më:

—Gulë tsagná lë'ë bëshuzi të guënull lu të.

Iurní nianá zia'a rall, mizmë iurní bëac rall. ¹⁵ Tubi de lë'ë rall iurë guná lla bëáquëll, bëabrill lu Jesús. Guni'ill fuertë, dushquilli Dios por favurë nabë'në më. ¹⁶ Bëzullíbill lu Jesús hashtë bédchini luquëll lu guiu'u. Bëdë'ëll graci lu më. Nguiu ni na më Samaria. ¹⁷ Iurní guni'i Jesús:

—Chi'i nguui narac ll'u bënëaca. ¿Gua rall? ¹⁸ Túbsëll bëabrí, bëdë'ëll graci lu Dios. Nall de stubi naciuni.

¹⁹ Iurní guni'i më lu nguui:

—Guasuldí. Guzia'a con bien. Bëáquëll purquë rialdí ldú'ul na.

Guë'dchiliu antsë guë'nibë'a Dios ziquë Rëy

(Mt. 24.23-28, 36-41)

²⁰ Ra fariseo guna'bë di'dzë rall lu Jesús, guc guëdchini tiempë naguë'nibë'a Dios ziquë Rëy. Jesús repi:

—Iurë guëdchini tiempë naguë'nibë'a Dios, adë guëdchínidi'in con sëñi naguëná të. ²¹ Adë guëni'idi'i mënë: "Ndë'ë rnibë'a më ziquë Rëy", u "Ndë rnibë'a më"; purquë hia ne' rnibë'a më bëldá mënë naquërdë entrë lë'ë të.

²² Iurní guni'i Jesús lu ra shini gusë'dë më:

—Guëdchini tiempë lë'ë të gac shtu'u të guëná të lua, nguui nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu. Guëdchinia perë lëdë guë'nadí'i të lua

lueguë. ²³ Mënë guëni'i lu të: "Ndë'ë bédchíni'", u "Ndë bédchíni'". Adë tsagnádi'i të lë'ë rall. Adë rianáldëdi'i të tēchi rall, ²⁴ purquë ziquë rd-chini nguzi'u; rlua'a llni dizdë ladë ldi hashtë guia'a ladë rubësë, zni guëdchinia. Nahia nguui nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu. ²⁵ Antsë gac ra cusë ni, guna sufrir galguti. Ra mënë tiempë ne' guëquë guia'a rall na. ²⁶ Ziquë bë'në mënë shtë guë'dchiliu tiempë shtë Noé, zni gunë rall antsë guëdchinia stubi. ²⁷ Gudáu rall. Bii' rall. Bëtsë'a rall. Guc laní shtë lliguë hashtë Noé guaté la'ni barcu ru'bë. Iurní bédchini juici shtë nisë guëc rall. Grë mënë guti. ²⁸ Zni guc ambién tiempë shtë Lot. Gudáu ra mënë. Bii' rall. Bëtuu' rall. Guzi'i rall. Bëcabní rall. Bëza'a rall lidchi rall. ²⁹ Perë iurë Lot bëru'u ciudá Sodoma, gulaguë gui'i dzë ni. Gulaguë asufrë narie'qui dizdë gube'e nu grë mënë guti. ³⁰ Ziquë bë'në mënë tiempë shtë Lot, zni gunë rall iurë guëdchinia, nguui nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu. Guëná ra mënë lua.

³¹ 'Dzë ni si talë tubi de lë'ë të nanú guëc hiu'u, adë tsutédi'il la'ni hiu'u parë guá'al lo quë nanápël. Si talë tubi de lë'ë të nanú të lachi dzë ni, adë guëabrídi'il parë guá'al cusë nanápël. ³² Gulë bëagná ldu'u të pë guc tse'lë Lot. ³³ El quë nanëdi'i guëne'e vidë shtënell por na, segurë guënitill vidë shtënell; perë el quë naguë'niti vidë shtëni' por na, guëbánil parë siempërë.

³⁴ 'Dzë naguëdchinia, nanú chupë mënë lu camë. Túbsëll guëna'bë Dios tsall gube'e. Stúbill guëa'në. ³⁵ Chupë na'a caniu'u juntë. Túbsëll guëna'bë më tsall gube'e. Stúbill guëa'në. ³⁶ Chupë nguui nanú lachi. Túbsëll guëna'bë më tsall gube'e. Stúbill guëa'në.

³⁷ Iurë bini ra shini gusë'dë më di'dzë rë', guna'bë di'dzë rai':

—Dadë, ¿guc gac ra cusë ni?

Guni'i më tubi dichë:

—Iurë gac ra cusë ni, gac bë'a të seguramëntë, igual ziquë rac bë'a të rdëá ra bëchu catë naga'a naguti.

18

Comparaciuni shtë viudë nu juësi

¹ Jesús guni'i tubi comparaciuni parë gac bë'a shmënë më runë tucarë guadi'dzënú rall Dios guëdubi tiempë, de quë adë guëzalúdi'i rall pacënci parë guëna'bë rall lu Dios. ² Guni'i më:

—Guc tubi juësi naguquërelde guë'dchi. Adë gualdídi'i ldú'ull Dios nu adë bé'nëdi'ill rëspëti sa'll. ³ Mizmë guë'dchi guquërelde tubi viudë nanapë dishi'bi con stubi narunë cuntrë lë'ëll. Guagna'bë viudë lu juësi parë gac rëglë asuntë shtënéll según lëy. Guni'i viudë: “Bë'në rëglë asuntë con contrari shtëna”. Zihani vueltë guagná viudë lë'ë juësi. ⁴ Nëdi'i juësi gúnëll rëglë asuntë ni, perë despuësë bë'në juësi llgabë: “Adë rialdídi'i ldua'a Dios nu nápëdia'a rëspëti parë mënë, ⁵ perë viudë rë' riagla'guë guëna'bëll lua. Guna rëglë asuntë shtënéll të adë tsalúdi'i pacënci shtëna tantë rbézëdi'i ridëll lua.”

⁶ Iurní Jesús guni'i:

—Gulë bédë'ë cuendë naguni'i juësi mal. Mucho más gunë Dios. ⁷ Gunë më juzguë ra contrari shtë mënë narialdí ldu'i Dios. Gunë më compañi ra nariagla'guë guëna'bë rall lu më dzë la gue'lë. Adë gac ldë'ë më parë gunë më lo quë narna'bë rall lu më. ⁸ Rnia'a lu të, iurë rga'a iurë adë gac ldë'ë më sino gunë më jushtici. Perë guëna'bë di'dza lu të, ç iurë guëabrí nguii nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu, nia'a zëdzéli' ra narialdí ldu'i Dios iurní?

Comparaciuni shtë fariseo nu narunë cubrë impuestë

⁹ Guni'i Jesús stubi comparaciuni lu ra narunë llgabë nabënë na rall perë bë'në rall desprëci sa' rall. Guni'i më:

¹⁰ —Chupë nguii guagni'inú rall Dios iádu'u ru'bë. Túbill na më fariseo; stúbill na el quë narunë cubrë

impuestë. ¹¹ Lë'ë fariseo guasuldill; guni'ill la'ni ldú'ull di'dzë rë': “Dadë gullanë, dushquíllil, rdë'ëhia graci nádia'a ziquë na ra mënë. Nádia'a ziquë ra nguba'në. Nádia'a ziquë narni'i bishi. Nádia'a ziquë ra nanapë stubi na'a. Dushquíllil nádia'a ziquë nguii ndë'ë narunë cubrë impuestë. ¹² Runa ayunë chupë vueltë la'ni llmalë. Rdë'a tubi por cadë chi'i ra cusë, grë lo quë narunë tucarë ca'a Dios.” ¹³ Perë lë'ë nguii narunë cubrë impuestë zugá'all rua' puertë shtë iádu'u. Adë rbí'adi'ill guia'a. Guni'ill: “Dadë, bëga'a ldú'ul na. Napa zihani duldë.” ¹⁴ Rnia'a lu të, lë'ë pecadurë bëabrill lídchill limpi. Bëzunë Dios almë shtënéll, lëdëdi'i lë'ë fariseo. El quë narunë naru'bë, gueláguëll con shtu perë el quë narunë narú'bëdi'i, gunë Dios honrar lë'ëll.

Bë'në ldai' Jesús ra llguë'në

(Mt. 19.13-15; Mr. 10.13-16)

¹⁵ Guanú mënë zihani llguë'në lu Jesús parë guëdchi'bë më guia'a më guëc rall. Perë shini gusë'dë më guná rai', gudildi rai' naganú lë'ë ra llguë'në lu Jesús. ¹⁶ Perë guni'i më; guna'bë më ra llguë'në:

—Gulë bédë'ë sí, guidë ra llguë'në lua. Adë rcádi'i të guidë ra llguë'në lua purquë cagnibë'a Dios lë'ë ra mënë naná ziquë ra llguë'në. ¹⁷ Guldía rnia'a lu të; sulë el quë nangunë recibir Dios ziquë Rëy të guëribë'a Dios lë'ëll cumë ziquë tubi llguë'në; rquitë ldu'u llguë'në rnibë'a Dios lë'ëll, sulë nguii ni guëbánill lugar catë na më Rëy.

Tubi më ru'bë ricu guni'i lu Jesús

(Mt. 19.16-30; Mr. 10.17-31)

¹⁸ Tubi nguii narnibë'a ladi guë'dchi, guna'bë dí'dzëll lu Jesús:

—Mësë za'quë, çpë rní'il guna parë gac salvara parë gapa vidë sin fin?

¹⁹ Guni'i Jesús lull:

—çPëzielú rní'il nahia naza'quë? Nanú tubsë naná naza'quë. Náhi' Dios. ²⁰ Bien nanëll ra mandamientë: “Adë rquënúdi'il tse'lë mënë. Adë

rguinidi'il sa'l. Adë cuánëdi'il pë shtë mënë. Adë rní'idi'il bishi. Bëzu'bë diaguë shti'dzë shtádë nu shní'al.”

²¹ Nguiu guni'i:

—Grë mandamientë ni bëna cumplir dizdë nabi'cha.

²² Bini Jesús di'dzë rë' nu guni'i më:

—Tubi cusë runë faltë. Bëtuu' grë cusë nanápël, bédë'ëin ca'a ra prubi, iurní gápël tesurë lu gube'e. Nu gude'e naldë na të gáquël shmëna.

²³ Iurë lë'ë nguïu ni bini shti'dzë Jesús, bëá'nëll tristë purquë de verdá nall ricu. ²⁴ Guná Jesús lull; nalë bédchini tristë la'ni ldu'u më. Guni'i më:

—Naganë tubi nanapë zihani dumí, gúnëll recibir Dios ziquë rëy.

²⁵ Más sencigi tsuté tubi ma camellë ichi iagullë quë tubi ricu tsutéll catë rnibë'a Dios.

²⁶ Ra mënë nabini di'dzë ni, guna'bë di'dzë:

—Si es quë ni, ¿chu gac salvar?

²⁷ Guni'i më:

—Adë gúnëdi'i nguïu gan gunë salvar mizmë lë'i' perë Dios napë pudërë gunë më grëtë' ra cusë.

²⁸ Iurní Pedro guni'i lu Jesús:

—Dadë, lë'ë na'a bësëa'në na'a grëtë' parë ze'dë naldë na'a lë'ël.

²⁹ Guni'i Jesús:

—Guldía, el quë nabësëa'në lídchi', shtádi', shní'ai' u bëchi', u tsé'li', u shíni' purquë rac shtú'ull guëribë'a Dios lë'ëll, ³⁰ gúnëll recibir zihani cusë más ne' la'ni vidë shtëhi', nu guëquërdëll parë siemprë tubi vidë sin fin con Dios.

Stubi vueltë guni'i Jesús gáti'

(Mt. 20.17-19; Mr. 10.32-34)

³¹ Guna'bë Jesús ra poshtë tubi ladë. Guni'i më lu rai':

—Iurnë' guziá hia'a Jerusalén. Gac cumplir grë lo quë nabëquë'ë ra nabi-adi'dzë shti'dzë Dios de na, nguïu nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu.

³² Gunë ra mënë intriegu na lu guía'a shtë mënë nanádi'i më israelitë. Gunë rall burnë; guëni'i guidzë rall na. Guëchi'bë shënë rall lua. ³³ Guëne'e rall galné na, despuësë gatia. Perë dzë tsunë tsashtëa ladi ra tégulë.

³⁴ Ra poshtë adë guasëdi'i rai' shti'dzë më, nacahin parë lë'ë rai'. Adë bédë'ëdi'i rai' cuendë pë runë cuntienë shti'dzë më.

Bënëac Jesús tubi ciegu, më Jericó

(Mt. 20.29-34; Mr. 10.46-52)

³⁵ Guabi'guë rai' guë'dchi Jericó. Nanú tubi ciegu nazubë lu nezë. Cagná'bëll gu'në. ³⁶ Bini ciegu gudëdë zihani mënë. Guna'bë di'dzë ciegu pë quëhac. ³⁷ Guni'i mënë: “Jesús nazareno ziazúhi' nezë”. ³⁸ Iurní ciegu fuertë guni'i:

—Jesús, llëbni David, bëga'a ldu'ul na.

³⁹ Ra mënë nazia'a delantë, guni'i rall guëc ciegu parë guëac dchi ciegu perë másru'u guni'i ciegu. Fuertë guni'ill:

—Llëbni David, bëga'a ldu'ul na.

⁴⁰ Iurní Jesús guzudchi. Gunibë'a më tsaglli'i rai' lë'ë ciegu. Bédchini ciegu lu më. Guni'i më lull:

⁴¹ —¿Pë rac shtú'ul guna?

Repi ciegu:

—Rac shtua'a, Dadë, guënë'el slua.

⁴² Guni'i më:

—Nia. Bëáquël purquë rialdí ldu'ul na.

⁴³ Mizmë iurní bëac ciegu. Guanáldëll lë'ë Jesús. Bédë'ëll graci lu Dios. Grë ra mënë guni'i rall llëru'bë na pudërë shtë Dios, purquë guná rall pë bë'në Jesús.

19

Jesús nu Zaqueo

¹ Iurní Jesús guaté guë'dchi Jericó. Mërë guëru'u më guë'dchi. ² Ladi guë'dchi ni guc tubi ricu lë Zaqueo. Nall jëfë narunë cubrë impuestë.

³ Guc shtu'u Zaqueo guë'nall lu Jesús perë gúnëdi'ill gan tantë zihani mënë gudëdë, nu nadupë shcuerpë Zaqueo. ⁴ Iurní Zaqueo bëllu'në delantë. Güë'pill ladi tubi hiaguë sicómoro parë guë'nall lu më. Hiaguë ni zubi cula'ni nezë catë ze'dë Jesús.

⁵ Bédchini më lugar ni; guná më lu Zaqueo. Guni'i më lull:

—Zaqueo, bietë nasesë. Napë quë guënë'el pusadë lídchil, guëana.

⁶ Lueguë bietë Zaqueo nasesë. Nalë bëquitë ldu'ull. Bë'nëll recibir Jesús lídchill. ⁷ Guná mënë guanú Jesús Zaqueo. Guagla'guë guni'i rall cuntrë Jesús. Guni'i rall Jesús gua visitë lid-chi tubi pecadurë. ⁸ Iurní guasuldí Zaqueo. Guni'ill lu Dadë Jesús:

—Dadë, guërudë nanapa guëdë'ëhia ca'a ra nabënapëdi'i. Nu si talë bédchisúa dumí shtë mënë con bishi, guëabría tapë vueltë más dumí ca'a rall.

⁹ Guni'i Jesús:

—Nedzë nasalvárëll. Salvaciuni bédchini lídchil. Nu lé'ël guc Abraham shtadë guëllul. ¹⁰ Nahia nguii nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu parë quilia el quë nabëniti parë gac salvárëll.

Comparaciuni shtë muzë nabë'në recibir dumí

¹¹ Riagla'guë rini ra mënë shti'dzë Jesús. Hia mërë guëdchini rai' ciudá Jerusalén. Nu quëhunë mënë llgabë runë faltë du'psë parë guë'nibë'a Dios ziquë Rëy. ¹² Iurní guni'i më tubi comparaciuni:

—Guc tubi nguii shini rëy; bërú'ull ládzëll. Ziá'all stubi naciuni parë gúnëll recibir pudërë ziquë rëy parë guë'nibë'all. Despuësë guëabrill ládzëll. ¹³ Antsë bërú'ull ládzëll, guná'bëll chi'i muzë naná encargadë shchí'nill. Bëdë'ëll dumí lasac cadë tubi de lë'ë ra muzë. Guni'i shini rëy: “Gulë bë'në bien con dumí rë'. Gulë guzi'i; gulë bëtuu', hashtë guëabría.” Iurní guziá'all. ¹⁴ Perë ra mënë naquërelde ladzë nguii ni bëldë rall; rac shtú'udi'i rall gáquëll rëy shtë rall. Bëshe'ldë rall rsunë narni'i: “Adë rac shtú'udi'i na'a gac nguii rë' rëy shtë na'a”. ¹⁵ Perë nguii ni bë'nëll recibir ziquë rëy shtë rall. Bëabrill ládzëll. Guná'bëll ra muzë nabëca'a dumí tē guëná rëy bëldá bë'në rall gan guëc dumí. ¹⁶ Primërë muzë bédchini nu guní'ill lu rëy: “Dadë, shtumil ndë'ë con chi'i vueltë más shini dumí”. ¹⁷ Lë'ë rëy guni'i: “Bien bë'nëll con du'pë dumí. Iurní guënehia pudërë guë'nibë'al

chi'i guë'dchi. Muzë za'quë nal.”

¹⁸ Stubi muzë bédchini guní'ill: “Dadë, shtumil ndë'ë con ga'i vueltë más shini dumí”. ¹⁹ Guni'i rëy lull: “Guë'nibë'al ga'i guë'dchi”. ²⁰ Stubi muzë bédchini nu guní'ill: “Dadë, ndë'ë lë'ë shtumil. Bëquëtsa'uin tubi panitë. ²¹ Bëdzëba lë'ël. Nal nguii nargá'adi'i ldu'u mënë. Rca'al lo quë nabëdchí'bëdi'il nu rca'al cusechë sin adë rcabnídi'il.” ²² Iurní guni'i rëy lull: “Nal mal. Con mizmé shti'dzël guna juzguë lë'ël. Guni'il nahia el quë nargá'adi'i ldu'u mënë nu rca'hia lo quë nabëdchí'bëdia'a nu rca'hia catë rcabnídia'a. ²³ ¿Pëzielú adë bësëá'nëdi'il shtumía lu bancu parë gapa shini dumí iurë bédchinia?”

²⁴ Iurní guni'i rëy lu mënë nazuga'a nga'li: “Gulë bédchisú dumí shtë nguii nabëquë'ë dumí panitë. Nu bédë'ëin ca'a nabë'në gan chi'i tantë dumí.” ²⁵ Guni'i ra mënë: “Dadë, hia nápëll chi'i dumí”. ²⁶ Lë'ë rëy guni'i: “Rnia'a lu tē, el quë nanapë, gúnëll recibir más perë el quë nabënapëdi'i, guëdchisú lë'ë du'pë nanápëll. ²⁷ Perë lë'ë ra enemigu shtëna ra nanëdi'i guë'nibë'ahia lë'ë rall, gulë tsaglli'i lë'ë rall ndë'ë. Gulë quini lë'ë rall lua.”

Jesús guatë ciudá Jerusalén; dchí'bi' tēchi burrë

(Mt. 21.1-11; Mr. 11.1-11; Jn. 12.12-19)

²⁸ Despuësë de guni'i Jesús di'dzë rë', guagla'guë ziagdchini më parë Jerusalén. ²⁹ Bédchini më guë'dchi Betfagé nu Betania nanaqué lu lumë catë nanú zihani hiaguë olivo. Bëshe'ldë më shini gusë'dë më; ³⁰ guni'i më lu rai':

—Gulë gua guë'dchi naná guëlladchi. Iurë guëdchini tē, guëná tē lu tubi burrë. Quëdú ma. Lë'ë burrë ni la'di chu quí'bëdi'i tēchi ma. Gulë bësha'quë ma nu gude'enú ma ndë'ë. ³¹ Si talë guëna'bë di'dzë mënë pë gunë tē burrë, gulë guni'i lull: “Lë'ë Dadë Jesús rqui'ni lë'ë ma”.

³² Gua ra shini gusë'dë më. Bëdzëlë rai' burrë igual cumë ziquësë guni'i më lu rai'. ³³ Iurë bësha'quë rai' burrë, nashtënë burrë guna'bë dí'dzëll:

—¿Pëzielú bëshu'quë të shpurra?

³⁴ Bëquebi rai':

—Purquë Dadë Jesús rqui'ni lë'e ma.

³⁵ Guanú rai' burrë lu Jesús. Bëdchi'bë rai' shabë rai' tëchi ma parë quibë Jesús tëchi ma. ³⁶ Iurë lë'e burrë ziazú lu nezë, gudishi mënë shabë rall lu nezë catë ze'dë më. ³⁷ Bëdchini ra mënë lumë shtë dani catë nezë rlaguetë. Grë ra narianaldë tëchi më guzublú guëni'i rall llëru'bë na pudërë shtë Dios. Bë'në rall alabar lë'e më por milagrë nagoná rall.

³⁸ Guni'i rall:

—Bë'në l dai' Dios lë'e Rëy ndë'e, el quë naze'dë guëdchini por nombre shtë Dadë Dios. Llëru'bë na Dios nacabezë más guia'a lu gube'e; tsu paz lu gube'e.

³⁹ Iurní bëldá fariseo nananú ladi zihani mënë guni'i rall lu Jesús:

—Mësë, guni'i lu ra shmënël të adë guëni'idi'i rall di'dzë rë'.

⁴⁰ Perë Jesús guni'i lu ra fariseo:

—Rnia'a lu të, si talë ra mënë guëac dchi, ra guë'e rë' guërushtiá; guëni'i rahin di'dzë rë'.

⁴¹ Iurë bëdchini më guëlladchi Jerusalén, gubi'a më lu ciudá. Bi'ni më. ⁴² Guni'i më:

—Mizmë lë'e të më Jerusalén, rac shtua'a lë'e të niac bë'a të nezë catë rbedchí ldu'u mieti con Dios, perë iurne' nacahi slu të parë tsasë të ra cusë ni. ⁴³ Guëdchini cusë durë guëc të. Enemigu shtë të guëzube grë ladë shtë ciudá parë tildi rall. Guntsa'u rall tubi lu' alreduerë guëdubi guë'dchi, tsu guërru cuntrë lë'e të. ⁴⁴ Guëcué rall grë hiu'u shtë të. Quini rall lë'e të hashtë nu shini të gati rai'. Adë guëá'nëdi'i tubi guë'e quibë guëc sa' guë'e. Completamente tsaluhin; ziquë tubi hiu'u dachi guëa'nin purquë adë bédë'edi'i të cuendë iurë bë'në më favurë parë lë'e të gac salvar të.

Bësëllu'në Jesús mënë nacagtuu' la'ni iádu'u ru'bë
(Mt. 21.12-17; Mr. 11.15-19; Jn. 2.13-22)

⁴⁵ Iurní Jesús guatë la'ni iádu'u ru'bë. Guzublú cagsëllú'ni' ra nacagtuu' la'ni iádu'u. ⁴⁶ Guni'i më lu rall:

—Sagradas Escrituras rni'i shti'dzë Dios: “Iádu'u shtëna na parë gunë mieti orar lu Dios, perë lë'e të bë'në të cambi iádu'u ziquë cuevë shtë nguba'në”.

⁴⁷ Grë dzë bëlua'a Jesús la'ni iádu'u. Ra bëshuzi narnibë'a más con ra mësë shtë lëy con los de más më naru'bë shtë guë'dchi, gudili rall formë lla gati më. ⁴⁸ Perë bédzélëdi'i rall mudë niana'zi rall lë'e më purquë grë ra mënë con ánimo rac shtu'u rall rquë diaguë rall pë guni'i më.

20

Jesús bëquebi pë derechë nápi' parë gúni' ra cusë rë'

(Mt. 21.23-27; Mr. 11.27-33)

¹ Tubi dzë nanú Jesús iádu'u ru'bë. Quëglua'a më ra mënë shti'dzë Dios lla mudë tsutë rall shnezë Dios të gac salvar rall. Iurní bëdchini ra bëshuzi narnibë'a más con mësë shtë lëy con më gushë narunë juzguë; ² guni'i rall lu më:

—Guni'i lu na'a. ¿Pë derechë nápël parë guëluá'al ra mënë? ¿Chu bëne'e permisi rúnël grë cusë nabë'nël?

³ Guni'i Jesús lu rall:

—Nu na guëna'bë di'dza lu të. Rac shtua'a guëni'i të lua. ⁴ ¿Chu bédë'e derechë lë'e Juan Bautista parë guëchu'bë nísi; Dios u mënë? ¿Chu bëshë'ldë lë'i'?

⁵ Iurní guzublú quëgni'i rall entrë de lë'e rall. Guni'i rall lu sa' rall:

—¿Pë guëni'i hia'a lu Jesús? Si talë guëni'i hia'a Dios bëshë'ldë lë'e Juan, iurní guëni'ill lu hia'a: “¿Pëzielú adë gualdídi'i ldu'u të shti'dzi'?” ⁶ Si talë guëni'i hia'a mënë bëshë'ldë lë'e Juan, iurní guëne'e guë'e mënë lë'e hia'a, gátia'a purquë grë mënë rialdí ldu'u rall guni'i Juan shti'dzë Dios.

⁷ Por ni bëquebi rall lu Jesús de quë adë bédë'edi'i rall cuendë chu bëshë'ldë lë'e Juan parë guëchu'bë

nísi' ra mënë. ⁸ Iurní guni'i Jesús lu rall:

—Lè'è të rquébidi'i të; nu na adë guëquébidia'a chu bëshe'ldë na; chu bène'e permisi guna ra cusë.

Comparaciuni shtë muzë mal

(Mt. 21.33-44; Mr. 12.1-11)

⁹ Guzublú guni'i më lu ra mënë comparaciuni rë':

—Guc tubi nguiu nabëcabní hiaguë uvë lachi. Despuësë bédë'ëll mëdi stubi mënë nu guziá'all zitu. Gudëdë tiempë. ¹⁰ Bëga'a iurë shtë cusechë, bëshë'ldëll tubi muzë; guëna'bë muzë partë narunë tucarë shlamëll. Perë ra mënë guna'zi rall lè'è muzë. Bédë'è rall galnë. Bësëllu'në rall muzë sin adë bë bédë'ëdi'i rall. ¹¹ Iurní bëshe'ldë shlamë rall stubi muzë, tsaglli'i muzë cusechë. Perë ra mënë guni'i di'dzë dzabë lu muzë nu bédë'è rall galnë. Bësëllu'në rall muzë sin adë bë bédë'ëdi'i rall. ¹² Lamë ni bëshe'ldë stubi muzë perë ra mënë gudini rall lè'è muzë. Gulú rall lè'è muzë tantë beldë rall.

¹³ 'Iurní guni'i lamë shtë guiu'u: “¿Pë guna iurne'? Guëshe'lda shinia narac shtua'a. Iurë guëná ra mënë lúhi', tal vez gunë rall rëspëti shinia.”

¹⁴ Perë iurë guná ra mënë narunë dchi'ni lu shini lamë, guni'i rall lu sa' rall: “Ndë'è naguëca'a herenci. Cha dínia'a lè'ëll të iurní gáca'a nashtë guiu'u.” ¹⁵ Iurní gulú rall shini lamë lu guiu'u stubi ladë. Gudini rall lè'i'.

Iurní guni'i Jesús lu ra mënë:

—¿Pë gunë nashtë guiu'u con ra naquëhunë dchi'ni? ¹⁶ Mizmë lamë guëdchini parë quínill ra mënë mal, le'. Guëdë'ëll guiu'u ca'a stubi mënë.

Iurní bini ra mënë comparaciuni rë', guni'i rall lu Jesús:

—Ni lo quiera Dios gac zni.

¹⁷ Perë Jesús gubi'a lu rall, guni'i më:

—Gulë guni'i lua pë runë cuntienë nanaquë la'ni Sagradas Escrituras. Rni'in zndë'è:

Guë'è nabëru'ldë ra albañil tubi ladë, guë'è rë' gunë sirvë parë gac shquini shtë iádu'u ru'bë.

¹⁸ El quë narreldë guëc guë'è rë', gac chupë ldëll, perë iurë ldaguë guë'è ni guëc mënë, gáquëll ziquë pulvë.

Jesús guni'i: “Gulë quilli impuestë”

(Mt. 21.45-46; 22.15-22; Mr. 12.12-17)

¹⁹ Ra jëfë shtë bëshuzi con mësë shtë lëy rac shtu'u rall guëna'zi rall lè'è Jesús lueguë. Guc bë'a rall guni'i më comparaciuni ni cuntrë lè'è rall. Adë guná'zidi'i rall lè'è më purquë bédzëbë rall los de más mënë.

²⁰ Iurní bëshe'ldë rall mënë naguaglda'chi lè'è Jesús. Rlua'a rall ziquë mënë za'quë. Rac shtu'u rall guësiguë rall lè'è më niani'i më tubi cusë mal parë gunë rall intriegu lè'è më lu gubernë rumanë. ²¹ Por ni naguaglda'chi lè'è Jesús, guna'bë di'dzë rall:

—Mësë, nanë na'a rluá'al nu rní'il purë verdá. Rluá'al igual lu mënë humildë nu lu mënë narnibë'a. Guldil, quëgluá'al lla tsuté mënë shnezë Dios. ²² Guni'i lu na'a, ¿pë na bien guëdilli hia'a impuestë lu rëy rumanë u guëdíllidi'i hia'a impuestë?

²³ Perë Jesús bédë'è cuendë ni-asiguë rall lè'è më. Guní'i':

²⁴ —Gulë bëlua'a tubi dumí. ¿Chu lu nu chu lë naquë lu dumí?

Bëquebi rall:

—Lu rëy César naquë lu dumí.

²⁵ Guni'i më iurní:

—Nia, por ni gulë bédë'è ca'a rëy César lo quë nashtë César, nu gulë bédë'è ca'a Dios lo quë nashtë Dios.

²⁶ Adë bënë ra contrari shtë Jesús gan niani'i më cusë mal lu ra mënë. Bédzëguëë' ldu'u ra mënë ni; bëa'në dchi rall.

Jesús guni'i lla tsashtë ra tégulë

(Mt. 22.23-33; Mr. 12.18-27)

²⁷ Iurní beldá nguiu religiosë saduceos, guagná rall lè'è Jesús. Ra saduceos rni'i adë tsashtëdi'i tégulë ladi ra tégulë. ²⁸ Perë guna'bë di'dzë rall lu Jesús:

—Mësë, bëquë'è Moisés tiempë guahietë si tubi nguiu gati sin shíni', bëchi tégulë napë quë guëtsë'all tse'lë tégulë. Gapë rall shíni' parë adë tsalúdi'i shfamili tégulë. ²⁹ Guc gadchi

bëchi. Primëre nguiu bëtsë'all perë gútil sin ni tubi shínill. ³⁰ Segundë bëchi tëgulë bëtsë'all con viudë perë gútil sin ni tubi shínill. ³¹ Tecërë bëchi tëgulë bëtsë'all tse'lë tëgulë. Nu gútil; pues hashtë shu'pë bëchi tëgulë bëtsë'a rall tse'lë tëgulë. Gúdi'i shini rai'. ³² Despuësë guti na'a ni. ³³ Guni'i lu na'a, iurë tsashtë tëgulë, ¿chu gac tse'lë na'a cumë gadchi nguiu guc tse'lë na'a ni?

³⁴ Iurní Jesús bëquebi:

—Iurne' lu guë'dchiliu ra nguiu, ra na'a, rtsë'a rall, ³⁵ perë grë ra naguëdë'e Dios permisí tsuté rall stubi guë'dchiliu nu tsashtë rai' ladi ra tëgulë, adë guëtsë'adi'i rai'. Adë rnádi'i rai' guëtsë'a shini rai'. ³⁶ Nunquë gátidi'i rai'. Na rai' ziquë ra ianglë shtë gube'e. Na rai' shini Dios iurní, purquë guashtë rai' ladi ra tëgulë, guëbani rai' parë siemprë. ³⁷ Perë si talë rna'bë di'dzë të tsashtë ra tëgulë ladi ra tëgulë, gulë bédë'e cuendë lo quë Moisés bëquë'e la'ni histori shtë hiaguë narëuldë. Bëquë'e Moisés de quë Dadë Dios na Dios shtë Abraham, nu Isaac, nu Jacob; nu blac tiempë guti rai' parë tiempë dzë ni. ³⁸ Grë shmënë Dios nabani aunquë hia guti rai'. Napë rai' vidë sin fin.

³⁹ Iurní bældá mësë shtë lëy guni'i rall:

—Mësë, bien bëquébil lu rall.

⁴⁰ Hia bédzëbë rall guëna'bë di'dzë rall más lu Jesús.

Jesús guna'bë di'dzë lu ra mësë, chu na shtadë Cristo

(Mt. 22.41-46; Mr. 12.35-37)

⁴¹ Jesús guni'i lu rall:

—¿Lallë rni'i mënë Cristo na shini David? ⁴² purquë mizmë David guni'i la'ni librë nalë Salmos: Dadë Dios guni'i lu Shtada narnibë'a: Guzubë ladë ldi shtëna

⁴³ hashtë guna gan lu enemigu shtënë'l të guëzu'bë diaguë rall shtí'dzël.

⁴⁴ ¿Lla na posiblë gac Cristo shini David, cumë mizmë David rni'i Cristo na Dadë narnibë'a lë'i'?

Jesús gudíldi' mësë shtë lëy

(Mt. 23.1-36; Mr. 12.38-40; Lc. 11.37-54)

⁴⁵ Iurë grë mënë caquë diaguë rall shti'dzë Jesús, guni'i më lu ra shini gusë'dë më:

⁴⁶ —Gulë gupë cuidadë ra mësë shtë lëy. Rëuu'ldu'u rall nacu rall lari duni. Rac shtu'u rall gunë mënë saludar lë'e rall con zihani rëspëti lu nezë. Rdzelë rall guëzubë rall lugar mejurë la'ni iádu'u. Rac shtu'u rall lugar shtë rëspëti lu mellë. ⁴⁷ Perë rdchisú rall lidchi viudë, pero parë guësiguë rall mënë, quëhunë rall oraciuni ru'bë. Rnia'a lu të gunë rall recibir más cashtigu dushë.

21

Tubi gu'në nabëdë'e viudë prubi

(Mr. 12.41-44)

¹ La'ni iádu'u guná Jesús ra ricu, bëtia'a rall dumí la'ni cajë shtë ofrendë. ² Nu tubi viudë prubi guná më; bëtiá'all chupë centavë. ³ Guni'i më:

—Guldía, lë'e viudë prubi bédë'e más quë ra ricu. ⁴ Grë mënë bédë'e nabë'në subrë perë na'a rë' bédë'ëll grë nanápëll, grë nasí'll gaul.

Guni'i më cue iádu'u ru'bë

(Mt. 24.1-2; Mr. 13.1-2)

⁵ Ruadi'dzë mënë lla na iádu'u ru'bë. Blac chulë na ra guë'e nu blac chulë na ra regalë nabëzëlaa'dchi ra mënë parë iádu'u. Iurní Jesús guni'i:

⁶ —Guëdchini tiempë grë lo quë naquëgná të ne', cue. Ni tubi guë'e quibë guëc sádi'in.

Sëñi antsë tsalú guë'dchiliu

(Mt. 24.3-28; Mr. 13.3-23)

⁷ Iurní guna'bë di'dzë rai' lu më:

—Mësë, ¿guc gac ra cusë narní'il lu na'a? ¿Pë sëñi nanú naguëlua'a guëlladchi na tiempë gac cumplir shtí'dzël?

⁸ Guni'i Jesús:

—Gulë gupë mizmë lë'e të, adë guësiguëdi'i mënë lë'e të. Zihani mënë guëdchini ziquë shmëna. Guëni'i rall: “Nahia Cristo”; u guëni'i rall: “Hia bëga'a iurë guëni'bë'a Dios ziquë Rëy”.

Perë rnia'a lu të, adë tsanaldëdi'i të tëchi shti'dzë rall. ⁹ Iurë ruadi'dzë mënë nanú zihani guërru nu rdzatsu mënë cuntrë gubernë, adë rdzëbëdi'i të. Grë cusë ni napë quë gac cumplir perë runë faltë parë guëribë'a Dios ziquë rëy.

¹⁰ Guagla'guë guni'i më:

—Gac cumplir tubi naciuni tildi cuntrë stubi naciuni. Tubi gubernë tildi cuntrë stubi gubernë. ¹¹ Guëllú nadushë iurní. Guëdchini gubini dushë nu galguidzë zihani lugar. Lu gube'e guëlua'a cusë nadzë'bë nu sëñi ru'bë guëlua'a.

¹² 'Antsë gac cumplir ra cusë ni, gunë mënë cuntrë lë'ë të. Guëna'zi rall lë'ë të parë gunë rall juzguë lë'ë të la'ni iádu'u shtë të. Guëldaguë rall lë'ë të lachigui'bë. Gunë rall demandë lë'ë të lu gubernë nu lu rëy purquë na të shmëna. ¹³ Zni gunë të gan guëni'i të lu ra gubernë diza'quë shtëna. ¹⁴ Adë ráquëdi'i ldu'u të; adë gúnëdi'i të llgabë pë guëni'i të iurní, ¹⁵ purquë na guënehia di'dzë parë guëni'i të lu gubernë. Guna compañí lë'ë të hashtë enemigu shtë të guëac dchi lu të; nápëdi'i rall pë guëni'i rall cuntrë lë'ë të iurní. ¹⁶ Gunë mënë intriegu lë'ë të gati të, bëldá të. Shtadë të gúnëll intriegu lë'ë të. Bëchi të, shfamili të nu ra amigu shtë të gunë rall intriegu lë'ë të, gati të. ¹⁷ Grë mënë guëldënú rall lë'ë të purquë na të shmëna; rialdí ldu'u të na. ¹⁸ Perë pë gáquëdi'i të; ni tubi guitsë guëc të tsalúdi'i. ¹⁹ Si talë gac të firmë lu shnezë Dios, gapë të vidë nadë rialúdi'i parë siemprë.

²⁰ 'Iurë guëná të lu suldadë grë ladë ciudá Jerusalén, hia mërë cue ciudá. ²¹ El quë nananú Judea dzë ni, guëllú'nëll parë lu dani. El quë nananú ciudá Jerusalén, guëru'u rall. El quë nananú lachi adë guëabrídi'ill guë'dchi, ²² purquë ra dzë rë' na shtë cashtigu. Grë lo quë naescritë la'ni Sagradas Escrituras gac cumplirin. ²³ Prubi ra na'a nanua'a shíni' u ra na'a narca'a me'dë dzë ni. Gunë mënë israelitë sufrir lu cashtigu

shtë Dios. Cusë durë gac con mënë tiempë ne'. ²⁴ Bëldá mënë gati rall lu guërru. Stubi tantë tsa rall guëdubi naciuni ziquë prësi; gunë rall dchi'ni shtë stubi mënë. Ra mënë zitu guëribë'a rall Jerusalén naná cue hashtë gac cumplir tiempë nabë'në Dios disponer. Jerusalén guëa'në ziquë hiu'u dachi.

Nguiu nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu guëabri' stubi

(Mt. 24.29-35, 42-44; Mr. 13.24-37)

²⁵ 'Dzë ni guëlua'a sëñi lu gube'e con ngubidzë, mbelëgui'i, nu mbehu. Lu guë'dchiliu grë mënë shtë ra naciuni adë gáquëdi'i pë gunë rall nu adë rbedchí ldu'u rall por cusë nadzë'bë. Guini rall ruidë shtë nisëdu'u tantë rni'bi nisë. ²⁶ Iurní guëcahi mënë por tantë galërdzëbë nu galriá ldu'i por cashtigu naguëdchini. Ra fuersë shtë gube'e guëni'bi rahin shlugarin. ²⁷ Iurní guëná ra mënë lua, nguiu nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu. Guëdchinia la'ni shcahi. Guëdchininúa con zihani puderë nu llni. ²⁸ Iurë guëná të ra cusë guëzublú gac, gulë gubi'a lu gube'e; gulë tsaldí ldu'u të purquë hia mërë gunë më salvar lë'ë të.

²⁹ Guni'i më tubi comparaciuni:

—Gulë guná lu hiaguë higu u cualquier stubi hiaguë. ³⁰ Iurë lë'ë ndiaguë rënë rru'u, rdë'ë të cuendë hia mërë guëdchini tiempë na'i. ³¹ Zni iurë guëná të ra cusë mal guëdchini, gulë gac bë'a të hia mërë guëdchini tiempë naguëribë'a Dios.

³² 'Guldía rnia'a lu të, grëhin gac cumplir antsë gati ra mënë naquërelde tiempë ne'. ³³ Gube'e nu guë'dchiliu tsalú rahin perë shti'dza napë quë gac cumplir. Adë tsalúdi'i shti'dza.

³⁴ 'Gulë gubani guëdubi tiempë. Adë rdë'ë të lugar gapë të vici. Adë rzuu'dchidi'i të. Adë ráquëdi'i ldu'u të por nagáu të purquë si talë quëhúnëll ra cusë ni, adë gac bë'adi'i të naquëhac. ³⁵ Ziquë rldaguë lasë mënë tubi ma, zni guëdchini ra cusë durë guëc ra mënë narëta' lu

guë'dchiliu. ³⁶ Por ni, gulë cue nasini nu gulë guna'bë lu Dios guëdubi iurë të gunë më compa'ni lë'ë të, guëru'u të ladi ra cusë dushë sin adë bë gáquëdi'i të. Gulë guëa'në nasini parë iurë guëdchinia, nguiu nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu; tsasuldí të lua.

³⁷ Jesús bëlua'a ra mënë la'ni iádu'u ru'bë rdzë perë gue'lë ria më lu dani shtë Olivos parë guëa'në më hashtë brëgue'lë. ³⁸ Grë mënë bédchini iádu'u tumpranë të guini rall shti'dzë më.

22

Ra contrari shtë Jesús gudili rall lla gati më

(Mt. 26.1-5, 14-16; Mr. 14.1-2, 10-11; Jn. 11.45-53)

¹ Hia mërë guëdchini laní Pascu, iurë rëagná ldu'u mënë tiempë nabë'në Dios librar ra israelitë de Egipto. Dzë ni adë gudáudi'i rall guetështildi nanapë levadurë. ² Ra jëfë shtë bëshuzi con ra mësë shtë lëy gudili rall mudë quini rall lë'ë Jesús naga'chi purquë bédzëbë rall mënë.

³ Iurní Satanás guaté la'ni ldu'u Judas Iscariote, tubi poshtë shtë më entrë chi'bë chupë ra poshtë. ⁴ Guagni'i Judas lu ra jëfë shtë ra bëshuzi con los de más më ru'bë shtë iádu'u. Guni'i Judas lla gúnëll intriegu lë'ë më guia'a rall. ⁵ Bëquitë ldu'u rall; bë'në rall prometer guëdë'ë rall dumí ca'a Judas. ⁶ Bëa'në Judas de acuerdë nu gudíll mudë parë gúnëll intriegu lë'ë Jesús naga'chi iurë nídi'i mënë.

La Santa Cena

(Mt. 26.17-29; Mr. 14.12-25; Jn. 13.21-30; 1 Co. 11.23-26)

⁷ Iurní bédchini dzë shtë laní, gudáu ra mënë guetështildi sin levadurë. Mizmë dzë bë'në tucarë quini rall tubi lli'li shtë Pascu. ⁸ Iurní bëshe'ldë Jesús lë'ë Pedro nu Juan; guni'i më lu rai':

—Guaguë'në preparar shtë shtë Pascu, guëdáuha'a.

⁹ Guna'bë di'dzë rai':

—¿Ca lu rac shtú'ul guëdë'në na'a preparar shtë shtë laní?

¹⁰ Jesús guni'i lu rai':

—Gulë gua guë'dchi. Iurë guëdchini të rua' guë'dchi, guëdza'guë'lú të tubi nguiu nanua'a tubi rëë' nisë. Gulë guanaldë lë'ëll. Gulë tsuté catë tsutéll. ¹¹ Gulë guni'i lu nashtënë hiu'u: “Lë'ë mësë cagna'bë di'dzë lul; ¿ca na quartë catë gáuhi' shtë shtë laní con poshtë shtëhi'?” ¹² Iurní guëlua'a nashtë hiu'u tubi quartë ru'bë segundë pisë. Arregladë nahin. Gulë bë'në preparar ndë pë cusë guëdáuha'a.

¹³ Gua Pedro nu Juan. Bëdzëlë rai' grë cusë ziquë guni'i më. Bë'në rai' preparar shtë shtë laní, gau rai'.

¹⁴ Bëga'a iurë shtë shtë, Jesús guzubënúhi' lë'ë ra poshtë lu mellë.

¹⁵ Guni'i më lu rai':

—Con guëdubinú ldua'a rac shtua'a guëdáuha shtë shtë Pascu con lë'ë të antsë gatia, ¹⁶ purquë adë gáudia'a shtë shtë Pascu stubi hashtë gac cumplir grë lo quë narunë cuntienë shtë Pascu; gac cumplirin iurë guë'nibë'a Dios ziquë Rëy.

¹⁷ Iurní guna'zi më tubi vasë shtë vini. Bëdë'ë më graci lu Dios nu guni'i më:

—Gulë gudi'dzë nu gulë bi'i vini rë'.

¹⁸ Adë gua' vini stubi vueltë hashtë iurë guë'nibë'a Dios ziquë Rëy.

¹⁹ Iurní guna'zi më guetështildi. Bëdë'ë'i' graci lu Dios nu gudi'dzë mëhin cua'a ra poshtë. Guni'i më:

—Ndë'ë lë'ë shcuërpa naguna intriegu lu galguti parë gac salvar të. Gulë gau, nu gulë bësëagná ldu'u të galguti shtëna.

²⁰ Iurë gualú shtë, guna'zi më vasë shtë vini; bédë'ë më graci, bédë'ë më vasë ni guia'a ra poshtë nu guni'i më:

—Ndë'ë na tëtë cubi entrë lë'ë të nu Dios. Guëru'u shrëna parë lasac tëtë ni.

²¹ 'Perë guná, lë'ë nguiu nagunë intriegu na, zubënull na lu mellë. ²² Nguiu nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu napë quë zía'ai' nezë narunë tucarë según voluntá shtë Dios, perë prubi nguiu nagunë intriegu na lu galguti.

²³ Iurní ra poshtë guna'bë di'dzë lu sa' rai', chull gunë intriegu lë'ë Jesús.

Gudildi di'dzë ra poshtë chu na más më ru'bë

²⁴ Ra poshtë gudildi di'dzë chu na más më ru'bë entrë lë'ë rai'. ²⁵ Guni'i Jesús lu rai':

—Ra rëy shtë naciuni nalë nadushë rnibë'a rall, nu rac shtu'u rall guëni'i mënë de quë na rall më za'quë. ²⁶ Perë entrë lë'ë të adë nazá'quëdi'i quëhunë të llgabë zni. El quë na más më ru'bë entrë lë'ë të, napë quë gáquëll ziquë na más nalasáquëdi'i. El quë narnibë'a entrë lë'ë të, gáqui' ziquë el quë narunë sirvë lu sa'll. ²⁷ ¿Chu na más më naru'bë, el quë nazubë lu mellë gaull primërë, u el quë narunë sirvë lu mellë? El quë nazubë lu mellë, le'; perë na, nahia ziquë mënë narunë sirvë entrë lë'ë të.

²⁸ 'Lë'ë të rianú të na. Adë bësëá'nëdi'i të na sino bënë'në të sufrir con na. ²⁹ Ziquë Shtada bënë'e pudërë guëribë'ahia ziquë Rëy, zni rné'ehia pudërë ca'a të, guëribë'a të con pudërë. ³⁰ Guëzubë të lu trunë catë rnibë'ahia parë gunë të juzguë guëzá chi'bë chupë grupë shtë naciuni Israel.

Jesús guni'i lu Pedro gunë Pedro negar lë'ë më

(Mt. 26.31-35; Mr. 14.27-31; Jn. 13.36-38)

³¹ Nu guni'i Jesús lu Pedro:

—Moni, Moni, Satanás guna'bë permisi lu Dios, gúnëll prëbë lë'ël të ldáguël lu duldë; gaquin ziquë rgu rnërë mënë llu'bë. ³² Perë bëna ruëguë lu Dios por lë'ël parë adë gúnëdi'i faltë fe parë tsaldí ldú'ul Dios. Rnia'a lul, despuësë ra prëbë, iurë guëabrí ldú'ul con Dios, bënë'në compa'ni ra narialdí ldu'i diza'quë parë gac rall firmë lu shnezë Dios.

³³ Simón Pedro guni'i lu Jesús:

—Dadë, adë guësëá'nëdia'a lë'ël. Guna compa'ni lë'ël hashtë lachigui'bë nu nilë hashtë gatia con lë'ël.

³⁴ Guni'i Jesús iurní:

—Bedë, antsë guëllidchí gay, gúnëll negar na tsunë vultë. Guëni'il lu ra mënë adë guënëdi'il na.

Mërë guëdchini dzë shtë sufrimientë

³⁵ Iurní Jesús guna'bë dí'dzi' lu poshtë:

—Iurë bëshe'lda lë'ë të parë guëni'i të diza'quë lu ra mënë, adë nuá'adi'i të bulsë. Adë nuá'adi'i të bëdu dumí, adë nuá'adi'i të sabadu. ¿Pë bënë'në faltë lë'ë të iurní?

Bëquebi rai':

—Ni tubi cusë bënë'nëdi'i faltë.

³⁶ Iurní guni'i më:

—Pues iurnë' el quë nanapë bulsë, gua'ain. El quë nanapë bëdu dumí, guá'all dumí. El quë nadë nápëdi'i spadë, guëtuu'll manguë të sí'll tubi spadë. ³⁷ Rnia'a lu të, rqui'ni gac cumplir di'dzë rë' lo quë naná escritë la'ni Sagradas Escrituras: “Bënë'në mënë tratë lë'i' cumë ziquë narguini mënë”. Vidë shtëna mërë tsaluhin. Runë faltë du'pë parë gac cumplir grë naná escritë de na.

³⁸ Iurní guni'i rai':

—Dadë, ndë'ë napë na'a chupë spadë.

Guni'i më:

—Hia na'.

Jesús gua Getsemaní të guëni'inúhi' Dios

(Mt. 26.36-46; Mr. 14.32-42)

³⁹ Iurní guzia'a më. Gua më lu dani shtë Olivos ziquë bënë'në më grë ra gue'lë. Ra shini gusë'dë më guanaldë rai' lë'ë më. ⁴⁰ Bëdchini rai' lu dani. Guni'i më lu rai':

—Gulë guna'bë lu Dios të gunë më compa'ni lë'ë të parë ldáguëdi'i të lu duldë.

⁴¹ Iurní gua më lë'ësë më tubi distanci ziquë narlda'a nguïu tubi guë'ë. Bëzullibi më. Iurní biadi'dzënú më Dios, Shtadë më. ⁴² Guni'i më:

—Dadë, bëlá lë'ë na lu sufrimientë rë' si talë na voluntá shtë'nëll, perë bënë'në lo quë narac shtú'ul lë'dëdi'i lo quë narac shtua'a.

⁴³ Iurní bëdchini tubi ianglë shtë gube'e. Bëdë'ë ianglë fuersë parë lë'ë më. ⁴⁴ Más fuertë bënë'në më sufrir, se entiende, sufrimientë ldu'u më.

Guni'inú mē Dios con más di'dzē. Rdzu nisē lúhi' ziquē gotē ru'bē shtë rēnē narlaguē lu guiu'u.

⁴⁵ Iurní gualú biadi'dzēnú mē Dios, bēabrí mē catē nanú ra poshtë. Bēdzēlē mē lē'ē rai' naga'si rai', tantē bēdzaguē rai' purquē nalē riá ldu'u rai'. ⁴⁶ Guni'i mē lu rai':

—¿Pēzielú naga'si tē? Gulē guashtë nga'li. Gulē guna'bē lu Dios tē gunē mē compa'ni lē'ē tē parē ldáguēdi'i tē lu duldē.

Guna'zi ra mēnē Jesús ziquē prēsi
(Mt. 26.47-56; Mr. 14.43-50;
Jn. 18.2-11)

⁴⁷ Nianá cagni'i mē, bēdchini zihani mēnē. Judas, tubi poshtë shtë mē, nall cabēsē shtë ra mēnē. Guabi'guē Judas lu Jesús parē guētsagrau'll lē'ē mē. ⁴⁸ Guni'i mē lu Judas:

—Judē, ¿pē con tubi dchidu gúnēl intriegu na? nguiu nabēshe'ldē Dios lu guē'dchiliu.

⁴⁹ Ra mēnē nanaldē Jesús guná rai' pē quēhac. Guna'bē di'dzē rai' lu mē:

—Dadē, ¿zēdildi na'a con spadē nadia'a na'a?

⁵⁰ Tubi de lē'ē rai' gulull spadē. Bēchúguēll diaguē ldi shtë muzē. Muzē ni bē'nē sirvē lu narnibē'a más entrē grē ra bēshuzi. ⁵¹ Guni'i Jesús:

—Hia na'. Adē tíldidi'i tē.

Iurní Jesús bēga'ldē diaguē muzē. Bēnēac mē lē'ēll. ⁵² Iurní guní'i' lu ra jēfē shtë bēshuzi con mēnē naquēhapē iádu'u ru'bē; guni'i mē lu mē gushē nabēdchini tē guēna'zi rall lē'ē mē:

—¿Pēzielú bēdchini tē con spadē nu hiaguē parē ze'dē guēlli'i tē na cumē ziquē nguba'nē? ⁵³ Dzē con dzē zugá'ahia con lē'ē tē iádu'u ru'bē perē adē guná'zidi'i tē na iurní. Perē hia bēga'a iurē según voluntá shtë Dios; gunē tē narac shtu'u tē, nu bēga'a iurē parē gac cumplir grē lo quē narnibē'a lu nacahi, gúnēll cuntrē na.

Pedro bē'nē negar lē'ē Jesús
(Mt. 26.57-58, 69-75; Mr. 14.53-54,
66-72; Jn. 18.12-18, 25-27)

⁵⁴ Iurní ra mēnē guna'zi lē'ē Jesús prēsi. Guanú rall lē'i' lidchí jēfē shtë ra bēshuzi. Perē guanaldē Pedro

zitu. ⁵⁵ Ra mēnē bēcue'e rall gui'i ru-aldēa' lidchí bēshuzi. Rac naldē iurní. Guzubē rall grē ladē gui'i nu Pedro guzubēnúhi' lē'ē rall. ⁵⁶ Iurní tubi criadē guná lu Pedro, guzúbí' guēlladchi rua' gui'i. Gubi'a na'a lu Pedro nu guní'ill:

—Nguiu rē' na shmēnē Jesús.

⁵⁷ Perē Pedro bē'nē negar, guní'i':

—Guēnēdia'a nguiu ni'i.

⁵⁸ Gudēdē stu'pē tiempē, stubi mēnē guná lu Pedro nu guní'ill:

—Nu lē'ēll nal shmēnē Jesús.

Perē Pedro guni'i:

—Aquēdi'i. Nádia'a shmēnē Jesús.

⁵⁹ Tubi iurē gudēdē. Stubi mēnē guní'iru'ull:

—Na verdá, nguiu rē' nall shmēnē Jesús purquē nu nall mē Galilea.

⁶⁰ Iurní guni'i Pedro:

—Lē'ēll adē guēnēdia'a pē quēadi'dzēl.

Nianá quēadi'dzē Pedro, bēllidchí gay. ⁶¹ Iurní Jesús bēdchigrē lúhi'. Gubí'ai' lu Pedro. Bēagná ldu'u Pedro naguni'i mē lull: “Antsē guēllidchí gay nedzē, guēní'il lu mēnē tsunē vuelte adē guēnēdi'il na”. ⁶² Iurní bēru'u Pedro rua' puertē shtë nezē, nalē bí'ni'.

Bē'nē mēnē burnē Jesús

(Mt. 26.67-68; Mr. 14.65)

⁶³ Ra nguiu narna'zi Jesús guzublú bē'nē rall burnē. Bēdē'ē rall galnē lē'i'.

⁶⁴ Bēsē'au rall lúhi' nu guni'i rall: —¿Chubēne'e galnē lē'ēll? Guni'i por pudērē shtë Dios, ¿chu lēa?

⁶⁵ Zihani cusē mal guni'i rall lu mē. Guagla'guē bē'nē rall burnē lē'ē mē con di'dzē dzabē.

Jesús zuga'a lu Junta Suprema, gobiernē shtë bēshuzi

(Mt. 26.59-66; Mr. 14.55-64;
Jn. 18.19-24)

⁶⁶ Hia brēgue'lē bēdēa' mē gushē shtë naciuni Israel con ra jēfē shtë bēshuzi nu ra mēsē shtë lēy. Grē rall gua'a rall lē'ē Jesús lu Junta Suprema, mēnē narunē juzguē entrē lē'ē rall. Guni'i ra mēnē ni lu Jesús:

⁶⁷ —Guni'i lu na'a si talē nal Cristo, el quē nagudili Dios parē guēnibē'ai'. Guni'i Jesús lu rall:

—Si guënia'a lu të nahia Cristo, adë tsaldídi'i ldu'u të na. ⁶⁸ Si talë guëna'bë di'dza lu të, guëquëbidi'i të lu shti'dza. ⁶⁹ Dizdë ne' lë'ë nguiu nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu, guëzúb'i ladë ldi shtë Dios pudërusë.

⁷⁰ Lueguë grë mënë guna'bë di'dzë rall:

—¿Pë lë'ël nal tubsë shini Dios?

Guni'i më lu rall:

—Guldía nahia tubsë shini Dios. Mizmë lë'ë të guni'i të di'dzë ni.

⁷¹ Iurní guni'i rall:

—Bini hia'a di'dzë naguní'ill. ¿Pë guëdë'na'a másru'u testigu?

23

Gua'a rall Jesús lu Pilato
(Mt. 27.1-2, 11-14; Mr. 15.1-5; Jn. 18.28-38)

¹ Iurní lueguë ra contrari shtë Jesús gua'a rall lë'ë më lu Pilato. ² Guzublú guëni'i rall; quëdchi'bë rall galquiá cuntrë Jesús:

—Bëdzëlë na'a nguiu rë'; rtsátsull ra mënë cuntrë gobiernë. Rní'ill rúnëdi'i tucarë guëdilli na'a impuestë ca'a gobiernë rumanë. Nu rní'ill mizmë lë'ël na Cristo, tubi rëy nagudili Dios parë guëni'bë'ai'.

³ Iurní guna'bë di'dzë Pilato:

—¿Guldil nal Rëy shtë ra israelitë?

Jesús guni'i:

—Mizmë lë'ël guní'il di'dzë rë'.

⁴ Pilato guni'i lu ra jëfë shtë ra bëshuzi con grë ra mënë zihani:

—Bëdzëlëdia'a cusë mal nabë'në nguiu rë'.

⁵ Perë guní'iru'u rall más fuertë:

—Rtsátsull grë mënë shtë Judea con shtí'dzëll. Bëluá'all më Galilea primërë, iurní ndë'ë cagluá'all cuntrë gobiernë rumanë.

Gua'a rall Jesús lu Herodes

⁶ Iurë bini Pilato di'dzë rë', guna'bë dí'dzëll si na Jesús më Galilea. ⁷ Guni'i mënë quë sí, iurní bëshe'ldë Pilato lë'ë Jesús lu Herodes, gubernadurë shtë Galilea, gac rëglë asuntë ni. Pues Herodes nanú Jerusalén dzë ni. ⁸ Bëquitë ldu'u Herodes iurë gunall lu Jesús purquë dizdë más

antsë guc shtu'u Herodes guënnall lu Jesús. Guni'i mënë pë bë'në Jesús, nu Herodes guc shtú'ull guënnall tubi milagrë naquëhunë më. ⁹ Zihani cusë guna'bë di'dzë Herodes perë Jesús pë guní'idi'i'. ¹⁰ Tambiën zuga'a ndë ra jëfë shtë bëshuzi nu ra mësë narlua'a lëy. Bëdchi'bë rall galquiá con másru'u di'dzë. Gurushtiá rall cuntrë Jesús. ¹¹ Iurní Herodes con ra suldadë shtënell bë'në rall burnë lë'ë më. Cumë burnë bëgacu rall lë'ë më con lari za'quë. Despuësë bëshe'ldë Herodes lë'ë Jesús, guëabrí më lu Pilato. ¹² Dzë ni guc Herodes nu Pilato amigu purquë antsë na rall enemigu.

Bë'në rall condenar Jesús lu galguti

(Mt. 27.15-26; Mr. 15.6-15; Jn. 18.39—19.16)

¹³ Bëtëá Pilato ra jëfë shtë bëshuzi con ra më gushë shtë iádu'u con grë mënë. ¹⁴ Guni'i Pilato lu rall:

—Lë'ë të be'dënú të lë'ë nguiu rë'. Guni'i të rtsátsull ra mënë con bishi. Guna'bë di'dza lull delantë grë të perë bëdzëlëdia'a cusë mal nabë'nëll ziquë rni'i të. Nápëdi'ill ni tubi delitë. ¹⁵ Nu Herodes bëdzëlëdi'ill cusë mal purquë bëdchigrë Herodes lë'ëll ndë'ë. Adë bë'nëdi'ill ni tubi mal parë gátill. ¹⁶ Guëni'bë'ahia tsanull galné, despuësë guëdë'a libertá lë'ëll.

¹⁷ Pilato napë costumbrë guëdë'ëll libertá tubi prësi cadë laní Pascu, el quë naguëna'bë mënë gapë libertá. ¹⁸ Perë guagla'guë guní'iru'u mënë ziquë tubsë bë; fuertë guni'i rall:

—Gati nguiu rë'. Bëdë'ë libertá parë Barrabás.

¹⁹ Pues Barrabás nanú lachigui'bë purquë gúquëll cabësë shtë ra mënë nabë'në cuntrë gobiernë rumanë. Nu gudínill mënë la'ni ciudá. ²⁰ Pilato guc shtú'ull guëdë'ëll libertá Jesús. Guni'i Pilato stubi lu mënë, ²¹ perë más fuertë guni'i rall:

—Gati nguiu rë' lu cruz. Gátill; gátill.

²² Stubi vuelte guni'i Pilato lu ra mënë:

—¿Pë mal bë'nëll? Gulë guni'i lua. Bëdzëlëdia'a cusë mal parë gátill.

Guna cashtigu con galné lë'ëll, de-
spuësë guëdë'a libertá lë'ëll.

²³ Perë más ruidë bë'në rall. Gu-
rushtiá rall. Guna'bëru'u rall galguti
parë lë'ë më. Guni'i rall fuertë hashtë
bë'në rall gan. ²⁴ Pilato bédë'ë ordë
gac narac shtu'u rall; gati Jesús lu
cruz. ²⁵ Bédë'ë Pilato libertá Barrabás
naná culpablë de galguti shtë mënë
nu bë'nëll cuntrë gubernë rumanë.
Zni guna'bë ra mënë. Bë'në Pilato
intriëgu lë'ë Jesús guia'a ra contrari
shtë më të gac narac shtu'u rall.

Bëquë'ë mënë lë'ë Jesús lu cruz

(Mt. 27.32-44; Mr. 15.21-32;
Jn. 19.17-27)

²⁶ Iurë bia'a rall lë'ë Jesús nezë parë
gati më, gudëdë tubi nguiu lë Simón,
më guë'dchi Cirene. Ze'dë guëzëll
lachi. Ra suldadë guna'zi lë'ë Simón
parë guá'all cruz nezë tëchi më.

²⁷ Zihani mënë con zihani na'a gua-
naldë rall lë'ë më. Bi'ni ra na'a tantë
gubini ldu'u rall. Gurushtiá rall.

²⁸ Perë Jesús bédchigrë lúhi', guná më
lu rall; guni'i më:

—Lë'ë të na'a shtë Jerusalén, adë
bí'nidi'i të por na, más bien gulë
bi'ni por mizme lë'ë të nu por shini
të. ²⁹ Guëdchini tiempë guëni'i mënë:
“Dichusë ra na'a nariúdi'i shíni'.
Dichusë ra na'a nadë nua shínidi'i, nu
adë rcá'adi'i me'dë.”

Nu guni'i më:

³⁰ —Dzë ni ra mënë guëzublú guëni'i
rall lu dani: “Gulaguë guëc na'a”.
Guëni'i rall lu lumë: “Bëca'chi lë'ë
na'a”. ³¹ Si talë gunë mënë cuntrë
na, nahia ziquë hiaguë nanabani;
nápëdia'a duldë, gunë rall másru'u
cusë mal cuntrë lë'ë të, na të ziquë
hiaguë bidchi, napë të zihani duldë.

³² Tambiën gua'a ra suldadë chupë
nguba'në, gatinú rall Jesús. ³³ Iurní
bédchini rall lugar nalé Calavera.
Bë'në rall crucificar lë'ë më. Bë'në
rall crucificar lë'ë chupë nguba'në,
túbill ladë ldi më, stúbill ladë rubësë.

³⁴ Iurní guni'i Jesús:

—Dadë, bë'në perdunë lë'ë ra
mënë. Adë riasédi'i rall pë quëhunë
rall.

Nu ra suldadë gudchitë rall guë'ë
dado parë gudi'dzë rall shabë më.

³⁵ Ra mënë zuga'a; gubi'a rall lu më.
Ra më gushë shtë iádu'u bë'në rall
burnë. Guni'i rall:

—Bë'nëll salvar pecadurë. Iurne'
guená hia'a nia'a zúnëll salvar mizme
lë'ëll si talë nall Cristo, el quë nagudili
Dios.

³⁶ Ra suldadë bë'në rall burnë.
Guabi'guë rall guëa' cruz. Bë'në rall
ofrecërë vini hi' të gu më. ³⁷ Guni'i
rall:

—Si talë rní'il nal Rëy shtë mënë
Israel, bë'në salvar mizme lë'ëll.

³⁸ Nanú tubi letrërë naquë guëc
cruz narni'i: “Ndë'ë na Rëy shtë më
israelitë”.

³⁹ Tubi nguba'në nanaquë lu cruz,
gurushtiall guëc më; guni'ill:

—Si talë rní'il nal Cristo, bë'në sal-
var mizme lë'ëll nu bë'në salvar lë'ë
na'a.

⁴⁰ Perë stubi nguiu mal guni'i guëc
sa'll:

—¿Pë adë rdzëbëdi'il Dios? Bëne'e
mënë ordë gátia'a ziquë lë'ë më rë'.

⁴¹ Pues lë'ë hia'a runë tucarë gátia'a
por maldá nabédë'na'a, perë nguiu
rë' adë bë'nëdi'i' mal parë quëhi'
ndë'ë.

⁴² Iurní guni'i nguba'në lu Jesús:

—Dadë Jesús, bësëagná ldú'ul
na iurë gúnëll recibir pudërë parë
guë nibë'al.

⁴³ Jesús guni'i:

—Guldía na rnia'a lul, nedzë
sënáldël na gube'e.

Guti Jesús

(Mt. 27.45-56; Mr. 15.33-41;
Jn. 19.28-30)

⁴⁴ Bëga'a rquë chi'bë chupë, iurní
bëcahi guëdubi guë'dchiliu hashtë
rquë tsunë guadze'. ⁴⁵ Nacahi
ngubidzë nu lari cortinë la'ni iádu'u
ru'bë gure'zin. Guc chupë ldëhin.

⁴⁶ Guni'i Jesús fuertë:

—Dadë, guna intriëgu almë shtëna
guiá'al.

Gualú di'dzë ni, iurní guti më.

⁴⁷ Iurë guná capitán shtë ra suldadë
pë guc, guni'ill llëru'bë na pudërë shtë
Dios. Bëquëbill:

—Guldía, nguiu rē' nápēdi'll culpē. Mē za'quē nall.

⁴⁸ Grē mēnē zihani nabēdēá lugar ni parē guēná rall naquēac, gubi'a rall. Iurní bēabrí rall ciudá. Gulubē rall ldu'u rall tantē nadzē'bē guc.

⁴⁹ Ra amigu shtē Jesús con ra na'a nabē'nē compa'ni lē'ē Jesús dizdē tiempē nanú mē Galilea, zuga'a rai' zitu. Gubi'a rai' grē lo quē naguzac.

Bēga'chi Jesús
(Mt. 27.57-61; Mr. 15.42-47;
Jn. 19.38-42)

⁵⁰ Gu' tubi nguiu lē José; ládzēll lē Arimatea naquē Judea. Gúquēll miembrē shtē Junta Suprema. Nall mē za'quē nu bē'nēll cumplir lēy shtē Moisés. ⁵¹ Quēbezē José guēdchini tiempē guēnibē'a Dios ziquē rēy nu gúquēdi'i José de acuerdē naná bē'nē Junta Suprema iurē bē'nē rall cuntrē lē'ē mē. ⁵² José guagna'bē lu Pilato parē guēdē'ē Pilato permisi guēga'chi Jesús. ⁵³ Bēsietē José cuerpē shtē mē lu cruz. Bētú'bill cuerpē shtēnē mē tubi sabē. Bēcá'chill lē'ē mē la'ni ba'a nanactsa'u la'ni guē'ē catē ni tubi mēnē bēgá'chidi'i. ⁵⁴ Guc dzē runē mēnē preparar parē dzē narzi'i ldu'u mēnē. Hía mērē rga'a iurē guēzublú dzē descansē.

⁵⁵ Ra na'a naganaldē lē'ē Jesús antsē dizdē nanú mē Galilea, guagná rai' catē bēga'chi mē. Guná rai' lla naga'a tēgulē la'ni ba'a. ⁵⁶ Despuēsē bēabrí rai' lidchi rai'. Bē'nē rai' preparar nisē nashi con stubi cusē tsagte'bi rai' cuerpē shtē mē. Iurní bēga'a dzē descansē; bēzi'i ldu'u rai' según mandamientē shtē Dios.

24

Guashtē Jesús ladi ra tēgulē
(Mt. 28.1-10; Mr. 16.1-8; Jn. 20.1-10)

¹ Primērē dzē shtē llmalē, ra na'a bēabrí rai' rua' ba'a catē bēga'chi Jesús. Tumpranē bēdchini rai'. Nua'a rai' nisē nashi nabē'nē rai' preparar. ² Guná rai' lu ba'a perē guē'ē nanē'au rua' ba'a naga'a tubi ladē. ³ Guatē rai' la'ni ba'a. Guná rai' nídi'i cuerpē shtē Dadē Jesús. ⁴ Bēdzélēdi'i rai' pē

nihunē rai'. Iurní lueguē guná rai' chupē nguiu nazuga'a guēlladchi lu rai'. Shabē rai' nalē rabtsē'ē. ⁵ Más bēdzēbē ra na'a; bēzullibi rai' hashtē bēdchini luquē rai' lu guiu'u. Guni'i nguiu lu rai':

—¿Pēzielú caguili tē el quē nana-bani lugar catē rga'chi tēgulē? ⁶ Nídi'i mē ndē'ē. Guashtēhi' ladi ra tēgulē. Gulē bēagná ldu'u tē lo quē nagní'i' lu tē dizdē tiempē nananú mē Galilea. ⁷ Guni'i' iurní, rqui'ni nguiu nabēshe'ldē Dios lu guē'dchiliu, gac intriégui' lu guia'a mēnē mal. Nu guní'i' gunē rall crucificar lē'i' lu cruz, perē dzē tsunē tsashtēhi' ladi ra tēgulē.

⁸ Iurní bēagná ldu'u ra na'a shti'dzē mē. ⁹ Bēabrí rai' lu ciudá Jerusalén. Biadi'dzē rai' lu chi'bē tubi poshtē con stubi tantē mēnē. ¹⁰ Ra na'a nagní'i' di'dzē rē', lē rai' María Magdalena, con Juana, nu stubi María shni'a Jacobo. Gua rai' con sēbēldá ra na'a. ¹¹ Perē lo quē naruadi'dzē rai', na ziquē tubi cuendē. Ra mēnē adē gualdídí'i ldu'u rai' shti'dzē ra na'a.

¹² Perē Pedro bēru'u; guagllú'ni' hashtē rua' ba'a. Gunáhi' la'ni ba'a. Lu lari shtē tēgulē gunáhi'. Tubi ladē naga'a lari. Bēabrí Pedro; bēdzēguē' ldu'i'. Bē'ni' llgabē pē guc.

Chupē shmēnē Jesús zia'a guē'dchi Emaús
(Mr. 16.12-13)

¹³ Mizmē dzē, primērē dzē shtē llmalē, chupē shmēnē Jesús zia'a rai' parē Emaús, tubi guē'dchi ziquē chi'bē tubi kilómetro de Jerusalén. ¹⁴ Quēadi'dzē rai' pē guc la'ni ra dzē ni. ¹⁵ Iurē quēadi'dzē rai', guni'i' rai' llgabē nanú la'ni ldu'u rai', Jesús guabi'guē lu rai'. Grē rai' guagla'guē ziazú rai' nezē. ¹⁶ Guná rai' lu mē perē adē bēnguē bē'adi'i rai' lē'ē mē, bē'nē Dios. ¹⁷ Iurní guna'bē di'dzē Jesús lu rai':

—¿Pē quēadi'dzē tē iurē ziazú tē nezē?

Guzudchí rai'; tristē rlua'a lu rai'.

¹⁸ Tubi de lē'ē rai' guni'i; lēhi' Cleofas:

—De grë visitantë nabëdchini Jerusalén, sulë lë'ël adë guënëdi'il pë guc ndë la'ni dzë rë'.

¹⁹ Iurní guni'i Jesús:

—¿Pë guc?

Guni'i rai':

—Jesús Nazareno, gudini mënë lë'i'. Náhi' tubi nabiadi'dzë shti'dzë Dios con pudërë. Bëluá'ai' diza'quë lu ra mënë. Bë'ni' milagrë con pudërë shtë Dios. ²⁰ Perë ra bëshuzi nu gobiernë shtëna'a, bë'në rall intriegu lë'i' parë gac crucificári'. Gúti' lu cruz. ²¹ Nu lë'ë na'a quëbezë na'a nihúni' librar naciuni Israel de grë enemigu shtëna'a. Hia gudëdë tsunë dzë dizdë guquin. ²² Gúti' perë bëldá na'a narianaldë tēchi diza'quë, guni'i rall lu na'a di'dzë nadzë'bë. Rsíliga guagná rall lugar catë bëga'chi Jesús. ²³ Gunádi'i rall lu shcuérpi'. Guná rall lu chupë ianglë naguni'i lu rai' guashtë Jesús ladi ra tēgulë. ²⁴ Stubi de lë'ë shmënë na'a, gua rai' hashtë rua' ba'a. Guná rai' la'ni ba'a ziquë guni'i ra na'a perë gunádi'i rall lu më.

²⁵ Iurní Jesús guni'i lu rall:

—Lë'ë tē nguiu narunë faltë llni guëc tē, ¿hashtë guc tsaldí ldu'u tē grë lo quë nabëquë'ë ra muzë shtë Dios guahietë? ²⁶ Guc necesari gunë Cristo sufrir galguti nu despuësë guëabré më lu gube'e catë gunë Dios honrar lë'i'.

²⁷ Iurní Jesús guzublú biadí'dzi' pë runë cuntienë ra Sagradas Escrituras catë rni'i shcuendë Jesús. Guni'i më dizdë nabëquë'ë Moisés nu nabëquë'ë ra nabiadi'dzë shti'dzë Dios de mizmë lë'ë më. Biadí'dzi' pë runë cuntienë di'dzë ni.

²⁸ Iurní bēdchini rai' guë'dchi catë cuezë rai'. Jesús niagla'guë niazēhi' delantë, ²⁹ perë lë'ë rai' bë'në rai' ruëguë guëa'në më con lë'ë rai'. Guni'i rai':

—Bëa'nēnú lë'ë na'a ndë'ë. Hia guadze'. Hia gulaguetë ngubidzë.

Iurní guaté Jesús la'ni hiu'u tē guëa'në më. ³⁰ Guzac guzubë rai' lu mellë tē gau rai', guna'zi më guetështildi. Bēdē'ë më graci. Gudi'dzë mëhin cua'a rai'. ³¹ Lueguë

lueguë bēdē'ë rai' cuendë chu na më. Llni bēdchini la'ni ldu'u rai'. Perë de repēntë gunitilú më lu rai'.

³² Guni'i lu sa' rai':

—Bini na'a la'ni ldu'u na'a bëga'a di'dzë naguni'i më lu na'a iurë biadí'dzi' lu na'a lu nezë pë runë cuntienë ra Sagradas Escrituras.

³³ Lueguë bëabré rai' Jerusalén. Guná rai' lu ra chi'bë tubi poshtë rdëa rai' con stubi shcua'a mënë. ³⁴ Guni'i ra mënë lu rai':

—Verdá guashtë Jesús ladi ra tēgulë nu bëlua'alúhi' lu Simón Pedro.

³⁵ Iurní guni'i rai' pë guc iurë ze'dëzú rai' lu nezë nu guni'i rai' bënguë bë'a rai' lë'ë më iurë gudi'dzë më guetështildi cua'a rai'.

Bëlua'alú Jesús lu ra poshtë

(Mt. 28.16-20; Mr. 16.14-18; Jn. 20.19-23)

³⁶ Mërë iurní quëadi'dzë rai', Jesús bëlua'alú lu rai'. Guni'i më:

—Gulë cuedchí ldu'u tē.

³⁷ Bēdzëbë rai' nu nalë bëzezë rai'; guná rai' lu më. Llua'a rai' na më tubi espíritu shtë tēgulë. ³⁸ Guni'i Jesús lu rai':

—¿Pëzielú rdzëbë tē? ¿Pëzielú rza ldu'u tē? ³⁹ Gulë guná guiahia. Gulë guná guëahia. Gulë tsaldí ldu'u tē nahia Jesús. Gulë guna'zi guiahia; gulë guná lua. Pues tubi espíritu nápēdi'i cuerpë ziquë rna tē lua.

⁴⁰ Iurní bëlua'a më guia'a më nu guëa' më catë gudëdë clavë. ⁴¹ Perë ni con ndë'ë adë gualdídi' ldu'u rai' purquë nanú tantë lēgrë la'ni ldu'u rai'; bēdzëguë' ldu'u rai'. Iurní guni'i më:

—¿Gu nanú pë gáuha?

⁴² Bēdē'ë rai' tubi pedasë belë mbeldë. ⁴³ Guna'zi mëhin nu gudáu më lu rai'. ⁴⁴ Guni'i më:

—Grë lo quë naguc con na, gunia'a lu tē antsë napë quë gac cumplirin. Gunia'a lu tē dizdë guzēnú tē na, gac cumplir lo quë nabëquë'ë Moisés de na. Gac cumplir lo quë nabëquë'ë ra nabiadi'dzë shti'dzë Dios guahietë de na nu gac cumplir naná escritë la'ni librë Salmos de na.

⁴⁵ Iurní bédë'ë më llni parë riasë rai' di'dzë shtë Sagradas Escrituras.

⁴⁶ Guni'i më:

—Naescritë, Cristo napë quë gúni' sufrir galguti perë dzë tsunë gac resucitar më ladi ra tégulë. ⁴⁷ Guëni'i mënë de quë napë quë guëabrí ldu'u mënë con Dios, iurní gunë më perdunë duldë shtë rall iurë rna'bë rallë shtëna. Primërë guëni'inú mënë lu ra mënë shtë Jerusalén, despuësë tsagni'inú rai' mënë narëta' guëdubi lu guë'dchiliu. ⁴⁸ Na të testigu de grë lo quë naguc. ⁴⁹ Gulë guná, na guëshe'lda lë'ë Espíritu Santo el quë nabë'në Shtada prometer, cuezënúhi' lë'ë të. Perë gulë bëa'në ndë'ë la'ni ciudá Jerusalén hashtë gunë të recibir pudërë shtë Dios naguëdchini de gube'e; gacu të ziquë tubi lari con llëru'bë pudërë.

Jesús bësëa'në ra poshtë

(Mr. 16.19-20)

⁵⁰ Iurní bëru'u rai' ciudá. Jesús bia'a më ra shini gusë'dë më rua' guë'dchi Betania. Ndë bëldisë më guia'a më. Bë'në ldai' më lë'ë rai'. ⁵¹ Iurë gualú bë'në ldai' më lë'ë rai', bësëa'në më lë'ë rai'. Güe'pi më gube'e. ⁵² Iurní bëabrí rai' Jerusalén. Bëquitë ldu'u rai'. ⁵³ Ria rai' iádu'u ru'bë; bédë'ë rai' graci lu Dios, nu bë'në rai' alabar lë'ë më. Amén.

Diza'quë según San Juan

El quë nabësëdchini shti'dzë Dios

¹ Tiempë guahietë antsë cueshtë guë'dchiliu, nanú el quë nabësëdchini shti'dzë Dios. Quëbezënúhi' Dios. Náhi' Dios. ² Mizmë mënë ni quëbezënúhi' Dadë Dios dizdë principi shtë grë ra cusë. ³ Grë cusë gurështë por lë'ë më, el quë nabësëdchini shti'dzë Dios; ni chu stubi bëntsa'u lo quë nananú. ⁴ Por lë'ë më nanú galnabani nu lë'ë galnabani na llni shtë mieti. ⁵ Lë'ë llni tsagla'guë rabtsë'ë catë nacahi. Lë'ë nacahi adë bé'nëdi'i gan lu llni parë bësë'au lu llni.

⁶ Gu' tubi nguiu nabëshe'ldë Dios. Nguiu ni bërulë Juan. ⁷ Bëdchíni'; náhi' testigu parë guëni'i' chu na lë'ë llni tē parë grë mënë tsaldí ldu'u rall shti'dzë Dios por lë'ë më. ⁸ Juan nádi'i narne'e llni perë bēdchini Juan parë gáqui' testigu; guëni'i' chu na el quë narne'e llni verdadērē. ⁹ Lë'ë llni verdadērē naridē lu guë'dchiliu, rne'e llni parë grë mënë naquēreldē lu guë'dchiliu.

¹⁰ Bēdchini më lu guë'dchiliu nu guctsa'u guë'dchiliu por pudērē shtë më, perē ra mënē shtë guë'dchiliu adē bēnguē bē'adi'i rall lē'ë më. ¹¹ Bē'dē guēdchini më entrē ra mēnē shtë guë'dchiliu perē adē bē'nēdi'i ra mēnē recibir lē'ë më ¹² perē grē nabē'nē recibir lē'i', ra narialdí ldu'i lē'ë më, bēdē'ë më derechē parē gac rall shini Dios. ¹³ Lē'ë rall guc rall shini Dios, lēdēdi'i por deseó la'ni ldu'u mēnē, ni por voluntá shtë mēnē sino por pudērē shtë Dios.

¹⁴ Lē'ë nabësëdchini shti'dzë Dios, gúli' nu guquērēldi' entrē lē'ë hia'a. Guná hia'a pudērē nu llni shtë më. Sulē lúniquē shini Dios quëbezënú llēru'bē favurē narquitē ldu'u hia'a. Ruadi'dzē më purē verdá. ¹⁵ Juan guc testigu shtëhi' nu guni'i Juan:

—Ndē'ë na el quë nagunia'a lu tē más antsē, náhi' më ru'bē; na adē chu nahia. Bēdchíni' despuēsē de na, perē nanúhi' dizdē tiempē guahietē más antsē guēdchinia lu guë'dchiliu.

¹⁶ Por pudērē shtë më ni bēdē'na'a recibir zihani bendición; por lē'ë më quēhúnēru'u Dios favurē nu más favurē parē lē'ë hia'a. ¹⁷ Lēy shtë Dios bēquē'ë Moisés según voluntá shtë më, perē por Jesucristo nadápa'a favurē shtë Dios, nu nadápa'a shti'dzi' naná verdá. ¹⁸ Ni tubi chu gunádi'i lu Dios Padre; sulē tubsē shini më nacabezënú Dios, bēluá'ai' chu na Dios verdadērē.

Biadi'dzë Juan Bautista favurē de Jesús

(Mt. 3.11-12; Mr. 1.7-8; Lc. 3.15-17)

¹⁹ Juan bē'nē testificar iurē ra më israelitē naquēreldē Jerusalén, bēshe'ldē rall bēldá bēshuzi con mēnē nabē'nē compa'ni ra bēshuzi. Guna'bē di'dzē rall lu Juan chu náhi'. ²⁰ Adē bē'nēdi'i Juan negar sino bēquēbi':

—Nádia'a Cristo, el quë nagudili Dios parē guēnibē'ai'.

²¹ Iurní guna'bē di'dzē rall stubi:

—¿Chu nal? ¿Gu nal Elías?

Juan guni'i:

—Aquēdi'i; nádia'a Elías.

Guagla'guē guna'bē di'dzē rall:

—¿Gu nal el quë naguadi'dzē shti'dzē Dios nanapē quë guēdchini?

Juan guni'i:

—Aquēdi'i.

²² Iurní guni'i rall:

—¿Chu nal? tē parē guēdē'ë na'a rsunē lu ra nabēshe'ldē lē'ë na'a. ¿Pē rní'il de mizmē lē'el?

²³ Juan repi:

—Nahia tubi bē, tubi narni'i lu shlatē catē nídi'i mēnē: “Gulē bē'nē preparar la'ni ldu'u tē ziquē nezē ldi parē iurē guēdchini Dadē”. Zni guni'i Isaiás, el quë nabiadi'dzē shti'dzē Dios guahietē.

²⁴ Bēldá ra nabiadi'dzēnú Juan na rall fariseos. ²⁵ Guna'bē di'dzē rall lu Juan:

—Si talē adē nádi'il Cristo, si adē nádi'il Elías, ni tubi naguadi'dzē

shti'dzë Dios nanapë quë guëdchini, çpëzielú rchu'bë nísël ra mënë?

²⁶ Guni'i Juan:

—Na rchu'bë nisa con nisë perë nanú tubi më entrë lë'ë të, adë guënëdi'i të chu náhi'. ²⁷ Náhi' el quë naze'dë guëdchini despuësë de na. Ni tubi adë chu nádia'a parë guëshaca lë'ë du gui'di shtë shráchi'.

²⁸ Grë cusë ni guc lugar nalë Betábara nanaquë guëë'gu Jordán ladë cu' guia'a catë lë'ë Juan bëchu'bë nisë ra mënë.

Jesús na ziquë lli'li naguti shlugára'a

²⁹ Stubi dzë Juan guná lu Jesús; zibí'gui' lu Juan. Guni'i Juan lu ra mënë:

—Gulë guná, nguiu rë' naze'dë de Dios; gáti' ziquë tubi lli'li por duldë shtë mënë. Guëdchisúhi' duldë shtë ra mënë. ³⁰ Náhi' el quë nagunia'a lu të más antsë: “Náhi' më ru'bë. Na adë chu nahia. Bëdchíni' despuësë de na perë nanúhi' dizdë tiempë más antsë quë na.” ³¹ Adë bënguë bë'adia'a lë'i' perë bédchinia parë gunguë bë'a mënë israelitë lë'i'. Por ni rchu'bë nisa ra mënë parë guená mënë chu na më.

³² Nu bë'në Juan testificar:

—Gunahia lu Espíritu Santo nabëdchini de gube'e. Biéti' ziquë tubi palumë parë cuezënúhi' lë'ë Jesús. ³³ Adë bënguë bë'adia'a chu guëdchini, perë el quë nabëshe'ldë na të guëchu'bë nisa, guní'i' lua: “Iurë guënal lu Espíritu Santo ze'dë guëdchini parë cuezënúhi' lë'ë nguiu, na më el quë naguëzuné ldu'u të nu guëshé'ldi' Espíritu Santo parë cuezënúhi' lë'ë të”. ³⁴ Gunahia lu më ni, nu nahia testigu de quë nguiu rë' na shini Dios.

Ra primëre shini gusë'dë më

³⁵ Stubi dzë Juan zuga'a stubi vueltë con chupë nanaldë lë'i'. ³⁶ Iurë guná Juan lu Jesús nardëdë, guni'i Juan:

—Gulë guná, ndë'ë na lë'ë nguiu nabëshe'ldë Dios; gáti' ziquë lli'li.

³⁷ Guërupë nguiu nazianaldë lë'ë Juan, bini rai' lo quë naguni'i Juan.

Iurní guanaldë rall lë'ë Jesús. ³⁸ Iurë lë'ë Jesús bédchigrë lúhi' nezë tēchi', gunáhi' lu rai'. Guni'i Jesús lu rai':

—¿Pë rguili të?

Guni'i rai' con di'dzë narunë cuntienë, lamë:

—Dadë, ¿ca quëréldël?

³⁹ Guni'i Jesús:

—Gulë gude'e nu gulë guná.

Iurní guagná rai' catë quëreldë më, nu bë'a'në rai' ndë purquë hia casi ziquë rquë tapë guadze' iurní.

⁴⁰ Tubi de lë'ë ra mënë nabini shti'dzë Juan nu guanáldi' lë'ë Jesús, na Andrés, bëchi Simón Pedro.

⁴¹ Primëre guatili Andrés bëchi Andrés, lëll Simón, nu guni'i Andrés:

—Bëdia'guëlü na'a el Mesías. (Di'dzë ni runë cuntienë, Cristo, el quë nagudili Dios parë guëribé'ai'.)

⁴² Lueguë Andrés bia'a lë'ë Simón Pedro catë zuga'a Jesús. Iurë Jesús guná lu Pedro, guni'i më:

—Lë'ël lël Simón, shini Jonás; perë ne' guërulël Cefas, (lë ni runë cuntienë guë'ë).

Guna'bë Jesús Felipe con Natanael

⁴³ Stubi dzë Jesús guc shtú'ui' tsáhi' regiuni shtë Galilea. Gunáhi' lu Felipe nu guni'i më lu Felipe:

—Gude'e naldë na.

⁴⁴ Felipe na më guë'dchi Betsaida catë na ladzë Andrés nu Pedro. ⁴⁵ Iurní guatili Felipe lë'ë Natanael; répi':

—Guná na'a lu tubi nguiu naná bëquë'ë Moisés shcuéndi' la'ni ra librë shtë lëy, nu ra nabiadi'dzë shti'dzë Dios bëquë'ë rai' di'dzë narni'i shcuéndi'. Náhi' Jesús, shini José. Guë'dchi Jesús na Nazaret.

⁴⁶ Repi Natanael:

—¿Ni mudë guëru'u tubi cusë za'quë guë'dchi Nazaret?

Felipe bëquebi:

—Gude'e guënal.

⁴⁷ Guabi'guë Natanael lu Jesús. Iurë lë'ë Jesús guná lu Natanael, guni'i':

—Ndë'ë lë'ë tubi nguiu israelitë verdaderë. Ni tubi bishi adë nídi'i la'ni ldú'i'.

⁴⁸ Iurní guna'bë di'dzë Natanael:

—¿Llallë nanël chu nahia?

Guni'i Jesús:

—Na gunahia lul antsë iurë lè'ë Felipe be'dë guëna'bë lè'ël, iurë lè'ël zugá'al guëa' hiaguë bëlda'u.

⁴⁹ Natanael guni'i:

—Mësë, lè'ël nal shini Dios. Lè'ël nal Rëy shtë naciuni Israel.

⁵⁰ Jesús guni'i lu Natanael:

—¿Gu rialdí ldu'ul purquë na gunia'a lul, gunahia lul guëa' hiaguë bëlda'u? Delantë guënáru'ul más cusë ru'bë quë ndë'ë.

⁵¹ Nu guni'i Jesús:

—Guldía rnia'a lul, lè'ël guënal lla'lë lu gube'e. Ra ianglë shtë Dios tsepi rai' nu guëdchini rai' guëca, nguiu nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu.

2

Tubi sa'a guë'dchi Caná

¹ Dzë tsunë despuësë de ni, gu' tubi sa'a guë'dchi Caná nanaquë regiuni shtë Galilea. Lè'ë shni'a Jesús nanúhi' nga'li. ² Nu Jesús con ra shini gusë'dë më gua rai' purquë bë'në ra mënë invitar lè'ë rai' lu sa'a ³ perë gubidchi vini. Iurní lè'ë shni'a Jesús guni'i' lu më:

—Nídi'i vini. Hia gubidchin.

⁴ Perë Jesús repi:

—Nanë, ¿pëzielú cagní'il lua zni'i? Gá'adi'i guëga'a tiempë parë gac bë'a mieti chu nahia.

⁵ Iurní shni'a më guni'i lu narëta', ra naquëhunë sirvë:

—Gulë bë'në grëtë' lo quë naná guëribë'ai' lè'ë të.

⁶ Zuga'a shu'pë guë'ë nariú nisë, cadë tubi guë'ë ni riú gadchi u shunë rëë' nisë. Na rahin parë më israelitë; rie'ti guia'a rall según custumbrë religiusë shtë rall. ⁷ Jesús guni'i lu ra naquëhunë sirvë:

—Gulë bëtsadzë guézá guë'ë rë' nisë.

Iurní guadzhëhin guë'ë ni nisë; ⁸ Jesús guni'i:

—Iurnë' gulë cu du'pin nu guanuhin lu nguzanë shtë sa'a.

Zni bë'në rai'. ⁹ Lè'ë nguzanë shtë laní bë'në prëbë nisë naná bëac vini perë adë rdë'edi'ill cuendë ca nezë

bërú'uhin. (Sulë ra naquëhunë sirvë, rac bë'a rall de quë nisë bëac vini). Iurní lè'ë nguzanë shtë sa'a guná'bëll lè'ë lliguë. ¹⁰ Guní'ill:

—Grë lugar primërë rdë'ë mënë vini za'quë gu ra mënë. Hia despuësë iurë cantidá bii' rall, rdë'ë mënë vini corrientë gu mieti, perë lè'ël bë'nëdi'il zni. Hashtë iurnë' bënë'el vini za'quë.

¹¹ Ndë'ë bë'në Jesús Caná shtë Galilea. Ndë guc primërë milagrë nabëlua'a Jesús lu ra mënë. Bëlua'a më pudërë nanapë më. Ra shini gusë'dë më gualdí ldu'u rai' bëshe'ldë Dios lè'ë më.

¹² Despuësë de ni, gua më guë'dchi Capernaum con shni'a më nu con shini gusë'dë më. Ndë guquërdë rai' du'pë tiempë.

Gua më iádu'u ru'bë

(Mt. 21.12-13; Mr. 11.15-18; Lc. 19.45-46)

¹³ Hia mërë guëdchini laní Pascu shtë ra më israelitë, Jesús gua ciudá Jerusalén. ¹⁴ Guatë më iádu'u ru'bë. Guná më ra naquëgtuu' ngunë. Guná më ra naquëgtuu' lli'li nu palumë. Nu nga'li zúbëga'a mënë lu mellë catë rchili rall dumí. ¹⁵ Bëntsa'u më tubi chicuti con du lasë. Iurní bësellu'në më grëtë' ra mënë la'ni iádu'u con ra lli'li nu con ra ngunë. Bërë'shë më mellë. Bërë'tsë dumí shtë ra narchili dumí. ¹⁶ Repi më lu ra nartuu' palumë:

—Gulë cu grë cusë ndë'ë. Adë rúnëdi'i të lidchi Shtada tubi lliguëa'.

¹⁷ Iurní lè'ë ra shini gusë'dë më bëagná ldu'u rai' ziquë naescritë: “Nalë rzebi ldua'a por lidchi Dios; gaquin limpi”.

¹⁸ Iurní lè'ë ra më israelitë guna'bë di'dzë:

—¿Pë milagrë guëluá'al lu na'a ziquë tubi sëñi de quë nápël derechë quëhúnël ra cusë rë'?

¹⁹ Jesús bëquebi:

—Gulë bëzalú iádu'u rë'; dzë tsunë guëdishtëahin stubi nacubi.

²⁰ Iurní guni'i ra mënë:

—Cuarenta y seis izë guzú gua'a iádu'u rë'. ¿Ni mudë lë'ël guëdishtëlin tsúnësë dzë?

²¹ Perë lë'ë iádu'u, el quë naquëgni'i Jesús, na cuerpë shtënë më. ²² Hia despuësë guashtë më ladi ra tëgulë, bëagná ldu'u ra shini gusë'dë më lo quë naguni'i më, nu gualdí ldu'u rai' shti'dzë më, nu gualdí ldu'u rai' ra Sagradas Escrituras.

Nanë më lo quë naná la'ni ldu'u mieti

²³ Iurë lë'ë Jesús nanú Jerusalén, gu' laní Pascu. Cantidá mënë gualdí ldu'u rall lë'ë më iurë guná rall milagrë nabënë më. ²⁴ Perë Jesús adë rúnëdi'i confiar lë'ë ra mënë purquë rac bë'a më ldu'u ra grëtë' rall. ²⁵ Adë rqu'ni'di'i më chu guëni'i lu më shcuendë ra mënë. Mizmë lë'ë më rac bë'a më lla na la'ni ldu'u mieti.

3

Jesús nu Nicodemo

¹ Gu'tubi nguiu nabëru'le Nicodemo. Nall miembrë shtë partidë religiuse fariseo nu nall tubi nguiu namás lasac ladi ra më israelitë. ² Nicodemo guagná lë'ë Jesús gue'lë nu guní'ill:

—Mësë. Rdë'ë na'a cuendë de quë Dios bëshe'ldë lë'ël parë ze'dë guëluá'al, purquë ni tubi adë chu gáquëdi'i guëlua'a pudërë nu milagrë cumë ziquë rúnë, sulë si talë Dios quëbezënu'hi' lë'ël.

³ Iurní guni'i Jesús lu Nicodemo:

—Guldía rnia'a lul, el quë nagalë nacúbidi'i stubi, gáquëdi'i tsutëll catë rnibë'a Dios.

⁴ Bëquebi Nicodemo:

—Perë no es posiblë tubi nguiu hia gu'shë, guëabré gálëll stubi. ¿Ni mudë guëabré guëu'll la'ni shní'all stubi parë galë stubi nacubi?

⁵ Jesús bëquebi:

—Guldía rnia'a lul, el quë nagalëdi'i con nisë nu con Espíritu Santo, adë tsutëdi'ill catë rnibë'a Dios. ⁶ Grëtë' naná gulë ziquë ra cualquier mënë, mënë na ni, perë el quë naralë con Espíritu Santo, espíritu na ni. ⁷ Adë

rdzëguë'di'i ldú'ul lo quë nagu'nia'a lul, grëtë' napë quë guës'a'në guëdchini vidë cubi la'ni ldu'u rall por pudërë shtë Dios. ⁸ Lë'ë mbë rru'u nezë catë rac shtu'u mbë, nu rínil ruidë narunë mbë perë adë rdë'di'íl cuendë ca nezë ze'dë mbë nu ca nezë zia'a mbë. Zni na grëtë' nanapë vidë cubi por pudërë shtë Espíritu Santo.

⁹ Iurní Nicodemo bëabré guna'bë di'dzë:

—¿Perë llallë gac ndë'ë?

¹⁰ Jesús guni'i lull:

—Lë'ël nal tubi mësë ladi ra më israelitë nu adë guënëdi'íl ndë'ë.

¹¹ Guldía rnia'a lul, lë'ë na'a rac bë'a na'a lo quë naruadi'dzë na'a nu lo quë narlua'a na'a; nu na na'a testigu de lo quë guná na'a, perë lë'ë të adë rialdídi'i ldu'u të lo quë narni'i na'a. ¹² Gunia'a lu të cusë narac lu guë'dchiliu perë adë gualdídi'i ldu'u të. ¿Lla tsasë të cusë shtë gube'e narnia'a lu të?

¹³ 'Ni tubi chu be'pi gube'e, sulë el quë nabëdchini de gube'e. Nahia nguiu nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu; lidcha na gube'e. ¹⁴ Ziquë Moisés bëldísi' serpiëntë lu shlatë, zni zac con na, nguiu nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu; guna sufrir galguti; ¹⁵ parë grë natsaldí ldu'i na, adë tsagnítidi'i rall sino napë rall vidë sin fin.

Rac shtu'u Dios grë mënë

¹⁶ 'Dios nalë rac shtú'ui' ra mënë narëta' lu guë'dchiliu; bëshe'ldë më tubsë shini më parë grëtë' narialdí ldu'i lë'ë shini më, adë tsagnítidi'i rall sino napë rall vidë nadë rialúdi'i. ¹⁷ Dios adë bëshé'ldëdi'i shíni' lu guë'dchiliu parë gunë shíni' condenar ra mënë sino parë gúni' salvar ra mënë.

¹⁸ 'El quë narialdí ldu'i shini Dios, nádi'i condenarëll, perë el quë adë nëdi'i tsaldí ldu'u, hia nacondenarëll purquë nëdi'ill tsaldí ldú'ull tubsë shini Dios. ¹⁹ Ra nanëdi'i tsaldí ldu'i shti'dza, nacondenarëll purquë iurë lë'ë llni bidë lu guë'dchiliu, más bëquitë ldu'u mënë nacahi quë llni. Adë rac shtú'udi'i rall llni. ¿Pëzielú?

purquë runë rall cusë mal. ²⁰ Grëtë' lo quë narunë mal, rna zá'quëdi'i rall lu llni nu adë riabí'guëdi'i rall lu llni purquë lë'ë llni rlua'a ra cusë mal lo quë naquëhunë rall; ²¹ perë grë lo quë narquitë ldu'u verdá, riabí'guëll lu llni tē parë guená mēnē de quë grë lo quë naquëhúnëll, ze'dē de Dios.

Lë'ë amigu shtë lliguë

²² Despuësē de ndë'ë, Jesús gua con ra shini gusë'dē mē hashtë regiuni Judea. Gulezēnú mē lë'ë rai' dupë'nē, nu bëchu'bē nisë rai' mēnē. ²³ Nu zac bëchu'bē nisë Juan Bautista lugar nabërulë Enón guëlladchi Salim purquë nga'li rēta' zili nisë. Bidë ra mēnē lu Juan, chubë nisë rall. ²⁴ Zndë'ë guzac antsë bëtia'a ra mēnē Juan lachigui'bē.

²⁵ Iurní bēldá shini gusë'dē Juan, gudildi di'dzē rai' con tubi israelitë nabë'nē cumplir custumbrë. Guzublú rall chupë di'dzē subrë shcuendë lla gunë rall parë gac limpi rall lu Dios. ²⁶ Iurní guaguëchi mēnē lu Juan:

—Mësë, guná; el quë naguzunú lë'ël stubi ladë guëë'gu Jordán, el quë bē'nël testificar napë quë guëdchíni', quëgchu'bē nísi'. Grëtë' mēnē zianaldë rall lë'i'.

²⁷ Iurní guni'i Juan:

—Ni tubi adë chu nápëdi'i pudërë si talë adë bēdë'ëdi'i Dios pudërë. ²⁸ Mizmë lë'ë tē na tē testigu, gunia'a lu tē de quë na nádia'a Cristo sino quë bēshe'ldë mē na antsë guëdchíni'. ²⁹ Ziquë tubi nabëtsë'a, rquitë ldú'ull purquë nápëll tsé'lëll, perë zac amigu shtë lliguë, quëquë diáguëll nu rquitë ldú'ull quëbezënull lliguë. Rínill lo quë naruadi'dzë lliguë. Zni iurne' nalé rquitë ldua'a. ³⁰ Napë quë gáqui' más mē ru'bē, perë na napë quë gaca ziquë nalasáquëdi'i.

El quë naze'dë de gube'e

³¹ 'El quë naze'dë de gube'e, ni naná rnibë'a más quë grë nguui. El quë naná mēnē, no más nall mē shtë guë'dchiliu nu ruadi'dzëll cusë shtë guë'dchiliu; perë el quë naze'dë de

gube'e, ni ruadi'dzi' cusë shtë gube'e. Nápi' grë pudërë. ³² Lë'ë mē quëhunë testificar lo quë naguná mē nu lo quë nabini mē, perë ni tubi adë chu rialdídi'i ldu'i lo quë narni'i mē. ³³ Perë el quë nagualdí ldu'u shti'dzë mē de verdá, quëhúnëll ziquë el quë narquë sēgi lu guichi; rquëbill Dios na verdá. ³⁴ El quë nabëshe'ldë Dios, ni ruadi'dzëll shti'dzë Dios purquë Dios rdë'ë Espíritu Santo sin medidë parë nguui ni tē cuezënúhi' lë'ë nguui ni. ³⁵ Dios Padre rac shtu'u shíni' nu bēdë'ë mē pudërë parë guënbë'ai' grëtë' cusë. ³⁶ El quë narialdí ldu'u shini Dios, ni napë vidë sin fin, perë el quë nanëdi'i tsaldí ldu'i shini Dios, gápëdi'ill vidë sin fin sino quë rēa'në cashtigu shtë Dios guëquëll.

4

Biadi'dzënú Jesús tubi na'a shtë Samaria

¹ Ra fariseo bini rall de quë napë Jesús más zihani shmëni' nu más zihani mēnē naquëchu'bē nísi' quë Juan Bautista. ² Lëdëdi'i Jesús bëchu'bē nisë ra mēnē sino shini gusë'dē mē bëchu'bē nisë rai' ra mēnē. ³ Iurë lë'ë Jesús guc bë'a naguni'i ra fariseo, bëru'u mē de Judea parë bëabré mē Galilea.

⁴ Napë quë tēdë mē Samaria parë guëdchini mē Galilea. ⁵ Bëdchini mē guë'dchi Sicar nanaquë regiuni Samaria. Sicar na rua' guiu'u lachi nabëdë'ë Jacob ziquë herenci parë shíni', José. ⁶ Nga'li zúbëga'a guërzú nabërulë Guërzú shtë Jacob. Lë'ë Jesús ze'dë bēdzágui'. Guzúbi' guëlladchi rua' guërzú; hia ziága'a ru ngubidzë. ⁷⁻⁸ Ra shini gusë'dē mē zia'a rai' parë guë'dchi. Ziasi'i rai' naguëda'u. Mizmë iurní bēdchini tubi na'a shtë Samaria rua' guërzú parë guëgúhi' nisë. Jesús guni'i lu na'a rë':

—Denú du'pë nisë gua'.

⁹ Iurní lë'ë na'a shtë Samaria bëquebi:

—¿Pëzielú rná'bël nisë lua, nu mē israelitë nal?

(Adë rni'i lu sá'di'i më israelitë lu ra më shtë Samaria.)

¹⁰ Iurní guni'i Jesús:

—Si talë niac bé'al lo quë narne'e Dios ndigá, si talë niac bé'al chullëti'i ndë'ë, el quë narna'bë nisë lul, naná'bël nisë lúhi' nu lë'i' guënë'ei' nisë narne'e vidë sin fin.

¹¹ Lë'ë na'a guni'i:

—Dadë, nápëdi'il pë guëgul nisë la'ni guërzú. Más de ni guetë na guërzú. ¿Cáti'i nápël nisë narne'e vidë? ¹² Shtadë guëlú hia'a Jacob bësëa'në guërzú rë' catë bíhi' nisë, lë'i' nu bii' ra shíni' nu con ra ma shtënë rai'. ¿Ni mudë más më ru'bë nal quë lë'ë Jacob?

¹³ Bëquebi Jesús:

—Grëtë' el quë nagú nisë rë', guëabrí guëbidchi, ¹⁴ perë el quë nagú nisë naná guëdë'a, jamás adë guëabrídi'i guëbídchill, purquë nisë naná guëdë'a rcasë la'ni ldú'ull cumë ziquë nisë shtë zini parë guëdë'ëin vidë sin fin.

¹⁵ Iurní lë'ë na'a guni'i:

—Dadë, denú nisë ni tē parë adë guëbídchidia'a jamás nu gueldë cádia'a nisë ndë'ë.

¹⁶ Repi Jesús:

—Guagna'bë tsé'lël nu bëabrí ndë'ë.

¹⁷ Lë'ë na'a guni'i:

—Nápëdia'a tse'la.

Jesús guni'i iurní:

—Nápël rsunë, guní'il verdá: “Nápëdia'a tse'la”, ¹⁸ purquë ga'i nguii guc rai' tsé'lël nu el quë nanápël iurne', lëdëdi'i tsé'lël. Verdá guní'il.

¹⁹ Iurë bini na'a lo quë naguni'i më, guní'ill:

—Dadë, lluá'ahia nal tubi naru-adi'dzë shti'dzë Dios. ²⁰ Shtadë guëlú na'a, mënë Samaria, bë'në rai' adorar Dios lu dani rë', perë lë'ë tē më israelitë rni'i tē Jerusalén na lugar catë runë tucarë gunë mieti adorar Dios.

²¹ Jesús guni'i:

—Nanë, tsaldí ldú'ul shti'dza; guëdchini iurë de quë lë'ë tē gunë tē adorar Dios Padre sin adë rquí'nidi'i guidë tē lu dani rë' u tsa tē Jerusalén.

²² Lë'ë tē mënë Samaria, adë guënëdi'i tē lo quë narunë tē adorar perë lë'ë na'a, sí, nanë na'a lo quë nardë'në na'a adorar purquë el quë nagunë salvar ra mënë, na më israelitë.

²³ Perë guëdchini iurë nu mizmë iurne', lë'ë ra mënë naná runë adorar Dios de verdá, napë quë gunë rall adorar lë'ë më con ldu'u rall nu de acuerdë con enseñansë shtëna. Pues Dios Padre rac shtú'ui' gunë mënë adorar lë'i' manërë ni. ²⁴ Dios na espíritu; ra narunë adorar lë'ë më, napë quë gunë rall adorar lë'ë më con espíritu nu de acuerdë con ra enseñansë shtëna.

²⁵ Lë'ë na'a guni'i:

—Naná de quë guëdchini Mesías narni'i ra mënë, Cristo, el quë nagudili Dios parë gunibé'ai'. Iurë lë'ë më guidë, guëluá'ai' parë gac bë'a na'a shti'dzë Dios.

²⁶ Repi Jesús:

—Nípa'ala, nahia mizmë naquëadi'dzënul.

²⁷ Iurní bëdchini ra shini gusë'dë më; bëdzëguë' ldu'u rai' de quë quëadi'dzënú Jesús tubi na'a, perë ni tubi de lë'ë rai' guni'i lu Jesús: “¿Pëzielú quëadi'dzënul lë'ëll?” u “¿Pë quëgna'bë dí'dzël lu na'a?”

²⁸ Iurní lë'ë na'a bësëa'nëgá rëë'; bëabrill parë guë'dchi catë guagní'ill lu ra nguii:

²⁹ —Gulë cha tē guená tē tubi nguii naguni'i grë lo quë nabëna. ¿Adë lë'ë narni'i ra mënë Cristo ndë'ë?

³⁰ Iurní bëru'u ra mënë guë'dchi. Bëdchini rall lu Jesús. ³¹ Mientras lë'ë shini gusë'dë më bë'në rai' ruëguë lu më; repi rai':

—Mësë, gudáu.

³² Perë Jesús guni'i:

—Na napa tubi dau naná guënëdi'i tē.

³³ Ra shini gusë'dë më guzublú rai' guna'bë di'dzë lu sa' rai':

—Aquë, ¿nu chu be'dënú nagudáuhi'?

³⁴ Perë Jesús bëquebi:

—Dau shtëna na guna cumplir voluntá shtë më el quë nabëshe'ldë na. ³⁵ Adë guní'idi'i tē: “Runë faltë stapë mbehu parë guëru'u cusechë”. Rnia'a lu tē, gulë guná, hia bëquichi

bëcuelë shtë guezë; bëga'a iurë shtë cusechë. ³⁶ El quë narunë dchi'ni, runë tucarë tsu pagu shtëll. Grëtë' lo quë narcabní, guëcá'all cusechë; nápëll premi lu gube'e. El quë narcabní nu el quë narldë guëni'a, rquitë ldu'u rall juntë. ³⁷ Verdá na lo quë narni'i dichë: "El quë narcabní, ni na tubi; el quë narldë guëni'a, ni na stubi". ³⁸ Na bëshe'lda lë'ë të parë tsagni'i të lu mënë perë stubi el quë nague'dënú mënë lua. Zni stubi mënë bë'në dchi'ni perë lë'ë të quëhunë të provëchë grëtë' dchi'ni shtë rall.

³⁹ Cantidá mënë shtë guë'dchi Samaria, gualdí ldu'u rall Jesús por lo quë naguni'i na'a iurë lë'ë na'a guni'i: "Guni'i më grë lo quë nabëna". ⁴⁰ Iurní bédchini ra mënë shtë Samaria lu më; bë'në rall ruëguë lu më të parë guëa'në më con lë'ë rall. Bëa'nënú më lë'ë rall chupë dzë. ⁴¹ Nu másru'u zihani mënë gualdí ldu'u rall iurë bini rall lo quë naguni'i Jesús.

⁴² Iurní guni'i rall lu na'a:

—Iurne' rialdí ldu'u na'a, lëdë niá'asëdi'i por lo quë naguní'il lu na'a, sino quë mizmé lë'ë na'a bini na'a shti'dzi', nu rac bë'a na'a de quë verdá më rë' na el quë nagunë salvar mënë shtë guë'dchiliu.

Jesús bënëac tubi llguë'në naquërelde zitu parë lë'ë më

⁴³ Despuësë de guërupë dzë, Jesús bëru'u Samaria. Ziaglá'gui' nezë shtëhi' parë regiuni shtë Galilea.

⁴⁴ Mizmé Jesús bë'në testificar de quë grëtë' ra muzë shtë Dios, adë rúnëdi'i mënë rëspëti lë'ë rai'. Sulë stubi lugar runë mënë rëspëti muzë shtë Dios.

⁴⁵ Iurë bédchini Jesús Galilea, ra mënë ni bë'në rall recibir lë'ë më con bien purquë gua rall laní Pascu ciudá Jerusalén; guná rall lo quë nabë'në më, ra milagrë nabë'ni'.

⁴⁶ Iurní Jesús bëabré Caná shtë Galilea catë bë'ni' cambi nisë vini. Bini tubi më ru'bë shtë gubernë de quë bédchini Jesús ndë. Nguiu ni nápëll tubi shínill narac ll'u'u guë'dchi Capernaum. ⁴⁷ Iurë lë'ë nguui ni

bini de quë Jesús bédchini Galilea, guagnall nu bë'nëll ruëguë lu më parë tsa më lídchill të parë gunëac më shínill purquë hia casi rlullë llguë'në.

⁴⁸ Iurní Jesús guni'i:

—Lë'ë të adë rialdídi'i ldu'u të si talë rnádi'i të milagrë.

⁴⁹ Perë lë'ë narunë shchi'ni gubernë guni'i:

—Dadë, nasesë, cha lidcha purquë aquë zati shinia.

⁵⁰ Iurní Jesús guni'i:

—Bëabré lídchil; lë'ë shínill nabani.

Nguiu ni gualdí ldú'ull shti'dzë Jesús. Lueguë zëagzëll lídchill.

⁵¹ Iurë lë'ë nguui be'dë guëzë lídchill, lë'ë ra muzë naquërelde hiu'u, guagtsa'guë'lú rall lë'ë nguui; repi rall lúhi':

—Lë'ë shínill bëac.

⁵² Iurní guna'bë dí'dzëll:

—¿Ca iurë bëac llguë'në? ¿Ca iurë guzublú nahue'i?

Repi rall:

—Na'guë ziquë rquë tubi guadze' bëru'u shldi.

⁵³ Lë'ë shtadë llguë'në béd'ëll cuendë de quë mizmé iurë ni guni'i Jesús: "Shínill nabani". Lë'ë nguui ni con grë shfamíllil gualdí ldu'u rall Jesús.

⁵⁴ Ni na segundë milagrë nabë'në Jesús despuësë bëru'u më Judea parë guziá'ai' Galilea.

5

Tubi narac galguidzë llanguë

¹ Despuësë gudëdë ra dzë, bë'në tucarë tubi laní shtë më israelitë, nu Jesús gua parë Jerusalén. ² Mizmé ciudá ni cerquë rua' puertë nalë Puertë shtë Lli'li, nanú tubi tanquë ru'bë shtë nisë. Lugar ni lëhin Betesda con dizë hebreo. Napin ga'i portali alreduerë shtë tanquë.

³ Nga'li rëta' zihani narac ll'u'u; naga'a rai' lu daa'. Nanú ciegu; nanú cujë; nanú narac galguidzë llanguë. Quëbezë rai' parë guëni'bi nisë. ⁴ Rni'i rai' ridë tubi ianglë la'ni tanquë parë rni'bi' nisë. Primëre nariutë la'ni nisë despuësë lë'ë ianglë bëni'bi nisë,

guëáquëll de cualquier galguidzë.
⁵Ndë nanú tubi nguiu; hia guc treinta y ocho izë rac llú'ull. ⁶Iurë lë'ë Jesús guná lu nguiu naga'a, bëdë'ë më cuendë de quë hia zihani izë nagá'all lu galguidzë. Repi Jesús:

—¿Gu rac shtú'ul guëáquël?

⁷Lë'ë më narac llú'u bëquebi:

—Dadë, rac shtua'a perë chu nádi'i guëtia'a na la'ni nisë iurë lë'ë nisë rni'bi. Cadë vësë narac shtua'a tsahia la'ni nisë, lë'ë stubi rlaguë la'ni nisë primërë.

⁸Jesús guni'i:

—Guashtë nga'li. Bëtëá shtaa'l nu bëagzë.

⁹Mizmë iurní lë'ë nguiu bëac. Bëtëall shtaa'll nu guzublú rzëll. Perë dzë ni na dzë narzi'i ldu'u ra mënë. ¹⁰Iurní ra më israelitë naquëhunë cumprir costumbrë, guni'i rall lu el quë nabëac:

—Nápëdi'il permisi parë guá'al shtaa'l purquë nedzë rzi'i ldu'u ra mënë.

¹¹Lë'ë nguiu bëquebi:

—El quë nabënëac na guni'i lua: “Bëtëá shtaa'l nu bëagzë”.

¹²Iurní guna'bë di'dzë rall:

—¿Chull guni'i lul? “Bëtëá shtaa'l nu bëagzë”.

¹³Perë lë'ë nguiu adë guënëdi'ill chu bënëac lë'ëll purquë Jesús guni-tilú më ladi ra mënë zihani narëta' lugar ni. ¹⁴Despuësë lë'ë Jesús bëdia'guëllú nguiu ni la'ni iádu'u; iurní guni'i më:

—Guná, hia lë'ëll bëáquël; adë rúnëdi'ill duldë të adë guídëdi'i galguidzë más peor guëquël.

¹⁵Lë'ë nguiu zëagzëll iurní. Guagdë'ëll partë lu ra më israelitë de quë Jesús bënëac lë'ëll. ¹⁶Por ni lë'ë rall guzunaldë rall lë'ë Jesús parë quini rall lë'ë më purquë bë'në më milagrë rë' dzë narzi'i ldu'u mënë.

¹⁷Perë Jesús guni'i lu rall:

—Shtada todavía canihúni' dchi'ni; adë rbézëdi'i rúni' dchi'ni; nu zac quëhuna dchi'ni.

¹⁸Por ni ra contrari shtë më, másru'u rac shtu'u rall quini rall lë'ë

më purquë lëdë niá'asëdi'i rúnëdi'i Jesús cuendë ra costumbrë shtë dzë narzi'i ldu'u mënë, sino quë quëhúni' lë'i' ziquë Dios; guni'i më Dios na Shtádi'.

Pudërë nanapë shini Dios

¹⁹Iurní Jesús guni'i:

—Guldía rnia'a de quë nahia shini Dios; adë gáquëdi'i guna según voluntá shtëna; sulamëntë runa lo quë narunë Shtada. Grëtë' lo quë narunë Shtada, mizmë manërë runa ²⁰purquë Shtada rac shtú'ui' na. Quëglua'a më na grë lo quë narunë më. Todavía runë faltë cusë ru'bë naguëlua'a më na, cusë nartsëguëe' ldu'u të. ²¹Ziquë Shtada rcua'ñi ra tégulë parë guëbani rai', igual guënehia vidë parë ra narac shtua'a guëbani rai'. ²²Cumë ziquë Dadë adë rúnëdi'i' juzguë ni tubi chúdi'i, sino bëne'e më pudërë guiahia parë guna juzguë lë'ë ra mënë të parë gunë mënë rëspëti na igual ziquë runë rall rëspëti Shtada. ²³El quë nadë rúnëdi'i rëspëti na, adë rúnëdi'ill rëspëti Dadë Dios, el quë nabëshe'ldë na lu guë'dchiliu.

²⁴'Guldía rnia'a, el quë narquë diaguë shti'dza lo quë narnia'a nu tsaldí ldú'ull el quë nabëshe'ldë na, nápëll vidë sin fin. Adë gáquëdi'i condenárëll; gudëdëll lu galguti. Iurne' nápëll vidë nanadë rialúdi'i. ²⁵Verdá rnia'a, hia bëga'a iurë lë'ë ra tégulë guini rai' voz shtë shini Dios. Grëtë' naguëzu'bë diaguë voz shtë më, guëbani rall parë siemprë ²⁶purquë ziquë grë mieti nabani rall por pudërë shtë Dadë Dios, también bëdë'ë më derechë lu shini më parë gápi' mizmë pudërë. Rac guëdë'a vidë parë ra mënë. ²⁷Nu bëdë'ë më derechë lu shini më parë gúni' juzguë ra mënë purquë náhi' nguiu nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu. ²⁸Adë rdzëguëe'di'i ldu'u të ndë'ë purquë guëdchini iurë grë ra tégulë guini rai' chahia, nu guëru'u rai' la'ni ba'a. ²⁹Grëtë' el quë nabë'në bien, guëbani rall; gac resucitar rall parë

vidë sin fin perë grëtë' ra nabë'në mal, guëbani rall; gac resucitar rall parë gac condenar rall.

Napë më pudërë

³⁰ 'Na adë gáquëdi'i guna shcuendë iubia; quëhuna juzguë según di'dzë narni'i Shtada lua. Tubldí quëhuna juzguë; adë rúnëdia'a según lo quë narac shtua'a sino según voluntá shtë el quë nabëshe'ldë na. ³¹ Si talë rnia'a favurë de na, lo quë narnia'a nádi'in ziquë tubi nanasac ³² perë nanú stubi testigu narni'i favurë de na. Nu rac bé'ahia de quë grë el quë narni'i më ni de na, lasaquin; verdá nahin. ³³ Lë'ë të bëshe'ldë të el quë naguagna'bë di'dzë lu Juan Bautista, perë lo quë nabëquebi Juan de na, verdá nahin. ³⁴ Perë na adë rqui'nidia'a guëni'i mënë favurë de na. Rnia'a lu të di'dzë rë' parë gac salvar të. ³⁵ Juan nadë más náhi' ziquë tubi lintërnë, ziquë narzianí parë ra mënë, nu lë'ë të guagnaldë të tēchi Juan por du'pë tiempë. Bëquitë ldu'u të shti'dzi'. ³⁶ Perë na napa testimonio más lasac lo quë naguni'i Juan. Grëtë' cusë el quë naruna, bënë'e Shtada parë guna cumplirin. Milagrë naquëhuna, rne'e prëbë de quë verdá bëshe'ldë Dios na. ³⁷ Lë'ë Dadë nabëshe'ldë na, bé'ni' testificar de na, perë lë'ë të nunquë adë bínidi'i të cha' më, nu nunquë adë gunádi'i të lu më. ³⁸ Grëtë' diza'quë shtëni', adë gutëdi'in la'ni ldu'u të purquë nēdi'i të tsaldí ldu'u të shti'dzë el quë nabëshe'ldë më. ³⁹ Lë'ë të bësë'dë të la'ni ra Sagradas Escrituras con llëru'bë cuidá parë guëdzëlë të la'ni librë ni nezë parë gapë të vidë sin fin, perë rnia'a lu të, ra Sagradas Escrituras rne'e testimonio chu nahia ⁴⁰ perë adë nēdi'i të guidë të lua parë gapë të vidë sin fin.

⁴¹ 'Na adë rcádia'a hunurë shtë mënë. ⁴² Más de ni nanëa lë'ë të adë rac shtú'udi'i të Dios. ⁴³ Na zelda por lë Shtada, perë adë bé'nēdi'i të recibir na. Perë si talë guëdchini stubi më por mizme lëll, ni sí, gunë të recibir lë'ëll. ⁴⁴ ¿Lallë tsaldí ldu'u

të na purquë rguili të guëni'i mënë bien de lë'ë të? Adë rguíldi'i të lë'ë hunurë naze'dë de Dios verdadërë. ⁴⁵ Gulë tsasë de quë na adë guëdchi'ba galquiá guëc të delantë de Shtada. El quë naguëdchi'bë galquiá guëc të, na el quë nabëquë'ë Moisés, mizme lë'i' el quë más rianaldë të tēchi'. ⁴⁶ Si talë lë'ë të nialdí ldu'u të lo quë nabëquë'ë Moisés, nu zac shti'dza nialdí ldu'u të purquë Moisés bëquë'ë shcuenda. ⁴⁷ Perë si talë adë rialdídi'i ldu'u të lo quë nabëquë'ë Moisés ¿lla tsaldí ldu'u të lo quë narnia'a lu të?

6

Jesús bēdē'ē nagudá'u ga'i mili nguii (Mt. 14.13-21; Mr. 6.30-44; Lc. 9.10-17)

¹ Despuësë de ndë'ë, Jesús gua stubi ladë rua' nisë ru'bë shtë Galilea; mizme nisë ni lëhin Tiberias. ² Zihani mënë guanaldë lë'ë më purquë guná rall ra cusë ru'bë nu milagrë lo quë nabë'në më. Bënëac më ra narac llu'u. ³ Iurní lë'ë Jesús be'pi guëc tubi lumë. Guzubë më nga'li con ra shini gusë'dë më. ⁴ Guëlladchi ze'dë guëdchini laní Pascu, laní shtë ra israelitë. ⁵ Iurë Jesús guná cantidá mënë zianaldë lë'ë më, guni'i më lu Felipe:

—¿Ca guiasí'i hia'a nagá'u mënë zihani rë'?

⁶ Guni'i më të nia'a pë guëni'i Felipe purquë Jesús hia rac bé'ai' guadë el quë nagunë më. ⁷ Iurní Felipe bëquebi:

—Chupë gahiu'a bëllë bēdchichi guetështildi, adë galdēdi'i parë ni siquierë tubi pedasë gau cadë tubi de lë'ë rall.

⁸ Andrés, tubi shini gusë'dë më, nu náhi' bëchi Pedro; guni'i:

⁹ —Ndë zuga'a tubi llguë'në. Nuá'all ga'i guetështildi nu chupë mbeldë, ¿pë gunë ndë'ë parë blac mënë zihani?

¹⁰ Iurní Jesús guni'i:

—Gulë guni'i lu grëtë' mënë të parë subë ra mënë.

Nga'li cantidá ra gui'lli nanú lu guiu'u, subë rall. Iurní guzubë ra mënë ziquë ga'i mili nguii. ¹¹ Jesús guna'zi guetështildi. Bēdē'ē më graci

lu Dios. Iurní bēdē'ē mē guetēshtildi cua'a ra shini gusē'dē mē. Hia lē'ē rai' guati'dzē rai' guetēshtildi parē grētē' el quē nazúbēga'a. Zni bē'nē mē con mbeldē. Grētē' gudáu tantē lo quē narac shtu'u rall. ¹² Iurē lē'ē rai' gualú gudáu, Jesús guni'i lu ra shini gusē'dē mē:

—Gulē bētēá grē pedasē nabē'nē subrē tē parē adē shínidi'i ni tubi.

¹³ Bētēá rai' pedasē nabē'nē subrē; tsadzē rai' chi'bē chupē tēpē grē ra pedasē nabē'nē subrē de lo ga'i guetēshtildi. ¹⁴ Iurē guná ra mēnē lo quē nabē'nē Jesús nu milagrē nabēlua'a mē lu rall, guni'i rall:

—Ndē'ē sí, de verdá náhi' el quē naruadi'dzē shti'dzē Dios, el quē nanapē quē guēdchini lu guē'dchiliu.

¹⁵ Jesús guc bē'a de quē rac shtu'u rall gua'a rall lē'ē mē la fuersē parē gac mē rēy shtē rall. Iurní biequi mē de nga'li. Zia'a mē parē tubi dani parē guēquēreldē mē lē'ēsē mē.

Jesús rzē lu nisē

(Mt. 14.22-27; Mr. 6.45-52)

¹⁶ Iurē lē'ē gue'lē gu', ra shini gusē'dē mē bietē rai' rua' nisē.

¹⁷ Guatē rai' la'ni tubi barcu. Iurní guna'zi rai' nezē parē stubi ladē rua' nisē parē guēdchini rai' Capernaum, Hia nacahi iurní, nu Jesús la'di guēabrídi'i'. ¹⁸ Iurní guzublú tubi mbē dushē. Ra olē shtē nisē ru'bē nalē rzuldí. ¹⁹ Iurē lē'ē rai' ziazú rai' cumē ziquē ga'i u shu'pē kilómetro lu nisē, iurní guná rai' lu Jesús; ziabi'guē mē rua' barcu. Rzēhi' lū nisē. Iurní bēdzēbē ra nguui nananú la'ni barcu

²⁰ perē Jesús guni'i:

—Na ndē'ē; adē rdzēbēdi'i tē.

²¹ Iurní bēquitē ldu'u rai'; rac shtu'u gunē rai' recibir lē'ē mē la'ni barcu. Mizmē iurní bēdchini rai' catē zia'a rai'.

Quēguili ra mēnē lē'ē Jesús

²² Stubi dzē ra mēnē nabēa'nē stubi ladē rua' nisē ru'bē, bēdē'ē rall cuendē de quē shini gusē'dē mē zia'a rai' la'ni lúniquē barcu naná zuga'a nga'li perē Jesús adē guanáldēdi'i' lē'ē rai'. ²³ Perē mientras bēdchini sēbēldá

barcu naze'dē de guē'dchi Tiberias, tubi lugar nanaquē catē gudáu ra mēnē guetēshtildi, catē bēdē'ē Jesús graci lu Dios por guetēshtildi. ²⁴ Perē iurē guná ra mēnē de quē adē nídi'i Jesús, nilē ra shini gusē'dē mē nídi'i rai'; iurní guatē rall la'ni ra barcu. Zia'a rall parē Capernaum. Bēdchini rall; caguili rall lē'ē Jesús.

Guetēshtildi nanabani

²⁵ Iurē bēdia'guélú rall Jesús, guna'bē di'dzē rall lu mē:

—Mēsē, ¿guc bēdchínil ndē'ē?

²⁶ Jesús guni'i:

—Guldía rnia'a, caguili tē na, lēdēdi'i purquē guná tē nu riasē tē ra milagrē nabēna, sino caguili tē na sulē purquē gudáu tē guetēshtildi hashtē bielē tē. ²⁷ Adē rúnēdi'i tē dchi'ni por cumidē naná rialú sino quē gulē bē'nē dchi'ni tubi dau lo quē nunquē adē rialúdi'i nu rne'ein vidē sin fin. Lē'ē dau ni rne'e nguui nabēshe'ldē Dios lu guē'dchiliu, purquē Dios bēne'ein parē na. Bēlua'a Dios con milagrē nahia el quē narquitē ldu'i'.

²⁸ Iurní guna'bē di'dzē rall:

—¿Lla guēdē'nē na'a cumplir lo quē narac shtu'u Dios?

²⁹ Jesús bēquebi:

—Lo quē narac shtu'u Dios gunē tē, tsaldí ldu'u tē el quē nabēshe'ldē mē lu guē'dchiliu.

³⁰ Iurní guna'bē di'dzē rall:

—¿Pē milagrē guēluá'al tē parē guēná na'a nu tsaldí ldu'u na'a shti'dzēl? ¿Pē sēni guēné'el parē lē'ē na'a? ³¹ Ra shtadē guélú hia'a gudáu rai' guetēshtildi maná lu shlatē cumē ziquē rni'i Sagradas Escrituras: “Dios bēdē'ē guetēshtildi de gube'e; gudáu rai'”.

³² Jesús bēquebi:

—Guldía rnia'a, lēdē Moisés bēdē'ē guetēshtildi naze'dē de gube'e sino quē Shtada; cagdē'ē mē guetēshtildi verdaderē naná ze'dē de gube'e

³³ purquē guetēshtildi narne'e Dios, na el quē naze'dē de gube'e. Nu rdē'ei' vidē sin fin parē ra nguui.

³⁴ Iurní guni'i rall:

—Dadë, bëne'e guetështildi ni'i grë dzë nu parë siembrë.

³⁵ Jesús guni'i:

—Na nahia guetështildi narne'e vidë sin fin. El quë naguidë lua, nunquë adë guëldiá'nëdi'ill jamás. Nu el quë natsaldí ldu'i shti'dza, nunquë adë guëbídchidi'ill. ³⁶ Ziquë gunia'a lu të, guná të lua perë nëdi'i të tsaldí ldu'u të shti'dza. ³⁷ Grë lo quë narne'e Shtada parë na, ni ze'dë lua, nu el quë naze'dë lua adë guëgúdia'a tëchi fuërë ³⁸ purquë na zéldëdia'a de gube'e parë guna según voluntá shtëna sino parë guna según voluntá shtë më el quë nabëshe'ldë na. ³⁹ Voluntá shtë Shtada, el quë nabëshe'ldë na, es quë ni tubi adë chu guënítidia'a lo quë nabëne'e më sino quë guëcua'ña ra mënë ni lúltimë dzë. ⁴⁰ Voluntá shtë më el quë nabëshe'ldë na, es quë grëtë' el quë naguëná lu shini Dios nu tsaldí ldu'ull lë'ë më, gapë rall vidë sin fin. Na guëcua'ña lë'ë rall lúltimë dzë.

⁴¹ Iurní ra më israelitë guzublú guni'i guidzë rall lë'ë Jesús purquë guni'i më: “Na nahia guetështildi naze'dë de gube'e”. ⁴² Iurní guni'i rall:

—Nguiu rë' na shini José. Lë'ë hia'a nanë hia'a shtádëll nu shní'all. ¿Pëzielú rní'ill de quë zé'dëll de gube'e?

⁴³ Jesús guni'i iurní:

—¿Pëzielú ruadi'dzë të cuntrë na? ⁴⁴ Ni tubi adë chu guídëdi'i lua lë'ësë, napë quë Shtada, el quë nabëshe'ldë na, guësédchini më mënë lua, nu na guëcua'ña lë'ëll lúltimë dzë. ⁴⁵ Ra libré shtë ra nabiadi'dzë shti'dzë Dios guahietë, rni'i zdë'ë: “Dios guëlua'a grë ra mieti”. Zni grëtë' el quë naguëquë diaguë shti'dzë Shtada nu el quë nabëdë'ë cuendë shtí'dzi', ni ridë lua.

⁴⁶ Ni tubi adë chu gunádi'i lu Shtada; sulë na gunahia lu më purquë na zelda de Dios. ⁴⁷ Guldía rnia'a, el quë natsaldí ldu'i shti'dza, nápëll vidë sin fin. ⁴⁸ Na nahia guetështildi narne'e vidë eternë.

⁴⁹ Ra shtadë guëlú hia'a gudáu rai' maná lu shlatë perë guti rai'.

⁵⁰ Lë'ë guetështildi verdadërë ze'dë de gube'e; si talë gudáu tubi nguü guetështildi ni, guëbánill tubi vidë nanadë rialúdi'i; gátidi'ill. ⁵¹ Na nahia guetështildi verdadërë naze'dë de gube'e. Si talë gau nguü guetështildi ni, nápëll vidë sin fin. Lë'ë guetështildi nardë'a na propi shcuërpa. Guëdë'ahin parë gac salvar ra mënë narëta' lu guë'dchiliu.

⁵² Iurní lë'ë ra israelitë guzublú rall quëchupë di'dzë lu sa' rall, mizme lë'ë rall. Guni'i rall:

—¿Lallë gac guëne'e mënë ni mizme shcuërpi' guëdáuha'a?

⁵³ Jesús guni'i lu rai':

—Guldía rnia'a, si talë lë'ë të gáudi'i të cuerpë shtë nguü nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu, nu si talë gúdi'i të rënë shtënë më ni, nápëdi'i të vidë sin fin. ⁵⁴ El quë nagáu cuerpë shtëna nu el quë nagú shrëna, nápëll vidë sin fin, nu na guëcua'ña lë'ëll lúltimë dzë. ⁵⁵ Cuerpë shtëna na verdadërë cumidë nu rënë shtëna na bebidë verdadërë. ⁵⁶ El quë nagunë recibir na ziquë cumidë verdadërë nu ziquë bebidë verdadërë, guëbaninull na, nu quëbezënúa lë'ëll. ⁵⁷ Lë'ë Dadë Dios nanabani, bëshe'ldë më na, nu nabania por lë'i'. El quë nagunë recibir na, guëbánill por pudërë shtëna. ⁵⁸ Na ruadi'dza shcuendë guetështildi naná ze'dë lu gube'e. Guetështildi rë' nádi'i cumë ziquë maná naná gudáu ra shtadë guëlú hia'a; aunquë gudáu rai' maná, guti rai'. El quë nagáu guetështildi verdadërë, guëbánill parë siembrë.

⁵⁹ Jesús bëlua'a grëtë' ra cusë rë' la'ni íadu'u shtë Capernaum.

Di'dzë nanapë pudërë parë siembrë

⁶⁰ Iurní zihani ra narianaldë lë'ë Jesús, iurë bini rall di'dzë rë', guni'i rai':

—Naganë di'dzë rë'. ¿Chu rac tsaldí ldu'u shti'dzë Jesús?

⁶¹ Iurní lë'ë Jesús bédë'ë cuendë de quë ra shini gusë'dë më guni'i rai'

mizmë di'dzë; guna'bë di'dzë më lu rai':

—¿Pë gulaguë llanë ldu'u të por shti'dza? ⁶² ¿Pë gunë të si talë guená të lu nguiu nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu, tsépi' catë cabézi' más antsë? ⁶³ Lë'ë Espíritu Santo rne'e vidë sin fin; lë'ë cuerpë shtë nguiu adë nápëdi'in pudërë. Ra di'dzë narnia'a lu të, na pudërë shtë Espíritu parë gapë të vidë sin fin. ⁶⁴ Perë todavía nanú sèbëldá de lë'ë të, adë rialdídi'i ldu'u të shti'dza.

Jesús guc bè'a dizdë principi chu el quë narialdídi'i ldu'i nu guc bè'a më chu el quë nangunë intriegu lë'ë më.

⁶⁵ Guni'i më:

—Por ni gunia'a lu të, ni tubi adë chu guidë lua si talë Shtada adë gue'dënúdi'i më nguiu ni lua.

⁶⁶ Dizdë iurní cantidá mënë nazianaldë lë'ë Jesús, bësa'në rall lë'ë më; hiadë rzënúdi'i rall lë'ë më. ⁶⁷ Iurní lë'ë Jesús guna'bë dí'dzi' lu ra chi'bë chupë shini gusë'dë më:

—¿Pë nu lë'ë të rac shtu'u të guësa'në të na?

⁶⁸ Perë Simón Pedro bëquebi:

—Dadë, ¿callë guiá na'a? Sulë lë'ël ruadí'dzël di'dzë narne'e vidë sin fin. ⁶⁹ Lë'ë na'a gualdí ldu'u na'a de verdá nu rdë'ë na'a cuendë de quë nal Cristo, shini Dios nanabani.

⁷⁰ Jesús bëquebi:

—Gudilia chi'bë chupë të perë tubi de lë'ë të na mëdzabë.

⁷¹ Zni quëgni'i më shcuendë Judas Iscariote, shini Simón purquë Judas bë'në intriegu lë'ë më parë gati më. Bë'në Judas ni aunquë nall tubi de chi'bë chupë shini gusë'dë më.

7

Ra bëchi Jesús adë gualdídi'i ldu'u rall lë'ë më

¹ Despuësë de ndë'ë, Jesús zia'a regiuni shtë Galilea. Adë rac shtú'udi'i më niazë më Judea purquë ra contrari shtë më rac shtu'u rall quini rall lë'ë më. ² Perë hia zigdchini laní narni'i rall Laní shtë Cusechë; na laní parë grë ra mënë

israelitë. ³ Ra bëchi Jesús guni'i rall lu më:

—Adë rëá'nëdi'il ndë'ë; guziá'al parë Judea të parë grëtë' naze'dë naldë lë'ël, ra naquëredë ndë, guená rall milagrë narúnël. ⁴ Pues si talë tubi mënë rac shtu'u gac bè'a mënë chu nall, adë rúnëdi'ill milagrë naga'chi. Hia quë lë'ël rúnël ra milagrë, bë'në lo mizmë delantë lu grë mënë shtë guë'dchiliu.

⁵ Nilë ra bëchi Jesús adë gualdídi'i ldu'u rall lë'ë më. ⁶ Iurní guni'i Jesús:

—Runë faltë guëga'a iurë parë guënë mënë chu nahia, perë parë lë'ë të grë iurë na igual. ⁷ Grë ra narialdídi'i ldu'i Dios, adë guëldënúdi'i rall lë'ë të, perë na, sí, rna zá'quëdi'i rall lua purquë na runa grëtë' lo quë narni'i Dios. Nu clarë rlua'a lo quë naquëhunë rall, nádi'in bien sino mal nahin. ⁸ Gulë gua laní. Na adë tsádia'a purquë la'di bëga'a iurë guëlua'a pudërë shtëna.

⁹ Despuësë de guni'i më zni, bëa'në më Galilea.

Jesús gua lu laní

¹⁰ Despuësë de gua ra bëchi Jesús laní, nu zac Jesús gua më laní. Lëdëdi'i shlatë shlatë gua më sino casi naga'chi gua më. ¹¹ Ra contrari shtë më caguili rall lë'ë më lu laní, nu guni'i rall:

—¿Gua cha'a nguiu ni?

¹² Ladi ra mënë zihani quëadi'dzë ra mënë shcuendë më. Ze'dë narni'i: “Tubi nguiu za'quë na më rë”. Stubi rall rni'i: “Nádi'i më za'quë sino rguguë mënë ni ra mënë”.

¹³ Perë ni tubi rall adë bërú'udi'i rall favurë de lë'ë më purquë rdzëbë rall ra contrari shtë më.

¹⁴ Hia guërudë laní ziazú; iurní Jesús guatë iádu'u ru'bë. Guzublú quëglua'a më. ¹⁵ Ra mënë israelitë nabini shti'dzë më, nalé rdzëguë' ldu'u rall lo quë narni'i më. Guni'i rall:

—¿Lallë rac nguiu rë' lëtrë? ¿Ca guagsë'dëi'?

¹⁶ Jesús bëquebi:

—Enseñansë narluá'ahia, lédë shtënëdia'ain, sino ze'din de lë'ë më nabëshe'ldë na. ¹⁷ Si talë cualquier mënë na dispuestë gúnëll ziquë rac shtu'u Dios, gunguë bë'all ldai' nacagluá'ahia, ze'din de Dios; gac bë'all lédëdi'in por mizme shcuenda. ¹⁸ El quë naruadi'dzë por mizme lëhi', rac shtú'ull hunurë shtë ra mënë perë el quë naruadi'dzë parë gúnëll honrar el quë nabëshe'ldë më ni, ni sí, nall verdá. Nídi'i bishi la'ni ldú'ull.

¹⁹ ¿Pëllë adë nádi'i verdá de quë Moisés bëne'e lëy parë lë'ë hia'a? perë sin quë adë guëtë'dëdi'i, ni tubi de lë'ë të adë nédi'i të guëzu'bë diaguë të lëy ni. ¿Pëzielú rac shtu'u të quini të na?

²⁰ Ra mënë bëquebi:

—Nápël tubi mëdzabë la'ni ldú'ul. ¿Chull de lë'ë na'a rac shtu'u quini lë'ël?

²¹ Jesús guni'i:

—Por tubi cusë nabëna, grëtë' të rdzëguë' ldu'u të hashtë pë nápëdi'i guëni'i të ²² perë Moisés bëne'e tubi custumbrë religiusë narunë ra mënë con ra ngulë'në. Lédëdi'i guzublú Moisés custumbrë ni sino quë shtadë guélú hia'a más antsë, bëne'e rall custumbrë ni; por ni riuguë du'pë partë delicadë shtë ngulë'në aunquë runë tucarë dzë narzi'i ldu'u mënë. ²³ Pues iurne' parë adë gunë fáltëdi'i lëy nabëquë'e Moisés, lë'ë të quëhunë të cumplir custumbrë ni aunquë na dzë narzi'i ldu'u mënë. ¿Pëzielú rldënú të na purquë bënëaca tubi nguiu dzë descansë? ²⁴ Adë rúnëdi'i të juzguë según cusë narná të sino gulë bë'në juzguë tubldí.

Guni'i Jesús zé'di' de Dios

²⁵ Iurní bëldá ra naquërelde Jerusalén, guzublú rall quëgna'bë di'dzë rall:

—¿Pëllë lédë lë'ëdi'i naquëguili contrari shtënëll parë gáti'? ²⁶ Gulë guná, lë'ëll quëadí'dzëll delantë lu grë mënë nu adë pë rni'i contrari shtëhi'. ¿Ni mudë ra më gushë shtë iádu'u, rialdí ldu'u rall lë'ë nguiu ni, de quë lë'i náhi' Cristo, el quë nagudili Dios parë

guëni'bë'ai'? ²⁷ Perë lë'ë hia'a nanë hia'a ca nezë zé'di', perë iurë Cristo guëdchíni', ni tubi adë guënë'edi'i cuendë ca nezë guídi'.

²⁸ Iurë lë'ë Jesús bini zndë'ë, quëglua'a më la'ni iádu'u ru'bë. Fuertë guni'i më:

—Lë'ë të runguë bë'a të na nu nanë të nezë ca zelda. Zéldëdia'a por partë shtëna sino bëshe'ldë më naná verdá, perë adë runguë bë'adi'i të lë'i'. ²⁹ Perë na, sí, runguë bë'ahia lë'ë më purquë de lë'ë më zelda, nu bëshe'ldë më na.

³⁰ Iurní gac shtu'u rall niua'a rall lë'ë më prësi, perë ni tubi chu adë guná'zidi'i lë'ë më purquë la'di guëga'a iurë gati më. ³¹ Perë cantidá mënë gualdí ldu'u rall shti'dzë më nu guni'i rall lu sa' rall:

—Iurë lë'ë Cristo guëdchini lu guë'dchiliu, ¿ni mudë gúni' milagre más naru'bë quë ra milagrë naquëhunë nguiu rë'?

Ra fariseo bëshe'ldë soliar parë guëna'zi rall Jesús

³² Ra fariseo bini rall shti'dzë mënë, lo quë narni'i rall shcuendë Jesús. Iurní lë'ë rall juntë con ra bëshuzi naná më ru'bë entrë lë'ë rall, bëshe'ldë rall soliar shtë iádu'u parë gua'a rall lë'ë më prësi.

³³ Iurní guni'i Jesús:

—Guëbezënúa lë'ë të stu'pë tiempë más. Despuësë de ni, guëabrá; guzëahia lu më nabëshe'ldë na. ³⁴ Lë'ë të tsatili të na perë adë guëdzélëdi'i të na purquë adë gáquëdi'i tsa të catë quërela.

³⁵ Iurní lë'ë ra contrari shtënë Jesús guzublú rna'bë di'dzë lu sa' rall:

—¿Callë tsa nguiu rë'? nu adë gáquëdi'i chu tsatili lë'ëll. ¿Ni mudë guziá'all parë stubi guë'dchi zitu catë quërelde más më israelitë entrë ra mënë griego? ¿Ni mudë tsagluá'all mënë nanádi'i israelitë? ³⁶ ¿Pë runë cuntienë naguní'ill: “Quili të na perë adë guëdzélëdi'i të na purquë adë gáquëdi'i të tsa të catë quërela”?

Nisë nardë'ë vidë sin fin

³⁷ Hia bëga'a lúltimë dzë shtë laní, dzë namás delicadë. Dzë ni lë'ë Jesús guasuldí nu guni'i më fuertë:

—Si talë tubi de lë'ë të rbidchi të, gulë te'e lua, gu të naguënehia.
³⁸ Ziquë rni'i Sagradas Escrituras, zili nisë guëldani nu guëru'u la'ni ldu'u ra narialdí ldu'u shti'dza.

³⁹ Quëgni'i Jesús shcuendë Espíritu Santo el quë natsaldí ldu'u lë'ë më, gunë rall recibir; perë todavía bëdchínidi'i Espíritu Santo purquë todavía runë faltë gac resucitar më ladi ra tëgulë nu la'di guzëádi'i më gube'e.

Gu' tubi divisioni entrë lë'ë ra mënë

⁴⁰ Bëldá ra mënë narëta' iurë bini rall naguni'i Jesús, guni'i rall:

—Verdá nguii rë' na el quë naruadi'dzë shti'dzë Dios, el quë nanapë quë guëdchini.

⁴¹ Stubi rall guni'i:

—Ndë'ë na Cristo, el quë nagudili Dios parë guënbé'ai'.

Perë stubi bëldá rall guni'i:

—¿Callë gac më Galilea Cristo?

⁴² Sagradas Escrituras rni'i de quë Cristo na llëbni David nu napë quë guëdchíni' de Belén, guë'dchi shtë David.

⁴³ Zni ra mënë gac dividir por shcuendë Jesús. ⁴⁴ Bëldá rall gac shtu'u niua'a rall lë'ë më prësi perë bëdzélëdi'i rall pë nihunënú rall lë'ë më.

Ni tubi chu adë ruadí'dzëdi'i ziquë Jesús

⁴⁵ Lë'ë soliar shtë iádu'u bëabrí rall stubi catë rëta' ra fariseo con ra jëfë shtë bëshuzi. Iurní guna'bë di'dzë rall lu soliar:

—¿Pëzielú be'dënúdi'i të nguii ni?

⁴⁶ Ra soliar bëquebi:

—Nídi'i chu stubi naruadi'dzë ziquë nguii rë'.

⁴⁷ Iurní ra fariseo guni'i rall:

—¿Acasë nu lë'ë të guguë të? ⁴⁸ ¿Ni mudë gualdí ldu'u cualquier de tubi gobiernë shtë ra fariseo u stubi më ru'bë gualdí ldu'ull shti'dzë Jesús?

⁴⁹ Perë los de más mënë adë guënëdi'i rall lëy; nacondenarë rall.

⁵⁰ Nicodemo, el quë naguagná lë'ë Jesús gue'lë, nu nall tubi fariseo, guni'ill lu sa'll:

⁵¹ —Según rni'i lëy shtë hia'a, gáquëdi'i condenar tubi nguii sin adë chu guínidi'i primëre parë gac bë'a hia'a pë lo quë nabë'në mënë ni.

⁵² Iurní guni'i rall guëc Nicodemo:

—¿Pë nul nal më Galilea? Bësë'dë shti'dzë Dios, nu guëdë'ël cuendë de quë ni tubi naruadi'dzë shti'dzë Dios, guëdchínidi'i' de Galilea.

Lë'ë na'a nabë'në duldë adulteri

[⁵³ Iurní cadë tubi rall ziazgë rall lidchi rall.

8

¹ Perë Jesús zia'a parë lu dani nalë los Olivos. ² Stubi dzë iurë brëgue'lë, bëabrí më iádu'u ru'bë. Grëtë' ra mënë guabi'guë lu më. Iurní guzubë më nu guzublú caglua'a më ra diza'quë.

³ Iurní ra mësë shtë lëy con ra fariseo, be'dënú rall tubi na'a nabëdzëlnú nguii nanádi'i tsé'lëll. Bëzú rall lë'ë na'a guëláu lu ra mënë narëta' nga'li.

⁴ Iurní guni'i rall lu Jesús:

—Na'a rë' bëdzële shtu; bëdzëlnull tubi nguii. ⁵ Lëy shtë Moisés rni'i; quëgnibë'ahin de quë gati na'a rë' con guë'ë, grë clasë na'a narunë zni. ¿Lë'ël pë rni'il?

⁶ Lë'ë rall guni'i rall zni parë guëtë'dë rall prëbë lë'ë më nu parë gac guëdchi'bë rall galquiá cuntrë lë'ë më. Iurní Jesús bëá'chi'; guzublú guëquë'ë më lu guiu'u con shcuënë më; ⁷ perë lë'ë rall ziazgla'guë quëgna'bë di'dzë rall. Iurní guasuldí më; guni'i më:

—Cualquier de tubi lë'ë të nanápëdi'i duldë, gac primëre guëlda'a guë'ë lë'ë na'a rë'.

⁸ Iurní bëabrí më bëa'chi më stubi parë guëquë'ë më lu guiu'u con shcuënë më. ⁹ Perë lë'ë rall iurë bini naguni'i Jesús, bini la'ni ldu'u rall; el mizmë shgabë rall rdë'ë cuendë napë rall duldë. Iurní guzublú rru'u tubigá rall. Guzublú dizdë de más nagushë ra hashtë grë rall bëru'u rall de nga'li. Iurë grëtë' rall gualú bëru'u, Jesús

bëa'ni' niétiquë con lë'ë na'a nazuga'a lu më. ¹⁰ Iurní Jesús guasuldí nu guná më ni tubi chu nádi'i. Sulë lë'ë na'a zugá'all nga'li. Iurní guni'i më:

—Nanë, ¿gua ra nardchi'bë galquiá guëquël? ¿Pëllë ni tubi de lë'ë rall bë'nëdi'i condenar lë'ël?

¹¹ Lë'ë na'a bëquebi:

—Aquëdi'i, ni túbidi'i, Dadë.

Iurní Jesús guni'i:

—Ni na rúnëdia'a condenar lë'ël. Iurne' bëagzé perë hia adë tsagla'guë gúnëdi'il duldë.]

Jesús na ziquë llni parë ra mënë

¹² Jesús guni'i stubi lu ra mënë:

—Nahia llni shtë ra mënë narë lu guë'dchiliu. El quë nague'dë naldë na, gapë rall llni narne'e vidë sin fin. Jamás adë sëdi'i rall nacahi.

¹³ Iurní lë'ë ra fariseo guni'i rall:

—Mizmë lë'ël quëgni'il favurë de lë'ël. Testimonio narní'il adë lasáquëdi'in.

¹⁴ Jesús bëquebi:

—Testimonio shtëna, sí, lasaquin aunquë mizmë na quëgnia'a favurë de na purquë nanëa ca nezë zelda nu ca nezë guzëahia; perë lë'ë të adë guënëdi'i të ca nezë zelda nu ca nezë guzëahia. ¹⁵ Lë'ë të runë të juzguë según règlë shtë guë'dchiliu; según rna të runë të juzguë, perë na adë rúnëdia'a juzguë ni túbidi'i.

¹⁶ Si talë na runa juzguë, lo quë narnia'a, tubldí nahin; lasaquin purquë adë rúnëdia'a juzguë tubsia perë Dios Padre quëbezënúhi' na; bëshe'ldë më na lu guë'dchiliu. ¹⁷ La'ni lëy shtë hia'a naescritë de quë por chupë testigu narni'i lo mizmë di'dzë, napë quë tsaldí ldu'u ra mënë. ¹⁸ Pues bien, na nahia tubi testigu favurë de na, nu lë'ë Shtada Dios, më nabëshe'ldë na, náhi' stubi testigu favurë de na.

¹⁹ Iurní guna'bë di'dzë rall:

—¿Guáti'i shtádël?

Jesús repi:

—Lë'ë të adë runguë bë'adi'i të na, nilë runguë bë'adi'i të Shtada. Si talë niunguë bë'a të na nu zac Shtada niunguë bë'a të.

²⁰ Jesús guni'i ra di'dzë rë' mientras quëglua'a më la'ni iádu'u ru'bë, tubi lugar catë naga'a cajë shtë ofrendë; perë ni tubi de lë'ë contrari shtë më, adë cuëdi'i valurë parë niua'a rall lë'ë më prësi. Gá'adi'i guëga'a iurë shtë më, gati më.

Catë tsahia adë gáquëdi'i guidë të

²¹ Jesús bëabré guni'i:

—Na guzëahia perë lë'ë të tsatili të na. Gatínú të duldë shtë të. Catë tsahia lë'ë të adë gáquëdi'i guidë të.

²² Iurní ra contrari shtë më guni'i:

—¿Ni mudë el mizmë lë'ëll quínill lë'ëll? por ni rní'ill: “Adë chu gáquëdi'i guidë të catë tsahia”.

²³ Iurní Jesús guni'i:

—Lë'ë të na të mënë shtë guë'dchiliu rë' perë na, nahia de gube'e. Lë'ë të na të mënë shtë guë'dchiliu perë na adë nádia'a mënë shtë guë'dchiliu. ²⁴ Por ni quëgnia'a lu të, gatínú të duldë shtë të purquë si talë adë nëdi'i të tsaldí ldu'u të nahia el quë narnia'a, gatínú të duldë shtë të.

²⁵ Iurní guna'bë di'dzë rall:

—¿Chull nal?

Jesús guni'i:

—Hia gunia'a lu të dizdë principi chu nahia ²⁶ nu nápëru'u más guënia'a lu të nu napë quë guna juzguë lë'ë të, perë el quë nabëshe'ldë na, ni ruadí'dzi' verdá. Lo quë naquëgnia'a lu mënë, ni lo quë nabinia de lë'ë më.

²⁷ Perë lë'ë rall adë guasëdi'i rall pë guni'i Jesús, de quë quëgni'i më shcuendë Dadë Dios. ²⁸ Guni'i më iurní:

—Iurë lë'ë të guëldisë të na guia'a parë guëquë'ë të na lu cruz, iurní gunguë bë'a të nahia el quë narnia'a nahia. Nahia nguui nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu. Tsasë të adë rúnëdia'a según prupi voluntá shtëna sino rnia'a sulë lo quë nabëlua'a Shtada. ²⁹ El quë nabëshe'ldë na, ni quëbezënúhi' na. Shtada adë bësá'nëdi'i më na purquë siempre runa lo quë narquitë ldú'i'.

³⁰ Iurë Jesús guni'i ndë'ë, zihani mënë gualdí ldu'u rall na më el quë nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu.

Shti'dzë më napë pudërë parë gac salvar mënë

³¹ Iurní Jesús guni'i lu ra më israelitë nagualdí ldu'i shti'dzë më:

—Si tsagla'guë tsanaldë të shti'dza nu talë guëquë diaguë të shti'dza, iurní de verdá na të shmëna.
³² Gunguë bë'a të verdá nu lë'ë verdá gunin të gapë të libertá.

³³ Lë'ë rall bëquebi:

—Lë'ë na'a na na'a llëbni Abraham. Lë'ë na'a nunquë adë chu nádi'i bajo ordë shtë mënë. ¿Pëzielú rni'il lu na'a guëdapë na'a libertá?

³⁴ Guni'i më:

—Guldía rnia'a, grëtë' el quë narunë duldë, ni nall bajo ordë shtë duldë; rribë'a duldë lë'ëll. ³⁵ Tubi naná bajo ordë shtë mënë, nápëdi'll derechë gáquëll partë shtë famili perë tubi shini rai', sí, ni napë derechë gáquëll partë shtë famili. ³⁶ Zni si talë shini Dios gúni' librar lë'ë të, guëa'në të de verdá sin duldë. ³⁷ Nanëa de quë na të llëbni Abraham, perë el mizmë tiempë rac shtu'u të quini të na purquë adë rialdídi'i ldu'u të lo quë narnia'a lu të. ³⁸ Na ruadi'dza lo quë nagunahia catë cabezë Shtada, perë lë'ë të runë të ziquë na shtadë të; cusë nabini të de shtadë të, ni quëhunë të.

³⁹ Ra mënë guni'i lu Jesús:

—Shtadë guëlu na'a guc Abraham.

Perë Jesús guni'i:

—Si talë lë'ë të na të de verdá shini Abraham, ziquë bé'ni', zni zac nihunë të. ⁴⁰ Rac shtu'u të quini të na, el quë naguni'i lu të purë verdá, di'dzë nabinia lu Shtada. Abraham nunquë bé'nëdi'i' zni'i. ⁴¹ Quëhunë të lo quë narac shtu'u shtadë të.

Guni'i rall:

—Adë chu nádi'i ziquë me'dë ll-dubi. Napë na'a tubsë Shtadë na'a; náhi' Dios.

⁴² Iurní guni'i Jesús:

—Si talë de verdá Dios na Shtadë të, lë'ë të niac shtu'u të na purquë na adë zéldëdia'a shcuendë iubia; zelda

de Dios nu zugá'ahia ndë'ë. Adë zéldëdia'a shcuendë iubia sino quë Dios bëshe'ldë më na. ⁴³ ¿Pëzielú adë nëdi'i të tsasë të lo quë narnia'a lu të? purquë adë rac shtú'udi'i të guini të shti'dza. ⁴⁴ Lë'ë shtadë të na mizmë mëdzabë nu lë'ë të na të de lë'ëll. Ziquë rúnëll, runë të purquë lë'ë mëdzabë na tubi narguini mënë dizdë gurështë guë'dchiliu. Nunquë adë nídi'i verdá la'ni ldú'ull nu nunquë adë biadí'dzëdi'll verdá. Iurë ruadí'dzëll, bishi quëhúnëll purquë nídi'i stubi cusë la'ni ldú'ull. Nu lë'ëll na dadë shtë ra naruadi'dzë bishi. ⁴⁵ Perë cumë na ruadi'dza verdá, lë'ë të adë nëdi'i të tsaldí ldu'u të shti'dza. ⁴⁶ ¿Chu de lë'ë të rac guëlua'a të napa masiá tubi duldë mitu'në? Si talë rnia'a verdá lu të, ¿pëzielú nëdi'i të tsaldí ldu'u të na? ⁴⁷ El quë na shmënë Dios, ni rzu'bë diáguëll shti'dzë Dios; perë ziquë lë'ë të adë nádi'i të shmënë Dios, por ni nëdi'i të guëquë diaguë të shti'dzë më.

Nanú Jesús antsë gurështë guë'dchiliu

⁴⁸ Iurní ra contrari shtë Jesús guni'i:

—Napë na'a segurë iurë rni'i na'a de quë nal tubi samaritano nu nápël tubi mëdzabë la'ni ldú'ul.

⁴⁹ Jesús repi:

—Nídi'i mëdzabë la'ni ldua'a. Quëhuna honrar Dadë Dios, perë lë'ë të runë të desprëci na. ⁵⁰ Adë rac shtú'udia'a gunë të honrar na; nanú tubi naná gunë honrar na, nu lë'ë më gunë më juzguë. ⁵¹ Guldía, el quë nagunë cumplir lo quë narnia'a, jamás adë gátidi'i nguii ni.

⁵² Iurní ra contrari shtë më bëquebi rall:

—Iurne' sí, napë na'a segurë nápël tubi mëdzabë la'ni ldú'ul. Abraham nu grëtë' ra nabiadi'dzë shti'dzë Dios guahietë, guti rai', nu rni'il: “El quë nagunë cumplir lo quë narnia'a, jamás adë gátidi'ill”. ⁵³ ¿Ni mudë nal más më ru'bë quë shtadë guëlu hia'a Abraham? Lë'i' gúti' nu grë ra nabiadi'dzë shti'dzë Dios guahietë, guti rai'. ¿Chull rni'i ldú'ul nal?

⁵⁴ Jesús repi iurní:

—Si talë mizmë na quëhuna honrar na, adë lasáquëdi'i lo quë naquëhuna, perë Shtada quëhúni' parë gunë mënë honrar na. Na më el mizmë de quë rni'i të náhi' Dios shtë të. ⁵⁵ Perë lë'ë të adë runguë bé'adi'i të lë'ë më perë na, sí, runguë bé'ahia lë'ë më. Si talë niania'a lu të de quë adë runguë bé'adia'a lë'ë më, iurní nabisha igual ziquë lë'ë të. Perë na guldía rnia'a, runguë bé'ahia lë'ë më nu quëhuna cumplir lo quë narni'i më lua. ⁵⁶ Abraham, shtadë guelú hia'a, bëquitë ldú'i' nu gúpi' fe de quë guëdchini el quë naguëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu. Nu de verdá gunáhi' de quë bédchinia nu gu' lëgrë la'ni ldú'i'.

⁵⁷ Iurní guni'i rall lu Jesús:

—Todavía ni nápëdi'il cincuenta izë nu rni'il gunal lu Abraham.

⁵⁸ Jesús bëquebi:

—Guldía rnia'a, antsë de Abraham hia nabanía.

⁵⁹ Iurní guna'zi rall guë'ë të parë guëlda'a rall lë'ë Jesús perë lë'ë më bëca'chilú më. Bëru'u më la'ni iádu'u.

9

Jesús bënëac tubi nguii nagulë ciegu

¹ Iurní ziadëdë Jesús stubi lugar; guná më lu tubi nguii naná gulë ciegu. ² Ra shini gusë'dë më guna'bë di'dzë:

—Dadë, ¿pëzielú gulë nguii rë' ciegu; pë por duldë shtë shtádëll u por mizmë duldë shtënéll gúlëll ciegu?

³ Jesús repi:

—Gúquëdi'in por duldë shtënéll ni por duldë shtë shtádëll, sino quë gúlëll ciegu parë guená mënë pudërë shtë Dios la'ni vidë shtënéll. ⁴ Iurne' na tiempë parë guëdë'na'a dchi'ni shtë më, el quë nabëshe'ldë na, purquë lë'ë tiempë ze'dë, hia iurní adë chu gúnëdi'i dchi'ni. ⁵ Mientras zugá'ahia lu guë'dchiliu, nahia lni shtë ra narëta' lu guë'dchiliu.

⁶ Despuësë de guni'i Jesús ndë'ë, bëchi'bë shënë më lu guiu'u. Bëntsa'u më du'pë benë con bëllënë. Iurní

bëte'bi më benë lu slu ciegu. ⁷ Iurní guni'i më:

—Guatibi lul rua' tanquë shtë Siloé. (Di'dzë ni runë cuntienë, el quë naguZIA'a.)

Lë'ë ciegu guatibi slúhi'. Iurní bëabbrill; hia be'rquë rnall. ⁸ Iurní lë'ë ra vëcini nu los de más ra nanané lë'ë ciegu, guni'i rall:

—¿Pë lëdë lë'ëdi'i narzubë glli glli; rná'bëll gu'në?

⁹ Bëldá rall guni'i:

—Lë'ëll ndë'ë.

Stubi rall guni'i:

—Lë'ëdi'ill ndë'ë perë ziquë rlua'a ciegu rluá'all.

Mizmë lë'ë nguii guni'i:

—Na nahia nguii ni.

¹⁰ Iurní guna'bë di'dzë rall:

—¿Lallë bëac slul?

¹¹ Lë'ë ciegu bëquebi:

—Lë'ë nguii naná lë Jesús bëntsa'u benë. Bëtë'bi' slua nu guni'i' lua: “Gua rua' tanquë shtë Siloé të guatibi slul”. Guahia iurní. Iurë na gudibia slua, hia be'rquë rnahia.

¹² Guna'bë di'dzë rall:

—¿Guáti'i nguii ni?

Lë'ë ciegu guni'i:

—Guënëdia'a.

Ra fariseo guna'bë dí'dzëru'u rall lu ciegu

¹³ Iurní bia'a mënë lë'ë naguc ciegu lu ra fariseo. ¹⁴ Jesús bëntsa'uhí' du'pë benë nu bënëáqui' lë'ë nguii ni dzë narzi'i ldu'u mënë. ¹⁵ Ra fariseo bëabré guna'bë di'dzë rall lu nguii ni, llallë guc be'rquë rnall. Lë'ëll guni'ill:

—Benë bëté'bi' slua. Iurní guatibia slua; hia iurní gunahia.

¹⁶ Iurní bëldá ra fariseo guni'i:

—Perë nguii naná bë'në ndë'ë, lëdë de Diósëdi'i zé'dëll purquë rúnëdi'ill rëspëti dzë narzi'i ldu'u mënë.

Perë sëbëldá rall guni'i:

—¿Ni mudë nall pecadurë? purquë tubi pecadurë nápëdi'i pudërë gúni' milagrë ziquë narunë më rë'.

Guc dividir ra mënë. ¹⁷ Iurní bëabré guna'bë di'dzë ra fariseo lu naná antsë na ciegu:

—Lě'ěl, ¿pě rní'íl parě lě'ě nguui nabēne'e slul?

Lě'ělł guní'ill:

—Na rnia'a de quē na mē tubi naru-adi'dzē shti'dzē Dios.

¹⁸ Perě lě'ě rall adē gualdídi'i ldu'u rall de quē guc ciegu nguui ni nu iurne' rnall, hashtë guna'bē rall ra shtadē nguui ni. ¹⁹ Iurní guna'bē di'dzē rall lu shtadē nguui:

—¿Pě lě'ě shini tē ndě'ě? naná rni'i tē gulē ciegu. ¿Llallē guc ni rnall?

²⁰ Ra shtádi' bēquebi:

—Naně na'a de quē nguui ni na shini na'a nu gúlēll ciegu ²¹ perě adē chu guēnēdi'i lla guc ni de quē ne' rnall. Tampuquē guēnēdi'i na'a chu bēnēac slull. Gulē guna'bē di'dzē lull. Hia mē gúshēll; mizmē lě'ělł guēn'ill chu bēnēac slull.

²² Zni guni'i ra shtadē nguui purquē rdzēbē rai' ra mē shtë iádu'u. Ra mēnē shtë iádu'u na rall de acuerdē guēgú rall grē ra mēnē narni'i de quē Jesús na Cristo, el quē nagudili Dios parē guēnibé'ai'. ²³ Por ni guni'i shtadē ciegu: “Gulē guna'bē di'dzē lull; hia mē gúshēll”.

²⁴ Iurní ra mēnē shtë iádu'u, bēabrí guna'bē rall lu ciegu; repi rall:

—Guni'i lu na'a purē verdá. Guni'i de quē Dios bēnēac lě'ěl nu bēdē'ě graci lu mē, perě lě'ě na'a naně na'a de quē Jesús na pecadurē.

²⁵ Iurní repi ciegu:

—Adē guēnēdia'a si nall pecadurē u aquēdi'i; lúniquē lo quē nananēa de quē na nahia ciegu nu iurne' rnahia bien.

²⁶ Bēabrí guna'bē di'dzē rall:

—¿Pěllē bē'nēti'i? ¿Pěllē bē'nēll parē bēnē'ell slul?

²⁷ Lě'ě ciegu bēquebi:

—Hia gunia'a lu tē nu iurne' adē nēdi'i tē guēdē'ě tē cuendē. ¿Pězielú bēabrí guni'i tē zni'i? ¿Ni mudē rac shtu'u tē gac tē shmēnē nguui ni?

²⁸ Iurní gurushtiá rall. Guni'i guidzē rall lě'ě ciegu:

—Lě'ěl nal shmēnē nguui ni, perě lě'ě na'a rianaldē na'a lēy shtë Moisés.

²⁹ Lě'ě na'a naně na'a de quē Dios

guni'i lu Moisés perě ní'i, ni siquierē adē chu guēnēdi'i ca nezē bērú'ull.

³⁰ Iurní lě'ě nguui bēquebi:

—¿Lla na shgabē tē? Rni'i tē guēnēdi'i tē ca nezē bērú'ull perē gulē guná, bēnēáqui' slua. ³¹ Bien naně hia'a de quē Dios rínidi'i shti'dzē ra mēnē nanapē duldē; rini mē shti'dzē el quē narunē adorar lě'ě mē de verdá nu rini mē el quē narunē según voluntá shtë mē. Ni sí, rini mē shti'dzi'. ³² Pues dizdē gurēshtë guē'dchiliu, la'di chu bínidi'i de quē tubi mēnē bēdē'ě slu nagulē ciegu. ³³ Si talē Jesús adē zé'dēdi'i de Dios, adē gáquēdi'i pē gúni'.

³⁴ Iurní guni'i rall guēc ciegu:

—Lě'ěl gúlēll ziquē pecadurē nu nápēl duldē, nu rac shtú'ul guēluá'al lě'ě na'a.

Iurní gulú rall lě'ě ciegu la'ni iádu'u.

El quē narialdídi'i ldu'i, nápēdi'ill lni shtë Dios

³⁵ Jesús guc bē'a de quē lě'ě nguui ni gulú hia'ldē rall iádu'u, hia jamás guasúdi'iru'ui' iádu'u. Iurē lě'ě mē bēdia'guēlú lě'ě nguui ni, guni'i mē lull:

—¿Gu rialdí ldu'ul shti'dzē shini Dios?

³⁶ Lě'ě nguui ni guni'i:

—Dadē, guni'i lua ¿chull mē ni? tē parē tsaldí ldua'a lě'i'.

³⁷ Iurní guni'i Jesús:

—Hia lě'ělł gunal lúhi'. Na nahia mēnē ni naquēadi'dzēnul.

³⁸ Iurní lě'ě nguui bēzullibi lu Jesús nu guní'ill:

—Rialdí ldua'a, Dadē.

³⁹ Lueguē guni'i Jesús:

—Na zelda lu guē'dchiliu tē parē guna juzguē ra mēnē. Zelda tē parē ra ciegu guēná rall, nu parē grē ra narni'i rna rall, guēabrí gac rall ciegu.

⁴⁰ Iurní bēldá ra fariseo naquēbezēnú lě'ě mē, guni'i rall:

—¿Ni mudē nu lě'ě na'a na na'a ciegu?

⁴¹ Jesús bēquebi:

—Si talē lě'ě tē na tē ciegu, ni tubi faltē nápēdi'i tē lu Dios, perē cumē

ziquë rni'i të de quë rna të, pues napë të duldë delantë lu Dios.

10

Comparaciuni shtë vëquërë nu lli'li

¹ 'Guldía rnia'a, el quë natsutë rua' gurralli shtë lli'li, na el quë naquëhapë ra ma; perë el quë naná riutë stubi tëchi, ni lë'ë nguba'në nartë'tsë ma. ² Perë el quë nariutë rua' gurralli, na vëquërë shtë ra lli'li. ³ Lë'ë naná portërë rshá'lëll rua' puertë parë ritutë vëquërë shtë lli'li. Nu runguë bë'a ra lli'li cha' vëquërë ni. Rna'bë vëquërë cadë lë'ë ra ma con lë ma. Nu rgu vëquërë lë'ë ra ma la'ni gurralli. ⁴ Despuësë rgu vëquërë lë'ë ra ma shtë'nëll, grëtë' ra lli'li rianaldë tëchi vëquërë. Hia lë'ë lli'li zianaldë tëchi më purquë rini ma cha' më ⁵ perë adë rianaldëdi'i ra lli'li tubi mënë naguënëdi'i ma. Al contrari, rllu'në ma lu ra mënë ni purquë adë guënëdi'i ma cha' mënë ni.

⁶ Jesús bészú comparaciuni rë' perë lë'ë rall adë guasëdi'i rall lo quë naquëadi'dzë më lu rall.

Jesús na vëquërë za'quë

⁷ Iurní lë'ë Jesús bëabré guni'i më:

—Guldía rnia'a lu të, nahia rua' puertë shtë ra lli'li. ⁸ Grë ra naná bidë antsë de na, na rall ziquë nguba'në naca'a ra lli'li parë mizmë lë'ë rall, nu na rall ziquë narru'u lu ra mënë, perë ra lli'li adë bë'nëdi'i cuendë shti'dzë rall. ⁹ Na nahia puertë; el quë natsutë por na nasalvárëll, nu na rall ziquë lli'li nariutë rua' gurralli nu rru'u ma; adë runë faltë nagáu ma. Napë ra ma zihani dau.

¹⁰ 'Perë lë'ë nguba'në nadë más rídëll parë rbaa'nëll nu parë rguínill ra lli'li nu rzalull lë'ë ma; perë na zelda parë gapë të vidë sin fin nu parë gapë tëhin sin adë runë fáltëdi'in.

¹¹ Nahia vëquërë za'quë. Guënehia vidë shtëna por ra lli'li. ¹² El quë narunë dchi'ni nadë más por pagu, iurë lë'ëll rnall ze'dë tubi ma dushë, rsá'nëll ra lli'li; más bien rllú'nëll lu ma dushë. Iurní lë'ë ma dushë rna'zi lë'ë lli'li nu rtë'tsë ma lli'li. El

quë nádi'i vëquërë shtë lli'li, rsá'nëll ra lli'li purquë nádi'ill nashtënë ma. ¹³ Así es quë nguiu rë' rllú'nëll purquë nadë más rúnëll dchi'ni por pagu; adë rúnëdi'ill importë ra lli'li.

¹⁴ 'Na nahia vëquërë za'quë. Runguë bë'ahia ra shi'lia nu ra shi'lia runguë bë'a rai' na. ¹⁵ Ziquë Shtada runguë bë'a na, na runguë bë'ahia lë'ë Shtada. Na rdchi'ba vidë shtëna por ra lli'li. ¹⁶ Napa stubi partidë lli'li nanádi'i ndë'ë; napë quë tsagna'ba lë'ë rall. Guëquë diaguë ma chahia; gac ma tubsë partidë nanapë tubsë vëquërë.

¹⁷ 'Lë'ë Dadë Dios rac shtu'u na purquë rdë'ëhia vidë shtëna; gatia por ra mënë nu despuësë guëabré guëbania. ¹⁸ Ni tubi adë chu guëdchisúdi'i vidë shtëna sino na rdë'ëhia vidë shtëna por voluntá shtëna, nu napa pudërë de quë despuësë guëdë'ahin, guëbania stubi. Zni na ordë nabëna recibir de Shtada.

¹⁹ Iurë ra contrari shtë më bini rall grë di'dzë rë', iurní bëabré guc dividir rall. ²⁰ Cantidá rall guni'i:

—¿Pëzielú runë të cuendë hiembrë rë'? cumë nápëll mëdzabë la'ni ldu'ull. Rac lúguëll.

²¹ Sëbëldá rall guni'i:

—Ni tubi chu nanapë mëdzabë la'ni ldu'u, gac gunë ziquë runë më rë'. ¿Ni mudë tubi nanapë mëdzabë guëdë'ëi' slu ciegú?

Adë bë'nëdi'i ra mënë recibir lë'ë Jesús

²² Hia bëga'a tiempë naldë. Ciudadá Jerusalén bë'në tucarë laní narëagná ldu'u ra mënë dzë nagualú dchi'ni shtë iádu'u. ²³ Jesús canzë rua' iádu'u ru'bë catë nanú portali shtë Salomón. ²⁴ Ra contrari shtë më bëtia'a rdondë rall lë'ë më nu guni'i rall:

—¿Guc guëní'il lu na'a clarë de quë lë'ëll nal Cristo? të tsaldí ldu'u na'a. Guni'i por derechë tubigasë të guënë na'a de verdá nal el quë nagudili Dios parë guënbé'al.

²⁵ Guni'i Jesús:

—Hia gunia'a lu të perë adë nëdi'i të tsaldí ldu'u të shti'dza. Grëtë'

cusë el quë nabëna, guc por pudërë shtë Shtada; ra milagrë rlua'ain de quë nahia shini Dios ²⁶ perë lë'ë të adë nëdi'i të tsaldí ldu'u të shti'dza purquë nádi'i të shi'lia. Hia gunia'a lu të antsë. ²⁷ Ra shi'lia rini shti'dza nu nanëa ra lli'li shtëna, nu lë'ë ra shi'lia ridë naldë na. ²⁸ Na rdë'a lë'ë rall vidë sin fin; jamás adë tsagnítidi'i rall parë siemprë. Ni tubi adë chu cúdi'i shi'lia lu guiahia. ²⁹ Shtada bëne'e lë'ë rall parë na. Lë'ë më na más më ru'bë quë grë nanabani. Napë më pudërë nu adë ni tubi chu cúdi'i shi'lia lu guia'a Shtada. ³⁰ Lë'ë Shtada con na, na na'a tubsë.

³¹ Iurní ra contrari shtë Jesús bëabrí guna'zi rall guë'ë parë guëlda'a rall lë'ë Jesús. ³² Jesús guni'i lu rall:

—Cantidá cusë za'quë bëna delantë lu të por pudërë shtë Shtada, ¿por guadë puntë naguëne'e guë'ë të na?

³³ Guni'i rall:

—Adë chu guënë'edi'i guë'ë lë'ël por tubi cusë za'quë nabë'nël sino quë guní'íl mal cuntrë Dios. Nguiu nal perë rní'íl nal Dios.

³⁴ Iurní guni'i Jesús:

—La'ni lëy shtë hia'a naescritë: “Guni'ihia lë'ë të na të dioses”, ³⁵ nu nanë hia'a de quë Sagradas Escrituras na verdá, adë chu gúnëdi'i anular shti'dzë më catë bërulë ra mënë dioses, grëtë' ra nabë'në recibir shti'dzë më. ³⁶ Talë Dios gulë na nu bë'në ldai' më na nu bëshe'ldë më na lu guë'dchiliu, ¿pëzielú rni'i të de quë na gunia'a di'dzë cuntrë Dios iurë gunia'a lu të: “Nahia shini Dios”? ³⁷ Si talë quëhúnëdia'a dchi'ni shtë Shtada, adë tsaldídi'i ldu'u të na. ³⁸ Perë si talë runa milagrë con pudërë shtë Dios, aunquë adë rialdídi'i ldu'u të na, gulë tsaldí ldu'u të lo quë naquëhuna të gac bë'a të nu tsaldí ldu'u të purquë Shtada quëhúni' grëtë' cusë ni por na; unidë na na'a.

³⁹ Bëabrí rall stubi parë gua'a rall lë'ë më prësi perë Jesús bëru'u guia'a rall.

⁴⁰ Iurní Jesús bëabrí stubi ladë cu' guia'a guë'gu Jordán, mizmë lugar catë bëchu'bë nisë Juan ra mënë

guë'lútë'. Ndë bëa'në më. ⁴¹ Cantidá mënë guagná rall lë'ë më nu guni'i rall:

—De verdá Juan adë bë'nëdi'i' milagrë ru'bë nanianá ra mënë perë grëtë' el quë naguni'i Juan shcuendë nguui rë', verdá nahin.

⁴² Cantidá ra mënë gualdí ldu'u rall lë'ë Jesús lugar ni.

11

Guti Lázaro

¹ La'ni guë'dchi Betania guquërelde Lázaro con chupë zánëll, María nu Marta. Rac llu'u Lázaro. ² Mizmë María ni antsë gati Jesús, bëtë'bëi' sëiti nashi guëa' Jesús nu bëcuë'dchi' con guitsë guëqui' guëa' më. Zanë María rac llú'ull. ³ Marta nu María bëshe'ldë bëldá mënë naguaguëchi lu Jesús:

—Dadë, lë'ë el quë nalë rac shtú'ul, lë'ëll rac llú'ull.

⁴ Iurë bini më lo quë naguni'i rall, guni'i më:

—Galguidzë rë' adë tsalúdi'i con galguti, más bien parë guená të pudërë shtë Dios, nu por galguidzë rë' ra mënë guëni'i rall llëru'bë na pudërë shtëna. Guëni'i rall llëru'bë na pudërë shtë shini Dios.

⁵ Nalë guc shtu'u Jesús Marta nu bëldëll nu Lázaro. ⁶ Iurë lë'ë ra mënë repi lu Jesús de quë Lázaro rac llú'i', bëa'në më chupë dzë catë nanú më. ⁷ Despuësë guni'i më lu ra shini gusë'dë më:

—Cha guiá hia'a stubi hashtë Judea.

⁸ Guni'i rai' lu më:

—Mësë, ¿ni mudë tsal Judea stubi? Guc ldu'u ra contrari shtë'nël niaguini rall lë'ël con guë'ë.

⁹ Jesús guni'i:

—¿Pëllë lëdë guldídi'i narni'i: “Chi'bë chupë iurë napë tubi dzë”? Si talë chu zia'a rdzë, adë rrëldëdi'ill purquë rnall lu llni shtë ngubidzë, ¹⁰ perë si talë chu zia'a guë'lë, ni sí, rrëldë ni purquë runë faltë llni.

¹¹ Despuësë de guni'i Jesús di'dzë rë', guni'i më:

—Lè'è amigu shtë hia'a, Lázaro, gutëga'si perë na tsacua'ña lë'èll.

¹² Iurní lè'è ra shini gusë'dë më guni'i:

—Dadë, si talë naga'si Lázaro, guëáqui'.

¹³ Perë Jesús quëgni'i de quë Lázaro guti. Ra shini gusë'dë më runë shgabë rai' de quë quëadi'dzë më shcuendë mbëca'ldë. ¹⁴ Iurní clarë guni'i më:

—Lázaro hia guti ¹⁵ perë na rquitë ldua'a de quë núdia'a con lë'i' parë tsaldí ldu'u tē na. Cha guiá guëna hia'a lë'i'.

¹⁶ Iurní lè'è Tomás, el quë narni'i rai' Cuachi, guni'i' lu los de más shini gusë'dë më:

—Cha guiá hia'a nu lè'è hia'a tē parë gatinú hia'a lè'è më ndë.

Jesús bëcua'ñi tēgulë

¹⁷ Iurë bēdchini Jesús guëlladchi Betania, bini' lè'è Lázaro hia guc tapë dzë bēgá'chi'. ¹⁸ Betania naquë guëlladchi rua' Jerusalén cumë ziquë chupë kilómetro guërudë. ¹⁹ Cantidá më israelitë guaguë'në visitar lè'è Marta nu María parë gac consolar rai' por tēgulë, zanë rai'. ²⁰ Iurë Marta guc bē'a de quë Jesús ziagdchini, bēru'ui'; guagtsa'guëluhi' lè'è Jesús perë María bēa'në hiu'u. ²¹ Marta guni'i' lu Jesús:

—Dadë, si talë niaquërdël ndë'è, adë niátidi'i zana. ²² Perë nanëa de quë Dios guëne'e grëtë' lo quë naná rná'bël lu më.

²³ Jesús guni'i' lu Marta:

—Lè'è zánël guëabrí guëbáni'.

²⁴ Marta guni'i':

—Nanëa de quë guëabrí guëbáni' iurë guëbani ra tēgulë stubi, lútimë dzë.

²⁵ Jesús guni'i':

—Rcua'ña ra tēgulë, nu rdë'a vidë sin fin. El quë narialdí ldu'i' na, aunquë nilë gútil, guëabrí guëbaniill.

²⁶ Nu grëtë' el quë nanabani iurne' nu tsaldí ldú'ull na, jamás adë gátidi'ill. ¿Gu rialdí ldú'ul ndë'è, Marta?

²⁷ Marta guni'i' iurní:

—Aha' Dadë, rialdí ldua'a de quë nal Cristo, shini Dios, el quë nanapë quë guëdchini lu guë'dchiliu.

Jesús bi'ni rua' ba'a

²⁸ Despuësë de guni'i' Marta di'dzë rë', guagná'bëi' bēldi' María. Iurní guni'i' Marta guitsë guitsë:

—Hia lè'è mësë nanú ndë'è. Lë'i' quëgná'bëi' lë'èl.

²⁹ Lueguë guasuldí María nu guagnáhi' lè'è Jesús. ³⁰ Jesús la'di tsutēdi'i më guë'dchi. Lè'è më quërelde më lugar catë bēdia'guëlu më Marta. ³¹ Iurë ra më guë'dchi ni, ra nabēdchini parë gac consolar rai', guná rall guzia'a María, guasuldí rall nasesë. Guagnaldë rall lè'è María; guni'i' lu sa' rall:

—Guzia'a María rua' ba'a parë gú'ni' nga'li.

³² Iurë lè'è María bēdchini catë zuga'a Jesús, bēzullibi María guëa' Dadë nu guni'i':

—Dadë, si talë nanul ndë'è, adë niátidi'i zana.

³³ Iurë lè'è Jesús guná ru'në María, nu guná më lu ra mēnë narunë compa'ni lè'è zanë tēgulë, nu guná më ru'në rai', nalë bēdchini tristë la'ni ldu'u më, demasiadë gubini ldu'u më.

³⁴ Guna'bë di'dzë më lu ra mēnë:

—¿Ca bēga'chi tēgulë?

Guni'i' rall:

—Dadë, gude'e guënal.

³⁵ Iurní Jesús bí'ni'. ³⁶ Ra mēnë guni'i' iurní:

—Gulë guná, blac rac shtu'u më lè'è tēgulë.

³⁷ Perë bēldá ra mēnë guni'i':

—Ndë'è lè'è el quë nabēdë'è slu ciegu, ¿pëllë nápi' pudërë parë niátidi'i Lázaro?

Jesús bëcua'ñi Lázaro ladi ra tēgulë

³⁸ Jesús nalë gubini ldú'i' stubi. Iurní guabi'guë më rua' ba'a. Nahin ziquë tubi nichë la'ni dani. Da'u ruahin tubi guë'è ru'bë. ³⁹ Jesús guni'i':

—Gulë bēdchisú guë'è rë'.

Marta, zanë tēgulë, guni'i':

—Dadë, perë rldia'a nahiu'dzë tēgulë purquë hia guc tapë dzë gúti'.

⁴⁰ Perë Jesús guni'i':

—¿Pë adë guní'idia'a lul de quë si talë tsaldí ldu'ul na, guënal pudërë shtë Dios?

⁴¹ Iurní bédchisú rall guë'ë nananú rua' ba'a. Jesús gubi'a lu gube'e nu guni'i më:

—Dadë, dushquíllil purquë rínil grëtë' lo quë narna'ba lul. ⁴² Nanëa de quë lë'ël rquë diáguël shti'dza siemprë perë rnia'a lul por bien shtë ra mënë narëta' ndë'ë të parë tsaldí ldu'u rall de quë lë'ël bëshé'ldël na.

⁴³ Despuësë de guni'i më ndë'ë, iurní fuertë guni'i më:

—Lázaro, bëru'u nga'li.

⁴⁴ Lë'ë tégulë bëru'u. Ra guia'a Lázaro nu guëáhi' li'bi con lari vendas. Nu lu Lázaro da'u tubi lari. Jesús guni'i:

—Bëshu'quë lari rë' të parë gac guzëáhi'.

Rac shtu'u mënë gati Jesús

(Mt. 26.1-5; Mr. 14.1-2; Lc. 22.1-2)

⁴⁵ Con milagrë ni másru'u gualdí ldu'u ra mënë israelitë shti'dzë Jesús, ra mënë nabë'në compa'ni lë'ë María. Guná rall lo quë nabë'në më nu gualdí ldu'u rall lë'ë më. ⁴⁶ Perë bældá mënë gua rall lu fariseo nu guaguëchi rall grë lo quë nabë'në Jesús. ⁴⁷ Iurní ra fariseo nu ra jëfë shtë ra bëshuzi bédëa' rall con ra Junta Suprema naná runë juzguë. Guni'i rall lu sa' rall:

—¿Pë guëdë'na'a? Jesús quëhunë cusë ru'bë nu milagrë. ⁴⁸ Si talë guëdë'ë hia'a sí lë'ëll, grëtë' mënë tsaldí ldu'u rall lë'ë Jesús, nu ra gubernë shtë ra mënë rumanë guëdchini rall të parë guëzalú rall iádu'u shtë hia'a. Guëdubi naciuni shtë hia'a guëdë'ë rall fin.

⁴⁹ Perë tubi de lë'ë rall, Caifás, nall mërë jëfë shtë ra bëshuzi izë ni; guni'i':

—Lë'ë të adë guënëdi'i të ⁵⁰ nu adë rdë'edi'i të cuendë de quë más mejurë parë lë'ë hia'a, gati tubsë nguiu, lëdëdi'i grë guë'dchi guë'niti nu guëdubi naciuni tsalú.

⁵¹ Caifás guni'idi'i zndë'ë por shcuëndëll; más bien cumë nall jëfë shtë ra bëshuzi izë ni, guni'i' di'dzë

rë' purquë el Espíritu Santo bë'në compa'ni lë'ëll guë'ní'll cusë naguër gac. Guni'ill gati Jesús shlugar naciuni Israel. ⁵² Lëdë guni'idi'ill lë'ësë shcuendë naciuni Israel sino quë gati Jesús parë guëtëa' më grëtë' shini Dios naná bërë'tsë stubi naciuni. ⁵³ Zni dizdë dzë ni, ra contrari shtë Jesús bë'në rall de acuerdë parë quini rall lë'ë më.

⁵⁴ Por ni hia Jesús adë nëdi'i' ziazë më shlatë shlatë Jerusalén catë ra contrari shtë më nanú, sino bëru'u më regiuni shtë Judea. Guzia'a më tubi lugar naqué guëlladchi catë na tubi shlatë, tubi lugar nalë Efraín. Nga'li bëa'në më con ra shini gusë'dë më.

⁵⁵ Hia runë faltë stu'psë parë laní Pascu shtë ra mënë israelitë. Cantidá mënë guë'dchi gua rall Jerusalén parë gac laní. Bë'në tucarë gunë rall custumbrë parë gac limpi rall según custumbrë shtë rall antsë bëga'a laní. ⁵⁶ Ra mënë quëguili rall lë'ë Jesús. Iurë rëta' rall iádu'u ru'bë, guna'bë di'dzë lu sa' rall:

—¿Pë zidë Jesús lu laní u adë guídëdi'ill?

⁵⁷ Ra fariseo nu ra jëfë shtë ra bëshuzi gunibë'a rall de quë si talë chu guini u chu guná lu Jesús, tsanú rall rsunë të parë guëna'zi rall lë'ë më prësi.

12

Bëtia'a María nisë nashi guëa' Jesús

(Mt. 26.6-13; Mr. 14.3-9)

¹ Shu'pë dzë antsë laní Pascu, Jesús gua guë'dchi Betania catë quërelde Lázaro. Lázaro na el quë nabëcua'ni Jesús ladi ra tégulë. ² Nga'li bë'në rall tubi shtse parë Jesús, gau më. Marta bë'në sirvë lu mellë. Lázaro guzubënúhi' Jesús lu mellë. ³ Iurní lë'ë María bédchininú tubi guërudë litro sëiti nashi shtë nardo. Lasaquin zihani dumí. Bëtë'bëi' sëiti ni guëa' Jesús. Iurní bëcuë'dchi' guëa' më con guitsë guëqui'. Guëdubi la'ni hiu'u gu'të olor nashi.

⁴ Iurní guni'i tubi shini gusë'dë më, Judas Iscariote, mizmë Judas nagunë intriegu lë'ë Jesús, guni'i Judas:

⁵ —¿Pëzielú niatuu' nisë nashi rë' por tsunë gahiu'a bëllë bédchichi parë guëdë'ë hia'a ca'a prubi?

⁶ Perë Judas adë guni'idi'ill zni purquë bëga'a ldú'ull ra prubi sino nall nguba'në. Nall tesurërë shtë dumí nu rbaa'nëll dumí lo quë nardë'ë ra mënë. ⁷ Iurní guni'i Jesús:

—Zuzú na'a purquë bë'ni' zni'i por dzë na guëga'cha. ⁸ Ra prubi zuga'a con lë'ë të guëdubi tiempë perë na lëdë cuezënúdia'a lë'ë të guëdubi tiempë.

Guc shtu'u mënë quini rall Lázaro

⁹ Cantidá ra më israelitë guc bë'a rall de quë Jesús nanú Betania. Gua rall nga'li, lëdë niá'asëdi'i parë guená rall lu Jesús sino quë rac shtu'u rall guená rall lu Lázaro, el quë nabëcua'ñi Jesús ladi ra tégulë. ¹⁰ Iurní lë'ë ra jëfë shtë ra bëshuzi gu' rall de acuerdë parë quini rall Lázaro ¹¹ purquë por shti'dzë Lázaro cantidá ra mënë israelitë bësa'në rall ldai' shtë ra fariseo nu gualdí ldu'u rall Jesús.

Guatë Jesús ciudá Jerusalén ziquë rëy

(Mt. 21.1-11; Mr. 11.1-11; Lc. 19.28-40)

¹² Zihani mënë gua Jerusalén parë laní Pasçu. Stubi dzë bini rall de quë Jesús ziagdchini parë ciudá Jerusalén. ¹³ Iurní bëchuguë rall llicu hiaguë zini parë guagtsa'guëllú rall lë'ë më, fuertë guni'i rall:

—Gunë Dios salvar. Llëru'bë na Rëy shtë hia'a naze'dë por lë Dadë Dios. Benditë na Rëy shtë Israel.

¹⁴ Jesús gudchibë më tëchi burrë. Zni rni'i Sagradas Escrituras:

¹⁵ Adë rdzëbëdi'i të, mënë naquërelde guë'dchi Sión.

Gulë guná Rëy shtënë të; ze'dë guëdchíni'.

Dchí'bi' tëchi burrë.

¹⁶ Ra shini gusë'dë më adë guasëdi'i rai' lueguë; hashtë más despuësë iurë lë'ë Jesús guashtëhi' ladi ra tégulë, iurní bëagná ldu'u rai' grëtë'

ndë'ë naescritë lo quë narni'i la'ni Sagradas Escrituras shcuendë Jesús. Bëagná ldu'u rai' lo quë naguc con Jesús.

¹⁷ Nu ra mënë nazunú Jesús iurë lë'ë më guna'bë më Lázaro la'ni ba'a nu bëcua'ñi më lë'ë Lázaro ladi ra tégulë, biadi'dzë rall lu ra mënë lo quë naguná rall. ¹⁸ Por ni ra mënë bëru'u; guagtsa'guëllú rall lë'ë Jesús. Bini rall de quë Jesús bë'në milagrë con Lázaro ¹⁹ perë ra fariseo guni'i lu sa' rall:

—¿Gu rna të ni tubi adë chu pë rúnëdi'i? Gulë guná, grë ra mënë narë lu guë'dchiliu, zianaldë rall lë'ë Jesús.

Bëldá mënë griego gudili rall Jesús

²⁰ Entrë ra mënë nabëdchini Jerusalén parë gunë rall adorar Dios, nanú bëldá mënë griego. ²¹ Guabi'guë rall lu Felipe më Betsaida, tubi guë'dchi shtë Galilea. Bë'në rall ruëguë lu Felipe; guni'i rall:

—Dadë, rac shtu'u na'a guená na'a lu Jesús.

²² Felipe guagni'i lu Andrés. Guërupë rai' guaguëchi rai' lu Jesús de quë ra më griego rac shtu'u rall guená rall lu më. ²³ Iurní Jesús guni'i:

—Ne' bëga'a iurë të guëlua'a Dios llëru'bë na pudërë shtëna, nguiu habëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu.

²⁴ Guldía rnia'a, si talë tubi bë'dchi trigu adë ldaguëdi'in la'ni guiu'u nu ratsu luhin, todavía nahin tubsë bë'dchi, perë si talë ldaguë bë'dchi lu guiu'u nu gatsu luhin, tsaldanin nu guëne'ëin zihani bë'dchi. ²⁵ El quë naquëhapë vidë shtëni' no más parë mizmë lë'ëll, segurë guënitin, perë el quë naná dispuestë guënitin vidë shtëni' por na, guëbánil parë siempër. ²⁶ Si talë chu rac shtu'u gunë sirvë lua, napë quë gue'dë náldëll na. Catë riahia, ndë guëdzëlë el quë narunë sirvë lua. Si talë chu gunë sirvë lua ziquë shmëna, gunë Shtada honrar nguiu ni.

Guni'i Jesús lu shini gusë'dë më gati më

²⁷ Guni'i Jesús:

—Iurne' adë rbedchídi'i ldua'a perë
¿pë guna? ¿Ni mudë guënia'a lu
Shtada: “Bëlá na lo quë nagaca”?
purquë parë ni zelda lu guë'dchiliu.
²⁸ Dadë, bëlua'a pudërë nanápël.

Iurní bédchini tubi bë nabëru'u lu
gube'e. Guni'i bë:

—Hia guc bëluá'ahia pudërë shtëna,
nu guëluá'ahia pudërë shtëna stubi.

²⁹ Ra mënë zihani narëta' nga'li,
bini rall lë'ë bë. Bëldá rall guni'i de
quë nguzi'u gubë. Sëbëldá rall guni'i:

—Tubi ianglë biadi'dzë lu më dizdë
gube'e.

³⁰ Iurní Jesús guni'i:

—Lëdë por nádi'i bédchini bë rë'
sino por lë'ë të parë tsaldí ldu'u
të. ³¹ Iurne' bëga'a iurë de quë
lë'ë guë'dchiliu rë' gac juzguë. Nu

iurne' guësëllu'në Dios lë'ë Satanás, el
quë narnibë'a mënë shtë guë'dchiliu.

³² Iurë lë'ë ra mënë guëquë'ë rall na lu
cruz, manërë ni guëna'ba grë ra mënë
lua.

³³ Zni guni'i më lu rall parë guëdë'ë
rall cuendë lla mudë gati më. ³⁴ Ra
mënë guni'i rall lu Jesús:

—Riasë na'a por ra Sagradas
Escrituras de quë lë'ë Cristo guëbáni'
parë siemprë. ¿Pëzielú rní'il de
quë lë'ë nguiu nabëshe'ldë Dios lu
guë'dchiliu, gac crucificári'? ¿Chu na
el quë nabëshe'ldë Dios?

³⁵ Iurní Jesús guni'i lu rall:

—Por stu'pë tiempë nanú llni entrë
ladi të. Gulë tsagla'guë tsanaldë të
lni. Gulë cue mientras napë të llni
të parë adë guëná'zidi'i nacahi lë'ë
të terciuni. Na ziquë el quë narzë
lu nacahi; rdë'ëdi'ill cuendë ca nezë
tsall. ³⁶ Gulë tsaldí ldu'u të lë'ë llni
mientras zuga'a llni lu guë'dchiliu.
Zni gac të shini Dios nanapë llni shtë
më la'ni ldu'u të.

Despuësë de guni'i më ra cusë rë',
Jesús guzia'a nu bëca'chilú më lu rall.

*Guná ra mënë milagrë shtë Jesús
perë gualdídi'i ldu'u rall*

³⁷ Jesús bë'në zihani milagrë ru'bë
lu ra mënë perë adë gualdídi'i ldu'u
rall na më shini Dios. ³⁸ Pues zni
guc cumplir naguni'i Isaías, tubi

nabiadi'dzë shti'dzë Dios guahietë.
Bëquë'ë Isaías:

Dadë, ¿chull gualdí ldu'u diza'quë
shtë hia'a?

¿Chull gualdí ldu'u iurë bëluá'al
pudërë shtë'nël lúhi'?

³⁹ Por ra di'dzë rë' adë bë'nëdi'i
rall gan tsaldí ldu'u rall purquë nu
zac naescritë la'ni mizmë librë shtë
Isaías:

⁴⁰ Dios bë'në ra mënë ciegu nu bë'ni'
naguëdchi ldu'u rall të parë adë
guënádi'i rall con slull,

nu tsasëdi'i rall con ldu'u rall.

Guquin parë adë guëabridídi'i ldu'u rall
con Dadë Dios të gunëac më
lë'ë rall.

⁴¹ Isaías guni'i zndë'ë purquë gunáhi'
lu Jesucristo de quë llëru'bë na
pudërë shtë më.

⁴² Zihani më narnibë'a, gualdí
ldu'u rall lë'ë Jesús perë adë nëdi'i
guëni'i rall delantë lu mënë de quë
na rall shmënë Jesús. Bëdzëbë rall ra
fariseo të parë guëgúdi'i ra fariseo
lë'ë rall la'ni iádu'u. ⁴³ Más bëquitë
ldu'u rall gunë mënë alabar lë'ë rall
quë nihunë rall cumplir voluntá shtë
Dios.

*Ra di'dzë shtë Jesús gunë juzguë ra
mënë*

⁴⁴ Jesús guni'i fuertë:

—El quë natsaldí ldu'i na, lëdë
niá'asëdi'i na rialdí ldu'i sino también
rialdí ldu'i Shtada el quë nabëshe'ldë
na. ⁴⁵ El quë narná lua, rna lu më
el quë nabëshe'ldë na. ⁴⁶ Nahia llni.

Zelda lu guë'dchiliu. Grëtë' el quë
narialdí ldu'i na, adë guëá'nëdi'ill
la'ni nacahi. ⁴⁷ Si talë tubi de
lë'ë të rini të shti'dza, perë adë
rzu'bë diáguëdi'ill shti'dza, lëdë nádi'i
guna condenar mënë ni purquë
adë zëldëdia'a lu guë'dchiliu parë
guna condenar lë'ë ra mënë sino
zelda parë guna salvar ra mënë.

⁴⁸ El quë naguëqué guia'a na nu adë
rialdídi'i ldu'u shti'dza, nápëll el quë
nagunë condenar lë'ëll. Ra di'dzë
nagunia'a lull, ni nagunë condenar
ra mënë ni lúltimë dzë. ⁴⁹ Adë
ruadí'dzëdia'a según voluntá shtëna;

lë'ë Shtada el quë nabëshe'ldë na,

gunibé'ai' na parë guënia'a lu të. Lo quë nabëluá'ahia, na mandamientë shtë Dios. ⁵⁰ Nu rac bé'ahia el quë nagunë cumprir mandamientë shtë Shtada, nápëll vidë eternë. Grë lo quë narnia'a, ze'dë de Shtada; lo quë naguni'i më lua, zni ruadi'dza.

13

Jesús gudibi guëa' ra poshtë

¹ Antsë bédchini laní Pascu, rac bé'a Jesús de quë hia lë'ë iurë bëga'a parë gati më nu guësëa'në më ra shini gusë'dë më; guzëa më lu Shtadë më. Nalë guc shtu'u më ra shini gusë'dë më nananú guë'dchiliu. Guc shtu'u më lë'ë rai' hashtë gati më.

² Hia gualú shtse shtë Pascu, iurní lë'ë mëdzabë bëu' la'ni ldu'u Judas Iscariote, shini Simón. Bë'në mëdzabë parë rac shtu'u Judas gúnëll intriegu lë'ë Jesús guia'a ra contrari shtë më.

³ Jesús hia guc bé'a de quë ze'dë më de Dios nu guëabré më con Dios nu lë'ë Dadë bédë'ë grëtë' pudërë parë Jesús.

⁴ Guasuldí më lu mellë. Iurní bédchisú më lari lu guia'a nanacu më. Bëldi'bi më tubi toallë la'ni më. ⁵ Iurní gudë më nisë la'ni tubi natsë'ë. Guzublú më gudibi më guëa' ra shini gusë'dë më nu bëshá më toallë nanua'a më guëa' shini gusë'dë më parë guëbidchi nisë.

⁶ Iurë bédchini më lu Simón të quíbi' guëa' Simón Pedro, perë Pedro guni'i: —¿Pë lë'ël quíbil guëahia?

⁷ Jesús guchi lu Pedro:

—Iurne' adë riasëdi'il lo quë naquëhuna perë despuësë sí, tsasël.

⁸ Perë Pedro guni'i:

—Jamás adë quíbidil' guëahia.

Jesús guchi lu Pedro:

—Si talë guëzunëdia'a lë'ël, hiadë nádi'il shmëna.

⁹ Guni'i Simón Pedro:

—Iurne' pë Dadë, lëdë niá'asëdi'i guëahia tsatí sino también guiahia nu guëca.

¹⁰ Perë Jesús guni'i:

—El quë naná gualú guzë, adë rquí'nidi'i gázëll stubi, nadë más

guëa'll tsati. Hia lë'ë të limpi ldu'u të perë lëdë grëdi'i të.

¹¹ Guni'i më adë grëdi'i rai' na rai' limpi purquë guc bé'a më chu gunë intriegu lë'ë më. Por ni guni'i më: “Lëdë grëdi'i të na të limpi”.

¹² Despuësë de gudibi më guëa' ra shini gusë'dë më, Jesús bëabré gutë më shabë më; iurní guzubë më stubi lu mellë. Guni'i më:

—¿Gu riasë të lo quë naná bëna?

¹³ Lë'ë të rni'i të nahia mësë nu Dadë shtë të. Napë të rsunë purquë ni nahia. ¹⁴ Pues na, mësë nu Dadë shtë të, gudibia guëa' të nu zac lë'ë të napë quë quibi të guëa' sa' të. ¹⁵ Na bédchi'ba tubi mustrë parë lë'ë të. El mizmë ni gunë të con sa' të ziquë nabëna. ¹⁶ Guldía rnia'a, tubi muzë adë lasáquëdi'll más quë shlámi'; más lasac nabëshe'ldë lë'ë muzë. ¹⁷ Si talë rdë'ë të cuendë lo quë narnia'a lu të nu gunë të cumprin, iurní rquitë ldu'u të.

¹⁸ Adë quëgní'idia'a de grë të. Na rac bé'ahia guadë el quë nagulëhia perë napë quë gac cumprir lo quë narni'i Sagradas Escrituras: “El quë naraunú na, ni bë'në cuntrë na parë gatia”. ¹⁹ Dizdë iurne' rnia'a lu të antsë gac ndë'ë të parë gac bé'a të nahia el quë nagunia'a nu parë tsaldí ldu'u të shti'dza iurë lë'ë ndë'ë gac. ²⁰ Guldía rnia'a lu të, el quë nagunë recibir el quë naná bëshe'lda, ni gunë recibir na, nu el quë nagunë recibir na, ni gunë recibir el quë nabëshe'ldë na.

Guni'i Jesús de quë Judas gúnëll intriegu lë'ë më

(Mt. 26.20-25;

Mr. 14.17-21;

Lc. 22.21-23)

²¹ Iurë gualú guni'i Jesús di'dzë ni, nalë bë'në më llgabe la'ni ldu'u më; nalë gubini ldu'u më. Iurní guni'i më con di'dzë clarë:

—Guldía rnia'a, tubi de lë'ë të gunë intriegu na lu galguti.

²² Ra poshtë guzublú gubi'a rai' lu sa' rai' perë adë bédë'ëdi'i rai' cuendë chu gunë intriegu lë'ë më. ²³ Tubi de lë'ë rai', el quë narac shtu'u më, zúbi'

cula'ni Jesús; caniháuhi'. ²⁴ Simón Pedro bē'nē sēñi con guiá'ai' tē guēna'bē di'dzē nguui ni lu Jesús, chu gunē intriegu lē'ē mē. ²⁵ Iurní nguui ni guni'i lu Jesús:

—Dadē, ¿chull gunē intriegu lē'ēl?

²⁶ Jesús bēquebi:

—Guētiá'ahia pedasē guetēshtildi la'ni platē nu guēdē'ahin ca'a nguui nagunē intriegu na.

Iurní bētia'a Jesús guetēshtildi la'ni platē nu bēdē'ē mē pedasē cua'a Judas Iscariote, shini Simón. ²⁷ Judas bē'nē recibirin; lueguē lueguē Satanás guatē la'ni ldú'ull. Iurní Jesús guni'i lu Judas:

—Lo quē narac shtú'ul gúnēl, bē'nin lueguē.

²⁸ Perē ni tubi de los de más poshtë adē guc bē'adi'i rai' pēzielú guni'i mē zndē'ē lu Judas. ²⁹ Cumē Judas guc tesurērē shtë dumí, bēldá rai' bē'nē rai' llgabē de quē Jesús rac shtu'u tsasi'i Judas lo quē naná rqui'ni lu laní, u tal vez guēdē'ē Judas gu'nē ca'a ra prubi. ³⁰ Despuēsē de lē'ē Judas bē'nē recibir tubi ldē guetēshtildi, lueguē bēru'ull. Hia riu' gue'lē.

Mandamientē cubi shtë Jesús

³¹ Despuēsē de lē'ē Judas bēru'u, Jesús guni'i:

—Iurne' guēlua'a Dios de quē llēru'bē na pudērē shtë nguui nabēshe'ldē mē lu guē'dchiliu, nu zihani mēnē gunē rall alabar Dios por lo quē naguna; guēni'i rall llēru'bē na pudērē shtë mē. ³² Si guēlua'a llēru'bē pudērē shtë Dios por lo quē naguna, también guēlua'a mē llēru'bē na pudērē shtëna. Adē gac ldē'ē mē parē gúni' cumplirin. ³³ Lē'ē tē narac shtua'a, adē zúdia'a con lē'ē tē llēru'bē tiempē. Lē'ē tē tsatili tē na perē cumē ziquē gunia'a lu contrari shtëna más antsē, rnia'a lu tē lo mizmē iurne'. Rnia'a lu tē stubi de quē adē gáquēdi'i tsa tē catē guzēahia. ³⁴ Perē rnehia tubi mandamientē cubi parē lē'ē tē de quē gac shtu'u tē bēchi sa' tē. Cumē ziquē na rac shtua'a lē'ē tē, zníga'a lē'ē tē napē quē gac shtu'u tē sa' tē.

³⁵ Si talē gac shtu'u tē sa' tē de verdá, grē mēnē shtë guē'dchiliu guēdē'ē rall cuendē de quē na tē shmēna.

Guni'i Jesús lu Pedro, gúni' negar lē'ē mē
(Mt. 26.31-35; Mr. 14.27-31; Lc. 22.31-34)

³⁶ Simón Pedro guna'bē di'dzē lu Jesús:

—Dadē, ¿ca tsal?

Jesús guni'i:

—Catē guzēahia, hiadē gáquēdi'i gue'dē náldēl lueguē perē despuēsē, sí, iurní gue'dē náldēl na.

³⁷ Iurní lē'ē Pedro guni'i:

—Dadē, ¿pēzielú gáquēdia'a gue'dē nalda lē'ēl iurne'? Na nahia dispuestē guēnehia vidē shtëna nu gatínúal.

³⁸ Jesús guni'i iurní:

—¿Guéné'el vidē shtēnēl por na? Guldía rnia'a lul, antsē lē'ē gay guēllidchí, guēní'il lu ra mēnē de quē adē runguē bē'adi'il na. Tsunē vuelte guēní'il zni.

14

Jesús na nezē parē gube'e

¹ 'Gulē cue'zē rquēdi'ni ldu'u tē. Gulē tsaldí ldu'u tē Dios nu gulē tsaldí ldu'u tē na. ² Lidchi Shtada nanú zihani lugar parē guēquēreldē tē; si talē adē nádi'in zni, hia nianí'ihia lu tē. Zni gac tsaguēna preparar tubi lugar parē lē'ē tē. ³ Despuēsē de bēna preparar lugar ni, iurní guēabría stubi con lē'ē tē, guēquēreldēnú tē na lidchi Shtada catē quērelda. ⁴ Lē'ē tē nanē tē ca nezē guzēahia nu nanē tē nezē ni. ⁵ Repi Tomás:

—Dadē, adē chu guēnēdi'i ca nezē tsal. ¿Llallē guéné na'a nezē?

⁶ Jesús bēquebi:

—Nahia nezē parē gube'e; na ruadi'dza verdá; rdē'a vidē sin fin; sulē por na gac guēdchini mēnē lu Shtada. ⁷ Si talē lē'ē tē runguē bē'a tē na, nu zac Shtada runguē bē'a tē. Nu lē'ē tē hia runguē bē'a tē lé'i' dizdē iurne' purquē guná tē lu mē.

⁸ Iurní Felipe guni'i:

—Dadë, bëlua'a Dios guëná na'a lúhi', hia con ni na'.

⁹ Guni'i Jesús:

—Felipe, ¿blac tiempë quëbezënúa lë'ë të nu todavía adë guënëdi'i të chu nahia? El quë naguná lua nu zac gunall lu Shtada. Néti'i, ¿pëzielú rná'bël de quë rac shtú'ul guënal lu Dadë Dios? ¹⁰ ¿pëllë adë riasël na quëbezënúa Dadë nu Dadë quëbezënúhi' na? Grë lo quë narnia'a lu të, lëdë shcuendë iúbidia'a; lë'ë Dadë quëbezënúhi' na; lë'ë më quëhunë më shchi'ni më. ¹¹ Gulë tsaldí ldu'u të de quë Dadë quëbezënúhi' na nu na quëbezënúa lë'ë më. Si talë adë rac tsaldídi'i ldu'u të shti'dza, gulë tsaldí ldu'u të na por ra milagrë nabëna delantë lu të. ¹² Guldía rnia'a, el quë natsaldí ldu'i shti'dza, gúnëll mizmë dchi'ni naquëhuna, nu hashtë más cusë nalasac gúnëll purquë guzëahia catë quëbezë Shtada. ¹³ Grëtë' lo quë naguëna'bë të lu Shtada por nombre shtëna, gúnahin. Grë lo quë narna'bë të por nombre shtëna, gúnahin të parë shini Dios guësëdchini labansë lu Dadë Dios. ¹⁴ Na guna cualquier cusë parë lë'ë të, grë lo quë naguëna'bë të por nombre shtëna.

Guni'i Jesús guëshe'ldë më Espíritu Santo

¹⁵ 'Si talë rac shtu'u të na, gulë bëzu'bë diaguë mandamientë shtëna. ¹⁶ Nu guna ruëguë lu Dadë Dios të guëshe'ldë më stubi natsagla'guë guëne'e cunseju parë lë'ë të nu cuezënúhi' lë'ë të parë siempër. ¹⁷ Náhi' Espíritu Santo naruadi'dzë verdá. Ra mëné shtë guë'dchiliu, adë nëdi'i gunë rall recibir lë'ë më purquë adë rnádi'i rall lúhi' nu adë runguë bë'adi'i rall lë'i'; perë lë'ë të runguë bë'a të lë'i' purquë lë'i' quëbezënúhi' lë'ë të. Quëhúni' compa'ni lë'ë të. ¹⁸ Adë guësëá'nëdia'a lë'ë të ziquë bëzebi. Guëabría stubi parë guëquërdënúa lë'ë të. ¹⁹ Stu'pë tiempë quërdënúa lë'ë të perë hia lë'ë mëné shtë guë'dchiliu, adë

guënëdi'i rall lua. Lë'ë të guëná të lua stubi. Lë'ë të guëbani të purquë nabania. ²⁰ Dzë ni guëdë'ë të cuendë de quë na con Shtada unidë na na'a, nu guëdë'ë të cuendë de quë unidë na hia'a, lë'ë të con na. ²¹ El quë narac bë'a nu rzu'bë diaguëll mandamientë shtëna, mëné ni rac shtú'ull na de verdá. Nu Shtada rac shtú'ui' el quë narac shtu'u na, nu zac na rac shtua'a lë'ë narac shtu'u na. Nu guëluá'ahia pudërë shtëna lúhi'.

²² Iurní Judas, lëdë Iscariótëdi'i, guní'ill lu Jesús:

—Dadë, ¿pëzielú rní'il guëluá'al pudërë shtënël lu na'a perë adë guëluá'adi'il pudërë shtënël lu mëné shtë guë'dchiliu?

²³ Jesús guni'i:

—El quë narac shtu'u na de verdá, guëzu'bë diaguëll shti'dza. Shtada gúni' gac shtú'ui' lë'ë nguiu ni, nu Shtada con na guëdchini na'a; guëlezënú na'a lë'ëll. ²⁴ Perë el quë adë rac shtú'udi'i na, tampusquë guëzu'bë diaguëll shti'dza. Diza'quë shtëna nabini të, lëdë shtënëdia'ain sino shtëné Dadë Dios, el quë nabëshe'ldë na lu guë'dchiliu.

²⁵ 'Quëgnia'a lu të grë ndë'ë mientras quëbezënúa lë'ë të ²⁶ perë lë'ë Espíritu Santo, el quë naguëne'e cunseju parë lë'ë të, Shtada guëshe'ldë lë'i'; cuezënúhi' shlugara nu guëluá'ai' lë'ë të grëtë' lo quë nagunia'a lu të. Guëní'i' la'ni ldu'u të, të parë guëagná ldu'u të enseñansë shtëna.

²⁷ 'Paz shtëna guësëana parë lë'ë të, cuedchí ldu'u të. Ra mëné shtë guë'dchiliu gúnëdi'i rall gan cuedchí ldu'u të perë na sí, por na cuedchí ldu'u të. Gulë cue'zë rquëdi'ni ldu'u të. Adë rdzëbëdi'i ldu'u të lo quë naguë gac. ²⁸ Hia bini të de quë guzëahia con Shtada perë guëabría stubi parë guëquërdënúa lë'ë të. Talë de verdá rac shtu'u të na, napë të lëgrë la'ni ldu'u të. Bëa'në të tristë purquë gunia'a lu të: “Guzëahia lidchi Shtada”. Lë'ë më napë më más pudërë quë na. ²⁹ Rnia'a lu të iurne'

të parë iurë lë'ë ndë'ë gac, iurní tsaldí ldu'u të na.

³⁰ 'Hiadë guadi'dzënúdi'irua'a lë'ë të purquë hia mërë guëdchini el quë narnibë'a mënë shtë guë'dchiliu. Lë'ëll nápëdi'ill ni tubi pudërë parë na. ³¹ Napë quë gac zni të parë ra mënë shtë guë'dchiliu, gac bë'a rall de quë lë'ë më bëshe'ldë më na. Gac bë'a rall lo quë naruna, gunibë'a më gúnahin.

'Gulë tsasuldí. Cha guëru'u hia'a de ndë'ë.

15

Comparaciuni shtë hiaguë

¹ Jesús guni'i:

—Nahia ziquë hiaguë nashi naná verdaderë. Shtada quëhapë më hiaguë ni. ² Rchúgui' grë llicu hiaguë nardë'ëdi'i nashi, nu grë llicu hiaguë nanua'a nashi, rqui'ni guëldin nu sunëhin të parë guëne'e másru'u nashi. ³ Lë'ë të na të ziquë llicu hiaguë nanápëdi'i ndiaguë bidchi. Guquin por shti'dza nagunia'a lu të. ⁴ Gulë gac unidë con na. Gulë tsagla'guë tsaldí ldu'u të na, iurní quëbezënúa lë'ë të. Tubi llicu hiaguë adë gáquëdi'i guëdë'ëin nashi si talë adë quëdi'in cula'ni trunquë shtë hiaguë. Mizmë manërë ni na të. Lë'ë të gáquëdi'i guëdë'ë të nashi si talë nádi'i të unidë con na.

⁵ 'Na nahia ziquë trunquë shtë hiaguë; na të ziquë llicu hiaguë. El quë naná unidë con na nu quëbezënúa lë'i, ni el quë naguëne'e zihani nashi. Pues adë gáquëdi'i gapë të nashi lë'ësë të. Con na sí, gac të ziquë tubi hiaguë narne'e nashi. ⁶ El quë nádi'i unidë con na, ni guëzebi të parë guëbidchi ziquë llicu hiaguë të guëdëahin parë tsequin lu gui'i.

⁷ 'Si talë tsagla'guë të, gac të unidë con na, nu adë guëá'ldëdi'i ldu'u të grëtë' nabëluá'ahia lu të. Gulë guna'bë grë lo quë narac shtu'u të, grëtë' guënehia ca'a të. ⁸ Lë'ë Shtada gunë recibir hunurë iurë lë'ë të rdë'ë të zihani nashi. Zni gac të de verdá shmëna. ⁹ Na rac shtua'a lë'ë të ziquë

rac shtu'u Shtada na. Gulë tsagla'guë gac shtu'u të na. ¹⁰ Si talë guëzu'bë diaguë të grë mandamientë shtëna, zni guená mënë de quë rac shtu'u të na de verdá. Mizmë mudë ni rzu'bë diaga grë mandamientë shtë Shtada nu tsagla'guë rac shtua'a Shtada.

¹¹ 'Na ruadi'dza zndë'ë të parë guëquitë ldu'u të con na nu tsu lëgrë ldu'u të siemprë. ¹² Ndë'ë na mandamientë shtëna de quë gac shtu'u të sa' të ziquë na rac shtua'a lë'ë të. ¹³ El quë narac shtu'u amigu shtënell de verdá, rdë'ëll vidë shtënell shlugar amigu ni. Nídi'i más llëru'bë amor quë ndë'ë. ¹⁴ Lë'ë të na të amigu shtëna si talë gunë të cumplir grëtë' lo quë narnibë'ahia. ¹⁵ Adë rní'idia'a na të muzë shtëna purquë ra muzë adë guënëdi'i rall pë runë shlamë rall; más bien rnia'a lu të na të amigu shtëna. Grëtë' nabëluá'ahia lu të, nanë të iurne'. Grëtë' lo quë naguni'i Shtada lua, ni na lo quë nabëluá'ahia lu të. ¹⁶ Adë gudíliidi'i të na sino na gudilia lë'ë të parë gac të shmëna, nu na bëna incarguë lu të de quë gac të ziquë tubi hiaguë narne'e zihani nashi za'quë nu nashi ni adë tsalúdi'in. Grëtë' lo quë narna'bë të lu Shtada por lëa, guëne'e mëhin si talë tsaldí ldu'u të shti'dza. ¹⁷ Zndë rnia'a lu të nu rnibë'ahia lë'ë të de quë gac shtu'u të bëchi sa' të.

Ra mënë shtë guë'dchiliu guëná zá'quëdi'i rall lu të

¹⁸ 'Si talë ra mënë shtë guë'dchiliu, adë guená zá'quëdi'i rall lu të, gulë bédë'ë cuendë guelú adë guná zá'quëdi'i rall lua. ¹⁹ Si talë na të mënë shtë guë'dchiliu, iurní sí, ra mënë niac shtu'u rall lë'ë të cumë rac shtu'u rall sa' rall. Na gudilia lë'ë të ladi ra mënë shtë guë'dchiliu, por ni ra mënë adë rna zá'quëdi'i rall lu të purquë hiadë nádi'i të mënë shtë guë'dchiliu. ²⁰ Gulë bësëagná ldu'u të lo quë nagunia'a lu të: "Ni tubi muzë lasáquëdi'i más quë shlámi!". Si talë guzunaldë mënë na, nu zac lë'ë të sunaldë rall. Ra mënë nagualdí ldu'u grëtë' lo quë nabëluá'ahia lë'ë rall;

nu zac tsaldí ldu'u rall naguëlua'a të lë'ë rall, zac gunë rall recibir shti'dzë të. ²¹ Zndë'ë gunë rall. Guëná zá'quëdi'i rall lu të purquë na të shmëna. Adë runguë bë'adi'i rall el quë nabëshe'ldë na.

²² Lë'ë rall ni tubi faltë nápëdi'i rall si talë adë néldëdia'a lu guë'dchiliu nu si talë adë niuadí'dzëdia'a lu rall, perë iurne' naculpablë rall lu Dios purquë guná rall lua nu bini rall shti'dza. ²³ El quë narná zá'quëdi'i lua, nu lu Shtada rna zá'quëdi'i mënë. ²⁴ Ni tubi faltë niápëdi'i rall si talë adë nihúnëdia'a cusë ru'bë lu rall. Ni tubi mënë adë bë'nëdi'ill cumë ziquë bëluá'ahia lu rall, perë hia lë'ë rall guná rall grëtë' ra cusë rë' perë siemprë rna zá'quëdi'i rall lua nu rna zá'quëdi'i rall lu Shtada. ²⁵ Zndë'ë gac parë gac cumplir ra di'dzë nanaquë la'ni lëy nabë'në rall recibir. Rni'in: "Guná zá'quëdi'i rall lua sin pë lu nezë".

²⁶ Perë iurë guëdchini el quë nangunë consolar lë'ë të, guëni'i favurë de na. Guëshe'lda lë'i parë cuezënúhi' lë'ë të. Guëdchíni' por partë shtë Shtada nu guëni'i lu të purë verdá purquë nádí'i' bishi. ²⁷ Nu lë'ëga'a të también guadi'dzë të favurë de na lu ra mënë; gac të testigu shtëna purquë gulezënú të na dizdë guzublúa shchi'nia.

16

¹ Rnia'a lu të grë ra cusë rë' parë gac preparadë të, të adë guëazë guëtëdi'i të iurë guëdchini cusë mal. ² Guëgú ra mënë lë'ë të iádu'u nu guëdchini iurë quini mënë lë'ë të. Guëni'i rall de quë ni na voluntá shtë Dios iurë quini rall lë'ë të. ³ Zndë'ë gac purquë nunquë adë runguë bë'adi'i ra mënë shtë guë'dchiliu Dadë Dios nu runguë bë'adi'i rall na. ⁴ Zndë'ë rnia'a lu të, të iurë guëga'a iurë, iurní guëagná ldu'u të hia grëtë' ndë'ë gunia'a lu të.

Lo quë narunë Espíritu Santo

'Adë guní'idia'a lu të ra cusë rë' dizdë guzublú shchi'nia purquë na

quëbezënúa lë'ë të iurní, ⁵ perë iurne' guzëahia parë cuezënúhia më el quë nabëshe'ldë na. Perë ni tubi de lë'ë të adë guna'bë dí'dzëdi'i të lua: "¿Pëzielú tsal?" ⁶ Bini të de quë guzëahia, por ni bëa'në të tristë ⁷ perë rnia'a lu të verdá, mejurë nahin parë lë'ë të. Guzëahia purquë si talë adë tsádia'a, adë guídëdi'i më naguëne'e cunseju parë lë'ë të, perë si talë guzëahia, guëshe'lda lë'i'; cuezënúhi' lë'ë të. ⁸ Iurë lë'ë më guëdchini, guëni'i' lu ra mënë të gac bë'a rall blac duldë quëhunë rall. Guëluá'ai' tubi nezë ldi shtë Dios, nu guëni'i' de quë gunë Dios juzguë ra mënë shtë guë'dchiliu. ⁹ Napë rall duldë purquë adë gualdídi'i ldu'u rall na. ¹⁰ Tsasë rall pë runë cuntienë nezë ldi shtë Dios purquë na guzëahia catë quëbezë më. Hia lë'ë të adë guënádi'i të lua. ¹¹ Tsasë rall de quë nanú juici shtë Dios purquë hia nacondenadë lë'ë narnibë'a lë'ë ra mënë shtë guë'dchiliu.

¹² Nápërua'a más lo quë narac shtua'a guënia'a lu të perë lë'ë të adë gáquëdi'i tsasë të iurne'. ¹³ Perë iurë lë'ë Espíritu Santo guëdchíni', lë'ë më guëlua'a më lë'ë të grëtë' verdá purquë nídi'i bishi la'ni ldú'i'. Adë guëni'idi'i' por partë shcuéndi'; más bien guëni'i' lu të lo quë nabíni' de Shtada. Gac bë'a të lo quë naguër gac por pudërë shtë Espíritu Santo. ¹⁴ Lë'ë Espíritu Santo guëluá'ai' nahia më ru'bë. Guëluá'ai' shti'dza parë gac bë'a të, parë guëdë'ë të cuendë pë runë cuntienë shti'dza. ¹⁵ Grëtë' lo quë nanapë Shtada, shtëna; por ni gunia'a lu të lë'ë Espíritu Santo gúni' recibir lo quë naná shtëna nu guëluá'ai' lë'ë të parë tsalú guëdë'ë të cuendë shti'dza.

Rbini ldu'u të perë guëabré guëquitë ldu'u të

¹⁶ 'Stu'psë runë faltë, hia guënádi'i të lua perë por dupë'në másru'u tsadzé iurní sí, guëná të lua purquë hia guzëahia catë quëbezë Shtada.

¹⁷ Iurní bëldá ra shini gusë'dë më guna'bë di'dzë rai' lu sa' rall:

—¿Pë runë cuntienë ra di'dzë rë: “Stu'psë runë faltë hia guëná'di'i të lua perë por dupë'në másru'u sí, guená të lua”? ¿Pëzielú rní'i: “Purquë guzëahia catë quëbezë Shtada”?

¹⁸ Guagla'guë guni'i rall:

—¿Pë runë cuntienë stu'psë nu despuësëga'a stu'psë? Adë chu riasëdi'i pë quëadi'dzë më.

¹⁹ Jesús guc bë'a de quë rac shtu'u rai' guëna'bë di'dzë rai'. Iurní guni'i më:

—Quëgna'bë di'dzë të lu sa' të shcuendë lo quë nagunia'a lu të: “Runë faltë stu'psë; hiadë guëná'di'i të lua perë despuësë másru'u tsadzë, guëabrí të guená të lua”. Ni rac shtu'u guëna'bë di'dzë të lu sa' të. ²⁰ Guldía rnia'a, lë'ë të gu'në të nu ldaguë tristë la'ni ldu'u të perë ra mënë shtë guë'dchiliu, guëquitë ldu'u rall purquë rná'di'i rall lua. Aunquë lë'ë të guëa'në të con galriá ldu'u, despuësë guëquitë ldu'u të. ²¹ Cumë tubi na'a iurë lë'ë na'a bëga'a shiurë galë shini na'a, rdzëbë na'a nu rbini ldu'u na'a por dulurë, perë despuësë lë'ë me'dë bédchini guë'dchiliu, hia adë rëagná ldu'u na'a dulurë. Iurní guëquitë ldu'u na'a purquë gulë tubi me'dë lu guë'dchiliu. ²² Zni zac lë'ë të; rbini ldu'u të iurne', perë na napë quë guëabrí. Guënahia lu të stubi; iurní nalë guëquitë ldu'u të, tubi cusë lëgrë; adë chu guëdchisúdi'in de lë'ë të.

²³ 'Dzë ni hiadë guëná'bëdi'i di'dzë të lua ni tubi cusë. Guldía rnia'a, lë'ë Dadë Dios guëne'e grëtë' lo quë naguëna'bë të lúhi'. Guëne'e mëhin si talë guëna'bë të por na. ²⁴ Hashtë iurne' adë guná'bëdi'i të lu Dadë por na. Rnia'a lu të, gulë guna'bë lu më. Guëne'e më lo quë narunë faltë të parë guëquitë ldu'u të de verdá.

Bëna gan lu narnibë'a mënë shtë guë'dchiliu

²⁵ 'Hia gunia'a lu të grë ra cusë rë' por comparaciuni, perë guëdchini iurë hiadë guadí'dzëdia'a por comparaciuni sino quë iurní guadi'dza

clarë shcuendë Dadë. ²⁶ Dzë ni lë'ë të guëna'bë të lu Shtada por lëa purquë iurní rquí'nidi'i guëna'ba lu më por lë'ë të ²⁷ purquë lë'ë Shtáda'a rac shtú'ui' lë'ë të. Rac shtu'u më lë'ë të purquë rac shtu'u të na nu rialdí ldu'u të de quë beldë guëdchinia de Dios. ²⁸ Bërua'a catë quëbezë Shtada nu bédchinia lu guë'dchiliu, perë iurne' guësa'na lë'ë guë'dchiliu parë guëabrí con lë'ë Shtada.

²⁹ Iurní ra shini gusë'dë më guni'i:

—Iurne' sí, quëadí'dzël clarë sin adë quëhunë dchí'nidi'il comparaciuni. ³⁰ Iurne' rialdí ldu'u na'a lë'ël nu nanë na'a riasël grë cusë. Rquí'nidi'il chu guëna'bë di'dzë lul. Rialdí ldu'u na'a de quë bédchínil por partë shtë Dios.

³¹ Jesús repi:

—¿Gu gualdí ldu'u të iurne'? ³² Guná, guëdchini iurë nu mizmë iurne', lë'ë të guërë'tsë të cadë lë'ë të tubi ladë. Iurní guësa'në të na tubsia, perë adë zúdia'a tubsia purquë lë'ë Shtada quëbezënúhi' na. ³³ Rnia'a lu të grëtë' ndë'ë të parë cuedchí ldu'u të por na. Ra mënë shtë guë'dchiliu guëzac zi rall lë'ë të perë gulë bëquitë ldu'u të. Bëna gan lu narnibë'a mënë shtë guë'dchiliu.

17

Jesús guna'bë lu Dios por shini gusë'dë më

¹ Despuësë gualú biadi'dzë më grë ra cusë rë', gubi'a më lu gube'e nu guni'i më:

—Dadë, hia lë'ë iurë bëga'a. Bëlua'a ra mënë de quë shínil náhi' personë ru'bë delantë lul. Iurní shínil guëquëbi' nal personë ru'bë delantë lu rall. ² Bënë'el pudërë guahia parë guëribë'ahia grëtë' ra mënë narëta' lu guë'dchiliu, nu iurne' napa derechë guëdë'a vidë sin fin parë mënë nabënë'el parë na. ³ Parë gapë ra mënë vidë sin fin, napë quë gunguë bë'a rall lë'ël nu napë quë gunguë bë'a rall na. Nahia shínil nabëshé'ldël lu guë'dchiliu. Sulë lë'ël nal Dios verdaderë.

⁴ 'Siempre bèluá'ahia lu ra mënë llëru'bë na pudërë shtënël. Bëna gan grëtë' dchi'ni nabënë'el guna. ⁵ Bë'në honrar na culá'nil ziquë antsë lë'ë guë'dchiliu cueshtë, quëbezënúa lë'ël.

⁶ 'Grë ra mënë nagulël ladi ra mënë shtë guë'dchiliu, bënë'el lë'ë rall parë na; na rall shmëna. Bëluá'ahia lu rai' pudërë shtënël nu bëzu'bë diaguë rai' diza'quë shtënël. ⁷ 'Iurne' rdë'ë rall cuendë de quë pudërë nanapa, bënë'el guiahia. ⁸ Grë ra di'dzë naguní'íl lua, biadi'dza lu rai' nu bë'në rai' recibir ra di'dzë ni. Hia gualdí ldu'u rai' de verdá de quë bëshé'ldël na lu guë'dchiliu. Nanë rai' zelda por ordë shtënël.

⁹ 'Na runa ruëguë por lë'ë rai' iurne'. Adë rúnëdia'a ruëguë por ra mënë shtë guë'dchiliu sino por ra mënë nabënë'el parë na purquë shtënël lë'ë rai'. ¹⁰ Grë ra mënë ni nashtënël nu na rai' shtëna. Por lë'ë rai' zihani mënë guná rall pudërë shtëna.

¹¹ 'Na adë guëá'nëdia'a lu guë'dchiliu, perë lë'ë rai' sí, guëa'në rai' lu guë'dchiliu. Hia lë'ë na gueldë guëzëa catë quërdël. Santo nal, nia Dadë. Gupë lë'ë rai' con pudërë shtënël grë ra nabënë'el parë na parë gac rai' unidë ziquë lë'ël nu na unidë na hia'a. ¹² Iurë quëbezënúa lë'ë nabënë'el parë na, gupa lë'ë rai'. Ni tubi adë chu bënítidí'i sino el quë nagulë parë gac condenádëll. Zni guquin parë gac cumplir naná escritë la'ni Sagradas Escrituras de lë'ël.

¹³ 'Iurne' Dadë, mërë gueldë guëzëa catë quëbézël perë mientras zugá'ahia stúpë'në lu guë'dchiliu, rnia'a lul grë ra cusë rë', guini naná guëquë diaguë di'dzë rë'. Guëquitë ldu'u rai'; mizmë lëgrë nanapa gapë rai' guëdubi tiempë. ¹⁴ Na bèluá'ahia diza'quë shtënël lu rai' perë ra mënë shtë guë'dchiliu, adë rna zá'quëdi'i rall lu rai'. Grë rai' nabëquë diaguë shtí'dzël, adë na rai' ziquë mënë shtë guë'dchiliu; igual ziquë na, adë rianáldëdi'i rai' tēchi ra cusë shtë guë'dchiliu. ¹⁵ Adë rná'bëdia'a, Dadë, de quë guëgul lë'ë rai' lu

guë'dchiliu, sino rac shtua'a gápël lë'ë rai' lu ra cusë shtë mëdzabë. ¹⁶ Cumë ziquë na, adë nádia'a mënë shtë guë'dchiliu, nu lë'ë rai' adë nádi'i rai' mënë shtë guë'dchiliu. ¹⁷ Por shtí'dzël bë'në gac rai' santu parë lë'ël. Grë diza'quë shtënël na verdá. ¹⁸ Cumë ziquë bëshé'ldël na lu ra mënë shtë guë'dchiliu, zni zac bëshé'lda lë'ë rai' lu ra mënë shtë guë'dchiliu. Guëni'inú rai' shtí'dzël lu rall. ¹⁹ Quëhuna apartar mizmë na parë bien shtë rai' tē gac rai' completamente entregadë lu voluntá shtënël. Gac cumplir ndë'ë, Dadë, por shtí'dzël naná verdá.

²⁰ 'Perë adë rná'bëdia'a sulamëntë por lë'ë rai', sino también por grëtë' natsaldí ldu'i shtí'dza iurë guadi'dzë rai' diza'quë. ²¹ Grëtë' ra mënë ni natsaldí ldu'i shtí'dza, quëhuna ruëguë gac rai' unidë, Dadë. Gapë rai' tubsë llgabë ziquë na hia'a unidë nu nadápa'a mizmë llgabë. Bë'në compañi lë'ë rai' parë gac rai' unidë con lë'ë hia'a, Dadë, parë ra mënë shtë guë'dchiliu, gac bë'a rall lë'ël bëshé'ldël na. ²² Lë'ë dereché nu pudërë nabënë'el parë na, bédé'ehia parë lë'ë rai' parë gac rai' unidë ziquë lë'ë hia'a na hia'a unidë. ²³ Ziquë quëbezënúa lë'ë rai' nu quëbezënul na, zni rac shtua'a gac rall unidë completamente con lë'ë hia'a parë ra mënë shtë guë'dchiliu, guëdë'ë rall cuendë lë'ël bëshé'ldël na nu guëdë'ë rall cuendë de quë rac shtú'ul lë'ë rall mizmë manërë ziquë rac shtú'ul na.

²⁴ 'Dadë lë'ël bënë'el grëtë' ndë'ë, nu rac shtua'a de quë catë quëbézël nu zac lë'ë rai' cuezë rai'. Rac shtua'a catë nezë guëquërela nu lë'ë rai' guëquërelde rai' tē parë guená rai' lugar za'quë lu gubë'e. Guená rai' pudërë nabënë'el purquë nalë rac shtú'ul na antsë lë'ë guë'dchiliu cueshtë. ²⁵ Dadë, lë'ël rúnël bien guëdubi tiempë perë ra mënë shtë guë'dchiliu, adë runguë bë'adi'i rall lë'ël, perë na sí, runguë bë'ahia lë'ël nu lë'ë ra nagualdí ldu'i lë'ël, rdë'ë rai' cuendë de quë lë'ël bëshé'ldël

na. ²⁶ Bëluá'ahia lë'ë rai' parë gun-guë bë'a rai' chu nal, nu todavía tsagla'guë guëluá'aru'uhia lë'ë rai' parë gac shtu'u rai' sa' rai' ziquë rac shtú'ul na; mizmë amor shtëna gapë rai' la'ni ldu'u rai' parë sa' rai'.

18

Guna'zi ra mënë mal lë'ë Jesús
(Mt. 26.47-56; Mr. 14.43-50;
Lc. 22.47-53)

¹ Despuësë de gualú biadi'dzë Jesús ra di'dzë rë', bëru'u më con ra shini gusë'dë më parë zia'a rai' stubi ladë rua' tubi rugi guëë'gu nalë Cedrón. Nga'li naquë tubi lahuertë, nu guatënú Jesús ra shini gusë'dë më. ² Nu Judas, lë'ë naná rac shtu'u gúnëll intriegu Jesús, nanëll lugar ni purquë zihani vësë guanú Jesús lë'ë rai' ndë. Nu nga'li rdëá rai' antsë. ³ Zni bënë Judas; bédchínill con tubi shcua'a mënë con bëldá guëshiágu'u. Ra jëfë shtë ra bëshuzi con ra fariseo bëshe'ldë rall lë'ë mënë ni. Nua'a rall lintërnë nu grëaguë parë guëzianí. Nua'a rall spadë. ⁴ Hia rac bë'a Jesús grëtë' lo quë nanagac; iurní bëru'u më ladi ra shmënë më nu guni'i më lu ra mënë:

—¿Chu rguili tē?

⁵ Lë'ë rall bëquebi:

—Rguili na'a Jesús de Nazaret.

Jesús guni'i iurní:

—Na ndë'ë.

Lë'ë Judas nabënë intriegu Jesús, zugá'all con ra mënë ni. ⁶ Iurë lë'ë Jesús guni'i: “Na ndë'ë”, iurní bëazë guetë rall nu gulaguë rall lu guiu'u.

⁷ Iurní guni'i më stubi:

—¿Chull rguili tē?

Lë'ë rall guni'i rall:

—Jesús de Nazaret.

⁸ Jesús repi lu rall iurní:

—Hia gunia'a lu tē de quë na ndë'ë.

Si talë rguili tē na, gulë bëne'e sí, tē parë guzëá ra shmëna.

⁹ Zni guc parë gac cumplir di'dzë naguni'i Jesús antsë: “Grëtë' el quë nabënë'el parë na, ni tubi adë gunítidia'a”. ¹⁰ Iurní lë'ë Simón Pedro nápi' tubi spadë; gulúhi' spadë nu

bëchúgui' diaguë ladë ldi tubi naná lë Malco. Malco na muzë shtë jëfë shtë ra bëshuzi. ¹¹ Perë Jesús repi lu Pedro: —Bëguëu' spadë shtënl shlugarin. Si talë según voluntá shtë Shtada ze'dë parë sac zia, napë quë guna cumplirin.

Guanú rall Jesús lu bëshuzi más narnibë'a
(Mt. 26.57-58; Mr. 14.53-54;
Lc. 22.54)

¹² Iurní lë'ë ra mënë con coman-dante shtë ra soliar nabëshe'ldë contrari shtë Jesús, guna'zi rall lë'ë më parë gua'a rall lë'ë më prësi. Bëldi'bi rall guia'a më. ¹³ Lueguë bia'a rall lë'ë më lu Anás naná suëgrë Caifás. Izë ni Caifás guc bëshuzi namás narnibë'a. ¹⁴ Caifás rë' mizmë naguni'i lu ra më israelitë: “Más mejurë parë lë'ë hia'a gati tubsë nguui quë guëdubi naciuni tsalú”.

Pedro zu rualdëa' lidchi Anás
(Mt. 26.69-70; Mr. 14.66-68;
Lc. 22.55-57)

¹⁵ Simón Pedro con stubi ra poshtë, guanaldë rai' lë'ë Jesús. Lë'ë stubi poshtë ni na el quë nanë Caifás naná bëshuzi namás narnibë'a. Guatënú poshtë ni Jesús rualdëa' lidchi Anás.

¹⁶ Pedro bëa'në fuërë rua' puertë shtë nezë. Iurní bëru'u lë'ë poshtë nananë lë'ë jëfë shtë ra bëshuzi. Lë'ë poshtë ni guchi lu na'a narapë rua' puertë parë tsutë Pedro. ¹⁷ Iurní lë'ë na'a guna'bë dí'dzëll lu Pedro:

—¿Pë nu lë'ëll nal shmënë nguui rë'?

Pedro bëquebi:

—Aquëdi'i, nádia'a shmënë nguui ni.

¹⁸ Cumë nalë naldë dzë ni, ra muzë con ra soliar bëntsa'u tubi guërdë tē parë bëcue'e rall gui'i tē guëdzë'ë rall. Nu zac Pedro zuga'a con lë'ë rall. Quëtsë'ë Pedro rua' gui'i.

Guna'bë di'dzë Anás lu Jesús
(Mt. 26.59-66; Mr. 14.55-64;
Lc. 22.66-71)

¹⁹ Lë'ë Anás, tubi jëfë shtë ra bëshuzi, guzublú guna'bë dí'dzëll lu Jesús shcuendë ra shini gusë'dë më nu pë ldai' rlua'a më. ²⁰ Repi Jesús:

—Na biadi'dza delantë lu grë mënë. Bëluá'ahia la'ni ra iádu'u nu hashtë iádu'u ru'bë, grëtë' lugar catë rdëa ra mënë israelitë. Ni tubi cusë adë guni'idia'a naga'chi. ²¹ ¿Pëzielú rna'bë dí'dzël lua pë cusë bëluá'ahia? Gulë guna'bë di'dzë lu ra mënë nabini shti'dza. Nanë rall ldai' lo quë bëluá'ahia.

²² Iurë lë'ë Jesús guni'i zndë'të, tubi soliar shtë iádu'u nazuga'a guëlladchi, gulubëll lu më nu guni'ill:

—¿Pë zni'i rquëbil lu jëfë shtë ra bëshuzi?

²³ Jesús repi:

—Si talë gunia'a mal, bëlua'a nia pë mal bëna perë si talë gunia'a verdá ¿pëzielú gulubëll lua?

²⁴ Iurní lë'ë Anás bëshe'ldë lë'ë më lu Caifás. Li'bi guia'a më. Caifás na bëshuzi narnibë'a más entrë grë ra bëshuzi.

Pedro guni'i lu ra mënë de quë adë guënëdi'i lë'ë Jesús

(Mt. 26.71-75; Mr. 14.66-72; Lc. 22.58-62)

²⁵ Perë Pedro tsagla'guë quëgtsë'ëi' rua' gui'i con ra mënë. Iurní guchi ra mënë:

—¿Pë nul lë'ël nal shmënë Jesús?

Pedro bë'në negar; guni'i':

—Aquëdi'i, nádia'a shmënë Jesús.

²⁶ Iurní guna'bë di'dzë tubi muzë shtë Caifás, muzë ni nall shfamili shtë nguiu nabëchuguë Pedro diágui'. Guni'i muzë ni lu Pedro:

—¿Pë nul lë'ël gunahia la'ni lahuertë con Jesús?

²⁷ Pedro bë'në negar stubi. Mizmë iurní bëllidchí tubi gay.

Jesús zuga'a lu Pilato

(Mt. 27.1-2, 11-14; Mr. 15.1-5; Lc. 23.1-5)

²⁸ Iurní bia'a rall Jesús lu palaci catë gunë gubernadurë juzguë. Hia ze'dë grëgue'lë iurní. Ra contrari shtë Jesús adë guatëdi'i rall la'ni palaci parë guëa'në rall limpi según custumbrë religiusë shtë rall. Zni nanú permisi gau rall shtse shtë Pascu. ²⁹ Por ni Pilato bëru'u parë guagní'ill lu rall:

—¿Pë mal bë'në hiembrë rë'?

³⁰ Guni'i rall:

—Si talë nádi'ill hiembrë mal, adë chu guëdë'nëdi'i intriegu lë'ëll.

³¹ Iurní Pilato repi:

—Gulë bia'a lë'ëll mizmë lë'ë të nu gulë bë'në juzguë lë'ëll según narni'i lëy shtë të.

Ra contrari shtë Jesús bëquebi:

—Perë lë'ë na'a nápëdi'i na'a derechë parë guëdini na'a ni tubi mënë gátill.

³² Zni guc parë gac cumplir shti'dzë Jesús naguni'i más antsë parë gac bë'a rall lla mudë gati më. ³³ Iurní Pilato bëabrí guatë la'ni palaci; iurní guná'bëll lë'ë Jesús nu guni'i Pilato:

—¿Pë lë'ël nal Rëy shtë ra më israelitë?

³⁴ Jesús repi:

—¿Pë ni rna'bë dí'dzël por shcuëndël u nu chu stubi guni'i lul chu nahia?

³⁵ Pilato guni'i:

—Nádia'a më israelitë. Mizmë mënë sa'l con ra jëfë shtë ra bëshuzi, bë'në rall intriegu lë'ël lua ziquë tubi më mal. Guni'i lua pë mal bë'nëll.

³⁶ Guni'i më:

—Nahia Rëy shtë gobiernë nanádi'i ziquë gobiernë shtë guë'dchiliu. Si talë gobiernë shtëna niac ziquë gobiernë shtë guë'dchiliu, pues niadildi shmëna parë gáquëdi'i intriegu na guia'a ra më israelitë. Perë iurne' rnia'a lul de quë rribë'ahia; nahia Rëy perë lëdëdi'i rëy shtë guë'dchiliu.

³⁷ Iurní Pilato repi:

—Rní'il de quë nal tubi Rëy.

Jesús guni'i:

—Nahia Rëy ziquë quëgní'il, parë ni gula lu guë'dchiliu. Zelda lu guë'dchiliu parë guadi'dza verdá. Grëtë' el quë narac shtu'u guini verdá, ni rdë'ë rall cuendë shti'dza.

³⁸ Pilato repi:

—¿Pë runë cuntienë di'dzë, verdá?

Guni'i mënë gati Jesús

(Mt. 27.15-31; Mr. 15.6-20; Lc. 23.13-25)

Despuësë de gualú guna'bë di'dzë Pilato di'dzë rë', bëru'ull stubi parë guadi'dzënull ra contrari shtë Jesús. Guni'i Pilato:

—Ni tubi delitë adë rdzëlëdia'a shtë nguiu rë' ³⁹ perë ziquë tubi custumbrë, guëdë'a libertá tubi prësi la'ni dzë laní shtë Pascu. ¿Sëldahia Jesús rëy shtë të, u pë rni'i të?

⁴⁰ Iurní grë ra mënë gurushtiá rall:

—Adë rldá'adi'il Jesús; bédë'e libertá parë Barrabás.

Barrabás na tubi nguba'në, tubi më dushë.

19

¹ Iurní lë'e Pilato gunibë'a guanú Jesús galnë con chicuti. ² Ra suldadë bëntsa'u rall tubi coronë guitsë nu gulú rallin guëc Jesús nu bëgacu rall lë'e më tubi lari color guindë.

³ Lueguë guabi'guë rall lu më; bënë rall burnë. Guni'i rall:

—Guëbani Rëy shtë ra më israelitë.

Gulubë rall lë'e më.

⁴ Iurní Pilato bëabrill; bërú'ull nu répill lu ra mënë:

—Gulë guná, rguhia nguiu rë' delantë lu të parë guëdë'e të cuendë de quë adë rdzëlëdia'a ni tubi delitë parë lë'ëll.

⁵ Iurní bërú'u Jesús con coronë guitsë zubë guëc më nu nacu më tubi lari color guindë. Iurní Pilato repi:

—Lë'e nguiu ndë'e.

⁶ Iurë ra jëfë shtë ra bëshuzi con ra soliar shtë iádu'u, guná rall lë'e më, guzublú gurushtiá; guni'i rall:

—Quëll lu cruz. Quëll lu cruz.

Pilato guni'i:

—Gulë bia'a lë'ëll nu gulë bëquë'e lë'ëll lu cruz purquë adë rdzëlëdia'a ni tubi delitë nabë'nëll.

⁷ Perë ra contrari shtë më bëquebi rall:

—Lë'e na'a napë na'a tubi lëy; según lëy shtë na'a rni'in de quë gati mënë ni purquë guní'ill nall shini Dios.

⁸ Iurë Pilato bini zndë'e, másru'u bédzëbëll. ⁹ Iurní bëu'll stubi la'ni palaci nu guna'bë dí'dzëll lu Jesús:

—¿Chu mënëll?

Perë Jesús adë bëquëbidi'i'.

¹⁰ Iurní repi Pilato:

—¿Pë adë guëquëbidi'il lua chu mënëll? ¿Ni mudë adë guënëdi'il napa

puđerë parë guna crucificar lë'ëll nu zac napa puđerë parë guënehia libertá lë'ëll?

¹¹ Jesús guni'i:

—Ni tubi puđerë nápëdi'il parë na si talë Dios adë bënë'edi'i' puđerë. Por ni rnia'a lul de quë ra nabë'në intriegu na lul, ni napë mayurë duldë. Na rall más pecadurë quë lë'ëll.

¹² Dizdë iurní Pilato gudílill manërë parë guëdë'ëll libertá lë'e Jesús, perë ra contrari shtë më gurushtiá rall:

—Si talë guëldá'al nguiu rë', nádi'il amigu shtë rëy César, el quë narnibë'a lë'e hia'a. Cualquier el quë nagac rëy, ni quëhúnëll cuntrë gobiernë shtë César.

¹³ Iurë bini Pilato di'dzë rë', gunibë'all guëru'u Jesús lugar ni nu Pilato guzúbëll lu tribunal shtë'nëll, lugar naná lë Gabata con dizé hebreo. Lë ni runë cuntienë, Empedrado, lugar catë nanú pisë shtë cemëntë.

¹⁴ Guc visperë shtë Pascu, iurë bënë'në mënë preparar laní. Mizmë dzë ziquë guërudë dzë, iurní Pilato guni'i lu ra contrari shtë Jesús:

—Ndë'e na rëy shtë'në të.

¹⁵ Lë'e rall gurushtiá rall; guni'i rall:

—Gátill, gátill, quëll lu cruz.

Pilato guni'i:

—¿Ni mudë guna crucificar rëy shtë'në të?

Perë ra jëfë shtë ra bëshuzi bëquebi rall:

—Lë'e na'a sulë tubsë rëy napë na'a. Nall rëy César, el quë narnibë'a más la'ni guë'dchiliu.

¹⁶ Con ndë'e Pilato bënë'nëll intriegu lë'e Jesús lu rall parë gati më lu cruz. Bia'a rall lë'e më de ndë.

Cuë më lu cruz

(Mt. 27.32-44;

Mr. 15.21-32;

Lc. 23.26-43)

¹⁷ Nua'a më cruz. Zia'anú rall lë'e më lugar nalë Calavera, di'dzë hebreo lëhin Gólgota. ¹⁸ Nga'li bënë'në rall crucificar lë'e më con chupë mënë mal, tubi rall cadë tubi cu', hia lë'e Jesús guëláu. ¹⁹ Pilato bëquë'e tubi letrërë narni'i: “Jesús de Nazaret, rëy shtë naciuni Israel”. Quë letrërë guëc

cruz. ²⁰ Cantidá mënë narëta' ndë, bi'ldi rall letrëre ni purquë lugar catë cuë më lu cruz naquë guëlladchi rua' ciudá Jerusalén. Lë'ë letrëre ni naescritë con dizë hebreo, nu dizë griego, nu dizë latín. ²¹ Ra jëfë shtë ra bëshuzi guni'i rall lu Pilato:

—Adë rquë'ëdi'il “Rëy shtë naciuni Israel” sino más bien bëquë'ë lo quë naguní'ill: “Nahia Rëy shtë naciuni Israel”.

²² Perë Pilato bëquebi:

—Lo quë nabëquëa'a, zni guëa'nin.

²³ Despuësë lë'ë ra suldadë bëquë'ë rall lë'ë më lu cruz, iurní bëtëá rall shabë më nu gudi'dzë rall lari ni. Gulú rallin tapë ldë, tubi ldëgahin parë cadë tubi suldadë. Iurní guna'zi rall lari capë. Nahin tubi lari mantë, lari intëre de tubsë hili. ²⁴ Ra suldadë guni'i rall lu sa' rall:

—Adë chu guëché'zëdi'in; más mejurë guëdchíta'a guë'ë dado të parë nia'a chu gunë gan lari rë'.

Zni guc cumplir Sagradas Escrituras narni'i: “Gudi'dzë rall shaba, perë stubi ldëhin gudchitë rall guë'ë dado”. ²⁵ Zndë bè'në ra suldadë rumanë.

Guëa' cruz shtë Jesús quëbezë shni'a më nu quëbezë béldi' lë María naná tse'lë Cleofas. Nu quëbezë María Magdalena guëa' cruz. ²⁶ Iurë Jesús guná më lu shni'a më, zugá'ai' cula'ni poshtë namás rac shtu'u më, repi më lu shni'a më:

—Nanë, lë'ë shínil ni'i. Gápi' lë'el.

²⁷ Nu guni'i më lu poshtë ni:

—Lë'ë shní'al ni'i.

Dizdë iurní lë'ë poshtë ni bë'ni' recibir lë'ë María lidchi poshtë.

Guti Jesús

(Mt. 27.45-56; Mr. 15.33-41; Lc. 23.44-49)

²⁸ Despuësë de ndë'ë, cumë Jesús rac bë'a më de quë grëtë' guc cumplir nu parë gac cumplir la'ni Sagradas Escrituras, guni'i më:

—Rbidcha.

²⁹ Nga'li zuga'a tubi mbluri gadzë vini hi'. Iurní guna'zi ra suldadë tubi spongë; bëga'dzë rallin con vini nu bëzu'bë rall spongë ni guëc tubi

hiaguë shtë hisopo. Iurní bëdchi'guë rallin rua' Jesús. ³⁰ Jesús gudchi më guëc spongë ni, Bii' më vini; iurní guni'i më:

—Grëtë' guc cumplir.

Iurní bërë'ngu më nu bë'ni' intriegu espíritu shtëhi' lu Dios.

Tubi suldadë bëquë'ë lansë cula'ni Jesús

³¹ Stubi dzë antsë gac laní, dzë narzi'i ldu'u mënë, ra mënë israelitë adë nëdi'i rall guëa'në ra cuerpë lu cruz parë dzë narzi'i ldu'u mënë, pues dzë ni na dzë descansë nu nalë laní ru'bë na. Nu na dzë delicadë. Por ni guna'bë rall lu Pilato parë quitsu suldadë guëa' ra naquë lu cruz parë gati rall nu tsabsú cuerpë shtë rall lu cruz. ³² Iurní ra suldadë bëdchini rall guëa' cruz. Guditsu rall guëa' primëre naquënu më lu cruz. Nu guditsu rall guëa' stubi naquë stubi cu'. ³³ Perë guabi'guë rall lu Jesús; guná rall hia guti më. Por ni adë gudítsudi'i rall guëa' më.

³⁴ Perë tubi suldadë bëquë'ëll lansë cula'ni më. Iurní bëru'u rënë con nisë. ³⁵ El quë naruadi'dzë ndë'ë gunall nu rni'ill verdá nu rac bë'all de quë verdá ruadí'dzëll të parë lë'ë të tsaldí ldu'u të zndë'ë ³⁶ purquë zndë'ë guzac parë gac cumplir Sagradas Escrituras narni'i: “Adë gudítsudi'i rall ni tubi ba'cu shtëni'”. ³⁷ Nu stubi partë shtë Escrituras rni'i: “Guëbi'a rall lu el quë nabëquë'ë rall lansë”.

Jesús bëga'chi

(Mt. 27.57-61; Mr. 15.42-47; Lc. 23.50-56)

³⁸ Despuësë de gualú grëtë' ndë'ë, José më guë'dchi Arimatea, guagná'bëll permisi lu Pilato parë guá'all cuerpë shtë Jesús të tsacá'chill lë'ë më. José guc tubi shmënë më perë aunquë nilë naga'chi purquë rdzëbëi' lu ra contrari shtë Jesús. Pilato bëdë'ë permisi; iurní bia'a José cuerpë shtënë më. ³⁹ Nu zac Nicodemo, el quë naguagná lë'ë më gue'lë, bëdchinínú Nicodemo con nanutsë mirra nu áloes cumë cincuenta kilo nuá'all. ⁴⁰ Zni lë'ë José

con Nicodemo bia'a rall cuerpë shtë Jesús. Bëtu'bi rall lë'ë më tubi ldë lari naquichi con mizmë naguctsa'u nisë nashi nanutsë según custumbrë shtë ra më israelitë napë quë guëga'chi tubi tëgulë. ⁴¹ Lugar ni catë bëquë'ë rall lë'ë më lu cruz, nga'li naquë tubi lahuertë. Mizmë la'ni lahuertë ni naquë tubi ba'a catë ni tubi la'di chu bëgá'chidi'i. ⁴² Nga'li bëca'chi rai' cuerpë shtë Jesús purquë lë'ë ba'a ni naquë guëlladchi, nu dzë descansë hia bëga'a.

20

Guashtë më ladi ra tëgulë

(Mt. 28.1-10; Mr. 16.1-8; Lc. 24.1-12)

¹ Primërë dzë shtë lmalë María Magdalena gua rua' ba'a. Tumpranë nianá rru'u nacahi gunáhi' hiadë nídi'i guë'ë nada'u rua' ba'a. ² Iurní guagllu'në María catë zúga'a Simón Pedro con lë'ë poshtë namás rac shtu'u Jesús. Guni'i María:

—Bia'a mënë shcuerpë Dadë Jesús catë bëgá'chi'; adë chu guënëdi'i catë guaca'chi ra mënë shcuérpi'.

³ Iurní Pedro con stubi poshtë bëru'u rai'. Gua rai' rua' ba'a. ⁴ Guërupë rai' ziaagllu'në rai' juntë perë lë'ë stubi poshtë gudchibëlú lu Pedro; bédchíni' guëlútë' lë'i' rua' ba'a. ⁵ Iurní bëá'chi' nu gunáhi' lu lari liensë nanaga'a nga'li perë adë guatëdi'i'. ⁶ Despuësë Simón Pedro bédchini tēchi poshtë ni. Iurní Pedro guatēhi' la'ni ba'a, nu zac lë'i' gunáhi' lu lari liensë; za'quë za'quë nē'achi dchi'bin shlugarin. ⁷ Nu guná Pedro lari naquichi nabëlli'i guëc Jesús; adë dchi'bin juntë sino tubi ladë nē'achi dchi'bin. ⁸ Iurní poshtë nabédchini primërë, guatēhi' nu gunáhi'. Gualdí ldú'i' guashtë Jesús ladi ra tëgulë. ⁹ Perë todavía adë guasēdi'i rai' Sagradas Escrituras de quë Jesús napë quë gac resucitári' ladi ra tëgulë. ¹⁰ Iurní ra poshtë bëabrá rai' lidchi rai'.

Jesús bëlua'alú lu María Magdalena
(Mr. 16.9-11)

¹¹ María Magdalena bëá'ni' tēchi fuërë rua' ba'a. Rú'ni' cula'ni ba'a. Mientras quëhú'ni', iurní bëá'chi' parë guënëhi' la'ni ba'a. ¹² Gunáhi' chupë ianglë zuga'a; nacu rai' lari naquichi. Zúbëga'a ra ianglë ni; tubi zúbëga'a nezë guëc catë bëga'chi Jesús. Stubi zúbëga'a nezë guëa' catë bëga'chi më. ¹³ Lë'ë ra ianglë guni'i rai' lu María:

—Nanë, ¿pëzielú rú'nël?

Lë'i' bëquebi:

—Purquë bia'a ra mënë lë'ë Dadë Jesús, perë adë chu guënë'edi'i rsunë ca nezë guaca'chi ra mënë lë'i'.

¹⁴ Niá'asë gualú guni'i María zni, bédchigrēhi' lúhi' nezë tēchi'; gunáhi' lu Jesús. Lë'ë më zuga'a më nga'li perë adë rdé'edi'i María cuendë de quë lë'ë Jesús ni. ¹⁵ Iurní Jesús guna'bë dí'dzi' lu María:

—Nanë, ¿pëzielú rú'nël? ¿Chull rguílil?

María rúni' llgabë de quë aquë narapë lahuertë ni quëgni'i. Iurní repi' lu mënë ni:

—Si talë lë'el biá'al cuerpë shtë Jesús, guni'i lua ca nezë guacá'chil lë'i' tē parë tsagllía shcuérpi'.

¹⁶ Jesús repi:

—María.

Lë'ë María bédchigrēhi' nu guní'i con dizé hebreo:

—Raboni. (Di'dzë ni runë cuntienë, Mësë.)

¹⁷ Jesús repi:

—Adë cué'zēdi'il na purquë la'di tsépidia'a catë quëbezë Shtada, perë tsagní'il lu ra los de más bëcha de quë lë'ë na tsepia catë quëreldë Shtada nu Shtádëga'a tē también. Tsepia catë quëreldë Dios shtëna nu Dios shtënë tē.

¹⁸ Iurní lë'ë María Magdalena guaguë'ni' visi lu ra shini gusë'dë më de quë lë'i' gunáhi' lu Dadë Jesús nu lë'ë më guni'i grë ra cusë rë'.

Jesús bëlua'alú lu ra shini gusë'dë
më
(Mt. 28.16-20; Mr. 16.14-18;
Lc. 24.36-49)

¹⁹ Mizmë dzë ni na primërë dzë shtë lmalë; hia riu' gue'lë; ra poshtë rdëa rai' nga'li. Nè'au rua' hiu'u dchidchi'chi purquë rdzëbë rai' contrari shtë Jesús. Iurní Jesús bëlua'alú lu rai' la'ni hiu'u. Guzú më guéláu catë rëta' rai' nu guni'i më:

—Gulë cuedchí ldu'u të.

²⁰ Despuësë de gualú guni'i më, iurní bëlua'a më guia'a më con cula'ni më catë gua clavë nu lansë. Iurní bëquitë ldu'u rai'; guná rai' lu Jesús.

²¹ Lueguë Jesús repi lu rai' stubi:

—Gulë cuedchí ldu'u të. Cumë ziquë Dadë bëshé'ldi' na, zni guëshe'lda lë'ë të. Guëni'i të lu ra mënë shti'dza.

²² Iurní bëca'a mbë më nu repi më:

—Gulë bë'në recibir Espíritu Santo.

²³ Napë të derechë; guëni'i të chu bë'në më perdunë, nu chu bë'nëdi'i më perdunë.

Adë gualdí'i ldu'u Tomás shti'dzë ra poshtë

²⁴ Tomás, tubi de lë'ë ra poshtë narni'i ra mënë Cuachi, adë nídi'i' nga'li iurë lë'ë Jesús bëlua'alú lu ra poshtë. ²⁵ Los de más ra poshtë guni'i rai' lu Tomás:

—Guná na'a lu Dadë Jesús.

Perë Tomás repi:

—Si talë adë guënádia'a catë gua lansë cula'ni më nu guëgutëa shcuëna lugar shtë clavë nu cutëa guiahia culá'ni', hashtë iurní tsaldí ldua'a guashtë më ladi ra tégulë.

²⁶ Bëdza'guë lmalë despuësë gudëdë ni, ra poshtë rëta' rai' stubi nacubi hiu'u ni. Dzë ni zuga'a Tomás con lë'ë rai'. Iurní aunquë nilë në'au rua' hiu'u dchidchi'chi, Jesús bëlua'alú lu rai' nu guzú më guéláu catë rëta' rai'. Guni'i më:

—Gulë cuedchí ldu'u të.

²⁷ Nu guni'i më lu Tomás:

—Bëtia'a shcuënël lu guiahia nu gude'enú guiá'al; bëtia'a guiá'al cula'nia. Adë rní'di'il la'ni ldú'ul de quë adë guashtëdia'a ladi ra tégulë sino tsaldí ldú'ul nabania.

²⁸ Bëquebi Tomás iurní:

—Lë'ël nal Dadë shtëna. Lë'ël nal Dios shtëna.

²⁹ Jesús repi:

—Tomás, iurne' sí, rialdí ldú'ul purquë gunal lua perë más dichusë el quë nagonádi'i lua perë rialdí ldu'u rall na.

Pëzielú guctsa'u librë rë'

³⁰ Jesús bë'në másru'u cantidá ra cusë ru'bë nu milagrë lu ra shini gusë'dë më, cusë ni adë bëquë'edia'a la'ni librë rë'. ³¹ Perë ndë'ë bëquëa'a të parë tsaldí ldu'u të Jesús de quë na më Cristo, shini Dios. Si talë tsaldí ldu'u të shti'dzë Jesucristo, guëne'e më vidë sin fin parë lë'ë të.

21

Jesús bëlua'alú lu gadchi ra poshtë

¹ Despuësë de ndë'ë, Jesús bëlua'alú lu ra shini gusë'dë më stubi vultë. Zuga'a më rua' nisë nalë Tiberias. Zni guc iurë bëlua'alú më lu rai'. ² Bëdëa ra poshtë, Simón Pedro con Tomás, el quë narni'i rai' Cuachi. Zuga'a Natanael naná më Caná shtë Galilea nu zuga'a ra shini Zebedeo nu chupë de los de más shini gusë'dë më. ³ Iurní Simón Pedro guni'i lu rai':

—Tsagna'zia mbeldë.

Lë'ë rai' guni'i rai':

—Nu zac lë'ë na'a guëzë na'a.

Iurní be'pi rai' la'ni barcu, perë gue'lë ni adë chu mbeldë guná'zidi'i rai'. ⁴ Hia iurë ze'dë grëgue'lë, Jesús bëlua'alú lu rai' rua' nisë perë ra shini gusë'dë më adë bédë'edi'i rai' cuendë de quë lë'ë më ni. ⁵ Iurní repi më:

—Lë'ë të narac shtua'a, ¿Pë adë chu mbeldë guna'zi të?

Lë'ë rai' bëquebi rai':

—Ni túbidi'i.

⁶ Iurní guni'i Jesús lu rai':

—Gulë bëtia'a guë'shu shtënë të ladë ldi cula'ni barcu; iurní guëna'zi të mbeldë.

Zni bë'në rai'. Despuësë adë bë'nëdi'i rai' gan niagú rai' guë'shu mbeldë la'ni nisë tantë zihani mbeldë nanú la'ni. ⁷ Iurní lë'ë poshtë naguc shtu'u Jesús más, guni'i lu Pedro:

—Lë'ë Dadë Jesús ndë.

Niá'asë gualú bini Pedro de quë lë'ë Dadë Jesús ni, iurní gúti' shabë

purquë bëru'u lari iurë guagná'zi mbeldë. Iurní bëldá'ai' lë'i' la'ni nisë parë guëdchíni' guelú lë'i' catë zuga'a më. ⁸ Los de más poshtë bédchini rai' rua' nisë con barcu. Nu quëshaguiú rai' guë'shu shtë mbeldë. Pues zuga'a ra poshtë ziquë tubi gahiu'a metro hashtë ca lu zu më. ⁹ Iurë lë'ë rai' bédchini rai' lu guiu'u, bëru'u rai' la'ni barcu nu guná rai' tubi guërdë dchi'bë tubi mbeldë lu gui'i. Guná rai' du'pë guetështildi. ¹⁰ Jesús guni'i:

—Gulë te'enú bëldá mbeldë naguër gualú bëga'a.

¹¹ Simón Pedro güe'pi la'ni barcu; iurní bëshaguiúhi' guë'shu hashtë rua' nisë catë na guiu'u. Gadzëtë'in mbeldë, purë ma ru'bë, ciento cincuenta y tres; perë aunquë nilë zihani ma, adë gurié'zidi'i guë'shu.

¹² Iurní guni'i më lu rai':

—Gulë te'e të gau të.

Ni tubi rai' adë cuëdi'i valurë niana'bë di'dzë chu na më purquë rac bë'a rai' lë'ë Dadë Jesús ni.

¹³ Iurní lë'ë Jesús guabi'guë më lu rai'. Guna'zi më guetështildi nu belë shtë mbeldë; béd'ë mëhin cua'a ra poshtë gau rai'.

¹⁴ Zndë guc natsunë vësë de quë lë'ë Jesús bëlua'alú më lu ra poshtë despuësë guashtë më ladi ra tégulë.

Jesús guni'i lu Pedro: “Gupë shmëna”

¹⁵ Despuësë gualú gudáu ra poshtë, Jesús guni'i lu Simón Pedro:

—Simón, shini Jonás, ¿gu rac shtú'ul na de verdá más quë los de más sa'l rac shtu'u rai' na?

Pedro bëquebi:

—Aha' Dadë, lë'ël nanël de quë rac shtua'a lë'ël.

Jesús repi:

—Pues iurne', gupë ra mënë narialdí ldu'i na, ra naná ziquë lli'li mitu'në.

¹⁶ Iurní bëabrí guna'bë di'dzë më nachupë:

—Simón shini Jonás, ¿gu rac shtú'ul na de verdá?

Pedro bëquebi:

—Aha' Dadë, nanël de quë rac shtua'a lë'ël.

Iurní repi më:

—Ne' gupë ra mënë narialdí ldu'i na. Na rall ziquë lli'li narqui'ni vëquërë.

¹⁷ Hia natsunë vësë guna'bë di'dzë më lu Pedro:

—Simón shini Jonás, ¿gu rac shtú'ul na?

Iurní tristë bëa'në ldu'u Pedro purquë hia bëhunë guna'bë di'dzë më lúhi', si rac shtu'u Pedro lë'ë më. Iurní guni'i Pedro:

—Lë'ël nanël grëtë' cusë. Nanël de quë rac shtua'a lë'ël.

Iurní repi më:

—Iurne' gupë ra lli'li shtëna, ra mënë nare'dë naldë na. ¹⁸ Guldía rnia'a lul, iurë gúquël sultërë, rácul shábël lo quë narni'i ldu'ul nu rial catë rac shtú'ul perë iurë lë'ël gú'shël, stubi mënë guëna'zi guiá'al parë sël, nu stúbi' gunë compa'ni lë'ël parë gácul shábël, nu guá'ai' lë'ël catë adë néd'i'it sal.

¹⁹ Zni guni'i më parë guëdë'ë hia'a cuendë lla mudë gati Pedro purquë por galguti shtë Pedro, gúni' guëluá'ai' llëru'bë na pudërë shtë Dios. Despuësë repi më:

—Guagla'guë bëzu'bë diaguë en-señansë shtëna.

Lë'ë poshtë namás guc shtu'u Jesús

²⁰ Iurní guná Pedro nezë tēchi'; ze'dë naldë lë'ë poshtë naguc shtu'u Jesús, mizmë poshtë el quë nagu-daunú më nu nazubë cula'ni më lu shtse shtë Pascu, mizmë el quë n-guni'i lu më: “Dadë, ¿chull gunë in-triegu lë'ël?” ²¹ Iurë lë'ë Pedro guná lu poshtë ni, guna'bë di'dzë Pedro lu Jesús:

—Dadë, ¿pë gac poshtë rë'?

²² Jesús bëquebi:

—Si rac shtua'a guëbánil ndë'ë hashtë iurë guëabría stubi, adë rúnëdi'i tucarë gac bë'al. Lë'ël guagla'guë bëzu'bë diaguë en-señansë shtëna.

²³ Iurní bërë'tsë di'dzë rë' ladi los de más bëchi sa' ra poshtë de quë adë gátidi'i poshtë ni, perë adë

guní'idi'i Jesús de quë adë gátidi'i poshtë ni, sino quë guni'i më: "Si talë na rac shtua'a de quë guëbáni' hashtë guëabría stubi, adë rúnëdi'i tucarë gac bé'al".

²⁴ Ndë lo mizmë poshtë naquëhunë testificar grë ra cusë rë', nu më el quë nabëquë'ë la'ni librë rë'. Rdë'ë hia'a cuendë de quë verdá ruadí'dzi'. Grë ra poshtë rdë'ë rai' cuendë de quë verdá na grë ra di'dzë rë'.

²⁵ Nanú másru'u lo quë nabë'në Jesús. Si talë niaquë'ë por tubin, llúa'ahia de quë ni parë guëdubi guë'dchiliu adë niáldëdi'i nabé librë lo quë naniactsa'u. Amén.

Ndë'ë bënts'a'u ra poshtë

Jesús guni'i guëdchini Espíritu Santo

¹ La'ni primëre librë nabëquëa'a lul, Teófilo, bëquëa'a lo quë nabë'në Jesús nu lo quë nabëlua'a më dizdë nabëdchini më guë'dchiliu hashtë iurë be'pi më gube'e. ² Antsë güe'pi më gube'e gulezë më poshtë shtë më. Espíritu Santo bë'në compa'ni lë'ë Jesús parë guni'i më lu ra poshtë guadë dchi'ni nabëa'nënu'ni rai'. ³ Tsana gudëdë guti Jesús, lo mizmë lë'ë më bëlua'alú më lu ra poshtë tal zíquësë nabani më. Nu durantë cuarenta dzë guagla'guë bëlua'alú më lu rai'. Zihani cusë bë'në më lu rai'. Biadi'dzënu' më lë'ë rai' lla mudë tsuté mënë nezë lu gube'e catë rnibë'a Dios të gac salvar rall.

⁴ Iurë nianá zuga'anú Jesús lë'ë ra poshtë, guni'i më lu rai' adë guëru'udi'i rai' ciudá Jerusalén. Repi më:

—Gulë cuezë ndë'ë hashtë guëdchini Espíritu Santo ziquë guni'i Shtada lu të, purquë guni'i Shtada nu na gunia'a lu të, guëshe'ldë më Espíritu Santo parë cuezënu'hi' lë'ë të. ⁵ Verdá Juan Bautista bëchu'bë nís'i' ra mënë con nisë perë la'ni sëbëldá dzë lë'ë më guëzunë më ldu'u të con pudërë shtë Espíritu Santo. Guëdchini më parë cuezënu'hi' lë'ë të.

Jesús be'pi parë gube'e

⁶ Iurë zunú Jesús ra poshtë, guna'bë di'dzë rai' lu më:

—Dadë, ¿pë hia bëga'a iurë parë guëcubi naciuni Israel ziquë nahin antsë?

⁷ Perë Jesús repi lu rai':

—Adë rúnëdi'i tucarë gac bë'a të gac gaquin. Adë rúnëdi'i tucarë gac bë'a të pë dzë Shtada gunë ra cusë rë' purquë niétiquë lë'ë më napë më cuendë pë tiempë guëcubin. ⁸ Perë iurë guëdchini Espíritu Santo parë cuezënu'hi' lë'ë të, lë'i' guënë'ei' pudërë parë gac të firmë; tsagni'inú

të ra mënë grë ra cusë naguná të bëna. Guëni'i të lu ra më Jerusalén nu guzia'a të regiuni shtë Judea nu regiuni shtë Samaria hashtë lúltimë guë'dchi catë rialú guë'dchiliu.

⁹ Iurë gualú biadi'dzënu' Jesús ra poshtë, mientras rbi'a rai' lu më, be'pi më gube'e. Gunitilú më la'ni shcahi. Dizdë iurní adë gunádi'i rai' lu Jesús. ¹⁰ Nianá rbi'a ra poshtë nezë lu gube'e, be'pi Jesús. De repëntë guná rai' chupë ianglë zuga'a cula'ni rai'; nacu ianglë lari naquichi. ¹¹ Repi ianglë lu rai':

—Lë'ë të më Galilea, ¿pëzielú rbi'a të lu gube'e? purquë Jesús naguná të be'pi lu gube'e, lo mizmë lë'ë më guëabrí stubi vultë tal zíquësë guná të be'pi më. Zni guëabrí më stubi.

Matías bëu' lugar shtë Judas

¹² Iurní bietë rai' lu dani nalë Olivos. Bëabré rai' parë Jerusalén. Rëa'në Jerusalén guëlla' parë dani Olivos tubi distanci de tubi kilómetro. ¹³ Iurë bédchini rai' Jerusalén, bëá rai' hiu'u catë quërelde rai'. Be'pi rai' hashtë guia'a segundë pisë catë na tubi cuartë ru'bë. Grë ra nabëagré lë rai': Pedro, Jacobo, Juan, Andrés, Felipe, Tomás, Bartolomé, Mateo, Jacobo lga'në Alfeo. Nu zuga'a Simón nanapë llëru'bë ánimo parë lëy shtë Moisés. Tambiën zuga'a Judas shini Jacobo. ¹⁴ Grë ra më rë' bédëá rai' tubsë parë ruadi'dzënu' rai' Dios. Nu ra bëchi Jesús nu María, shni'a më, bédëá rai' con sëbëldá ra na'a; bédëá rai' nga'li.

¹⁵ Dzë ni Pedro guasuldí guëláu ladi grë nazubëga'a ndë. Na rall ziquë tubi gahiu'a galdë mënë nagualdí ldu'i diza'quë shtë Jesús. Guni'i Pedro lu rai':

¹⁶ —Rnia'a lu të iurne' cumë ziquë bëcha, napë quë guc cumplir nabëquë'ë David. Espíritu Santo bë'në compa'ni lë'ë David tsana bëquë'ëi' la'ni Sagradas Escrituras ra cusë nabë'në Judas purquë Judas guanull ra mënë parë guna'zi rall Jesús. ¹⁷ Guc Judas tubi sa' na'a iurë guzënu' na'a lë'ë Jesús. Jesús gudili lë'ëll nu gúquëll

tubi shini gusë'dë më parë bë'nëll dchi'ni con lë'ë na'a, ¹⁸ perë bë'nëll duldë. Con dumí nabëtuu' Judas lë'ë Jesús, guasi'i ra mënë tubi ldë guiu'u lachi. Lo mizmë lugar ni gulaguë Judas rguëc Judas. Nu gutsë lá'nill; bëru'u grë llëguëzi'all. ¹⁹ Ra më Jerusalén bini rall pë guc con Judas nu gululë rall lachi ni Acédama según dizë shtënë rall. Rni'i rall, Lachi Catë Bëllë'ë Rënë.

²⁰ Guni'i zac Pedro:

—Guc cumplir narni'i la'ni librë Salmos. Rni'i librë ni zndë'ë: Guëa'nëgá lídchill, nu adë guëdzëlëdi'i chu guëquërelde lídchill.

Guëdzëlë stubi naguëu' shlugárëll, tubi nagunë dichi'ni.

²¹ Ze'dë naldë ra nguui naquëhunë compañi lë'ë na'a lu guëdubi tiempë naguzënú na'a Dadë Jesús. ²² Ze'dë naldë rall dizdë nabëchu'bë nisë Juan lë'ë Jesús nu hashtë tsana lë'ë më be'pí gube'e. Rqui'ni guëdili hia'a stubi nguui; guëu' nguui ni shlugar Judas. Rqui'ni tubi naná testigu de quë guashtë Jesús ladi ra tëgulë.

²³ Iurní gudili rai' chupë nguui naze'dë naldë lë'ë rai' dizdë naguzënú rai' Jesús. Túbill lë José nu lëll Barsabás. Nu napë stubi lëll Justo; tsunë lëll. Stúbill lë Matías. ²⁴ Iurní grë rai' biadi'dzënú rai' Dios:

—Dadë, lë'ëll nanëll lla na la'ni ldu'u grë nguui; por voluntá shtënëll bëlua'a guadë de chupë nguui rë' gáquëll poshtë; gúnëll shchí'nil con lë'ë na'a ²⁵ purquë Judas bëniti. Bësëa'nëgall shchí'nil. Por duldë nabë'nëll, zëagzëll lugar shtënë cash-tigu. Gabildi bë'në tucárëll.

²⁶ Iurní gudchitë rai' guë'ë dado nia'a chu guëru'unú poshtë. Bë'në tucarë Matías. Iurní lueguë bëu'll ladi ra poshtë parë bëzá rai' chi'bë chupë.

2

Tsana bédchini Espíritu Santo

¹ Tsana bédchini laní Pentecostés, grë ra poshtë nu ra narialdí ldu'i diza'quë, bédëá rall tubsë lugar. ² De

repëntë bini rai' tubi ruidë nabëru'u nezë lu gube'e ziquë ridë tubi mbë dushë. Gubë guëdubi la'ni hiu'u catë zubë rai'. ³ Iurní bédchini llni guëc rai'. Cadë túbi' rlua'ain ziquë tubi be'lë cadë lë'ë ra nazubë la'ni hiu'u. ⁴ Grë rai' bë'në recibir Espíritu Santo la'ni ldu'u rai' parë cuezënú më lë'ë rai'. Espíritu Santo bëzunë ldu'u rai' nu bédë'ëi' pudërë të guadi'dzë rai' stubi dizë nadë ráquëdi'i rai'.

⁵ Dzë ni guquërelde zihani israelitë ciudá Jerusalén. Bédchini rall de grë naciuni shtë guë'dchiliu. Rialdí ldu'u rall shti'dzë Dios nu runë rall cumplir creenci shtë mënë israelitë. ⁶ Iurë bini rall ruidë nagu' nga'li, bédëá rall nu adë bédzëlëdi'i rall pë nihunë rall purquë cadë lë'ë rall bini rall dizë shtënë rall. ⁷ Nalë bédzëguë' ldu'u rall. Guasë ldu'u rall; guni'i lu sa' rall:

—¿Pë lë'ëdi'i më Galilea grë ra ndë'ë naquëadi'dzë? ⁸ ¿Lallë bë'në rall rac rall ruadi'dzë rall dizë shtë hia'a? ⁹ purquë ndë'ë zë'pa'a zihani guë'dchi nu naciuni. Ndë'ë ze'dë mënë shtënë Partia. Ze'dë mënë shtënë Media. Ze'dë mënë shtënë Mesopotamia. Ze'dë mënë shtënë Judea. Ze'dë mënë shtënë Capadocia. Ze'dë mënë shtënë Ponto. Ze'dë mënë shtënë Asia. ¹⁰ Nu ze'dë mënë shtënë Frigia. Ze'dë ra mënë shtënë Panfilia nu Egipto. Ze'dë ra mënë lugar shtënë Africa narëa'në más zitu quë Cirene. Nu entrë lë'ë hia'a nanú ra israelitë nanapë derechë ziquë mënë rumanë; quërelde rall ndë'ë. Stubi shcua'a mënë gualdí ldu'u rall creenci shtënë ra israelitë. ¹¹ Tambiën nanú ra mënë naze'dë tubi dani nalë Creta nazubë la'ni nisëdu'u. Nu ze'dë ra mënë Arabia, perë grë hia'a rini hia'a quëadi'dzë ra mënë Galilea con dizë shtëna'a. Quëadi'dzë rall milagrë nu cusë za'quë nabë'në Dios parë ra mënë.

¹² Grëtë' mënë Jerusalén rdzëguë' ldu'u rall; adë bédzëlëdi'i rall pë gunë rall. Rni'i lu sa' rall:

—¿Pë runë cuntienë ra cusë rë'?

¹³ Perë stubi tantë rall bë'në rall burnë; guni'i rall:

—Rzuu'dchi ra tuntë rë'.

Lo quë naguni'i Pedro lu ra mënë

¹⁴ Iurní guasuldí Pedro con guëzá chi'bë tubi poshtë. Guni'i Pedro lu mënë; fuertë guni'i'.

—Lë'ë të më Judea nu grë ra mënë naquërelde Jerusalén, gulë bëquë diaguë lo quë narnia'a lu të iurne' parë gac bë'a të. ¹⁵ Ni tubi na'a adë rzuu'dchidi'i na'a cumë ziquë runë të shgabë të. Nanë të ni tubi chu rzuu'dchidi'i rquë guë'ë rsili. ¹⁶ Más ndë'ë ra cusë naguná të iurne', bëquë'ë Joel tiempë guahietë; bëquë'ëi' shcuendë lo quë naguër gac. Joel guni'i' shti'dzë Dios zdë'ë:

¹⁷ Lúltimë dzë guëshe'lda Espíritu Santo parë cuezënúhi' grë mënë narëta' lu guë'dchiliu.

Llga'në ra mënë nu shtsa'pë rall guadi'dzë rall shti'dza.

Lë'ë rall guëná rall cusë naguër gac nu nagudëdë gac.

Nu mëgulë guëná rall cusë naguëni'i shca'ldë rall.

¹⁸ Dzë ni guëshe'lda Espíritu Santo parë cuezënúhi' nguüu nu ra na'a narzu'bë diaguë shti'dza.

Guadi'dzë rall zihani cusë cumë ziquë guni'i' ra shmuza guahietë.

¹⁹ Guia'a lu gube'e guëluá'ahia cusë natsasë ldu'u mënë, nu guetë lu guë'dchiliu guëshe'lda ra sëñi nadzë'bë cumë ziquë rënë, be'lë nu tsasë ra shcahi cumë ziquë gushë.

²⁰ Guë'au lu ngubidzë guëcahi.

Nu mbehu guëac ziquë na rënë, antsë guëdchini më.

Dzë ni guëdchini më con llëru'bë pudërë nu llni shtënë më.

²¹ Nu grë ra mënë narna'bë lu më, gac salvar rall.

²² 'Lë'ë të më israelitë, gulë bëquë diaguë iurne' lo quë narnia'a lu të. Dios bë'në zihani milagrë lu guë'dchiliu. Bë'në më cusë ru'bë por Jesús, më Nazaret, parë guëná të nu parë guëdë'ë të cuendë de quë Jesús na el quë nabëshe'ldë Dios. Hia lë'ë të nanë të ndë'ë. ²³ Perë gulë guná,

tsana gac intriegu Jesús guia'a të, bia'a të lë'ë më prësi. Bë'në të intriegu lë'ë më lu ra nguüu mal parë gudini rall lë'ë më. Bëquë'ë rall lë'ë më lu cruz perë dizdë antsë, ni na voluntá shtë Dios purquë hia zni ze'dë më gati më lu guë'dchiliu. ²⁴ Perë tsana guti Jesús, bëldishtë Dios lë'ë më ladi ra tégulë. Adë bë'në galguti gan nasëa'në lë'ë më purquë napë më pudërë parë guashtë më ladi ra tégulë. ²⁵ Guahietë bëquë'ë rëy David shcuendë Jesús zdë'ë:

Siempre rnahia lu Dadë. Cabezënuhia lë'ë më, nu lë'ë më cabezë ladë ldi shtëna.

Con lë'ë më adë chu guësëni'bid'i na.

²⁶ Por ni nanú nilli ldua'a nu biadi'dza ra diza'quë nabësëquitë ldu'u ra mënë.

Rialdí ldua'a si talë gatia, guëzi'i ldua'a.

Adë bë gáquëdi'i shcuërpa,

²⁷ purquë lë'ël adë guësëá'nëdi'il shcuërpa ladi ra tégulë.

Nu adë guësá'nëdi'il gau guüu'u shcuërpa purquë nahia shínil narac shtú'ul.

²⁸ Bëlua'a na nezë za'quë catë nezë napa vidë sin fin.

Nalë rquitë ldua'a iurë guëquërelde'núa lë'ël.

²⁹ 'Rnia'a lu të Dadë, cusë clarë nahin. Shtadë guëlu' hia'a David, gúti' nu bëgá'chi'. Pues catë naga'a ba'a shtëhi' grë hia'a nanë hia'a catë naga'a ba'a. ³⁰ Perë gac David muzë shtë Dios nu biadí'dzi' shti'dzë më. Bëquë'ë David lo quë nagac con Jesús. Dios guni'i' lu David; bë'në më prometer nu bë'në më jurar de quë tubi shini David gac Rëy. Guërulë shini David, Cristo nu guëni'bë'ai' cumë ziquë gunibë'a David. ³¹ David cumë ziquë gunáhi' lo quë nagac cumplir dizdë antsë, biadí'dzi' shcuendë lla tsashtë Jesús ladi ra tégulë. Nu guni'i' David adë guësëa'nëgá Dios lë'ë Jesús ladi ra tégulë, nilë shcuërpë më adë guëá'nëdi'i la'ni ba'a parë adë gáudi'i guüu'u lë'ë më. ³² Dios bëldishtë lë'ë Jesús ladi ra tégulë, el mizme Jesús nagudini të. Na na'a testigu de quë

guti Jesús nu nabani më iurne'. ³³ Por voluntá shtë Dios guzubë më ladë ldi shtë më, nu bëtë'ë Dios Espíritu Santo parë Jesús ziquë bënë më prometer antsë. Bëtë'ë Dios pudërë lë'ë Jesús parë guëshe'ldë më Espíritu Santo guë'dchiliu parë cuezënuhi' grë ra narialdí ldu'u diza'quë shtë'në Jesús. Nu grë ra cusë rë' narini të nu narná të, ze'din de lë'ë Jesús. ³⁴ Zni nahin purquë lë'dëdi'i David be'pi gube'e sino mizmë David guni'i zdë'ë:

Lë'ë Dadë guni'i lu Shlama:

“Guzubë ndë'ë ladë ldi shtëna

³⁵ hashtë iurë guna gan lu grë enemigu shtë'në nu guëzu'bë diaguë rall shti'dzël”.

³⁶ Guëdubi naciuni Israel napë quë gac bë'a rall nahin verdá. Jesús nabënë të crucificar, na më Cristo el quë nabëshe'ldë Dios parë guë'nibë'ai' lë'ë hia'a.

³⁷ Iurë bini ra mënë ra cusë nagoni'i Pedro, nalë bëdzëbë rall nu guna'bë di'dzë rall lu Pedro nu lu ra poshtë nacabezë nga'li. Guni'i rall:

—Gulë guni'i Dadë, çpë guëdë'në na'a?

³⁸ Iurní Pedro repi lu rall:

—Gulë bësa'në duldë shtë'në të, Gulë bëabrí ldu'u të con Dios nu gulë guni'i con guëdubinú ldu'u të Jesús na Cristo. Gulë tsa të, chubë nisë të. Iurní gunë më perdunë duldë shtë të nu guëne'e më Espíritu Santo të cuezënuhi' lë'ë të. ³⁹ Quëhunë Dios prometer grë cusë rë' parë lë'ë të nu parë ra shini të nu parë ra naquërelde zitu stubi naciuni. Dios guëshe'ldë Espíritu Santo parë grë mënë nacagna'bë më. Na më Dios narnibë'a lë'ë hia'a.

⁴⁰ Con ra di'dzë rë' nu zihani más, Pedro guagla'guë biadi'dzënuhi' mënë. Guni'i':

—Lueguë lueguë gulë gunë salvar lë'ë të ladi mënë mal naná guëdchi ldu'i.

⁴¹ Grë ra nague'sé shti'dzë Pedro, bëriubë nisë rall. Ra nagualdí ldu'u diza'quë, na rai' ziquë tsunë mili mënë. Bëtë'ë rall con ra narialdí ldu'i shti'dzë Dios. ⁴² Grë ra nague'naldë ra

tëchi ra poshtë, guc rall firmë. Bëzu'bë diaguë rall grë ra cusë nabëlua'a ra poshtë. Nu gubani rall cumë ziquë tubi famili. Guc ldu'u sa' rall. Rna'bë rall lu Dios. Bëtë'ë rall parë bëllullë guetështildi ziquë bëlua'a Jesús lë'ë rall antsë. Dzë ni bëagná ldu'u rall la Santa Cena naguc tsana guzë nabani Jesús lu guë'dchiliu.

Manërë nagubani ra shmënë Jesús

⁴³ Grë mënë nalë bëdzëguë' ldu'u rall por tantë milagrë nu cusë ru'bë nabënë ra poshtë. ⁴⁴ Grë ra mënë narialdí ldu'i diza'quë tubsë llgabë nua'a rall. Gudi'dzë rall nanapë rall. ⁴⁵ Bëtuu' rall nanapë rall ziquë shguiu'u rall. Iurní gudi'dzë rall centavë cua'a sa' rall nabënapëdi'i. ⁴⁶ Dzë con dzë ria rall iádu'u ru'bë nu ria rai' lidchi mënë. Ria rai' parë rëagná ldu'u rai' la Santa Cena. Grë rai' tubsë rau rai'. Rquitë ldu'u rai' nu guc ldu'u sa' rai'. ⁴⁷ Rna'bë rai' lu Dios nu ru'ldë rua' rai'. Guni'i rai':

—Llëru'bë na pudërë shtë Dios.

Los de más mënë guë'dchi bë'në rall rëspëti shmënë Jesús. Dzë con dzë guna'bë Dios mënë parë gac salvar mënë të guëdëá rall con shmënë më.

3

Bëac tubi cujë

¹ Tubi dzë Pedro nu Juan zia'a rai' iádu'u ru'bë rquë tsunë guadze'. Iurní na iurë rna'bë mënë lu Dios. ² Ndë zubë tubi nguiu rua' iádu'u; nall cujë dizdë naguléll. Ráquëdi'i rzëll; por ni glli glli rianú ra mënë cujë rua' iádu'u. Rzu'bë rall cujë ni rua' puertë nalë Hermosa parë rná'bëll gu'në lu ra mënë nazia'a iádu'u. ³ Iurë guná cujë lu Pedro nu Juan, zia'a rai' parë tsutë rai' la'ni iádu'u; guna'bë guni'i cujë lu rai' parë guëdë'ë rai' tubi gu'në. ⁴ Iurní Pedro nu Juan gubi'a rai' lu cujë; repi Pedro lu cujë:

—Guná lu na'a.

⁵ Lë'ë cujë gubi'a lu rai'. Llua'a cujë pë nadë'ë rai' niaca'a cujë. ⁶ Perë Pedro guchi lull:

—Adë napa dumí nu adë napa orë parë guënehia cá'al, perë lo

quë nanapa guna con lë'ël. Ziquë muzë nanahia shtënë Jesucristo më Nazaret, rnia'a lul iurne'. Por lë shtë më guasuldí nga'li nu guzë.

⁷ Pedro guna'zi guia'a kujë ladë ldi parë guasuldí kujë. Lueguë lueguë guasuldill. Bëac guëa'll. ⁸ Iurní lë'ë kujë bëchësëll; guzublú rzëll. Guatënú kujë Pedro nu Juan la'ni iádu'u. Rzëll nu rchësëll. Guní'ill llëru'bë na pudërë shtë Dios.

⁹ Grë ra mënë nazuga'a la'ni iádu'u, guná rall lë'ë kujë rzë nu bini rall nacagni'i kujë lu Dios. ¹⁰ Nalë bëdzëguëë' ldu'u rall nu rdzëbë rall iurë guná rall lu kujë. Hia nanë rall nguiu ni na lo mizmë nguiu narzubë rua' iádu'u nalë Hermosa. Glli gllítë' guná'bëll gu'në.

Libanë shtë Pedro lugar catë lë Portali shtë Salomón

¹¹ Cujë nabëac hiadë bësá'nëdi'll Pedro nu Juan. Zuga'a rai' rualdëa' catë lë Portali shtë Salomón. Nalë guabi'guë guëllu'në mënë zihani lu Pedro nu Juan. Bëdzëguëë' ldu'u rall. Guná rall lë'ë kujë zuldí. ¹² Iurë guná Pedro ra mënë zihani, guní'i' lu rall:

—Lë'ë të më israelitë, adë rdzëguëë'di'i ldu'u të. ¿Pëzielú rbi'a të lu na'a zni'i? purquë lëdë lë'ëdi'i na'a bënëac na'a nguiu rë' parë rzëll. Adë gúquëdi'in con pudërë shtë na'a; adë gúquëdi'in por devociuni nanapë na'a con Dios sino quë bënëac Jesús nguiu rë'. ¹³ El mizmë Dios shtënë ra shtadë guëlú hia'a Abraham, Isaac, nu Jacob, nalë bë'në më honrar shini më Jesús. Perë lë'ë të grë të bë'në të intriegu Jesús lu ra gobiernë parë gati më. Nu iurë Pilato guc ldu'ull niadë'ëll libertá lë'ë Jesús, lë'ë të adë gunëdi'i të. ¹⁴ Mejurë guna'bë të libertá shtë tubi nguiu nagudini mënë. Adë gunëdi'i të niadë'ë Pilato libertá lë'ë Jesús, el quë naná limpi lu Dios, el quë naná justë delantë lu më. Santo náhi'. ¹⁵ Zni gudini të Jesús el quë narne'e vidë parë lë'ë mieti. Perë bëldishtë Dios lë'ë Jesús ladi ra tégulë. Na na'a testigu purquë bëabrí guná na'a lu më stubi vultë. ¹⁶ Jesús

bënëac lë'ë kujë rë' purquë gualdí ldu'u na'a shti'dzë më. Ziquë muzë nanahia shtë Jesús, gunia'a lu kujë: “Guasuldí nu guzë”. Bëaquëll lueguë ziquë rna të lull iurne', nu nanë të lë'ëll bëaquëll.

¹⁷ 'Lë'ë të Dadë, nanëa tsana gunibë'a jëfë shtë të quini të Jesús, gudini të lë'ë më, perë adë guc bë'adi'i të chu gudini të. Nilë ra jëfë shtë të guc bë'adi'i rall chu na më. ¹⁸ Zni guc cumplir voluntá shtë Dios purquë bëquë'e ra profetë shti'dzë më antsë quë Cristo gati më lu cruz. ¹⁹ Por ni iurne' gulë gunë nadzë'ë mudë nanabani të. Gulë bëdchigrë ldu'u të con Dios parë gunë më perdunë duldë shtënë të. Si talë gunë të zni, Dios guëzunë më la'ni ldu'u të nu gunë ldai' më guëdubi vidë shtë të.

²⁰ Nu guëshe'ldë më Jesucristo stubi vultë guë'dchiliu. Ni na guni'i Dios antsë. ²¹ Perë iurne' Jesucristo cabezë gube'e hashtë iurë lë'ë Dios guëzú shnezë grëtë' ra cusë nabëquë'ë ra profetë santu, ra nabiadí'dzë shti'dzë më guahietë. ²² Zni guni'i Moisés lu ra shtadë guëlú hia'a: “Dios Padre guëshé'ldi' tubi naguëni'i shti'dzë më, tubi nagalë ladi bëchi të ziquë bëshe'ldë më na. Gulë bëquë diaguë grë lo quë naguëni'i më lu të ²³ purquë grë ra nadë guëzu'bë diaguëdi'i shti'dzë më, guëdchisú më derechë nanapë rall ziquë mënë israelitë nu gac condenar rall.”

²⁴ 'Zni guni'i ra profetë dizdë Samuel hashtë ra profetë nabidë despuësë. Grë rai' guni'i rai' naquëac iurne'. ²⁵ Lë'ë të bë'nënú të ra di'dzë naguëni'i Dios lu ra profetë. Na ni parë lë'ë të nu parë bien shtënë të. Dios guni'i lu Abraham; bë'në më prometer ra cusë naquëac cumplir iurne'. Guni'i më lu Abraham: “Por ra shínil gunë ldahia grë ra mënë nanarë lu guë'dchiliu”.

²⁶ 'Iurë bëldishtë Dios lë'ë shini më Jesús ladi ra tégulë, bidë më primërë lu të. Bëdchini më lu të parë gunë ldai' më lë'ë të. Gunë më compa'ni lë'ë të

parë guësa'në të duldë shtë të, të gac salvar të.

4

Zu Pedro nu Juan lu gubernë

¹ Nianá cagni'i Pedro nu Juan lu ra mënë, bédchini ra bëshuzi. Bédchini tubi jëfë narapë iádu'u ru'bë. Nu ra saduceos bédchini. ² Nalë nalaa'dchi rall purquë Pedro nu Juan caglua'a rai' ra mënë nu guni'i rai' guashtë Jesús ladi ra tégulë. Guni'i rai' por pudërë shtë Jesús, tsashtë grë tégulë catë bëga'chi rai'. ³ Guna'zi gubernë lë'ë Pedro nu Juan nu bëtia'a rall lë'ë rai' lachigui'bë purquë hia guadze' parë gac rëglë shcuendë rai'. ⁴ Perë mënë zihani nabini diza'quë shtë Jesús, gualdí ldu'u rall shti'dzë më, na'a la nguiu. Nu ra nagualdí ldu'i shti'dzë më, guc rall ga'i mili, niétiquë nguiu bëgabë.

⁵ Iurë brëgue'lë stubi dzë, bédëa ra gubernë nu ra mëgulë nu ra mësë narlua'a lëy. Grë rall bédëa rall Jerusalén. ⁶ Zuga'a Anás naná jëfë shtë ra bëshuzi. Zuga'a Caifás. Zuga'a Juan, shmënë bëshuzi. Zuga'a Alejandro nu grë shfamili shtë bëshuzi narnibë'a los de más bëshuzi. Zuga'a rall lugar ni. ⁷ Iurní gulú rall Pedro nu Juan lachigui'bë parë bëzú rall lë'ë Pedro nu Juan delantë lu ra mënë. Guna'bë dí'dzë rall lu Pedro nu Juan:

—¿Chu rnibë'a lë'ë të? ¿Chu bënë punërë lë'ë të; bënëac të kujë rë'?

⁸ Iurní con pudërë nabëdë'ë Espíritu Santo la'ni ldu'u Pedro, guni'i' di'dzë rë':

—Lë'ë të jëfë shtë guë'dchi rë' nu mëgulë shtë naciuni Israel, ⁹ hia quë lë'ë të rna'bë dí'dzë të lu na'a lla bédë'në na'a parë bëac kujë rë'; ¹⁰ rquebi na'a lu të parë gac bë'a grë ra mënë israelitë. Lë'ë kujë naguc llu'u zuga'a ndë'ë delantë lu grë të. Bëaquëll por pudërë shtë Jesucristo, më Nazaret, lo mizme nagudini të. Bëquë'ë të lë'ë më lu cruz perë bédishtë Dios lë'ë Jesús ladi ra tégulë. ¹¹ Na Jesús ziquë tubi guë'ë principal shtë iádu'u. Guni'i

të adë guëllu'idi'in perë iurne' Jesús bëac më ziquë tubi guë'ë namás lasac. Lë'ë të adë guc shtú'udi'i të lë'ë më, ¹² perë ni tubi chu stubi gunë salvar lë'ë hia'a, niétiquë Jesús purquë tubsë nguiu bëshel'dë Dios lu guë'dchiliu nagunë perdunë duldë shtë hia'a.

¹³ Ra gubernë shtë ra israelitë guná rall adë bédzëbëdi'i Pedro nu Juan; cagni'i rai' lu ra mënë. Guc bë'a rall Pedro nu Juan adë na rai' më nabësë'dë nu adë nádi'i rai' më ru'bë. Guasë ldu'u rall. Guc bë'a rall Pedro nu Juan guzënú rai' Jesús más antsë. ¹⁴ Nu guná ra gubernë lë'ë nguiu naguc kujë; lë'ëll zuga'anú Pedro nu Juan. Hiadë pë rni'idi'i rall cuntrë lë'ë rai'. ¹⁵ Iurní gunibë'a rall guëru'u Pedro nu Juan ladi rall parë gac guadi'dzë lul sa' rall lla mudë gunë rall. ¹⁶ Guni'i lu sa' rall:

—¿Pë guëdë'na'a con ra nguiu rë'? purquë grë ra naquërel'dë Jerusalén, nanë rall milagrë ru'bë nabë'në Pedro nu Juan. Bënëac rall kujë. Nu lë'ë hia'a adë nu mudë guëcá hia'a. ¹⁷ Mejurë parë adë guërë'tsëdi'i di'dzë ladi ra mënë, guëtsëba'a lë'ë rall parë adë guadi'dzëdi'i rall lu ra mënë na rall shmënë Jesús.

¹⁸ Iurní guna'bë rall lë'ë Pedro nu Juan. Gunibë'a rall parë adë guadi'dzëdi'i rai', nilë guëluá'adi'i rai' diza'quë shtë Jesús, nu nilë adë guëni'idi'i rai' lë Jesús. ¹⁹ Iurní repi Pedro nu Juan lu ra gubernë:

—Gulë bënë shgabë të chu shtëni di'dzë guëzu'bë diaguë na'a. ¿Pë guëzu'bë diaguë na'a shti'dzë të, u guëzu'bë diaguë na'a shti'dzë Dios? ²⁰ Lë'ë na'a adë nu mudë guëca'chi ldu'u na'a ra cusë naguná na'a nu ra cusë naná bini na'a. Napë quë guëdia'a di'dzë na'a lu ra mënë.

²¹ Iurní ra gubernë bëtsëbë rall lë'ë Pedro nu Juan perë lo mizme tiempë bëlda'a rall lë'ë rai' purquë adë bédzëledi'i rall lla mudë nihunë rall cashtigu lë'ë rai'. Bëlda'a rall lë'ë rai' purquë bédzëbë rall los de más mënë; grë mënë guni'i bëac kujë con pudërë shtë Jesús. Llëru'bë na pudërë

shtë më, guni'i rall. ²² Cujë nabëac por pudërë shtë Jesús, nápëll más de cuarenta izë.

Ra shmënë Jesús guna'bë rall gunë Dios compa'ni lë'ë rall

²³ Iurní bëru'u Pedro nu Juan; bëagzë rai' catë rë los de más sa' rai'. Biadi'dzë rai' grë lo quë naguni'i principal bëshuzi con ra më gushë lu rai'. ²⁴ Iurë gualú biadi'dzë rai' lla guc con lë'ë rai', grë ra narialdí ldu'i diza'quë shtë Jesús, guna'bë rai' lu Dios. Juntë guni'i rai':

—Dios Padre, lë'ël nal Shtadë na'a. Lë'ël nápëll llëru'bë pudërë. Bëntsá'ul gube'e; bëcueshtël guë'dchiliu. Bëcueshtël nisëdu'u nu grë ra cusë nananú lu guë'dchiliu. ²⁵ Lë'ël bëshëldël Espíritu Santo parë gulezënúhi' lë'ë David, muzë shtënél. Bëluá'al lë'ë David lla guëquë'ëi' ra di'dzë shtënél narni'i zdë'ë:

¿Pëzielú bëdzatsu ra mënë?

¿Pëzielú ra mënë shtë guë'dchiliu runë rall llgabë nanadë rlu'idi'i?

²⁶ Ra rëy shtë guë'dchiliu nu ra gu-biernë shtë ra guë'dchi, tubsë bëdzatsu rall cuntrë Dadë.

Bë'në rall cuntrë Cristo, el quë nagudílil parë guë'nibë'ai'.

²⁷ Verdá nahin Herodes nu Poncio Pilato bëdëá rall ndë'ë cuntrë Jesús, shínil. Limpi náhi'; santu náhi'. Nu ra më rumanë con ra më israelitë, bë'në rall cuntrë shínil nabëshëldël parë guë'nibë'ai' lë'ë na'a. ²⁸ Con ni guc cumplir ra cusë naguní'il antsë. Bë'në rall ni purquë hia zni ze'dë gac. ²⁹ Dadë, iurne' guná pë runë rall cuntrë lë'ë na'a. Bë'në compa'ni lë'ë na'a parë adë guëdzëbëdi'i na'a. Guëdia'a di'dzë na'a diza'quë shtënél lu ra mënë. ³⁰ Bëlu'a'a pudërë shtënél. Bë'në compa'ni lë'ë na'a parë gunëac na'a narac ll'u. Guëdë'në na'a ra milagrë narac shtë'ul. Gac rahin por pudërë shtëné Jesús, shínil, më naná limpi la'ni ldú'i'.

³¹ Iurë gualú biadi'dzënú rai' Dios, lugar catë rë rai' bëllú. Nacubi bëdchini Espíritu Santo

parë cuezënúhi' lë'ë rai'. Nu adë bëdzëbëdi'i rai'; guni'i rai' diza'quë shtë Dios lu ra mënë.

Grë cusë na shtë rai'

³² Ra nagualdí ldu'i diza'quë shtë Jesús, guc rall zihani. Tubsë llgabë napë rall. Tubsë na ldu'u rall. Ni tubi adë chu rni'i: “Ndë'ë shtëna” purquë gudi'dzë rall grë nanapë rall cua'a nadë pë nápëdi'i según nicidá shtëné cadë lë'ë rall. ³³ Ra poshtë guagla'guë guni'i rai' lu mënë con llëru'bë pudërë de quë Dadë Jesús gubani purquë bëldishtë Dios lë'i' ladi ra tégulé. Nalë bë'në ldai' Dios guëc rai', nu ra mënë bë'në rëspëti lë'ë rai'. ³⁴ Ladi ra mënë nagualdí ldu'i diza'quë, ni tubi rall adë pë bëquí'nidi'i purquë ra mënë nanapë ra guiu'u lachi nu ra nanapë lídchi', bëtuu' rai' guiu'u parë be'dë guënú rall dumí. ³⁵ Dumí ni bë'në rai' intriegu lu poshtë. Hia ra poshtë gudi'dzë rai' dumí parë narqui'ni según nicidá nanapë mënë. ³⁶ Tiempë ni gu' tubi nguiu lëll José. Gúlëll tubi dani nalë Chipre nazubë la'ni nisëdu'u. Nall levita. Ra poshtë gululë lë'ëll Bernabé narni'i, el quë narunë consolar. ³⁷ Bernabé bëtuu' tubi ldë guiu'u nanápëll. Dumí nabëtuu'll guiu'u guagsá'nëll lu ra poshtë.

5

Bishi nabë'në Ananías nu Safira

¹ Dzë ni gu' tubi nguiu lëll Ananías. Tsé'lëll lë Safira. Bëtuu' rall tubi ldë guiu'u. ² Nguiu ni bëa'nënú tubi partë dumí nabëtuu'll guiu'u. Stubi partë ni guagsá'nëll lu ra poshtë. Répill:

—Zeldë guënúa dumí nabëtúa shguiu'ua.

Perë tsé'lëll bien nanëll de quë bëa'nënú rall tubi partë dumí. ³ Iurní Pedro guchi lu Ananías:

—Ananías, ¿pëzielú bësá'nëll guatë mëdzabë la'ni ldú'ul parë bëntsá'ul bishi lu Espíritu Santo? Bëa'në guënul tubi partë dumí nagudilli mënë. ⁴ ¿Pëllë lëdë shtëdi'il guiu'u ni? Iurë bëtuu'l, shtënél grë dumí. ¿Pëzielú

bě'něl ni? purquë lu Dios bēntsá'u lu bishi, lēdē niétiquēdi'i lu na'a.

⁵ Iurë Ananías bini ra di'dzë naguni'i Pedro, guláguëll nu gútil. Grë ra nabini naguc Ananías, nalë bēdzëbë rall. ⁶ Iurní bēdchini bēldá nguii catë gulaguë Ananías. Bëtu'bi rall cuerpë tubi lari naquichi. Lueguë bia'a rall tēgulë parë guaca'chi rall tēgulë.

⁷ Hia guc tsunë iurë guti Ananías; iurní bēdchini tsé'lëll Safira perë gá'adi'i guc bē'all pë guc con Ananías.

⁸ Pedro guna'bë di'dzë lu Safira:

—Bëquebi lua. ¿Pë verdá nahin bëtuu' tē guiu'u präci shtë grë dumí nabe'dë guësa'në Ananías lu na'a?

Safira guchi lu Pedro:

—Aha'. Dani bëtuu' na'a guiu'u.

⁹ Iurní Pedro guni'i lull:

—¿Pëzielú gu' tē de acuerdë? Bēntsa'u tē bishi parë bēsiguë tē Espiritu Santo nia'a guldí mē runë mē cashtigu. Perë fuërë ze'dë ra nguii nabia'a tsé'lëll parë guaca'chi rall tsé'lëll. Iurne' gua'a rall lë'ël parë tsaca'chi rall lë'ël.

¹⁰ Lueguë iurní gulaguë Safira lu Pedro. Gútil. Iurní guaté ra nguii catë zu Pedro; guná rall lu na'a; hia guti na'a. Gulú rall na'a la'ni hiu'u parë guaca'chi rall lë'ë na'a cu' tse'lë na'a. ¹¹ Grë ra mënë narialdí ldu'i diza'quë shtë Jesús nu grë ra nabini ra cusë rë' naguc con Ananías nu Safira, nalë bēdzëbë rall.

Zihani milagrë bē'në ra poshtë

¹² Zihani milagrë nu cusë ru'bë bē'në ra poshtë lu ra mënë. Grë ra narialdí ldu'i diza'quë, rdëá rall rualdëa' catë lë Portali shtë Salomón.

¹³ Perë zihani mënë adë bēd'ēdi'i valurë tē guēdëá rall ladi shmënë Jesús, perë adë pë rní'idi'i rall cuntrë ra mënë ni purquë casi grë mënë shtë ciudá Jerusalén, bē'në rall rēspëti shmënë Jesús. ¹⁴ Dzë con dzë más bëac zihani ra nguii nu zihani ra na'a nagualdí ldu'u shti'dzë mē. ¹⁵ Iurní guzublú rall gulú rall narac llu'u nezë. Gudishi rall narac llu'u lu daa' u lu tubi pedasë lari

na'ldë parë iurë tēdë Pedro, guëquë shcaa'l shtë Pedro guëc ra narac llu'u.

¹⁶ Tambiën bēdchini zihani mënë shtë guë'dchi guëlla' nu mënë shtë Jerusalén; bēdchininú rall narac llu'u. Bēdchininú rall ra nanapë mēdzabë la'ni ldu'i. Bëac grë rall.

Bëzac zi mënë Pedro nu Juan

¹⁷ Dzë ni jëfë shtë ra bëshuzi con shmënë ra partidë saduceo, gupë rall llëru'bë mbidi tantë zihani mënë zianaldë tēchi poshtë. ¹⁸ Guna'zi rall ra poshtë. Bëtia'a rall poshtë lachigui'bë ¹⁹ perë tubi ianglë shtë Dios la'ni gue'lë, guagshá'li' ra puertë shtë lachigui'bë parë bëru'u ra poshtë nu guchi ianglë lu rai':

²⁰ —Gulë bëagzë nu gulë biadi'dzë lu ra mënë la'ni iádu'u ru'bë, lla gunë rall parë gac salvar rall.

²¹ Iurë bini rai' naguni'i ianglë, brëgue'lë tumpranë gua rai' iádu'u ru'bë parë ziagla'guë caglua'a rai' mënë.

Iurní jëfë shtë ra bëshuzi nu ra nazuga'anú rall, bëtëá rall sa' rall miembrë shtë Junta Suprema. Ndë'ë na ra gubernë narunë juzguë, quiere decir, grë ra mē gushë shtë naciuni Israel. Iurní gunibë'a rall guëru'u ra poshtë lachigui'bë. ²² Perë iurë bēdchini ra suldadë rua' lachigui'bë, adë chu nádi'i la'ni. Guanú rall rsunë lu ra gubernë. ²³ Repi rall lu ra nazuga'a lu juntë:

—Biagná na'a rua' lachigui'bë. Niétiquë na; dchi'chi nē'au rua' lachigui'bë. Guná na'a lu ra suldadë naquëhapë rua' lachigui'bë, perë iurë bēsha'lë na'a lachigui'bë, ni tubi adë chu nádi'i la'ni.

²⁴ Jëfë narapë iádu'u con ra bëshuzi principal con lë'ë bëshuzi más mē ru'bë, bini rall naguchi ra suldadë lu rall; bēdzëguë' ldu'u rall. Guni'i lu sa' rall:

—¿Pë fin gapë ndë'ë iurne'?

²⁵ Lueguë iurní bēdchini tubi nguii lu ra jëfë nu gúchill:

—Ra nguii nabëtia'a tē lachigui'bë, lë'ë rall zuga'a la'ni iádu'u ru'bë. Caglua'a rall lë'ë ra mënë.

26 Iurní lè'è jëfë narapë iádu'u con sëbëldá suldadë, guaglli'i rall ra poshtë perë sin quë adë pë bënënú rall lè'è rai' purquë bëdzëbë rall niagáu guë'è ra mënë lè'è rall. 27 Iurë be'dë guënú rall ra poshtë, bëzú rall lè'è rai' lu Junta Suprema. Guni'i jëfë shtë ra bëshuzi:

28 —Hia bëdë'në na'a providë lè'è të de quë adë guadí'dzëdi'i të lë Jesús parë guëlua'a të ra mënë. Nu guná, ¿pë quëhunë të iurne'? Casi grë mënë Jerusalén hia bini rall nacaglua'a të. ¿Pë adë runë të shgabë të? Cagdchi'bë të guëc na'a por nguii naguti lu cruz.

29 Iurní Pedro nu ra poshtë guni'i rai':

—Pimërë napë quë guëzu'bë diaguë na'a shti'dzë Dios, lëdë guëlúdi'i shti'dzë ra nguii guëzu'bë diaguë na'a. 30 Perë Dios shtë shtadë guëlú hia'a, bëldishtë më lè'è Jesús ladi ra tégulë, el mizmë Jesús nagudini të, el quë nabëquë'è të lu cruz.

31 Dios bëldishtë lë'i' parë gube'e. Bëcuezë më lè'è Jesús ladë ldi shtë më. Dios guni'i Jesucristo na el quë naguënbë'a lè'è hia'a; náhi' el quë nagunë salvar lè'è hia'a lu cashtigu shtë'në më. Bënë Dios punërë nguii ni të parë gunë nadzë'è të mudë nanabani të, nu parë gunë më perdunë lè'è të. 32 De grë cusë rë' na na'a testigu con Espíritu Santo purquë cabezënúhi' lè'è na'a. Verdá nahin guashtë Jesús ladi ra tégulë, nu Dios bëdë'è Espíritu Santo parë grë ra nagualdí ldu'i shti'dzë më.

33 Iurë bini ra nazuga'a lu juntë lo quë naguni'i ra poshtë, nalë bëldë rall nu guc ldu'u rall niaguini rall lè'è ra poshtë. 34 Perë ladi ra nazubë lu juntë, bëru'u tubi nguii lë Gamaliel. Nall mësë shtë lëy nabëquë'è Moisés nu nall fariseo. Nalë runë ra mënë rëspëti lë'ëll. Guasuldill nu gunibë'all parë bëru'u ra poshtë stubi ladë. 35 Lueguë guní'ill lu ra sa'll:

—Rnia'a lu të ziquë më ládza'a, gulë gapë cuidadë lo quë nagunënú të ra nguii rë'. 36 Bësëagná ldu'u të hia zia'a tiempë ne'; dzë ni gu'

tubi nguii nabërulë Teudas. Guni'ill lu ra mënë lë'ëll nall tubi nguii ru'bë. Bësiguëll mënë. Ziquë tapë gahiu'a nguii guanaldë rall lè'è Teudas, perë despuësë gudini ra mënë lë'ëll. Hia grë ra mënë nacanalde lë'ëll, bëtë'tsë rall. Zni gualú partidë shtë Teudas. 37 Despuësë de ra dzë ni, gu' stubi nguii. Bërulëll Judas. Nall më Galilea. Dzë ni guasë cënsë shtë ra mënë. Zihani mënë guanaldë lè'è Judas, perë gudini rall lë'ëll nu grë ra shmë'nëll bësa'në sa' rall. Bëtë'tsë rall. 38 Por ni rnia'a lu të, gulë bësa'në ra nguii rë'. Zuzia'a rall. Adë rzunáldëdi'i të lè'è rall purquë si talë cusë rë' nahin cusë shtë nguii, zialuhin. 39 Perë si talë ndë'è nahin shchi'ni Dios nu rac shtu'u të guënitilú tëhin, ¿lla guëru'u të? Gulë gupë cuidadë, purquë si talë lè'è rall quëhunë rall shchi'ni Dios nu lè'è të rzu të lu rall, quëhunë të cuntrë Dios iurní.

40 Iurë gualú biadi'dzë Gamaliel lu ra nazú lu juntë, bëa'në rall cunformë. Iurní guna'bë rall lè'è poshtë. Gunibë'a rall guëdia'a rai' hiaguë, nu guni'i rall fuertë lu rai' de quë adë guadí'dzëdi'i rai' shti'dzë Jesús. Bëdë'è rall libertá lè'è rai'. 41 Bëru'u ra poshtë lu juntë. Nalë bëquitë ldu'u rai' purquë ra nazubë lu juntë, guni'i guidzë rall lè'è Pedro nu Juan purquë na rai' shmë'në Jesús. Guc bë'a rai' grë lo quë naguc, bënë më ordenar nu bëquitë ldu'u rai'. 42 Perë adë bësa'nëdi'i rai' guagla'guë biadi'dzë rai' lu ra mënë de quë Jesús na Cristo el quë nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu. Glli gllítë' guazë guaglua'a rai' ra mënë la'ni iádu'u ru'bë nu lidchi ra mënë.

6

Gulë shmë'në Jesús gadchi nguii parë gunë rall compa'ni ra poshtë

1 Tiempë dzë ni zihani mënë gualdí ldu'u rai' diza'quë. Cadë dzë gudi'dzë rall cumidë gau ra nanadë nápëdi'i, perë ra më israelitë naruadi'dzë dizë griego guzublú guni'i rall cuntrë ra më israelitë naruadi'dzë dizë hebreo.

Guni'i rall lu ra poshtë, ra viudë naruadi'dzë griego adë cuá'adi'i rall igual ziquë cua'a ra viudë naruadi'dzë hebreo. ² Iurní guëzá chi'bë chupë poshtë bëtëa rai' grë ra mënë narialdí ldu'i diza'quë. Guchi rai' lu rall:

—Adë napë na'a tiempë parë qui'dzë na'a cumidë parë ra narqui'ni cumidë. Más nasac guëdia'a di'dzë na'a diza'quë shtë Jesús lu ra mënë. Zni rac shtu'u më. ³ Por ni rnia'a lu të, Dadë, gulë gudili gadchi nguiiu entrë lë'ë të. Gulë gudili ra nguiiu naná humildë, ra nanapë llgabë za'quë nu ra nguiiu nacabezënú Espíritu Santo la'ni ldu'u rall; qui'dzë rall nagáu ra mënë. ⁴ Lë'ë na'a guëna'bë na'a lu Dios por lë'ë të nu tsagla'guë guëdia'a di'dzë na'a diza'quë shtë Jesús.

⁵ Grë rall gurë rall de acuerdë. Iurní gudili rall gadchi nguiiu parë gunë rall dchi'ni. Primërë Esteban, nall tubi nguiiu con guëdubinú ldu'ull rialdí ldu'ull Dios. Cabezë Espíritu Santo la'ni ldu'ull. Guagla'guë lë rall: Felipe, Prócoro, Nicanor, Timón, Parmenas nu Nicolás. Nicolás na më guë'dchi Antioquía. Adë nall më israelitë perë más antsë gualdí ldu'i creenci shtë ra më israelitë. ⁶ Lueguë be'dë guënú rall ra nguiiu rë' lu ra poshtë. Guna'bë rai' lu Dios por lë'ë rall nu bëdchi'bë ra poshtë guiá'ai' guëc rall parë bënë rall recibir dchi'ni ni.

⁷ Guëdubi guë'dchi shtë Jerusalén bërë'tsë diza'quë shtë Jesús. Nalë guadalë ra narialdí ldu'i diza'quë. Zihani ra bëshuzi israelitë gualdí ldu'u rai' diza'quë.

Guna'zi rall Esteban

⁸ Esteban nall tubi nguiiu nanapë pudërë nu favurë shtë Dios. Dios runë compaňi lë'ëll parë rúnëll milagrë nu cusë ru'bë lu ra mënë. ⁹ Perë bëldá ra nguiiu gudildi di'dzë con Esteban. Ra nguiiu ni ze'dë rall de iádu'u shtë mënë nalë Esclavos Libertados. Ra nguiiu ni guc rall muzë naguzac zi, perë despuësë gupë rall libertá. Bëdchini sëbëldá

nguiiu de los de másru'u lugar cumë ziquë Cirene, Alejandría, Cilicia nu regiuni shtë Asia. Grë ra nguiiu rë' gudildi di'dzë rall con Esteban, ¹⁰ perë adë bënë'di'i shti'dzë rall gan lu Esteban purquë Esteban ruadí'dzi' con llëru'bë pudërë nabëdë'ë Espíritu Santo parë lë'i'. ¹¹ Iurë guná rall adë bënë'di'i rall gan parë niuadi'dzënú rall Esteban, gudilli rall bëldá nguiiu mal parë guëni'i rall bishi cuntrë Esteban. Guni'i rall de quë bini rall cagni'i Esteban ra di'dzë cuntrë lëy shtë Moisés nu cuntrë Dios. ¹² Mudë ni bëtsatsu rall ra mënë con ra më gushë nu mësë narlua'a lëy. Guna'zi rall Esteban nu bia'a rall lë'i' lu Junta Suprema. ¹³ Gudili rall stubi shcua'a nguiiu mal naguëni'i bishi cuntrë Esteban. Guni'i rall:

—Nguiiu rë' siempërë rni'll cuntrë iádu'u santu shtëna'a nu cuntrë lëy nabëquë'ë Moisés. ¹⁴ Nu bini na'a rni'i nguiiu rë', quë Jesús më Nazaret, guëcuell iádu'u ru'bë; gúnëll cambi custumbrë nabësëa'në Moisés parë lë'ë hia'a.

¹⁵ Iurní ra gobiernë shtë Junta Suprema nu grë ra nazuga'a lu juntë, guná rall lu Esteban. Guc cambi lúhi'. Guná rall lúhi' cumë ziquë lu tubi ianglë.

7

Biadi'dzë Esteban lla na shcuëndi' lu Junta Suprema

¹ Iurë zuga'a Esteban lu Junta Suprema, jëfë shtë ra bëshuzi guna'bë di'dzë lu Esteban zdë'ë:

—¿Pë gualdí ra nguiiu narni'i cuntrë lë'ël?

² Con zihani histori biadi'dzë Esteban lu rall:

—Dadë bëchi, gulë bëquë diaguë lo quë narnia'a lu të. Llëru'bë na Dios shtëna'a. Bëlua'alú më lu shtadë guëlú hia'a Abraham tsana guquëréldi' regiuni Mesopotamia. Biadi'dzënú më Abraham antsë tsana guquëréldi' Harán. ³ Repi Dios lu Abraham: “Bësa'në ládzël nu grë ra sa'l nu bëagzë zitu tubi lugar naguëluá'ahia lë'ël”. ⁴ Iurní bëru'u

Abraham ládzi' nalë Caldea parë guëquërdëdi' Harán. Despuësë guti shtadë Abraham, iurní Dios bëshe'ldë lë'ë Abraham lugar catë dzu hia'a iurne'.⁵ Perë Dios adë bédë'ëdi' ni tubi partë shtë lugar rë' parë nianibë'a Abraham ni siquierë tubi ldë guiu'u mitu'në catë niazubë tubi hiu'u lídchi'. Perë Dios bënë prometer lu Abraham guëdë'ë më lugar ni parë shíni' despuësë tsana gáti', perë dzë ni Abraham gá'adi'i nápi' shíni'.⁶ Nu guni'i Dios lu Abraham ra shíni' natsadalë, guëquërdë rall ziquë më zitu lugar catë adë na ladzë rall. Por tapë gahiu'a izë gac rall muzë nu guëzac zi rall lu dchi'ni.⁷ Tambiën guni'i Dios lu Abraham: "Na guna cashtigu ra mënë naguëzac zi ra shíni' lu dchi'ni. Despuësë tsana guëru'u rall lugar ni, iurní gunë rall adorar na lugar rë'." Lugar ni dzu hia'a iurne'.⁸ Dios bënë prometer lu Abraham de quë grë ra shini Abraham, na rall shmënë Dios. Ziquë tubi lëy parë lë'ë rai', gunibë'a më gac circuncidar shini Abraham, quiere decir, bëchuguë Abraham du'pë gui'di shtënë partë delicadë shtë llguë'në. Dzë Isaac napë tubi lmalë gúlëll, gac circuncidárëll. Isaac bënë lo mizmë tsana gúpëll shínill, Jacob. Nu zni bënë Jacob con ra shíni'. Ra shini Jacob bëac rall chi'bë chupë nanaguc chi'bë chupë grupë shtë naciuni Israel.

⁹ Ra shini Jacob naguc ra shtadë guëlú hia'a, gupë rall mbidi José, bëchi rai'. Bëtuu' rai' lë'ë José. Ra naguzi'i José bia'a lë'ë José parë Egipto, perë Dios bënë compa'ni lë'i';¹⁰ adë bësá'nëdi'i më lë'i'. Nu bédë'ë më llëru'bë llgabë parë bëá'nëll bien lu rëy Faraón. Nu Faraón bënë nombrar lë'ë José ziquë gubernadurë shtë Egipto. José guná grë ra dchi'ni nagunë ra mënë lidchi Faraón.

¹¹ Gudëdë ra izë; bédchini galzi guëc ra mënë shtë Egipto nu Canaán. Nalë bëldia'në rall lu gubini. Ra shfamili Jacob, ra shtadë guëlú hia'a, adë rdzélëdi'i rai' nagáu rai'.¹² Perë bini

Jacob de quë nanú dau Egipto, iurní bëshé'ldi' ra shíni' parë guaca'a rall nagáu rai'. Nu bëabré rai' ladzë rai'. Ndë'ë primërë viajë shtë rai'.¹³ Dzë bërë dau shtë rai', gua rall Egipto stubi vueltë. José bëquebi lu ra bëchi' chu nall. Nu rëy shtë Egipto bínill ca nezë ze'dë José.¹⁴ Iurní José bëshe'ldë ra bëchill parë guaglli'i rall Jacob, shtadë rall con grë shfamili'. Famili rë' na rai' setenta y cinco mënë.¹⁵ Zni gac con Jacob. Bëagzë rai' Egipto con grë shfamili'. Guquërdë rai' ndë. Despuësë guti Jacob. Nu ndë guti ra shini Jacob, ra shtadë guëlú hia'a.¹⁶ Iurní bia'a rai' ba'cu shtë ra tëgulë parë lugar nalë Siquem. Ndë bëga'chi ra ba'cu ni catë guzi'i Abraham tubi ldë guiu'u lachi más antsë lu shini Hamor naquërdë ra Siquem.

¹⁷ Dzë ni hia mërë gac cumplir lo quë nabë'në më prometer lu Abraham, bënë më jurar lu Abraham de quë guëdalë shíni'. Bëac rai' mënë zihani lugar Egipto.¹⁸ Tiempë ni cagnibë'a tubi rëy naciuni Egipto perë adë bëagnádi'i ldú'ull pë bënë José guahietë.¹⁹ Mizmë rëy ni bësiguëll shtadë guëlú hia'a. Gunibë'a rëy lu ra israelitë parë guëru'ldë rall shini rall lu nisë parë gati ra me'dë.²⁰ Dzë ni gulë Moisés. Gac me'dë chulë nu nacha'ngu me'dë delantë lu Dios. Bënë shtadë me'dë gan; gupë rai' lë'ë me'dë tsunë mbehu lídchi'.²¹ Tsana guagsa'në rai' me'dë lu nisë parë nia'a pë niac me'dë, bédchini shtsa'pë rëy shtë Egipto. Biá'all me'dë nu gunall me'dë cumë ziquë shínill.²² Zdë'ë mudë bësë'dë Moisés grëtë' studi narac bë'a ra më Egipto. Nu gúquëll tubi nguiu de buen llgabë parë ruadí'dzëll nu grë ra cusë nalë ráquëll.

²³ Dzë ni napë Moisés cuarenta izë, guagnáhi' ra më ládzi', ra më israelitë naquërdë tubi lugar shtë Egipto.²⁴ Lugar ni gunáhi' lu mal tratë naquëhunë tubi më Egipto con tubi më israelitë. Moisés guaglári' më ládzi'. Por mal nabë'nënu më Egipto,

gudini Moisés më Egipto. ²⁵ Moisés bë'ni' llgabë ra më lãdzi' nadë'ë rall cuendë de quë Dios bëshe'ldë lë'i' parë guëdë'ëi' libertá lë'ë rall, perë ra më israelitë adë guasëdi'i rall. ²⁶ Stubi dzë Moisés bëdia'guëlu' chupë më lãdzi'; cadildi rall. Guaglã Moisés lë'ë rall nu gúchi' lu ra nacadildi: “Lë'ë të bëchi sa' të. ¿Pëzielú rdildi të?” ²⁷ Iurní nacagdë'ë galné sa'll, bësínill lë'ë Moisés; répill: “¿Chull bëshe'ldë lë'ël? ¿Pë zë'dël ndë'ë ziquë narnibë'a parë ze'dë guë'nël juzguë lë'ë na'a? ²⁸ ¿Pëllë rac shtu'u quínill na ziquë gudínill më Egipto na'guë?” ²⁹ Iurë bini Moisés lo quë naguni'i nguui ni, bëllu'në Moisés. Bëagzell parë regiuni nalë Madián. Ndë guquërdëll ziquë më zitu. Bëtsë'all nu gúpëll chupë shínill.

³⁰ Hia guc cuarenta izë guquërdëll Madián. Dzë ni zull lachi guëlla' dani nalë Sinaí, bëlua'alú tubi ianglë lull. Bëru'ui' lu be'lë catë rëuldë tubi hiaguë. ³¹ Moisés bëdzëguëe' ldu'i'; bë'ni' llgabë, pëzielú rëuldë hiaguë rë'. Guabí'guëll parë gunall luhin. Bínill voz shtë Dios naguni'i: ³² “Nahia Dios shtë'në ra shtadë guëllul. Nahia Dios shtë Abraham. Nahia Dios shtë Isaac. Nahia Dios shtë Jacob.” Iurní lë'ë Moisés guzublú bëdzëbëll nu bëchí'chill. Hia adë gunëdi'ill niagbí'all lu hiaguë catë rru'u be'lë. ³³ Nu guchi Dios lull: “Gulú rachi guëa'l purquë lugar catë nanul na lugar santu purquë na zugá'ahia ndë'ë iurne'. ³⁴ Rnahia grë trabaju nardëdë ra shmëna naquërdë Egipto, nu rquë diaga iurë ru'në rall lua. Por ni iurne' guna librar lë'ë rall. Guëshe'lda lë'ël ziquë shmëna hashtë Egipto.”

³⁵ 'Antsë ra israelitë adë bë'nëdi'i rall cuendë lë'ë Moisés; repi rall: “¿Chu bëshe'ldë lë'ël ziquë jëfë parë ze'dë guë'nël juzguë lë'ë na'a?” Perë Dios bëshe'ldë lë'i' Egipto. Nu lë'ë ianglë naguni'i lull catë zubë hiaguë narëuldë, bë'ni' compãni lë'ë Moisés. Gúqui' jëfë parë gualdull më israelitë lugar ni. ³⁶ Gua Moisés Egipto parë gualdúhi' ra shtadë guëlu' hia'a. Por

pudërë shtë Dios bë'ni' milagrë nu cusë ru'bë Egipto. Bë'ni' milagrë rua' Nisëdu'u Llni. Por cuarenta izë bë'ni' milagrë la'ni ra dani catë zia'a zu rai'. ³⁷ Lo mizmë Moisés rë' guni'i lu ra më israelitë: “Dios guëshe'ldë tubi naguadi'dzë shti'dza delantë lu të. Galë më ladi bëchi sa' të cumë ziquë bëshe'ldë më na. Gulë tsaldí ldu'u të grë lo quë naguëni'i më lu të.” ³⁸ Lë'ë Moisés ni guzënú lë'ë ra mënë la'ni ra dani Sinaí catë guni'i ianglë lúhi' antsë. Moisés guquërdënú ra shtadë guëlu' hia'a. Bë'ni' recibir ra diza'quë shtë Dios të guëne'e Moisés di'dzë ni parë lë'ë hia'a. Di'dzë ni napë pudërë parë siemprë; nunquë adë tsalúdi'in.

³⁹ 'Shtadë guëlu' hia'a bëzu'bë diaguëdi'i rai' shti'dzë Moisés. Adë gunëdi'i rall nanibë'a Moisés lë'ë rall. Mejurë guc ldu'u rall nëabrí rall parë Egipto. ⁴⁰ Tubi dzë adë zuga'anú Moisés lë'ë rall, repi rall lu Aarón: “Adë guëne'e na'a rsunë pë cazac Moisés. Adë nídi'ill ndë'ë, nu gulull lë'ë hia'a Egipto; por ni rac shtu'u na'a iurne', guntsá'ul tubi dios naquiblú lu hia'a delantë.” ⁴¹ Lueguë bëntsa'u rall tubi ngunë mitu'në de orë. Gudini rall bëldá ma parë bëdë'ë rall tubi ofrendë lu dzanë narunë rall adorar. Nalë bëquitë ldu'u rall por lo quë nabëntsa'u rall con guia'a rall. ⁴² Iurní Dios bë'në intriegu lë'ë rall parë quëhunë rall adorar ra cusë lu guë'dchiliu, ziquë ra mbelëgui'i nu ngubidzë. Zni naescritë la'ni librë nabëquë'ë ra profetë. Rni'i librë ni: Lë'ë të më israelitë, guzë të lu dani durantë cuarenta izë. Gudini të ra ma parë bë'në të ofrecer lu dios shtë të, perë ni tubi ma adë bë'në të ofrecer lua con guëdubinú ldu'u të. ⁴³ Be'rquë nua'a të nichì shtë Moloc, dios shtë të. Nua'a të tubi mbelëgui'i shtë dios Renfán. Ra ídolo rë' bëntsa'u të parë runë të adorar. Por ni guëgúa të de ladzë të parë guëshe'lda lë'ë të más zitu stubi

ladë Babilonia parë tsa të cash-tigu.

⁴⁴ 'Ra shtadë guëlú hia'a tsana guzë rall dani, nua'a rall tubi hiu'u lari nu tubi nichì catë nutsa'u ra lëy nabëquë'ë Moisés. Hiu'u lari guctsa'uhin ziquë guni'i Dios lu Moisés nu ziquë bëlua'a më lúhi'. ⁴⁵ Ra shtadë guëlú hia'a gupë rall hiu'u lari ni por llëdumi tiempë ziquë tubi cusë nabësëa'në Dios parë lë'ë rall. Nu ra mënë nabitë con Josué, nua'a rall hiu'u lari rë' tsana bëdchisú rall ra guiu'u shtënë stubi ra naciuni. Dios bë'në compa'ni lë'ë rall parë guëru'u ra mënë lugar ni parë guëu' ra shtadë guëlú hia'a. Nga'li guquërdë rall hashtë tiempë nagunibë'a rëy David. ⁴⁶ Dios guc shtu'u lë'ë David. Guna'bë David lu Dios niuntsá'ui' tubi iádu'u catë niaquërdë Dios verdadërë, mizmë Dios nabë'në Jacob adorar. ⁴⁷ Perë David adë bë'nëdi'i' gan naza'a tubi iádu'u lidchi Dios, perë shínill Salomón, sí, bë'nëll gan; bëzá'ai' iádu'u lidchi Dios. ⁴⁸ Perë Dios nacabezë gube'e cumë llëru'bë na më, adë quërdëdi'i më la'ni iádu'u narza'a ra nguiu. Ziquë guni'i profetë shti'dzë Dios narni'i:

⁴⁹ Gube'e cabeza, nu rnibë'ahia guëdubi guë'dchiliu. Guë'dchiliu na ziquë tubi bangu catë rzu guëahia.

¿Pëllë clasë iádu'u guntsa'u të parë guëbeza la'ni?

Adë rquí'ndia'a lugar catë guëzi'i ldua'a.

⁵⁰ Na bëntsá'ua grë cusë rë' lu guë'dchiliu.

⁵¹ Lë'ë të de por si naguëdchi ldu'u të nu adë rínidi'i të shti'dzë Dios. Na të cumë ziquë ra mënë nadë guënëdi'i Dios. Siemprë quëhunë të cuntrë Espíritu Santo. Na të ziquë guc ra shtadë guëlú hia'a. ⁵² Ra shtadë guëlú hia'a, bëdë'ë rall hiaguë grë ra nabidëdi'dzë shti'dzë Dios guahietë. Ni túbi' adë chu bídëdi'i sin quë adë ni-adë'ë hiaguë guëc rai'. Ra shtadë guëlú hia'a, gudini rall profetë nabidëdi'dzë de quë guëdchini stubi nguiu naná tubldí shcuëndi' lu Dios. Iurná

bidë më perë lë'ë të bë'në të intriegu lë'ë më lu guia'a më rumanë nu gudini të lë'ë më. ⁵³ Lë'ë të bë'në të recibir lëy shtë Dios nabidënu' ra ianglë, perë adë bëzu'bë diáguëdi'i të di'dzë ni.

Gudini rall Esteban

⁵⁴ Iurë gualú bini rall grë ra cusë naguni'i Esteban, nalë bëldë rall hashtë rchushí lai' rall; rna rall lu Esteban. ⁵⁵ Perë cabezënu' Espíritu Santo la'ni ldu'u Esteban. Bëldísi' lúhi' lu gube'e; gunáhi' lu gluri shtë Dios catë cabezë më. Nu gunáhi' lu Jesús nacabezë ladë ldi shtë Dios. ⁵⁶ Guni'i Esteban:

—Gulë guná, rnahia gube'e lla'lë. Rnahia lu Jesús, nguiu nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu. Cabezë më ladë ldi shtë Dios.

⁵⁷ Perë grë rall bësë'au rall diaguë rall. Gurushtiá rall nu ze'dë guëllu'në rall parë quini rall Esteban. ⁵⁸ Gulú rall Esteban fuërë rua' guë'dchi. Ndë bëdë'ë guë'ë rall Esteban parë gáti'. Ra nabini shti'dzë Esteban, gulú rall shabë rall nu guatishi rall shabë rall lu tubi nguiu nalë Saulo. ⁵⁹ Iurë bëdë'ë guë'ë rall Esteban, quëadi'dzënu'hi' Jesús. Guná'bëi' lë'ë më; guní'i':

—Dadë Jesús, bë'në recibir espíritu shtëna.

⁶⁰ Despuësë iurní bëzullibi Esteban nu fuertë guní'i' lu Dios nacabezë gube'e:

—Adë rtiá'adi'il culpë duldë shtë rall.

Iurë gualú guni'i Esteban di'dzë ni, gúti'.

8

Rzunaldë Saulo ra shmënë Jesús

¹ Saulo gu' de acuerdë tsana gudini rall Esteban. Mizmë dzë ni guzublú guzunaldë mënë grë ra narialdí ldu'i diza'quë ciudá Jerusalén. Grë ra shmënë Jesús bërë'tsë rall; gua nagona'zi nezë regiuni shtë Judea nu guna'zi rai' nezë Samaria, perë ra poshtë bëa'në rai' Jerusalén. ² Bëldá nguiu za'quë bëca'chi rall lë'ë Esteban nu nalë bi'ni rall por lë'i'. ³ Perë

Saulo adë bëgá'adi'i ldu'ull ra mënë narialdí ldu'i diza'quë. Riutëll hiu'u por hiu'u parë rgull ra mënë, na'a la nguiu. Rshaguiull ra prubi parë riagséa'nëll mënë lachigui'bë.

Caglua'a rai' diza'quë reguni Samaria

⁴ Ra nabëru'u Jerusalén cualquier nezë zia'a rall, rni'i rall diza'quë shtë Jesús lu ra mënë. ⁵ Felipe gua tubi guë'dchi shtë Samaria. Ndë guzublú guni'll lu ra mënë chu na Jesucristo. ⁶ Bëdëa mënë zihani parë rquë diaguë rall bien grë ra di'dzë naguni'i Felipe. Nu rna rall lu milagrë nabë'në Felipe. ⁷ Zihani mënë narac ll'u, bëac rall. Gulú Felipe mëdzabë la'ni ldu'u ra nanapë mëdzabë. Nalë gurushtiá ra mëdzabë iurë bëru'u rall. Zihani cujë nu mënë narac galguidzë llunguë, bëac rall. ⁸ Nalë bëquitë ldu'u ra mënë grë nabë'në Felipe ciudá ni.

⁹ Ndë guquërdë tubi nguiu nalë Simón. Rac rquë'e bëlliull. Zdë'e mudë bësiguëll ra mënë shtë Samaria. Bëdzëguëe' ldu'u rall iurë rna rall narunë Simón. Rni'll de quë lë'ëll nall tubi më nallasac. ¹⁰ Grë ra mënë dizdë ra më ru'bë hashtë más nabi'chi, bëquë diaguë rall pë rni'i Simón. Guni'i rall lë'ëll nall më ru'bë nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu. ¹¹ Gualdí ldu'u rall lë'ë Simón por magi nabë'nëll. Lleduni tiempë bësiguëll ra mënë ¹² perë zihani mënë gualdí ldu'u rall diza'quë naguni'i Felipe. Ruadi'dzë Felipe mudë tsuté mënë nezë lu gube'e parë tsa rall catë rnibë'a Dios. Por Jesús gac salvar mieti, guni'i Felipe nu bëchu'bë nísi' na'a la nguiu, ra nagualdí ldu'i diza'quë. ¹³ Mizmë Simón bëriubë nísëll purquë gualdí ldu'ull diza'quë nu guanáldëll lë'ë Felipe. Nalë bëdzëguëe' ldu'ull; gunall milagrë nu sëñi ru'bë nabë'në Felipe.

¹⁴ Bini ra poshtë nabëa'në Jerusalén, ra mënë Samaria gualdí ldu'u rall diza'quë. Iurní bëshë'ldë rai' Pedro nu Juan parë zia'a rai' Samaria. ¹⁵ Bëdchini Pedro nu Juan guë'dchi ni; guna'bë rai' lu

Dios parë guëdë'e më Espíritu Santo parë cuezënúhi' grë ra më Samaria nagualdí ldu'i diza'quë. ¹⁶ Ra nagualdí ldu'i diza'quë todavía adë bë'nëdi'i rall recibir Espíritu Santo la'ni ldu'u rall. Más antsë tsana bëriubë nísë rall, ra nabëchu'bë nísë lë'ë rall, guna'bë rall niétiquë lë shtë Dadë Jesús. ¹⁷ Iurní Pedro nu Juan bédchi'bë guia'a rai' guëc ra mënë ni. Lueguë bédchini Espíritu Santo parë gulezënúhi' lë'ë rall.

¹⁸ Iurë guná Simón bédchi'bë poshtë guia'a rai' guëc ra mënë nu gunall bédchini Espíritu Santo parë cuezënúhi' lë'ë rall, Simón bë'nëll ofrecëre dumí. ¹⁹ Répill lu ra poshtë:

—Gulë bëtuu' du'pë pudëre nanapë të parë guna ziquë runë të, të iurë guëdchi'ba guiahia guëc ra mënë, gunë rall recibir Espíritu Santo.

²⁰ Repi Pedro lull:

—Dios guënitilú lë'ël con grë shtumil. ¿Pëllë llúa'al sí'il con dumí lo quë narzëlaa'chi Dios ca'a mënë? ²¹ Adë nápël dereché con lë'ë na'a purquë bë'nëll duldë la'ni ldu'ul. Zuldídi'i shcuëndëll delantë lu më. ²² Bësa'në llgabë mal shtë'nëll; bëagrí ldu'ul con Dios; guna'bë lu më të gunë më perdunë lë'ël. ²³ Gadzë duldë la'ni ldu'ul; nal ziquë nanú bajo ordë shtë Satanás.

²⁴ Iurní guchi Simón lu poshtë:

—Gulë guna'bë lu Dios por na të parë adë guëzac zídí'i më na ziquë guni'i të.

²⁵ Ra poshtë guni'i rai' lu mënë Samaria ra cusë naguná rall nu biadi'dzë rai' diza'quë lu ra mënë. Iurní bëru'u rai' parë gua rai' los de más guë'dchi shtë Samaria. Guagni'i rai' diza'quë; despuësë bëagrí rai' parë Jerusalén.

Biadi'dzënú Felipe tubi më Etiopía

²⁶ Dzë ni repi tubi ianglë lu Felipe:

—Bë'në preparar të tsal tubi nezë narëa'në ladë sur; nezë nazia'a de Jerusalén parë guë'dchi nalë Gaza. Nezë rë' rdëdë catë nídi'i mënë.

²⁷ Lueguë bëru'u Felipe. Zí'ai'; perë nezë naziá'ai', bëdia'guëlúhi'

tubi nguiu më Etiopía. Nádi'll nguiu completë nu nall tesorerë shtë Candace, tubi na'a narnibë'a naciuni Etiopía. Lë'ë tesorerë guall Jerusalén parë guaguë'nëll adorar Dios. ²⁸ Zëagzell parë ládzëll. Zúbëll lu guërredë shtëll. Quëú'ldëll la'ni tubi librë nabëquë'ë Isaías. ²⁹ Iurní repi Espíritu Santo lu Felipe:

—Guabi'guë cula'ni guërredë shtë'në më Etiopía.

³⁰ Iurë guabi'guë Felipe cula'ni guërredë, bini' quëu'ldë nguiu ni la'ni librë shtë Isaías. Felipe guna'bë di'dzë lull:

—¿Gu riasël lo quë nacagni'i la'ni librë?

³¹ Nguiu ni repi lu Felipe:

—Adë riasëdia'a purquë adë nápëdia'a chu guëni'i pë runë cuntienë ni.

Iurní répill lu Felipe të tsepi Felipe nu subë Felipe la'ni shguërrédëll.

³² La'ni librë catë quëu'ldë më Etiopía lë'ë partë ni cagni'i:

Bia'a rall nguiu parë gáti' ziquë lli'li, nu ziquë rëa'në lli'li ziquë gu'pë delantë lu ra narna'zi, zni bëa'në nguiu rë'.

Adë bëllálëdi'i rua'll parë niaru'u tubi di'dzë.

³³ Dzë ni guna'zi ra mënë lë'ëll, bë'në rall condenar lë'ë nguiu ni sin ni tubi causë.

Adë pë jushtisi bë'në rall. Nalë fier bë'në rall tratë nguiu ni.

Bëdchisú rall vidë shtë'nëll.

³⁴ Iurní më Etiopía guna'bë di'dzë lu Felipe:

—Bë'në favurë guni'i lua, ¿chu guzac zdë'ë? ¿Pë lu mizmë lë'ëll rní'll u nu chu stubi guzac zdë'ë?

³⁵ Iurní Felipe guzublú guni'i' pë runë cuntienë partë catë bi'ldi më Etiopía la'ni librë. Guni'i Felipe ra diza'quë shtë Jesús nu lla gac salvárëll. ³⁶ Iurë ziadëdë rall tubi lugar catë rë nisë, guna'bë di'dzë më Etiopía lu Felipe:

—Ndë'ë rë nisë. ¿Pë adë gac chubë nisa ndë'ë?

³⁷ Felipe repi lull:

—Si talë guëdubinú ldú'ul rialdí ldú'ul shti'dzë Jesús, zac chubë nísël ndë'ë.

Iurní repi nguiu ni:

—Rialdí ldua'a niétiquë Jesucristo na shini Dios.

³⁸ Gunibë'a nguiu parë guzudchi guërredë parë bietë rai'. Iurní guatë rai' la'ni nisë. Bëchu'bë nisë Felipe lë'ëll ndë. ³⁹ Iurë bëru'u rall rua' nisë, Espíritu Santo bia'a lë'ë Felipe. Lë'ë nguiu nilli gu' ldú'ull nu rquitë ldú'ull. Guaglá'guëll shnézëll. ⁴⁰ Bëdchini Felipe guë'dchi nalë Azoto, nu gudëdëi' guë'dchi por guë'dchi. Cagluá'ai' mënë diza'quë hashtë bëdchíni' guë'dchi nalë Cesarea.

9

*Bëac Saulo shmënë Jesús
(Hch. 22.6-16; 26.12-18)*

¹ Saulo guagla'guë bë'në nalaa'dchill; guc ldú'ull quínill ra mënë narialdí ldu'i diza'quë. Por ni guagnall jëfë shtë ra bëshuzi ² parë gunë rall firmar tubi guichi parë zia'a Saulo. Guziá'all ra iádu'u shtë më israelitë guë'dchi Damasco. Ndë tsatíll ra na'a nu nguiu nacanalde tëchi diza'quë shtë Jesús. Gue'dënull ra mënë ni; guëldáguëll lë'ë rai' lachigui'bë. ³ Guc iurë zia'a zull nezë, hia mërë guëdchínill guë'dchi Damasco, nasesë bëdchini tubi llni nezë lu gube'e. Gu'të llni lu nezë catë zia'all. ⁴ Saulo gulaguë lu guiu'u; gunall lu llni nu bínill tubi bë naguni'i:

—Saulo, Saulo, ¿pëzielú rzunáldël na?

⁵ Iurní guna'bë di'dzë Saulo:

—¿Chu lë'ël? Dadë, rní'il lua zni'i.

Iurní bë guni'i:

—Nahia Jesús. Rzunáldël shmëna parë quínil. ¿Pë adë rac bë'al lo mizmë na rzunáldël? Adë guëllu'ídi'i lo quë naquëhúnël. Quëhúnël ziquë runë ngunë narlda'a patadë lu gar-rudchi. Zni quëhúnël.

⁶ Iurní nalë bëdzëbë Saulo nu bëchí'chill. Répill:

—Dadë, ¿guadë narac shtú'ul guna? Perë lë'ë bë guni'i:

—Guashtë nga'li nu gutë ladi guë'dchi. Ndë guëni'i mënë lul pë gúnël.

⁷Ra nguiu nazënú lë'ë Saulo, bëa'në rall ziquë gu'pë tantë bëdzëbë rall purquë bini rall bë nacagni'i lu Saulo, perë ni tubi adë chu guná'di'i rall.

⁸Iurní Saulo guashtë lu guiu'u, perë iurë bëshá'lëll slull, hiadë gúquëdi'i nianall. Bëá'nëll ciegu. Ra nguiu nazënúhi', guna'zi rall guiá'ai' parë guc bëdchíni' guë'dchi Damasco. ⁹Ndë bëá'ni' tsunë dzë; adë gúquëdi'i nianáhi'. Adë gudáudi'i' nu adë pë bii'di'i'.

¹⁰Guë'dchi Damasco quërelde tubi nguiu nalë Ananías. Rialdí ldu'ull shti'dzë Jesús. Bëlua'alú Jesús lull nu repi më lull:

—Ananías.

Bëquebi Ananías lueguë:

—Lë'ë na ndë'ë, Dadë.

¹¹Jesús repi lull iurní:

—Guashtë nga'li nu gua lidchi Judas naquërelde nezë nalë Nezë Ldi. Guna'bë di'dzë por tubi nguiu më Tarso. Lëll Saulo. Ndë quëadi'dzënull Dios. ¹²Lu Saulo bëlua'alú tubi nguiu lë Ananías. Nguiu ni lë'ël. Gunall guatël parë guëdchi'bë guiá'al guëquëll të parë guëac slull nu guëna Saulo stubi vultë ziquë nall antsë.

¹³Iurní bini Ananías naguni'i Jesús, repi Ananías lu më:

—Perë Dadë, zihani mënë rni'i lua shcuendë nguiu rë'. Nablac fier quëhúnëll Jerusalén con ra mënë narialdí ldu'i shti'dzël. ¹⁴Iurne' zé'dëll ndë'ë con guichi nabëdë'ë ra jëfë shtë bëshuzi parë guá'all prësi grë ra mënë narunë adorar lë'ël.

¹⁵Perë Jesús repi lu Ananías:

—Guasë purquë na gudilia nguiu rë' parë guëni'ill diza'quë delantë lu ra mënë shtë stubi naciuni nu lu ra rëy shtë rall. Nu tsagní'ill diza'quë shtëna lu ra më israelitë. ¹⁶Na guëluá'ahia lë'ëll nu guënia'a lull grë cusë mal nagunënú mënë cuntrë lë'ëll purquë nall shmëna.

¹⁷Iurní lë'ë Ananías zia'a lidchi Judas catë quërelde Saulo. Guatëll nu bëdchi'bë guiá'all guëc Saulo. Répill:

—Bëchi Saulo, lë'ë Jesús naguni'i lul nezë nazë'dël, bëshë'ldë më na ndë'ë parë gac guënal stubi vultë nu parë guëdchini Espíritu Santo të cuezënúhi' lë'ël.

¹⁸Lueguë iurní bëlla'lë slu Saulo. Gunáhi' nu bini' gulaguë cumë ziquë tubi gui'lli la'ni slúhi'. Saulo guasuldí nu bëriubë nisi'. ¹⁹Despuësë gudáuhi' nu bëu' fuersë shtëhi' stubi vultë. Bëá'ni' bëldá dzë Damasco con ra narialdí ldu'i diza'quë.

Guublú Saulo guni'i diza'quë lu ra mënë Damasco

²⁰Lueguë guublú guni'i Saulo diza'quë shtë Jesús lu ra mënë la'ni iádu'u shtë ra israelitë. Guni'ill lu mënë, Jesús náhi' shini Dios nabidë lu guë'dchiliu. ²¹Grë ra mënë nabëquë diaguë shti'dzë Saulo, bëdzëguë' ldu'u rall nu guni'i lu sa' rall:

—Perë nguiu rë' na el quë naguzunaldë ra mënë Jerusalén, ra narialdí ldu'i diza'quë. Nu lo mizme lë'ëll zé'dëll ndë'ë parë guá'all prësi ra shmënë më parë tsagsá'nëll lë'ë rall lu ra jëfë shtë bëshuzi.

²²Perë Saulo biadí'dzëll lu ra mënë con más lli; adë bëdzëbëdi'i'. Guni'i' de quë Jesús na Cristo nabëshë'ldë Dios. Bë'në Dios compa'ni lë'ë Saulo. Ra israelitë naquërelde Damasco, bëa'në rall sin ni tubi di'dzë purquë adë bëdzëledi'i rall pë niani'i rall.

Bëru'u Saulo guia'a ra contrari shtëhi'

²³Gudëdë zihani dzë; iurní ra më israelitë gurë rall de acuerdë parë quini rall lë'ë Saulo. ²⁴Lueguë bini Saulo pë llgabë quëhunë rall. Dzë la gue'lë rbezë rall Saulo rua' puertë salidë shtë ciudá parë quini rall Saulo. ²⁵Ra shmënë Jesús bëtia'a rall Saulo la'ni tubi rëguelë parë iurë gu' gue'lë, bëldaguë rall Saulo stubi tēchi lu'. Lu' ni nahin ziquë tubi lu' bësu'u nasë'au alreduerë ciudá. Zni mudë gula'a Saulo lu galguti.

Bëabré Saulo Jerusalén

²⁶Iurë bëdchini Saulo Jerusalén, guc ldu'i' niagdzá'gui' ladi ra shmënë Jesús perë grë rall rdzëbë rall Saulo

purquë gá'adi'i tsaldí ldu'u rall de quë Saulo hia bëabrí ldu'ull, de quë bëáquëll shmënë Jesús. ²⁷ Perë Bernabé guagsëá'nëll Saulo lu ra poshtë. Biadí'dzëll lla guni'i Saulo lu ra mënë Damasco, de quë Saulo biadí'dzëll con guëdubinú ldu'ull ziquë tubi muzë shtë Jesús. ²⁸ Iurní Saulo bëá'ni' Jerusalén parë quëhúni' dchi'ni con ra poshtë. Guadi'dzënúhi' diza'quë hiu'u por hiu'u sin adë pë nádi'i. ²⁹ Con guëdubinú ldu'i ruadí'dzi' ziquë muzë shtë Jesús. Biadi'dzënúhi' con ra më israelitë naruadi'dzë dizë griego. Perë ra mënë gudili rall mudë parë quini rall Saulo. ³⁰ Ra mënë narialdí ldu'i diza'quë, guc bë'a rall de quë ra më israelitë zunaldë rall lë'ë Saulo. Iurní bia'a rall lë'ë Saulo parë guë'dchi Tarso.

³¹ Dzë ni grë ra mënë narialdí ldu'i diza'quë, ra narëta' regiuni Judea nu Galilea nu Samaria, nalë rbedchí ldu'u rall. Másru'u guc shtu'u rall lë'ë Jesús nu rzu'bë diaguë rall shti'dzë më. Nu Espíritu Santo bë'në compaňi lë'ë rall parë guaru'bë grupë shtë rall.

Bëac Eneas

³² Canzë Pedro; quëhúni' visitar grë ra naná shmënë Jesús. Gudëdë guagnáhi' ra narianaldë nezë santu shtë Jesús, ra naquërelde tubi guë'dchi nalë Lida. ³³ Ndë nanú tubi nguiu nalë Eneas. Hia guc shunë izë ráquëll galguidzë llunguë. Nagá'all; adë ráquëdi'i rzëll. ³⁴ Pedro bédchini lu Eneas nu guchi Pedro:

—Eneas, Jesucristo gunëac lë'ël. Guashtë nga'li nu bëldisë shtaa'l.

Lueguë lueguë guashtë Eneas. ³⁵ Grë ra naquërelde guë'dchi Lida nu grë ra naquërelde guë'dchi Sarón, guná rall lla bëac nguiu ni. Lueguë bësa'në rall custumbrë guahietë shtë rall parë guanaldë rall nezë za'quë shtë Jesús.

Guashtë Dorcas ladi ra tégulë

³⁶ Tiempë ni nanú tubi na'a guë'dchi shtë Jope. Rialdí ldu'i diza'quë shtë Jesús. Lëll Tabita perë ra mënë naruadi'dzë dizë griego, rni'i

rall lë na'a ni Dorcas. Dorcas bë'në bien nu bédë'ëll gu'në cua'a ra prubi. Bë'nëll zihani cusë za'quë. ³⁷ Bédchini tubi dzë, guc ll'u'u Dorcas nu gútil. Custumbrë shtë ra mënë ni na rguibi rall cuerpë shtë ra tégulë. Gudibi rall shcuerpë Dorcas nu bëcuezë rall cuerpë guia'a la'ni hiu'u guërupë pisë. ³⁸ Guë'dchi Jope rëa'në guëlla' guë'dchi shtë Lida catë nanú Pedro. Bini ra më Jope nanú Pedro guë'dchi Lida. Iurní bëshe'ldë rall chupë nguiu parë guagni'i rall lu Pedro:

—Guërrë cha guiá hia'a guë'dchi Jope.

³⁹ Lueguë bëru'u Pedro con lë'ë ra nguiu ni. Iurë bédchini rall Jope, bia'a rall Pedro quartë catë naga'a tégulë. Nalë ru'në ra viudë nabëdëá nga'li. Bëlua'a rall vestidë nu manguë nabëntsa'u Dorcas tsana gubáni'. ⁴⁰ Lueguë Pedro gunibë'a guëru'u grë ra mënë la'ni quartë. Iurní bëzullibi Pedro nu biadi'dzënúhi' Dios. Rbí'ai' lu naguti nu répi' lúhi':

—Tabita, guashtë nga'li.

Lueguë lë'ë tégulë bëlla'lë slúhi'; gunáhi' lu Pedro. Guzubë ldi'.

⁴¹ Pedro guna'zi guiá'all parë guasuldill. Lueguë guna'bë Pedro ra viudë nu los de más narialdí ldu'i Jesús parë bë'ni' presentar lë'ë Dorcas nagubani. ⁴² Grë mënë shtë ciudá Jope bini rall milagrë nabë'në Pedro. Nalë zihani mënë gualdí ldu'u rai' diza'quë. ⁴³ Por zihani dzë bëa'në Pedro ciudá Jope lidchi tubi curtidor shtë gui'di ladi ngunë. Lëll Simón.

10

Biadi'dzënú Pedro Cornelio

¹ Gu' tubi nguiu ciudá Cesarea; lëll Cornelio. Nall capitán narnibë'a tubi gahiu'a suldadë. Ra suldadë ni lë rall Italiano. ² Cornelio con grë shfamíll runë rall adorar Dios guëdubinú ldu'u rall. Adë nádi'i Cornelio më israelitë perë bédë'ëll zihani dumí. Bë'nëll ayudë ra më israelitë. Siempër ruadi'dzënull Dios. ³ Tubi dzë quierë rquë tsunë guadze', bëlua'alú tubi ianglë lu Cornelio. Clarë gunall tubi

ianglë shtë Dios nagueatë catë zuga'a Cornelio. Repi ianglë lull:

—Cornelio.

⁴ Gubi'a Cornelio lu ianglë nu nalë bëdzëbëll. Guna'bë dí'dzëll lu ianglë:

—¿Pë rac shtú'ul guna?

Iurní repi ianglë lull:

—Dios bëquë diaguë ra di'dzë shtënël iurë ruadi'dzënul më nu réagná ldu'u më lé'ël purquë bë'nël ayudë ra prubi. ⁵ Bëshe'ldë bëldá nguïu guë'dchi Jope parë tsaglli'i rall Simón, nu lëll Pedro; chupë lëll. ⁶ Quërelde Pedro lidchi tubi curtidurë nalë zac Simón. Nápëll lídchill rua' nisëdu'u. Pedro guëni'i lul pë gúnël.

⁷ Iurë gubi' ianglë, guna'bë Cornelio chupë shmúzëll con tubi suldadë nanané Cornelio. Suldadë ni gualdí ldu'i shti'dzë Jesús. Guëzá rall na rall muzë shtë Cornelio. ⁸ Biadi'dzë Cornelio lu rall lla biadi'dzënull ianglë. Iurní bëshe'ldë Cornelio lë'ë rall parë zianglli'i rall Pedro.

⁹ Stubi dzë quierë guëruledë dzë, ziadgchini rall ciudá Jope. Lo mizmë iurë Pedro be'pi guëc hiu'u të guadi'dzënúhi' Dios. ¹⁰ Nalë rldi'anë Pedro; rac shtú'ui' gáuhi'. Perë mientras quëhunë ra shfamili Pedro preparar cumidë, Pedro gunall bédchini tubi cusë shtë Dios lull. ¹¹ Guná Pedro bëlla'lë lu gube'e nu gunall lu ziquë tubi lari naquichi ru'bë. Ze'din ca zu Pedro. Li'bi guëzá shquini. ¹² La'ni lari nanú grë clasë ra ma nanapë tapë guëáhi' nu ra ma narlla' ldu'i lu guïu'u nu ra ma nariasë. ¹³ Iurní bini Pedro tubi bë naguni'i:

—Pedro, guasuldí nu gudini ma gaul.

¹⁴ Perë Pedro guchi:

—Dadë, nunquë adë ráudia'a ra ma naná providë según ra custumbrë shtë na'a.

¹⁵ Lë'ë bë guni'i lu Pedro stubi vueltë:

—Lo quë nabëzunë Dios, limpi nahin; adë rní'idi'il nahin mal parë lé'ël.

¹⁶ Zni guc tsunë vësë; iurní be'pi lari lu gube'e. ¹⁷ Quëhunë Pedro llgabë pë runë cuntienë nagonall iurë lë'ë ra nguïu nabëshe'ldë Cornelio ze'dë guëna'bë di'dzë rall ca na lidchi curtidurë nalë Simón. ¹⁸ Bédchini rall rua' lidchi Simón; fuertë cana'bë rall: —¿Gu quërelde tubi nguïu ndë'ë nalë Simón Pedro?

¹⁹ Pedro nianá zúbëll guia'a guëc hiu'u. Quëhúnëll llgabë nia'a pë runë cuntienë lo quë nabëshe'ldë Dios lull. Iurní repi Espíritu Santo lull:

—Pedro guná, tsunë nguïu cagna'bë rall lé'ël. ²⁰ Bietë; bë'në compañoi lë'ë rall. Adë pë llgabë rúnëdi'il purquë na bëshe'lda lë'ë rall.

²¹ Iurë bietë Pedro, guagnall ra nguïu nabëshe'ldë Cornelio. Répill lu ra nguïu:

—Na lëa Pedro nacaguili të. ¿Pë rsunë nua'a të?

²² Repi rall lu Pedro:

—Zë'pë na'a purquë bëshe'ldë Cornelio lë'ë na'a parë sël con lë'ë na'a lídchill. Cornelio nall tubi nguïu honradë nu rialdí ldú'ull Dios. Nalë rac shtu'u më israelitë lé'ël. Tubi ianglë shtë Dios guni'i lu Cornelio parë bëshé'ldëll lë'ë na'a nu guni'i ianglë lull lé'ël guëni'il lu Cornelio pë gúnëll.

²³ Iurní Pedro guni'i lu rall:

—Gulë tsutë ndë'ë; gulë bëa'në ne gue'lë.

Hia brëgue'lë bëru'unú Pedro lë'ë rall parë zia'a rall lidchi Cornelio. Nu guanaldë bëldá narialdí ldu'i diza'quë naquërelde guë'dchi Jope.

²⁴ Stubi dzë bédchini rall ciudá Cesarea. Ndë cabezë Cornelio lë'ë rall con grë shfamíll. Tambiën guna'bë Cornelio bëldá amigu shtëll. ²⁵ Iurë bédchini Pedro lidchi Cornelio, Cornelio bëru'u; bë'nëll saludar lë'ë Pedro nu bëzullíbill lu Pedro parë bë'nëll adorar Pedro. ²⁶ Perë Pedro guna'zi guia'a Cornelio; répi':

—Guzuldí purquë adë guzá'quëdi'i rzullíbil lua purquë nahia nguïu ziquë lé'ël.

²⁷ Mientras ziazú rall quëadi'dzë rall, guatë Pedro lidchi Cornelio.

Guná Pedro zihani mënë rë. ²⁸ Guni'i Pedro lu ra mënë:

—Lë'ë të bien nanë të lla na creenci shtë ra më israelitë. Providë guëdza'guë ra më israelitë con mënë de stubi naciuni. Adë nápëdi'i rall permisi parë tsuté rall lidchi mënë zitu, perë bëlua'a Dios na adë tsaglá'guëdia'a creenci ni. Grë ra nguiu nabëzunë Dios, limpi na rall. Adë naprovidë parë tsutéa lidchi rall. Bëlua'a Dios na de quë adë guëni'idia'a sulë mënë israelitë na rall allegadë lu Dios, de quë mënë zitu na rall condenadë. ²⁹ Por ni ziquësë guna'bë të na, lueguë zelda; adë bë'nëdia'a negar. Gulë guni'i lua nia'a pë rac shtu'u të.

³⁰ Iurní guzublú biadi'dzë Cornelio lu Pedro:

—Guc tapë dzë ne'; lo mizme iurë ziquë iurní, rquë tsunë guadze' quërela; quëhuna ayunë nu quëhuna orar lu Dios. De repëntë gunahia tubi ianglë shtë Dios. Nalë rcabni'i lari naquichi. ³¹ Guni'i ianglë lëa: “Cornelio, Dios bëquë diaguë ra di'dzë shtënël iurë rná'bël lu më. Nu rëagná ldu'u më lë'ël purquë bédë'ël dumí cua'a ra prubi. ³² Bëshe'ldë bédá shmënël ciudá Jope parë tsaglli'i rall Simón Pedro. Nápëll lídchill rua' nisëdu'u. Pedro guëni'i lul ra cusë nagúnël.” Zni guni'i ianglë lua. ³³ Por ni lueguë bëshe'lda ra shmëna; bidë guëlli'i rall lë'ël. Iurne' dzu na'a grë na'a ndë'ë delantë lu Dios parë guëquë diaguë na'a grë lo quë naguni'i Dios lul parë guëni'il lu na'a.

Lo quë naguni'i Pedro lu ra më lidchi Cornelio

³⁴ Guzublú guni'i Pedro lu grë mënë narë lidchi Cornelio. Guni'i Pedro:

—Iurne' gualú rac bë'ahia adë rúnëdi'i Dios menos ni tubi mënë lu guë'dchiliu ³⁵ sino quë rca'a më grë ra nanapë rëspëti nu rzu'bë diaguë rall shti'dzë më. ³⁶ Guni'i Dios más antsë lu grë na'a ziquë shini Jacob ra diza'quë shtë më. Bëshe'ldë më lë'ë Jesucristo parë bidë guëni'inúhi' lë'ë hia'a diza'quë shtë Dios parë cuedchí ldu'u hia'a. Jesucristo na

rëy; napë më derechë parë rnibë'a më grë naciuni. ³⁷ Lë'ë të bien nanë të pë guc ladzë ra më israelitë. Primërë guzublú Juan Bautista, bëluá'ai' diza'quë lu ra mënë, iurní bëchu'bë nísi'. Despuësë guzublú Jesús shchí'ni' nezë Galilea. ³⁸ Lë'ë të nanë të lla bédë'ë Dios pudërë parë Jesús më Nazaret. Bëshe'ldë Dios Espíritu Santo parë cuezënúhi' lë'ë më. Bënëac më grë ra nananú mëdzabë la'ni ldu'i. Bë'në më bien por pudërë shtë Dios cumë cabezënúhi' lë'ë Jesús. ³⁹ Lë'ë na'a na na'a testigu shtë grë ra cusë rë' nabë'në Jesús. Bë'në më milagrë nezë Judea nu ladi ciudá Jerusalén. Despuësë bëquë'ë ra mënë lë'ë Jesús lu cruz; guti më. ⁴⁰ Gudëdë tsunë dzë guti Jesús, iurní bédishtë Dios lë'ë Jesús ladi ra tégulë. Nu Dios bëshe'ldë Jesús parë bëlua'alú më lu na'a stubi vueltë. ⁴¹ Adë bëlua'alú më lu grë ra mënë, niétiquë lu na'a bëlua'alú më. Dios gudili lë'ë na'a dizdë antsë parë na na'a testigu. Verdá nahin; guashtë më ladi ra tégulë. Despuësë lë'ë na'a gudaunú na'a lë'ë më; bédii'nú na'a lë'ë më. ⁴² Nu bëshe'ldë më lë'ë na'a parë guiagni'i na'a diza'quë shtë më lu ra mënë. Iurne' cagni'i na'a verdá. Dios bédë'ë pudërë lë'ë Jesús ziquë tubi juësi parë gunë më juzguë grë ra mënë nanabani nu grë naguti. ⁴³ Tambiën ra profetë nagurë guahietë, cagni'i rai' shcuendë Jesús de quë grë ra natsaldí ldu'i lë'ë më, runë më perdunë duldë shtë rall. Por lë'ë më gac perdunë rall.

Bëdchini Espíritu Santo parë cuezënúhi' lë'ë ra mënë lidchi Cornelio

⁴⁴ Nianá quëadi'dzënú Pedro lë'ë ra mënë lidchi Cornelio, lë'ë Espíritu Santo bédchini parë cuezënúhi' grë ra narquë diaguë di'dzë shtë Pedro. ⁴⁵ Ra israelitë narialdí ldu'i diza'quë, ra naze'dë naldë lë'ë Pedro, nalë bédzëguë' ldu'u rall. Guná rall ra narquë diaguë shti'dzë Pedro, adë na rall më israelitë perë bë'në rall recibir Espíritu Santo nabëzëlaa'dchi Dios parë lë'ë rall. ⁴⁶ Bini rall

quëadi'dzë ra më rë' stubi dizë. Quëhunë rall adorar Dios; guni'i rall llëru'bë na pudërë shtë Dios. ⁴⁷ Iurní guni'i Pedro:

—Hia quë bédchini Espíritu Santo parë cuezënúhi' lë'ë rall igual cumë ziquë bédë'na'a recibir lé'i', hiadë nídi'i stubi cusë más. Guëriubë nisë rall iurne'.

⁴⁸ Gunibë'a Pedro lu rall:

—Gulë bëchubë nisë lë'ë të. Gulë guni'i lë Jesucristo purquë na të shmënë më.

Despuësë bë'në rall ruëguë lu Pedro parë guëa'në Pedro sëbëldá dzë con lë'ë rall.

11

Bëabré Pedro Jerusalén

¹ Ra poshtë nu ra nagualdí ldu'i diza'quë narë Judea, bini rall de quë también ra mënë nanádi'i më israelitë gualdí ldu'u rai' diza'quë. ² Iurë bëabré Pedro Jerusalén, bëldá ra më israelitë gudildi di'dzë rall con Pedro. Mënë ni guanaldë rall tëchi custumbrë shtë gac circuncidar mieti. ³ Bësëgua'a rëdchi rall Pedro. Guni'i rall:

—¿Pëzielú guagnal ra mënë nanádi'i më israelitë? ¿Pëzielú guataunul lë'ë rall?

⁴ Iurní biadi'dzë Pedro lu rall lla mudë gac guagná Pedro ra mënë de stubi naciuni. Répi':

⁵ —Na zuhia ciudá Jope. Iurë cagnia'a lu Dios, gunahia cusë nabëshe'ldë Dios lua. Gunahia tubi lari naquichi ru'bë. Ze'din nezë lu gube'e. Li'bi guëzá shquinin, nu gulaguin hashtë catë zugá'ahia.

⁶ Iurë gunahia nia'a pë nanú la'ni lari, gunahia nanú ra ma nazubë tapë guëáhi'; nanú ra ma dushë; nanú ra ma narlla' ldu'i lu guiu'u; nanú ra ma nariasë. ⁷ Nu binia tubi bë naguni'i: “Pedro, guasuldí. Gudini ma nagaul.”

⁸ Perë na gucha lúhi': “Dadë, nunquë adë gudáudia'a ma naná providë según creenci shtë mënë israelitë”.

⁹ Iurní bë guni'i lua stubi vultë: “Lo quë hia bëzunë Dios, limpi nahin. Adë chu guëní'idi'i nahin mal parë Dios.”

¹⁰ Zni guni'i bë tsunë vultë; despuësë be'pi lari guia'a stubi. ¹¹ Lueguë iurní bédchini tsunë nguü mënë Cesarea catë quërela parë ze'dë ca'a rall na. ¹² Lë'ë Espíritu Santo bëshé'ldi' na parë tsanalda lë'ë rall sin ni tubi llgabë de quë na rall de stubi naciuni. También guzënú shu'pë nguü rë' na. Grë na'a bëdzuté na'a lidchi Cornelio. ¹³ Lë'ëll biadi'dzëll lu na'a gunall zu tubi ianglë lídchill nu repi ianglë: “Bëshe'ldë bëldá shmënëll ciudá Jope parë tsagli'i rall lë'ë Simón, stubi lëll Pedro. ¹⁴ Lë'ëll guëní'ill lul lla mudë gúnëll parë gac salvar, lë'ëll con grë shfamíll.”

¹⁵ Iurë guzublú quëadi'dzënúa lë'ë rall, bédchini Espíritu Santo parë cuezënúhi' lë'ë rall tal cumë ziquë bédchíni' tsana bédë'na'a recibir lé'i'. ¹⁶ Iurní bëagná ldua'a lo quë naguni'i Jesús lu na'a tsana guzënú na'a lë'ë më. Guni'i më: “Juan bëchu'bë nisë ra mënë con nisë perë Dios guëne'e më Espíritu Santo parë guëzunë më ldu'u të nu parë cuezënúhi' lë'ë të”. ¹⁷ Si talë Dios bëshe'ldë Espíritu Santo parë cuezënúhi' ra mënë stubi naciuni, igual cumë ziquë bë'në më con lë'ë hia'a, ra nagualdí ldu'i shti'dzë Dadë Jesucristo, adë nu mudë guna cuntrë Dios.

¹⁸ Iurë bini ra mënë grë lo quë naguni'i Pedro lu rall, bëac dchi rall; hiadë pë guní'idi'i rall. Iurní guzublú bë'në rall adorar Dios. Guni'i rall:

—De verdá Dios bë'në perdunë lë'ë ra nanádi'i më israelitë. Bësha'lë më nezë parë guëabré ldu'u rall con lë'ë më nu parë gapë rall vidë sin fin.

Ra mënë nagualdí ldu'i Jesús ciudá Antioquía

¹⁹ Tsana gudini rall Esteban, guagla'guë rzunaldë mënë los de más ra narialdí ldu'i diza'quë. Ra shmënë Jesús bëagzé rall hashtë regiuni Fenicia nu Chipre nu guë'dchi shtë Antioquía. Ndë guagni'i rall diza'quë niétiqüë lu ra më israelitë, lëdë núdi'i lu ra stubi mënë. ²⁰ Bëldá narialdí ldu'i Jesús, na rall më Chipre nu Cirene. Bédchini rall ciudá shtë

Antioquía. Guni'i rall diza'quë shtë Dadë Jesús lu ra më griego. ²¹ Guni'i rall lu mënë con llëru'bë pudërë shtë Dios. Zni zihani mënë gualdí ldu'u rai' diza'quë nu guanaldë rall tëchi enseñansë shtë Jesús.

²² Bini ra shmënë Jesús narëta' Jerusalén de quë zihani më Antioquía, hia rzu'bë diaguë rall diza'quë. Iurní bëshel'dë rall Bernabé parë guall Antioquía. ²³ Iurë bëdchini Bernabé Antioquía, gunall lla mudë cagdë'ë Dios ra cusë za'quë parë ra narzu'bë diaguë diza'quë. Nalë bëquitë ldu'u Bernabé nu guni'inúhi' ra mënë të tsanaldë rall shnezë Dios nu gac rall firmë, adë guëazë guëtëdi'i rall shnezë Dios. ²⁴ Bernabé nall tubi nguiu za'quë. Gualdí ldú'ull Dios. Cabezënú Espíritu Santo la'ni ldú'ull. Zihani ra më Antioquía gualdí ldu'u rall diza'quë shtë Jesucristo.

²⁵ Despuësë gubi' Bernabé parë ziá'ai' ciudá Tarso. Ndë guatílill Saulo parë be'dë guënull lë'i' Antioquía. ²⁶ Ndë bëa'në rai' tubi izë con ra shmënë Jesús. Bëlua'a rai' zihani mënë. Ra shmënë Dios naquërel'dë Antioquía por primërë vësë bërulë rai' cristianos.

²⁷ Tiempë dzë ni bëdchini bëldá nguiu nabë'në recibir llni shtë Dios parë guëni'i rall shti'dzë Dios. Ze'dë rall de Jerusalén parë bëdchini rall Antioquía. ²⁸ Túbill lë Agabo. Guzull guní'ill lu ra narialdí ldu'i diza'quë tubi cusë nagac cumplir. Con pudërë nabëdë'ë Espíritu Santo, lë'ëll guní'ill guëdchini tubi gubini dushë guëdubi guë'dchiliu. Gubini rë' guc cumplirin tiempë tsana cagnibë'a rëy Claudio. ²⁹ Grë ra më Antioquía narialdí ldu'i shti'dzë Jesús, gu' rall de acuerdë parë gunë rall ayudë; bëshel'dë rall dumí parë prubi naquërel'dë Judea.

³⁰ Bëtëá rall dumí; cadë tubi rall bëtë'ë lo más posiblë. Bëshel'dë rall dumí con Bernabé nu Saulo ca'a ra mëgulë naná cabësë shchi'ni Dios Jerusalén.

12

Guti Jacobo nu gua Pedro lachigui'bë

¹ Tiempë ni rëy Herodes nalë guzunáldëll bëldá ra shmënë Jesús. ² Gunibë'all guti Jacobo, bëchi Juan. Gudini rall lë'i' con spadë. ³ Herodes guná nalë rëuu' ldu'u ra më israelitë nu guc ldu'u Herodes guená'zill Pedro. Dzë ni bë'në tucarë laní naráu ra më israelitë guëtështildi sin levadurë. ⁴ Guna'zi rall Pedro prësi; Herodes gunibë'a tsa Pedro lachigui'bë nu gunibë'all tapë grupë suldadë gapë rall lë'ë Pedro. Cadë tapëgá suldadë tubi grupë. Bë'në Herodes llgabë niagull Pedro delantë lu ra mënë despuësë de laní Pascu. ⁵ Nalë segurë nanú Pedro lachigui'bë purquë quëhapë ra suldadë lë'ëll. Perë ra mënë narialdí ldu'i diza'quë, ziagla'guë quëhunë rai' orar dzë la gue'lë. Con guëdubinú ldu'u rall cagni'inú rall lë'ë më por shcuendë Pedro.

Por milagrë shtë Dios bëru'u Pedro lachigui'bë

⁶ Herodes bë'në llgabë guëgull Pedro lachigui'bë; tsagsá'nëll Pedro lu ra mënë grëgue'lë. Pedro naga'si lachigui'bë. Lí'bi' con chupë cadënë. Nu quëhapë chupë suldadë lë'i'. Stubi shcua'a suldadë zu rua' lachigui'bë. ⁷ Iurní bëdchini tubi ianglë shtë Dios la'ni lachigui'bë nu gu'të tubi llni. Ianglë bëni'bi' lë'ë Pedro parë guëbáni'. Bëcua'ñi ianglë lë'ë Pedro nu répi' lu Pedro:

—Nasesë guashtë.

Lueguë bëru'u ra cadënë nali'bi guia'a Pedro. ⁸ Lë'ë ianglë repi lúhi':

—Bëshi'i dchi'chi lá'níl nu bëquë'ë shráчил.

Iurní bë'në Pedro gan, repi ianglë lull:

—Gutë shábël nu gude'e naldë na.

⁹ Pedro bëru'u; zianáldi' tëchi ianglë. Adë rac bë'adi'i' gu nahin verdá lo quë naquëhunë ianglë con lë'i'. Llúa'ai' cani'i shcá'ldëll. ¹⁰ Gudëdë rai' lu ra primërë puertë gui'bë naná parë nezë shtë ciudá; iubi puertë

bëlla'lë parë bëru'u rai'. Iurë guzë rai' tubi nezë, lë'ë ianglë bësá'ni' lë'ë Pedro. ¹¹ Iurní bédë'ëi' cuendë; guní'i' la'ni ldu'í':

—Iurne' sí, rdë'ëhia cuendë, Dios bëshe'ldë ianglë shtëni' parë bëldá'ai' na guia'a Herodes. Bëldá'ai' na guia'a ra mënë israelitë, grë lo quë naguc ldu'u rall nihunënú rall na.

¹² Iurë quëhúni' llgabë, zía'ai' lidchi María, shni'a Juan Marcos. Ndë zihani mënë rë ra. Quëhunë rall ruëguë lu Dios parë guëru'u Pedro lachigui'bë. ¹³ Iurë bësëdchi Pedro rua' puertë, bëru'u tubi criadë; lëll Rode. Guagnall nia'a chu ndë nacagna'bë rua' nezë. ¹⁴ Perë iurë guc bë'all cha' Pedro, por tantë bëquitë ldu'ull, adë bëshá'lëdi'ill rua' nezë sino quë guagllú'nëll; guagní'ill lu ra mënë nazubë la'ni hiu'u. Répill lu rall:

—Pedro zuga'a rua' nezë.

¹⁵ Iurní repi rall lu Rode:

—Rac túntël rní'il zni'i.

Perë Rode guní'i':

—Guldía, Pedro ndë nazuga'a rua' nezë.

Perë ra nazubë la'ni hiu'u rni'i rall:

—Lë'ëdi'i Pedro sino ianglë shtënë Pedro gudëdë.

¹⁶ Perë Pedro nianá cagsëdchi' rua' nezë. Iurë bëshe'lë rall rua' puertë nu guná rall lu Pedro, nalë bëdzëguë' ldu'u rall. ¹⁷ Pedro bë'në sëni con guíá'ai' të guëac dchi rall. Iurní guní'i' Pedro, bëlda'a Dadë Jesús lë'ëll lachigui'bë. Répi':

—Gulë biadi'dzë ndë'ë lu Jacobo nu lu ra grë narialdí ldu'i diza'quë shtë Jesús.

Iurní bëru'u Pedro parë zía'ai' stubi lugar.

¹⁸ Iurë brëgue'lë, nalë rdzëbë ra suldadë. Nezë rë' nezë rë' zia'a rall nia'a gua Pedro. ¹⁹ Gunibë'a Herodes tsatili rall lë'ë Pedro perë cumë adë bëdzëlëdi'i rall Pedro, rëy Herodes guna'bë dí'dzëll shcuendë Pedro. Iurní gunibë'a Herodes gati ra suldadë. Despuësë bëru'u Herodes Judea parë zia'a guëquërédëll guë'dchi Cesarea.

Bëdchini dzë guti Herodes

²⁰ Nalë rldënú Herodes ra mënë naquërelde ra guë'dchi Tiro nu Sidón, perë lë'ë ra mënë gurë rall de acuerdë parë guna'bë rall en paz lu rëy purquë lu guiu'u shtë rëy rru'u naráu ra mënë shtë Tiro nu Sidón. Tubi grupë mënë shtë guë'dchi rë', guluté rall amistá con Blasto, tubi muzë ru'bë shtë rëy. Blasto guagni'inull lë'ë rëy parë gu' en paz. ²¹ Herodes bëzú tubi tëmë lu rall parë pë dzë tsagdchini rall lidchi Herodes. Dzë ni gutë Herodes shábi' parë guzull de rëy nu guzúbëll lu tribunal shtënëll. Iurní guzublú guní'ill zihani dí'dzë lu ra mënë. ²² Lë'ë ra mënë guzublú gurushtiá; guní'i' rall:

—Ndë'ë nacagni'i adë nall tubi nguü sino quë nall tubi dios.

²³ Lueguë iurní tubi ianglë shtë Dios bëdchini. Bëru'ldë ianglë lë'ë Herodes lu tubi galguidzë dushë purquë adë bédë'ëdi'ill cuendë dí'dzë shtë Dios. Más bëuu' ldu'ull naguni'i' ra mënë lull. Gudáu ra mbiziuguë lë'ë Herodes; gútil.

²⁴ Diza'quë shtë Dios guagla'guë bërë'tsë nezë rë' nezë rë'. Zihani mënë gualdí ldu'u rall diza'quë.

²⁵ Bernabé nu Saulo guagsa'në dumí nabëshe'ldë ra mënë Antioquia parë ra prubi ciudá Jerusalén. Iurní bëagrí rai' con Juan Marcos hashtë Antioquia.

13

Bëshe'ldë Dios Bernabé nu Saulo lu dchi'ni

¹ Ladi mënë narialdí ldu'i diza'quë guë'dchi Antioquia, nanú Saulo. Nanú Bernabé. Nanú Simón narni'i ra mënë Ia'së. Nanú Lucio më Cirene. Nanú Manaén naguaru'bë lidchi Herodes, gubernadurë shtë Galilea. ² Tubi dzë ni bédëá rai'; cagna'bë rai' Dios nu quëhunë rai' ayunë; adë ráudi'i rai' dzë ni. Guní'i' Espiritu Santo lu rai':

—Gulë bë'në nombrar Bernabé nu Saulo parë dchi'ni naguëdë'a gunë rall.

³Iurë gualú bē'nē rall orar nu bē'nē rall ayunē, bēdchi'bē rall guia'a rall guēc Saulo nu Bernabé parē gunē rai' recibir shchi'ni Dios. Iurní bēnē rall despedir lē'ē rai'. Zia'a rai'.

Zia'a ra poshtë parē Chipre

⁴Bēshe'ldē Espíritu Santo lē'ē Saulo nu Bernabé parē tubi guē'dchi nalē Seleucia nanaquē rua' nisēdu'u. Ndē be'pi rai' la'ni barcu parē zia'a rai' Chipre, tubi dani nananú la'ni nisē. ⁵Bēdchini rai' Salamina; nahin puertē catē riutē barcu. Ndē guzublú Saulo nu Bernabé cagni'i rai' diza'quē lu ra mēnē la'ni iádu'u shtë ra mē israelitē. Nu zac Juan Marcos zia'anú rai'. ⁶Guēdubi guē'dchi shtë Chipre guazē rai'. Bēdchini rai' tubi guē'dchi lē Pafos. Ndē bēdia'guēlú rai' tubi narunē galbēlliú. Nall mē israelitē nu lēll Barjesús. Nalē runtsá'ull bishi; guní'ill grē ra di'dzē narní'ill nahin verdá. ⁷Barjesús nall amigu shtë gubernadurē nalē Sergio Paulo. Gubernadurē nall tubi nguiu nasini guēquēll. Bēshe'ldēll rsunē parē cagna'bē mēnē Bernabé nu Saulo purquē gubernadurē rac shtú'ull guínill diza'quē shtë Dios. ⁸Napē Barjesús stubi lē, Elimas, quiere decir narunē dchi'ni shtë bēlliú. Adē nēdi'i Elimas niuadi'dzēnú Saulo gubernadurē purquē adē nēdi'ill tsaldí ldu'u gubernadurē shti'dzē Dios. ⁹Iurní Saulo, nápi' stubi lēhi' Pablo, con pudērē shtë Espíritu Santo nacabeznú la'ni ldu'i', gubi'a guē'i' lu Elimas. ¹⁰Guni'i Pablo lull:

—Lē'ēl guēdzē bishi nu duldē la'ni ldu'ul. Shini mēdzabē nal. Enemigu nal shtë cusē za'quē. Rluá'al ra mēnē bishi, nu adē rsá'nēdi'il tsutē rall nezē za'quē shtë Dios. ¹¹Iurnē' Dios gunē mē cashtigu lē'ēl; guēá'nēl ciegu por tubi tiempē; adē guēnádi'il lu llni ngu-bidzē.

Lueguē lueguē bēcahi slu Elimas nu bēá'nēll ciegu. Caguílill tubi naguēna'zi guiá'all parē sēll. ¹²Iurē guná gubernadurē naguc con Elimas, gualdí ldu'u gubernadurē diza'quē.

Nalē bēdzēguēē' ldu'ull iurē bínill shti'dzē Dios naguni'i Pablo.

Zia'a Pablo nu Bernabé regiuni Pisidia

¹³Pablo con ra sáhi' be'pi rai' barcu puertē nalē Pafos parē zia'a rai' hashtë tubi guē'dchi nalē Perge nananú regiuni Panfilia; parē bēsa'nē Juan Marcos dchi'ni shtë Dios. Mejurē bēagrill Jerusalén. ¹⁴Iurní bēru'u Pablo con Bernabé guē'dchi Perge. Zia'a rai' ciudá Antioquía nanaquē regiuni shtë Pisidia. Dzē nabēzi'i ldu'u ra mēnē, guatē Pablo con sáhi' iádu'u shtë mē israelitē. Ndē guzubē rai' parē guēquē diaguē rai'. ¹⁵Bi'ldi ra jēfē shtë iádu'u la'ni librē nabēquē'ē Moisés nu bi'ldi rall librē shtë ra profetē. Iurní guni'i rall lu Pablo:

—Lē'ē tē sa' hia'a, talē nua'a tē tubi di'dzē ziquē cunseju parē grē hia'a, dzu hia'a ndē'ē. Gulē guni'i.

¹⁶Iurní guasuldí Pablo; bē'ni' tubi sēni con guiá'ai' parē guēac dchi ra mēnē. Guni'i':

—Gulē bēquē diaguē lē'ē tē mē israelitē, nu grē tē naze'dē guē'nē adorar Dios. ¹⁷Dios shtë naciuni Israel, gulē mē shtadē guēlú hia'a parē mizmē lē'i'. Bē'nē mē shtáda'a tubi naciuni ru'bē tsana nianá quērelde rai' Egipto. Nu despuēsē Dios gulú lē'ē rai' Egipto con pudērē shtë mē.

¹⁸Durantē cuarenta izē bia'a ldu'u Dios mudē fierē shtë rai' iurē zia'a rai' nezē catē nidi'i mēnē. ¹⁹Nu gunitilú mē gadchi naciuni nanaquē regiuni shtë Canaán. Bēdē'ēi' lugar ni parē guquērelde shtadē guēlú hia'a.

²⁰Durantē tubi tiempē tapē gahiua guēruldē izē, guquērelde naciuni Israel ndē. Ra juēsi nabēshe'ldē Dios, gunibē'a rai' naciuni Israel hashtë tiempē shtë Samuel. ²¹Iurní guna'bē ra mēnē lu Dios tubi rēy naguēnibē'a lē'ē rall. Bēdē'ē Dios tubi rēy nalē Saúl. Gunibē'a Saúl lē'ē rall cuarenta izē. Saúl nall shini tubi nguiu nalē Cis naze'dē ladi shini Benjamín.

²²Despuēsē Dios gulú lē'ē Saúl lugar shtēnēll parē subē David ziquē rēy naguēnibē'a mē israelitē. Guni'i Dios:

“Gudilia David lga'në Isaí. David na tubi nguiu nabëuu' ldua'a nu gúnëll cumplir grë lo quë narac shtua'a.”
²³ Gulë Jesús ladi llëbni David nu lë'ë Jesús náhi' el quë nangunë salvar më israelitë. Ni bë'në Dios prometer más antsë. ²⁴ Pues antsë guzublú Jesús dchi'ni shtëhi', Juan Bautista guni'i lu zihani mënë israelitë të gunë nadzë'ë rall mudë nanabani rall nu chubë nisë rall ziquë sëñi de quë bëabré ldu'u rall con Dios. ²⁵ Tsana ze'dë guëdchini gati Juan, guni'i': “¿Chu runë të llgabë nahia? Adë rúnëdi'i të shgabë të nahia el quë nacabezë të. Ze'dë stubi më más lasac quë na. Na adë lasáquëdia'a parë lë'ë më. Ni tubi adë chu nádia'a parë guëshaca du gui'di shtënë shrachi më.”

²⁶ 'Rnia'a lu të Dadë naze'dë zu famili shtë Abraham, nu rnia'a lu grë të narunë adorar Dios. Dios bëshe'ldë diza'quë rë' parë gac salvára'a. ²⁷ Ra naguquërdë Jerusalén nu jëfë shtë rall, adë guc bë'adi'i rall chu na Jesús. Nu adë guasëdi'i rall ra di'dzë shtë ra profetë nabëquë'ë shti'dzë Dios guahietë. Rsë'dë rall di'dzë rë' la'ni iádu'u shtë mënë israelitë cadë dzë narzi'i ldu'u ra mënë, perë tsana bë'në rall condenar Jesús, bë'në rall cumplir grë lo quë naná escritë de lë'ë më. ²⁸ Adë bëdzëlëdi'i rall ni tubi duldë nabë'në Jesús perë guna'bë rall lu Pilato parë gati më. ²⁹ Iurë guc cumplir grë lo quë narni'i la'ni Sagradas Escrituras shcuendë Jesús, bësietë mënë lë'ë më lu cruz parë bëga'chi më la'ni ba'a. ³⁰ Perë bëldishtë Dios lë'ë më ladi ra tégulë parë gubani më stubi vueltë. ³¹ Nu zihani dzë bëlua'alú Jesús lu ra nabë'në compa'ni lë'ë më iurë ziagzë më de Galilea parë Jerusalén. Lë'ë ra mënë ni guná rall lu Jesús nu iurne' quëadi'dzë rall ziquë testigu de quë Jesús nabani.

³² 'Nu zac lë'ë na'a, cagni'i na'a diza'quë nabë'në më prometer lu shtëada'a. Guc cumplirin parë lë'ë hia'a purquë na hia'a shini rai'.
³³ Bëldishtë Dios lë'ë Jesús ladi ra

tégulë. Zni naescritë la'ni segundë Salmo: “Lë'ël nal shinia. Nedzë bënehia vidë parë lë'ël.” ³⁴ Guni'i Dios guëldishtëhi' lë'ë Jesús ladi ra tégulë parë adë gáudi'i guiu'u cuerpë shtë më. Zni naescritë la'ni Sagradas Escrituras naguni'i Dios: “Guënehia ra cusë za'quë parë lë'ë të, lo quë nabëna prometer lu David”. ³⁵ Por ni David la'ni stubi Salmo guni'i: “Adë guësëa'nëgal cuerpë shtë shínil narac shtë'ul la'ni ba'a parë adë gáudi'i guiu'u shcuérpi”. ³⁶ David bë'në sirvë lu sáhi' tiempë nabáni'. Bë'në zá'quëll ra cusë ziquë guni'i Dios lull. Perë despuësë gútil nu bëgá'chill. Gu'dzë cuerpë shtë'nëll. ³⁷ Perë cuerpë shtë nguiu nabëldishtë Dios ladi ra tégulë, adë gú'dzëdi'in. ³⁸ Bëchi, napë quë gac bë'a të lo quë narnia'a lu të; lë'ësë Jesús napë pudërë parë gunë më perdunë duldë shtë të. ³⁹ Grë narialdí ldu'i Jesús na perdunë duldë shtë rall. Adë nídi'i mudë parë suné almë shtë të por lëy nabëquë'ë Moisés purquë adë nápëdi'in pudërë parë nihunin perdunë duldë shtë mënë. ⁴⁰ Gulë gupë cuidadë të ldáguëdi'i cashtigu shtë Dios guëc të, ra cusë nabëquë'ë ra profetë iurë guni'i rai' shti'dzë Dios narni'i:

⁴¹ Gulë guná, lë'ë të naquëhunë burnë.
 Gulë bëtsëbë ldu'u të nu gulë gapë galguti sin fin.

Quëhuna tubi cusë ru'bë entrë lë'ë të, cusë adë tsaldídi'i ldu'u të ze'dë ra cusë de na. Nu adë tsaldídi'i ldu'u të si talë chu stubi guëni'i lu të.

⁴² Iurë bëru'u Pablo con sáhi', ra mënë nanádi'i më israelitë, guna'bë rall tubi favurë lu Pablo, guëabré rai' stubi vueltë dzë naguëzi'i ldu'u mënë naguëdza'guë lmalë parë tsagla'guë guadi'dzë Pablo diza'quë lu rall.
⁴³ Iurë gualú bëtë'tsë ra mënë zihani, sëbëldá më israelitë canaldë lë'ë Pablo nu Bernabé. Nu zihani ra nanádi'i më israelitë perë guatë rall creenci shtë ra më israelitë, canaldë rall Pablo nu Bernabé. Pablo nu Bernabé guni'inú rai' lu mënë ni të

tsagla'guë tsaldí ldu'u rai' diza'quë shtë Dios.

⁴⁴ Bëdza'guë lmalë bëdchini dzë descansë; casi grë mënë shtë guë'dchi bëdëá rall parë guëquë diaguë rall di'dzë shtë Dios. ⁴⁵ Guná ra më israelitë tantë zihani mënë bëdëá, bëldë rall; napë rall mbidi. Guni'i guidzë rall lë'ë Pablo nu Bernabé. Bë'në rall insultar Pablo. ⁴⁶ Iurní Pablo nu Bernabé adë bëdzëbëdi'i rai'. Guni'i rai':

—Bëshe'ldë Dios lë'ë na'a primërë lu të, na të më israelitë parë guëquë diaguë të diza'quë shtë Dios; perë nëdi'i të guëzu'bë diaguë të shti'dzë Dios. Adë nëdi'i të gunë të recibir vidë sin fin. Iurne' guiagni'i na'a lu mënë de stubi naciuni ⁴⁷ purquë zni bëshe'ldë Dios lë'ë na'a. Bëquë'ë Isaiás shti'dzë më narni'i:

Na Dios, rzua lë'ël ziquë tubi llni parë grë ra mënë nanádi'i më israelitë.

Lë'ël tsanul ra diza'quë hashtë lúltimë guë'dchi shtë guë'dchiliu parë gunë Dios salvar lë'ë ra mënë natsaldí ldu'i shti'dzë më.

⁴⁸ Iurë bini ra mënë nanádi'i më israelitë, nalë bëquitë ldu'u rall. Guni'i rall nalë nasa'a diza'quë shtë Dios. Nu bëdë'ë rall graci lu më. Grë ra nagudili Dios parë gac salvar, lueguë gualdí ldu'u rall shti'dzë më. ⁴⁹ Zni bërë'tsë diza'quë guëdubi regiuni shtë Pisidia. ⁵⁰ Perë ra israelitë naquërelde Antioquia biadi'dzë rall con bëldá na'a nu nguiu de rëspëti ladi guë'dchi. Na'a rë' napë rall devociuni parë Dios. Grë rall bëtsatsu rall më guë'dchi cuntrë Pablo nu Bernabé. Gulú rall lë'ë rai' fuërë rua' guë'dchi. ⁵¹ Pablo nu Bernabé bëdchibi rall gushëguiu'u shtë shrachi rall ziquë tubi sëni de quë ra mënë Antioquia adë bëzu'bë diaguëdi'i rall diza'quë shtë Jesús. Iurní zia'a rai' ciudá nalë Iconio. ⁵² Ra nagualdí ldu'i shti'dzë Jesús ciudá Antioquia, nalë bëquitë ldu'u rall. Cabezënú Espiritu Santo la'ni ldu'u rall.

14

Nanú Pablo nu Bernabé guë'dchi Iconio

¹ Pablo nu Bernabé guërupë rai' guatë rai' iádu'u shtë më israelitë guë'dchi Iconio. Bëlua'a rai' diza'quë shtë Jesús lu ra mënë. Zihani mënë gualdí ldu'u rall diza'quë, më israelitë nu ra më griego. ² Perë ra më israelitë nadë nëdi'i tsaldí ldu'i, bëtsatsu rall mënë nanádi'i israelitë parë bë'në rall llgabë mal cuntrë ra narialdí ldu'i diza'quë. ³ Pablo nu Bernabé bëa'në rai' llëduni tiempë lugar ni. Adë bëdzëbëdi'i rall guni'i rall lu mënë de quë Dios rac shtu'u më grë mënë narë lu guë'dchiliu. Dios quëhunë compa'ni lë'ë Pablo nu Bernabé parë bë'në rai' milagrë. Bë'në rai' cusë ru'bë. Zni guasë ra mënë diza'quë naguni'i Pablo, ze'din de Dios. ⁴ Perë ra mënë guë'dchi ni, adë bë'nëdi'i rall tubsë llgabë. Bëldá rall guni'i naza'quë na di'dzë shtë rai'. Sëbëldá rall guni'i adë nazá'quëdi'i di'dzë shtë rai'. ⁵ Iurní ra më israelitë nu ra nadë nádi'i israelitë, gu' rall de acuerdë con ra gobiernë parë guëna'zi rall Pablo nu Bernabé nu niadë'ë guë'ë rall lë'ë rai'. ⁶ Bini Pablo nu Bernabé pë nihunë rall. Bëru'u rai' guia'a contrari shtë rai'. Gubi' rai' ciudá ni parë zëagzë rai' guë'dchi nalë Listra nu Derbe naquë regiuni shtë Licaonia. ⁷ Guagni'i rai' diza'quë guëdubi ciudá nu guë'dchi shtë regiuni ni.

Bësëdchi guë'ë mënë lë'ë Pablo guë'dchi Listra

⁸ Guë'dchi Listra nanú tubi nguiu cujë; ráquëdi'i rzëll. Ndë zúbëll purquë dizdë nagúlëll nall cujë. ⁹ Caquë diaguë nguiu ni nacagni'i Pablo. Iurní nalë rbi'a Pablo lu nguiu ni; guc bë'a Pablo de quë rialdí ldu'ull parë guëáquëll. ¹⁰ Iurní fuertë guni'i Pablo lull:

—Guasuldí nga'li. Bëzú guëa'l lu nguiu'u.

Lueguë guasuldí cujë nu guzublú rzëll. ¹¹ Iurë guná ra mënë pë bë'në

Pablo con nguiu ni, guzublú guni'i rall fuertë di'dzë naruadi'dzë ra më Licaonia. Guni'i rall:

—Dios ndë'ë bédchini ládza'a con cuerpë shtë nguiu.

¹² Guni'i rall Bernabé na dios Júpiter nu Pablo na dios Mercurio purquë Pablo ruadi'dzi' lu ra mënë.

¹³ Iádu'u shtë dios Júpiter zubin entradë shtë guë'dchi. Bëshuzi narunë dchi'ni la'ni iádu'u ni, bidënull bældá ngunë con zihani guë'ë hashtë puertë shtë guë'dchi. Bëshuzi nu ra mënë rac shtu'u rall gunë rall adorar lë'ë ra poshtë nu quini rall ngunë ziquë tubi ofrendë parë lë'ë rai'. ¹⁴ Perë Pablo nu Bernabé guná rai' pë rac shtu'u gunënú mënë lë'ë rai'; guzublú bëchi'ezë rai' shabë rai' ziquë tubi sëñi de quë adë rëuu'di'i ldu'u rai' lo quë nacanihunë ra mënë. Guni'i rai' fuertë. Guatë rai' ladi ra mënë ¹⁵ nu guni'i rai':

—Lë'ë të Dadë, ¿pëzielú runë të zni'i? Lë'ë na'a na na'a nguiu ziquë lë'ë të. Zë'pë guëni'i na'a lu të parë guësá'në të ra custumbrë nadë guëllu'idi'i. Lë'ë na'a rac shtu'u na'a tsanaldë të tëchi nezë za'quë shtë Dios nanabani. Bëntsa'u më gube'e nu guë'dchiliu nu grë cusë nananú lu guë'dchiliu bëntsa'u më. ¹⁶ Tiempë guahietë Dios bësëa'në më lë'ë ra mënë gubani rall ziquë mudë narac shtu'u rall ¹⁷ perë siempër bë'në Dios bien parë lë'ë rall nu bëshe'ldë më ganza'quë parë lë'ë rall. Bëdë'ë më sufsientë nagáu rall hashtë bëquitë ldu'u rall. Iurne' Dios quëhunë më lo mizmë con lë'ë hia'a.

¹⁸ Guni'i Pablo di'dzë rë' lu ra mënë perë apënë bë'ni' gan parë adë gudínidi'i ra mënë ra ma ziquë ofrendë lu rai'. Siempër rac shtu'u rall gunë rall adorar lë'ë rai'.

¹⁹ Ze'dë bældá më israelitë shtë Antioquía nu Iconio. Bédchini rall Listra catë nanú Pablo. Bëquili rall mënë shtë Listra con bishi parë bédë'ë guë'ë rall Pablo. Bëshaguiú rall lë'i' parë gulú rall lë'i' rua' guë'dchi purquë llua'a rall hia guti Pablo. ²⁰ Iurní bédchini ra narialdí ldu'i diza'quë

catë naga'a Pablo; bédëá rdondë rall catë naga'a Pablo. Iurní bëlë ldu'i' nu guashtëhi'. Guatëhi' stubi vuelte guë'dchi. Perë brëgue'lë bëru'u rai' guë'dchi parë zia'a rai' stubi guë'dchi nalë Derbe.

²¹ Ndë guni'i rai' diza'quë shtë Dios lu ra më Derbe. Nalë zihani mënë gualdí ldu'u rai' shti'dzë Dios. Despuësë bëabrí rai' guë'dchi Listra, Iconio, nu Antioquía. ²² Ra lugar ni guni'inú rai' mënë narialdí ldu'i' diza'quë parë guagla'guë rall nu gac rall firmë, nu adë guësá'nëdi'i rall shnezë Dios. Guni'i rai' de quë antsë tsuté mieti catë rnibë'a Dios, napë quë sac zi mieti purquë na rai' shmënë Jesús. ²³ Cadë guë'dchi catë nanú ra narialdí ldu'i' diza'quë, Pablo nu Bernabé bëzú rai' bældá nguiu naguëná dchi'ni shtë Dios. Despuësë biadi'dzënú rai' Dios nu bë'në rai' ayunë, bë'në rai' animar lë'ë mënë ni të gac rall firmë lu shnezë Dios, el quë narialdí ldu'u rai'.

Bëabrí Pablo nu Bernabé guë'dchi Antioquía

²⁴ Gudëdë rai' regiuni shtë Pisidia parë bédchini rai' regiuni shtë Panfilia. ²⁵ Guni'i rai' diza'quë lu ra mënë ciudá shtë Perge. Despuësë gua rai' guë'dchi Atalia. ²⁶ Ndë be'pi rai' barcu parë zia'a rai' Antioquía ciudá catë ra narialdí ldu'i' shti'dzë Dios, bédë'ë rai' dchi'ni shtë Dios parë lë'ë rai'; mizmë lugar ni antsë biadi'dzënú rall Dios parë gunë më compaño lë'ë rai'. Iurne' bëabrí rai' purquë hia bë'në rai' gan dchi'ni rë'.

²⁷ Iurë bédchini rai' Antioquía, bëtëa rai' grë mënë narialdí ldu'i' diza'quë. Biadi'dzë rai' lu rall mudë nabë'në Dios compaño lë'ë rai'. Guni'i rai' Dios bédë'ë lugar parë gualdí ldu'u ra mënë nanádi'i më israelitë perë guatë rall shnezë Dios. ²⁸ Pablo nu Bernabé bëa'në rai' ciudá ni llëduni tiempë con ra narialdí ldu'i' diza'quë.

15

Gua Pablo nu Bernabé ciudá Jerusalén

1 Tiempë dzë ni bëdchini bëldá nguui Antioquía. Na rall më Judea. Guzublú caglua'a rall ra mënë narialdí ldu'i diza'quë. Guni'i rall:

—Parë gac salvar të napë quë gunë të cumplir custumbrë riuguë tubi partë delicadë shtë ngulë'në ziquë bëquë'ë Moisés la'ni lëy parë guëdë'na'a cumplir.

2 Pablo nu Bernabé biadi'dzënú rai' ra nguui rë' llëduni tiempë hashtë gudildi di'dzë rall. Por fin ra narialdí ldu'i diza'quë, bë'në rall nombrar Pablo nu Bernabé con sëbëldá nguui parë zia'a rall Jerusalén. Guaguë'në rall rëglë asuntë ni con los de más ra poshtë con ra mëgulë naná cabësë shtë ra më narialdí ldu'i Dios.

3 Bëshe'ldë ra më Antioquía lë'ë rai'. Gudëdë rai' ra regiuni shtë Fenicia nu Samaria. Quëadi'dzë rai' shti'dzë Dios lu ra mënë narialdí ldu'i diza'quë. Guni'i rai' lu ra mënë nanarë catë zia'a rai', grë lo quë nabë'në Dios con ra mënë de stubi naciuni, cumë bëagrí ldu'u rall con Dios nu bësa'në rall creenci gushë parë zianaldë rall shnezë Dios. Grë ra më narialdí ldu'i diza'quë, bini rall shti'dzë Pablo nu Bernabé. Nalë bëquitë ldu'u rall.

4 Tsana bëdchini rai' Jerusalén, ra narialdí ldu'i diza'quë bë'në rall recibir lë'ë rai' con llëru'bë cariñi. Zubënú ra mënë rë' ra poshtë nu ra mëgulë naná cabësë ladi grupë shtë rai'. Pablo nu Bernabé guzublú biadi'dzë rai' grë ra cusë nabë'në Dios con lë'ë rai', cumë ziquë mënë stubi naciuni gualdí ldu'u rall diza'quë. 5 Perë iurní bëldá ra fariseo narialdí ldu'i shti'dzë Jesús, guasuldí rall nu guní'i rall:

—Rqui'ni riuguë du'pë partë delicadë shtë nanádi'i më israelitë parë gac salvar rall. Cha guëdë'na'a obligar lë'ë rall tsanaldë rall tëchi lëy shtë Moisés. Gac salvar rall iurní.

6 Bëdëa ra poshtë nu ra mëgulë parë bësë'dë rall di'dzë rë'. 7 Llëduni tiempë biadi'dzë rall. Iurní guasuldí Pedro nu guní'i':

—Rnia'a lu grë të narialdí ldu'i diza'quë, cumë ziquë nanë të hia

zia'a tiempë gudili Dios na entrë lë'ë të. Nu bëshe'ldë më na parë guagnia'a diza'quë shtë më lu ra mënë nanádi'i më israelitë. Nu gualdí ldu'u rall diza'quë. 8 Dios rna la'ni ldu'u ra mieti; bë'në më recibir lë'ë rai' cumë ziquë shini më. Bëdë'ë më Espíritu Santo parë cuzënuhi' lë'ë rai' igual ziquë bëdë'ë më Espíritu Santo parë lë'ë hia'a. 9 Quëhunë Dios compaño lë'ë rai' igual ziquë lë'ë hia'a masiá adë nádi'i rai' më israelitë. Bëzunë më la'ni ldu'u rai' purquë gualdí ldu'u rai' diza'quë shtë më. 10 Aunquë lë'ë të nanë të Dios quëhunë më salvar lë'ë rai', siempër riagla'guë rni'i të tsanaldë rai' tëchi lëy shtë Moisés. Nahin tubi lëy dushë parë lë'ë rall; nilë ra shtadë guelú hia'a, nilë lë'ë hia'a adë bëdë'nëdi'ia'a cumplir lëy ni. Nahin tubi lëy dushë parë lë'ë hia'a. Adë chu gúnëdi'i gan gunë cumplirin. 11 Perë lë'ë hia'a bien nanë hia'a, bë'në më salvar lë'ë hia'a ndigá. Rnia'a lu të na rall shini më purquë nalë guc shtu'u më lë'ë ra nanádi'i më israelitë. Nu na Jesús Shtadë shtë grë ra narialdí ldu'i diza'quë.

12 Grë rall bëac dchi nu bëquë diaguë rall; iurní Bernabé nu Pablo guzublú biadi'dzë rai' lla gua rai' ladi ra mënë de stubi naciuni. Nu bë'në Dios zihani milagrë por lë'ë rai'. Dios bënëac zihani clasë galguidzë. 13 Iurë gualú biadi'dzë rai', Jacobo guasuldí nu guní'i' lu ra mënë:

—Iurnë' guadi'dza lu të narialdí ldu'u diza'quë; gulë bëquë diaguë. 14 Pedro biadi'dzë lu hia'a lla bë'në Dios. Dzë ni por primërë vueltë gudili më ra nanádi'i më israelitë parë gac rall shmënë më. 15 Ndë'ë bëru'uin de acuerdë con lo quë nabëquë'ë ra profetë la'ni Sagradas Escrituras tiempë guahietë. Rni'i rahin zdë'ë:

16 Despuësë guëabráa të guézá'ahia hiu'u shtë David naná ziquë hiu'u dachi.

Guëcubia reinadë shtëhi' nagurë.

17 Gúnahin të parë ra mënë nanádi'i më israelitë quili rall na, nu

ra mënë shtë grë naciuni narna'bë læa, gac rall shmëna.

18 Zni cagni'i Dadë dizdë tiempë guahietë të gac bë'a mieti.

19 'Por ni rnia'a lu të shgaba. Adë pë gunënúdi'i hia'a con ra nanádi'i mënë israelitë perë bëabrí ldu'u rall con Dios. Adë chu gúnëdi'i obligar lë'ë rall parë tsanaldë rall lëy shtë Moisés. 20 Perë guëquë'ë hia'a lu rall parë adë gáudi'i rall belë shtë ra ma narunë ra mënë ofrecërë ziquë ofrendë lu ra ídolo. Nu adë guëquënúdi'i rall sa' rall, nu adë gáudi'i rall rënë, nilë belë shtë ra ma nadë bëshé'ëdi'i rënë. 21 Hia por llëduni tiempë bi'ldi ra mënë lëy nabëquë'ë Moisés cadë iádu'u shtë rall, nu cadë dzë nabëzi'i ldu'u rall caglua'a mësë lë'ë rall nabëquë'ë Moisés.

22 Iurní ra poshtë con ra mëgulë naná cabësë nu grë ra narialdí ldu'i diza'quë, gudili rall bëldá nguui ladi lo mizmé sa' rall parë bëshé'ldë rall lë'ë rai' Antioquía con Pablo nu Bernabé. Bë'në rall nombrar Silas con Judas. Judas stubi lëll Barsabás. Na rall nguui më ru'bë ladi ra narialdí ldu'i diza'quë. 23 Bëntsa'u ra poshtë tubi cartë parë bia'a rai' narni'i:

“Lë'ë na'a ra poshtë nu ra mëgulë nu grë ra narialdí ldu'u diza'quë shtë Jesús naquërdë Jerusalén, rshe'ldë na'a tubi saludë parë grë ra narialdí ldu'i diza'quë, ra nanádi'i më israelitë. Rshe'ldë na'a tubi saludë lë'ë të grë ra naquërdë Antioquia nu ra naquërdë regiuni Siria nu Cilicia. 24 Nanë na'a bëru'u bëldá nguui ladi na'a. Bidë rall ciudá shtë të parë bidë guëni'i rall lu të rqui'ni tsanaldë të tëchi lëy nabëquë'ë Moisés parë gac salvar të. Perë adë bëshé'ldëdi'i na'a lë'ë rall. Niétiquë bidë guëchili rall shgabë të; rnibë'a rall gac circuncidar të nu gunë të cumplir lëy shtë Moisés. 25 Por ni bëdzú na'a de acuerdë lu juntë shtë na'a parë gudili na'a bëldá nguui ladi na'a parë guidë guëná rai' lë'ë të. Bëshé'ldë na'a lë'ë rai' con Pablo nu Bernabé, nguui narac shtu'u hia'a. 26 Bernabé

nu Pablo na rai' nguui nabëdchi'bë ra vidë shtë rai' lu galguti iurë guagni'i rai' diza'quë shtë Jesucristo, Shtëada'a, lu ra mënë. 27 Cagshe'ldë na'a lu të Judas nu Silas parë guëni'i rall lu të ra cusë naze'dë la'ni cartë nanua'a rall. 28 Bëuu' ldu'u Espíritu Santo nu bëuu' ldu'u na'a parë adë guëdchí'bëdi'i na'a ni tubi lëy dushë guëc të. Sulamëntë runë tucarë gunë të cumplir ra cusë naze'dë la'ni cartë catë rni'i: 29 Adë gau të belë shtë ra ma nabë'në mënë ofrecer ziquë ofrendë lu ra ídolo, nu adë gau të rënë, nilë belë shtë ra ma nanadë bëshé'ëdi'i rënë, nu adë rquënúdi'i të sa' të. Talë gapë të lë'ë të lu grë ra cusë rë', zia të bien. Ndë'ë gualú cartë. Guëa'në të con Dios.”

30 Iurní bëru'u rai' parë zia'a rai' Antioquía. Ndë bëtëá rai' grë ra narialdí ldu'i diza'quë. Bëdë'ë rai' cartë guia'a ra mënë nabëdëá nga'li. 31 Iurë bi'ldi rall cartë, nalë bëquitë ldu'u rall nu gurëdchí ldu'u rall por lo quë nagoni'i la'ni cartë. 32 Judas nu Silas bë'në rall recibir tubi pudërë shtë Dios parë guëni'i rall ra cusë narac shtu'u Dios. Biadi'dzë rai' con llëru'bë pudërë shtë më. Con zihani di'dzë nagoni'i rai' lu ra narialdí ldu'i diza'quë, bëa'në ra mënë ni más firmë parë tsanaldë rall shnezë Dios. 33 Bëa'në rai' tubi tiempë ciudá Antioquía. Despuësë ra narialdí ldu'i Jesús bë'në rall despedir lë'ë rai' parë bëabrí rai' Jerusalén. Guni'i rall lu rai':

—Dushquilli Dios, bidë guëná të lë'ë na'a. Guzëá të con bien.

34 Silas adë bëabrédi'i' Jerusalén; bëá'ni' Antioquía. 35 Pablo con Bernabé bëa'në rai' Antioquía parë guagla'guë guëni'i rai' diza'quë lu ra mënë. Con stubi tantë ra nguui, caglua'a rai' mënë diza'quë shtë Jesús.

Bëshé'ldë Dios lë'ë Pablo segundë viajë

36 Gudëdë bëldá dzë, iurní Pablo guni'i lu Bernabé:

—Cha guiá guëgná hia'a nia gua ra narialdí ldu'i diza'quë, grë ra ciudá catë biaglua'a hia'a ra mënë antsë.

37 Bernabé guc ldu'i' niua'a rai' Juan Marcos 38 perë Pablo adë nëdi'i' nianaldë Juan Marcos purquë más antsë bësëa'nëgá Juan Marcos lë'ë rai' lugar nalë Panfilia. 39 Gudildi di'dzë rai' por cuendë rë' nu bës'a'në sa' rai'. Bernabé bia'a Juan Marcos parë zia'a rai' Chipre. 40 Pablo gudili lë'ë Silas parë tsanaldë Silas lë'i'. Ra narialdí ldu'i' diza'quë, biadi'dzënú rai' lë'ë më parë gunë më compa'ni lë'ë Pablo nu Silas iurná guzia'a rai' lu shchi'ni më. 41 Iurní Pablo nu Silas bëru'u rai' nu gudëdë rai' regiuni shtë Siria nu Cilicia. Guagni'i rai' lu ra narialdí ldu'i' diza'quë parë tsagla'guë rall firmë shnezë Dios.

16

Guanaldë Timoteo lë'ë Pablo nu Silas

1 Bëdchini Pablo nu Silas guë'dchi Derbe nu Listra. Ndë bëdia'guë'lú rai' tubi nguiu narialdí ldu'i' diza'quë; lëll Timoteo. Shni'a Timoteo na më israelitë; lë'ë quë lë'ë rialdí ldu'i' diza'quë. Perë shtadë Timoteo na më griego. 2 Grë ra mënë narialdí ldu'i' diza'quë naquërelde Listra nu Iconio, rni'i' rall na Timoteo tubi nguiu demasiadë humildë nu za'quë. 3 Guchi Pablo lu Timoteo parë tsanaldëll lë'ë rai'. Nu bënë Pablo circuncidar lë'ë Timoteo ziquë na custumbrë shtë ra më israelitë. Zni bën'i' parë adë bëldëdi'i më israelitë con lë'ë Pablo. Grë ra israelitë naquërelde lugar ni, nanë rall shtadë Timoteo nall më griego. 4 Grë ra guë'dchi nardëdë rai', ruadi'dzënú rai' ra mënë narialdí ldu'i' diza'quë. Quëadi'dzë rai' rsunë nabëdë'ë mëgulë naná cabësë shchi'ni Dios Jerusalén tē parë guëzu'bë diaguë rall. 5 Ra mënë narialdí ldu'i' Dios, guc rall más firmë lu ra diza'quë shtë Jesús. Dzë con dzë guaru'bë grupë shtë shmënë Dios cadë guë'dchi.

Gue'lë bëlua'alú tubi nguiu lu Pablo; nall ziquë më Macedonia

6 Adë bësá'nëdi'i Espiritu Santo nalua'a rai' diza'quë lu ra mënë

naquërelde regiuni shtë Asia. Por ni gudëdë rai' ra regiuni shtë Frigia nu Galacia parë bëdchini rai' la raya shtë Misia. 7 Ndë bënë rai' llgabë niutë rai' regiuni shtë Bitinia perë Espiritu Santo adë bësá'nëdi'i' niutë rai' ndë. 8 Mejurë gudëdë nezë rai' hashtë Misia parë guietë rai' puertë shtë Troas. 9 Ndë bëlua'alú tubi nguiu lu Pablo gue'lë. Gunáhi' tubi nguiu më Macedonia. Zuldí mënë ni nu rúnëll ruëguë lu Pablo. Rni'ill: "Cha regiuni shtë na'a Macedonia parë gúnëll compa'ni lë'ë na'a". 10 Iurë gudëdë guná Pablo lë'ë nguiu, na Lucas nacaquëa'a librë rë', bënë'në na'a preparar viajë shtënë na'a parë guziá na'a Macedonia purquë Dios cagna'bë lë'ë na'a guëdia'a na'a diza'quë parë ra mënë shtë Macedonia.

Bëdchini Pablo nu Silas guë'dchi Filipos

11 Puertë Troas bëdzepi na'a la'ni barcu parë zia na'a tubldí la'ni nisë hashtë Samotracia. Samotracia na tubi dani la'ni nisëdu'u. Hashtë stubi dzë bëdchini na'a puertë Neápolis. 12 De Neápolis bëru'u na'a parë Filipos. Filipos na tubi guë'dchi más llëru'bë lu grë ra guë'dchi shtë Macedonia. Quërelde ra më rumanë ndë, nu grë ra më shtë guë'dchi bënë'në rall rëspëti lëy shtë ra rumanë. Guquërelde na'a Filipos bëldá dzë. 13 Tubi dzë nabëzi'i ldu'u mënë, bëru'u na'a rua' guë'dchi parë bia na'a rua' tubi guë'gu. Ra mënë bëne'e rsunë ndë nanú tubi lugar catë ruadi'dzënú rall Dios. Lugar ni guzubë na'a parë guëni'i na'a diza'quë lu ra na'a nabëdëá nga'li. 14 Ladi ra na'a ni nanú tubi na'a lë Lidia. Zë'dëll guë'dchi shtë Tiatira. Nu rtuu'll lari za'quë color moradë. Na'a ni gualdí ldu'i' Dios perë adë guënëdi'ill chu na Jesús. Bëdë'ë më llgabë parë guasëll nu gualdí ldu'ull diza'quë nacagni'i Pablo. 15 Lidia bëriubë nísëll con shfamíll. Iurní guní'ill lu na'a:

—Si talë nanë të nahia shmënë Jesús, gulë gude'e lidcha të guëa'në të bëldá dzë.

Lidia bë'nëll ruëguë lu na'a hashtë bëdëa'në na'a lídchill.

¹⁶ Guzac na'a tubi vultë jurë zia na'a lugar catë guëdia'a di'dzënú na'a Dios, bëdia'guëlú na'a tubi lliguëna'a. Nápëll tubi mëdzabë la'ni ldú'ull. Rúnëll divini por pudërë shtë mëdzabë. Guní'ill ra cusë nagac con ra mënë. Zni bë'nëll gan zihani dumí parë ra shlamëll. ¹⁷ Lliguëna'a ni bidë náldëll lë'ë na'a con Pablo. Fuertë guní'ill:

—Dios nacabezë gube'e, bëshe'ldë më ra nguü rë'. Caglua'a rall nezë parë gac salvára'a.

¹⁸ Zihani dzë bë'në lliguëna'a rë' zdë'ë. Glli, glli, fuertë guní'ill; bidë náldëll lë'ë na'a. Perë bëldë Pablo nu guní'i' lu mëdzabë nananú la'ni ldu'u lliguëna'a:

—Con pudërë nabëne'e Jesucristo guahia, rnia'a lul por lë shtë më, bëru'u la'ni ldu'u na'a rë'.

Lueguë lueguë iurní bëru'u espíritu dzabë.

¹⁹ Iurë guná shlamë shtë lliguëna'a, hiadë nídi'i mudë gunë rall gan dumí con pudërë nagúpëll, guna'zi rall Pablo nu Silas. Guagsëa'në rall lë'ë rai' lu gobiernë nazubë cula'ni galërë. ²⁰ Bëagnú rall lë'ë rai' lu ra juësi nu guní'i rall:

—Nguü rë' na rall mënë israelitë. Cagtsatsu rall mënë ciudá shtë hia'a. ²¹ Caglua'a rall creenci adë nádi'i de acuerdë con lëy rumanë. Adë nídi'i mudë guianálda'a tëchi rall purquë na hia'a më rumanë.

²² Iurní bëdzatsu mënë cuntrë Pablo nu Silas. Gunibë'a gobiernë parë bëru'u shabë Pablo nu Silas parë bëdë'ë hiaguë rall lë'ë rai'.

²³ Despuësë huëtë' bëdë'ë hiaguë rall lë'ë rai', bëldaguë rall lë'ë rai' lachigui'bë. Nu gunibë'a rall lu carcelërë parë gápëll lë'ë rai' con cuidadë. ²⁴ Iurë bë'në carcelërë recibir Pablo nu Silas, guagsëa'nëll lë'ë rai' hashtë tubi cuartë namás

dchi'chi. Ndë bë'nëll segurë; bëgá'sëll guëa' rai' la'ni tablë nalë cepo.

²⁵ Iurë guc guërudë gue'lë, lë'ë Pablo nu Silas quëadi'dzënú rai' Dios nu quëu'ldë rua' rai' cantë lu Dios. Los de más prësi nananú ndë, caquë diaguë rall. ²⁶ De repëntë bëdchini tubi llu ru'bë nabësëni'bi hashtë cimientë shtë lachigui'bë. Grë ra puertë shtë lachigui'bë, bëlla'lin nu ra cadënë nali'bi guia'a ra prësi, gulaguë rahin lu guü'u. ²⁷ Iurní gubani carcelërë; gunall rua' puertë lla'lë rahin. Gulull spadë shtënëll parë quínill lo mizmë lë'ëll. Bë'nëll llgabë grë ra prësi bëllu'në. ²⁸ Perë Pablo gunall pë nihunë carcelërë nu fuertë guní'i Pablo:

—Adë rguínidi'i lë'ël. Grë na'a zuga'a na'a ndë'ë.

²⁹ Lueguë iurní guna'bë carcelërë tubi llni. Guatë guëllú'nëll catë zuga'a ra prësi. Nalë rchí'chill tantë rdzëbëll. Bëzullíbill lu Pablo nu Silas. ³⁰ Iurní gulull lë'ë rai' lachigui'bë nu guna'bë dí'dzëll lu rai':

—Dadë, guní'i lua ¿lla guna parë gac salvara?

³¹ Iurní repi rai':

—Guëdubinú ldú'ul tsaldí ldú'ul Jesucristo, lë'ël con grë shfamíllil parë gunë Dios salvar lë'ë të.

³² Iurní biadi'dzënú Pablo nu Silas lë'ë carcelërë diza'quë, lë'ëll con grë shfamíllil naquërelde lídchill.

³³ Mizmë gue'lë ni carcelërë gudíbill lu ridë catë bëdia'a hiaguë ladi rai'. Lueguë carcelërë con shfamíllil bëriubë nisë rall. ³⁴ Iurní bia'a carcelërë lë'ë rai' lídchill parë bëdë'ëll nagudáu rai'. Nalë rquitë ldu'u shfamili carcelërë purquë grë rall hia gualdí ldu'u rall diza'quë.

³⁵ Brëgue'lë rsili, ra gobiernë bëshe'ldë ra suldadë lu carcelërë parë guëdë'ë carcelërë libertá lë'ë Pablo nu Silas. ³⁶ Repi carcelërë lu Pablo:

—Bëdchini suldadë shtë gobiernë parë guënehia libertá lë'ë të. Iurne' guzia'a të con bien.

³⁷ Perë Pablo guní'i lu ra suldadë:

—Adë chu guëru'u. Ra gobiernë bë'në bëdia'a hiaguë na'a lu ra mënë. Adë bë'nëdi'i rall juzgar lë'ë na'a según lëy rumanë, nu nadapë na'a lo mizme derechë nanapë më rumanë. Bëtia'a rall lë'ë na'a lachigui'bë nu iurne' rac shtu'u rall cu të lë'ë na'a lga'chi. Pues guidë ldu rall lë'ë na'a lo mizme lë'ë rall.

³⁸ Ra suldadë bëaguënú rall rsunë lu ra gobiernë grë naguchi Pablo lu rall. Bëdzëbë ra gobiernë iurë bini rall Pablo nu Silas napë rall derechë cumë më rumanë. ³⁹ Gua ra gobiernë rua' lachigui'bë. Guadi'dzënú rall lë'ë Pablo nu Silas; guni'i rall:

—Gulë bë'në dispensar lë'ë na'a por lo quë nabëdë'në na'a.

Iurní bëgú rall lë'ë rai'. Guni'i rall:

—Gulë bë'në favurë; gulë bëru'u guë'dchi shtë na'a.

⁴⁰ Bëru'u Pablo nu Silas lachigui'bë parë zia'a rai' lidchi Lidia. Despuësë guni'inú rai' lu ra narialdí ldu'i diza'quë; guni'i rai':

—Gulë gac firmë con di'dzë shtë Jesús.

Iurní bëru'u rai' ciudá ni.

17

Bëdzatsu më guë'dchi Tesalónica

¹ Gudëdë Pablo nu Silas ra guë'dchi nalë Anfípolis nu Apolonia parë bëdchini rai' ciudá Tesalónica. Ndë zubë tubi iádu'u shtë ra më israelitë. ² Ziquë na custumbrë shtë Pablo, guáhi' iádu'u. Tsunë llmalë bë'ni' parë guagni'inull ra mënë cadë dzë descansë. ³ Bí'ldi' la'ni Sagradas Escrituras lu ra mënë. Nu bëluá'ai' ra mënë Cristo napë quë gati më nu despuësë de guti më, napë quë tsashtë më ladi ra tégulë. Rni'i Pablo:

—Lo mizme Jesús nacagnia'a lu të, na më Cristo el quë nagudili Dios.

⁴ Bëldá ra më israelitë gualdí ldu'u rall diza'quë nu bëtsa'guë rall Pablo nu Silas. Zihani më griego narunë adorar Dios, gualdí ldu'u rall, nu zihani na'a tse'lë ra më ru'bë narnibë'a, gualdí ldu'u rall shti'dzë Jesús. ⁵ Perë los de más ra më israelitë

nanadë rialdídi'i ldu'i diza'quë, nalë bëldënú rall Pablo nu Silas. Gudili rall bëldá nguii mal nandigá canzë ra nezë. Guni'i rall lu mënë ciudá parë guëasë mënë cuntrë Pablo. Guatsuté rall lidchi Jasón. Ziatili rall Pablo nu Silas purquë nanë rall Jasón bëdë'ë lugar quërelde Pablo nu Silas. Rac shtu'u rall guëna'zi rall lë'ë rai' parë gunë rall intriegu lë'ë rai' lu ra mënë parë gunë rall juzgar lë'ë rai'. ⁶ Perë adë bëdzëlëdi'i rall lë'ë rai' lidchi Jasón. Iurní guaca'a rall Jasón; bëshaguiú rall lë'ëll con sëbëldá ra narialdí ldu'u diza'quë. Guagsa'në rall lë'ë rai' lu gobiernë shtë ciudá. Gurushtiá ra nguii mal. Guni'i rall:

—Guëdubi lugar catë riutë Pablo rdzatsu ra më guë'dchi con ra creenci shtë rall nu ze'dë rall guë'dchi rë'. ⁷ Jasón bëdë'ë lugar lídchill parë lë'ë rall. Grë ra nguii rë' nanú rall cuntrë lëy shtë César purquë rni'i rall napë rall stubi rëy nalë Jesús.

⁸ Iurë bini ra mënë ra cusë nagoni'i rall, bëdzatsu rall. ⁹ Perë Jasón con sëbëldá naguna'zi rall, gudilli rall dumí parë gupë rall libertá. Bëru'u rall.

Bëdchini Pablo nu Silas guë'dchi Berea

¹⁰ Ra narialdí ldu'i diza'quë naquërelde Tesalónica, lueguë lueguë guguë'lë gulú nezë rall lë'ë Pablo nu Silas. Zia'a rall guë'dchi Berea. Ziquësë bëdchini rall ndë, gua rall iádu'u shtë ra më israelitë. ¹¹ Mënë naquërelde ndë, más nabënë na rall quë ra israelitë naquërelde Tesalónica purquë guëdubinú ldu'u rall bëquë diaguë rall diza'quë nagoni'i Pablo, nu glli glli bë'në rall saber nia'a gu nahin verdá cumë ziquë na la'ni Sagradas Escrituras. ¹² De manërë quë zihani nguii israelitë nu më griego, gualdí ldu'u rall diza'quë. Nu zihani na'a tse'lë ra më ru'bë, gualdí ldu'u rall diza'quë. ¹³ Tsana bini ra contrari naquërelde Tesalónica de quë nanú Pablo guë'dchi Berea, gua rall hashtë Berea parë guagtsatsu rall ra mënë guë'dchi ni. Cagni'i

Pablo diza'quë lu ra mënë. ¹⁴ Perë ra narialdí ldu'i Jesús, lueguë bëshe'ldë rall lë'ë Pablo hashtë rua' nisëdu'u. Niétiquë Silas nu Timoteo bëa'në rall guë'dchi Berea. ¹⁵ Ra naguaguë'në compaňi lë'ë Pablo, guagsa'në rall Pablo ciudá Atenas. Bëabrinú rall rsunë shtë Pablo; rac shtú'ui' tsa rall Atenas. Lueguë guzia'a Timoteo nu Silas catë nanú Pablo.

Nanú Pablo guë'dchi Atenas

¹⁶ Mientras cabezë Pablo lë'ë Silas nu Timoteo ciudá Atenas, nalé adë bëuu'di'i ldu'i'; adë gurëdchí ldu'i' iurë gunáhi' lu zihani ídolo narunë ra mënë adorar. ¹⁷ La'ni iádu'u shtë ra më israelitë biadi'dzënú Pablo con los de más mënë narunë adorar Dios. Nu cadë dzë rni'i Pablo lu ra mënë lu llguëa' catë rdëá rall. ¹⁸ Bëldá ra nguii naná rsë'dë ldai' shtë narni'i rall estoicos nu sëbëldá nguii naná rsë'dë ldai' narni'i rall epicúreos, biadi'dzënú rall Pablo. Nanú rall guni'i lu sa' rall:

—¿Pë quëadi'dzë ndë tantë ru-adi'dzëll?

Sëbëldá rall guni'i:

—Llua'a na'a di'dzë shtënë stubi dios cubi quëadi'dzëll.

Rni'i rall zni purquë bini rall Pablo cagni'i diza'quë shtë Jesús, chu na më nu Dios bëldishtë lë'ë Jesús ladi ra tëgulë. ¹⁹ Iurní bia'a rall lë'ë Pablo tubi lugar nalë Areópago catë rdëá ra më ru'bë parë guëquë diaguë rall pë rni'i ra mësë. Ndë guni'i rall lu Pablo:

—Rac shtu'u na'a gac bë'a na'a pë runë cuntienë ra ldai' cubi naze'dënul. ²⁰ Rní'il lu na'a ra cusë cubi na nunquë gá'adi'i guini na'a. Rac shtu'u na'a gac bë'a na'a pë na ra cusë naruadi'dzëll.

²¹ Zni guni'i rall purquë grë më Atenas nu ra më de stubi naciuni naguërdë ndë, rëuu' ldu'u rall cualquier cusë cubi. Llëduni tiempë hiadë ruadi'dzë rall stubi cusë, niétiquë ra cusë cubi naguëré rini rall ruadi'dzë lu sa' rall.

²² Iurní Pablo guasuldí guëláu rall lugar nalë Areópago nu guni'i':

—Lë'ë të më Atenas, rnahia de-masiadë devociuni napë të parë ra

dios shtë të ²³ purquë tsana canzëa, rbí'ahia lugar catë cabezë ra dios shtë të. Bëdia'guëlúa tubi bëcu'guë naquë tubi letrëre luhin narni'i: “Dios nagá'adi'i chu guënëdi'i”. Pues Dios naguëhunë të adorar sin quë guënëdi'i të, nanëa Dios rë'. Ze'dë guënia'a diza'quë shtë më.

²⁴ 'Na më Dios nabëntsa'u guë'dchiliu nu grë ra cusë nananú la'nin. Rnibë'a më guë'dchiliu nu gube'e. Adë quërëldëdi'i më la'ni iádu'u nabëntsa'u ra mënë. ²⁵ Adë rqui'nidi'i më ra cusë naruntsa'u ra mënë. Niétiquë pë rqui'ni më purquë mizmë Dios rne'e vidë nu grë cusë narqui'ni hia'a.

²⁶ 'Grë ra mënë nanaré lu guë'dchiliu na rall shini Adán, nguii nabëntsa'u Dios iurë bësinlú më guë'dchiliu. Bë'në Dios punëre ra tiempë naguëbani grë ra naciuni nu lugar catë guëquërdë mënë. ²⁷ Bë'në Dios ni parë quili ra mënë lë'i' purquë rac shtu'u më grë mieti guëdia'guëlú rall lë'ë më. Dios adë núdi'i zitu de lë'ë hia'a. ²⁸ Por voluntá shtë Dios nacabezë gube'e, nadápa'a vidë nu por lë'ë më rni'bi hia'a nezë rë' nezë rë'. Por lë'ë më quërëlda'a guë'dchiliu. Por voluntá shtë më nabánia'a nu rdë'na'a dchi'ni. Lo mizmë guni'i ra bëldá mësë shtë të: “Na hia'a shini Dios”. ²⁹ Ziquë shini Dios, adë chu gunë llgabë de quë na më cumë ziquë ra dzanë naguctsa'u con orë u bëdchichi u guë'ë. Mënë runtsa'u rall cusë ni ziquë na shgabë rall. ³⁰ Adë pë guni'i Dios lu ra mënë tiempë guahietë tsana gá'adi'i guënë rall lë'ë më perë iurne' sí, rnibë'a më lu mënë gudubi guë'dchiliu, gunë nadzë'ë mudë nanabani rall nu guëabrí ldu'u rall con Dios ³¹ purquë Dios hia bë'në më designar tubi dzë nagunë më juzguë ra mënë. Dios gulë tubi nguii nagunë juzguë grë mënë lu guë'dchiliu. Verdá nahin purquë bëldishtë Dios nguii rë' ladi ra tëgulë.

³² Iurë bini ra mënë lo quë naguni'i Pablo de quë tsashtë ra tëgulë, nanú rall bë'në burnë. Sëbëldá rall guni'i rall lu Pablo:

—Mejurë stubi dzë guëquë diaguë na'a ra shtí'dzël.

³³ Iurní Pablo gubi'. Bësëa'nëgáhi' lë'ë ra mënë, ³⁴ perë bældá rall gualdí ldu'u rall diza'quë nu guanaldë rall Pablo. Ladi ra mënë ni nanú tubi nguiu lë Dionisio. Nall miembrë shtë partidë Areópago. Nu nanú tubi na'a lë Dámaris con zihani ra nagualdí ldu'u diza'quë shtë Jesús.

18

Pablo bédchini guë'dchi Corinto

¹ Despuësë de ni, bëru'u Pablo Atenas parë zía'ai' ciudá Corinto. ² Ndë bédia'guëlühi' tubi më israelitë; lëll Aquila. Ze'dë nguiu rë' tubi regiuni nalë Ponto. Antsë Aquila nu tsé'lëll Priscila gubi' rall Italia purquë rëy Claudio gunibë'a guëru'u grétë' më israelitë ciudá Roma. Pablo guagná lë'ë Aquila lídchi'. ³ Cumë nápi' mizmë dchi'ni nanapë Aquila bëá'ni' lidchi Aquila parë bënë rai' dchi'ni. Bëti'bë rai' lari na'ldë naguëllui'i parë hiu'u lari. ⁴ Ra dzë narzi'i ldu'u mënë, Pablo ria iádu'u catë riagní'i' diza'quë lu ra mënë. Zihani rall gualdí ldu'u rall naguni'i Pablo, më israelitë nu ra nanádi'i më israelitë.

⁵ Tsana bëru'u Silas nu Timoteo regiuni Macedonia, bédchini rall Corinto. Iurní Pablo bësëa'nëgall dchi'ni shtënë lari na'ldë parë guaglá'gui' niétiquë dchi'ni shtë diza'quë. Guni'inúhi' më israelitë quë Jesús na Cristo el quë nacabezë rall të guëdchíni' guë'dchiliu. ⁶ Perë ra israelitë bënë rall cuntrë Pablo nu guni'i rall di'dzë fier guëc Pablo. Repi rall:

—Ze'dë guësiguël lë'ë na'a con bishi nanuá'al.

Iurní Pablo bédchíbi' shábi' lu ra mënë; nu guní'i':

—Hia beldë guënia'a diza'quë shtë Jesús lu të. Adë nédi'i të gua'a tēhin. Adë nahia responsablë talë guënití almë shtë të. Iurne' guziahia lu ra më nanádi'i më israelitë.

⁷ Bëru'u Pablo iádu'u. Zía'ai' lidchi tubi nguiu naquërelde cu' iádu'u, lëll Justo nu runë Justo adorar Dios. ⁸ Jëfë

shtë iádu'u lëll Crispo. Gualdí ldu'u Crispo Jesucristo con grë shfamili Crispo. Nu zihani mënë Corinto bini rall diza'quë nu gualdí ldu'u rall nu bëriubë nisë rall. ⁹ Tubi gue'lë Pablo guná lu Jesús. Bëlua'alú më lull nu guni'i më:

—Adë rdzëbëdi'il. Guagla'guë guni'i diza'quë lu ra mënë ¹⁰ purquë na quëhuna compaňi lë'ël parë adë chu guëná'zidi'i lë'ël parë quínidi'i rall lë'ël. Napa zihani mënë natsaldí ldu'i diza'quë ciudá rë'.

¹¹ Pablo bëa'në tubi izë guëru'dë ciudá Corinto parë cagluá'ai' diza'quë shtë Jesús.

¹² La'ni ra dzë nacagnibë'a Galión; nall gubernadurë shtë regiuni Acaya; ra israelitë bënë rall cuntrë Pablo nu bia'a rall Pablo lu tribunal. ¹³ Ndë guni'i rall lu gubernadurë:

—Nguiu rë' cagluá'all ra mënë nu rialdí ldu'u mënë shtí'dzëll. Rní'ill lla gunë ra mënë adorar Dios stubi ldi' naná cuntrë lëy shtë ra më rumanë.

¹⁴ Hia guzublú Pablo parë guadi'dzë Pablo, iurní Galión guni'i lu ra israelitë:

—Si talë ndë'ë rac tratë tubi delitë ru'bë ziquë tubi galguti, pues guëquë diaga shti'dzë të ¹⁵ perë lëdë znídi'i. Rac tratë niétiquë lëy shtë të con di'dzë nu ra lë nanua'a të. Gulë bënë rëglë asuntë ni lo mizmë lë'ë të. Adë nahia juësi shtë ra cusë naquëhunë të.

¹⁶ Iurní bëgú Galión ra mënë lu tribunal shtënëll. ¹⁷ Grë ra griego guna'zi rall lë'ë Sóstenes parë bédë'ë galné rall delantë lu gubernadurë. Sóstenes nall jëfë shtë iádu'u, perë lë'ë gubernadurë hiadë bënëdi'i casë nacanihunë ra mënë.

Bëagri Pablo ciudá Antioquía

¹⁸ Bëa'në Pablo zihani dzë ciudá Corinto. Despuësë bënë'ni' despedir ra më narialdí ldu'i diza'quë nu bé'pi' barcu con Priscila nu Aquila parë zia'a rai' regiuni Siria. Antsë tsepi rai' barcu puertë nalë Cencia, bëga'a mënë guëc Pablo. Zni bënë'ni' cumplir tubi promësë lu Dios.

¹⁹ Tsana bédchini rai' ciudá Efeso,

Pablo bësëá'ni' lë'ë Priscila nu Aquila. Guáhi' iádu'u shtë ra israelitë. Ndë biadi'dzënúhi' ra mënë nardëá. ²⁰ Ra mënë bënë ruëguë lu Pablo parë guëá'ni' más tiempë con lë'ë rall perë Pablo adë nëdi'i'. ²¹ Mejurë bënë'ni' despedir ra mënë; répi':

—Rqui'ni tsahia Jerusalén parë sua pendiente lu laní naze'dë. Con voluntá shtë Dios guëabría stubi vultë con lë'ë të.

Be'pi Pablo barcu. Gubi'll Efeso. ²² Despuësë bédchíni' puertë Cesarea nu guall Jerusalén parë guaguë'ni' saludar grë ra narialdí ldu'i diza'quë ciudá Jerusalén. Lueguë bëagri' parë Antioquía. ²³ Zihani tiempë guquëréldi' ciudá Antioquía. Despuësë bërú'ui' stubi vultë parë guaguë'ni' visitar ra mënë narialdí ldu'i Dios regiuni shtë Galacia nu Frigia. Guni'inú Pablo lë'ë rall tsagla'guë rall firmë shnezë Dios.

Cagni'i Apolos diza'quë lu ra më Efeso

²⁴ Bédchini tubi nguiu ciudá Efeso; lëll Apolos. Nall më israelitë. Gúlëll ciudá Alejandría. Nalë nasini guëc Apolos parë ruadí'dzëll diza'quë shtë Dios. Bien bëluá'all nu guasëll Sagradas Escrituras. ²⁵ Nanëll bidë Jesús guë'dchiliu parë gunë më salvar ra mënë natsaldí ldu'i lë'ë më. Con guëdubinú ldú'ull bëluá'all ra mënë chu na Jesús. Bien nanëll Juan Bautista bëchu'bë nísi' ra mënë perë gá'adi'i guc bë'adi'ill ra nacanaldë Jesús rriubë nisë rall ziquë shmënë Jesús. ²⁶ Apolos adë bédzëbëdi'i guni'ill lu ra mënë la'ni iádu'u, perë iurë bini Priscila nu Aquila naguni'i Apolos, guna'bë rall lë'ë Apolos stubi ladë. Biadi'dzënú rall lë'ë Apolos ra cusë nadë riasëdi'ill de quë Jesús bëshé'ldi' Espíritu Santo parë cuezënúhi' lë'ë mënë narialdí ldu'i Dios. ²⁷ Tsana bënë Apolos llgabë tédëll regiuni shtë Acaya, ra më Efeso narialdí ldu'i Dios, bënë rall compa'ni lë'ë Apolos parë tsáhi' ndë. Bëquë'ë rall tubi cartë lu ra mënë Acaya të parë gunë rall recibir Apolos.

Iurë bédchini Apolos Acaya, nalë bënë'll compa'ni ra shmënë Jesús parë cagsë'dë rall shti'dzë Dios. Más antsë Dios bënë compa'ni lë'ë rall parë tsaldí ldu'u rall diza'quë. ²⁸ Bi'ldi Apolos la'ni Sagradas Escrituras lu ra mënë israelitë. Bëluá'all de quë Jesús na Cristo nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu hashtë guc rall cunformë lo quë naguni'i Apolos.

19

Bëagri Pablo guë'dchi Efeso

¹ Nanú Apolos ciudá Corinto tsana gudëdë Pablo lugar la'ni dani parë bédchíni' ciudá Efeso. Ndë bëdia'guë'lú Pablo zihani narialdí ldu'i diza'quë. ² Repi Pablo lu rall:

—Iurë gualdí ldu'u të shti'dzë Jesús ¿gu bënë të recibir Espíritu Santo la'ni ldu'u të?

Iurní repi rall:

—Ni siquierë bini na'a gu nanú Espíritu Santo u nídi'i Espíritu Santo.

³ Iurní guna'bë di'dzë Pablo lu rall stubi vultë:

—¿Lla bëriubë nisë të?

Repi rall:

—Ziquë bëchu'bë nisë Juan Bautista ra mënë.

⁴ Iurní guni'i Pablo lu rall:

—Juan Bautista bëchu'bë nísi' ra mënë iurë bënë nadzë'ë rall mudë nanabani rall. Nu guni'i Juan lu rall tsaldí ldu'u rall Jesús naná Cristo naguëdchini despuësë de Juan.

⁵ Iurë bini ra nguiu rë' naguni'i Pablo lu rall, bëriubë nisë rall por lë Jesús. ⁶ Bédchi'bë Pablo guiá'ai' guëc rall; lueguë bédchini Espíritu Santo la'ni ldu'u rall nu cadë lë'ë rall guni'i rall stubi dizë. Guni'i rall di'dzë narunë rall recibir por pudërë shtë Dios. ⁷ Ra nabënë recibir Espíritu Santo na rall cumë ziquë chi'bë chupë nguiu.

⁸ Durantë lu tsunë mbehu Pablo gua iádu'u shtë ra më israelitë. Guëdubinú ldú'i' guni'inúhi' ra mënë, nu gualdí ldu'u rall lo quë nacagni'i Pablo. Adë rdzëbëdi'i Pablo. Cagni'i' por lë'ë Jesús tsuté mieti catë

rnibë'a Dios ziquë rëy. Ra mënë bëa'në rall cunformë lo quë naguni'i Pablo. ⁹ Perë bëldá më israelitë adë gualdídi'i ldu'u rall shti'dzë Jesús tantë naguëdchi ldu'u rall. Delantë lu ra mënë guni'i rall lë'ë nezë naquëadi'dzë Pablo, na mal. Iurní Pablo biequi lu rall; biá'ai' grë ra narialdí ldu'i diza'quë la'ni tubi hiu'u shcuelë lidchi tubi nguiu lë Tiranno. Ndë bëlua'a Pablo lë'ë ra mënë gli gli. ¹⁰ Zni guagla'guë bëa'në Pablo chupë izë nga'li, de manërë grë mënë naquërelde regiuni shtë Asia bini rall diza'quë shtë Jesús. Ra israelitë nu ra nanádi'i më israelitë, bini rall shti'dzë Pablo. ¹¹ Dios bëtë'ë pudërë guia'a Pablo parë bë'ni' zihani milagrë ru'bë ¹² hashtë ra panitë nu ra lari nabëga'ldë Pablo, guanú mënë lu narac llu'u. Bëac ra narac llu'u nu bëru'u ra mëdzabë nananú la'ni ldu'u ra mënë.

¹³ Perë bëldá ra israelitë canzé rall; rgu rall mëdzabë la'ni ldu'u ra mënë. Guc ldu'u rall niaca'a dchi'ni rall lë Dadë Jesús parë nagú rall mëdzabë. Guni'i rall lu espíritu mëdzabë:

—Gulë bëru'u. Rnibë'ahia lë'ë të por pudërë shtë Jesús, el mizme léhi' nacagni'i Pablo.

¹⁴ Zni bë'në gadchi shini tubi nguiu israelitë nalë Esceva. Na Esceva tubi jëfë shtë ra bëshuzi. ¹⁵ Guzac tsana bë'në shini Esceva nagú rall espíritu mëdzabë, bëquebi mëdzabë lu rall:

—Naná Jesús. Naná Pablo perë lë'ë të ¿chu na të?

¹⁶ Iurní nguiu nanapë espíritu mëdzabë la'ni ldu'i, guná'zill lë'ë ra shini Esceva. Bëtë'ë mëdzabë galné. Con guëdubi fuërsë shtëll bë'nëll gan lu guëzá gadchi nguiu. Guc rall ridë. Bëru'u guëllu'në rall lugar ni sin shabë rall. ¹⁷ Grë ra naquërelde ciudá Efeso, bini rall pë guc. Nalë bëdzëbë rall nu guni'i rall:

—Llëru'bë na pudërë shtë Dadë Jesús.

¹⁸ Iurní zihani ra narialdí ldu'i diza'quë, bëquebi rall ra cusë mal nabë'në rall antsë. ¹⁹ Nu zihani ra mënë nabësë'dë bëlliú, be'dënú rall

shlibrë rall parë bëza'i rall librë delantë lu ra mënë. Gulú rall präci shtë librë. Lasaquin cincuenta mili bëllë bëdchichi. ²⁰ Zni guagla'guë bërë'tsë diza'quë con llëru'bë pudërë. Zihani mënë guatë rall shnezë Jesús.

²¹ Despuësë de ni, Pablo bë'ni' llgabë parë tsaguë'ni' visitar ra lugar shtë Macedonia nu Acaya parë tsaglá'gui' viajë shtëhi' hashtë Jerusalén. Guni'i' despuësë de tsáhi' Jerusalén, guziá'ai' ciudá Roma. ²² Iurní bëshë'ldi' chupë sáhi' parë Macedonia. Lë rall Timoteo nu Erasto purquë Pablo bëa'në stubi tiempë regiuni shtë Asia.

Rëasë ra më Efeso cuntrë Pablo

²³ Tiempë dzë ni rëasë ra më Efeso cuntrë Pablo por shcuendë diza'quë.

²⁴ Tubi nguiu lë Demetrio runtsá'ull dzanë con bëdchichi. Napë rahin figurë shtë iádu'u catë cabezë dios nalë Diana narunë ra mënë adorar. Ra mënë naruntsa'u dzanë, runë rall gan zihani dumí. ²⁵ Bëtëá Demetrio grë ra sa'll nu ra nanapë lo mizme dchi'ni rë'. Guni'ill lu ra nguiu ni:

—Lë'ë të Dadë, cumë ziquë nanë të nadápa'a tubi vidë za'quë; adë pë rúnëdi'i faltë parë lë'ë hia'a purquë segurë na dumí nardchi'bë shchi'ni hia'a. ²⁶ Perë cumë nanë të Pablo cagní'ill lu ra mënë, ra dios naruntsa'u ra nguiu nádi'in Dios. Zni rialdí ldu'u zihani mënë, lëdë niétiquëdi'i ndë'ë më Efeso sino quë casi guëdubi regiuni shtë Asia. ²⁷ Demasiadë nadzë'bë na ndë'ë purquë shchi'ni hia'a, zëdchini dzë hiadë nídi'i dchi'ni guëdë'na'a. Nu lo mizme iádu'u catë cabezë dios Diana, zëdchini tiempë hiadë tsádi'i mënë iádu'u. Zni gac despräci pudërë shtë Diana, el quë narunë ra mënë adorar guëdubi guë'dchiliu. Nanë hia'a grë guë'dchiliu quëhunë rall adorar lë'ë Diana.

²⁸ Iurë bini rall naguni'i Demetrio, nalë bëldë rall. Gurushtiá rall; guni'i rall:

—Guëbani Diana dios shtëna'a. Llëru'bë na Diana.

29 Nalé bédzatsu ra mënë guédubi ciudá. Guna'zi rall chupë nguii naquëhunë compa'ni lè'è Pablo. Túbill lè Gayo; stúbill lè Aristarco. Na rall mē Macedonia. Bëshaguiú ra mënë lè'è Gayo nu Aristarco hashtë lugar catë rdëá mënë. 30 Guc ldu'u Pablo nitë Pablo lugar ni parë niani'inúhi' ra mënë, perë ra narialdí ldu'i diza'quë, adë bësá'nëdi'i rall nia Pablo ndë. 31 Nu ra bédá gubernë shtë Asia nartsa'guë Pablo, bëshel'dë rall rsunë lu Pablo; bē'në rall ruëguë lu Pablo de quë tsutëdi'i' ndë. 32 Lu juntë shtë ra mënë gurushtiá rall tubi cusë. Stubi tantë rall gurushtiá stubi cusë purquë nalé bédzatsu rall, perë más zihani rall nabëdëá, adë guc bē'adi'i' rall rsunë pëzielú bédëá rall. 33 Perë nanú bédá ra israelitë nacagsini lè'è Alejandro parë guëni'i' Alejandro lu ra mënë favurë shtë ra mē israelitë. Alejandro quëhúnëll sēni con guíá'ai' parë guëac dchi ra mënë. 34 Perë iurë bédë'è ra mënë cuendë Alejandro náhi' mē israelitë, gurushtiá rall ziquë chupë iurë. Guni'i' rall:

—Guëbani Diana, dios shtë hia'a. Llëru'bë na Diana.

35 Iurë bësëac dchi prësëntë lè'è ra mënë, guni'ill:

—Lè'è të Dadë, grë mē guë'dchiliu nanë rall de quë nadápa'a iádu'u catë cabezë dios Diana. Llëru'bë náhi'. Nanë të nadápa'a dzanë Júpiter nabietë lu gub'e'e. 36 Ndë'è adë chu rúnëdi'i' negar. Gulë cuezë; adë pë rúnëdi'i' të. Adë pë zia'a guë'nëdi'i' të. Gulë bē'në llgabë lla gunë të. 37 Ra nguii naze'dënú të, adë quëhunë rall ofender nu adë cagni'i' rall cuntrë dios shtë hia'a. 38 Talë Demetrio nu ra narunënull dchi'ni, napë rall dishi'bi con stubi mënë, parë ni nanú gubernë nu nanú ra juësi parë gunë rall rëglë. Ndë cadë lè'è rall quili rall derechë shtë rall. 39 Perë si talë rac shtu'u të stubi cusë, gac rëglin lu juntë perë gaquin legal 40 purquë nanú peligrë parë lè'è hia'a gunë gubernë rumanë acusar lè'è hia'a ziquë enemigu shtë gubernë. Adë nídi'i' mudë

pë guëni'i' hia'a lu rall pëzielú bēasë ra mënë.

41 Iurë gualú guni'i' prësëntë zdë'è, bëtë'tsë ra mënë.

20

Gua Pablo Macedonia nu Grecia

1 Iurë gualú bëtë'tsë ra mënë lu juntë, Pablo guna'bë ra narialdí ldu'i diza'quë parë guëni'inúhi' lè'è rai' más enseñansë. Bē'ni' despedir lè'è rai' con tubi abrasë parë zia'ai' Macedonia. 2 Grë ra lugar shtë Macedonia guaguë'ni' visitar nu guni'inúhi' grë ra narialdí ldu'i diza'quë të tsagla'guë rall firmë lu shnezë Dios. Despuësë zia'ai' parë regiuni Grecia. 3 Ndë bēá'ni' tsunë mbehu. Iurní gubi' parë guëná'zi' barcu nu guziá'ai' Siria. Ndë bini Pablo caguili mënë mudë parë gátí'. Hiadë gualúdi'i' guall con barcu, mejurë bëagri' nezë zia'ai'. Gudëdi' stubi vultë Macedonia. 4 Gadchi nguii bē'në compa'ni lè'è Pablo; gudchi'bélú rall hashtë ciudá Tesalónica. Lë rall Sópater mē Berea. Stubi lè Aristarco. Stubi lè Segundo; na rall mē Tesalónica. Stubi lè Gayo mē Derbe. Stubi lè Tíquico nu Trófimo naze'dë regiuni Asia. Nu zuga'a Timoteo. 5 Gulezë rall lè'è na'a, Pablo nu Lucas, hashtë ciudá Troas. 6 Bédëa'në na'a ciudá Felipos hashtë gudëdë laní naráu mē israelitë guetështildi sin levadurë. Iurní bédzëpi na'a barcu. Guzé na'a ga'i dzë parë bédchini na'a Troas. Ndë bédëa'në na'a gadchi dzë con ra nguii nacabezë lè'è na'a.

Nanú Pablo ciudá Troas

7 Primërë dzë shtë llmalë bédëá ra narialdí ldu'i diza'quë parë bëshullë rall guetështildi parë gáu rall. Zni rëagná ldu'u rall la Santa Cena. Bëlua'a Pablo lè'è rall hashtë guërudë gue'lë purquë grëgue'lë napë quë guëru'ui'. 8 Bédëá rall la'ni cuartë naná pisë guia'a nu rquëgui'i' zihani llni la'ni cuartë. 9 Ndë zubë tubi sultërë rua' ventanë shtë cuartë. Lëll Eutico. Por llëduni timpë guni'i' Pablo lu ra mënë; sultërë ni guna'zi

mbëca'ldë lë'ëll. Nilli nagá'sill nu dizdë pisë tsunë hashtë lu guiu'u guláguëll. Gútil. Gualdishtë mënë lë'ëll. ¹⁰ Iurní Pablo biéti' hashtë catë gulaguë sultërë. Bëa'chu Pablo parë gudédchi Pablo lë'ëll. Iurní guni'i Pablo lu ra mënë:

—Adë rdzébëdi'i të purquë hia bëagrí gubánill stubi.

¹¹ Iurní be'pi Pablo parë guia'a. Bëshúlli' guetështildi parë gudáuhi'. Nu guagla'guë biadí'dzi' hashtë brëgue'lë. Iurní gubi'. ¹² Ra mënë bia'a rall sultërë lídchi' nabáni'. Nalë gurédchí ldu'u rall.

De Troas guatë Pablo guë'dchi Mileto

¹³ Lë'ë na'a gudchi'bëlu na'a con barcu. Bia na'a hashtë guë'dchi Asón parë biaglli'i na'a Pablo ziquë guni'i' lu na'a antsë. Lë'i' por guëáhi' bédchíni' Asón. ¹⁴ Tsana bëdia'guëlu na'a lë'i' Asón, iurní tubsë bédzepi na'a barcu parë zia na'a tubi guë'dchi nalë Mitilene. ¹⁵ Ndë bëru'u na'a parë bédëdë na'a brëgue'lë cu' tubi dani la'ni nisëdu'u lë Quío. Hashtë stubi dzë bédchini na'a puertë nalë Samos. Bëzi'i ldu'u na'a guë'dchi shtë Trogilio. Hashtë stubi dzë bédchini na'a ciudá Mileto. ¹⁶ Zni bédë'në na'a purquë Pablo adë gunëdi'i' nëá'ni' llëduni tiempë Asia. Adë gunëdi'i' Pablo nia Pablo Efeso purquë rac shtú'ui' guédchíni' prontë Jerusalén parë súhi' pendentë laní narni'i rall Pentecostés. Guc ldu'i' nadchinigáhi'.

Shti'dzë Pablo lu ra mëgulë shtë Efeso

¹⁷ Tsana nanú na'a ciudá Mileto, gunibë'a Pablo guidë ra mëgulë naná cabësë shchi'ni Dios ciudá shtë Efeso. ¹⁸ Iurë bédchini rai', Pablo guni'i' lu rai':

—Lë'ë të nanë të lla mudë gubania dizdë primërë dzë na belda Asia. ¹⁹ Guëdubi tiempë guquërdënuá të, bëna sirvë lu Dios galnadu'u shtëna. Nu nalë gulaguë nisë slua por tantë naguédchi ldu'u ra mënë. Quëhuna sirvë lu më bien aunquë zihani vueltë bë'në mënë israelitë cuntrë

na. ²⁰ Bëluá'ahia lë'ë të diza'quë shtë Jesús lidchi të nu catë bédëá të parë bien shtë të. Ni tubi di'dzë shtë Jesús, adë bëca'chi ldu'udia'a. ²¹ Rnia'a lu ra më israelitë nu lu ra nanádi'i më israelitë guëabrí ldu'u rall con Dios. Guësa'në rall nezë mal nu tsaldí ldu'u rall Jesucristo, Shtëada'a. ²² Iurne' guziahia parë Jerusalén purquë Espíritu Santo cagshé'ldi' na ndë. Más adë guënédia'a cuendë pë saca ndë. ²³ Niétiquë nanéa lo quë Espíritu Santo guni'i' lua de quë grë ciudá catë riahia, gunë ra mënë cuntrë na hashtë lachigui'bë guëtia'a rall na. ²⁴ Perë adë bë rní'idia'a pë runënú ra mënë na. Niétiquë rac shtua'a guëzalúa dchi'ni nabëne'e Jesús guiahia. Na më Shtada. Napë guënia'a lu ra mënë quë Dios cagna'bë më ziquë tubi favurë grë ra mënë parë gac rall shini më.

²⁵ 'Antsë gunia'a lu të lla tsutë të nezë lu gubë'e catë rnibë'a Dios, perë iurne' nanéa ni tubi de lë'ë të hiadë guëabrídi'i guená të lua stubi vueltë. ²⁶ Rnia'a lu grë të, bëna gan lu dchi'ni nabëne'e Dios guiahia. Si talë tubi të adë tsaldídi'i ldu'u të Jesús nu guëniti almë shtë të, adë nádia'a responsablë ²⁷ purquë grë lo quë naguni'i' Dios lua, guni'ihia lu të. Ni tubi di'dzë adë bëca'chi ldu'udia'a de lë'ë të. ²⁸ Iurne' mizmë lë'ë të gulë gupë lë'ë të. Nu gulë gupë ra grupë mënë narialdí ldu'i diza'quë purquë Espíritu Santo bë'në më punërë lë'ë të cumë cabësë shtë rall. Por ni gulë bëlua'a shti'dzë Jesús lu ra narialdí ldu'i Jesús. Jesús bëne'e më vidë shtë më ziquë präci parë gac salvar të. ²⁹ Nanéa tsana guziahia, guédchini mësë falsë nagunë dañi ra nacanalde shnezë Dios. Ziquë ma dushë nardchini llgurráli lli'li, rtë'tsë ma ra lli'li. Zni guédchini ra mësë falsë ladi të. ³⁰ Lo mizmë ladi të guëru'u beldá nguiu naguëlua'a bishi lu ra narialdí ldu'i Jesús parë tsanalde rall nezë mal. ³¹ Gulë gupë cuidadë nu gulë bësëagná ldu'u të purquë durantë lu tsunë izë, dzë la gue'lë, adë gulézëdi'i' guni'inúa lë'ë të.

Nisë zubë slua bëluá'ahia lë'ë të.

³² 'Iurne' guësëana lë'ë të con Dios nu con diza'quë shtë më. Cagnia' lu të na të bëcha. Nalë rac shtu'u Dios lë'ë hia'a. Diza'quë shtë Dios napin pudërë parë tsaldí ldu'u të más parë gac të firmë lu shnezë Dios. Cagna'ba lu më guëne'e më grë ra cusë za'quë nanapë më parë ra më nagudili më parë gac rall shini më. ³³ Nunquë adë rzébidi'i ldua'a dumí parë gaca ricu purquë lëdë parë nídi'i cagluá'ahia lë'ë të. Nu adë rzébidi'i ldua'a lari chulë parë gacua. ³⁴ Cumë ziquë nanë të bëna dchi'ni con prupi guiahia parë gudilia grë narqui'nia nu parë bédë'a narqui'ni ra naguzënú na. ³⁵ Siemprë bëluá'ahia lë'ë të napë quë gunë të dchi'ni parë gunë të compa'ni ra nanadë bë nápëdi'i. Rëagná ldua'a di'dzë naguni'i Dadë Jesús tsana guni'i më: “Más rquitë ldu'u hia'a guëdë'ë hia'a naca'a mënë, lëdëdi'i guëne'e mënë naca'a hia'a”.

³⁶ Iurë gualú guni'i Pablo ra di'dzë rë', bëzullibi Pablo parë guëni'inúhi' Dios. Bë'në Pablo orar con grë ra nabëquë diaguë naguni'i Pablo. ³⁷ Grë rall bi'ni rall purquë gubini ldu'u rall. Gudëdchi rall lë'ë Pablo nu bëtsagraua' rall lë'ë Pablo. ³⁸ Nalë gubini ldu'u ra mënë purquë guni'i Pablo lu rall hiadë guëabridi'i guëná rall lúhi' stubi. Iurní grë rall guaguë'në rall compa'ni lë'ë Pablo hashtë rua' barcu.

21

Bëagrí Pablo Jerusalén

¹ Bësëa'në na'a ra narialdí ldu'i diza'quë parë bédzëpi na'a barcu. Bia na'a tubldí hashtë tubi dani la'ni nisë nalë Cos. Brëgue'lë guzë na'a; bédchini na'a hashtë stubi dani la'ni nisë nalë Rodas. Ndë bëru'u na'a stubi parë bédchini na'a puertë nalë Pátara. ² Puertë Pátara bëdia'guëlu na'a tubi barcu naguëru'u parë Fenicia. Bédzëpi na'a barcu ni. ³ Iurë ziazú na'a lu nisë, guná na'a lu dani la'ni nisë nalë Chipre. Bëa'nin ladë rubësë catë ziazú barcu. Bia na'a hashtë Siria. Bédchini na'a puertë

shtë Tiro catë bësëa'në barcu carguë. Ndë bédietë na'a barcu. ⁴ Bëdzëlë na'a ra narialdí ldu'i diza'quë nu bédëa'në na'a gadchi dzë con lë'ë rall. Espíritu Santo bëldaguë llgabë guëc rall lo quë nagac cumplir con Pablo. Guni'i rall lu Pablo adë tsádi'i' Jerusalén. ⁵ Iurë bëzá gadchi dzë, bëru'u na'a. Grë ra narialdí ldu'i diza'quë con tse'lë rall nu shini rall, bë'në rall compa'ni lë'ë na'a hashtë fuërë ciudá. Bédchini na'a rua' nisëdu'u. Ndë bëzullibi na'a parë biadi'dzënú na'a Dios. ⁶ Iurní bédë'në na'a despedir lë'ë rall con abrasë parë bédzëpi na'a barcu. Hia cadë lë'ë rall bëagrí rall lidchi rall.

⁷ Bëru'u na'a Tiro. Guzë na'a lu nisë hashtë Tolemaida. Bédietë na'a barcu ndë, nu bédë'në na'a saludar ra narialdí ldu'u diza'quë nu bédëa'në na'a con lë'ë rall tubi dzë. ⁸ Brëgue'lë Pablo con grë nazuga'anú lë'i', bëru'u na'a parë bia na'a ciudá shtë Cesarea. Ndë bia na'a lidchi Felipe el quë narni'i diza'quë shtë Jesús lu ra mënë. Antsë bë'në ra poshtë nombrar lë'ë Felipe ziquë tubi muzë ladi gadchi nguiu naqui'dzë alimëntë parë ra prubi. Bëa'nënú na'a Felipe lídchi'. ⁹ Napë Felipe tapë shtsá'pëll. Guëzá rall lliguëna'a; guni'i rall enseñansë narunë rall recibir por pudërë shtë Dios. ¹⁰ Hia zihani dzë guquërdë na'a Cesarea tsaná bédchini tubi më Judea nalë Agabo. Nall muzë shtë Dios nu guni'ill ra enseñansë nabë'nëll recibir por pudërë shtë Dios. ¹¹ Agabo be'dë guë'nëll visitar lë'ë na'a. Guná'zill cinturón shtë Pablo nu bëldí'bill guërupë guëa'll con guërupë guiá'all; guni'ill:

—Espíritu Santo cagni'i zdë'ë mudë guëldi'bi ra israelitë guëa' nashtënë cinturón rë'. Gunë rall intriegu nashtënë cinturón lu ra nanádi'i më israelitë. Gaquin Jerusalén.

¹² Iurë bini na'a zdë'ë, lë'ë na'a nu ra më Cesarea bédë'në na'a ruëguë lu Pablo parë adë tsádi'i Pablo Jerusalén. ¹³ Perë Pablo guni'i lu na'a:

—Adë rú'nëdi'i të purquë más rsëbini të ldua'a. Masiá iurne' guëldi'bi rall na ziquë tubi prësi, nahia cunformë. Masiá quini rall

na ciudá Jerusalén, nahia dispuestë gatia por Dadë Jesús.

¹⁴ Adë bédë'nëdi'i na'a gan nazú na'a lull. Iurní adë biadí'dzëdi'i na'a más; niétiquë guni'i na'a lu Pablo:

—Rac shtu'u na'a gac cumplir voluntá shtë Dios.

¹⁵ Despuësë bédë'në na'a preparar parë bia na'a Jerusalén. ¹⁶ Bëldá ra më Cesarea narialdí ldu'u diza'quë, bë'në rall compaňi lë'ë na'a con tubi nguiu më Chipre. Lëll Mnasón. Nápëll tubi lidchi Jerusalén catë bédëa'në na'a. Hia guahietë gualdí ldu'u Mnasón diza'quë shtë Jesús.

Guaguë'në Pablo visitar lë'ë Jacobo

¹⁷ Iurní bédchini na'a Jerusalén; ra narialdí ldu'i diza'quë, nalë bëquitë ldu'u rall; guná rall lu na'a.

¹⁸ Brëgue'lë bianú na'a Pablo; biadë'në na'a visitar lë'ë Jacobo. Ndë zubë ra mëgulë naná cabësë shchi'ni Dios. ¹⁹ Pablo bë'ni' saludar lë'ë rall. Iurní biadí'dzi' tubi por tubi ra cusë nabë'ni' por pudërë shtë Dios ladi ra mënë de stubi naciuni. ²⁰ Iurë bini ra mëgulë nabiadi'dzë Pablo, guni'i lul sa' rall: “Nalë nabënë na Dios. Llëru'bë na pudërë shtë më.” Iurní guni'i rall lu Pablo:

—Guná Dadë, zihani më israelitë gualdí ldu'u rall diza'quë. Na rall zihani mili, perë grë rall rni'i rall rqui'ni guianálda'a tëchi lëy shtë Moisés. ²¹ Iurne' bini rall de quë lë'ël cagluá'al grë ra israelitë naquëreldë stubi lugar, adë gúnëdi'i rall cumplir nabëquë'ë Moisés. Nu bini rall rni'il de quë adë gáquëdi'i circuncidar ra shini rall, nilë tsagla'guë rall custrumbërë shtëna'a. ²² ¿Pë guëdë'na'a iurne'? purquë segurë gac bë'a rall lë'ël be'dë guëzël. ²³ Mejurë gúnël lo quë naguëni'i na'a lul. Nanú tapë nguiu ladi hia'a. Cabezënú rall tubi promësë guëdë'ë rall lu Dios. Bë'në rall prometer tubi cusë lu më. ²⁴ Lë'ël bia'a lë'ë rall iádu'u parë gunë të ofrecërë bëldá ma ziquë ofrendë parë Dios. Gudilli gashtë shtë rall nu despuësë guëzá të guëga'a të guëc të. Zni guëdë'ë ra më israelitë cuendë de

quë adë nádi'i verdá shcuëndël nabini rall, sino quë guëdë'ë rall cuendë nul canáldël lëy shtë Moisés. ²⁵ Perë ra nanádi'i më israelitë nu gualdí ldu'u rai' diza'quë, hia bëquë'ë na'a lu rall más antsë de quë adë pë quëdi'nidi'i ldu'u rall por ra cusë rë'. Niétiquë adë gáudi'i rall belë nabë'në ra mënë ofrecërë ziquë ofrendë lu ra ídolo. Nu adë gáudi'i rall rënë, nilë belë shtë ra ma nanadë bëshë'ëdi'i rënë, nu adë quënúdi'i rall sa' rall.

La'ni iádu'u guna'zi mënë Pablo präsi

²⁶ Iurní Pablo bia'a guëzá tapë nguiu parë bë'në rall según lëy nabëquë'ë Moisés. Brëgue'lë stubi dzë bë'në rall cumplirin. Lueguë guaté rall iádu'u parë bë'në Pablo visi lu ra bëshuzi pë dzë gunë cadë tubi rall ofrecërë ra ma ziquë ofrendë lu Dios.

²⁷ Hia mërë gualú guëzá gadchi dzë naguni'i Pablo, bëldá ra israelitë naze'dë regiuni Asia, guná rall lu Pablo la'ni iádu'u ru'bë. Bëtsatsu rall grë ra mënë nu guna'zi rall lë'ë Pablo. ²⁸ Gurushtiá rall:

—Lë'ë të më israelitë, gulë bë'në compaňi lë'ë na'a purquë nguiu rë' canzëll grë ladë. Cagluá'all ra mënë ldai' naná cuntrë naciuni shtë hia'a nu cuntrë lëy shtë Moisés nu cuntrë mizmë iádu'u shtë Dios. Nu iurne' gulutëll la'ni iádu'u bëldá më griego. Zni quëhúnëll manchar lugar santu rë'.

²⁹ Zni guni'i rall purquë antsë guná rall Pablo canzënúhi' Trófimo ladi ciudá. Trófimo nall më Efeso. Por ni bë'në rall llgabë de quë Pablo bia'a lë'ë Trófimo la'ni iádu'u.

³⁰ Nalë bëdzatsu ra mënë guëdubi ciudá nu bédchini guëllu'në rall iádu'u parë guëna'zi rall Pablo. Bëshaguiú rall lë'ë Pablo parë gualdú rall Pablo la'ni iádu'u. Lueguë bësë'au rall iádu'u. ³¹ Hia guc ldu'u rall niaguini rall Pablo. Iurní gua rsunë lu capitán shtë ra suldadë rumanë de quë grë mënë shtë ciudá nalë bëdzatsu rall. ³² Iurní bëtëá capitán ra suldadë nu ra sa' narnibë'a capitán. Bédchini guëllu'në rall catë rë ra mënë. Iurë

guná ra mënë lu capitán nu ra suldadë, gulezë bédë'ë rall shtë Pablo.
³³ Iurní guabi'guë capitán; biá'all Pablo prësi. Gunibë'all bëli'bi Pablo con chupë cadënë. Despuësë guna'bë di'dzë capitán:

—¿Chu na nguiu rë'? ¿Pë bë'nëll?

³⁴ Nalë gurushtiá ra mënë nu nalë ruidë bëquë'ë rall. Hia guni'i mënë tubi cusë; stubi tantë guni'i rall stubi cusë. De mudë adë guasëdi'i capitán pë guni'i rall. Mejurë bia'a capitán lë'ë Pablo cuartel. ³⁵ Iurë bédchini rall rua' cuartel parë tsepi rall, ra suldadë bëldisi rall lë'ë Pablo guia'a purquë tantë bédëá mënë caguini rall lë'ë Pablo. ³⁶ Grë ra mënë nacanaldë, gurushtiá rall:

—Gátill; gátill.

Bëquebi Pablo lu ra mënë chu na Pablo

³⁷ Mërë lë'ë ra suldadë gulutë lë'ë Pablo la'ni cuartel; Pablo repi lu capitán:

—¿Zac guënia'a lul chupë di'dzë?

Bëquebi capitán lu Pablo iurní:

—Perë lë'ël rac ruadi'dzël griego.

³⁸ ¿Lëdë lé'ëdi'il më egipcio nabëtsatsu ra mënë ca dzë cuntrë gubernë rumanë? Bia'a më egipcio tapë mili nguiu mal hashtë lumë catë nídi'i mënë.

³⁹ Iurní Pablo bëquebi lu capitán:

—Nahia më israelitë. Gula Tarso, ciudá ru'bë shtë regiuni Cilicia. Tarso na catë gula. Bë'në favurë, bëne'le permisi të guëni'inúa ra mënë.

⁴⁰ Bédë'ë capitán permisi. Iurní guzuldí Pablo lu shquilier catë re'pi mënë rua' cuartel. Bë'në Pablo sëñi con guiá'ai' lu ra mënë parë guëac dchi rall. Iurë bëac dchi rall, Pablo guni'i lu rall con dizë hebreo:

22

¹ —Lë'ë të Dadë nu ra mëgulë, rac shtua'a guëquë diaguë të pë guënia'a.

² Iurë bini ra mënë Pablo cagní'll lu rall con dizë shtë rall, dchítë' bëac rall. Pablo guni'i lu rall:

³ —Nahia israelitë; gula ciudá Tarso regiuni shtë Cilicia perë

guaru'ba ndë'ë Jerusalén. Gamaliel guc shmësa. Bëluá'ai' na lëy shtë shtadë guëlú hia'a. Con guëdubinú ldua'a bëna sirvë lu Dios, igual ziquë quëhunë të iurne'. ⁴ Antsë guzunalda ra narialdí ldu'i diza'quë parë gati rall. Nu guna'zia prësi nguiu nu ra na'a parë bëtiá'ahia lë'ë rall lachigui'bë. ⁵ Jëfë shtë ra bëshuzi nu grë mëgulë narnibë'a, nanë rall pë bëna. Lë'ë rall bëne'le rall cartë parë biahia lu ra bëchi sa' hia'a naquërelde ciudá Damasco. Ndë niagllía ra narialdí ldu'i Jesús. Quëdú rall con cadënë; ne'dë guënúa lë'ë rall Jerusalén parë gac cashtigu rall.

Biadi'dzë Pablo lu ra mënë lla bëáqui' shmënë Jesús

(Hch. 9.1-19; 26.12-18)

⁶ Iurë ziazúa nezë, hia mërë guëdchinia Damasco, quierë guërudë dzë, de repëntë gu'të tubi llni catë ziazúa. Nahin tubi llni fuertë nabëdchini nezë lu gube'e. ⁷ Gulaga lu guiu'u. Lueguë binia tubi voz nagoni'i lua: “Saulo, ¿pëzielú rzunáldël na?” ⁸ Iurní guna'bë di'dza: “¿Chu lë'ël Dadë?” Iurní guni'i voz lua: “Nahia Jesús më Nazaret. Rzunáldël na.” ⁹ Ra nazianúa guná rall lu llni nu nalë bédzëbë rall perë adë bínidi'i rall di'dzë shtë nagoni'i lua. ¹⁰ Iurní repia: “Dadë ¿pë rac shtú'ul guna?” Lë'ë Dadë Jesús guni'i lua: “Guashtë nga'li nu guagla'guë shnézël parë Damasco. Ndë guëni'i mënë lul guadë nagúnël. Guëni'i rall lul pë cusë rnibë'a Dios gúnël.” ¹¹ Perë llni bësëa'në na ciegu. Hia ra sahia guna'zi rall guiahia parë guc bédchinia Damasco.

¹² Ndë guquërelde tubi nguiu lëll Ananías. Humildë nall nu canáldëll tēchi lëy nabëquë'ë Moisés. Grë ra israelitë naquërelde Damasco, rni'i rall Ananías na më za'quë. ¹³ Ananías bidë guëná na; iurë bédchínill, nëll lua: “Bëchi Saulo, guëabré guënal stubi vuelte”. Iurní lueguë lueguë gubí'ahia stubi vuelte nu gunahia lu Ananías. ¹⁴ Nëll lua: “Dios shtë ra shtáda'a gudili më lë'ël dizdë antsë

parë gac bë'al guadë naná voluntá shtë më. Gudili më lë'ël parë guënal lu Jesús naná justë delantë lu Dios nu parë guëquë diáguël ra di'dzë naguëni'i më lul ¹⁵ purquë lë'ël nal testigu shtëhi'. Tsagní'il lu ra mënë lu guë'dchiliu grë lo quë nagunal nu nabínil de lë'ë më. ¹⁶ Iurne' gua; adë rac ldë'di'il. Gua të chubë nísël. Guna'bë lu Jesús parë guëzunë më ldú'ul grë ra duldë shtënël."

Bëshe'ldë Jesús lë'ë Pablo hashtë stubi naciuni

¹⁷ 'Iurní bëagría Jerusalén; guahia iádu'u ru'bë. Guaguëna adorar Dios. Gunahia tubi llni nabëshe'ldë Dios. ¹⁸ Bëlua'alú Jesús lua nu guni'i më: "Nasesë bëru'u Jerusalén purquë adë gúnëdi'i mënë cuendë lo quë naguëni'il de na". ¹⁹ Iurní gunia'a lu Jesús: "Dadë, ra mënë nanë rall lla riahia grë ra iádu'u shtë rall parë ruahia ra mënë narialdí ldu'u lë'ël parë tsa rall prësi. Bëldaga lë'ë rall lachigui'bë nu rnibë'ahia rau rall galné. ²⁰ Tsana gudini rall Esteban, muzë shtënël, zugá'ahia ndë. Cagni'i Esteban diza'quë lu ra mënë. Guca de acuerdë parë gudini rall Esteban. Nu hashtë gupa ra shabë nabë'në ni." ²¹ Perë Jesús guni'i lua: "Bëagzë purquë ziquë shmensajëra, guëshe'lda lë'ël zitu ladi ra mënë nanádi'i më israelitë".

Quëhapë capitán lë'ë Pablo

²² Hashtë puntë rë' bëquë diaguë ra mënë shti'dzë Pablo. Iurní guzublú gurushtiá rall; guni'i rall:

—Gati nguiu rë'. Gati nguiu rë'. Hiadë rac shtú'udi'i na'a guëná na'a lu nguiu rë'.

²³ Gurushtiá rall nu cagru'ldë rall shabë rall lu mbë nu cagru'ldë rall iu'lli tantë rldë rall. ²⁴ Iurní gunibë'a capitán caguëu' rall Pablo la'ni cuartel. Nu gunibë'all guëquë'ë hiaguë ra suldadë lë'ë Pablo con chicuti parë guëquebi Pablo pëzielú gurushtiá ra mënë cuntrë lë'ëll. ²⁵ Perë iurë hia naquëdú Pablo parë guëquë'ë hiaguë

rall lë'ëll, Pablo repi lu menor capitán nazuga'anú rall:

—¿Pë napë të derechë guëquë'ë hiaguë të tubi nguiu nanapë derechë ziquë mënë rumanë, tubi nadë guc condenádëdi'i?

²⁶ Iurë bini menor capitán lo quë naguni'i Pablo, guaguë'nëll visi lu capitán mayurë. Gúchill:

—Gupë cuidadë lo quë nagúnël con nguiu rë' purquë nall tubi nguiu nanapë derechë ziquë më rumanë.

²⁷ Iurní guabi'guë capitán lu Pablo nu guna'bë dí'dzëll:

—¿Pë guldil; nápël derechë ziquë mënë rumanë?

Pablo bëquebi lu capitán:

—Guldía ni nahin.

²⁸ Iurní repi capitán lu Pablo:

—Perë gudilla zihani dumí parë bëaca më rumanë.

Pablo repi lull:

—Perë na napa derechë ziquë më rumanë purquë dizdë gula, shtada napë rai' derechë ni.

²⁹ Ra naniadë'ë hiaguë lë'ë Pablo, bëazë guetë rall. Hiadë gualúdi'i bëquë'ë hiaguë rall lë'i'. Lo mizmë capitán bëdzëbëll bëquëdull lë'ë Pablo purquë bëdë'ëll cuendë Pablo nápi' derechë ziquë më rumanë.

Bëzú ra mënë lë'ë Pablo lu Junta Suprema parë gac rëglë shcuëndëll

³⁰ Brëgue'lë stubi dzë bëtëa capitán ra jëfë shtë ra bëshuzi nu miembrë shtë Junta Suprema. Bëshá'quëll Pablo parë bëzull Pablo lu Junta Suprema purquë capitán rac shtú'ull gac bë'all nia'a pë delitë guëdchi'bë ra israelitë cuntrë Pablo.

23

¹ Guná Pablo lu ra miembrë shtë Junta Suprema nu guni'i':

—Rnia'a lu të Dadë, hashtë iurne' nanëa shgaba nu vidë shtëna tubldí nahin delantë lu Dios.

² Ananías nall bëshuzi ru'bë shtë Dios. Gunibë'all lu ra mënë nazuga'a guëlla' lu Pablo parë capë rall rua' Pablo. ³ Iurní Pablo guni'i' lu Ananías:

—Dios guëzac zi lë'ël purquë nal guetë guërupë tëchi. Zúbël nga'li parë

gúnël juzguë na ziquë rni'i lëy, lëdëdi'i parë guënbë'al capë rall ruahia. Adë quëhúnëdi'il ziquë rni'i lëy.

⁴ Los de más nazuga'a lu Pablo repi rall:

—¿Pëllë zni ruadí'dzël di'dzë dzabë delantë lu bëshuzi ru'bë shtë Dios?

⁵ Pablo repi lu rall iurní:

—Lë'ë të Dadë, adë guënédia'a cuendë lë'i' náhi' bëshuzi ru'bë shtë Dios. Pues naescritë la'ni Sagradas Escrituras: “Adë rni'i guídzëdi'il tubi narnibë'a mënë ladzë të”.

⁶ Iurní bëdë'ë Pablo cuendë de quë bëldá ra miembrë shtë Junta Suprema, na rall partidë shtë saduceos. Sëbëldá rall na partidë shtë fariseos. Guni'i Pablo fuertë:

—Rnia'a lu të Dadë, nahia fariseo purquë dizdë ra shtada guc ra më partidë shtë fariseo. Nu be'dë guëzú ra mënë na lu tribunal shtë të niétiquë purquë rialdí ldua'a Dios guëldishtë më ra tëgulë.

⁷ Iurní ra nabini lo quë naguni'i Pablo, guc dividir rall. Ra fariseo nu saduceo guzublú quëadi'dzë lul sa' rall hashtë gudildi di'dzë rall ⁸ purquë ra saduceo adë rialdídi'i ldu'u rall tsashtë ra tëgulë nu rni'i rall adë nídi'i ianglë nu nilë tubi espíritu nanabani. Perë ra fariseo rialdí ldu'u rall grë ra cusë rë'. ⁹ Grë rall gurushtiá rall. Iurní guasuldí bëldá mësë narlua'a lëy; na rall fariseo. Nalë nalaa'dchi guni'i rall:

—Nguiu rë' adë pë mal quëhúnëdi'ill purquë si talë guni'i tubi espíritu u tubi ianglë lull, adë chu su lull, no sea guëdë'na'a cuntrë Dios.

¹⁰ Nalë gudildi di'dzë rall nu nalë bëdzëbë capitán. Bë'nëll llgabë ni-abé guiu rall lë'ë Pablo nihunë rall pedasë lë'ë Pablo. Por ni gunibë'a capitán gue'dë guëzë ra suldadë parë tsaldú lë'ë Pablo, guëldisë guia'a rall nu guëguëu' ra suldadë lë'ë Pablo cuartel.

¹¹ Brëgue'lë stubi dzë bëlua'alú Jesús lu Pablo nu repi Jesús lull:

—Bëcuedchí ldu'ul. Adë rdzëbëdi'ill purquë ziquë guní'il lu ra mënë shti'dza ndë'ë, zni guëshe'lda lë'ël;

tsagní'il lu ra mënë ciudá Roma. Nal testigu shtëna.

Gu' bëldá mënë de acuerdë parë quini rall Pablo

¹² Brëgue'lë stubi dzë bëldá ra israelitë gu' rall de acuerdë parë quini rall Pablo. Bë'në rall jurar lu Dios zndë'ë:

—Dios gunë më condenar lë'ë na'a si talë chu quínidi'i Pablo. Adë pë guëdáudi'i na'a; adë pë guëdi'i di'i na'a hashtë nuvërë guëdini na'a lë'ë Pablo.

¹³ Más de cuarenta nguiu bënë jurar ni. ¹⁴ Gua rall lu jëfë shtë ra bëshuzi nu lu ra mëgulë shtë ra më israelitë, nu guchi rall:

—Lë'ë na'a guni'i na'a lu Dios de quë gunë më condenar lë'ë na'a. Adë pë guëdáudi'i na'a hashtë nu vërë guëdini na'a Pablo. ¹⁵ Iurnë' lë'ë të con los de más miembrë shtë Junta Suprema, gulë guna'bë lu capitán glli; guidënú rall Pablo stubi vultë delantë lu të. Gulë guchi lu capitán rac shtu'u të guësë'dë të lla na shcuendë Pablo, perë lë'ë na'a hia dzu na'a listë parë guëdini na'a lë'ëll antsë guëdchínill lu të.

¹⁶ Tubi nguiu shini zanë Pablo, bínill lo quë narac shtu'u nguiu mal gunënú rall Pablo. Guall cuartel; guanull rsunë lu Pablo. ¹⁷ Pablo guna'bë tubi capitán parë guëní'i lu capitán:

—Bia'a nguiu rë' lu capitán mayurë purquë nuá'all tubi rsunë natsagní'ill lu capitán.

¹⁸ Iurní bia'a suldadë lë'ëll lu capitán mayurë nu repi suldadë:

—Lë'ë prësi Pablo guná'bëll favurë lua parë ze'dënúa nguiu rë' ndë'ë purquë nuá'all tubi rsunë parë lë'ël.

¹⁹ Iurní guna'zi capitán guia'a nguiu parë biá'all lë'ëll stubi ladë nu guna'bë dí'dzëll:

—¿Pë rac shtú'ul guëní'il lua?

²⁰ Guni'i nguiu lu capitán:

—Ra israelitë nanú rall de acuerdë parë guëna'bë rall lul de quë glli guá'al Pablo lu Junta Suprema stubi vultë. Guëni'i rall ziquë protëstë

guézú rall lul de quë guësë'dë rall shcuendë Pablo. ²¹ Perë adë tsaldídi'i ldú'ul shti'dzë rall purquë más de cuarenta nguiu naca'chilú; cabezë rall lë'ë Pablo parë quini rall lë'i'. Bë'në rall jurar lu Dios de quë adë pë gau rall nu adë pë gu rall hashtë nuvërë quini rall Pablo. Iurne' niétiquë cabezë rall rsunë shtënë nia'a zëgul Pablo glli.

²² Iurní gulú nezë capitán lë'ë nguiu. Repi capitán:

—Adë chu lu ruadí'dzëdi'il lo quë nabidë guëni'il lua.

Bëshe'ldë capitán lë'ë Pablo lu gubernadurë Félix

²³ Guna'bë capitán mayurë chupë capitán menor shtënëll nu gunibé'all gac armar chupë gahiu'a suldadë con setenta suldadë naquibë guay con chupë gahiu'a suldadë nagua'a lansë. Gunibé'all parë guzia'a ra suldadë ciudá Cesarea rquë guë'ë iurë gue'lë. ²⁴ Nu gunibé'a capitán gac preparar guay naquibë Pablo. Repi capitán lu ra suldadë gapë rall Pablo bien parë adë pë gunënú ra israelitë lë'ë Pablo nezë. ²⁵ Bëdë'ë capitán tubi cartë parë bia'a ra suldadë lu gubernadurë. Rni'i cartë:

²⁶ “Na capitán Claudio Lisias, runa saludar lë'ël Dadë gubernadurë Félix con llëru'bë rëspëti. ²⁷ Rquëa'a lul shcuendë nguiu rë', lë Pablo. Ra israelitë guna'zi rall lë'ë nguiu ni, perë iurë binia de quë dizdë gúlëll nápëll derechë ziquë më rumanë, guahia con ra suldadë parë bëna librar lë'ëll guia'a ra israelitë. ²⁸ Cumë na rac shtua'a gac bë'ahia pëzielú runë rall acusar lë'ë Pablo, biahia lë'ëll lu juntë shtë ra israelitë. ²⁹ Ndë gac bë'ahia adë pë delitë nápëdi'ill parë gátill, nilë parë tsull lachigui'bë. Niétiquë runë ra israelitë acusar lë'ë Pablo purquë adë zianáldëdi'ill tëchi lëy religiosë shtë rall. ³⁰ Perë binia de quë bëldá ra contrari rac shtu'u rall quini rall lë'ë Pablo, por ni lueguë cagshe'lda lë'ëll lul. Nu gunibé'ahia lu ra contrari shtënëll de quë gunë rall rëglë

asuntë ni delantë lul. Gualú cartë rë'. Guëá'nëll bien.”

³¹ Iurní gunibé'a capitán lu ra suldadë të gua'a rall Pablo la'ni gue'lë hashtë tubi guë'dchi lë Antípatris. ³² Brëgue'lë bëagrí ra suldadë nanazë guëa' parë cuartel. Hia ra nanadchi'bë guay guagla'guë rall viajë shtë rall con Pablo. ³³ Iurë bëdchini rall Cesarea, bëdë'ë rall cartë guia'a gubernadurë nu bë'në rall intriegu lë'ë Pablo guiá'all. ³⁴ Iurë gualú bi'ldi gubernadurë cartë, guna'bë dí'dzëll lu Pablo chu mënëll. Bínill de quë Pablo na më regiuni Cilicia, ³⁵ repi gubernadurë lull:

—Na guna rëglë asuntë shtënëll iurë guidë ra mënë narunë acusar lë'ël.

Iurní gunibé'a gubernadurë parë gupë ra suldadë lë'ë Pablo la'ni palaci shtë rëy Herodes.

24

Pablo bë'në defender mizmë lë'i' lu gubernadurë Félix

¹ Gudëdë ga'i dzë nanú Pablo prësi, bëdchini Ananías, jëfë shtë ra bëshuzi. Bëdchini Ananías ciudá Cesarea con bëldá ra mëgulë miembrë shtë Junta Suprema con tubi naguëni'i por lë'ë rall, lëll Tértulo. Ra nguiu rë' bëdchini rall lu gubernadurë parë gunë rall acusar lë'ë Pablo. ² Iurë be'dë guënú ra suldadë lë'ë Pablo lu gubernadurë, Tértulo guzublú quëhúnëll acusar lë'ë Pablo. Guni'i Tértulo:

—Dushquíllil Dadë gubernadurë; por lë'ël gurëdchí ldu'u na'a, gutë en paz parë lë'ë na'a. Blac obrë quëhúnëll por lë'ë na'a nu parë bien shtë naciuni. ³ Por grë ra cusë rë' cane'e na'a graci lul; cadë'në na'a recibirin guëdubi ladë shtë naciuni. Por ni demasiadë rdë'në na'a rëspëti lë'ël Dadë gubernadurë. ⁴ Perë parë adë guëdchisúdi'i na'a tiempë shtënëll, rna'bë na'a favurë lul parë guëquë diáguël bëldá di'dzë shtë na'a. ⁵ Bëdzëlë na'a nguiu rë'; nall ziquë tubi gui'lli mal. Grë ladë lu guë'dchiliu cagtsátsull mënë nu quëgull divisioni ladi ra më israelitë.

Nall guëc partidë nalë nazareno. ⁶ Nu hashtë guc ldu'uull nihúnëll manchar iádu'u shtënë na'a. Lë'ë na'a guna'zi na'a lë'ëll nu guc ldu'u na'a nidë'në na'a juzguë lë'ëll de acuerdë ziquë rni'i lëy shtë na'a, ⁷ perë capitán Lisias gudëdë láguëll lu na'a con zihani suldadë. Bëdchisull nguiu rë' lu na'a ⁸ nu guní'ill guëdchini na'a lul. Lo mizmë lë'ëll guëna'bë dí'dzël lu nguiu rë' parë gac bé'al guadë naná verdá naquëhac acusar lë'ëll.

⁹ Grë ra israelitë nazuga'a lu gubernadurë, guni'i rall grë cusë nahin verdá. ¹⁰ Iurní bë'në gubernadurë sëñi lu Pablo parë guadí'dzëll. Guni'i Pablo:

—Rqitë ldua'a zugá'ahia delantë lul Félix parë guna defender na lo quë naquëhunë rall acusar na. Nanëa hia zihani izë nal juësi naciuni rë'. ¹¹ Si talë rac shtú'ul guëna'bë dí'dzël, gac bé'al pë guc Jerusalén. Guc chi'bë chupë dzë bëdchinia Jerusalén parë guaguëna adorar Dios. ¹² Ni tubi adë chu bëdzélëdi'i cadildi di'dzënúa. Nu adë bëdzélëdi'i rall na ca tsatsua mënë la'ni iádu'u ru'bë, nilë la'ni iádu'u shtë ra më israelitë stubi partë shtë ciudá. ¹³ Ra nguiu rë' adë nídi'i mudë gunë rall probar ni tubi cusë naquëhunë rall acusar na. ¹⁴ Perë sí, rquebia lul de quë quëhuna sirvë lu Dios shtë ra shtadë guëllú na'a; rialdí ldua'a grë ra cusë nanaquë la'ni ra librë nabëquë'ë ra profetë nu librë nabëquë'ë Moisés. Runa adorar Dios según nezë cubi shtë Jesús. Rni'i ra nguiu rë' nezë ni na mal; rni'i rall lo quë naquëhuna, adë nazá'quëdi'in. ¹⁵ Nu rialdí ldua'a ziquë ra nguiu rë' de quë Dios guëdishtë më ra tëgulë, grë ra nabë'në bien nu ra nabë'në mal. ¹⁶ Por ni quëapa mizmë na parë adë guna duldë delantë lu Dios nu nilë lu ra mënë.

¹⁷ 'Zni guc tiempë. Despuësë gudëdë bëldá izë, guazëa ladzë mënë, bëagría ladza parë bëna ofrecërë bëldá ma ziquë ofrendë lu Dios. ¹⁸ Iurë cadë'a ofrendë shtëna lu Dios iádu'u ru'bë, bëdchini bëldá israelitë naze'dë

regiuni Asia. Bëdia'guëllú rall na la'ni iádu'u despuësë de bëna cumplir ra cusë rë'. Perë adë bëdzélëdi'i rall na con zihani mënë nu sin ni tubi ruidë. ¹⁹ Ra israelitë nidë guëdchini rall ndë'ë si talë napë rall tubi delitë nagunë rall acusar na. ²⁰ Perë cumë adë nídi'i rall iurne', ra nguiu rë' nacabezë ndë'ë guëni'i rall si talë bëna tubi cusë mal delantë lu Junta Suprema. ²¹ Rquebia lul tsana guagzú rall na, gunia'a fuertë lu Junta Suprema de quë rialdí ldua'a Dios guëdishtë më ra tëgulë. Niétiquë por ni quëhunë rall acusar na.

²² Félix nanë zá'quëll lla na ra creenci nanua'a ra mënë narialdí ldu'i Jesús. Por ni bëséa'nëll asuntë rë' pendiente. Guni'ill lu grë ra nazuga'a lull:

—Guna rëglë asuntë ni tsana guidë capitán Lisias parë guëna'bë di'dza lull lla na asuntë shtë tē.

²³ Iurní Félix gunibë'all lë'ë capitán parë tsagla'guë gapë rall Pablo ziquë prësi perë con du'pë libertá. Nu bëdë'ë capitán permisi parë tsuté amigu shtë Pablo parë guadí'dzënú rall Pablo, nu gunë rall compaño lë'i' pë cusë rqui'ni'.

²⁴ Despuësë gudëdë zihani dzë, Félix con tsé'lëll guna'bë rall lë'ë Pablo parë guadí'dzë Pablo lu rall lla mudë guëbani tubi mënë natsaldí ldu'i Jesús. Tse'lë Félix lë Drusila nu nall më israelitë. ²⁵ Biadi'dzë Pablo lu Félix con tsé'lëll lla mudë rac shtu'u Dios guëbani mieti tubi vidë ldi delantë lu më nu rac shtu'u Dios guësa'në ra mieti nezë mal. Tambiën guni'i Pablo lu rall guëdchini tubi dzë nagunë Dios juzguë lë'ë ra mënë lu guë'dchiliu. Iurë bini Félix grë ra di'dzë naguni'i Pablo, bëdzëbëll nu rëpill:

—Bëagzë shlugárël lachigui'bë. Iurë gapa tiempë, guëna'ba lë'ëll ndë'ë stubi.

²⁶ Perë Félix cabézëll niadë'ë Pablo dumí nacá'all. Por ni rná'bëll lë'ë Pablo zihani vultë parë ruadi'dzënull lë'ë Pablo. ²⁷ Chupë izë gudëdë znisë hashtë bëru'u Félix

galgubernadurë nu bëu' Porcio Festo shlugar Félix. Félix guc ldú'ull guëá'nëll bien lu ra israelitë; por ni bëseá'nëll Pablo prësi.

25

Bë'në Pablo defender lë'i' lu Festo

¹ Gubernadurë Festo bédchinill Cesarea. Tsunë dzë despuësë bërú'ull parë zía'all Jerusalén. ² Ndë bëru'u ra jëfë shtë ra bëshuzi nu ra israelitë namás më ru'bë. Bë'në rall demandë lë'ë Pablo. ³ Guna'bë rall tubi favurë ru'bë lu Festo parë gue'dë guëzé Pablo Jerusalén, purquë nezë rac shtu'u rall quini rall Pablo. ⁴ Perë Festo guni'i lu rall:

—Pablo nanú prësi ciudá Cesarea. Na guëabría ndë sëbëldá dzë. ⁵ Talë entrë de lë'ë të nanú ra namás rnibë'a, së rall con na Cesarea. Ndë gunë rall acusar lë'ë Pablo si talë bë'nëll tubi cusë narna'bë cashtigu.

⁶ Guquërdë Festo Jerusalén tubi lmalë u du'pë más. Iurní bëabrill Cesarea. Brëgue'lë stubi dzë guzúbëll lu tribunal shtë'nëll nu gunibé'all gue'dë guënú rall Pablo lull. ⁷ Iurë guatë Pablo lu tribunal, guabi'guë ra më israelitë naze'dë Jerusalén. Bë'në rall acusar lë'ë Pablo zihani cusë ru'bë perë ni tubin adë gúquëdi'i nihunë rall probar. ⁸ Iurní bë'në Pablo defender lë'i'; guní'i:

—Na adë bëna ni tubi cusë mal cuntrë lëy shtë ra israelitë, nilë cuntrë iádu'u ru'bë nu nilë cuntrë rëy César.

⁹ Festo rac shtu'u guëa'në zá'quëll lu ra israelitë. Guna'bë dí'dzëll lu Pablo:

—¿Gu rac shtú'ul tsal Jerusalén parë guna rëglë asuntë shtë'nëll ndë?

¹⁰ Pablo repi lu Festo:

—Na zugá'ahia delantë lu tribunal shtë gubernë rumanë catë runë tucarë gac rëglë shcuenda. Bien nanëll adë bëna ni tubi delitë cuntrë ra më israelitë. ¹¹ Si talë bëna tubi delitë narna'bë parë gatia, adë rllú'nëdia'a lu galguti, perë si talë adë nídi'i verdá ladi ra cusë naquëhunë ra israelitë acusar na, ni tubi adë chu napë derechë parë gunë intriegu na guia'a

rall. Por ni rna'ba iurne' lo mizmë rëy rumanë gúnëll rëglë asuntë shtëna.

¹² Iurní biadi'dzënú Festo ra miembrë shtë Festo; iurní guni'ill lu Pablo:

—Hia quë rná'bëll gunë rëy rumanë rëglë shcuëndëll, pues lu rëy guëshe'lda lë'ëll.

Pablo delantë lu rëy Agripa

¹³ Gudëdë bëldá dzë, rëy Agripa con zánëll Berenice bédchini rall Cesarea parë guaguë'në rall saludar lë'ë Festo. ¹⁴ Zihani dzë bëa'në rall ciudá rë'. Festo biadí'dzëll lu rëy shcuëndë Pablo. Guni'i Festo:

—Nanú tubi nguii prësi ndë'ë; lëll Pablo. Félix bëseá'nëll lë'ë Pablo lachigui'bë parë guna rëglë shcuëndëll. ¹⁵ Tsana guahia Jerusalén, ra jëfë shtë ra bëshuzi nu ra mëgulë shtë'në ra israelitë, bë'në rall presentar tubi demandë cuntrë Pablo. Rna'bë rall guna condenar nguii rë' parë gátill. ¹⁶ Perë repia lu rall gubernë rumanë adë nápëdi'i rall derechë gunë rall condenar ni tubi prësi sino quë primëre runë prësi defender lë'i' lu ra naquëhunë acusar lë'i'.

¹⁷ Por ni tsana bédchini rall ndë'ë, adë gunitia tiempë; lueguë brëgue'lë guzuba lu tribunal. Gunibé'ahia be'dë guënú rall Pablo. ¹⁸ Bédchini ra mënë narunë acusar lë'ëll perë adë bë'nëdi'i rall probar delitë nadchi'bë rall guëc Pablo. Bëna llgabë nahin tubi cusë ru'bë perë lëdë znídi'i. ¹⁹ Niétiquë runë rall acusar lë'ë Pablo por creenci nanapë rall. Gudildi dí'dzë rall por shcuëndë tubi nguii nalë Jesús. Gútil perë Pablo rni'ill nianá nabani Jesús.

²⁰ Adë rac bë'ahia lla mudë guna rëglë asuntë rë' purquë rac tratë creenci shtë rall. Na guna'bë dí'dza lu Pablo nia'a zia Pablo Jerusalén parë gac rëglë shcuëndëll, ²¹ perë lë'ëll guná'bëll guëá'nëll prësi hashtë gunë rëy rumanë rëglë shcuëndëll. Por ni gunibé'ahia tsagla'guë tsull prësi hashtë tsana tsu mudë guëshe'lda lë'ëll lu rëy ru'bë lë Augusto.

²² Iurní Agripa repi lu Festo:

—Na rac shtua'a guëquë diaga pë ruadi'dzë Pablo.

Festo guni'i iurní:

—Talë rac shtú'ul, lueguë lo mizme glli guínil pë ruadí'dzëll.

²³ Brëgue'lë bédchini rëy Agripa nu Berenice con zihani lujë shtë rall. Guaté rall la'ni cuartë shtë palaci con ra jëfë militari con ra më ru'bë de rëspëti shtë ciudá. Iurní Festo gunibë'a lë'ë ra suldadë parë guagli'i rall Pablo. ²⁴ Guni'i Festo:

—Rnia'a lul rëy Agripa nu lu ra dadë nacabezënú lë'ë hia'a, guëzúa nguui rë' lu të. Zihani ra më israelitë naquërdë Jerusalén nu ra naquërdë ndë'ë Cesarea, runë rall acusar lë'ë nguui rë'. Nalë gurushtiá rall parë gati nguui rë'. ²⁵ Perë na llua'ahia adë pë bënë'di'ill parë gátill. Nu lo mizme lë'ëll guná'bëll gunë rëy Augusto rëglë shcuéndëll. Bëna llgabë guëshe'lda lë'ëll lu rëy Augusto ²⁶ perë cumë adë bédzëlëdia'a ni tubi cusë mal nabë'nëll parë guëquë'a lu Dadë rëy Augusto. Por ni rzuhia lë'ëll lu të, más bien lul rëy Agripa, parë guadi'dzënu' lë'ëll nia'a zëquëbill pë delitë bënë'nëll. Rac shtua'a gac bë'ahia pë guëquë'a lu rëy Augusto ²⁷ purquë adë guëlëdi'i guëshe'lda lë'ëll lu rëy sin quë adë guënehia rsunë pë delitë nápëll.

26

Biadi'dzë Pablo shcuëndi' lu rëy Agripa

¹ Iurní guni'i Agripa lu Pablo:

—Guni'i lla na shcuéndëll.

Pablo bëldisë guí'ai' ziquë tubi saludë parë zulú gúnëll defender lë'ëll. Guni'ill:

² —Nalë rquitë ldua'a iurne' purquë zugá'ahia delantë lul, rëy Agripa, parë guna defender na de grë ra cusë narunë ra israelitë acusar na. ³ Lë'ëll nanëll ra custumbrë nu ra creenci nanapë ra israelitë, lla na pegadë rall lu cusë ni. Por ni rna'ba lul, bëcuedchí ldú'ul. Guëquë diáguël shti'dza naguënia'a lul.

Biadi'dzë Pablo lu Agripa lla guc vidë shtëhi' antsë gáqui' shmënë Jesús

⁴ 'Grë ra israelitë nanë rall lla guc vidë shtëna dizdë nabi'cha, tsana guquërdënuhia lë'ë rall ladza. Nanë rall mudë naguquërela Jerusalén. ⁵ Nanë rall dizdë nabi'cha guca partidë fariseo. Ra fariseo quëhunë rall cumplir creenci shtë rall más quë grë ra mënë. Si talë rac shtu'u rall, be'rquë guëni'i rall verdá cagnia'a lul. ⁶ Zugá'ahia lu tribunal niétiquë purquë rialdí ldua'a, Dios guëldishtë më ra tëgulë purquë más antsë bënë'në Dios prometer lu ra shtadë guëlu na'a de quë tsashtë ra tëgulë. ⁷ Grë ra chi'bë chupë grupë shtë naciuni Israel, runë rall adorar Dios dzë la gue'lë. Cabezë rall nia'a guc guëldishtë më ra tëgulë, perë guná, quëhunë rall acusar na purquë rialdí ldua'a mizme cusë ni. ⁸ Perë rna'bë di'dza lul, ¿chu guëni'i naganë guëldishtë Dios ra tëgulë parë guëbani rai' stubi vultë?

Bëquebi Pablo lla guzunáldëll ra shmënë Jesús

⁹ Más antsë llua'ahia quëhuna cusë za'quë narac shtu'u Dios; por ni bëna zihani cusë cuntrë ra mënë nagualdí ldu'i diza'quë shtë Jesús më Nazaret. ¹⁰ Zihani cusë bëna Jerusalén cuntrë lë'ë rall. Ra jëfë shtë ra bëshuzi bëne'e cartë guiahia të guna'zia zihani ra nagualdí ldu'i diza'quë. Bëtiá'ahia lë'ë rall lachigui'bë. Tambiën guca de acuerdë tsana gudini rall bëldá shmënë Jesús. ¹¹ Zihani vultë bëzac zihia lë'ë rall hashtë nihunë rall negar na rall shmënë Jesús. Bëquë'ë hiaga lë'ë rall la'ni grë ra iádu'u shtë rall. De tantë rldënuhia lë'ë rall, rzunalda lë'ë rall hashtë ra ciudá de stubi naciuni.

Biadi'dzë Pablo lla bëáqui' shmënë Jesús

(Hch. 9.1-19; 22.6-16)

¹² 'Zni mudë canzëa con cartë nabëne'e ra jëfë shtë bëshuzi. Bëshe'ldë rall na hashtë ciudá Damasco parë ziatilia ra shmënë Jesús. ¹³ Perë rnia'a lul, Dadë rëy, nezë

naziahia, quierë guëruuldë dzë, gu-nahia tubi llni ru'bë nabëdchini nezë lu gube'e. Nahin más fuertë quë llni ngubidzë. Rni'bë llni; bëdchini llni catë zugá'ahia con ra nanaldë na. ¹⁴ Grë na'a gulaguë na'a lu guiu'u. Nu binia tubi bë naguni'i dizë hebreo: "Saulo, ¿pëzielú rzunáldël na? Quëhúnël ziquë runë ngunë iurë rlda'a ma patadë lu garrudchi." ¹⁵ Iurní repia: "¿Chu lë'ël Dadë?" Iurní guni'i Dadë lua: "Na nahia Jesús. Rzunáldël na ¹⁶ perë guashtë nu guasuldí. Bëlua'aluhia lul nu gudilia lë'ël parë gúnël sirvë lua. Gáquël testigu shtëna. Tsagní'il lu ra mënë shti'dzë naguëluá'ahia lul. ¹⁷ Guëguhia lë'ël guia'a shtë mënë israelitë nu guia'a shtë mënë nanadë më israelitë. Iurne' cagshe'lda lë'ël lu ra mënë ni. ¹⁸ Guëshe'lda lë'ël lu rall parë tsagní'il diza'quë lu rall parë guësëa'në rall nezë mal nu së rall shnezë Dios nu guëru'u rall pudërë shtë mëdzabë Satanás parë tsanaldë rall Dios nu tsaldí ldu'u rall na. Zni gunë Dios perdunë duldë shtë rall. Gapë rall lugar con los de más shini më naná rialdí ldu'i na."

Bëzu'bë diaguë Pablo di'dzë naguni'i Jesús lull

¹⁹ 'Zni guni'i Jesús lua, rëy Agripa. Bëzu'bë diaga di'dzë shtë Jesús nabëdchini nezë lu gube'e. ²⁰ Lueguë gunia'a diza'quë shtë Jesús lu ra më Damasco. Despuësë guahia Jerusalén nu guëdubi regiuni shtë Judea. Lu ra mënë nanádi'i më israelitë, guagnia'a diza'quë. Gunia'a lu rall de quë gunë nadzë'ë rall mudë nanabani rall nu guëabrí ldu'u rall con Dios. Gunia'a lu rall guëlua'a cambi la'ni ldu'u rall por cusë za'quë naquëhunë rall. ²¹ Bëna ra cusë rë', por ni guna'zi ra israelitë na la'ni iádu'u ru'bë. Nu guc ldu'u rall niguini rall na ²² perë Dios adë bësá'nëdi'i guia'a më na; nianá nabanía hashtë ne'. Cagluá'ahia diza'quë lu ra mënë ru'bë nu lu ra mënë humildë. Grë ra cusë nabëluá'ahia nahin de acuerdë con nabëquë'ë Moisés nu ra profetë.

Bëquë'ë rai' naguër gac. ²³ Bëquë'ë rai' de quë Cristo napë quë gunë më sufrir galguti perë despuësë de guti më, tsashtë më ladi ra tëgulë parë hiadë guëabrídi'i gati më. Zni guc të quishi më llni guëc ra më israelitë nu guëc ra nanádi'i më israelitë parë tsasë rall diza'quë shtë mënë më.

Guc ldu'u Pablo nialdí ldu'u rëy Agripa diza'quë

²⁴ Iurë quëhunë Pablo defender lë'i', cagní'i' di'dzë rë', iurní fuertë guni'i Festo guëc Pablo:

—Rac lúguël tantë rsë'dël la'ni librë. Quëhunë luguë librë guëquël.

²⁵ Perë Pablo repi lull:

—Rac lúguëdia'a Dadë Festo. Al contrari grë di'dzë nacagnia'a lu të nahin verdá. ²⁶ Ndë'ë zuga'a rëy Agripa. Bien nanëll ra cusë rë'. Por ni quëadi'dza guëdubinú ldua'a delantë lull purquë nanëll adë gúquëdi'in naga'chi sino quë guquin lu zihani mënë. ²⁷ ¿Gu rialdí ldú'ul, rëy Agripa, lo quë naguni'i ra profetë? Nanëa de quë rialdí ldú'ul shti'dzë rai'.

²⁸ Agripa guni'i iurní:

—Por stu'psë nihúnël gan niaca shmënë Jesús.

²⁹ Pablo guni'i:

—Por stu'psë u por zihani di'dzë nagunia'a, rna'ba lu Dios de quë lë'ël nu grë ra nazubëga'a ndë'ë, guëac rall shmënë Jesús ziquë nahia; nadë más rac shtua'a adë guëlí'bidi'i rall ziquë nali'bia con cadënë.

³⁰ Iurë gualú guni'i Pablo ra di'dzë rë', grë ra nazubë ndë guasuldí rall con rëy Agripa con Berenice nu Festo.

³¹ Gua rall tubi ladë parë biadi'dzë rall asuntë shtë Pablo. Guni'i lul sa' rall:

—Nguiu rë' adë pë bënëdi'ill tantë parë gátill nu nilë lachigui'bë adë rúnëdi'i tucarë tsull.

³² Agripa repi lu Festo iurní:

—Be'rquë nalda'a hia'a nguui rë' si talë adë naná'bëdi'ill gunë rëy Augusto rëglë shcuëndëll.

27

Bëshe'ldë rall lë'ë Pablo hashtë Roma

¹ Tsana gualú bënë në rall llgabë të guëshe'ldë rall lë'ë Pablo parë Italia, bënë në rall intriegu lë'ë Pablo con sëbëldá prësi guia'a capitán nalë Julio. Julio nall capitán shtë compañía Augusto. ² Bëdzepi na'a tubi barcu naze'dë lugar nalë Adramitio nu guzia'a barcu hashtë ra puertë shtë Asia. Bëdzepi na'a con Aristarco naguzë con lë'ë na'a. Nall më guë'dchi Tesalónica nanaquë regiuni Macedonia. ³ Brëgue'lë bëdchini na'a puertë shtë Sidón. Ndë Julio bënë bien con Pablo; bëdë'ëll permisi guaguë'në Pablo visitar ra sáhi' naquërelde Sidón nu parë bënë në rall ayudë lë'ë Pablo. ⁴ Bëca'a nezë na'a stubi vultë parë lu nisë. Adë chu gua tubldí purquë mbë ze'dë al contrari. Bësëa'në na'a Chipre ladë guia'a rubësë na'a. ⁵ Zia na'a lu nisë. Bëdëdë na'a lu nisë frentë shtë regiuni Cilicia nu Panfilia hashtë bëdchini na'a puertë Mira nanaquë regiuni shtë Licia.

⁶ Puertë Mira bëdia'guë'lú capitán shtë suldadë tubi barcu naze'dë puertë shtë Alejandría. Nu guzia'ain parë Italia. Bëdzepi na'a la'ni barcu parë guagla'guë na'a viajë shtë na'a. ⁷ Zihani dzë guzë na'a tsalaa'dchiga; con zihani dchi'ni bëdchini na'a cu' tubi puertë nalë Gnido. Perë cumë nianá zuga'a mbë al contrari, bëdëdë na'a lu puertë Salmón parë bëdëdë na'a guëlladchi Creta. ⁸ Bëdchini na'a tubi puertë narni'i rall Buenos Puertos, guëlla' nanú tubi guë'dchi nalë Lasea.

⁹ Hia demasiadë tiempë cagniti na'a. Nanú peligrë guëzë na'a lu nisë purquë hia ze'dë guëdchini tiempë naldë. Iurní Pablo bëdë'ëi' tubi cunseju lë'ë capitán. ¹⁰ Guni'i Pablo:

—Rnia'a lu të Dadë, purquë rnahia nanú peligrë guëzë hia'a lu nisë. Guënítia'a barcu con todë viajë nananú la'ni barcu hashtë guënítia'a vidë shtëna'a.

¹¹ Perë capitán shtë ra suldadë, adë bënë'di'ill casë lo quë naguni'i Pablo; más bënë'll cuendë naguni'i capitán shtë barcu nu lë'ë nashtënë barcu. ¹² Perë cumë puertë ni adë guë'lëdi'i nahin parë guëtë'dë rall tiempë naldë, casi grë rall bënë në rall llgabë guëru'u rall parë nia'a zunë rall gan guëdchini rall hashtë puertë Fenice shtë Creta. Puertë ni naza'quë nahin parë cuezë rall nga'li tiempë naldë. Adë riutëdi'i mbë dushë nga'li purquë naquëhin nezë guetë shtë Creta.

Guna'zi tubi mbë dushë lë'ë rall lu nisëdu'u

¹³ Bëdchini tubi mbë du'u naze'dë nezë sur. Bënë në rall llgabë zac tsagla'guë rall viajë. Iurní bëru'u rall parë guagla'guë guzë rall guëlla' rua' guiu'u nalë Creta. ¹⁴ Perë du'psë tiempë gudëdë, iurní bëdchini tubi mbë dushë nezë lu barcu, tubi mbë narni'i rall Mbë Norte. ¹⁵ Bia'a mbë barcu; adë bënë'di'i na'a gan nazënú na'a barcu cuntrë shnezë mbë. Mejurë bës'a'në na'a bia'a mbë lë'ë na'a. ¹⁶ Gudëdë na'a tubi dani la'ni nisë ladë sur. Dani ni lë Claudia catë adë nídi'i mbë. Iurní con tantë dchi'ni bëldisë na'a barcu bi'chi nacagubë barcu ru'bë parë bia'a barcu ru'bë lë'in. ¹⁷ Despuësë de bëshepi rall barcu bi'chi, bëldi'bi dchi'chi rall ra hiaguë shtlazë barcu con du ru'bë. Lueguë bëldaguë rall lari catë gutë mbë. Bës'a'në rall ziazunú mbë barcu shmudë mbë purquë bëdzëbë rall nialdaguë barcu tubi lugar peligrösë catë nanú iu'lli narni'i rall La Sirte. ¹⁸ Brëgue'lë stubi dzë cumë nianá zuga'a mbë dushë, guzublú bëru'ldë rall carguë shtë barcu la'ni nisë. ¹⁹ Bëunë dzë zuga'a mbë dushë; lo mizme lë'ë rall bëru'ldë rall pë shtë barcu lu nisë. ²⁰ Por zihani dzë adë gunádi'i na'a lu ngubidzë, nilë lu ra mbelëgui'i. Con tantë mbë dushë nazuga'a bënë'në na'a llgabë aquë niati na'a.

²¹ Bëdëdë na'a llëduni tiempë sin quë adë gudáudi'i na'a. Iurní Pablo

guasuldí ladi grë ra naze'dë la'ni barcu. Guni'i Pablo lu ra mënë:

—Mejurë nazu'bë diaguë të shti'dza, Dadë. Adë chu naru'u dani Creta. Iurne' nablac peligrë zia'a dëda'a; cagniti hia'a grë ra cusë nadia'a hia'a la'ni barcu. ²² Perë adë rbínidi'i ldu'u të. Gulë gupë valurë purquë adë chu gátidi'i. Barcu ni, sí guëniti hia'a. ²³ ¿Pëzielú nanëa? purquë ne' gue'lë bidë guëlua'alú tubi ianglë shtë Dios lua, Dios naquëhuna adorar nu quëhuna shchí'ni'. ²⁴ Guni'i ianglë lua: “Adë rdzëbëdi'il purquë napë quë tsal lu rëy Augusto parë gúnëll rëglë shcuëndël. Nu gunë Dios lo quë naguná'bël lúhi'. Dios gunë më librar grë ra naze'dënul la'ni barcu.” ²⁵ Por ni rnia'a lu të Dadë, adë riádi'i ldu'u të; gulë guëdë'e valurë lë'e të purquë na rialdí ldua'a Dios. Nanëa de quë sac lo quë naguni'i ianglë lua. ²⁶ Guëniti hia'a barcu perë grë hia'a nabani hia'a guëdchini hia'a lu tubi dani la'ni nisë.

²⁷ Iurní gudëdë chidá dzë, bëdchini na'a lu nisëdu'u nalë Adria. Bia'a mbë lë'e na'a nezë rë' nezë rë'. Iurë guc guërudë gue'lë, ra marinërë bënë rall llgabë de quë hia ziaagdchini na'a lu guiu'u bidchi. ²⁸ Bërë'shë rall nia'a bëldá metrë na parë ichi nisë guetë. Nahin cuarenta y dos metrë. Hia más delantë bërë'shë rall stubi vultë, hia rëa'në nisë niétiquë galdë bi gadchi metrë.

²⁹ Iurní bëdzëbë rall niazudchí barcu lu nisë; niac chucar barcu con ra guë'e narë la'ni nisë. Bëldaguë rall tapë gui'bë ru'bë nezë ichi barcu. Nalë rac ldu'u rall guiubë grëgue'lë. ³⁰ Ra marinërë guc ldu'u rall nihunë rall librar lë'e rall lu peligrë naga'chi. Guzublú cagldaguë rall barcu bi'chi lu nisë. Bënë rall ziquë cagldaguë rall ra gui'bë ru'bë nezë delantë lu barcu, ³¹ perë Pablo guni'i lu capitán nu lu suldadë. Guni'i':

—Si talë ra nguiu rë' adë guëá'nëdi'i rall la'ni barcu, lë'e të adë nídi'i mudë gac salvar të lu nisë purquë adë guënëdi'i të lla rsë të barcu.

³² Iurní ra suldadë bëchuguë rall du shtë barcu bi'chi parë gulaguin lu nisë.

³³ Tumpranë nianá nacahi, guni'i Pablo lu grë rall parë gau rall. Nu repi Pablo:

—Hia guc chupë llmalë gá'adi'i gaga'si të nu nilë adë gudáudi'i të. ³⁴ Iurne' rnia'a lu të parë gau të zudu'pë purquë rqui'ni gapë të fuërsë parë gac salvar të. Adë chu guëníti'i vidë shtëhi'.

³⁵ Iurë guni'i Pablo zdë'e, guná'zill tubi guetështildi nu bëdë'lll graci lu Dios delantë lu grë ra mënë naze'dë la'ni barcu. Iurní bëshúllëllin parë gudaull. ³⁶ Lueguë gupë rall valurë parë gudáu rall. ³⁷ Grë ra naze'dë la'ni barcu na na'a chupë gahiu'a con sesenta y seis mënë. ³⁸ Iurë gualú gudáu na'a catë lu bielë na'a, bëru'ldë ra marinërë trigu lu nisë.

Bë'azë barcu lu nisë

³⁹ Iurë brëgue'lë, ra marinërë bënguë bë'adi'i rall guiu'u narná rall lúhi'. Perë guná rall tubi lugar za'quë catë adë nádi'i guetë ichi nisë parë tsutë barcu. Bënë rall llgabë zac tsabi'guë barcu ndë. ⁴⁰ Bëchuguë rall ra du nali'bi ra gui'bë ru'bë parë bëa'në rahin la'ni nisë. Nu bëldë'e rall du nali'bi tablë narsë lë'e barcu. Iurní bëldisë rall lari shtë barcu delantë parë bëdia'a mbë luhin. Lueguë ziabi'guë barcu rua' guiu'u. ⁴¹ Perë guagldaguë barcu catë rdza'guë sa' chupë nezë shtë'në nisë. Ndë guasubë barcu la'ni iu'lli. Tubi partë nezë delantë gua'dzin la'ni iu'lli. Hia gáquëdi'i guëni'bin ni tubi ladë. Nu nezë ichi barcu guzublú guc pedasin por fuërsë shtë nisë. ⁴² Ra suldadë guc ldu'u rall niguini rall grë ra prësi parë adë cúbëdi'i prësi nisë të guëllu'në rall. ⁴³ Perë capitán shtë ra suldadë rac shtú'ull gúnëll salvar lë'e Pablo. Por ni adë gunëdi'ill niguini ra suldadë ra prësi. Mejurë gunibé'all ra narac rgubë nisë, ldaguë rall lu nisë primërë parë guëdchini rall lu guiu'u. ⁴⁴ Nu gunibë'a capitán los de más prësi, tsagla'guë quibë rall lu ra

tablë u lu ra hiaguë shtë barcu naguc pedasë. Zni grë na'a bëdchini na'a lu guiu'u.

28

Nanú Pablo dani nalë Malta

¹ Iurë hia grëtë' na'a bëdchini na'a lu guiu'u, bini na'a de quë lugar ni lë Malta. Zubin la'ni nisë. ² Ra mënë naquërelde ndë, bënë rall tratë lë'e na'a por bien. Bëcue'e rall zihani gui'i parë bëdzë'e ldu'u na'a tantë rac naldë na'a por guiu narlaguë. Por ni guna'bë rall lë'e na'a parë bëdzë'e ldu'u na'a rua' gui'i. ³ Iurní Pablo guagtëall du'pë hiaguë bidchi. Iurë cagtiá'all hiaguë lu gui'i, por galnaldë shtë gui'i, bëru'u guëllu'në tubi mbe'ldë dushë la'ni hiaguë. Cuë ma guia'a Pablo. ⁴ Guná ra mënë naquërelde lugar ni ze'bi na'ldë mbe'ldë guia'a Pablo, iurní guni'i lul sa' rall:

—Aquë, nguiu rë' nall tubi nguiu mal nagudini mënë. Masiá guc salvárëll lu nisëdu'u perë lu tubi dios narunë jushtici, adë guëdë'ëdi'i' lugar guëbánil.

⁵ Perë Pablo bëdchibi guiá'all parë gulaguë mbe'ldë lu gui'i. Lë'ëll hiadë pë gúquëdi'ill. ⁶ Grë ra mënë cabezë rall guëná rall nia'a sëguí guia'a Pablo u zátill de repëntë. Hia llëduni cabezë rall; adë pë ráquëdi'i' Pablo. Hia gurënë bënë rall llgabë iurní; guni'i lul sa' rall:

—Segurë tubi dios nall.

⁷ Guëlla' catë zuga'a na'a, naga'a shguiu'u nguiu namás më ru'bë; lëll Publio. Bënëll recibir lë'e na'a con bien nu bënëll atender lë'e na'a lídchill durantë lu tsunë dzë. ⁸ Perë shtadë Publio nagá'all; rac llú'ull; nanull shldí nu ráquëll narla'guë. Pablo guaguë'në visitar lë'e shtadë Publio. Guna'bë Pablo lu Dios por lë'ëll nu bëdchi'bë Pablo guiá'ai' guëquëll. Bëac nguiu ni lueguë. ⁹ Despuësë de ni, grë ra mënë narac llu'u bidë rall lu Pablo nu bëac rall. ¹⁰ Nalë cusë bëzëlaa'dchi ra mënë ni parë lë'e na'a iurë bëdzepi na'a barcu

parë guëca'a nezë na'a. Bëzëlaa'dchi rall grë lo quë narqui'ni na'a.

Bëdchini Pablo ciudá Roma

¹¹ Tsunë mbehu guquërelde na'a Malta. Iurní bëdzepi na'a la'ni tubi barcu nabidë gudëdë tiempë naldë lugar ni. Barcu ni ze'din de puertë Alejandría. Nu naquë chupë figurë cula'nin shtë ra dios narni'i rall Cástor nu Pólux. ¹² Bëdchini na'a tubi puertë Siracusa catë bëdëa'në na'a tsunë dzë. ¹³ Hia de ndë bëru'u na'a; zia na'a guëlla' rua' guiu'u hashtë bëdchini na'a puertë nalë Regio. Brëgue'lë stubi dzë bëdapë na'a mbë naze'dë nezë sur. Hashtë guërupë dzë bëdchini na'a puertë narni'i rall Puteoli. ¹⁴ Ndë bëdia'guëllú na'a du'pë mënë narialdí ldu'i diza'quë. Bënë rall invitar lë'e na'a parë bëdëa'në na'a con lë'e rall tubi llmalë. Despuësë bëru'u na'a parë Roma. ¹⁵ Ra më Roma narialdí ldu'i diza'quë, hia napë rall nutici de quë guëdchini na'a Roma. Bëru'u rall; bidë guëlli'i rall lë'e na'a hashtë nezë catë rni'i rall Foro de Apio. Bëdchini rall hashtë stubi lugar catë naquë paradë nalë Tsunë Tabernas. Iurní guná Pablo lu rall, nalë bëquitë ldú'i' nu bëdë'ëi' graci lu Dios. Guní'i':

—Dushquilli Dios, iurne' bëdchinia ladzë tē.

¹⁶ Iurë bëdchini na'a Roma, lë'e capitán bënëll intriegu lë'e ra prësi lu jëfë shtë ra guardë. Perë bëdë'e rall permisi guëquërelde Pablo stubi lugar, nu quëhapë tubi suldadë lë'e Pablo.

Pablo guzublú guní'i' diza'quë lu ra më Roma

¹⁷ Iurë guc tsunë dzë bëdchini na'a Roma, Pablo bëtëáhi' ra më israelitë namás më ru'bë naquërelde Roma. Guní'i' lu rall:

—Iurne' guënia'a lu tē Dadë, adë bëna ni tubi cusë mal cuntrë ra më israelitë, nilë cuntrë custumbrë shtë ra shtadë guëllú hia'a, perë guna'zi ra israelitë na prësi Jerusalén. Nu bënë rall intriegu na lu ra gubernë rumanë. ¹⁸ Iurë zua lu tribunal shtë gubernë, adë bëdzëldi'i' rall ni tubi

delitë parë nihunë rall condenar na lu galguti. Por ni guc ldu'u gobiernë nalda'a rall na perë ra israelitë adë gunëdi'i rall. Por ni napë quë guna'ba gunë rëy Augusto rëglë shcuenda. ¹⁹ Perë na adë napa ni tubi cusë naguna acasar ra mënë shtë naciuni Israel. ²⁰ Por ni guna'ba lë'ë të parë guënia'a lu të nu guadi'dza lu të pëzielú bëzu'bë rall cadënë na. Nahin purquë rialdí ldua'a ziquë grë ra israelitë, de quë Dios guëldishtë mē lë'ë ra tēgulë.

²¹ Iurní guni'i rall lu Pablo:

—Gá'adi'i chu gúnëdi'i recibir cartë shtë mē israelitë naquërdë Judea naguëni'i lla na shcuëndël. Nu nilë ni tubi israelitë naze'dë ndë, niétiquë pë ruadi'dzë rall cuntrë lë'ël, pë mal bē'nël. ²² Rac shtu'u guëquë diaguë na'a nia'a pë rní'il purquë nanë na'a grë ladë rni'i ra israelitë cuntrë creenci cubi nanua'a ra shmënë Jesús.

²³ Iurní gudili rall tubi dzë naguadi'dzë rall. Dzë ni nalë zihani mënë bēdchini rall catë quërdë Pablo. Dizdë rsili nu parë hashtë guadze' biadi'dzë Pablo lu rall lla na nezë lu gube'e catë rnibë'a Dios. Bi'ldi Pablo zihani di'dzë lo quë nabëquë'ë Moisés nu lo quë nabëquë'ë ra profetë parë tsaldí ldu'u ra mënë na Jesús lúniquë shini Dios. ²⁴ Nanú rall gualdí ldu'i naguni'i Pablo perë nanú mënë adë gualdídi'i ldu'u rai'. ²⁵ Adë gúdi'i rall de acuerdë. Guzublú gubi' rall. Iurní Pablo guní'i':

—Profetë Isaías bēquë'ëi' lo quë naguni'i Espíritu Santo lu ra shtadë guëlú hia'a lla na shcuendë të. Guní'i':

²⁶ Gua guëchi lu ra mënë zdë'ë:

Lë'ë të de verdá guini të perë nunquë adë tsasë të.

De verdá guëná të perë nunquë adë guëdë'ëdi'i të cuendë.

²⁷ Purquë nalë naguëdchi bēac ldu'u të nu adë nēdi'i të tsasë të.

Bēsë'au të diaguë të parë adë guínidi'i të.

Bēsë'au të slu të parë adë guënádi'i të. Adë nēdi'i të guëabrá ldu'u të con na,

Dios, parë guna salvar lë'ë të.

²⁸ Gulë bēdë'ë cuendë iurnë'. Dios cagshe'ldë mē ra diza'quë lu ra nanádi'i mē israelitë parë gac salvar rall nu guëzu'bë diaguë rall shti'dzë mē.

²⁹ Iurë guni'i Pablo zdë'ë, ra israelitë bēru'u rall. Nalë quëadi'dzë lul sa' rall cuendë rē'.

³⁰ Chupë izë guquërdë Pablo hiu'u guërë'ë nu bē'ni' recibir grë ra nariá visitë lídchi'. ³¹ Guëdubinú ldu'i' bēluá'ai' ra mënë lla mudë tsutë mieti nezë lu gube'e catë rnibë'a Dios ziquë rëy. Nu bēlua'a Pablo ra mënë chu na Jesucristo Shtáda'a. Guëdubi tiempë rē' ni tubi adë chu bēru'udi'i nihunë cuntrë lë'ë Pablo.

Cartë nabëquë'ë San Pablo lu ra Romanos

Bëquë'ë Pablo cartë rë' lu ra shmënë Dios naquërelde Roma

¹ Na Pablo, nahia muzë shtë Jesucristo. Dios gulë na; guna'bë më na cumë ziquë poshtë shtëni'. Bëshe'ldë më na especial parë tsagnia'a diza'quë naze'dë de Dios. ² Dios bëluá'ai' ziquë promësë diza'quë rë' dizdë guahietë por medio de profetë iurë bëquë'ë rai' Sagradas Escrituras. ³ Diza'quë nabëquë'ë rai' runë tratë shcuendë Jesucristo Shláma'a; náhi' shini Dios. Bidë Jesucristo; guc më nguiu; na më llëbní shtë rëy David. ⁴ Manërë cubi bëlua'a Dios con llëru'bë pudërë nu milagrë de quë Jesucristo na shini më. Por Espíritu shtë Jesucristo naná santu, bëlua'a Dios Jesucristo na shini më purquë guashtë më ladi ra tëgulë. ⁵ Por Jesucristo bédë'na'a recibir llëru'bë favurë; bëshe'ldë më lë'ë na'a, ra poshtë shtë më, parë tsagni'i na'a diza'quë shtë më entrë grë ra naciuni të guëzu'bë diaguë mënë shti'dzi' nu gunë rall honrar lë'ë më. ⁶ Nu lë'ë të guna'bë më parë gac të shmënë Jesucristo.

⁷ Quëquëa'a lu të naquërelde ciudá Roma. Rac shtu'u Dios lë'ë të nu gulë më lë'ë të parë gac të shmënë më narunë cumplir voluntá shtë më. Gulë bë'në recibir bendición shtë më. Gulë cuedchí ldu'u të por Dios Shtáda'a nu por Jesucristo Shláma'a.

Rac shtu'u Pablo tsaguë'në visitar mënë rumanë

⁸ Quëgnia'a primërë, por Jesucristo quëgnehia graci lu Dadë Dios por lë'ë të purquë grë ladë shtë guë'dchiliu, cagni'i ra mënë mudë rrë'tsë shti'dzë Dios entrë lë'ë të. ⁹ Quëhuna sirvë Dios con guëdubinú ldua'a; quëadi'dza diza'quë shtë shini më, nu na më testigu de quë siemprë rna'ba lu më por lë'ë të. ¹⁰ Rna'ba lu më de quë si

talë nahin voluntá shtë më, guëne'ë më permisi gueldë guënahia lë'ë të tubi visitë. Si na voluntá shtë më, iurne' guna gan gueldë guënahia lë'ë të. ¹¹ Rac shtua'a iurë guënahia lë'ë të, guësëdchinia tubi don narzëlaa'dchi Dios por medio de Espíritu Santo të gac të más firmë lu shnezë më. ¹² Quiere decir, tantë lë'ë të nu lë'ë na guëdë'na'a recibir bendición shtë Dios parë bien shtë hia'a.

¹³ Bëchi, rac shtua'a de quë gac bë'a të, zihani vultë guc shtua'a gueldë guënahia lë'ë të perë hashtë ne' la'di gúnedia'a gan. Rac shtua'a gueldë guënahia lë'ë të parë guadi'dza lu mënë shti'dzë Dios parë tsaldí ldu'u rall shti'dzë më. Rac shtua'a gac të mënë narianaldë tēchi Espíritu Santo. Zni bëna stubi lugar entrë los de más mënë nanádi'i më israelitë. ¹⁴ Napë quë quilla lo quë narzë'bia; guadi'dza lu grë mënë shtë guë'dchiliu, ra mënë griego nu ra mënë naquërelde zitu lu nacahi, nu mënë nabësë'dë tantë nu nabësë'dëdi'i. ¹⁵ Zni por partë shtëna nalë rac shtua'a guadi'dza diza'quë lu të naquërelde ciudá Roma.

Pudërë shtë diza'quë

¹⁶ Adë rtúdi'i lua diza'quë purquë nahin pudërë shtë Dios parë gac salvar grëtë' narialdí ldu'i shti'dzë më. Primërë bédchini diza'quë ni lu ra më israelitë; despuësë bédchinin lu ra më nanádi'i më israelitë. ¹⁷ Por mizme diza'quë rlua'a lla mudë gunë Dios perdunë ra pecadurë, perë mizme tiempë gunë më lo quë naná tubldí. Iurne' nu parë siemprë na salvára'a sulë purquë rialdí ldu'u hia'a shti'dzë më. Zni rni'i Sagradas Escrituras: "Tubldí na shcuendë nguiu lu Dios si talë rialdí ldu'i de verdá. Nguiu ni guëbánill parë siemprë."

Faltë nanapë mënë lu Dios

¹⁸ Rac bë'a hia'a de quë cashtigu shtë Dios ze'dë guëdchini. Dios naquëbezë gube'e gúni' cashtigu grë ra narunë mal con grë ra nadë nápëdi'i rëspëti parë lë'ë më. Zni gaquin con ra mënë naquërelde lu

duldë perë mizme tiempë rdëë rall cuendë nanú Dios verdadërë. ¹⁹ Bien rdëë rall cuendë nanú tubsë Dios purquë mizme lë'ë më bëlua'a më ra cusë ni lu rall. ²⁰ Adë chu gáquëdi'i guná lu Dios, perë rac bë'a hia'a pudërë shtë më; riasë hia'a por lo quë nabëntsa'u më. Dizdë bëcueshtë më guédchiliu, clarë rlua'a pudërë shtë më nu de quë nápëdi'i më fin. Por ni grë mieti na culpablë delantë lu më. ²¹ Aunquë nilë nanë mëne nanú Dadë gullanë, adë bë'nëdi'i rall honrar lë'ë më ziquë runë tucarë, nu adë bédë'di'i rall graci lu më por lo quë nabë'në më. Al contrari, guanaldë rall tëchi ra llgabë shtë nguui, llgabë adë lasáquëdi'i. Zni bëa'në rall lu nacahi con duldë la'ni ldu'u rall. ²² Aunquë rni'i rall na rall mëne narac bë'a, perë mizme lë'ë rall bësa'në rall guédchini nacahi la'ni ldu'u rall; bëac rall tuntë. ²³ Adë bë'nëdi'i rall adorar Dios nanápëdi'i fin, sino mejurë bë'në rall adorar ra figurë ziquë mëne narati. Bë'në rall adorar figurë shtë ma shcuaguë nu ra serpientë; hashtë ma natapë guëahi', bë'në rall adorar.

²⁴ Por ni Dios bësa'në lë'ë rall gunë rall cumplir cualquier mal nananú la'ni ldu'u rall. Quëhunë rall cumplir cusë dzabë narac shtu'u cuerpë shtë rall. Quëhunënu rall duldë fier entrë mizme sa' rall. ²⁵ Voluntariamente quëhunë nadzë'ë rall verdá shtë Dios por bishi. Rzullibi rall lu ra cusë nabëntsa'u Dios. Más quëhunë rall adorar lo quë naguctsa'u, lëdëdi'i Dios nanabani, el quë narunë tucarë gunë mieti alabar parë siempërë. Amén.

²⁶ Por grë cusë ni Dios bësa'në grëtë' rall lu deseo mal nananú la'ni ldu'u rall, cusë shtu ra, hashtë ra na'a bë'në rall cambi; adë rac shtú'udi'i guëtsë'a rall con nguui ziquë na nezë za'quë, sino rac shtu'u rall mizme sa' na'a. ²⁷ Mizme manërë ra nguui, adë guc shtú'udi'i rall na'a cumë na vidë za'quë sino nalë guc shtu'u rall mizme sa' nguui rall. Na rall mamflor. Bë'në rall recibir la'ni mizme

cuerpë shtë rall cashtigu narunë tucarë lë'ë rall por mal vidë nanapë rall.

²⁸ Hia bëquë guia'a rall Dios, por ni Dios bësa'në lë'ë rall parë tsanaldë rall llgabë dzabë shtë rall. Nu rúnëru'u rall cusë mal naná demasiadë fier. ²⁹ Nalë gadzë grë cusë dzabë la'ni ldu'u rall. Ra nguui rquënu rall stubi na'a; ra na'a rquënu rall stubi nguui. Runë rall cusë dzabë nadë rllu'idi'i. Rzebi ldu'u rall pë shtë mëne. Quëhunë rall grë clasë maldá. Nagubini rall. Rguini sa' rall. Nadishi'bi rall. Rguguë sa' rall. Nachismë rall. ³⁰ Naga'chi ruadi'dzë rall cuntrë sa' rall. Rna tushë rall cusë shtë Dios. Rushtiá rall guëc sa' rall. Nadchini rall. Rguili ldu'u rall cusë mal. Nápëdi'i rall rëspëti lu shtadë rall. ³¹ Nëdi'i rall tsasë rall. Adë rúnëdi'i rall cumplir shti'dzë rall. Nápëdi'i rall cariñi. Rac shtu'u rall gunë rall vengar. Adë rgá'adi'i ldu'u rall sa' rall. ³² Lë'ë ra mëne ni, nanë rall gunë më juzguë lë'ë rall. Nanë rall el quë naquëhunë ra cusë ni, runë tucarë gati rall; perë mizme lë'ë rall tsagla'guë quëhunë rall ra duldë ni nu rsini rall sa' rall lu duldë. Iurní rquite ldu'u rall.

2

Dios quëhúni' juzguë según verdá shtëni'

¹ Por ni rnia'a lu të, nápël faltë lë'ël narunë juzguë sa'l, cualquier de lë'ë të. Quëhúnël juzguë stubi sa'l por lo quë narunë sa'l, perë quëhúnël condenar mizme lë'ël purquë quëhúnël mizme cusë. ² Pues nanë hia'a de quë Dios quëhunë më juzguë tubldí tubldí iurë quëhunë më condenar ra naquëhunë ra duldë. ³ Lë'ël quëhúnël juzguë stubi sa'l perë quëhúnël ra cusë mal igual cumë runë sa'l. ¿Pë rúnël llgabë zúnël gan guëca'chilul lu condenación shtë Dios? ⁴ ¿Gu rúnël desprëci de quë quëhunë më zihani favurë parë lë'ël, de quë na më pacënci? ¿Pë adë rdë'di'il cuendë de quë adë quëhunë

më juzguë lë'ël lueguë lueguë? të parë gunë nadzë'ël mudë nanabánil. ⁵ Perë lë'ël naguëdchi ldú'ul, adë nëdi'il guëabrí ldú'ul con Dios. Por ni quëgdchí'bël guëquël más cashtigu dushë parë mizmë lë'ël iurë gunë më juzguë grë mieti lu juici. Dzë ni gunë më juzguë tubldí parë guëlua'a mieti na më justë; runë më juzguë manërë tubldí. ⁶ Quilli më cadë tubi mieti narunë tucarë según nabë'në mieti. ⁷ Guëne'e më vidë sin fin parë ra naná pacënci nu rianaldë ráll tëchi cusë za'quë, ra naquërelde sulë parë gunë ráll honrar lë'ë më, ra narianaldë tëchi cusë narialúdi'i. ⁸ Perë parë ra narunë cumplir deseo mal nananú la'ni ldu'u ráll, ra nanëdi'i guëzu'bë diaguë shti'dzë më, sino más rëuu' ldu'u ráll maldá, gunë më cashtigu lë'ë mënë ni; guëdchi'bë më cusë dushë guëc ráll. ⁹ Runë tucarë sufrimientë dushë nu galriá ldu'u parë grë ra natsagla'guë quëhunë duldë, primërë lugar parë ra më israelitë, nu zac parë ra më nanádi'i më israelitë. ¹⁰ Perë gunë më honrar; gunë më alabar; cuedchí ldu'u grë ra narianaldë tëchi ra cusë za'quë, primërë lugar parë ra më israelitë nu zac parë ra mënë nanádi'i më israelitë.

¹¹ Dios runë tratë igual con grë mieti. ¹² Grëtë' ra naquëhunë duldë aunquë guënëdi'i ráll lëy shtë Moisés, grëtë' ra mënë ni gac condenar ráll sin quë rúnëdi'i cuendë lo quë rni'i lëy. Perë grë ra nananë lëy shtë Moisés nu runë ra mënë ni duldë, gac ráll juzguë según narni'i mizmë lëy. ¹³ ¿Chu naza'quë lu Dios? Pues sulë el quë narunë cumplir lo quë narni'i shti'dzë më, lëdëdi'i el quë narini shti'dzë më perë rúnëdi'ill cumplirin. ¹⁴ Hashtë ra nanádi'i më israelitë, nápëdi'i ráll lëy shtë Moisés, perë quëhunë ráll cumplir lo quë narni'i lëy sulë purquë la'ni ldu'u ráll nanú tubi lëy naze'dë de Dios; lëy ni rlua'a pë na mal nu pë na za'quë. Por ni napë ra mënë ni tubi lëy narunë juzguë lë'ë ráll; mizmë lë'ë ráll napë

ráll lëy narni'i naná za'quë u lo quë naná mal. ¹⁵ Mizmë mënë ni rlua'a por conductë shtë ráll, lë'ë lëy naná escritë la'ni ldu'u ráll. Prupi shgabë ráll na testigu na verdá ndë'ë. Mizmë shgabë ráll quëhunë acusar lë'ë ráll u guëlahin lë'ë ráll. ¹⁶ Dzë na-gunë Dios juzguë grë cusë naquëhunë mënë naga'chi, gunë mëhin por Jesucristo tal ziquë ruadi'dza diza'quë lu ra mënë.

Ra më israelitë nu lëy nabëquë'ë Moisés

¹⁷ Perë lë'ël rni'il nal më israelitë, nu rni'i ldú'ul tubldí na shcuëndël lu Dios purquë nápël lëy shtë Moisés, nu runë nadchínil de quë nal shmënë Dios. ¹⁸ Bësë'dë të lëy shtë më nu rac bë'a të pë naná mal. Nanë të lo quë narac shtu'u Dios. ¹⁹ Rialdí ldú'ul ráquël guëluá'al tubi nari-asëdi'i shnezë Dios. Rni'i ldú'ul nal tubi llni parë ra naquërelde lu nacahi. ²⁰ Rni'i ldú'ul nal mësë, de quë ráquël guëluá'al ra narac bë'adi'i nu ra naguënëdi'i shti'dzë Dios. Zni rni'il purquë nápël lëy naná za'quë; nahin tubi mustrë grë verdá shtë Dios. ²¹ Si talë lë'ël quëgluá'al stubi mënë ¿pëzielú adë rluá'adi'il el mizmë lë'ël? Si talë rluá'al sa'l adë naza'quë cuánëll ¿pëzielú rbaa'nël? ²² Si talë mizmë lë'ël rluá'al sa'l adë quënúdi'i tse'lë sa'll ¿pëzielú rquënul tse'lë mënë? Si talë mizmë lë'ël rna túshël lu ra figurë naruntsa'u mënë të gunë ráll adorar ¿pëzielú rbaa'nël lo quë nanú la'ni íadu'u? ²³ Nalë nadchínil por lëy shtë Dios. Rni'il nal më za'quë purquë nápël lëy, perë quëhúnëru'ul desprëci Dios purquë adë quëhúnëdi'il cumplir lo quë narni'i lëy. ²⁴ Por causë shtë të, ra mënë nanádi'i më israelitë, cagni'i ráll cuntrë Dios. Zni naescritë la'ni Sagradas Escrituras.

²⁵ Na verdá custumbrë shtë narchuguë partë cuerpë shtë ngulë'në, napë valurë si talë quëhúnëll cumplir lëy shtë Dios, perë si talë adë rzu'bë diaguëdi'il grë puntë shtë lëy, iurní nal igual ziquë ra më nanádi'i israelitë.

26 Nu grè ra nadë gúquëdi'i circuncidar, perë quëhunë rall cumplir lo quë naná escritë la'ni lëy, na rall lu Dios ziquë mënë nabë'në cumplir custumbrë rë'. 27 ¿Pë adë rdë'di'i të cuendë de quë ra naná'di'i më israelitë perë quëhunë rall cumplir lo quë narni'i lëy, vidë shtë rall nahin mejurë quë vidë shtë të? Gunë rall juzguë lë'ë të nanapë lëy nu custumbrë shtë circuncidar perë adë rzu'bë diáguëdi'i të mandamientë shtë lëy. 28 Tubi israelitë verdadërë na el quë nabëzunë Dios ldu'ull, lédëdi'i el quë nanapë sëñi shtë circuncidar. Parë gáquël shmënë Dios, nádi'in por fuërë shtë nguii sino runë tratë shcuendë almë shtë mieti, cusë dentrë ldu'u nguii. 29 Adë gáquëdi'i hia'a shmënë më por guëzu'bë diága'a lëy, sino gáca'a shmënë më por Espíritu Santo. Pues el quë naná limpi lu Dios, nápëll hunurë shtë Dios, lédë niá'asëdi'i hunurë shtë sa' nguii.

3

1 Iurní ¿pë provëchë napë tubi më israelitë? u ¿pë rllui'i custumbrë parë riuguë partë cuerpë shtë nguii? 2 Pues ra mënë israelitë napë rall más quë los de más mënë. Primërë lugar, Dios bédë'ë më shti'dzë më parë ra më israelitë. 3 Perë rna'bë di'dza lu të ¿lla gac si talë bédá rall adë galdídi'i ldu'u rall shti'dzë më? ¿Pë por ni adë gunë më cumplir shti'dzë më? Aquëdi'i. 4 Al contrari, quëhunë Dios verdá aunquë grëtë' ra nguii na bishi. Pues Sagradas Escrituras rni'i de Dios: Guëlua'a nal verdá por lo quë narní'il. Adë chu guëdchí'bëdi'i galquiá lul iurë guená mënë lo quë nabë'nël.

5 Perë tal vez guëni'i tubi nguii: "Si talë lë'ë duldë naquëhuna, rllui'i parë guëlua'a más quë Dios na verdá, nádi'i më za'quë si talë gúni' cash-tigu na". Ni na ziquë runë mieti ll-gabë. 6 Aquëdi'i bëchi, purquë si adë gúnëdi'i më juzguë duldë shtë hia'a, tampusquë adë rúnëdi'i tucarë gunë

më juzguë los de más mënë narëta' lu guë'dchiliu.

7 U si talë guëni'il: "Bishi shtëna, bë'nin parë rlua'a verdá shtë Dios nu bë'nin parë gunë mënë alabar lë'ë më"; u rni'il: "¿Pëzielú gunë më juzguë na ziquë los de más pecadurë?" 8 Aquëdi'i bëchi, purquë si talë zni nahin, cha guëdë'na'a duldë të parë más gunë mieti alabar lë'ë më. Pues nanú mënë bishi narni'i de quë zni quëglua'a na'a. Justë na gac condenar ra mënë ni.

Grë hia'a nadápa'a duldë

9 ¿Pë guëni'i hia'a? Ra më israelitë ¿gu na rall más allegadë lu Dios? Aquëdi'i, purquë hia guni'i hia'a de quë grë mënë na rall pecadurë, tantë më israelitë nu zac ra naná'di'i më israelitë. Grë hia'a nadápa'a duldë.

10 Sagradas Escrituras rni'i:

Ni tubi më za'quë nídi'i; ni por tubi mënë.

11 Nídi'i chu riasë; nídi'i chu rguili Dios.

12 Grëtë' rall bëniti rall shnezë Dios. Grëtë' na rall ziquë cusë nadë rllu'ídi'i.

Ni tubi adë chu nádi'i më za'quë, ni por túbidi'i.

13 Iurë ruadi'dzë rall, na ziquë tubi ba'a catë cuezë tégulë narldi'a. Shti'dzë rall na purë bishi.

14 Rgue rall guëc sa' rall; shti'dzë rall na venenë shtë serpientë.

15 Nalë listë na rall parë quini rall sa'll.

16 Ancalë ria rall, rsëdchini galriá ldu'u nu galërzac zi.

17 Adë guënëdi'i rall nezë za'quë catë rbedchí ldu'u mënë.

18 Adë nápëdi'i rall rëspëti lu Dios, cumë rúnëdi'i importë parë lë'ë rall lo quë nacagni'i Dios.

19 Rdë'ë hia'a cuendë grë lo quë narni'i lëy shtë Moisés, na parë ra mënë nabë'në recibir lë'ë lëy të parë grëtë' ra mënë guëac dchi delantë lu më nu parë grë mieti gac bë'a rall napë rall faltë delantë lu më. 20 Nídi'i mudë gac tubldí shcuendë nguii delantë lu Dios por más quë rúnëll

cumplir puntë shtë lëy, purquë lëy rllui'i sulamëntë parë gac bë'a hia'a lo quë na mal delantë lu Dios.

Gac salvar nguiu si talë rialdí ldu'i shti'dzë Dios

²¹ Iurne' quëglua'a Dios stubi nezë parë gac tubldí shcuendë mieti lu më, lëdëdi'i por gunë nguiu cumplir grë puntë shtë lëy. Mizmë lëy con ra di'dzë shtë ra profetë, cagni'i lla gunë më salvar ra pecadurë.

²² Manërë narunë Dios parë gac tubldí shcuendë nguiu lu më nadë más si talë rialdí ldu'u nguiu shti'dzë Jesucristo. Ndë'ë na parë grë ra narialdí ldu'i shti'dzë më, tantë parë më israelitë igual parë mënë nanádi'i më israelitë. ²³ Pues grëtë' ra mënë napë rall duldë. Grë mietë runë faltë gac rall za'quë ziquë na Dios. ²⁴ Perë Dios bë'në tubi favurë ru'bë; na tubldí shcuenda'a manërë ndigá por lo quë nabë'në Cristo Jesús. Gudilli më con mizmë rënë shtëhi' parë gac salvára'a. ²⁵ Dios bëcuezë më Cristo; galguti shtë Jesús bë'në më nadzë'ë galguti shtë hia'a. Iurne' gáca'a perdunë si talë rialdí ldu'u hia'a lë'ë më de verdá. Bë'në Dios zni parë guëlua'a më de quë na më justë; pues adë bë'nëdi'i më cashtigu ra mënë nabë'në duldë tiempë más guahietë. Bëga'a ldu'u më lë'ë rall. ²⁶ Pues iurne' bëlua'a më lu ra mënë, na më justë të gac bë'a mieti quëhunë më tubldí tubldí aunquë grë mieti napë rall duldë. Natubldí shcuendë nguiu lu Dios si talë rialdí ldu'i shti'dzë Jesús.

²⁷ ¿Pë nadápa'a parë runë nadchínia'a? Niétiquë. ¿Pëzielú? purquë tubldí na shcuenda'a lu më sulamëntë purquë rialdí ldu'u hia'a shti'dzë më de verdá. ²⁸ Zni clarë rlua'a iurne', lë'ë nguiu nasalvárëll si talë rialdí ldu'i shti'dzë më, lëdëdi'i purquë quëhunë nguiu cumplir puntë shtë lëy.

²⁹ ¿Ni mudë Dios na Dios shtë më israelitë sulamëntë? Aquëdi'i; también na më Dios shtë ra nanádi'i më israelitë. ³⁰ Na më Dios; runë më

tubldí shcuendë mieti si talë rialdí ldu'u rall shti'dzë më. Rúnëdi'i importë si riuguë partë shcuerpë rall u adë rúnëdi'i rall cumplir custumbrë ni. ³¹ Por di'dzë rë' ¿pë cagni'i hia'a adë rlluí'idi'i lëy? Aquëdi'i; más bien quëgni'ia'a másru'u firmë valurë shtë lëy.

4

Abraham gualdí ldu'i shti'dzë Dios

¹ ¿Pëllë guëni'i hia'a shcuendë shtë Abraham, shtadë guëlu' hia'a? ¿Pëzielú gúqui' më za'quë lu Dios?

² Primërë puntë, si talë natubldí shcuëndi' lu Dios purquë bë'ni' cumplir obrë za'quë, iurní nápi' rrunë gac nadchíni'; perë lëdë delantë lu Diósëdi'i. ³ ¿Pë rni'i Sagradas Escrituras? “Abraham gualdí ldu'i shti'dzë Dios nu guni'i Dios tubldí na shcuendë Abraham lu më”.

⁴ Pues iurne' si tubi nguiu quëhúnëll tubi dchi'ni lu lamë, rguilli lamë pagu, lëdëdi'i ziquë regalë sino quë ziquë narunë tucarë ca'a nguiu. ⁵ Perë el quë adë rúnëdi'i obrë za'quë perë rialdí ldu'i shti'dzë Dios, el quë narunë natubldí shcuendë nguiu, nguiu ni na më za'quë lu Dios, sulë por galrialdí ldu'i shtëni'. ⁶ También zni guni'i David tiempë guahietë de quë dichusë na nguiu, el quë Dios runë recibir ziquë mënë za'quë, lëdëdi'i purquë bë'në nguiu ni obrë za'quë. ⁷ Guni'i David:

Rquitë ldu'u ra nabë'në Dios perdunë nu bëca'chi më duldë shtë rall.

⁸ Rquitë ldu'u nguiu naná lë'ë Dadë adë guëdchí'bëdi'i galquiá cuntrë nguiu por duldë nabë'në nguiu.

⁹ ¿Pë rni'i ldú'ul? ¿Niá'asë rquitë ldu'u më ra mënë israelitë u nu zac ra mënë nanádi'i më israelitë? Pues gunia'a, Dios bë'në tubldí shcuendë Abraham, shtadë guëlu' hia'a, sulë purquë gualdí ldu'i shti'dzë më.

¹⁰ Perë ¿guc bë'në më tubldí shcuendë Abraham, despuësë guriuguë partë shtë shcuérpi' u antsë? Pues antsë, lëdë despuësëdi'i. ¹¹ Custumbrë

religiosë ni, Abraham bë'ni' recibirin ziquë sëni de quë hia gualdí ldu'u Abraham shti'dzë më nu Dios bëca'a lë'i' ziquë nguü za'quë. Mudë rë' guc Abraham dadë shtë grëtë' ra mënë naná rialdí ldu'u shti'dzë Dios de verdá, hashtë ra nadë rúnëdi'i cumplir custumbrë shtë circunción. ¹² Nu Abraham na shtadë ra më israelitë nanadë rúnëdi'i confiar custumbrë ni parë gac rall më za'quë lu Dios sino rialdí ldu'u rall shti'dzë më, igual ziquë bë'në Abraham antsë gúqui' circuncidar.

Bë'në Dios cumplir promësë shtëhi' purquë gualdí ldu'u ra mënë shti'dzë më

¹³ Dios bë'ni' prometer lu Abraham nu lu grëtë' llëbni Abraham de quë gunërai' recibir guë'dchiliu ziquë herenci parë guëquërdë rai'. Bë'në më ni, lëdëdi'i purquë bëzu'bë diaguë Abraham puntë shtë lëy, sino purquë gualdí ldu'i shti'dzë më. ¹⁴ Si talë sulamëntë ra nanapë lëy gunë rall recibir guë'dchiliu ziquë herenci, iurní adë lasaquëdi'i tsaldí ldu'u mieti shti'dzë më, nu promësë shtë Dios nápëdi'i valurë ¹⁵ purquë lëy nua'a cashtigu. Catë nanú lëy, nanú cash-tigu parë ra nabë'nëdi'i cumplir lëy, perë catë nídi'i lëy, nídi'i mudë parë runë mënë cuntrë lëy.

¹⁶ Por ni lë'ë promësë naguni'i Dios lu Abraham, gac cumplirin ziquë tubi favurë parë ra narialdí ldu'i shti'dzë më. Manërë ni ra cusë za'quë shtë më, na parë grë llëbni Abraham, lëdë niá'asëdi'i parë ra narianaldë tēchi lëy sino también parë ra narialdí ldu'i shti'dzë Dios mizmë manërë ziquë gualdí ldu'u Abraham. Quiere decir, lo quë nabë'në më prometer lu Abraham, nahin tubi favurë; guëdchinin ndigá parë grë ra narialdí ldu'i shti'dzë më. Pues Abraham na shtáda'a, grëtë' hia'a. ¹⁷ Ni na lo quë narunë cuntienë Sagradas Escrituras. Rni'in de quë bë'në më lë'ë Abraham ziquë shtadë guë'lú zihani naciuni. Gunë më recibir grë ra mënë narialdí ldu'i shti'dzë më mizmë manërë ziquë gualdí ldu'u

Abraham. Dios napë më pudërë parë cua'ni më ra tēgulë, nu cagni'i më shcuendë cusë naguër gac ziquë hia gudëdin.

¹⁸ Iurë guni'i Dios lu Abraham de quë gáqui' shtadë zihani naciuni, gualdí ldu'u Abraham shti'dzë më aunquë hia gú'shi'; gulézi' gac cumplir shti'dzë më. Nu guc cumplir shti'dzë më; llëbni Abraham adë chu gúnëdi'i gan guëlabë ra mënë ni. ¹⁹ Abraham adë gulëzëdi'i tsaldí ldu'i shti'dzë më aunquë napë Abraham más quë tubi gahiu'a izë; mërë gáti'; nu rdë'ëi' cuendë de quë tantë lë'i' nu Sara tsë'li', hia nalë gú'shi' parë gápi' shíni'. Nunquë tsúdi'i shíni'. ²⁰ Adë bëzádi'i ldu'i sino quë gualdí ldu'i de verdá. Gulezë náldi' nu bédë'ëi' graci lu Dios antsë guc cumplir promësë ni. ²¹ Abraham gúpi' segurë sin ni tubi galërzá ldu'i de quë Dios nápi' pudërë parë gunë më lo quë nabë'në më prometer. ²² Por ni bëca'a Dios lë'ë Abraham; tubldí na shcuëndi' lu Dios, sulë purquë gualdí ldu'i shti'dzë më.

²³ Ra di'dzë: "Tubldí na shcuëndi' lu Dios purquë gualdí ldu'i shti'dzë më" adë naescritëdi'in sulë por bien shtë Abraham ²⁴ sino también parë lë'ë hia'a naná rialdí ldu'u shti'dzë më. Gunë më tubldí shcuendë cadë túbia'a si talë rialdí ldu'u hia'a shti'dzë el quë nabëcua'ni Jesús, Shtáda'a, ladi ra tēgulë. ²⁵ Bë'në Dios intriegu lë'ë Jesús lu galguti por causë shtúlda'a nu bëcua'ni më lë'i' ladi ra tēgulë parë adë chu guëdchí'bëdi'i galquía cuntrë lë'ë hia'a.

5

Bendición narsëdchini perdunë shtë Dios

¹ Zni natubldí shcuëndá'a lu Dios purquë rialdí ldu'u hia'a shti'dzë më. Iurne' rbedchí ldu'u hia'a lu më por Jesucristo Shláma'a. ² Por Cristo zuga'a hia'a lu nezë za'quë catë nanú bendición shtë Dios purquë rialdí ldu'u hia'a. Rquitë ldu'u hia'a nu dzuléza'a tiempë guená hia'a lu më; cuezënú hia'a lë'i'. ³ Nu zac

rquitë ldu'u hia'a iurë nadápa'a problemë, purquë nanë hia'a galërzac zi runë bien të gáca'a pacënci nu dzu hia'a más firmë lu shnezë më. ⁴ Si talë dzu hia'a lu shnezë më sin quë adë guëazë guëtëdi'ia'a, iurní nadápa'a esperansë; dzuléza'a ra cusë naguër gac. ⁵ Hia esperansë nadápa'a adë rsëdchínidi'in shtu parë lë'ë hia'a purquë nanú zihani amor naze'dë de Dios la'ni ldu'u hia'a por Espíritu Santo nabëshe'ldë Dios parë cuezënúhi' lë'ë hia'a. ⁶ Antsë lë'ë hia'a completamente adë nadápëdi'i hia'a esperansë; perdidë na hia'a, perë bëga'a iurë nabë'në Dios punërë, iurní guti Cristo por grë ra nanapë duldë. ⁷ Nádi'i sencigi tubi de lë'ë hia'a gátia'a por tubi mënë, ni siquierë por tubi mënë za'quë; u tal vez nanú ejemplë gapë nguüu valurë gátí' shlugar sáhi' naná demasiadë naza'quë. ⁸ Perë claramente bëlua'a Dios de quë rac shtu'u më lë'ë hia'a purquë Cristo guti shlugára'a; dzë ni todavía na hia'a pecadurë. ⁹ Bë'në Dios recibir lë'ë hia'a; tubldí na shcuénda'a lu më por galguti shtë Jesús. Más segurë iurne', gac salvára'a de grë cashtigu dushë naguëshe'ldë Dios guëc mënë mal. ¹⁰ Antsë gúca'a enemigu shtë Dios; bédë'na'a cuntrë lë'ë më, perë bë'në më të gáca'a amigu shtëhi'; nadápa'a paz por galguti shtë shini më. Iurne' mucho más segurë gáca'a salvar por lë'ë më; cuezënúhi' lë'ë hia'a; unidë na hia'a con lë'ë më. ¹¹ Más de ni, nalë rquitë ldu'u hia'a iurne' nu rdë'na'a alabar Dios por lo quë nabëlua'a Jesucristo Shláma'a, el quë nabë'në të gáca'a amigu shtë Dios.

Comparaciuni Adán nu Cristo

¹² Zni gac, por tubsë nguüu bidchini duldë lu guë'dchiliu. Hia de tēchi ni ze'dë naldë galguti. Hia bēdchini cashtigu shtë galguti parë grë mënë narēta' lu guë'dchiliu purquë grētē' rall bë'në rall duldë. ¹³ Antsë bëquë'ë Moisés lēy shtë Dios, nanú duldë lu guë'dchiliu, perë adë bë'nēdi'i më cashtigu ra mënë según lēy purquë

nídi'i lēy iurní. ¹⁴ Perë sin quë adë guëtē'dēdi'i, dizdē tiempē shtë Adán hashtë Moisés, nanú galguti. Grë mēnē guti aunquë adë bë'nēdi'i rall mizmē duldē nabē'nē Adán nanadē bëzu'bē diáguēdi'i mandadē shtë Dios. Adán na tubi mustrē shtë më, el quë nanapē quë guēdchini.

¹⁵ Perë favurë nabē'nē Dios parë lē'ë hia'a ndigá, na más llēru'bē quë duldē nabē'nē Adán. Por duldē shtë tubsē nguüu, bēdchini galguti parë grë mēnē, perë por galrac shtu'u shtë Dios nu favurē shtë Jesucristo, be'dē guēdchini vidē sin fin parē zihani mēnē. ¹⁶ Pues resultadē shtë favurē nabē'nē Dios, na más llēru'bē quë resultadē shtë duldē nabē'nē Adán. Fin shtë duldē nabē'nē Adán, na gac condenar grë mēnē, perē fin shtë favurē nabē'nē Dios, bēdchinin despuēsē zihani izē. Favurē ni napē resultadē naná adē nídi'i condenación parē pecadurē. ¹⁷ Bēdchini sentenci shtë galguti parē grë mieti purquë tubsē nguüu bë'nē duldē, perē parē el quë narunē recibir favurē shtë Dios, el quë narunē recibir perdunē shtë më ziquē regalē, guēnibē'a nguüu ni juntē con Jesucristo. Sulē por tubsē nguüu, Jesucristo, gac salvára'a. ¹⁸ Ziquē por tubsē nguüu nabē'nē duldē nu por ni nacondenadē grë mieti, también por tubsē nguüu, por lo quë nabē'nē Jesucristo, gunē Dios recibir grë mieti ziquē mēnē za'quë naná tubldí shcuendē lu më të parē guēbani rall parē siemprē. ¹⁹ Quiere decir, por tubsē nguüu nanadē bëquē diáguēdi'i shti'dzē Dios, cantidá mēnē na rall pecadurē, perē por tubsē nguüu nabē'nē cumplir shti'dzē më, cantidá mēnē gac rall mēnē za'quë delantē lu Dios sin ni tubi demandē en cuntrē lē'ë rall.

²⁰ Bēdē'ë Dios lēy lu Moisés të parē másru'u guēdalē duldē, perē catē bēdalē duldē, ndē nanú más favurē ru'bē shtë Dios; más rlua'a rac shtu'u më ra mēnē. ²¹ Zni guquin; antsē grë mieti nanú bajo ordē shtë duldē, nu por maldá nabē'nē mēnē guti rai', perē iurne' favurē shtë Dios rnibē'a,

con resultatë gac mënë sin duldë delantë de Dios. Gac salvar rall siemprë por Jesucristo Shláma'a.

6

Hia gútia'a parë duldë

¹ ¿Pë guëni'i hia'a iurne'? ¿Guëdë'na'a duldë të parë guëlua'a Dios másru'u rac shtu'u më lë'ë hia'a? ² Aquëdi'i. Hia bëru'u hia'a nezë mal catë nanú galguti eternë. ¿Lallë guëabré hia'a stubi parë nezë ni? Hia gútia'a parë duldë. ³ ¿Pë adë riasëdi'i të de quë grë lë'ë hia'a naná unidë con Jesucristo, también nadápa'a partë galguti shtëhi'? ⁴ Por ni iurë bëriubë nisa'a, runë significar nadápa'a partë mizmë galguti shtë Jesús nu ziquë guashtë më ladi ra tégulë por pudërë ru'bë shtë Dadë Dios, zni runë tucarë guëbânia'a manërë cubi con pudërë shtëhi'.

⁵ Si talë na hia'a unidë con Cristo nu con galguti shtëhi', zni zac gáca'a ziquë lë'ë më iurë tsashtë hia'a ladi ra tégulë. ⁶ Rac bë'a hia'a vidë mal nanabânia'a antsë, guti juntë con Cristo lu cruz të parë jamás guësínidi'i duldë lë'ë hia'a lu maldá. Zni gápa'a libertá të guënbé'adi'i duldë lë'ë hia'a ⁷ purquë grë ra naguti, lë'ë duldë nápëdi'in ni tubi pudërë parë nguiu ni. ⁸ Si talë gutinú hia'a Jesucristo, rialdí ldu'u hia'a de quë guëbaninú hia'a lë'ë më. ⁹ Nanë hia'a Cristo guashtëhi' ladi ra tégulë; hia jamás adë guëabrédi'i gati më. Hia gualú pudërë shtë galguti parë lë'ë më. ¹⁰ Por galguti shtë më, bédë'ë më fin con pudërë shtë duldë; jamás gáti', perë iurne' nabani më; unidë náhi' con Dios parë siemprë. ¹¹ Mizmë manërë gulë bë'në tratë duldë nananú la'ni ldú'ul ziquë cusë naguti, nu gulë gubani tubi vidë cubi, mënë naquëgdë'në cumplir voluntá shtë Dios purquë unidë na të con Jesucristo Shláma'a.

¹² Por ni adë rdë'ëdi'i të sí guënbë'a duldë lë'ë të. Nanú deseo mal la'ni cuerpë shtë të; cuerpë ni napë quë gáti', perë adë gúnëdi'i të cumplir

lo quë narac shtu'u duldë gunë të. ¹³ Nu adë rdë'ëdi'i të sí parë ni tubi partë cuerpë shtë'nël gúni' duldë, ni tubi partë guëzú'bë diáguëdi'i deseo mal. Mejurë gulë bë'në intriegu cuerpë shtë të lu Dios, purquë na të ziquë mënë naná guti perë bëabré guëbani të stubi. Gulë bë'në intriegu grë partë shcuerpël lu Dios, cadë tubi partë cuerpë gaquin ziquë tubi trashtë parë dchi'ni za'quë shtë më ¹⁴ purquë duldë adë nádi'in shlámël, adë nádi'il bajo ordë shtë lëy sino bajo ordë shtë Dios naquëhunë zihani favurë parë lë'ël.

Comparaciuni shtë el quë narunë sirvë tubi lamë

¹⁵ ¿Pë runë cuntienë ndë'e de quë nanú permisi guëdë'na'a duldë purquë adë nádi'i hia'a bajo ordë shtë lëy sino bajo ordë shtë Dios? Aquëdi'i. ¹⁶ Lë'ë të nanë të bien, el quë narnibë'a lë'ël nu rzu'bë diáguël shti'dzi', nall lamë shtë'nël. Zníti'i nahin si talë rzu'bë diáguël deseo mal naze'dënú galguti u si talë rzu'bë diáguël shti'dzë Dios parë guëbanil tubi vidë za'quë. ¹⁷ Dushquilli Dios; antsë lë'ë të na muzë shtë duldë perë iurne' na të muzë shtë Dios. Bëzu'bë diaguë të con guëdubinú ldu'u të enseñansë nabë'në të recibir. ¹⁸ Dzë ni bë'në më librar lë'ë të lu pudërë shtë duldë nu bë'në më parë gac të mënë narianaldë nezë za'quë. ¹⁹ Cagní'ihia comparaciuni rë' të parë más nasesë tsasë të. Ziquë más antsë bë'në të intriegu shcuerpë të parë cusë dzabë, hashtë bë'në të cumplir grë duldë naná cuntrë lëy shtë Dios, iurne' gulë bë'në intriegu shcuerpë të parë cusë naná tubldí delantë lu Dios, con fin gac të mënë santu.

²⁰ Iurë lë'ë të todavía bëzu'bë diaguë të duldë, iurní adë nápëdi'i të libertá parë gunë të sirvë Dios. ²¹ ¿Pë provëchë gulú të de ra cusë mal, cusë nabë'në të antsë perë iurne' rtu lu të por duldë ni? Fin shtë duldë ni na galguti parë ra narianaldë tēchi cusë mal ni. ²² Perë iurne' na të libré; ra cusë ni adë rnibë'adi'i lë'ë të, sino

quë na të muzë shtë Dios parë gunë të cumplir voluntá shtë më. Ndë'ë sí, napin provëchë. Primërë napë të vidë sagradë narëuu' ldu'u Dios nu despuësë guëquërdënú të lë'ë më parë siemprë. ²³ Lúniquë pagu narguilli duldë parë ra narunë duldë, na galguti, perë regalë shtë Dios na vidë sin fin por Jesucrito Shláma'a.

7

Comparaciuni shtë nabëtsë'a

¹ Bëchi, lë'ë të narac bë'a lëy shtë Dios, rdë'ë të cuendë lo quë narni'i lëy runë tucarë gunë mieti cumplir hashtë gati mieti. ² Por ejemplë, tubi na'a casadë nalí'bi' con tsé'li' por lëy hashtë gati tsé'li' perë iurë gati tse'lë na'a, iurní na na'a librë. Lë'ë lëy shtë galcasadë hia adë rúnëdi'i obligar lë'ëll. ³ En cambi si talë na'a ni guécá'all stubi nguiu mientras lë'ë tsé'li' nabani, iurní quëhúnëll duldë adulteri; perë si talë tse'lë na'a guti, lë'ë lëy nali'bi na'a con tsé'li', hia nápëdi'in pudërë parë lë'ëll nu si talë ca'a na'a ni stubi nguiu, hia adë nádi'in duldë.

⁴ Zni zac na lë'ë të bëchi la sahia, na të ziquë tubi na'a naguti tsé'li'. Antsë guc të unidë con lëy shtë Moisés, perë iurne' por gac unidë të con Cristo lu cruz, iurne' adë rnibë'adi'i lëy lë'ë të sino rnibë'a Cristo lë'ë të, el quë naguasthtë ladi ra tégulë. Zni guc të parë guëquërdë të tubi manërë santu. ⁵ Antsë iurë guanálda'a tēchi deseo mal naguc shtu'u cuerpë shtë hia'a, cusë nabëdë'na'a purquë lëy bë'në prohibëhin; cusë mal ni bësini lë'ë hia'a lu duldë, grë partë shtë shcuérpa'a. Bë'në duldë parë gua'a lë'ë hia'a lu galguti. ⁶ Perë bë'në Dios parë adë nápëdi'i lëy pudërë subrë lë'ë hia'a. Gútia'a parë lëy nanapë lë'ë hia'a ziquë muzë shtëhin të parë guëdë'na'a sirvë Dios con libertá, lédëdi'i ziquë tubi naná bajo ordë shtë lëy sino tubi manërë cubi según Espiritu Santo.

Duldë nananú la'ni ldua'a

⁷ ¿Pë guëni'i hia'a de ndë'ë, de quë lë'ë lëy na mal? Aquëdi'i. Adë nádi'i lëy cusë mal purquë por lo quë naná escritë la'ni lëy, runguë bë'ahia faltë nanapa. Por ejemplë, sin lëy nunquë adë guëdë'édia'a cuendë de quë na duldë iurë rzebi ldua'a pë shtë mënë, purquë naescritë: “Adë sébidi'i ldú'ul pë shtë mënë”. ⁸ Por lo quë narni'i mandamientë, lë'ë duldë bë'në gan; bësëdchinin zihani deseo mal la'ni ldua'a. Pues catë nídi'i lëy adë rac bë'adi'i mieti pë na duldë. ⁹ Tubi tiempë más antsë, adë bédë'édia'a cuendë pë rni'i lëy; contentë nabania; perë iurë bënguë bë'ahia pë rni'i lëy, guc bë'ahia de quë napa duldë, de quë runë tucarë gatia parë siemprë. ¹⁰ Lëy naná designadë parë guëne'e vidë parë na, bëaquin ziquë tubi sentënci parë gatia. ¹¹ Bësiguë duldë na. Duldë bë'në provëchë të parë guësëdchini mandamientë galguti parë na con resultadë bëna duldë nu nahia ziquë tubi naguti.

¹² Pues grë lëy con mandamientë shtë më na santu; na rahin justë nu za'quë. ¹³ Rna'bë di'dza ¿tubi cusë za'quë bësëdchini galguti parë na? Aquëdi'i, sino duldë bia'a na lu galguti. Bë'në dchi'ni duldë cusë za'quë parë bësëdchinin galguti. Zni rlua'a lla na duldë, demasiadë mal. Por mandamientë shtë Dios, rac bë'a hia'a blac fier na duldë.

¹⁴ Rdë'ë hia'a cuendë de quë lëy na santu perë na, nahia mal; quëhuna cumplir deseo mal nananú la'ni ldua'a por duldë naná ziquë lamë shtëna. ¹⁵ Lë'ë duldë naruna, nanéa adë nazá'quëdi'in perë lo quë nadë rac shtú'udia'a, ni quëhuna; lo quë narac shtu'u guna, ni adë rúnëdia'a cumplir. ¹⁶ Zni si talë quëhuna lo quë nadë rac shtú'udia'a, nahia de acuerdë de quë tubldí na lëy shtë Dios. ¹⁷ Pues adë nádia'a naquëhunë ra cusë mal sino duldë nananú la'ni ldua'a, quëhunin cusë mal ni. ¹⁸ Rdë'ëhia cuendë de quë la'ni ldua'a nídi'i cusë za'quë. Rac shtua'a guna bien perë adë nápëdia'a

fuersë parë guna cumplir. ¹⁹ Adë rúnedia'a cumplir ra cusë za'quë narac shtua'a guna, sino lë'ë duldë nadë rac shtú'udia'a, ni sí, quëhuna cumplirin. ²⁰ Iurne' si quëhuna lo quë nadë rac shtú'udia'a, lëdë nádia'a naquëhunin sino duldë nananú la'ni ldua'a, quëhunin ra cusë mal. ²¹ Zni nahin iurë rac shtua'a guna bien, sulë mal runa. ²² Perë por partë shtë espíritu la'ni ldua'a, nalé rquitë ldua'a con lëy shtë Dios ²³ perë la'ni shcuërpa nanú stubi pudërë naná runë cuntrë cusë za'quë. Nahia ziquë prësi shtë pudërë mal ni nananú la'ni shcuërpa.

²⁴ Prubi de na. ¿Chu guëne'e libertá parë guna gan lu duldë nanua'a na lu galguti? ²⁵ Rdë'ëhia graci lu Dios purquë bë'në më librar na lu pudërë shtë duldë nananú la'ni ldua'a. Bë'në mëhin por Jesucristo, Shláma'a. La'ni ldua'a rac shtú'uhia guna cumplir ra mandamientë shtë Dios, perë shcuërpa runë cumplir mal deseo narsëdchini duldë.

8

Bendición narsëdchini Espíritu Santo

¹ Pues iurne' adë gúnedi'i Dios condenar ni tubi naná unidë con Cristo Jesús ² purquë Espíritu Santo rne'e vidë sin fin por lë'ë më. Bëlá më na de duldë con sentënci naná gatia. ³ Lo quë lëy adë rúnedi'i gan; nápëdi'in pudërë parë gunë compa'ni lë'ë hia'a të guëdë'na'a cumplir lëy; débil na shcuërpa'a. Perë Dios sí, bëshe'ldë më shini më con cuerpë shtë nguui; bëdchini Jesús parë guëdchisúhi' duldë; bë'në më condenar duldë nananú la'ni ldu'u mieti. ⁴ Zni bë'në më të parë guëdë'na'a cumplir lo quë narnibë'a lëy. Cagnia'a shcuendë ra nardë'ë sí parë guësë Espíritu Santo lë'ë rai' nu adë rúnedi'i rall cumplir deseo mal nananú la'ni ldu'u rai'.

⁵ Grëtë' el quë narianaldë tëchi cusë mal, conductë shtë rall na mal; perë el quë narianaldë tëchi cusë shtë Espíritu Santo, runë rall cumplir lo

quë narac shtu'u Dios. ⁶ El quë narianaldë tëchi cusë mal, gátí' perë el quë narianaldë ra cusë za'quë shtë Espíritu, nápëll vidë verdadërë nu cuedchí ldu'ull. ⁷ Grë ra narianaldë tëchi deseo mal, na rall enemigu shtë Dios purquë adë nëdi'i guëzu'bë diaguë rall shti'dzë më. Adë ráquëdi'i guëzu'bë diaguë rall shtí'dzi'. ⁸ Por ni ra narunë intriegu mizme lë'ë rall lu duldë, adë rquitëdi'i ldu'u rall Dios.

⁹ Perë lë'ë të adë rianaldëdi'i të tëchi deseo mal la'ni ldu'u të sino rnibë'a Espíritu Santo lë'ë të si talë verdá quëbezë Espíritu Santo la'ni ldu'u të. Grë ra nanápëdi'i Espíritu shtë Cristo, nádi'i rall shmënë Cristo. ¹⁰ Perë si talë Cristo cuezënúhi' la'ni ldu'u të aunquë shcuerpë të gati por causë duldë, espíritu shtë të napë vidë eternë purquë tubldí na shcuendë të lu Dios. ¹¹ Si talë lë'ë Espíritu nabëcua'ñi Jesús ladi ra tégulë, cuezënúhi' lë'ë të, mizme më ni guëne'e vidë parë cuerpë shtë të, cuerpë naná destinadë parë gati. Gunë Dios ni por Espíritu shtë më naquëbezënú të.

¹² Por ni bëchi, lë'ë deseo mal nananú la'ni ldu'u hia'a, adë nápëdi'in ni tubi pudërë ni derechë parë guëdë'na'a cumplir ra cusë ni ¹³ perë si talë tsagla'guë gunë të ra cusë mal, gati të. En cambi si talë por pudërë shtë Espíritu Santo guëdë'el fin con ra cusë mal narúnël, iurní guëbánil parë siempre.

¹⁴ Si talë quëgsë Espíritu Santo lë'ël, nal shini Dios. Sulë mënë ni na legítimë shini më. ¹⁵ Lë'ë Espíritu nabë'në të recibir, nádi'i Espíritu shtë galërzac zi parë rdzëbë të lúhi' stubi, sino bë'në të recibir Espíritu narunë parë gac të shini Dios nu por Espíritu ni rná'ba'a lúhi': "Nal Dios, Shtadë na'a". ¹⁶ Mizme Espíritu ni na testigu juntë lo quë narni'i ldu'u hia'a de quë na hia'a shini Dios. ¹⁷ Na hia'a shini Dios nu quëhunë më tratë lë'ë hia'a ziquë shini më; juntë con Cristo nadápa'a derechë guëca'a hia'a lo quë nanapë më. Si talë rzac zi hia'a juntë con Cristo, también guëdápa'a partë

con lè'è mè iurè gunè Dios honrar shíni'.

¹⁸ Parè na grètè' galèrzac zi shtë tiempè ne', adè rúnèdi'in compar con cusè za'què nu hunurè naguédápa'a despuèsè, ¹⁹ purquè grè lo què nabèntsa'u Dios, quèbezin con llèru'bè deseó parè iurè gunè Dios honrar grè ra shini mè. ²⁰ Grè cusè napè què tsalú, lédèdi'i por prupi voluntá shtënin sino por voluntá shtë Dios naná bèntsa'u grètè' cusè. Perè bèntsa'u mè ra cusè ni con segurè de què gac cambin ²¹ purquè lo què nabèntsa'u mè, gunè mè librar tè parè adè tsalúdi'in; adè rú'dzèdi'in, sino gapin partè juntè con ra shini mè iurè gunè mè librar lè'è rai'. ²² Rdè'è hia'a cuendè guèdubi cusè nabèntsa'u mè riá ldu'in nu ru'nin ziquè tubi na'a nanapè dulurè shtë nagalè shíni'. Zni na guè'dchiliu hashtë nedzè. ²³ Lèdè ní'asèdi'i ra cusè nabèntsa'u Dios riá ldu'u hashtë gac cumplir tiempè, sino nu lè'è hia'a, aunquè nadápa'a Espíritu cumè sèñi de lo què guèdè'na'a recibir despuèsè, riá ldu'u hia'a demasiadè; dzuléza'a nia'a ca iurè guèca'a mè lè'è hia'a nu gac cambi shcuérpa'a parè adè gátidi'ia'a stubi jamás. ²⁴ Gúca'a salvar con esperansè tubi dzè gunè mè cambi shcuérpa'a, perè todavía rnádi'i hia'a lo què narbéza'a. Lo què rna hia'a rquí'nidi'i dzuléza'ahin ²⁵ perè si talè dzuléza'a lo què nadè chu rnádi'i, iurní con pacènci dzuléza'a.

²⁶ Nadápa'a esperansè; nu Espíritu Santo quèhúni' compañi lè'è hia'a catè adè ráquèdi'i hia'a. Pues adè rac bè'adi'i hia'a lla guéná'ba'a lu Dios, perè lè'è Espíritu Santo quèhúni' ruèguè lu Dios por lè'è hia'a. Quèhúni' ruèguè lu mè con bè nadè gúnèdi'i gan shtí'dza'a guèni'i pè runè cuntienè. ²⁷ Nu Dios el què nanè grè shgába'a, riasè mè grè di'dzè shtë Espíritu Santo purquè lè'è Espíritu canihúni' ruèguè de acuerdè con voluntá shtë Dios. Quèhunè mè ruèguè lu Dios por grè ra narialdí ldu'i shtí'dzè mè.

Na hia'a más què narunè gan

²⁸ Nanè hia'a grè cusè quèac parè bien shtë ra mènè narac shtu'u mè de verdá, ra nagulé Dios segùn voluntá shtë mè, ²⁹ purquè grètè' nabènguè bè'a Dios dizdè antsè, bè'nè mè destinar lè'è rai' tè parè gac rai' ziquè shini mè nabèrulè Jesús parè gac Jesús el què nagunè recibir más hunurè entre grè ra sáhi'. ³⁰ Grè ra nagulé Dios, gac destinar rai'; ni guna'bè mè lè'è rai'. Ra mènè naná guna'bè mè, bè'nè mè tè gac tubldí shcuendè rai' lu mè. Na rai' justè; bè'nè mè parè guèquèrdènú mènè ni Jesucristo lu gubè'e.

³¹ ¿Pè más guèni'i hia'a? ¿Si Dios nanú favurè de lè'è hia'a, chull gunè gan lu hia'a? ³² Dios voluntariamente bè'ni' intriegu prupi shini mè parè gátí' shlugára'a. Bè'nè mè intriegu shini mè lu galguti tè gac salvára'a. ¿Llallè gunè mè negar guèdè'è mè los de más cusè za'què? hia què cuezènú shini mè lè'è hia'a. ³³ ¿Chull guèdchi'bè demandè lu Dios cuntrè ra nagulé mè? Ni túbidi'i; Dios quèhunè tubldí shcuénda'a lu mè. ³⁴ ¿Chull gunè condenar lè'è hia'a? Ni túbidi'i. Cristo gúti' nu zac guashtë mè ladi ra tégulè nu quèbezè mè lugar shtë pudèrè juntè con Dios nu quèhunè mè ruèguè por lè'è hia'a. ³⁵ ¿Chull gunè gan parè guèdchisú amor shtë Cristo parè lè'è hia'a? Ni túbidi'i. Masiá rzu-naldè mènè lè'è hia'a; si talè rguini mènè lè'è hia'a, u si nanú problemè u galèrzac zi; masiá runè faltè naguédáuha'a u runè faltè shába'a; si talè zuga'a hia'a lu peligrè, ni tubi cusè gúnèdi'i gan guèdchisú amor shtë Cristo de lè'è hia'a. ³⁶ Sagradas Escrituras rni'i:

Nadzú hia'a nu na hia'a dispuestè gátia'a grè ra dzè purquè na hia'a shmènè mè.

Quèhunè mènè tratè lè'è hia'a cumè tubi lli'li lu ra narguini lè'è ma.

³⁷ Perè entrè grè cusè rè', na hia'a mènè narunè gan lu grè cusè mal por Jesucristo el què narac shtu'u lè'è hia'a. ³⁸ Zníti'i, napa segurè de què ni tubi cusè guèguqué lè'è hia'a de

Dios, el què narac shtu'u lè'è hia'a; ni por galguti, ni por tubi nanabani iurne', nilè por ra ianglè, nilè por grè ra narnibè'a lu gube'e, ni por lo què naguër guèdchini nu nilè por nananú iurne' ³⁹ nilè lo què naná guia'a, ni por lo què nananú guetè, ni por stubi clasè pudèrè nananú la'ni guè'dchiliu, gáquèdi'i guèguquè lè'è hia'a lu amor shtë Dios, amor nabèlua'a mè lu hia'a por Cristo Jesús Shláma'a.

9

Gulè Dios ra mènè israelitè

¹ Cagnia'a verdá cumè shmènè Cristo nanahia; quèbezènú Espíritu Santo na, nu mizmè shgaba quèhunè testificar ruadi'dza verdá. ² Nalè nahia tristè nu riá ldua'a; se intiende quèhuna sufrir la'ni ldua'a por sahia, ra mè israelitè. ³ Nahia dispuestè gunè mè condenar na si talè por ni gac salvar ra sahia, ra mènè naná mè ladza. ⁴ Lè'è rai' na rai' mè israelitè; gudili Dios lè'è rai' tè gac rai' shini mè. Bèlua'alú llni lu rai', llni naze'dè de Dios. Ra conveñi nu promèsè nu lèy shtë Dios, bè'nè rai' recibir. Bè'nè rai' recibir ordè lla rac shtu'u Dios gunè rai' adorar Dios la'ni iádu'u. ⁵ Lè'è rai' na llèbni shtadè guèlú hia'a nu de lè'è rai', según nardchini mènè lu guè'dchiliu, gulè Cristo el què nagulè Dios parè guè'nibè'ai'. Jesucristo na Dios nu runè tucarè grè mieti gunè rall alabar lè'i'. Benditè na mè parè siemprè. Amén.

⁶ Quègní'idia'a de què adè bè'nèdi'i Dios cumplir shtí'dzi', sino todavía napè shtí'dzè mè valurè parè ra mènè purquè nanú mènè nanádi'i llèbni Israel, parè gudili Dios lè'è rai'; na rai' shmènè mè. ⁷ Gudíliidi'i Dios grè ra llèbni Abraham parè gac rai' legítimè shini Abraham sino rni'i mè lu Abraham: “Por shínil Isaac, gápèl llèbni naná ra nagudilia”. ⁸ Grè ndè'è runè cuntienè ni tubi na shini Dios sulè purquè gúlèll mè israelitè, sino ra shini Dios na el què narialdí ldu'u promèsè shtë Dios. Mènè ni na de verdá llèbni Abraham. ⁹ Pues lè'è

promèsè naguni'i Dios lu Abraham rni'i: “Stubi izè ziquè tiempè ne' guèabráa nu Sara gápi' tubi shíni”.

¹⁰ Más de ni nanú ejemplè shtë Isaac, shtadè guèlú hia'a. Guèrupè shini Rebeca na rai' shini tubsè nguui, Isaac. ¹¹⁻¹³ Ra shini Isaac nu Rebeca todavía lá'adi'i gálèdi'i rai', ni tubi mal bè'nèdi'i rai', parè guni'i Dios lu Rebeca: “Shínil naguèlú galè, gáquèll muzè parè shínil naguèdchini despuèsè”. Ni na de acuerdè lo què Sagradas Escrituras rni'i: “Guc shtua'a Jacob parè guná zá'quèdia'a lu Esaú”. Zni bèlua'a clarè Dios napè mè derechè gulè mè lo què narni'i ldu'u mè. El què narac shtu'u mè, rna'bè mè; nídi'i importè pè cusè quèhunè rall.

¹⁴ ¿Gu runè cuntienè di'dzè rè' de què adè nazá'quèdi'i Dios? Aquèdi'i. ¹⁵ Mizmè Dios guni'i lu Moisés: “Guna favurè parè el què narac shtua'a; guèga'a ldua'a el què narac shtua'a”. ¹⁶ Zni nahin, lè'è favurè shtë Dios, zé'dèdi'in lu mènè purquè rac shtu'u mènè, nilè por lo què naquèhunè rall sino por voluntá shtë mè, el què narga'a ldu'i mènè. ¹⁷ Nanú stubi ejemplè; la'ni Sagradas Escrituras rni'i shcuendè rëy shtë Egipto. Rni'in: “Bézúa lè'èl ziquè rëy shtë Egipto parè guèná mènè pudèrè shtëna por mudè naruna tratè lè'èl tè guini mènè narèta' lu guè'dchiliu, blac llèru'bè na pudèrè shtëna”. ¹⁸ Zni zac guèni'i hia'a napè mè pacènci parè el què narac shtu'u mè, nu zac runè mè tè gac naguèdchi ldu'u mènè según voluntá shtë mè.

¹⁹ Perè guèní'il lua: “Si talè zni nahin ¿pèzielú rdchi'bè Dios demandè cuntrè nguui? ¿Chull rzutipè lu voluntá shtë Dios?” ²⁰ Perè rnia'a lul, ¿chu nal tè parè rchupè dí'dzèl con Dios? Nídi'i mudè gue'su guèni'i lu mènè naruntsa'u gue'su: “¿Pèzielú bèntsá'ul na zndè'è?” ²¹ Na Pablo rnia'a lu tè, el què naruntsa'u gue'su, nápèll derechè guntsá'ull cualquier cusè narni'i ldu'ull. Con mizmè benè shtë gue'su guntsá'ull tubi

gue'su chulë nu especial, nu con mismë benë gactsa'u tubi cusë nadë rluá'adi'i chulë.

²² ¿Pë rni'i ldu'ul? Aunquë más antsë guc shtu'u guëlua'a Dios pudërë shtë më cuntrë ra mënë nabë'në mal, bia'a ldu'u më mal mudë shtë nguii ni; pacënci guc më con ra narunë tucarë cashtigu eternë. ²³ Nu guc shtu'u guëlua'a më ra favurë ru'bë nu bendición parë lë'ë hia'a. Bëga'a ldu'u më lë'ë hia'a; bë'ni' preparar lë'ë hia'a dizdë más antsë parë guëquërdënú hia'a lë'ë më. ²⁴ Parë ni gulë më lë'ë hia'a, mënë israelitë nu ra nanádi'i më israelitë. ²⁵ Ziquë rni'i la'ni libré nabëquë'ë Oseas:

Ra nanádi'i shmëna, gululëhia lë'ë rai' shmëna.

Lë'ë ra nadë rac shtú'udia'a antsë, ni gululëhia mënë narac shtua'a.

²⁶ Mizmë lugar catë antsë guni'i Dios: “Nádi'i të shmëna”, ndë guëni'i mënë: “Na të shini Dios nanabani”.

²⁷ Nu Isaías guni'i shcuendë naciuni Israel: “Aunquë nilë llëbni shtë tégulë Israel na cantidá mënë ziquë iu'lli shtë nisëdu'u, nadë más bëldasë rall gac salvar ²⁸ purquë gunë më cumplir shtí'dzi' hashtë tsalú sentënci cuntrë ra narëta' lu guë'dchiliu”. ²⁹ Gaquin ziquë mizmë Isaías guni'i antsë:

Dadë shtë ra ianglë, si talë adë bë'nëdi'i më perdunë bëldá shtadë guëlu' hia'a të gátidi'i rai',

pues iurne' na hia'a ziquë ra mënë naguquërdë guë'dchi Sodoma nu Gomorra.

Ra mënë israelitë nu diza'quë shtë më

³⁰ ¿Pë runë cuntienë grë ndë'ë? ¿Pëllë guëni'i hia'a de quë ra nanádi'i më israelitë, ra nadë rac shtú'udi'i gunë rall cumplir lëy shtë Dios, hia nasalvar rall; tubdí na shcuendë rall lu Dios purquë gualdí ldu'u rall shti'dzë më ³¹ perë ra mënë israelitë narianaldë tëchi lëy shtë më, bë'nëdi'i rall gan gac rall më za'quë lu Dios? ³² ¿Pëzielú? purquë ra më israelitë

adë gualdídi'i ldu'u rall shti'dzë Dios parë gac salvar rall sino gualdí ldu'u rall mizmë lë'ë rall, u sea ra obrë za'quë nabë'në rall gualdí ldu'u rall. Zni gulaguë rall ziquë tubi narrelde guëc guë'ë. ³³ Ziquë naescritë la'ni shti'dzë Dios:

Guná, na rdchi'ba tubi nguii naná ziquë tubi guë'ë catë rrelde mënë guëquin.

Na më ziquë guë'ë narunë storbë.

El quë narialdí ldu'i shti'dzë më, ni nunquë guëní'till shnézi'.

10

¹ Bëchi, lo quë narac shtua'a con guëdubinú ldua'a, lo quë narna'ba lu Dios, gac salvar ra mënë israelitë.

² Nahia testigu de quë zianaldë rai' lëy shtë Dios con llëru'bë devociuni perë adë riasëdi'i rall; nápëdi'i rall llni shtë Dios. ³ Adë guënëdi'i rall manërë runë Dios parë gac tubdí shcuendë nguii lu më; más bien guc shtu'u rall por gunë cumplir lëy, gac rall më za'quë lu Dios. Adë nëdi'i rall gunë rall recibir salvaciuni cumë favurë nabë'në më por grë mi-eti. ⁴ Pues parë grë ra naná rialdí ldu'i shti'dzë Dios, adë rianaldëdi'i rall tëchi lëy parë gac tubdí shcuendë rall lu më. Rac bë'a rall sulamëntë por Cristo napë nguii tratë con Dios.

⁵ Nu Moisés bëquë'ëi' gac tubdí shcuendë nguii lu Dios si talë gunë nguii cumplir lëy; guni'i Moisés: “El quë nangunë cumplir grë puntë shtë lëy, guëquitë ldu'i parë siemp-rë”. ⁶ Perë manërë parë gac tubdí shcuendë nguii lu Dios por fe na zndë'ë; lëdë nagánëdi'in. Adë rúnëdi'il llgabë napë quë tsépil lu gube'e parë tsagllí'il Cristo parë gac salvárë ⁷ nu adë rúnëdi'il llgabë napë quë guiétël catë nanú ra tégulë parë tsagllí'il Cristo de ndë. Aquëdi'i. ⁸ ¿Pëllë rni'i lëy? Rni'in: “Bëdchini di'dzë parë lë'ël; hia ruadi'dzël di'dzë ni lu mënë; cabezin la'ni ldu'ul”. Pues mizmë diza'quë rë' naquëdë'në na'a predicar, rni'i de quë napë quë tsaldí ldu'u mënë shti'dzë Jesús. ⁹ Ruadi'dzë

na'a de quë si talë rni'il Jesús na Dadë nanapë derechë parë guë nibë'ai' lë'ël nu si talë rialdí ldu'ul de verdá de quë bëldishtë Dios lë'ë Jesús ladi ra tégulë, zac salvárë. ¹⁰ Napë quë tsaldí ldu'ul shti'dzë më parë gac tubldí shcuëndël lu Dios; con rua'l quëhúnël testificar rialdí ldu'ul Dios; por ni nasalvárë.

¹¹ Sagradas Escrituras rni'i: "Ni tubi chu narialdí ldu'i shti'dzë Dios, adë guëtúdi'i lull". ¹² Nídi'i diferenci entrë ra më israelitë nu con ra nanádi'i më israelitë, pues mizmë Dadë Jesús na Dadë shtë grë mënë nu rne'e më sin medidë ca'a grë ra narialdí ldu'i lë'ë më. ¹³ Zni na, grë ra narna'bë Dadë Jesús parë gúni' perdunë lë'ëll, gac salvárëll. ¹⁴ Perë ¿lallë guëna'bë rall lë'ë më si talë adë rialdídi'i ldu'u rall lë'ë më? ¿Lallë tsaldí ldu'u rall lë'ë më si talë chu nádi'i naruadi'dzë lu rall diza'quë shtë më? ¿Lallë guini rall? nu adë chu nádi'i nanua'a shti'dzë më parë lë'ë rall. ¹⁵ ¿Lallë tsagni'i mënë diza'quë si talë adë chu nádi'i el quë nabëshe'ldë lë'ë nguiu ni? Ziquë rni'i Sagradas Escrituras: "Blac nasa'a iurë guëdchini ra naruadi'dzë diza'quë nu nutici narsëquitë ldu'u mënë".

¹⁶ Perë lëdë grëdi'i mënë runë rall cuëndë diza'quë, ziquë bëquë'ë Isaías: "Dadë ¿chull gualdí ldu'u di'dzë nabiadi'dzë na'a lu rall?" ¹⁷ Sin quë adë guëtë'dëdi'i, rialdí ldu'u mënë iurë ruadi'dzë tubi më diza'quë lu rall. Diza'quë ni na mizmë shti'dzë Jesu-cristo.

¹⁸ Perë rna'bë di'dza lu të ¿pë adë bínidi'i rall lo quë nacagni'i Dios lu mënë? Clarë quë sí; bini rall grëtë' di'dzë ni. Sagradas Escrituras rni'i:

Biadi'dzë Dios shti'dzi' guëdubi nezë shtë guë'dchiliu.

Shti'dzë më bërë'tsë hashtë catë rialú guë'dchiliu.

¹⁹ Guëabré guëna'bë di'dza: ¿pë na posiblë adë guë bë'adi'i mënë israelitë shti'dzë më? Pues primëre puntë, Moisés bëquë'ëi' shti'dzë Dios narni'i:

Guna parë guëzebi ldu'u të lu tubi naciuni nanadë runguë bë'adi'i na.

Guna tratë lë'ë rall të guëldënú të lë'ë rall, mënë nanëdi'i tsasë rall shti'dza.

²⁰ Segundë puntë, Isaías gupë valurë nu bëquë'ëi':

Ra nagudíli'i na, bëdia'guëlu rall na. Guëlua'aluhia lu ra nadë guná'bëdi'i por na.

²¹ Perë en cuantë shcuëndë mënë israelitë rni'i Isaías: "Guëdubi tiempë bëldí guiahia parë guna recibir mënë nanëdi'i guëquë diaguë shti'dza, mënë narni'i cuntrë voluntá shtëna".

11

Mënë israelitë naná salvar

¹ Iurne' quëgna'bë di'dza: ¿pë na posiblë bëquë guia'a më parë siempër ra mënë israelitë? Aquëdi'i; pues mizmë na nahia më israelitë; nahia llëbni Abraham; Benjamín na shtadë guëluhia. ² Dizdë más antsë Dios gulë më ra mënë israelitë; adë bëquë guia'a Dios lë'ë rall. ¿Pë riasëdi'i të lo quë narni'i Sagradas Escrituras la'ni histori nabë'në Elías? Bëdchi'bë Elías galquiá cuntrë mënë israelitë; guní'i' lu Dios: ³ "Dadë, ra mënë gudini rall ra nabiadi'dzë shti'dzël nu bëzalú rall bëcu'guë shtënel. Sulë na nahia muzë shtënel nanabani. Nu rac shtu'u rall quini rall na." ⁴ Perë Dios bëquebi lu Elías: "Na gulëhia mënë; napa gadchi mili nguiu nadë bëzullíbidi'i de-lantë lu dzanë Baal". ⁵ Rnia'a lu të, mizmë iurne' ziquë tiempë dzë ni, Dios napë tubi tantë mënë israelitë nagulé më ziquë favurë shtë më të gac rai' shini më. ⁶ Si talë na rai' shini më por tubi favurë, iurní nádi'in por lo quë naquëhunë rai' purquë iurní favurë nídi'i favurë sino salvaciuni na ziquë rallë narunë tuçarë por lo quë nabë'në rall. Bë'në më favurë ni sulë por galërga'a ldu'i'.

⁷ ¿Pë guëní'ia'a? Casi grë mënë israelitë adë bëdzëledi'i rall manëre parë gac salvar rall, perë bëldá rall nagulé Dios, bë'në rai' recibir favurë shtë më. Los de más më israelitë guë

naguëdchi ldu'u rall, bë'në Dios. ⁸ Zni rni'i Sagradas Escrituras: “Bësa'në Dios lë'ë rall lu nacahi të adë tsasëdi'i rall; adë rnádi'i rall con slu rall; adë rínidi'i rall con diaguë rall, bë'në Dios. Zni na rall hashtë iurne'.” ⁹ Nu zac rni'i David:

Grë cusë za'quë nanapë mënë ni,
guëabrí ziquë trampë catë
ldaguë rall.

Vidë chulë shtë rall guëabrí guëc rall
cumë cashtigu.

¹⁰ Nu slu rall guëcahi të parë guënádi'i
rall verdá.

Nu galriá ldu'u shtë rall gac ziquë
tubi bultë në'ë.

Salvaciuni shtë ra nanádi'i më israelitë

¹¹ Iurne' rna'bë di'dza: ¿pë na ra mënë israelitë ziquë tubi mënë narredë lu guë'ë nu gúnëdi'ill gan jamás tsashtëll stubi? Aquëdi'i, sino iurë bëquë guia'a më israelitë salvaciuni, ra mënë nanádi'i më israelitë guaté rall shnezë Dios parë gac salvar rall të parë guëná mënë israelitë nu guëzebi ldu'u rall lu mënë ni; iurní tsaldí ldu'u rall shti'dzë më. ¹² Guënia'a lu të stubi cusë, si talë iurë bëquë guia'a mënë israelitë salvaciuni shtë Dios, iurní bédchini bendición parë los de más mënë, blac llëru'bë bendición guëdchini iurë guëabrí ldu'u rall lu Dios. Si talë ra më nanádi'i më israelitë, napë rall favurë shtë Dios purquë ra mënë israelitë bëniti rall shnezë Dios, blac cusë za'quë guëdchini lu guë'dchiliu iurë tsaldí ldu'u mënë israelitë shti'dzë Dios.

¹³ Perë napa tubi di'dzë parë lë'ë të nanádi'i më israelitë. Bëshe'ldë Dios na; nahia poshtë shtë më. Nahin tubi hunurë parë na. ¹⁴ Quëhuna shchi'ni më con guëdubinú ldua'a të ra sahia mënë israelitë, iurë guëná rall lë'ë të, gac shtu'u rall gac salvar rall. ¹⁵ Pues si talë iurë bëquë guia'a Dios lë'ë rall, ra mënë nanádi'i më israelitë guaté rall shnezë Dios, ¿lallë gac iurë ra mënë israelitë guëabrí ldu'u rall shnezë Dios stubi? Gaquin ziquë iurë tsashtë tégulë ladi ra tégulë.

¹⁶ Iurne' guënia'a shcuendë Abraham

nu naciuni Israel. Si talë tubi muestrë shtë nacubë na santu, grë nacubë na santu. Si slu'chi hiaguë na santu, también ra llicu hiaguë na santu.

¹⁷ Bëldá ra mënë israelitë na rall ziquë llicu hiaguë olivo guishi; bëriuguë rahin perë lë'ë të guc injertar lu tronquë shlugar ra mënë ni, nu napë të partë con vidë shtë hiaguë verdadërë con ra naná shmënë Dios. ¹⁸ Adë runë nadchínidi'i të; adë chu guëní'idi'i na të mejurë quë los de más llicu hiaguë. Si talë runë nadchini të, gulë bësëagná ldu'u të de quë napë të vidë sin fin sulë purquë unidë na të con tronquë shtë hiaguë. Lë'ë tronquë rne'e vidë parë lë'ë të; lëdë lë'ëdi'i të rdë'ë të vidë parë hiaguë ni.

¹⁹ Perë tal vez guëní'il lua: “Perë llicu hiaguë riuguin të parë guc injertara; guca injertë lu tronquë shtë hiaguë”. ²⁰ Rnia'a lu të; bédchisú Dios ra mënë israelitë purquë adë gualdídi'i ldu'u rall shti'dzë Dios, perë lë'ël nápël vidë sin fin sulë purquë rialdí ldú'ul shti'dzë më. Zni nahin; adë runë nadchínidi'il sino gupë cuidadë ²¹ purquë si talë adë bë'nëdi'i Dios perdunë ra mënë israelitë naná ziquë llicu hiaguë legítimë, tampusquë gúnëdi'i më perdunë lë'ël si adë rialdídi'i ldú'ul de verdá. ²² Gulë guná, blac llëru'bë na amor shtë Dios, perë runë më cashtigu. Ra naná ziquë llicu hiaguë nabëriuguë bë'në më cashtigu demasiadë, perë parë lë'ël gunë më bien si talë tsagla'guë gáquël unidë con lë'ë më; no sea quë zac lë'ël gáquël ziquë llicu hiaguë nabëriuguë. ²³ Más de ni, si talë ra mënë israelitë nanádi'i unidë con Cristo iurne', si talë guëabrí ldu'u rall lu shnezë Dios, gapë rall vidë sin fin; gac rall ziquë llicu hiaguë naguc injertë lu tronquë stubi. Napë më pudërë parë gunë mëhin. ²⁴ Perë lë'ël nal ziquë llicu hiaguë olivo guishi; nádi'il më israelitë perë bëriúguël parë gáquël injertadë con verdadërë hiaguë olivo. Ni na contrari lo quë narunë mieti; adë gáquëdi'i unir tubi

licu hiaguë guishi lu tubi tronquë za'quë. Zni nahin con ra mënë israelitë naná ziquë llicu hiaguë verdaderë. Blac sencigi nahin gunë më injertë ra mënë ni lu tronquë shtë hiaguë stubi vësë.

Ra mënë israelitë gac salvar rall

²⁵ Bëchi, quëgnia'a comparaciuni purquë rac shtua'a gac bë'a të tubi secretë nabëlua'a Dios ne'. Antsë guasédi'i hiá'ahin. Perë adë rúnédi'i të llgabë na të mejurë quë los de más sa' të. Bëldá ra më israelitë na rai' ziquë ciegu; naguëdchi ldu'u rai' hashtë gac cumplir zihani mënë nanádi'i më israelitë gac salvar. ²⁶ Iurë nasalvar ra mënë ni, iurní grë mënë israelitë gac salvar rall; Sagradas Escrituras rni'i:

El quë nagunë librar, zé'di' de Sión.
Guëdchisúhi' duldë shtë llëbni Jacob.

²⁷ Ndë'e na tubi promësë nardë'a con lë'e rai' iurë guëdchisúa duldë shtë rall.

²⁸ ¿Pë runë cuntienë grë ndë'e parë ra nabë'në recibir diza'quë? Pues ra më israelitë na rall enemigu shtë Dios iurne' parë gunë të recibir bendición shtë më. Perë gulë më lë'e rall; bë'në ldai' më lë'e rall purquë na rall shini shmënë Dios naguquërdë guahietë. ²⁹ Rna'bë më mënë; rzëlaa'dchi më bendición cua'a mënë; nunquë gunë më cambi galërni'i ldu'u më. ³⁰ Más antsë adë gualdídi'i ldu'u të shti'dzë më perë iurne' sí, bë'në të recibir galërnga'a ldu'u më. Guquin purquë ra mënë israelitë nēdi'i tsaldí ldu'u rall shti'dzë më. ³¹ Aunquë iurne' lē'e rall adë rzu'bë diáguēdi'i rall shti'dzë më, guëdchini tubi dzë guëga'a ldu'u Dios lē'e rall stubi nu gac salvar rall. Gunë rall recibir galërnga'a ldu'u më stubi juntë con lē'e të. ³² Pues parë Dios grētē' mēnē na rall ziquē ra prēsī la'ni lachigui'bē. Grētē' mēnē adē bē'nēdi'i cumplir mandadē shtë më të parë guëga'a ldu'u më grë miēti.

³³ Blac llëru'bë na shgabë më. Ri-asë më grētē' ra cusē. Adē chu gúnēdi'i gan gac bë'all por completē shgabë më. Adē chu ráquēdi'i gac

bë'all manērē naquëhunēnú më con lē'e hia'a. ³⁴ “¿Chull tsasē llgabē nanapē Dadē Dios? u ¿chull bēdē'e cunseju parē lē'e më? ³⁵ ¿Chu bēdē'e nacua'a më të parē guëabrí quilli më lē'ēll ziquē pagu?” ³⁶ Purquē por lē'e më rni'bi grētē' cusē. Bēcue'shtë më grētē' cusē; bēntsa'u më grētē' cusē parē gunē më recibir hunurē nu grací shtë mēnē. Runē tucarē grētē' mēnē guēdē'e rall labansē parē lē'e më hashtë nídi'i fin. Amén.

12

Rac shtu'u Dios guëquërdëda'a sulë parë lē'e më

¹ Zniti'i bëcha, quëhuna ruëguë lu të gunë të intriegu mizmë lē'e të parë Dios purquë bëga'a ldu'u më lē'e të. Gulë bë'nē presentar mizmë lē'ēll ziquë ofrendë parë lē'e më. Gulë gac të mēnē santu, mēnē narëuu' ldu'u Dios. Ni runē tucarē gunē të purquë riasē të, nu zni gunē të alabar lē'e më.

² Adē chu guëquërdëdi'i ziquë los de más mēnē shtë guë'dchiliu, sino gulë gac mēnē nacubi por cambi nananú la'ni ldu'u të. Zni másru'u gac bë'a të naná voluntá shtë Dios; quiere decir, guadē naná cusē za'quë nu guadē narquitē ldu'u më nu lo quë naná tubldí delantē lu më.

³ De acuerdē con favurē nabē'nē më, gulē më na ziquē poshtë shtëhi', rnia'a lu të adē chu gúnēdi'i llgabē nall më ru'bē lu sa'll. Mejurē gulē bë'nē llgabē lo quë naná verdá nu tubldí de acuerdē con fe nabēzēlaa'chi Dios parē lē'ēll. ⁴ Ziquë cuerpē shtë nguii naná zihani partē perē tubsē cuerpē, ⁵ zni zac lē'e hia'a, cantidá na hia'a perē na hia'a tubsē cuerpē naná unidē con Jesucristo, nu lē'e hia'a unidē na hia'a, cadē nguii con grē sa' nguii.

⁶ Cadē túbia'a nadápa'a don nabēzēlaa'dchi Espiritu Santo según favurē nabē'nē Dios. Llni nu fuersē narne'e Dios adē nádi'in igual parē cadē túbia'a, perē runē tucarē guēdē'nē dchí'nia'a llni nadápa'a. Si talē por pudērē shtë Dios ráquēll

guëni'il shti'dzë më, guni'i shti'dzë më de acuerdë con ldai' shtë më nabëdë'na'a recibir de lë'ë më. ⁷ Si talë ráquël rúnël sirvë lu sa'l, pues bë'në sirvë lu rai' con guëdubinú ldú'ul. Si talë ráquël guëluá'al shti'dzë më con pudërë shtë më, pues runë tucarë guëluá'al con guëdubinú ldú'ul. ⁸ Si talë ráquël guëdë'ël cunseju sa'l, bë'nin con guëdubinú ldú'ul. El quë nardë'ë parë shchi'ni Dios, pues guëdë'ëll sin quë cuézi' gúnëll recibir premi. El quë narac guëribë'a, pues tsagla'guë guëribë'all con cuidadë. El quë narga'a ldu'u sa'll, guëga'a ldú'ull con lëgrë.

Lo quë narunë tucarë gunë ra nari-aldí ldu'i diza'quë

⁹ Gulë guc shtu'u de verdá grë mënë. Gulë guná tushë ra cusë mal perë gulë tsagla'guë ra cusë za'quë.

¹⁰ Gulë guc shtu'u con llëru'bë cariñi grë sa' të. Gulë bë'në honrar sa'l; gulë bë'në rëspëti lu sa'l.

¹¹ Adë gac nabëchidi'il; gulë bë'në sirvë Dadë Jesús guëdubi tiempë.

¹² Gulë bëquitë ldu'u të con esperansë nanápël; gulë gac mënë pacënci iurë rzunaldë mënë lë'ël; adë cuézëdi'i të sino gulë guna'bë lu Dios guëdubi tiempë.

¹³ Gulë bë'në compaño ra narialdí ldu'i shti'dzë Jesús con nicidá shtë rai'. Gulë bë'në recibir bien grë naze'dë visitë lídchil.

¹⁴ Si talë tubi mënë rguell guëquël, guna'bë lu Dios parë guëdë'ë më bendición parë nguiu ni. Adë rúnëdi'il igualadë con lë'ëll.

¹⁵ Gulë cue nalëgrë con ra naquërelde nalëgrë nu gulë bëga'a ldu'u të con ra naru'në lu galëriá ldu'u.

¹⁶ Súd'i'i ni tubi dishi'bi entrë lë'ë të. Adë runë narú'bëdi'il lu sa'l, sino gulë gac amigu shtë ra mënë nanádi'i më ru'bë lu guë'dchiliu.

¹⁷ Adë riabridi'i gúnëll cusë mal parë el quë narunë cuntrë lë'ël. Gulë guni'i ldu'u gunë të bien delantë lu grë sa' të. ¹⁸ Gulë guquërelde sin dishi'bi con grë mieti. ¹⁹ Adë

rúnëdi'il vengar sino bëtë'ë sí gunë Dios cashtigu purquë Sagradas Escrituras rni'i: "Runë tucarë guna vengar; na guëguállahin, rni'i Dadë". ²⁰ Nu zac rni'i Sagradas Escrituras: "Si talë enemigu shtë'nël rldia'në, bëtë'ë nagáuhi'. Si talë rbídchi', bëtë'ë nagúhi' purquë si talë gúnëll zni, iurní guëá shnill por galështú." ²¹ Adë rdë'ëdi'il sí gunë duldë gan lul, sino lë'ël bë'në gan lu mal con lo quë naná za'quë.

13

¹ Runë tucarë grëtë' mënë gunë rall rëspëti ra gobiernë nu autoridá purquë grë ra autoridá na por voluntá shtë Dios. Ra autoridá zúbëga'a rai' por permisi shtë Dios. ² Grë ra narzutipë lu shti'dzë gobiernë rúnëll cuntrë lo quë nabë'në Dios punërë. El quë narzutipë lu shti'dzë gobiernë rsëdchínill cashtigu parë mizme lë'ëll. ³ Grë ra narnibë'a nananú guë'dchiliu, adë rtsëbëdi'i rall ra mënë naquëhunë cusë za'quë sino quë rtsëbë rall ra naquëhunë mal. ¿Gu rac shtú'ul guëbánil sin quë rdzëbëdi'il lu autoridá? pues gulë cue cusë za'quë; hia iurní guëá'nël ziquë ra më za'quë lu ra gobiernë. ⁴ Pues lë'ë ra autoridá na rall el quë nabë'në Dios punërë parë bien shtë të, perë si talë lë'ël quëhúnëll mal, iurní sí, guëdzëbël lu autoridá purquë bë'në më punërë lë'ë rall parë gunë rall cashtigu tubldí grëtë' el quë naquëhunë mal. ⁵ Por ni rqui'ni gunë të rëspëti ra autoridá, lëdë niá'asëdi'i parë zé'dëdi'i cashtigu guëquël sino también purquë la'ni ldú'ul nanëll zni naza'quin. ⁶ Por rsunë rë', gulë quilli ra impuestë nacagna'bë gobiernë purquë na rall por voluntá shtë Dios. Bë'në më punërë lë'ë rall parë dchi'ni ni.

⁷ Gulë bëtë'ë lo quë narunë tucarë parë cadë tubi sa'l. El quë naze'bi contribución, gulë quilli contribución. Grë ra naze'bi impuestë, gulë quilli impuestë. El quë narunë tucarë rëspëti, gulë bë'në rëspëti lë'i'

nu el què narunè tucarè hunurè, gulè bè'nè honrar lè'i'. ⁸ Adè rzé'bidi'i tē ni tubi lu sa' tē sino gulè quilli lo què narz'ébil lu sa'l. Gulè guc shtu'u sa'l purquè el què narac shtu'u sa'll de verdá, bē'nèll cumplir lo què nacagnibè'a lēy shtē Dios. ⁹ Ra mandamientē rni'i: "Adè rúnēdi'il duldē adulteri. Adè rguínidi'il sa'l. Adè rbaa'nēdi'i tē. Adè ruadi'dzē bishidi'il lu sa'l. Adè rzé'bidi'i ldú'ul pē shtē mēnē." Grē ndé'è con los de más mandamientē shtē Dios, gúnēll cumplir si talē gúnēll lo què narni'i shti'dzē mē: "Gulè guc shtu'u grē sa'l igual ziquè rac shtú'ul mizmē lē'èl". ¹⁰ El què naná rac shtu'u sáhi', adè quēhúnēdi'ill mal cuntrē bēchi sa' ni; por ni el què narac shtu'u sa'll de verdá, canihúnēll cumplir lēy shtē Dios.

¹¹ Más de ni, gulè bēdē'è cuendē tiempē nabánia'a. Hia bēga'a iurē; gáca'a ziquè el què nagubani lu mbēca'ldē purquè dzē naguēdchini Dadē Jesús stubi, más guēlladchi zuga'ain parē iurne' què iurē lē'è hia'a gualdí ldu'u hia'a diza'quē.

¹² Na ziquè gue'lē ze'dē grēgue'lē; hia lē'è gue'lē ziagdzagüē. Lē'è dzē ze'dē bi'guē. Por ni rqui'ni guēsá'na'a grē cusē mal narunē mieti lu nacahi. Ziquè suldadē nanacu shabē suldadē, cha zuga'a hia'a con llni shtē Dios parē tildia'a cuntrē mal. ¹³ Ziaglá'ga'a lu shnéza'a sin ni tubi duldē, ziquè narunē tucarē narzē rdzē. Adē chu gáquēdi'i zudchi. Nu adē chu tsádi'i ca nanú ruidē, nilē catē quērelde mēnē ziquè mbecu. Adē chu gápēdi'i mal vici; adē chu tsutédi'i lu dishi'bi. Adē chu gáquēdi'i mbidiosē ¹⁴ sino gulè gac ziquè tubi nanacu bien con mizmē pudēre shtē Dadē Jesucristo. Adē rdé'ēdi'il sí lu ra deseo mal narsini lē'èl lu mal.

14

Adē rúnēdi'ill juzguē sa'l

¹ Gulè bè'nē recibir sa'l narialdí ldu'i diza'quē aunquē adē zuga'adi'ill firmē lu shnezē mē. Bē'nē recibir lē'èll sin què adē rchupē dí'dzēdi'ill

subrē puntē naraull. ² Por ejemplē nanú tubi sa'l narialdí ldú'ull nanú permisi gaul grē clasē cumidē, perē nanú stubi sa'l naná débil; rni'ill runē tucarē gau mieti ra verdurē, lédēdi'i gau mieti belē. ³ Pues el què naráu belē, adē gúnēdi'ill juzguē lē'è sa'll naráu sulē ra verdurē. Nu zac el què nadē rau belē, adē gúnēdi'ill juzguē el què naráu grē clasē cumidē purquē Dios bè'nē recibir lē'è mieti ni. ⁴ ¿Chull nal tē quēhúnēll juzguē lē'è muzē shtē stubi lamē? Pues lu shlamē muzē, gac muzē juzgar u gunē muzē recibir hunurē. Pues muzē shtē Jesús zull firmē lu shnezē mē purquē Dios napē pudēre parē gunē muzē ni gan lu grē prēbē naze'dē lúhi'.

⁵ Stubi comparaciuni; nanú bēldá mēnē quēhunē rall cumplir ra dzē delicadē. Stubi sa'l rni'ill grē ra dzē na igual; nídi'i dzē delicadē parē lē'èll. Pues nadē más runē tucarē cadē nguiu gáqui' firmē con creenci shtēhi'. ⁶ El què nanapē rēspēti lu dzē delicadē, pues quēhúnēll honrar Dios, nu zac el què naquēhúnēdi'i cumplir ra dzē delicadē, lu Dios nápēll rēspēti. El què naráu grētē' cusē, pues quēhúnēll rēspēti Dios nu quēgdé'èll graci lu mē por cumidē. Nu el què narunē providē gaul cualquier cusē, quēhúnēllin parē lē'è mē nu rdé'èll graci lu mē.

⁷ Nadápa'a el què narnibē'a lē'è hia'a; mientras nabánia'a, na hia'a muzē shtē mē nu iurē gátia'a, na hia'a shmúzi'. ⁸ Si talē nabánia'a, nabánia'a parē lē'è Dadē. Si talē rátia'a, rátia'a parē lē'è mē. Si talē guēbánia'a u si talē gátia'a, na hia'a shmēnē Dios. ⁹ Por mizmē rsunē ni, Cristo guti nu bēabrí nabani mē tē parē gac mē Dadē tantē ra mēnē naguti nu zac ra nana-bani.

¹⁰ Perē lē'èl ¿pēzielú rúnēll juzguē ra bēchi sa'l? Grētē' hia'a napē quē guēdchínia'a delantē lu Cristo tē parē gunē mē juzguē cadē lē'è hia'a.

¹¹ Sagradas Escrituras rni'i: Ziquē segurē na nabania, rni'i Dadē, grētē' mēnē gac bē'a rall nahia

Dios nu guëzullibi rall lua.
Grètè' mènè gunè rall alabar na.

¹² Zníti'i cadè tubi hia'a napè què guèdè'è hia'a cuendè lu Dios por lo què naquèdè'na'a.

Adè chu gáquèdi'i mal ejemplè parè sa'l

¹³ Por ni rnia'a, adè chu gúnèdi'i juzguè sa'll sino al contrari, gulè guni'i ldu'ul guèquèrdèl naza'què, lédèdi'i manèrè mal; no sea què guèlaguè sa'l lu duldè por causè shtènèl.

¹⁴ Unidè nahia con Jesucristo, por ni napa segurè de què grè cumidè nalimpi; nídi'i mal si talè guèdáuha'ain, parè si tubi nguui rni'i ldu'ull nanú dau adè límpidi'i, pues parè lè'èl naprovidè gaullin.

¹⁵ Perè si talè raul grè clasè cumidè nu zni quèhúnèl ofender sa'l, pues adè rac shtú'udi'il sa'l iurní; runè fáltèl amor parè sa'l. Adè rúnèdi'il niétiquè; adè gáudi'il belè si talè por ni guènti sa'l. Jesucristo gúti' por lè'èl.

¹⁶ Adè rdé'èdi'il lugar guèni'i mènè mal por lo què nanèl na bien. ¹⁷ Si talè rnibè'a Dios lè'èl, si náhi' Rëy, nídi'i importè custumbrè pè raul u pè ruu'l, sino stubi cusè rqui'ni naná tubldí shcuénda'a lu mè, nu cuedchí ldu'u hia'a lúhi', nu rquitè ldu'u hia'a por Espíritu Santo nacuezénú lè'è hia'a.

¹⁸ El què narunè sirvè Cristo manèrè za'què, ni rquitè ldu'u Dios con lè'èl nu ra sa'll adè bè nápèdi'i guèni'i rall cuntrè lè'èl.

¹⁹ Por ni cha guiagla'ga'a nezè catè rbedchí ldu'u hia'a, catè nídi'i dishi'bi, catè guèdè'na'a compañi sa' hia'a tè gac rall más firmè lu shnezè Dios. ²⁰ Adè rshí'nidi'il dchi'ni shtè Dios por lo què narául. Grè dau naza'què gau mieti parè na mal si talè raul tubi cusè nu ejemplè shtènèl na ziquè tubi guè'è catè rreldè sa'l nu gúnèl duldè. ²¹ Pues bien nahin adè chu gáudi'i belè, nu adè chu gúdi'i vini, nu ni por chu guèdè'nèdi'i cualquier tubi cusè narunè rreldè bèchi sa' hia'a lu duldè, ni lo què runè dañi parè fe shtè sa' hia'a.

²² ¿Gu rialdí ldu'ul de què grè dau

naza'què? Pues nabènè nahin perè adè rdildi dí'dzèdi'il con sa'l subrè puntè rë'. Rquitè ldu'u nguui el què naná firmè lu shnézi', el què nanèl rúnèl bien. ²³ El què naráu cualquier cusè nu rza ldu'ull, nall culpablè purquè adè quèháudi'ill con fe; adè quèhúnèdi'ill cumplir según rialdí ldu'ull. Cualquier cusè naguèdè'na'a, si nápèdi'i hia'a confiansè naza'quin, pues duldè nahin parè lè'è hia'a.

15

Gulè bè'nè lo què narac shtu'u sa'l

¹ Grè hia'a naná firmè lu shnezè Dios, runè tucarè guèdè'na'a compañi ra nazugá'adi'i firmè lu shnezè mè. Gáca'a mè pacènci, lédèdi'i mènè narguili bien shtèna'a.

² Cadè tubi hia'a runè tucarè guèdè'na'a bien con sa' hia'a tè tsaldí ldu'u rall más; gac rall firmè lu shnezè mè.

³ Mizmè Jesucristo adè bèquítèdi'i ldu'i' mizmè lè'i' sino guc cumplir lo què naná escritè la'ni Sagradas Escrituras: “Grè ra didzabè naguni'i mènè cuntrè lè'èl, bëabrí guni'i rall cuntrè na”.

⁴ Pues grè lo què naná escritè la'ni Sagradas Escrituras, cuè ra di'dzè ni parè bien shtè hia'a. Naescritin tè guèsè'da'a la'nin tè gua'a ldu'u hia'a firmè lu shnezè mè tè gáca'a mè pacènci por shti'dzè mè nu gápa'a esperansè. ⁵ Quègna'ba lu Dios, el què narni'inú lè'è hia'a, gúni' compañi lè'è tè, tè gac unidè tè ziquè bèsèa'nè mè tubi ejemplè parè lè'è hia'a ⁶ tè gac gunè tè alabar Dios con tubsè llgabè nu con tubsè bè. Gulè bè'nè alabar Dadè Dios naná Shtadè Shláma'a Jesucristo.

Bèrè'tsè diza'què ladi ra nanádi'i mè israelitè

⁷ Por ni, gulè bè'nè recibir grè sa' tè cumè ziquè Jesucristo bè'ni' recibir lè'è hia'a parè guèlua'a pudèrè shtè Dios. ⁸ Lo què narnia'a na, bidè Cristo parè bè'nè mè sirvè lè'è ra mè israelitè parè gac cumplir grè ra promèsè naguni'i Dios lu shtadè guèlú hia'a. Bidè mè parè guèlua'a mè ra di'dzè shtè Dios na verdá. ⁹ Nu

bidë më parë ra mënë nanádi'i më israelitë, guëdë'ë rall graci lu më por galërğa'a ldu'u më. Ni na de acuerdë naná escritë:

Guna alabar lë'el entrë grë naciuni.
Gulda cantë lul; guënia'a blac llëru'bë na pudërë shtënël.

10 Stubi partë Sagradas Escrituras rni'i:

Gulë bëquitë ldu'u të mënë nanádi'i israelitë.

Gulë bëquitë ldu'u të juntë con shmënë më.

11 Stubi partë Sagradas Escrituras rni'i:

Gulë biadi'dzë cusë ru'bë nabë'në Dios lu grë mënë shtë guë'dchiliu.

Lë'ë të nanádi'i më israelitë, gulë bë'në alabar lë'ë më juntë con ra shmënë më.

12 Nu Isaías bëquë'ëi':

Tubi llëbni Isaí guëdchini të guëribë'a më ni ra naciuni.

Ra mënë tsaldí ldu'u rall lë'i', el quë nangunë salvar lë'ë rall.

13 Quëgna'ba lu Dios, el quë narunë parë gápa'a esperansë, guëshe'ldë më lëgrë nu paz la'ni ldu'u të purquë rialdí ldu'u të shti'dzë më. Cagna'ba gapë të zihani esperansë por pudërë shtë Espíritu Santo.

14 Bëcha, napa segurë de quë lë'ë të na të më za'quë nu rac bë'a të ra cusë shtë Dios, nu nanëa de quë rac të guëdë'ë të cunseju parë cadë tubi sa' të. 15 Perë la'ni cartë rë', adë bëdzëbëdia'a guëquëa'a lu të grë enseñansë rë' të adë guëá'ldëdi'i ldu'u të di'dzë ni. Bënahin purquë zni bë'në më incarguë de quë gunahin.

16 Bë'në Dios tubi favurë de quë guna sirvë lë'ë Dadë Jesucristo entrë ra nanádi'i më israelitë. Quëhuna dchi'ni rë' naná bëne'e Dios parë gac salvar mieti, parë raca guna presentar grë ra nanádi'i më israelitë lu Dios ziquë tubi ofrendë naguëca'a më, tubi ofrendë nabë'në ldai' Dios por Espíritu Santo.

17 Por Jesucristo naná runë compa'ni na, napa rsunë parë guëquitë ldua'a con dchi'ni nabëna por lë'ë

më 18 purquë adë nápëdia'a valurë guënia'a lu të más cusë, sulamëntë lo quë nabë'në Cristo la'ni vidë shtëna; gunia'a lu ra mënë të ra nanádi'i më israelitë tsaldí ldu'u rall nu guëzu'bë diaguë rall shti'dzë më. 19 Por milagrë nu sëñi nu con pudërë shtë Espíritu Santo, biadi'dza shti'dzë Jesucristo dizdë Jerusalén nu alreduerë lugar ni hashtë regiuni Ilírico; biadi'dza guëdubi lugar ni. 20 Zni guni'i ldua'a tsagnia'a diza'quë lu ra mënë catë nunquë guc bë'adi'i mënë lë Dadë Jesucristo të parë shchi'nia gáquëdi'in ziquë tubi mënë narza'a lídchi' guëc cimientë shtë hiu'u nabëntsa'u stubi sáhi'. 21 Ziquë na escritë:

Grë ra nadë bë'nëdi'i recibir diza'quë shtëhi', guini rall.

Grë ra nadë riasëdi'i shti'dzi', tsasë rall.

Guc ldu'u Pablo tsáhi' ciudad Roma

22 Nalë rac shtua'a guënia'a diza'quë lu ra nanadë guënëdi'i lë'ë më. Zihani mënë runë rall cuntrë na; por ni adë bëna gan tsahia tubi visitë lë'ë të. 23 Perë iurne' bëna gan shchi'nia ndë'ë, guëdubi regiuni rë'. Por zihani izë rac shtua'a guëbaninúa lë'ë të. 24 Gueldë guëna visitar lë'ë të iurë tsahia España. Despuësë de tubi visitë con lë'ë të, rialdí ldua'a gunë të compa'ni na con nicidá nanapa parë nezë España. 25 Perë iurne' tsahia Jerusalén; guahia du'pë ayudë parë ra shmënë Jesús narëta' ndë 26 purquë ra mënë Macedonia nu Acaya bëtëa'rai' tubi ofrendë parë ra shmënë Jesús nabënapëdi'i, ra naquërelde Jerusalén. 27 Pues bë'në rall llgabë ziquë cusë za'quë, gunë rall compa'ni ra mënë ni. Nabënë nahin purquë ra mënë Acaya nu Macedonia bë'në rall recibir diza'quë por ra mënë israelitë. Iurne' runë tucarë gunë rall compa'ni ra prubi con dumí shtë rall. 28 Iurë guna gan con asuntë rë', guna intriegu ofrendë ni guia'ra ra; iurní guërua'a parë España. Pues iurní gueldë guënahia lë'ë të. 29 Napa segurë de quë iurë guënahia

lu të, guëdchinia con bendición shtë Jesucristo.

³⁰ Bëchi, quëhuna ruëguë lu të por nombre shtë Dadë Jesucristo nu por amor narne'e Espiritu Santo, de quë gunë të compa'ni na con oraciuni lu Dios. ³¹ Gulë guna'bë lu më të parë guëlá më na grëtë' lo quë narac shtu'u gunë ra nadë rialdí'di' ldu'u shti'dzë Jesús, ra naquërelde Judea. Gulë guna'bë lu më të parë ra shmënë Jesús nananú Jerusalén, gunë rall recibir con bien ayudë nagueahia parë lë'ë rai'. ³² Nu gulë guna'bë lu më, si na voluntá shtë më, gueldë guënahia lë'ë të; guëdchinia con lëgrë shtë më nu guna du'pë descansë con lë'ë të. ³³ Dios el quë narunë parë cuedchí ldu'u mieti, cuezënúhi' lë'ë të. Rac shtua'a cuedchí ldu'u të por pudërë shtë Dios; cuezënú më lë'ë të. Amén.

16

Pablo quëhúni' saludar sáhi'

¹ Runa presentar lu të Febe, tubi na'a naná rialdí ldu'i diza'quë. Quëhúnëll sirvë ra shmënë Dios naquërelde guë'dchi Cencrea. ² Gulë bë'në recibir lë'i' con bien por lë Dadë Jesús, cumë ziquë runë tucarë gunë mieti con ra narialdí ldu'i Dios. Gulë bë'në compa'ni lë'i' cualquier cusë narquí'ni' purquë lë'i' bë'në compa'ni zihani mënë nu na bé'ni' compa'ni.

³ Gulë bë'në saludar Priscila nu Aquila naná ra shmëna lu dchi'ni shtë Jesucristo. ⁴ Lë'ë rai' bédchi'bë rai' prupi vidë shtë'në rai' parë gac salvara lu peligrë. Lëdë niá'asë na rdë'ëhia graci lu rai', sino zac ra los de más bëchi sa' hia'a nanádi'i më israelitë perë rialdí ldu'u rai' shti'dzë më. ⁵ Gulë bë'në saludë grë ra narialdí ldu'i diza'quë, ra nardëá lidchi Priscila nu Aquila. Gulë bë'në saludar Epeneto, el quë narac shtua'a. Epeneto guc primërë naguealdí ldu'i diza'quë regiuni Acaya. ⁶ Gulë bë'në saludë María, el quë nalë bë'në dchi'ni entrë lë'ë të. ⁷ Gulë bë'në saludë ra sahia, Andrónico nu Junias nagueanú rai'

na la'ni lachigui'bë. Ra poshtë shtë më, napë rai' zihani rëspëti parë Andrónico nu Junias; más de ni, gualdí ldu'u rai' diza'quë más antsë quë na.

⁸ Gulë bë'në saludë Amplias, stubi shmënë Jesús; nalë rac shtua'a lë'i'. ⁹ Gulë bë'në saludë Urbano, el quë nabë'nënú shchi'ni Jesús con lë'ë hia'a. Nu gulë bë'në saludë Estaquis, el quë narac shtua'a. ¹⁰ Gulë bë'në saludë Apeles naná bë'në gan lu grë prëbë ziquë shmënë Jesús. Nu zac gulë bë'në saludë famili shtë Aristóbulo. ¹¹ Gulë bë'në saludë ra më ladza, Herodión, nu ra famili shtë Narciso naná rialdí ldu'u diza'quë. ¹² Gulë bë'në saludë Trifena nu Trifosa naná bë'në shchi'ni Jesús, nu zac bë'në saludë Nanë Pérsida; nalë bé'ni' dchi'ni shtë Dadë Jesús. ¹³ Gulë bë'në saludë Rufo el quë napë famë entrë ra naná rialdí ldu'i diza'quë, por lo quë nabë'ni'. Nu zac gulë bë'në saludë shni'a Rufo naná ziquë shni'ahia. ¹⁴ Gulë bë'në saludë Asíncrito nu Flegonte nu Hermas nu Patrobas nu Hermes con los de más shmënë Dios naná quërelde'nú rai'. ¹⁵ Gulë bë'në saludë Filólogo nu Julia nu Nereo con zánëll. Gulë bë'në saludë Olimpas con grë ra naná rialdí ldu'i diza'quë shtë Jesús, ra naná quërelde'nú lë'ë Olimpas.

¹⁶ Gulë bë'në saludë cadë tubi lë'ë të con cariñi santu. Grë ra grupë shtë shmënë Cristo rshe'ldë rall saludë parë lë'ë të.

¹⁷ Bëchi, runa ruëguë lu të, gulë gupë cuidadë ra nargú divisioni nu ra naná rdchi'bë problemë parë lë'ë të. Lo quë naquëhunë rall, na cuntrë diza'quë naná bësë'dë të. Gulë gulë con lë'ë rall ¹⁸ purquë grë ra mieti ra adë na rall bajo ordë shtë Dadë Jesucristo sino quëhunë rall cumplir deseo mal nananú la'ni ldu'u rall nu rguguë rall ldu'u ra mënë naná sencigi. Con di'dzë chulë nu libanë bishi, rsiguë rall ra mënë. ¹⁹ Grë mënë rac bë'a rall lla bëzu'bë diaguë të shti'dzë Dios, nu rquitë ldua'a. Rac shtua'a gac nasini të parë gunë të cusë za'quë,

lëdëdi'i parë gunë të cusë mal. ²⁰ Lë'ë Dadë narcue'dchí ldu'u hia'a nasesë, gunë më gan lu Satanás ziquë tubi nguiu naguëlü guëc ma. Lë'ë Dadë Jesucristo gunë ldai' lë'ë të.

²¹ Timoteo naquëhunënú dchi'ni na, rshé'ldëll saludë parë lë'ë të; nu Lucio nu Jasón nu Sosípater, mënë ladza; rshe'ldë rall saludë.

²² Na Tercio, caquëa'a cartë rë'; quëgshe'lda saludë parë lë'ë të cumë unidë na hia'a con Dadë Jesucristo.

²³ Gayo el quë nardë'ë pusadë parë na, nu rdëá grupë shtë shmënë Jesús lídchi', rshé'ldi' saludë parë lë'ë të. Nu Erasto naná tesorëre shtë guë'dchi, rshé'ldëll saludë; nu tubi bëcha lë Cuarto, tubi shmënë Jesús, rshé'ldëll saludë.

[²⁴ Lë'ë Dadë Jesucristo gunë ldai' grë të. Amén.]

Rialú cartë rë' con tubi labansë

²⁵ Iurne' guëdë'na'a alabar Dios, el quë narac gunë parë gac të firmë lu diza'quë shtë salvaciuni naná biadi'dza; ráqui' gúni' parë gac të firmë según lo quë nabëlua'a më lu hia'a, cusë naná naga'chi más antsë dizdë guzublú guë'dchiliu ²⁶ perë iurne' bëru'u di'dzë ni lu llni nu rdë'ë hia'a cuendë di'dzë ni por ra Sagradas Escrituras nabëquë'ë ra nabiadi'dzë shti'dzë më guahietë. Grë ndë'ë na de acuerdë con mandamientë shtë Dios eternë. Shti'dzë më bédchini parë gac bë'a mieti shtë grë naciuni të tsaldí ldu'u rall de verdá nu guëzu'bë diaguë rall shti'dzë më.

²⁷ Guëdë'na'a alabar Dios por Jesucristo. Lë'ësë më na Dios nananë grë cusë. Llëru'bë na pudërë shtë më. Amén.

Primëre cartë nabëquë'ë San Pablo lu mënë Corintios

*Bëquë'ë Pablo tubi cartë nu
bëshë'ldi'in lu ra shmënë Dios
naquërelde Corinto*

¹ Na Pablo, nahia tubi nagulë Dios. Nahia tubi poshtë shtë Jesucristo purquë zni na voluntá shtë më. Bëshe'ldë më na. ² Juntë con Sóstenes, bëcha'a, quëquëa'a cartë rë' nu guëshë'ldahin lu grupë shtë shmënë Dios naquërelde guë'dchi Corinto. Na të shmënë më nabëzunë Dios almë shtë të purquë unidë na të con Cristo Jesús. Dios guna'bë lë'ë të, të gac të santu. Na të shmënë më igual ziquë los de más naná rianaldë tëchi ldai' shtë Jesucristo, Shláma'a. Na më el quë narnibë'a lë'ë rai' nu también rnibë'a më lë'ë hia'a. ³ Gulë bë'në recibir bendición shtë më nu gulë cuedchí ldu'u të por Dios, Shtáda'a nu por Jesucristo Shláma'a.

Bendición nadápa'a por Jesucristo

⁴ Siemprë rdë'a graci lu Dios por lë'ë të nu rdë'a graci lu më por ra favurë shtë Dios nanapë të purquë unidë na të con Jesucristo. ⁵ Por na të unidë con Cristo, Dios bëne'e grëtë' clasë bendición naná rac bë'a të pë runë cuntienë shti'dzë më nu rac të ruadi'dzë të shti'dzë më. ⁶ Grë ndë'ë quëhunin testificar de quë na verdá shti'dzë Jesús, di'dzë nabi-adi'dzë na'a lu të iurë guquërelde'nú na'a lë'ë të. ⁷ Iurne' adë pë runë fáltëdi'i lo quë narne'e Dios. Napë të pudërë shtë Espíritu Santo mientras quëbezë të con ánimo dzë naguëabrí Jesucristo, Shláma'a, stubi. ⁸ Lë'ë më gunë më compa'ni lë'ë të parë gac të firmë lu shnezë më hashtë fin shtë guë'dchiliu. Iurní ni tubi chu guëdchi'bë galquiá guëc të; guëa'në të sin culpë dzë naguëabrí më stubi. ⁹ Dios siemprë quëhúni' cumplir grë shti'dzë më. Lë'ë më guna'bë më lë'ë

të parë gac të unidë con shini më, Jesucristo Shláma'a.

Divisioni entrë ra shmënë Dios

¹⁰ Bëchi, quëhuna ruëguë lu të purquë na hia'a shmënë Jesucristo. Gulë gac të de acuerdë con lo quë naruadi'dzë të nu adë rdë'edi'i të sí tsu divisioni entrë lë'ë të. Gulë guquërelde të sin dishi'bi. Gulë gapë mizmë llgabë nu gulë bë'në juzguë mizmë manërë. ¹¹ Rnia'a lu të ndë'ë, bëchi, purquë ra famili shtë Cloé guni'i rai' lua nanú dishi'bi entrë lë'ë të. ¹² Nahin verdá; tubi të rni'i: "Na nahia shmënë Pablo". Stubi të rni'i: "Nahia shmënë Apolos". Stubi të rni'i: "Nahia shmënë Cefas". Stubi të rni'i: "Nahia shmënë Cristo". ¹³ ¿Gu nanú zihani Cristo? Nanë të na, Pablo, adë cuëdia'a lu cruz por dulde shtë të. Adë bëriubë nisë të en el nombre shtë Pablo. ¹⁴ Dushquilli Dios de quë adë bëchu'bë nísëdia'a ni tubi de lë'ë të sino sulë Crispo nu Gayo ¹⁵ të adë guëní'idi'il bëchu'bë nisë Pablo lë'ël en el nombre shtë Pablo. ¹⁶ Nu zac bëchu'bë nisa ra famili shtë Estéfanos perë adë rëagnádi'i ldua'a bëchu'bë nisa stubi de lë'ë të. ¹⁷ Pues Cristo bëshe'ldë më na parë guadi'dza diza'quë lu ra mënë, lëdëdi'i parë guëchu'bë nisa ra mënë. Bëshe'ldë më na parë guadi'dza lu mënë manërë sencigi, lëdëdi'i con di'dzë nadë rac bë'adi'i mënë humildë të parë guëdë'ë mieti cuendë pë runë cuntienë galguti shtë Jesús lu cruz.

Cristo nápi' pudërë; por lë'i' ze'dë guëdchini lni shtë Dios

¹⁸ Diza'quë de quë guti Cristo lu cruz por lë'ë hia'a nahin ziquë cusë nadë rlluí'idi'i parë ra narianaldë nezë mal catë tsalú rall, perë parë lë'ë hia'a nazia'a nezë za'quë catë gac salvára'a, diza'quë ni na pudërë shtë Dios. ¹⁹ Zni rni'i Sagradas Escrituras: Guëzalúa grëtë' lni shtë ra më sabi; Guësëana tubi cu' grë ra llgabë shtë ra namás rac bë'a. ²⁰ ¿Pë fin napë ra di'dzë shtë më sabi u ra di'dzë shtë ra narlua'a lëy shtë Moisés?

¿Ca nanú ra enseñansë shtë ra nardildi di'dzë?

Ra enseñansë shtë mësë narianaldë llgabë shtë mënë, pues Dios bëluá'ai' enseñansë shtë rall na tuntë. ²¹ Dios el quë narac bë'a grëtë' cusë nu rac gunë më grë cusë, gunibë'ai' de quë ra mënë shtë guë'dchiliu nunquë gunguë bë'adi'i rall lë'ë më por prupi llni shtë rall, nilë por tantë narac rall. Más bien guc shtu'u më gac salvar mieti sulë por diza'quë. Rni'i mënë tuntë nahin, perë por diza'quë gac salvar grë ra narialdí ldu'i shti'dzë më.

²² Ra mënë israelitë rac shtu'u rall guená rall milagrë shtë Dios, iurní tsaldí ldu'u rall. Ra mënë nanádi'i më israelitë, rguili rall llni nanapë mënë guë'dchiliu ²³ perë lë'ë hia'a rdia'a dí'dza'a de quë por galguti shtë Cristo lu cruz gac salvára'a. Parë ra mënë israelitë diza'quë na ziquë tubi guë'ë catë rreldë rall. Parë ra mënë nanádi'i më israelitë, diza'quë na ziquë cusë nadë rlluí'idi'i. ²⁴ Perë grë ra naguna'bë Dios, ra më israelitë u ra nanádi'i më israelitë, sulë Cristo na nezë parë gac salvar mieti. Cristo na pudërë nu llni shtë Dios parë gac salvára'a. ²⁵ Parë ra mënë guë'dchiliu, diza'quë shtë Dios na ziquë cusë nadë rlluí'idi'i, perë rnia'a lu të llni shtë Dios más lasac quë grë ra llni nanapë mënë guë'dchiliu; nu lo quë narni'i rall na débil parë Dios, nahin más fuertë quë grë ra fuersë nanapë mënë. ²⁶ Dadë, gulë bédë'ë cuendë de quë Dios gudili më lë'ë të aunquë du'psë de lë'ë të rac bë'a të según llgabë shtë ra mënë. Du'psë të na të më nalasac; du'psë të na mënë naná rnibë'a. ²⁷ Dios gulë ra mënë sencigi, ra nadë ráquëdi'i, të parë guëtú lu ra më sabi, ra nanapë llni shtë mënë. Gulë më ra mënë débil según llgabë shtë mënë parë guëtú lu ra mënë namás fuertë. ²⁸ Gulë më ra nalasáquëdi'i nu ra mënë narunë ra sáhi' desprëci; quiere decir, gulë më cusë nalasáquëdi'i parë tsalú cusë narni'i mënë napin valurë nu parë guëlua'a lu llni ra cusë narni'i mënë

adë nádi'i verdá. ²⁹ Zni bë'në më të adë chu gunë nadchínidi'i delantë lu më. ³⁰ Perë mizmë Dios bë'në më unír lë'ë të con Cristo Jesús nu bë'në Dios të gac bë'a hia'a lë'ë më por Cristo, nu por Cristo tubdí na shcuénda'a lu Dios. Por Cristo na hia'a shmënë më naná rzunë almë shtë hia'a. Por Cristo na hia'a salvar. Guzi'i më lë'ë hia'a. ³¹ Zni nahin de acuerdë lo quë narni'i Sagradas Escrituras: “Si talë tubi de lë'ë të runë nadchínil pues bë'në nadchini sulë por lo quë nabë'në Dadë”.

2

Diza'quë nu galguti shtë Jesús

¹ Bëchi, iurë bidë guënia'a lu të lë'ë verdá shtë Dios, adë biadí'dzëdia'a ziquë tubi mësë narlua'a con di'dzë nadë rac bë'adi'i të sino biadí'dza clarë. Gunia'a lu të di'dzë nabëlua'a Dios lua. ² Iurë guquërdënúa lë'ë të, guni'i ldua'a guadi'dza sulë tubsë di'dzë de quë Jesucristo gunë salvar lë'ë hia'a, de quë guti më lu cruz por lë'ë hia'a. ³ Iurë bidë guëdchinia lu të, pues adë gualdídi'i ldua'a mizmë na sino bédzëba nu bëchi'cha. ⁴ Iurë gunia'a lu të ra diza'quë shtë Dios, adë guni'inúdia'a lë'ë të con di'dzë sabi naze'dë por llni nanapë mënë guë'dchiliu, sino guni'inúa lë'ë të con pudërë shtë Espíritu Santo, el quë nabë'në zihani cusë ru'bë. ⁵ Guni'inúa lë'ë të, të tsaldí ldu'u të shti'dzë Dios purquë bini të pudërë shtë më, lédëdi'i por tantë rac ruadi'dza. Zni guc parë gac të firmë; dchi'chi na fe shtë të ziquë tubi cimientë shtë hiu'u.

Por Espíritu Santo rac bë'a hia'a

⁶ Zni na manërë biadí'dzë na'a diza'quë lu ra mënë, perë biadí'dzë na'a di'dzë sabi lu ra mënë namás rianaldë ra shnezë Dios. Ra di'dzë sabi naruadi'dzë na'a, adë zé'dëdi'in de guë'dchiliu rë', nilë por ra mënë naquëgnibë'a ra sa' rall. Grë cusë ni nasesë tsalú ra ⁷ perë ruadi'dzë na'a con llni shtë Dios. Ruadi'dzë na'a ra cusë secretë shtë Dios. Ruadi'dzë na'a di'dzë sabi shtë më, ra cusë nabë'në më ordenar antsë cueshtë

gué'dchiliu parë gac salvára'a. ⁸ Ni tubi ra naná rnibë'a lu gué'dchiliu rë', adë riasëdi'i rall ndë'ë. Si talë niasë rall, adë niaquë'ëdi'i rall Dadë Jesús lu cruz, el quë narnibë'a guëdubi gube'e. ⁹ Zni rni'i Sagradas Escrituras:

Dios bë'në më preparar cusë adë ni chu gunádi'i nu adë chu bínidi'i, nu adë chu bë'nëdi'i llgabë.

Cusë ni na parë ra narac shtu'u lë'ë më.

¹⁰ Grë ndë'ë bëlua'a më lu hia'a por Espíritu shtë më. Lë'ë Espíritu na llni nu riasë Espíritu ra cusë namás naga'chi, hashtë shgabë Dios namás secretë rac bë'a Espíritu.

¹¹ ¿Chull gac bë'a lo quë nanú la'ni ldu'u nguiu? Mizmë nguiu riasëll llgabë nananú la'ni ldú'ull. Zni na con Dios; sulamëntë Espíritu shtë më rac bë'a llgabë shtë më. ¹² Lë'ë hia'a adë bédë'nëdi'ia'a recibir Espíritu naná rnibë'a mënë shtë gué'dchiliu sino bédë'na'a recibir Espíritu naná ze'dë de Dios të gac bë'a hia'a grë bendición nabëzëlaa'chi më parë lë'ë hia'a. ¹³ Ruadi'dzë na'a shcuendë ra cusë rë' con di'dzë nabëlua'a Espíritu shtë Dios, lédëdi'i con di'dzë nabësë'dë na'a por ra mësë shtë gué'dchiliu. Zni rlua'a na'a ra cusë shtë Espíritu lu ra mënë narianaldë tēchi Espíritu Santo.

¹⁴ Grë ra nanápëdi'i Espíritu cuezënúhi' la'ni ldú'ull, adë rúnëdi'ill recibir di'dzë shtë Espíritu purquë parë lë'ëll cusë ni adë rlluí'di'i. Cusë tuntë rní'ill. Adë riasëdi'ill purquë rqui'ni llni shtë Espíritu parë tsasë mënë ra cusë shtë Espíritu. ¹⁵ Perë grëtë' nacabezënú Espíritu Santo rac bë'a rall grëtë' cusë nalasac; perë ra sa' nguiu ni, ra nadë tsanaldëdi'i tēchi Espíritu Santo, adë rac bë'adi'i rall blac lasac na primërë nguiu ni. ¹⁶ Ra Sagradas Escrituras rni'i: “¿Chull riasë? u ¿chu rac bë'a lla na llgabë shtë Dadë Dios? ¿Chull guëlua'a Dios?” Perë lë'ë hia'a nadápa'a Espíritu; por ni rac bë'a hia'a llgabë shtë Cristo.

3

Quëdë'na'a sirvë lë'ë Dadë Dios

¹ Zni nahin bëchi, adë gú'di'i manërë të guadi'dza lu të cumë ziquë mënë naquëgsë Espíritu Santo, sino biadi'dza lu të ziquë mënë narianaldë tēchi ra cusë shtë gué'dchiliu. Na të ziquë me'dë en cuantë ra cusë shtë Cristo. ² Bëluá'ahia lë'ë të con enseñansë sencigi cumë ziquë tubi me'dë naradchi. Rúnëdi'i të gan gau të cumidë ziquë më ru'bë. Todavía adë riasëdi'i të ra enseñansë naná rqui'ni parë su të firmë lu shnezë Dios. ³ Hashtë ne' na të ziquë mënë narianaldë tēchi ra cusë shtë gué'dchiliu; quërelde të igual ziquë los de más sa' të. ⁴ Si talë rní'il: “Na nahia shmënë Pablo”; stubi të rní'il: “Nahia shmënë Apolos”, iurní quëhunë të llgabë ziquë ra mënë shtë gué'dchiliu, lédëdi'i ziquë mënë nanapë Espíritu Santo.

⁵ ¿Chull na Pablo? ¿Chull na Apolos? Na na'a nadë más ra nabëshe'ldë Dios; por shti'dzë na'a gualdí ldu'u të diza'quë shtë Dadë. Cadë tubi muzë shtë Dios bë'ni' según fuersë nu llni nabëne'e më. ⁶ Na bëcabnía bë'dchi; Apolos gudi'li ra plantë, perë Dios bësëru'bë më ra plantë ni. ⁷ De manërë de quë ni tubi na'a, el quë nabëcabní bë'dchi u el quë naguati'li ra plantë, lasáquëdi'i na'a, perë Dios na el quë nalasac. Bësëru'bë më ra plantë. ⁸ El quë narcabní nu el quë nargui'li, na rai' unidë, nu Dios quilli cadë tubi lë'ë hia'a según dchi'ni naquëdë'na'a. ⁹ Grë hia'a na hia'a ra nardë'na'a dchi'ni juntë con lë'ë më. Lë'ë të na të ziquë guiu'u lachi catë quëhunë më dchi'ni.

Na të ziquë tubi hiu'u naquëgza'a më. ¹⁰ Nahia ziquë mësë albañil naná gulë Dios parë guëzu'ba cimientë shtë hiu'u. Hia stubi quëgza'a hiu'u guëc cimientë ni. El quë narza'a hiu'u rqui'ni gápi' cuidadë manërë naquëgzá'all hiu'u. ¹¹ Pues ni tubi adë chu nápëdi'i dereché guëzú'bëll stubi cimientë purquë hia nanú cimientë verdadërë naná mizmë Jesucristo.

12 Perë cadë nguiu quëgzá'all tubi hiu'u con orë u bédchichi u guë'ë nallasac u con hiaguë u con gui'lli guia. 13 Lë'ë dchi'ni de cadë lë'ë hia'a guëru'u lu lni dzë shtë juici. Dzë ni guëdchini gui'i të parë gunë gui'i prëbë pë clasë dchi'ni bënë mieti. 14 Si talë tubi de lë'ë hia'a bëza'a tubi hiu'u nanadë tsequi lu gui'i, gunë nguiu ni recibir pagu por dchi'ni nabë'nëll 15 perë en cambi, si talë tubi de lë'ë hia'a guëza'a hia'a tubi hiu'u con cusë naná sutípëdi'i lu gui'i, pues guënitill grëtë'; nídi'i pagu parë lë'ëll aunquë lë'ëll gac salvárell cumë ziquë rgu nguiu tubi cusë la'ni hiu'u narie'qui.

16 ¿Pë adë rac bë'adi'i të de quë na të ziquë iádu'u catë cuezë Dios, de quë Espíritu shtë Dios cuezënúhi' la'ni ldu'u të? 17 Si talë tubi de lë'ë të quëhúnël usar iádu'u shtë më tubi cusë mal, guëne'e më fin parë lë'ël. Catë cuezë më, nahin santu nu también cuerpë shtë të na santu.

18 Adë rsiguëdi'il mizmë lë'ël. Si talë tubi de lë'ë të rní'il nal sabi con lni nanapë mënë guë'dchiliu, mejurë guëabril ziquë tubi naráquëdi'i të gáquël më sabi de verdá. 19 Pues lni shtë ra mënë narianaldë cusë shtë guë'dchiliu rë', nahin ziquë cusë tuntë parë Dios. Naescritë: "Dios quëhunë parë ldaguë më sabi lu galënasini shtë rall ziquë rlaguë tubi ma lu trampë". 20 Nu zac rni'i Sagradas Escrituras: "Lë'ë Dadë rac bë'ai' ra llgabë shtë mënë sabi, de quë lasáquëdi'i shgabë rall". 21 Por ni adë chu gunë nadchínidi'i de quë nall shmësë sa'll. Pues grëtë' cusë nahin parë lë'ë të; 22 Pablo, Apolos, Pedro, guë'dchiliu, nu vidë, nu galguti, nu lo quë naná iurne', nu ra cusë naguër gac, grëhin na parë lë'ë të. 23 Nu lë'ë të na të shmënë Cristo; rnibë'a më lë'ë të nu Cristo rzu'bë diágui' shti'dzë Dios.

4

Dchi'ni shtë ra poshtë

1 Grëtë' të napë quë gunë të llgabë de quë na na'a sulamëntë shmuzë

Cristo. Gulë më lë'ë na'a parë tsaglua'a na'a ra mënë di'dzë shtë më, cusë de quë antsë adë guc bë'adi'i mieti. 2 El quë naná incarguë tubi dchi'ni, napë quë gáqui' naza'quë; napë quë gúni' cumplir lo quë narunë tucarë. 3 Por partë shtëna adë riádi'i ldua'a iurë quëhunë të juzguë lë'ë na, nilë riádi'i ldua'a por los de más sahia narunë juzguë na; pues adë ráquëdia'a gunë juzguë mizmë na. 4 Perë si talë ni tubi shgaba adë quëgdchí'bëdi'i galquiá cuntrë na, adë na segurë de quë nápëdia'a faltë. Lë'ë Dadë na el quë nagunë juzguë shchi'nia. 5 Adë rúnëdi'i të juzguë nasesë. Gulë cuezë hashtë lë'ë Dadë guëabril; guëgú më grëtë' cusë lu lni, grë lo quë naga'chi lu nacahi. Guëlua'a më grëtë' narac shtu'u mieti la'ni ldu'u rall. Iurní gunë më honrar cadë nguiu según narunë tucarë.

6 Dadë, quëadi'dza ra cusë rë' parë bien shtë të. Quëgdchi'ba tubi comparaciuni naná runë tratë dchi'ni nabëdë'në na'a, Apolos con na. Gulë guagla'guë enseñanse shtë na'a; gulë bë'në cumplir lo quë narni'i Sagradas Escrituras shcuendë lo quë narunë tucarë gunë mënë, nu parë ni tubi të adë rní'idi'i nadchini de mësë shtënél nu rúnël desprëci stubi mësë entrë lë'ë të. 7 ¿Chull bë'në të tsu tubi mësë entrë lë'ë të? ¿Pë cusë nápël nanádi'i lo quë nabë'nël recibir? Si talë bëzëlaa'chi më lo quë nanápël, ¿pëzielú runë nadchíníl? Rúnël ziquë lë'ël bë'nël gan por mizmë fuersë shtënél.

8 Lë'ë të më Corinto, runë nadchini të purquë rni'i të adë pë runë fáltëdi'i, de quë napë të grë bendición narshe'ldë Dios dizdë gube'e. Runë të llgabë rqui'nidi'i të lë'ë na'a, de quë rnibë'a të ziquë rëy, de quë lasáquëdi'i na'a. Nalë rac shtua'a de quë nanibë'a të ziquë rëy të guëribë'anú na'a lë'ë të. 9 Pues llua'ahia de quë Dios bësa'në më lë'ë na'a ra poshtë lúltimë lugar. Na na'a ziquë ra mënë mal naguc condenar parë gati rai'. Dzu na'a lu ra mënë nu lu ra ianglë

nadë más parë guëbi'a rai' lu na'a cumë cusë nardzëguëë' ldu'u mieti. ¹⁰ Rdë'në na'a sirvë lu Cristo perë lë'ë të rni'i të na na'a tuntë mientras rni'i të na të shmënë më namás rac bë'a. Na na'a ra nalasáquëdi'i perë lë'ë të sí, lasac të. Quëhunë mënë honrar lë'ë të perë quëhunë të desprëci lë'ë na'a. ¹¹ Hashtë iurne' quëgzac zi na'a lu galërdia'në nu lu galërbidchi; runë faltë shabë na'a; ra mënë rushtiá rall guëc na'a; adë nídi'i lidchi na'a. ¹² Rdzaguë na'a lu ra dchi'ni naquëhunë guia'a na'a. Ra mënë rgue guëc na'a perë rdchigrë na'a con di'dzë nanapë bendición shtë Dios. Rzunaldë rall lë'ë na'a perë lë'ë na'a rua'a ldu'u na'a sin adë pë rni'idi'i na'a cuntrë lë'ë rall. ¹³ Rni'i rall cuntrë lë'ë na'a perë na na'a pacënci. Quëhunë rall tratë lë'ë na'a ziquë gui'lli lu nezë; runë rall tratë lë'ë na'a ziquë cusë más nadzabë la'ni guë'dchiliu, cusë nadë rlluí'idi'i.

¹⁴ Adë rquë'ëdia'a ndë'ë parë guëtú lu të sino parë guënehia cunsëju ziquë ra shinia narac shtua'a. ¹⁵ Aunquë napë të chi'i mili mësë naná rlua'a lë'ë të, napë të tubsë shtadë të. Por ra diza'quë nagunia'a lu të, na të unidë con Cristo Jesús. Por ni nahia ziquë shtadë të. ¹⁶ Por ni quëhuna ruëguë lu të de quë cubënebi të cumë ziquë ejemplë shtëna. ¹⁷ Parë gunë të cumplir narac shtua'a, bëshel'da Timoteo lu të. Náhi' tubi nguii nabëna gan por Cristo nu rac shtua'a lë'i'. Siemprë quërelde zá'quëll ziquë shmënë Dios. Lë'ë Timoteo guësëagná ldu'i' lë'ë të lo mizmë enseñansë nabëluá'ahia lla narunë tucarë guëquërelde ra mënë shtë Cristo, igual ziquë rluá'ahia guëdubi lugar catë nanú grupë shtë shmënë Dios. ¹⁸ Nanú bëldá de lë'ë të nalë runë rall nadchini; runë rall llgabë adë gueldë guënádia'a lë'ë të ¹⁹ perë quëbeza të parë tsahia lueguë nu gueldë guënahia lë'ë të si talë Dadë guënë'e'i' permissi. Iurní gac bë'ahia chu narunë nadchini. Gac bë'ahia si talë nadë más ruadi'dzë rall u si napë

rall pudërë shtë Dios. ²⁰ Catë rribë'a Dios ziquë rëy, nanú más quë di'dzë narni'i mënë; nanú milagrë nu sëñi naquëhunë më. ²¹ ¿Pë rac shtu'u të? ¿Zeldë guënahia lë'ë të con tubi hiaguë; gau të varë? u ¿zeldë guënahia lë'ë të cumë më nadu'u, ziquë tubi narac shtu'u lë'ë të?

5

Napë quë gunë të juzguë el quë nabë'në mal

¹ Quëgni'i mënë de quë entrë lë'ë të nanú ra naquërelde mal, de quë tubi nguii cuá'all shmadrástëll. Pues duldë ni ra mënë nanadë israelitë, adë rúnëdi'i rall duldë ni. ² Mejurë niatú lu të nu niu'në të por conductë shtë nguii ni. Runë tucarë guëgú të lë'ëll ladi grupë shtë shmënë Dios. ³ Pues aunquë la'di súdia'a nga'li perë rëagná ldua'a lë'ë të. Hia bëna juzguë el quë nabë'në duldë ni cumë zugá'ahia nga'li con lë'ë të. ⁴ Gulë bédëa con autoridá shtë Dadë Jesucristo, nu lë'ë na quëbezënuá lë'ë të con espíritu shtëna, nu lë'ë pudërë shtënë Jesucristo Shláma'a, quëbezënuá lë'ë të. ⁵ Gulë bë'në íntriegu nguii ni guia'a Satanás të parë tsalú shcuërpëll con mal deseo shtënell, perë espíritu shtë nguii ni gac salvar iurë lë'ë Dadë Jesús guëabré stubi.

⁶ Mal na iurë runë nadchini të. ¿Pëllë adë guënëdi'i të tubi dichë narni'i: "Du'pë levadurë rdë'ë fuersë guëdubi nacubë"? ⁷ Gulë bë'në ziquë ra mënë israelitë guahietë. Iurë bédchini laní Pascu, gulú rall grë guetështildi naguctsa'u con levadurë. Gulë bësa'në grë duldë nananú entrë lë'ë të, të gac të limpi ziquë guetështildi cubi nagudáu ra mënë israelitë dzë shtë laní. Gulë guná, lë'ë lli'li shtë Pascu, hia guti. ¿Chu na sacrifici ni? Pues mizmë Cristo. ⁸ Zni rqui'ni guëquërelde'u hia'a con ldu'u limpi nu con verdá naná ziquë guetështildi sin levadurë. Adë chu guëquërelde'di'i con cusë mal; adë gápëdi'i të llanë la'ni ldu'u të.

⁹ La'ni stubi cartë nabëshe'lda lu të, guni'ihia lu të adë gápëdi'i të tratë con ra narquënú ra sáhi'. ¹⁰ Adë guni'idia'a lu të de quë na mal si talë napë të tratë con ra mënë shtë guédchiliu, ra narquënú ra sáhi', u ra narzebi ldu'u pë shtë më, u ra nguba'në, u ra narunë adorar ra figurë naractsa'u, purquë nídi'i mudë guëquërdë të lu guédchiliu sin quë napë të tratë con ra mënë ni. ¹¹ Lo quë nagunia'a lu të iurne', adë gapë të tratë con tubi nguii naná rni'i nall shmënë Dios. Si talë nguii ni rquënull ra sáhi', u si talë rzebi ldú'ull pë shtë mënë, u si talë rúnëll adorar ra figurë, u si talë ruadí'dzëll cuntrë sa'll, u si talë rzuu'dchill, u si talë nall nguba'në; con nguii ni adë raunúdi'i të lë'ëll. ¹²⁻¹³ Pues adë rúnëdi'i tucarë guna juzguë ra mënë shtë guédchiliu; pues Dios gúni' juzguë lë'ë rall perë grupë shtë shmënë Dios, sí, runë tucarë gunë rall juzguë sa' rall. Por ni gulë cu nguii naquëhunë duldë ni entrë lë'ë të.

6

Ra dishi'bi nariagdchininú të lu ra juësi

¹ Adë nazá'quëdi'i rdchi'bë të galquiá cuntrë stubi sa'l delantë ra juësi nanadë guënëdi'i Dios. Gulë bënë rëglë ra asuntë entrë mizmë lë'ë të. ² Nanë të ra shmënë Dios gunë rai' juzguë ra mënë shtë guédchiliu. Si talë gunë të juzguë ra mënë shtë guédchiliu, pues rac të gunë të juzguë ra asuntë mitu'në entrë ra grupë shtë shmënë Dios. ³ ¿Pëllë adë rac bé'adi'i të de quë guédë'na'a juzguë ra ianglë? Cuantë más runë tucarë guédë'na'a juzguë ra asuntë shtë vidë rë'. ⁴ Sí talë nápël problemë con stubi sa'l, adë nazá'quëdi'i guédchí'bël galquiá cuntrë sa'l. Pues ra shmënë Dios namás lasáquëdi'i entrë lë'ë të, rac rall gunë rall rëglë asuntë shtënl. ⁵ Ndë'ë rnia'a lu të, të parë guëtú lu të. ¿Pëllë adë nídi'i entrë lë'ë të ni siquierë tubi naná rac gunë juzguë parë gúnëll

rëglë asuntë nanápël? ⁶ ¿Pëllë rqui'ni tubi narialdí ldu'i Dios, guédchí'bëll demandë lu stubi sa'll delantë lu ra juësi naguënëdi'i Dios?

⁷ Napë të dishi'bi nu rdchi'bë të galquiá cuntrë sa' të. Rlua'a de quë adë bé'nëdi'i të cumplir shti'dzë Jesús; napë të faltë. Mejurë gulë bënë sufrir mal tratë. Gulë bédë'ë sí cuanë mënë lo quë nanápël. ⁸ En cambi quëhunë të mal; rbaa'nël pë cusë shtë ra naná shmënë Dios.

⁹ ¿Pëllë adë rac bé'adi'i të de quë grëtë' ra mënë mal, adë tsutëdi'i rall catë quëbezë Dios? Adë rdë'di'i të sí parë guëguguë sa' të lë'ë të. Ra narquënú sa'll, ra narunë adorar figurë, ra narunë duldë adulteri, ra narunë ziquë ra mamflor, ¹⁰ ra nguba'në, ra narzebi ldu'u pë shtë sa'll, ra zudchi, ra naná runë cuntrë sa'll, ra nardchisú pë shtë mënë con engañi; grë mënë ni adë ni mudë tsuté rall lugar catë rnibë'a Dios ziquë Rëy. ¹¹ Antsë zni bënë të; guc të igual ziquë ra mënë ni perë iurne' bëzunë më almë shtë të; unidë na të con Dios santu. Napë të tratë con Dios; bënë më recibir lë'ë të por lo quë nabë'në Jesucristo juntë con Espíritu nabëshe'ldë Dios, Shtáda'a.

Shcuerpë nguii na santu

¹² Rni'i mënë: “Nahia librë parë guna lo quë narac shtua'a”. Perë rnia'a lu të, grë cusë adë rsëdchínidi'i cusë za'quë parë lë'ë hia'a. Rní'il de quë nahia librë parë guna lo quë narac shtua'a, perë adë guédë'édia'a sí parë guëribë'a cusë mal na. Adë nádia'a bajo ordë shtë ra cusë ni. ¹³ Stubi cusë rni'i mieti: “Cumidë na parë guédáuha'a nu nabánia'a parë guédáuha'a” perë Dios guédë'ei' fin guërupë ra cusë ni. Nídi'i verdá de quë cuerpë shtë mieti na parë guëquënú mieti sa'll, sino shcuërpa'a na parë lë'ë Dadë Jesús nu lë'ë Dadë na parë bien shtë hia'a. ¹⁴ Ziquë bëldishtë Dios lë'ë Dadë Jesús ladí ra tëgulë, zni zac guëldishtë më lë'ë hia'a con pudërë shtë më.

¹⁵ ¿Pëllë adë rdë'edi'i të cuendë de quë cadë tubi de lë'ë të na partë shtë cuerpë shtë Cristo? ¿Ni mudë guënehia sí parë partë shtë Cristo gaquin partë shtë cuerpë shtë na'a mal? Aquëdi'i, jamás gaquin zni. ¹⁶ ¿Pëllë adë rdë'edi'i të cuendë de quë iurë tubi nguii rquënull con tubi na'a mal, hia iurní guërupë rall rac rall tubsë cuerpë? Pues ra Sagradas Escrituras rni'i: "Guërupë rall gac rall tubsë cuerpë". ¹⁷ Perë iurë tubi mieti gac unir con Dadë, hia guërupë rai' na rai' tubsë. Napë rai' mizmë espíritu.

¹⁸ Gulë bëllu'në lu grë duldë narunë tratë cusë mal entrë ra na'a nu ra nguii. Cualquier stubi duldë naná runë tubi mieti, quëhunin dañi parë sa'll, perë el quë narquënú sáhi', quëhúnëll dañi cuntrë prupi shcuérpëll. ¹⁹ ¿Pëllë adë rdë'edi'i të cuendë de quë cuerpë shtë të na lugar catë cuzë Espíritu Santo? Bëdë'ë Dios Espíritu Santo parë cuzënúhi' lë'ë të, parë guëquërdënúhi' lë'ë të. Lë'ë më na më dueñi shtë të; rnibë'a më lë'ë të, lëdëdi'i rnibë'a të mizmë lë'ë të. ²⁰ Guzi'i Dios lë'ë të tubi præci namás lasac të gac të shmënë më. Por ni gulë bë'në honrar lë'ë më con cuerpë shtë të nu con espíritu shtë të. Guërupë cusë ni ze'dë de Dios.

7

Cunseju parë ra casadë

¹ Iurne' guna contëstë ra pre-guntë naguna'bë di'dzë të la'ni cartë nabëshe'ldë të. Bien nahin parë tubi nguii de quë guëtsë'adi'i nguii ² perë cumë nanú zihani tentación parë gunë mieti duldë, mejurë cadë nguii gapë tsé'lëll nu cadë na'a gápi' tsé'li'. ³ Grë ra nguii naná casadë napë quë gunë rall cumplir lo quë narunë tucarë ziquë tse'lë na'a, nu ra na'a casadë napë quë gunë rall cumplir con tse'lë rai'. ⁴ Tubi na'a adë nádi'ill dueñi shtë'në shcuérpëll sino quë tsé'li' nápëll derechë parë shcuerpë tsé'li'. Mizmë manëre ra nguii adë nádi'ill dueñi shtë shcuérpëll sino quë tse'lë nguii nápëll

derechë parë shcuerpë nguii. ⁵ Lë'ë të naná casadë, adë rúnëdi'il negar parë ga'anul tsé'lëll; sulamëntë si talë guërupë të na të de acuerdë por tubi tiempë parë gunë të orar lu Dios, hia despuësë napë quë guëbrí ga'anul tsé'lëll të parë gúnëdi'i Satanás gan lul nu ldáguël lu duldë.

⁶ Cagnia'a lu të ndë'ë ziquë tubi permisi, lëdëdi'i ziquë mandamientë shtë Dios. ⁷ Pues por partë shtë na, rac shtua'a de quë grë nguii gac ziquë na, perë adë nádi'in posiblë. Bëzëlaa'dchi Dios cadë tubi nguii fuersë especial; bëldá rall rtsë'a; stubi nguii adë rtsë'adi'ill.

⁸ Rnia'a lu ra nanádi'i casadë nu lu ra viudë de quë nabiën si adë guëtsë'adi'i të ziquë nahia ⁹ perë si talë adë ráquëdi'i gunë të gan lu ra deseo, pues gulë bëtsë'a. Mejure guëtsë'al quë gápëll mal llgabë.

¹⁰ Grëtë' të shmënë Dios naná casadë, rnibë'ahia lu të de quë ra na'a adë guësá'nëdi'ill tsé'ell. Mandadë rë' lëdëdi'i shtëna sino nahin mandadë shtë Dadë Jesús. ¹¹ Pues si talë tubi na'a bësá'nëll tsé'lëll; separadë na rall; adë cá'adi'ill stubi nguii u guécá'all tsé'lëll stubi. Mizmë manëre napë quë gunë ra nguii cumplir; adë gáquëdi'i divorciar rall.

¹² Lu të los de más mënë, rnia'a lo quë llua'ahia na bien. Lë'ë Dadë bësá'nëdi'i di'dzë rë'. Si talë nanú tubi nguii rialdí ldú'ull shti'dzë Dios perë tsé'lëll adë rialdídi'i ldu'i shti'dzë më, perë lë'ë na'a ni nall cunformë guëquërdënull tsé'lëll, nguii ni napë quë tsagla'guë guëquërdëll con tsé'lëll. ¹³ Nu zac, si talë tubi na'a rialdí ldú'ull shti'dzë Dios perë tsé'lëll adë rialdídi'i ldú'ull shti'dzë më, si talë lë'ë nguii ni nall cunformë guëquërdënull tsé'lëll, adë gac divorciar rall. ¹⁴ Lë'ë nguii nanadë rialdídi'i ldu'i perë tsé'li' sí rialdí ldu'i shti'dzë Dios, nguii ni rúnëll recibir bendición shtë Dios. Nu zac lë'ë na'a nanadë rialdídi'i ldu'i shti'dzë Dios perë tsé'lëll sí nall shmënë Dios, pues na'a ni quëhúnëll recibir bendición shtë Dios. Guc ldai' por Dios por

nall unidë con tsé'lëll. Si talë lëdëdi'i zni, shini shtë ra mënë ni na rai' ziquë shini ra nanadë rialdidi'i ldu'i Dios, perë iurne' ra shini rall quëhunë rall recibir ra bendición shtë Dios. ¹⁵ Perë si talë lë'e nguui u lë'e na'a nadë rialdidi'i ldu'i Dios, rac shtú'ull guësá'nëll tsé'lëll, pues zni gaquin. Iurní lë'e nguui u lë'e na'a naná bëa'në, nall librë. Gulë Dios lë'e hia'a parë guëquërëlda'a en paz të adë tsúdi'i dishi'bi entrë ra naná casadë. ¹⁶ Lë'e të na'a, nídi'i segurë de quë tsaldí ldu'u tsé'lëll si guëquërdënlul lë'ëll. Nu zac lë'e të nguui, nídi'i segurë tsé'lëll tsaldí ldu'i shti'dzë Jesús.

¹⁷ Ndë'e na narunë tucarë guëdë'na'a; cumë ziquë bënë'e Dios lli cadë túbia'a, cha guëdë'na'a cumplir voluntá shtë më. Runë tucarë tsagla'guë nguui cumë iurë guna'bë më lë'ëll. Pues runë tucarë tsagla'guë guëquërëlda'a de acuerdë con principi shtë vidë cubi nadápa'a. Zni rnibë'ahia guëdubi grupë shtë shmënë Dios. ¹⁸ Si talë iurë guna'bë Dios lë'ëll, nu nápël sëñi de quë bëriuguë partë cuerpë shtënëll según custumbrë shtë mënë israelitë, adë guëtí'idi'il sëñi ni. Si talë adë gúquëdi'il circuncidar iurë gúquël shmënë Dios, adë rdë'ëdi'il sí guëchuguë mënë shcuérpël. ¹⁹ Nídi'i importë lu Dios si gúquël circuncidar u aquëdi'i. Lo quë narunë importë lu Dios na guëzu'bë diáguël mandamientë shtë më. ²⁰ Lo quë narunë tucarë gunë mieti na, tsagla'guë mieti mizmë ofici nanapë nguui iurë lë'e Dadë guná'bëi' nguui ni. ²¹ Si talë nal bajo ordë shtë sa' l iurë guna'bë më lë'ëll, adë riádi'i ldú'ul. Perë si talë nanú manërë parë gápël libertá, pues mejurë guëru'ul librë. ²² Grë ra naná bajo ordë shtë sa'll iurë Dios guná'bëi' ra nguui ni, gúqui' shmënë më nanapë libertá. Nu el quë nanádi'i bajo ordë shtë sa'll perë guna'bë më lë'ëll, nall bajo ordë shtë Cristo. Rnibë'a më lë'ëll. ²³ Dios guzi'i më lë'ëll tubi präci ru'bë; adë rdë'ëdi'il sí

gac të bajo ordë shtë ra mënë. ²⁴ Bëchi, runë tucarë cadë nguui tsagla'guë gúnëll mizmë ofici catë tsu nguui iurë guna'bë Dios lë'ëll.

²⁵ Iurní caquëa'a shcuendë ra lliguëna'a nadë bëtsé'adi'i. Adë nápëdia'a ni tubi mandadë shtë Dios perë rnia'a lu të lo quë nalluá'ahia. Pues rac tsaldí ldu'u të na purquë zihani vueltë bëga'a ldu'u më na, por ni runë tucarë guëquë diaguë të shti'dza. ²⁶ Lluá'ahia de quë mejurë guëa'në nguui tal cumë ziquë na nguui por tantë cusë durë naná ze'dë lu guë'dchiliu. ²⁷ Si talë bëtsé'al adë rúnëdi'il llgabë parë guësá'nëll tsé'lëll. Si talë nápëdi'il tsé'lëll, adë riúbëdi'i ldú'ul parë guëtsé'al. ²⁸ Perë si talë guëtsé'al, nádi'in duldë. Si talë guëtsë'a tubi lliguëna'a, adë nádi'in duldë. Perë grëtë' ra casadë gunë rall sufrir por cusë durë naze'dë tiempë ne', nu rac shtua'a adë gápëdi'i të más cusë durë.

²⁹ Dadë, quëquëa'a lu të; stu'pë tiempë rëa'në. Iurne' parë delantë ra naná casadë, runë tucarë guëbani rall ziquë nádi'i rall casadë. ³⁰ Ra naná tristë napë quë guëriubë ldu'u rall të gunë rall cumplir voluntá shtë Dios. Ra naná quëhunë ra laní, runë tucarë guëna'zi rall shchi'ni më nasësë. Ra nartuu', runë tucarë adë gac shtú'udi'i rall cusë shtë guë'dchiliu. ³¹ Ra narquitë ldu'u por ra cusë shtë guë'dchiliu, adë chu guëdë'ëdi'i sí të rnibë'a cusë shtë guë'dchiliu lë'ëll, purquë guë'dchiliu nu ra cusë shtë tiempë ne', nasesë tsaluhin.

³² Rac shtua'a de quë cadë tubi të adë riádi'i ldu'u të. Lë'e nguui naná sultërë rquëdi'ni ldú'ull por ra cusë shtë Dadë Dios nu rac shtú'ull gúnëll cumplir voluntá shtë më parë guëquitë ldu'u më lë'ëll. ³³ Perë iurë lë'e sultërë guëtsé'all, iurní rac ldú'ull por ra cusë shtë guë'dchiliu nu parë guëquitë ldu'u tsé'lëll lë'ëll. ³⁴ Zni na con tubi lliguëna'a nu ra na'a casadë. Lë'e na'a nanápëdi'i tsé'lëll, rquëdi'ni ldú'ull por ra cusë shtë Dadë Dios të gac na'a ni santu; rac shtú'ull gúnëll

cumplir parë guëquitë ldu'u më con lë'ëll. Perë lë'ë na'a casadë rquëdi'ni ldú'ull por ra cusë shtë guë'dchiliu nu rac shtú'ull gúnëll dchi'ni të guëquitë ldu'u tsé'lëll lë'ëll.

³⁵ Quëgnia'a lu të ndë'ë parë bien shtë të, lëdëdi'i parë adë guëtsë'adi'i të. Rac shtua'a guëbani të manërë za'quë nu parë gunë të sirvë Dadë con guëdubinú ldu'u të.

³⁶ Si tubi shtadë lliguëna'a rúnëll llgabë guëdë'ëll permissi të guëtsë'a lliguëna'a purquë hia rdëdë galëlliguëna'a shtënéll, nu nanë nguui ni rac shtu'u lliguëna'a guëtsë'all, pues gac lo quë narni'i ldú'ull; nádi'in duldë. ³⁷ Perë si stubi nguui zull firmë con galërni'i ldú'ull nu rnall de quë shtsápëll nall cuntëntë sin quë adë guëtsë'adi'ill, nguui ni naná firmë de quë adë guëtsë'adi'i shtsápëll, bien quëhúnëll. ³⁸ Zni el quë naná quëgdë'ë shíni' parë guëtsë'ai', quëhúnëll bien, nu zac el quë nadë quëgdë'ëdi'i shíni' parë guëtsë'a shíni', mejurë quëhúnëll.

³⁹ Lë'ë na'a casadë por lëy, nalí'bill hashtë gati tsé'li' perë si talë tsé'lëll gati, iurní na'a ni nápëll libertá parë guëtsë'all stubi con el quë narac shtú'ull perë sulamëntë si talë nguui ni rialdí ldu'i shti'dzë Dios. ⁴⁰ Perë llua'ahia de quë más guëquitë ldu'u na'a ni si guëá'nëll sin quë guëtsë'adi'ill. Ni na lo quë narnia'a nu rialdí ldua'a de quë zni na voluntá shtë Espíritu Santo naquëbezënú na.

8

Cumidë nabë'në mënë ofrecërë lu dzanë

¹ Iurne' quëquëa'a shcuendë shtë dau naná guc ofrecërë lu ra figurë naruntsa'u mënë con guia'a mënë. Bien rac bë'a hia'a custumbrë ni nápëdi'in valurë; adë rllu'i'idi'in. Adë chu gunë nadchínidi'i por lo quë nananëll, mejurë gac shtu'u mieti sa' mieti parë tsaru'bë vidë cubi nabëne'e Espíritu Santo. ² Si talë tubi de lë'ë të runë nadchini por lo quë

nariasël, pues todavía runë faltë zihani cusë parë riasël. ³ Si talë tubi de lë'ë të rac shtú'ul Dios de verdá, pues Dios rúni' recibir nguui ni ziquë tubi shini më.

⁴ Gunia'a ndë'ë parë gac bë'a të shcuendë ra dau naquëhunë mieti ofrecërë lu ra dzanë. Pues rac bë'a hia'a de quë tubi figurë nápëdi'in vidë; nápëdi'in fuersë parë guë'dchiliu rë', nu rac bë'a hia'a nanú tubsë Dios. ⁵ Pues quëgni'i mënë nanú ra dios gube'e nu dios lu guë'dchiliu; pues ra dios ni nu ra dadë ni zihani rai' nanú ⁶ perë parë lë'ë hia'a nanú tubsë Dios, Shtáda'a. Lë'ë më bëntsá'ui' grëtë' ra cusë. Nabánia'a parë guëdë'na'a cumprir lo quë narac shtu'u më, nu zac nanú tubsë Dadë Jesucristo, Shláma'a. Por lë'i' gurështë grëtë' ra cusë nu nadápa'a vidë eternë por lë'ë më.

⁷ Perë grë ra mieti adë rac bë'adi'i rall ndë'ë. Antsë bënë'në rall adorar ra dzanë nu todavía napë rall rëspëti iurë rau rall belë naguc ofrecërë lu ra dzanë. Adë rialdídi'i ldu'u rall firmë nu rini la'ni ldu'u rall na rall culpablë iurë rau rall belë ni. ⁸ Perë por ra cusë nardáuha'a adë gáca'a mejurë u más peor delantë lu Dios. Adë rúnëdi'i importë si talë ráuha'a u adë ráudi'i hia'a. Igual nahin parë Dios. ⁹ Perë gulë gapë cuidadë de quë libertá nanápël parë gaul grëtë' ra cusë, adë gaquin ejemplë mal parë sa'l nu ldáguëll lu duldë por ejemplë shtënéll. ¹⁰ Tubi comparaciuni, lë'ël rdë'ël cuendë ra dzanë nápëdi'i rall vidë, nu rzubënul mënë catë rau të belë naguc ofrecërë lu ra dzanë. Si talë tubi sa'l narialdí ldu'i Dios, rnall lë'ël nga'li nu creenci shtënéll na débil, lo quë naquëhúnëll rsëdchini mal llgabë parë nguui ni nu gúnëll tubi cusë nanádi'i za'quë parë lë'i'. ¹¹ Lë'ël nanël verdá perë guëluá'al mal nezë parë sa'l; adë nazá'quëdi'in. Pues guti Cristo por nguui ni igual ziquë guti më por lë'ël. ¹² Iurë quëhúnëll duldë cuntrë bëchi sa'l, iurë rguínil llgabë shtë sa'l naná débil, pues también quëhúnëll duldë

cuntrè Cristo. ¹³ Por ni règlè shtëna na zndë'è; si talè quëhuna tubi cusè narunè ldaguè bëcha lu duldë, nunquë jamás adè gáudia'a belë, no sea nahin mal parè bëchi la sahia nu gúnëll duldë por ejemplë shtëna.

9

Derechë nanapë tubi poshtë

¹ ¿Gu adè rialdídi'i ldu'u të shti'dza? Pues napa libertá nu grë derechë cumè los de más poshtë shtë më. Gunahia lu Jesucristo, Shláma'a. Nu lë'è të na të resultatë shtë shchi'nia nabëna en el nombre shtë Dios. ² Parè stubi ra mënë nádia'a poshtë perè parè lë'è të napè quë rac bë'a të nahia poshtë shtë më purquë lë'è të na të ziquë tubi muestrë de quë nahia poshtë de verdá purquë unidë na të con lë'è më.

³ Ndë'è na lo quë narnia'a lu ra mënë narni'i cuntrè na. ⁴ Napa derechë guëcahia lo quë narne'e mënë gáuha, nu parè gua'. ⁵ Napa derechë parè cahia tubi na'a parè gunë tse'la compa'ni na lu ra viajè igual ziquë runë los de más poshtë. Zni quëhunë ra bëchi Dadë Jesús nu Pedro. ⁶ ¿U runë të llgabë de quë Bernabé nu na, na na'a lúniquë nanápëdi'i derechë parè guësa'në na'a dchi'ni material parè guëni'inú na'a mënë ra diza'quë? ⁷ ¿Ca na nguiu narunë sirvë ziquë suldadë perè rállëll por gashtë nanápëll? ¿Chull rcabní hiaguë uvë perè ráudi'ill nashi shtë hiaguë ni? Grë vëquërë naquëhapë ma ¿pë ruu'di'ill lechë? ⁸ Adè rúnëdi'i të llgabë de quë di'dzë rë' na shgabë nguiu sulamëntë purquë lëy nabëquë'è Moisés rni'i igual. ⁹ Rni'i lëy shtë Dios: “Adè rgúdi'il guë'shu rua' ngunë naná rguitsë trigu”. Pues clarë nahin; adè quëgní'idi'i Dios di'dzë rë' purquë rga'a ldu'u më ra ngunë ¹⁰ sino nahin tubi comparaciuni parè lë'è hia'a. Lëy ni naescritë parè bien shtë hia'a. El quë naraa'në lu guiu'u nu el quë narcabní bë'dchi, guërüpë rall runë rall dchi'ni purquë cuezë rall dzë

gunë rall recibir partë shtë cusechë narunë tucarë cadë lë'è rall. ¹¹ Iurní bëcabní na'a bë'dchi narne'e vidë cubi parè lë'è të. ¿Pë llua'a të na mal si guëdë'në na'a recibir cusë material de lë'è të? ¹² Pues si stubi mënë napè derechë gúnëll recibir cusë material shtë të, másru'u derechë napè na'a guëdë'në na'a recibir cusë ni.

Perè adè guná'bëdia'a niétiquë de lë'è të. Rua'a ldu'u na'a grë cusë durë; gudilli na'a gashtë shtë na'a parè másru'u guërë'tsë diza'quë shtë Cristo. ¹³ Nané të de quë ra narunë dchi'ni la'ni iádu'u ru'bë, quëhunë rall recibir partë ra cusë nardë'è mënë ziquë ofrendë lu Dios. Ra naná quëhunë dchi'ni rua' bëcu'guë, runë rall recibir tubi partë shtë ra ma naguc ofrecërë lu bëcu'guë. ¹⁴ Igual manërë na, lë'è Dadë gunibë'ai' el quë naruadi'dzë diza'quë shtë më, gúnëll recibir lo quë narquínill; guëdë'è ra shmënë Dios lo quë narunë tucarë cá'all. ¹⁵ Perè na nunquë guná'bëdia'a dumí lu të. Nu zac adè quëquë'edia'a ndë'è parè guna recibir dumí shtë të. Mejurë gatia antsë guëdchisú mënë lë'è galërquitë ldua'a nanapa por mudë nanabania entrë lë'è të.

¹⁶ Parè na adè runë nadchínidia'a purquë ruadi'dza diza'quë, purquë ni napè quë guna; zni Shlama gunibë'ai' guna. Pues prubi de na si talè adè guadí'dzëdia'a diza'quë. ¹⁷ Por ni si talè guadi'dza diza'quë sulë por prupi voluntá shtëna, runë tucarë tubi premi cahia; perè quëhuna cumplir purquë nahin mandadë shtë Dadë; nahia ziquë tubi muzë nanapë quë gunë dchi'ni por la fuersë. ¹⁸ ¿Pë premi napa iurne'? Nahin de quë quëadi'dza diza'quë lu ra mënë, perè adè rúnëdia'a cubrë ni tubi centavë. Quiere decir adè quëhúnëdia'a cubrë lu ra mënë aunquë napa derechë cahia ayudë shtë rall.

¹⁹ Nádia'a bajo ordë shtë ra mënë, perè nahia siervë shtë mieti të parè guna gan másru'u mënë parè Cristo. ²⁰ Iurë guquërela entrë ra më is-

raelitë, nahia cumë lë'ë rai' parë guna gan lë'ë rai' por Cristo. Iurë nanúa entrë ra naná bajo ordë shtë lëy, pues nahia cumë lë'ë rai' tē parë guna gan lë'ë rai' por Cristo. ²¹ Iurë nanúa entrë ra naguënëdi'i lëy shtë Dios, nahia ziquë lë'ë rai' parë guna gan lë'ë rai' por Cristo. Adë rúnëdi'i cuntienë ndë'ë de quë nápëdia'a rëspëti parë lëy shtë Dios, sino guca ziquë lë'ë rall tē gac bē'a rall verdá shtë Dios nu gac rall shmënë Cristo. ²² Iurë nanúa ladi ra nadë rialdídi'i ldu'i con guëdubinú ldu'u rai', nahia ziquë lë'ë rai' tē parë guna gan lë'ë rall; tsaldí ldu'u rall más. Quiere decir, guquërela ziquë cualquier sahia tē parë guna gan lë'ë rai' por Cristo. ²³ Quëhuna grë ndë'ë parë guërë'tsë diza'quë nu parë guëquitë ldua'a juntë con lë'ë tē por ra cusë za'quë narsëdchini diza'quë.

²⁴ Nanë tē de quë entrë ra narllu'në tubi carrërë, tubsë naná gunë recibir premi. Gulë gubani ziquë el quë narllu'në lu carrërë parë gunë tē recibir premi shtë Jesús. ²⁵ Grëtë' ra narunë preparar parë deportë, rquë'ë guiá'all lo quë adë nazá'quëdi'i. Pues lë'ë rall quëhunë rall zni parë gunë rall recibir tubi premi, tubi corunë shtë guë'ë perë guë'ë ni lueguë rbidchi. En cambi lë'ë hia'a quëdë'na'a dchi'ni durë parë guëdë'na'a recibir tubi premi nanadë tsalúdi'i parë siemprë. ²⁶ Adë rllú'nëdia'a lu carrërë ziquë ciegu; adë quëhúnëdia'a ziquë tubi nguui naná quëgdë'ë golpë lu mbë ²⁷ sino quëgzac zia shcuërpa; quëhuna obligar el mizmë cuerpë shtëna parë guëzu'bë diaguë shcuërpa voluntá shtëna. Zni canihuna; no sea de quë despuësë de bëluá'ahia sahia shti'dzë Dios, guna fallar lu rëglë nu gúnëdia'a gan premi shtë Jesús.

10

Mënë narunë adorar ra figurë

¹ Dadë, rac shtua'a gac bē'a tē de quë ra shtadë guëlü na'a despuësë

bëru'u rai' Egipto, guzë rai' guëa' shcahi nu gudëdë rai' Nisëdu'u Llñi. ² Zni guc ziquë tubi galëriubë nisë parë lë'ë rai' purquë guanaldë rai' Moisés guëa' shcahi nu gudëdë rai' nisëdu'u. Bë'në rai' recibir Moisés ziquë lamë shtë rai'. ³ Grëtë' rai' gudáu rai' con mizmë dau nabëshe'ldë Dios. ⁴ Grëtë' rai' bii' rai' mizmë bebidë nabëdë'ë mē purquë bii' rai' nisë nabëru'u la'ni guë'ë. Guë'ë ni na Cristo nabëshe'ldë Dios parë gúni' compaño lë'ë rai' lu nezë. ⁵ Perë cantidá lë'ë rai' adë bëquítëdi'i ldu'u Dios con lë'ë rai', por ni bēa'në ra cuerpë shtë rai' nezë; guti rai'.

⁶ Grë ndë'ë guzac parë gac bē'a hia'a lla quëhunë Dios; nahin ejemplë tē adë chu guëzëbidi'i ldu'i cusë mal cumë ziquë bē'në ra mënë ni. ⁷ Por ni adë rúnëdi'i tē adorar ra figurë naractsa'u cumë ziquë bē'në bēldá ra mē israelitë. Naescritë la'ni Sagradas Escrituras: “Ra mënë guzubë rall; gudáu rall; bii' rall; lueguë gualdí rall parë guëgui'i rall lu figurë”. ⁸ Nu adë chu guëquënúdi'i sáhi' cumë ziquë bēldá ra mënë ni bē'në rai' nu guti galdë bi tsunë mili mënë tubsë dzë. ⁹ Nu adë chu guëtë'dë prëbë lu Dadë aunquë na mē pacënci. Bēldá ra mënë ni bëtë'dë rall prëbë lu mē nu gudahuë' serpientë lë'ë rai'; guti rai'. ¹⁰ Nu adë chu guëní'idi'i cuntrë Dios cumë ziquë bēldá rai' bē'në rai'; guti rai', bē'në ianglë shtë galguti.

¹¹ Grëtë' ndë'ë guzac ra shtadë guëlü hia'a parë gac bē'a hia'a lla quëhunë Dios. Na escritë ra ejemplë ni la'ni Sagradas Escrituras parë lë'ë hia'a nanabani iurne'. Pues hia blac izë gudëdë; hia parë lë'ë hia'a bēdchini tiempë cubi. ¹² El quë narialdí ldu'i zugá'all firmë lu shnezë Dios; pues gápëll cuidadë tē parë adë ldáguëdi'ill lu duldë. ¹³ Cualquier cusë mal nartë'dë mëdzabë lu hia'a, igual nahin ziquë rdëdë lu los de más mënë, perë rac tsaldí ldu'u tē shti'dzë Dios. Lë'ë mē jamás adë guësá'nëdi'i mē lë'ë tē; guëne'e mē pudërë parë gunë tē gan lu ra cusë mal. Iurë

guëdchini tubi cusë mal, iurní Dios guëne'e më pudërë parë guërú'ul la'ni ra cusë ni parë adë guëazë guétëdi'il lu shnezë më sino gáquël firmë.

¹⁴ Por ni bëchi narac shtua'a, gulë bëllu'në catë runë mënë adorar ra figurë. ¹⁵ Quëgnia'a lu të cumë ziquë ra nardë'ë cuendë. Gulë bë'në juzguë si talë na verdá lo quë naquëgnia'a iurne'. ¹⁶ Iurë rdëá hia'a nu rdi hia'a la'ni copë nabë'në ldai' Dios, nu rdë'ë hia'a graci lu më por vini ni, nahin tubi sëñi de quë quëdë'na'a recibir ra bendición naze'dë por galguti shtë Jesús. Nu iurë rdáuha'a guetështildi naná rllullë, na sëñi de quë unidë na hia'a con Cristo nu nadápa'a tratë con lë'i'. ¹⁷ Aunquë cantidá na hia'a, pues quëháuha'a pedasë shtë tubsë guetështildi; na hia'a tubsë cuerpë purquë unidë na hia'a con el quë naná guetështildi verdaderë.

¹⁸ Gulë guna'zi stubi ejemplë shtë naciuni Israel. Ra bëshuzi nabë'në dchi'ni la'ni iádu'u, iurë gudáu rai' belë shtë ma nabë'në mënë ofrecërë lu Dios, rac bë'a hia'a de quë lë'ë rai' napë rai' tratë con Dios. ¹⁹ Adë quëgní'idia'a de quë ra figurë naractsa'u, napë rahin valurë, nilë adë quëgní'idia'a de quë belë naná guc ofrecërë lu ra figurë, lasaquin. Aquëdi'i. ²⁰ Lo quë nacagnia'a na, lë'ë ra mënë nanádi'i më israelitë, iurë quëhunë rall ofrecërin lu bëcu'guë, quëhunë rall ofrecërin lu mëdzabë mal, lëdë lu Diósëdi'i. Adë rac shtú'udia'a lë'ë të gapë të tratë con mëdzabë. ²¹ Adë nídi'i mudë gu të la'ni copë shtë Dadë Dios nu al mizme tiempë gu të la'ni copë shtë mëdzabë. Nídi'i mudë gau të lu mellë shtë Dadë nu mizme tiempë gau të lu mellë shtë mëdzabë. Adë nídi'i mudë gúnël adorar ra dzanë nu gúnël adorar Dios mizme tiempë. ²² ¿Gu rac shtu'u të guëldënú më lë'ë të? ¿Gu napë të más fuersë quë lë'ë më?

Libertá nanapë ra shini Dios

²³ Perë lë'ël rní'il librë nal parë gúnël lo quë narac shtú'ul. Perë rnia'a lul, grë cusë adë rúnëdi'i

compañi parë guësë Espíritu Santo lë'ël. Verdá nadápa'a libertá parë guëdë'na'a zihani cusë, perë lëdë grëdi'i quëhunë compañi parë su firmë sa' hia'a lu shnezë më. ²⁴ Runë tucarë quili nguü bien shtë sáhi', lëdëdi'i bien shtë mizme lë'ël.

²⁵ Gulë gau grëtë' lo quë nardú lu llguëa' sin adë rna'bë dí'dzëdi'il si na bien u na mal según creenci shtënl ²⁶ purquë lë'ë guë'dchiliu nu grëtë' lo quë nananú lu guë'dchiliu, rnibë'a Dadë Dios.

²⁷ Si talë tubi sa'l nanadë rialdíd'i ldu'i shti'dzë Dios perë quëhúnëll invitar lë'ël gaul lídchill, pues gudáu grë lo quë nagunë rall sirvë lul sin quë adë rna'bë dí'dzëdi'il si lë'ë cumidë gua delantë lu ra figurë. ²⁸ Perë si talë tubi guëni'i lul: "Belë rë' guc ofrecërë ziquë ofrendë lu ra figurë", iurní adë ráudi'il belë ni, no sea gúnël dañi parë lë'ë sa'l naguni'i dí'dzë ni lul. ²⁹ Quëgnia'a ndë'ë parë bien shtë sa'l, parë adë gúnëdi'il dañi fe shtë sa'l, lëdëdi'i purquë nal débil con creenci shtënl.

Si talë tubi sa'l quëgna'bë dí'dzëll: "¿Pëzielú conductë shtëna gac cunformë con llgabë shtë sahia? purquë nahia librë. ³⁰ Si talë rdë'a graci lu Dios por lo quë narauha, ¿pëzielú runë mieti juzguë conductë shtëna si fuërë nahia pecadurë?" ³¹ Perë rnia'a lu të, si rau të u ruu' të u cualquier stubi cusë, gulë bë'në grë cusë parë gunë mieti alabar Dios. ³² Adë chu quëréldëdi'i manërë parë ldaguë los de más sa' të lu duldë, nilë por ra më israelitë, ni por ra nanádi'i më israelitë, ni por ra grupë shtë shmënë Dios. ³³ Règlë shtëna na zndë'ë: adë rúnëdia'a ofender ra sahia; mejurë rac shtua'a guëquitë ldu'u rall; adë rguilia bien shtë na sino bien shtë los de más sahia të parë gac salvar rai'.

11

¹ Gulë tsagla'guë ejemplë shtëna ziquë tsagla'ga ejemplë shtë Cristo.

Règlë parë ra na'a naná rdëá

2 Bëchi, rquitë ldua'a purquë siemprë rëagná ldu'u të na nu zia gla'guë të enëshansë nabëluá'ahia lu të. 3 Perë rac shtua'a gac bë'a të Cristo na cabësë shtë ngui nu lë'ë ngui na cabësë shtë tsé'li' nu Dadë Dios na shlamë Cristo. 4 Si tubi ngui rë'au guëc ngui iurë lë'ë ngui quëhúni' oraciuni, u iurë quëadí'dzi' diza'quë naná ze'dë de Dios, quëhunë ngui ni desprëci el quë naná cabësë shtë ngui. 5 Perë si tubi na'a adë rë'audi'i guëc na'a iurë quëgná'bëll lu Dios u iurë quëadí'dzëll diza'quë, quëhúnëll desprëci el quë naná cabësë shtë na'a. Iguall nall ziquë na'a naná rchuguë guëdubi guitsë guëc rall. 6 Si talë tubi na'a adë rë'audi'i guëc na'a, mejurë chuguë guitsë guëc na'a tubigasë, perë si talë parë lë'ëll nahin shtu parë chuguë guitsë guëqui' u guëga'a guëc na'a, napë quë guë'au guëc na'a. 7 Lë'ë ngui adë rqui'nidi'i guë'au guëc ngui purquë lë'ë ngui quëhúni' representar personë shtë Dios nu rabtsë'ë ngui gluri shtë Dios, perë na'a quëhúni' representar personë nu pudërë shtë ngui. 8 Iurë bëntsa'u Dios lë'ë ngui, adë bë'nëdi'i formar lë'ë ngui de cuerpë shtë na'a sino bë'në më formar lë'ë na'a de cuerpë shtë ngui. 9 Lë'ë më bëntsa'u më tubi na'a purquë bëqui'ni ngui lë'ë na'a. Adë bëntsa'udi'i më lë'ë ngui por nicidá shtë na'a. 10 Por ni rqui'ni guë'au guëc na'a ziquë sëni de quë lë'ë ngui na cabësë shtë na'a nu runë tucarë guë'au guëc na'a ziquë sëni de quë quëhunë rai' respëti lu ra ianglë. 11 Cumë unidë na shmënë më por Cristo, lë'ë ngui nápëdi'ill vidë sin lë'ë na'a nu lë'ë na'a nápëdi'ill vidë sin por lë'ë ngui. Rqui'ni ngui na'a; ra na'a rqui'ni ngui. 12 Ziquë lë'ë na'a guc formári' de ngui, también lë'ë ngui nápi' vidë por lë'ë na'a. Pues grëtë' cusë ze'dë de Dios.

13 Gulë bë'në juzguë mizmë lë'ë të si talë na correctë guëna'bë tubi na'a lu Dios sin quë në'audi'i guëc na'a. 14 Mizmë llgabë la'ni ldu'u hia'a rni'i de quë si talë tubi ngui nápëll gui-

tsë guëqui' llëduni, nahin tubi shtu 15 perë parë tubi na'a si talë guitsë guëqui' na llëduni, nalë nasa'a nahin parë lë'i' purquë zni bëtë'ë Dios guitsë guëqui' parë guësé'auhin guëqui'. 16 Si talë chu adë nádi'i de acuerdë nu rac shtú'ull gúnëll cuntrë enëshansë rë', pues rqui'ni gac bë'all de quë lë'ë na'a, ni los de más grupë shtë shmënë Dios, nápëdi'i na'a stubi custumbrë.

Manërë narunë tucarë gaul la Santa Cena

17 Mientras quëgnehia cunseju parë lë'ë të, nanú stubi cusë narunë të perë adë nádi'in naza'quë. Quëhunë të cusë dzabë. Iurë rdëá të parë gunë të alabar Dios, nádi'in parë bien shtë të sino quëhunë të mal. 18 Primërë puntë iurë rdëá të, nanú divisioni entrë lë'ë të; adë na të unídëdi'i. Zni rinia nu llúa'ahia nahin verdá. 19 Pues rqui'ni tsu divisioni entrë lë'ë të parë gac bë'a mieti chu na shmënë Dios de verdá. 20 Perë iurë rdëá të parë gau të shtse shtë Dadë, lëdëdi'i na shtse shtë Dadë purquë nádi'in ziquë bë'në më ordenar. 21 Iurë rau të, cadë tubi të rguibëllú lu sa' të parë gau të lu shtse nanua'a të mientras stubi sa' të nápëdi'i pë gáuhi'; stubi tantë të rzuu'dchi të con vini. 22 ¿Pëllë adë nápëdi'i të lidchi të catë rau të, catë ruu' të? ¿Pë adë nápëdi'i të respëti parë los de más shmënë Dios? nu rgul shtu shtë sa'l nabënápëdi'i. ¿Pë guënia'a lu të iurní? ¿Guëní'ihia na të më za'quë? Aquëdi'i.

Shtse shtë Dadë
(Mt. 26.26-29; Mr. 14.22-25;
Lc. 22.14-20)

23 Bëluá'ahia lë'ë të lo quë bëna recibir de lë'ë Dadë. Na zndë'ë. Mizmë gue'lë bë'në mëntë traicionar lë'ë Dadë Jesús, guna'zi më guetështildi. 24 Despuësë de bëtë'ë më graci lu Dios, iurní bëshullë më guetështildi nu guni'i më: "Gulë gau ndë'ë; shcuërpa ndë'ë. Bëllullin por bien shtë të. Gulë gauhin parë guëagná ldu'u të galguti shtëna." 25 Zni zac despuësë lë'ë shtse gualú, guna'zi më copë shtë vini nu guni'i

më: “Ndë'e na copë narunë cuntienë conveñi cubi naná selladë por rënë shtëna. Cadë vësë gu të vini ni, gulë bëagná ldu'u të galguti shtëna.”
²⁶ Cadë vësë rau të guetështildi nu ruu' të vini lu Santa Cena, quëglua'a të stubi vësë más pë runë significar galguti shtë Jesús hashtë guëabré më stubi.

Gulë gapë rëspëti parë shtse shtë Dadë

²⁷ Rqui'ni gápël cuidadë. Cualquier nanagáu guetështildi u nanagú la'ni copë shtë Dadë sin quë nápëdi'll rëspëti, quëhúnëll tubi duldë cuntrë cuerpë nu rënë shtë Dadë. ²⁸ Por ni cadë tubi të rqui'ni gunë të juzguë manërë nanabánil antsë gaul guetështildi nu antsë gul vini. ²⁹ El quë naráu nu el quë naruu' la Santa Cena sin quë nápëdi'i rëspëti lu cuerpë shtë Jesús, quëgsëdchini nguui ni cashtigu parë mizmë lë'ëll. ³⁰ Por ni zihani lë'ë të rac llu'u të; nápëdi'i të fuersë, nu zac nanú bældá ra sa' të guti rai'. ³¹ Perë si talë guëdë'na'a juzguë conductë shtëna'a, iurní adë gúnëdi'i më juzguë lë'ë hia'a. ³² Perë iurë runë më cashtigu lë'ë hia'a, nahin parë adë gáquëdi'i hia'a condenadë con los de más mënë shtë guë'dchiliu.

³³ Zni bëchi narac shtua'a, iurë rdëá të parë gau të shtse shtënë më, gulë cuezë los de más sa' të antsë gau të. ³⁴ Si talë tubi të rldiá'nël, gulë gau cumidë lídchil të parë Dios adë gúnëdi'i më cashtigu lë'ël iurë nardëá të. Los de más asuntë guna rëglin iurë gueldë guënahia lë'ë të.

12

Don narzëlaa'dchi Espíritu Santo

¹ Bëchi, rac shtua'a gac bë'a të shcuendë ra don narzëlaa'dchi Espíritu Santo parë cadë tubi de lë'ë hia'a. ² Nanë të bien iurë nianá na të mënë nadë guënédi'i Dios, guanaldë të tëchi ra figurë nanápëdi'i vidë. Zni bë'në të según lo quë nabëlua'a mënë lë'ë të. ³ Por ni, rac shtua'a gac bë'a të tubi më naquëbezënú Espíritu

Santo la'ni ldu'i, nunquë guëni'idi'll nacondenar Jesús. Nu zac sulë por pudërë shtë Espíritu Santo guëni'i mënë Jesús na el quë nanapë dereché parë guëribé'ai' guëdubi guë'dchiliu.

⁴ Cadë tubi hia'a bédë'na'a recibir don nabëzëlaa'dchi Espíritu Santo. Zihani clasë pudërë rzëlaa'dchi më perë tubsë Espíritu nanú. ⁵ Nanú zihani manërë parë gunë mieti sirvë lu Dios, perë rdë'na'a sirvë tubsë Dadë. ⁶ Nu zac nanú zihani resultadë gurënë perë tubsë Dios, el quë narunë parë gunë mieti dchi'ni. ⁷ Cadë tubi mieti bë'ni' recibir don nabëzëlaa'chi Espíritu Santo të parë grë hia'a guëdë'na'a provëché. Fuersë ni rlua'a por lo quë naquëhunë nguui. ⁸ Mizmë Espíritu quëgne'e llni nu pudërë parë guadi'dzë nguui con más llni ru'bë. Parë stubi mënë mizmë Espíritu quëgdë'ëi' fuersë parë ruadi'dzë nguui clarë di'dzë naze'dë de Dios. ⁹ Stubi mënë rúni' recibir fe por mizmë Espíritu. ¹⁰ Stubi rúni' recibir pudërë parë gunëáquëll ra narac llu'u por mizmë Espíritu. Stúbi' rúni' recibir pudërë parë gúnëll milagrë. Stubi rúni' recibir fuersë parë guadi'dzëll diza'quë naná ze'dë de Dios. Stúbi' rúni' recibir pudërë parë gac bë'all guadë na espíritu falsë nu guadë na espíritu verdaderë. Stubi mënë runë recibir fuersë parë guadi'dzëll dizë na nunquë bësë'dëdi'll. Hia stubi mënë rúni' recibir fuersë nu pudërë parë guadi'dzëll pë runë cuntienë ra di'dzë gurënë. ¹¹ Grëtë' ra cusë rë' ze'dë de Espíritu Santo naná rne'e llni parë cadë tubi mieti según lo quë narni'i ldu'u Espíritu.

Grë hia'a na hia'a ziquë tubsë cuerpë

¹² Grë ra shmënë Cristo na ziquë tubi cuerpë nanapë zihani partë. Aunquë zihani na ra partë shtë cuerpë, nahin tubsë cuerpë. ¹³ Pues grë hia'a, mënë israelitë nu ra mënë nanádi'i më israelitë, ra naná bajo ordë shtë ra mënë, nu ra nanapë libertá, grë hia'a bëáca'a tubsë cuerpë

por lo què nabè'nè Espíritu Santo. Bè'nè mè punèrè cadè tubi hia'a la'ni cuerpè. Cadè túbia'a bédè'na'a recibir mizmè Espíritu naze'dè de Dios.

¹⁴ Tubi cuerpè napè zihani partè, lédèdi'i tubsè partè. ¹⁵ Si talè guèa' hia'a guèni'i: “Adè nádia'a guia'a cuerpè; por ni adè nádia'a partè shtë cuerpè”, lédè por nídi'i guèa' hia'a naseparadè parè lè'è cuerpè. ¹⁶ Si talè diága'a guèni'i: “Adè nádia'a slu; por ni adè nádia'a partè shtë cuerpè”, lédè por nídi'i diága'a nasaparadè parè lè'è cuerpè. ¹⁷ Si talè guèdubi cuerpè na slu, ¿lallè guínia'a iurní? Si talè guèdubi cuerpè na tubi diaguè, ¿lallè tsúllia hia'a iurní? ¹⁸ Perè Dios bèzú cadè tubi partè shlugarin catè runè tucarè nu catè guc shtu'u mè. ¹⁹ Si talè grètè' nahin tubsè partè, pues nádi'i cuerpè completè iurní. ²⁰ Perè iurne' nanú zihani partè perè tubsè cuerpè.

²¹ Slu hia'a adè gáquèdi'i guèni'i lu guia'a hia'a: “Adè rquí'nidia'a lè'èl”. Nu zac guèca'a adè gáquèdi'i guèni'in lu guèa' hia'a: “Adè rquí'nidia'a lè'èl”. ²² Al contrari, ra partè shtë cuerpè nanápèdi'i fuersè, partè ni más lasac parè cuerpè. ²³ Ra partè shtë cuerpè narni'i hia'a nápèdi'in hunurè, rácuhin con más hunurè; ra partè nanádi'i nasa'a, quèdè'na'a tratar con más cuidadè. ²⁴ Ra partè shtë cuerpè namás nasa'a rquí'nidi'in mizmè cuidadè. Dios bè'ni' punèrè grètè' partè shtë cuerpè según voluntá shtë mè. Ra partè narquí'nia'a menos, bédè'è mè más hunurè parè partè ni ²⁵ tè parè adè tsúdi'i ni tubi divisioni ladi cuerpè sino què cadè partè shtë cuerpè gapin cuidadè por los de más sáhi'. ²⁶ Si talè tubi partè shtë cuerpè quèzac zi u pè raquin, guèdubi cuerpè quèzac zi iurní. Si talè tubi partè quèhunin recibir hunurè, pues guèdubi cuerpè rquitè ldu'in iurní.

²⁷ Pues bien, lè'è hia'a na hia'a cuerpè shtë Cristo; cadè tubi de lè'è hia'a na hia'a partè shtë cuerpè ni. ²⁸ Zni Dios bè'nè ordenar pè gunè

cadè tubi shmènè mè. Primèrè gululè mè ra poshtë, segundè lugar gululè mè ra naruadi'dzè diza'què naná ze'dè de Dios. Tecèrè lugar gululè mè ra mèsè narlua'a shti'dzè mè; cuartè lugar ra narunè milagrè, iurní ra narunèac ra narac llu'u. Nu gululè mè ra narunè compa'ni, nu ra narnibè'a, nu ra naruadi'dzè stubi dizè. ²⁹ ¿Ni mudè grètè' hia'a na hia'a poshtë? ¿Ni mudè grètè' hia'a na hia'a ra naruadi'dzè diza'què naze'dè de Dios? ¿Ni mudè grètè' hia'a na hia'a mèsè, u guèdèna'a milagrè, ³⁰ u nápa'a pudèrè parè gunéaca'a ra narac llu'u, u grètè' hia'a rac ruadí'dza'a dizè gurènè? ¿Ni mudè grè hia'a rac guèní'ia'a pè runè cuntienè ra dizè ni? Pues clarè nahin; lédè znídi'in. ³¹ Gulè guc shtu'u lo què narzèlaa'chi Espíritu Santo, lo què narunè compa'ni más grè ra shmènè mè. Iurne' guèluá'ahia lè'è tè lo què naná mejurè què grè ra cusè rè'.

13

¹ Si talè raca ruadi'dza dizè shtë mènè nu ra dizè shtë ra ianglè, perè adè rac shtú'udia'a sahia, nápèdia'a amor, nahia ziquè gambanè nanídi'i chahi'; rsédchidi'in bien. Nahia ziquè cha' platí narsédchidi'i bien. ² Talè raca ruadi'dza lu mènè di'dzè naze'dè de Dios perè adè nápèdia'a amor, niétiquè nahia. Talè nanèa grè clasè secretè shtë mènè; talè riasèhia guèdubi naná rsè'dè mènè lu guè'dchiliu, nu si talè rialdí ldua'a Dios con guèdubinú ldua'a hashtë guèdchisú Dios ra dani lua, perè rac shtú'udia'a sahia, niétiquè nahia. ³ Talè qui'dza grè nanapa ca'a mènè; talè guna intriegu shcuropa parè tsequi lu gui'i, perè adè rac shtú'udia'a sahia, niétiquè nahia. Adè bè nápèdia'a iurní.

⁴ El què nanapè amor nápèll pacènci; nazá'quèll. Humildè nall. El què narac shtu'u sáhi', adè rzébidi'i ldú'ull pè shtë sáhi'; adè runè nadchínidi'ill lu sáhi'. ⁵ Gúnèll lo què narac shtu'u sáhi', lédèdi'i lo què

narac shtú'ull. El quë narac shtu'u sáhi', adë rldëdi'ill; adë nápëdi'ill mal llgabë. ⁶ Nápëdi'i nguiu ni gustë iurë quëhunë mënë duldë. Mejurë rëuu' ldú'ull iurë ria mënë shnezë Dios nu iurë adë rní'idi'i mënë bishi. ⁷ El quë nanapë amor, nunquë rní'idi'ill cuntrë sáhi'. Rialdí ldú'ull sa'll na më za'quë. Nápëll confiansë tsanaldë sa'll shnezë Dios. Rua'a ldú'ull lu grë cusë durë.

⁸ Amor shtë Dios adë tsalúdi'in, perë guëdchini tiempë tsalú di'dzë naruadi'dzë mënë con pudërë shtë Dios. Guëdchini tiempë adë guadí'dzëdi'i mënë stubi dizë. Guëdchini tiempë lo quë nariasë hia'a, tsaluhin. ⁹ Du'psë riasë hia'a ne'; zihani cusë adë riasëdi'i hia'a. Ra narni'i di'dzë naze'dë de Dios, también runë faltë parë riasë rall grë cusë ¹⁰ perë iurë guëdchini Jesús con guë'dchiliu cubi, grë lo quë nádi'i completë, tsaluhin. ¹¹ Tiempë nahia llguë'në, biadi'dza ziquë llguë'në. Bëna llgabë ziquë llguë'në. Bëna juzguë ziquë llguë'në, perë iurë bësa'na grë cusë shtë galëllguë'në, guaru'ba. ¹² Rnádi'i hia'a ra cusë clarë iurne'. Riasëdi'i hia'a por completë. Ziquë rna hia'a lu guë'guanë gushë, rluá'adi'i bien luhin perë tubi dzë guëná hia'a bien. Guëná hia'a lu Dios. Riasë hia'a du'psë ne', perë dzë ni tsasë hia'a ziquë Dios nanë më lë'ë hia'a. ¹³ Tsunë cusë nápëdi'in fin: fe, esperansë, nu amor. Delantë lu Dios amor na mayurë.

14

Enseñansë parë el quë naruadi'dzë dizë gurënë

¹ Gulë guni'i ldu'u gapë të más amor parë sa'l nu gulë gudili pudërë narne'e Espíritu Santo parë guadí'dzëll shti'dzë Dios. ² Ra mieti naruadi'dzë dizë gurënë quëadi'dzëll lu Dios, lëdë lu mënëdi'i, purquë ni tubi adë chu riasëdi'i lo quë narni'i mënë ni. Ruadí'dzëll por pudërë shtë Espíritu Santo, perë di'dzë ni naga'chi parë los de más sa'll. ³ Perë en cambi

el quë naruadi'dzë di'dzë naze'dë de Dios, quëadi'dzëll lu ra sa'll të parë tsaldí ldu'u rai' más nu parë su rall firmë lu shnezë Dios. Rdë'll cunseju parë bien shtë sa'll. ⁴ El quë naruadi'dzë dizë gurënë, rúnëll parë bien de mizme lë'ëll, perë el quë naruadi'dzë di'dzë naze'dë de Dios, rúnëll bien parë tsasë grupë shtë shmënë Dios ra enseñansë shtë më.

⁵ Na rac shtua'a de quë grëtë' të gapë të fuersë parë guadi'dzë të dizë gurënë, perë más rac shtua'a guadi'dzë të di'dzë naze'dë de Dios; pues más lasac el quë naruadi'dzë diza'quë quë mënë narac ruadi'dzë dizë gurënë. Shti'dzë mënë naruadi'dzë dizë gurënë, lasáquëdi'in parë los de más sáhi' si talë nídi'i tubi narni'i pë runë cuntienë ra dizë gurënë; napë quë guëni'ill pë runë cuntienë ra di'dzë të napë shmënë Dios provëchë. ⁶ Por ni bëchi, si talë na guëdë guënahia lë'ë të nu guadi'dza stubi dizë nanadë riasëdi'i të, adë guëllu'idi'in parë lë'ë të. Rqui'ni guadi'dza lu të enseñansë nabëlua'a Dios lua u tubi di'dzë nabëna recibir de lë'ë më u tubi di'dzë naze'dë de lë'ë më u tubi enseñansë shtë më; iurní si gunë të provëchë.

⁷ Ne' guënia'a tubi comparaciuni. Ra gui'bë músiquë nanápëdi'i vidë ziquë flauta u tubi arpa, si talë adë riubëdi'in clarë, ¿lla gac bë'a mieti pë ru'ldin, guadë na piesë naguëna'zin? ⁸ Nu lu tubi guërru, si talë lë'ë cha' trompetë riubëdi'in clarë ¿chull gunë preparar parë guëná'zill guërru? ⁹ Mizmë zac lë'ë të, si talë ruadí'dzëll tubi dizë nanadë riasëdi'i mieti, ¿llallë gac bë'a mieti guadë naquëgní'il? No sea shti'dzëll na ziquë tubi naruadi'dzë sulë mbë. ¹⁰ Nanú zihani dizë naruadi'dzë mënë la'ni guë'dchiliu; grëhin nanú shnézi'. ¹¹ Perë si talë adë riasëdia'a dizë shtë stubi naruadi'dzë, nahia ziquë tubi më zitu parë lë'ë mënë ni nu lë'i' na ziquë më zitu parë na. ¹² Por ni hia quë lë'ë të rac shtu'u të gapë të pudërë nu llni shtë Espíritu

Santo, gulë guna'bë lu Dios por pudërë parë guadí'dzël enseñansë të tsaldí ldu'u mieti shti'dzë Dios más.

¹³ Zni na el quë naruadi'dzë di'dzë gurënë, napë quë guená'bëll lu Dios të parë guëdë'ë më pudërë parë guëní'll pë runë cuntienë di'dzë ni. ¹⁴ Si talë ruadi'dzënúa Dios con di'dzë gurënë, quëgna'ba lu Dios con espíritu shtëna, perë adë quëgúdia'a provëchë parë shgaba cumë riasédia'a di'dzë ni. ¹⁵ ¿Pëllë guna iurní? Guëna'ba lu Dios con espíritu shtëna nu zac guëna'ba lu më con dizë nariasë mieti. Gulda ra labansë con espíritu shtëna nu zac con di'dzë nariasëhia ¹⁶ purquë si talë quëadi'dzënuDios nadë más con espíritu shtënell, el quë narquë diaguë, el quë nadë bë'nëdi'i recibir pudërë shtë Espíritu ziquë lë'ëll, adë gúnëdi'ill gan tsasëll shti'dzël. Nu adë gáquëdi'ill guëní'll: "Nia Dadë", iurë tsalú oraciuni, iurë rdë'ël graci lu më. Nguiu ni adë riasëdi'ill lo quë narní'il. ¹⁷ Pues bien quëgdë'ël graci lu më perë parë stubi sa'l adë nápëdi'ill provëchë la'ni ldú'ull. ¹⁸ Quëgdë'a graci lu Dios de quë na ruadi'dza di'dzë gurënë por pudërë shtë Espíritu Santo más quë grëtë' mënë ¹⁹ perë catë rdëá grupë shtë shmënë Dios, más rac shtua'a guënia'a ga'i di'dzë nariasë mënë quë chi'i mili di'dzë nanadë riasëdi'i mënë. Iurë ruadi'dza, rac shtua'a guëluá'ahia di'dzë naná parë bien shtë mieti.

²⁰ Bëchi, adë rúnëdi'i të ziquë llguë'në nadë rac bë'adi'i guadë naná bien nu guadë naná mal, perë en cuantë ra cusë mal, rac shtua'a gac të ziquë më gushë nardë'ë cuendë. Rac shtua'a gac të llguë'në inocentë en cuantë ra cusë dzabë. ²¹ Naescritë la'ni librë shtë lëy: "Guadi'dza lu naciuni rë' stubi dizë gurënë. Mënë zitu guëni'i rall shti'dza, rni'i Dadë." ²² Zni na, ra dizë gurënë naruadi'dzë mënë por pudërë shtë Espíritu Santo, na rahin ziquë sëñi parë ra nadë rialdídi'i ldu'i Dios, lédëdi'i parë ra narialdí ldu'i shti'dzë më. En cambi el quë naruadi'dzë diza'quë naná ze'dë

de Dios, nahin ziquë sëñi parë ra narialdí ldu'i shti'dzë më, lédëdi'i parë ra nanadë rialdídi'i ldu'i. ²³ Iurë grupë shtë shmënë Dios rdëá, si talë grëtë' quëadi'dzë stubi dizë por pudërë shtë Espíritu Santo nu ze'dë tsuté ra nadë rialdídi'i ldu'i, u ze'dë tsuté mënë nadë rac bë'adi'i shcuendë ra cusë ni, iurní guëni'i rall rac luguë të. ²⁴ Perë si talë grëtë' të quëadi'dzë di'dzë naze'dë de Dios nu tsuté tubi nanadë rialdídi'i ldu'i diza'quë, u mënë nadë bësë'dëdi'i shti'dzë më, iurní gunguë bë'a nguui ni duldë shtënell nu shti'dzë të gunë juzguë lë'ëll. ²⁵ Grëtë' cusë naga'chi la'ni ldu'u nguui ni, guëru'uin lu llni nu iurní guëzullíbill lu më; guëní'll llëru'bë na pudërë shtë Dios. Guëní'll Dios quëbezënúhi' lë'ë të de verdá.

Iurë tsu cultë, gaquin con ordë

²⁶ Pues iurní bëchi, iurë rdëá të, si tubi de lë'ë të nápël tubi cantë, stubi të napë tubi enseñansë, stúbill rac shtú'ull guëni'ill di'dzë gurënë, stubi nguui rac shtu'u guëni'ill di'dzë nabë'nëll recibir de Dios, stubi të rac shtú'ul guëni'il pë runë cuntienë ra di'dzë gurënë; bien nahin. Nadë más gulë bë'në grë ni parë tsaldí ldu'u ra shmënë Dios más. ²⁷ Iurë ruadí'dzël stubi clasë dizë, pues biadi'dzë chupë u por más tsunë të nu por turnë. Nu zac rqui'ni tubi naguadi'dzë pë runë cuntienë dizë ni. ²⁸ Si talë nídi'i naguëni'i shcuendë di'dzë ni, mejurë adë guadí'dzëdi'il lu grupë shtë shmënë Dios. Mejurë guadí'dzënuDios la'ni ldú'ul guitsë guitsë. ²⁹ Nu si talë guadí'dzël diza'quë naze'dë de Dios, pues guëni'i chupë mieti u tsunë ra mënë narëta'; hia los de más gunë rai' juzguë lo quë naguni'i ra nguui ni. ³⁰ Perë si talë Dios guënë'ei' galërac bë'a parë stubi sa' të naquëbezë nga'li, iurní lë'ë naguna'zi di'dzë primërë, guëac dchi; adë tsaglá'guëdi'i guadí'dzëll. ³¹ Manërë ni grëtë' të narunë recibir di'dzë naze'dë de Dios, gulë biadi'dzë tubi por tubi të parë grëtë' të tsasë'dë të nu gunë të provëchë ra di'dzë

ni. ³² El què naruadi'dzë diza'quë naze'dë de Dios, pues el mizmë lë'ëll nápëll pudërë parë guadí'dzëll u parë adë guadí'dzëdi'ill. ³³ Dios adë rsëdchínidi'i' desordë sino rquitë ldu'u më iurë tsu cultë con ordë. Zni rluá'ahia ra grupë shtë shmënë Dios, ra nabëzunë më almë shtë rai'.

Ziquë na custumbrë entrë grë ra shmënë Dios, ³⁴ ra na'a adë nápëdi'i rall derechë parë guadi'dzë rai' lu cultë; adë bëtë'ë Dios sí parë guadi'dzë rai' sino gac rai' obedientë ziquë cagnibë'a më la'ni lëy. ³⁵ Si talë rac shtu'u tsasë rai', guëna'bë di'dzë rai' lu tse'lë rai' lídchi' purquë nádi'i bien si talë tubi na'a guadi'dzëll lu cultë.

³⁶ Napë quë gac bë'a të de quë shti'dzë Dios adë guzublúdi'i con lë'ë të nu nádi'i të lúniquë mënë nabë'në recibir shti'dzë më. ³⁷ Si talë tubi të rní'íl bë'nël recibir diza'quë naze'dë de Dios, u si talë cagní'íl ruadí'dzël por pudërë shtë Espíritu Santo, napë quë gac bé'al lo quë naquëquëa'a ndë'ë nahin tubi mandadë shtë Dadë Dios. ³⁸ Perë si talë adë nédi'i nguiu gac bé'all nahin verdá, pues gulë bësa'në lë'ëll lu nacahi shtënell. ³⁹ Bëchi, gulë guni'i ldu'u parë gapë të pudërë parë guadi'dzë të diza'quë naze'dë de Dios; adë rcádi'i të guadi'dzë ra mënë stubi dizë ⁴⁰ perë gulë bë'në grë cusë con ordë, lëdëdi'i con desordë.

15

Guashtë Cristo ladi ra tégulë

¹ Iurne' bëchi, rac shtua'a guëagná ldu'u të diza'quë naná biadi'dza lu të. Bë'në të recibirin nu tsagla'guë rianaldë të nezë shtë më con guëdubinú ldu'u të. ² Por diza'quë ni nasalvar të si talë tsagla'guë të lo quë nabëluá'ahia lë'ë të. Nasalvar të si gualdí ldu'u të shti'dzë më de verdá.

³ Primërë lugar, bëluá'ahia lë'ë të grë enseñansë nabëna recibir. Bëluá'ahia lë'ë të de quë Cristo guti por ra duldë shtëna'a cumë ziquë rni'i la'ni Sagradas Escrituras.

⁴ Bëga'chi më nu guashtëhi' ladi ra

tégulë dzë tsunë, igual ziquë rni'i ra Sagradas Escrituras. ⁵ Bëluá'ahia lë'ë të de quë bëluá'alú më lu Pedro; despuësë bëluá'alúhi' lu los de más poshtë. ⁶ Despuësë bëluá'alúhi' lu más de ga'i gahiu'a shmënë Dios naná bëtëá. Zihani mënë todavía nabani rai'; sëbëldá rai' hia guti rai'. ⁷ Despuësë bëluá'alú Cristo lu Jacobo, iurní lu grë ra poshtë shtëni'.

⁸ Hia despuësë de ni bëluá'alú më lua aunquë nahia ziquë tubi llguë'në nabëdchini lu guë'dchiliu antsë gac cumplir tiempë parë gáli'. ⁹ Nahia el quë nalasáquëdi'i entrë los de más poshtë shtë më. Adë rúnëdi'i tucarë gaca poshtë purquë guzunalda ra shmënë Dios. ¹⁰ Perë lo quë nanahia iurne' na purquë gac shtu'u më na nu bë'në më zihani favurë parë na. Lo quë nabë'në më por na, napë resultatë. Bëna dchi'ni más quë los de más mënë aunquë nilë lëdë nádi'i, sino quë Dios bëne'e fuersë nu bë'në ldai' më na. ¹¹ Perë adë rúnëdi'i importë chu bë'në más dchi'ni. Biadi'dzë na'a lu të ra diza'quë nu gualdí ldu'u të shti'dzë më.

Tsashtë ra tégulë stubi

¹² Si talë ruadi'dzë na'a de quë Cristo guashtëhi' ladi ra tégulë çpëzielú bëldá de lë'ë të rni'i të de quë tsashtëdi'i ra tégulë? ¹³ Si adë tsashtëdi'i rai' ladi ra tégulë pues tampusquë lë'ë Cristo adë guashtëdi'i ladi ra tégulë. ¹⁴ Talë Cristo adë guashtëdi'i ladi ra tégulë, hia diza'quë naná biadi'dzë na'a lu të nápëdi'in valurë nu fe shtë të nápëdi'in valurë; lasáquëdi'in. ¹⁵ Si talë nahin zni, rluá'a clarë na na'a testigu falsë purquë hia lë'ë na'a guni'i na'a lu ra mënë de quë Dios bëldishtë Cristo ladi ra tégulë. Perë si talë nádi'in verdá de quë ra tégulë adë tsashtëdi'i rai' stubi, pues iurní zac lë'ë Dios bëldishtëdi'i më lë'ë Cristo. ¹⁶ Si talë tégulë adë tsashtëdi'i rai' stubi, iurní lë'ë Cristo tampusquë guashtëdi'i ladi ra tégulë. ¹⁷ Si talë Cristo adë guashtëdi'i ladi ra tégulë, fe shtë të adë rlluí'idi'in;

todavía adë naperdunë duldë shtë të. ¹⁸ Nu ra tëgulë nagualdí ldu'u shti'dzë Jesús, adë nádi'i rai' salvar. ¹⁹ Si talë rialdí ldu'u hia'a shti'dzë Cristo napin valurë sulamëntë mientras quèrélda'a lu gué'dchiliu, iurní prubi na hia'a; nápèdi'i hia'a esperansë nu runë tucarë guëga'a ldu'u mënë lë'ë hia'a.

²⁰ Perë verdá na de quë Cristo guc resucitar ladi ra tëgulë; na më lë'ë primërë naguashtë parë adë guëabrídi'i gáti' stubi. ²¹ Pues ziquë guzublú galguti por tubsë nguiu, también por tubi nguiu guzublú galëriashtë shtë tëgulë. ²² Pues grëtë' mënë napë quë gati rai' purquë na rai' llëbni Adán; zni zac grëtë' naná unidë con Cristo, guëdishtë më lë'ë rai' ladi ra tëgulë. ²³ Perë cadë nguiu según turnë narunë tucarë lë'ëll. Cristo gúqui' ziquë primërë naná gátidi'i parë siemprë perë despuësë iurë guëabrí më stubi, iurní gátidi'i jamás ra naná unidë con lë'ë më. ²⁴ Iurní guëga'a iurë shtë fin; tsalú gué'dchiliu rë'. Guëdë'ë më fin grëtë' autoridá, grëtë' ra nanapë pudërë, nu guëdë'ë më fin parë grë ra narnibë'a lu gué'dchiliu. Iurní gunë më intriegu catë rnibë'a më ca'a Dios, Shtáda'a. ²⁵ Guëribë'a Cristo ziquë rëy hashtë iurë gunë Dios gan lu grë enemigu shtë Cristo nu guëzullibi rall lúhi'. ²⁶ Lúltimë enemigu nagunë më gan lúhi' na galguti ²⁷ purquë Dios bédë'ë më derechë guëribë'a Cristo grëtë' cusë, perë iurë Sagradas Escrituras rni'i de quë Cristo nápi' derechë parë guëribë'ai' grëtë' cusë, pues clarë nahin de quë Dios adë nádi'i' bajo ordë shtë Cristo, perë bédë'ë më derechë parë guëribë'a Cristo guëdubi gué'dchiliu. ²⁸ Iurë grëtë' cusë guëa'nin bajo ordë shtë Cristo, iurní mizmé lë'ë Cristo, shini Dios, gúni' intriegu mizmé lë'i' con grë pudërë nanápi' lu Dios të parë Dios gáqui' el quë nanapë grë pudërë parë siemprë.

²⁹ Nanú ra narni'i adë tsashtëdi'i ra tëgulë, perë si nahin verdá, ¿pëzielú

rriubë nisë rall por ra naná guti? Si talë adë tsashtëdi'i tëgulë, mbanë na lo quë nacanihunë të; mejurë adë guëchu'bë nisë të sa' të shlugar ra tëgulë.

³⁰ Nu zac ¿pëzielú rdchi'ba vidë shtëna lu peligrë guëdubi tiempë si talë adë tsashtëdi'i ra tëgulë?

³¹ Quëgnia'a lu të verdá de quë grëtë' dzë nanúa lu peligrë shtë galguti. Runë nadchinia por dchi'ni nabëna entrë lë'ë të; guquin purquë unidë nahia con Cristo Jesús, Shláma'a. ³² Perë si talë nahin ziquë narni'i tubi dichë: “Gudildia con ra ma dushë la'ni gué'dchi Efeso” ¿pë cusë bëna gan si talë ra tëgulë adë tsashtëdi'i rai' stubi? Mejurë guëni'i hia'a: “Cha guëdáuha'a; cha guëdí hia'a; glii gati hia'a”.

³³ Adë rdë'edi'i të sí guëguguë mënë lë'ë të por di'dzë falsë. Nanú tubi dichë narni'i: “Ra amigu mal na rall causë rñiti mënë nezë za'quë”.

³⁴ Gulë bë'në llgabë bien nu gulë bëabrí ldu'u të tubi nezë za'quë nu adë rúnëdi'i të duldë, pues nanú beldá të naná guënëdi'i Dios bien. Rnia'a lu të zndë'ë të parë guëtú lu të du'pë.

Lla tsashtë ra tëgulë

³⁵ Tal vez tubi de lë'ë të guëna'bë dí'dzël: “¿Llallë tsashtë ra tëgulë? ¿Lla na cuerpë gapë rai' iurë guëbani rai'?”

³⁶ Di'dzë ni na tuntë. Nanël iurë lë'ël rcabnil bédchi, hia bédchi ni napë quë gu'dzë të parë guëru'u tubi plantë. ³⁷ Grëtë' nargabni la'ni guiu'u ziquë bédchi shtë trigu u stubi clasë bédchi, iurë rcabnilin, adë nápèdi'in formë shtë plantë sino nahin bédchi.

³⁸ Dios rdë'ë më lu bédchi tubi formë narac shtu'u më, formë naná gurënë según narni'i ldu'u më. Cadë clasë bédchi rldanin nu napin formë narunë tucarë. ³⁹ Grëtë' ra nanabani, nápèdi'i rall cuerpë igual; nanú cuerpë shtë mënë; stubi clasë cuerpë parë ra ma, nu cuerpë shtë ra ma'ñi na stubi clasë; nu cuerpë shtë ra mbeldë gurënë nahin. ⁴⁰ Nu zac nanú ra nanapë cuerpë lu gube'e, nu nanú ra nanapë cuerpë lu gué'dchiliu,

perë cuerpë nananú gube'e, nasa'a rlua'ain. Lë'ë galnasa'a shtë cuerpë shtë guë'dchiliu gurënë nahin. ⁴¹Lë'ë llni shtë ngubidzë gurënë nahin con llni shtë mbehu, nu zac gurënë na llni shtë ra mbelëgui'i. Entrë ra mbelëgui'i tubi mbelëgui'i rabtsë'ë llni shtëhin másru'u fuertë lu sa' mbelëgui'i. ⁴²Zni na con tégulë iurë riashtë rai'. Vidë shtë nguui na ziquë tubi bë'dchi naná rialú, perë iurë tsashtë nguui ladi ra tégulë, adë gátidi'i' jamás. ⁴³Rtu lu hia'a por ra cuerpë nadápa'a iurne' purquë rati ra cuerpë, perë tsashtë hia'a nasa'a. Na hia'a débil iurne' perë iurë tsashtë hia'a ladi ra tégulë, guédápa'a cuerpë fuertë naná tsalúdi'i. ⁴⁴Lu guë'dchiliu rë' nadápa'a cuerpë shtë guë'dchiliu perë iurë tsashtë hia'a ladi ra tégulë, guédápa'a cuerpë gurënë naná demasiadë nasa'a. Nadápa'a cuerpë shtë guë'dchiliu perë zac nanú cuerpë cubi narne'e Dios.

⁴⁵Rni'i ra Sagradas Escrituras: "Primëre nguui Adán bëáqui' nguui nanabani", perë rnia'a lu të lë'ë Adán naná bédchini despuësë, na më lúniquë narne'e vidë cubi shtë Dios. ⁴⁶Lë'ë nguui shtë guë'dchiliu bédchi'ni' primëre con cuerpë naná guiu'u; hia' despuësë bédchini nguui nanapë pudërë parë guënë'ei' vidë espiritual. ⁴⁷Primëre nguui guctsa'u guiu'u; náhi' de guë'dchiliu, perë segundë nguui bédchini' de gube'e. ⁴⁸Ziquë guc nguui naguctsa'u guiu'u, zni na grëtë' naralë la'ni guë'dchiliu. Ziquë guc nguui nabédchini de gube'e nu guziá'ai' gube'e, zni na ra mieti nanapë vidë naze'dë de lë'ë më nacuezë gube'e. ⁴⁹Ziquë lë'ë nguui nápëll cuerpë shtë guë'dchiliu, también guédápa'a cuerpë ziquë cuerpë shtë Cristo nacabezë gube'e.

⁵⁰Bëchi, rnia'a lu të grëtë' cuerpë nadápa'a iurne' adë gáquëdi'i tsutëhin catë rnibë'a Dios. Lo quë nanapë quë tsalú, adë nápëdi'in partë con ra cusë nadë tsalúdi'i. ⁵¹Rac shtua'a gac bë'a të tubi secretë; lëdë grëdi'ia'a

gati hia'a sino gac cambi shcuérpa'a. ⁵²De repëntë ziquë iurë rguini láguël, guínil cha' shtë trompetë; iurní ra tégulë guëbani rai' stubi të parë jamás adë guëabrídi'i gati rai'. Hia lë'ë hia'a gac cambi iurní. ⁵³Lë'ë cuerpë shtëna'a narialú napë quë gac cambi parë adë tsalúdi'in jamás. Cuerpë shtëna'a naná rati, napë quë gac cambi të parë adë gátidi'i jamás. ⁵⁴Dzë ni iurë lë'ë cuerpë shtëna'a narialú gac cambi por cuerpë nadë rialúdi'i, nu lë'ë cuerpë shtëna'a gac cambi por cuerpë nanadë gátidi'i, iurní gac cumplir lo quë naná escritë la'ni Sagradas Escrituras: "Bëdë'ë më fin lë'ë galguti. ⁵⁵Lë'ël galguti, ¿gua pudërë shtënël parë gúnël gan lu grë mieti?" ⁵⁶Pues duldë bësëdchini galguti parë lë'ë mieti, nu duldë na ziquë tubi narnibë'a lë'ë mieti purquë lëy shtë Dios rlua'a grë mieti na rall pecadurë. ⁵⁷Perë dushquilli Dios, rne'e më pudërë parë rac guëdë'na'a gan lu galguti por Jesucristo, Shláma'a. ⁵⁸Por grë ndë'ë, bëchi narac shtua'a, gulë tsagla'guë firmë lu shnezë më; adë tsaldídi'i ldu'u të stubi ldai'. Gulë bë'në dchi'ni shtë Dadë másru'u purquë nanë të dchi'ni naquëhunë të juntë con lë'ë Dadë, adë nádi'in sin resultatë.

16

Ofrendë parë ra shmënë Dios

¹Iurne' quëquëa'a shcuendë ra centavë nardëá parë ra mënë nabëzunë Dios almë shtë rai'. Gulë bëtëá centavë según lo quë nagunibë'ahia ra grupë shtë shmënë Dios naná quërelde regiuni Galacia. ²Cadë primëre dzë shtë llmalë, cadë tubi de lë'ë të napë quë guëtëal centavë según lo quë nabë'nël gan. Gulë cutsa'uin të parë nídi'i nicidá guëtëá të ofrendë iurë guëdchinia. ³Iurë guëdchinia ndë, guëshe'lda lë'ë ra narunë të nombrar; guëdë'a guia'a rai' tubi cartë shtë recomendación parë gua'a rai' ofrendë shtë të hashtë Jerusalén. Gunë rall intriegu centavë ni parë ra naquërelde

nga'li. ⁴ Si talë guëni'i ldua'a de quë nu zac na tsahia, sënaldë rai' na.

Guni'i ldu'u Pablo tsáhi' Corinto

⁵ Napë quë tsahia por regiuni shtë Macedonia; hia despuësë de ni, guëdchinia Corinto. ⁶ Adë na segurëdia'a perë guëquërdënúa lë'ë të por du'pë tiempë u guëtëda tiempë naldë nga'li con lë'ë të. Iurní zac gunë të compa'ni na nezë shtëna catë guzëahia despuësë. ⁷ Adë rac shtú'udia'a gueldë guënahia lë'ë të por du'pë tiempë sino quë rac shtú'uhia cueza con lë'ë të tubi visitë llëduni si talë na voluntá shtë Dios. ⁸ Perë na guëana Efeso hashtë tsalú laní Pentecostés ⁹ purquë ndë'ë nanú zihani dchi'ni shtë Dadë Jesús parë guna cumplir. Tsaldí ldu'u ra mënë shti'dzë më; perë nanú zihani contrari narunë cuntrë shti'dzë Dios.

¹⁰ Si talë guëdchini Timoteo, gulë bënë tratë bien lë'i' të parë adë riádi'i ldu'i purquë lë'i' quëhúni' dchi'ni shtëné Dadë igual ziquë na. ¹¹ Por ni adë chu gúnëdi'i desprëci lë'i'. Mejurë gulë bënë compa'ni lë'i' parë tsaglá'gui' viajë shtëni' të parë guëdchini gueldë guënáhi' na. Quëbeza lë'i' juntë con los de más bëchi la sa' hia'a.

¹² Lë'ë bëcha'a Apolos, bëna ruëguë lúhi' të parë gúnëll compa'ni los de más sa' hia'a iurë gue'dë guená rai' lë'ë të, perë Apolos quëgní'ill de quë nádi'i voluntá shtë Dios parë gue'dë guënall lë'ë të iurne', perë hashtë guëne'e më sí, iurní gue'dë guënall lë'ë të.

Rialú cartë rë' con saludë

¹³ Gulë guc mënë nasini nu gulë tsagla'guë firmë lu shnezë më. Gulë cue za'quë za'quë. Gulë bënë shchi'ni Dios ziquë mënë naná rialdí ldu'i de verdá. Gulë gac nguiu nadë rdzëbëdi'i. ¹⁴ Grëtë' lo quë nangunë të, gulë bënënin con guëdubinú ldu'u të con amor parë los de más sa' të.

¹⁵ Iurne' bëchi, nanë të de quë famili shtë Estéfanos guc rai' primëre naná gualdí ldu'i shti'dzë Jesús; na rai' primëre nagualdí ldu'i shti'dzë

Dios entrë grë mënë naquërdë regiuni Acaya. Nu tsagla'guë quëhunë rai' sirvë los de más mënë nabëzunë Dios almë shtë rai'. ¹⁶ Rac shtua'a de quë lë'ë të guëzu'bë diaguë të shti'dzë mënë ziquë lë'ë rai' nu zac grë ra naná runë compa'ni parë shchi'ni Dios, nu gulë bëzu'bë diaguë shti'dzë ra mënë naquëhunë dchi'ni shtë më. ¹⁷ Nalë rquitë ldua'a de quë bédchini Estéfanos, Fortunato, nu Acaico. Lë'ë rai' bënë rai' cumplir lo quë narunë faltë nihunë të. ¹⁸ Nalë bësëquitë ldu'u rai' na nu zac lë'ë të. Napë quë gapë të respëti parë ra mënë ziquë lë'ë rai'.

¹⁹ Ra grupë shtë shmënë Dios naquërdë regiuni Asia, quëgshe'ldë rai' saludë parë lë'ë të. Aquila nu Prisila con grupë shtë shmënë Dios nardëá lidchi rai', quëgshe'ldë rai' zihani saludë en el nombre shtë Dadë Jesucristo. ²⁰ Gulë bënë recibir saludë shtë grë ra shmënë Dios naquërdë ndë'ë. Gulë bënë saludar grë ra shmënë Dios con tubi abrasë. ²¹ Na Pablo, quëgshe'lda saludë parë lë'ë të con prupi shti'dza nabëquëa'a.

²² Si talë tubi de lë'ë të adë rac shtú'udi'il Jesucristo de verdá, pues grë ra mënë ni gac condenar. Rac shtu'u hia'a guëdchini Dadë Jesucristo lueguë.

²³ Gulë bënë recibir favurë nu bendición shtë Dadë Jesucristo. ²⁴ Quëgshe'lda amor shtëna ziquë sahia naná unidë con Jesucristo. Amén.

Segundë cartë nabëquë'ë San Pablo lu ra Corintios

*Bëquë'ë Pablo cartë rë' lu ra mënë
shtë Corinto*

¹ Na Pablo, nahia tubi poshtë shtë Cristo Jesús purquë zni na voluntá shtë Dios. Juntë con Timoteo, bëcha'a naná rialdí ldu'i shti'dzë Jesús, quëquë'ë na'a cartë rë' nu guëshe'ldë ná'ahin lu grupë shtë shmënë Dios naquërelde ciudá Corinto nu zac lu grë ra nabëzunë Dios almë shtë rai', lë'ë të naquërelde regiuni shtë Acaya. ² Gulë bë'në recibir bendición shtë Dios con galërbedchí ldu'u naná rne'e Dios Shtáda'a, juntë con Jesucristo Shláma'a.

Galërzac zi shtë Pablo

³ Zudë'na'a alabar Dios, lë'ë Dios nu Dadë shtë Jesucristo Shláma'a. Lë'ë më na Dadë nu quëhúni' consolar cadë lë'ë mieti; na më el quë narga'a ldu'u mieti. ⁴ Lë'ë më rúni' consolar lë'ë hia'a iurë lë'ë hia'a rzac zi hia'a të parë gac guëdë'na'a consolar los de más sa' hia'a narzac zi lu cusë durë. Quëdë'na'a consolar lë'ë mënë con diza'quë naze'dë de Dios. ⁵ Nalë rzac zi hia'a purquë na hia'a shmënë Cristo, perë también nalë quëhunë më consolar lë'ë hia'a. ⁶ Si talë rzac zi hia'a, nahin parë bien shtë të, të gapë të galërbedchí ldu'u nu parë gac salvar të. Mizmë cusë durë naquëac con lë'ë na'a, nahin parë cuedchí ldu'u të; pues zni rua'a ldu'u të con pacënci ra cusë durë nadápa'a. ⁷ Rialdí ldu'u na'a; firmë na esperansë shtë na'a de quë adë rëazë guëtëdi'i të shnezë më. Rac bë'a na'a de quë ziquë rzac zi të purquë na të shmënë më, gunë më consolar lë'ë të juntë con lë'ë na'a.

⁸ Bëchi, rac shtu'u na'a gac bë'a të blac cusë durë naziadëdë na'a regiuni shtë Asia. Nga'li bédëdë na'a tubi prëbë ru'bë. Hia casi bërë fuersë parë gua'a ldu'u na'a lu ra cusë ni. Gualdí ldu'u na'a niati na'a lueguë.

⁹ Bëdë'në na'a llgabë na na'a ziquë tubi naná condenadë lu galguti, perë zni guc parë tsaldí ldu'u na'a shti'dzë Dios más, el quë nanapë pudërë të guëldishtëhi' tégulë ladi ra tégulë. Ra cusë durë guc rahin të parë adë gápëdi'i na'a confiansë mizmë lë'ë na'a. ¹⁰ Dios belá më lë'ë na'a lu peligrë nu tsagla'guë quëhunë më salvar lë'ë na'a parë gátidi'i na'a. Rialdí ldu'u na'a lë'ë më gúni' salvar lë'ë na'a stubi vultë lu peligrë shtë galguti. ¹¹ Lë'ë të napë quë gunë të compa'ni lë'ë na'a. Si talë zihani mënë gunë rall compa'ni lë'ë na'a con oraciuni, zihani mënë guëdë'ë graci lu më por ra favurë nagunë më parë lë'ë na'a.

Adë guádi'i Pablo Corinto

¹² Nanú tubi cusë narsëquitë ldu'u na'a. Shgabë na'a rni'i de quë nadzú na'a tubi manërë za'quë nu santu entrë ra mënë shtë guë'dchiliu nu zac entrë lë'ë të. Na na'a verdá. Zni guquërelde na'a, lédëdi'i por llni shtë na'a sino por favurë shtë Dios. Bë'në më compa'ni lë'ë na'a. ¹³ Quëquë'ë na'a lu të sulë ra cusë narac gu'ldë të nu rac riasë të. Quëbezë na'a de quë guëdë'ë të cuendë shti'dzë na'a; ¹⁴ Hia riasë të tubi partë shtë ra cusë ni. Quëbeza de quë iurë lë'ë Dadë Jesús guëabri' stubi, lë'ë të guëquitë ldu'u të de lë'ë na'a cumë lë'ë na'a guëquitë ldu'u na'a de lë'ë të.

¹⁵ Por tantë confiansë nanapa de lë'ë të, runa llgabë gueldë guënahia lë'ë të lueguë, antsë tsahia stubi lugar; nu iurë guëabría guënahia lu të stubi, guëquitë ldu'u të. ¹⁶ Runa llgabë de quë guna visitar lë'ë të mizmë tiempë guziahia parë Macedonia; nu despuësë guëabría de ndë, gueldë guënahia lë'ë të stubi të parë gunë të compa'ni na; guëshe'ldë të na parë Judea. ¹⁷ ¿Pë rni'i të de quë nahia falsë iurë guni'i ldua'a zni? ¿Gu nahia ziquë mënë shtë guë'dchiliu? ¿Llua'a të de quë cagnia'a lu të: "Aha!" nu mizmë tiempë rnia'a: "Aquëdi'i"? ¹⁸ Dios na më testigu de quë lë'ë na'a adë chu rní'idi'i: "Aha!" nu "Aquëdi'i"

al mizmë tiempë ¹⁹ purquë Jesucristo shini Dios, nunquë guni'i mē: “Aha” u “Aquëdi'i” al mizmë tiempë. Lë'ë Silvano nu Timoteo con na Pablo, biadi'dzë na'a lu të diza'quë shtë mē. Con Cristo lë'ë diza'quë siempërë napë resultatë. Nahin verdá. ²⁰ Pues por lë'ë Jesucristo grë ra promësë shtë Dios gac cumplir. Por ni iurë quëhunë na'a alabar Dios, rni'i na'a: “Nia Dadë” purquë unidë na na'a con Cristo Jesús. ²¹ Dios na el quë nabë'në parë dzulezë na'a lu shnezë Cristo juntë con lë'ë të, nu Dios na el quë nabëshe'ldë lë'ë na'a con shti'dzë mē. ²² Lë'ë mē gulë mē lë'ë hia'a nu bënë'e mē Espíritu Santo parë cuezénúhi' lë'ë hia'a; náhi' tubi garantiá de lo quë naguëdë'na'a recibir despuësë.

²³ Cagna'ba Dios të gac mē teshigu en cuntrë de na si talë ruadi'dza bishi. Adë bë'nëdia'a visitar lë'ë të, mē Corinto, purquë adë gac shtú'udia'a guna cashtigu lë'ë të. ²⁴ Adë rnibë'adi'i na'a pë cusë tsaldí ldu'u të; hia bien dzu të firmë lu shnezë mē; nadë más guëdë'në na'a compa'ni lë'ë të, të guëquitë ldu'u të.

2

¹ Por partë shtëna adë gúnëdia'a visitar lë'ë të iurne' të parë adë gaquin cusë durë parë lë'ë të. ² Si talë resultatë shtë visitë na galëriá ldu'u parë lë'ë të, ¿chull gunë parë guëquitë ldua'a? Sulë lë'ë të guësëquitë ldu'u të na. ³ Por ni bëquëa'a lu të tubi cartë más antsë; bënehia cunseju parë lë'ë të, të parë gac rëglë asuntë ni. Iurní iurë guëdchinia ndë, adë riádi'i ldua'a por conductë shtë të. Mejurë napa segurë de quë si talë guëquitë ldua'a iurní, también guëquitë ldu'u të. ⁴ Iurë bëquëa'a cartë más antsë, nalë rquëdi'ni ldua'a; bëru'u nisë slua; perë adë bëquë'edia'a lu të parë guëa'në të tristë sino bëquëa'a lu të parë gac bë'a të nalë rac shtua'a lë'ë të.

Nanú perdunë parë lë'ë nguui nabë'në mal

⁵ Si talë tubi mënë bë'nëll parë riá ldua'a, también bë'nëll parë riá ldu'u grë të. Perë adë rac shtú'udia'a guënia'a demasiadë cusë cuntrë nguui ni; ⁶ cashtigu naná bédë'ë të parë lë'i'; casi grë të gac të de acuerdë; hia na sufsientë parë lë'ëll. ⁷ Iurne' runë tucarë gunë të perdunë nguui ni, nu gulë bë'në consolar lë'ëll, no sea por tantë llgabë narúnëll, guëazë guëtëll shnezë Dios. ⁸ Por ni quëhuna ruëguë lu të stubi, de quë guëlua'a të lu nguui ni de quë rac shtu'u të lë'ëll. ⁹ Bëquëa'a lu të más antsë të gac bë'ahia si talë na të obedientë, si talë rzu'bë diaguë të shti'dza. ¹⁰ El quë naquëhunë të perdunë, también runa perdunë lë'ëll. Si talë nanú stubi cusë narunë tucarë guna perdunë, pues bëna perdunë lë'ëll parë bien shtë të. Nanë Cristo rnia'a verdá. ¹¹ Cha guëdë'na'a zni të parë adë gúnëdi'i Satanás gan lu hia'a. Pues rdë'ë hia'a cuendë manërë narunë Satanás parë guësiguëll mënë.

Adë rbedchídi'i ldu'u Pablo guë'dchi Troas

¹² Iurë bédchinia guë'dchi Troas parë guadi'dza diza'quë shtë Cristo, bédzela zihani lugar parë guadi'dza shti'dzë mē ¹³ perë adë bédchini cuntëntë purquë adë bédzëlëdia'a bëcha Tito ndë; por ni bëna despedir lë'ë mënë shtë Troas nu guahia hashtë regiuni shtë Macedonia.

Cristo quëhúni' parë guëdë'na'a gan

¹⁴ Dushquilli Dios el quë nazianú lë'ë hia'a lu desfile shtë Cristo Jesús. Lë'ë mē quëhúni' parë guëdë'na'a gan lu enemigu guëdubi tiempë, nu quëhunë mē compa'ni lë'ë hia'a parë guadí'dza'a diza'quë naná ziquë olor nashi naná rrë'tsë por grëtë' partë. ¹⁵ Na hia'a ziquë olor nashi naná quëhunë Cristo ofrecërë lu Dios Padre. Parë beldá mënë vidë shtë hia'a quëhunë parë rëagná ldu'u rall na rall salvar, perë parë sëbeldá mënë na hia'a parë rëagná ldu'u rall na rall condenar. ¹⁶ Parë ra narniti, na

hia'a ziquë olor narguini mënë, perë parë ra naná salvar, na hia'a ziquë olor nashi shtë guë'e purquë shti'dzë më naruadí'dza'a rne'e vidë sin fin. ¿Chull napë llni sufsientë parë gúnëll cumplir grë cusë rë'? ¹⁷ Pues lë'ë na'a adë nádi'i na'a ziquë zihani mënë naquëhunë neguci con shti'dzë Dios. Adë rdë'nëdi'i na'a cambi shti'dzë më ziquë runë zihani mënë; al contrari na na'a verdá. Lë'ë Dios bëshé'ldi' lë'ë na'a nu delantë lu më ruadí'dzë na'a shti'dzë më purquë quëbezënú Cristo lë'ë na'a.

3

Lë'ë těstë cubi

¹ Iurë rni'i na'a ra cusë rë' ¿gu rzublú ruadí'dzë na'a favurë de mizmë lë'ë na'a? u ¿llua'a tē rqui'ni guëdë'në na'a presentar tubi cartë shtë recomendación parë lë'ë tē? u ¿llua'a tē napë quë guëdë'në na'a recibir cartë shtë recomendación nabëquë'e tē? Aquëdi'i. Stubi mënë rqui'ni cartë ni. ² Lë'ë tē na tē ziquë cartë shtë recomendación. Mënë guená rall vidë shtë tē nu tsasë rall na na'a muzë shtë Dios. ³ Lë'ë tē na tē tubi sēni de quë dchi'ni nabëdë'në na'a ndë, ze'din de Dios. Mënë rni'i rall na tē cartë shtë Cristo por dchi'ni nabëdë'në na'a entrë lë'ë tē. Na tē tubi cartë nanádi'i escritë con tindë sino por el Espíritu Santo shtë Dios nanabani. Na tē tubi cartë nagúquëdi'i escritë lu tablë shtë guë'e ziquë ra chi'i mandamientë, sino tubi cartë escritë lu ldu'u tē.

⁴ Por Cristo napë na'a segurë de quë na na'a muzë shtëhi' nu delantë lu Dios adë nídi'i cusë parë guëtú lu na'a lu më. ⁵ Lë'ë na'a adë cagní'idi'i na'a de quë mizmë lë'ë na'a napë na'a llni parë guëdë'në na'a shchi'ni më, sino cagne'e më llni nu fuersë parë lë'ë na'a. ⁶ Pues lë'ë më bëne'e më guia'a na'a pudërë nu llni parë guëdë'në na'a sirvë lë'ë më parë guëni'inú na'a lu ra mënë tubi těstë cubi entrë Dios nu mënë. Lë'ë těstë ni adë naescritëdi'in sino ze'dë de Espíritu Santo. Lë'ë lëy escritë rsëdchinin galguti parë grë mënë perë

lë'ë Espíritu Santo rsëdchíni' vidë sin fin.

⁷ Lë'ë lëy nabëquë'e Moisés guc escritë lu tablë shtë guë'e nu bëdchinin con galërabtsë'e shtë Dios; nalë fuertë bëdchinin hashtë ra më israelitë adë gúquëdi'i nianá rall lu Moisés purquë nalë rabtsë'e lúhi' por du'pë tiempë. Si talë bëdchini lëy con zihani llni nu lë'ë lëy quëhunë condenar ra mënë lu galguti, ⁸ lë'ë di'dzë nabësëdchini Espíritu Santo, napë quë guëdchinin con más pudërë quë lë'ë lëy. ⁹ Quiere decir, si talë lëy nabë'në condenar lë'ë hia'a, bëdchinin con llëru'bë pudërë nu llni, mucho más lë'ë diza'quë shtë Dios napin pudërë. Llëru'bë nahin; rni'in manërë gáca'a ziquë mënë nabë'në cumplir grë puntë shtë lëy. ¹⁰ Lë'ë lëy guc cusë nanapë llëru'bë valurë por du'pë tiempë perë iurne' lë'ë diza'quë más lasaquin quë lëy; napin más pudërë; nunquë adë rialúdi'in. ¹¹ Si talë lo quë narua'a ldu'u por du'pë tiempë, napin llëru'bë valurë, mucho más valurë napë lo quë adë rialúdi'i parë siempërë.

¹² Zni nalë firmë na esperansë shtë na'a; por ni ruadí'dzë na'a con tubi confiansë ru'bë. ¹³ Adë rúnëdi'i na'a ziquë Moisés el quë narsë'au lúhi' con tubi lari tē parë adë guénádi'i ra israelitë guëaldë llni naná ruá'adi'i ldu'u llëru'bë tiempë. ¹⁴ Perë lë'ë rall adë guasëdi'i rall; naguëdchi bëac ldu'u rall. Todavía hashtë iurne' iurë rini rall Sagradas Escrituras, nacahi ldu'u rall. Nahin ziquë tubi lari narsë'au lu rall; adë rnádi'i rall; adë riasëdi'i rall purquë sulë Cristo rac guëdchisú lari ni parë gac bë'a rall. ¹⁵ Hashtë iurne' iurë rini rall ra di'dzë nabëquë'e Moisés, na ziquë tubi lari narsë'au llgabë mieti; adë riasëdi'i rall shti'dzë më. ¹⁶ Perë iurë tubi mieti riabré ldu'ull con lë'ë Dadë, iurní rdchini llni la'ni ldu'ull nu riasëll; adë pë narsë'au shgábëll. ¹⁷ Lë'ë partë shtë Sagradas Escrituras nacagni'i shcuendë Dadë, cagni'in náhi' mizmë lë'ë Espíritu Santo; nu catë nanú Espíritu Santo,

nga'li ra mënë nádi'i rall bajo ordë shtë lëy guahietë. ¹⁸ Por ni grëtë' hia'a hiadë nadápëdi'i hia'a ziquë lu nanë'au con tubi lari, sino na hia'a ziquë tubi guë'guanë narabtsë'ë pudërë shtë Dadë. Hia iurní lë'ë hia'a tsagla'guë rac cambi hia'a; réaca'a más y más ziquë Cristo purquë quëdë'na'a recibir pudërë nu llni shtë më. Zni canihunë Dadë naná lë'ë Espiritu Santo.

4

¹ Por grë ndë'ë nagunia'a lu të, nadapë na'a zihani confiansë. Bëga'a ldu'u më lë'ë na'a; por ni bëtë'në na'a recibir di'dzë shtë tëtë cubi parë guadi'dzë na'a delantë ra mënë. ² Bëquë guia'a na'a grëtë' ra cusë naquëhunë mënë naga'chi, cusë narsëdchini shtu. Adë chu rsiguëdi'i sáhi', nilë adë chu rúnëdi'i cambi diza'quë shtë Dios. Rni'i na'a verdá lu mieti; zni rdë'në na'a recomendar mizme lë'ë na'a lu grëtë' mënë nu delantë lu Dios. ³ Si talë adë riasëdi'i mënë lo quë narunë cuntienë diza'quë naquëgnia'a, si talë shti'dzë na'a nahin ziquë cusë naga'chi, es quë bëniti rall. ⁴ Pues lë'ë rall adë rialdídi'i ldu'u rall shti'dzë më purquë lë'ë narnibë'a guë'dchiliu rë' bësë'aull shgabë rall parë tsasëdi'i rall, no sea guëdchini llni shtë Dios guëc rall nu tsasë rall diza'quë nanapë pudërë shtë Cristo. Cristo na igual ziquë Dios. ⁵ Iurë ruadi'dzë'nú na'a ra mënë, adë ruadi'dzëdi'i na'a shti'dzë na'a sino ruadi'dzë na'a shti'dzë Jesucristo, el quë narnibë'a lë'ë hia'a. Nu lë'ë na'a nadë más na na'a muzë shtë të parë gac unidë të con Jesús. ⁶ El mizme Dios naná bëshe'ldë llni catë nanú nacahi, también bëshe'ldë më llni la'ni ldu'u hia'a të guadi'dza'a diza'quë lu mënë. Nadápa'a llni nu riasë hia'a blac llëru'bë na llni nu pudërë shtë më purquë Jesucristo quëgluá'ai' pudërë shtë Dios.

Pudërë nadápa'a ze'dë de Dios

⁷ Lë'ë diza'quë nabëdë'në na'a recibir, ze'dë de Dios perë ra

shcuerpë na'a na débil ziquë gue'su guiu'u të parë guëlua'a de quë grëtë' pudërë shtë'në na'a, ze'dë de Dios; adë zë'dëdi'in de mizme lë'ë na'a. ⁸ Zni nahin aunquë rzac zi mënë lë'ë na'a demasiadë, nunquë adë nadzúdi'i na'a sin quë adë chu guëdzélëdi'i ca nezë guëru'u na'a. Aunquë riá ldu'u na'a, siempre rbedchí ldu'u na'a. ⁹ Aunquë rzunaldë mënë lë'ë na'a, adë chu nádi'i ziquë tubi me'dë bëzebi. Aunquë rlua'a de quë bë'në Satanás gan lu na'a, nídi'in fin shtë na'a. ¹⁰ Cualquier lugar naziá na'a, ra mënë rna rall de quë quëdë'në na'a sufrir ziquë Jesús bë'në më sufrir iurë guti më. Quëdë'në na'a sufrir të parë guëlua'a de quë nabani më la'ni ldu'u na'a. ¹¹ Aunquë nabani na'a, na na'a dispuestë gati na'a purquë na na'a shmënë Jesús të parë guëlua'a pudërë shtë Jesús por medio de shcuerpë na'a nanapë quë tsalú. ¹² Zni galguti dzu guëlladchi parë lë'ë na'a con resultadë de quë nabani të.

¹³ Nadapë na'a mizme fe nanapë el quë bëquë'ë zndë'ë la'ni Sagradas Escrituras: "Gualdí ldua'a, por ni biadi'dza". Zni zac lë'ë na'a rialdí ldu'u na'a shti'dzë më; por ni ruadi'dzë na'a. ¹⁴ Rac bë'a na'a de quë Dios nabëldishtë Dadë Jesús ladi ra tégulë, también zac lë'ë hia'a guëldishtë më juntë con Jesús nu gua'a më lë'ë hia'a të parë cuezë'nú hia'a lë'ë më. ¹⁵ Rzac zi na'a grë ra cusë durë purquë rac shtu'u na'a lë'ë të nu parë grë narunë recibir ra favurë shtë Dios, gac rai' cantidá mënë nu guëdë'ë rall graci lu më; guëni'i rall llëru'bë na pudërë shtë më.

¹⁶ Por ni rquitë ldu'u na'a guëdubi tiempë aunquë nilë shcuerpë na'a rdubin. Cadë dzë quëac na'a nacubi; quëdë'në na'a recibir más fuersë shtë më. ¹⁷ Grëtë' galërzac zi iurne', na ziquë tubi cusë nashashu nu rialuhin lueguë, perë quëhunë ra cusë ni parë guëdápa'a delantë ziquë tesurë namás llëru'bë nu namás lasac. ¹⁸ Pues adë rúnëdi'ia'a confiar por ra cusë narná mieti sino por ra cusë

nadë rnádi'i mieti, purquë grëtë' ra cusë narná hia'a, napë quë tsalú. Grë ra cusë nadë chu rnádi'i, ni adë tsalúdi'i parë siempërë.

5

¹ Rac bë'a hia'a si talë gátia'a, Dios bë'ni' preparar cuerpë cubi nadë rialúdi'i. Lë'ë cuerpë shtëna'a na ziquë tubi hiu'u narialú perë cuerpë naguëne'e Dios nápëdi'in fin. Lëdë nguíudi'i bë'në formarin. ² Mientras nabánia'a lu guë'dchiliu, pues rac ldu'u hia'a nu nalë rac shtu'u hia'a guzëá hia'a stubi lugar, lídcha'a lu gube'e ³ të parë nga'li gunë më parë adë chu runë fáltëdi'i niétiquë. ⁴ Mientras nabánia'a con cuerpë shtë guë'dchiliu rë', rdë'na'a sufrir; rialdí ldu'u hia'a shti'dzë më, perë lëdë por nídi'i rac shtu'u hia'a gátia'a, sino rac shtu'u hia'a gápa'a cuerpë cubi të parë cuerpë nadápa'a iurne', gac cambin por cuerpë nanadë rialúdi'i. ⁵ El quë nabë'në preparar ra cusë ni parë lë'ë hia'a na Dios nu bëne'e më Espíritu Santo cumë ziquë garantiá de lo quë naguëne'e më despuësë parë lë'ë hia'a.

⁶ Por grë ndë'ë siempërë nadápa'a llëru'bë confiansë. Rdë'ë hia'a cuendë de quë mientras nabánia'a lu guë'dchiliu, dzu hia'a zitu parë lugar catë guzëá hia'a, u sea runë faltë parë guëquérëlda'a con Dadë Jesús. ⁷ Ziagla'guë nabánia'a, lëdëdi'i por lo quë narná hia'a lúhi' sino purquë rialdí ldu'u hia'a shti'dzë më. ⁸ Nadápa'a esperansë nu rac shtu'u hia'a guësëá'na'a guë'dchiliu rë' të parë guëbánia'a con lë'ë Dadë. ⁹ Por ni rni'i ldu'u hia'a guësëquitë ldu'u hia'a lë'ë më mientras quërëlda'a lu guë'dchiliu nu también si talë gátia'a, rac shtu'u hia'a guëa'në më cuntëntë con lë'ë hia'a. ¹⁰ Zni rdë'na'a purquë Dios guësëdchini më grë hia'a delantë Cristo catë gunë më juzguë lë'ë hia'a. Cadë túbia'a guëdë'na'a recibir pagu según lo quë bédë'na'a mientras nabánia'a, sea cusë za'quë u

sea cusë mal; guëdë'na'a recibir pagu narunë tucarë.

Diza'quë narsëdchini galërbezë ldu'u mieti

¹¹ Por ni rac shtu'u na'a guësëdchini na'a mënë lu Jesús purquë rdë'në na'a cuendë nadushë na juici shtë më. Lu Dios quëreldë na'a bien; rdë'ë më cuendë lla na na'a nu rac shtua'a guëdë'ë të cuendë quëreldë na'a sin maldá. ¹² Adë quëdë'nëdi'i na'a recomendar mizmë lë'ë na'a lu të stubi, sino quëdë'në na'a parë guëquitë ldu'u të por shchi'ni na'a. Zni rac guëquebi të lu ra mënë narunë nadchini por custumbrë narunë rall cumplir, perë adë rúnëdi'i rall casë ra cusë falsë nananú la'ni ldu'u rall. ¹³ Si talë na na'a luguë ziquë rni'i bëldá mënë, nahin parë guëdë'në na'a alabar Dios. Si talë chu nádi'i ziquë luguë, nahin parë bien shtë të. ¹⁴ Lo quë nardë'në na'a, nahin purquë nalë rac shtu'u më lë'ë hia'a. Nadapë na'a segurë de quë tubi guti por grëtë' hia'a, por ni hia grëtë' mieti na ziquë ra naguti. ¹⁵ Cristo guti por grëtë' mënë parë guëbani mieti nu parë gunë mieti cumplir voluntá shtë më, lëdëdi'i parë gunë rall cumplir lo quë narac shtu'u rall. Runë tucarë gunë mieti cumplir voluntá shtë el quë naguti shlugar rall, el quë naguashtë ladi ra tégulë parë gac salvar rall. ¹⁶ Por ni adë chu guëní'idi'i lasac ra mënë por lo quë na rall la'ni guë'dchiliu, aunquë antsë zni rdë'në na'a llgabë. Guni'i na'a Cristo nadë más náhi' nguiu, perë iurne' hiadë chu rúnëdi'i llgabë zni. ¹⁷ El quë naná unidë con Cristo, nall personë cubi; ra cusë gushë hia gualú parë nguiu ni. Hia bédchini vidë cubi parë lë'i'.

¹⁸ Grëtë' ndë'ë ze'dë de Dios. Bë'në më parë tsu en paz entrë lë'ë më nu lë'ë hia'a. Iurne' na hia'a amigu shtë Dios por galguti shtë Jesús, nu bë'në më incarguë lë'ë hia'a parë guadi'dzënú hia'a ra mënë diza'quë të parë gac unidë rall con lë'ë më. ¹⁹ Quiere decir de quë iurë guti Cristo lu cruz, Dios quëhúni' recibir grë

mieti narëta' lu guë'dchiliu ziquë amigu shtë më. Bëdchisú më grë demandë naná en cuntrë lë'ë rall. Nu bë'në më incarguë lë'ë hia'a con diza'quë të gac mënë amigu shtë Dios. ²⁰ Zni zëdë'pë na'a; na na'a representantë shtë Cristo, cumë ziquë mizmë Dios nihunë më ruëguë lu të, cagni'inú na'a lë'ë të, gulë bë'në recibir perdunë shtë më të gac të amigu shtëhi'. ²¹ Jesús nunquë bë'nëdi'i' duldë, perë Dios bë'në tratë shíni' ziquë pecadurë, ziquë tubi nabë'në grë duldë, parë gac tubi manërë su hia'a delantë lu Dios sin ni tubi demandë en cuntrë lë'ë hia'a. Iurní quëhunë Dios tratë lë'ë hia'a ziquë mënë nabë'në cumplir grë puntë shtë lëy dizdë bëdchini hia'a lu guë'dchiliu.

6

¹ Verdá na ndë'lë; con Dios quëdë'në na'a dchi'ni nu rdë'në na'a ruëguë lu të, gulë bë'në recibir ra favurë shtë më të gapë të provëchë la'ni vidë shtë të ² purquë rni'i më la'ni Sagradas Escrituras:

Bëna compa'ni lë'ë të iurë guna'bë të lua.

Iurne' bëga'a iurë parë gunë të recibir favurë shtë më.

Nedzë na parë gac salvar të.

³ Lë'ë na'a adë rzúdi'i na'a storbë lu mënë parë adë chu guëni'i mal cuntrë dchi'ni shtë'në na'a, ⁴ sino rac shtu'u na'a guëlua'a na'a na na'a muzë shtë Dios guëdubi tiempë. Gac bë'a rall na na'a siervë shtë më por pacënci ru'bë nadapë na'a nu iurë rzac zi mënë lë'ë na'a nu iurë runë faltë lo quë narqui'ni na'a, u iurë rdëdë desgraci. Guëdubi tiempë quërelde na'a ziquë muzë shtë'në më. ⁵ Ra mënë bédë'ë rall galné; gua na'a prësi; bëdzatsu mënë cuntrë lë'ë na'a; bédë'në na'a sufrir lu dchi'ni durë; avësë adë chu rgá'sidi'i; avësë nídi'i nagáu na'a. ⁶ Nu zac rlua'a na'a na na'a muzë shtë Dios por conductë za'quë shtë'në na'a; nu zac purquë riasë na'a verdá, nu zac na na'a pacënci, nu purquë na na'a nadu'u, nu por lë'ë Espíritu Santo

nacuezënú lë'ë na'a, nu purquë rac shtu'u na'a sa' na'a de verdá. ⁷ Nu zac rac bë'a mieti na na'a muzë shtë Dios purquë ruadi'dzë na'a verdá; nadapë na'a pudërë shtë Dios. Vidë shtë'në na'a na tubdí delantë lu më; pues nahin ziquë gui'bë parë tildinú na'a enemigu shtë na'a. Con gui'bë ni quëdë'në na'a defender lë'ë na'a nu runë na'a gan lu enemigu shtë na'a. ⁸ Nanú mënë narunë honrar lë'ë na'a; sëbëldá mënë rtu lu rall de lë'ë na'a. Bëldá mënë rni'i rall bien de lë'ë na'a; sëbëldá mënë rni'i rall mal de lë'ë na'a. Bëldá vultë bë'në ra mënë tratë lë'ë na'a ziquë mënë falsë. Bëldá vultë bë'në mënë tratë lë'ë na'a ziquë ra narni'i verdá.

⁹ Avësë runë rall tratë lë'ë na'a ziquë naná guënëdi'i rall, perë avësë runë rall tratë lë'ë na'a ziquë mënë nanané rall bien. Avësë mërë gati na'a perë zia'gla'guë nabani na'a. Rac cashtigu na'a perë adë chu rátidi'i. ¹⁰ Aunquë riá ldu'u na'a perë mizmë tiempë rquitë ldu'u na'a. Na na'a prubi perë quëdë'në na'a shchi'ni Dios të parë gac mënë ricu. Aunquë nadápëdi'i na'a cusë shtë guë'dchiliu, perë grëtë' ra cusë nashtë'në na'a.

¹¹ Lë'ë të më Corinto, quëgni'i na'a lu të con guëdubinú ldu'u na'a; adë bëca'chi ldú'udi'i na'a ni tubi di'dzë tantë rac shtu'u na'a lë'ë të. ¹² Por partë shtë na'a adë pë rúnëdi'i faltë parë gac shtu'u na'a lë'ë të perë lë'ë të, sí, runë faltë parë rac shtu'u të lë'ë na'a ziquë runë tucarë. ¹³ Lë'ë na'a rdë'në na'a ruëguë lu të ziquë tubi dadë narunë ruëguë lu shíni', de quë gunë të tratë lë'ë na'a bien, mizmë manërë ziquë quëdë'në na'a con lë'ë të.

Na hia'a ziquë íadu'u catë quëbezë Dios

¹⁴ Adë chu gúnëdi'i unír con ra nadë rialdídi'i ldu'i shti'dzë Dios. Si talë gunë të zni, iurní na ziquë tubi ngunë nanádi'i igual con bëchi'. ¿Lla gac unidë mënë dzabë con mënë za'quë? ¿Llallë gac parë el quë nanapë llni shtë Dios con el quë naquërelde lu duldë?

¹⁵ Nídi'i mudë gac Cristo de acuerdë

con lë'ë Satanás, u çlla gac tubi narialdí ldu'i shti'dzë Dios, gápëll partë con el quë nadë rialdídi'ldu'i shti'dzë më? ¹⁶ ¿Ni mudë catë quëbezë Dios nanabani, también runë sirvë parë ra dzanë ídolo? Pues lë'ë hia'a na hia'a catë quëbezë Dios nanabani. Mizmë Dios guni'i:

Guëquërela nu cuezënúa lë'ë rall.

Gaca Dios shtënë rall.

Lë'ë rall gac rall shmëna.

¹⁷ También rni'i Dadë:

Adë tsaglá'guëdi'i tē ladi rall; adë rgubënëbidi'i tē ziquë runë rall.

Adë gápëdi'i tē partë con el quë narná tushë Dios;

iurní guna recibir lë'ë tē ziquë shinia.

¹⁸ Gaca Dadë shtë tē; nu lë'ë tē na tē ziquë lga'na nu shtsa'pa. Zni rni'i Dadë narnibë'a grëtë cusë.

7

¹ Lë'ë tē narac shtua'a, ni na promësë shtë Dios nadápa'a; por ni napë quë guëzunë hia'a de grë cusë mal, tantë nananú la'ni ldu'u hia'a nu lo quë nanú shgába'a. Por rëspëti nadápa'a parë lë'ë më, cha guëdë'na'a intriegu mizmë lë'ë hia'a lu më tē guëquërela'a naza'quë delantë lu më, tubi vidë limpi.

Ra më Corinto bënë rall cambi shgabë rall

² Gulë bédë'ë lugar la'ni ldu'u tē parë lë'ë na'a; adë chu bëluá'adi'i cusë mal parë lë'ë tē nu adë chu rguguëdi'i lë'ë tē. ³ Adë rnia'a ndë'ë parë guëdchi'ba galquiá guëc tē purquë ziquë gunia'a lu tē antsë, nalë rac shtu'u na'a lë'ë tē. Juntë guëbânia'a nu juntë gátia'a. ⁴ Llëru'bë confiansë napa parë lë'ë tē nu rnia'a lu mënë de quë nalë rquitë ldua'a con lë'ë tē. Aunquë rzac zi na'a lu cusë durë, parë nalë rquitë ldú'uhia nu nalë lëgrë ldua'a, bënë tē.

⁵ Dizdë bédchini na'a Macedonia, adë guz'idi'i ldu'u na'a. Guëdubi ladë runë mënë cuntrë lë'ë na'a. Nanú ra narzunaldë lë'ë na'a nu rdzëbë na'a.

⁶ Perë Dios bësëquitë ldu'u na'a iurë lë'ë Tito bédchini. Pues Dios na el

quë narsëquitë ldu'u ra nariá ldu'i.

⁷ Nu zac bësëquitë ldu'u më ldu'u na'a purquë Tito guni'i' de quë rac shtu'u tē guená tē lua, de quë bini ldu'u tē iurë bënë tē recibir primëre cartë naná bëshe'lda. Guni'i Tito de quë quëhunë tē cumplir lo quë narac shtua'a. Por ni bëquitë ldua'a más todavía.

⁸ Aunquë primëre cartë nabëquëa'a, bënë'nin tē riá ldu'u tē, parë adë nádia'a tristë bëshé'ldahin lu tē. Por tubi tiempë sí, biá ldua'a purquë bësëdchini cartë ni tristë la'ni ldu'u tē por du'pë tiempë ⁹ parë iurne' rquitë ldua'a, lëdëdi'i purquë gac tē tristë sino purquë lë'ë galëtristë ni, bënë'ë parë bëabré ldu'u tē con Dios. Lë'ë tē gac tē tristë manëre narquitë ldu'u Dios. Adë bédë'nëdi'i na'a ni tubi dañi parë lë'ë tē. ¹⁰ Lë'ë galëriá ldu'u naquëhunë parë guëabré ldu'u mënë con Dios, na cusë za'quë. Fin shtëhin na salvaciuni parë lë'ë tē; por ni rquitë ldua'a de quë bëshe'lda cartë ni lu tē. En cambi lë'ë galëriá ldu'u nanapë mënë shtë guë'dchiliu, quëhunin parë guënití mënë vidë shtë rall. ¹¹ Biá ldu'u tē de verdá nu lueguë bënë'ë tē rëglë asuntë ni tubi manëre nabësëquitë ldu'u Dios. Bëlua'a tē de quë nápëdi'i tē faltë por asuntë naguzac entrë lë'ë tē. Bëldënú tē nguii nabënë'ë mal. Nalë gac shtu'u tē guëa'në tē bien delantë lu Dios. Bënë'ë tē cumplir lueguë narunë tucarë. Bënë'ë tē cashtigu nguii ni. Clarë rlua'a de quë nápëdi'i tē culpë con nguii ni. ¹² Iurë bëquëa'a primëre cartë, adë bëshé'ldahin lu tē sulamëntë purquë runa llgabë por nguii nabënë'ë mal, nilë por lë'ë personë nabënë'ë nguii ni ofender, sino bëquëa'a cartë ni parë gac bë'a tē tubi manëre clarë blac llëru'bë na rëspëti nanapë tē parë lë'ë na'a. Bënë'ë tē cumplir voluntá shtë Dios. ¹³ Por ni rbedchí ldu'u na'a.

Además de ni bëquitë ldu'u na'a demasiadë purquë Tito nalë náhi' cuntëntë; rquitë ldú'i' purquë bësëdchini tē lëgrë ldú'i'. ¹⁴ Gunia'a lu Tito antsë de quë quërelde tē bien nu

rquitë ldua'a con lë'ë të; Pues iurne' adë rtúdi'i lua lu Tito. Ziquë grëtë' na verdá lo quë nagunia'a lu të, zni na verdá lo quë naguni'i na'a lu Tito. Rquitë ldu'u na'a con lë'ë të. ¹⁵ Iurne' lë'i' másru'u rac shtú'ui' lë'ë të iurë réagná ldu'i' lë'ë të manërë nabëzu'bë diaguë të lo quë nagunibé'ai', nu zac cumë bënë të recibir lë'i' con rëspëti nu con hunurë. ¹⁶ Rquitë ldua'a cumë napa llëru'bë confiansë gunë të cumplir lo quë narunë tucarë ziquë shmënë Dios.

8

Quëquë'ë Pablo lla guëdë'ë hia'a ofrendë

¹ Bëchi, rac shtu'u na'a guadi'dzë na'a blac llëru'bë favurë bënë Dios parë ra shmënë më naquërelde Macedonia. ² Napë rall zihani dificultá nu galërzac zi perë rquitë ldu'u rai'. Nápëdi'i rall zihani cusë shtë guë'dchiliu; prubi na rai' perë con guëdubinú ldu'u rai' bédë'ë rai' dumí parë guërë'tsë shti'dzë Dios más delantë. ³ Nahia testigu de quë con guëdubinú ldu'u rai' bédë'ë rai' grë lo quë nanapë rai' hashtë más bédë'ë rai'. ⁴ Bënë rai' ruëguë lu na'a të guëdë'në na'a permisi gunë rai' compañi ra shmënë Dios nanapë nicidá. Guquin tubi hunurë parë lë'ë rai'. ⁵ Zni bënë rai' hashtë más de lo quë nabëdë'në na'a llgabë. Primërë bédë'ë rai' mizmë lë'ë rai' të parë gunë rai' sirvë Dadë Jesús; despuësë bënë rai' sirvë lë'ë na'a. Zni bënë rai' purquë nahin voluntá shtë Dios. ⁶ Ejemplë ni bësëquitë ldua'a, por ni bëna ruëguë lu Tito të tsagnall lë'ë të nu tsalú guëdëá ofrendë. Pues Tito na el quë primërë guna'zi ldi obrë ni antsë entrë lë'ë të. ⁷ Nalë quëhunë të sirvë lu Dadë; nalë rialdí ldu'u të shti'dzë më; nunquë rúnëdi'i të faltë parë ra cusë shtë më nu nalë rac shtu'u të lë'ë na'a. Iurne' quëhuna ruëguë lu të, gulë bënë cumplir obrë za'quë narni'i ldu'u të parë ra shmënë Dios.

⁸ Adë cagní'idia'a ndë'ë cumë ziquë ordë; sulë rac shtua'a gac bë'a të pë bënë stubi mënë, de quë bënë rall compañi ra prubi con guëdubinú ldu'u rall. Iurní guëlua'a si talë rac shtu'u të Dios. ⁹ Hia nanë të favurë nabënë Jesucristo Shláma'a; nalë na më ricu perë guc më prubi; bësëa'në më lidchi më gube'e; bédchini më lu guë'dchiliu ziquë tubi prubi parë gapë të ra cusë nalasac de verdá.

¹⁰ Bëna llgabë subrë shcuendë ni; iurní quëgnia'a lu të lo quë narunë tucarë gunë të, purquë dizdë tubi izë guc të primërë entrë los de más shmënë Dios; bédë'ë të ofrendë, lédëdi'i parë gunë të cumplir sulamëntë, sino con zihani ánimo guc shtu'u guëdë'ë të lë'ë dumí. ¹¹ Iurne' tsagla'guë të hashtë tsalú con el mizmë deseó nanapë të dizdë más antsë. Gulë bédë'ë según lo quë nanapë të ¹² purquë si talë tubi nguiu rac shtu'u guëdë'ëll tubi ofrendë, Dios rúní' recibir ra ofrendë ni según lo quë nanapë nguiu. Lë'ë më adë rná'bëdi'i' guëdë'ë nguiu lo quë adë nápëdi'i nguiu.

¹³ Asuntë ni adë rúnëdi'i tratë de quë obligadë na të guëdë'ë të ofrendë nu stubi mënë adë bë gúnëdi'i rall ¹⁴ sino runë tratë de quë gunë mieti igual con sa' rall. Iurne' napë të parë gunë të compañi ra nabënëpëdi'i. Stubi dzë lë'ë rall gunë rall ayudë lë'ë të lo quë narunë faltë. Manërë ni nanú igual entrë grë mieti. ¹⁵ Rni'i Sagradas Escrituras: "El quë nabëtëá zihani cusë, adë bëá'nëdi'i subrë parë lë'i'. El quë nabëtëá du'psë, adë bënë fáltëdi'i."

Tito nu ra sáhi'

¹⁶ Dushquilli Dios el quë nabëdë'ë lu Tito mizmë deseó ziquë nanapa por lë'ë të. ¹⁷ Pues Tito guc de acuerdë con lo quë naguna'ba, nu zac lë'i' nalë rac shtú'ui' guënëahi' lu të. Iurne' tsagnáhi' lë'ë të por prupi voluntá shtëhi'.

¹⁸ Juntë con Tito quëgshe'ldë na'a tubi shmënë Jesús. Entrë grë ra grupë shtë shmënë Dios ruadi'dzë rall blac

naza'quë na nguiu ni. Nu nalé rac ru-
adí'dzëll diza'quë. ¹⁹ Lëdë niá'asëdi'i
bronquë ruadí'dzëll, sino ra grupë
shtë shmënë Dios, gulë nguiu ni parë
gúnëll compa'ni lë'ë na'a lu viajë nu
gúnëll compa'ni lë'ë na'a con ofrendë
nanua'a na'a. Quëgdë'në na'a dchi'ni
ni parë gac honrar Dadë Jesús nu
parë guëlua'a na na'a dispuestë parë
guëdë'në na'a sirvë lu të. ²⁰ Rac shtu'u
na'a adë chu guëdchi'bë galquiá guëc
na'a por manërë quëdi'dzë na'a dumí
ru'bë nanua'a na'a. ²¹ Rni'i ldu'u
na'a gac na'a mënë naza'quë, lëdë
niá'asëdi'i lu Dadë Dios sino también
lu ra mënë.

²² Nu quëgshe'ldë na'a stubi sa'
hia'a con lë'ë rai'; náhi shmënë më
nu zihani vultë bëluá'ai' lu ra cusë
durë de quë náhi' tubi më za'quë.
Iurne' másru'u rac shtu'u guëna'lu të
tantë confiansë nápëll con lë'ë të. ²³ Si
talë chu guëna'bë di'dzë shcuendë
naná Tito, gulë guchi de quë lë'i' náhi'
el quë naquëhunë compa'ni na parë
guëdë'në na'a sirvë lu të. U si talë
chu guëna'bë di'dzë shcuendë los de
más bëchi la sa' na'a, gulë guchi de
quë grupë shtë shmënë Dios bëshe'ldë
rai' lë'ë mënë ni, nu gulë guchi de quë
quëhunë rai' honrar Dadë Jesucristo.
²⁴ Por ni gulë bëlua'a de quë rac shtu'u
të lë'ë rai' de verdá. Zni gac bë'a ra
grupë shtë shmënë Dios de quë napë
të amor shtë Jesús. Zni gapë na'a
rsunë parë quëquitë ldu'u na'a con
lë'ë të.

9

Ofrendë parë ra shmënë Jesús

¹ Adë rquí'nidi'i guëquëa'a lu të
shcuendë dumí nabëtëa' të parë ra
mënë nabëzunë Dios almë shtë rai'
² purquë nanëa dizdë tubi izë na
të dispuestë guëdë'ë të tubi ofrendë
za'quë. Con galërquitë ldu'u cagnia'a
lu ra mënë shtë Macedonia; rnia'a
de quë lë'ë të, mënë shtë Acaya, na
të preparadë parë gunë të compa'ni
ra prubi. Por ejemplë shtë të casi
grë rall rac shtu'u rall gunë rall igual.
³ Perë quëgshe'lda ra naná bëchi sa'

hia'a të parë adë guëru'udi'i cusë
falsë nagunia'a lu ra mënë Macedo-
nia. Rac shtua'a gac të preparadë
ziquë gunia'a lu rall, ⁴ no sea de
quë cualquier de tubi më Macedonia
sënaldëll na nu guëdzélëll lë'ë të adë
nádi'i të preparadë con ofrendë ni.
Hia iurní nahin tubi shtu parë lë'ë
na'a purquë nadchini guni'i na'a lu
rall shcuendë të. Nu gaquin tubi shtu
parë mizme lë'ë të purquë napë na'a
zihani confiansë gunë të cumplir lo
quë naguna'bë na'a. ⁵ Por rsunë
ni, llua'ahia rqui'ni guëna'ba tubi
favurë, quiblú ra bëchi sahia parë
gunë rall compa'ni lë'ë të parë guëtëa'
të ofrendë nabë'në të prometer antsë.
Zni lë'ë ofrendë shtë të nahin ziquë
tubi mustrë de quë de verdá rac
shtu'u të sa' të, lëdëdi'i gac ofrendë
ni ziquë cusë narne'e të por la fuersë
sino bédë'ë të voluntariamente.

⁶ Gulë bësëagná ldu'u të di'dzë rë':
El quë narcabní du'pë bë'dchi, du'psë
cusechë rca'a nguiu ni, nu el quë
narcabní zihani bë'dchi, zac guëcá'all
zihani cusechë. ⁷ Cadë tubi de lë'ë
hia'a napë quë guëdë'ë hia'a según
narni'i ldu'u hia'a con guëdubinú
ldu'u hia'a. Adë chu guëdë'ë ofrendë
por la fuersë. Dios rac shtu'u el quë
narquitë ldu'u iurë rdë'ëll ofrendë.
⁸ Dios napë më pudërë parë guëne'e
më hashtë gunë subrë grë lo quë
narqui'ni të, të gapë të sufsientë parë
mizme lë'ë të nu zac gapë të parë
gunë të compa'ni sa' të con másru'u
cusë za'quë. ⁹ Sagradas Escrituras
rni'i zndë'ë:

Bë'në më za'quë compa'ni ra prubi
con lo quë nanapë rall.

Ra obrë za'quë shtë mënë ni, adë
tsalúdi'in.

¹⁰ Dios rdë'ë bënë parë el quë nar-
cabní nu rne'e më nagáu mieti.
Segurë gunë ldai' më lo quë nanapë
të parë gaquin más nu gunë më
compa'ni lë'ë të, të parë gunë të zihani
cusë za'quë. ¹¹ Zni lë'ë të gapë të
grëtë' clasë cusë nalasac parë rac
guëdë'ë të tubi ofrendë za'quë. Hia
iurní ra centavë nabë'në të intriegu

guia'a na'a, gaquin motivë parë guëdë'ë zihani mënë graci lu Dios ¹² purquë por lo quë naquëgdë'ë të ca'a bëchi la sa' hia'a, lëdë niá'asëdi'i quëgdë'ë të lo quë narqui'ni parë guëbani rai', sino tambiën zihani mënë gunë rall alabar Dios; guëdë'ë rai' graci lu më. ¹³ Gunë rall alabar Dios purquë guená rall cusë za'quë naquëhunë të; nahin ziquë sëñi de quë de verdá rzu'bë diaguë të diza'quë shtë Jesús. Nu zac gunë rall honrar Dios por ofrendë za'quë naquëgdë'ë të ca'a rall nu por lo quë naca'a los de más mënë. ¹⁴ Lë'ë rai' guëna'bë rai' lu Dios por lë'ë të. Gapë rai' llëru'bë cariñi por lë'ë të purquë guená rai' de quë Dios tsagla'guë quëhúni' zihani cusë za'quë parë lë'ë të. ¹⁵ Dushquilli Dios por lo quë nabëzëlaa'dchi më, tubi regalë adë chu gúnëdi'i gan guëni'i blac llëru'bë nahin.

10

Derechë nanapë Pablo ziquë poshtë shtë më

¹ Na Pablo runa ruëguë lu të con mizmë galnadu'u nu pacënci nanapë Cristo. Gulë bë'në lo quë nacagnia'a. Rni'i mënë de quë iurë quërelde'núa lë'ë të, adë nápëdia'a valurë parë guadi'dza zihani cusë guëc të perë iurë zitu nanúa, iurní sí napa valurë. ² Runa ruëguë lu të de quë iurë gue'dë guënahia lë'ë të, adë nídi'i nicidá tildia lë'ë të. Pues lu bëldá mënë, sí, napë quë gapa valurë purquë quëgdchi'bë rall galquiá guëc na'a. Rni'i rall quëgni'i na'a shti'dzë Jesús sulamëntë mizmë manërë ziquë ra mënë shtë guë'dchiliu. ³ Verdá na de quë quërelde'ë na'a lu guë'dchiliu rë' perë adë quëgdíldidi'i na'a ziquë cualquier mënë shtë guë'dchiliu ⁴ purquë ra armë nadápa'a, adë nádi'i rahin lo quë naruntsa'u mënë sino na rahin fuertë; napë rahin pudërë shtë Dios parë gunin gan lu grë ra fuersë mal. ⁵ Zni quëgdë'në na'a gan lu grë llgabë nu galquiá nardchi'bë mënë cuntrë Dios. Quëgdë'në na'a

gan lu cualquier cusë nadchini nu cusë narcá parë adë gunguë bë'adi'i mënë Dios. Grë llgabë, grë galëni'i ldu'u shtë mieti naná cuntrë lë'ë më, quëgdë'në na'a ordenar parë guëzu'bë diaguë rahin shti'dzë Cristo. ⁶ Nu na na'a dispuestë guëdë'në na'a cashtigu grë ra mënë naná rzu'bë diaguëdi'i shti'dzë më. Zni guëdë'në na'a iurë bë'në të cumplir grë cusë narunë tucarë gunë të.

⁷ Lë'ë të quëhunë të juzguë sulë por lo quë narná të por fuërë. Si talë tubi de lë'ë të rni'il nadchini nal shmënë Cristo, napë quë gac bë'al de quë tambiën lë'ë na'a na na'a shmënë më. ⁸ Aunquë nilë lë'ë na rnia'a nadchini de quë napa derechë parë guëni'bë'ahia lë'ë të, adë rtúdi'i lua purquë lë'ë Dadë bëne'e pudërë rë' parë bien shtë'në të parë su të más firmë lu shnezë më. Adë bëne'e më pudërë ni parë guëdë'në na'a dañi parë lë'ë të. ⁹ Adë rúnëdi'i të llgabë të de quë rtsëba lë'ë të con ra cartë narshe'lda lu të. ¹⁰ Ra mënë rni'i de quë di'dzë narquëa'la la'ni ra cartë, nadushë nu fuertë na rahin purquë zitu nanúa parë lë'ë të perë iurë quërelde'núa lë'ë të, ruadi'dza sin pudërë; zni rni'i rall. Nu zac rni'i rall mudë naruadi'dza diza'quë, rrú'udi'i shnezin. ¹¹ Perë el quë narni'i zndë'ë napë quë gac bë'all de quë lo quë narquë'ë na'a la'ni cartë dizdë zitu, guëdë'në na'a cumplir grë puntë ni iurë guëquërelde'nú na'a lë'ë të. Guëdë'në na'a lo quë narni'i na'a.

¹² Adë nápëdi'i na'a valurë parë guëni'i na'a na na'a igual con ra narni'i bien de mizmë lë'ë rall; adë chu rúnëdi'i comparar con ra naruadi'dzë bien de mizmë lë'ë rall. Lë'ë rall quëhunë rall tubi cusë tuntë nanadë rllu'ídi'i, purquë quëhunë rall comparar mizmë lë'ë rall con los de más mënë naná quëhunë igual. ¹³ Adë rúnëdi'i na'a nadchini, sulamëntë runë tucarë guëni'i na'a de lo quë bëdë'në na'a, lëdëdi'i por lo quë nabë'në stubi mënë. Pues Dios quëglua'a më lo quë narunë tucarë guëdë'në na'a

nu bëne'e më permisi parë be'dë guëni'i na'a diza'quë lu të naquërelde Corinto. ¹⁴ Adë quëgní'idi'i na'a lo quë nadë rúnëdi'i tucarë iurë rni'i na'a napë na'a derechë parë guëdë'e na'a cunseju, purquë lë'e na'a na na'a primëre naná biadi'dzë diza'quë entrë lë'e të. Cagni'i na'a lu të purquë nadapë na'a derechë. ¹⁵ Adë runë narúbëdi'i na'a por dchi'ni nabë'në stubi mënë si fuërë nahin shchi'ni na'a, sino al contrari, rialdí'ldu'u na'a de quë iurë tsaldí'ldu'u të shti'dzë më más, iurní guëru'u nezë parë guëdë'në na'a más dchi'ni entrë lë'e të hashtë regiuni más zitu tëchi ladzë të. ¹⁶ Pues rac shtu'u na'a guëni'i na'a diza'quë entrë ra mënë naquërelde más zitu quë lë'e të. Zni adë guëni'idi'i na'a nadchini por lo quë nabë'në stubi muzë shtë Dios. ¹⁷ Si talë chu rac shtu'u guëni'll nadchini, pues runë tucarë guëni'll lo quë nabë'në Dadë Jesucristo. ¹⁸ El quë nalasac delantë lu Dios, na el quë lë'e më rni'i nall nguiu za'quë, lëdëdi'i lë'e nguiu narni'i de mizme lë'ëll de quë lasáquëll.

11

¹ Rac shtua'a guëne'e të sí parë guadi'dza lu të ziquë tubi natuntë. Gulë bëquë diaguë lo quë narnia'a ² purquë nahia ziquë tubi nahi' lu sa'll. Ndë ze'dë de Dios; pues na bëna comprometer lë'e të con Cristo. Iurne' rac shtua'a guna presentar lë'e të lu më cumë ziquë lliguëna'a purë naná ca'a tubsë nguiu. ³ Perë ziquë bë'në serpientë, bësiguë ma lë'e Eva con mañi; rdzëba, no sea de quë guëdë'e të sí parë guësiguë Satanás lë'e të nu guëazë guetë të shnezë Cristo, de quë adë tsaldí'ldu'u të lë'e më con guëdubinú ldu'u të. ⁴ Lë'e të bien quëhunë të recibir tubi naruadi'dzë de stubi Jesús gurënë, perë nádi'in shti'dzë më nabíadi'dzë rall lu të. Bien quëhunë të recibir con guëdubinú ldu'u të tubi enseñansë nanádi'i de acuerdë con lo quë nabë'në të recibir antsë. Quëhunë të

recibir stubi clasë diza'quë nanádi'i de acuerdë con diza'quë narni'i lla gac salvára'a. Bini tëhin antsë. ⁵ Pues llúa'ahia de quë adë lasáquëdia'a menos quë ra mësë ru'bë naquëhunë të honrar entrë lë'e të. ⁶ Aunque ráquëdi'i parë ruadi'dza bien, perë rac bé'ahia bien lo quë quëhuna predicar. Clarë guná të grë lo quë nabëdë'në na'a; bien nahin.

⁷ ¿Gu bëna mal cuntrë lë'e të iurë biadi'dza diza'quë shtë salvaciuni sin adë bë'nëdia'a cubrë ni tubi centavë? Guca ziquë tubi nalasáquëdi'i të parë guc të ziquë tubi naná lasac. ⁸ Bëna recibir dumí shtë ra shmënë Dios nardëa stubi lugar të parë guna sirvë lu të. ⁹ Nu iurë gulezënúa lë'e të, gupa nicidá perë adë guná'bëdia'a ni tubi cusë de lë'e të. Ra shmënë Jesús naze'dë de Macedonia, mënë ni bëne'e rall lo quë narunë faltë parë na. Zni bëna të parë adë gápëdi'i të carguë parë nicidá shtëna. Tsagla'ga guna mizme manëre ni. ¹⁰ Nahia segurë ruadi'dza verdá shtë Cristo; por ni, ni tubi guëcádi'i famë shtë na. Grë mënë shtë Acaya guini rall de quë quëhuna predicar sin adë chu gúnëdi'i cubrë centavë. ¹¹ ¿Pëzielú ruadi'dza zni? ¿Pë nahin purquë adë rac shtú'udia'a lë'e të? Aquëdi'i. Dios nanë më rac shtua'a lë'e të.

¹² Na tsagla'guë guna ziquë na manëre shtëna të parë adë rac guëni'idi'i mënë na rall muzë shtë më igual ziquë na, de quë quëhunë rall shchi'ni Dios ziquë lë'e na'a. ¹³ Na rall mësë falsë; rguguë rall mënë nadë más; gululé rall mizme lë'e rall poshtë shtë më. ¹⁴ Perë rac tsaldí'ldu'u hia'a zni quëhunë rall purquë mizme Satanás rlua'alull lu mënë ziquë tubi ianglë nanapë llni shtë Dios. ¹⁵ Por ni zihani vueltë ra naná bajo ordë shtë Satanás, también rlua'alú rall lu mënë ziquë mënë za'quë. Perë grë ra mënë ni gunë rall recibir juici narunë tucarë según obrë nabë'në rall.

Galërzac zi shtë Pablo

¹⁶ Stubi vësë rnia'a lu të, ni tubi de lë'e të adë rúnëdi'i të llgabë de

quë nahia ziquë tubi luguë; perë si talë zni runë të llgabë, gulë bëne'e sí parë guadi'dza ziquë tubi narunë nadchini. ¹⁷ Adë quëgní'idia'a ndë'ë ziquë tubi mandadë shtë Dadë Jesucristo, sino ziquë tubi naná luguë. Pues nahia luguë si talë rnia'a lu të nalasaca. ¹⁸ Pues nanú zihani ra nalë runë nadchini rall parë cusë shtë guédchiliu rë'. Nu zac na gunë nadchinia. ¹⁹ Lë'ë të nalë rquitë ldu'u të con ra tuntë, tantë nasini guëc të. ²⁰ Bien rdë'ë të sí parë lë'ë rall naná quëhunë obligar lë'ë të parë gunë të sirvë lu rall, nu rdë'ë të sí parë ra nardchisú lo quë nanapë të, nu rdë'ë të sí parë narac shtu'u guëñibë'a lë'ë të, nu rua'a ldu'u të narunë desprëci lë'ë të nu ra nargubë lu të. ²¹ Rtu lua guënia'a lu të ndë'ë; adë nápëdi'i na'a valurë parë guëdë'në na'a ra cusë ni. Gulë bë'në perdonë lë'ë na'a.

Perë grë lo quë nanapë parë gunë naru'bë mieti, también rac runë naru'ba. Quëgnia'a ziquë tubi narac luguë. ²² Lë'ë rall rni'i rall na rall më hebreo; nu zac na nahia më hebreo. Rni'i rall na rall mënë israelitë; pues nu na nahia më israelitë. Na rall llëbni Abraham; pues nu na nahia llëbni Abraham. ²³ Rni'i rall na rall siervë shtë Cristo, pues lë'ë na nahia más quë lë'ë rall; nahia siervë shtë Cristo. Quëgnia'a ndë'ë ziquë tubi narac luguë. Nalë bëna dchi'ni más quë lë'ë rall. Guanúhia galné más quë lë'ë rall. Guahia lachigui'bë más quë lë'ë rall. Nu zihani vësë mërë niatia. ²⁴ Ga'i vësë ra më israelitë bëne'e rall cashtigu treinta y nueve galné chicuti. ²⁵ Tsunë vësë bëne'e hiaguë rall na. Tubi vësë bëne'e guë'ë rall na. Tsunë vësë në'azë barcu naná ziazúa lu nisë. Tubi vësë nanúa lu nisëdu'u con tubi ldë tablë dzë la gue'lë parë bédchinia lu guiu'u. ²⁶ Zihani vësë gudëda ra viajë. Zugá'ahia lu ra peligrë shtë nisë guë'ë'gu nu peligrë shtë nguba'në nu peligrë shtë ra mizme sahia, nu zugá'ahia lu peligrë shtë ra më zitu. Nanúa peligrë entrë ra mënë shtë ciudá nu entrë ra mënë naquërdë fuërë shtë ciudá. Nanúa

peligrë shtë nisëdu'u nu entrë ra bëchi la sahia naná falsë ra. ²⁷ Napa zihani dchi'ni nu ra problemë; zihani vësë gudëdë gue'la sin adë gutë ga'sidia'a; guzac zia lu galërdia'në nu galërbidchi. Zihani vësë nápëdia'a nagauha. Guzac zia lu galnaldë nu runë faltë shaba.

²⁸ Además de grë ra cusë rë', con ra más cusë, cadë dzë rac ldua'a por grë ra grupë shtë shmënë Dios. ²⁹ Si talë nanú sahia naná débil; runë faltë parë tsaldí ldú'ull shti'dzë më, también riá ldua'a. Si talë nanú shmënë Jesús naná débil, nahin ziquë na nahia débil. Si talë rsini mënë sa'll lu duldë, rldëa. ³⁰ Si talë napë quë gunë nadchinia, pues gunë nadchinia sulamëntë purquë nalë runë faltë parë gaca lo quë narac shtu'u më. ³¹ Dios nu Shtadë Jesucristo Shláma'a, rac bë'a më quëgnia'a verdá. Runë tu-carë guëdë'ë mieti labansë lu më guëdubi tiempë. ³² Iurë guquërela Damasco, lë'ë gubernadurë narunë sirvë rëy Aretas, bëshé'ldëll ra suldadë parë gupë rall puertë shtë ciudá parë guëna'zi rall na nu gua'a rall na prësi, ³³ perë por tubi ventanë shtë lu' bëldaguë ra mënë na la'ni tubi tēpë. Zni bëna gan; bërua'a guia'a gubernadurë ni.

12

Debilidad shtë nguiu nu pudërë shtë Dios

¹ Ni tubi adë pë gúnëdi'i gan por guadi'dzëll bien de mizme lë'ëll, perë napë quë guënia'a shcuendë ra visión naná gunahia nu shti'dzë Dios nabëlua'a më lua. ² Nanëa tubi nguiu naná rialdí ldu'i shti'dzë Cristo; guc chidá izë bëldisë Dios nguiu ni hashtë gube'e más guia'a. Adë rdë'ëdia'a cuentë si lë'ë nguiu guáhi' con cuerpë u sulamëntë espíritu shtëhi'. Dios rdë'ë cuendë de ni. ³⁻⁴ Perë nanëa de quë lë'ë nguiu ni bëldisë Dios; adë rdë'ëdia'a cuendë si guáhi' con cuerpë u sin cuerpë. Sulë Dios nanëhi'. Gua nguiu ni hashtë lugar nalë paraíso nu bini' di'dzë naná más

secretë. Ni tubi chu adë nápëdi'i permissi guadí'dzëll di'dzë ni. ⁵ Bien rac runa nadchini por nguïu ni, perë adë gunë nadchínidia'a de ra cusë ni. Sulamëntë runë nadchinia por mudë nabëna sufrir por lë'ë Dadë. ⁶ Aunquë nilë rac shtua'a guadi'dza bien de mizmë na, pues adë nádi'in tubi cusë tuntë purquë quëadi'dza verdá. Adë guadí'dzëdia'a de mizmë na, no sea de quë tubi sahia gúni' llgabë de quë nahia más de lo quë rna rall u lo quë narini rall de na.

⁷ Ra cusë nagunahia, nalë cusë ru'bë nahin; por ni bédchini tubi cusë narini la'ni ldua'a ziquë tubi guitsë naná gua'së lu cuerpë shtëna të parë adë gunë nadchínidia'a. Nahin ziquë narunë dchi'ni Satanás parë quinin na të adë gunë nadchínidia'a demasi-adë. ⁸ Tsunë vuelte guna'ba lu Dadë Dios të parë guëdchisúhi' cusë mal de na ⁹ perë lë'ë Dadë guni'i lua: “Amor shtëna quëbezënul. Pudërë shtëna rlua'a mejurë iurë lë'ë mieti na ziquë tubi débil nanápëdi'i fuersë.” Zni runë nadchinia iurë nápëdia'a fuersë të parë guëlua'a pudërë shtë Cristo la'ni vidë shtëna. ¹⁰ Iurë nahia débil, rquitë ldua'a; iurë rni'i mënë cuntrë na, iurë rzac zia lu cusë durë, iurë rzu-naldë mënë na, iurë nanú dificultá purquë nahia shmënë Cristo, rquitë ldua'a. Iurë nápëdia'a fuersë, runë Dadë compañi na.

Rac ldu'u Pablo por ra shmënë Cristo

¹¹ Nahia ziquë tubi luguë purquë quëadi'dza bien de mizmë na, perë lë'ë të bënë të obligar bënënahin purquë lë'ë të runë tucarë guadi'dzë të bien de na; pues ni tubi adë lasáquëdi'i más quë lë'ë na. Ra mësë ziquë mësë ru'bë naná zianaldë të tēchi', adë bënëdi'i rall dchi'ni ziquë na; nu lasáquëdia'a. ¹² Dchi'ni nabëna con llëru'bë pacënci entrë lë'ë të, quëglua'a de quë nahia tubi poshtë de verdá. Nu zac ra milagrë, ra sēni, ra cusë ru'bë nabëna, quëglua'a de quë gudili më na ziquë tubi poshtë. ¹³ Bëna tratë lë'ë të igual ziquë los de

más shmënë Jesús naquërelde stubi lugar. Sulë tubi cusë, adë bécádia'a ofrendë shtë të. Bënë per dunë culpë shtëna purquë bécádia'a dumí shtë të.

¹⁴ Iurne' quëhuna preparar parë gueldë guënahia lë'ë të stubi. Nahin tecërë visitë shtëna, perë adë gueldë guëdchí'bëdia'a tubi carguë guëc të purquë adë rac shtú'udia'a dumí shtënë të sino rac shtua'a gáca'a unidë parë shchi'ni Jesús. Pues runë tucarë ra shtadë mieti guësëa'në herenci parë ra llguë'në, lëdëdi'i ra llguë'në guëdë'ë rall herenci ca'a shtadë llguë'në. ¹⁵ Na guëdubinú ldua'a guna gashtë lo quë nanapa hashtë guna gashtë grë fuersë nanapa parë bien shtë të parë tsaru'bë të espiritualmente. ¿Ni mudë por más rac shtua'a lë'ë të, menos rac shtu'u të na?

¹⁶ Nanú beldá mënë entrë lë'ë të; nanë rall de quë adë bënëdia'a obligar lë'ë të niane'e të dumí cahia perë rni'i rall de quë con mañi bësiguëhia lë'ë të. ¹⁷ ¿Ni mudë bësiguëhia lë'ë të por ra nguïu nabëshe'lda nga'li? ¹⁸ Guna'ba lu Tito të guidë guënnall lë'ë të nu bëshe'lda stubi bëchi la sahia con Tito. ¿Ni mudë bësiguë Tito lë'ë të? ¿Pë lëdëdi'i na verdá de quë lë'ë Tito nu na bënë'në na'a tratë lë'ë të mizmë manërë? Bënë'në na'a igual parë bien shtë të.

¹⁹ Tal vez runë shgabë të de quë quëdë'në na'a defender mizmë lë'ë na'a delantë lu të. Adë nádi'in zni sino al contrari, quëadi'dzë na'a delantë lu Dios nu por nombre shtë Cristo. Lë'ë të narac shtua'a, grë lo quë quëgdë'në na'a, na parë su të firmë lu shnezë Dios. ²⁰ Rdzëba de quë iurë gueldë guënahia lë'ë të, tal vez nádi'i të ziquë ra naná rialdí ldu'i shti'dzë Dios de verdá, nu adë guëdzélëdi'i të na ziquë rac shtu'u të. Rdzëba de quë lë'ë të rdildi di'dzë të nu nanú dishi'bi entrë lë'ë të; rzebi ldu'u të pë shtë sa' të. Rldënú të sa' të; rni'i të cusë dzabë lu sa' të; nanú chismë ra, nu galërni'i guidzë sa', nu runë të naru'bë lu sa'l. ²¹ Rdzëba iurë guënahia lu të, Dios shtëna gunë

më permitir gapa tristë la'ni ldua'a por conductë shtë të. Guëtú lua iurní hashtë runa por ra naná bē'nē duldë antsë. Hashtë ne' adë bëagrídi'i ldu'u rall con Dios. Tal vez guēnahia de quë todavía zia gla'guë rquēnú sa' rall, de quë napë rall zihani vici, de quë quēhunë rall cumplir deseo mal nananú la'ni ldu'u rall.

13

Rialú cartë rē' con tubi saludë

¹ Ndë'ë na tecërë vësë naguna visitar lē'ë të. Cualquier galquiá nard-chi'bë të guëc sa' të napë quë tsu prëbë con chupë u tsunë testigu. ² Bëtsëba ra mënë nabē'nē duldë con los de más sa' rall. Stubi vësë más rtsëba lē'ë rall mientras zitu nanúa, igual ziquë bëna iurë be'dë guēnahia lē'ë të segundë visitë. Iurë guelda, guna cashtigu ra mënë narunë duldë sin rgá'adi'i ldua'a. ³ Guēni'ihia fuertë lu rall purquë rac shtu'u të prëbë de quë quëbezēnú Cristo na, de quë ruadi'dza por pudërë shtë më. Adë quēhúnēdi'i të tratë con tubi Cristo nanápēdi'i fuersë sino con tubi Cristo narlua'a pudërë shtëhi' entrë lē'ë të. ⁴ Na verdá cuë më lu cruz cumë ziquë tubi nanápēdi'i fuersë, perë iurne' nabani më por pudërë shtë Dios. Zni zac lē'ë na'a, na na'a débil, perë iurne' unidë na na'a con lē'ë më nu por lē'ë më nadapë na'a pudërë shtë Dios parë guëdē'nē na'a sirvë lu të.

⁵ Gulë bëtē'dë prëbë mizmë lē'ë të, të parë gac bë'a të si talë rialdí ldu'u të shti'dzë më de verdá. ¿Pë adë rdē'ēdi'il cuendë de quë Jesucristo quëbezēnúhi' lē'ë të si talë rialdí ldu'u të de verdá? ⁶ Pues rac shtua'a de quë gac bë'a të, lē'ë na'a bēdē'nē na'a cumplir shti'dzë më; na na'a verdá. ⁷ Rna'ba lu Dios të parë adë gúnēdi'i të duldë. Zni rac shtu'u na'a, lédēdi'i parë guēlua'a de quë nadapë na'a pudërë. Rna'bë na'a lu më parë gunë të lo quë naná za'quë. Adë rúnēdi'i importë si talë rni'i mieti na na'a falsë u rni'i rall na na'a verdá. ⁸ Adë nídi'i mudë guëdē'nē na'a cuntrë verdá,

sino sulamëntë rac quëdē'nē na'a favurë shtë verdá. ⁹ Por ni rquitë ldu'u na'a iurë lē'ë na'a na na'a débil perë lē'ë të su të firmë lu shnezë më. Tsagla'guë guēna'bë na'a lu Dios por lē'ë të parë gac të firmë lu shnezë më guëdubi tiempë. ¹⁰ Quëquë'ë na'a cartë rē' antsë gue'dë guēná na'a lē'ë të, të parë iurë lē'ë na'a zia na'a ndë, adë rquí'nidi'i guna cashtigu lē'ë të con derechë nanapa por Dadë Jesucristo. Pues lē'ë pudërë nanapa por Dadë Jesús, na parë bien shtë të parë másru'u tsaldí ldu'u të shti'dzë më, lédēdi'i nahin parë guëdē'a fin lu fe shtë të.

¹¹ Iurne' bëchi, rac shtua'a guëru'u bien shchi'ni të. Gulë bēdē'ë sí parë gac cambi vidë shtë të hashtë na rahin completamente bien; gulë bëzu'bë diaguë shti'dza. Gulë gac të unidë; gulë guquërdēnú të sa' të sin dishi'bi. Iurní Dios narne'e paz, nu Dios narunë parë gac shtu'u hia'a sa' hia'a, guëbezēnú më lē'ë të. ¹² Gulë bë'nē saludar grë ra shmënë Dios con tubi abrasë. ¹³ Grëtē' ra shmënë Dios ndē'ë, rshe'ldë rall saludë parë lē'ë të.

¹⁴ Gulë bë'nē recibir bendición shtë Dadë Jesucristo nu amor shtë Dios con ayudë shtë Espíritu Santo. Gulë bë'nē recibir favurë shtë më. Amén.

Cartë nabëquë'ë San Pablo lu ra Gálatas

Bëquë'ë Pablo cartë rë' lu shmënë Dios naquërelde Galacia

¹ Na Pablo nahia poshtë, tubi nagulë Dios. Lëdëdi'i gulë mënë na sino bëshe'ldë Jesucristo na. Tambiën Dios Shtáda'a, el quë nabëldishtë Jesucristo ladi ra tēgulë, bëshé'ldi' na. Gulë më na ziquë poshtë. ² Na con grë ra narialdí ldu'i shti'dzë Jesucristo, ra naquërelde'nú na nd'ë, rquë'ë na'a cartë rë' parë grë ra grupë shtë shmënë Dios, grë të naquërelde regiuni shtë Galacia. ³⁻⁴ Rac shtua'a guëshe'ldë Dios grë bendición shtëhi' nu cuedchí ldu'u të por lë'ë më, Shtáda'a nu por Jesucristo, Shláma'a, el mizmë Jesús nabë'në entregar mizmë lë'i' lu galguti parë guëdchisú më duldë shtë hia'a nu parë guëlá më lë'ë hia'a lu mal shtë guë'dchiliu. Ni na voluntá shtë Dios, Shtáda'a. ⁵ Llëru'bë na Dios parë siempër. Amén.

Tubsë nezë nanú parë gac salvar mieti

⁶ Nalë rdzëguë' ldua'a de quë lë'ë të quëgsa'në të shti'dzë Dios; nas-esë rëazë guetë të lu shnezë më, el quë naguna'bë lë'ë të parë gac të shmënë më. Guna'bë më lë'ë të parë gunë të recibir favurë shtë Cristo, parë iurne' zia'glaguë të stubi nezë. Rialdí ldu'u të di'dzë naná cambi, lëdëdi'i diza'quë shtë më. ⁷ Pues nídi'i stubi diza'quë shtë salvaciuni. Es quë beldá mënë quëglua'a rall lë'ë të di'dzë gurënë nu rza ldu'u të ra di'dzë nabëluá'ahia. Rac shtu'u rall gac cambi diza'quë shtë Cristo ⁸ parë si talë tubi mënë u mizmë na u tubi ianglë naze'dë de gube'e, si talë guëluá'all lu të stubi diza'quë de lo quë nabëlua'a na'a lu të, pues na-condenádëll. ⁹ Gulë bësëgná ldu'u të lo quë naguni'i na'a lu të antsë; quëgni'ihia stubi vësë más, si talë chu

guëlua'a stubi clasë diza'quë nanádi'i diza'quë lo quë nabë'në të recibir; Dios gunë cashtigu lë'ëll. Tsall gabildi catë nídi'i fin.

¹⁰ Gulë guni'i lua, ¿pë quëhuna lo quë narac shtu'u mënë u lo quë narac shtu'u Dios? ¿Pë quëhuna lo quë narëuu' ldu'u mënë? Si talë rac shtua'a nihuna narac shtu'u nguui, adë nádi'ihia muzë shtë Cristo.

Dios guna'bë Pablo ziquë poshtë shtë më

¹¹ Lë'ë të naná rialdí ldu'i Dios, rac shtua'a gac bë'a të lë'ë diza'quë nabëna predicar lu të, adë guzublhin por pudërë shtë nguui.

¹² Adë bëna recibirin de nguui; adë chu bëluá'adi'in na, perë mizmë Jesucristo bëluá'ai' shti'dzi' na.

¹³ Lë'ë të hia bini të lla guc vidë shtëna antsë iurë guanalda religiuni shtë ra më israelitë. Hia nanë të lla bëzac zia ra mënë; guzunalda con fuersë ra grupë shtë shmënë Jesús parë guëdë'a fin obrë shtë Jesús. Guc shtua'a tsaluhin. ¹⁴ Lu religiuni shtë israelitë, guca más adelantadë quë grë sahia. Bëna cumplir con ra creenci ni más quë ra sahia de mizmë edá. Nalë guc shtú'uhia gunë mi-eti cumplir ra custumbrë shtë shtadë guëluhia ¹⁵ parë gulë Dios na antsë lë'ë na gala. Nalë guc shtu'u më na nu bë'ni' tubi favurë; gulë më na parë guënahia lu shini më ¹⁶ nu guna'bë më na parë cuezë'nú shini më na, nu parë guna predicar diza'quë shtë Jesús lu ra mënë nanádi'i më israelitë. Lë'ë tiempë nabë'në më ra cusë ni, ni tubi adë chu lu guagna'bë dí'dzëdia'a; adë guagni'inúdia'a mënë shcuendë ra cusë ni. ¹⁷ Adë guádia'a Jerusalén niagnahia ra mënë naná poshtë antsë de na, sino guahia regiuni shtë Arabia. Despuësë bëabráa Damasco.

¹⁸ Gudëdë tsunë izë despuësë de guca shmënë Jesús, iurní guagnahia lu Pedro nananú Jerusalén. Guquërelde'nuhia lë'i' che'ñi dzë. ¹⁹ Adë gunádia'a lu chu stubi poshtë, sulë gunahia Jacobo naná bëchi Dadë Jesús. ²⁰ Runa segurë delantë de

Dios lo quë naquëquëa'a ndë'ë nahin verdá.

²¹ Despuësë de guahia Jerusalén, guahia regiuni shtë Siria nu Cilia. ²² Ra grupë shtë shmënë Jesús naquërdë regiuni shtë Judea, adë benguë bé'adi'i rai' na ²³ sulamëntë bini rai' lo quë naguni'i mënë de na, de quë lë'ë nguiu naguzunaldë ra shmënë Jesús; guc shtú'ull guédë'ëll fin parë diza'quë, perë iurne' quëhúnëll predicar shti'dzë Jesús. ²⁴ Zni guni'i rall nu guni'i rall nalë llëru'bë na pudërë shtë Dios.

2

Ra poshtë bënë rai' recibir Pablo

¹ Despuësë de gudëdë chidá izë, guahia stubi vultë Jerusalén con Bernabé nu biahia Tito. ² Guahia ndë purquë Dios bëlua'a më de quë napë quë tsahia Jerusalén. Ndë bédëa ra mënë naná encargadë con shchi'ni Jesús. Lu rai' biadi'dza diza'quë naquëhuna predicar lu mënë nanádi'i më israelitë. Bëna zni parë gac bé'ahia si talë na rai' de acuerdë con shchi'nia u si talë biadi'dza de baldë. ³ Perë ni siquierë adë bé'nëdi'i rall obligar gac circuncidar Tito, u sea guëriuguë cuerpë shtëhi' nu náhi' më griego. Nunúhi' na iurní. ⁴ Dzë ni beldá sa' na'a falsë bédchini ndë; guaté rall ladi na'a lga'chi parë quëgl'da'chi rall lla dzúdë'në na'a, si talë napë na'a libertá por Cristo u si talë zianaldë na'a tēchi ra custumbrë. Guc shtu'u rall guëabrí na'a stubi, niac na'a ziquë tubi naná bajo ordë shtë religiuni shtë rall. ⁵ Perë ni tubi mumëntë adë chu bédë'edi'i lugar parë niua'a rall lë'ë na'a parë nezë ni tē gac bë'a tē diza'quë nabë'në tē recibir nahin verdá; nunquë adë gac cambin.

⁶ Ra narnibë'a entrë lë'ë rai', adë guni'idi'i rai' di'dzë cubi ziquë mandadë tē guna cumplir. Parë na adë rúnëdi'i importë chu na rai' purquë Dios adë rúnëdi'i më juzguë según lo quë narlua'a mieti por fuërë. Quëhuna repetir, ra narnibë'a entrë lë'ë rai', bé'nëdi'i rai' obligar

guna cumplir lëy nabëdë'ë Dios lu Moisés. ⁷ Al contrari iurë guc bë'a rai' de quë bë'në më incarguë lë'ë na con diza'quë parë guëni'inuhia lu ra mënë nanádi'i më israelitë, guc rall cunformë. Guc bë'a rall de quë bëshë'ldë më na igual ziquë bëshë'ldë më lë'ë Pedro tē guadi'dzë Pedro diza'quë lu ra më israelitë. ⁸ Pues mizmë Dios nabëshë'ldë lë'ë Pedro ladi ra më israelitë bëshë'ldë më na ladi ra nanádi'i më israelitë. El quë nabë'në compa'ni Pedro parë gúni' zihani milagrë, también bë'në më ni compa'ni na. ⁹ Jacobo nu Pedro nu Juan na rai' ziquë më principal entrë ra shmënë Jesús; guc bë'a rai' de quë Dios gulë më na nu bëshë'ldë më na lu dchi'ni shtë më. Guc rai' cunformë nu gurë rai' de acuerdë con na nu Bernabé. Bëne'e rai' sí de quë Bernabé nu na tsagni'inú na'a lu ra mënë nanádi'i më israelitë nu lë'ë rai' guëa'në rai' con shchi'ni Dios entrë ra më israelitë. ¹⁰ Sulë tubi cusë bë'në rai' incarguë de quë guëdë'në na'a ayudë parë ra prubi. Zni guc shtu'u na'a guëdë'në na'a dizdë más antsë.

Pablo guni'i guëc Pedro iurë nanú rai' guë'dchi Antioquía

¹¹ Iurë Pedro gua ciudá Antioquía, gunia'a guëc Pedro delantë lúhi' lo quë naquëhúni' adë nazá'quëdi'in. ¹² Primërë gudaunúhi' con ra nanádi'i më israelitë perë iurë bédchini mënë nabëshë'ldë Jacobo, bëazë guetë Pedro; adë guagla'guë niaunúhi' con ra më griego. Bëdzëbë Pedro lu ra naze'dë purquë na rai' më israelitë naquëhunë cumplir custumbrë riuguë partë delicadë shtë me'dë. ¹³ Nu los de más më israelitë ndë, bëa'në rall de acuerdë nabë'në Pedro hashtë también Bernabé guzublú tsaldí ldu'i shti'dzë rai'. Bësiguë rall lë'ë Bernabé con devociuni falsë shtë rall. ¹⁴ Iurë gunahia hiadë ziazúdi'i rai' de acuerdë con verdá shtë diza'quë, gunia'a lu Pedro delantë grë rall: "Lë'ël nal më israelitë nu guquërdëldë ziquë ra mënë nanádi'i më israelitë. Bësá'nëll custumbrë shtë më israelitë. ¿Pëzielú rúnëll obligar

ra nanádi'i më israelitë guëbani rall ziquë më israelitë?"

Nasalvára'a sulë por fe

¹⁵ Lë'ë na'a na na'a më israelitë; shtadë na'a na rai' më israelitë. Nádi'i na'a ziquë los de más pecadurë nanádi'i më israelitë ¹⁶ perë rac bë'a na'a de quë ni tubi nguiu gáquëdi'i më za'quë delantë lu Dios por quëhunë nguiu cumplir lëy shtë Moisés. Nanë na'a gac salvar nguiu sulë si talë tsaldí ldu'u nguiu shti'dzë Jesucristo. Por ni zac lë'ë hia'a rialdí ldu'u hia'a shti'dzë Cristo Jesús. Sulë por ni tubldí na shcuénda'a lu Dios. Adë rialdídi'i ldu'u hia'a por gunë mieti cumplir lëy, gac salvar mënë purquë ni tubi chu gunë gan gac tubldí shcuëndi' lu Dios por rúnëll cumplir lo quë narni'i lëy. ¹⁷ Hia gunia'a na hia'a më za'quë delantë lu Dios sulë purquë rialdí ldu'u hia'a nu gunia'a rqui'ni gac bë'a hia'a nápa'a duldë igual ziquë los de más pecadurë. ¿Gu runë cuntienë di'dzë rë' de quë Cristo rsini lë'ë hia'a lu duldë parë gac bë'a hia'a nadápa'a duldë? Aquëdi'i. ¹⁸ Si talë tsanalda nezë nabësa'na antsë parë guëabría guna cumplir ra custumbrë, iurní de verdá napa faltë ¹⁹ purquë na, hia gutia parë lëy guahietë; adë quëhúnëdia'a confiar lë'ë lëy parë guëbania tubi vidë narëuu' ldu'u Dios. ²⁰ Hia vidë gushë gualú con Cristo lu cruz. Lë'ë duldë adë rnibë'adi'in na iurne', sino Cristo bëne'e vidë cubi nu rnibë'a më na. Vidë cubi nanapa iurne' la'ni guë'dchiliu, napa por pudërë shtë shini Dios purquë rialdí ldua'a shti'dzë më, el quë narac shtu'u na nu gúti' shlugara lu cruz. ²¹ Adë quëquë guiá'adia'a favurë nabë'në më parë gac salvara. Si talë na posiblë gac salvar mieti por gunë rall cumplir lëy, iurní shldi' guti Cristo. Sulë por galguti shtë më quëhunë Dios recibir lë'ë hia'a ziquë mënë naná tubldí shcuendë lu më, u sea mënë nanápëdi'i faltë delantë lu më.

3

Nasalvára'a por fe, lëdëdi'i por lëy

¹ Lë'ë të naquërelde Galacia, lë'ë të nadë rúnëdi'i llgabë, ¿chull bësiguë lë'ë të, të parë bëazë guetë të shnezë Dios? Lu të biadi'dzë na'a diza'quë de quë Cristo gac crucificári'. Clarë riasë të guti më lu cruz. ² Iurne' gulë guni'i lua ¿gu bë'në të recibir Espíritu Santo shtë Dios purquë bë'në të cumplir lëy shtë Moisés u purquë rialdí ldu'u të diza'quë shtë Jesús? ³ ¿Gu na verdá na të mënë nadë rac bë'adi'i? Guzublú vidë cubi shtë të por Espíritu Santo; tubsë cusë bë'në të; gualdí ldu'u të shti'dzë më perë iurne' rni'i të rqui'ni gunë mieti cumplir lëy shtë Moisés parë gac salvar të. ¿Pë adë rac bë'adi'i të iurne' ⁴ u shldi bë'në të sufrir zihani cusë durë? Pues guquin embanë si talë tsagla'guë të tëchi custumbrë guahietë. ⁵ Iurë bédë'ë Dios Espíritu Santo nu quëhúni' milagrë entrë lë'ë të ¿gu runë mëhin purquë rianaldë të tëchi lëy u sulë purquë rialdí ldu'u të shti'dzë më?

⁶ Guná, Abraham guquëréldi' antsë de Moisés. Gualdí ldu'u Abraham shti'dzë Dios nu guná më fe shtë Abraham nu bë'në më tratë Abraham ziquë nguiu za'quë delantë lu më. ⁷ Por ni rac bë'a hia'a sulë el quë narialdí ldu'i shti'dzë Dios na rall ziquë shini Abraham delantë lu më. ⁸ Zni Sagradas Escrituras guni'i dizdë más antsë de quë ra mënë nanádi'i më israelitë, gunë më recibir lë'ë rall si talë rialdí ldu'u rall shti'dzë më. Por ni guni'i më lu Abraham diza'quë rë': "Gunë ldahia grëtë' mënë shtë guë'dchiliu por lë'ël". ⁹ Zni grëtë' el quë narialdí ldu'i shti'dzë Dios, quëhunë ldai' më lë'ë rai' purquë napë rall mizme fe quë Abraham.

¹⁰ Grë ra narni'i napë quë gunë cumplir grë puntë shtë lëy parë gac salvar mënë, nacondenadë rall purquë naescritë zndë'ë: "Grëtë' nadë gúnëdi'i cumplir grë puntë lo quë naná escritë la'ni librë shtë lëy, nudé rall". ¹¹ Clarë nahin de quë ni tubi adë chu naperdunë lu Dios

por bënëll cumplir mandamientë shtë lëy purquë Espíritu Santo rni'i la'ni Sagradas Escrituras: “Sulë el quë narialdí ldu'i shti'dzë Dios gunë më recibir cumë mënë naná tubldí shcuëndi' lu Dios. Nápëll vidë sin fin.”

¹² El quë narunë confiar de quë por gúnëll cumplir lëy por ni tubldí na shcuëndëll lu Dios, pues nguii ni adë rialdídi'i ldu'i shti'dzë Dios purquë naescritë: “El quë narunë cumplir grë puntë shtë lëy, gápëll vidë sin fin ziquë tubi premi”.

¹³ Cristo bëlá lë'ë hia'a lu sentënci nabësëdchini lëy. Lë'ë lëy bënë'ë condenar lë'ë hia'a lu galgutí, perë Cristo gudilli parë gac salvára'a. Lë'ë më gúqui' ziquë tubi cusë nanudé por duldë shtë hia'a. Sagradas Escrituras rni'i: “Nacondenadë por Dios grë el quë naquë lu tubi hiaguë”. ¹⁴ Guti Cristo Jesús parë gac cumplir promësë naguni'i Dios lu Abraham. Por Jesús bënë'ë ldai' Dios ra mënë nanádi'i israelitë nu bëdchini Espíritu Santo parë cuezënúhi' lë'ë hia'a sulë purquë rialdí ldu'u hia'a shti'dzë më.

Promësë shtë Dios nu lëy

¹⁵ Lë'ë tē naná rialdí ldu'i diza'quë, quëgnia'a lu tē tubi comparaciuni naze'dë la'ni vidë shtë mieti. Iurë tubi nguii runtsá'ull tēstë, si talë bënë'ëll firmarin, ni tubi adë chu guëtí'idi'in, nilë gúnëll cambiarin.

¹⁶ Dios bënë'ë tubi promësë lu Abraham nu zac parë tubi llëbni' Abraham. Sagradas Escrituras rni'idi'i “parë zihani llëbni' Abraham” si fuërë zihani mënë, sino rni'i Sagradas Escrituras: “tubsë llëbni'”; quiere decir tubsë nguii. Nguii ni na Cristo. ¹⁷ Lo quë narnia'a lu tē es quë Dios bënë'ë tubi promësë lu Abraham nu bënë'ë më firmarin con mizmë di'dzë shtë më. Bënë'ë më lëy lu Moisés tapë gahiu'a galdë bē chi izë despuësë de Abraham, perë lëy ni adë bētí'idi'i promësë nabënë'ë Dios lu Abraham.

¹⁸ Si talë bendición shtë Dios na por gunë mieti cumplir lëy, iurní adë nádi'in por tubi promësë sino tubi premi; perë bënë'ë Dios prometer lu

Abraham sulë ziquë tubi favurë shtë më.

¹⁹ Iurnétia'a, çpëzielú bënë'ë Dios ra mandamientë parë ra mënë? Bënë'ë Dios mandamientë parë gac bē'a hia'a de quë na hia'a pecadurë. Lë'ë lëy napë pudërë hashtë bēdchini lë'ë llëbni' Abraham. Zni bënë'ë Dios prometer lu llëbni' Abraham. Ra ianglë shtë Dios be'dë guës'a'në lë'ë lëy nu bënë'ë rai' incarguë lëy lu Moisés, el quë nazú guéláu entrë Dios nu mënë. ²⁰ Perë iurë bënë'ë më prometer lu Abraham, adë ni chu zuga'adi'i guéláu. Sulë Dios con Abraham; tubldí bēdchini shti'dzë më lu Abraham.

Bënë'ë Dios ra mandamientë

²¹ Iurní rna'bë di'dza çquëhunë lëy shtë Moisés cuntrë promësë shtë Dios? Aquëdi'i. Si talë lë'ë lëy napë pudërë parë guëdë'ëin vidë eternë parë lë'ë mieti, iurní gac tubldí shcuendë mieti por guëzu'bë diaguë rall puntë shtë lëy. ²² Perë Sagradas Escrituras rni'i de quë grëtë' mënë napë rall duldë; na rall culpablë delantë lu Dios. Zni guc voluntá shtë më parë grë mieti tsasë rall vidë eternë ze'dë de Dios parë grë naná rialdí ldu'i shti'dzë Jesucristo, lëdëdi'i nasalvar mieti por ra mandamientë.

²³ Antsë de guëdchini diza'quë shtë Jesús, lë'ë hia'a na hia'a ziquë prësi bajo ordë shtë lëy. Lë'ë lëy gunibë'a lë'ë hia'a hashtë iurë lë'ë Cristo bēdchini. ²⁴ Ziquë tubi criadë na encargadë parë quëhápëll tubi llguë'në, zni guc lëy parë lë'ë hia'a. Guc bē'a hia'a pē na mal nu pē na bien por lëy, perë hia bēdchini Cristo. Por Cristo tubldí na shcuënda'a lu Dios sulamëntë purquë rialdí ldu'u hia'a shti'dzë më. ²⁵ Hia iurne' cumë bēdchini diza'quë shtë Jesús, adë nádi'ia'a ziquë lë'ë llguë'në shtë comparaciuni; adë nádi'ia'a bajo ordë shtë mandamientë.

²⁶ Grë hia'a na hia'a shini Dios por Cristo Jesús si talë rialdí ldu'u hia'a de verdá. ²⁷ Grë tē nabëriubë nisë ziquë shmënë Jesús, napë tē vidë shtë më;

unidë na të con lë'ë më. ²⁸ Grë ra mënë naná unidë con Jesús, na ziquë tubsë cuerpë. Hia nádi'i importë si talë nal më israelitë u më griego; u si talë nal bajo ordë shtë sa'l u si talë nápël libertá; u si talë nal ngui u nal na'a. ²⁹ Si talë nal shmënë Cristo pues iurní nal llëbni Abraham nu grë lo quë nabë'në më prometer lu Abraham, lë'ë të zac napë të.

4

¹ Lo quë naquëgnia'a lu të nahin cumë ziquë tubi llguë'në nagunë recibir tubi herenci. Guti ra shtadë llguë'në nu todavía nall llguë'në. Nall ziquë tubi muzë narunë dchi'ni; rnibë'adi'ill lë'ë herenci nabë'nëll recibir, perë en verdá lë'ë llguë'në nashtë'në herenci ni. ² Nanú mënë nacanihapë ra cusë shtë llguë'në; nanú ra naná encargadë con herenci ni hashtë guëga'a iurë naguni'i shtadë llguë'në, iurní lë'ëll guëná'zill herenci. ³ Zni na con lë'ë hia'a; antse na hia'a ziquë llguë'në shtë comparaciuni. Bëzu'bë diága'a enseñansë nu custumbrë shtë ra mënë guë'dchiliu ⁴ perë iurë bëga'a tiempë nabë'në Dios disponer, bëshe'ldë më shini më lu guë'dchiliu. Bëdchíni' por tubi na'a nu bë'në tucarë gúni' cumplir puntë shtë lëy purquë náhi' më israelitë. ⁵ Bëdchíni' parë gúni' librar lë'ë hia'a lu lëy nabë'në condenar lë'ë hia'a. Zni bëne'e më dereché të guëdë'na'a recibir libertá ziquë shini më.

⁶ Na të shini më; por ni bëshe'ldë më Espíritu Santo parë cuezënúhi' lë'ë të. Por lë'ë Espíritu Santo rni'i hia'a lu Dios: "Shtadë na'a". ⁷ Por ni na të shini Dios, lëdëdi'i bajo ordë shtë custumbrë. Por naná të shini Dios, guëne'e më tubi herenci purquë unidë na të con Cristo.

Runë llgabë Pablo por ra shmënë Jesús

⁸ Antse lë'ë të adë gunëdi'i të Dios; dzë ni na të bajo ordë shtë ra dios naguctsa'u. Bëzu'bë diaguë të voluntá shtë ra dios nananú lu guë'dchiliu perë de verdá nádi'i rai' Dios. ⁹ Perë iurne' nanë të Dios

verdadërë; más bien quëgnia'a lu të, Dios runguë bë'a më lë'ë të ziquë shini më. ¿Pëzielú bëabrí të stubi lu nezë gushë, lu rëglë nu custumbrë nanápëdi'i pudërë? ¿Gu rac shtu'u të gunë të obedecer ra cusë ni ziquë tubi nanali'bi con ra custumbrë? ¹⁰ ¿Pëzielú todavía rialdí ldu'u të nanecesari gunë të cumplir ra dzë delicadë, u dzë shtë villili, u ra dzë shtë laní, u gunë të cumplir custumbrë shtë izë según rni'i lëy? ¹¹ Na rdzëba de quë bëna dchi'ni entrë lë'ë të de baldë.

¹² Lë'ë të naná rialdí ldu'u shti'dzë Jesús, na quëhuna ruëguë lu të de quë gac të librë ziquë na. Antse guanalda tëchi ra custumbrë, perë bëaca shmënë Cristo ziquë na të iurne'. Lë'ë të siempre bë'në të tratë na bien lëdëdi'i manërë mal. ¹³ Nanë të primërë vësë biadi'dza diza'quë lu të, guquërdënúa lë'ë të purquë guc llú'uhia. ¹⁴ Galguidzë ni guc tubi cusë dushë parë lë'ë të perë adë bë'nëdi'i të desprëci na; adë bëquë guiá'adi'i të na sino al contrari, bë'në të recibir na ziquë tubi ianglë shtë Dios u ziquë mizme Cristo Jesús. ¹⁵ ¿Pë bëa'ldë ldu'u të de quë tiempë naguquërdënúa lë'ë të, nalë bëquitë ldu'u të? ¿Pë guc iurne'? Pues nahia testigu de quë si fuërë posiblë, na të dispuestë niane'e të propi slu të shlugar slua. ¹⁶ Perë ne' ¿gu rni'i të de quë quëhuna cuntrë lë'ë të iurë ruadi'dza lu të verdá? ¹⁷ Ra mënë narianaldë tëchi lëy, rac shtu'u rall gac të shmënë rall, perë lëdëdi'i parë bien shtë të sino rac shtu'u rall tsanaldë të tëchi enseñansë shtë rall parë despuësë gunë nadchini rall na të shmënë rall. ¹⁸ Parë na naza'quë rac shtu'u mënë ni lë'ë të perë sulë si talë na parë bien shtë të. Zni rac shtua'a guëdubi tiempë, lëdëdi'i sulamëntë iurë naquërdënúa lë'ë të. ¹⁹ Lë'ë të narac shtua'a, ziquë tubi na'a quëzac zi lu dulurë iurë guëdchini me'dë lu guë'dchiliu, quëhuna sufrir stubi vësë más hashtë conductë shtë të na de acuerdë con voluntá shtë Cristo. ²⁰ Rac shtua'a niabezënúa lë'ë

të iurne' parë guadi'dza lu të stubi mudë. Pues adë rac bë'adia'a pë guna con lë'ë të iurne'.

Comparaciuni shtë Agar nu Sara

²¹ Lë'ë të narac shtu'u guëabrí të parë tsanaldë të tëchi lëy, gulë guni'i lua çgu adë riasëdi'i të lo quë narni'i lëy? ²² Naescritë la'ni Sagradas Escrituras de quë gupë Abraham chupë llguë'në; túbill nall shini tubi na'a narunë sirvë la'ni hiu'u shtë Abraham; stubi llguë'në gulë por tse'lë Abraham. ²³ Lë'ë shini criadë gulë ziquë grë llguë'në, perë llguë'në nagupë tse'lë Abraham, gúli' cumë milagrë. Bë'në më prometer guëdë'ë më tubi shini rai' aunquë tse'lë Abraham na më gushë. ²⁴ Ni na ziquë tubi comparaciuni. Guërüpë ra na'a ni quëhunë rai' representar chupë conveñi entrë Dios nu mënë. Tubi conveñi ze'dë dizdë dani shtë Sinaí catë bédë'ë më lëy parë Moisés. Agar runë representar lëy ni. Grëtë' ra narianaldë tëchi lëy, na rall shini Agar nu na rall bajo ordë shtë lëy. ²⁵ Agar na ziquë dani Sinaí nananú Arabia. Rúni' representar ra naquërelde ciudá Jerusalén iurne'. Na rall bajo ordë shtë lëy. ²⁶ Perë nanú stubi Jerusalén naze'dë de gube'e. Librë na mënë ni. Na rall librë de costumbrë nu règlë shtë nguiu. Jerusalén ni na ziquë shni'a hia'a ²⁷ purquë Sagradas Escrituras rni'i:

Bëquitë ldú'ul, lë'ël nagúpëdi'i shínil.
Bëquitë ldú'ul nu guni'i fuertë labansë parë Dios.

Lë'ël nadë nápëdi'i shínil, bëquitë ldú'ul purquë lë'ë na'a nanápëdi'i tsé'li'

gápëll más shíni' quë lë'ë na'a nanapë tsé'li'.

²⁸ Perë lë'ë hia'a naná rialdí ldu'i Jesús, na hia'a ziquë Isaac. Na hia'a shini Dios por tubi promësë naguni'i më. ²⁹ Iurne' ziquë tiempë shtë Abraham, lë'ë shini nagulë ziquë grë mënë, guzunáldëll naná shini nagulë por pudërë shtë Espíritu Santo. Igual quëhunë mënë iurne'; ra mënë narianaldë tëchi lëy, quëzac zi rall shmënë

Dios. ³⁰ Perë çpë rni'i Sagradas Escrituras shcuendë ra cusë ni? Rni'in: "Gulú lë'ë na'a narunë dchi'ni lídchil con shíni' purquë adë gúnëdi'i tucarë ca'a shini na'a ni herenci juntë con shini shtë legítimë tse'lë Abraham". ³¹ Zni nahin; lë'ë të naná rialdí ldu'i Jesús, adë na hia'a ziquë shini Agar el quë naguc criadë shtë Sara. Adë rianáldëdi'ia'a tëchi costumbrë shtë lëy, perë rialdí ldu'u hia'a promësë shtë Dios. Na hia'a shini Sara nanapë libertá.

5

Gulë tsanaldë neze shtë Dios

¹ Bëlá Cristo lë'ë hia'a parë gápa'a libertá. Adë nádi'i hia'a bajo ordë shtë lëy iurne'. Por ni gulë gac firmë lu libertá nabëne'e më nu adë guëdë'ëdi'i të sí guëñibë'a lëy shtë mënë lë'ë të stubi.

² Gulë bëquë diaguë naquëgnia'a lu të. Na Pablo, quëgnia'a si talë rialdí ldu'u të nanecesari riuguë cuerpë shtë të parë gac salvar të, iurní quëquë guiá'al shti'dzë Cristo; iurní lo quë nabë'në Cristo adë lasáquëdi'i parë lë'ël. ³ Rac shtua'a guënia'a lu të stubi, de quë grë mieti narialdí ldu'i costumbrë shtë galriuguë cuerpë shtë nguiu, lë'ë rall napë quë gunë rall cumplir grë puntë shtë lëy nabëquë'ë Moisés. ⁴ Lë'ë të naná rialdí ldu'i de quë gunë më recibir lë'ë të por quëhunë të cumplir lëy, adë nádi'i të unidë con Cristo. Lë'ë të bësëa'në të shnezë Dios. Nídi'i mudë gunë më favurë të gac salvar të. ⁵ Lë'ë hia'a dzuléza'a dzë nagunë më cambiar lë'ë hia'a të gáca'a mënë za'quë delantë lu Dios. Rialdí ldu'u hia'a lë'ë më nu gaquin por Espíritu Santo shtë më. ⁶ Si talë unidë na hia'a con Cristo, adë lasáquëdi'i si talë bë'nël cumplir costumbrë shtë galriuguë cuerpë u adë bë'nëdi'il cumplirin. Lo quë nalasac lu Dios na si talë rialdí ldu'u hia'a shti'dzë më de verdá nu si talë por fe rac shtu'u hia'a sa' hia'a.

⁷ Bien guzublú guna'zi të shnezë më perë çchu guluguë lë'ë të parë adë rzu'bë diaguëdi'i të shti'dzë

Dios? ⁸ Ldai' nabëlua'a nguiu ni con tantë ánimo, adë zé'dëdi'in de Dios, el quë nagulé lë'ë të. ⁹ Ldai' shtë rall na ziquë levadurë nu nanú tubi dichë narni'i: "Du'pë levadurë rshepin guëdubi nacubë". ¹⁰ Napa confiansë de quë lë'ë Dadë Jesús adë guësá'nëdi'i më tsaldí ldu'u të stubi di'dzë, sulë lo quë nabëluá'ahia lë'ë të, ni sí, tsaldí ldu'u të. El quë narsini ldu'u të stubi nezë, gunë Dios cashtigu lë'ëll; adë nídi'i importë si talë nall më ru'bë u si adë nádi'ill më ru'bë entrë lë'ë të.

¹¹ Ra mësë falsë cagni'i rall de quë quëhuna predicar custumbrë shtë galriuguë cuerpë të gac salvar mieti, perë si talë na todavía quëgnia'a lu të de quë nanecesari chuguë cuerpë shtë të parë gac salvar, çpëzielú rzu-naldë ra më israelitë na? Si talë nahin ziquë rni'i rall, adë nialdëdi'i rall por diza'quë narni'i sulë por galguti shtë Jesús lu cruz gac salvára'a. ¹² Rac shtua'a de quë ra narsiguë lë'ë të con enseñansë ni chuguë cuerpë rall hashtë más todavía ziquë runë mënë nadë guënëdi'i Dios.

¹³ Lë'ë të naná rialdí ldu'i shti'dzë Jesús, gulë më lë'ë të parë napë të libertá, perë lë'dëdi'i parë gunë të duldë. Más bien gulë bë'në sirvë lu sa' të con amor. ¹⁴ Gunë të cumplir guëdubi lëy shtë Dios si talë guëzu'bë di-aguë të tubsë mandamientë narni'i: "Gulë gac shtu'u sa'l ziquë rac shtú'ul mizmé lë'ëll". ¹⁵ Perë si talë lë'ë të rdildi të ziquë ra ma, rahuë' ma sa' ma; gulë gapë cuidadë no sea guëshi'ni të shchi'ni Dios ndë.

Lo quë narac shtu'u ldu'u nguiu nu lo quë narac shtu'u Espíritu Santo

¹⁶ Lo quë narnia'a lu të na zndë'e: gulë gubani según narni'i Espíritu Santo. Si talë rianaldë të tëchi Espíritu Santo, adë gúnëll cumplir deseo mal nananú la'ni ldú'ul ¹⁷ purquë grë ra deseo mal, nahin cuntrë Espíritu shtë Dios nu lë'ë Espíritu na contrari shtë deseo mal; deseo mal nahin contrari shtë Espíritu. Por ni adë gáquëdi'i gunë të ra cusë narac shtu'u të ¹⁸ perë

si talë guësá'në të quëgsë Espíritu Santo lë'ë të, iurní lë'ë lëy nápëdi'in pudërë parë gunin condenar lë'ë të.

¹⁹ Clarë rlua'a ra deseo mal nananú la'ni ldu'u mieti. Rquënú rall tse'lë mënë. Nabani rall ziquë mbecu. Napë rall vici. ²⁰ Runë rall adorar stubi cusë, lë'dëdi'i sulë Dios. Rialdí ldu'u rall galbëlliú. Napë rall llanë la'ni ldu'u rall. Rdildinú rall sa' rall. Napë rall mbidi. Na rall më dishi'bi; rëuu' ldu'u rall iurë nanú divisioni. ²¹ Celosë na rall; rdchisú rall pë shtë mënë. Rguini rall mënë. Rzuu'dchi rall. Nalé rau sha'të rall. Runë rall stubi ra cusë nanadë rllu'i'idi'i, runë rall ziquë mamflor; perë grë mënë ni, quëgnia'a lu të iurne' igual ziquë hia gunia'a lu të antsë, el quë narunë ra cusë rë' adë nídi'i mudë tsutëll lugar catë rnibë'a Dios.

²² Perë lo quë narunë Espíritu la'ni ldu'u el quë narialdí ldu'i shti'dzë më na zndë'e: rac shtú'ull sa'll. Rquitë ldú'ull. Rbedchí ldú'ull. Nápëll pacënci con sa'll. Ráquëll më za'quë. Rúnëll cumplir shti'dzëll. ²³ Nadú'ull. Quëhápëll el mizmé lë'ëll të gúnëdi'ill duldë. Ra cusë mal adë rúnëdi'i gan lull sino quë quëréldëll bien. Nídi'i lëy narunë prohibë ra cusë rë'. ²⁴ Grë ra shmënë Jesús, hia bédë'e fin ra cusë mal rë', mal llgabë con deseo mal nananú la'ni ldu'u mieti. ²⁵ Cumë ziquë quërélda'a por pudërë shtë Espíritu Santo, cha guëdë'e hia'a sí, de quë Espíritu Santo guësë më lë'ë hia'a.

²⁶ Adë chu gac nadchínidi'i; adë chu napë mbidi lu sa'll; adë chu gac më dishi'bi.

6

Gulë bë'në compañi sa' të

¹ Lë'ë të shmënë Jesús, si talë guëdzëlë të tubi sa'l ldáguëll la'ni duldë, lë'ë të narsë Espíritu Santo napë quë guëni'inú të mënë ni të parë adë tsaglá'guëdi'i gúnëll duldë. Perë gulë bë'në ni ziquë më nadu'u. Cadë tubi të gapë të cuidadë no sea quë lë'ëll guëtë'dë Satanás prëbë lë'ëll të ldáguëll lu duldë. ² Gulë bë'në

compañi sa'l lu grë cusë durë, cadë tubi de lë'ë të; zni gunë të cumplir lëy shtë Cristo.

³ Si talë tubi de lë'ë të rialdí ldu'ul de quë lasáquël, iurní lu Dios lasáquëdi'il; mizmé lë'ël quëgsiguël lë'ël. ⁴ Cadë tubi nguiu napë quë gunë juzguë mizmé lë'ëll, dchi'ni naquëhunë nguiu; iurní guëquitë ldu'ull por lo quë naquëhúnëll. Iurní nídi'i nicidá gúnëll comparar dchi'ni shtënëll con dchi'ni shtë sáhi'. ⁵ Cadë tubi hia'a nápa'a narunë tucarë guëdë'na'a.

⁶ El quë narsë'dë shti'dzë Dios, napë quë gúnëll ayudë lë'ë ra mësë narlua'a lë'ëll.

⁷ Adë rdë'di'i të sí guësiguë mizmé lë'ë të, ni tubi adë chu gúnëdi'i gan lu Dios parë guësiguëll lë'ë më. Grëtë' el quë narcabní nguiu, ni napë quë guëca'a nguiu. Lo quë narunë nguiu napin cusechë despuësë. ⁸ Si talë tubi mieti zianaldë tëchi ra deseo mal nananú la'ni ldu'ull, de mizmé vidë mal gápëll galguti. Perë si talë zianaldë nguiu tëchi ra cusë za'quë shtë Espíritu Santo, gápëll tubi cusechë por mizmé Espíritu. Guëbánill parë siemprë. ⁹ Zni, adë chu cuézëdi'i gunë cusë za'quë; adë chu guëdzáguëdi'i. Cha guëdë'na'a bien parë sa' hia'a purquë si talë tsaglá'ga'a shnezë më, tubi dzë guëne'e më tubi ganza'quë. ¹⁰ Por ni cadë vësë rdchini lugar parë guëdë'na'a bien parë sa' hia'a, pues guëdë'na'a cumplir. Guëdë'na'a bien, especialmente parë ra naná rialdí ldu'i enseñansë nanapë los de más shmënë Dios.

Rialú cartë rë' con tubi saludë

¹¹ Gulë guná, naru'bë na lëtrë naquëquëa'a lu të con prupi guiahia. ¹² Grëtë' naquëhunë obligar lë'ë të parë tsuté të la'ni custumbrë shtë më israelitë, rac shtu'u rall riuguë cuerpë shtë të, perë nadë más runë rallin parë guëa'në rall bien lu mënë nu parë adë guëzac zídi'i mënë lë'ë rall cumë shmënë Jesucristo, el quë naguti lu cruz. ¹³ Ra mënë narianaldë

tëchi custumbrë rë', adë quëhúnëdi'i rall cumplir grë puntë shtë lëy perë rac shtu'u rall tsanaldë të tëchi ra cusë ni, nadë más purquë rac shtu'u rall gac rall më ru'bë. Rni'i nadchini rall purquë rianaldë të tëchi rall. ¹⁴ Perë na rialdí ldua'a tubsë cusë parë gac salvara; runë nadchinia por tubsë cusë naná galguti shtë Dadë Jesucristo. Cuë më lu cruz por na. Por mizmé cruz shtë më ra cusë mal shtë guë'dchiliu, guti rahin parë na nu nahia ziquë naguti parë ra cusë ni. ¹⁵ Lu Dios adë rúnëdi'i importë riuguë shcuërpa'a u adë riúguëdi'in. Tubsë cusë lasac lu më si talë na hia'a mënë nacubi por pudërë shtë Espíritu Santo. ¹⁶ Parë grë ra narianaldë tëchi enseñansë rë', guëga'a ldu'u më lë'ë rall nu cuedchí ldu'u rall. Ni na rall shmënë Dios, mënë israelitë de verdá.

¹⁷ Dizdë iurne' parë delantë adë chu guëni'idi'i de quë nápëdia'a derechë parë guëluá'ahia ra cusë ni, purquë grë ra ndi'bë nanua'a shcuërpa rlua'ain de quë Jesucristo na Shlama.

¹⁸ Lë'ë të narialdí ldu'i Dadë Jesucristo, rac shtua'a favurë shtë më cuezënú lë'ë të. Amén.

Cartë nabëquë'ë San Pablo parë ra mënë Efesios

Caquë'ë Pablo lu ra naquërelde Efeso

¹ Na Pablo por voluntá shtë Dios nahia tubi poshtë shtë Jesucristo; bëshel'dë më na. Caquëa'a cartë rë' lu të nabëzunë Dios almë shtë të, lu të narunë cumplir shti'dzë Jesús, lu të naquërelde guë'dchi Efeso. ² Gulë bë'në recibir ra bendición nu gulë cuedchí ldu'u të por Dios Shtáda'a nu por Jesucristo, Shláma'a.

Bendición narshe'ldë Jesucristo

³ Rdë'na'a alabar Dios, Shtadë Jesucristo, Shláma'a. Bë'në ldai' Dios lë'ë hia'a con grë clasë bendición nananú gube'e purquë unidë na hia'a con Cristo. ⁴ Dios gulë më lë'ë hia'a juntë con Cristo ziquë cabësë shtë hia'a. Gulë më lë'ë hia'a dizdë más antsë cueshtë guë'dchiliu. Gulë më lë'ë hia'a parë guëquërel'da'a delantë lu më sin ni tubi duldë, completamente limpi parë lë'ë më sin ni tubi demandë cuntrë lë'ë hia'a. Nu gudili më lë'ë hia'a parë gac shtu'u hia'a lë'ë më. ⁵ Bë'në më destinar lë'ë hia'a dizdë antsë parë guëdë'na'a recibir ziquë shini më por lo quë nabë'në Jesucristo. Zndë'ë guquin según guni'i ldu'u Dios de acuerdë con lo quë narëuu' ldu'u më. ⁶ Siemprë rdë'na'a alabar lë'ë më por ra favurë ru'bë nabë'në më. Rac shtu'u më lë'ë hia'a; bë'në ldai' më lë'ë hia'a; bë'në më të gáca'a unidë con shini më, Jesucristo, el quë Dios rac shtú'ui'. ⁷ Llëru'bë amor napë Dios; bë'në më salvar lë'ë hia'a ndigá por galguti shtë shini më. Bë'në më perdunë duldë shtë hia'a; favurë ru'bë ni bë'në më. ⁸ Napë më llëru'bë amor; bëshel'dë më shini më parë guëne'e më llni, parë tsasë hia'a nu parë gac bë'a hia'a bien verdá shtë më. ⁹ Nu lë'ë më bëlua'a më lë'ë hia'a guadë naguni'i ldu'u më, cusë naná

ga'chi antsë, perë iurne' rac bë'a hia'a purquë zni gac ldu'u më. ¹⁰ Por voluntá shtë më gac unidë grëtë' ra cusë nananú gube'e nu tantë ra nananú guë'dchiliu. Iurë guëga'a iurë gunë më unir ra cusë ni parë guëribë'a Cristo ziquë cabësë subrë grë lo quë nabëntsa'u Dios.

¹¹ Por naná hia'a unidë con Cristo Dios gulë më lë'ë hia'a dizdë antsë të parë guëdë'na'a recibir tubi partë narunë tucarë ca'a Cristo; juntë guëdë'na'a recibirin. Grëtë' ni na de acuerdë según guni'i ldu'u më, según voluntá shtë më dizdë más antsë. ¹² Na hia'a primëre mënë nagualdí ldu'u shti'dzë më. Bë'në më destinar lë'ë hia'a parë gáca'a mënë naquëhunë alabar lë'ë më. Rac shtu'u më guëní'ia'a llëru'bë na pudërë shtënë më. ¹³ Nu zac lë'ë të bini të diza'quë; bini të di'dzë narni'i lla gac salvar të; gualdí ldu'u të di'dzë shtë më. Guc të unidë con lë'ë më, nu gac të selladë por Espíritu Santo cumë ziquë shmënë Dios. Pues bë'në më prometer guëshe'ldë më Espíritu Santo parë cuezënúhi' lë'ë të. ¹⁴ Lë'ë Espíritu Santo na ziquë tubi garantiá de quë guëne'e më ra cusë nabë'në më prometer; gunë më librar shmënë më iurë guëga'a tiempë. Guëlá më shmënë më naguzi'i më. Segurë na ra cusë ni purquë nadápa'a Espíritu Santo. Zni nahin parë gunë më recibir graci nu labansë shtë mënë.

Guna'bë Pablo lu Dios por ra shmënë më

¹⁵ Rac bë'ahia de quë lë'ë të rac shtu'u të sa' të nu rialdí ldu'u të shti'dzë më; por ni ¹⁶ nunquë adë rcuë'zëdia'a rdë'ëhia graci lu më por lë'ë të. Quëgna'ba lu më por lë'ë të, ¹⁷ të Dadë naquëbezë gube'e, lë'ë më naná Shtadë Jesucristo Shláma'a, guëshe'ldë më Espíritu Santo të parë gac bë'a të. Rna'ba lu më të guëne'e më másru'u llni guëc të. Llni shtë më ze'dë iurë runguë bë'a të lë'ë Jesús. ¹⁸ Quëgna'ba lu më guëzianí më lu shgabë të, të parë gac bë'a

të guadë naná dzuléza'a, tubi esperansë nadápa'a purquë guna'bë më lë'ë hia'a. Quëgna'ba lu më të gac bë'a të blac llëru'bë nu blac nasa'a na herenci nanapë ra mënë nabëzunë Dios almë shtë rai'. ¹⁹ Nu quëgna'ba lu më të gac bë'a të blac llëru'bë na pudërë shtë më nadápa'a purquë rialdí ldu'u hia'a shti'dzë më. Pudërë ni na mizmë pudërë nabëlua'a Dios con llëru'bë fuersë iurë bëcua'ñi më lë'ë Jesús ladi ra tégulë ²⁰ nu bëcuezë më Jesús lugar cula'ni më, ladë ldi shtë më lu gube'e. ²¹ Bëcuezë më lë'ë Jesús lugar shtë hunurë más guia'a quë grë ra autoridá nu gubernë, más guia'a quë grë ra narnibë'a lu gube'e. Bëdë'ë më tubi lë más lasac quë grë ra lë la'ni guë'dchiliu rë' nu más lasac quë grë lë nanapë mënë parë tiempë naze'dë. ²² Bëdë'ë më pudërë lu Jesús të guë'nibë'ai' grëtë' mënë nu hashtë grë cusë guëa'në bajo ordë shtë më, nu bë'në më punërë lë'ë Cristo ziquë cabësë shtë ra grupë shtë shmënë Dios. ²³ Pues ra narialdí ldu'i shti'dzë më, na rai' cuerpë shtë Cristo nu lë'ë më quëbezënihi' lë'ë rai'. Na më cabësë shtë shmënë më guëdubi lugar shtë guë'dchiliu.

2

Nasalvára'a por amor shtë Dios

¹ Dios bëne'e më vidë eternë parë lë'ë të juntë con Cristo; dzë ni todavía lë'ë të na të ziquë tégulë por causë maldá nu duldë shtë të. ² Más antsë guagnaldë të tëchi ra cusë shtë guë'dchiliu. Bëzu'bë diaguë të shti'dzë mëdzabë naná cuezë lu mbë, el quë narnibë'a lu nacahi; guanaldë të tëchi mëdzabë naná lamë shtë ra mënë nanadë rzu'bë diaguëdi'i shti'dzë më. ³ Grëtë' hia'a gubánia'a zni más antsë; guanálda'a tëchi deseo mal nananú la'ni ldu'u hia'a; bëdë'na'a cumplir cualquier cusë nabëdchini la'ni shgába'a. Gúca'a mënë mal. Gúca'a mënë narunë tucarë cashtigu dushë shtë Dios igual ziquë los de más sa' hia'a. ⁴ Perë Dios nalë bëga'a ldu'u më lë'ë hia'a nu nalë rac shtu'u më lë'ë hia'a; ⁵ bëne'e më

vidë eternë parë lë'ë hia'a por Cristo iurë lë'ë hia'a todavía na hia'a ziquë tégulë por causë duldë shtëna'a. Na salvar të por tubi favurë nabë'në më, lëdëdi'i por cusë za'quë nabë'në të. ⁶ Dios bëcuá'ñi' lë'ë hia'a mizmë tiempë bëdë'ë më vidë parë Cristo nu bëcuezë më lë'ë hia'a con Cristo Jesús lu gube'e. ⁷ Bë'në më zni të guëlua'a më blac llëru'bë na favurë shtë më parë lë'ë hia'a. Rac shtu'u më gac bë'a mieti blac llëru'bë amor napë më. Rac shtu'u më guëlua'a amor shtëhi' por grë tiempë naze'dë. Nadápa'a amor ni purquë unidë na hia'a con Cristo Jesús. ⁸ Por tubsë favurë shtë Dios, nasalvar të purquë gualdí ldu'u të shti'dzë më. Salvaciuni adë zë'dëdi'i por lo que naquëhunë të sino bëzëlaa'dchi mëhin ndigá. ⁹ Ni tubi chu gúnëll gan salvaciuni por lo quë narúnëll, nilë por obrë za'quë. Zni nahin të adë chu gunë nadchínidi'i delantë lu Dios. ¹⁰ Na hia'a lo quë nabëntsa'u Dios. Bëne'e më vidë eternë parë lë'ë hia'a por Cristo Jesús të guëdë'na'a cusë za'quë. Zni bë'në Dios destinar guëdë'na'a dizdë más antsë.

Por Jesucristo cuedchí ldu'u hia'a

¹¹ Gulë bësëagná ldu'u të de quë antsë adë nádi'i të mënë israelitë. Ra mënë israelitë rchuguë rall cuerpë shtë rall ziquë custumbrë religiuse perë lë'ë rall bë'në rall tratë lë'ë të ziquë mënë nalasáquëdi'i purquë adë rchúguëdi'i të cuerpë shtë shini të. ¹² Gulë bësëagná ldu'u të de quë antsë nídi'i manërë gunguë bë'a të Cristo purquë zitu na të parë lë'ë më. Guc të ziquë më zitu parë ra mënë nagulë Dios. Guc të ra naguëndëdi'i ra conveñi nabë'në Dios con mënë israelitë. Zitu zu të parë promësë nabëdë'ë më lu rai'. Guquërelde të lu guë'dchiliu rë' perë nunquë nápëdi'i të esperansë gac salvar të; guquërelde të sin Dios iurní. ¹³ Perë iurne' unidë na të con Cristo Jesús. Antsë quëbezë të zitu parë Dios, perë iurne' por galguti shtë Cristo guabi'guë të lu Dios. ¹⁴ Cristo na narcue'dchí ldu'u hia'a. Bë'në më

parë gac en paz ra më israelitë nu ra nanádi'i më israelitë. Unidë na grëtë' hia'a purquë lë'ë më bédchisú naná ziquë tubi lu' nabë'në dividir ra mënë. ¹⁵ Por cuerpë shtë Jesús naguti, bédë'ë më fin ra rëglë nu mandamientë shtë lëy të gac tubsë cuerpë cubi de mënë israelitë nu ra mënë nanádi'i më israelitë. Hia unidë na hia'a; nídi'i divisioni sino nanú paz entrë lë'ë hia'a. ¹⁶ Por galguti shtë Jesús lu cruz, bédë'ë më fin shtë ra cusë nabë'në dividir ra mënë, iurní bécue'dchí më ldu'u hia'a. Hia gualú divisioni nu llanë nananú antsë entrë ra më israelitë nu ra nanádi'i israelitë.

¹⁷ Cristo bédchini nu biadi'dzë më diza'quë de quë hia gualú divisioni. Por shti'dzë më bécuedchí ldu'u hia'a. Biadi'dzë më lu të nazuga'a zitu parë lë'ë më nu zac bédchini diza'quë ni lu na'a, ra më israelitë naná allegadë parë lë'ë më. ¹⁸ Pues por medio de Cristo grë hia'a, ra më israelitë nu ra nanádi'i më israelitë, unidë na hia'a por lë'ë Espíritu Santo nu ráca'a guená'ba'a lu Dios por lë'ë Espíritu. ¹⁹ Por ni lë'ë të mënë Efeso, hia adë nádi'i të ziquë më zitu parë Dios, nilë mënë nadë guénédi'i lë'ë më, sino napë të dereché ziquë los de más shini Dios. Na të shmënë Dios. ²⁰ Na të ziquë tubi hiu'u; cimientë shtëhin bëza'a ra poshtë nu ra nabiadi'dzë enseñansë naze'dë de Dios, nu mizmë Jesucristo na partë principal shtë hiu'u. ²¹ Por Jesucristo grë partë shtë hiu'u na unidë; cadë tubi partë gudchi'bë shlugári' nu lë'ë hiu'u tsagla'guë tsaru'bin ziquë tubi iádu'u nanabani nu nahin santu catë lë'ë më cuézi'. ²² Zni lë'ë të na të unidë con Cristo con los de más sa' të naná shmënë Dios; na të ziquë tubi hiu'u catë quërdë Dios purquë cuezënú Espíritu Santo lë'ë të.

3

Dios bëshel'dë Pablo të guadí'dzi' diza'quë lu ra nanádi'i më israelitë

¹ Por mizmë rsunë rë', na Pablo nanúa prësi purquë nahia shmënë Jesús. Bëshel'dë më na parë bien shtë

të nanádi'i mënë israelitë. ² Lluá'ahia de quë bini të bë'në më incarguë diza'quë të parë guadi'dza lu të; bini të bë'në më favurë ru'bë parë na, naná nahia poshtë parë ra nanádi'i më israelitë. ³ Dios bëlua'a naná rni'i ldu'u më lua; guni'i më lua cusë naná naga'chi antsë. Riasëhia nu bëquëa'a lu të con du'pë di'dzë shcuendë ra cusë ni. ⁴ Iurë quëu'ldë të ra di'dzë ni, gac bë'a të de quë riasëhia lo quë narunë significar galguti shtë Jesús, ⁵ tubi secretë naná naga'chi parë ra mënë naguquërdë más antsë perë iurne' sí, bëlua'a më secretë ni lu ra poshtë. Bëlua'a më ra cusë ni lu ra naruadi'dzë enseñansë naze'dë de Dios; santu na mënë ni; runë rai' sirvë lu më. Por Espíritu shtë më bëlua'a më secretë ni. ⁶ Lë'ë secretë ni na zndë'ë; de quë por diza'quë shtë Jesús ra mënë nanádi'i më israelitë, gac salvar rall mizmë manërë quë ra më israelitë nu na rall unidë con Cristo. Iurne' tubsë cuerpë nanú nu bë'në rall recibir mizmë promësë nagoni'i Dios lu ra mënë israelitë. Grë mënë ni unidë na rai' por Cristo.

⁷ Sin quë adë rúnedi'i tucara, guna'bë më na parë guadi'dza diza'quë. Bë'në më favurë nu bëne'e më pudërë parë guna dchi'ni shtë më. ⁸ Nahia el quë nalasac menos quë grë ra shmënë Dios perë bë'në më favurë të guadi'dza diza'quë lu ra mënë nanádi'i më israelitë të gac bë'a rall ra cusë za'quë; ni tubi chu gunë gan guelábëll ra bendición nananú parë ra naná rialdí ldu'i shti'dzë Jesús. ⁹ Bëshel'dë më na parë guadi'dza lu grëtë' mënë de quë gunë më salvar ra mënë nanádi'i më israelitë. Secretë ni naga'chi dizdë antsë bécue'shtë Dios gué'dchiliu, gué'dchiliu rë' naguctsa'u por pudërë shtë Jesucristo. ¹⁰ Guquin të parë guená grë ra autoridá nu ianglë lu gube'e blac llëru'bë na llni shtë Dios nu gac bë'a rai' manërë gunë më cumplir voluntá shtëhi' por grupë shtë shmënë më. ¹¹ Dios bë'në cumplir ra cusë ni por medio de Jesucristo, Shláma'a, de acuerdë

cumë ziquë guni'i ldu'u më dizdë principi shtë guë'dchiliu. ¹² Na hia'a unidë con lë'ë më purquë rialdí ldu'u hia'a shti'dzë më; por ni adë rdzëbëdi'ia'a lu Dios sino nápa'a confiansë parë guadi'dzënú hia'a Dios. ¹³ Adë guëá'nëdi'i të tristë por lo quë quëhunënú mënë na ndë'ë. Mejurë ra cusë ni na tubi bien, tubi hunurë parë lë'ë të.

Amor shtë Cristo

¹⁴ Iurë runa llgabë lla na grë ndë'ë, rzullibia delantë lu Dadë shtë Jesucristo. ¹⁵ Quëhunë Dios të parë grë ra shmënë më naquëbezë lu gube'e nu ra naquërdë lu guë'dchiliu, gac rall shini më, tubsë famili shtëhi'. ¹⁶ Rna'ba lu Dadë de quë guëne'e më llëru'bë bendición, pudërë, nu fuersë shtë Espíritu Santo la'ni ldu'u të. Rna'ba lu më të gac të firmë la'ni ldu'u të con mizmë fuersë shtë Dios. ¹⁷ Rna'ba lu më të cuezënú Dadë Jesucristo la'ni ldu'u të. Por fe cuezënú më lë'ë të. Nu rna'ba lu më de quë nunquë adë rúnëdi'i faltë amor parë sa' të. Zni gac të ziquë tubi hiaguë nanapë shlú'chi' catë nanú nisë; gac të ziquë tubi hiu'u nazubë lu cimientë dchi'chi. ¹⁸⁻¹⁹ Nu quëgna'ba lu më gac bë'a të bien con los de más sa' të nabëzunë Dios almë shtë rai', blac llëru'bë na amor shtë Cristo parë lë'ë hia'a. Pues amor shtë më na más llëru'bë quë shgába'a. Nu rna'ba lu më gunë të recibir llëru'bë pudërë shtë Dios la'ni ldu'u të, të gunë të cumplir voluntá shtë më.

²⁰ Iurne' cha guëdë'ë hia'a graci lu Dios, el quë nanapë pudërë parë gúni' más cusë ru'bë quë lë'ë hia'a rná'ba'a, hashtë más quë rac runë shgába'a. Quëbezënú pudërë shtë më la'ni ldu'u hia'a. ²¹ Lë'ë të naná grupë shtë shmënë Dios, gulë bë'në alabar lë'ë Dadë Dios por medio de Jesucristo. Gulë bë'në alabar lë'ë më hashtë tsalú tiempë catë nídi'i fin. Amén.

4

Unidë na hia'a por Espíritu Santo

¹ Grë ndë'ë na verdá; por ni na Pablo, nanúa prësi purquë nahia shmënë Cristo. Quëhuna ruëguë lu të de quë quërdë të ziquë runë tucarë, ziquë mënë naguna'bë Dios. ² Gulë gac humildë nu gulë gac më nadu'u. Gulë gac pacënci con sa' të. Gulë bë'në perdunë faltë shtë sa'l por amor nanápël parë lë'i'. ³ Gulë guni'i ldu'u parë gac të unidë por pudërë shtë Espíritu të tsúdi'i dishi'bi entrë lë'ë të. ⁴ Nanú tubsë cuerpë shtë ra shini Dios nu nanú tubsë Espíritu. Nanú tubsë esperansë nabë'në të recibir iurë guna'bë më lë'ë të. ⁵ Nanú tubsë Dadë narnibë'a grë ra shmënë më. Nanú tubsë ldai' narialdí ldu'u hia'a. Nanú tubsë galëriubë nisë naná sëñi na hia'a shmënë më. ⁶ Nanú tubsë Dios naná Dadë shtë grë ra naná rialdí ldu'i shti'dzë më. Sulë lë'ë më rnibë'ai' lë'ë hia'a. Quëhunë dchi'ni më lë'ë hia'a nu cabezënú më grëtë' hia'a.

⁷ Bë'në Cristo favurë parë cadë túbia'a të guëdápa'a don narzëlaa'dchi Espíritu Santo de acuerdë con voluntá shtë Cristo. ⁸ Por ni ra Sagradas Escrituras rni'i: Be'pi më gube'e; bia'a më ra nananú bajo ordë shtë mëdzabë. Bëzëlaa'dchi më cusë za'quë parë ra nguui.

⁹ Perë ¿pëti'i runë cuntienë: “Be'pi më gube'e”? Runë cuntienë de quë primërë bietë më hashtë lugar más guetë shtë guë'dchiliu. ¹⁰ El quë nabietë lu guë'dchiliu na el mizmë më nabe'pi más guia'a shtë gube'e të parë guëribë'a më; parë gunë ldai' më grë lugar. ¹¹ Bë'në më të gunë shmënë më recibir don narzëlaa'dchi Espíritu Santo. Primërë nanú poshtë; sëbëldá mënë na ra narlua'a di'dzë naze'dë de Dios; stubi mënë rac rni'i rall diza'quë parë tsaldí ldu'u mieti; stubi tantë na ra naquëhapë los de más sa' rai'; stubi rai' na mësë narlua'a los de más sa' rai'. ¹² Zni bë'në më punërë ra mënë ni parë cadë tubi shini më gac rai' listë parë dchi'ni shtë më nu parë grë ra shini më gac rai' firmë lu shnezë më nu parë tsaru'bë fe

shtë rai' ¹³ hashtë grëtë' hia'a na hia'a unidë con mizme fe, hashtë gunguë bë'a hia'a más lë'ë shini Dios, hashtë tsaru'bë vidë cubi nabëne'e Cristo parë cadë túbia'a. Zni gáca'a tubi mënë naziaru'bë lu shnezë Dios hashtë gáca'a mënë za'quë ziquë na Cristo. ¹⁴ Hia iurní adë chu gáquëdi'i ziquë tubi llguë'në naná runë cambi según rni'i ldú'ull. Hiadë chu nádi'i ziquë tubi gui'lli nanua'a mbë nezë rë', nezë rë'. Zni na ra narianaldë tēchi cualquier enseñansë cubi naze'dë, ra ldai' narlua'a ra mēsë con mañi. Ra mënë ni rguguë rall sa' rall con bishi. ¹⁵ Más bien cha guëni'ia'a verdá mientras rac shtu'u hia'a sa' hia'a. Rqui'ni gáca'a unidë con Cristo nu rqui'ni tsarú'ba'a más tē gáca'a ziquë na mē. Lë'ë mē na cabēsë shtë hia'a. ¹⁶ Por Cristo unidë na grē partē shtë cuerpë, cadë partē nali'bi con grē sáhi'. Cadë partē shtë cuerpë cuezë shlugári' nu rúni' compaño los de más partē shtë cuerpë tē gac cumplir lo quē narunë tucarë; iurní lë'ë cuerpë na saludë, lédëdi'i rac llú'udi'in. Zni riaru'bë cuerpë bien nu grē ra partē shtë cuerpë rac shtu'u rai' sa' rai'.

Vidë cubi nadápa'a por Cristo

¹⁷ Pues ndë'ë rnia'a lu tē ziquë tubi narni'i por mandadë shtë Dadë Dios; adë quërdëdi'i tē ziquë ra mënë nanadë guënëdi'i Dios, ra nanabani de acuerdë con llgabë nanadë rlluí'idi'i. ¹⁸ Adë riasëdi'i rall por nacahi nananú la'ni ldu'u rall. Nápëdi'i rall vidë narne'e Dios purquë na rall ziquë ra nadë rac bë'adi'i por causë naguëdchi ldu'u rai'. ¹⁹ Adë rtúdi'i lu rall iurë quëhunë rall mal nu bë'në rall intriegu mizme lë'ë rall lu vici. Hia nápëdi'i rall rēspëti parë cusë za'quë sino con gustë quëhunë rall cumplir grē deseo nananú la'ni ldu'u rall. ²⁰ Perë bëlua'a Cristo lë'ë tē stubi manërë tē guëquërdë tē bien. ²¹ Rac bë'a tē shti'dzë mē; riasë tē verdá nabëlua'a mē. ²² Ziquë rgu mi-eti shabë guini, nu nácull lari limpi, gulë gulú grē cusë mal nananú la'ni

ldu'u tē. Vidë shtë tē antsë bēsiguë lë'ë tē nu más bēsini lë'ë tē lu duldë. ²³ Mejurë tsagla'guë gulë gapë llgabë cubi cadë dzë. ²⁴ Nu ziquë shabë nacubi, gulë gacu con vidë cubi shtë Dios; bëzëlaa'dchi mē vidë ni parë gáquël ziquë Dios, tubi vidë za'quë sin ni tubi duldë.

²⁵ Por ni, adë rni'idi'il bishi lu sa' tē. Gulë guni'i verdá lu sa'l purquë grëtë' hia'a na hia'a unidë ziquë tubsë cuerpë.

²⁶ Si talë rldël, adë rldëdi'il tsa'a dzë. Adë rúnëdi'il duldë. ²⁷ Adë rdë'edi'il lugar gunë mëdzabë gan lul.

²⁸ El quë nagulaa'në antsë, napë quë guësá'nëll duldë ni nu gúnëll dchi'ni. Gunë nguiu ni dchi'ni za'quë parë gápëll centavë tē guëd'ëll ca'a ra nabënapëdi'i.

²⁹ Adë ruadí'dzëdi'il didzabë lu sa' tē sino gulë biadi'dzë cusë za'quë lu sa' tē según nicidá nanapë sa'l tē gápëll más fe. Gulë guni'i di'dzë narsëdchini bendición parë ra narquë diaguë shti'dzël. ³⁰ Adë rúnëdi'il niétiquë narsëdchini tristë parë Espíritu Santo shtë Dios purquë por lë'ë Espíritu nacabezënú ldu'u tē, na tē selladë; na tē prupi shmënë Dios hashtë dzë guëdchisú mē lë'ë hia'a lu guë'dchiliu nu guia hia'a gube'e.

³¹ Gulë bëzalú con grē disgustë nu llanë nu insultë con grē didzabë narni'i tē guëc sa' tē, nu con grē llgabë mal cuntrë sa'l. ³² Gulë guc shtu'u sa'l nu gulë gac tē mē pacënci; gulë bë'në perdunë sa'l ziquë bë'në Dios perdunë lë'ël. Bë'në mē perdunë lë'ël purquë Cristo rac shtú'ui' lë'ël.

5

Lla runë tucarë guëquërdë shmënë Dios

¹ Por ni gulë guagla'guë ejemplë shtë Dios. Rac shtú'ui' lë'ë tē ziquë shini mē. ² Gulë guc shtu'u sa'l ziquë guc shtu'u Cristo lë'ë hia'a. Bë'në mē intriegu mizme lë'ë mē lu galguti por lë'ë hia'a. Gúqui' ziquë tubi lli'li naná guti lu bëcu'guë, tubi ofrendë nabëquitë ldu'u Dios.

3 Iurne' lè'è të na të shini Dios; por ni adë chu guëquënú sáhi' nu adë chu tsanaldëdi'i tëchi cusë mal; adë chu guëzëbidi'i ldu'u ra cusë shtë guë'dchiliu. Adë rúnëdi'i të cusë ni të parë ni tubi sa' të guëní'idi'i shcuendë ra cusë rë' entrë lè'è të. 4 Adë ruadí'dzëdi'i të ra cusë naná runë parë guëtú lul, nilë cusë tuntë, nilë ra cusë dzabë naruadi'dzë mënë, purquë adë rëuu'di'i ldu'u Dios ra cusë ni; sino más bien gulë guni'inú sa'l grë cusë za'quë narunë më parë lè'è hia'a. 5 Hia nanë të ni tubi narquënú ra na'a nu ra na'a narquënú ra nguii, nilë tubi naruadi'dzë didzabë, nilë el quë narzebi ldu'u pë shtë mënë, adë nápëdi'i rall partë catë rnibë'a Cristo, catë Dios na Rëy. Pues el quë narzebi ldu'u ra cusë shtë guë'dchiliu, quëhúnëll duldë idola-tría; rúnëll adorar ra cusë material, lèdë Diósëdi'i. 6 Adë rdë'ëdi'i të lugar parë rsiquë sa' të con di'dzë tuntë purquë ze'dë guëdchini cashtigu shtë Dios guëc ra nanëdi'i guëzu'bë diaguë shti'dzë më. 7 Por ni adë rápëdi'i të tratë con ra mënë narunë ra duldë ni.

8 Antsë lè'è të gubani të lu nacahi; adë guc bë'adi'i të shti'dzë më perë iurne' bë'në të recibir llni shtë Dadë Dios. Gulë guquërelde ziquë mënë nanapë llni shtë më la'ni ldu'u të. 9 Lè'è llni rsëdchini cusë za'quë nu verdá nu tubi vidë naná tubldí. 10 Gulë guni'i ldu'u të tsanaldë të tëchi ra cusë narsëquitë ldu'u Dios. 11 Adë gápëdi'i të partë con ra cusë nanadë rllu'i'idi'i, ra cusë narunë mënë lu nacahi. Más bien gulë gudildi ra mënë narunë duldë ni. 12 Rtu lu hia'a guëní'ia'a shcuendë ra cusë mal naquëhunë mënë lu nacahi. 13 Pues iurë grë ra cusë rë' cuezin lu llni, iurní rlua'a bien clarë lla nahin. Llni rzianí guëc grëtë' ra cusë ni. Llni shtë Dios napë pudërë pare gac cambi nguii mal të gáqui' ziquë llni. 14 Por ni rni'i Sagradas Escrituras:

Gulë guëtëtsë mbëca'ldë lu të, lè'è të nanaga'si.

Gulë bëru'u ladi ra mënë naquërelde lu nacahi, nu Cristo guëzianí

la'ni ldu'u të.

15 Por ni gulë guná bien mudë nanabani të, lédëdi'i ziquë mënë nanadë guënëdi'i Dios, sino ziquë mënë nariasë shti'dzë më. 16 Gulë bë'në cumplir cusë za'quë mientras nabani të purquë iurne' nalé duldë quëhunë mënë. 17 Adë gac të ziquë mënë tuntë naná guënëdi'i, sino gulë gac të mënë narac bë'a voluntá shtë Dios. 18 Adë rzuu'dchidi'i të purquë galëzudchi gua'a lè'è të gabildi. Mejurë gulë bédë'ë permisi guëribë'a Espíritu Santo guëdubi vidë shtënëll. 19 Gulë biadi'dzë lu los de más sa'l con Salmo nu cantë nu labansë nananú la'ni ldu'u të. Gulë bi'ldi; gulë bë'në alabar lè'è Dios con guëdubinú ldu'u të. 20 Gulë bédë'ë graci lu Dadë Dios siemprë por grë cusë. Gulë bédë'ë graci lu më en el nombre shtë Jesucristo, Shláma'a.

Vidë shtë naná cristiano

21 Gulë gac të muzë parë los de más sa'l. Zni quëhúnëll honrar Dadë Jesucristo.

22 Lè'è të na'a naná casadë, gulë bë'në rëspëti tsé'lël ziquë quëhúnëll rëspëti Dadë Jesús 23 purquë lè'è nguii na ziquë cabësë shtë tsé'li', ziquë Cristo na cabësë shtë grupë shtë shmënë Dios. Cristo na më salvador shtë shmënë më nu lè'è rai' na ziquë tubi cuerpë parë lè'è më.

24 Ziquë ra shmënë Dios napë rall rëspëti parë Cristo nu rzu'bë diaguë rai' shti'dzë më, zni runë tucarë ra tse'lë nguii gapë rai' rëspëti lu tse'lë rai'.

25 Lè'è të nguii casadë, napë quë gac shtu'u të tsé'lël igual manërë ziquë Cristo guc shtu'u më shmënë më nu bédë'ë më vidë shtënë më por lè'è mënë ni. 26 Zni bë'në më parë gac ra mënë ni sin duldë, parë guëzunë më almë shtë rai' por shti'dzë më naná ziquë galëriubë nisë. 27 Guti më por ra shmënë më të gunë më presentar lè'è rai' delantë mizme lè'è më ziquë tubi lliguëna'a naná parë guëtsë'ai', nasa'a, limpi, sin ni tubi manchë, ni tubi bëshudi, bien hecho, nu gáqui' sulë parë tsé'li'. Cagnia'a

shcuendë grupë shtë shmënë Dios. ²⁸ Zni runë tucarë ra nguiu gac shtu'u rall tse'lë rall, igual ziquë rac shtú'ull mizmë lë'ëll. El quë narac shtu'u tsé'li' de verdá, ni rac shtu'u el mizmë lë'i'. ²⁹ Pues ni tubi de lë'ë hia'a rna tushë mizmë lë'ë hia'a, sino quë rdé'na'a alimentar shcuérpa'a nu quéhápa'a mizmë lë'ë hia'a. Pues Cristo quéhunë më lo mizmë con shmënë më ³⁰ naná ziquë cuerpë shtëhi'. Na hia'a partë shtë cuerpë shtënë më. ³¹ Naescritë: “Por ni lë'ë nguiu guësëa'në ra shtadë nguiu të parë guëtsé'ai' tsé'li'; hia guërüpë rai' na rai' tubsë”. ³² Ni na tubi secretë ru'bë, perë cagnia'a lu të comparaciuni rë' quéhunë tratë shcuendë Cristo con grupë shtë shmënë Dios. ³³ Perë comparaciuni rë' también runë cuntenë de quë cadë tubi nguiu napë quë gac shtú'ui' tsé'li' igual ziquë rac shtú'ull mizmë lë'ëll, nu runë tucarë ra na'a gunë rai' rëspëti ra tsé'li'.

6

¹ Lë'ë të llguë'në, gulë bëzu'bë diaguë shti'dzë shtádëll, purquë zni runë tucarë gunë të ziquë shini Dios. Tubldí nahin delantë lu Dios. ² Lúniquë mandamientë shtë Dios nanapë promësë, rni'i zndë'ë: “Gulë bë'në rëspëti shtádëll nu shní'al të parë guëquitë ldu'ul ³ nu guëbánil zihani izë lu gué'dchiliu”.

⁴ Lë'ë të nanapë shínil, adë rúnëdi'il tratë mal con shínil parë quë adë guëldëdi'i shínil; más bien gulë guni'inú lë'ë rall; gulë bédë'ë cunseju za'quë të parë adë guérú'udi'i rall shnezë Dios.

⁵ Lë'ë të naná muzë, gulë bëzu'bë diaguë shti'dzë shlámël lu gué'dchiliu rë'. Gulë gapë rëspëti parë lë'ë rai' nu gulë gac të mënë obedientë ziquë si fuërë quéhunë të sirvë lu Cristo.

⁶ Gulë bë'në sirvë bien lu rai' guëdubi tiempë, lédë niá'asëdi'i iurë rna rai' lu të, të parë guëa'në të bien con lë'ë rai' si fuërë quéhunë të sirvë lu Jesucristo. Gulë bë'në sirvë con guëdubinú ldu'u të purquë zni rac shtu'u Dios gunë të. ⁷ Gulë bë'në

dchi'ni con guëdubinú ldu'u të con lëgrë la'ni ldu'u të purquë zni rac shtu'u Dios. Adë rúnëdi'i të llgabë sulamëntë lu mënë quéhunë të sirvë. ⁸ Pues nanë të cadë túbia'a, ra muzë nu ra lamë, guëdë'na'a recibir según cusë za'quë u cusë mal naquëdë'na'a. Lë'ë Dadë guëne'e narunë tucarë cadë túbia'a.

⁹ Lë'ë të lamë, quëgnia'a lu të iurne'; gulë bë'në tratë bien con ra muzë. Gulë gac më nadu'u lu ra muzë shtënë të; adë rushtiádi'i të guëc rall. Gulë bësëagná ldu'u të napë të tubsë lamë lu gube'e. Lë'ë Dadë quéhunë më igual con grë mieti, ra naná runë dchi'ni nu ra naná rnibë'a.

Nadápa'a fuersë shtë Dios parë guëdë'na'a gan lu grë enemigu

¹⁰ Iurne' bëchi, gulë su firmë lu shnezë Dios. Na të unidë con lë'ë më nu rdë'ë më fuersë ru'bë parë lë'ë të. ¹¹ Gulë bédë'ë sí parë guëgacu Dios lë'ë të ziquë suldadë nanua'a gui'bë të parë gac të firmë cuntrë grëtë' cusë naná guëgugué mëdzabë, ¹² purquë adë quëdíldidi'ia'a con mënë; adë nádi'i enemigu shtëna'a ziquë mënë shtë gué'dchiliu sino enemigu shtëna'a na ra fuersë mal; adë chu rnádi'i lúhi'. Quiere decir, ra autoridá, ra narnibë'a lu nacahi, ra zihani espíritu mal nanapë más pudërë quë lë'ë hia'a. ¹³ Por ni gulë bë'në recibir grë fuersë narne'e Dios parë lë'ë hia'a të guëdë'na'a gan lu grë cusë mal naze'dénú mëdzabë lu hia'a, perë despuësë de tédë grë prëbë, todavía zu të firmë lu shnezë më. ¹⁴ Gulë gac firmë iurne' con verdá cumë ziquë tubi nalli'i la'ni. Gulë gubani tubi vidë tubldí delantë lu Dios; nahin ziquë vestidë narunë defender ldu'u suldadë. ¹⁵ Gulë bë'në preparar bien parë guëni'inú të mënë diza'quë narsédchini paz entrë Dios nu mënë. Gulë bë'nin ziquë suldadë narunë preparar iurë quëquë'ëll sabádull. ¹⁶ Perë subrë de ni, gulë gualdí ldu'u të shti'dzë më. Fe shtë të na ziquë defensë nanua'a suldadë. Fe gunë gan guësëaldë grë ra tentación

shtë mëdzabë; na rahin ziquë flechë nanua'a gui'i. ¹⁷ Gulë gac të segurë nasalvar të. Na ziquë tubi cascu gui'bë naná canihapë guëc sultadë, nu gulë guna'zi spadë shtë Espíritu Santo. Spadë ni na shti'dzë Dios. ¹⁸ Gulë bë'në cumplir cunseju rë' mientras quëgna'bë të lu Dios. Gulë bë'në ruëguë lu Dios lo quë narac shtu'u Espíritu Santo. Nu gulë gac nasini nu listë sin quë adë chu guëazë guëtëdi'i. Nu gulë bë'në ruëguë lu më por grë ra shmënë më. ¹⁹ Nu gulë bë'në ruëguë lu më por na të parë guëne'eru'u më más llni nu valurë të iurë guëni'inuhia ra mënë, gac bë'a rall diza'quë de quë nahin parë mënë narëta' guëdubi guë'dchiliu. ²⁰ Dios bëshe'ldë më na; por ni nanúa prësi iurne'. Gulë guna'bë lu më të parë tsagla'guë guëni'ihia diza'quë. Zni runë tucarë guëni'ihia sin quë adë rdzëbëdia'a.

Rialú cartë con saludë

²¹ Tíquico lë'ë bëchi narac shtu'u hia'a, nu quëhúnëll cumplir dchi'ni shtë Dadë; lë'i' guadí'dzi' lu të grëtë' lo quë naguzaca, nu lla quërela.

²² Quëgshe'lda lë'i' lu të, të parë gac bë'a të lla na shcuendë na'a ndë'ë nu parë guëni'inúhi' lë'ë të gac të más firmë lu shnezë Dios.

²³ Rna'ba de quë Dios Shtáda'a nu lë'ë Jesucristo, Shláma'a, gúni' parë cuedchí ldu'u të nu parë gac shtu'u të sa' të nu tsaldí ldu'u të di'dzë shtë më. ²⁴ Nu rna'ba lu më gunë ldai' më lë'ë të, grëtë' narac shtu'u lë'ë Dadë Jesucristo de verdá. Amén.

Cartë nabëquë'ë San Pablo parë ra mënë Filipenses

Nanú Pablo lachigui'bë; bëquë'ëi' cartë lu ra mënë shtë Filipos

¹ Pablo nu Timoteo, na na'a siervë shtë Cristo Jesús. Quëquë'ë na'a cartë rë' nu quëgshe'ldë na'a saludë lu të naquereldë guë'dchi Filipos, lu ra nabëzuné Dios almë shtë rai'. Quëquë'ë na'a cartë rë' lu të naná cabësë shtë shmënë Dios nu lu të naná runë compa'ni lë'ë rai'. ² Gulë bë'në recibir favurë shtë Dios nu gulë cuedchí ldu'u të por Dios Shtáda'a, nu por Jesucristo Shláma'a.

Guna'bë Pablo lu Dios por ra mënë narialdí ldu'i diza'quë

³ Cadë vësë narna'ba lu Dios el quë quëhuna adorar, rdë'a graci lu më por lë'ë të. Rquitë ldua'a iurë rëagná ldua'a na të shmënë më. ⁴ Siemprë ruadi'dzënúa Dios con lëgrë la'ni ldua'a; rna'ba lu më por bien shtë të. ⁵ Rnia'a dushquilli Dios purquë juntë quëgdë'na'a dchi'ni shtë më. Quëhunë të compa'ni na të parë ruadi'dza diza'quë lu mënë dizdë primërë dzë nabini të diza'quë hashtë iurne'. ⁶ Iurne' nahia segurë de quë Dios, el quë naguzublú obrë shtë më la'ni ldu'u të, gunë më cumplirin. Tsagla'guë runë më obrë za'quë la'ni ldu'u të hashtë iurë Jesucristo guëabré stubi. ⁷ Naza'quë rialdí ldua'a zni de lë'ë të purquë nalé rac shtua'a lë'ë të nu juntë bédë'na'a dchi'ni shtë Dios. Bë'në të compa'ni na iurë nanúa lachigui'bë nu iurë biadi'dza shti'dzë më nu iurë bëluá'ahia lu ra mënë diza'quë na verdá. Juntë bédë'na'a recibir bendición nabëne'e më. ⁸ Dios nané de quë ruadi'dza verdá; nalé rac shtua'a lë'ë të igual cumë Cirsto Jesús rac shtu'u më lë'ë të. Rac shtua'a guënahia lu të stubi vësë más. ⁹ Nu rna'ba lu më gac shtu'u të sa' të más

cadë dzë. Nu rna'ba lu më tsasë të voluntá shtë më nu gapë të mizmé llgabë con lë'ë më. ¹⁰ Zni gac bë'a të guadë naná más naza'quë gunë të nu gapë të tubi vidë limpi sin duldë nu adë chu bë nápëdi'i parë guëni'ill guëc të iurne', nilë iurë guëabré Dadë Jesús de gube'e. ¹¹ Zni gunë Jesucristo compa'ni lë'ë të, të parë guëquërelde të tubldí delantë lu më. Iurë guená mënë mudë naquërelde të, gunë rall alabar Dios; guëni'i rall llëru'bë na pudërë shtë më.

Guëquërelde sulë por Jesucristo

¹² Bëchi, rac shtua'a de quë gac bë'a të grë ra cusë nagudëde con na, tubi bien nahin purquë másru'u bërë'tsë diza'quë shtë Dios. ¹³ Bërë'tsë shti'dzë më entrë grë ra suldadë hashtë lu los de más më gobiernë. Rac bë'a rall de quë nanúa prësi purquë nahia shmënë Jesús. ¹⁴ Más de ni, zihani ra shmënë Jesús iurë guná rall resultadë de quë nanúa prësi, rialdí ldu'u rall shti'dzë më más, nu quëadi'dzënú rall sa' rall shti'dzë Dios. Adë rdzëbëdi'i rall.

¹⁵ Verdá na bédá mënë ruadi'dzë rall diza'quë shtë Jesucristo purquë napë rall galëmbidi shchi'nia, tantë mënë na rai' shmënë Jesús purquë biadi'dzënúa lë'ë rai'. Rzebi ldu'u rall na. Sëbëldá mënë ruadi'dzë rall shti'dzë më purquë na rall de acuerdë con lo quë naquëhuna. ¹⁶⁻¹⁷ Ra mënë ni rac shtu'u rall na. Nané rall nanúa prësi parë guna defender diza'quë delantë mënë. Perë ra nanapë mbidi quëhunë rall predicar sulë purquë rëuu' ldu'u rall hunurë shtë sa' rall. Adë ruadi'dzëdi'i rall tubldí. Rac shtu'u rall sac zihia más ndë'ë lachigui'bë. ¹⁸ ¿Pë rní'ihia de ndë'ë? Parë na, si talë ruadi'dzë rall diza'quë con bien llgabë u si talë ruadi'dzë rall diza'quë por mbidi, rquitë ldua'a. Nalé rquitë ldua'a iurë rac bë'ahia ruadi'dzë mënë shti'dzë Cristo.

¹⁹ Perë másru'u rquitë ldua'a purquë con ayudë shtë Espíritu Santo nabëshe'ldë Jesucristo, nu con oraciuni shtë të gapa libertá;

guërua'a lachigui'bë. ²⁰ Nalë rac shtua'a nu quëbeza de quë nunquë guna tubi cusë mal, no sea guëtú lua lu më. Guëdubi tiempë rac shtua'a gapa valurë të guadi'dza sin quë guëdzëbëdia'a. Iurní si talë guëbania u si talë gatia, guëná mënë pudërë shtë Cristo la'ni vidë shtëna nu gunë mënë honrar lë'ë më. ²¹ Cagnia'a ndë'ë purquë si talë guëbania, sulë rac shtua'a guna honrar Cristo, nu iurë gatia, mejurë parë na purquë guëquërelnúa lë'ë më. ²² Si talë guëne'e më más vidë parë na, tsagla'guë guëluá'ahia diza'quë lu ra mënë. Perë iurne' adë rac bë'adia'a guadë na guëna'zia; zuhia entrë chupë nezë; guëbania u gatia. ²³ Naganë parë na pë guëna'zia; por tubi ladë rac shtua'a gatia parë guëquërelnda con Cristo; ni más mejurë parë na. ²⁴ Perë stubi ladë más rqui'ni tsagla'guë guëbania parë bien shtë të. ²⁵ Napa segurë de quë na voluntá shtë më guëquërelnda lu guë'dchiliu stu'pë tiempë parë guna compa'ni lë'ë të, të tsaldí ldu'u të shti'dzë Dios más nu parë guëquitë ldu'u të. ²⁶ Iurë guëabrí guëná të lua stubi, guëdë'ë të graci lu Jesucristo por tantë lëgrë nanapë të por enseñansë naze'dë guënia'a lu të.

²⁷ Rqui'ni guëbani të ziquë mënë shtë Cristo, de acuerdë con diza'quë shtë më. Gulë bë'në cumplirin si talë guëná të lua stubi u adë guënádi'i të lua. Rac shtua'a guëdchini nutici de quë tsagla'guë të firmë shnezë Dios, nu de quë unidë na të con tubsë llgabë la'ni ldu'u të mientras ruadi'dzë të diza'quë lu ra mënë. ²⁸ Si talë adë rdzëbëdi'i të lu ra narunë cuntrë lë'ë të, gac bë'a rall de quë tsa rall lu cashtigu shtë Dios, nu mizme tiempë gac bë'a rall de quë nasalvar të. Dios na el quë nangunë ra cusë rë'. ²⁹ Adë rdzëbëdi'i të purquë bë'në më tubi favurë naná gualdí ldu'u të shti'dzë më; nasalvar të. Nu stubi favurë bë'në më naná sac zi të por lë'ë më. ³⁰ Quëhunë mënë cuntrë lë'ë të igual manërë ziquë bë'në rall cuntrë na iurë guëquërelnúa lë'ë të. Hia guná

të lla bë'në mënë, nu rini të iurne' quëhunë rall cuntrë na stubi guë'dchi.

2

Jesucristo bidë ziquë mënë humildë

¹ Rquitë ldu'u të purquë unidë na të con Cristo. Quëhunë më compa'ni lë'ë të, të adë riádi'i ldu'u të. Rac shtu'u më lë'ë të. Quëbezënú Espíritu Santo lë'ë të. Rac shtu'u të sa' të nu rga'a ldu'u të lë'ë rall. ² Por ni gulë bësëquitë ldu'u të na más. Gulë gapë tubsë llgabë. Gulë gac shtu'u sa'l de verdá. Gulë gac unidë. Gulë gac të de acuerdë. ³ Adë runë narú'bëdi'il lu sa'l. Adë runë nadchínidi'il lu sa'l. Mejurë gulë gac humildë nu gulë bë'në tratë sa'l manërë mejurë quë rúnël tratë mizme lë'ël. ⁴ Adë rguílidi'il ra cusë naná bien parë mizme lë'ël sino gulë gudili lo quë naná bien parë sa'l.

⁵ Gulë gapë mizme llgabë nagupë Cristo Jesús; gulë bë'në ziquë bë'në më. ⁶ Aunquë Jesucristo na Dios, adë bészëbidi'i ldú'i' lugar shtë Dios Padre ⁷ sino bësëa'në Jesús lugar shtë hunurë nu bédchíni' lu guë'dchiliu të gúni' sirvë ziquë tubi muzë. Gúli' cumë tubi nguii. ⁸ Iurë bédchini më con cuerpë shtë nguii, todavía más humildë gúqui'. Gúqui' obedientë; gac shtú'ui' gúni' cumplir voluntá shtë Shtádi'. Bëzu'bë diágui' hashtë gúti' lu cruz. ⁹ Por ni Dios bédë'ë más hunurë parë shíni'; napë më más hunurë quë grë cusë lu guë'dchiliu nu gube'e. Bédë'ë më tubi lë parë shíni' naná más ru'bë entrë grë nombre shtë mieti. ¹⁰ Bë'në Dios zni të grë ra nanabani, lo quë nananú gube'e nu lo quë nananú guë'dchiliu nu lo quë nananú lugar shtë ra tégulë, grë rall guëzullibi rall lu Jesucristo. ¹¹ Rac shtu'u Dios grë mënë guëni'i Jesucristo na Dadë narnibë'a të parë Dios Padre gúni' recibir labansë nu hunurë shtë grë mënë.

Ra narialdí ldu'i Jesús na rai' ziquë llni

¹² Bëchi narac shtua'a, gulë bëzu'bë diaguë shti'dza ziquë quëhunë të

siemprë. Bëzu'bë diaguë të shti'dza iurë naguquëreldëna lë'ë të; iurne' rqui'ni más gac të obedientë mientras quërelda zitu parë lë'ë të. Bë'në Dios salvar lë'ë të, të gunë të cusë za'quë. Gulë gac mënë narunë cumplir purquë zni na voluntá shtë më. Nadzë'bë si talë adë gúnëdi'i të cumplir. ¹³ Rac runë të voluntá shtë Dios purquë Dios na el quë naquëgne'e deseo za'quë parë gunë të cumplir, nu también quëgne'e më fuersë parë gunë të cumplir voluntá shtë më.

¹⁴ Gulë bë'në shchi'ni më sin guëni'idi'il cuntrë sa'l; adë rdildi dí'dzëdi'i të ¹⁵ të parë adë chu guëni'idi'i quëhúnël cusë mal u nádi'il verdá. Na të shmënë Dios; iurní napë quë guëquëreldë të bien entrë ra mënë narianaldë tëchi deseo mal nu ráquëdi'i gunë rall cusë za'quë. Lë'ë të na të ziquë mbelëgui'i narabtsë'ë catë namás nacahi. Zni na të entrë lë'ë rall mientras ruadi'dzë të diza'quë lu ra mënë. ¹⁶ Diza'quë ni rne'e vidë cubi. Si talë gunë të ndë'ë, guëquitë ldua'a iurë guëabrí Jesucristo de gube'e purquë guëlua'a de quë adë bë'nëdia'a dchi'ni de baldë entrë lë'ë të. ¹⁷ Si talë gatia purquë biadi'dza diza'quë lu të, nahin cumë ziquë lë'ë të bë'në të ofrecer mizmë lë'ë të ziquë ofrendë parë lë'ë më nu guëllë'ë rënë shtëna guëc ofrendë shtë të. Pues si talë zni gac, guëquitë ldua'a nu tsu lëgrë ldua'a juntë con lë'ë të por grë bendición shtë Dios. ¹⁸ Mizmë manërë runë tucarë guëquitë ldu'u të con na.

Timoteo nu Epafrodito

¹⁹ Si talë Dadë Jesús guëne'e per-misi, rac shtua'a guëshe'lda Timoteo lueguë parë gue'dë guënall lë'ë të. Iurní iurë guëdchini nutici de lë'ë të, guëquitë ldua'a. ²⁰ Adë nápëdia'a ni chu stubi ndë'ë ziquë Timoteo parë guëshe'lda lu të purquë sulë Timoteo napë zihani amor parë lë'ë të nu rac shtú'ull tsagla'guë të bien. ²¹ Pues los de más rguili rall por bien shtë rall; adë rúnëdi'i rall importë dchi'ni shtë

Jesucristo. ²² Hia nanë të lasac Timoteo parë lu dchi'ni. Lë'ëll bë'nëll sirvë lu Jesucristo con na igual ziquë tubi lguë'në quëhúnëll dchi'ni lu shtadë lguë'në. ²³ Rac shtua'a guëshe'lda lë'ëll despuësë gac bë'ahia lla guëru'u shcuenda. ²⁴ Nu rialdí ldua'a gunë Dios tubi favurë të gueldë guënahia lë'ë të lueguë.

²⁵ Perë mientras quëbeza, rqui'ni guëshe'lda Epafrodito, bëcha'a, të gueldë guënáhi' lë'ë të. Epafrodito bë'nëll compa'ni na lu dchi'ni nu bë'në mënë cuntrë lë'ë na'a. Primëre bëshe'ldë të lë'ëll parë ze'dë guënall na. Bë'ni' compa'ni na lu nicidá nanapa. ²⁶ Nalë rac shtu'u Epafrodito guëabrí guënall lë'ë të; rac ldú'ull purquë bini të de quë gac llú'ull. ²⁷ Verdá gac llú'ull; mërë niátil perë Dios bëga'a ldu'u më lë'ëll; bëaquëll; nu bëga'a ldu'u më na të adë gápëdia'a más galërzac zi. ²⁸ Por ni nalë rac shtua'a guëshe'lda Epafrodito lu të parë guëquitë ldu'u të iurë guëná të lúhi' stubi. Iurní guëquitë ldua'a también. ²⁹ Gulë bë'në recibir lë'ëll con lëgrë la'ni ldu'u të nu gulë bë'në honrar grë ra naná ziquë Epafrodito. ³⁰ Hia niati Epafrodito lu dchi'ni shtë Jesucristo. Bëdchí'bi' vidë shtëhi' lu peligrë iurë bë'ni' dchi'ni shtë më, dchi'ni nadë gúquëdi'i nihunë të con na.

3

Tsagla'ga delantë

¹ Iurne' bëchi, gulë bëquitë ldu'u të purquë unidë na të con Dadë Jesús. Adë riasháquëdi'i ldua'a guëquëa'a lu të mizmë enshansë nabëluá'ahia antsë, të adë guësiguëdi'i mënë lë'ë të. ² Gulë gupë cuidadë ra mënë mal nanadë guënëdi'i Dios, ra naziagla'guë runë parë gac cumplir costumbrë shtë rall. Rni'i rall rqui'ni riuguë partë cuerpë ziquë quëhunë ra mënë israelitë parë gac mënë limpi delantë lu Dios. ³ Lë'ë hia'a na hia'a limpi delantë lu Dios, lédëdi'i lë'ë rall. Clarë rlua'a na hia'a shmënë më purquë rdë'na'a adorar lë'ë më según

narni'i Espíritu Santo nu rquitë ldu'u hia'a purquë na hia'a shmënë Jesús. Adë rialdídi'i ldu'u hia'a gac salvára'a por ra cusë za'quë naquëgdé'na'a. ⁴ Parë mënë narni'i nasalvar rall por lo quë nabë'në rall, pues rnia'a, bëna más cusë quë lë'ë rall. Ni tubi chu napë más rsunë quë na parë gúnëll confiar mizmë lë'ëll. ⁵ Bëriuguë partë shcuërpa ziquë runë mënë israelitë iurë bédza'guë llmalë gula. Benjamín guc shtadë guëluhia. Ra shtada na më israelitë nu biadi'dzë rai' dizë hebreo. Guanalda tēchi lēy nanapë mënë israelitë, igual ziquë quëhunë partidë shtë ra fariseo. ⁶ Por tantë devociuni parë religiuni nanapa, guzunalda ra narialdi ldu'i shti'dzë Jesucristo. Bëna cumplir lēy tubi manërë ecsactë; ni tubi chu gunádi'i catë bëna fallar. ⁷ Antsë gunia'a grë ra cusë ni lasac, perë iurne' rdë'ëhia cuendë de quë ni tubin lasáquëdi'i parë gac salvara. Sulë Cristo rne'e salvaciuni. ⁸ Más quë ni ra cusë nabëna antsë, na ziquë gui'lli narru'ldë mënë rua' guë'dchi. Más nasac gunguë bë'ahia lë'ë Cristo Jesús, Shlama. Parë guca shmënë më, bësa'na grë ra cusë shtë guë'dchiliu; na rahin ziquë gui'lli nalasáquëdi'i. Tubsë cusë rac shtua'a, gac më Shlama de verdá. ⁹ Rac shtua'a gaca unidë con lë'ë më; gaca perdunë, lëdëdi'i purquë bëna cumplir lēy shtë Moisés, sino purquë rialdí ldua'a shti'dzë Jesucristo. Runë Dios recibir lë'ë hia'a cumë ziquë mënë naná tubldí shcuëndi' lu Dios sulë si talë rialdí ldu'u hia'a shti'dzë më de verdá. ¹⁰ Rac shtua'a gunguë bë'ahia lë'ë Cristo nu rac shtua'a gunë më compaňi na tē gapa mizmë pudërë nanapë më iurë guashtë më ladi ra tēgulë. Nu rac shtua'a guna sufrir ziquë lë'ë më bë'në më sufrir. Nahia dispuestë gatia ziquë guti më ¹¹ tē parë tsashtëa ladi ra tēgulë igual ziquë guashtë më ladi ra tēgulë.

Napë quë gáca'a firmë hashtë lúltimë dzë

¹² Adë quëgní'idia'a lu tē de quë bëna gan, de quë nahia më za'quë, perë rac shtua'a tsagla'ga delantë parë guna cumplir con grë narac shtu'u më parë na. Ni na narac shtua'a, purquë primërë gudili Cristo Jesús na parë gaca shmënë më. ¹³ Bëchi, mizmë na rnia'a de quë adë bëna gan grë lo quë narac shtua'a; tubsë cusë runa iurne'; bëa'ldë ldua'a grëtë' lo quë nabëna más antsë nu zia'gla'ga parë guna gan másru'u cusë za'quë shtë Dios. Con guëdubi fuersë shtë na, ziquë tubi narllu'në lu carrërë, rac shtua'a grë lo quë nanapë më parë na. ¹⁴ Tsagla'ga delantë ziquë tubi narllu'në parë guna gan premi naguëne'e Dios. Parë ni guna'bë Dios na purquë nahia unidë con Jesucristo.

¹⁵ Grë mënë narac bë'a bien shti'dzë Dios, napë quë gunë rall mizmë llgabë ziquë gunia'a ndë'ë. Perë si talë entrë lë'ë tē nanú nguiu nanapë stubi llgabë, Dios guëluá'ai' lë'ëll lo quë naná verdá. ¹⁶ Sulamëntë cha gáca'a firmë nu guëdë'na'a cumplir grë lo quë nariasë hia'a.

¹⁷ Bëchi, gulë gubani ziquë nabania. Gulë guná manërë nabani sa' tē, ra naquëhunë cumplir lo quë nabëlua'na'a. Gulë cubënebi manërë nanabani rai'. ¹⁸ Gulë bë'në narnia'a purquë nanú zihani narunë cuntrë Jesús. Nabani rall manërë narlua'a de quë adë rialdídi'i ldu'u rall Jesús guti lu cruz. Hia gunia'a lu tē ndë'ë zihani vultë nu rnia'a lu tē stubi vësë más hashtë runa rnia'a lu tē. ¹⁹ Gabildi na fin shtë ra mënë ni. Quërelde rall sulamëntë parë gunë rall cumplir deseó mal shtë rall. Adë rtúdi'i lu rall por mal naquëhunë rall sino más rquitë ldu'u rall. Sulë ra cusë mal shtë guë'dchiliu zianaldë rall tēchi'. ²⁰ Perë rnibë'a Dios lë'ë hia'a dizdë gube'e. De gube'e quëbéza'a Dadë Jesucristo, el quë nangunë salvar lë'ë hia'a tē parë gáca'a ziquë lë'ë më. ²¹ Ra cuerpë débil nadápa'a gunë më cambi tē parë gaquin ziquë cuerpë nanapë më gube'e. Gunë mēhin con mizmë pudërë nanapë më parë

guëñibë'a më grë lo quë nanabani parë guëzu'bë diaguë rall shtí'dzi'.

4

Gulë bëagná ldu'u të lë'ë Dadë Jesús nu gulë bëquitë ldu'u të

¹ Por ni rnia'a lu të bëchi, nalé rac shtua'a lë'ë të nu napa deseó guënahia lu të. Rquitë ldua'a con lë'ë të; na të ziquë tubi premi parë na. Dchi'ni nabëna entrë lë'ë të adë gúquëdi'in de baldë. Iurne' gulë su firmë lu shnezë Dadë ziquë gunia'a lu të, lë'ë të narac shtua'a.

² Runa ruëguë lu Evodia nu Síntique, cue të de acuerdë purquë lë'ë të napë të mizmë lamë, Dadë Jesús. ³ Nu rna'ba tubi favurë lul, amigu, bë'në ruëguë lu ra na'a rë' gac rall de acuerdë purquë antsë bë'në rall compa'ni na parë guërë'tsë diza'quë shtë Jesús entrë mënë shtë guë'dchiliu. Lë'ë rai' con Clemente con los de más nabë'në compa'ni na, grë lë rai' naescritë la'ni librë shtë registrë nanapë Dios. Gac salvar rai'.

⁴ Gulë bëquitë ldu'u të guëdubi tiempë purquë na të shmënë Dadë Jesús. Stubi guënia'a lu të, gulë bëquitë ldu'u të. ⁵ Gulë gac mënë pacënci të parë gac bë'a mieti quëhunë të tratë bien con sa' të. Lë'ë Dadë Jesús hia mërë guëabri' lu guë'dchiliu stubi. ⁶ Adë riádi'i ldu'u të lu cusë durë sino bë'në ruëguë lu Dios të gunë më compa'ni lë'ël. Gulë bédë'ë graci lu më; gulë guni'i lu më grë lo quë narac shtu'u të. ⁷ Iurní guëcue'dchí më ldu'u të. Llëru'bë na më parë guëcue'dchí ldu'u ra mënë; ni tubi chu rac bë'a mudë nanapë më parë guëcue'dchí më ldu'u mieti. Mizmë paz ni gapë ldu'u të con shgabë të purquë na të unidë con Cristo Jesús.

Gulë bë'në llgabë naná za'quë

⁸ Bëchi, guënia'a lu të antsë tsalú cartë rë', gulë bë'në llgabë lla gac të mënë verdá; gulë bë'në llgabë lo quë narunë tucarë rëspëti. Gulë bë'në llgabë lo quë naná tubldí nu purë delantë lu Dios; gulë bë'në llgabë lla gunë të parë gac shtu'u mieti lë'ë të

nu parë gunë rall honrar lë'ë të. Gulë bë'në llgabë lla gunë të parë gac të më za'quë, nu gulë bë'në llgabë por grë lo quë nalasac lu Dios; gulë tsanaldë ra cusë ni.

⁹ Gulë bë'në grë lo quë nabëluá'ahia lu të, grë lo quë nabësë'dë të, grë lo quë nabini të, grë lo quë nagoná të bëna. Iurní Dios narcue'dchí ldu'u hia'a cuezënú më lë'ël.

Ra mënë Filipos bédë'ë ofrendë parë Pablo

¹⁰ Nalé rquitë ldua'a purquë nahia unidë con Jesús nu rdë'a graci lu Dadë purquë rac shtu'u të gunë të compa'ni na stubi vësë más aunquë hia zia'a llëduni tiempë dizdë bëshe'ldë të dumí. Adë rní'idia'a de quë bëa'ldë ldu'u të gunë të compa'ni na, perë rnia'a adë nídi'i mudë parë guëshe'ldë të ayudë. ¹¹ Adë rní'idia'a lu të ndë'ë purquë napa nicidá nu rac shtua'a gunë të compa'ni na, purquë bëlua'a më na lla gaca cunformë con lo quë nanapa; riádi'i ldua'a. ¹² Tubi tiempë guquërela ziquë ra prubi; niétiquë adë pë nápëdia'a; nu stubi vësë guquërela ziquë ricu. Pues nahia cunformë guëdubi tiempë; rdë'ehia graci lu Dios si talë napa zihani cusë u si talë adë bë nápëdia'a. Rac rdë'a graci lu më iurë runë faltë nagáuha, igual ziquë iurë napa hashtë subrë. ¹³ Lë'ë Jesucristo cuezënú na; por fuersë narne'e më runa vencer grë clasë galërzac zi. ¹⁴ Perë rnia'a lu të, bë'në të bien iurë bëshe'ldë të ayudë purquë gupa nicidá iurní.

¹⁵ Hia nanë të mënë shtë Filipos, iurë guzublú quëadi'dza diza'quë, iurë guquërela Macedonia, sulë lë'ë të bëne'e të ayudë cahia iurní. Stubi grupë narialdí ldu'i diza'quë, bë'nëdi'i rall compa'ni na aunquë grë rall bë'në rall recibir diza'quë nagonia'a lu rall. ¹⁶ Mientras guquërela Tesalónica, lë'ë të bëshe'ldë të ofrendë parë nicidá shtëna. Chupë vueltë bëshe'ldë të ayudë. ¹⁷ Adë rzëbidi'i ldua'a lë'ë dumí, sino rac shtua'a de quë lë'ë të gunë të recibir premi shtë Dios. ¹⁸ Hia bëna recibir

más lo quë rqui'nia; con ofrendë nabëshe'ldë të con Epafrodito, napa sufsientë. Nápëdia'a más nicidá. Lo quë nabëshe'ldë të, na ziquë tubi olor nashi, tubi ofrendë parë Dios; bëca'a mëhin nu rquitë ldu'u më. ¹⁹ Dios rnibë'a grë cusë. Iurne' guëne'e më ca'a të grë lo quë narunë faltë mientras cuezënúhi'lë'ë të. Guëdchini ra cusë ni purquë unidë na të con Cristo Jesús. ²⁰ Dios Shtáda'a, cha guëdë'na'a alabar lë'ë më iurne' nu catë nídi'i fin. Amén.

Rshe'ldë Pablo saludë parë amigu shtëhi'

²¹ Por partë shtë na, bë'në saludar grë ra grupë shtë shmënë Cristo Jesús ndë. Grë ra shmënë më nananú ndë'ë, rshe'ldë rall saludë parë lë'ë të. ²² Los de más naná rialdí ldu'i diza'quë, rshe'ldë rall saludë, especialmente ra mënë naquëhunë ra dchi'ni lidchi shtë rëy rumanë. ²³ Rna'ba lu Dios, gunë ldai' Dadë Jesucristo cadë lë'ë të. Amén.

Cartë nabëquë'ë San Pablo lu ra Colosenses

Quëquë'ë Pablo cartë rë' lu ra colosenses

¹ Na Pablo nahia poshtë shtë Cristo Jesús purquë gudili më na. ² Juntë con bëcha Timoteo quëquëa'a cartë rë' lu naná bëzunë Dios almë shtë rai' con ra bëchi la sahia narunë cumprir shti'dzë më, grë të naquërdë guë'dchi Colosas. Gulë bë'në recibir favurë shtë Dios nu gulë cuedchí ldu'u të por Dios, Shtáda'a.

Pablo rna'bë lu Dios por ra narialdí ldu'i diza'quë

³ Siemprë rdë'ë na'a graci lu Dios naná Shtadë Jesucristo, el quë narnibë'a lë'ë hia'a. Iurë rna'bë na'a lu më por lë'ë të, rni'i na'a dushquilli Dios ⁴ purquë bini na'a lla rialdí ldu'u të shti'dzë Jesucristo nu bini na'a lla rac shtu'u të bëchi la sa' të naná rialdí ldu'i diza'quë. ⁵ Quërdë të zni purquë rialdí ldu'u të guëquërdë'nú të Jesucristo lu gube'e. Esperansë ni na ziquë tubi tesurë nagutsa'u parë lë'ë të. Por diza'quë nabini të más antsë, nanë të nasalvar të. Gualdí ldu'u të diza'quë na verdá. ⁶ Lë'ë diza'quë nabini të rrë'tsin por guëdubi nezë shtë guë'dchiliu, nu mënë ziagla'guë rialdí ldu'u rallin. Diza'quë quëhunin cambi vidë shtë mënë igual ziquë quëhunë diza'quë cambi vidë shtë të. Primë'rë vësë nabini të shti'dzë Dios, bédë'ë të cuendë de quë verdá rac shtu'u më lë'ë të, de quë bë'në më favurë të gac salvar të. ⁷ Bë'në të recibir diza'quë por Epafra, el quë nabëlua'a lë'ë të shti'dzë Jesús. Náhi' muzë shtë hia'a; rac shtu'u hia'a lë'i'. Quëhúnëll cumprir siemprë lo quë narac shtu'u Cristo. ⁸ Guni'i Epafra lu na'a de quë rac shtu'u të grë ra shmënë Dios por amor narne'e Espíritu Santo la'ni ldu'u të.

⁹ Por ni dizdë bini na'a de lë'ë të, adë bësá'nëdi'i na'a guëni'inú na'a lu

Dios por lë'ë të. Quëgna'bë na'a lu më de quë guëlua'a më lë'ë të voluntá shtë më, de quë guëne'e më llni parë gac bë'a të pë na mal nu pë naná bien. Quëgna'bë na'a lu më tsasé të nezë za'quë por pudërë shtë Espíritu Santo. ¹⁰ Quëgna'bë na'a lu më de quë conductë shtë të gaquin bien lu Dadë, de quë guëquitë ldu'u më con lë'ë të, nu de quë gapë të resultatë lu shchi'ni më, nu de quë cadë dzë gapë të más llni shtë Dios. ¹¹ Quëgna'bë na'a lu më gac të mënë fuertë lu shnezë më por mizmë pudërë nanapë më. Llëru'bë na pudërë shtë më. Zni gunë të gan lu cusë mal guëdubi tiempë nu gapë të pacënci nu guëquitë ldu'u të. ¹² Nu rna'bë na'a lu më de quë guëdë'ë të graci lu Dadë Dios purquë lë'ë më bëne'e derechë parë guëdápaa lu-gar con los de más mënë santu catë quërdë më lu llni. ¹³ Bë'lá Dios lë'ë hia'a lu guia'a Satanás catë rnibé'all nu bëzú më lë'ë hia'a catë rnibë'a shini më, Cristo. Náhi' Rëy. Nalë rac shtu'u Dios Padre shini më. ¹⁴ Por galguti shtë Jesús naperdunë duldë shtë hia'a. Gudilli më por duldë shtë hia'a lu cruz; iurne' nasalvára'a.

Rbedchí ldu'u hia'a por galguti shtë Jesús

¹⁵ Adë chu rnádi'i lu Dios Padre perë bédchini më iurë bédchini Cristo lu guë'dchiliu. Mizmë Dios bëlua'alúhi' lu mënë por Jesucristo naná igual ziquë Dios. Lë'i' nabani más antsë cueshtë guë'dchiliu. ¹⁶ Bëcueshtë Cristo grë cusë nananú gube'e nu guë'dchiliu. Grë ra narnibë'a ziquë rëy nu autoridá, grë ra nananú gube'e naná rnibë'a los de más sáhi' bëcueshtë Cristo tantë narná hia'a lúhi', tantë chu rnádi'i lúhi'. Grë cusë nanabani, bëntsa'u Jesús të parë gunë rai' sirvé lu më. ¹⁷ Lë'ë Jesús nanú më antsë cueshtë grë ra cusë. Nápëdi'i më fin. Por pudërë shtë më lo quë nanú lu gube'e nu lo quë nanú lu guë'dchiliu, grë cusë lo quë nanabani u lo quë nanápëdi'i vidë purquë zni gac shtu'u më. Rsë më grë ra cusë

ni. ¹⁸ Jesucristo na cabësë shtë ra narialdí ldu'i diza'quë, grë ra shmënë më naná rdëá grë lugar; unidë na rai' con lë'ë më. Entrë grë ra naguti, na më primërë; galguti adë bë'nëdi'i gan lúhi'. Nídi'i chu stubi ziquë Jesús; napë më más pudërë quë ra naná rnibë'a. ¹⁹ Lë'ë Dadë Dios con grë pudërë nanapë më, gac shtú'ui' cuesenúhi' la'ni shcuerpë Jesucristo. ²⁰ Por Jesús gac shtu'u Dios cuedchí ldu'u mieti lu më; gac en paz grë cusë nananú lu gube'e nu lo quë nananú lu guë'dchiliu. Gac shtu'u më gac unidë mënë con lë'ë më por galguti shtë Jesús lu cruz. Bë'në më të gac amigu ra mënë con Dios.

²¹ Antsë lë'ë të gac të enemigu shtë Dios. Zitu guquërdë të parë lë'ë më, adë guná zá'quëdi'i të lu më purquë guquërdë të con maldá. ²² Perë iurne' lë'ë të na të amigu shtë Dios por lo quë nabë'në Jesucristo. Por galguti shtë Jesús lu cruz, bëlá më lë'ë të lu cashtigu narunë tucarë gunë të recibir. Rac shtu'u më gunë më presentar lë'ë të lu Dios ziquë mënë santu sin ni tubi cusë mal. Zu të lu më sin adë chu guëdchi'bë demandë cuntrë lë'ë të. ²³ Zni gac si talë tsagla'guë tsaldí ldu'u të shti'dzë më nu si talë gac të firmë lu shnezë më. Gulë gac ziquë tubi hiu'u naná rza'a lu guë'ë; adë chu guëazë guëtëdi'i lu diza'quë narni' guëbaninú hia'a lë'ë më. Pues diza'quë ni hia bërë'tsin por guëdubi nezë shtë guë'dchiliu. Hia bini mënë di'dzë ni. Na Pablo nahia muzë shtë Dios; bëshel'dë më na ziquë ministrë shtë më parë guadi'dza lu ra mënë.

Pablo quëhunë sirvë lu ra shmënë Dios

²⁴ Iurne' rquitë ldua'a entrë ra cusë durë purquë ra cusë durë naquëhuna sufrir, na rahin sufrimientë shtë Jesucristo. Tsalú sufrimientë ni la'ni shcuropa parë bien shtë ra narialdí ldu'i shti'dzë Dios. Jesús na cabësë shtë ra mënë ni; na rai' grupë shtë shmënë Dios. ²⁵ Nahia ministrë shtë më; gudili më na ziquë muzë shtë më parë gac bë'a të ra diza'quë, nu nahia

muzë shtë të parë guërë'tsë diza'quë entrë grë mënë. ²⁶ Iurne' quëglua'a më lu ra shmënë më, lo quë más antsë nanú naga'chi. Ra mënë, nilë ra ianglë adë gac bë'adi'i rai' secretë narac bë'a hia'a iurne'. ²⁷ Gac shtu'u më guëlua'a më lu shmënë më de quë por diza'quë, ra mënë nanádi'i më israelitë gac rall shini më, nu quëglua'a më quëbezënú Cristo lë'ë rall. Por Cristo naquëbezënú lë'ë rall tsutë rall lu gube'e. Ni na favurë ru'bë nabë'në më.

²⁸ Lë'ë na'a quëglua'a na'a shti'dzë Cristo nu quëgtsëbë na'a mënë të gac rall firmë lu shnezë më. Quëglua'a na'a lu ra mënë con llni shtë Dios parë tsasë rall shti'dzë më. Rni'i na'a lu rall por gac unidë rall con Cristo gac rall mënë za'quë de verdá sin ni tubi faltë. ²⁹ Quëhuna shchi'ni më con guëdubi fuersë narne'e Cristo. Mizmë lë'ë më rne'e zihani pudërë parë tsagla'ga lu shchi'ni më të gac mënë justë delantë lu Dios.

2

¹ Rac shtua'a gac bë'a të de quë nalë quëhuna dchi'ni por lë'ë të nu por grë ra naquërdë guë'dchi Laodicea nu por grë ra nagunádi'i lua. ² Galërní'i ldua'a na zndë'ë; quëhuna parë gac rall firmë lu shti'dzë më nu parë gac shtu'u rall sa' rall más. Rac shtua'a de quë tsasë rall di'dzë nadë guënëdi'i mënë guahietë, perë iurne' sí, riasë rall shti'dzë Dios nu runguë bë'a rall Cristo. Llëru'bë na cusë ni. ³ Por Cristo sulamëntë gac bë'a mieti llni shtë Dios. Por Cristo sulamëntë tsasë mieti verdá naná ziquë cusë nalasac. ⁴ Cagnia'a lu të cusë ni të parë ni tubi adë chu cuguëdi'i lë'ë të con ra di'dzë narlua'a chulë perë falsë nahin. ⁵ Pues aunquë nilë adë zúdia'a con lë'ë të, rëagná ldua'a lë'ë të. Nalë rquitë ldua'a; nanëa unidë na hia'a. Nanëa tsaldí ldu'u të shti'dzë Cristo con guëdubinú ldu'u të. Na të firmë con fe shtë të.

⁶ Bë'në të recibir Cristo Jesús ziquë Dadë shtë të; por ni gulë guquërdëru'u unidë con lë'ë më.

7 Ziquë tubi hiaguë nanapë lu'chi za'quë u ziquë tubi hiu'u nanapë cimientë fuertë, gulë gac firmë lu shti'dzë më ziquë más antsë bësë'dë të. Nu gulë bédë'ë graci lu më guëdubi tiempë; gulë guni'iru'u dushquilli lu Dadë.

Vidë cubi narne'e Jesús

8 Gulë gapë cuidadë të adë chu cuguëdi'i lë'ë të nu tsanaldë të enseñansë shtë rall. Caglua'a rall sulamëntë con lo quë naréalë guëc mënë. Caglua'a rall di'dzë falsë nanápëdi'i pudërë de acuerdë con costumbrë nu creenci shtë rall naná shgabë nguiu. Adë nápëdi'i rall llni shtë Cristo. 9 Dios gúqui' nguiu; lë më Jesucristo. Grë pudërë nu grë llni shtë Dios napë Jesucristo, 10 nu lë'ë të rac bë'a të na të shini Dios. Por Jesucristo napë të mizme vidë shtë Dios; adë runë fáltëdi'i. Na më primërë entrë grë ra nanapë pudërë nu entrë grë ra espíritu naná rnibë'a. 11 Por Cristo na të limpi delantë lu Dios. Bëdchisú më duldë shtë të. Gúquëdi'i të limpi por costumbrë shtë galriuguë cuerpë cumë runë mënë israelitë, sino Cristo bëzunëhi' almë shtë të. 12 Bëriubë nisë të; bëga'chinú të Jesucristo nu znì guc resucitar të juntë con lë'ë më purquë gualdí ldu'u të pudërë shtë Dios, el quë nabëldishtë lë'ë Jesús ladi ra tégulë. 13 Antsë nápëdi'i të vidë shtë Dios, sino ziquë tégulë guquërdënú të duldë; gadzë duldë la'ni ldu'u të, perë iurne' Dios bëcua'ñi lë'ë të juntë con Cristo. Unidë na hia'a con lë'ë më. Bë'në më perdunë grë duldë shtë hia'a. 14 Bëti'i Dios lo quë naná cuntrë lë'ë hia'a, grë lo quë nabëdë'na'a cuntrë lëy shtë më. Lëy ni bédchi'bë demandë cuntrë lë'ë hia'a, perë bëti'i më grë demandë ni por galguti shtë Jesús. Bédë'ë më fin grë demandë iurë guti Jesús lu cruz. 15 Cristo bë'në gan lu grë nanapë pudërë nu lu grë el quë narnibë'a. Bia'a më ra narnibë'a ziquë nariá tubi prësi; ziazú rall lu desfilë parë guëná mieti bë'në më gan

lu rall. Iurë guti më lu cruz, bë'në më gan lu pudërë shtë rall.

Gulë guc shtu'u lo quë nanú lu gube'e

16 Por ni adë chu gunë juzguë lë'ë të por lo quë naráu të u lo quë naruu' të. Adë chu gúnëdi'i juzguë lë'ë të por costumbrë shtë laní, si talë quëhunë të cumplir u adë quëhúnëdi'i të cumplir. Adë chu gúnëdi'i juzguë lë'ë të por lo quë naquëhúnël ra dzë narzi'i ldu'u mënë u ra dzë delicadë shtë laní. 17 Grë ra cusë rë' na ziquë tubi figurë shtë naná guëdchini despuësë, u sea Cristo. 18 Adë rsá'nëdi'i të ni tubi chu guëdchisú premi narac shtu'u Dios gapë të. Sí talë guëni'i mënë lu të napë quë gunë të adorar ra ianglë u talë guëni'i rall napë quë cubënebi të shti'dzë ra ianglë, adë tsaldídi'i ldu'u të shti'dzë rall. Grë mënë ni riutë rall cusë adë gunádi'i rall. Runë nadchini rall. Rianaldë rall tëchi llgabë mal; rialdí ldu'u rall cusë nanápëdi'i ni tubi prëbë. 19 Adë rianaldëdi'i rall shnezë Cristo con fe naná firmë. Lë'ë më na më cabësë shtë shmënë më. Por lë'ë më grë ra naná rialdí ldu'i de verdá, na rai' ziquë partë shtë cuerpë; napë rai' vidë; runë alimentar rai' por lë'ë më; riaru'bë rai' por pudërë shtë më. Ndë'ë ze'dë de Dios.

20 Guti të juntë con Cristo; bë'në më parë adë gúnëru'udi'i të duldë. Por ni ¿pëzielú quërdë të ziquë los de más mënë shtë guë'dchiliu? ¿Pëzielú rianaldë të tëchi ra costumbrë nu rëglë shtë nguiu? 21 Rni'i mënë: “Adë rgá'ldëdi'il ndë'ë” u rni'i rall: “Adë gáudi'il ndë'ë” u “Adë rná'zidi'il ndë'ë”. 22 Grëtë' ra rëglë rë' napë quë tsalú, igual cumë los de más cusë tsalú rahin. Rëglë ni nadë más na rahin enseñansë nu lëy shtë mënë. 23 Verdá rlua'a ra rëglë rë' ziquë cusë za'quë purquë el quë narianaldë tëchi cusë ni, quëzac zill el mizme lë'll. Voluntariamente quëhúnëll cumplir con zihani devociuni. Rlua'a rall ziquë mënë narunë cumplir cusë durë, perë grëtë' ra costumbrë rë'

nápëdi'in pudërë parë guëzalú deseo mal nananú la'ni ldu'u mënë.

3

¹ Iurní rnia'a lu të, guc resucitar të juntë con Cristo. Iurne' gulë gudili lo quë naná ze'dë de Dios catë quëbezë Jesucristo ladë ldi shtë më. ² Gulë tsanaldë ra dese shtë më, lédëdi'i ra dese mal shtë mënë ³ purquë guti të parë cusë shtë guë'dchiliu; nabaninú të Cristo nu lë'ë më nabaninú më Dios. Vidë cubi nanapë të na ziquë cusë naga'chi; napë tëhin por Cristo. ⁴ Nadápa'a vidë verdadërë por Cristo. Iurë lë'ë më guëabri' lu guë'dchiliu stubi, guziá hia'a parë guëquërdënú hia'a lë'ë më catë nídi'i fin, catë nanú pudërë nu llni shtë më.

Vidë cubi

⁵ Por ni gulë gudini grë cusë mal la'ni ldu'u të. Adë chu gápëdi'i stubi na'a, sulë tsé'li'. Gulë bësa'në grë cusë mal nanadë rlluí'idi'i. Adë tsaglá'guëdi'i të cusë dzabë ziquë mal dese nananú la'ni ldu'u të. Adë rzébi'di'i ldu'u të ra cusë shtë guë'dchiliu purquë ni na idolatría; quëhúnël adorar ra cusë shtë guë'dchiliu. ⁶ Por grë ra cusë ni naquëhunë mënë nanadë rzu'bë diáguëdi'i shti'dzë më, guëshe'ldë më cashtigu dushë guëc rall. ⁷ Lë'ë të bë'në të grë ra cusë rë' iurë guquërdë të ziquë ra nadë guënëdi'i Dios ⁸ perë rnia'a lu të, gulë bësa'në grë duldë. Adë rdé'ëdi'il lugar ldaguë llanë la'ni ldú'ul. Adë chu guëldëdi'i lu sáhi'. Adë rúnëdi'il vengar. Adë rni'i guídzëdi'il guëc sa'l. Adë chu guëni'idi'i di'dzë dzabë. ⁹ Adë chu guëni'idi'i bishi lu sáhi'. Gulë bédchisú grë ra cusë ni purquë hia bësa'në të mudë nanabani të antsë con grë maldá. ¹⁰ Na të mënë cubi por pudërë shtë më. Dzë con dzë rcubi shgabë të con llni shtë më; quëac cambi të hashtë gac të ziquë el quë nabëdë'ë vidë cubi parë lë'ë të. ¹¹ Pues lu Dadë Dios sulë Cristo nasac. Adë rúnëdi'i importë si talë nal më israelitë u adë nádi'il më israelitë. Adë rúnëdi'i më casë si bëriuguë cuerpë shtënël u adë

bëriuguëdi'in, u si nal më zitu u si talë nal bajo ordë shtë stubi mënë, u si talë nápël libertá. Tubsë cusë nasac naná si talë runguë bë'al Cristo.

¹² Rac shtu'u Dios lë'ë të nu gulë më lë'ë të parë gac të mënë santu delantë lu më. Por ni ziquë racu mënë con shabë cubi, gulë gac mënë narga'a ldu'u sáhi'; gulë gac mënë humildë nu pacënci. Gulë gac mënë za'quë lu sa' të. Gulë bë'në sirvë lu rall. ¹³ Adë rié'dëdi'i të con mudë nanabani sa'l, sino bë'në perdunë lë'ëll aunquë rd-chí'bëll demandë cuntrë lë'ëll. Napë quë gúnël perdunë sa'l igual manërë ziquë Dios bë'në perdunë lë'ëll. ¹⁴ Más de ni gulë gapë llëru'bë amor, purquë rqui'ni gac shtu'u sa'l parë gac të unidë nu parë guëquërdënú të sin dishi'bi. ¹⁵ Gulë bédë'ë sí cue'dchí Dadë Jesús ldu'u të; parë ni gulë më lë'ë të parë gac të mënë unidë ziquë cuerpë nanápëdi'i narunë molestë. Nu gulë bédë'ë graci lu më guëdubi tiempë.

¹⁶ Gulë bédë'ë sí të guëni'bë'a diza'quë shtë Cristo entrë lë'ë të mientras quëglua'a të sa' të, mientras quëni'inú të sa' të con llni shtë Dios. Nu gulë bi'ldi lu Dios grë clasë cantë naná labansë parë Dios. Gulë bi'ldi lu më con guëdubinú ldu'u të. Gulë bédë'ë graci lu më. ¹⁷ Cualquier cusë narunë të u lo quë narni'i të, gulë bë'nin sulë parë gunë mënë alabar Dadë Jesús nu gulë bédë'ë graci lu Dios, Shtáda'a, por lë shtë shini më.

Lo quë narunë tuçarë gunë ra shmënë Dios

¹⁸ Lë'ë të tse'lë nguui, gulë bëzu'bë diaguë shti'dzë tsé'lël purquë ni na narunë tuçarë gunë të ziquë shmënë Dadë Jesús. ¹⁹ Lë'ë të nguui, gulë guc shtu'u tsé'lël; adë runë nadúshëdi'i lu tsé'lël. ²⁰ Lë'ë të llguë'në, gulë bëzu'bë diaguë shti'dzë shtadë të guëdubi tiempë purquë ni na lo quë narëuu' ldu'u Dios. ²¹ Dadë nanapë shini, gulë gapë vidë za'quë delantë lu shínil të adë tsasháquëdi'i ldu'u llguë'në lu shnezë Dios. ²² Lë'ë të narunë sirvë lu lamë, gulë bëzu'bë diaguë di'dzë shtë

lamë, lëdë niá'asëdi'i iurë lë'ë lamë rna lu të, sino gulë bë'në sirvë lu rall guëdubinú ldu'ul. Napë quë guëa'në të bien lu lamë purquë zni guëlua'a de quë quëhunë të rëspëti Dios de verdá. ²³ Cualquier dchi'ni naquëhunë të, gulë bë'nin con guëdubinú ldu'ul purquë quëhunë të sirvë lu Dios, lëdë niá'asëdi'i lu mënë. ²⁴ Nanë të de quë lë'ë Dadë guëne'e më tubi herenci ziquë premi ca'a të purquë quëhunë të sirvë lúhi'. ²⁵ Perë el quë narunë mal, ni gúnëll recibir pagu mal por lo quë naquëhúnëll purquë lu Dios grë hia'a na igual. Gunë më tratë igual grë mënë.

4

¹ Lë'ë të lamë, gulë guc të mënë za'quë lu narunë dchi'ni. Gulë bë'në tratë bien lë'ë rall purquë nanë të lamë shtë të, quëbézi' gube'e. ² Gulë tsagla'guë guëni'inú Dios nu gulë cue nasini. Gulë bédë'ë graci lu Dios. ³ Gulë guna'bë lu më por lë'ë na'a ndë'ë të parë guëne'e më permisi lu na'a parë guadi'dzë na'a diza'quë. Gulë guna'bë lu më të parë gac guëlua'a na'a lu mënë lo quë adë guënëdi'i, de quë sulë Cristo napë pudërë parë gunë më salvar mieti. Por diza'quë rë' nanúa prësi ndë'ë. ⁴ Gulë guna'bë lu më parë gunë më compa'ni na parë guëluá'ahia diza'quë tubi manërë clarë purquë zni runë tuçarë.

⁵ Gulë guquërelde za'quë lu ra nadë rialdídi'i ldu'i shti'dzë Jesús. Gulë bë'në provëchë bien guëdubi tiempë parë gúnëll bien delantë lu rall. ⁶ Ziquë iurë ria zedë guëc cumidë parë gapin sabor, gulë bësa'në de quë di'dzë shtë të gaquin naza'quë, lëdëdi'i di'dzë dzabë. Iurní gac bë'a të lla mudë guadi'dzënú të sa' të.

Lúltimë saludë nabëshe'ldë Pablo

⁷ Tíquico naná bëchi narac shtu'u hia'a, guëni'ill lu të cuendë shtë na. Tíquico nall el quë narunë compa'ni na lu shchi'ni më. Nall tubi servidor za'quë shtë Dadë Jesús. ⁸ Guëni'i Tíquico lu të lla na na'a ndë'ë.

Quëgshe'lda lë'i parë guëni'inull lë'ë të parë gapë të más ánimo lu shnezë më; su të más firmë lu shnezë Dios. ⁹ Nu guëshe'lda Onésimo; gúnëll compa'ni Tíquico. Onésimo na më ladzë të nu náhi' servidor za'quë shtë Jesús. Nalë rac shtu'u hia'a lë'i'. Guadi'dzë rai' lo quë naná zuzac na ndë'ë.

¹⁰ Aristarco el quë nananú lachigui'bë con na, quëgshé'ldëll saludë con Marcos, shprimi Bernabé. Lë'ë të napë të ordë shtë shcuendë Marcos. Si talë tsaguë'nëll visitar lë'ë të, gulë bë'në recibir lë'i' con bien.

¹¹ Tambiën Jesús nanapë stubi lëhi', Justo, quëgshé'ldëll saludë parë lë'ë të. Entrë grë ra mënë israelitë naná shmënë Jesús, Aristarco, Marcos, nu Justo, na rai' lúniquë nabë'në compa'ni na parë guadi'dza shti'dzë Dios, di'dzë narni'i lla tsuté mënë catë rribë'a Dios. Lë'ë rai' de vërë nalë bë'në rai' compa'ni na. ¹² Epafras zac nall më ladzë të; quëgshé'ldëll saludë. Náhi' servidor shtë Jesucristo nu rúni' ruëguë lu Dios siempër por lë'ë të parë gac të firmë lu shnezë më nu quëgná'bëll lu më con guëdubinú ldu'ull de quë gac bë'a të voluntá shtë më. Quëgná'bëll gunë të cumplirin. ¹³ Nahia testigu de quë Epafras nalë bë'nëll dchi'ni parë bien shtë të nu zac parë bien shtë ra mënë naquërelde guë'dchi Laodicea nu Hierápolis. ¹⁴ Lucas lë'ë ducturë narac shtu'u hia'a, con Demas, rshe'ldë rai' saludë parë lë'ë të.

¹⁵ Gulë bë'në saludar ra narialdí ldu'i Jesús, ra naquërelde guë'dchi Laodicea. Nu zac gulë bë'në saludar Ninfas con grë ra nardëá lídchi'.

¹⁶ Despuësë de gu'ldë të cartë rë', gulë bëshe'ldë mizme cartë parë ra shmënë Dios naquërelde Laodicea. Nu gulë bi'ldi cartë nabëshe'lda lu ra mënë ni. ¹⁷ Guni'i lu Arquipo di'dzë rë': "Bë'në cumplir dchi'ni nabëne'e Dadë parë gúnëll. Adë gac nabëchidi'il lu voluntá shtë më."

¹⁸ Na Pablo quëquëa'a tubi saludë parë lë'ë të con propi guiahia. Gulë

bësëagná ldu'u të con oraciuni shtë të
nanúa prësi. Dios gunëldai' më lë'ë të.
Amén.

Primerë cartë nabëquë'ë San Pablo lu ra Tesalonicenses

Bëquë'ë Pablo tubi cartë lu grupë shtë shmënë Dios naquërelde guë'dchi Tesalónica

¹ Na Pablo quëquëa'a cartë rë' con Silvano nu Timoteo lu ra grupë shtë shmënë Dios, ra naquërelde guë'dchi Tesalónica. Dios Shtëda'a con Jesucristo Shláma'a gudili lë'ë të; na të shmënë më. Rna'ba lu Dios Padre nu lu Dadë Jesucristo gunë më llëru'bë favurë parë lë'ë të, nu rna'ba lu më gunë më compa'ni lë'ë të, të cuedchí ldu'u të.

Rna ra mënë lla zianaldë ra më Tesalónica shnezë më

² Iurë ruadi'dzënu na'a Dios, siempër rna'bë na'a lu më por lë'ë të. Siempër rdë'ë na'a graci lu më por lë'ë të. ³ Rëagná ldu'u na'a lë'ë të iurë rna'bë na'a lu Shtëda'a Dios por lë'ë të. Rëagná ldu'u na'a de quë demasiadë rialdí ldu'u të Dios nu rëagná ldu'u na'a tsagla'guë gunë të shchi'ni më con guëdubinú ldu'u të. Nalë rac shtu'u të lë'ë më, nu zuga'a të firmë shnezë më purquë quëbezë të tiempë naguëdchini Dadë Jesucristo stubi vultë lu guë'dchiliu. ⁴ Rnia'a lu të, bëchi la sa' hia'a, nanë na'a rac shtu'u Dios lë'ë të nu gulë më lë'ë të parë gac të shmënë më. ⁵ Pues dzë ni biadi'dzë na'a lu të diza'quë, be'dë guëni'i na'a con pudërë shtë Espíritu Santo, lëdë niá'asëdi'i con di'dzë nadia'a na'a. Bëdchini na'a lu të purquë nanë na'a ra di'dzë rë' nahin verdá shtë Dios. Nu mizmë lë'ë të rdë'ë të cuendë lla bëlezënu na'a lë'ë të parë bien shtë të purquë rac shtu'u na'a lë'ë të.

⁶ Rgubënebi të ziquë dzudë'në na'a nu rgubënebi të lo quë nabë'në Dadë Jesús. Iurë gualdí ldu'u të diza'quë, demasiadë rquitë ldu'u të purquë quëbezënu të Espíritu Santo la'ni ldu'u të. Guc të shmënë Jesús perë

mizmë tiempë guzunaldë mënë lë'ë të demasiadë. ⁷ Ra mënë narialdí ldu'i diza'quë regiuni Macedonia nu Acaya, guná rall lla mudë quërelde të; na të ejemplë parë lë'ë rai'. ⁸ Guaglua'a të diza'quë shtë Dadë Jesús lë'ë ra mënë, lëdë niétiquë ra naquërelde Macedonia nu Acaya sino quë lu grë ra naquërelde alreduerë ra regiuni rë'. Por ni adë rquí'nidi'i pë guëni'i na'a de lë'ë të lu ra mënë purquë nanë rall lla nabani të. ⁹ Lo mizmë lë'ë rall ruadi'dzë rall mudë nabë'në të recibir lë'ë na'a dzë nabidë guëna' na'a lë'ë të. Ruadi'dzë rall lla bësa'në të ídolo shtë të parë guanaldë të shnezë Dios, më nanabani. Lueguë guzublú bëzu'bë diaguë të shti'dzë Dios verdadërë. ¹⁰ Nu ruadi'dzë rall lla quëbezë të Jesús, shini Dios. Quëbezë të dzë guëabré më de gube'e, lo mizmë Jesús nabëldishtë Dios ladi ra tégulë. Jesús ni gunë më salvar lë'ë hia'a lu cashtigu dushë naguëshe'ldë Dios parë ra mënë shtë guë'dchiliu.

2

Mudë nabë'në Pablo dchi'ni guë'dchi Tesalónica

¹ Mizmë lë'ë të bëchi la sa' hia'a, nanë të dzë nabe'dë guëna' na'a lë'ë të, adë gúquëdi'in sin resultatë. ² Bien nanë të guzunaldë ra mënë lë'ë na'a guë'dchi Filipos antsë bëdchini na'a Tesalónica. Guni'i guidzë ra mënë lë'ë na'a nu bëquë'ë hiaguë rall lë'ë na'a, perë Dios bë'në compa'ni lë'ë na'a. Con guëdubinú ldu'u na'a biadi'dzë na'a ra diza'quë lu grë të. Adë bëdzëbëdi'i na'a aunquë nalë guzunaldë ra mënë lë'ë na'a. ³ Adë bësiguëdi'i na'a lë'ë të purquë ra di'dzë nabëlua'a na'a lë'ë të nahin verdá. Guquërelde za'quë na'a con lë'ë të, lëdëdi'i con ra llgabë mal. Be'dë guëni'i na'a lu të parë tsanaldë të nezë za'quë shtë Dios. ⁴ Iurë bëdëdë na'a lu prëbë shtë Dios, bë'në më incarguë lë'ë na'a ra diza'quë shtë më nagunë salvar lë'ë hia'a. Zni riagni'i na'a shti'dzë më lu ra mënë. Adë riagni'i na'a diza'quë lu ra mënë

niétiquë parë gac shtu'u rall lë'ë na'a sino quë dzudë'në na'a shchi'ni Dios, el quë narnibë'a lë'ë na'a. Dios na testigu de quë verdá na llgabë shtë na'a. ⁵ Cumë ziquë nanë të nunquë adë bëluá'adi'i na'a lë'ë të con di'dzë chulë naruadi'dzë ra mënë shtë guë'dchiliu, nu adë bëluá'adi'i na'a lë'ë të con protëstë parë nadchisú na'a shtumí të. Dios nanë më grë ra di'dzë rë' nahin verdá, grë di'dzë narni'i na'a lu të. ⁶ Nunquë adë rguílidi'i na'a parë gac na'a më ru'bë lu ra mënë, nilë lë'ë të, nu nilë ra naquërelde ra stubi ladë, perë ziquë muzë shtë Jesús naná na'a, napë na'a derechë parë niana'bë na'a lu të ra cusë narqui'ni na'a perë adë chu bë'nëdi'in. ⁷ Mejurë bédë'në nadu'u na'a lu të ziquë tubi na'a narac shtu'u ra shíni'. ⁸ Tantë rac shtu'u na'a lë'ë të, be'dë guëni'i na'a diza'quë shtë Dios lu të nu bédë'në na'a sirvë lu të purquë llëru'bë cariñi nadapë na'a parë lë'ë të. ⁹ ¿Gu rëagná ldu'u të bëchi la sa' hia'a, lla bédë'në na'a dchi'ni hashtë bédzaguë na'a parë gudili na'a nagudáu na'a? Dzë ni be'dë guëni'i na'a diza'quë shtë Dios lu të. Bédë'në na'a dchi'ni dzë la gue'lë parë adë pë guná'bëdi'i na'a lu të.

¹⁰ Lë'ë të naná rialdí ldu'u diza'quë, nanë të nu rna Dios lla guquërelde'nú na'a lë'ë të. Guquërelde za'quë na'a con lë'ë të sin ni tubi llgabë mal. Adë gunádi'i të bédë'në na'a duldë iurní purquë vidë shtë na'a limpi nahin delantë lu Dios. ¹¹ Cadë lë'ë të nanë të lla mudë biadi'dzë'nú na'a lë'ë të lla gunë të. Guni'inú na'a lë'ë të cadë tubi të cumë ziquë rni'inú shtadë llguë'në lë'ë llguë'në. ¹² Guni'i na'a lu të con guëdubinú ldu'u na'a; bëne'e na'a cunseju parë guëbani të tubi vidë naná rëuu' ldu'u Dios. Guna'bë Dios lë'ë të parë tsutë të lugar catë rnibë'a më, catë nanú pudërë nu llni shtë më.

¹³ Tambiën rdë'ë na'a graci lu më guëdubi tiempë purquë dzë ni, bëquë diaguë të diza'quë shtë Dios. Tiempë nabe'dë guëni'i na'a lu të, bë'në të recibirin ziquë lë'ë më niani'i më lu të. Adë bë'nëdi'i të recibirin

ziquë di'dzë përuchi, purquë de verdá na rahin diza'quë shtë Dios narunë cambi vidë shtë të. ¹⁴ Pues rnia'a lu të bëchi la sa' hia'a, dzë ni guzunaldë ra mënë ladzë të lë'ë të, gulubënebi të ziquë bë'në ra shmënë Dadë Jesús nanarë Judea. Ra më israelitë guzunaldë rall lë'ë ra grupë shtë shmënë Dios, nu ra më ladzë të guzunaldë rall lë'ë të purquë rialdí ldu'u të diza'quë. ¹⁵ Ra më israelitë gudini rall lë'ë Dadë Jesús nu gudini rall ra nabiadi'dzë shti'dzë Dios lu rall. Mizmë manërë bëquë guia'a rall shti'dzë na'a. Adë quërelde zá'quëdi'i rall delantë lu Dios. Rldë rall nu rzu rall lu grë mënë. ¹⁶ Nu adë gunëdi'i rall niagni'i na'a diza'quë lu ra mënë nanádi'i më israelitë parë gac salvar rall. Por lo quë naquëhunë rall, ziaru'bë ra duldë shtë rall. Iurne' bédchini cashtigu dushë shtë Dios guëc rall parë siempërë.

Rac shtu'u Pablo tsagnáhi' më Tesalónica stubi vultë

¹⁷ Por partë shtë na'a rnia'a lu të bëchi la sa' hia'a, dzë nagunitilú na'a lu të tubi tiempë, masiá adë chu rnádi'i lu të, perë siempërë nanú të la'ni ldu'u na'a. Nu llëru'bë gan gupë na'a parë guëná na'a lu të stubi. ¹⁸ Guc ldu'u na'a nadë'pë na'a masiá niá'asë sulë Pablo. Guadza'guë vultë guc ldua'a nidë guna visitar lë'ë të perë cadë vultë narac shtua'a nelda, mëdzabë Satanás guzull lu parë adë bédëdia'a. ¹⁹ Dzë naguidë Dadë Jesús stubi vultë, zuga'a të lu më; guëquitë ldu'u na'a con lë'ë të iurní. Nadapë na'a llëru'bë confiansë lë'ë të. ¿Chu gunë lëgrë ldu'u na'a iurë guëdchini më? pues mizmë lë'ë të gunë lëgrë të ldu'u na'a dzë ni. ²⁰ Rbedchí ldu'u na'a con lë'ë të nu zihani mënë rni'i za'quë rall de lë'ë na'a purquë na të shmënë Dios.

3

¹ Iurní hiadë biá'adi'iru'u ldu'u na'a sin quë adë nianá na'a lla nabani të nga'li; bédë'në na'a llgabë,

mejurë guëdëa'në na'a lë'ësë na'a Ate-
nas ² parë guëshe'ldë na'a Timoteo;
guidë guënáhi' lë'ë të. Timoteo náhi'
bëchi la sa' hia'a. Bëshe'ldë na'a Timo-
teo; bidë guëllí'i' tubi nutici shtë të lla
quërelde të nga'li. Timoteo náhi' tubi
muzë shtë Dios nabë'në dchi'ni con
lë'ë na'a iurë biagni'i na'a diza'quë
shtë Jesucristo lu ra mënë. Bëshe'ldë
na'a lë'i' parë guëni'inúhi' lë'ë të parë
tsagla'guë të más firmë shnezë Dios
³ nu parë ni tubi të adë guëdzëbëdi'i
nu nilë guëazë guëtëdi'i të shnezë më
iurë rzunaldë mënë lë'ë të. Bien nanë
të de quë grë ra shmënë Jesús na
rall designadë parë ra cusë durë rë'.
⁴ Dzë nianá guquërelde'nú na'a lë'ë
të, guni'i na'a lu të de quë zunaldë
ra mënë lë'ë hia'a. Zni guc cumë
ziquë nanë të. ⁵ Por ni hiadë biá'adi'i
ldua'a; bëshe'lda Timoteo parë bidë
guënáhi' lë'ë të, gu nianá canaldë të
shnezë Dios. Purquë bëdzëbë na'a ni-
asini mëdzabë lë'ë të nezë mal. Iurní
adë pë resultatë nane'e shchi'ni Dios
nabëdë'në na'a ladzë të.

⁶ Perë hia bëagrí Timoteo de
Tesalónica. Be'dë guënúhi' ra nutici
za'quë lla nabani të nu nianá rialdí
ldu'u të diza'quë nu nianá rac shtu'u
sa' të. Biadi'dzë Timoteo nianá
rëagná ldu'u të lë'ë na'a nu nianá
rac shtu'u të lë'ë na'a. Rní'i' napë të
llëru'bë dese de quë guëabré guená
lul sa' hia'a stubi vultë, igual ziquë
rac shtu'u na'a guená na'a lu të.
⁷ Por grë naguni'i Timoteo lu na'a
de lë'ë të bëchi, nalë rquitë ldu'u
na'a. Masiá rldë'nú mënë lë'ë na'a
nu rzunaldë rall lë'ë na'a, rbedchí
ldu'u na'a purquë nianá ziagla'guë të
firmë lu shnezë Dios. ⁸ Iurë bini na'a
de quë nianá zu të firmë lu diza'quë
shtë Dadë Jesús, nahin ziquë vidë
cubi parë lë'ë na'a. ⁹ Adë rdzëlëdi'i
na'a guadë graci guëdë'ë na'a lu Dios
por lë'ë të, tantë rquitë ldu'u na'a;
bini na'a naguni'i Timoteo de lë'ë të.
¹⁰ Dzë la gue'lë rna'bë na'a lu Dios,
guëne'e më permisi lë'ë na'a parë
guidë guená na'a lë'ë të parë guëlua'a
na'a lë'ë të narunë faltë tsasë të.

¹¹ Rna'bë na'a lu Dios Padre,

Shtëada'a nu lu Dadë Jesucristo
Shláma'a de quë gunë më compaño
lë'ë na'a parë gac guëdë'pë guená
na'a lu të. ¹² Nu rna'bë na'a lu më
gunë më compaño lë'ë të parë más gac
shtú'uru'u të sa' të, nu tsarú'bëru'u
cariño nanapë të con sa' të con grë
mënë, igual ziquë lë'ë na'a rac shtu'u
na'a lë'ë të. ¹³ Rac shtu'u na'a gunë
më compaño lë'ë të parë su të firmë
shnezë më. Rac shtu'u na'a cuezë të
limpi delantë lu Dios, Shtëada'a, dzë
guëdchini Dadë Jesús con grë ra tégulë
nagualdí ldu'u diza'quë shtë më.

4

Mudë narac shtu'u Dios guëbani mi- eti

¹ Iurne' rnia'a lu të bëchi la sa' hia'a,
bëlua'a na'a lë'ë të lla mudë narac
shtu'u Dios guëbani të nu nanë na'a
zni nabani të. Ziquë muzë shtë Dadë
Jesús, rdë'në na'a ruëguë lu të nu
rni'inú na'a lë'ë të de quë tsagla'guë
guëbani të mudë narac shtu'u Dios.
Znisë tsagla'guë gunë të.

² Hia nanë të lla guni'i na'a lu të ra
ldai' shtë Dadë Jesús purquë bëshe'ldë
më lë'ë na'a guëni'inú na'a lë'ë të.
³ Mudë narac shtu'u Dios guëbani të
nahin, gunë të intriegu mizme lë'ë
të lu Dios. Guëbani të niétiquë parë
lë'ë më; adë chu guëquënúdi'i tse'lë
sáhi'. ⁴ Cadë nguü nanapë tsé'li' gac
bé'all de quë rac shtu'u Dios guëbani
za'quë rall con tsé'lëll. Gac shtú'ull
tsé'lëll nu gúnëll honrar tsé'lëll. ⁵ Adë
gúnëll ziquë runë ra mënë nanadë
guënëdi'i Dios. Napë rall mal llgabë.
Rac shtu'u rall gunë rall cumplir de-
seo mal nananú la'ni ldu'u rall. ⁶ Adë
gunë të duldë rë' con tse'lë sa' të;
adë gunë të ofender sa'l purquë Dadë
Dios guëdë'ë më tubi cashtigu dushë
parë ra narunë duldë rë'. Hia guni'i
na'a lu të nu biadi'dzë na'a lu të
shcuendë ra cusë ni. ⁷ Dios guna'bë
lë'ë hia'a parë guëbani hia'a sin duldë
delantë lu më parë guëdápa'a tubi
vidë limpi lu më. ⁸ Bëshe'ldë Dios
lë'ë Espíritu Santo parë cuezënúhi'
lë'ë hia'a. El quë narzu'bë diáguëdi'i

di'dzë rë', quëhúnëll menos lë'ë Dios, lëdë niá'asëdi'i lë'ë na'a.

⁹ Hiadë rquí'nidi'i guëquëa'a lu të parë gac shtu'u sa' të purquë lo mizmë Dios bëlua'a lë'ë të lla gac shtu'u sa' të. ¹⁰ Nu zni rac shtu'u të grë shmënë Jesús naquërelde Macedonia. Perë rdë'në na'a ruëguë lë'ë të, ra bëchi la sa' hia'a, gulë guaru'bë cariñi nanapë të con sa' të. ¹¹ Gulë guni'i ldu'u të guëbani za'quë të, adë pë dishi'bi. Gulë guni'i ldu'u të gunë të dchi'ni. Zni guni'i na'a lu të antsë. ¹² Gulë bë'nin parë guëni'i za'quë ra mënë nanadë rialdidi'i ldu'u diza'quë; adë guëldënú rall lë'ë të sino guëni'i rall bien de lë'ë të. Zni adë pë gunë faltë parë lë'ë të.

Dzë guidë Jesús guë'dchiliu stubi vueltë

¹³ Rnia'a lu të bëchi, rac shtu'u na'a gac bë'a të pë gac con ra tégulë parë adë tsúdi'i ldu'u të tristë ziquë nanú ldu'u ra narni'i iurë rati ra sa' rall, hiadë guëbrídi'i guená lul sa' rall stubi vueltë. ¹⁴ Ziquë rialdí ldu'u hia'a de quë Jesús guti nu guashtë më ladi ra tégulë, zni rialdí ldu'u hia'a dzë guëshe'ldë Dios lë'ë Jesús stubi vueltë lu guë'dchiliu, guëdchinínú më grë tégulë nagualdí ldu'i diza'quë shtë më.

¹⁵ Por ni rnia'a lu të ra di'dzë shtë Dadë Jesús. Lë'ë hia'a ra naguëa'në guëbani hashtë dzë naguëdchini më, adë chu quiblúdi'i lu ra naguti parë tsepi gube'e ¹⁶ purquë dzë ni, guini ra mënë tubi voz ziquë shtë rëy. Guini rall voz shtë tubi ianglë principal nu gu'ldë ianglë trompetë shtë Dios. Iurní ze'dë guëdchini Dadë Jesús de gube'e. Primëre tsashtë ra tégulë nagualdí ldu'i diza'quë. ¹⁷ Iurní grë ra shmënë Jesús nanabani lu guë'dchiliu juntë con ra naguashtë ladi ra tégulë, guëldisë më lë'ë rai' lu guë'dchiliu parë guiá hia'a la'ni shc-ahi. Guiagtsa'guëlu hia'a lë'ë Dadë Jesús iurní. Zni guëlezënú hia'a lë'ë më parë siemprë. ¹⁸ Zni gaquin, por ni gulë guadi'dzënú sa'l di'dzë rë'

të parë guëquitë ldu'u rall nu tsaldí ldu'u rall más.

5

¹ Rquëa'a lu të bëchi la sahia, de quë adë rquí'nidi'i gac bë'a hia'a pë dzë, nilë ca iurë guëdchini Dadë Jesús ² purquë bien nanë hia'a guëdchini më dzë ra mënë adë rzu nasínidi'i rall, igual ziquë rdchini nguba'në gue'lë. Zni guëdchini Dadë Jesús dzë adë pë llgabë runë ra mënë. ³ Dzë lë'ë mënë cagni'i: "Hia grë bëac dchi lu guë'dchiliu. Hia segurë nabani zá'ca'a." Dzë ni de repëntë guëdchini Jesús ziquë rna'zi dulurë ra na'a nanua'a shíni'. Zni guëdchini më parë guëzalú më guë'dchiliu nu adë chu mënë lida'a lu cashtigu rë'. ⁴ Perë lë'ë të bëchi la sahia, hia nanú llni guëc të, të adë guëdchini dzë ni guëc të ziquë rdchini tubi nguba'në terciuni. ⁵ Grë hia'a nanú llni la'ni guëca'a nu rdë'ë hia'a cuendë ra cusë narni'i Dios. Hiadë nacahi la'ni guëca'a nu hiadë rzëdi'i hia'a ziquë rzë ra më gue'lë. ⁶ Por ni hiadë chu gúnëdi'i duldë ziquë duldë narunë ra mënë nanadë guënédi'i Dios, sino quë guëdzú nasini hia'a nu guëagná ldu'u hia'a de quë juici shtë Dios napë quë guëdchini. ⁷ Ra narunë duldë adë rdë'edi'ill cuendë de quë mizmë lë'ë rall rguili rall cashtigu shtë Dios parë lë'ë rall. Na rall ziquë ra narga'si gue'lë nu ziquë ra narzuu'dchi. Adë rdë'edi'i rall cuendë pë quëhunë rall. ⁸ Perë lë'ë hia'a nabani zá'ca'a delantë lu Dios. Guëdzú sini hia'a parë adë guësínidi'i mëdzabë lë'ë hia'a lu duldë. Tubi suldadë rácull con gui'bë nashábëll nu rzú'bëll casco parë rúnëll defender cuerpë shtënéll iurë rdildi rall. Igual lë'ë hia'a napë quë guëdé'na'a defender lë'ë hia'a lu Satanás. Tsaldí ldu'u hia'a shti'dzë Dios de quë gunë më salvar lë'ë hia'a. Gac shtu'u hia'a lë'ë më parë adë gúnëdi'i Satanás gan guësiguëll lë'ë hia'a. ⁹ Adë gudíliidi'i Dios lë'ë hia'a parë gunë më cashtigu lë'ë hia'a sino quë parë guëne'e më vidë sin fin. Rzëlaa'dchi më vidë parë lë'ë hia'a

purquë hia gudilli Dadë Jesucristo cuendë shtë hia'a. ¹⁰ Guti më lu cruz por lë'ë hia'a parë guedápa'a vidë con lë'ë më la'ni gube'e. Si talë nianá nabani hia'a u hia guti hia'a guëbani hia'a con lë'ë më. ¹¹ Por ni tsagla'guë guëni'inú të ra sa' të con diza'quë rë' parë su rall firmë lu shnezë më.

Rni'inú Pablo lu ra narialdí ldu'i diza'quë

¹² Ziquë bëchi la sahia rnia'a lu të, gulë bëzu'bë diaguë shti'dzë ra naquëhunë shchi'ni Dios entrë lë'ë të, ra naná cabësë grupë shtë të.

¹³ Napë quë gunë të rëspëti nu gac shtu'u të lë'ë rall purquë gudili më lë'ë rall parë shchi'ni më. Gulë guquërelde za'quë; adë pë dishi'bi runë të. ¹⁴ Tambiën rnia'a lu të ziquë bëchi la sahia, gulë guni'inú lu ra mënë nanëdi'i gunë dchi'ni. Gulë bë'në animar lë'ë narunë faltë tsaldí ldu'i diza'quë. Gulë bë'në compa'ni nala'di su firmë lu shti'dzë më. Adë tsasháquëdi'i ldu'u të con ra sa' të.

¹⁵ Gulë guná, adë nádi'i bien gunë të vengar tubi sa' të. Adë rgúdi'i të galguezë. Mejurë gudili lla gunë të bien con grë ra sa' të nu con grë mënë la'ni guë'dchiliu.

¹⁶ Guëdubi tiempë gulë bëquitë ldu'u të. ¹⁷ Tsagla'guë guadi'dzënu të Dios nu gulë guna'bë lu më guëdubi tiempë. ¹⁸ Grë lo quë nacazac të, gulë bédë'ë graci lu më purquë ni na voluntá shtë më gunë të. Lë'ë ni na voluntá shtë më parë grëtë' narialdí ldu'i diza'quë shtë Jesucristo.

¹⁹ Adë rcué'zëdi'i të shchi'ni Espíritu Santo. ²⁰ Adë rquë guiá'adi'i të diza'quë narni'i mënë lu të por pudërë shtë Dios. ²¹ Iurë ze'dë guëni'i tubi nguiu tubi di'dzë lu të, gulë bësë'din gu nahin diza'quë shtë Dios. Talë nahin shti'dzë Dios, gulë bëa'nënuhin perë si talë adë nádi'in shti'dzë Dios, adë rëa'në guënúdi'i tēhin. ²² Gulë bësa'në grë cusë mal.

²³ Rna'bë na'a lu Dios narcue'dchí la'ni ldu'u hia'a, gunë më compa'ni lë'ë të parë gunë të cumplir grë narac shtu'u më. Gac të niétiquë shmënë

më. Rna'ba lu më të guëzunë më almë shtë të nu espíritu shtë të. Gunë Dios compa'ni lë'ë të parë adë gunë dchi'ni të cuerpë shtë të lu cusë mal. Guëa'në të limpi sin duldë dzë naguëdchini Dadë Jesucristo. ²⁴ Dios gudili lë'ë të parë gac të shmënë më. Adë rúnëdi'i më cambi shti'dzë më. Guldí më iurë rni'i më lu të; gunë më cumplir grë cusë rë'.

Ndë'ë gualú cartë shtë Pablo con tubi saludë

²⁵ Quëhuna ruëguë lu të bëchi la sahia, gulë guna'bë lu Dios por lë'ë na'a.

²⁶ Gulë bë'në saludar grë ra narialdí ldu'i diza'quë nga'li con tubi abrasë nacagshe'ldë na'a.

²⁷ Rna'ba lu të ziquë muzë shtë Jesucristo, bi'ldi cartë rë' lu grë ra shmënë Dadë Jesús narëta' nga'li.

²⁸ Rna'ba lu Dadë Jesucristo guëne'e më llëru'bë bendición parë lë'ë të. Zni gaquin. Amén.

Segundë cartë nabëquë'ë San Pablo lu ra Tesalonicenses

*Bëquë'ë Pablo tubi cartë lu grupë
narialdí ldu'i diza'quë guë'dchi
Tesalónica*

¹ Na Pablo con ra sa' hia'a, Silvano nu Timoteo, rquëa'a cartë rë' lu grupë nacanalde tëchi diza'quë shtë Jesús, ra naquëreldë guë'dchi Tesalónica. Dios Shtëada'a con Dadë Jesucristo gudili më lë'ë të parë gac të shmënë më. ² Rna'bë na'a lu Dios Padre nu lu Dadë Jesucristo gunë më llëru'bë favurë parë lë'ë të. Cuedchí ldu'u të nu guëne'e më grë cusë za'quë parë lë'ë të.

*Gunë Dios juzguë lë'ë ra narunë
duldë*

³ Rnia'a lu të bëchi la sa' hia'a, de quë siembrë rna'bë na'a lu Dios nu rdë'ë na'a graci lu Dios por lë'ë të. Rdë'ë na'a graci lu më purquë ziaru'bë cariñi nanapë të con sa' të nu dzë con dzë tsaldíru'u ldu'u të diza'quë shtë Dadë Jesucristo. ⁴ Por ni rbedchí ldu'u na'a con lë'ë të nu cagni'i na'a lu ra grupë shtë shmënë Dios lla mudë bia'a ldu'u të lu ra nazunalde lë'ë të. Cagni'i na'a lu rall de quë su të firmë lu shnezë Dios masiá rzunalde mënë lë'ë të. Tsagla'guë tsaldí ldu'u të de quë naza'quë na Dios, masiá quëhunë ra mënë cuntrë lë'ë të. ⁵ Por grë cusë durë narunë mënë cuntrë lë'ë të, rdë'ë na'a cuendë de quë caglua'a Dadë Dios runë tucarë tsuté të lugar catë rribë'a më. Iurë rzunalde mënë lë'ë të, nahin tubi sēñi de quë justë na Dios nu gunë më juzguë grë mënë.

⁶ Siembrë runë më ra cusë za'quë. Runë tucarë guëshe'ldë më cashtigu guëc ra narzunalde lë'ë të ⁷ perë cuedchí ldu'u hia'a dzë guëdchini Dadë Jesús de gube'e. Guëdchini më con ianglë pudërusë shtë më ⁸ nu con be'lë narru'u lu gui'i dushë.

Guëdchini më parë guëdë'ë më cashtigu lë'ë ra nanadë guënëdi'i Dios nu guëshe'ldë më cashtigu guëc ra narzu'bë diáguëdi'i diza'quë shtë Dadë Jesús. ⁹ Guëzac zi më lë'ë rall la'ni gabildi catë nídi'i fin. Guënitilú rall lu Dadë Jesús. Guënitilú rall catë rribë'a Dios, catë nanú pudërë nu llni shtë më. ¹⁰ Gac ra cusë ni dzë guëdchini Dadë Jesús. Gunë më recibir hunurë shtë mënë nabëzunë Dios almë shtë rai'. Grë ra nabëzu'bë diaguë di'dzë shtë më, gunë rall alabar lë'ë më iurní. Guëni'i rall nabënë na më. Nu lë'ë të dzë ni, zuga'a të nga'li purquë gualdí ldu'u të diza'quë naguni'i na'a lu të.

¹¹ Por ni siembrë cagna'bë na'a lu Dios por lë'ë të de quë tsagla'guë gunë më cambi mudë nanabani të parë gunë tucarë cusë za'quë ziquë shmënë Dios. Pues guna'bë Dios lë'ë të parë gac të shmënë më. Cagna'bë na'a lu më gunë më cumplir ra cusë narac shtu'u të gunë më. Con pudërë shtë më gunë të cumplir dchi'ni shtë më naguzublú të purquë rialdí ldu'u të lë'ë më. ¹² Zni gunë të alabar lë'ë Dadë Jesús ziquë runë tucarë. Mizmë tiempë guëlua'a më lë'ë të lu Dios de quë na të më za'quë. Zni gaquin niétiquë purquë Dios nu Dadë Jesucristo rac shtu'u më lë'ë të nu quëhunë më llëru'bë favurë parë lë'ë të.

2

Nguiu nagadzë duldë la'ni ldú'ull

¹ Iurne' rquëa'a lu të shcuendë guc guëdchini Dadë Jesucristo de gube'e parë guëtëa më lë'ë hia'a lu guë'dchiliu nu guëquërélda'a con lë'ë më. ² Quëhuna ruëguë lu të, bëchi la sa' hia'a, adë rac ldú'udi'i të nu adë rdzëbëdi'i ldu'u të de quë hia bédchini Dadë Jesús, masiá rni'i ra mënë nahin verdá u rni'i rall nahin tubi di'dzë naguni'i Espíritu Santo lu rall. Talë rni'i rall de quë bë'në rall recibir tubi cartë nabëshe'ldë na'a narni'i zni, adë tsaldídi'i ldu'u të shti'dzë rall. ³ Adë guësá'nëdi'i të guësiguë ra mënë lë'ë të purquë antsë

guëdchini më, tsunë cusë gac cumplir. Tiempë ni zihani mënë guësa'në rall ldai' shtë Dios nu gunë rall cuntrë lë'ë më. Tiempë ni guëdchini tubi nguiu nagadzë grë clasë duldë la'ni ldú'ull, adë ni fin shtënell. ⁴ Gúnëll cuntrë ra dios shtë mënë nu sull lu grë clasë cultë catë runë mënë adorar Dios de verdá. Guëshepi guiá'all mizme lë'ëll nu tsutëll catë runë tucarë cuezë Dios nu guëni'ill mizme lë'ëll na Dios.

⁵ ¿Gu rëagná ldu'u të gunia'a lu të grë ra cusë rë' dzë guquërdënú na'a lë'ë të? ⁶ Nanë të pë cusë rzu lu nguiu nagadzë grë clasë duldë la'ni ldú'ull, perë adë guëlua'alull lu ra mënë shtë guë'dchiliu hashtë tiempë nagunë Dios disponer. ⁷ Pues nanë hia'a de quë zihani mënë adë rac shtú'udi'i rall lëy za'quë nanadápa'a iurne'. ⁸ Iurní nguiu nagadzë duldë la'ni ldú'ull guëlua'alull lu ra mënë lu guë'dchiliu, perë Dadë Jesús con tubi di'dzë naguëni'i më, quini më lë'ëll. Guënitilú më lë'ëll iurë guëdchini më con pudërë shtë më. ⁹ Lë'ë nguiu mal ni guëdchínill con pudërë shtë Satanás parë gúnëll zihani milagrë nu cusë nalá'adi'i guëná mënë. ¹⁰ Con zihani bishi guësiguëll lë'ë mënë nanadë rialdídi'i ldu'i diza'quë. Guënití rall purquë adë nédi'i rall tsaldí ldu'u rall diza'quë parë gac salvar rall. ¹¹ Por ni Dios quëgsa'në më lë'ë rall parë tsaldí ldu'u rall bishi. ¹² Al fin grë ra nanadë gualdídi'i ldu'u diza'quë, ra nanapë gustë quëhunë duldë, gac condenar rall. Adë nídi'i fin parë lë'ë rall.

Dizdë principi gudili Dios lë'ë të

¹³ Perë rnia'a lu të bëchi la sa' hia'a, de quë siempërë rna'bë na'a lu Dios; rdë'ë na'a graci lu Dios por lë'ë të purquë Dadë Jesús rac shtú'ui' lë'ë të nu dizdë principi gulë Dios lë'ë të. Na të shini më por pudërë shtë Espíritu Santo purquë gualdí ldu'u të diza'quë. ¹⁴ Nu napë të shti'dzë më naguni'i na'a lu të parë tsuté të lugar catë rlua'a pudërë nu llni shtë Dadë Jesucristo. Parë ni guna'bë Dios lë'ë të.

¹⁵ Por ni gulë tsagla'guë firmë lu shnezë Dios nu gulë bëagná ldu'u të grë ra enseñansë naguni'i na'a lu të nu gulë bëagná ldu'u të ra enseñansë nabëquë'ë na'a la'ni cartë rë'. ¹⁶ Dios Padre Shtáda'a con Dadë Jesucristo, nalë rac shtu'u më lë'ë hia'a nu bëne'ë më llëru'bë favurë parë lë'ë hia'a. Quëhunë më compa'ni lë'ë hia'a parë tsaldí ldu'u hia'a más nu parë gac bë'a hia'a de quë bë'në më salvar lë'ë hia'a lu cashtigu shtë më. ¹⁷ Rna'bë na'a lu më de quë gunë më compa'ni lë'ë të parë gapë të valurë nu fuersë parë gunë të shchi'ni më nu guëni'i të shti'dzë më lu ra mënë.

3

Gulë guna'bë lu Dios por lë'ë na'a

¹ Stubi cusë rnia'a lu të bëchi la sa' hia'a, gulë guna'bë lu Dios por lë'ë na'a parë más nasesë guërë'tsë diza'quë shtë Dadë Jesús lu ra më shtë guë'dchiliu. Gulë guna'bë lu Dios de quë gunë rall recibirin con gustë nu de quë tsaldí ldu'u rall diza'quë, igual cumë ziquë bë'në të recibirin. ² Gulë guna'bë lu Dios de quë gunë më librar lë'ë na'a guia'a nguiu mal nu ra narunë cuntrë shchi'ni Dios. Pues lédë grédi'i mënë rialdí ldu'u rall diza'quë narni'i na'a ³ perë nabënë na Dadë Jesús nu gunë më lo quë naguni'i më. Guldí më gunë më compa'ni lë'ë të parë gac të firmë lu shnezë më nu lë'ë më quëhapë më lë'ë të lu pudërë shtë mëdzabë. ⁴ Napë na'a confiansë lë'ë të purquë na të shmënë më, de quë quëhunë të ra cusë narnibë'a na'a gunë të. Nu tsagla'guë guëzu'bë diaguë të grë cusë ni. ⁵ Rna'bë na'a lu Dios gac bë'a të de quë rac shtu'u më lë'ë të. Rna'bë na'a gunë më compa'ni lë'ë të parë gapë të más pacënci masiá guëldënú mënë lë'ë të.

Runë tucarë grë mieti gunë rall dchi'ni

⁶ Rnibë'a na'a lu të bëchi la sa' hia'a, purquë na na'a muzë shtë Dadë Jesucristo de quë adë gunë të igual naquëhunë ra sa' të nanadë rac

shtú'udi'i gunë dchi'ni. Nabëchi rall nu adë rúnëdi'i rall rëspëti enseñansë naguni'i na'a lu rall. ⁷ Bien nanë të de quë runë tucarë grë të gunë të dchi'ni igual ziquë bédë'në na'a dchi'ni dzë guquërelde na'a con lë'ë të. ⁸ Gudilli na'a por grë cumidë nagudáu na'a. Dzë la gue'lë bédë'në na'a dchi'ni hashtë bédzaguë na'a parë adë ni tubi de lë'ë të adë guá'adi'i të nicidá shtënë na'a. ⁹ Bédë'në na'a dchi'ni parë bëlúa'a na'a lë'ë të de quë nabënë na gunë mieti dchi'ni. Be'rquë niadchini na'a lidchi të niadáu na'a sin quë adë niadíllidi'i na'a lu të purquë bédapë na'a dereché parë niadë'në na'a ni. ¹⁰ Perë dzë gulezënú na'a lë'ë të, guni'i na'a lu të de quë sa' të nanadë rac shtú'udi'i gunë dchi'ni adë guëdë'ë të pë gaul. ¹¹ Pues rni'i mënë lu na'a de quë bédá sa' të adë quëhúnëdi'i rall dchi'ni. Runë rall cupar lë'ë rall lu cusë nanadë rlluí'idi'i. Riutë rall la'ni ra cusë naquëhunë mënë. ¹² Ziquë muzë shtë Dadë Jesús, rnibë'a na'a nu rni'inú na'a lu të, runë tucarë gunë ra nguiu ni shchi'ni rall parë gau rall. Adë tsutédi'i rall lidchi sa' rall parë quili rall pë gau rall.

¹³ Adë tsasháquëdi'i ldu'u të. Gulë tsagla'guë gunë të ra cusë za'quë delantë lu ra mënë. ¹⁴ Talë nanú tubi nguiu ladi të nanadë rzu'bë diáguëdi'i di'dzë rë' nacagshe'ldë na'a iurne', gulë guná chull. Adë guëtsá'guëdi'i të lë'ëll parë guëtú lull. ¹⁵ Gulë guc shtu'u lë'ëll nu gulë guni'inú lë'ëll ziquë bëchi sa' të, lédëdi'i ziquë tubi enemigu shtë të.

Ndë'ë gualú cartë shtë Pablo con tubi saludë

¹⁶ Siemprë nadápa'a paz por Dadë Jesucristo; por ni rna'bë na'a lu më gunë më compañi parë cuedchí ldu'u të. Rac shtu'u na'a gapë të tubi vidë za'quë siemprë ancalë nanú të, nu rac shtu'u na'a cuezënú Dadë Jesucristo lë'ë të, grë të.

¹⁷ Na Pablo gualú bëquëa'a cartë rë' lu të con tubi saludë parë grë të ziquë rquëa'a grë cartë narshe'lda parë gac

bë'a të nahin tubi cartë nabëquëa'a. ¹⁸ Guëne'e Dadë Jesucristo llëru'bë bendición parë grë të. Amén.

Primerë cartë nabëquë'ë San Pablo lu Timoteo

Bëquë'ë Pablo cartë rë' lu Timoteo

¹ Na Pablo, nahia poshtë shtë Jesucristo por mandadë shtë Dios el quë nagunë salvar lë'ë hia'a. Bëshe'ldë Dadë Jesucristo na; na më el quë naguëne'e vidë sin fin juntë con lë'i'.
² Quëquëa'a cartë rë' lul, Timoteo, nal cumë ziquë shinia purquë gualdí ldu'ul Jesucristo iurë guni'inúa lë'ël diza'quë. Rac shtua'a gápël favurë shtë Dios, quë guëga'a ldu'u më lë'ël, quë rbedchí ldu'ul por pudërë shtë Dadë Dios con Jesucristo, Shláma'a.

Gulë gapë cuidadë por ldai' falsë

³ Antsë bëna incarguë lë'ël guëá'nël ciudá Efeso mientras tsahia regiuni Macedonia; gunia'a lul iurní de quë napë quë guënbé'al mënë parë adë guëluá'adi'i rall stubi clasë ldai'.
⁴ Nu adë guëquë'ëdi'i rall listë llëduni ra lë shtë shtadë guëlu'ul rall, nu adë gúnëdi'i rall cuendë di'dzë shtë nguiiu bishi purquë fin shtë ra cusë ni nadë más rdildi di'dzë ra mënë. Adë runë rahin compa'ni parë guëdë'na'a cumplir lo quë narac shtu'u Dios. Sulë por fe gúnël cumplir voluntá shtë më. Grë ndë'ë quëhuna incarguë lul stubi vultë.

⁵ Lo quë narac shtua'a gunë të, gac shtu'u të sa' të con guëdubinú ldu'u të sin mal llgabë, nu tsaldí ldu'u të Jesús de verdá.
⁶ Bëldá mënë nabësa'në lu nezë za'quë shtë Dios, guanaldë rall tēchi di'dzë nadë guëllu'idi'i.
⁷ Rac shtu'u rall gac rall mësë shtë lëy nabëquë'ë Moisés perë adë riasëdi'i rall pë lo quë narni'i rall. Rac bé'adi'i rall pë runë cuntienë di'dzë narni'i rall con llëru'bë confiansë.

⁸ Rdë'ë hia'a cuendë de quë lëy na za'quë, sulë si talë guëlua'a hia'a de acuerdë según voluntá shtë Dios.
⁹ Rdë'ë hia'a cuendë de quë lëy adë rzúdi'i lu ra narunë bien purquë Dios

bëdë'ë lëy parë grë ra mënë mal con grë ra narzu'bë diáguëdi'i shti'dzë Dios, grëtë' ra narunë cuntrë Dios con ra nanapë duldë, grëtë' ra nadë runë rëspëti Dios con grë ra nadë nēdi'i gunë cuendë shti'dzë më, grë ra narguini shtádi' nu ra narguini shni'ai', grëtë' ra narguini mënë gati mënë,
¹⁰ nu grë ra narquënú tse'lë sa'll, nu grë ra naná rquënú mizmë sa' nguiiu, grë ra narbaa'në parë cu rall dumí, parë grë ra naná bishi ra, nu grë ra narunë jurar con bishi; por ra cusë ni rzu lëy shtë Dios. Nu lë'ë lëy rzu parë grë ra narunë cuntrë enseñansë za'quë.
¹¹ Ra enseñansë rë' nahin de acuerdë con diza'quë shtë Dios. Di'dzë ni rni'i de quë llëru'bë na pudërë shtë Dios. Mizmë lë'ë më bë'në incarguë diza'quë ni guiahia.

Rdë'ë Pablo graci lu më por favurë nabë'në më

¹² Quëgdë'ëhia graci lu Dadë Jesucristo, bëne'e më pudërë parë guadi'dza diza'quë purquë gualdí ldu'u më na ziquë tubi muzë nagunë cumplir voluntá shtë më. Gulë më na parë guna shchi'ni më.
¹³ Gulë më na aunquë antsë napa gustë guni'ihia didzabë guëc më, bëna cuntrë lë'ë më, gurushtiáhia guëc më, perë bëga'a ldu'u më na purquë todavía adë guc bë'adia'a pë canihuna. Adë bēdchínidi'i llni shtë Dios guëca.
¹⁴ Perë llëru'bë favurë napë më parë na; iurne' rac shtua'a lë'ë më; rialdí ldua'a shti'dzë më. Grëhin zel'dë de Cristo Jesús purquë nahia unidë con lë'ë më.

¹⁵ Na ciertë nu grë mieti napë quë tsaldí ldu'u rall de quë Cristo Jesús bidë lu guë'dchiliu parë gunë më salvar grë ra nanapë duldë. Nu nahia primërë pecadurë entrë grë mieti.
¹⁶ Perë bëga'a ldu'u më na, sulë parë guëlua'a grë pacënci shtë më la'ni vidë shtëna. Guca primërë entrë grë ra pecadurë, perë lë'ë më gulë më na parë gaca tubi ejemplë lu grë ra natsaldí ldu'i lë'ë më tē parë gapë rall vidë sin fin.
¹⁷ Por ni runë tu-carë guëdë'ë mieti graci nu hunurë

lu Rëy nanabani parë siemprë, el quë nadë rátidi'i, el quë nadë chu rnádi'i lúhi', parë lúniquë Dios verdadërë nanápëdi'i fin. Amén.

¹⁸ Timoteo, cagnia'a lul ziquë shinia, guagla'guë tsaldí ldu'ul lë'ë më con buen llgabë. Ra di'dzë naguni'i ra muzë shtë më iurë bënë'l recibir dchi'ni shtë më, gunë rahin compa'ni lë'ël iurne'. Guc tubi suldadë za'quë shtë Jesús. ¹⁹ Adë guësá'nëdi'ill fe shtë'në'l sino tsaldí ldu'ul lë'ë më más. Guagla'guë lu shnezë më con buen llgabë, pues beldá mënë bënëti rall lu shnezë Jesús. Bëquë guia'a rall llni nabëdë'ë Dios. ²⁰ Zni guzac Himeneo nu Alejandro, lë'ë naná bëna intriegu lu Satanás tē parë gac bë'a rall rqui'ni cuezë ra di'dzë dzabë narni'i rall cuntrë Dios.

2

Gulë guna'bë Dios por grë mënë

¹ Primeramentë rac shtua'a gunë tē ruëguë lu Dios, nu gulë guna'bë lu më, nu gulë guadi'dzë'nú lë'ë më, nu gulë bënë'ë graci lu më por grëtë' ra mënë. ² Gulë guna'bë lu Dios por grë gobiernë nu grëtë' autoridá tē parë guédápa'a tubi vidë sin dishi'bi, nu parë guédë'na'a cumplir voluntá shtë më nu parë guédápa'a vidë naná de acuerdë con shti'dzë më. ³ Zndë'ë rac shtu'u Dios guédë'na'a cumplir naná correctë delantë lu më, el quë nangunë salvar lë'ë hia'a. ⁴ Rac shtu'u më grëtë' nguii gac salvar nu rac shtu'u më grëtë' nguii gac bë'a rall guadë naná verdá shtë më. ⁵ Nanú tubsë Dios nu nanú tubsë nazú guéláu entrë nguii nu Dios; më ni rni'inú Dios por ra nguii. Lë'i' na Dadë Jesucristo. Na më nguii. ⁶ Jesucristo bë'në intriegu mizmë lë'i' lu galguti parë gudilli më duldë shtë hia'a con präci rënë shtëhi'. Iurë bë'në Dios disponer, bë'në më testificar por galguti shtë Jesús gunë më salvar lë'ë hia'a. ⁷ Gudili më na ziquë mensajerë nu poshtë shtë më, nu parë guëluá'ahia ra mënë nanádi'i më israelitë lla tsaldí ldu'u rall nu parë

gac bë'a rall pë na verdá. Ruadi'dza verdá, lëdë bishidi'i.

⁸ Por ni rnia'a lu tē, rac shtua'a de quë guëdubi ladë guëna'bë ra mënë lu Dios, guëldisë rai' oraciuni lu Dios, perë sulë con ldu'u limpi sin ni tubi llanë, nilë dishi'bi. ⁹ Nu rac shtua'a de quë ra na'a gacu rai' shabë rai' ziquë runë tucarë, lëdëdi'i con lujë. Gapë rai' rëspëti lu sa' rai'; adë guëzë'ëdi'i rai' begu con lujë u orë u guë'ë naná lasaquë zihani dumí. Gácudi'i rai' shabë nalasac zihani dumí nadë más parë guëna' mënë lo quë nanapë rall. ¹⁰ Mejurë gacu ra na'a stubi lari naná obrë za'quë ziquë runë tucarë gunë mieti naná shmënë Jesús. ¹¹ Ra na'a napë quë guëac dchi parë guësë'dë rai' nu gac rai' obedientë. ¹² Adë rdë'ëdia'a sí guëlua'a ra na'a ra shmënë Dios, nilë rnibë'adi'i rai' nguii sino guëac dchi ra na'a ¹³ purquë primërë bëntsa'u Dios lë'ë nguii; despuësë bëntsa'u më lë'ë na'a. ¹⁴ Adë bësiguëdi'i mëdzabë lë'ë Adán sino Eva. Por naná guguë na'a iurní, gulaguë na'a la'ni duldë ¹⁵ perë gac salvar ra na'a iurë ralë ra shíni', si talë tsagla'guë tsaldí ldu'u rall shti'dzë më, si talë rac shtu'u rall Dios nu si talë quërelde rall bien lídchill, nu si talë adë gúnëdi'ill cumplir deseo mal nananú la'ni ldu'ull.

3

Ra naná encargadë con shchi'ni Dios

¹ Si talë tubi nguii rac shtu'ull gápëll catë guëribë'ai' ziquë encargadë shtë los de más shmënë Dios, pues nahin tubi cusë za'quë lo quë narac shtu'u mënë ni. ² El quë nanapë carguë ni, rqui'ni guëbánil tubi vidë za'quë lu sa'll tē parë ni tubi adë chu guëní'idi'i guëquëll. Napë quë gápëll mizmë lë'ëll de grë duldë; gápëll tubsë tsé'lëll. Gac mënë ni de buen llgabë; gáquëll më rëspëti. Gáquëll tubi narunë recibir visitë lídchill, nu gáquëll nasini parë guëluá'all los de más mënë. ³ Adë gúdi'ill zili vini; adë quíliidi'ill dishi'bi, ni gáquëdi'ill

narzebi ldu'u pë shtë mënë. Más bien gáquëll tubi nguiu nadu'u nu adë tildi dí'dzëdi'ill con sa'll; adë sébidi'i ldú'ull dumí. ⁴ Nu rqui'ni guë nibé'all lídchill za'quë za'quë, nu shínill gapë rai' rëspëti lu shtadë rai'. ⁵ Si talë adë gáquëdi'i guë nibé'all lídchill con shínill, ¿llallë gáquëll guë nibé'all los de más naná grupë shtë shmënë Dios? ⁶ Lë'ë encargadë shtë shmënë Dios, adë gáqui' tubi më nanapë du'pë tiempë dizdë bë'ni' recibir Cristo Jesús, no sea quë ldáguëll la'ni mizmë condenación nagulaguë mëdzabë; guc shtú'ull gáquëll më ru'bë. ⁷ Nu rqui'ni tubi encargadë con shmënë më gáquëll rëspëti por los de más nanadë rialdídi'i ldu'i diza'quë, no sea guëldáguëll lu duldë nu ra sa'll guëni'i guëquëll. Ni na tubi trampë shtë Satanás.

Ra narunë compaňi ra encargadë con ra shmënë Dios

⁸ Zni zac, ra diáconos, ra narunë compaňi entrë ra shmënë Dios, gac rai' mënë rëspëti, mënë narunë cumplir shtí'dzi', mënë nadë rzuu'dchidi'i nu adë rzébidi'i ldu'u rai' dumí. ⁹ Napë quë gac ra mënë ni nguiu naná riasë bien diza'quë naná bëru'u lu llni iurne'. Gac rai' nguiu sin ni tubi engaňi la'ni ldú'i'. ¹⁰ Primërë gac probar ra mënë ni, si talë adë chu guëdchí'bëdi'i galquiá cuntrë nguiu ni. Hia guëná'zi rai' dchi'ni ziquë muzë shtë los de más shmënë Jesús. ¹¹ Mizmë zni ra tse'lë shtë diáconos gac rall mënë rëspëti; gáquëdi'i rall nachismë; gac rall ra naquëhunë cumplir shtí'dzi'. Gac rai' na'a za'quë të tsaldí ldu'u sáhi' lë'ë rai'. ¹² Tubi diácono napë quë gápëll tubsë tsé'lëll, nu napë quë guë nibé'ai' bien shíni' con grë shfamíli' ¹³ purquë ra narunë sirvë ziquë diáconos, si talë gunë rai' cumplir bien shchi'ni më, gunë rai' gan rëspëti nu confiansë shtë sa' rai'. Guadi'dzë rai' diza'quë shtë Cristo Jesús sin quë adë rdzëbëdi'i rai'.

Diza'quë shtë Dios

¹⁴ Rac shtua'a gue'dë guënahia lul lueguë, perë mientras quëquëa'a ra

cusë rë'. ¹⁵ Si talë gac ldë'ëhia, gac bë'al lla runë tucarë guëquërdël entrë los de más shmënë Jesús, quiere decir, entrë ra famili shtë Dios. Pues grupë shtë shmënë Dios na ziquë pilari narapë hiu'u. Na rall ziquë cimientë shtë hiu'u naná quëhapë verdá shtë Dios. ¹⁶ Llëru'bë na ra enseñansë nadápa'a. Bëlua'a më rahin; iurní rialdí ldu'u hia'a ndë'ë;

Bëdchini Dios con cuerpë shtë nguiu, nu Espíritu Santo guní'i' tubldí na shcuendë më. Guná ra ianglë lu më.

Ra mënë biadi'dzë rall diza'quë shtë më lu ra mënë guëdubi naciuni.

Mënë gualdí ldu'u rall shti'dzë më, nu bë'në Dios recibir lë'i' lu gube'e stubi.

4

Ra narlua'a tëchi lu shti'dzë Dios

¹ Espíritu shtë Dios rni'i ldi de quë lúltimë tiempë bëldá mënë guësá'në rall shti'dzë Dios. Tsanaldë rall tëchi ra espíritu mal narsiguë, nu tsaldí ldu'u rall stubi ldai' falsë naze'dë de mëdzabë. ² Guëquë diaguë rall di'dzë shtë ra mësë falsë naná ziquë guetë nadchi'bë lu dchi'li. Llgabë ra hi-umbrë ni adë rínidi'i ra; nahin ziquë tubi cusë naná cuë gui'i con gui'bë ldë; hiadë rínidi'in. ³ Ra mënë ni nëdi'i rall guëtsë'a mieti; nëdi'i rall gau mënë belë; perë Dios bëntsa'u grëtë' dau ni. Na parë ra narialdí ldu'i lë'ë më gau rallin, nadë más guëdë'ë rall graci lu më. ⁴ Grëtë' nabëntsa'u Dios bien nahin. Ni tubi adë chu guëquë guiá'adi'in sino gulë bë'në recibirin. Gulë bédë'ë graci lu më ⁵ purquë shti'dzë Dios runë ldai' grëtë' guëc dau iurë rná'ba'a lu më.

Tubi muzë za'quë shtë Jesucristo

⁶ Si talë quëgluá'al enseñansë rë' lu ra bëchi sa'l, iurní nal tubi muzë za'quë shtë Dadë Jesucristo, nu mizmë lë'ël tsagla'guë gac alimentárël con shti'dzë Dios. Tsasël más ldai' za'quë narianaldël tëchi'. ⁷ Adë rúnëdi'il cuendë ra enseñansë falsë, nilë cuendë falsë sino quë ziquë tubi narunë ejercici diari,

bësë'dë shti'dzë Dios bien. ⁸ El quë narunë ejercici quëhúnëll provëchë por du'pë tiempë perë el quë narunë ejercici espiritual, el quë naquëhunë cumplir voluntá shtë Dios, quëhúnëll provëchë iurne' mientras quëréldëll lu guë'dchiliu nu quëhúnëll provëchë parë tubi vidë naguëdchini más despuësë. ⁹ Di'dzë ni na verdá nu runë tucarë grë mieti tsaldí ldu'u rallin. ¹⁰ Ze'dë guëdchini stubi vidë; por ni rdë'na'a dchi'ni; rdë'na'a fuersë purquë rialdí ldu'u hia'a shti'dzi; dzuléza'a Dios nanabani. Na më el quë nardë'ë vidë parë grë mieti perë másru'u gunë më salvar ra naná rialdí ldu'u shti'dzë më.

¹¹ Bëlua'a nu gunibë'a grëtë' en-señansë rë'. ¹² Gubani bien guëdubi tiempë të adë gúnëdi'i mënë desprëci lë'ël purquë nal sultërë, más bien gáquël tubi ejemplë lu grë ra narialdí ldu'i diza'quë. Gáquël ejemplë za'quë manërë naruadi'dzël nu por conductë shtënl. Gáquël ejemplë lu sa'l con purë llgabë limpi. ¹³ Mientras lë'ë na guelda nga'li, guagla'guë bi'ldi ra Sagradas Escrituras lu ra mënë nu biadi'dzë lu rai' shti'dzë Dios. Nu bédë'ë conseju lu rai' lla runë tucarë guëquërdë rai'. ¹⁴ Siempre bë'në dchi'ni con fuersë nu llni shtë Dios, cusë nabë'nël recibir iurë bédchi'bë guia'a ra më guani'si guëquël, iurë guni'i rai' cusë nagúnël.

¹⁵ Guagla'guë gúnël cumplir ra cusë rë' con guëdubinú ldu'ul parë gac bë'a mieti lla ziaglá'guël másru'u delantë con lë'ë më. ¹⁶ Gupë cuidadë mizmë lë'ël nu gupë cuidadë en-señansë naquëgluá'al, nu guagla'guë gáquël firmë lu shnezë më. Si talë quëhúnël zndë'ë, gúnël segurë salvaciuni shtënl nu salvaciuni shtë ra narquë diaguë shti'dzël.

5

Conductë shtë Timoteo lu mënë

¹ Adë rní'di'il guëc ra më guani'si naná encargadë con shchi'ni Dios, sino guni'inú lë'ë rai' con rëspëti ziquë ruadi'dzënl shtëdël. Nu

biadi'dzënl lë'ë ra nguiu de menos edá cumë si fuërë na rai' bëchil. ² Bë'në tratë ra na'a gushë cumë ziquë mizmë shní'al, nu ra na'a de menos edá, biadi'dzënl lë'ë rai' ziquë zánël. Gápël rëspëti parë lë'ë rai'.

³ Bë'në compa'ni ra viudë, perë sulë ra naná viudë nanadë nápëdi'i famili. ⁴ Si talë tubi viudë nápi' shíni' u shinillágui', ra shíni' napë quë tsasë rall runë tucarë gúnëll compa'ni ra shtádi' u shmámi'; zni quilli rall lo quë naze'bi rall. Ni na correctë gunë tubi shmënë Dios. Lu Dios na za'quin nu nahin voluntá shtë më. ⁵ Tubi viudë de verdá lu Dios, na el quë nanápëdi'i ni tubi shfamíli', nu tsagla'guë rialdí ldu'i' Dios, nu quëhúni' oraciuni dzë la gue'lë. Quëhúni' ruëguë lu Dios. ⁶ Perë lë'ë viudë nariagla'guë tëchi deseó mal nananú la'ni ldu'i, pues nall ziquë tégulë aunquë nabánill. ⁷ Gunibë'a grë ndë'ë lu ra viudë të parë guëquërdë rall bien sin ni tubi faltë. Iurní nídi'i nicidá parë guëní'il guëc rai'. ⁸ Perë si talë tubi shmënë Dios nēdi'i gápëll shfamíll u ra naquërdënlú lídchill, pues hia bëquë guiá'all shti'dzë Dios; nall más peor quë tubi nadë rialdídi'i ldu'i Dios.

⁹ Lu listë shtë ra viudë, adë rquë'ëdi'il lë grë rall, sulë ra nanapë sesenta izë u más, ra nagupë tubsë tsé'li', ¹⁰ ra nabë'në obrë za'quë lu sáhi' ziquë ra nagupë bien shíni', ra nabë'në recibir visitë lídchi', ra nabë'në sirvë con galnadu'u ra shmënë Jesús, ra nabë'në compa'ni ra naquëhunë sufrir lu cusë dushë, ra nazianaldë tëchi ra cusë za'quë. Ra viudë ni na verdá. Runë tucarë gunë të compa'ni lë'ë rai'.

¹¹ Perë adë rquë'ëdi'il lu listë lë ra viudë lliguë purquë iurë ra deseó mal guëdchini stubi, rlua'a tëchi rai' lu Cristo nu rac shtu'u guëtsë'a rai' stubi. ¹² Pues iurní napë rai' faltë purquë adë bë'nëdi'i rai' cumplir primërë comprumisi shtë rai' con Dadë Jesús. ¹³ Más de ni, quëac rall nabëchi lu dchi'ni; ria rall hiu'u

por hiu'u; lëdë niá'asëdi'i galnabëchi sino nu zac ruadi'dzë rall cusë adë guëllu'idi'i nu riutë rai' asuntë adë rúnëdi'i tucarë lë'ë rai'. ¹⁴ Por ni rnia'a, ra viudë lliguë guëtsë'a rai' stubi të gapë rai' shini rai'; guënbë'a rai' prupi shfamili rai' të parë adë guëdë'ëdi'i lugar guëdchi'bë Satanás galquiá cuntrë shmënë Dios. ¹⁵ Pues hia bëldá viudë bësá'në rall shnezë Jesús parë zianaldë rall tëchi Satanás.

¹⁶ Si talë tubi shmënë Dios, sea na'a u nguii, nanú viudë entrë shfamíll, runë tucarë lë'ëll gúnëll compa'ni viudë ni të parë nídi'i nicidá parë grupë shtë shmënë Dios gapë rai' na'a ni, sino gunë rall compa'ni ra viudë de verdá, el quë nanápëdi'i famili nu adë pë nápëdi'i rai'.

¹⁷ Ra më guani'si, ra narnibë'a ra shmënë Dios, si talë quëhunë rai' bien, los de más mënë napë quë gunë rall rëspëti lë'ë rai' ziquë tubi muzë narunë tucarë chupë pagu. Rëspëti ni runë tucarë especialmente ra naruadi'dzë diza'quë nu el quë narlua'a shti'dzë Dios. ¹⁸ Pues Sagradas Escrituras rni'i: "Adë rgúdi'il guë'shu rua' ngunë naná rguitsë bë'dchi'", nu zac rni'in: "Ra narunë dchi'ni, nápëll derechë parë pagu shtë rall".

¹⁹ Adë rúnëdi'il cuendë grë ra naná rdchi'bë ra galquiá cuntrë ra më guani'si entrë ra shmënë Dios, sulë si nanú chupë u tsunë testigu, iurní sí, bënë casë lë'ë rall. ²⁰ Perë ra naziagla'guë runë duldë, pues rqui'ni guëni'il guëc rall delantë lu grë ra shmënë Dios të parë los de más sa' rai', guëdë'ë rai' cuendë nadzë'bë na cashtigu shtë më. ²¹ Runa incarguë lë'ëll delantë lu Dios nu Dadë Cristo Jesús nu delantë ra ianglë naquëbezënú Dios, de quë tsaglá'guëll tëchi ra rëglë rë'; bënë juzguë bien; bënë tratë igual grë sa'l. ²² Adë riúbëdi'i ldú'ul parë guëdchi'bë guiá'al guëc ra mënë parë gunë rai' recibir carguë entrë los de más shmënë Dios. Adë gápëdi'il partë con duldë shtë stubi mënë sino gápëll mizmë lë'ëll de grë duldë.

²³ Ziquë zihani vultë rac lluu' lá'nil, bii' du'pë vini, lëdë sulë nísëdi'i të parë guëac lá'nil.

²⁴ Ra cusë mal naquëhunë bëldá nguii, lueguë rlua'ain; napë quë gac juzgar rall. Ra cusë mal naquëhunë sëbëldá nguii, naga'chi nahin iurne' perë napë quë guëru'uin lu llni. ²⁵ Igual na con cusë za'quë naquëhunë nguii. Bëldá vësë clarë rlua'a rahin lueguë; nanú adë rlua'adi'i rahin lueguë, perë adë nídi'i mudë guëa'në ra cusë ni naga'chi por llëduni tiempë.

6

¹ Grë ra naná bajo ordë shtë ra lamë, pues rqui'ni gapë rall llëru'bë rëspëti lu shlamë rall të parë adë chu guëni'idi'i mal cuntrë Dios shtë hia'a nu cuntrë diza'quë shtë Jesús.

² Si nanú ra naná bajo ordë shtë lamë naná rialdí ldu'i diza'quë, pues rqui'ni másru'u gapë muzë ni rëspëti lu lamë purquë nall shmënë Jesús. Runë tucarë lë'ë muzë gúnëll dchi'ni lu lamë purquë nall tubi sa' narunë recibir resultadë shtë dchi'ni naquëhunë muzë, nu rac shtu'u Dios lë'ë lamë ni. Bëlua'a di'dzë rë' lu rall nu guni'inú lu mënë cunseju rë'.

Ldai' za'quë parë guëquitë ldu'u mënë

³ Si talë chu quëglua'a stubi cusë falsë, cusë nanádi'i de acuerdë con enseñansë za'quë shtë Dadë Jesucristo, u si talë adë rialdídi'i ldú'ull diza'quë narni'i lla gunë mieti cumplir shti'dzë Dios, ⁴ pues nguii ni adë rac bë'adi'ill niétiquë; rac shtú'ull mizmë lë'ëll. Nanú deseo mal la'ni ldú'ull purquë nalé rac shtú'ull tildi dí'dzëll con sa'll. Rdildi dí'dzëll subrë pë runë cuntienë di'dzë. Hia de nga'li ze'dë ra cusë ziquë mbidi, dishi'bi, nu rushtiall lu sa'll, nu napë rall mal llgabë cuntrë sa' rall. ⁵ Rguili rall di'dzë con ra sa' rall. Na rall mënë nabëni nezë za'quë shtë Dios. Adë guënédi'i rall verdá. Quëglua'a rall enseñansë shtë rall parë gunë rall gan dumí. Adë gápëdi'il tratë con

mënë ni. ⁶ El quë naquëhunë cumplir shti'dzë Dios, adë pë rúnëdi'i faltë lë'ëll, por ni rquitë ldu'ull. ⁷ Pues sin quë ni tubi cusë bëdchínia'a lu guë'dchiliu nu iurë gátia'a, guziá hia'a, adë chu bë guá'adi'i. ⁸ Si talë nápa'a naguëdáuha'a con shába'a, nadë más con ni cha guëquitë ldu'u hia'a. ⁹ Perë grë ra narac shtu'u gac ricu, runë rall duldë; rlaguë rall la'ni trampë shtë mëdzabë. Napë rall llgabë nadë guëllu'i'idi'i nu napë rall zihani deseó mal nanua'a lë'ë ra nguiu lu cashtigu; rniti rall nu rialú mënë ni parë siempër. ¹⁰ Mënë rac shtu'u rall gapë rall dumí, perë amor shtë dumí na ziquë lu'chi shtë grëtë' clasë cusë mal. Pues por galërzebi ldu'u dumí, bëldá mënë bëniti rall lu shnezë Dios. Bësëdchini rall zihani dulurë mizmë lë'ë rall.

Tsagla'guë tsaldí ldu'ul Dios

¹¹ Lë'ël Timoteo, nguiu nagulë Dios, bëllu'në lu grë ra cusë rë'. Gáquël më za'quë lu Dios; guagla'guë nezë za'quë; tsaldí ldu'ul Dios; gac shtu'u sa'l; gáquël më pacënci lu sa'l nu gáquël më nadu'u. ¹² Ziquë tubi nguiu rdildi con fuersë lu deportë, zni runë tucárël. Bë'në segurë vidë eternë; parë ni guna'bë më lë'ël iurë bë'nël testificar lu zihani mënë blac rac shtú'ul lë'ë më. ¹³ Iurne' delantë lu Dios, el quë nardë'ë vidë parë grëtë' ra cusë, nu delantë lu Cristo Jesús, el quë nadë bëdzëbëdi'i lu Poncio Pilato sino guní'i verdá lu Pilato, quëgnibë'ahia lë'ël, ¹⁴ bë'në cumplir diza'quë. Gapë mizmë lë'ël de grë cusë mal parë adë chu guëní'idi'i guëquël tē adë chu guëní'idi'i cuntrë diza'quë por causë shtë'nël hashtë iurë guëabrí Dadë Jesucristo stubi. ¹⁵ Iurë guëga'a iurë, Dios gunë më cumplir grëtë' ndë'ë. Benditë na më. Na më lúniquë Dios pudërusë narnibë'a. Na më Rëy naná lasac lu más quë los de más rëy. Na më Dadë naná lasac lu grë ra dadë shtë guë'dchiliu. ¹⁶ Na më lúniquë nadë rátidi'i. Quërelde më lullni catë ni tubi adë chu riabí'guëdi'i. Ni tubi mënë

adë chu guná lúhi' nu gáquëdi'i guëná rall lu më. Shtë'në më na grë hunurë nu derechë parë guë'nibë'a më parë siempër. Amén.

¹⁷ Grë ra naná ricu lu guë'dchiliu rë', guni'inú lë'ë rall adë gunë narú'bëdi'i rall lu sa' rall, nilë parë tsaldídi'i ldu'u rall dumí nanapë rall purquë lëdë segurëdi'i na cusë ni. Sino gunibë'a lu rall tsaldí ldu'u rall Dios, më el quë rne'e grëtë' ra cusë hashtë de subrë parë guëquitë ldu'u hia'a. ¹⁸ Gunibë'a lu rall tē parë gunë rall bien con dumí nanapë rall. Gac rall ricu lu Dios con dchi'ni za'quë naquëhunë rall. Runë tucaré gunë rall ayudë con guëdubinú ldu'u rall ca'a ra mënë nanapë nicidá. Adë gáquëdi'i rall nadzabë sino më za'quë. ¹⁹ Zni gunë rall tē parë gapë rall tesurë verdadërë naná ziquë cimientë shtë hiu'u narialúdi'i parë tiempë naze'dë.

Fin shtë cartë

²⁰ Timoteo, gupë ra enseñansë shtë Jesús nagunia'a lul; adë riutëdi'il lu ra shti'dzë mësë falsë. Ruadi'dzë rall cusë naná guëllu'i'idi'i. Adë rdildi dí'dzëdi'il con shti'dzë rall naná falsë aunquë rni'i rall na rahin di'dzë narac bë'a grë mënë. ²¹ Bëldá mënë guanaldë tēchi ra enseñansë shtë rall nu bëniti rall shnezë Dios.

Favurë shtë Dios guëa'nin con lë'ël. Amén.

Segundë cartë nabëquë'ë San Pablo lu Timoteo

Bëquë'ë Pablo cartë rë' lu Timoteo

¹ Na Pablo, nahia poshtë shtë Jesucristo. Bëshe'ldë Dios na purquë guni'i ldu'u më más antsë gunë më salvar mënë. Bë'në më prometer gunë më salvar el quë naná unidë con Cristo Jesús. ² Quëquëa'a cartë rë' lul, Timoteo; nal ziquë shinia; rac shtua'a lë'ël; rac shtua'a guëdë'ë Dadë Dios nu Cristo Jesús Shláma'a, zihani favurë nu rac shtua'a cuedchí ldú'ul, nu rac shtua'a guëga'a ldu'u më lë'ël.

³ Siemprë rëagná ldua'a lë'ël mientras rna'ba lu Dios. Quëgdë'ëhia graci lu më, el quë naquëhuna sirvë lúhi' con llni nananú la'ni guëca, igual ziquë shtadë guëluhia bë'në rai' sirvë lu më. ⁴ Rëagná ldua'a bí'níl iurë bëse'ana lë'ël. Pues iurne' nalë rac shtua'a dzë la gue'lë guënahia lul parë quëquitë ldua'a. ⁵ Nu rëagná ldua'a lla rialdí ldú'ul Dios de verdá. Primëre shmámël, Loida nu shní'al, Eunice, gualdí ldu'u rai' shti'dzë më; iurní nasegura lë'ël nápël mizmë fe quë lë'ë rai'.

⁶ Por ni cagnia'a lul de quë tsagla'guë gúnël usar pudërë nabëne'e Dios parë lë'ël iurë bédchi'bë guiahia guëquël. ⁷ Pues por lë'ë Espíritu nabëne'e Dios, adë rdzëbëdi'i hia'a lu ra mënë, sino rac guëdë'na'a cuendë guadë naná bien nu guadë naná mal. Nu rac shtu'u hia'a sa' hia'a, nu quëápa'a mizmë lë'ë hia'a de cusë mal. ⁸ Adë rtúdi'i lul parë guëni'il nal shmënë Dadë Jesucristo nu nilë adë rtúdi'i lul de na por nanúa prësi purquë nahia shmënë më. Gáquël dispuestë parë sac zil por diza'quë. Gunë më compa'ni lë'ël con pudërë shtë më. ⁹ Bë'në më salvar lë'ë hia'a nu guna'bë më lë'ë hia'a parë shchi'ni santu shtë më. Bë'në mëhin, lédëdi'i purquë bédë'na'a cusë za'quë, sino sulë purquë ni na voluntá shtë më

nu nahin por ra favurë nabë'në më parë mënë naná unidë con Cristo Jesús. Gulë Dios lë'ë hia'a dizdë antsë lë'ë guë'dchiliu cueshtë, ¹⁰ perë bëlua'a më amor nanapë më parë lë'ë hia'a iurë bëshe'ldë më Cristo Jesús, Salvador shtë hia'a lu guë'dchiliu. Lë'i' bédë'ëi' fin grë ra pudërë shtë galguti. Nu por diza'quë nápa'a llni; iurne' riasë hia'a nezë catë guëbánia'a parë siemprë.

¹¹ Dios gulë lë'ë na parë guëni'ihia diza'quë nu bëshe'ldë më na cumë poshtë shtë më parë guëluá'ahia ra më nanádi'i mënë israelitë. ¹² Por ni rzac zia lu grëtë' ra cusë rë', perë adë rtúdi'i lua purquë rac bë'ahia el quë narialdí ldua'a. Nu napa confiansë lë'ë më napë më pudërë parë adë tsalúdi'i niétiquë lo quë nabëna incarguë gapë më. Gapë mëhin hashtë lë'ë dzë guëdchini më stubi.

¹³ Guagla'guë tëchi ra enseñansë za'quë rë', lo quë nabëluá'ahia nu guagla'guë tsaldí ldú'ul shti'dzë Dios nu gac shtu'u sa'l purquë unidë nal con Cristo Jesús. ¹⁴ Gupë verdá shtë Dios ziquë tubi tesurë. Lë'ë Espíritu Santo bë'në më incarguë di'dzë ni guiá'al. Lë'i' quëbezënúhi' lë'ë hia'a.

¹⁵ Hia nanël ra naquëreldë Asia, bësa'në rall na, cumë Figelo nu Hermógenes. ¹⁶ Lë'ë Dadë guëga'a ldú'i' famili shtë Onesíforo purquë lë'ëll zihani vësë bë'nëll compa'ni na, nu bëse'quitë ldú'ull na; adë bëtúdi'i lull de quë nanúa prësi. ¹⁷ Iurë bédchínill hashtë Roma, adë bësa'nëdi'i gudílill na, nu bédzélëll na. ¹⁸ Rac shtua'a lë'ë Dadë Dios guëga'a ldú'i' Onesíforo guëlladchi con Jesús iurë guëabrí më stubi. Pues nanël lla bë'nëll sirvë na iurë nanúa Efeso.

2

Muzë za'quë shtë Jesucristo

¹ Lë'ël Timoteo, guagla'guë bë'në recibir fuersë nu bendición nadápa'a purquë unidë na hia'a con Cristo Jesús. ² Lo quë nabíníl iurë bëluá'ahia diza'quë lu zihani mënë, bëlua'a ra enseñansë ni lu ra stubi mënë, lu

nguiu nagunë cumplir diza'quë, ra naná rac guëlua'a enseñansë ni lu sa'rai'.

³ Ziquë tubi suldadë za'quë shtë Jesucristo gua'a ldú'ul grë cusë dushë. ⁴ Ni tubi suldadë naná listë parë tíldinull enemigu, riutëll asuntë shtë guë'dchiliu purquë rni'i ldú'ull gúnëll cumplir ordë shtë narnibë'a lë'ëll. ⁵ Mizmë manërë ni el quë narllu'në carrërë, adë gúnëdi'll recibir premi si talë adë rllú'nëdi'll de acuerdë con ra rëglë. ⁶ El quë narunë dchi'ni lachi, nápëll derechë cá'all primërë tubi partë shtë cusechë. ⁷ Bë'në llgabë lo quë narnia'a. Lë'ë Dadë guëlua'a më lë'ël parë tsasël grëtë' ndë'ë.

⁸ Bëagná ldú'ul, Jesucristo guashtë më ladi ra tégulë. Guc më llëbni rëy David. Di'dzë ni na diza'quë narni'ihia lu ra mënë. ⁹ Por diza'quë rë' rzunaldë mënë na hashtë nali'bia con cadënë ziquë tubi narguini mënë, perë nídi'i mudë guëldi'bi mënë shti'dzë Dios. ¹⁰ Por ni napa pacënci lu cusë mal parë bien shtë ra nagulé Dios të parë gac salvar rall nu guëquërdë rall lu llni nu gluri shtë Cristo Jesús parë siemprë.

¹¹ Verdá na di'dzë rë':
Si talë gútia'a con lë'ë më, guëbánia'a con lë'ë më.
¹² Si talë sac zi hia'a lu cusë mal por lë'ë më, súbá'a catë rnibë'a më. Si talë guëquë guiá'a hia'a lë'ë më, lë'ë më guëquë guiá'ai' lë'ë hia'a.
¹³ Si talë guëlua'a técha'a lúhi', lë'ë më gunë më cumplir shti'dzë më, purquë lë'ë më napë quë gunë më cumplir shti'dzi'.
Adë gúnëdi'i më cambi shti'dzi'.

El quë narunë shchi'ni Dios

¹⁴ Bëlua'a ra mënë të adë rëá'ldëdi'i ldu'u rall, nu gunibë'a lë'ë rall ziquë mizmë Dadë niani'inú lë'ë rall de quë guësá'në rall galërchupë di'dzë lul sa' rall purquë rialú pacënci entrë ra nabini di'dzë ni; nídi'i provëchë con ra di'dzë ni. ¹⁵ Bëdë'ë guëdubi fuersë të parë gáquël tubi muzë narsëquitë ldu'u Dios; lu më quëhúnëll dchi'ni. Por ni bëlua'a shti'dzë Dios tubldí lu

ra mënë parë adë rtúdi'i lul delantë lu më. ¹⁶ Bëzalú grë di'dzë nadë guëllu'ídi'i con grë di'dzë nanápëdi'i provëchë. Grë ra naruadi'dzë zni, mizmë lë'ë rall rlaguë rall másru'u la'ni cusë mal. ¹⁷ Enseñansë shtë rall rrë'tsin ziquë tubi galguidzë dushë nadë chu rnádi'i. Zni guzac con Hime-neo nu Fileto. ¹⁸ Bësa'në rall diza'quë; rni'i rall de quë hia bëcua'ñi Dios ra tégulë nu de quë adë guëabrídi'i guëbani ra tégulë stubi. Hia lë'ë rall quëgsiguë guëc ra mënë hashtë hia bëazë guetë bëldá mënë shnezë Dios. ¹⁹ Perë Dios bëzu'bë më ziquë tubi cimientë firmë nanapë tubi letrërë narni'i: "Runguë bë'a Dios grëtë' naná shini më", nu rni'i: "Grëtë' el quë narianaldë tëchi Cristo, grë mënë ni runë tucarë guësá'në rall nezë mal".

²⁰ La'ni hiu'u shtë mënë nanú trashtë nanactsa'u orë nu bédchichi, también nanú trashtë nanactsa'u hiaguë u benë. Bëldá trashtë runë sirvë parë cusë especial; stubi tantë runë sirvë parë cualquier dchi'ni. ²¹ Ziquë ni na ra nguiu; si talë tubi nguiu guësá'nëll ra cusë mal, iurní nall ziquë tubi trashtë especial parë nashtënë hiu'u; gáquëll muzë nagulé Dadë parë gúnëll dchi'ni shtë më. Gac nguiu ni preparadë parë grë dchi'ni za'quë shtë më.

²² Bëllu'në de grë dese mal nananú la'ni ra ldu'u sultërë nu guagla'guë nezë za'quë; tsaldí ldu'u Dios, gac shtu'u sa'l, nu adë riádi'i ldú'ul por cusë shtë guë'dchiliu. Bë'në grëtë' ndë'ë juntë con los de más nanapë ldu'u limpi nu rna'bë rall lu Dios. ²³ Adë rúnëdi'il cuendë gardildi di'dzë mënë. Nanël fin shtë cusë ni na dishi'bi. ²⁴ Tubi muzë shtë Dadë napë quë guëbánill bien sin dishi'bi; gáqui' tubi më za'quë, tubi narac guëlua'a shti'dzë Dios; guëluá'ai' con pacënci. ²⁵ Gáqui' tubi narac guëni'inúhi' mënë con galnadu'u. Quëbézi' de quë Dios gunë më cambi vidë shtë ra mënë nanadë rzu'bë diáguëdi'i shti'dzë më, guëabrí ldu'u mënë lu Dios nu tsasë

rall verdá shtë më. ²⁶ Manëre ni guëru'u rall lu trampë shtë mëdzabë parë gunë rall voluntá shtë Dios. Bëla më lë'e rall; napë rall libertá parë gunë rall sirvë lu më.

3

Lla guëquërelde mëne lúltimë tiempë

¹ Gac bé'al de quë ra lúltimë tiempë guëdchini ra dzë namás naganë, dzë shtë galëz Zac zi. ² Ra mëne dzë ni gac shtu'u rall mizme lë'e rall. Gac shtu'u rall dumí. Runë nadchini rall. Runë naru'bë rall lu sa' rall. Rna zá'quëdi'i rall sa' rall. Guëni'i rall cuntrë Dios. Adë guëzu'bë diáguëdi'i rall shti'dzë shtadë rall. Gac rall mëne nardë'ëdi'i graci lu Dios. Nápëdi'i rall rëspëti parë cusë santu. ³ Adë rúnëdi'i rall rëspëti lu sa' rall. Adë gúnëdi'i rall cumplir shti'dzë rall. Adë gápëdi'i rall cariñi sa' rall sino guëni'i guidzë rall guëc sa' rall. Gunë rall intriegu mizme lë'e rall lu duldë. Adë guëgá'adi'i ldu'u rall sa' rall, sino quëhunë nalaa'dchi rall. Guëná tushë rall lu ra mëne za'quë. ⁴ Gunë rall traicionar sa' rall. Gunë rall cumplir mal deseo nananú la'ni ldu'u rall. Rdë'e rall lugar rd-chini llanë la'ni ldu'u rall. Guëni'i rall sulë lë'e rall lasac rall. Gac shtu'u rall más ra cusë shtë guë'dchiliu, lëdë Diósëdi'i. ⁵ Mëne ni tsagla'guë ria rall iádu'u, perë mizme tiempë adë rsá'nëdi'i gac cambi vidë shtë rall por pudërë shtë diza'quë.

Bëlua'a tëchi mëne ni lu shti'dzë Dios. ⁶ Entrë ladi ra mëne ni nanú ra natsuté hiu'u catë quërelde na'a. Rsiquë rall ra na'a naná du'pë shgábi' nu napë rall zihani duldë. Ra na'a ni rianaldë tëchi ra deseo mal nananú la'ni ldu'u rall. ⁷ Rini rall cualquier enseñansë narni'i mëne perë nunquë gac riasëdi'i rall verdá shtë Dios. ⁸ Ziquë guzac dzë guëquërelde Janes nu Jambres, ra naná bë'në cuntrë Moisés, zni zac na mëne ni; gunë rall cuntrë diza'quë shtë Dios. Napë rall llgabë mal. Nápëdi'i rall fe, por ni lasáquëdi'i rall parë Dios. ⁹ Perë adë guëru'u shnezë lo quë naquëhunë rall purquë tubi dzë ra mëne guëdë'e rall

cuendë de quë tuntë na rall ziquë guc con Janes nu Jambres.

Pablo bë'në incarguë lu Timoteo ldai' za'quë

¹⁰ Perë lë'ël, bien guanaldë tëchi ra enseñansë nabëluá'ahia lul. Gunal conductë shtëna. Nanël rialdí ldua'a Dios. Nanël pacënci nahia. Nanël rac shtua'a grë sahia. Gunal lla bia'a ldua'a lu ra cusë durë nabë'në mëne cuntrë na. Adë riasháquëdi'i ldua'a con galtuntë shtë bëchi sahia. ¹¹ Nanël lla bëzac zi mëne na nu lla bëna sufrir por shti'dzë Jesús. Hia bínil pë guzaca guë'dchi Antioquia, Iconio, nu Listra. Nanël zihani vultë guzunaldë mëne na, perë todavía nabanía; bëlá Dadë Jesús na lu grë cusë mal. ¹² Pues guldía grëtë' ra nanabani de acuerdë con voluntá shtë Dios, napë quë gunë rall sufrir; guëzac zi rall, ¹³ perë ra mëne mal con grë ra mësë falsë, más mal tsagla'guëru'u rall. Rsiquë rall sa' rall nu lë'e rall guc rall narguguë.

¹⁴ Perë lë'ël Timoteo, gáquël firmë lu enseñansë nabësë'dël. Gualdí ldú'ul ra ldai' ni con guëdubinú ldú'ul. Nanël chu guc mësë shtënel, el quë nabëlua'a lë'ël. ¹⁵ Nanël dizdë gúquël llguë'në ra Sagradas Escrituras nanapë pudërë parë guëlua'ain lë'ël lla gac salvárël por fe en Cristo Jesús. ¹⁶ Grë ra di'dzë naquë la'ni Sagradas Escrituras naescritin purquë bësë Espíritu Santu shtë Dios lë'e ra nabëquë'e shti'dzë më. Rllui'i rahin parë guësë'da'a luhin. Rllui'i rahin parë guëni'inuhin lë'e hia'a. Runin corregir lë'e hia'a; culdí rahin lë'e hia'a tubi nezë catë nápa'a vidë tubldí ¹⁷ të parë grë ra narialdí ldu'i Dios gac rall preparadë; gac gunë rall grë cusë narac shtu'u Dios.

4

¹ Quëhuna incarguë lë'ël delantë lu Dios nu Cristo Jesús, Shláma'a el quë naguëabrí parë gúni' juzgar grë mëne, ra nanabani nu zac ra naná guti. Lë'e më guëni'bë'a më ziquë rëy iurní. ² Quëhuna incarguë lë'ël delantë lu më de quë guadí'dzël

diza'quë guëdubi tiempë, iurë rzac zi mënë lë'ël nu tiempë adë rzac zidi'i rall lë'ël. Guadi'dzënú ra mënë nanadë rialdidi'i ldu'i shti'dzë Dios. Guni'i guëc rall por mal naquëhunë rall. Bëdë'e cunseju ra narunë faltë riasë rall. Lë'ël gáquël muestre shtë pacënci. Tsagla'guë bëlua'a con enseñansë shtë më ³ purquë guëdchini tiempë hia ra mënë adë guëzu'bë diáguëdi'i rall enseñansë za'quë perë más tsanaldëru'u rall tēchi llgabë mal shtë rall. Quili rall mēsë zihani naguëlua'a ra enseñansë narac shtu'u guini rall. ⁴ Ra mënë ni guëlua'a tēchi rall lu ra diza'quë nu tsanaldë rall tēchi ra cuendë bishi; más gunë rall cuendë ra enseñansë falsë. ⁵ Perë lë'ël, gáquël më pacënci guëdubi tiempë; gua'a ldú'ul iurë rzac zi mënë lë'ël. Guná lla na conductë shtënël lu sa'l. Guadi'dzë diza'quë lu ra mënë ziquë muzë shtë Dios. Bë'në cumplir shchí'nil nabëne'e Dios parë gúnël.

⁶ Vidë shtë na hia mërë tsalú ziquë ofrendë lu Dios; hia ziagdchini iurë parë gatia. ⁷ Ziquë tubi narllu'në lu carrërë, bëllu'na bien. Ziquë suldadë za'quë bëna cumplir. Bëna gan; guanalda shnezë Dios hashtë ne!. ⁸ Más delantë quëbeza premi ziquë tubi corunë naguëne'e Dios purquë tubldí na shcuenda lu më; bëna bien. Guëzëlaa'dchi më premi ni iurë guëabré më stubi. Na më juësi za'quë. Lëdë niá'asëdi'i na guëne'e më premi dzë ni, perë nu zac grë ra naná rac shtu'u guëná lúhi'.

Cunseju shtë Pablo parë Timoteo

⁹ Bësiubë parë gue'dë guënal na. ¹⁰ Pues lë'ë Demas bësa'nëll na; más rac shtú'ull ra cusë shtë guë'dchiliu rë'. Hia lë'ëll ziá'all Tesalónica. Crescente zia'a regiuni shtë Galacia. Tito zia'a Dalmacia. ¹¹ Sulë Lucas quëreldeñúa ndë'ë. Bia'a Marcos tē parë gue'dënu'ul lë'ëll ndë'ë tē gúnëll dchi'ni shtë Dios juntë con na. ¹² Bëshe'lda lë'ë Tíquico ciudá Efeso. ¹³ Iurë guídël, bia'a lari capë nabësëana Troas lidchi Carpo. Nu

zac bia'a ra librë nu ra Sagradas Escrituras. ¹⁴ Alejandro lë'ë rrërë, nalë mal bë'nëll cuntrë na; lë'ë Dadë quilli según lo quë nabë'nëll. ¹⁵ Gupë lë'ël de nguiu ni purquë nalë bë'nëll cuntrë diza'quë naruadí'dza'a.

¹⁶ Iurë guahia primëre vësë parë guna defender na lu gobiernë, ni tubi adë chu bë'në compa'ni na; grëtë' rall bësa'në rall na. Rna'ba lu Dios de quë adë gúnëdi'i më juzguë lë'ë rall por lo quë nabë'në rall. ¹⁷ Perë lë'ë Dadë bë'ni' compa'ni na dzë ni nu bëne'e më fuersë parë biadi'dza lu mënë grë diza'quë tē parë gac bë'a ra më nanádi'i më israelitë, guini rall diza'quë. Zni bëlá më na lu galguti ziquë lu ma dushë. ¹⁸ Zac guëlá më na lu cusë mal nu gupë më na parë tsutëa lugar catë rnibë'a më ziquë rëy. Rac shtua'a gunë mieti alabar lë'ë më guëdubi tiempë sin fin. Amén.

Saludë narialú cartë rë'

¹⁹ Bë'në saludar Prisca nu Aquila con shfamili Onesíforo. ²⁰ Bëa'në Erasto guë'dchi Corinto. Bësëana lë'ë Trófimo guë'dchi Mileto; rac llú'ull. ²¹ Guni'i ldú'ul parë guëdchí'nil antsë lë'ë tiempë naldë guëga'a. Eubulo, Pudente, Lino, nu Claudia, nu grë ra shmënë Dios, rshe'ldë rai' saludë parë lë'ël.

²² Rac shtua'a lë'ë Dadë Jesucristo cuezënu'hi' lë'ël nu cagna'ba lu Dios gapë tē favurë shtë më. Amén.

Cartë nabëquë'e San Pablo lu Tito

Cartë nabëshe'ldë Pablo lu Tito

¹ Na Pablo, nahia tubi muzë shtë Dios nu nahia muzë shtë Jesucristo parë guadi'dza lu ra nagulé Dios parë tsaldí ldu'u rai' más nu parë gac bë'a rai' shti'dzë më naná de acuerdë con tubi vidë santu. ² Ruadi'dza lu rai' purquë dzulëza'a guëquërdënú hia'a lë'e më parë siempërë. Dios bë'në prometer vidë eternë antsë cueshtë guë'dchiliu, nu Dios adë rguguëdi'i. ³ Iurë bëga'a tiempë nabë'në Dios disponer, bëlua'a më voluntá shtë më por diza'quë shtë më; bëru'uhin lu llni lo quë nangunë më por diza'quë shtë më. Bë'në më incarguë guiahia diza'quë ni según mandadë shtë Dadë Dios, el quë nangunë salvar lë'e hia'a. ⁴ Quëquëa'a cartë rë' lu Tito; nal ziquë shinia purquë nápël mizmë fe quë na. Rac shtua'a gunë l dai' më guëquël, nu guëga'a ldu'u më lë'ël, nu cuedchí ldú'ul por pudërë shtë Dios, Shtáda'a, nu por Cristo Jesús, Salvador shtë hia'a.

Dchi'ni nabë'në Tito regiuni Creta

⁵ Na bëseana lë'ël dani la'ni nisëdu'u. Dani ni lë Creta; bëseana lë'ël parë gúnël rëglë grë lo quë narunë faltë, nu parë gúnël nombrar më gushë ziquë cabësë shtë iádu'u cadë guë'dchi catë nanú shmënë Dios. ⁶ Gunibë'ahia lë'ël gulë ra nguui za'quë, ra ni tubi chu quëgní'idi'i guëc rai', nguui nanapë tubsë tsé'li', ra nguui ra shini rai' rialdí ldu'u rall Jesús, nu los de más mënë rni'i rall shini nguui ni mënë za'quë na rall, lëdëdi'i shini nabani mal sin rëspëti. ⁷ Pues el quë nanapë carguë shchi'ni Dios, nall muzë shtë Dios; napë quë gáqui' më za'quë, adë gáquëdi'i mënë mal, nilë adë gáquëdi'i nguui narldë nasesë lu sa'll, nilë tubi narzuu'dchi, nilë tubi narguili dishi'bi, nilë el quë narzebi ldu'u dumí, ⁸ sino gáqui' nguui narunë

recibir naze'dë lídchi', nu gáqui' tubi nguui narunë bien, nu quëhúnëll rëspëti derechë shtë sa'll, nu quëápëll mizmë lë'ël de grë maldá; gúnëll cumplir mandamientë shtë Dios, nu guëquitë ldú'ull grë shti'dzë më. ⁹ Nguui ni napë quë tsaldí ldú'ull verdá shtë Dios con guëdubinú ldú'ull tal cumë ziquë bësë'dëll di'dzë ni të parë gac guëluá'all diza'quë lu stubi mënë të parë tsagla'guë tsanaldë rall shnezë Dios. Nu nguui naná encargadë con shchi'ni më, napë quë gáqui' tubi narac ruadi'dzë bien lu ra enemigu shtë diza'quë. ¹⁰ Pues cantidá mënë mal rzu'bë diáguëdi'i rall shti'dzë më; ruadi'dzë rall cusë tuntë; rsiguë rall mënë con enseñansë shtë rall. Zihani mënë ni rianaldë tēchi ra custumbrë shtë nariuguë tubi partë delicadë shtë ra llguë'në. ¹¹ Rqui'ni guë'au rua' rall purquë rsiguë rall hashtë grë ra naná tubi famili, tsaldí ldu'u rall enseñansë falsë naquëglua'a mënë ni sulë parë gunë rall gan dumí.

¹² Guc tubi mësë më Creta; guní'ill shcuendë mizmë më ládzell: "Ra më cretense siempërë nabishi rall; na rall ziquë ma dushë; nalë rau sha'të rall nu nabëchi rall". ¹³ Verdá guni'i mënë ni. Por ni guni'inú lë'e rall të parë guëabrí tsanaldë rall tēchi enseñansë shtë Cristo, ¹⁴ nu parë adë gúnëdi'i rall cuendë grë ra di'dzë falsë shtë më israelitë, nu adë gúnëdi'i rall cuendë ra mandadë shtë mënë narquë guia'a verdá shtë Dios.

¹⁵ Grë ra nanapë llgabë limpi, grëtë' ra cusë limpi nahin; perë parë lë'e ra nadë rialdídi'i ldu'i nu ra nanapë mal llgabë, parë lë'e rall grë cusë nádi'in limpi hashtë nilë shgabë rall nu la'ni ldu'u rall hia gullinin; ldu'u rall nu shgabë rall gadzë con duldë. ¹⁶ Rni'i rall de quë nanë rall Dios, perë quëhunë rall negar lë'e më por lo quë narunë rall. Adë rëuu'di'i ldu'u Dios por lo quë naquëhunë rall; nēdi'i rall gunë rall cumplir shti'dzë më; rllu'ídi'i rall parë cusë za'quë shtë Dios.

2

Ldai' za'quë

¹ Lë'ël Tito, bëlua'a lo quë naná de acuerdë con ldai' za'quë. ² Guni'i lu ra më gushë, gac rai' seri nu gapë rai' rëspëti nu gapë rai' el mizmë lë'ë rai', nu gac shtu'u rai' sa' rai'; gac rai' mënë narua'a ldu'u lu cusë durë nu gapë rai' pacënci. ³ Nu guni'i lu ra na'a gushë, lë'ë quë lë'ë rai' gapë rai' vidë santu lu Dios; adë guadi'dzëdi'i rai' chismë, nu adë gáquëdi'i rai' më narzuo'dchi, sino napë quë guëlua'a rai' cusë za'quë lu shfamíli'. ⁴ Zni guëlua'a rai' los de más ra na'a lliguë të parë gac shtu'u rai' tse'lë rai' nu gac shtu'u rai' shini rai'. ⁵ Gac tubldí shcuendë rall nu gapë rall ll-gabë limpi. Gapë rall lidchi rall ziquë runë tucarë, nu guëzu'bë di-aguë rall shti'dzë tsé'li' të parë adë chu guëni'idi'i mal cuntrë diza'quë shtë Dios.

⁶ Nu zac guni'i lu ra nguiu lliguë, gac rall më naquërdë bien lu sa' rall. ⁷ Nu mizmë lë'ël gáquël muestrë lu ra sa'l manërë nanabánil. Gáquël mësë za'quë parë lë'ë rall; bëlua'a lë'ë rall con rëspëti sin ni tubi bishi. ⁸ Biadi'dzë lu rall de acuerdë con diza'quë shtë Dios të parë adë chu guëni'idi'i na mal lo quë naruadi'dzël. Zni guëtú lu ra narunë cuntrë ra di'dzë shtë Dios. Hia parë guëni'i rall mal de lë'ë hia'a, adë gúnëdi'i rallin.

⁹ Guni'i lu ra narunë sirvë lu lamë të parë guëzu'bë diaguë rall shti'dzë shlamë rall, nu gac shtu'u rall lamë sin guëni'idi'i rall cuntrë lë'ë lamë. ¹⁰ Adë cuánëdi'i rall, sino gac rall më za'quë lu lamë të parë manërë naquërdë rall guëlua'a de quë ra enseñansë naze'dë de Dios nu Salvador shtë hia'a; nalé nasa'a nahin. ¹¹ Pues lë'ë favurë ru'bë nabënë Dios parë mënë narëta' lu guë'dchiliu, hia bédchinin të parë gac salvar grë clasë mënë. ¹² Quëglua'a më lë'ë hia'a de quë napë quë guësá'na'a nezë mal parë guëquërdëda'a bien; quëglua'a më de quë napë quë gápa'a tubi vidë ldi, nu gápa'a vidë za'quë lu më,

nu gápa'a mizmë lë'ë hia'a lu cusë mal. ¹³ Mientras cuéza'a iurë lë'ë Dadë Jesús guëabré stubi con pudërë nu llni; guëlua'alú më lu mënë stubi. Blac llëru'bë na pudërë shtë Dios nu Salvador shtë hia'a. ¹⁴ Bënë më intriegu mizmë lë'i' lu galguti parë quílli' duldë nu gúni' librar lë'ë hia'a lu duldë të parë guëzunë më ldu'u hia'a parë gáca'a limpi. Gulë më lë'ë hia'a parë mizmë lë'i' të parë guëquitë ldu'u hia'a.

¹⁵ Bëlua'a grë di'dzë rë'. Tsagla'guë guni'inú ra mënë, nu bënë corregir con pudërë nabëne'e Dios guiá'al. Gubani bien të parë adë chu gúnëdi'i desprëci shti'dzël.

3

Lo quë narunë tucarë gunë ra shmënë Jesús

¹ Guni'i stubi lu ra narialdí ldu'i diza'quë, napë quë guëzu'bë diaguë rall ra narnibë'a nu ra autoridá, nu gac rall dispuestë gunë rall cualquier cusë za'quë. ² Guni'i lu ra mënë, adë guëni'idi'i rall cusë mal cuntrë sa' rall nu adë guëni'idi'i rall chupë tsunë di'dzë, sino gac rall nadu'u; gac rall më humildë nu gapë rall pacënci lu grë mënë.

³ Pues zac lë'ë hia'a antsë adë riasëdi'i hia'a nu gubani hia'a lu ra cusë mal nu gúca'a mënë narac mañi lu sa' hia'a. Guc nambídia'a; rldënú hia'a cualquier mënë, nu bëldënú mënë lë'ë hia'a. Rna túsha'a lu sa' hia'a. ⁴ Perë iurë bëru'u lu llni lla rac shtu'u Dios lë'ë hia'a, nu blac naza'quë na më Salvador shtë hia'a, ⁵ bënë më salvar lë'ë hia'a, lëdëdi'i purquë bédë'na'a cumprir mandamientë shtë më, sino purquë sulë bëga'a ldu'u më lë'ë hia'a; nu bëzunë më almë shtë hia'a nu bëne'e më vidë cubi por pudërë shtë Espíritu Santo. Tsagla'guë guësëdchini Espíritu Santo vidë cubi la'ni ldu'u hia'a të parë gac cambi llgabë shtë hia'a. ⁶ Por Jesucristo, Salvador shtë hia'a, Dios bëshe'ldë Espíritu Santo parë cuezënúhi'lë'ë hia'a parë adë gúnëdi'i faltë pudërë ni tubi mumëntë ⁷ të

parë gáca'a shini më sin culpë lu më. Gaquin por tubi favurë nu por pudërë shtë Jesucristo, Salvador shtë hia'a, nu parë gáca'a shini më nanapë esperansë naná vidë sin fin naguëne'e më.

⁸ Ra di'dzë ni na verdá. Rac shtua'a guëni'irú'ul ra enseñansë ni lu ra mënë të parë ra narialdí ldu'i Dios, guëni'i ldu'u rall gunë rall cusë za'quë. Ldai' rë' naza'quin nu napin provëchë parë mënë. ⁹ Perë bëlua'a téchil lu di'dzë dishi'bi nu ra cuendë shtë chu guc shtadë guëlú mënë, nu asuntë catë ruadi'dzë mënë chupë tsunë di'dzë con catë nanú mënë nardildi di'dzë pë runë cuntienë ra mandamientë purquë grë di'dzë ni nápëdi'i valurë nu rlluí'idi'in parë bien shtë mieti.

¹⁰ El quë narlua'a ldai' falsë nu quëgull divisioni entrë ra shmënë Dios, bë'në corregir lë'ëll chupë u tsunë vultë; si adë rúnëdi'ill cuendë shtí'dzël, bëgú lë'ëll entrë ladi të.

¹¹ Nguiu ni bënítill lu shnezë Jesús. Nápëll duldë nu mizmë lë'ëll nanëll nacondenádëll.

Cunseju parë Tito

¹² Iurë guëdchini Artemas u Tíquico naguëshe'lda ndë, bë'në grë cusë parë gue'dë guënal na guë'dchi Nicópolis purquë rac shtua'a guëquërela guë'dchi ni tiempë naldë. ¹³ Bë'në grë cusë të gúnëll compaño abogado Zenas nu Apolos parë adë gúnëdi'i faltë parë viajë shtë rai'. ¹⁴ Nu zac los de más bëchi sa' hia'a tsasë rai' de quë runë tucarë gunë rai' lo quë narac shtu'u Dios të parë gapë rai' narqui'ni rai' nu gunë rai' compaño ra nanapë nicidá. Zni gac rall mënë ziquë plantë narne'e nashi za'quë.

Rialú cartë con tubi saludë

¹⁵ Grë ra naquëhunë compaño na ndë'ë quëgshe'ldë rai' saludë lul, Tito. Bëdë'ë saludë shtë na'a lu grë ra narac shtu'u Jesús nu ra narac shtu'u lë'ë na'a.

Rac shtua'a gunë të recibir bendición shtë Dios. Amén.

Cartè nabëquë'ë San Pablo lu Filemón

Quëquë'ë Pablo cartè rë' lu Filemón

¹ Na Pablo nanúa prësi purquë rluá'ahia diza'quë shtë Cristo Jesús. Quëquëa'a cartè rë' juntë con Timoteo naná bëchi sa' hia'a. Quëquëa'a lul, Filemón, nal tubi narunë compa'ni lë'ë na'a lu dchi'ni. Nalë rac shtu'u na'a lë'ël. ² Nu quëquëa'a cartè rë' lu grupë shtë shmënë Jesús nardëá lídchil nu quëquëa'a lu Apia, zanë na'a, nu Arquipo, el quë narunë compa'ni lë'ë na'a lu dchi'ni. ³ Gulë bë'në recibir bendición nu gulë cuedchí ldu'u tē por Dios, Shtada'a, nu por Dadë Jesucristo, Shláma'a.

Amor nu fe shtë Filemón

⁴ Siempre rdë'a graci lu Dios shtëna iurë rëagná ldua'a lë'ël, nu rna'ba lu Dios por lë'ël ⁵ purquë binia nalë rac shtú'ul Dadë Jesús nu nalë rialdí ldu'ul shti'dzë më nu rac shtú'ul grëtë' shmënë Dios. ⁶ Rna'ba lu Dios de quë guëdubi tiempë nanú lugar parë guadí'dzël diza'quë lu ra mënë. Nu rna'bë na'a lu më tē gac bë'al grë ra bendición nadápa'a purquë unidë na hia'a con Cristo Jesús. ⁷ Nalë bësëquitë ldu'ul na nu rac shtua'a guna sirvë lu Dadë Jesús más purquë nanëa de quë rac shtú'ul ra shmënë Jesús. Filemón bëcha, rquitë ldua'a purquë ra shmënë Jesús napë rall más ánimo parë ra cusë shtë Jesús por lo quë nabë'nël por lë'ë rai'.

Rna'bë Pablo tubi favurë lu Filemón

⁸ Por ni nu purquë nahia poshtë shtë Cristo, napa derechë parë guë nibë'ahia lë'ël lo quë narunë tucarë gúnël ⁹ parë mejurë quëhuna ruëguë lul purquë rac shtú'ul na nu rac shtua'a lë'ël. Na Pablo nahia më gushë, parë iurne' nanúa prësi purquë nahia shmënë Cristo Jesús. ¹⁰ Rna'ba tubi favurë lul parë Onésimo naná ziquë shinia;

gúqui' shmënë Jesús mientras nanúa lachigui'bë.

¹¹ Antsë Onésimo gúquëll ziquë tubi muzë shtë'nël nadë rlluí'idi'i perë iurne' nádi'ill zni; gúnëll cumplir narac shtú'ul nu zac lo quë narac shtua'a. ¹² Quëgshe'lda lë'i' lul; bë'në recibir lë'i' con bien purquë nalë rac shtua'a lë'ël. ¹³ Rac shtua'a nëa'nënull na ndë'ë parë guëá'nëll shlugárël. Gúni' sirvë mientras nanúa prësi purquë bëluá'ahia diza'quë. ¹⁴ Perë adë rac shtú'udia'a guna tubi cusë sin permisi shtë'nël tē parë lë'ë favurë nacagna'ba lul gúnëdi'ilin por la fuersë sino por voluntá shtë'nël. ¹⁵ Tal vez Onésimo bësá'nëll lë'ël por du'pë tiempë tē parë iurne' gúnël recibir lë'i' lídchil parë siempre. ¹⁶ Hia adë rëabrídi'ill ziquë muzë no más sino mejurë quë tubi muzë; bë'në recibir lë'i' ziquë tubi shmënë Jesús narac shtú'ul. Nalë rac shtua'a lë'i' perë lë'ël rac shtú'ul lë'ël más, lëdë niá'asëdi'i ziquë muzë nabëabrí lídchil sino ziquë bëchil naná unidë con Dadë Jesucristo.

¹⁷ Ziquë nanël quëhunënú hia'a shchi'ni më; bë'në recibir lë'ë Onésimo cumë ziquë mizmë na. ¹⁸ Si talë bë'nëll mal lul, u si talë nazë'bill dumí, guni'i lua blac dumí biá'all, guëguíllahin. ¹⁹ Na Pablo quëquëa'a cartè rë' con propi guiahia; na guëguilla cuendë shtë Onésimo aunquë runë tucarë gúnël cusë ru'bë parë na; nápël vidë eternë purquë biadi'dza lul diza'quë. ²⁰ Nia bëchi, bë'në favurë rë' parë na por amor shtë Dios. Bësëquitë ldua'a por amor nanápël parë Dadë Jesucristo.

²¹ Quëquëa'a lul purquë napa segurë de quë gúnël cuendë shti'dza nu rac bë'ahia de quë gúnël másru'u de lo quë narna'ba lul. ²² Mizmë tiempë bë'në preparar tubi cuartë catë guëquërela purquë quëbeza gunë më lo quë naquëgna'bë tē lúhi'; gueldë guënahia lë'ë tē.

Rialú cartè rë' con tubi saludë

²³ Epafra quëgshé'ldëll saludë parë lë'ë tē nu zac lë'ël nanull lachigui'bë

ndë'ë purquë rialdí ldú'ull diza'quë.

²⁴ Nu Marcos nu Aristarco, nu Demas
con Lucas, quëgshe'ldë rai' saludë.
Quëhunë rai' compañi na lu shchi'ni
Jesús.

²⁵ Rac shtua'a de quë favurë shtë
Dios guëa'në con lë'ë të. Amén.

Cartë naguá lu ra Hebreos

Dios biadi'dzë lu hia'a iurë bédchini shini më

¹ Tiempë guahietë guni'i Dios lu shtadë guélú hia'a iurë biadi'dzë ra profetë. Zihani vësë nu zihani manërë guni'inú më lu shtadë guélú hia'a por enseñansë shtë ra nabiadi'dzë shti'dzë më ² perë iurne' lúltimë tiempë biadi'dzë më lu hia'a iurë bédchini shini më, Jesús. Dios bécue'shtë guédchiliu por lë'ë shini më, nu gulë Dios shini më parë guëribé'ai' grë cusë nananú guédchiliu nu gube'e. ³ Lë'ë shini më na ziquë galrabtsë'ë shtë Dios. Ziquë na Dios zní na Jesús, ecsactë ziquë Shtádi'. Por Jesús rni'bi grë ra cusë; por pudërë shtë shti'dzë më adë rialúdi'i guédchiliu. Despuësë de bëzunë më almë shtë hia'a de grë duldë, iurní guzubë më lugar shtë hunurë ladë ldi cula'ni Dios pudërusë catë quëbezë më gube'e.

Shini Dios na más më ru'bë quë ra ianglë

⁴ Lë'ë shini Dios na më más më ru'bë quë ra ianglë. Pues bë'në Jesús recibir mejurë lugar; bédë'ë Dios tubi lë parë shini më namás lasac quë lë shtë ianglë. ⁵ Dios nunquë adë guni'idi'i' lu tubi ianglë:

Lë'ël nal shinia.
Bëna punërë lë'ël; súbël lugar shtë hunurë.

Nunquë guni'i Dios de tubi ianglë:

Na nahia Dadë parë lë'ël.

Nu lë'ël gáquël shinia.

⁶ Perë iurë bëshe'ldë Dios shini më lu guédchiliu, bë'në më honrar lë'i' nu guni'i më:

Grëtë' ianglë shtë Dios gunë rai' adorar lë'ël.

⁷ De ra ianglë guni'i Dios:

Quëhunë më gac rai' ziquë mbë.

Gac rai' ziquë be'lë narru'u lu gui'i të gunë rai' lo quë narnibë'a më.

⁸ Perë lu shini Dios guni'i më:

Nal Dios; catë rribé'al na parë siempërë; adë tsalúdi'in.

Bandërë shtënël quëhunë significar nal rëy justë.

⁹ Rac shtú'ul ra cusë tubldí, perë rna túshël nanádi'i de acuerdë con lëy shtë më.

Por ni Dios shtënël bëtí'ai' sèiti guëquël të guëquitë ldú'ul más quë grë ra sa'l.

¹⁰ Nu zac guni'i Dios de lë'ë më:

Nia Dadë, lë'ël bécue'shtël grëtë' ra cusë dizdë principi shtë guédchiliu.

Con guiá'al bécue'shtël gube'e.

¹¹ Lë'ë rahin tsalú perë lë'ël guéá'nël parë siempërë.

Grë rall guëac rall ziquë lari gushë.

¹² Nu lë'ël guëtú'bil guédchiliu nu gube'e ziquë daa'.

Gac cambi grë ra cusë ni, perë lë'ël nal mizme nedzë nu parë siempërë; lë'ël guébánil parë siempërë.

¹³ Nunquë guni'i Dios lu tubi ianglë:

Guzubë ladë ldi shtëna hashtë guna gan lu grë enemigu shtënël nu guëzu'bë diaguë rall shtí'dzël.

¹⁴ Grë ra ianglë na rai' espíritu narunë cumplir voluntá shtë Dios. Bëshe'ldë më lë'ë rai' parë gunë rai' compa'ni ra nabë'në recibir salvaciuni shtë më.

2

Adë chu guësá'nëdi'i salvaciuni shtëna'a

¹ Blac llëru'bë na shini Dios; por ni napë quë guédë'na'a cuendë bien ra di'dzë nabínia'a të parë adë chu guësëá'nëdi'i shnezë Dios. ² Ra shti'dzë Dios naguni'i ra ianglë antsë, napin pudërë nu grë ra mënë nadë rzu'bë diaguëdi'i shti'dzë më, gac cashtigu rall. Bë'në rall recibir pagu justë según duldë nu faltë nabë'në rall. ³ Verdá nahin, por ni

¿llallë guédë'na'a të parë guëca'chilú hia'a lu juici si talë adë guëzu'bë diaguëdi'ia'a diza'quë? purquë llëru'bë na salvaciuni shtë më. Lë'ë salvaciuni rë' primërë biadi'dzë Dadë Jesús, nu despuësë ra nabini shti'dzë

më, bë'në rai' testificar de quë verdá na di'dzë ni. Bëdë'na'a recibir di'dzë shtë salvaciuni de lë'ë rai'. ⁴ Nu Dios bëluá'ai' shtí'dzi' na verdá por sëñi nu milagrë nu cusë ru'bë nu por Espíritu Santo nabëne'e më parë cuezënúhi' lë'ë hia'a. Cadë túbia'a bëdë'na'a recibir don nabëzëlaa'dchi Espíritu Santo según voluntá shtë Dios.

Jesucristo gúqui' ziquë bëchi sa' hia'a

⁵ Stubi puntë; adë gunibë'adi'i Dios de quë guë'dchiliu naze'dë, gaquin bajo ordë shtë ra ianglë. Cagni'i na'a shcuendë guë'dchiliu verdadërë. ⁶ Pues tubi partë shtë Sagradas Escrituras rni'i zni:

¿Chull na nguiu të parë rëagná ldu'ul lë'i'?

Grë nguiu gati rall.

¿Pëzielú rac shtú'ul cuezënul lë'ëll?

⁷ Por du'pë tiempë bë'nël të napë nguiu menos hunurë quë ra ianglë

perë bë'nël honrar lë'ë nguiu con hunurë ziquë tubi coronë.

Nu bëdë'ël pudërë parë guë'nibë'a nguiu grë cusë nabëntsá'ul.

⁸ Grëtë' cusë bëcuë'zël guë'a' nguiu; guëzu'bë diaguë rall shti'dzë nguiu.

Iurë bëcue'zë Dios grëtë' cusë guë'a' nguiu, bëdë'ë Dios permisi guë'nibë'a nguiu grëtë' cusë. Sin quë adë guëtë'dëdi'i, rnádi'ia'a grë cusë bajo ordë shtë nguiu ⁹ perë rna hia'a lu Jesús, el quë Dios bë'në punërë ziquë tubi nalasáquëdi'i lu ra ianglë por du'pë tiempë. Rna hia'a lu Jesús; bë'në Dios honrar lë'i' con zihani hunurë naná ziquë tubi coronë purquë bë'në më sufrir hashtë gúti'. Por tubi favurë nabë'në Dios, guti Jesús por grë mënë.

¹⁰ Dios bëntsá'u grë cusë purquë zni bëuu' ldu'u më; gurështëhin parë Dios nu por lë'ë më. Guc shtu'u më guësëdchini më zihani shini më gube'e catë quërelde më lu llni. Por ni guc më justë iurë bëshe'ldë më Jesús lu guë'dchiliu të sac zíhi'. Bë'ni' cumplir grë sufrimentë; por ni adë

rúnëdi'i faltë ni tubi cusë; na më cabësë shtë ra naná salvar. ¹¹ El quë narunë të gac mënë shmënë Dios, nu ra shmënë më naná runë cumplir grë voluntá shtë më, napë rai' mizme Shtadë rai'. Por ni lë'ë shini Dios rtúdi'i lúhi' iurë rni'i më na rai' ziquë famili shtë më. ¹² Ni na de acuerdë con Sagradas Escrituras naná rni'i:

Guna alabar lë'ël delantë lu ra bëcha, nu guna alabar lë'ël juntë con los de más shmënël nardëa por nombre shtënel.

¹³ Nu zac rni'i Sagradas Escrituras:

Na tsaldí ldua'a shti'dzë më.

Stubi lugar rni'in:

Na zugá'ahia ndë'ë con shini Dios naná bëne'e më parë na.

¹⁴ Verdá grë ra shini nguiu napë rai' mizme clasë cuerpë con rënë nu belë. Zni zac Jesús guc nguiu con cuerpë shtë nguiu të parë gati më; zni bëdë'ë më fin pudërë shtë el quë nabësëdchini galguti lu guë'dchiliu. Lëll Satanás. ¹⁵ Nu bë'në më librar ra nardzëbë gati rall, ra nardzëbë con galërdzëbë ru'bë guëdubi vidë shtë rall. ¹⁶ Pues nasegurë adë bídëdi'i më lu guë'dchiliu parë gunë më compa'ni ra ianglë, sino be'dë guëdchini më lu guë'dchiliu ziquë llëbni Abraham parë gunë më compa'ni lë'ë ra nguiu.

¹⁷ Por ni bëqui'ni gac më igual ziquë bëchi sa' më të gac më tubi bëshuzi ru'bë narga'a ldu'u ra mënë nu parë gúni' cumplir grë lo quë narac shtu'u Dios. Nu bëdchini më parë quilli më con rënë shtë më por duldë, nu parë guëdchisú më grë duldë shtë ra shmënë më. ¹⁸ Guzac zi më nu gudëdë më zihani prëbë durë. Por ni iurne' rac runë më compa'ni grë ra narzac zi lu cualquier cusë durë.

3

Jesús na más më ru'bë quë Moisés

¹ Bëchi naná unidë con Dios santu, guna'bë më lë'ë të, të guëquërdënu të lë'ë më la'ni gube'e. Gulë bë'në lligabë bien chu na Jesús; náhi' el quë nabëdchini por nombre shtë Dios nu náhi' bëshuzi namás lasac nu náhi' bëshuzi ru'bë parë lë'ë hia'a.

Parë creenci shtë hia'a nídi'i stubi naná rialdí ldu'u hia'a. ² Lë'ë Jesús bë'në cumplir voluntá shtë Dios, el quë nabë'në punërë lë'i' bëshuzi shtë hia'a. Bë'në më cumplir igual ziquë Moisés bë'ni' cumplir grëtë' lo quë naguni'i Dios lúhi' parë ra shmënë më guahietë. ³ Sin quë adë guëtë'dëdi'i, Jesús runë tucarë más hunurë quë Moisés. Nahin ziquë tubi nguii narza'a tubi hiu'u; runë tucarë nguii ni más hunurë quë lë'ë hiu'u. ⁴ Cadë hiu'u napin el quë nabëzá'ahin, perë Dios bëcueshtë grëtë' cusë nananú la'ni guë'dchiliu nu gube'e. ⁵ Siemprë Moisés bë'në cumplir voluntá shtë Dios. Guc Moisés tubi muzë entrë ra shmënë më parë biadí'dzi' shti'dzë Dios lu rai'. Zni Moisés bë'në testificar de lo quë naguni'i Dios lúhi', cusë naguër gac despuësë. ⁶ Perë Cristo na shini më nabë'në cumplir grë voluntá shtë Dios entrë ra shmënë më. Pues na hia'a shini më si talë guédë'na'a segurë fe shtë hia'a, si talë adë rdzëbëdi'ia'a nu si talë adë guëazë guëtëdi'ia'a shnezë më jamás, nu si talë guëquitë ldu'u hia'a por esperansë nadápa'a.

Guëzi'i ldu'u ra shmënë Dios

- ⁷ Por ni ziquë cagni'i Espíritu Santo: Nedzë iurë guini të lo quë narni'i Dios,
- ⁸ adë runë naguédchidi'i ldu'u të cumë ziquë bë'në mënë guahietë; bëdzatsu mënë cuntrë Dios. Dzë ni bëtë'dë rall prëbë lu Dios iurë ziazú rall lu lumë shlatë catë chu nádi'i.
- ⁹ Nga'li ra shtadë guelú të bëtë'dë rall prëbë lua.
- Zni bë'në rall durantë cuarenta izë; guná rall milagrë lo quë nabëna.
- ¹⁰ Por ni bëldëa con lë'ë rall nu gunia'a shcuendë rall: “Siemprë ldu'u rall bësini lë'ë rall lu duldë; nunquë bënguë bë'adi'i rall shneza”.
- ¹¹ Bëna prometer con juramentu, nunquë jamás adë tsutëdi'i rall

catë rzi'i ldu'u mënë con na, catë rbedchí ldu'u rall.

- ¹² Bëchi, gulë gapë cuidadë ni tubi de lë'ë të gapë tubi ldu'u naná rianaldë tëchi cusë mal, nu por ni adë rialdídi'i ldú'ul shti'dzë Dios nu guësá'nël lë'ë më nanabani.
- ¹³ Mejurë cadë tubi të guni'inú sa'l cunseju parë tsaldí ldu'u sa'l más cadë dzë mientras nanú tiempë. Gulë guni'inú los de más sa'l të parë ni tubi de lë'ë të gapë të ldu'u naguédchi por duldë nacuguë ra nguii. ¹⁴ Si talë adë guësá'nëdi'ia'a diza'quë, sino tsaldíru'u ldu'u hia'a hashtë gátia'a, iurní unidë na hia'a con Cristo.

¹⁵ Zni rni'i Sagradas Escrituras:

Nedzë si talë guínillu quë narni'i Dios, adë runë naguédchidi'i ldú'ul cumë bë'në ra mënë guahietë iurë bëquë guia'a rall lë'ë më; adë guc shtú'udi'i rall gac Dios shlamë rall.

- ¹⁶ ¿Chullëti'i bëquë diaguë shti'dzë Dios nu despuësë bë'në rall cuntrë lë'ë më? Mizmë mënë nabëru'u ladzë Egipto con Moisés ziquë cabësë shtë rall. ¹⁷ ¿Chullëti'i bëldënú Dios por cuarenta izë? pues mizmë mënë nabë'në duldë nu guti rai' nu bëa'në cuerpë rai' lu shlatë catë nídi'i mënë. ¹⁸ ¿Chullëti'i guni'i Dios con juramentu adë tsutëdi'i rall catë rzi'i ldu'u më? Pues mizmë mënë nanadë bëzu'bë diaguëdi'i shti'dzë më. ¹⁹ Por grë ndë'ë rac bë'a hia'a adë bë'nëdi'i rall gan tsutë rall purquë adë gualdídi'i ldu'u rall shti'dzë më.

4

- ¹ Por ni, aunquë nanú tubi promësë guëzi'i ldu'u hia'a con lë'ë më, rqui'ni gápa'a cuidadë no sea lu cualquier de lë'ë të, guëni'i më: “Runa juzguë nu adë tsutëdi'il lugar ni”. ² Pues parë mizmë lë'ë hia'a bédchini shti'dzë Dios ziquë bédchinin parë ra mënë guahietë, perë ra mënë ni adë bë'nëdi'i rall recibir shti'dzë më con fe cumë cusë za'quë purquë adë gualdídi'i ldu'u rall shti'dzë më; adë bëllu'idi'i shti'dzë më parë lë'ë rall.
- ³ Perë lë'ë hia'a gualdí ldu'u hia'a nu

guatë hia'a catë rzi'i ldu'u hia'a con lë'ë më. De stubi mënë guni'i më: Gualdídi'i ldu'u rall na; por ni bældëa nu gunia'a con juramentu, adë tsutédi'i rall catë guëzi'i ldu'u rall con na.

Guni'i Dios ra di'dzë ni aunquë bédë'ë më fin shchi'ni më dizdë bëntsa'u më guédchiliu. ⁴ Pues ze'dë tubi partë shtë Sagradas Escrituras narni'i shcuendë dzë narzi'i ldu'u mënë: Dios bëzi'i ldú'i' dzë gadchi de grë dchi'ni nabë'në më.

⁵ Stubi lugar guni'i më: Adë tsutédi'i rall catë guëzi'i ldu'u rall con na.

⁶ Todavía runë faltë parë sëbëldá mënë tsuté rall catë guëzi'i ldu'u rall con Dios, perë lë'ë mënë nabini diza'quë primërë, adë tsutédi'i rall catë guëzi'i ldu'u rall purquë bëzu'bë diáguëdi'i rall shti'dzë më. ⁷ Por ni Dios bëluá'ai' tubi dzë señaladë naná nedzë. Cagni'inú Dios lë'ë hia'a iurne' por lo quë naguni'i David aunquë llëduni tiempë zia'a. Guni'i David di'dzë rë' naná bëquëa'a tampa: Nedzë iurë guini të lo quë narni'i Dios, adë runë naguédchidi'i ldu'u të.

⁸ Si talë Josué nadë'ë descansë parë ra më israelitë, pues Dios adë niabrídi'i guëni'i më de stubi dzë guëzi'i ldu'u mieti. ⁹ Zni nanú tubi galërzi'i ldu'u naná ziquë dzë gadchi iurë guzi'i ldu'u Dios. Guëzi'i ldu'u shmënë Dios ¹⁰ purquë grëtë' el quë nat-suté shnezë Dios catë rzi'i ldú'ull con lë'ë më, nápëll descansë. Hia gualú shchí'nill ziquë guzi'i ldu'u Dios lu grë dchi'ni shtë më. ¹¹ Por ni cha guédë'na'a fuersë parë tsuté hia'a catë guëzi'i ldu'u hia'a con lë'ë më, no sea quë cualquier de túbia'a ziaglá'ga'a mizmë nezë ziquë bë'në ra mënë nadë gualdídi'i ldu'u shti'dzë Dios guahietë nu guti rai'.

¹² Zni runë tucarë guédë'na'a purquë di'dzë naguni'i Dios, nabanin nu napin pudërë. Nahin ziquë tubi spadë dushë naná guërupë tëchi. Shti'dzë më riutë hashtë más la'ni ldu'u nguui. Shti'dzë më runë dividir almë, nu espíritu, nu llicu

nu hashtë la'ni ba'cu shtë mieti. Riutë shti'dzë më hashtë la'ni llgabë mënë nu hashtë galërni'i ldu'u nguui parë gunin juzguë lë'ë rahin. ¹³ Ni tubi cusë nabëntsa'u më adë rac guëca'chilúdi'i lu më. Grëtë' nanuhin shlatë. Rna më nu nanë më grë lo quë naquëhunë mieti nu napë quë guëtë'da'a cuendë lu më.

Jesús na bëshuzi namás lasac entrë grë bëshuzi

¹⁴ Jesús shini Dios, na më bëshuzi ru'bë parë lë'ë hia'a; guatë më catë quërelde Dios lu gube'e, por ni guiaglá'ga'a firmë lu shnezë Dios con diza'quë nagualdí ldu'u hia'a. ¹⁵ Lë'ë bëshuzi shtë hia'a, rga'a ldú'i' lë'ë hia'a. Riasëhi'; nanëhi' grë debilidá nadápa'a purquë lë'ë më gudëdë më lu mizmë prëbë nadápa'a, perë sin quë adë bë'nëdi'i më duldë. ¹⁶ Por ni guiabí'ga'a lu më catë nanú më. Guiabí'ga'a lu trunë shtë Dios sin quë adë chu rdzëbëdi'i. Por favurë shtë më guëga'a ldu'u më lë'ë hia'a nu gunë më compa'ni lë'ë hia'a cualquier nicidá nadápa'a.

5

¹ Cadë bëshuzi ru'bë naná desig-nadë entrë ladi ra nguui, nápi' carguë parë gúni' representar ra mënë lu Dios. Runë bëshuzi ofrecer lu Dios ra ofrendë shtë mënë nu sacrifici por duldë shtë rall. ² Mizmë bëshuzi ni rac runë tratë nadu'u con ra mënë naguënédi'i voluntá shtë Dios nu rëazë guëtë rall shnezë më, purquë bëshuzi ni nápëll mizmë debilidá cumë grë mënë. ³ Por debilidá ni rqui'ni gunë bëshuzi ofrecer tubi ma ziquë sacrifici lu Dios por ra duldë nabë'në bëshuzi nu zac rúnëll ofrecer ra ma por duldë shtë los de más mënë.

⁴ Ni tubi nguui gululë mizmë lë'ëll ziquë bëshuzi con hunurë shtë galbëshuzi, sino Dios gululë lë'ëll mizmë manërë ziquë gululë më lë'ë Aarón. ⁵ Zni zac Cristo adë bëshepi guiá'adi'i' të gáqui' bëshuzi, sino Dios gululë lë'i' nu guni'i më lu shini më: Lë'ël nal shinia; gululëhia lë'ël.

⁶ Nu zac rni'i Dios stubi lugar:
Lè'èl nal bëshuzi parè siemprè,
ziquè mizmè clasè cumè
Melquisedec.

⁷ Iurè Jesús gubani lu guè'dchiliu rë',
guna'bè mè lu Dios; bè'nè mè ruèguè
lu Dios. Guni'i mè fuertè nu can-
tidá nisè bèru'u lu mè. Guna'bè mè
lu Dios, el què nanapè pudèrè parè
guèlá lè'i' lu galguti, nu Dios bèquè
diágui' shti'dzè shini mè purquè Jesús
guc cunformè; bè'ni' cumplir vol-
untá shtë Shtádi'. ⁸ Aunquè Cristo
na shini Dios, por galèrzac zi nabè'nè
mè sufrir, bèsè'dèi' parè guèzu'bè
diágui'. ⁹ Iurè gudèdè grè ra cusè
durè nu bè'nè mè gan lu ra prèbè,
guc mè el què nardè'è vidè eternè
parè grè ra narzu'bè diaguè shti'dzè
mè. ¹⁰ Gululé Dios lè'è Jesús; gúqui'
designadè bëshuzi ru'bè con mizmè
hunurè ziquè Melquisedec.

*Dios gunè cashtigu si talè guèazè
guéta'a lu shnezè mè*

¹¹ Nanú zihani cusè más parè
guènia'a lu tè shcuendè bëshuzi ru'bè
nadápa'a. Parè guna explicar parè
tsasè tè, naganin purquè adè riasèdi'i
tè lueguè. ¹² Hia gudèdè tiempè
dizdè gualdí ldu'u tè diza'què; hia
runè tucarè guèlua'a tè los de más sa'
tè, perè todavía rqui'ni stubi mènè
guèlua'a lè'è tè stubi vèsè más ra cusè
sencigi, ra primèrè puntè shtë ra
enseñansè narialdí ldu'u hia'a. Na tè
ziquè tubi narqui'ni gu purè lechè en
vez de gaull cumidè con belè. ¹³ Grè
ra naná ziquè me'dè naná radchi,
adè rac bé'adi'ill mudè narunè tucarè
guèquèrdèll con sa'll. Nall ziquè tubi
ngulè'nè narqui'ni tubi mèsè. ¹⁴ Perè
ziquè cumidè na parè ra mènè ru'bè,
los de más puntè shtë enseñansè, na
parè ra mènè naná riasè guadè na
mal nu guadè na za'què. Mènè ni hia
napè rall tiempè lu shnezè Dios nu
tsagla'guè runè rall gan lu duldè.

6

¹ Por rsunè ni, cha guiaglá'ga'a
delantè parè tsarú'ba'a; guèsè'da'a
más enseñansè shtë Cristo. Adè

guèá'nèdi'ia'a sulè con ra enseñansè
sencigi nabèdè'na'a recibir más
antsè. Enseñansè ni runè tratè napè
què guèabrí ldu'u mieti lu Dios, nu
adè rúnèdi'i mènè confiar ra obrè
za'què. Ra enseñansè sencigi rni'i
napè què tsaldí ldú'ul shti'dzè Dios.

² Nu cagni'in shcuendè custumbrè
shtë rdchi'bè guia'a shmènè Jesús
guèc sa' rall, nu runin tratè lla
guèriubè nisè zihani cusè. Cagni'in
shcuendè de què tsashtë ra tégulè
stubi, nu de què ze'dè guèdchini juici
eternè. ³ Pues guiaglá'ga'a delantè si
talè gunè mè compa'ni lè'è hia'a.

⁴ Ra naguasè di'dzè ni, ra nabèquitè
ldu'u por lo què nabène'e mè, ra
narunguè bè'a Espíritu Santo, ⁵ ra
nabèquitè ldu'u con shti'dzè Dios,
nu ra narac bè'a pudèrè shtë ra
naguèribè'a iurè gac mè rëy, ⁶ Si talè
guèazè guetè rall, nu rni'i rall shti'dzè
Dios nádi'in verdá, nídi'i mudè
guèabrí ldu'u rall lu mè stubi vultè
purquè mizmè lè'è rall quèquè'è rall
lè'è shini Dios lu cruz stubi vultè, nu
quèhunè rall burnè lè'è mè delantè
lu ra mènè. ⁷ Na nguiu rë' ziquè
lachi naná rlaguè guiu lúhi'. Iurè lè'è
guiu rlaguè, ruu' guiu'u nisè. Si talè
guiu'u tsagla'guè rdè'è cusechè parè
ra naquèhunè dchi'ni, pues napin
bendición shtë Dios. ⁸ Perè si talè
lè'è guiu'u rdè'è guitsè nu gui'lli nadè
rllu'idi'i, iurní mal na guiu'u ni nu
guèlladchi na cashtigu shtë Dios parè
guiu'u ni; fin shtëhin na ziquè tubi
cusè nariè'qui.

*Nadápa'a esperansè; por ni dzu
hia'a firmè lu shnezè Dios*

⁹ Aunquè quèadi'dza zndè'è lu tè,
bèchi narac shtua'a, napa segurè de
què lèdè znídi'i con lè'è tè purquè
nasalvar tè nu quèhunè tè cusè
za'què. ¹⁰ Dios na mè justè; adè
guèá'ldèdi'i ldu'u mè grè dchi'ni
nabè'nè tè parè lè'è mè. Rèagná ldu'u
mè lla guc shtu'u tè sa' tè, lla bè'nè tè
sirvè lè'è rai' purquè na rai' shmènè
mè. Adè guèá'ldèdi'i ldu'u mè de què
tsagla'guè quèhunè tè compa'ni lè'è

rai'. ¹¹ Ziquè rac shtu'u sa' të, iurne' rac shtu'u na'a cadë tubi të guëlua'a de què napë të zihani esperansë hashtë guëabrí mē stubi. ¹² Adë gac të nabëchi sino gulë rgubënebi ejemplë shtë ra narialdí ldu'i de verdá con pacënci; iurní quëhunë rall recibir ra cusë za'què nabë'në mē prometer parë grë ra naná shmënë mē.

¹³ Segurë gunë mē cumplir lo què nabë'në mē prometer purquë iurë bënë mē prometer lu Abraham, bënë mē jurar por mizmë lë mē purquë nídi'i stubi más mē naru'bë què lë'e mē. ¹⁴ Guni'i Dios lu Abraham: "De verdá gunë ldaiha lë'ël nu guënehia cantidá llëbnil". ¹⁵ Abraham gulézi' con pacënci hashtë gac cumplir shti'dzë mē; zni bënë'i recibir lo què naná bënë mē prometer lúhi'. ¹⁶ Iurë ra nguiu runë rall jurar, rni'i rall juramentu por nombre shtë tubi namás mē ru'bë què lë'ëll. Juramentu ni na garantiá de què gúnëll cumplir; rqui'nidi'i cusë más. ¹⁷ Iurë gac shtu'u Dios guëluá'ai' clarë lu ra shmënë mē de què adë gúnëdi'i mē cambi shti'dzi', bënë mē prometer con juramentu. ¹⁸ Zni por chupë di'dzë nagúnëdi'i cambi jamás, nasegurë lo què nadzuléza'a. Nídi'i mudë shti'dzë Dios niac bishi; por ni lë'e hia'a naná bësá'në cusë shtë guë'dchiliu nu na hia'a segurë con lë'e mē, nadápa'a rsunë ru'bë parë tsaldí ldu'u hia'a; adë guësá'nëdi'i hia'a promësë naguni'i mē lu hia'a; tsaglá'ga'a firmë con lë'e mē hashtë gunë mē cumplir promësë naguni'i mē lu hia'a. ¹⁹ Lë'e esperansë nadápa'a, na ziquè tubi gui'bë ru'bë naquëhunë segurë barcu lu nisë. Segurë nu fuertë na esperansë ni parë almë shtë hia'a. El què nanapë esperansë ni, nall ziquè el què nariutë catë cabezë Dios Santo. ²⁰ Ndë guaté Jesús por lë'e hia'a të tsanálda'a lë'e mē lugar ni despuësë. Na mē representantë shtë hia'a të parë tsuté hia'a lugar ni. Na mē primëre bëshuzi parë siemprë con mizmë hunurë què Melquisedec.

7

Jesús nu Melquisedec

¹ Lë'e Melquisedec gac rëy shtë guë'dchi Salem nu gúqui' tubi bëshuzi delantë lu Dios naquëbezë más guia'a. Iurë bëabrí Abraham catë guáhi' lu guërru nu gudíni' ra rëy contrari, Melquisedec guagtsa'guëlúhi' Abraham, nu bënë ldáhi' lë'e Abraham. ² Iurní Abraham bédë'e ca'a Melquisedec décimo partë shtë ra cusë naná bédchisú Abraham de enemigu shtëhi'. Lë Melquisedec runë cuntienë "primëre rëy naná justë". Melquisedec gac rëy narnibë'a Salem, nu Salem runë cuntienë, "galërbedchí ldu'u mieti". Por ni Melquisedec na rëy shtë paz. ³ Perë parë Melquisedec adë guënëdi'ia'a lë shtádi' u lë shní'ai'; adë guënëdi'ia'a gac gúli' nilë gac gúti'. Adë guënëdi'ia'a chu gac shtadë guelú Melquisedec. Zni náhi' ziquè figurë shtë shini Dios; náhi' bëshuzi naná cuezë parë siemprë.

⁴ Iurne' gulë bédë'e cuendë blac llëru'bë gac Melquisedec, pues mizmë shtadë guelú hia'a, Abraham, bédë'ëi' décimo partë shtë grë cusë lo què nabédchisúhi' guia'a rëy iurë gudildi rai'. ⁵ Según lëy shtë Moisés, ra bëshuzi naná llëbní Leví, napë rai' mandadë shtë Dios parë gunë rai' cubrë de mënë décimo partë nanapë ra mënë; nahin parë Dios. Ra bëshuzi bënë rai' cubrë de grë sa' rai' aunquë na rai' llëbní Abraham. ⁶ Perë Melquisedec nádi'i' famili shtë Leví perë bënë'i' recibir décimo partë nabédë'e Abraham cuá'ai'. Nu Melquisedec bënë ldáhi' Abraham, el què nabë'në recibir ra promësë shtë Dios. ⁷ Clarë riasë hia'a el què naquëhunë bendecir, más lasáqui' què ra mënë narunë recibir bendición. ⁸ Entrë ládia'a iurne' grë ra bëshuzi narunë recibir décimo partë shtë cusë nanapë mieti, guëdchini dzë gati rai'; perë shcuendë Melquisedec rni'i Sagradas Escrituras de què lë'i' bënë'i' recibir décimo partë nabédë'e Abraham. Melquisedec náhi' ziquè

tubi naziagla'guë nabani. ⁹ Nu rac guëni'ia'a de quë Leví nu grë ra bëshuzi naná llëbni Leví, ra naná runë recibir décimo partë shtë cusë nanapë mënë iurne', gudilli rai' juntë con Abraham iurë bédë'ëi' lu Melquisedec nabë'në tucarë cá'ai' ¹⁰ purquë aunquë todavía adë gúlëdi'i Leví, náhi' cumë llëbni ladi Abraham iurë Melquisedec guagtsa'guëlúhi' lë'ë Abraham.

¹¹ Ra mënë israelitë bënë rai' recibir lëy shtë Dios tiempë dzu ra shini Leví cumë bëshuzi, perë lëy adë bënëdi'i gan gac mënë perfectë delantë lu Dios. Por ni gu' necesari guëdchini stubi bëshuzi mejurë, lëdëdi'i ziquë ra bëshuzi naná shini Aarón nagululë Dios, sino bëqui'ni guëdchini tubi bëshuzi ziquë Melquisedec con llëru'bë hunurë. ¹² Pues iurë nanú cambi shtë galbëshuzi, iurní zac rqui'ni gac cambi lëy narunë tratë shcuendë galbëshuzi. ¹³ Lë'ë bëshuzi shtëna'a, el quë ra di'dzë rë' quëgni'i shcuëndi', náhi' llëbni stubi shini Jacob, lëdëdi'i shini Leví ziquë los de más bëshuzi. Ni tubi bëshuzi na shini de cualquier shini Jacob sino sulë ra shini Leví na rai' bëshuzi. ¹⁴ Bien rdë'ë hia'a cuendë Jesús ze'dë entrë llëbni Judá, nu Moisés niétiquë guní'i' de quë shini Judá gac rai' bëshuzi.

¹⁵ Más clarë na shcuendë bëshuzi cubi nadápa'a, iurë rëagná ldu'u hia'a ze'dë guëdchini stubi bëshuzi naná ziquë Melquisedec con llëru'bë hunurë. ¹⁶ Adë binlúdi'i galbëshuzi shtë më ni por tubi lëy narunë punërë bëshuzi según ra shtadë guëlú bëshuzi, sino guc Jesús bëshuzi sulë purquë napë më pudërë; gátidi'i më parë siempër. ¹⁷ Rni'i' zndë'ë la'ni Sagradas Escrituras de lë'ë më:

Lë'ël nal tubi bëshuzi parë siempër ziquë mizmë clasë de Melquisedec.

Nápël llëru'bë hunurë.

¹⁸ Zni mandamientë nabëdë'ë Dios guahietë, guc cancelarín purquë nápëdi'in pudërë nu adë rlluí'idi'in parë guëdchisú duldë shtë mënë.

¹⁹ Pues lëy shtë Moisés adë bënëdi'i

gan parë gac nguiu limpi delantë lu Dios, perë en cambi, iurne' nadápa'a esperansë, por ni riabí'ga'a lu më.

²⁰ Pues Dios bënë nombrar Jesús ziquë bëshuzi con juramentu. ²¹ Los de más bëshuzi guc nombrar rai' sin ni tubi juramentu, perë guni'i Dios lu bëshuzi cubi con tubi juramentu. Guni'i më:

Lë'ë Dadë, bënëni' jurar nu adë gúnëdi'i' cambi shtí'dzi'.

Lë'ël nal tubi bëshuzi parë siempër. [Ziquë mizmë clasë shtë Melquisedec.]

²² Por ni Jesús na tubi garantiá de quë nadápa'a tubi conveñi mejurë quë conveñi nanapë ra mënë guahietë.

²³ Los de más bëshuzi guc cantidá rai' purquë guti rai'; adë nídi'i mudë tsagla'guë rai' cumë bëshuzi; adë bënëdi'i rai' gan guëquërdë rai' parë siempër. ²⁴ Perë Jesús adë rátidi'i; galbëshuzi shtë më adë tsalúdi'i. Na më bëshuzi parë siempër. ²⁵ Por ni Jesús napë pudërë; gunë më salvar parë siempër ra nariabi'guë lu Dios por medio de lë'ë Jesús purquë nabáni' parë siempër nu quëhúni' ruëguë lu Dios por lë'ë hia'a.

²⁶ Zni Jesús na bëshuzi completamente ecsactë ziquë rqui'nia'a, ziquë ni tubi chu nádi'i. Na më santu; nápëdi'i më duldë; rsiguëdi'i më lë'ë hia'a; purë na më. Bëshepi guia'a Dios lë'i' más quë cualquier cusë nanabani lu gube'e. ²⁷ Nádi'i më ziquë los de más bëshuzi nanapë quë gunë rall ofrecer ra ma por duldë shtë rall, iurní despuësë por duldë shtë ra sa' rall. Jesús bënëni' ofrecer mizmë lë'i' ziquë sacrifici parë grëtë' hia'a. Rqui'nidi'i stubi sacrifici jamás parë siempër. ²⁸ Lë'ë lëy shtë Moisés gululë nguiu tē gac rall bëshuzi namás lasac aunquë napë rai' duldë; perë juramentu shtë Dios bédchini más despuësë quë lëy, nu bënë më nombrar lë'ë shini më tē gáqui' bëshuzi parë siempër. Gululë Dios shíni', el quë nabë'në cumplir; nídi'i stubi cusë narunë faltë tē gac më bëshuzi parë siempër.

8

Jesús rni'inúhi' Dios por lë'ë hia'a

¹ Primërë puntë shtë naquëgni'i na'a lu të na ndë'ë; nadápa'a tubi bëshuzi namás lasac. Guzubë më lu trunë shtë Dios gube'e. Quëbezë më ladë ldi shtë Dios naná lugar shtë hunurë. ² Nu quëhúni' sirvë la'ni lugar verdadërë naná bëntsa'u Dadë, lëdëdi'i nguiu. Ndë cabezë Jesús juntë con Dios Padre.

³ Grë ra bëshuzi namás lasac lu guë'dchiliu, guc nombrar rai' parë gunë rai' ofrecer lu Dios ofrendë nu sacrifici nabëdë'ë mënë según lëy. Nu rqui'ni Jesús gápi' tubi cusë parë gúni' ofrecer. ⁴ Si talë lë'ë më niabezë më guë'dchiliu, adë nádi'i më bëshuzi purquë todavía nianá nanú ra bëshuzi narunë ofrecer ofrendë según rni'bë'a lëy shtë Moisés. ⁵ Perë ra bëshuzi lu guë'dchiliu, quëhunë rai' ofrecer lo quë naná sulamëntë tubi mustrë de lo quë nananú gube'e. Rdë'ë hia'a cuendë de quë nahin copi purquë iurë Moisés bë'në recibir ordë shtë Dios parë guntsá'uhi' lugar catë gunë ra mënë adorar Dios, gunibë'a më lúhi': "Rnia'a lul, bëntsa'u lugar ni ecsactë según mustrë nabëluá'ahia lul guëc dani". ⁶ Zni guc con primërë rëglë nabëdë'ë Dios, perë iurne' gululë Dios Jesús ziquë bëshuzi naquëhunë sirvë lugar naná zihani vueltë más mejurë quë lugar catë ra bëshuzi naguquërdë antsë bë'në rai' sirvë. Jesús na el quë narni'inú Dios por lë'ë hia'a. Por Jesús lë'ë conveñi cubi nadápa'a con Dios, nahin mejurë quë conveñi gushë purquë pudërë shtë conveñi cubi ze'din por promësë naná mejurë.

⁷ Si talë primërë conveñi nápëdi'in faltë, iurní adë rqui'nidi'i conveñi cubi. Si talë por primërë conveñi niac mënë naza'quë delantë lu Dios, iurní niasëdchini Jesús stubi conveñi naná cubi. ⁸ Perë Dios guná lu ra mënë nabë'në recibir primërë conveñi ziquë mënë narunë faltë lo quë naná mejurë. Guni'i më shcuendë rai' la'ni Sagradas Escrituras:

Lë'ë Dadë Dios rni'i: Guëdchini dzë; guntsa'ua tubi conveñi cubi con ra mënë shtë Israel nu Judá.

⁹ Adë gáquëdi'in ziquë conveñi naná bëntsa'ua con ra shtadë guëlú rall tiempë bëna

compañi lë'ë rall, tiempë bësëhia lë'ë rall të guëru'u rall Egipto.

Adë bë'nëdi'i rall cumplir lë'ë conveñi shtëna. Por ni bësa'na lë'ë rall, rni'i Dadë.

¹⁰ Lë'ë conveñi naná guntsa'ua con naciuni Israel despuësë ra dzë ni, gaquin zndë'ë, rni'i Dadë.

Guësëdchinia mandamientë shtëna la'ni ldu'u rall.

Guëquëa'a shti'dza lu ldu'u rall parë adë guëá'ldëdi'i ldu'u rall shti'dza.

Iurní gaca Dios shtënë rall de verdá; hia lë'ë rall gac rall shmëna.

¹¹ Dzë ni adë rqui'nidi'i chu guëlua'a tubi sa'll;

rqui'nidi'i nguiu guëni'll lu béchill: "Bënguë bë'a lë'ë Dadë Dios" purquë grëtë' rall gunguë bë'a rall na dizdë ra mitu'në hashtë más ra më gushë naná ladi rall.

¹² Nu guna perdunë duldë shtë rall; guëga'a ldua'a lë'ë rall;

jamás adë guëagnádi'i ldua'a ra duldë shtë rall.

¹³ Iurë lë'ë Dios quëgni'i shcuendë conveñi cubi rë', na purquë rna më conveñi gushë cumë cusë nadë rlu'idi'i parë mënë naná quërdë ne'. Lo quë nanapë tiempë nu adë rlu'idi'in, nasesë guënitiluhin.

9

Lugar catë runë mieti adorar Dios lu guë'dchiliu nu gube'e

¹ Nanú stubi cusë importantë. Lë'ë primërë conveñi napë rëglë parë gunë mieti adorar Dios la'ni tubi iádu'u shtë guë'dchiliu. ² Lë'ë lugar catë bë'në mënë adorar Dios, napë chupë partë. Primërë partë lë Lugar Santo; nga'li quëbezë gandelierë nu mellë; lu mellë dchi'bë guëtështildi nabë'në mënë presentar lu Dios.

³ Hia tëchi cortinë shtë primërë partë,

quëbezë lugar lë Lugar Santísimo. ⁴ Nga'li nanú tubi bëcu'guë naná purë orë catë rie'qui ialë, nu nga'li nanú tubi cajë nabë'në significar lë'ë conveñi. Guëdubi ladë naquë orë. Nezë la'ni cajë ni nanú mbluri nan-actsa'u orë. La'nin nanú guetështildi maná, nu zac la'ni cajë nanú varë shtë Aarón. Varë ni bëguë; gualdani ndiaguë ladi ni. Nu zac la'ni cajë nanú ra guë'ë catë bëquë'ë Dios di'dzë shtë conveñi. ⁵ Subrë guëc cajë ni quëbezë ra ianglë naquëhunë representar pudërë nu gluri shtë Dios. Hia ianglë ni nachi'li shcuaguë lugar catë rac purdunë ra duldë shtë mieti. Iurne' nápëdia'a tiempë parë guëquëa'a más shcuendë lugar ni.

⁶ Iurë grë ra cusë ni na listë, ra bëshuzi riutë rai' primërë partë shtë iádu'u parë gunë rai' cumplir costumbrë religiuse lo quë nangunibë'a Dios. ⁷ Perë segundë partë shtë lugar ni, Lugar Santísimo, nga'li riutë primërë bëshuzi, perë sulë tubsë vësë cadë izë. Iurë lé'i' riutë, rqui'ni guá'ai' rënë shtë ma të parë rúni' ofrecerin ziquë ofrendë por duldë shtëhi' nu por duldë shtë ra mënë. ⁸ Por di'dzë rë' lë'ë Espíritu Santo quëgní'i' de quë mientras ra mënë bë'në rai' cumplir costumbrë la'ni primërë partë shtë iádu'u, todavía nídi'i' entradë parë lë'ë rall lu lugar catë cabezë Dios. ⁹ Grë ndë'ë na tubi muestrë de lo quë quëhunë mënë iurne' la'ni iádu'u. Ra ofrendë nu ra ma naquëhunë mieti ofrecer lu Dios, adë nápëdi'i' rahin pudërë parë guëdchisú duldë shtë mënë të parë cuedchí ldu'u rall delantë lu Dios. ¹⁰ Nadë más ra costumbrë quëhunë tratë pë cusë gau mieti u pë gu mieti u shcuendë tsati guia'a mieti con ra rëglë narunë tratë por fuërë shtë mieti. Napë ra costumbrë ni valurë sulamëntë hashtë tiempë gunë më cambi mudë nangunë mënë adorar lë'ë më.

¹¹ Perë Cristo bédchíni' ziquë bëshuzi namás nasac parë ra cusë za'quë nabe'dë guëdchini. Lë'ë lugar catë quëhunë më sirvë ziquë bëshuzi,

nga'li na tubi lugar namás cusë za'quë, lëdë tubi mënëdi'i' bëntsa'u lugar ni. Quiere decir, adë nádi'in cusë shtë guë'dchiliu rë'. ¹² Guatë Cristo Lugar Santísimo tubsë vësë parë siemprë, lëdëdi'i' parë gunë më ofrecer rënë shtë chivë u rënë shtë ngunë, sino con prupi rënë shtë më guatë më; bë'në më segurë salvaciuni nanápëdi'i' fin parë lë'ë hia'a. ¹³ Ra bëshuzi bëtiá'ai' rënë shtë chivë nu ngunë, nu bëté'tsëi' dë shtë bëcierru nagüe'qui lu bëcu'guë guëc ra mënë nabëga'ldë tëgulë. Si talë costumbrë ni rllui'i' parë gunin purificar shcuerpë nguiu, ¹⁴ mucho más pudërë napë rënë shtë Cristo, purquë por medio shtë Espíritu Santo nanápëdi'i' fin, Cristo bë'në më ofrecer mizmë lë'ë më lu Dios ziquë sacrifici nanápëdi'i' ni tubi manchë. Rënë shtë më rac guëzunë ldu'u hia'a de grë duldë nu obrë nadë rlluí'idi'i' parë guëdë'na'a sirvë lu Dios nanabani.

¹⁵ Por ni Jesucristo na më el quë nabësédchini conveñi cubi, tubi tëtë cubi entrë Dios nu lë'ë hia'a. Galguti shtë Cristo bë'në parë gac perdunë grë duldë shtë ra nabë'në mal según rëglë shtë primërë conveñi. Guna'bë Dios lë'ë rall të gunë rall recibir grë lo quë nabë'në më prometer, tubi herenci eternë. ¹⁶ Parë gac cumplir termë shtë tëtë, rqui'ni prëbë de quë hia guti el quë nabëntsá'uhin ¹⁷ purquë adë gac repartir herenci shtë nguiu hashtë despuësë gati nguiu. Mientras nabani nguiu lë'ë tëtë guëa'në guiá'ai'. ¹⁸ También termë shtë conveñi primërë guzublú iurë rënë bëllë'ë. ¹⁹ Moisés iurë guní'i' grë ra puntë shtë lëy lu ra mënë, guná'zi' rënë shtë chivë nu bëcierru con nisë nu tubi llicu hiaguë hisopo con guitsë ladi lli'li color llni; iurní bëgá'dzi' llicu hiaguë ni con rënë nutsë con nisë; iurní bëchu'bë nísi' librë shtë lëy, nu zac grëtë' ra mënë bëchu'bë nísi' con rënë. ²⁰ Iurní guni'i' Moisés: “Ndë'ë na rënë narunë lasac tubi conveñi narnibë'a Dios parë lë'ë

të". ²¹ Moisés bëchu'bë nîsi' con rënë lë'ë lugar catë bë'në ra mënë adorar Dios, nu bëchu'bë nîsi' con rënë grëtë' ra cusë nabë'në dchi'ni rai' të gunë rai' adorar Dios. ²² Pues según lëy casi grëtë' cusë napë quë guëzunëhin por rënë. Sin quë adë guëllë'ëdi'i rënë, nîdi'i perdunë shtë duldë.

Por galguti shtë Cristo nanú perdunë shtë duldë

²³ Por ni rnia'a de quë ra cusë nananú guë'dchiliu, cusë naná copi shtë ra cusë lu gube'e, bëqui'ni guëzunë rahin por rënë shtë ma, perë ra cusë shtë gube'e también rqui'ni guëzunë rahin con sacrifici mejurë quë rënë shtë ma. ²⁴ Cristo adë guatëdi'i' Lugar Santísimo nabëntsa'u mënë lu guë'dchiliu; nahin copi shtë cusë verdadërë nananú gube'e; sino guatë më gube'e catë quëbezë Dios. Ndë guadi'dzënú më Dios Padre de favurë shtë hia'a. ²⁵ Lë'ë primërë bëshuzi lu guë'dchiliu riatëll Lugar Santísimo tubsë vësë cadë izë parë gúni' ofrecer rënë shtë ma lu Dios, perë rënë ni nádi'i rënë shtë bëshuzi sino rënë shtë ma. Perë Cristo adë rúnëdi'i' ofrecer rënë shtëhi' zihani vueltë sino tubsë vësë ²⁶ purquë si talë adë zni nádi'in, iurní niati më zihani vësë dizdë lë'ë guë'dchiliu gurështë. Perë iurne' tubi vësë parë siemprë Cristo bédchini nu bë'në më ofrecer mizmë vidë shtëhi' parë grëtë' mënë. Bëllë'ë rënë shtë më të guëdchisú më duldë. ²⁷ Ziquë na segurë napë quë gati grë mieti nu despuësë gati nguui, gunë më juzguë nguui. ²⁸ Zni zac Cristo tubsë vësë gúti' ziquë tubi sacrifici; bëllë'ë rënë shtë më por duldë shtë mënë. Perë guëlua'alú më lu hia'a stubi vueltë, lédëdi'i' parë guëdchisú më duldë sino parë gunë më salvar grëtë' ra naquëbezë lë'ë më, ra narac shtu'u guëabrí më nasesë.

10

¹ Lë'ë lëy nabëquë'ë Moisés guquin nadë más ziquë mustrë shtë ra cusë verdadërë nanaguër guëdchini. Lë'ë

lëy nápëdi'in pudërë të gac mënë naza'quë lu Dios por medio ra ma nabë'në mënë ofrecer zihani vësë cadë izë. ² Purquë si talë lëy nihunë gan parë gac mënë naza'quë lu Dios, iurní niabezë nihunë rall ofrecer ra ma purquë grëtë' ra naná limpi lu Dios adë nápëdi'i' rall ll-gabë naquëgni'i' guëc rall por duldë nabë'në rall. ³ Perë por ra ma nabë'në rall ofrecer, bëagná ldu'u rall duldë shtë rall cadë izë. ⁴ Pues rënë shtë ra ngunë nu rënë shtë chivë jamás adë guëdchisúdi'i' duldë shtë mënë.

⁵ Por ni iurë bédchini Cristo lu guë'dchiliu, guni'i' më:

Adë rac shtú'udi'il sacrifici shtë ma, nilë ofrendë,

sino quë bënë'el tubi cuerpë parë na.

⁶ Adë rquítedi'i' ldú'ul con ra sacrifici narie'qui lu bëcu'guë, nilë con ra ofrendë narne'e mënë por duldë.

⁷ Iurní gunia'a: "Iurne' zelda parë guna cumplir voluntá shtënél.

Niá Dadë; ziquë naescritë shcuenda la'ni librë."

⁸ Primërë rni'i' Dios quë adë bëquítedi'i' ldu'u më por ra ofrendë nu por ma narie'qui lu bëcu'guë, nilë por sacrifici parë guëdchisú ra cusë ni duldë shtë ra nguui, cusë nagunibë'a lëy gunë mieti. ⁹ Despuësë guni'i' më: "Zelda parë guna voluntá shtënél, Dadë". Ndë'ë runë cuntienë de quë bë'në Dios cancelar primërë rëglë të gunë më punërë stubi rëglë mejurë. ¹⁰ Por rëglë cubi, bë'në më perdunë duldë shtë hia'a; bëzunë më ldu'u hia'a të parë gáca'a santu. Zni nahin purquë Jesucristo bédë'ë më prupi shcuerpë më ziquë sacrifici. Guti më; iurní rquí'nidi'i' stubi ofrendë.

¹¹ Grë ra bëshuzi israelitë quëhunë rai' ofrecer ra ma lu Dios. Cadë dzë tsagla'guë quëhunë rai' ofrecer mizmë ofrendë aunquë por rënë shtë ra ma, nilë por cuerpë shtë ma narie'qui, nunquë guëdchisú ra cusë ni duldë shtë mënë. ¹² Perë Jesucristo bë'në më ofrecer mizmë lë'i' por ra duldë tubsë vësë parë siemprë. Despuësë guti më, iurní

guzubë më ladë ldi shtë Dios. ¹³ Nga'li quëbezë më hashtë gunë më gan lu grë enemigu shtë më. Gunë më vencer lë'ë rall. ¹⁴ Por tubsë ofrendë nabë'në më ofrecer, bëzunë më ldu'u mënë; bë'në më ra mënë santu parë siemprë, ra naquërelde sulë parë lë'ë më. ¹⁵ Lë'ë quë lë'ë Espíritu Santo quëhúni' testificar lo mizmë purquë guni'i' más antsë;

¹⁶ Lë'ë conveñi naguna con lë'ë rall despuësë ra dzë ni, rni'i Dadë, guëcue'za grëtë' mandamientë shtëna la'ni ldu'u rall.

Nu guëquëa'a ra mandamientë la'ni shgabë rall.

¹⁷ Nu zac rni'i Espíritu Santo:

Jamás adë guëagnádi'i ldua'a ra duldë shtë rall, ni ra cusë mal nacanihunë rall.

¹⁸ Catë bë'në më perdunë duldë, hia rqui'nidi'i másru'u ofrendë por ra duldë.

Guiagbí'ga'a lu Dios

¹⁹ Por grë ndë'ë bëchi, rac tsuté hia'a gube'e por rënë shtë Jesús. Adë rdzëbëdi'i tsuté hia'a. ²⁰ Rac tsuté hia'a por tubi nezë cubi narne'e vidë sin fin; nezë ni bësha'lë më hashtë lugar catë cuezë Dios santu, quierë decir, por galguti shtë Jesús bëshá'li' nezë ni. ²¹ Jesús na më primërë bëshuzi parë lë'ë hia'a. Na më encargadë con grë lidchi Dios. ²² Por ni guiagbí'ga'a lu më con confiansë; tsaldí ldu'u hia'a de verdá. Nu zac guiagbí'ga'a con ldu'u hia'a nalimpi lu më nu con cuerpë naguá tubi bañi con nisë naquichi. ²³ Guiaglá'ga'a firmë lu shnezë Dios, adë chu guëazë guëtëdi'i shnezë më purquë nasegurë gunë më cumplir grë lo quë nabë'në më prometer. ²⁴ Nu guëdíli'a manërë parë guëdë'na'a compaño ra sa' hia'a parë gac shtu'u sa' hia'a más nu parë guëdë'na'a cusë za'quë. ²⁵ Adë gáca'a ziquë ra nanëdi'i guidë lu cultë catë rdëá hia'a; mënë ni nacustumbradë rídedi'i rall. Mejurë guëni'inú sa' hia'a të gac rall firmë. Zni napë quë guëdë'na'a cumplir

iurne' purquë lë'ë dzë naguëabré Jesús, ze'dë guëdchini.

²⁶ Si talë nanë hia'a verdá shtë Dios nu mizmë tiempë rac shtu'u hia'a tsaglága'a nezë mal, iurní nídi'i stubi sacrifici të gac perdunë duldë shtë hia'a purquë rquë guia'a hia'a sacrifici shtë Cristo. Quëdë'na'a tratë galguti shtë Cristo ziquë cusë përuchi.

²⁷ Sulë nanú juici shtë Dios parë lë'ë hia'a iurní. Gaquin ziquë tubi gui'i tantë rldë më. Gunë më cash-tigu grë contrari shtë më. ²⁸ El quë nabë'në desprëci lëy shtë Moisés nu adë bëzu'bë diáguëdi'ill lëy ni, gútil sin quë adë chu bëgá'adi'i ldu'u nguii ni; con testimonio shtë chupë u tsunë testigu guti nguii dzë ni. ²⁹ Perë çpë rni'i të gac con nguii naná bëlua'a tēchi' lu shini Dios nu bëquë guiá'all rënë shtë conveñi narunë parë gac nguii santu? nu bë'nëll desprëci lë'ë Espíritu shtë Dios naná bë'në zihani favurë parë lë'ë hia'a. Por rënë shtë më na hia'a limpi delantë lu më. ³⁰ Rac bë'a hia'a lë'ë Dadë naná guni'i: "Guna cashtigu ra mënë; napa derechë guëguilla". Nu zac rni'i shti'dzë më: "Lë'ë Dadë gunë më juzguë shmënë më". ³¹ Nalë nadzë'bë na cashtigu shtë Dios nanabani.

³² Perë rnia'a lu të, gulë bëagná ldu'u të tiempë nagudëdë. Despuësë bë'në të recibir llni shtë Dios, gac të mënë pacënci lu grë galërzac zi; gac të shmënë më firmë aunquë bë'në të sufrir. ³³ Nanú bëldá lë'ë të guni'i guidzë mënë guëc të lu ra sa' të. Guzunaldë mënë lë'ë të. Sëbëldá de lë'ë të bë'në të sufrir con sa' të. ³⁴ Bëga'a ldu'u të ra naguá lachigui'bë nu bëquitë ldu'u të iurë bédchisú mënë lo quë nanapë të purquë rdë'ë të cuendë de quë lu gube'e nanú másru'u cusë mejurë nanadë tsalúdi'i. Shtënë të ra cusë ni. ³⁵ Adë cuëzëdi'i të tsaldí ldu'u të shti'dzë Dios purquë si talë tsagla'guë tsaldí ldu'u të, gapë të tubi premi ru'bë la'ni guë'dchiliu naze'dë guëdchini. ³⁶ Rqui'ni gac të më pacënci parë gunë të cumplir voluntá shtë Dios nu despuësë de ni,

gunë të recibir lo quë nabë'në më prometer ca'a të. ³⁷ Ra Sagradas Escrituras rni'i:

Du'pë tiempë runë faltë, iurní el quë naze'dë guëdchini, segurë guëdchíni'.

Adë gac ldë'ëdi'i ldú'i'.

³⁸ Perë el quë naguna recibir cumë më justë, guëbánil por fe nanápëll.

Perë si talë guëazë guëtëll shneza, adë rquitëdi'i ldua'a con lë'ëll.

³⁹ Perë lë'ë hia'a adë nádi'ia'a ziquë ra narëazë guetë, ra naná condenar, sino rialdí ldu'u hia'a de verdá; zni guëdë'na'a segurë salvaciuni parë almë shtë hia'a.

11

Zihani mënë gualdí ldu'u rai' shti'dzë më

¹ Iurë rialdí ldu'u hia'a, iurní nadápa'a segurë de quë guëdë'na'a recibir ra cusë lo quë nadzuléza'a. Rialdí ldu'u hia'a nanú ra cusë nanadë rnádi'ia'a lúhi'. ² Ra shtadë guëlú hia'a naguquërelde guahietë, bëquebi Dios na rai' mënë za'quë purquë gualdí ldu'u rai' shti'dzë më.

³ Rialdí ldu'u hia'a shti'dzë më; por ni rdë'ë hia'a cuendë de quë Dios bëntsa'u lë'ë guëdchiliu sulë con di'dzë shtëni'. Ra cusë narná hia'a lúhi' guctsa'uin, lédëdi'i por cusë narná hia'a, sino nadë más por shti'dzë Dios guctsa'u rahin.

⁴ Gualdí ldu'u Abel shti'dzë Dios; bë'ni' ofreçer lu Dios tubi ofrendë mejurë quë ofrendë shtë Cain. Bëquebi Dios Abel na më za'quë, por ni Dios bëca'a Abel nu bë'në më recibir ofrendë shtëhi'. Aunquë Abel hia gúti', perë todavía zia gla'guë ruadí'dzi' lu hia'a por medio fe shtëhi'.

⁵ Enoc gualdí ldu'i shti'dzë Dios; por ni Dios bia'a lë'ë Enoc gube'e; gútidí'i'. Ra mënë adë bëdzélëdi'i rall Enoc lu guëdchiliu purquë Dios bia'a lë'i'. Ra Sagradas Escrituras rni'i shcuendë Enoc de quë antsë guziá'ai' gube'e, Dios bëquitë ldú'i' con Enoc. ⁶ Sin galrialdí ldu'u, nídi'i

mudë guëquitë ldu'u Dios con lë'ë hia'a. Primëre napë quë tsaldí ldu'u nguui shti'dzë Dios parë tsabi'guë nguui lu Dios. Napë quë tsaldí ldu'u hia'a nabani më nu de quë guëne'e më premi ca'a ra narguili lë'ë më.

⁷ Noé gualdí ldu'i shti'dzë Dios nu bëzu'bë diágui' shti'dzë Dios purquë más antsë bëtsëbë Dios lë'i'; guni'i Dios lu Noé lo quë naguër gac, cusë ni tubi adë chu gunádi'i luhin antsë. Noé bëzu'bë diágui' nu bëntsá'uhi' tubi barcu ru'bë parë gac salvar grë ra shfamíli'. Gualdí ldú'i' shti'dzë më; gúqui' rëspëti parë shti'dzë më. Zni bë'në Noé juzguë grë ra mënë shtë guëdchiliu nanadë gualdídi'i ldu'u shti'dzë më. Mudë ni Dios bë'në recibir Noé ziquë nguui justë purquë gualdí ldu'i shti'dzë më.

⁸ Nu Abraham por galrialdí ldu'i, iurë Dios guna'bë lë'i', bëzu'bë diágui'; bërú'ui' parë tsáhi' lugar catë guni'i Dios guëdë'ë më ládzi' ziquë herenci. Abraham bërú'ui' ládzi' sin quë adë rdë'ëdi'i' cuendë ca lu tsáhi'. ⁹ Abraham gualdí ldu'i; guquërdí' ladzë catë bë'në Dios prometer; perë Abraham gúqui' ziquë më zitu parë lugar ni. Nabáni' ziquë mënë naná de viajë, lédëdi'i la'ni hiu'u. Lo mizmë bë'në Isaac nu Jacob nu zac lë'ë rai' bë'në rai' recibir mizmë promësë nabëdë'ë Dios lu Abraham. ¹⁰ Abraham gulézi' stubi ciudá parë guëquërdí', lugar nanapë cimientë naná dchi'chi; ciudá ni Dios bëzá'ahin según guc ldu'u më.

¹¹ Nu zac Sara gualdí ldu'i shti'dzë Dios nu bë'ni' recibir pudërë parë gápi' shíni' aunquë náhi' demasiadë më gushë. Gúpi' tubi me'dë purquë gualdí ldú'i' Dios gunë më cumplir lo quë nabë'në më prometer lúhi'. ¹² Zni Abraham hia më gushë sin esperansë gápi' shíni', perë gúqui' shtadë guëlú shtë mënë zihani, mënë zihani ziquë mbelëgui'i lu gube'e nu ziquë iu'lli nananú rua' nisëdu'u. Jamás adë chu gúnëdi'i gan guëlabin.

¹³ Grë ra mënë ni guti rai' sin quë adë bë'nëdi'i rai' recibir ra cusë

nabë'në Dios prometer, perë gualdí ldu'u rai' shti'dzë më nu guná rai' lu ra cusë ni delantë. Por fe bë'në rai' recibir lo quë nabë'në më prometer nu bëquitë ldu'u rai'. Mudë ni bëquebi rai' de quë na rai' ziquë më zitu parë guë'dchiliu rë', de quë lidchi rai' cuezë stubi guë'dchiliu. ¹⁴ Pues grë ra naruadi'dzë zni, rquebi rai' de quë todavía quëguili rai' stubi lugar parë guëquërelde rai'. ¹⁵ Si talë ra mënë ni nihunë rall llgabë por ladzë catë bëru'u rai', pues niabré rai' nga'li ¹⁶ perë guc shtu'u rai' lugar más mejurë, quiere decir, tubi lugar lu gube'e. Por ni Dios nádi'i ziquë nartú lúhi' sino rquitë ldu'u më con lë'ë rai' purquë guna'bë rai' lë'ë më Dios shtë rai' nu bë'në më preparar tubi ciudá catë guëquërelde rai'.

¹⁷ Gualdí ldu'u Abraham shti'dzë Dios; por ni iurë Dios bëzú tubi prëbë lúhi', bëdchinínú Abraham lúniquë shíni' Isaac parë gúni' ofrecer Isaac lu bëcu'guë ziquë tubi ma. Na Abraham dispuestë gúni' ofrecer lúniquë shíni' lu Dios aunquë antsë guni'i Dios lu Abraham tubi promësë; ¹⁸ guni'i Dios shcuendë Isaac: "Por shínil gápël cantidá llëbnil". ¹⁹ Pues Abraham guc bé'ai' de quë Dios napë pudërë parë guëcua'ñi më ra tëgulë. Zni rac guëní'ia'a cumë figurë de quë Abraham bë'ni' recibir stubi vultë lë'ë shíni' ladi ra tëgulë purquë parë Abraham hia guti shíni'.

²⁰ Gualdí ldu'u Isaac shti'dzë Dios; por ni Isaac guná'bëi' lu Dios bendición nanaguër guëdchini parë shíni', Jacob nu Esaú. ²¹ Nu zac Jacob gualdí ldu'u shti'dzë Dios; por ni iurë hia mërë gáti', bë'ni' bendecir cadë shinillágui' naná shini José. Bë'në Jacob adorar lë'ë më mientras rquí'chi' tubi bastunë. ²² Nu José gualdí ldu'u shti'dzë Dios; por ni iurë mërë gáti', guní'i' lu ra më israelitë de quë napë quë guëru'u rai' de ladzë Egipto nu bëtë'ë José ordë lla guëca'chi ra mënë ba'cu shtëhi'.

²³ Ra shtadë Moisés gualdí ldu'u rai'; por ni iurë gulë me'dë, adë

bëdzëbëdi'i rai' lu rëy lo quë nangunibë'a rëy. Guná rai' lu me'dë, nacha'ngu me'dë. Bëca'chi rai' lë'ë me'dë por tsunë mbehu.

²⁴ Gualdí ldu'u Moisés shti'dzë Dios; por ni iurë lë'i' náhi' nguiu ru'bë, adë nëdi'i' nacá'ai' lë shtsa'pë rëy shtë Egipto ²⁵ sino quë guni'i ldu'i' sac zíhi' con los de más sáhi' ra mënë israelite. Adë guc shtú'udi'i guëquitë ldu'u Moisés por du'pë tiempë ra cusë mal shtë guë'dchiliu, cusë nanapë quë tsalú. ²⁶ Más bien guni'i Moisés, mejurë gúni' sufrir por Cristo naná ze'dë despuësë quë niapë Moisés grë ra tesurë shtë Egipto. Zni guc; gunáhi' ra cusë naguër gac ziquë tubi premi naguëdë'ë Dios cá'ai'.

²⁷ Por galrialdí ldu'i Moisés bëru'ui' guë'dchi Egipto; adë bëdzëbëdi'i' llanë shtë rëy; guaglá'gui' firmë igual ziquë el quë narná lu Dios aunquë adë chu rnádi'i lúhi'. ²⁸ Gualdí ldu'u Moisés shti'dzë Dios; por ni bëzu'bë diágui' rëglë shtë Pascu; gunibë'a Moisés de quë guëllë'ë rënë shtë lli'li, nu guëtia'a mënë rënë ni rua' puertë parë iurë tëtë ianglë shtë galguti, adë gátidi'i primërë shini nguiu shtë ra më israelitë.

²⁹ Por galrialdí ldu'u, ra israelitë gualdí ldu'u rai' shti'dzë Dios; por ni gudëdë rai' Nisëdu'u Llni si fuërë cumë ziquë guiu'u bidchi, perë iurë ra mënë egipcios guc shtu'u tëtë rall nisëdu'u, pues bëlda'u nisë rall; guti rall.

³⁰ Ra israelitë gualdí ldu'u rai' shti'dzë më; por ni bëtë'ë rai' vultë alreduerë guë'dchi Jericó gadchi dzë nu gulaguë lu' shtë guë'dchi. ³¹ Rahab gualdí ldu'u shti'dzë Dios; na Rahab tubi na'a mal, perë adë gútid'i' juntë con ra nadë bëzu'bë diáguëdi'i purquë Rahab bë'ni' recibir con bien ra mënë israelitë naguaglda'chi guë'dchi Jericó.

³² ¿Pë más guëní'ia'a iurne'? Nídi'i' tiempë parë guadi'dza shcuendë Gedeón, nu Barac, nu Sansón, nu Jefte, nu David, nu Samuel, nu los de más ra nabiadi'dzë shti'dzë Dios

guahietë. ³³ Por galrialdí ldu'u, bē'nē rai' gan lu enemigu shtë rai'; gunibē'a rai' tubi manērë justë; bē'nē rai' recibir cusë za'quë nabē'nē Dios prometer. Bēta'u rai' rua' león; ³⁴ bēsēaldë rai' gui'i dushë; bēru'u rai' lu peligrë niaguini mēnë lē'ë rai' con spadë. Ra naná nápēdi'i fuersë, gupë rai' fuersë ru'bë. Guc rai' mēnë fuertë lu guërru, nu bēsëllu'nē rai' suldadë naná mēnë zitu. ³⁵ Guzac ra na'a bē'nē rall recibir ra tēgulë shtë rai' stubi vësë más; guashtë tse'lë rai' ladi ra tēgulë.

Sëbëldá mēnë guti lu galnë; bëquë guia'a rall libertá parë gunë rai' gan tsashtë rai' ladi ra tēgulë tē guëquërdë rai' stubi vidë mejurë. ³⁶ Stubi tantë mēnë guzac zi rai'. Bē'nē mēnë burnë lē'ë rai', nu bēdë'ë mēnë hiaguë nu bēldi'bi mēnë lē'ë rai' con cadënë parë tsa rai' lachigui'bë. ³⁷ Guti rai' lu guë'ë nu bëriuguë rai' guërudë rai' con cierrë; [bëtë'dë mēnë prëbë lu rai' tē gunë rall duldë.] Gudini mēnë lē'ë rai' con spadë; canzë rai' sin lidchi rai'; prubi rai'. Ze'dë rai' gutë rai' gui'di ladi ra ma ziquë gui'di ladi lli'li u gui'di ladi chivë. Bëzac zi mēnë lē'ë rai'; nu bē'nē rall maltratar lē'ë rai'. ³⁸ Ra mēnë shtë guë'dchiliu adë guná záquëdi'i lu rai', perë lē'ë rai' lasac rai' más quë guëdubi guë'dchiliu. Ra mēnë ni guquërdë rai' lachi, nu lu dani; guquërdë rai' la'ni cuevë nu la'ni guëru shtë guë'dchiliu.

³⁹ Grë ra mēnë ni gualdí ldu'u rai' shti'dzë Dios, nu Dios la'ni Sagradas Escrituras quëgluá'ai' na rai' mēnë za'quë, perë sin quë adë guëtë'dëdi'i, adë bē'nëdi'i rall recibir lo quë nabē'nē mē prometer ⁴⁰ purquë Dios napë mē lugar mejurë parë grë hia'a. Guni'i mē ra mēnë ni adë gúnëdi'i rall recibir fin shtë salvaciuni hashtë despuësë. Sulamëntë con lē'ë hia'a gac rai' completamente mēnë sin ni tubi duldë delantë lu Dios.

12

Jesús na ejemplë parë lē'ë hia'a

¹ Por grë ra nagunia'a iurne', cumë nanú guëdubi ladë shtëna'a ra nabëlua'a fe shtë rai'; iurne' runë tucarë guësá'na'a tubi cu' grëtë' ra cusë narunë storbë con grë duldë naná runë bēshi'di lē'ë hia'a. Cha guiaglá'ga'a delantë; gáca'a mē firmë ziquë tubi nardë'ë fuersë parë gúnëll gan tubi carrërë. ² Cha guia hia'a lu Jesús ziquë muestrë shtëna'a. De lē'ë mē ze'dë fe shtë hia'a; na mē el quë narunë compa'ni parë tsaldí ldu'u mieti más. Guc bē'a Jesús despuësë guti mē, guëquitë ldu'u mē; por ni guzac zih'i; rua'a ldu'u mē dudurë nu shtu shtë galguti lu cruz. Iurne' cuezë mē ladë ldi shtë Dios, lugar shtë hunurë cula'ni mē.

³ Gulë bē'nē llgabë iurne' lo quë naguzac con Jesús; guzac zi mē demasiadë por ra mēnë mal nabē'nē cuntrë lē'ë mē. Mizmë manērë adë guëdzáguëdi'i tē nu adë rdzëbëdi'i tē mientras rzac zi tē purquë na tē shmënë Cristo. ⁴ Pues lē'ë tē todavía adë gudínidi'i mēnë lē'ë tē por runë tē cuntrë ra duldë. ⁵ ¿Pë bēa'ldë ldu'u tē lo quë naquëgni'i Dios lu tē? purquë ruadi'dzënú mē lē'ë tē ziquë shini mē. Naescritë:

Shinia, adë rúnëdi'il desprëci Shtádël iurë lē'ë mē cagni'inú mē lē'ël. Adë riádi'i ldú'ul iurë lē'ë mē runë cashtigu lē'ël.

⁶ Purquë lē'ë Dadë quëgni'inú mē grë ra shini mē purquë rac shtu'u mē lē'ë rai'.

Nu quëhunë mē cashtigu grëtë' shini mē narunë mē recibir.

⁷ Gulë gac firmë lu cashtigu narshe'ldë mē guëquël. Grë cusë ni tēdë parë bien shtë tē purquë quëhunë mē tratë lē'ë tē ziquë shini mē. Grë ra dadë quëhunë rall corregir shínill. ⁸ Perë si talë Dios adë rúnëdi'i mē corregir lē'ë tē, nád'i'i tē legítimë shini mē, sino na tē ziquë me'dë lldubi. Es quë runë mē cashtigu grëtë' ra shini mē. ⁹ Más de ni, tiempë na hia'a lguë'në, ra shtëada'a lu guë'dchiliu rë', bē'nē rall cashtigu lē'ë hia'a nu rdë'na'a rëspëti lu rai'. Por ni más rqui'ni guëdë'ë hia'a sí tē

guë nibë'a Dios lë'ë hia'a parë gápa'a vidë sin fin. Na më Shtáda'a nacabezë gube'e. ¹⁰ Ra shtáda'a lu guë'dchiliu rë', por du'pë tiempë bë'në rall corregir lë'ë hia'a según narni'i ldu'u rai', perë Dios quëhunë më cashtigu lë'ë hia'a por bien shtëna'a të gáca'a mënë za'quë sin ni tubi duldë, igual ziquë na më; santu náhi'. ¹¹ Pues verdá nahin, ni tubi cashtigu adë rsëdchínidi'i lëgrë la'ni ldu'u hia'a mientras quëhunë më cashtigu lë'ë hia'a; nahin cusë durë, perë fin shtë cashtigu na vidë naná tubldí delantë lu Dios con paz parë grë ra nardë'ë cuendë nu rúnëll recibir cashtigu ni cumë cusë za'quë.

Cashtigu parë el quë narquë guia'a shti'dzë Dios

¹² Por ni gulë guni'inú sa' të naná ziquë tubi nanápëdi'i fuersë të adë guëazë guëtëdi'i rall lu shnezë Dios. ¹³ Gulë quili nezë naná tubldí parë tsanaldë të nezë ni. Iurní sa'l naná ziquë tubi cujë, adë guëru'udi'ill nezë za'quë sino gáqui' firmë con fe shtënëll.

¹⁴ Gulë guni'i ldu'u të tsu en paz con grë mënë. Gulë guanaldë nezë za'quë catë nídi'i maldá. Gulë gac mënë santu. ¹⁵ Gulë gapë mizme lë'ël të adë chu rúnëdi'i faltë ra bendición shtë Dios, nu gulë gapë mizme lë'ë të parë adë nádi'i mënë falsë entrë ra shmënë Dios. Adë chu gáquëdi'i ziquë gui'lli lda nariaru'bë entrë ra plantë, no sea por tubi de lë'ë të gac guëllini grë ra sa' të con duldë. ¹⁶ Gulë gapë mizme lë'ël parë ni tubi de lë'ë të adë guëquërdëdi'i ziquë mbecu, nu ni tubi de lë'ë të gunë desprëci ra cusë za'quë shtë Dios; zni bë'në Esaú; por tubsë cumidë bëtuu'll grëtë' herenci narunë tucári' ziquë shini naguëlu. ¹⁷ Hia nanë të despuësë iurë Esaú guc shtu'u gúni' recibir bendición shtë shtádi', pues bëquë guia'a shtádi' lë'i' aunquë nalë guna'bë Esaú nu bí'ni'; hiadë bëdzëldëdi'i mudë parë gac cambi lo quë nabë'ni'. Bë'ni' desprëci herenci.

¹⁸ Iurë guabi'guë të lu Dios, adë nádi'in ziquë ra më israelitë guahietë. Guabi'guë rai' lu dani nazú guëlla'. Guná rai' lu dani catë bëru'u be'lë. Guná rai' nacahi con gue'lë; guná rai' gushëguiu'u con mbë dushë. ¹⁹ Bini rai' bë shtë trompetë nu cha' Dios. Ra naná bini ra di'dzë ni, bë'në rai' ruëguë lu Dios hiadë guëni'idi'i bë másru'u. ²⁰ Bë'në rai' zni purquë adë bë'nëdi'i rai' gan niua'a ldu'u rai' lu mandadë naguni'i më lu rai'. Bë ni guni'i: "El quë nasú guëáhi' lu dani, mënë u tubi ma, pues napë quë gáti' lu guë'ë". ²¹ Nalë nadzë'bë guc dzë ni. Iurë guná Moisés lu ra cusë ni, guni'i: "Nalë rchi'cha nu rdzëba".

²² Zni guc tiempë guahietë, perë lë'ë të iurne' guabi'guë të lu dani verdaderë lë Sión. Guabi'guë të lu ciudá shtë Dios nanabani; quiere decir, Jerusalén nananú gube'e. Guabi'guë të lu cantidá mili shtë ra ianglë nabëdëá parë gunë rai' adorar Dios con galërquitë ldu'u. ²³ Mizmë lugar ni nanú zihani shini Dios; bëdëá rai'; lë rai' naescritë lu gube'e. Guabi'guë të lu Dios, lë'ë juësi nagunë juzguë grë mieti. Guabi'guë të lu ra nguii naquërdë gube'e; hia Dios bë'ni' recibir lë'ë rai' completamente naza'quë. ²⁴ Guabi'guë të lu Jesús, el quë nabësëdchini tubi conveñi cubi entrë Dios nu ra mënë. Guabi'guë të lu lugar catë bëde'bi rënë narunë lasac conveñi ni; rënë ni runë significar cusë mejurë quë rënë shtë Abel.

²⁵ Gulë gapë cuidadë adë guëquë guiá'adi'i të di'dzë shtë el quë naru-adi'dzë lu të, purquë si talë adë bë'nëdi'i mënë gan guëca'chilú rall lu Dios guahietë, mënë naquë guia'a shti'dzë Dios iurë lë'i' bëtsëbëi' lë'ë rall, ¿lla mudë guëca'chilú hia'a lu më si talë guëlua'a técha'a lu naquëgna'bë lë'ë hia'a dizdë gube'e? ²⁶ Bë shtë Dios tiempë guahietë bëni'bin lë'ë guë'dchiliu, perë iurne' bë'në më prometer con di'dzë rë': "Stubi vësë más guësëni'bia guë'dchiliu nu también gube'e". ²⁷ Iurë guni'i Dios:

“Stubi vësë más” rdë'e hia'a cuendë de quë grëtë' cusë nabëni'bi Dios, cusë narná hia'a iurne', tsalú rahin; guëdchisú më ra cusë nabëntsa'u më parë guëa'në parë siembrë ra cusë nadë rní'bidí'i. ²⁸ Por ni cha guëdë'e hia'a graci lu më purquë bëdë'na'a recibir lë'e më ziquë Rëy. Catë rnibë'a më adë gáquëdi'i guëni'bin. Cha guëdë'na'a sirvë lë'e më con rëspëti. Guëdápa'a rëspëti delantë lu më purquë na më Díos shtëna'a. ²⁹ Náhi' ziquë be'lë narzunë ldu'u mi-eti de grë maldá.

13

Lo quë narunë tuçarë gunë shmënë Dios

¹ Gulë tsagla'guë gac shtu'u ra sa' të. ² Gulë tsagla'guë gac të më za'quë con ra visitantë nardchini lídchil purquë sin adë gac bë'adi'i mënë, bëldá rall bëdë'e rall pusadë parë ianglë.

³ Gulë bësëagná ldu'u të ra nanú prësi cumë ziquë mizme lë'ël nanul prësi juntë con lë'e rall. Gulë bësëagná ldu'u të ra naná rzac zi purquë to-davía quërelde të lu guë'dchiliu; napë të cuerpë débil.

⁴ Gulë bë'në cumplir ra promësë naguní'íl iurë bëtsë'al; adë chu guëquënú sáhi' purquë Dios gunë më juzguë grë ra narquënú tse'lë mënë, nu gunë më juzguë grë mënë narunë duldë adulteri.

⁵ Adë sébidi'i ldu'u të dumí; gulë bëquitë ldu'u con lo quë nanapë të purquë Dios guni'i: “Jamás adë guësá'nëdia'a lë'e të; siembrë guna cumplir shti'dza”. ⁶ Zni rac guëni'ia'a sin quë adë chu guëzá ldu'u:

Lë'e Dadë quëhunë më compa'ni na; adë guëdzëbëdia'a lo quë nagunënú mënë na.

⁷ Gulë bëagná ldu'u të shti'dzë ra nagunibë'a entrë lë'e të, ra nabi-adi'dzë shti'dzë Dios lu të. Gulë guagla'guë manërë gubani rai'; gac rai' firmë lu shnezë Dios. Gulë bë'në llgabë lla gac fin shtë rai' nu gulë bë'në ziquë bë'në rai'.

⁸ Jesucristo na më igual iurne' ziquë gac më antsë nu na më lo mizme parë siembrë; gáquëdi'i më cambi. ⁹ Adë rdë'edi'i të sí parë gua'a mësë falsë lë'e të tëchi stubi clasë ldai' por enseñansë nanadë chu riasëdi'i; mejurë gac të më firmë lu shnezë Dios por favurë nu bendición naquëhunë më. Adë tsanaldëdi'i të tëchi costumbrë narunë tratë pë cusë naza'quë gaul, pues grë ra narianaldë tëchi rëglë ni, adë bë'nëdi'i rall gan gac rall mënë za'quë lu Dios.

¹⁰ Sacrifici nadápa'a, adë rúnëdi'in tratë gau mieti lu mellë. Ra nat-sagla'guë gunë rall adorar Dios según lëy guahietë, nápëdi'i rai' derechë gau rai' sacrifici shtë hia'a. ¹¹ Pues ra bëshuzi primërë riutënúhi' rënë shtë ra ma Lugar Santísimo; bë'ni' ofrecer rënë ni lu Dios parë guëdchisú më ra duldë, perë cuerpë shtë ra ma bia'a mënë fuërë shtë guë'dchi parë tsequi. ¹² Zni zac Jesucristo guzac zi më fuërë rua' ciudá parë guëzunë më duldë shtë mënë por prupi rënë shtëhi' të gac rai' santu. ¹³ Pues iurne' cha guiá hia'a lu Jesús, guëru'u hia'a religiuni gushë nu sac zi hia'a ziquë bë'në më sufrir. ¹⁴ Lu guë'dchiliu rë' adë nadápëdi'ia'a lugar segurë parë guëquërélda'a parë siembrë, sino dzuléza'a nu zudíli'a'a lugar za'quë nanaguër guëdchini despuësë. ¹⁵ Por ni guëdubi tiempë, cha guëdë'na'a alabar Dios por medio de Dadë Jesucristo. Pues labansë ni na lo quë naguëdë'na'a ofrecer lu më con rua' hia'a. ¹⁶ También adë chu guëséá'ldëdi'i ldu'i gunë compa'ni sa'll con lo quë nanápël purquë ra cusë ni na ziquë sacrifici narsëquitë ldu'u Dios.

¹⁷ Gulë bëzu'bë diaguë grëtë' shti'dzë ra narnibë'a entrë lë'e të. Gulë gapë rëspëti lë'e rai' purquë lë'e rai' canihapë rai' almë shtë të; nanë rai' tubi dzë napë quë guëtë'dë rai' cuendë lu Dios. Gulë guni'i ldu'u, gac të mënë za'quë të iurë guëtë'dë rai' cuendë lu Dios, gunë rallin con galërquitë ldu'u, lëdëdi'i con galërbini

ldu'u. Si talë adë gúnëdi'i të cumplir shti'dzë rai', adë nápëdi'il ni tubi provëchë.

¹⁸ Gulë guna'bë lu Dios por lë'ë na'a; pues napë na'a segurë de quë bédë'në na'a dchi'ni según voluntá shtë Dios. Siemprë galërn'i ldu'u na'a na parë bien shtë të. ¹⁹ Runa ruëguë lu të, gulë guna'bë lu Dios de quë nasesë guëne'e më sí, guëabré guënahia lu të stubi.

Rialú cartë rë' con tubi saludë

²⁰ Dios naná rcue'dchí ldu'u hia'a, el quë nabëcua'ñi lë'ë Dadë Jesús ladi ra tégulë, gunë ldai' më guëc të. Jesucristo na vëquërë ru'bë parë grë ra shmënë Dios. Por rënë më conveñi cubi entrë Dios nu ra mënë, napin valurë. Conveñi ni nunquë adë tsalúdi'in. ²¹ Quëgna'bë na'a lu më, guëne'e më grë cusë za'quë parë gac të mënë completamente preparadë parë gunë të cumplir voluntá shtë më, quë lë'ë më guëne'e më mizmë fuersë shtë më parë gac të mënë ziquë rac shtu'u më. Gunë më ra cusë ni por Jesucristo naná runë tucarë grë labansë nu graci shtë mieti parë siemprë. Amén.

²² Bëchi, quëhuna ruëguë lu të, gac të më pacënci. Gulë bë'në recibir cunseju nabëquëa'a la'ni cartë rë' purquë adë bëquë'ëdia'a zihani di'dzë lu të. ²³ Rac shtua'a gac bë'a të lë'ë bëcha'a, Timoteo, hia lë'i' nápi' libertá. Si talë guëdchíni' ndë'ë, también na guëdë'pë guená na'a lë'ë të.

²⁴ Gulë bédë'ë saludë grëtë' ra narnibë'a entrë lë'ë të, ra naná cabësë shtë ra grupë. Nu bë'në saludar grë ra narialdí ldu'i shti'dzë Dios de verdá. Pues ra naze'dë ladzë Italia quëgshe'ldë rai' saludë parë lë'ë të.

²⁵ Favurë shtë Dios guëa'nënú lë'ë të. Amén.

Cartë nabëquë'ë Santiago

Bëshe'ldë Santiago saludë lu ra naquërelde fuërë ladzë rai'

¹ Na Santiago, nahia muzë shtë Dios nu shtënë Jesucristo, Shláma'a. Quëgshe'lda saludë lu të naquërelde fuërë ladzë të, lu të naná chi'bë chupë grupë shtë mënë israelitë nabërë'tsë lu guëdubi guë'dchiliu.

Llni naze'dë de Dios

² Lë'ë të bëchi la sahia, gulë bëquitë ldu'u të iurë ze'dë cusë durë narzac zi ³ purquë nanë hia'a por medio ra cusë durë rlu'a si talë tsagla'guë rialdí ldu'u hia'a de verdá. Nu nanë hia'a iurë rúnël gan lu ra cusë durë, más fuertë nal parë tsagla'guë shnezë Dios. ⁴ Gulë gac të mënë pacënci guëdubi tiempë, nu gulë gac të mënë narac rúnël voluntá shtë Dios sin ni tubi faltë. Iurní gúnël cumplir lo quë narac shtu'u më.

⁵ Si tubi de lë'ë të adë ráquëdi'il, runë faltë llni, gulë guna'bë lu Dios; Dios guëne'e më llni parë lë'ë të. Guëne'e mëhin sin medidë, nu adë guën'idi'i më guëc të por rna'bë të lúhi'. ⁶ Perë napë quë guëná'bël lu më con galërialdí ldu'u. Grëtë' el quë nadë rialdí'i ldu'i shti'dzë Dios, ni na ziquë olë shtë nisëdu'u iurë lë'ë mbë dushë ze'dë. Rua'a mbë nisë nezë rë' nezë rë'. ⁷ El quë nadë rialdí'i ldu'i Dios de verdá, adë gúnëdi'ill llgabë de quë guëdë'ë më lo quë narná'bëll. ⁸ El quë narunë chupë llgabë, nádi'i firmë conductë shtëni'.

⁹ Lë'ël shmënë Jesús narunë llgabë nádi'il më ru'bë la'ni guë'dchiliu, gulë bëquitë ldú'ul purquë de vërë nal më ru'bë lu Dios. ¹⁰ Nu gulë bëquitë ldu'u të naná ricu iurë rne'e më galnadu'u, iurë rac bë'al galëricu verdadërë; cusë ni ra mënë shtë guë'dchiliu runë rall desprëci. Gulë bëquitë ldu'u të purquë ziquë ra guë'ë lachi, ra ricu con grë ra cusë material nanapë rall,

rialuhin. ¹¹ Iurë rru'u ngubidzë, rza'li ngubidzë lë'ë guë'ë; hia adë rluá'adi'i ra guë'ë chulë. Zni na fin shtë ricu con grë negoci shtënell.

Ra dificultá nu tentación

¹² Rquitë ldu'u mieti natsagla'guë firmë lu shnezë Dios aunquë rzac zi mënë lë'ël purquë iurë tsalú lë'ë galërzac zi, gúnël recibir bendición naná vidë sin fin. Bë'në më prometer vidë ni parë grë ra narac shtu'u lë'ë më. ¹³ Cualquier de tubi të iurë rdchini mal llgabë parë gúnël mal, adë rúnëdi'il llgabë de quë Dios guësëdchini më llgabë ni guëquël, purquë Dios nunquë rsëdchínidi'i më mal llgabë parë gúnël duldë. Nídi'i mudë chu guësëdchini llgabë mal lu Dios. ¹⁴ Iurë tubi de lë'ë të rac shtú'ul gúnël duldë, na purquë la'ni ldu'u mizmë lë'ël nanú deseo mal. Ra deseo mal rsëdchini mal llgabë parë lë'ël. ¹⁵ De deseo mal nananú la'ni ldu'u mieti, ze'dë mal llgabë; hia de nga'li runë mieti duldë; hia de nga'li ze'dë galguti parë nguiu ni.

¹⁶ Lë'ë të narac shtua'a, adë tsaldídi'i ldu'u të el quë narsiguë sáhi' ¹⁷ purquë grëtë' cusë za'quë ze'dë de Dios, el quë nabëntsa'u grë mbelëgui'i nu ngubidzë. Na më lo mizmë guëdubi tiempë; nídi'i cambi parë lë'i'; nádi'i më ziquë cusë narunë ra cambi shcaa'lë. ¹⁸ Bëne'e më vidë sin fin parë lë'ë hia'a sulë purquë zni guc shtu'u më. Bëdchini vidë sin fin por medio de ra di'dzë naná verdá. Zni rac shtu'u më gáca'a primërë ejemplë entrë grë ra shini më natsaldí ldu'i shti'dzë më. Na ziquë tubi mënë quëgláguëll primërë nashi za'quë lu hiaguë iurë guëdchini tiempë shtë cusechë.

Enseñansë verdadërë

¹⁹ Por ni, bëchi narac shtua'a, gulë bédë'ë cuendë de quë cadë tubi të napë quë gac nasínil parë guëquë diáguël perë parë guadí'dzël, gulë gupë cuidadë. Gulë bë'në llgabë bien antsë guadí'dzël. Nu adë guëdë'ël sí ldaguë llanë la'ni ldú'ul ²⁰ purquë llanë shtë mënë, adë rsëdchínidi'in

vidë za'quë delantë lu Dios. ²¹ Gulë bësa'në grë cusë mal nananú la'ni ldú'ul con grë llanë nananú la'ni ldú'ul, nu gulë bë'në recibir diza'quë nabëgabní la'ni ldu'u të. Napin pudërë parë gac salvar të.

²² Gulë bë'në grëtë' lo quë narni'i diza'quë, lëdë niá'asëdi'i quëquë diaguë tëhin, purquë si talë no más rquë diaguëll nu adë rúnëdi'il cumplir, hia iurní lo mizme lë'ë të quëguguë të lë'ë të. ²³ Grëtë' el quë niá'asë rínill nu rquë diaguëll shti'dzë më perë adë quëhúnëdi'ill cumplir lo quë narni'i shti'dzë më, ni na ziquë tubi nguui narbi'a la'ni guë'guanë nia lla na lull. ²⁴ Rnall lla na lull perë lueguë lë'ëll ziá'all, iurní rëa'ldë ldú'ull lo quë nangunall. ²⁵ Perë grëtë' el quë nat-sagla'guë rsë'dë la'ni lëy shtë Dios, quëzu'bë diaguëll shti'dzë më; gunë ldai' më lë'ë nguui ni. Cagnia'a shcuendë lëy nangunë librar mënë de grë cusë mal.

²⁶ Stubi de lë'ë të rni'i riaglá'guëll shnezë Dios perë adë ráquëdi'i rcuë'zël ra di'dzë mal narní'il; mizme lë'ëll rsiguë lë'ëll. Hia ldai' nanuá'al lasáquëdi'in. ²⁷ El quë nangunë compa'ni ra bëzebi nu ra viudë con nicidá nanapë rall, nu el quë naquëhapë mizme lë'ëll de grë duldë, rna Dadë Dios lu nguui ni ziquë tubi lari limpi sin ni tubi manchë. Pues nuá'all ldai' narëuu' ldu'u Dios.

2

Gulë bë'në tratë igual grë bëchi sa'l

¹ Lë'ë të bëcha, rialdí ldu'u të Dadë Jesucristo, el quë narlua'a pudërë shtë Dios lu hia'a. Gulë bë'në tratë igual con grë bëchi sa' të. ² Ziquë tubi comparaciuni, si talë tsuté tubi nguui ricu, nanú nigi guiá'ai' nu nácuhi' lari za'quë; tsutéll ladi catë rdëá ra shmënë Dios; nu mizme tiempë tsuté tubi më prubi con lari-ullë. ³ Si talë lë'ëll gúnëll atender bien naná nua'a lari za'quë nu lu ricu ni guëni'il: "Lë'ëll guzubë lugar za'quë". Perë lu prubi guëni'il: "Lë'ëll nga'li guzuldí", u guëni'il lu prubi: "Guzubë

lu guiu'u". ⁴ Hia iurní quëgutël diferenci entrë ladi mizme lë'ë të. Hia iurní quëhúnëll tratë chupë manërë lu sa'l. Hia quëhúnëll juzguë ziquë juësi con mal llgabë.

⁵ Lë'ë të bëchi narac shtua'a, gulë bëtë'ë cuendë de quë gudili Dios ra mënë nanápëdi'i zihaní cusë shtë guë'dchiliu perë napë rall galëricu verdadërë purquë rialdí ldu'u rai' Jesús. Nu gunë rall recibir herenci; guëquërdënú rall Jesús catë rnibë'a më. Zni bë'në më prometer dizdë más antsë. ⁶ Perë lë'ëll, el quë narná zá'quëdi'i lu bëchil naná prubi, nu rac shtú'ul gáquëll amigu shtë ra ricu; guná, ra ricu rzac zi rall lë'ëll. Ra ricu rdchi'bë rall demandë cuntrë lë'ëll lu ra juësi. ⁷ Nu ra ricu rushtiá rall guëc të iurë ruadi'dzë të shti'dzë Jesús. Guna'zi të lë më iurë guc të shmënë më. Lë ni napin llëru'bë hunurë.

⁸ Si talë lë'ëll de vërë quëhúnëll cumplir lë'ë lëy nabëne'e Rëy naquëbezë gube'e, lëy naná escritë la'ni Sagradas Escrituras narni'i: "Gulë guc shtu'u grë ra sa'l igual ziquë rac shtú'ul lë'ëll". Si talë quëhúnëll cumplirin, bien quëhúnëll. ⁹ Perë si talë rguílil lo quë narac shtú'ul nu adë rac shtú'udi'il sa'l, iurní canihúnëll duldë; nápëll faltë purquë adë bë'nëdi'il cumplir di'dzë shtë lëy. ¹⁰ Si talë tubi mënë quëzu'bë diaguëll grëtë' puntë shtë lëy perë quëhúnëdi'ill cumplir tubsë puntë, iurní nall culpablë parë lëy. ¹¹ El quë nanguní'i: "Adë rúnëdi'il duldë adulteri", nu zac guní'i: "Adë quínidi'il sa'l". Si talë adë chu rúnëdi'i duldë adulteri perë gudínill sa'll, adë bë'nëdi'ill cumplir grë puntë shtë lëy, nu nall culpablë. ¹² Por ni, gulë biadi'dzë lu sa'l nu gulë guquërdë ziquë ra mënë nanë gunë më juzguë lë'ë të según shti'dzë Jesús. El quë naquëhunë cumplir lëy shtë më, nádi'ill muzë shtë duldë. ¹³ Gunë Dios juzguë el quë nadë rgá'adi'i ldu'i sáhi'; adë guëgá'adi'i ldu'u më lë'ëll. Perë el quë narga'a ldu'i sáhi', guëru'ull bien iurë tsu juici shtë më.

El què narialdí ldu'i nu quèhúnèll cumplir

¹⁴ Dadè, ¿pè runè sirvè si talè tubi nguiu guèni'ill rialdí ldú'ull shti'dzè Dios perè quèhúnèdi'ill cumplir shti'dzè mè? Nguiu ni adè gac salvàrèll. ¹⁵ Si tubi shmènè Jesús runè faltè shábi' u dau shtèni', ¹⁶ nu lè'èl guèni'il lu nguiu ni: “Guziá'al con bien; guène'e mè nagácul nu lo què nagául”. Perè lè'èl adè pè rdé'èdi'il lo què narqui'ni sa'l, ¿de què sirvè nápèl fe? ¹⁷ Zni na, el què narialdí ldu'i shti'dzè Dios de verdá napè què guèluá'all fe shténèll por lo què naquèhúnèll. Si no, nápèdi'ill fe verdadèrè.

¹⁸ Bien zac guèni'i tubi nguiu lu sa'll: “Lè'èl nápèl fe; na quèhuna compa'ni ra sahia”. Perè rnia'a lul, bèlua'a de què rialdí ldú'ul Dios; guènahia fe shténèl. En cambi, na guèluá'ahia lè'èl de què rialdí ldua'a shti'dzè mè purquè rnal bien naquèhuna lu sahia. ¹⁹ Lè'èl rní'il de què rialdí ldú'ul nanú tubsè Dios; bien canihúnèl, perè rnia'a lul de què ra mèdzabè rialdí ldu'u rall nanú tubsè Dios, nu rchi'chi rall por galèrdzèbè nananú la'ni ldu'u rall. ²⁰ Lè'èl nadè rdé'èdi'il cuendè, ¿pè adè guènédi'il de què nguiu nanapè fe verdadèrè, también canihúnèll bien con sa'll? ²¹ Gulè bèdè'e cuendè, lè'è shtadè guèlú hia'a Abraham, iurè bè'ni' ofrecèrè shíni' Isaac lu bècu'guè, bèlua'a Abraham de què tubldí na shcuéndi' lu Dios. ²² ¿Gu riasèl iurní? lèdè niá'asèdi'i gualdí ldu'u Abraham shti'dzè mè perè bè'ni' cumplir lo què naguni'i Dios. Zni fe shtè Abraham bèru'u lu llni tè guèná grè mieti lo què nabè'ni'. ²³ Zni guc cumplir Sagradas Escrituras narni'i: “Abraham gualdí ldu'i shti'dzè Dios nu Abraham bèa'ni' bien lu Dios sin ni tubi faltè”. Guni'i Dios, Abraham na amigu shtèhi'. ²⁴ Rac bè'a hia'a por lo què nacanihunè nguiu, rlua'a tubldí na shcuéndi' lu Dios, lèdèdi'i por fe nanápèll sulamèntè. ²⁵ Nu zac Rahab, tubi na'a mal, guc tubldí shcuéndi' lu Dios por lo què nabè'nèll. Bè'nèll

recibir ra nguiu nabèshe'ldè Josué lu guè'dchi, nu bè'nè Rahab compa'ni ra mènè ni parè bèru'u rai' stubi tèchi nezè. ²⁶ Ziquè unidè na cuerpè nu espíritu parè guèbani mieti, zni napè què tsaldí ldú'ul Dios nu napè què gúnèl cumplir con cusè za'què.

3

Lo què narní'il

¹ Bèchi, entrè ladi tè adè tsúdi'i gac tè zihani mèsè parè lu sa' tè purquè nanè hia'a gunè mè juzguè ra mèsè con más fuersè què cualquier mènè. ² Pues grè hia'a siemprè runè faltè guèdè'na'a cumplir shti'dzè mè. El què nadè rúnèdi'i fallar en lo què naruadí'dzèll, pues nguiu ni hia na tubi nguiu za'què nu rac gúnèll gan lu grè deseó mal nananú la'ni ldú'ull. ³ Iurè lè'è hia'a rlu hia'a frenè rua' guay parè runè du'in lè'è ma, zac guèdè'na'a manejar guèdubi cuerpè shtè ma. ⁴ Gulè guná; nanú barcu ru'bè nariá lu nisè. Nu zihani vueltè ze'dè mbè dushè al contrari, perè lè'è narsè lè'è barcu rsèll lè'in nadè más por tubi dimè mitu'nè. Tsa barcu catè rac shtu'u narsè lè'è barcu. ⁵ Zni zac con ldudzè mieti; nahin tubi partè mitu'nè parè cuerpè shtè hia'a, perè blac runè nadchini ra mènè iurè ruadi'dzè rall. Gulè guná; tubi hiu'u gui'lli tsequi por tubsè be'lè mitu'nè. ⁶ Zni na ldudzè mieti; nahin ziquè tubi be'lè. Nahin capaz parè zihani cusè mal. Ziquè ldú'dza'a nahin tubi partè bi'chi entrè grè partè cuerpè shtè nguiu, nu quèhunin manchar guèdubi cusè naquèhunè nguiu. Dzè trasè dzè hashtè gati mieti, ldudzè mieti quègza'i vidè shtè mieti. Ldudzè mieti na ziquè be'lè naze'dè de gabildi. ⁷ Lè'è nguiu rac runè du'u grè clasè ma, ra ma dushè con ra ma'ñi, ra serpientè con grè ma nananú la'ni nisèdu'u. Rac runè du'u nguiu ra ma, ⁸ perè ldudzè nguiu, ¿chu rac gunè du'u ldú'dzi'? Na ziquè tubi ma nadè nèdi'i gac du'u. Ziquè lai' serpientè nua'a venenè narguini mènè, zni na ldudzè mieti.

Gadzëhin con maldá. ⁹ Con mizmë rua' hia'a quëdë'na'a alabar Dios, Shtáda'a, nu mizmë lë'in rgue hia'a guëc sa' hia'a, el quë nabëntsa'u Dios. Bëntsa'u më lë'ë hia'a; nadápa'a llni shtë më të gáca'a ziquë lë'ë më. ¹⁰ Con mizmë rua' nguiu rúnëll alabar Dios nu rguell guëc sa'll. Pues rnia'a lu të, bëchi, adë rúnëdi'i tucarë gunë mieti cusë ni. ¹¹ Gulë guni'i lua, ¿gu rgul nisë nashi la'ni guërzú nu lueguë rgul nisë lda mizmë lugar? Aquëdi'i. ¹² ¿Ni mudë guëne'e hiaguë higu nashi acetuna, u tubi hiaguë uvë guëne'e nashi bëlda'u? Nídi'i mudë tubi zini guëne'e nisë dchiguë nu mizmë tiempë guëne'e zini nisë nashi.

Llni naze'dë de Dios

¹³ Si talë nanú tubi mëné entrë ladi të naná runë ráquëll nu riasëll, pues guëluá'ai' conductë za'quë lu ra sáhi'. Gúni' cusë za'quë nu gáqui' më nadu'u según llni naquëgdë'ë Dios lë'i'. ¹⁴ Perë si talë nalë runë nadchínil u rzebi ldú'ul pë shtë sa'l, adë rni'idi'il nápël llni shtë Dios purquë nal falsë. Adë quëhúnëdi'il cumplir verdá shtë më iurní. ¹⁵ Lë'ë llni narni'i nápël, nádi'in llni naze'dë de Dios sino nahin llni shtë guë'dchiliu rë'; nahin llni ziquë napë ra mëné naguënëdi'i Dios. Nahin llni naze'dë de mëdzabë. ¹⁶ Catë runë nadchini nguiu lu sa'll, nu rac shtu'u nguiu gúnëll gan lu sa'll, nga'li nanú dishi'bi con grë clasë mal. Nádi'i të unidë. ¹⁷ En cambi, el quë nanapë llni naze'dë de Dios, primëre nápëll tubi vidë za'quë sin adë rzëbidi'i ldú'ull pë shtë sa'll; adë rëuu'di'i ldú'ull dishi'bi; nall më nadu'u. Nápëll rëspëti lu sa'll: rga'a ldú'ull lu sa'll. Rúnëll cusë za'quë parë ra sa'll. Quëhúnëll tratë igual con grë ra sa'll; adë nádi'ill ziquë mëné falsë. Derechë ruadí'dzëll. ¹⁸ Ra narac shtu'u cue'dchí ldu'u mieti, na rall ziquë tubi nguiu narcabní tubi guiu'u. Gápëll ziquë tubi ganza'quë, quiere decir, tubi vidë naná tubldí lu Dios nu delantë lu ra sa'll.

4

Adë gac shtú'udi'il ra cusë shtë guë'dchiliu

¹ ¿Ca nezë ze'dë ra dishi'bi nu disgustë entrë de ladi të? Pues ze'dë rahin de mal deseo nananú la'ni ldu'u të. Ra deseo mal na enemigu shtë ra cusë za'quë. ² Rzebi ldu'u të pë cusë parë adë rúnëdi'il recibirin. Rguini të sa' të tantë rac shtu'u gapë të pë shtë mëné, parë nilë con ndë gúnëdi'i të recibirin. Iurní rdildi të nu nanú dishi'bi entrë lë'ë të; adë rúnëdi'i të recibirin purquë rná'bëdi'i të lu Dios. ³ Si talë rná'bël tubi cusë, adë guëne'e mëhin purquë quëgná'bël con mal llgabë. Rac shtú'ul pë cusë sulë parë gúnëll cumplir mal deseo nananú la'ni ldú'ul. ⁴ Lë'ë të adë rúnëdi'i të cumplir comprumisi nabë'nëll con Jesús. ¿Pë riasëdi'il el quë narac shtu'u ra cusë shtë guë'dchiliu, quëhúnëll cuntrë Dios? El quë narac shtu'u tsanaldë tëchi ra cusë shtë guë'dchiliu, nall contrari shtë Dios. ⁵ ¿Pë rdë'ëdi'i të cuendë lo quë narni'i Sagradas Escrituras? “Dios bëshe'ldë Espíritu Santo la'ni ldu'u hia'a nu nalë rac shtú'ui' guëquërélda'a sulë parë lë'ë më”. ⁶ Por ni rne'e më más favurë nu llni parë lë'ë hia'a. Nu rni'i Sagradas Escrituras: “Dios rzu lu ra nguiu narac shtu'u gac rall më ru'bë, parë quëhunë më compa'ni con cusë za'quë grëtë' nguiu nanadu'u”. ⁷ Gulë bëzu'bë diaguë shti'dzë më. Adë guëdë'ëdi'il sí lo quë narac shtu'u mëdzabë. Gulë sutipë lu mëdzabë nu guëllú'nëll lul. ⁸ Gulë bëtë'ë sí cuzënú Dios lë'ël, iurní cuzënú më lë'ël. Lë'ë të nanapë duldë, gulë bëabrí ldu'u të con Dios. Lë'ë të nanapë chupë llgabë, gulë bëlua'a tëchil lu ra cusë mal. ⁹ Gulë gubini ldu'u të por duldë nabë'nëll. Gulë bi'ni. Gulë cushtiá; gulë bë'në cambi galërquitë ldu'u por galëru'në. Lë'ë të narquitë ldu'u purquë nal amigu shtë guë'dchiliu, gulë gubini ldu'u të por tantë duldë nanápël. ¹⁰ Gulë gac më

nadu'u delantë lu Dadë, iurní gunë më honrar lë'ë të.

Adë gúnël juzguë sa'l

¹¹ Gulë cuezë guëni'i të cuntrë sa'l të. El quë narni'i cuntrë sa'll nu quëhúnëll juzguë conductë shtë sa'll, mënë ni quëgní'll cuntrë lëy shtë Dios, nu quëhúnëll juzguë lë'ë lëy. Si talë rní'il shtí'dzël lasac perë lëy adë lasáquëdi'in, iurní quëhúnëll mizmë lë'ël ziquë tubi juësi. Adë quëhúnëdi'il cumplir lëy shtë Dios iurní. ¹² Nanú tubsë nabëne'e lëy nu napë më pudërë parë gunë më salvar ra mënë, nu napë më pudërë parë gunë më condenar ra mënë. Perë lë'ël, nápëdi'il derechë parë gúnël juzguë stubi sa'l.

Tsalú grë ra cusë shtë guë'dchiliu

¹³ Gulë bédë'ë cuendë lë'ë të narni'i: "Nedzë u glli tsahia stubi ciudá. Ndë guëquërela tubi izë parë sia nu guëtúhia; guna gan dumí." ¹⁴ Rní'il zni perë adë rac b'adi'il pë gac glli. ¿Lla na vidë shtë'nël? Nahin ziquë tubi behu. Rlua'ain por du'pë tiempë, lueguë rnitiluhin. ¹⁵ Lo quë narunë tucarë guëni'il na zndë'ë: "Sulamëntë si talë na voluntá shtë Dios, guna dchi'ni rë' u guna stubi cusë". ¹⁶ Perë lë'ë të ruadi'dzë të nadchini purquë rialdí ldu'ul mizmë lë'ël, perë grë ra naruadi'dzë nadchini, mal nahin. ¹⁷ El quë narac b'ë'a pë na bien perë adë rúnëdi'ill cumplir, pues nápëll duldë.

5

Cunseju parë ra ricu

¹ Gulë bëquë diaguë ndë'ë, lë'ë të naná ricu. Gulë bi'ni nu gulë cushtia por ra desgraci naná ze'dë guëc të. ² Ra galëricu shtë'në të na ziquë cusë naru'dzë. Grëtë' lari za'quë shtë'në të hia gudáu ra mbichúguëhin. ³ Ra orë nu bédchichi guna'zi tèn luhin. Lë'ë tèn na testigu cuntrë lë'ë të de quë rzebi ldu'u të dumí. Ziquë tubi be'lë rza'i lë'ë shcuerpë mieti, zni gunënú tèn shtë dumí lë'ë të. Bëzu'bë muntuni të galëricu parë

tiempë ne' perë hia mërë guëdchini fin shtë'në të. ⁴ Ra pagu narunë tucarë ca'a ra nabë'në dchi'ni, adë bédë'ëdi'i të ca'a muzë. Guagldë rall guëni'a shtë'në të perë adë gudíllidi'i të completë sino bësiguë të lë'ë rall. Iurní mizmë muzë ni quëhunë rall reclamë. Dios naná rnibë'a guëdubi gube'e, bini më galru'në shtë rall. ⁵ Lë'ë të guquërelde të lu guë'dchiliu con galëlujë nu b'ë'në të cumplir cualquier deseo mal nanapë të. Ziquë tubi ma ndchu, na ma parë gati, bësëndchú të lë'ë të con ra cusë shtë guë'dchiliu. Hia gue'dë guëdchini dzë parë gac juzguë të. ⁶ Lë'ë të b'ë'në të condenar ra nanápëdi'i faltë. Gudini të ra mënë nanápëdi'i duldë perë adë bédchí'bëdi'i rall demandë cuntrë lë'ë të.

Gulë gac më pacënci nu gulë guna'bë lu Dios

⁷ Por ni bëchi, gulë gapë llëru'bë pacënci hashtë guëabré Dadë Jesús stubi. El quë narbe'qui b'ëni quëbézi' cusechë hashtë tsalú tiempë shtë guiu. Quëbézi' con pacënci hashtë tiempë shtë cusechë. ⁸ Zni zac lë'ë të napë quë gapë të pacënci sin adë rëazë guëtëdi'il lu shnezë më purquë hia mërë lë'ë Dadë Jesús guëabré' stubi. ⁹ Dadë, adë rdchí'bëdi'i të galquiá cuntrë sa'l të parë adë gáquëdi'i condenárël, purquë lë'ë më el quë narunë juzguë, hia zugá'ai' guëlladchi. ¹⁰ Bëchi narac shtua'a, gulë bëagná ldu'u të ra nabiadi'dzë shti'dzë Dios guahietë. Guzac zi rai' perë gupë rai' pacënci. Biadi'dzë rai' shti'dzë më lu ra mënë. ¹¹ Guná, lë'ë hia'a rni'i hia'a rquitë ldu'u ra mënë narzac zi por shti'dzë më. Nanë të shcuendë Job; gúqui' më pacënci nu nanë të lla b'ë'në ldai' Dios lë'i' despuësë de zihani prëbë. Pues lë'ë Dadë rga'a ldu'i' lë'ë hia'a nu nalë rac shtu'u më lë'ë hia'a.

¹² Subrë todë, bëchi, adë rúnëdi'ill jurar por gube'e, nilë por guë'dchiliu, ni por stubi juramentu. Iurní guëni'i të: "Aha!", pues gaquin zni. Si talë guëni'il: "Aquëdi'i", pues gaquin

zni. Bastë con di'dzë ni. Rquínidi'i guëni'il juramentu të adë gunë më juzguë lë'ël.

¹³ Si tubi de lë'ë të riá ldú'ul lu ra galguidzë, pues guni'i lu Dios lo quë narac shtú'ul. Si talë tubi de lë'ë të rquitë ldú'ul, bi'ldi labansë lu më. ¹⁴ Si talë tubi de lë'ë të rac llú'ul, pues guná'bë ra më gushë entrë ra shmënë Dios të guëna'bë rai' lu Dios por lë'ël, nu guëte'bi rai' sëiti guëquël mientras quëgna'bë rai' lë Dadë. ¹⁵ Si talë guëna'bë rai' nu tsaldí ldu'u rai' Dios, lë'ë fërmë gac salvárëll lu galguidzë; guéáquëll. Lë'ë Dadë gunëac më nguiu ni, nu si talë bë'nëll duldë, gunë më perdunë lë'ëll. ¹⁶ Gulë guni'i lu sa' të faltë nanápël nu gulë guna'bë lu Dios por cadë tubi sa'l të parë gunëac më lë'ë rai'. Iurë tubi nguiu naná rialdí ldu'i Dios quëgná'bëll lu më con guëdubinú ldú'ull, pues Dios rúni' cusë ru'bë parë nguiu ni. ¹⁷ Lë'ë Elías, el quë nabiadidzë shti'dzë Dios, gúqui' tubi nguiu ziquë lë'ë hia'a con mizmë galdebilidá perë iurë lë'i' guná'bëi' lu Dios de quë adë ldáguëdi'i guiu lu guë'dchiliu, pues adë guláguëdi'i guiu por tsunë izë guë'ruldë. Elías guná'bëi' lu më con guëdubinú ldú'i'. ¹⁸ Despuësë guná'bëi' lu më stubi, iurníbëabrí gulaguë guiu nu ra guiu'u bédë'ë cusechë.

¹⁹ Bëchi, si talë tubi de lë'ë të guëlua'a téchil lu diza'quë nu stubi sa' të guëdchigrëll hiumbrë ni lu verdá, ²⁰ gulë bédë'ë cuendë de quë mënë ni nabëdchigrë lë'ë pecadurë parë nezë mal shtënëll, gunë mënë ni salvar lë'ë pecadurë të gátidi'ill. Nu mizmë tiempë gac perdunë zihani duldë shtë pecadurë; adë gac bë'a mieti pë bë'ni'.

Primëre cartë nabëquë'e San Pedro

Quëquë'e Pedro lu ra shmënë Jesús

¹ Na Pedro, nahia poshtë shtë Jesucristo. Quëquëa'a cartë rë' lu grë ra shmënë Dios naquërelde fuërë lãdzi', ra narrë'tsë zihani partë shtë guë'dchiliu, ra naquërelde ra regiuni shtë Ponto, nu Galacia, nu Capadocia, nu Asia, nu Bitinia. ² Quëquëa'a lu të nagulë Dadë Dios nu bë'në më disponer dizdë guahietë gac të shmënë më; por ni Espíritu Santo gulë lë'ë të parë guëzu'bë diaguë të shti'dzë Jesucristo. Gudili më lë'ë të parë guëzunë më almë shtë të por rënë shtë'në Jesús. Gulë bë'në recibir zihani bendición shtë Dios nu gulë cuedchí ldu'u të.

Dzulëza'a iurë guëabré Jesús de gube'e

³ Rdë'na'a alabar Dios naná Dios nu Dadë shtë Jesucristo lamë shtë hia'a purquë gulë nacúbia'a purquë nalë bëga'a ldu'u më lë'ë hia'a. Iurne' nadápa'a esperansë nadë rialúdi'i por medio de Jesús purquë guashtë më ladi ra tégulë. ⁴ Nu nadápa'a tubi herenci nagutsa'u më lu gube'e; adë rialúdi'in nu adë réac mánc'hëdi'in. Chulë nahin. ⁵ Rialdí ldu'u të shti'dzë Dios; por ni quëhapë më lë'ë të. Por pudërë shtë Dios gac salvar të; por ni dzulezë të tiempë naguëdchini Jesús stubi.

⁶ Na të segurë ra cusë ni; por ni nalë rquitë ldu'u të aunquë por du'pë tiempë rzac zi të lu zihani clasë prëbë ⁷ të parë guëlua'a na verdá fe shtë të. Fe shtë të más lasáquin quë orë naná rdëdë lu gui'i parë gac bë'a mënë nahin legítimë orë. Orë rialúhin perë fe shtë të rialúdi'in. Si talë tsagla'guë tsaldí ldu'u të shti'dzë Dios mientras napë të prëbë, tsasë mënë de quë rialdí ldu'u të de verdá. Iurë guëlua'a pudërë shtë Jesucristo, gunë më honrar lë'ë të; guëne'e më lugar lu gube'e parë lë'ë të. Guëni'i më cusë za'quë

de lë'ë të. Guëdchini më nu grë mënë guená rall lu më.

⁸ Lë'ë të rac shtu'u të Jesucristo aunquë rnádi'i të lu më. Rialdí ldu'u të shti'dzë më iurne' sin adë chu rnádi'i lu më, nu rquitë ldu'u të. Nalë lëgrë na ldu'u të iurë runë të llgabë gapë të cusë chulë lu gube'e, hashtë runë faltë di'dzë parë gac bë'a mieti lla na lëgrë nanapë të. ⁹ Nalë lëgrë nanú la'ni ldu'u të purquë gunë të recibir lo quë naguëne'e Dios. Zni gac purquë rialdí ldu'u të shti'dzë Jesucristo narni'i gac të salvar.

¹⁰ Ra profetë naguquërelde guahietë biadi'dzë rai' antsë lla gac salvar ra mënë. Biadi'dzë rai' shcuendë favurë nagunë Dios parë lë'ë hia'a. Gudili rai' nu guna'bë di'dzë rai' shcuendë lla gac salvára'a. ¹¹ Guc shtu'u rai' niac bë'a rai' pë tiempë u chu na el quë nagunë salvar ra mënë. Lë'ë Espíritu Santo bë'ni' compañí lë'ë rai' parë guëquë'e rai' lla gunë Cristo sufrir. Nu bëquë'e rai' shcuendë lla gunë mënë alabar lë'ë më. ¹² Espíritu Santo bëluá'ai' ra profetë de quë adë quëhúnëdi'i rai' sirvë mizmë lë'ë rai' sino quëhunë rai' sirvë lë'ë hia'a iurë bëquë'e rai' di'dzë rë'. Bëquë'e rai' shcuendë diza'quë, perë adë gac bë'adi'i rai' pë runë cuntienë ra di'dzë. Perë iurne' lë'ë Espíritu Santo bëlua'a mizmë cusë ni lu hia'a por medio el quë nabëlua'a diza'quë lu të con pudërë shtë Espíritu, el quë nabëshe'ldë Dios parë cuezënúhi' lë'ë hia'a. Ra ianglë rac shtu'u rai' tsasë rai' pë runë cuntienë di'dzë ni perë rúnëdi'i rai' gan gac bë'a rai'.

Rac shtu'u Dios guëquërelde'a tubi vidë za'quë

¹³ Por ni, gulë bë'në preparar bien parë gac bë'a të lo quë narac shtu'u më. Gulë bëzu'bë diaguë shti'dzë më. Gulë gapë esperansë de quë gac të salvar iurë gunë më cumplir lo quë naguzublú më la'ni vidë shtë'në të. Gac të salvar iurë guëabré Jesucristo stubi. ¹⁴ Cumë shini obedientë, adë rianáldëdi'i të tëchi deseo mal ziquë bë'në të antsë, tiempë adë bënguë

b'edi'i të lë'e më. ¹⁵ Gulë gubani tubi manërë za'quë sin duldë igual ziquë el quë nagulë lë'e të; na më santu; zni rac shtu'u Dios guëquërdë të sin duldë. ¹⁶ Sagradas Escrituras rni'i: "Gulë gac të mënë santu purquë nahia santu".

¹⁷ Si talë rni'i të Dios na Shtadë të, napë quë guëzu'bë diaguël shti'dzi' guëdubi tiempë mientras quërdë të lu guë'dchiliu. Na më juësi nu gunë më juzguë sin adë gúnëdi'i më favurë parë ni tubi mënë. ¹⁸ Puës gudilli më parë gac të librë, parë adë tsanaldëdi'i të tëchi ra custumbrë nadë rllu'i'di'i, custumbrë nabë'në të recibir de shtadë guëlú të. Gudilli Jesucristo por duldë shtë të, lëdëdi'i con bédchichi u orë narialú ¹⁹ sino gudilli më con rënë shtë më. Na më ziquë tubi lli'li mitu'në nanápëdi'i ni tubi faltë, nilë manchë. Rënë shtë më lasaquin. ²⁰ Bë'në Dios destinar Jesucristo dizdë antsë cueshtë guë'dchiliu të gac më Salvador. Antsë tsalú guë'dchiliu bëlua'alú më lu mënë; bédchini më parë gac salvar të. ²¹ Por lë'e Jesucristo lë'e të rialdí ldu'u të Dios, el quë nabildishtë lë'e Jesús ladi ra tégulë nu bëcue'zë më lë'i' ladë ldi shtë më catë nanú lni nu pudërë. Lugar shtë hunurë guzubë më. Rialdí ldu'u të shti'dzë Dios, por ni quëbezë të dzë naguëquërdë të con lë'e më.

²² Lë'e të bëzu'bë diaguë të diza'quë, por ni bëzunë më ldu'u të parë gac shtu'u të de verdá ra shmënë Jesús. Iurne' gulë guc shtu'u ra shmënë Jesús con guëdubinú ldu'u të. ²³ Hia lë'e të gulë të nacubi; napë të vidë sin fin, lëdëdi'i por ra cusë narialú sino por shti'dzë Dios, di'dzë nanapë pudërë parë guëne'e vidë eternë, nu nunquë adë rialúdi'in.

²⁴ Sagradas Escrituras rni'i:

Grë ra mënë na rall ziquë gui'lli.

Chulë rlua'a guë'e shtë plantë, perë rbidchi gui'lli nu ra guë'e rlaguë lu guiu'u.

Por du'pë tiempë quërdë mënë lu guë'dchiliu; zni na vidë shtë mënë,

²⁵ perë shti'dzë Dios nunquë adë rialúdi'in; napin pudërë parë siempërë.

Mizmë di'dzë ni bini të iurë biadi'dzë na'a lu të.

2

¹ Por ni gulë bësa'në grëtë' clasë cusë mal ziquë llanë, nu bishi, nu engañi. Adë sébidi'i ldu'u të pë shtë sa'l. Adë rni'i'di'i të di'dzë dzabë cuntrë sa'l. ² Mejurë ziquë tubi me'dë naguër ralë, rac shtú'ull gádchill, zni gulë guc shtu'u shti'dzë Dios; nahin ziquë lechë parë ra me'dë. Shti'dzë më nápëdi'in bishi; nahin parë tsaru'bë vidë cubi nanapë të por Espíritu Santo. Por shti'dzë më gapë të salvaciuni ³ purquë nanë të, rdë'e të cuendë favurë nabë'në më parë lë'e të.

Cristo ziquë tubi guë'e nanabani

⁴ Gulë guabi'guë lu Dadë Jesús; na më cumë ziquë tubi guë'e nanabani. Ra nguüu bëquë guia'a rall lë'e më cumë cusë adë rllu'i'di'i, perë Jesús náhi' ziquë tubi guë'e nagulë Dios. Nalë lasaquin. ⁵ Dios quëhuntsá'uhi' tubi grupë mënë nanabani por Espíritu Santo; na të ziquë guë'e shtë iádu'u. Gulë gac të bëshuzi santu të parë gunë të ofrecërë lu Dios oraciuni nu labansë narëuu' ldu'u më. Gunë më recibir ra ofrendë ni por Jesucristo ⁶ purquë naescritë la'ni Sagradas Escrituras:

Gulë guná, na rdchi'ba ziquë tubi guë'e lu guë'dchi Sión;

Guë'e ni na guë'e principal shtë tubi hiu'u ru'bë, tubi guë'e nagudili Dios. Napin llëru'bë valurë.

El quë natsaldí ldu'i shti'dzë më, rtúdi'i lull; gunë më honrar lë'e mënë ni.

⁷ Parë lë'e të naná rialdí ldu'i shti'dzë më, napë më llëru'bë valurë, perë parë ra nadë rialdídi'i ldu'i shti'dzë më, gac cumplir lo quë narni'i Sagradas Escrituras de lë'e rall:

Lë'e guë'e nabëquë guia'a ra narza'a hiu'u, guquin guë'e principal shtë hiu'u.

⁸ Nu rni'i Sagradas Escrituras:

Guërelde mënë guëc guë'e ni; por guë'e ni ldaguë mënë catë nidi'i fin.

Pues lë'e rall rrelde rall por adë gúnëdi'i rall cuendë diza'quë shtë më. Puës parë ni nadestinadë rall.

Na të tubi grupë shtë bëshuzi

⁹ Lë'e të na të mënë nagulë Dios entrë grë mënë; na të tubi grupë shtë bëshuzi parë gunë të sirvë lu Rëy. Na të tubi guë'dchi nabë'në ldai' Dios. Na të mërë shmënë Dios të parë guadi'dzë të grë cusë ru'bë nabë'në Dios. Gulë më lë'e të. Gulú më lë'e të lu nacahi parë tsuté të lu llni parë guënë të lë'e më. ¹⁰ Lë'e të antsë adë nápëdi'i të vidë shtë Dios perë iurne' sí, na të shmënë Dios. Antsë ni tubi adë chu bëgá'adi'i ldu'u lë'e të perë iurne' Dios bëga'a ldú'i' lë'e të.

Gulë guquërelde parë Dios

¹¹ Lë'e të amigu narac shtua'a, na të mënë ziquë mënë zitu parë guë'dchiliu rë'; na të më zitu entrë los de más mënë. Runa ruëguë lu të, adë gúnëdi'i të cumplir ra deseo mal nananú la'ni ldu'u të purquë na rahin ziquë enemigu narshini ldu'u të. ¹² Gulë gapë buen conductë entrë ra naná guënëdi'i Dios të parë guëdë'e rall cuendë na të shmënë Dios. Aunquë iurne' rni'i rall cuntrë lë'e të cumë si fuërë na të narguini mënë, perë guená rall cusë za'quë naquëhunë të nu guëdë'e rall cuendë, nu guëni'i rall dushquilli Dios, purquë iurní guëabré ldu'u rall con Dios, nu guëdë'e Dios vidë eternë parë lë'e rall.

¹³ Gulë bëzu'bë diaguë ordë shtë gubiernë nu grë ra narnibë'a purquë na të shmënë Jesús. Gulë bëzu'bë diaguë di'dzë shtë rëy, el quë narnibë'a más; ¹⁴ nu gulë bëzu'bë diaguë shti'dzë gubiernë nabëshe'ldë rëy ni. Bëshe'ldë rëy rumanë lë'e rall parë gunë rall honrar el quë naquëhunë bien nu gunë rall cashtigu el quë narunë mal. ¹⁵ Puës Dios rac shtú'ui' de quë lë'e të gunë të bien të parë guëta'u të rua' mënë nanëdi'i gac bë'a mudë narac

shtu'u Dios guëquërelde rall. Rni'i rall cusë tuntë cuntrë lë'e të.

¹⁶ Gulë cue cumë ziquë nguii naná librë, perë adë rúnëdi'i të usar libertá narne'e Dios ziquë tubi prëtëstë parë gúnël duldë. Más bien gulë cue cumë ziquë tubi muzë shtë Dios. ¹⁷ Gulë bédë'e rëspëti parë grë mënë. Gulë guc shtu'u grë ra shmënë Jesús. Gulë bë'në rëspëti Dios nu gulë bë'në rëspëti lë'e narnibë'a más lu guë'dchiliu.

Guzac zi Jesús

¹⁸ Grë të nanapë lamë, gulë gapë rëspëti lu shlámël nu gulë bëzu'bë diaguë shti'dzë rai'; lëdë niá'asëdi'i lu lamë za'quë u lu ra narga'a ldu'i sáhi', sino también gulë bëzu'bë diaguë shti'dzë ra lamë mal narunë nalaa'dchi. ¹⁹ Rëuu' ldu'u Dios con nguii naná pacënci iurë rzunalde mënë lë'ëll sin causë. ²⁰ Perë si talë quëhúnël mal, por ni quëlda'a mënë hiaguë guëquël nu nal cunformë con cashtigu ni, perë çpë cusë za'quë quëhúnël? En cambi, si quëhúnël bien nu rzac zi mënë lë'ël, si talë rua'a ldú'ul lu cusë ni nu nápël pacënci, ni sí rëuu' ldu'u Dios. ²¹ Puës guna'bë Dios lë'e të parë tsagla'guë të rëglë ni. Jesucristo guzac zíhi' por lë'e të. Sufrimientë shtëhi' na ziquë muestrë të gunë të ziquë bë'në më. ²² Lë'e më ni adë bë'nëdi'i' duldë nu nilë jamás adë guluguëdi'i më. ²³ Iurë lë'e ra mënë gurushtiá rall guëc më, adë bëquëbidi'i më con galrushtiá. Iurë bëzac zi mënë lë'i', adë bédchigrë dí'dzëdi'i' lu mënë sino guna'bë më lu Dios parë gunë Dios juzguë lë'e rall za'quë za'quë. ²⁴ Mizmë Jesucristo bia'a më grë ra duldë shtë hia'a iurë bë'në më sufrir lu cruz të parë gáca'a ziquë tubi naguti; hia adë chu gúnëdi'i duldë parë guëbánia'a tubi vidë za'quë delantë lu më. Lë'e më guc më ridë të parë lë'e të guëac të maldá narunë të. ²⁵ Antsë lë'e të guzú të ziquë lli'li naguniti, perë iurne' bëabré ldu'u të con Jesucristo. Lë'e më canihapë më lë'e të ziquë vëquërë nu

na më el quë nacanihapë ldu'u të, të parë adë guënitidi'i të jamás.

3

Cunseju parë ra nabëtsë'a

¹ Ziquë ra muzë napë quë gunë rall cumplir, también lë'ë të tse'lë ra nguiu, gulë bëzu'bë diaguë shti'dzë tsé'lël, purquë si talë adë rialdidi'i ldu'u tsé'lël diza'quë, iurë guënull conductë shtënë, tsaldí ldú'ull shti'dzë më sin ni tubi di'dzë naru-adí'dzël lúhi'. ² Zni gaquin purquë guená rall quërelde të bien; guená rall napë të rëspëti lu Dios nu guená rall napë të vidë limpi. ³ Adornë shtënë të gáquëdi'in cusë fuërë ziquë narzë'ë ra begu u ziquë ra shnezë cu'u, ziquë orë u lari za'quë. ⁴ Sino adornë shtënë të gaquin la'ni ldu'u të catë adë chu rnádi'i luhin, adornë nadë rialúdi'i. Gac të mënë nadu'u nu naza'quë con pacënci con grë mënë. Zni rëuu' ldu'u Dios guëquërelde të. ⁵ Tiempë guahietë ra na'a santu nagualdí ldu'i shti'dzë Dios, na rai' mënë nadu'u nu bënë rai' rëspëti tse'lë rai'. Chulë gac vidë shtë rai'. ⁶ Por ejemplë, Sara bëzu'bë diágui' shti'dzë Abraham nu guni'i Sara lu tsé'li': "Dadë shtëna". Iurne' na të ziquë shini Sara si talë quërelde të bien, si talë adë rdzëbëdi'i të lu narunë cuntrë lë'ël.

⁷ Nu zac lë'ë të tse'lë na'a, gulë gac mënë za'quë; gulë bënë honrar tsé'lël. Gulë bënë rëspëti lu tsé'lël purquë ra na'a nápëdi'i rall fuersë ziquë ra nguiu, perë napë rall vidë eternë juntë con lë'ë të por tubi favurë nabënë Dios parë grë të. Gulë bënë cumplir di'dzë rë' parë guëdë'ë Dios grë cusë narna'bë të lu më. Súdi'i ni tubi cusë ziquë storbë parë oraciuni shtë të.

Quëhúnë bien perë rzac zi mënë lë'ël

⁸ Por fin, gulë gac unidë con tubsë llgabë. Gulë bëga'a ldú'ul sa'l. Gulë gac shtu'u sa'l naná shmënë Dios. Gulë gac nadu'u nu gulë bënë tratë sa'l con rëspëti. ⁹ Adë quíllidi'i të sa'l con mal aunquë rúnëll cuntrë lë'ël.

Adë gushtiádi'il guëc sa'l aunquë rni'i guídzëll cuntrë lë'ël. Al contrari, gulë guna'bë lu Dios por contrari shtënëll të gunë ldai' më sa'l. Gulë më lë'ë të parë gunë të cumplir ra cusë rë'. Zni gunë të recibir bendición shtë më ¹⁰ purquë naescritë:

El quë narac shtu'u guëbánil bien nu rac shtú'ull guëquitë ldú'ull, napë quë gápëll cuidadë lo quë narní'ill, adë guësiguëdi'ill sa'll con di'dzë.

¹¹ Runë tucarë guësá'nëll cusë mal nu gúnëll bien; napë quë quíllil nezë catë rbedchí ldú'ull, nu tsaglá'guëll shnezë më.

¹² Lë'ë Dadë canihapë më ra më za'quë nu rquë diaguë më oraciuni shtë rai' iurë rna'bë nguiu ni lu më.

Perë lë'ë më runë më cuntrë ra narunë mal.

¹³ ¿Chu napë pudërë parë gúnëll dañi lë'ë të si talë quëhunë të bien?

¹⁴ Perë si talë rzac zi të purquë rianaldë të tēchi cusë za'quë, dichusë na të. Adë rdzëbëdi'il lu mënë nu adë riádi'i ldu'u të ¹⁵ sino gulë bëzu'bë diaguë di'dzë shtë Cristo guëdubi tiempë. Na më lamë shtë të. Nu gulë gac preparadë cualquier iurë parë guëquebi të lu ra mënë pëzielú nal shmënë Jesús. Si talë guëna'bë di'dzë rall lul, hia nanëll lla gúnëll parë defender lë'ël. Nadë más napë quë guëni'inul lë'ë rall con galnadu'u nu rëspëti. ¹⁶ Gulë guëquërelde bien sin ni tubi duldë të parë iurë ra contrari quëgni'i didzabë cuntrë lë'ë të, guëtú lu rall purquë nádi'in verdá. ¹⁷ Si talë guëdë'ë më sí sac zi të, mejurë gunë të sufrir por cusë za'quë, lédëdi'i por mal.

¹⁸ Gulë bënë llgabë; Cristo guti tubsë vultë por ra pecadurë; jamás gátidi'i më stubi. Tubldí na shcuendë më lu Dios perë guti më shlugar ra nanapë duldë parë gue'dënú më lë'ë hia'a lu Dios. Guti më en cuantë cuerpë shtëhi', perë guashtëhi' ladi ra tēgulë por pudërë shtë Espíritu. ¹⁹ Tiempë ni guadi'dzë më lu ra espíritu shtë tēgulë lugar catë napë

Dios lë'ë rai' ziquë prësi. ²⁰ Mënë ni naguquërdë tiempë shtë Noé, adë bëzu'bë diáguëdi'i rall shti'dzë Dios. Pues adë bëshé'ldëdi'i Dios juici lueguë sino con pacënci quëbezë më hashtë guctsa'u barcu ru'bë. Por barcu ni bëldasë mëne, u sea shunë mëne, guc salvar lu juici shtë nisë. ²¹ Manërë ni iurë bëriubë nisë të, guni'i të lu sa' të de quë nasalvar të. Galëriubë nisë nádi'i ziquë bañi parë cuerpë shtë të sino nahin sëni de quë nanël bëzunë Dios ldú'ul, de quë limpi na ldú'ul purquë Jesucristo guashtëhi' ladi ra tégulë. ²² Iurne' cuezë Jesucristo gube'e ladë ldi shtë Dios. Cagnibë'a më. Grë ra ianglë nu autoridá nu grë ra narnibë'a stubi lugar, rzu'bë diaguë rai' shti'dzë më.

4

Gulë bë'në sirvë Dios según llni nabëne'e më

¹ Por ni, ziquë Jesucristo bë'ni' sufrir shcuerpë më, gulë gac dispuestë gunë të sufrir. El quë naguzac zi shcuérpi', adë rianáldëdi'ill tëchi duldë. ² Rac shtú'ull guëbánill según voluntá shtë Dios mientras quërdëll lu gué'dchiliu. Hia nëdi'ill gúnëll cumplir deseo mal nananú la'ni ldú'ull. ³ Tiempë nagudëdë, guquërdë të vidë mal; bë'në të lo quë narquitë ldu'u ra mëne nanadë guënëdi'i Dios. Gubani të lu vici; bë'në të cumplir deseo mal: guzuu'dchi të; gudáu sha'të të lu mellë nu bii' të zili vini. Guanaldë të tëchi dioses falsë nanapë mëne, mëne naquërdë sin lëy za'quë nu sin rëglë. ⁴ Perë iurne' lë'ë rall rdzëguëë' ldu'u rall de quë lë'ë të adë rúnëdi'i të compaño lë'ë rall lu ra cusë mal ziquë antsë. Nu rni'i rall di'dzë dzabë cuntrë lë'ë të. ⁵ Perë segurë napë quë guëtë'dë rall cuendë lu Dios; gunë më juzguë grë mëne. Gunë më juzguë ra nanabani nu también grë ra tégulë. ⁶ Lë'ë ra tégulë hia bini rai' diza'quë. Guc rai' juzguë ziquë mëne; guti rai'. Bini rai' diza'quë të parë si talë tsaldí ldu'u rai' shti'dzë më, guëbani rai'

ziquë Dios. Espíritu Santo guëne'e vidë eternë parë lë'ë rai'.

⁷ Hia ze'dë bi'guë nasesë fin shtë grë cusë. Por ni gulë bë'në llgabë tubldí të gúnëdi'ill duldë. Adë riádi'i ldú'ul sino gulë guna'bë lu Dios. ⁸ Subrë todë gulë gapë llëru'bë amor parë sa'l purquë si talë rac shtú'ul sa'l, iurní quëhúnël perdunë lë'ëll zihani vueltë. ⁹ Gulë bë'në recibir lídchil chu stubi ra bëchi sa'l naze'dë lídchil sin quë adë riasháquëdi'i ldú'ul. ¹⁰ Cualquier don nabëzëlaa'dchi Espíritu Santo parë lë'ëll, gulë bë'në sirvë lu ra sa' të con llni ni ziquë mëne naquëhunë cumplir lo quë narac shtu'u Dios. Gulë bëzëlaa'dchi lo quë nabë'nël recibir parë bien shtë sa'l. Gulë bë'në usar llni shtë Espíritu Santo nabëne'e Dios të parë tsaru'bë sa'l. Iurní gac të muzë za'quë shtë Dios. ¹¹ Si talë chu rac ruadi'dzë ziquë mësë, napë quë guadí'dzëll shti'dzë më por pudërë shtë më. El quë narunë sirvë sa'll, napë quë gúnëll sirvë por pudërë narne'e më. Zni gunë mëne alabar Dios por medio lë'ë Dadë Jesucristo. Cha guëdë'ë hia'a labansë lu më. llëru'bë na pudërë shtë më. Guëribë'a më parë siempre. Amén.

Ra shmënë Jesús rzac zi rall

¹² Lë'ë të narac shtua'a, adë rdzëguëë'di'i ldu'u të iurë ra prëbë ze'dë. Na prëbë ziquë be'lë narru'u lu gui'i, perë adë rdzëguëë'di'i ldu'u të. Adë rúnëdi'ill llgabë sulë lë'ëll rúnël sufrir lu prëbë. ¹³ Mejurë gulë bëquitë ldu'u të purquë quëhunë të sufrir mizmë manërë cumë bë'në Cristo sufrir. Gulë gua'a ldu'u të parë gapë të lëgrë la'ni ldú'ul, nu gulë bëquitë ldu'u të iurë guëdchini më stubi con pudërë nu llni. ¹⁴ Si talë rushtiá mëne lu të purquë na të shmënë Jesucristo, dichusë na të. Espíritu shtë Dios cuezënúhi' lë'ë të. ¹⁵ Mënë runë sufrir purquë rguini rall sa' rall u rbaa'në rall, u runë rall mal u riutë rall asuntë nadë rlluí'idi'i, u na rall nadishi'bi; perë adë rúnëdi'i të ra cusë ni parë adë guëdchínidi'i cashtigu guëc të

nu gúnëll sufrir. ¹⁶ Mejurë na si rzac zil purquë rianáldël enseñansë shtë Jesús; adë rtúdi'i lul iurní sino gulë bédë'ë graci lu Dios purquë nal shmënë më.

¹⁷ Hia bëga'a iurë sublú juici shtë Dios con mizmë shmënë më. Si talë juici ni guëzublú con lë'ë hia'a ¿lla gac fin shtë ra naná rzu'bë diáguëdi'i diza'quë shtë më? ¹⁸ Ra nguiu narunë cumprir shti'dzë më, runë rall llëru'bë fuersë parë gac salvar rall; ¿pë gac con ra nanápëdi'i rëspëti parë cusë santu nu rianaldë rall tëchi cusë mal? ¹⁹ Por ni, el quë narzac zi purquë nahin voluntá shtë Dios, napë quë tsagla'guë gúnëll bien nu tsagla'guë tsaldí ldú'ull gac salvárëll por pudërë shtë el quë nabëntsa'u nguiu. Siemprë gunë më cumprir shti'dzi'.

5

Cunseju parë ra narialdí ldu'i Jesús

¹ Quëdë'ëhia cunseju parë ra më guani'si naná cabësë shtë shmënë Jesús. Tambiën na nahia më guani'si nu nahia testigu de quë Cristo bë'ni' sufrir. Guna recibir juntë con lë'ë të iurë guëlua'a pudërë nu llni shtë më. ² Gulë gupë ra shmënë Jesús ziquë tubi vëquërë; quëhápëll ra lli'li purquë zni rac shtu'u Dios. Gulë bë'nin voluntariamente, lëdëdi'i purquë cagnibë'ahia lë'ë të. Bë'në compa'ni lë'ë rai' con guëdubinú ldú'ul, lëdëdi'i purquë rbezë të gunë të recibir dumí. ³ Gulë gupë ra shmënë Dios tubi manërë nadu'u, lëdëdi'i ziquë lamë narunë nalaa'dchi lu ra muzë. Gulë gac ejemplë za'quë lu rai'. ⁴ Iurë Jesús, el quë nanapë pudërë parë quëhapë ra lli'li, guëlua'alúhi' lu hia'a stubi, lë'ë të gunë të recibir tubi premi, tubi coronë narabtsë'ë nanadë rialúdi'i.

⁵ Nu zac lë'ë të nanapë menos edá, gulë bëzu'bë diaguë di'dzë shtë ra më guani'si. Grë të, gulë gac më nadu'u lu sa'l purquë naescritë:

Dios rzu më lu grë ra narunë naru'bë. Runë më compa'ni grëtë' ra naná nadu'u.

⁶ Gulë gac mënë nadu'u delantë lu Dios pudëruse. Gulë bédë'ë sí të guëribë'a më lë'ë të; iurní gunë më honrar lë'ë të iurë rga'a tiempë.

⁷ Gulë bédë'ë grë galriá ldu'u guëca'a më purquë nalë rac shtu'u më lë'ël; quëhapë më lë'ël.

⁸ Gulë cue nasini nu gulë gapë cuidadë. Enemigu shtë të na mëdzabë Satanás; canzëll ziquë tubi león narzubá. Rguílill mënë parë ldaguë rall lu pudërë shtënëll të tsaldí ldu'u rall shti'dzë mëdzabë. ⁹ Gulë sutipë lu mëdzabë; gulë gac firmë lu shnezë Dios. Gulë bédë'ë cuendë de quë grëtë' sa' të naná shmënë Jesús guëdubi partë shtë guë'dchiliu, quëgzac zi rai' mizmë manërë quë lë'ë të. ¹⁰ Despuësë de quëgzac zi të por du'pë tiempë, Dios el quë narne'e zihani favurë nu bendición, el quë naguna'bë lë'ë të parë gapë të vidë sin fin juntë con Cristo, gunë më të gac të firmë lu shnézi', nu gunë më parë cuedchí ldu'u të, nu guëne'e më fuersë parë lë'ë të. Mizmë Dios ni guna'bë më lë'ë hia'a parë tsuté hia'a lu llni catë quërelde më. Bë'në mëhin purquë unidë na hia'a con Cristo. ¹¹ Cha guëdë'na'a alabar lë'ë më. Amén.

Rialú cartë rë' con tubi saludë

¹² Silvano tubi bëcha'a, quëquë'ëll cartë rë' por na. Lluá'ahia Silvano quëhúnëll cumprir voluntá shtë Dios. Cartë rë' nadu'pin perë la'nin bënehia cunseju. Quëhuna testificar grë ra favurë nu bendición nabë'në të recibir de Dios, rlua'a de quë nezë za'quë naguna'zi të nahin verdá.

¹³ Ra grupë shtë shmënë Jesús naquërelde Babilonia, ra nagulé Dios ziquë gulë më lë'ë të, quëgshe'ldë rai' saludë. Nu zac Marcos, shinia, quëgshé'ldëll saludë parë lë'ë të. ¹⁴ Gulë bë'në saludar ra sa' të con tubi saludë shtë amor.

Gulë cuedchí ldu'u të, lë'ë të naná unidë con Jesucristo. Amén.

Segundë cartë nabëquë'ë San Pedro

Quëquë'ë Pedro lu ra shmënë Dios

¹ Na Simón Pedro, nahia tubi muzë nu poshtë shtë Jesucristo. Quëquëa'a cartë rë' lu të narialdí ldu'i shti'dzë Dios. Por tubi favurë shtë Dios naná justë nu por Jesucristo, Salvador shtë hia'a, bë'në të recibir mizmë fe nadapë na'a. Chulë quërelde të por shti'dzë më igual ziquë lë'e na'a. ² Gulë bë'në recibir zihani favurë shtë Dios nu gulë cuedchí ldu'u të mientras tsagla'guë runguë bë'a të lë'e Dadë Dios nu Jesús Shláma'a.

Ra shmënë Jesús verdadërë

³ Bëne'e Dios grëtë' bendición parë gápa'a tubi vidë za'quë delantë lu më, tubi vidë naná de acuerdë con voluntá shtë më. Nadápa'a bendición ni purquë runguë bë'a hia'a el quë nagulë lë'e hia'a según pudërë nu milagrë ru'bë shtë më. ⁴ Por tubi favurë shtë më, bëne'e më diza'quë nalasac. Bë'në më prometer zihani cusë ru'bë. Por mizmë di'dzë ni nadápa'a vidë shtë Dios. Guc salvára'a. Hia adë quërelde'núdi'ia'a cusë mal ziquë deseo mal nananú la'ni ldu'u mieti por galërzebi ldu'u mënë. ⁵ Napë të bendición nabë'në më prometer, rialdí ldu'u të shti'dzë më; iurní runë tucarë guëquërelde të ziquë gubani Jesús, lu buen conductë gulë gac mënë nasini guëqui'. ⁶ Despuësë de ni, adë rdë'edi'il sí parë deseo mal nananú la'ni ldú'ul. Hia despuësë de ni, gulë gac më pacënci; lu pacënci gulë gapë rëspëti parë Dios, ⁷ Nu lu rëspëti parë Dios, gulë gapë cariñi parë ra shmënë Jesús nu gulë gapë llëru'bë amor parë grë mënë, hashtë ra narná tushë lul. Grë ndë'ë gulë bë'në cumplir con guëdubinú ldú'ul.

⁸ Si talë tsagla'guë guëquërelde të de acuerdë con cunseju rë', hiadë gáquëdi'i të nabëchi sino másru'u gunë të cumplir shchi'ni Dios. Másru'u

gápël tubi vidë za'quë ziquë tubi higuë nardë'ë zihani nashi. Iurní guená mënë másru'u runguë bë'a të Jesucristo Shláma'a. ⁹ Perë el quë nadë rianáldëdi'i tēchi ra cusë rë', adë riasëdi'ill. Nall ziquë ciegu. Bëa'ldë ldú'ull de quë bëzunë më almë shtënell de grë duldë nabë'nëll antsë. ¹⁰ Por ni rnia'a lu të, bëchi, gulë bë'në segurë de quë Dios gulë më lë'ël, de quë guna'bë më lë'ël parë gáquël shmënë më. El quë narunë cumplir ra cusë nagunia'a la'ni cartë rë', jamás adë gáquëll bajo ordë shtë duldë ¹¹ nu tsutëll con lëgrë catë rnibë'a Dios ziquë Rëy parë siemprë. Jesucristo Shláma'a gúni' recibir lë'ël parë cuezënul lë'i'.

¹² Por ni tsagla'guë rnia'a lu të grë cusë rë' aunquë hia nanë të, nu na të firmë lu verdá nanapë të. ¹³ Lluá'ahia naza'quë guënehia cunseju parë lë'e të mientras nabania të parë adë guëa'ldëdi'i ldu'u të enseñansë rë'. ¹⁴ Dadë shtë hia'a, Jesucristo, bëlua'a më na de quë mërë gatia. ¹⁵ Por ni gapa cuidadë të parë rac guëagná ldu'u të enseñansë rë' cualquier iurë despuësë gatia.

Pedro gunáhi' pudërë shtë Cristo

¹⁶ Adë guanáldëdi'i na'a tēchi ra cuendë narni'i mënë sulë por llgabë nadë rllu'idi'i shtë rall. Bëlua'a na'a verdá lu të lla bédchini Jesucristo con pudërë. Na na'a testigu napë më pudërë parë guënbë'a më ziquë rëy. Con prupi slu na'a guná na'a pudërë nu llni shtë më. ¹⁷ Guná na'a iurë lë'e Dios Shtáda'a bédë'ë më hunurë nu pudërë parë shini më Jesús, nu bédchini tubi bë dizdë gube'e catë rabtsë'ë llni. Ni tubi nápëdi'i di'dzë parë guëni'ill lla na lugar ni. Lë'ë bë guni'i: "Ndë'ë na shinia narac shtua'a; nalë rquitë ldua'a lë'i'". ¹⁸ Lë'ë na'a bini na'a bë nabédchini dizdë gube'e purquë dzulezënú na'a lë'ë Jesús guëc dani catë Dios santu biadí'dzi'.

¹⁹ Perë ra di'dzë nabëquë'ë muzë shtë Dios guahietë parë lë'e hia'a, más segurë nahin quë testimonio

shtëna; nu quëhunë të bien si talë rdë'ë të cuendë lo quë narni'i di'dzë ni ziquë rdë'ë të cuendë tubi llni narzianí lu nacahi. Gulë bédë'ë cuendë hashtë rdzë guëdchini, hashtë guëdchini llni shtë më nu tsasë të ra di'dzë rë'. ²⁰ Primërë gulë bédë'ë cuendë de quë grë ra di'dzë naná bëquë'ë muzë shtë Dios, escritë nahin la'ni Sagradas Escrituras, perë ni tubi chu tsasë pë runë cuntienë di'dzë ni, sulë por Espíritu Santo tsasël pë runë cuntienin, lédëdi'i por llni nanápël. ²¹ Purquë ni tubi muzë shtë Dios biadí'dzëdi'i' shti'dzë Dios por mizme voluntá shtë muzë ni, sino biadí'dzi' por pudërë shtë Epíritu Santo naná quëgsë lë'ë rai'.

2

Ra mësë bishi (Judas 4-13)

¹ Guahietë nanú profetë bishi ladi ra mënë israelitë. Zni zac guëdchini ra mësë falsë entrë lë'ë të. Guëlua'a rall lga'chi enseñansë falsë nardë'ë fin parë fe shtë mënë, hashtë gunë rall negar Jesús, de quë gúti' parë gac salvára'a. Zni cagna'bë rall cashtigu guëc rall; nasesë gac condenar rall. ² Zihani mënë tsañaldë tëchi vidë mal shtë mësë ni. Guëni'i' rall nezë za'quë shtë Dios nahin bishi. ³ Rzebi ldu'u rall dumí; quëgsiguë rall lë'ë të con enseñansë falsë, sulë parë guëdë'ë të dumí ca'a rall. Dizdë tiempë guahietë guni'i' më gac cashtigu rall, gac condenar rall; nasesë guëdchini juici shtë Dios guëc rall.

⁴ Dios adë bënëdi'i' perdunë ra ianglë nabënë duldë guahietë sino quë bëtia'a më lë'ë rai' la'ni gabildi. Bësë'au lë'ë rai' lu nacahi parë cuezë rai' dzë shtë juici. ⁵ Nu zac bënëdi'i' Dios perdunë guë'dchiliu tiempë shtë Noé, sino quë bëshe'ldë më tubi juici shtë nisë subrë guëc ra mënë mal; perë bënë më salvar Noé con gadchi shfamíli'. Noé gúqui' muzë shtë Dios naguadi'dzë shti'dzë më lu ra mënë. ⁶ Nu Dios bënëni' condenar; bëzalú më ra guë'dchi Sodoma nu

Gomorra. Bëshe'ldë më gui'i' hashtë bëac dë ra guë'dchi të parë grë ra mënë mal naze'dë despuësë, guëná rall nu guëdë'ë rall cuendë nadzë'bë na juici shtë Dios. ⁷ Perë bënë më salvar Lot, tubi nguiu za'quë nu nalë riashac ldú'i' iurë gunáhi' vidë dzabë shtë mënë mal. ⁸ Lot nguiu za'quë lu Dios, guquërdëll entrë ra mënë mal; nalë guá ldú'ull iurë gunáhi' maldá nabënë mënë. Bíni' pë guni'i' rall lu sa' rall. Dzë la gue'lë guzac zi ldú'i' purquë guquërdë mënë sin ni tubi rëglë. ⁹ Dadë Dios nápi' pudërë të gapë më ra mënë za'quë lu grë cusë mal të ldáguëdi'i' mënë lu duldë; nu napë më pudërë cutsa'u më mënë mal parë tsa rall lu cashtigu shtë juici.

¹⁰ Gunë Dios cashtigu grë mënë mal, ra narianaldë tëchi deseo mal, cumë ziquë ra naquërdë ziquë mbecu, nu gunë më cashtigu grë ra nanëdi'i' guëzu'bë diaguë shti'dzë el quë narnibë'a. Mënë ni fier na rall nu adë rdzëbëdi'i' rall lu Dios; rni'i' rall cuntrë el quë nanapë más pudërë quë lë'ë rall. ¹¹ Perë ra ianglë nanapë más fuersë nu pudërë quë ra nguiu ni, adë nápëdi'i' rai' valurë guëdchi'bë rai' demandë cuntrë ra narnibë'a. Napë ra ianglë rëspëti lu Dios.

¹² Ra hiembrë rë' na rall ziquë ra më nardë'ëdi'i' cuendë. Quëhunë rall cumplir mal deseo nananú la'ni ldu'u rall. Destinadë na rall parë galguti. Mënë ni runë rall burnë ra cusë nadë riasëdi'i' rall, perë guënití rall con grë mal deseo nanapë rall. ¹³ Gunë rall sufrir mizme manërë cumë bënë mënë sufrir por causë shtë rall. Rquitë ldu'u rall grë ra dzë tsagla'guë rall tëchi cusë mal. Na rall ziquë manchë fier lu lari; rquitë ldu'u rall por deseo mal nananú la'ni ldu'u rall. Rsignuë rall mënë mientras raunú rall lë'ë të lidchi të.

¹⁴ Rzebi ldu'u rall ra na'a mal; adë rdzáguëdi'i' rall quëhunë rall duldë. Rsignuë rall ra nanádi'i' firmë lu shnezë Dios con bishi. Bënë rall gan zihani dumí tantë rzebi ldu'u rall dumí. Na condenadë rall. ¹⁵ Bënití rall purquë

bëru'u rall nezë za'quë shtë Dios. Guagla'guë rall mizmë duldë nabë'në Balaam, shini Beor. Balaam guc shtú'ull gúnëll gan dumí por maldá. ¹⁶ Perë tubi burrë gu'pë, guni'i ma guëc Balaam por duldë naquëhunë Balaam. Guni'i ma ziquë rni'i tubi mënë nu bëtë'e ma fin galëtuntë shtë profetë ni.

¹⁷ Ra nguiu rë' na rall ziquë tubi guërzú nanápëdi'i nisë, nu ziquë shcahi narua'a mbë. Na condenadë rall parë tsa rall lu más nacahi catë guëquërdë rall parë siemprë. ¹⁸ Rni'i nadchini rall. Con di'dzë nadë rllu'idi'i rsini rall sa' rall lu duldë. Rni'i rall napë mieti permisi gunë mieti duldë; zni rsiguë rall mënë nanapë du'pë tiempë dizdë bëru'u rall lu enseñansë falsë. ¹⁹ Quëhunë rall prometer libertá por enseñansë shtë rall, perë mizmë lë'e rall na rall bajo ordë shtë mëdzabë purquë cadë nguiu na ziquë esclavë shtë cusë narnibë'a lë'e nguiu. ²⁰ Parë ra mënë nabënguë bë'a Dadë Jesús; hia bëru'u rall nezë mal catë rzë mënë shtë guë'dchiliu, si talë guëabré nguiu lu cusë mal; si talë guëazë guetë nguiu nezë shtë Jesucristo Salvador shtë hia'a, fin shtë nguiu ni na peor quë antsë. ²¹ Mejurë parë nguiu ni adë nianëdi'ill nezë za'quë shtë Dios quë despuësë tsutëll nezë ni, adë tsaglá'guëdi'ill tēchi mandadë nabëdë'na'a recibir de Dios santu. ²² Nahin ziquë narni'i tubi dichë; verdá na di'dzë ni: "Lë'e mbecu bëabré dchibë shtë ma ldu'u ma; nu lë'e guchi nagualú guzë, bëabré guaguezë ma la'ni benë stubi".

3

Guëabré Jesús stubi

¹ Lë'e të narac shtua'a, ndë'e na segundë vësë quëquëa'a lu të. Guërupë cartë gunia'a lu të cusë de quë hia nanë të. Rac shtua'a adë guëá'ldëdi'i ldu'u të ra enseñansë sino gapë tēhin la'ni ldu'u të. ² Gulë bësëagná ldu'u të ra di'dzë naguni'i ra muzë santu shtë Dios guahietë, nu gulë bësëagná

ldu'u të mandamientë shtë Dadë Jesucristo, Salvador shtë hia'a. Gulë bësëagná ldu'u të di'dzë shtënë më naguni'i na'a lu të. Na na'a poshtë shtë më.

³ Primërë puntë nanë hia'a de quë la'ni lúltimë dzë guëdchini mënë nagunë burnë ra cusë sagradë; guëbani rall según deseo mal nananú la'ni ldu'u rall. ⁴ Guëna'bë di'dzë rall: "¿Pë fin napë promësë shtë Cristo de quë guëabré më stubi? purquë dizdë guti ra shtadë guelú hia'a, grë cusë riagla'guë igual cumë dizdë bëcue'shtë Dios guë'dchiliu". ⁵ Adë rac shtú'udi'i rall gac bë'a rall de quë nanú gube'e nu guë'dchiliu dizdë tiempë guahietë. Bëntsa'u mëhin por shti'dzë më, nu por mandadë shtë më gulú më guë'dchiliu la'ni nisë nu nanú nisë alreduerë guiu'u. ⁶ Lë'e guë'dchiliu dzë ni gualú. Grë guiu'u në'azë la'ni nisë. ⁷ Perë gube'e nu guë'dchiliu nananú iurne', na destinadë parë cashtigu shtë gui'i por mizmë mandadë shtë Dios. Lë'e gui'i guëza'i guë'dchiliu dzë shtë juici. Guëza'in con grë ra mënë mal. Tsalú grëtë' rall.

⁸ Bëchi narac shtua'a, adë réá'ldëdi'i ldu'u të de quë parë Dadë Dios tubi dzë na ziquë tubi mili izë, nu tubi mili izë na ziquë tubi dzë. ⁹ Dadë Dios quëac ldë'di'i parë gúni' cumprir shti'dzë më ziquë runë llgabë bëldá mënë, sino quë Dios napë më pacënci parë lë'e hia'a. Adë rac shtú'udi'i më tsagnítia'a, ni tubi de lë'e hia'a, sino rac shtu'u më grë ra nguiu guëabré ldu'u rall con lë'e më nu gunë nadzë'e rall mudë nanabani rall.

¹⁰ Dzë naguëabré Dadë Jesús, guëdchíni' ziquë rdchini tubi nguba'në gue'lë, iurë adë nádi'il segurël. Iurní lë'e gube'e tsalú con tubi ruidë dushë. Grëtë' ra cusë narná hia'a lu gube'e tsalú rahin con gui'i, nu guë'dchiliu tsequi lu gui'i con grë lo quë nananú luhin.

¹¹ Nanë të grëtë' ndë'e napë quë gac cumprir; tsaluhin; por ni rqu'i'ni gac të më santu, mënë naquëhunë

cumplir shti'dzë më. ¹² Mientras cuezë të dzë naguëdchini më stubi, gulë bë'në cumplir voluntá shtë Dios të guëdchini më lueguë. Dzë ni gube'e tsalú; tsaluhin con gui'i juntë con cusë nananú lu gube'e tsequi; gac cambin lu be'lë. ¹³ Perë lë'ë hia'a dzuléza'a gube'e cubi nu tubi guë'dchiliu cubi naná bë'në Dios prometer dizdë antsë. Lugar ni guëquérélda'a; ndë nanú purë cusë za'quë; grëhin gac justë.

¹⁴ Por ni lë'ë të narac shtua'a, mientras quëbezë të grë ra cusë rë', gulë gapë mizmë lë'ë të parë guëdzëlë më lë'ë të sin ni tubi faltë, sin ni tubi cusë mal. ¹⁵ Gulë bédë'ë cuendë de quë pacënci nanapë Shláma'a, runin parë gac salvar mënë. Zni también bëquë'ë Pablo, bëcha'a, el quë narac shtu'u hia'a lë'i'. Bëquë'ëi' mizmë di'dzë ni lu të según llni nabëdë'ë Dios guëqui'. ¹⁶ La'ni grë ra cartë nabëquë'ë Pablo, nanú partë naganë parë riasë hia'a. Nanú mënë nadë rac bé'adi'i nu adë nádi'i rall firmë lu shnezë ra Sagradas Escrituras. Caglú rall guëc shti'dzë Dios. Zni rlua'a rall grë ra Sagradas Escrituras. Tsalú rall por lo quë naquëhunë rall.

¹⁷ Por ni lë'ë të narac shtua'a, hia quë nanë të grë ra cusë rë', gulë gupë mizmë lë'ë të. Adë tsaldídi'i ldu'u të bishi shtë mënë nadë rzu'bë diáguëdi'i shti'dzë Dios; adë rdé'ëdi'i të sí tsanaldë të tëchi rall nu guëazë guetë të shnezë Dios. ¹⁸ Mejurë gulë bësë'dë di'dzë shtë Dadë Jesucristo Salvador shtë hia'a, nu gulë bë'në recibir más favurë shtë më. Cha guëdé'na'a alabar lë'ë më iurne' nu parë siempre. Amén.

Primëre cartë nabëquë'e San Juan

Di'dzë naguëne'e vidë sin fin

¹ Antsë guinlú guë'dchiliu nanú tubi nanabani; perë guná na'a lúhi', nu bini na'a shtí'dzi', nu guna'zi na'a guiá'ai'. Náhi' el quë narni'i diza'quë shtë Dios. Por shtí'dzi' nadápa'a vidë sin fin. ² Mizmë lë'ë më gubaninú më Dios, Shtáda'a, perë bëlua'alú më lu na'a. Bëdchini më guë'dchiliu. Guná na'a lúhi'. Na na'a testigu shtëni'. Ruadi'dzë na'a lu të nabani më; nápëdi'i' fin. ³ Ruadi'dzë na'a lu të mizmë shtí'dzi' naná bini na'a. Ruadi'dzë na'a lu të lo quë nabë'në më parë gac bë'a të shti'dzë më. Zni gac unidë grë hia'a; guëdápa'a mizmë llgabë. Guldí hia'a ruadi'dzënu hia'a Dadë Dios con shíni' Jesucristo. ⁴ Iurní quëquëa'a di'dzë la'ni cartë rë' të parë gac cumplir guëquitë ldu'u të nu parë guëquitë ldu'u na'a.

Dios rne'e llni

⁵ Ndë'ë na diza'quë nabëlua'a Dadë Jesucristo, nu bëdia'a di'dzë na'a lu të de quë guldí Dios, nápëdi'i' duldë; limpi náhi' ziquë llni. ⁶ Si talë rni'i hia'a nanë hia'a lë'ë më perë tsagla'guënu hia'a duldë, bishi na hia'a; adë guldídi'ia'a iurní; nu adë quëréldëdi'i hia'a bien. ⁷ Perë si talë guëdé'na'a cumplir shti'dzë Dios, adë chu rúnëdi'i duldë, unidë na hia'a mizmë lë'ë hia'a. Rac shtu'u hia'a bëchi la sa' hia'a iurní, nu rënë shtë Jesucristo shini Dios, tsagla'guë rzunë almë shtë hia'a de grë duldë.

⁸ Si talë guëni'i hia'a adë chu nápëdi'i duldë, lo mizmë lë'ë hia'a rsiguë hia'a lë'ë hia'a. Bishi na ldu'u hia'a iurní. ⁹ Bënë na më; runë më cumplir shti'dzë më. Justë na më; runë më igual con grë mënë. Runë më perdunë grëtë' duldë shtë hia'a iurë guëshubë dúlda'a lu më con guëdubinú ldu'u hia'a. Iurní rzunë më almë shtë hia'a de grë duldë nanadápa'a. ¹⁰ Si talë rni'i hia'a adë

chu nápëdi'i duldë, quëgni'i hia'a bishi na Dios purquë hia guni'i më grë hia'a nadápa'a duldë. Si talë rni'i hia'a adë nápëdi'ia'a duldë, nídi'i shti'dzë më la'ni ldu'u hia'a iurní.

2

Nápa'a tubi naguëni'inú lë'ë Shtáda'a

¹ Lë'ë të Dadë, caquëa'a di'dzë rë' lu të parë adë gúnëdi'i të duldë perë si talë chu quëhunë duldë, nápa'a tubi naguëni'inú lë'ë Shtáda'a por lë'ë hia'a. ¿Chu më ni? Lë'ë na Jesucristo; tubldí na shcuëndi' lu Dios. ² Jesucristo guti lu cruz por duldë shtë hia'a. Gudilli më por grë duldë nanapë mënë narë lu guë'dchiliu. Por galguti shtënë më, bëdchisú më duldë shtëna'a nu gu' Dios cunformë.

³ Si talë tsagla'guë guëzu'bë diága'a mandamientë shtë Jesucristo, iurní nanë hia'a lë'ë më. Rac bë'a hia'a lë'ë më de verdá. ⁴ Perë si talë tubi hia'a guëni'ia'a: "Naná Dios", perë mizmë tiempë adë quëzu'bë diáguëdi'ill mandamientë shtë më, bishi nall iurní. Nádi'ill verdá. ⁵ Perë si talë lë'ë hia'a rzu'bë diága'a di'dzë shtë më, rlua'a de quë tsagla'guë rac shtu'u hia'a lë'ë më. ⁶ El quë narni'i quëbezënull Dios, napë quë guëquëréldëll ziquë guëquërdë Jesucristo lu guë'dchiliu; adë bë'nëdi'i më duldë.

Mandamientë cubi

⁷ Dadë, adë guëquë'ëdia'a stubi mandamientë naná gurënë sino quë mizmë mandamientë nanapë të dizdë bini të diza'quë shtë më. Lo quë nabëquëa'a iurne', na igual ziquë ra di'dzë nabë'në të recibir guahietë. ⁸ Perë quëquëa'a tubi mandamientë cubi; primëre bë'në më cumplir mandamientë ni; iurní lë'ë të quëhunë të cumplirin. Lë'ë të napë të di'dzë rë' la'ni ldu'u të. Riagla'guë rzu'bë diaguë të shti'dzë më. Nacahi nananú la'ni ldu'u të rialuhin. Llni shtë Dios bëdchini.

⁹ Si talë chu rni'i quëbezënull lë'ë më perë mizmë tiempë adë rac shtú'udi'ill sa'll, nacahi cabézëll. ¹⁰ El quë narac shtu'u los de más narialdí

ldu'i Dios, cabezënull llni la'ni ldu'ull; adë rläguëdi'ill lu duldë. ¹¹ Perë el quë narac shtú'udi'i sáhi'; el quë narná zá'quëdi'i lu sáhi', nacahi cabezë ldu'ull. Rzëll ziquë ciegu. Rnádi'ill shnezë Dios purquë në'au slull; bë'në duldë.

¹² Dadë, quëquëa'a di'dzë rë' purquë guc perdunë duldë shtënë të. Bë'në më perdunë lë'ë të purquë guti Jesús shlugar të; nasalvar të iurne'.

¹³ Dadë, quëquëa'a lu të purquë nanë të el quë nanabani dizdë antsë binlú guë'dchiliu. Quëquëa'a lu të, sultërë, purquë adë bë'nëdi'i të lo quë narac shtu'u mëdzabë. Quëquëa'a lu të, llguë'në, purquë runguë bë'a të Dios, Shtáda'a. ¹⁴ Quëquëa'a lu të naná Dadë purquë nanë të el quë nanápëdi'i fin. Quëquëa'a lu të naná sultërë purquë quëhunë të cumplir shti'dzë Dios con guëdubinú ldu'u të. Bë'në të gan lu mëdzabë.

¹⁵ Adë rac shtú'udi'i të ra cusë nananú lu guë'dchiliu, purquë grë ra narac shtu'u ra cusë shtë guë'dchiliu, adë rac shtú'udi'ill Dios. ¹⁶ Ra cusë mal narac shtu'u ldu'u nguui, nu ra cusë chulë narac shtu'u ra nguui gapë, nu ra cusë narunë naru'bë mënë, grë ndë'ë na cusë shtë guë'dchiliu, lëdë Diósëdi'i. ¹⁷ Grë ra cusë shtë guë'dchiliu, rialú con grë mal llgabë narac shtu'u mënë, perë el quë narunë narnibë'a Dios, adë rialúdi'ill. Nápëll vidë sin fin.

Verdá nu bishi

¹⁸ Dadë, hia bédchini tiempë tsalú guë'dchiliu. Bini të antsë napë quë guëdchini tubi nangunë cuntrë Jesucristo. Hashtë iurne' nanú zihani narunë cuntrë Jesús. Por ni nanë hia'a bëga'a iurë tsalú guë'dchiliu. ¹⁹ Lë'ë ra nguui ni narunë cuntrë Jesús, bëazë guetë rall de lë'ë hia'a. Nunquë adë guc rall shini më de verdá purquë adë riaglá'guëdi'i rall con shti'dzë më. Si talë niac rall narialdí ldu'i shti'dzë Dios de verdá, nëa'në rall con lë'ë hia'a. Bëazë guetë rall. Iurní rlua'a clarë nádi'i rall shini Dios.

²⁰ Lë'ë të napë të llni purquë quëbezënú Espíritu Santo la'ni ldu'u të. Rac bë'a të cusë shtë Dios. ²¹ Adë rquí'nidi'i guëquëa'a lu të purquë nanë të verdá. Nanë të guadë naná verdá nu guadë naná bishi. Nanë të el quë naruadi'dzë bishi, zé'dëdi'ill de Dios.

²² ¿Chu na más nabishi entrë lë'ë mënë? pues el quë narni'i Jesús lëdëdi'i nabëshe'ldë Dios. El quë narni'i zni, quëhúnëll cuntrë Jesús. Quëhúnëll cuntrë Dios nu quëhúnëll cuntrë shini Dios. ²³ Grë mënë narni'i Jesús lëdëdi'i el quë nagudili Dios parë guë'nibë'ai', nápëdi'i nguui ni Dios Padre. Perë el quë narni'i Jesús na el quë nabëshe'ldë Dios, nguui ni quëbezënú Dios.

²⁴ Gulë tsagla'guë guëzu'bë diaguë të ra di'dzë nabini të iurë gualdí ldu'u të shti'dzë më. Si talë guësa'në të cuezë shti'dzë Dios la'ni ldu'u të, napë të Jesús nu napë të Dios Padre con lë'ë të. ²⁵ Mizmë Jesucristo guni'i lu hia'a, guëne'e më vidë sin fin parë lë'ë hia'a.

²⁶ Quëquëa'a di'dzë rë' lu të parë gac bë'a të lla na ra nguui narac shtu'u guësiguë lë'ë të. ²⁷ Perë nídi'i nicidá guëlua'a mënë lë'ë të purquë quëbezënú Espíritu Santo lë'ë të; náhi' mësë shtë të. Napë të llni shtëhi'. Quëgluá'ai' naná verdá nu naná bishi. Shti'dzi' na verdá, lëdë bíshidi'i. Nu guni'i', gulë bédë'ë lugar cuezënú Jesús ldu'u të.

²⁸ Gulë bëquë diaguë, Dadë; gulë bédë'ë lugar cuezënú Jesús ldu'u të, të iurë guëdchini më stubi vultë, adë chu rtúdi'i lúhi'; adë chu guëllú'nëdi'i lúhi'. Mejurë guëquitë ldu'u të iurë guëdchini më. ²⁹ Si talë rdë'ë të cuendë de quë tubldí na shcuendë Jesús lu Dios, gulë bédë'ë cuendë, grë mënë nanabani ziquë gubani më, na rall shini më.

3

Ra shini Dios

¹ Gulë bédë'ë cuendë blac rac shtu'u Dios lë'ë hia'a. Rni'i më na hia'a shíni'. Ra mënë narialdídi'i

ldu'i shti'dzë Dios, rdë'edi'i rall cuendë chu na Jesús. ² Lë'ë të Dadë narac shtua'a, na hia'a shini Dios iurne', perë rluá'adi'i lla gáca'a más delantë. Pues rdë'ë hia'a cuendë dzë naguëdchini më stubi vultë, gáca'a ziquë na më purquë guená hia'a lu më tal ziquë na më. ³ Grë ra narialdí ldu'i guëdchini më, gac cambi mudë nanabánill; adë tsaglá'guëdi'i gúnëll duldë. Rac shtú'ull gáquëll ziquë lë'ë më.

⁴ Grë ra narunë duldë, runë rall faltë lu lëy shtë Dios. Napë rall faltë lu Dios. Grë duldë na cuntrë lëy nabëne'e Dios. ⁵ Nanë të bëdchini Jesús parë guëzunë më almë shtëna'a. Nápëdi'i më duldë. ⁶ El quë narzu'bë diaguë shti'dzë Jesús, tsaglá'guëdi'i gúnëru'ull duldë. El quë nariagla'guë gunë duldë, adë rdë'edi'ill cuendë chu na më. Nunquë bënguë bë'adi'ill lë'ë më. ⁷ Dadë, adë rdë'edi'i të sí guësiguë mënë lë'ë të gunë të duldë. El quë narunë cumplir shti'dzë Dios, tubldí na shcuëndëll lu Dios igual ziquë na Jesús lu Dios. Justë na më. ⁸ El quë nariagla'guë runë duldë, nall shini mëdzabë Satanás purquë Satanás antsë cueshtë guë'dchiliu, bë'nëll duldë. Por ni Jesús, shini Dios, bëdchini lu guë'dchiliu parë guëchili më dchi'ni shtë mëdzabë. ⁹ El quë nanapë vidë shtë Dios, adë tsaglá'guëdi'i gúnëll duldë purquë hia bidë mizmë vidë shtë Dios la'ni ldu'u nguui ni; adë ni mudë gúnëru'ull duldë purquë gúlëll nacubi por pudërë shtë Dios. ¹⁰ Zni rlu'a'a chu na shini më nu chu na shini Satanás. El quë natsagla'guë gunë duldë, nápëdi'ill vidë cubi shtë Dios. El quë narac shtú'udi'i bëchi sáhi', nápëdi'ill vidë shtë më.

Runë tucarë gac shtu'u hia'a sa' hia'a

¹¹ Di'dzë rë' bini të dizdë binlú diza'quë: napë quë gac shtu'u hia'a grë sa' hia'a. ¹² Adë guëdë'nëdi'ia'a ziquë Caín. Gúquëll shini mëdzabë nu gudínill bëchill. ¿Pëzielú gudínill bëchill? purquë grë lo quë nabë'nëll, na mal lu Dios, perë bëchill lo quë

nabë'nëll na bien lu Dios. ¹³ Dadë, lë'ë të narialdí ldu'u shti'dzë Dios, adë rdzëguë'di'i ldu'u të si talë ra mënë shtë guë'dchiliu rna zá'quëdi'i rall lu të. ¹⁴ Nanë hia'a gudëda'a lu galguti hashtë nadápa'a vidë sin fin purquë de verdá rac shtu'u hia'a ra narialdí ldu'i Dios. El quë nadë rac shtú'udi'i bëchi sáhi', todavía nápëdi'ill vidë sin fin. ¹⁵ El quë narná zá'quëdi'i lu sáhi', nall ziquë narguini mënë. Nanë hia'a el quë narguini mënë, nápëdi'ill vidë sin fin. ¹⁶ Por Jesús nanë hia'a lla na Dios, el quë narac shtu'u de verdá. Jesús gac cunformë; gúti' lu cruz por lë'ë hia'a. Por ni runë tucarë guëdë'ë hia'a vidë shtë hia'a parë sa' hia'a. ¹⁷ Si talë tubi hia'a nápa'a ra cusë shtë guë'dchiliu nu tubi sa' hia'a napë nicidá, napë quë guëdë'na'a compañí lë'ëll. Si talë nēdi'ia'a guëdë'ë hia'a nacá'all, rac shtú'udi'ia'a Dios iurní. ¹⁸ Bëchi, gac shtu'u hia'a sa' hia'a de verdá, lédëdi'i con di'dzë shtëna'a sulamëntë, guëdë'ë hia'a narqui'ni sa' hia'a.

Nápa'a confiansë lu Dios

¹⁹ Si talë guëdë'na'a cumplir di'dzë rë', gac bë'a hia'a na hia'a shini Dios de verdá. Zni adë rdzëbëdi'i ldu'u hia'a lu më iurë shgába'a quëgni'i guëca'a. ²⁰ Si talë nápa'a llgabë naquëgni'i guëca'a, nápëdi'ia'a confiansë lu më iurní, perë na më más më ru'bë quë shgába'a, nu nanë më grë cusë nananú la'ni ldu'u mieti. ²¹ Lë'ë të narac shtua'a, si talë adë nápëdi'ia'a llgabë naquëgni'i guëca'a, nápa'a confiansë lu Dios. Adë rdzëbëdi'ia'a lu më ²² nu rne'ë më ra cusë narná'ba'a lu më purquë dzudë'na'a cumplir lo quë narac shtu'u më. Dzudë'na'a cumplir mandamientë shtë më. ²³ Ni na mandamientë shtë më, tsaldí ldu'u hia'a shini më Jesucristo, nu rnibë'a më gac shtu'u hia'a bëchi sa' hia'a. Zni bësëa'në më mandamientë shtë më. ²⁴ Grë ra narunë cumplir mandamientë shtë më, quëbezënú rai' Dios nu quëbezënú Dios lë'ë rai'. Nanë hia'a quëbezënú më lë'ë hia'a

purquë bëtë'ë më Espíritu Santo parë cuzenúhi' lë'ë hia'a.

4

Espíritu shtë Dios nu espíritu narunë cuntrë Dios

¹ Lë'ë të narac shtua'a, adë tsaldídi'i ldu'u të grë ra mësë narni'i de quë ruadi'dzë rall por Espíritu shtë Dios sino gulë bëtë'dë prëbë shti'dzë rall parë gac bë'a të si talë bëshe'ldë Dios lë'ë rall tsaglua'a rall. Zihani mënë falsë riaglua'a rall ra mënë. ² Por ndë'ë gac bë'a të chu naze'dë con shti'dzë Dios. Grë ra nguiu narni'i Jesús bëdchini lu gué'dchiliu nu na më Cristo, el quë nagudili Dios parë guënbé'ai', el quë narlua'a di'dzë ni, nall verdá. ³ Perë grë ra nguiu narni'i adë bëdchínidi'i Jesucristo lu gué'dchiliu, zé'dëdi'i nguiu ni de Dios. Cagní'ill bishi naze'dë por pudërë shtë contrari shtë Jesús. Hia bini të guëdchini narunë cuntrë Jesús; pues iurne' hia quërdëll lu gué'dchiliu.

⁴ Dadë, na të shini Dios. Adë guëdë'di'i të sí guësiguë mësë falsë lë'ë të. Adë tsaldídi'i ldu'u të shti'dzë rall purquë más pudërë napë el quë naquëbezënú lë'ë hia'a quë el quë narnibë'a lë'ë mënë shtë gué'dchiliu. ⁵ Ra mësë falsë ruadi'dzë rall cusë shtë gué'dchiliu, lë'dëdi'i shti'dzë Dios. Los de más mënë shtë gué'dchiliu, rianaldë rall shti'dzë mësë ni. ⁶ Perë lë'ë hia'a na hia'a shini Dios. Grë ra narunguë bë'a Dios, rdë'ë rall cuendë shti'dza'a. El quë nanádi'i de Dios, adë rzu'bë diáguëdi'ill shti'dza'a. Zni nanë hia'a chu napë Espíritu Santo nu chu napë espíritu shtë narguguë.

Dios rac shtu'u më lë'ë hia'a

⁷ Lë'ë të narac shtua'a, tsagla'guë gac shtu'u hia'a bëchi sa' hia'a purquë rac shtu'u Dios lë'ë hia'a. El quë narac shtu'u sáhi', gúlëll nacubi por pudërë shtë më. Nápëll tubsë Dios Shtádëll. ⁸ El quë nadë rac shtú'udi'i sáhi', nápëdi'ill Dios Shtádëll, purquë rac shtu'u Dios lë'ë mënë. ⁹ Bëlua'a më de quë rac shtu'u më lë'ë hia'a; bëshe'ldë

më tubsë shini më lu gué'dchiliu parë guëdápa'a vidë sin fin. Guëbánia'a parë siemprë. ¹⁰ Zni bëlua'a më rac shtu'u më lë'ë hia'a de verdá. Bëshe'ldë më shini më; por galguti shtë Jesús bëa'në Dios cunformë purquë bëllë'ë rënë shtëhi' por ra duldë shtëna'a.

¹¹ Lë'ë të narac shtua'a, gac shtu'u Dios lë'ë hia'a zni, por ni napë quë gac shtu'u hia'a sa' hia'a. ¹² Ni tubi mënë guná Dios, perë si talë rac shtu'u hia'a sa' hia'a, quëbezënú Dios lë'ë hia'a, nu tsagla'guë rac shtu'u hia'a sa' hia'a más. ¹³ Nanë hia'a cabezënú më lë'ë hia'a nu quëbezënú hia'a con lë'ë më purquë bëne'e më Espíritu Santo naze'dë de lë'ë më. Cabezënúhi' lë'ë hia'a. ¹⁴ Lë'ë na'a, ra poshtë, guná na'a lu Dadë Jesús nu tsagla'guë rni'i na'a lu ra mënë bëshe'ldë Dios lë'ë shini më, Jesús. Nápi' pudërë; gúni' salvar ra mënë shtë gué'dchiliu. ¹⁵ Lë'ë naná rni'i lu ra mënë Jesús na shini Dios, cabezënú Dios lë'ëll nu unidë nall con Dios.

¹⁶ Nanë hia'a nu tsagla'guë tsaldí ldu'u hia'a de quë demasiadë rac shtu'u më lë'ë hia'a, grë hia'a. Nalë rac shtu'u më grë mënë. Si talë rac shtu'u hia'a lë'ë sa' hia'a, cabezënú më lë'ë hia'a, nu nápa'a mizmë vidë shtë më. ¹⁷ Dú'pëga dú'pëga rac shtu'u hia'a lë'ë më más. Zni nápa'a confiansë lu më iurë gunë më juzguë lë'ë hia'a. Rdzëbëdi'ia'a lë'ë më purquë ziquë na Jesús, na hia'a ndë'ë lu gué'dchiliu. ¹⁸ El quë nardzëbë lë'ë më, rac shtú'udi'ill lë'ë më purquë si talë rac shtu'u hia'a lë'ë më con guëdubinú ldu'u hia'a, nídi'i lugar parë guëdzëba'a lë'ë më. El quë nardzëbë lë'ë më, rzac zill mizmë lë'ëll. El quë nardzëbë lë'ë më, todavía runë faltë gac shtú'ull Dios.

¹⁹ Rac shtu'u hia'a lë'ë më purquë primërë lë'ë më gac shtu'u lë'ë hia'a. ²⁰ Si talë tubi hia'a rni'i: "Rac shtua'a lë'ë më", perë adë rac shtú'udi'ia'a bëchi sa' hia'a, nabísha'a. El quë narac shtú'udi'i sa'll nagunall, tampuquë rac shtú'udi'ill Dios nanadë gunádi'ill. ²¹ Lë'ë mandamientë shtë

më nabëdë'na'a recibir de lë'ë më rni'i zndë'ë: El quë narac shtu'u Dios napë quë gac shtú'ull sa'll.

5

Pudërë shtë narialdí ldu'i Jesús

¹ Grë ra narialdí ldu'i Jesús, el quë nagudili Dios parë guë'nibë'ai', nápëll vidë shtë më; nall shini Dios. Nu grë ra narac shtu'u Dios, también rac shtú'ull ra shini më, ra nanapë vidë sin fin por pudërë shtë më. ² Nanë hia'a rac shtu'u hia'a ra shini Dios iurë rac shtu'u hia'a Dios de verdá nu rzu'bë diága'a mandamientë shtë më. ³ Si talë rzu'bë diága'a ra mandamientë shtë më, iurní rac shtu'u hia'a Dios de verdá. Mandamientë shtë më nádi'in ziquë tubi cusë në'ë; nádi'in naganë, ⁴ purquë grë ra nabësa'në guëdchini vidë cubi la'ni ldu'i, rúnëdi'ill duldë. Nápëll pudërë; gúnëll gan lu mëdzabë. ¿Lla mudë guëdë'na'a gan lu mëdzabë? pues si talë tsaldí ldu'u hia'a shti'dzë Dios, guëdë'na'a gan lu cusë mal shtë guë'dchiliu. ⁵ El quë narialdí ldu'i shti'dzë Jesús na shini Dios, rúnëll gan lu grë cusë mal nananú lu guë'dchiliu.

Jesús na shini Dios

⁶ Jesús na shini Dios. Iurë bëriubë nisë Jesús, nu iurë guti më, bë'në Dios testificar na Jesús shíni'. ⁷ También Espíritu Santo quëhunë testificar de quë na Jesús shini Dios. Adë rní'idi'i Espíritu Santo bishi. ⁸ Tsunë testigu cabezë lu guë'dchiliu narni'i igual; Espíritu Santo rni'i Jesús na shini Dios, nu galëriubë nisë shtë më con galguti shtë më, rlua'a na më shini Dios. ⁹ Grë hia'a rialdí ldu'u hia'a lo quë narni'i ra testigu verdadërë, perë mayurë na shti'dzë Dios. Bë'në më testificar Jesús na shíni'. ¹⁰ El quë narialdí ldu'i Jesús na shini Dios, nanëll la'ni ldú'ull nahin verdá. Perë el quë narialdí'i ldu'i Jesús, cagní'ill nabishi Dios purquë Dios guni'i clarë na Jesús shíni'. El quë narialdí'i ldu'i Jesús nádi'ill shini Dios, adë rúnëdi'ill recibir ra di'dzë shtë Dios

Padre. ¹¹ Pues Dios bë'në testificar lu hia'a nápa'a vidë sin fin por Jesús. El quë naná unidë con Jesús shini Dios, nápëll vidë sin fin. ¹² El quë nanapë Jesús la'ni ldú'ull, nápëll vidë eternë perë el quë nanápëdi'i Jesús, runë faltë vidë shtë Dios.

Nanë hia'a nápa'a vidë sin fin

¹³ Lë'ë të naná rialdí ldu'i Jesús na shini Dios, caquëa'a cartë rë' lu të parë gac bë'a të napë të vidë sin fin por Jesús. ¹⁴ Iurní adë rdzëbëdi'ia'a lu Dios. Rialdí ldu'u hia'a de quë si talë rná'ba'a lu Dios, guëne'e më cusë narná'ba'a. Napë quë gáca'a cunformë según voluntá shtë më. ¹⁵ Si talë nanë hia'a rini më shti'dza'a, también nanë hia'a nápa'a ra cusë narná'ba'a lu më.

¹⁶ Si tubi të rna të bëchi sa' të quëhúnëll duldë, perë duldë naquëhúnëll nuá'adi'in cashtigu shtë galguti, napë quë guëná'bël lu Dios por nguiu ni. Guëdë'ë Dios vidë parë nguiu ni. Nanú duldë nargú galguti; adë rnibë'adia'a guëna'bë të lu Dios por el quë narunë duldë ni. ¹⁷ Gulë guna'bë lu Dios por nguiu nanapë duldë nanuá'adi'i cashtigu shtë galguti. Stubi clasë duldë rgu galguti, gati nguiu.

¹⁸ Perë nanë hia'a grë ra nanapë vidë cubi shtë Dios, adë tsaglá'guëdi'i gúnëll duldë purquë Jesús, shini Dios, quëhapë lë'ëll. Gúnëdi'i mëdzabë gan lu nguiu ni. ¹⁹ Nanë hia'a nápa'a vidë shtë Dios. Na hia'a shini më, perë grë mënë shtë guë'dchiliu, nanú rall guia'a mëdzabë Satanás. ²⁰ Perë Jesús, shini Dios, bédchini lu guë'dchiliu nu bëluá'ai' lë'ë hia'a. Por lë'ë më runguë bë'a hia'a Dios verdadërë. Nu na hia'a shini më. Na më Shtáda'a. Nanë hia'a Jesucristo na shini Dios. Na më Dios verdadërë nu por lë'i' nápa'a vidë sin fin. ²¹ Bëchi, gulë gapë mizme lë'ë të. Adë tsaldí'i ldu'u të ra dios falsë shtë mënë. Amén.

Segundë cartë nabëquë'ë San Juan

Verdá nu amor verdadërë

¹ Na Juan, nahia tubi më gushë. Quëquëa'a cartë rë' lul, nal ziquë tubi zana nagulé Dios. Quëquëa'a lul juntë con grë shínil. Nalë rac shtua'a lë'ë të de verdá, lëdë niá'asëdi'i na, sino zac grë lo quë nanë verdá shtë Dios. ² Rac shtua'a lë'ë të purquë nadápa'a verdá shtë më. Quëbezënuhin lë'ë hia'a iurne' nu parë siembrë. ³ Napa segurë de quë Dadë Dios nu Jesucristo, shini më nu Shláma'a, gunë ldai' më guëc të, nu guëga'a ldú'i' lë'ë të, nu guënë'ei' parë cuedchí ldu'u të, të gac shtu'u të sa' të de verdá.

⁴ Nalë rquitë ldua'a. Bëdia'guëlúa bëldá ra shmënë Jesús nardëá con lë'ë të. Rianaldë rall tëchi verdá ziquë rni'i shti'dzë Dios, ziquë gunibë'a Dios Shtáda'a guëquërélda'a. ⁵ Iurne' quëhuna ruëguë lul de quë gac shtu'u bëchi la sa' hia'a. Di'dzë rë' nádi'in mandamientë cubi sino lo mizmë nabëdë'na'a recibir dizdë dzë nagualdí ldu'u hia'a shti'dzë Jesús. ⁶ Si talë rac shtu'u hia'a Dios, guëdë'na'a cumplir voluntá shtë më. Mandamientë shtë më rni'i: Gulë gac shtu'u sa' të. Hia bini të di'dzë ni dizdë bë'në të recibir diza'quë shtë më.

Ra narsiguë mënë

⁷ Zihani mënë narguguë ra sáhi', nanú rall guë'dchiliu. Adë rluá'adi'i rall de quë Jesucristo bëdchini lu guë'dchiliu con cuerpë shtë nguiiu. El quë narlua'a bishi ni, rguguëll mënë nu quëhúnëll cuntrë Cristo. ⁸ Gulë gapë cuidadë mizmë lë'ë të parë adë guënëtidí'i të ni zudu'pë partë shtë premi naguëne'e Dios, sino gaquin completë iurë guëdchini më stubi.

⁹ Cualquier nabësa'në shnezë Dios parë stubi enseñansë, nu adë rianaldëdi'ill tëchi enseñansë shtë Cristo, nápëdi'ill Dios ziquë Shtádëll.

Perë el quë narianaldë tëchi enseñansë shtë Cristo, nápëll Dios ziquë Shtádëll nu nápëll shini më ziquë Shlámëll. ¹⁰ Si talë tubi mënë ze'dë guëluá'all lë'ë të perë adë nuá'adi'ill enseñansë de quë Cristo na shini Dios, lë'ë të adë rná'bëdi'i të lu Dios ni tubi bendición parë nguiiu ni ¹¹ purquë grëtë' narunë compa'ni ra mësë falsë, nápëll partë con ra cusë mal shtë mësë falsë.

Rialú cartë rë'

¹² Napa zihani cusë parë guëquëa'a lu të, perë rac shtú'udia'a guëquëa'a di'dzë ni lu guichi iurne' purquë quëbeza de quë tsagnahia lë'ë të lueguë. Iurní guënia'a lu të, të parë guëquitë ldu'u hia'a de verdá.

¹³ Ra shini bédëll naquëreldë ndë'ë, ra nagulé Dios, rshe'ldë rai' saludë parë lë'ë të. Amén.

Tecërë cartë nabëquë'ë San Juan

Bëquë'ë Juan cartë lu Gayo

¹ Na Juan, nahia më gushë, quëquëa'a cartë rë' lu Gayo narac shtua'a de verdá.

² Lë'ël amigu, rac shtua'a de quë adë gúnedi'i faltë ni tubi cusë, nu rac shtua'a de quë gápël saludë completë parë shcuërpël. Nanëa de quë zugá'al firmë lu shnezë më. ³ Nalë bëquitë ldua'a iurë bédchini bëldá shmënë Dios; guni'i rai' de quë tsagla'guë tsaldí ldu'ul shti'dzë më guëdubi tiempë. Guni'i rai' de quë quëhúnël cumprir shti'dzë më. ⁴ Demasiadë rquitë ldua'a rinia de quë shinia, nabani rall de acuerdë con shti'dzë Dios.

⁵ Bëchi narac shtua'a, quëhúnël bien lu Dios iurë rúnël sirvë lu ra narialdí ldu'i Jesús, ra mënë naze'dë zitu, mënë naguënëdi'il. ⁶ Guni'i rall lu ra nardëá ndë'ë, lla rac shtú'ul lë'ë rall. Nu gúnël bien si talë tsagla'guë gúnël compa'ni lë'ë ra naguëna'bë pusadë lídchil. Bë'në compa'ni lë'ë rall con ra narqui'ni rall ziquë runë tucarë tubi muzë shtë Dios. ⁷ Pues lë'ë rai' zia'a rai' viajë shtë rai' parë gunë rai' voluntá shtë Jesucristo. Perë lë'ë rai' adë bëcá'adi'i rai' tubi ayudë shtë ra mënë nadë guënëdi'i Dios. ⁸ Lë'ë hia'a napë quë guëdë'na'a recibir lë'ë rai' nu guëdë'na'a compa'ni lë'ë rai' parë tsagla'guë guëni'i rai' shti'dzë Dios lu ra mënë.

Mal nabë'në Diótrfes

⁹ Bëquëa'a tubi cartë lu shmënë Dios ndë, perë Diótrfes rquë guiá'all shti'dzë na'a; más rquitë ldu'ull guëni'bë'all ziquë mënë ru'bë. ¹⁰ Por ni si talë tsahia tubi visitë ndë, guënia'a lu ra mënë pë canihunë Diótrfes. Cagni'll bishi nu ra chismë cuntrë lë'ë na'a. Nu másru'u quëhúnël; adë rúnedi'ill recibir ra shmënë Jesús naze'dë guëni'i shti'dzë më. Nu ra mënë narac shtu'u gunë

rall recibir ra shmënë Jesús, Diótrfes rni'll cuntrë lë'ë rai', nu nedi'ill guëa'në ra mënë ni ladi ra shmënë Dios.

¹¹ Lë'ë të narac shtua'a, adë tsaglá'guëdi'i të tëchi ra mënë mal, sino gulë guagla'guë tëchi cusë za'quë. Grëtë' el quë naquëhunë bien, nall shini Dios perë grë ra narunë mal, adë runguë bë'adi'ill lë'ë më.

Ejemplë za'quë shtë Demetrio

¹² Grë ra mënë rni'i rall bien de Demetrio nu mizmë conductë shtëhi', rlua'a náhi' më za'quë. Nu lë'ë Espíritu naná ruadi'dzë verdá, náhi' testigu Demetrio na më za'quë. Nu lë'ë na'a rni'i na'a lo mizmë, nu nanë të shti'dzë na'a na verdá.

Rialú cartë rë'

¹³ Napa zihani cusë parë guëquëa'a lul perë rac shtú'udia'a guëquëa'a rahin iurne' ¹⁴ purquë na rbeza gueldë guënahia lë'ë të lueguë. Iurní guëdia'a di'dzënú na'a lë'ë të.

¹⁵ Gulë cuedchí ldu'u të. Ra amigu shtë të naquëreldë ndë'ë, rshe'ldë rai' saludë parë lë'ë të. Cana'ba favurë, bédë'ë saludë cadë tubi ra amigu shtëna'a naquëreldë nga'li. Amén.

Cartë nabëquë'ë San Judas

Rquë'ë Judas cartë rë' lu ra shmënë Jesús

¹ Na Judas, nahia muzë shtë Jesucristo nu nahia bëchi Jacobo. Quëquëa'a cartë rë' lu ra nagudili Dios Padre, lu ra naquëhapë më purquë rac shtu'u më lë'ë të nu unidë na të con Jesucristo. ² Rac shtua'a tsagla'guë gunë të recibir bendición shtë Dadë, cusë ziquë galërğa'a ldu'u më nu galërac shtu'u shtë më nu galërbedchí ldu'u naná rne'e më.

Mësë narlua'a bishi (2 Pedro 2.1-17)

³ Lë'ë të narac shtua'a, bëna llgabë hashtë mërë niaquëa'a lu të tubi cartë lla guc salvára'a purquë rialdí ldu'u hia'a diza'quë, perë iurne' napë quë guëquëa'a lu të nasesë por stubi cusë. Quëquëa'a lu të con guëdubinú ldua'a de quë rqui'ni gunë të defender diza'quë con guëdubi fuersë shtë të purquë nanú mënë narunë cuntrë diza'quë. Lë'ë diza'quë guc intriegu guia'a hia'a tubsë vësë parë siemprë; adë chu gúnëdi'i cambin. ⁴ Quëgnia'a lu të zni purquë bëldá mënë ladi hia'a, adë nádi'i rall shmënë Dios aunquë guni'i rall gualdí ldu'u rall shti'dzë më. Rlua'a rall ziquë shmënë Dios perë quëgsiguë rall; naga'chi na rall falsë. Dizdë tiempë guahietë, ra mënë ni na rall destinadë parë gac condenadë rall. Adë nápëdi'i rall rëspëti lu Dios. Rni'i rall gunë Dios perdunë duldë shtë rall ndigá aunquë quërelde rall ziquë mbecu. Rlua'a tēchi rall lu Shláma'a Jesucristo, lúniquë el quë narnibë'a lë'ë hia'a.

⁵ Nanë të bien pë guc guahietë, perë rac shtua'a guënia'a lu të tubi vësë más parë guëagná ldu'u të, de quë despuësë bë'në Dios salvar ra israelitë guia'a mënë shtë Egipto, bédë'ë më fin ra nadë gualdídi'i ldu'i shti'dzë më. ⁶ Nu ra ianglë nabëdzatsu nu

bë'nëdi'i rai' cumplir mandadë shtë më nu bësëa'në rai' lugar narunë tucarë guëquërelde rai', bédë'ë më ordë gac rai' ziquë prësi nanali'bi con cadënë parë siemprë. Nanú rai' lu nacahi hashtë iurë gunë më juzguë lë'ë rai'. Gac condenadë rai' dzë shtë juici, tubi dzë señaladë purquë gunë Dios juzguë lë'ë mieti. ⁷ Nu zac ra mënë shtë Sodoma con Gomorra con ra guë'dchi alreduerë, guëquërelde rall ziquë mbecu. Guanaldë rall tēchi ra deseo mal nadë rúnëdi'i tucarë, nguiu con nguiu, na'a con na'a. Ra mënë ni na rall tubi ejemplë parë gac bë'a mieti gunë më cashtigu grë ra naquëhunë duldë. Iurne' ra mënë shtë Sodoma nu Gomorra quëhunë rall sufrir lu gui'i nanápëdi'i fin.

⁸ Mizmë manërë ra mënë falsë entrë lë'ë hia'a, na rall ziquë mënë narni'i shca'ldë cusë dzabë. Runë dchi'ni rall cuerpë shtënë rall con cusë adë rúnëdi'i tucarë. Rquë guia'a rall mandadë shtë Dios; rni'i guidzë rall guëc ianglë shtë më. ⁹ Quëhunë ra mënë ni ra cusë mal aunquë napë rall ejemplë shtë Miguel, tubi ianglë namás rnibë'a lu ra ianglë. Adë gurushtiádi'i Miguel guëc Satanás iurë lë'ë tēgulë Moisés bëga'chi, sino guni'i Miguel lu Satanás di'dzë rë'; “Gunë më cashtigu lë'ël”. Adë bë'nëdi'i Miguel juzguë lë'ë mëdzabë sino biadi'dzë Miguel con rëspëti. ¹⁰ Perë ra nguiu mal iurne', rushtiá rall guëc ra cusë nanadë riasédi'i rall. Rianaldë rall tēchi ra cusë mal cumë ziquë ra ma nadë rdë'ëdi'i cuendë.

¹¹ Prubi ra nguiu ni purquë gac juzguë rall. Nápëdi'i rall rëspëti lu Dios, nilë lu sa' rall. Na rall ziquë Caín. Parë gapë rall zihani dumí, runë rall duldë ziquë duldë shtë Balaam, tantë rzebi ldu'u rall dumí. Bëdzatsu rall ziquë bë'në Coré cuntrë Moisés. Por ni bëniti rall lu Dios nu nacondenadë rall igual ziquë Coré. ¹² Ra mënë ni na rall tubi shtu parë lë'ë të iurë rdëa' të lu mellë të gapë të laní con los de más ra narac shtu'u lë'ë sáhi'. Iurë raunú rall lë'ë të, nápëdi'i rall rëspëti sino quëhunë

rall cumplir mal deseo nananú la'ni ldu'u rall. Na rall ziquë shcahi nanápëdi'i guiu sino rua'a mbë lë'in nezë rë' nezë rë'. Na rall ziquë hi-aguë nashi nardë'ëdi'i nashi tiempë shtë cusechë. Na rall ziquë hi-aguë de verdá gubidchi, ziquë hi-aguë nabí'eshi. ¹³ Lo quë naquëhunë rall, na ziquë bëchini cuchinë nanua'a nisëdu'u lu mbë dushë. Runë rall cusë naná shtu. Na rall ziquë mbelëgui'i naguniti shnézi'. Tsa rall lu nacahi nanápëdi'i fin. Zni gunë tucarë mënë ni.

¹⁴ Lë'ë Enoc el quë nagubani gadchi tantë generaciön despuësë de Adán, guni'i' naguër gac con ra nguïu mal. Guni'i' Enoc: "Guná, ze'dë Dadë con zihani ianglë santu ¹⁵ parë gunë më juzguë grë mënë, nu parë guëdë'ë më sentënci guëc ra narzu'bë diáguëdi'i shti'dzë Dios nu grë ra nabë'në duldë nu por grë ra chismë naguni'i rall cuntrë Dios". ¹⁶ Ruadi'dzë rall cuntrë cusë za'quë. Rdchi'bë rall demandë cuntrë sa' rall. Rianaldë rall tëchi deseo mal nananú la'ni ldu'u rall. Runë naru'bë rall lu sa' rall. Rni'i' rall di'dzë chulë lu sa' rall nadë más parë guëdë'ë sa' rall centavë ca'a rall.

Cunseju parë shmënë Dios

¹⁷ Perë lë'ë të narac shtua'a, gulë bëagná ldu'u të lo quë naguni'i ra poshtë shtë Jesucristo Shláma'a, ¹⁸ de quë guëdchini mënë falsë nangunë burnë. Antsë guëdchini më stubi vueltë, tsanaldë ra mënë ni tëchi ra deseo mal. Guëbani rall sin rëspëti lu Dios. ¹⁹ Mënë mal entrë lë'ë të, quëhunë rall dividir lë'ë të nu rianaldë rall tëchi cusë mal shtë guë'dchiliu. Nápëdi'i rall Espiritu Santo nacuezënú lë'ë rall.

²⁰ Lë'ë të narac shtua'a, gulë bë'në compaňi sa' të, të tsaldí ldu'u rall shti'dzë Jesús. Gulë gac ziquë tubi hiu'u nazúbëga'a firmë lu cimientë. Gulë tsagla'guë guadi'dzënú të Dios con pudërë shtë Espiritu Santo. ²¹ Gulë gupë mizmë lë'ë të siemprë të parë gac bë'a të rac shtu'u Dios lë'ë të. Gulë gubani parë lë'ë më mientras cuezë të Jesucristo Shláma'a. Gulë

tsaldí ldu'u të de quë siemprë rga'a ldu'u më lë'ë të nu guëne'e më vidë sin fin parë lë'ë të.

²² Entrë grupë shtë të nanú ra narialdídi'i ldu'i shti'dzë më. Gulë bëga'a ldu'u të lë'ë rall nu gulë bë'në compaňi lë'ë rall të tsaldí ldu'u rall shti'dzë më. ²³ Gulë bëlá ra mënë naná ziquë tubi cusë la'ni hiu'u narië'qui. Gulë bëga'a ldu'ul sa'l, perë mizmë tiempë gulë bëdzëbë juici shtë Dios. Gulë gapë cuidadë të adë gúnëdi'il ra cusë mal naquëhunë rall.

Rialú cartë rë' con tubi labansë

²⁴ Iurne' quëhuna alabar lë'ë më purquë napë më pudërë të ldáguëdi'i të lu duldë. Napë më pudërë guëdchininú më lë'ë të sin ni tubi duldë catë quërelde më. Napë më pudërë guësëquitë ldu'u më lë'ë të de-lantë lu më. ²⁵ Rac shtua'a guëdë'na'a alabar lúniquë Dios verdadërë por medio Jesucristo Shláma'a, bë'në më salvar lë'ë hia'a. Rac shtua'a gunë mieti alabar lë'i'. Rac shtua'a gunë mieti adorar lë'i'. Rac shtua'a guëni'i mieti llëru'bë na pudërë shtëhi'; guëzu'bë diaguë grë mënë shti'dzë më të guëribë'a më guë'dchiliu igual ziquë rnibë'a më lu gube'e. Zni runë tucarë gunë më recibir labansë dizdë antsë cueshtë guë'dchiliu, nu zac iurne', nu parë siemprë gunë më recibir labansë ni. Amén.

Apocalipsis

Bëlua'alú tubi ianglë lu Juan

¹ La'ni librë rë' caquëa'a shcuendë tubi cusë nabë'në Dios. Bëdë'ë më permisi shini më Jesucristo të guëlua'alúhi' luhia, Juan, të gac bë'a ra muzë shtë më ra cusë naguër gac nasesë. Bëshe'ldë më tubi ianglë të gac bë'ahia di'dzë rë'. ² Quëadi'dza di'dzë rë' na verdá shtë Dios nu Jesucristo biadí'dzi' di'dzë rë' na verdá, grë lo quë nagunahia.

³ Guëquitë ldu'u el quë nagu'ldë con voz fuertë, nu guëquitë ldu'u ra el quë naguëquë diaguë ra di'dzë rë' nabëdchini de Dios. Guëquitë ldu'u ra nagunë cuendë grëtë' lo quë naquë la'ni librë rë' purquë lë'ë iurë hia ze'dë guëdchini parë gac cumplir di'dzë rë'.

Juan bëquë'ë ra cartë lu ra shmënë Dios naquërelde Asia

⁴ Na Juan quëquëa'a di'dzë rë' lu të naná grupë shtë shmënë Dios, lu të naquërelde regiuni Asia. Gulë bë'në recibir bendición nu gulë cuedchí ldu'u të. Dios na el quë nabani iurne', el quë nanápëdi'i fin, el quë naze'dë guëdchini. ⁵ Nu gulë bë'në recibir bendición shtë Jesucristo, testigu naruadi'dzë verdá. Guc më primërë naguashhtë ladi ra tégulë nu napë më pudërë subrë grë ra rëy naná rnibë'a lu guë'dchiliu rë'. Cristo rac shtu'u më lë'ë hia'a nu bëzunë më lë'ë hia'a de grë duldë con prupi rënë shtë më. ⁶ Bë'në më lë'ë hia'a ziquë rëy të guëribë'a hia'a con lë'ë më, nu bë'në më lë'ë hia'a ziquë bëshuzi të guëdë'na'a sirvë lu Dios, Shtadë më. Gulë bëdë'ë hunurë nu graci parë lë'ë më, el quë narnibë'a parë siemprë. Amén.

⁷ Gulë guná, Cristo guëdchini rua' shcahi. Grëtë' më'në guëná rall lúhi' hashtë ra naná gudini lë'ë më. Nu grëtë' më'në shtë guë'dchiliu, demasiadë gu'në rall iurë guëná rall lu më

purquë rdzëbë rall cashtigu naze'dë. Zni gaquin. Amén.

⁸ “Nahia principi nu fin ziquë ra lëtrë A nu Z”, rni'i Dadë, el quë narnibë'a grëtë' cusë, el quë natalúdi'i, el quë nanabani iurne', el quë naze'dë guëdchini nasesë.

Bëlua'alú Cristo lu Juan con pudërë shtëni'

⁹ Na Juan, nahia sa' të; juntë quëdë'na'a sufrir. Rzunaldë më'në lë'ë hia'a purquë rialdí ldu'u hia'a shti'dzë Jesucristo. Guna'bë më lë'ë hia'a parë gua'a ldu'u hia'a cusë durë con pacënci nu parë guëribë'a hia'a con lë'ë më. Nanúa prësi lugar lë Patmos, tubi dani la'ni nisë, purquë biadi'dza shti'dzë Dios nu guca testigu shtë Jesucristo. ¹⁰ Guzac tubi dzë, primërë dzë shtë lmalë, quëbezënúa Espíritu Santo nu quëgsëhi' na. Binia tubi bë fuertë nezë tëcha naguni'i cumë ziquë cha' trompetë; ¹¹ Ni guní'i lua:

—Na nahia principi nu nahia lúltimë ziquë lëtrë A nu Z. Bëquë'ë la'ni tubi librë lo quë narnal nu bëshë'ldëhin lu ra grupë shtë shmënë Dios naquërelde guë'dchi Efeso, nu Esmirna, nu Pérgamo, nu Tiatira, nu Sardis, nu Filadelfia, nu Laodicea.

¹² Bëabría parë nezë tëcha të guënahia nia chu naná quëgni'i. Iurë bëna zni, gunahia lu gadchi gandelier orë. ¹³ Guëláu ra gadchi gandelier, gunahia nga'li zuga'a tubi ziquë nguiu nabëshe'ldë Dios. Nácuhi' tubi lari llëduni; bëdchinin hashtë guëa' më. Nu nápi' tubi cinturón shtë orë dëdë laguë ldu'u më. ¹⁴ Guitsë guëc më naquichin ziquë guitsë ladi lli'li naquichi u ziquë naquichi ziquë nievë. Slúhi' rabtsë'ë ziquë tubi be'lë. ¹⁵ Guëáhi' rabtsë'ë cumë ziquë gui'bë shlí'echi naguër bëzunë luhin u ziquë gui'bë nabëru'u la'ni hiurnë. Nu cháhi' na fuertë cumë ziquë nisë nardëdë la'ni zihani guë'ë'gu. ¹⁶ Hia guiá'ai' ladë ldi nanú gadchi mbelëgui'i nu ruáhi' bëru'u tubi spadë dushë nanapë chupë lúhi'. Lu më na

ziquë lu ngubidzë iurë lë'ë ngubidzë rabtsë'ë guëdubi fuersë shtëhi'.

¹⁷ Iurë gunahia lu më, bëzullibia lu më nu bëana ziquë tëgulë. Perë lë'ë më bëdchi'bë guia'a ladë ldi guëca nu guni'i më:

—Adë rdzëbëdi'il. Nahia principi nu adë nápëdia'a fin. ¹⁸ Nahia el quë nanabani; gutia perë iurne' nabanian parë siemprë. Nuá'ahia liahi narunë significar pudërë nanapa subrë galguti eternë nu subrë lugar catë cuezë ra tëgulë. ¹⁹ Bëquë'ë iurne' lo quë nagunal, lo quë nananú iurne' con lo quë naguër gac. ²⁰ Ndë'ë na lo quë narunë significar ra gadchi mbelëgui'i naná gunal guiahia ladë ldi con ra gadchi gandelier shtë orë. Ra gadchi mbelëgui'i runë significar gadchi encargadë shtë ra gadchi grupë shtë shmënë Dios, nu ra gadchi gandelier runë significar gadchi grupë rë'.

2

Cartë parë ra shmënë Dios naquërelde Efeso

¹ Bëquë'ë tubi cartë nu bëshé'ldëhin lu encargadë shtë ra grupë shtë shmënë Dios guë'dchi Efeso. Guni'i: “Ndë'ë rni'i el quë nanapë gadchi mbelëgui'i guia'a ladë ldi, nu naná zuga'a guëläu gadchi gandelier orë. ² Nanëa grëtë' lo quë naquëhunë të; rac bë'ahia de quë adë rdë'ëdi'i të lugar parë ra mënë mal. Nu nanëa de quë bëdchi'bë të prëbë lu ra naná rni'i na rall poshtë shtë Jesús perë adë nádi'i rall poshtë. Grëtë' rall bëgú të shlatë de quë na rall bishi. ³ Na të më pacënci nu guzac zi të por diza'quë nu nalë bë'në të cumplir ordë shtëna sin adë riá sháquëdi'i ldu'u të. ⁴ Perë napa tubi cusë cuntrë lë'ë të de quë adë rac shtë'udi'i të Jesús ziquë antsë. ⁵ Por ni gulë bësëagná ldu'u të catë bëniti të nu gulë bë'në cambi mudë nanabani të nu gulë bë'në ziquë bë'në të iurë gualdí ldu'u të diza'quë. Si talë adë gúnëdi'i të cumplir di'dzë rë', guna cashtigu lë'ë të. Guëdchisúa

gandelier entrë lë'ë të si adë gúnëdi'i të cambi mudë nanabani të. ⁶ Sin quë adë guëtë'dëdi'i, napë të tubi cusë favurë de lë'ë të naná rna tushë të lo quë narunë ra nicolaítas. Nu zac na rna tusha lu ra enseñansë ni. ⁷ El quë nardë'ë cuendë di'dzë rë', gulë bëquë diaguë bien lo quë narni'i Espiritu lu ra grupë shtë shmënë Dios. Grëtë' el quë nagunë gan lu ra cusë mal, guëdë'a gaull ra nashi shtë hiaguë nazubëga'a paraíso shtë Dios. Guëbani rall parë siemprë.”

Cartë parë grupë shtë shmënë Dios naquërelde Esmirna

⁸ Bëquë'ë tubi cartë nu bëshé'ldëhin lu naná encargadë shtë shmënë Dios naquërelde Esmirna. Bëquë'ë zni: “Ndë'ë rni'i el quë naná principi, el quë nápëdi'i fin, el quë naguti perë bëabrí nabáni'. ⁹ Nanëa grë lo quë naquëhunë të; rac bë'ahia grë galërzac zi shtë të. Nanëa blac prubi na të perë de vërë na të ricu. Nu nanëa lla ruadi'dzë mënë mal cuntrë lë'ë të, mënë narni'i na rall mënë israelitë perë bishi rall; na rall shmënë Satanás. ¹⁰ Adë rdzëbëdi'i të lo quë narzac zi mënë lë'ë të. Lë'ë mëdzabë guëtiá'all sëbëldá të lachigui'bë të parë grëtë' tëdë të lu prëbë. Lë'ë të napë quë sac zi të durantë chi'i dzë perë gulë tsagla'guë gac të firmë hashtë galguti, iurní guënehia vidë sin fin naná guëlua'a ziquë tubi coronë shtë rëy. ¹¹ El quë narac bë'a ra di'dzë rë', gulë bëquë diaguë lo quë narni'i Espiritu lu ra shmënë Dios. El quë nagunë gan lu cusë mal, adë tsádi'ill lu cashtigu eternë.”

Cartë parë grupë shtë shmënë Dios naquërelde Pérgamo

¹² Bëquë'ë tubi cartë nu bëshé'ldëhin lu naná encargadë shtë shmënë Dios naquërelde guë'dchi Pérgamo. Bëquë'ë zndë'ë: “Ndë'ë rni'i el quë nanapë spadë dushë naná chupë tēchi'. ¹³ Na nanëa grëtë' lo quë naquëhunë të nu nanëa de quë nabani të catë quëgnibë'a Satanás perë ziagla'guë të firmë lu nezë za'quë. Nunquë adë bësá'nëdi'i të parë tsaldí ldu'u të

shti'dza, ni siquierë la'ni dzë iurë lë'ë Antipas, tubi testigu za'quë shtëna, gúti'. Ra mënë gudini rall lë'i' mërë lugar catë quërelde Satanás. ¹⁴ Perë napa tubi cusë cuntrë lë'ë të de quë nga'li Pérgamo nanú mënë adë rsá'nëdi'i rall enseñansë shtë Balaam. Balaam bédë'ë cunseju parë Balac naná bësini ra mënë israelitë lu duldë. Bë'në rai' duldë; gudáu rai' belë naná bë'në mënë ofrecer lu ra dzanë ídolo, nu cuenú rall sa' rall. ¹⁵ Nu zac napë të ra naquërelde nga'li, mënë narianaldë ra enseñansë shtë mënë nicolaítas, cusë narná zá'quëdia'a lúhi'. ¹⁶ Por ni gulë bë'në cambi mudë nanabani të; si no, guelda lueguë nu tildinúa lë'ë të ziquë tubi nanua'a spadë dushë naná rru'u ruahia. ¹⁷ El quë narac bë'a shti'dza, gulë bëquë diaguë lo quë narni'i Espíritu lu ra grupë shtë shmënë Dios. El quë nangunë gan lu ra cusë dzabë ni, guëdë'a tubi guetështildi maná gaull; guetështildi ni nanú naga'chi. Nu guëdë'a tubi guë'ë naquichi; lu guë'ë ni naescritë tubi lë cubi. Ni tubi chu adë ranguë bë'adi'i lë ni sino sulë el quë nangunë recibirin.”

Cartë parë grupë shtë shmënë Dios naquërelde Tiatira

¹⁸ Bëquë'ë tubi cartë nu bëshé'ldëhin lu naná encargadë shtë shmënë Dios naquërelde Tiatira. Zni guni'i: “Rni'i shini Dios, el quë nanapë slúhi' ziquë llni shtë belë nu guëáhi' na ziquë gui'bë shlí'echi naguër bëzunë. ¹⁹ Na nanëa grëtë' lo quë naquëhunë të; nanëa de quë rac shtu'u sa' të nu rialdí ldu'u të shti'dzë Dios; nu nanëa más bë'në të iurne' quë antsë iurë gualdí ldu'u të shti'dzë më. ²⁰ Perë napa tubi cusë cuntrë lë'ë të, de quë quëhunë të permitir quërelde tubi mënë naná ziquë na'a Jezabel ladzë të. Rní'll de quë ruadí'dzëll shti'dzë Dios perë quëgsiguëll lë'ë shmëna con enseñansë shtënell. Rluá'all de quë nádi'i mal quënú mënë tselë sa' rall nu gau rall belë nabédë'ë mënë ziquë ofrendë parë ra dzanë ídolo. ²¹ Na bédë'a tubi tiempë Jezabel parë

guëabré ldu'ull con Dios, perë nëdi'll gúnëll cambi mudë nanabánill, nu adë nëdi'll guësá'nëll vidë mal. ²² Iurne' guëshe'lda tubi cashtigu parë mënë ni; guëru'lda lë'ëll lu camë con dulurë. Grë ra nanëdi'i guëabré ldu'u rall lu Dios, ra nabë'në mal con lë'ë na'a ni, gunë rall sufrir demasiadë. ²³ Nu tsatinia ra shini na'a ni; gati rall. Zni grë ra shmënë Dios guëdë'ë rall cuendë de quë na rac bë'ahia hashtë grë ra shgabë mieti, grëtë' lo quë nanú la'ni ldu'u mieti, nu guënehia tubi cashtigu cadë tubi de lë'ë të según obrë nabë'nëll. ²⁴ Perë los de más lë'ë të naquërelde Tiatira, lë'ë të nanëdi'i tsagla'guë ra enseñansë shtë Jezabel, lë'ë të nanadë bënguë bë'adi'i ra enseñansë mal, cusë narni'i rall nahin secretë shtë Satanás, pues rnia'a lu të de quë adë guëdchí'bëdia'a stubi carguë guëc të. ²⁵ Sulamëntë gulë bë'në cumplir lo quë nagonia'a lu të; adë guëazë guëtëdi'i të. Guelda stubi. ²⁶ Grëtë' el quë nangunë gan lu mal nu tsagla'guë gúnëll lo quë narac shtua'a hashtë fin, na guënehia pudërë parë guëribë'a mënë ni ra naciuni. ²⁷ Ziquë bëne'e shtada pudërë parë guëribë'ahia, zni guëribë'a rall ra naciuni con varë gui'bë. Gapë rall derechë ziquë el quë naruntsa'u trashtë shtë guiu'u; guëllull ra trashtë nanadë rlluí'idi'i. ²⁸ Nu zac guënehia llni la'ni ldu'u rall, llni ziquë mbelëgui'i nalë Plojë. ²⁹ El quë narac bë'a shti'dza, gulë bëquë diaguë ra di'dzë narni'i Espíritu lu ra shmënë Dios.”

3

Cartë parë grupë shtë shmënë Dios naquërelde Sardis

¹ Bëquë'ë tubi cartë nu bëshé'ldëhin lu naná encargadë shtë shmënë Dios naquërelde guë'dchi Sardis. Zndë'ë bëquë'ë: “Ndë'ë rni'i el quë nanapë ra gadchi espíritu shtë Dios nu gadchi mbelëgui'i; nanëa grëtë' lo quë naquëhunë të nu na rdë'a cuendë de quë na të ziquë naguti aunque

rni'i mieti napë të famë de quë nanani të. ² Gulë bëtë'tsë mbëca'ldë lu të nu gulë bëtë'e fuersë ra cusë nanapë të perë hia mërë rialú rahin. PUES gunahia lo quë naquëhunë të; nádi'in cusë za'quë delantë lu Dios shtëna. ³ Gulë bësëagná ldu'u të ra enseñansë nabënë të recibir; gulë tsagla'guë tëchi rahin nu gulë bë'në cambi mudë nanabani të. Si talë adë rdë'edi'i të cuendë shti'dza, guelda lueguë ziquë ridë tubi nguba'në sin quë adë guëdë'edi'i të cuendë ca iurë guelda. ⁴ Sin quë adë guëtë'dëdi'i, nanú beldá mënë naquërelde guë'dchi Sardis, adë quërdëdi'i rall mal lu ra duldë; pues lë'e rall sunú rall na; gacu rall con lari naquichi purquë zni runë tucarë lë'e rai'. ⁵ Ra nagunë gan lu mal, ni gacu rall lari naquichi nu jamás adë guëtí'idia'a lë rall la'ni librë shtë vidë sino gunguë bë'ahia ra mënë ni delantë lu Shtada nu delantë lu ra ianglë. ⁶ El quë nardë'e cuendë shti'dza, gulë bëquë diaguë lo quë narni'i Espíritu lu ra grupë shtë shmënë Dios."

Cartë parë grupë shtë shmënë Dios naquërelde Filadelfia

⁷ Bëquë'e tubi cartë nu bëshé'ldëhin lu ra shmënë Dios naquërelde Filadelfia. Zni bëquë'e: "Ndë'e rni'i el quë naná santu nu náhi' verdá, el quë nanapë liahi shtë rëy David, el quë iurë rshá'li', ni tubi adë chu gunë gan guësë'au, nu iurë lë'i' rsë'auhi', ni tubi adë chu gunë gan guësë'au. ⁸ Na rac bë'ahia grëtë' lo quë naquëhunë të, nu na zuhia tubi puertë nalla'lë delantë lu të. Ni tubi chu adë gunë gan guësë'au puertë ni. Aunquë du'psë rialdí ldu'u të shti'dza, quëhunë të cuendë diza'quë shtëna nu adë bë'nëdi'i të negar na të shmëna. ⁹ Guná, lo quë nagac. Por fuersë shtëna guna de quë ra mënë narianaldë tëchi ra enseñansë shtë Satanás, ra narni'i na rall më israelitë perë bishi rall; nádi'i rall më israelitë. Perë guna të guëzullibi rall lu të; gac bë'a rall de quë na të shmëna; gac bë'a rall de quë rac shtua'a lë'e të. ¹⁰ Bë'në

të cumplir mandamientë shtëna, na të më pacënci; por ni gapa lë'e të tiempë durë shtë prëbë parë grë mënë narëta' lu guë'dchiliu. Guëtëdë prëbë parë lë'e rall. ¹¹ Guelda nasesë. Gulë gupë bien lo quë naná rialdí ldu'u të, të parë ni tubi adë chu guëdchisúdi'i premi narunë tucarë ca'a të. ¹² Ra nagunë gan lu ra cusë durë ni, na guna lë'e rall ziquë pilari la'ni iádu'u shtë Dios gube'e. Nunquë jamás adë guëru'udi'i rall nga'li. Nu guëquë'a lë Dios shtëna luquë rall. Nu guëquë'a lë ciudá naná ciudá shtë Dios shtëna. Lëhin na Jerusalén cubi nu ze'dë guëdchinin de gube'e catë quëbezë Dios shtëna. Nu zac guëquë'a tubi lë cubi shtëna luquë ra mënë ni. ¹³ El quë nardë'e cuendë shti'dza, gulë bëquë diaguë lo quë nacagni'i Espíritu lu grupë shtë shmënë Dios."

Cartë parë grupë shtë shmënë Dios naquërelde Laodicea

¹⁴ Bëquë'e tubi cartë nu bëshé'ldëhin lu grupë shtë shmënë Dios naquërelde guë'dchi Laodicea. Zni bëquë'e: "Ndë'e rni'i el quë naná verdá, el testigu verdadërë, el quë naná bëcueshtë grë cusë según voluntá shtë Dios. Rni'i më ni: ¹⁵ Na rac bë'ahia grëtë' lo quë naquëhunë të. Rac bë'ahia de quë adë rac shtú'udi'i të Dios con guëdubinú ldu'u të. Ojalá niac shtu'u të Dios ¹⁶ perë cumë ziquë iurne' na të ziquë nisë nanadë náldëdi'i, nilë náldëdi'i. Por ni rdchibë ldua'a lë'e të. ¹⁷ PUES rni'i të na të ricu, de quë bien ziazú të. Rni'i të ni tubi cusë runë fáltëdi'i, perë adë rac bë'adi'i të na të ziquë tubi nanadë pë nápëdi'i. Nápëdi'i të vidë eternë; na të prubi demasiadë; na të ciegu; adë riasëdi'i të. Na të ziquë nanápëdi'i shábi'; guëtú lu të lu Dios. ¹⁸ Por ni rnehia cunseju parë lë'e të de quë guëzi'i të orë shtëna, u sea gulë guna'bë lua vidë cubi nadë rialúdi'i të gáquël ricu de verdá. Gulë guzi'i lari naquichi, u sea gulë guna'bë lua të gac limpi ldú'ul të adë guëtúdi'i lul. Gulë guzi'i rumëdi

parë tsa slu të, u sea gulë guna'bë lua llni të tsasël shti'dza. ¹⁹ Rni'inúa lë'ë të; rzu za'ca lë'ë të lu shnezë Dios purquë rac shtua'a lë'ë të. Por ni rqui'ni gapë të más ánimo nu guëabrí ldu'u të lu Dios. ²⁰ Guná, na zua rua' ldu'u nguii; cagna'ba. Si talë rínil shti'dza nu guëshá'lël rua' ldú'ul, guédchinia të parë cuezénúa lë'ël; guadi'dzénúal. Nu lë'ël guadi'dzénul na. ²¹ Grëtë' el quë nangunë gan lu mal, guëdë'a tubi lugar cula'ni catë cueza, catë rnibë'ahia. Zni bëna gan nu quëbezénúa Shtada catë rnibë'a më. ²² El quë rac bë'a shti'dza, gulë bëquë diaguë lo quë narni'i Espíritu lu grupë shtë shmënë Dios."

4

Ra nanabani gube'e quëhunë rai' adorar Dios

¹ Despuësë de gunahia ra cusë rë', gunahia tubi puertë nalla'lë gube'e; nu binia tubi bë ziquë cha' trompetë. Ni na el mizmë naguni'i lua antsë. Guní'i' lua:

—Güe'pi ndë'ë të parë guëluá'ahia lul grëtë' ra cusë nanapë quë guër gac.

² Mizmë iurní pudërë shtë Espíritu Santo gulezénúhi' ldua'a. Gunahia tubi trunë naquëbezë gube'e; hia lu trunë ni zúbëga'a tubi nazubë luhin. ³ Bëluá'ahi' ziquë tubi guë'ë jaspe narabtsë'ë u ziquë guë'ë cornalina. Hia alreduerë lë'ë trunë, zuga'a tubi iarcu iris narabtsë'ë ziquë tubi guë'ë esmeralda. ⁴ Alreduerë shtë trunë ni gunahia galdë bi tapë trunë; hia lu ra trunë ni zúbëga'a galdë bi tapë më guani'si; nacu rai' lari naquichi con coronë orë naná guëc rai'. ⁵ De lu trunë bëru'u ziquë ray shtë nguzi'u; ribë con ruidë shtë nguzi'u. Delantë lu trunë rie'qui gadchi grëaguë; rru'u be'lë lu rai'. Ni na gadchi Espíritu shtë Dios. ⁶ Nu delantë lu trunë ni nanú tubi cusë ziquë nísëdu'u narlua'a ziquë vidrio u ziquë guë'ë guë.

Guëluá lugar ni nu alreduerë lë'ë trunë, zuga'a tapë naná ziquë rlua'a

ra ma. Napë ma slu ma guërupë tëchi. ⁷ Primërë ra nanabani ni rlua'a ziquë tubi león; hia nachupë rlua'a ziquë tubi ngunë; hia natsunë nápi' tubi lu nguii; hia natapë rlua'a ziquë mbisiá nariasë. ⁸ Ra guëzá tapë nanabani, ni napë rai' shu'pë shcuágui' cadë tubi rai'. Nu nanú slu rai' guëdubi tëchi, tëchi fuërë nu tëchi nezë la'ni. Nu dzë la gue'lë nunquë adë rbézëdi'i rai' rni'i rai':

Santu, santu, santu, na Dadë Dios narnibë'a grëtë' cusë, el quë nanapë principi; nabáni' iurne', nu adë nídi'i fin parë lë'i'.

⁹ Cadë vësë lë'ë ra nanabani ni quëhunë rai' adorar, bédë'ë rai' graci lu më naquëbezë lu trunë, el quë nadë tsalúdi'i. ¹⁰ Ra galdë bi tapë më guani'si bëzullibi rai' delantë lu më nazubë lu trunë nu bë'në rai' adorar lë'ë më nanabani parë siemprë. Bëdchi'bë rai' coronë shtë rai' delantë lu më ziquë sèni na më Rëy shtë rai', nu guni'i rai':

¹¹ Dadë Dios shtë na'a, nal më za'quë. Sulë lë'ël nápël dereché gunë mieti adorar; gunë mieti alabar. Sulë lë'ël runë tucarë guëdë'ë mënë graci purquë lë'ël bëntsá'ul grëtë' ra cusë.

Por voluntá shtënel gurështë guë'dchiliu.

5

Librë shtë më nabëru'ë Lli'li

¹ Iurní gunahia tubi librë guia'a ladë ldi shtë më nazubë lu trunë. Lë'ë librë na ziquë tubi nadu'bi naescritë nezë la'ni nu nezë fuërë nu në'auhin con gadchi sègi. ² Nu gunahia ianglë nanapë pudërë ru'bë naná guna'bë di'dzë fuertë:

—¿Chull runë tucarë guësha'lë librë nu guëché'zi' sègi?

³ Ni por gube'e, ni por guë'dchiliu, ni por lugar catë nanú ra tégulë, ni tubi adë chu nádi'i parë guësha'lë librë rë', ni siquierë parë guená ni luhin. ⁴ Iurní nalë binia purquë adë chu nádi'i të guësha'lë librë ni. Ni tubi

adë nídi'i nanapë dereché parë gu'ldë la'ni librë ni nu ni siquierë más zucse guená ni la'ni librë. ⁵ Iurní tubi më guani'si guní'i' lua:

—Adë rú'nëdi'il pues lë'ë nabërulë León shtë llëbni Judá naná ze'dë llëbni rëy David, ni sí, na më pudërusë. Bë'në më gan lu enemigu shtëhi'; napë më dereché parë guëshá'li' lë'ë librë nu guëché'zi' ra gadchi sëgi.

⁶ Iurní guéláu lë'ë trunë ni nu entrë ladi ra tapë ra nanabani nu ladi ra më guani'si, gunahia tubi nabërulë Lli'li. Zuldí më aunquë nilë todavía rluá'aru'u sëñi de quë gúti' ziquë tubi ma nabëdë'ë mënë cumë ofrendë lu Dios. Nápi' gadchi shcáchi' nu gadchi slúhi'. Ra slúhi' runë significar gadchi espíritu shtë Dios naná bëshe'ldë më parë guëdubi lu guë'dchiliu. ⁷ Lë'ë Lli'li guna'zi librë nananú guia'a ladë ldi naná quëbezë lu trunë. ⁸ Iurë lë'ë më ni guna'zi librë, guëzátë' tapë ra nanabani nu ra galdë bi tapë më guani'si bëzullibi rai' delantë lu Lli'li. Cadë lë'ë më guani'si nua'a tubi arpa nu nua'a rai' tubi copë orë naná gadzë gushialë. Gushialë ni na ra oraciuni shtë ra shmënë Dios. ⁹ Nu bi'ldi rai' tubi cantë cubi; guni'i rai':

Sulë lë'ël runë tucárël guená'zil librë, nu guëché'zël sëgi rë' purquë gútil nu con rënë shtënél gudíllil präci parë guc salvar mënë rë'.

Na rall shini Dios de grë guë'dchi, grë naciuni.

Ruadi'dzë rall grë clasë dizë; be'dë guëzë rall de guëzá partë shtë guë'dchiliu.

¹⁰ Nu lë'ël bënë'el dereché lë'ë rall, gac rall rëy nu bëshuzi parë Dios shtë na'a.

Nu guëribë'a rall guëdubi guë'dchiliu.

¹¹ Despuësë de ni, gunahia nu binia tubi bë shtë zihani ianglë naná rëta' alreduerë trunë ni catë nanú ra nanabani con ra më guani'si. Cantidá ra ianglë, miles de lë'ë rai', ¹² guni'i rai' con voz fuertë:

Lë'ë Lli'li naguti, lë'i' runë tucarë gúni' recibir labansë shtë mi-eti; grë mënë guëdë'ë pudëre shtë rall ca'a më.

Guëdë'ë rall grë riquesë nanapë rall ca'a më.

Guëni'i rall sulë lë'ë më náhi' sabi; guëni'i rall llëru'bë na pudëre shtë më.

Gunë rall honrar lë'ë më; gunë rall alabar lë'ë më.

Guëni'i rall napë më dereché parë guëribë'ai'.

¹³ Nu binia cha' grë ra cusë nabëcue'shtë Dios, ra ianglë lu gubë'e, ra mënë narëta' lu guë'dchiliu, hashtë grë ra mënë naná lugar shtë tégulë nu la'ni nisëdu'u. Guni'i rai':

Grë mieti gunë alabar lë'i'; guëdë'ë rall grë hunurë.

Guëni'i rai' llëru'bë na pudëre shtë më.

Labansë ni runë tucarë el quë naquëbezë lu trunë nu lu Lli'li parë guëdubi tiempë.

¹⁴ Ra guëzá tapë ra nanabani guni'i rai':

—Nia Dadë. Zni gac.

Ra galdë bi tapë më guani'si bëzullibi rai' lu më nu bë'në rai' alabar el quë nanabani parë siempër.

6

Ra gadchi sëgi

¹ Iurní gunahia lu Lli'li. Iurë bëché'zi' primëre sëgi, iurní binia bë shtë tubi ra tapë nanabani. Cháhi' na ziquë bë shtë nguzi'u; guni'i':

—Gude'e të guënal.

² Gunahia tubi guay naquichi. Hia nadchi'bë ma nua'a tubi iarcu guia'a ni. Iurní bëdë'ë rai' tubi corunë nu zía'ai' parë gúni' gan lu enemigu nu parë tsagla'guë gúni' gan lu rall.

³ Iurë lë'ë Lli'li bëche'zë segundë sëgi, binia bë shtë segundë ra nanabani; guni'i':

—Gude'e të guënal.

⁴ Iurní bëru'u stubi guay naná color llni. Hia nanadchi'bë ma, bë'në recibir tubi spadë ru'bë nu pudëre parë guëdchisull paz parë ra mënë

narëta' lu guë'dchiliu, nu parë quini ra mënë sa' rall.

⁵ Iurë lë'ë Lli'li bëche'zë tecërë sëgi, iurní binia cha' tecërë nabani; guní'i':
—Gude'e të guënal.

Gunahia tubi guay nagasë. Hia nadchi'bë ma, nua'a tubi lliguë ldibrë guí'ai'. ⁶ Binia tubi bë nabëru'u guëláu ra nanabani. Guní'i':

—Bë'në dañi hashtë rdu' tubi kilo shtë trigu por lo quë runë nguui gan tubi dzë; nu tsunë kilo cebadë por mizmë präci ni. Perë adë rúnëdi'il dañi ra hiaguë olivo, nilë ra hiaguë uvë.

⁷ Iurë lë'ë Lli'li bëche'zë cuartë sëgi, iurní binia bë shtë cuartë nanabani; guní'i':

—Gude'e të guënal.

⁸ Gunahia tubi guay shlí'echi; hia nadchi'bë ma lë Galguti. Hia tëchi de ni ze'dë naldë el quë runë represen-tar lugar shtë ra tégulë. Iurní lë'ë ni bë'në recibir pudërë subrë guëzátë' cuartë partë shtë mënë narëta' lu guë'dchiliu të gati rall lu guërru con gubini con galguidzë nu con ma dushë.

⁹ Iurë lë'ë Lli'li bëche'zë quintë sëgi, iurní gunahia guëa' bëcu'guë ra almë naná guti purquë gualdí ldu'u rai' diza'quë shtë Dios nu purquë guc rai' testigu shtë më lu sa' rai'. ¹⁰ Ra mënë ni guni'i' rai' fuertë:

—Dadë santu, quëhúnël cumplir promësë shtë'nël. ¿Hashtë ca iurë gac ldë'ël nu gúnël cashtigu ra nagudini lë'ë na'a? ra nanabani lu guë'dchiliu.

¹¹ Iurní bë'në rai' recibir lari naquichi nu repi më të parë guëzi'i ldu'u rai' stu'pë tiempë más, hashtë gac completë número shtë ra bëchi la sa' rai' naná guti por diza'quë shtë Cristo igual ziquë lë'ë rai'.

¹² Iurë lë'ë Lli'li bëche'zë sexto sëgi, binia tubi llu ru'bë. Lë'ë ngubidzë bëac ziquë tubi cusë nagasë. Lë'ë mbehu bëac ziquë rënë. ¹³ Hia ra mbelëgui'i lu gube'e gulaguë ra hashtë lu guë'dchiliu cumë ziquë rlaguë nashi bëlda'u iurë lë'ë mbë dushë rni'bi hiaguë ni. ¹⁴ Hia gube'e

gunitilú ziquë tubi guichi nardëa; hia grëtë' ra dani nu ra dani la'ni nisë bëni'bin shlugarin. ¹⁵ Hia ra rëy shtë guë'dchiliu bëca'chilú rall la'ni ra cuevë nu entrë ra guë'ë ru'bë shtë guë'dchiliu. Zni zac bë'në ra mënë narnibë'a, nu ra ricu, nu ra jëfë shtë militar, nu grë ra nanapë pudërë nu autoridá nu ra esclavë con ra nguui naná librë. ¹⁶ Guni'i' rall lu dani nu lu ra guë'ë:

—Gulaguë guëc na'a të parë guëca'chilú na'a lu më naquëbezë lu trunë. Gulë bëca'chi lë'ë na'a lu cashtigu ru'bë naná guëshe'ldë Lli'li guëc ra mënë.

¹⁷ Pues hia lë'ë iurë bédchini, iurë shtë cashtigu ru'bë. ¿Chu gunë gan guëru'u entrë ra cusë ni?

7

Ra israelitë nanua'a sëni luquë rai'

¹ Despuësë de ni gunahia tapë ianglë; zuldí rai' guëdubi ladë shtë guë'dchiliu. Quëzudchí rai' guëzá guëdapë mbë të parë adë ldá'adi'i mbë lu guë'dchiliu, nilë nisëdu'u, nu ni tubi hiaguë shtë guë'dchiliu.

² Nu zac gunahia stubi ianglë naze'dë nezë guia'a. Nápi' tubi sëgi shtë'në Dios nanabani. Lë'ë ianglë guni'i' fuertë lu ra guëzá tapë ianglë naná bë'në recibir pudërë parë gunë rai' dañi lu guë'dchiliu nu nisëdu'u. Guni'i' ianglë:

³ —Adë rúnëdi'i të dañi lu guë'dchiliu nu nilë nisëdu'u, nilë parë lu ra hiaguë hashtë guna gan guëquëa'a tubi sëni luquë ra muzë shtë Dios, Shtëada'a.

⁴ Binia tubi número naná guc selladë, na rai' ciento cuarenta y cuatro mili shtë ra më israelitë. ⁵ Chi'bë chupë mili guc selladë shtë llëbni Judá. Chi'bë chupë mili guc selladë shtë llëbni Rubén. Chi'bë chupë mili guc selladë shtë llëbni Gad. ⁶ Chi'bë chupë mili guc selladë shtë llëbni Aser. Chi'bë chupë mili guc selladë shtë llëbni Naftalí. Chi'bë chupë mili guc selladë shtë llëbni Manasés. ⁷ Chi'bë chupë mili guc selladë shtë

llëbni Simeón. Chi'bë chupë mili guc selladë shtë llëbni Leví. Chi'bë chupë mili guc selladë shtë llëbni Isacar. ⁸ Chi'bë chupë mili guc selladë shtë llëbni Zabulón. Chi'bë chupë mili guc selladë shtë llëbni José. Chi'bë chupë mili guc selladë shtë llëbni Benjamín.

Zihani mënë nagacu lari naquichi

⁹ Iurní gunahia zihani mënë naze'dë de grë naciuni nu grë guë'dchi. Gunahia ra naruadi'dzë grë clasë dizë. Zuldí rai' delantë lu trunë nu delantë lu më nabëkulë Lli'li. Pues cantidá rai'; ni tubi adë chu gunë gan guëlabë lë'ë rai'. Nu nacu rai' lari naquichi nu nanú zini guia'a ra mënë ni. ¹⁰ Grë rai' guni'i rai' fuertë:

Nasalvar hia'a por pudërë shtë Dios, Shtáda'a, el quë naquëbezë lu trunë,

nu por pudërë shtë më nabëkulë Lli'li.

¹¹ Grëtë' ra ianglë naquëbezë nga'li zuldí rai' alreduerë trunë ni nu alreduerë ra galdë bi tapë më guani'si, nu alreduerë ra tapë më nanabani. Bëzullibi grëtë' ra mënë ni hashtë bédchini luquë rai' lu guiu'u. Delantë lu trunë bë'në rai' adorar Dios. ¹² Guni'i rai':

Nia Dadë, lë'ë labansë shtë mieti runë tucárel.

Guëni'i mieti llëru'bë na pudërë shtë'nël, nu rac bë'al grë cusë.

Guëne'e mieti graci lul nu gunë rall honrar lë'ël purquë pudërë nu fuersë shtë'nël llëru'bë nahin.

Nal Dios shtë na'a por grë tiempë. Amén.

¹³ Iurní tubi më guani'si guna'bë dí'dzi' lua:

—¿Chúllëti'i ra ndë'ë naquëbezë ndë'ë, ra nanacu naquichi? ¿Ca nezë ze'dë rai'?

¹⁴ Na repia:

—Dadë lë'ël nanël.

Iurní guni'i' lua:

—Lë'ë rai' na ra nagudëdë lu galërzac zi nu bëzunë rai' almë shtë rai'. Na limpi rai' ziquë lari naquichi por rënë shtë nabëkulë Lli'li. ¹⁵ Por ni quëbezë rai' delantë lu trunë shtë Dios nu quëhunë rai' sirvë lë'ë më dzë la gue'lë la'ni santuari shtë më. Nu

lë'ë më naquëbezë lu trunë canihapë më lë'ë rai' con pudërë shtë më.

¹⁶ Hia gúnëdi'i rai' sufrir gubini, ni galërbidchi ldu'u, nilë guëza'i ngubidzë lë'ë rai', ni por galna'i adë gúnëdi'i rall sufrir ¹⁷ purquë lë'ë më nabëkulë Lli'li, el quë naná quëbezë guëláu trunë ni, quëhápí' lë'ë rai' ziquë tubi vëquërë quëhápëll ra lli'li. Nu më rë' gua'a lë'ë rai' catë nanú nisë narne'e vidë eternë. Nu Dios guëcuë'dchí më lu rai' grëtë' nisë narru'u lu rai'.

8

Séptimo sègi nu gushialë

¹ Iurë lë'ë më nabëkulë Lli'li bëche'zë sègi gadchi, iurní bëa'në silënci lu gube'e ziquë mëdi iurë.

² Lueguë gunahia lu gadchi ianglë naná quëbezë zuldí delantë lu Dios; bë'në rai' recibir gadchi trompetë.

³ Despuësë de ni bédchini stubi ianglë nanua'a tubi cinsari orë. Iurní guzuldi' delantë lu bëcu'guë. Bëdë'ë rai' zihani ialë parë gúni' ofrecer gushialë lu bëcu'guë juntë con oraciuni shtë ra shmënë Dios. Lë'ë bëcu'guë orë zuga'a delantë trunë.

⁴ Lë'ë gushialë nananú guia'a ianglë ni, be'pin hashtë lugar catë quëbezë Dios, juntë con ra oraciuni shtë ra shmënë Dios. ⁵ Iurní lë'ë ianglë guna'zi lë'ë cinsari ni; tsadzëhin con gui'i guëdchi shtë catë rie'qui. Iurní bëquëldí ianglë gui'i ni lu guë'dchiliu. Gubë nu nalë ruidë gu'; bédchini ray shtë nguzi'u nu bëllú guë'dchiliu.

Ra trompetë

⁶ Iurní ra zëgadchi ianglë nanua'a ra trompetë, bë'në rai' preparar tē parë gu'ldë rai' trompetë.

⁷ Primërë ianglë bi'ldi trompetë; iurní gulaguë guiuguë nu gui'i nutsin con rënë hashtë guë'dchiliu. Güe'qui tecërë partë shtë guë'dchiliu nu tecërë partë shtë ra hiaguë nu tecërë partë plantë narguë.

⁸ Segundë ianglë bi'ldi trompetë shtëhi' nu gulaguë ziquë tubi dani ru'bë lu nisë. Dani ni rie'qui con be'lë, nu tecërë partë shtë'në nisëdu'u

bëaquin ziquë rënë. ⁹ Hia tecërë partë shtë ra ma nananú la'ni nisëdu'u, guti ra. Nu tecërë partë shtë ra barcu, grëtë' gualú.

¹⁰ Lë'ë tecërë ianglë bi'ldi trompetë, iurní tubi mbelëgui'i ru'bë gulaguë dizdë gube'e. Rie'qui mbelëgui'i ziquë grëaguë. Gulaguin lu tecërë partë shtë ra guëë'gu nu catë nanú zini. ¹¹ Lë'ë mbelëgui'i ni lë Naldá. Tecërë partë shtë nisë bëaquin ziquë naldá. Cantidá mënë guti purquë bii' rall nisë lda.

¹² Lë'ë ianglë naná cuartë, bí'ldi trompetë; iurní tecërë partë shtë ngu-bidzë con tecërë partë shtë mbehu nu ra mbelëgui'i, gullini de manërë quë ra tecërë partë shtë rahin bëa'në nacahi. Bëd'ëdi'i rahin llni durantë tecërë partë shtë dzë nu gue'lë.

¹³ Iurní gunahia nu binia tubi ianglë nariasë lu gube'e. Guní'i fuertë:

—Prubi grëtë' ra naquëreldë lu guë'dchiliu iurë lë'ë ra tsunë ianglë rë' gu'ldë rai' trompetë shtë rai'.

9

¹ Hia lë'ë quintë ianglë bi'ldi trompetë; iurní gunahia tubi mbelëgui'i naná gulaguë dizdë lu gube'e hashtë lu guë'dchiliu. Lë'ë personë ni bë'në recibir liahi shtë guëru naná guetë nu nídi'i fin shtë guëru ni. ² Iurní bëllá'li' guëru ni; hia nga'li be'pi gushë cumë ziquë gushë shtë iurnë ru'bë. Hia lë'ë gushë ni bëcahi lu ngubidzë nu lu gube'e. ³ La'ni gushë ni bëru'u ra mbëchizu' naná riasë nu bietë ra ma lu guë'dchiliu. Bë'në ra mbëchizu' recibir pudërë parë gunë ra dañi ziquë nillë shtë guë'dchiliu. ⁴ Bë'në rai' recibir ordë adë gunë rai' dañi lu ra plantë rguë, nilë tubi cusë narguë, ni por ra hiaguë, sino nadë más gunë rai' dañi ra mënë naná nuá'adi'i sëñi shtë Dios luquë rai'. ⁵ Adë bëd'ëdi'i më sí de quë quini rai' mënë sino nadë más parë gunë ra mënë sufrir dudurë durantë ga'i mbehu. Lë'ë dudurë ni gaquin ziquë rac tubi mieti iurë rahuë' tubi nillë lë'ë nguui. ⁶ Hia

dzë ni ra mënë gac shtu'u rall gati rall perë adë gunë rai' gan gati rai'. Aunquë rac shtu'u mënë gati rall, hia lë'ë galguti ldaguë zitu parë mënë ni.

⁷ Ra mbëchizu' rlua'a ziquë guay naná preparadë parë lu guërru. Hia guëc ma napë ma ziquë tubi corunë orë; hia lu ma rlua'a ziquë tubi nguui.

⁸ Nu napë ma guitsë guëc ziquë guitsë guëc shtë na'a. Hia lai' ma rlua'a ziquë lai' león. ⁹ Cuerpë shtë ra ma nacu bien con shabë ziquë gui'bë; hia ruidë shtë shcuaguë ma na ziquë ruidë shtë cantidá carros nanaquë ra guay iurë lë'ë ra ma ziangllu'në lu guërru. ¹⁰ Napë ma llba'në ma cumë ziquë llba'në nillë con guitsë nazubë guëquin. Hia llba'në ma napë pudërë parë gunë dañi ra mënë por ga'i mbehu. ¹¹ Ra mbëchizu' rë' napë rai' tubi jëfë naná mizmë ianglë shtë gabildi. Hia lë'ë ianglë rë' lë con di'dzë hebreo, Abadón. Nu dizë griego lë ma Apolión narunë cun-tienë el quë narzalú.

¹² Gudëdë primërë cusë dushë perë todavía runë faltë chupë cusë nadzë'bë.

¹³ Hia lë'ë sexto ianglë bi'ldi trompetë; iurní binia tubi bë nabëru'u entrë ra tapë cachi nanaquë bëcu'guë shtë orë. Bëcu'guë ni quëbezë delantë lu Dios. ¹⁴ Lë'ë bë guni'i lu sexto ianglë nanua'a trompetë:

—Bëlda'a ra guëzá guëdapë ra ianglë naquëdú rua' guëë'gu Eufrates.

¹⁵ Hia iurní gula'a ra guëzá ianglë ni parë quini rai' tecërë partë shtë mënë. Ra ianglë guc rai' preparadë parë iurë ni, dzë nu izë. ¹⁶ Binia tubi número shtë ra suldadë nanadchi'bë ra guay; na rall dos cientos millones.

¹⁷ Zni bëlua'alú ra guay lua. Hia ra nadchi'bë tëchi ma nua'a rai' ldu'u rai' tubi naná canihapë ldu'u rai'. Nahin color llni; nu azul, nu shlí'echi. Hia ra guay napë ma guëc ma ziquë guëc león; hia rua' ra ma bëru'u be'lë nu gushë nu asufre. ¹⁸ Ra tecërë partë shtë mënë guti ra por guëzá tsunë plaguë ni narru'u rua' guay: gui'i,

gushë, nu asufre ¹⁹ purquë lë'ë ra ma bë'në ra gan con rua' ma, nu con llba'në ma; pues llba'në ma rlua'a ziquë serpiëntë con guëc shtë ma. Con ra guëc ra ni bë'në rall dañi.

²⁰ Perë los de más mënë nagútidi'i por ra cashtigu ni, nunquë adë bësá'nëdi'i rall gunë rall cusë mal, nu bësá'nëdi'i rall gunë rall adorar ra espíritu mal con ra dzanë ídolo shtë orë u ra dzanë bédchichi, u gui'bë shlí'echi u guë'ë u hiaguë. Bësá'nëdi'i rall gunë rall adorar ra cusë ni aunquë adë ráquëdi'i guená rahin, nu adë ráquëdi'i rall rzë rall. ²¹ Nu zac adë bësá'nëdi'i ra mënë quini sa' rall nu ni por galbëlliú shtë rall, nu ni por galërquënú tse'lë sa' rall, nilë por rbézëdi'i mënë rbaa'në rall pë shtë sa' rall.

10

Lë'ë ianglë nanua'a tubi librë bi'chi

¹ Iurní gunahia stubi ianglë nanapë pudërë ru'bë naná bédchini de gube'e. Lë'ë ianglë nácuhi' shcahi nu nanú tubi iarcu iris guëqui'. Lúhi' rabtsë'ë ziquë ngubidzë; hia guëáhi' rlua'a ziquë tubi mbëduni shtë be'lë.

² Nuá'ai' guiá'ai' tubi librë mitu'në naná lla'lë. Iurní bészúhi' guëáhi' ladë ldi lu nisëdu'u, nu guëáhi' ladë rubësë bészúhi' lu guë'dchiliu. ³ Iurní fuertë guní'i' ziquë rzubá ra león. ⁴ Iurë gualú ra gadchi nguzi'u, iurní guc shtua'a niaquëa'a perë binia tubi bë nabédchini de gube'e; guní'i':

—Adë rquëbidi'il lo quë naguni'i ra nguzi'u; adë rquë'ëdi'il lo quë naguni'i rai'.

⁵ Lueguë lë'ë ianglë nagunahia, zu guëáhi' lu nisëdu'u nu guë'dchiliu, bëldísi' guia'a ladë ldi lu gube'e. ⁶ Bë'ni' jurar por lë më naná bëntsa'u gube'e nu guë'dchiliu, nu nisëdu'u nu grë ra cusë nananú lu rahin. Guni'i' ianglë:

—Hia bëga'a iurë; nádi'i más tiempë. ⁷ Iurë lë'ë ianglë nagadchi guzublú gu'ldë trompetë shtëhi', iurní hia guc cumplir lo quë nabë'në

Dios disponer antsë cumë ziquë guni'i' më lu ra muzë shtë më, ra nabadi'dzë shti'dzë më.

⁸ Hia bë naná binia, bë nabédchini de gube'e, bëabrí guní'i' lua:

—Gua iurne' të guená'zil librë naná lla'lë, librë nananú guia'a ianglë naná zuldí lu nisëdu'u nu lu guë'dchiliu.

⁹ Iurní guahia lu ianglë nu guna'ba të parë guéné'ei' librë. Iurní guni'i' ianglë lua:

—Guna'zi librë rë'; bi'ldi la'nin nu bë'në llgabë pë runë cuntienë ra di'dzë. Primërë gac ra di'dzë ziquë dchini shtë mbee'zë perë despuësë guëaquin cumë cusë naldá.

¹⁰ Iurní guna'zia librë rë' nananú guia'a ianglë. Bi'ldia la'nin; bëna llgabë. Primërë cusë za'quë nahin perë despuësë guquin cusë naldá.

¹¹ Lueguë guní'i':

—Napë quë guëabril stubi. Tsagní'il shti'dzë Dios lu grëtë' ra mënë, guë'dchi ra, lu ra naciuni, nu lugar catë ruadi'dzë mënë grë clasë dizë, nu lu ra rëy. Guení'il shti'dzë më.

11

Ra chupë testigu

¹ Iurní bëne'e rai' tubi varë narrë'shë guiu'u cuahia, nu guni'i' rai' lua:

—Guasuldí nu guna'zi medidë rë'; bërë'shë santuari shtë Dios, nu bërë'shë bëcu'guë, nu bëlabë bëldá naná quëhunë adorar lë'ë Dadë nga'li.

² Perë adë rrë'shëdi'il lu rualdëa' naná tëchi fuërë shtë iádu'u purquë grëtë' ni bëne'e Dios permisi parë më zitu guë'lú rall. Grë ra mënë ni guë'lú ra guëc Jerusalén durantë cuarenta y chupë mbehu. ³ Perë guëshe'lda chupë testigu shtëna parë guadi'dzë rai' shti'dza durantë mili chupë gahiu'a sesenta dzë. Nacu rai' shabë rai' color nagasë.

⁴ Lë'ë testigu rë' runë significar chupë hiaguë olivos, nu zac runë significar chupë gandelier naná quëbezë delantë lu Dadë narnibë'a guë'dchiliu. ⁵ Si talë chu rac shtu'u

gunë dañi parë lë'ë testigu ni, pues lë'ë rai' napë rai' pudërë parë guëru'u gui'i rua' rai' naná guëza'i complementamente lë'ë contrari shtë rai'. Zni gati ra grë ra narac shtu'u quini lë'ë rai'. ⁶ Testigu rë' napë pudërë parë guësë'au rai' gube'e të parë ldáguëdi'i guiu durantë tiempë naguadi'dzë rai' shti'dzë Dios, nu napë rai' pudërë parë gunë rai' cambi nisë; gaquin rënë, nu parë guëshe'ldë rai' plaguë u galguidzë tantë cumë ziquë guëni'i ldu'u rai'. ⁷ Perë iurë tsalú grë lo quë nangunë ra testigu ni, iurní lë'ë ma dushë nabëru'u gabildi, guëna'zi ma lë'ë rai' nu gunë ma dushë gan lu rai' hashtë gati rai'. ⁸ Hia shcuerpë rai' guëa'nin lu nezë shtë ciudá ru'bë catë bëquë'ë ra mënë lë'ë Dadë lu cruz. Stubi lë ciudá ni na Sodoma, nu zac Egipto. ⁹ Hia por tsunë dzë guërudë, guëa'në ra shcuerpë testigu ni lu nezë. Mënë shtë grë guë'dchi, mënë naruadi'dzë grë clasë dizë, mënë naze'dë de grë lugar nu naciuni, guëná rall lu ra tégulë nu adë guëdë'edi'i rall permisi parë guëga'chi ra tégulë. ¹⁰ Ra naquërelde lu guë'dchiliu guëquitë ldu'u rall purquë guti ra testigu ni, nu nalë guëuu' ldu'u rall hashtë guëshe'ldë rall regalë lu sa' rall purquë guëzá guërupë nguiu ni nabiadi'dzë shti'dzë Dios, guti rai'. Bëzac zi rai' ra mënë shtë guë'dchiliu. ¹¹ Perë despuësë tsunë dzë guërudë, Dios bëcua'ñi lë'ë rai' parë guëbani rai' stubi, nu grë ra naganá lu rai', nalë bëdzëbë rall iurní. ¹² Lueguë iurní guërupë testigu ni bini rai' tubi bë dizdë lu gube'e naná guni'i:

—Gulë tsepi ndë'ë.

Iurní be'pi rai' gube'e la'ni tubi shc-ahi. Hia ra contrari shtë rai' guná rall. ¹³ Mizmë iurní gu' tubi llu ru'bë nu guëzá chi'i partë shtë'në ciudá gualú nu gadchi mili mënë guti; bë'në llu. Los de más mënë nabëa'në, nalë bëdzëbë rall. Guni'i rall llëru'bë na pudërë shtë Dios.

¹⁴ Zni gudëdë segundë cusë nadzë'bë perë lueguë guëdchini stubi

naná tecërë.

Trompetë gadchi

¹⁵ Lë'ë ianglë gadchi bi'ldi trompetë shtëni'. Iurní bëdchini bë fuertë dizdë gube'e. Guni'i bë:

Lugar catë rnibë'a rëy shtë guë'dchiliu, bëaquin lugar parë guë'nibë'a Dios, Shtëáda'a nu Cristo shini më.

Lë'ë më guë'nibë'a më ziquë rëy parë siempërë.

¹⁶ Iurní ra galdë bi tapë më guani'si naná quëbezë lu trunë shtë rai' delantë lu Dios, bëzullibi rai' hashtë bëdchini luquë rai' lu guiu'u nu bë'në rai' adorar Dios. ¹⁷ Guni'i rai':

Dzu guëne'e na'a graci lul, Dadë.

Nápël grë pudërë; nabánil parë siempërë.

Napë quë guëdchínil parë guë'nibë'al; nu nal Rëy iurne'.

¹⁸ Ra mënë shtë grë naciuni, bëldë rall perë hia bëga'a iurë parë gúnël cashtigu lë'ë rall. Bëga'a tiempë gúnël juzguë ra tégulë.

Guëné'el premi ca'a ra naná runë honrar lë'ël, grë ra naná limpi delantë lul, nu grë ra narzu'bë diaguë shti'dzël, grëtë' ra narnibë'a, nu grëtë' ra mënë nanádi'i mënë nalasac.

Bëga'a iurë parë gúnël tsalú con grëtë' ra narzac zi sa' rall parë tsalú sa' rall.

¹⁹ Iurní bëlla'lë santuari shtë Dios nananú gube'e, nu gunahia tubi cajë shtë conveñi la'ni iádu'u. Iurní gubë la'ni gube'e; gu'të gui'i nguzi'u; binia ruidë dushë; bëllú guë'dchiliu nu gualaguë tubi guiguë fuertë.

12

Tubi na'a con ma dushë dragón

¹ Iurní bëlua'a tubi sëñi lu gube'e. Tubi na'a bëlua'alú lua; zúbi' la'ni llni shtë ngubidzë nu zubë mbehu guëáhi' nu nápi' guëqui' tubi coronë nanua'a chi'bë chupë mbelëgui'i.

² Na'a ni nuá shíni' nu gurushtiá na'a con dulurë shtë nagalë shini na'a. Pues nalë rzac zi na'a parë guëdchini shini na'a guë'dchiliu. ³ Lueguë

bëlua'a stubi sëni lu gube'e, tubi ma dushë dragón. Naru'bë ma nu na ma color llni nu napë ma gadchi guëc ma nu chi'i cachi, nu nanú tubi coronë cadë gadchi guëc ma. Nu nadchi'bë tubi coronë cadë guëc ma. ⁴ Hia con llba'në ma lë'ë dragón bëtëá tecerë partë shtë mbelëgui'i nu bëquëldi ma mbelëgui'i hashtë lu guë'dchiliu. Dragón rë' bëa'në delantë lu na'a parë iurë lë'ë shini na'a galë, të parë gau ma lë'ë me'dë. ⁵ Lueguë lë'ë na'a gupë tubi ngulë'në naná destinadë parë guë'nibë'ai' grë naciuni tubi manërë nadushë. Lueguë lë'ë shini na'a guabsú; bia'a Dios lë'i' hashtë trunë shtënë më lu gube'e. ⁶ Hia lë'ë na'a bëllu'në na'a parë tubi lugar catë chu nádi'i. Lugar ni bënë Dios preparar të nga'li guëquërelde na'a parë guëdë'ë mënë nagáu na'a por mili chupë gahiu'a sesenta dzë.

⁷ Despuësë de ni, gu' tubi guërru lu gube'e. Lë'ë ianglë ru'bë Miguel con sáhi', gudildinú rai' con lë'ë ma dragón nu con grë sa' ma. ⁸ Lë'ë ma con ra ianglë shtënëll, gudildi rall perë adë bënë'di'i rall gan lu guërru; nu adë bëdzëlëdi'i lugar parë lë'ë rall lu gube'e. ⁹ Zni bëquëldi Dios lë'ë dragón de gube'e; ma ni na mizmë serpientë nanabani dizdë más guahietë. Lëll Diablo nu lëll Satanás naná quësguë guëdubi mënë shtë guë'dchiliu. Lë'ëll con ianglë shtënëll, Dios bëquëldi lë'ë rall lu guë'dchiliu.

¹⁰ Iurní binia tubi bë fuertë lu gube'e; guní'i':

—Hia bëdchini salvaciuni nu pudërë shtë Dios. Hia bëga'a iurë parë guë'nibë'a më por autoridá shtë Cristo purquë hia lë'ë contrari shtë sa' hia'a bëquëldi Dios lë'ëll lu guë'dchiliu. Pues lë'ëll bëdchi'bë galquiá cuntrë ra shmënë Dios dzë la gue'lë. ¹¹ Ra bëchi sa' hia'a bënë rai' gan lu enemigu por rënë shtë Lli'li nu bënë rai' gan lu enemigu ni purquë biadi'dzë rai' diza'quë. Adë bëdzëbëdi'i rai' gati rai' por lë'ë më. ¹² Gulë bëquitë ldu'u të iurne', grë të

naná quërelde lu gube'e; perë prubi ra nananú lu guë'dchiliu nu ra narzë lu nisëdu'u la'ni barcu purquë lë'ë mëdzabë bietë catë quërelde të nu nalë rldëll purquë nanëll du'pë tiempë runë faltë parë gunë më cashtigu lë'ëll.

¹³ Iurë lë'ë dragón guc bë'a de quë Dios bëquëldi' lë'ëll lu guë'dchiliu, guzunáldëll lë'ë na'a nanapë shíni'. ¹⁴ Perë lë'ë na'a bë'ni' recibir shcuágui' ziquë shcuaguë mbisiá të gac tsasë na'a tubi lugar lu shlatë zitu parë lu serpientë ni. Ndë lë'ë na'a ni nasegurë nu bë'nëll recibir nagáu por tsunë izë guërudë. ¹⁵ Lë'ë serpientë bëquëldi nisë con rua'll parë gaquin tubi guëë'gu të gua'a nisë lë'ë na'a. ¹⁶ Perë guiu'u bënë campañi lë'ë na'a nu bëlla'lë guiu'u. Bii' guiu'u nisë nabëru'u rua' dragón. ¹⁷ Con ni lë'ë dragón nalë bëldëll cuntrë lë'ë na'a. Iurní zia'a dragón parë tsatildinull los de más ra shini na'a, ra narunë cumplir mandamientë shtë Dios nu naná ruadi'dzë diza'quë shtë Jesucristo, ra naná testigu shtë më.

13

Chupë ma dushë

¹ Iurní guasuldía rua' nisëdu'u. Gu-nahia bëru'u la'ni nisëdu'u, be'pi tubi ma dushë nanapë gadchi guëquëll, nu nápëll chi'i cachi. Cadë cachi napë tubi coronë nu cadë guëquëll naquë tubi lë dzabë nabënë ofender Dios. ² Lë'ë ma rë' nagunahia, rlua'a ziquë tigrë; napë ma ziquë guëa' oso, nu rua' ma na ziquë rua' león. Lë'ë dragón bëdë'ë pudërë nu autoridá nu permisi parë zubë ma ni lu trunë shtë dragón parë guë'nibë'a ma. ³ Tubi de lë'ë guëc ma dushë rlua'a ziquë nuá'all tubi ridë naná gudini lë'ë ma perë ridë ni bëac. Nu guëdubi mënë shtë guë'dchiliu bëdzëguë' ldu'u rall nu guanaldë rall tëchi ma dushë. ⁴ Nu bënë mënë adorar lë'ë dragón purquë bëdë'ëll llëru'bë pudërë parë lë'ë ma dushë, nu zac bë'në ra mënë adorar lë'ë ma dushë. Guni'i' rall:

—Nídi'i chu stubi ziquë ma dushë rë'. Adë chu gunë gan lull.

⁵ Nu lë'ë ma dushë bë'në recibir permisi parë guëni'i ma di'dzë dzabë, cusë narunë ofender Dios. Napë ma ni pudërë parë gúnëll ra cusë dzabë durantë cuarenta y dos mbehu. ⁶ Zni bë'në ma dushë; guní'ill cuntrë Dios nu gudell guëc Dadë nu guëc santuari shtë më nu guëc ra naquëbezë lu gube'e. ⁷ Nu zac lë'ë ma dushë bë'nëll recibir permisi të tildinull con grë shmënë Dios hashtë bë'nëll gan lu rai'. Nu napë ma ni autoridá subrë grë ra mënë, grë naciuni, grë guë'dchi, nu grë lugar catë ruadi'dzë mënë grë clasë dizë. ⁸ Grë ra mënë naquëreldë lu guë'dchiliu, bë'në rall adorar lë'ë ma dushë, ra mënë nanádi'i escritë lë rall la'ni librë. Librë ni naescritë lë ra nanapë vidë eternë. Guc escritë ni dizdë gurështë guë'dchiliu. Lë librë ni na librë shtë el quë nabëru'ë Lli'li naná guti ziquë lli'li.

⁹ El quë narquë diaguë shti'dza, gulë bëquë diaguë shti'dza. ¹⁰ Grëtë' el quë naguzac zi mënë lachigui'bë, mizmë lë'ëll tsa lachigui'bë. Nu grë ra narguini sáhi' con spadë nu zac lë'ëll gátill con spadë. Por ni grëtë' naná shmënë Dios rqui'ni gapë rai' pacënci nu fe.

¹¹ Despuësë de ni, gunahia stubi ma dushë nabëru'u tubi guëru shtë guë'dchiliu. Ma ni napë chupë cachi narlua'a ziquë cachi shtë lli'li perë ruadi'dzë ma ziquë cha' dragón. ¹² Nu napë ma pudërë shtë primërë ma dushë nu zúbëll shlugar ma ni. Nu bë'në segundë ma parë grë ra mënë shtë guë'dchiliu bë'në rall adorar primërë ma dushë; ma ni bënëac ridë naná bédë'ë galguti parë lë'ëll. ¹³ Nu zac bë'në ma sëni ru'bë nu milagrë hashtë bédchini gui'i shtë gube'e hashtë guë'dchiliu por pudërë shtë ma. Ra mënë guná rall milagrë ni. ¹⁴ Por medio de grë milagrë nabë'në ma dushë delantë lu primërë ma dushë, bësiguë ma grëtë' ra naquëreldë lu guë'dchiliu

nu gunibë'a ma de quë gactsa'u tubi figurë shtë ma dushë nanua'a ridë. Ridë ni guquin por tubi spadë perë adë gútidi'i ma. ¹⁵ Hia lë'ë segundë ma dushë bë'nëll recibir pudërë parë guëdë'ë ma vidë lë'ë figurë shtë primërë ma dushë, nu zac bédë'ëll pudërë parë guadi'dzë figurë ni nu parë quini ma grëtë' el quë adë nëdi'i gúnëll adorar lë'ë ma. ¹⁶ Nu bë'në ma parë guëquë'ë tubi marquë guia'a ladi ldi mënë u luquë mënë. Grë ra mënë ru'bë nu ra nalasáquëdi'i, grë ra ricu nu ra prubi, grë ra naná librë nu ra naná bajo ordë shtë sa' rall, bë'në rall recibir marquë ni. ¹⁷ Ni tubi adë gáquëdi'i guëtuu'll nilë por sí'ill si talë nápëdi'ill lë shtë ma u número shtë lë ma ni. ¹⁸ Rqui'ni llni të tsasë mieti di'dzë rë'. El quë naná riasë, bë'në calcular número shtë ma dushë. Lë'ë número runë significar lë shtë tubi nguïu. Número ni na shu'pë gahiu'a sesenta con shu'pë.

14

Cantë shtë 144,000 mënë

¹ Iurní gunahia lu Lli'li naná zuldí guëc tubi dani lë Sión. Con lë'ë Lli'li quëbezënú tubi gahiu'a cuarenta con tapë mili mënë. Lë Lli'li naescritë luquë rai' nu zac lë shtë Shtadë Lli'li naescritë luquë ra mënë ni. ² Lueguë iurní binia tubi bë naná ze'dë dizdë gube'e. Nahin ziquë ruidë shtëne cantidá guë'gu, nu ziquë iurë rguini nguizi'u fuertë. Bë ni na ziquë cha' zihani arpa naquë'ldë ra mënë. ³ Nu quëu'ldë rai' tubi cantë cubi delantë lu trunë nu delantë lu guëzá tapë ra nanabani, nu delantë lu ra më guani'si. Perë ni tubi chu adë riasëdi'i cantë ni sino nadë más niá'asë ra ciento cuarenta y cuatro mili nanaguc salvar entrë los de más mënë shtë guë'dchiliu. ⁴ Ra mënë ni adë cuënúdi'i rai' tselë sa' rai'; na rai' limpi, nu zianaldë rai' lë'ë Lli'li cualquier nezë tsáhi'. Guc salvar rai' entrë los de más mënë ziquë primërë grupë shtë ra naná rialdí ldu'i shti'dzë Dios. Zni guc rai' ziquë

ofrendë lu Dios nu lu Lli'li. ⁵ También ni tubi de lë'ë rai' nabíshidi'i sino limpi na rai' delantë lu Dios catë quëbezë më.

Di'dzë shtë tsunë ianglë

⁶ Iurní gunahia stubi ianglë naná riasë lu gube'e. Nua'a ianglë ni diza'quë parë guadi'dzënuhi' diza'quë lu ra mënë narëta' lu guë'dchiliu, ra mënë shtë naciuni, ra nabiadi'dzë grë clasë dizë, ra naquërelde lu guëdubi guë'dchiliu. Diza'quë nanua'a ianglë, nápëdi'in fin. ⁷ Guni'i ianglë fuertë:

—Gulë gapë respëti Dios, nu gulë bëtë'ë labansë parë lë'i'. Hia bëga'a iurë gunë më juzguë lë'ë ra mënë. Gulë bë'në adorar el quë nabëntsa'u gube'e nu guë'dchiliu, nisëdu'u nu grë ra zini.

⁸ Despuësë gualú shti'dzë primëre ianglë, iurní guni'i segundë ianglë ni:

—Hia lë'ë ciudá Babilonia ru'bë gunë Dios juzguë purquë ziquë tubi narzuu'dchi con vini, zni bë'në Babilonia con los de más naciuni parë gunë rall duldë, cusë nadë rllu'idi'i.

⁹ Lueguë iurní tecërë ianglë guni'i fuertë:

—Si talë tubi gunë adorar lë'ë ma dushë u figurë shtë'nëll, nu guëdë'ëll permisi quë marquë shtë ma dushë luquë nguiu u guia'a nguiu, ¹⁰ pues nguiu ni napë quë sac zill lu cashtigu dushë naze'dë de Dios. Cashtigu ni na llanë shtë më nu adë núsëdi'in con galërگا'a ldu'u më. Nguiu ni gúnëll sufrir la'ni gui'i nu asufre delantë lu ra ianglë santu shtë Dios nu delantë lu Lli'li. ¹¹ Lë'ë gushë shtë'në cashtigu ni tsepi durantë grë ra siglo. Nídi'i descansë dzë, nilë gue'lë parë ra narunë adorar lë'ë ma dushë nu figurë shtë ma, u ra nabë'në recibir marquë shtë ma. ¹² Por ni grë ra shmënë Dios, nu ra narzu'bë diaguë shti'dzë më, ra narianaldë bien enseñansë shtë Jesús, rqui'ni gapë rai' pacënci.

¹³ Iurní binia tubi bë nabëru'u de gube'e. Guni'i bë lua:

—Bëquë'ë ndë'ë: “Guëquitë ldu'u ra tëgulë parë siemprë, ra naná shmënë Dadë Jesús”. Zni rni'i Espiritu. Pues guëzi'i ldu'u rai'; napë rai' descansë nu guëdë'ë Dios premi por dchi'ni nabë'në rai'.

Cashtigu parë guë'dchiliu

¹⁴ Iurní gunahia lu tubi shchahi naquichi. Quëbezë lu shchahi tubi më narlua'a ziquë Jesús. Nápi' tubi corunë orë guëqui' nu nápi' tubi cierrë dushë guiá'ai' narunë significar cashtigu naze'dë guëdchini. ¹⁵ Bëru'u stubi ianglë la'ni iádu'u. Ianglë ni guni'i lu nguiu nazubë rua' shchahi:

—Iurnë' bëtia'a cierrë shtë'nëll tē guëtëal cusechë purquë hia iurë bëga'a parë guëdëahin.

¹⁶ Lueguë el quë nazubë rua' shchahi bëtë'di' cierrë lu guë'dchiliu nu bëtëáhi' cusechë.

¹⁷ Iurní stubi ianglë bëru'u la'ni iádu'u naná quëbezë gube'e, nu zac lë'i' nuá'ai' tubi cierrë dushë. ¹⁸ Bëru'u stubi ianglë nanapë pudërë la'ni santuari parë guë'nibé'ai' gui'i. Guná'bëi' con voz fuertë lu naná nua'a cierrë dushë. Guni'i:

—Hia bëga'a iurë parë gac cashtigu ra mënë mal narëta' lu guë'dchiliu. Gaquin ziquë tubi mënë narldaguë nashi uvë tē guëru'u juguë shtë uvë.

¹⁹ Hia lë'ë ianglë ni bëtë'dë cierrë shtëni' lu guë'dchiliu nu bëtëáhi' cusechë shtë uvë. Iurní bëtia'ai' uvë ni la'ni catë tsutsa'uin tē parë guëru'u nisë shtë uvë. Ni runë significar cashtigu dushë naná ze'dë guëc ra mënë mal. ²⁰ Ra uvë bëru'u nisë shtëni' fuërë shtë ciudá; hia lugar ni bëru'u mënë; bëdchini rënë hashtë catë lu naná rquë frënë shtë guay. Rënë ni guc tubi guë'gu de tsunë gahiu'a kilómetros.

15

Ra ianglë naguësëdchini gadchi plaguë

¹ Iurní gunahia lu gube'e stubi sëni ru'bë, cusë nadzë'bë; gunahia gadchi ianglë naguësëdchini gadchi plaguë.

Hia con lúltimë plaguë ni gualú llanë shtë Dios.

² Nu zac gunahia tubi cusë narlua'a ziquë nisëdu'u shtë vidrio nutsin con gui'i. Gunahia lu ra nabë'në gan lu ma dushë con figurë shtë'nëll, nu bë'në rall gan lu número shtë ma ni. Ra mënë ni zuldí rai' cula'ni rua' nisëdu'u naná ziquë vidrio. Nua'a rai' arpa nabëdë'ë Dios ca'a rai'. ³ Nu quëu'ldë rai' tubi cantë shtë Moisés, el quë nabë'në sirvë lu Dios. Nu cantë ni na cantë shtë Lli'li naná rni'i zndë'ë: Llëru'bë na pudërë shtë'nël. Nalë nasa'a na lo quë nabëntsá'ul, Dadë Dios. Lë'ël rnibë'al grëtë' cusë.

Tubldí nu verdá na lo quë naquëhúnël, lë'ël Rëy shtë naciuni.

⁴ Grë mieti rdzëbë lë'ël, Dadë. Grë mieti gunë rall adorar lë'ël. Pues sulë lë'ël nal santu.

Grë naciuni guëdchini delantë lul nu gunë rall adorar lë'ël purquë guná rall grë lo quë nacanihúnël.

Nahin cusë za'quë nu justë.

⁵ Despuësë de ni, gunahia lu gube'e nu bëlla'lë santuari shtë iádu'u catë nutsa'u ra tablë shtë lëy. ⁶ De lë'ë santuari ni bëru'u gadchi ianglë naguësëdchini ra gadchi plaguë. Nacu rai' lari lino fini nu limpi; nu rabtsë'in. Napë rai' cinturón shtë orë dëdë laguë ldu'u rai'. ⁷ Iurní tubi de tapë nanabani bédë'ë tubi copë orë cadë ra gadchi ianglë. Cadë copë gadzë con cashtigu dushë naze'dë de Dios, el quë nanabani por guëdubi siglo. ⁸ Hia lë'ë santuari gadzë gushë naná ze'dë de lugar catë quëbezë Dios. Llëru'bë na pudërë shtë më. Ni tubi adë chu tsutëdi'i nga'li hashtë iurë gualú gadchi plaguë nabësëdchini ra gadchi ianglë.

16

Ra copë shtë cashtigu

¹ Iurní binia tubi bë fuertë naná bëru'u de lu santuari. Voz ni guni'i lu gadchi ianglë:

—Gulë tsaglda'të ra copë shtë cash-tigu lu guë'dchiliu, ra cashtigu dushë shtë Dios.

² Primërë ianglë guagldá'ti' copë lu guë'dchiliu. Grëtë' mënë nanapë marquë shtë ma dushë nu naná bë'në adorar figurë shtë ma, ni bëru'u guëë'dzu dushë ladi rall; nalë nahiu'bë ra guëë'dzu.

³ Segundë ianglë guagldá'ti' copë shtëhi' lu nisëdu'u; nu lë'ë nisë bëaquin rënë ziquë rënë shtë tëgulë. Hia guti grë ra nanapë vidë la'ni nisë ni.

⁴ Tecërë ianglë guagldá'ti' copë shtëni' lu guëë'gu nu lu ra zini; hia bëac rahin rënë. ⁵ Lueguë binia bë shtë ianglë naquëhapë nisë. Guní'i':

—Naza'quë lo quë nabë'nël, Dadë Dios. Nal Santu. Nal principi nu lë'ël nal fin. ⁶ Justë nal purquë lë'ë mënë ni gudini rall shmë'nël; gudini rall ra nabiadidzë shtë'dzël. Pues iurne' lë'ël bë'nël parë bii' rall rënë shtë guëë'gu nu zini purquë zni runë tucarë rall.

⁷ Bini zaca tubi bë nabëdchini dizdë bëcu'guë; guní'i':

—Nia Dadë Dios, rnibë'al grëtë' cusë. Bë'nël juzguë con verdá nu manërë tubldí.

⁸ Hia cuartë ianglë guagldá'ti' copë shtëni' lu ngubidzë nu bédë'ëi' pudërë lë'ë ngubidzë parë guëza'i ngubidzë ra mënë con gui'i. ⁹ Grëtë' mënë güe'qui ra, cusë nadzë'bë, perë adë bë'nëdi'i rall cambi mudë nanabani rall, nu adë guní'idi'i rall llëru'bë na pudërë de Dios sino guni'i rall cusë dzabë cuntrë lë'ë më, el quë nanapë pudërë subrë grëtë' ra plaguë rë'.

¹⁰ Quintë ianglë guagldá'ti' copë shtëni' lu trunë catë quëbezë ma dushë; iurní catë rnibë'all bëa'në nac-ahi. Ra mënë gudáhuë' rall ldudzë rall por tantë dulurë. ¹¹ Nilë por ni adë bësa'nëdi'i rall parë quëhunë rall mal. Más guni'i rall cusë dzabë cuntrë Dios naquëbezë gube'e por tantë dulurë nu guëë'dzu shtë rall.

12 Hia lè'è sexto ianglè guaglda'tè copè shtëhi' lu nisè shtë guëë'gu Eufrates; hia lè'è nisè ni gubidchi parè gac tubi nezè, tédè ra rëy naze'dè nezè guia'a.

13 Iurní gunahia lu dragón nu lè'è ma dushè nu lè'è nabishi; rua' rall bëru'u tsunè espíritu mal naná formè shtë lla'u. 14 Ndë'è na ra espíritu shtë ra mēdzabè perè napè ra pudèrè parè gunè rall milagrè. Bëru'u rall parè guëtéá rall grètè' ra rëy shtë guë'dchiliu parè lu guërru. Gaquin dzè narunè Dios disponer. Napè mè grè pudèrè. 15 “Gulè guná, na zelda sin què adè gac ldë'èdia'a, ziquè ridè tubi nguba'nè. Dichusè el què naná zu nasini iurní nu quèhápèll shábèll tè parè adè sèdi'i rall con galështú delantè lu mè”. 16 Hia iurní bëtéá rall ra rëy lugar nalè con di'dzè hebreo, lèhin Armagedón.

17 Hia séptimo ianglè guaglda'tè copè shtëhi' lu mbè. Iurní dizdè santuari la'ni gube'e, bëru'u tubi bè fuertè naze'dè de lu trunè. Guni'i bè:

—Hia bédchini fin.

18 Iurní gu' tubi gu'tè ngu'zi'u nu gu' ruidè nu gudini ngu'zi'u. Lè'è guë'dchiliu bèllú; bëchi'chi guë'dchiliu con tubi llu más fuertè què grè ra llu naná bédchini dizdè lè'è mè bëcueshtë mè guë'dchiliu. 19 Lè'è ciudá ru'bè gure'zin tsunè partè nu grè ciudá shtë guë'dchiliu gurè rahin. Iurní Dios bëagná ldu'i lè'è ciudá ru'bè Babilonia. Bëshe'ldè mè cashtigu dushè guëc ra mènè shtë ciudá ni, tantè llanè napè mè. 20 Grètè' ra dani nu ra dani la'ni nisè, gunitilú rahin. 21 Nu zac gulaguè de gube'e guiuguè ru'bè subrè guëc ra mènè. Guiuguè ni rzunè'è cuarenta kilos. Perè ra nguii guni'i rall cusè dzabè cuntrè Dios por ra plaguè shtë guiuguè. Guquin tubi cashtigu dushè nabëshe'ldè Dios.

17

Bë'nè Dios condenar na'a mal

1 Iurní bédchini tubi de gadchi ianglè nanua'a gadchi copè; mè ni guni'i lua:

—Gude'e tè guëluá'ahia cashtigu shtë na'a mal naná zúbèga'a lu nisè zili; runè cuntienè rnibè'a na'a zihani mènè. 2 Ra rëy shtë guë'dchiliu na rall ziquè mènè adulteri; bëzullibi rall lu ra dzanè ídolo; mènè narèta' lu guë'dchiliu na rall ziquè narzuu'dchi purquè bë'nè rall neguci mal con lè'è na'a ni.

3 Lueguè Espíritu bëlua'a stubi cusè lua; lè'è ianglè bia'a na lu tubi shlatè catè nídi'i mènè. Gunahia tubi na'a nadchi'bè tubi ma dushè color llni; ma dushè ni napè gadchi guëc ma nu chi'i cachi. 4 Lè'è na'a rè' nacu con lari color moradè nu llni; nu zutsa'u na'a con orè nu guë'è nalasac nu perlas. Nuá'all tubi copè orè narunè significar cusè dzabè nabè'nèll nu mal vidè nanabani na'a ni. 5 Nu naquè luquè na'a tubi lè narunè significar cusè naga'chi: “Babilonia ru'bè naná shni'a ra na'a mal, nu de grè cusè narná tushè Dios la'ni guë'dchiliu”. 6 Lueguè gunahia na'a ni ziquè narzuu'dchi purquè gudínill zihani shmènè Dios naná guti purquè gualdí ldu'u rai' shti'dzè Jesús, ra nabèzunè Dios almè shtë rai'. Iurè gunahia lu na'a ni, iurní nalè guasè ldua'a. 7 Iurní lè'è ianglè guni'i lua:

—¿Pëzielú rdzèguëë' ldu'ul? Guën'ihia lul pè runè cuntienè secretè shtë na'a ni nu pè runè cuntienè lè'è ma dushè catè dchi'bè na'a, lè'è ma nanapè gadchi guëc nu chi'i cachi. 8 Lè'è ma dushè nagunal, na tubi nagubani antsè perè nídi'i' iurnè; perè sin què adè guëtè'dèdi'i, lè'è ma guëru'u de guëru guetè, nu despuèsè gátill nu tsall lu gabildi catè nídi'i fin. Ra naquèrdè lu guë'dchiliu, ra nanádi'i escritè ra lè rall la'ni librè shtë vidè dizdè lè'è guë'dchiliu gurështë, ni lè'è rall guëdzèguëë' ldu'u rall iurè guená rall lè'è ma dushè nanabani antsè perè guti ma, perè bëabrí gubani ma stubi.

9 Ndë'è rqui'ni du'pè llni parè tsasè hia'a. Ra gadchi guëc ma runè

significar gadchi dani catë zúbëga'a na'a ni. ¹⁰ Nu ra guëc ma runë significar gadchi rëy. Ga'i rëy ni gudëdë; gunitilú rai'. Tubi de lë'ë ra rëy ni quëgnibë'a iurne'. Hia stúbill todavía la'di guëdchínidi'i, perë iurë guëdchínill, adë guëñibë'adi'ill llëduni tiempë. ¹¹ Lë'ë ma dushë naná gubani antsë perë hia nídi'ill, ni lë'ë naná octavo rëy aunquë na rëy ni tubi de gadchi rëy. Despuësë guzia'a rëy ni lu galguti parë siempërë.

¹² 'Ra chi'i cachi nagunal, ni runë significar chi'i rëy todavía adë subëlúdi'i guëñibë'a rall, perë gunë rall recibir pudërë parë guëñibë'a rall ziquë rëy por tubsë iurë juntë con lë'ë ma dushë. ¹³ Ra chi'i rëy rë' gac rall de acuerdë nu gunë rall intriegu pudërë nu autoridá shtë rall parë lë'ë ma dushë. ¹⁴ Tildi rall cuntrë el quë nabërlulë Lli'li perë lë'ë Lli'li gúni' gan lu rall purquë lë'ë më napë më más pudërë quë grë ra narnibë'a; más pudërë napë më quë grë ra rëy shtë guë'dchiliu. Ra mënë naquëbezënú lë'ë më, guna'bë më lë'ë rai'; gulë më lë'ë rai'; na rai' shmënë më nabë'në cumplir voluntá shtë më.

¹⁵ Lë'ë ianglë guni'i lua shcuendë nisë:

—Ra nisë zili nagunal catë zubë lë'ë na'a mal, na ra guë'dchi, mënë, ra naruadi'dzë grë clasë dizë, nu grë ra naciuni. ¹⁶ Ra chi'i cachi nagunal guëc ma dushë, na ra contrari shtë na'a mal. Guëná tushë rall lë'ë na'a ni nu guëa'në na'a ni sin adë chu nádi'i cula'ni. Nu guëa'në na'a sin shábi'. Nu tsalú pudërë shtëñëll; gáquëll ziquë tubi cusë narië'qui lu guí'i. ¹⁷ Zni gac purquë Dios bënë'në tã gunë ra chi'i rëy lo quë narni'i ldu'u më. Por ni bëa'në rall de acuerdë nu bënë'në rall pudërë shtë rall guia'a ma dushë hashtë gac cumplir lo quë naguni'i Dios. ¹⁸ Lë'ë na'a nagunal, na lë'ë ciudá ru'bë naquëgnibë'a ra rëy shtë guë'dchiliu.

18

Ciudá Babilonia gualú

¹ Despuësë de ra cusë ni, gunahia stubi ianglë naná bietë de gube'e. Nápi' llëru'bë autoridá nu pudërë. Bëzianí ianglë lu guë'dchiliu con galërabtsë'ë shtëhi' ² nu guni'i ianglë con bë fuertë:

—Hia gualú; hia gualú Babilonia, ciudá ru'bë nu bëaquin tubi lugar catë rëta' ra mëdzabë, lugar shtë espíritu mal nu lidchi ra ma dzabë nariasë, ra ma narná tushë mënë ³ purquë ra mënë de grëtë' naciuni, na rall ziquë narzuu'dchi por tantë neguci nabë'në rall ciudá ni. Ra rëy shtë guë'dchiliu, bënë'në rall adorar ra dzanë ídolo la'ni ciudá ni. Hia ra comerciante shtë guë'dchiliu, bëac rall ricu por ra cusë chulë nabë'në subrë parë ciudá ni.

⁴ Iurní binia stubi bë naná ze'dë de gube'e. Guní'i':

—Gulë bëru'u ciudá ni, lë'ë tã shmëna tã parë gápëdi'i tã partë juntë con duldë shtë mënë ni, nu adë guëzac zi tã por plaguë naze'dë guëc ra mënë ni. ⁵ Pues mënë ni bënë'në rall zihani duldë, nu Dios bëagná ldu'i nu napë quë gúni' cashtigu lë'ë rall. ⁶ Lë'ë tã ianglë, gulë bënë'në mizmë pagu lo quë bënë'në rall cua'a sa' rall nu gulë quilli hashtë chupë tantë mal según lo quë nabë'në rall. Gulë bënë'në tratë lë'ë rall chupë vësë más dushë quë bënë'në rall tratë sa' rall. ⁷ Catë lë'ë rall guquërelde rall con tantë galëlujë, nu catë bënë'në rall nadchini, gulë bënë'në medir galërzac zi nu dulurë parë lë'ë rall purquë nadchini guni'i rall: “Ndë'ë zúbëga'ahia cumë ziquë tubi reina. Nádia'a viudë nu adë sac zidia'a.” ⁸ Por ni mizmë dzë guëdchini ra plaguë guëc ciudá ni. Guëdchini galguti nu galërzac zi nu gubini. Lë'ë ciudá tsequi con be'lë purquë llëru'bë pudërë napë Dadë Dios; bënë'në më condenar ciudá ni.

⁹ Ra rëy shtë guë'dchiliu naná bëzullibi lu ra dzanë ídolo con mënë shtë ciudá, nu bëuu' ldu'u rall galëlujë shtë ciudá; gu'në rall nu cushtiá rall iurë guëná rall lu gushë shtë ciudá narië'qui. ¹⁰ Guëa'në rall zitu purquë

guëdzëbë rall cashtigu ni. Nu guëni'i rall:

—Prubi ciudá Babilonia ru'bë nu pudërusë. Tubsë mumëntë bédchini cashtigu dushë guëc ciudá.

¹¹ Ra comerciante shtë guë'dchiliu nu zac lë'ë rall gu'në rall nu cushtiá rall por lë'ë ciudá ni nagualú purquë hia nídi'i chu si'i ra cusë nanua'a rall. ¹² Nua'a rall orë, bédchichi, guë'ë nalasac, perlas, lari fini, lari sèdë nu lari color moradë nu lari color llni; nu zac nua'a rall hiaguë fini naná rldia'a nashi. Nua'a rall cusë za'quë nanactsa'u marfil. Nua'a rall hiaguë nalasac, gui'bë shlí'echi; nua'a rall gui'bë nalasac; nua'a rall guë'ë iarë. ¹³ Nua'a rall canëlë nu cusë nanutsë ziquë naná rldia'a nashi. Nua'a rall gushialë, mirra, perfume, vini, sèiti, harinë fini nu trigu; nua'a rall ma narua'a carguë. Nua'a rall lli'li, guay, guërrëdë shtë guay, nu nua'a rall mënë nanápëdi'i libertá parë guëtuu' rall mënë ni. ¹⁴ Guni'i ra comerciante ni shcuendë ciudá ni:

—Hiadë nápëdi'i tē ra cusë narzebi ldu'u tē, cusë narëuu' ldu'u tē. Iurní guniti tē parë siemprë grëtë' galëricu nu galëlujë nanapë tē.

¹⁵ Ra comerciante, ra naná guc ricu por tantë bëtuu' rall nu guzi'i rall la'ni ciudá ni, guëa'në rall zitu por galërdzëbë shtë cashtigu ni. Gu'në rall nu cushtiá rall nu ¹⁶ guni'i rall:

—Prubi de lë'ë ciudá ru'bë rë'. Nal cumë tubi na'a nanacu lari za'quë color moradë nu llni. Zutsá'ul con orë nu guë'ë nalasac nu perla ¹⁷ perë tubsë mumëntë gualú grë galëricu ni.

Grë ra capitán shtë barcu nu ra pasajërë nu ra marinërë nu grë ra narunë dchi'ni lu nisëdu'u, guëa'në rall zitu de ciudá ni. ¹⁸ Iurë lë'ë rall guená rall gushë shtë ciudá narie'qui, cushtiá rall; guëni'i rall:

—Adë guëdzëlëdi'i stubi ciudá ziquë ciudá ru'bë rë'.

¹⁹ Iurní bëtia'a rall guiu'u guëc rall; gu'në rall nu cushtiá rall:

—Prubi de lë'ë ciudá ru'bë rë'. Con galëricu shtë ciudá grë ra nanapë barcu lu nisëdu'u, guc rall ricu; perë

iurne' tubsë mumëntë gualú ciudá ni. Completamente bërëhin.

²⁰ Perë gulë bëquitë ldu'u tē naquëbezë gube'e, lë'ë tē poshtë shtë më, lë'ë tē naruadi'dzë shti'dzë më, lë'ë tē nabëzunë Dios almë shtë tē, purquë bë'në më cashtigu ciudá ni. Bë'në më jushtisi por manërë mal bë'në mënë shtë ciudá tratë lë'ë tē.

²¹ Iurní tubi ianglë nanapë pudërë ru'bë bëldísi' tubi guë'ë ziquë tubi guë'ë naná rzua trigu; iurní bëtia'a ianglë ni lë'ë guë'ë la'ni nisëdu'u nu guní'i':

—Zndë'ë lë'ë Dios guëtia'a ciudá Babilonia la'ni nisë. Nunquë jamás guëbrídi'i guená mënë luhin.

²² Nunquë jamás guíniru'u mënë lu nezë shtë ciudá musiquë shtë arpa, nilë bédcha', nilë trompetë. Adë guëdzëldëdi'iru'u ra narunë ra dchi'ni, nu nilë tubi clasë muzë. Adë guínidi'iru'u ruidë shtë molinë.

²³ Hiadë gabtsë'ëdi'iru'u llni ladi hiu'u shtë ciudá, ni cërë, ni lámpara, nu jamás guínidi'iru'u tē catë nanú sa'a lidchi mënë. Zni gac aunquë antsë ra comerciante shtë'nël guc rall mënë nanapë pudërë, perë bësiguël grëtë' naciuni con galbishi.

²⁴ Pues ciudá ni na culpablë por ra galguti shtë ra shmënë Dios naruadi'dzë shti'dzë më, grë ra nabëzunë Dios almë shtë rai', grë ra naguti purquë guanaldë rai' shnezë Jesús.

19

¹ Despuësë de ra cusë rë', binia bë fuertë shtë zihani mënë naquëbezë lu gube'e. Guni'i rai':

Aleluya, Dios Shtáda'a nápi' llëru'bë pudërë.

Sulë lë'ë më rac runë salvar. Sulë lë'ë më runë tucarë labansë shtë mënë,

² purquë lë'ë më quëhunë më juzguë tubldí nu con verdá.

Pues bë'në më condenar lë'ë na'a mal naná bëshi'ni guë'dchiliu con mal vidë shtë'nël.

Lë'ë më bëguëu' galguezë por grëtë' ra cusë mal, por grë galguti shtë ra nabë'në sirvë lu Dios.

³ Iurní bëabrí guni'i ra mënë:
—Aleluya. Lugar catë rie'qui na'a ni, nunquë cuezë tsepi gushë parë siemprë.

⁴ Hia ra galdë bi tapë më guani'si con ra tapë nanabani, bëzullibi rai' lu guiu'u nu bë'në rai' adorar Dios naná quëbezë lu trunë. Guni'i rai':

—Nia Dadë; aleluya.

⁵ Iurní binia tubi bë nabëru'u ladë trunë ni. Guni'i':

Gulë bë'në alabar Dios shtëna'a, grëtë' të naná quëhunë sirvë lu më.

Gulë gapë të respëti delantë lu më, lë'ë të naná humildë nu lë'ë të naná më nasac.

Sa'a shtë Lli'li

⁶ Nu zac binia ziquë tubi bë shtë zihani mënë; nahin ziquë bë shtë zihani guëë'gu catë rzë nisë u ziquë nguzi'u fuertë. Guni'i rai':

Aleluya purquë hia guzublú guë'nibë'a Dadë Dios shtëna'a; napë më llëru'bë pudërë.

⁷ Cha guëquitë ldu'u hia'a; cha guëdápa'a lëgrë la'ni ldu'u hia'a, nu cha guëdë'na'a alabar lë'ë më purquë hia bëdchini iurë shtë sa'a shtë Lli'li.

Lë'ë tse'lë më na preparadë.

⁸ Lë'ë na'a ni bëdë'ë më permisi gácuhi' con lari fini nu limpi; rabtsë'ë lari ni.

Lari fini ni runë cuntienë ra vidë tubldí shtë shmënë Dios.

⁹ Iurní guni'i ianglë lua:

—Bëquë'ë di'dzë rë': "Dichusë na ra naná invitadë lu laní sa'a shtë Lli'li".

Nu zac guni'i ianglë:

—Verdá nahin; di'dzë ni na di'dzë shtë Dios.

¹⁰ Bëzullibia iurní delantë lu ianglë parë guna adorar lë'i', perë guni'i ianglë lua:

—Adë rúnëdi'il zni'i purquë nahia muzë shtë Dios cumë ziquë lë'ël, ziquë los de más bëchil naná quëhunë cumprir voluntá shtë më, ra narni'i diza'quë shtë më. Sulë Dios bë'në adorar lë'i'.

Ra diza'quë naze'dë de Jesús na mizmë di'dzë nardë'ë Espíritu Santo

parë ra muzë shtë më të guadi'idzë rai' diza'quë.

Tubi nadchi'bë guay naquichi

¹¹ Iurní gunahia lu gube'e bëlla'lë; gunahia tubi guay naquichi. El quë nadchi'bë tëchi ma, bërulë Fiel nu Verdadero purquë náhi' justë iurë rnibë'ai' nu tubldí quëhúni' iurë tildinúhi' ra mënë. ¹² Slúhi' rabtsë'ë ziquë be'lë. Nuá'ai' guëqui' zihani coronë. Nu nápi' tubi lë naescritë sulamëntë lë'ë më runguë bë'a lë ni. ¹³ Nacu më tubi lari nutsë con rënë. Lë më ni na Di'dzë shtë Dios. ¹⁴ Nu zianaldë ra zihani suldadë shtë gube'e; nacu rai' lari lino fini naquichi nu limpi. Nu dchi'bë rai' tëchi guay naquichi. ¹⁵ De rua' më bëru'u tubi spadë dushë parë gunë më gan lu ra mënë shtë naciuni të guë'nibë'ai' lë'ë rall tubi manërë dushë. Gunë më cashtigu ziquë el quë narshi'i uvë con guëáhi'. Gunë më të gu ra mënë vini shtë cashtigu purquë bëldë Dios pudërusë con lë'ë rall. ¹⁶ Lu lari capë nu lu tëchi llibi më, naescritë tubi lëhi': "Rëy nanapë pudërë subrë grë ra rëy; Señor naná rnibë'a grë ra Señor".

¹⁷ Lueguë gunahia lu tubi ianglë nazuldí lu ngubidzë. Guni'i' fuertë lu grë ra ma'ñi nariasë lu gube'e:

—Gulë gude'e nu gulë guëtëá sa' të parë shtse ru'bë shtë Dios ¹⁸ të gau të belë shtë ra rëy, nu ra jëfë militari, ra nguiu valientë. Gau të belë shtë ra guay con belë shtë ra nadchi'bë ma; gau të belë shtë ra naná rnibë'a nu belë shtë ra naná bajo ordë shtë sa' rall nu belë ra mënë nalasac nu ra mënë nalasáquëdi'i.

¹⁹ Iurní gunahia lu ma dushë; gunahia lu ra rëy shtë guë'dchiliu con ra suldadë shtë'në rall. Bëdëá ra parë tildinú rall cuntrë lë'ë nadchi'bë tëchi guay naquichi con ra suldadë shtë më ni. ²⁰ Hia lë'ë ma dushë zia'a prësi juntë con profetë falsë naná bë'në zihani sëñi nu milagrë delantë lu ma dushë. Por milagrë nabë'nëll bësiguë mënë ni ra nabëdë'ë permisi parë gac escritë sëñi shtë ma dushë, nu bë'në rall adorar figurë shtë ma dushë. Lë'ë

ma dushë con profetë falsë bëquëldí Dios lë'ë rall nabanigá rall la'ni lugar catë rëuldë con gui'i nu asufre. ²¹ Hia los de más narianaldë tëchi ra mënë ni, guti rall con spadë shtë më nad-chi'bë tëchi guay. Bëru'u spadë rua' mënë ni. Grëtë' ra ma'ñi bielë ra ma con belë shtë ra tëgulë ni.

20

Tubi mili izë

¹ Despuësë gunahia lu tubi ianglë naná ze'dë de gube'e con tubi liahi shtë gabildi guiá'ai'. Nu nuá'ai' tubi cadënë ru'bë. ² Lë'ë ianglë ni bëldi'bi lë'ë dragón, lë'ë serpientë nanabani dizdë guahietë, mizmë mëdzabë Satanás. Iurní bëquëdú ianglë lë'ë mëdzabë con cadënë por tubi mili izë. ³ Bëquëldí ianglë lë'ë mëdzabë la'ni gabildi; nga'li bëtá'ui' lë'ëll. Nu bëquë'ëi' tubi sëgi rua' gabildi të parë adë guërú'udi'i Satanás nu adë guësiguëdí'll ra naciuni hashtë tëdë tubi mili izë. Despuësë de tubi mili izë, iurní napë quë lda'a mëdzabë por du'pë tiempë.

⁴ Lueguë iurní gunahia ra trunë catë zubë ra nabënë recibir pudërë parë gunë rai' juzguë. Nu zac gunahia lu ra almë naná guriuguë ra guëc rai' purquë biadi'dzë rai' shti'dzë Dios; guc rai' testigu shtë Jesús. Lë'ë ra mënë ni adë bë'nëdi'i rai' adorar lë'ë ma dushë, nilë figurë shtë ma. Nu adë bëdë'ëdi'i rai' permisi parë niac marcar luquë rai' u guia'a rai'. Gunahia de quë bëabré guëbani rai' nu gunibë'a rai' con Jesucristo durantë tubi mili izë. ⁵ Perë los de más ra tëgulë adë bëabridi'i guëbani rai' sino quë hashtë despuësë tubi mili izë guc cumplir. Ndë'ë na primërë vësë guashtë ra tëgulë ladi ra tëgulë të gátidi'i rai' jamás. ⁶ Guëquitë ldu'u ra mënë ni nu guc l dai' rai' por Dios, mënë nabëabré guëbani stubi antsë ra mili izë. Nunquë jamás gati rai' stubi sino na rai' bëshuzi shtë Dios nu shtë Cristo. Nu guëribë'a rai' con lë'ë më por tubi mili izë.

⁷ Iurë tëdë ra mili izë, iurní Satanás napë quë l d a' all catë nanull prësi. ⁸ Nu guërú'ull të tsagsiguëll ra naciuni shtë guë'dchiliu. Guziá'all parë tsagsiguëll Gog nu Magog. Guëtëall ra suldadë shtë lugar ni parë guërri. Nalë zihani ra suldadë ni, ziquë iu'lli rua' nisëdu'u. ⁹ Zni bërë'tsë rall catë naná shlatë shtë guë'dchiliu nu bëdëá rall alrededurë catë nanú ra shmënë Dios nu alrededurë ciudá narac shtu'u më. Perë Dios gunibë'ai' të parë guëdchini gui'i dizdë gube'e të parë guëza'i gui'i lë'ë rall; grë rall guti. ¹⁰ Lë'ë mëdzabë naná bësiguë lë'ë mënë ni, bëquëldí Dios lë'ëll la'ni be'lë catë rie'qui con asufre, mizmë lugar ni nanú ma dushë nu profetë falsë. Nga'li sac zi rall dzë la gue'lë por guëdubi tiempë, nídi'i fin.

Trunë naquichi catë gunë më juzguë

¹¹ Iurní gunahia tubi trunë naquichi nu gunahia lu më naquëbezë luhin. Delantë lu më gunitilú guë'dchiliu nu gube'e. Iurní bëdzëlëdi'i ni tubi lugar parë lë'ë narná hia'a iurne'. ¹² Iurní gunahia lu ra tëgulë, më ru'bë nu ra nalasáquëdi'i. Zuldí rai' delantë lu Dios. Iurní bëlla'lë ra librë nu zac stubi librë bëlla'lë, librë catë naescritë ra lë shtë mënë nanapë vidë sin fin. Hia lë'ë ra tëgulë, Dios bë'në juzguë lë'ë rai' según de lo quë nabënë rai', según lo quë naná escritë la'ni librë ni. ¹³ Lë'ë nisëdu'u bë'në intriegu ra tëgulë naná guti lu nisë. Hia lugar shtë galguti, lugar catë bëga'chi ra tëgulë, bë'nin intriegu ra tëgulë nananú nga'li. Hia iurní Dios bë'në juzguë lë'ë rai' cadë tubi rai' según lo quë nabënëll. ¹⁴ Iurní galguti nu lugar catë bëga'chi ra tëgulë, Dios bëquëldí lë'ë rahin la'ni lugar catë rie'qui con be'lë. Lugar ni nalë Galguti Segundë. ¹⁵ Nga'li bëquëldí Dios grëtë' ra mënë nanádi'i escritë lë rai' la'ni librë. Librë ni rni'i chull napë vidë sin fin nu chu nádi'i salvar.

21

Guë'dchiliu cubi nu gube'e cubi

¹ Despuësë gunahia lu tubi gube'e cubi nu tubi guë'dchiliu cubi purquë lë'ë primërë gube'e nu primërë guë'dchiliu hia gunitilú. Hia nídi'i nisëdu'u. ² Na Juan, gunahia lu tubi lugar catë nádi'i maldá; lë lugar ni na Jerusalén cubi naná ze'dë de gube'e catë quëbezë Dios. Ciudadá ni nalë nasa'a ziquë tubi lliguëna'a nanacu shábi' parë guëtsé'ai'. ³ Nu binia tubi bë fuertë naná guni'i dizdë lu gube'e:

—Guná, Dios quëréldënúhi' con ra nguiu. Guëbaninú më lë'ë rai'; nu lë'ë rai' na ziquë guë'dchi shtë Dios. Cuezënú më lë'ë rai'. Na më Dios shtë rai' de verdá. ⁴ Dios guëcuë'dchi' grëtë' nisë narru'u lu ra mënë ni. Hia iurní jamás gati rai'. Gú'nëdi'i rai'; adë tsádi'i ldu'u rai', nu gápëdi'i rai' dulurë purquë grëtë' ra nagu' antsë hia lë'ë ni gualú.

⁵ Iurní el quë naná quëbezë lu trunë guni'i:

—Guná quëhuntsa'ua nacubi grëtë' ra cusë.

Nu zac guni'i' lua:

—Bëquë'ë di'dzë rë' purquë verdá nahin nu quëhuna cumplir shti'dza.

⁶ Despuësë de ni, guni'i më lua:

—Hia grëtë' guc. Na nahia principi nu nahia fin ziquë lëtrë A nu Z. El quë nanapë garbidchi, na guënehia ndigá nisë gu mënë ni. Nisë ni na vidë sin fin. ⁷ El quë nagunë gan lu cusë mal, gúnëll recibir grëtë' ndë'ë ziquë herenci. Gaca Dios shtë mënë ni nu lë'ë rai' gac rai' shinia. ⁸ Perë en cuantë ra nanápëdi'i valurë parë guëquebi rall na rall shmëna, ra nanabani mal, ra narguini mënë, ra nabani ziquë mbecu, grë ra narunë creer galbëlliú, grëtë' ra narunë adorar cusë naruntsa'u guia'a mënë, grëtë' nabishi ra; grë mënë ni runë tucarë tsa rall la'ni lugar catë rie'qui con be'lë nu asufre. Nga'li gati rall parë siemprë, adë nídi'i fin.

Jerusalén cubi

⁹ Ra gadchi ianglë ni nua'a rai' gadchi copë narunë significar gadchi plaguë dushë nanapë quë guëdchini. Guni'i tubi ianglë lua:

—Gude'e të guëluá'ahia lë'ël lu naná guëtsë'a, lë'ë tse'lë shtë më nabërulë Lli'li. ¹⁰ Bë'në Espíritu Santo të gunahia stubi cusë. Tubi ianglë bia'a na guëc dani ru'bë. Bëlua'a ianglë na tubi ciudadá ru'bë nalë Jerusalén Santu naná ze'dë de gube'e catë quëbezë Dios. ¹¹ Ciudadá ni rabtsë'ë con mizmë llni nu pudërë shtë Dios. Rabtsë'ëin ziquë tubi guë'ë namás lasac, ziquë guë'ë jaspe. Rlua'ain ziquë vidrio. ¹² Alrededurë ciudadá ni nanú tubi lu' ru'bë nu llëduni. Napë lu' ni chi'bë chupë puertë. Tubi ianglë zuga'a rua' cadë puertë. Lu ra puertë ni naescritë lë shtë chi'bë chupë grupë shtë ra mënë israelitë. ¹³ Nanú tsunë puertë nezë guia'a, tsunë puertë ladë nortë, tsunë puertë ladë sur, nu tsunë puertë ladë nezë guetë. ¹⁴ Hia lu' shtë ciudadá ni napin chi'bë chupë guë'ë naná ziquë cimientë shtë lu'; hia naescritë lu guë'ë ni ra lë shtë chi'bë chupë poshtë shtë Jesús, el quë nabërulë Lli'li.

¹⁵ Lë'ë ianglë naná quëadi'dzënú na, nua'a tubi varë orë parë guërë'shë ciudadá, ra puertë nu lu' shtë ciudadá. ¹⁶ Lë'ë ciudadá nahin cuadradë; de larguë nu igual de ancho. Lë'ë ianglë ni bërë'shi' ciudadá con varë nanuá'ai'. Bërë'shë ianglë naná chupë mili chupë gahiu'a kilómetros de larguë, de alto, nu de ancho; igual na guézá ladë shtë ciudadá. ¹⁷ Lueguë bërë'shë ianglë naná lu' shtë ciudadá; nabishin naná sesenta con tapë metros según medidë nanua'a ianglë.

¹⁸ Lë'ë lu' ni nactsá'uhin de guë'ë jaspe nu lë'ë ciudadá nactsá'uhin con purë orë; rlua'ain ziquë vidrio naná limpi. ¹⁹ Ra chi'bë chupë cimientë shtë lu', dzutsá'uhin con grë clasë guë'ë nalasac. Primërë cimientë na guë'ë jaspe; hia naná segundë na guë'ë safiro; hia tecërë na guë'ë ágata; cuartë na guë'ë esmeralda; ²⁰ Quintë

na guë'ë ónice; sexta na guë'ë coralina; hia séptima na guë'ë crisólito; lë'ë octavë na guë'ë berilo; lë'ë noveno na guë'ë topacio; lë'ë décima na guë'ë crisoprasa; lë'ë undécima na guë'ë jacinto; nu duodécima na guë'ë amatista. ²¹ Ra chi'bë chupë puertë shtë ciudá nactsa'u guë'ë perla, cadë tubi puertë na tubsë guë'ë perla. Lë'ë nezë principal shtë ciudá ni nactsa'u de purë orë. Rlua'ain ziquë vidrio purë.

²² Adë gunádia'a iádu'u shtë ciudá ni purquë mizmé lë'ë Dadë Dios narnibë'a grëtë' cusë nu el quë nabë'ulë Lli'li, na rai' iádu'u shtë ciudá ni. ²³ Hia lë'ë ciudá rquí'nidi'i llni shtë ngubidzë, nilë llni shtë mbehu parë guëzianí purquë mizmé llni shtë Dios nu zac llni shtë Lli'li quëgzianí ladi guë'dchi. ²⁴ Ra naciuni naná gac ra salvar, së rai' lu llni shtë ciudá nu ra rëy shtë guë'dchiliu gue'dënú rai' grë pudërë nu hunurë shtë rai' parë gunë rai' intriegu ni lu më. ²⁵ Ra puertë shtë ciudá jamás adë guë'audi'in dzë la gue'lë purquë guídëdi'i gue'lë. ²⁶ Nga'li ra mënë shtë grë naciuni gue'dënú rall hunurë nu cusë ru'bë parë ciudá ni. ²⁷ Perë nunquë adë tsutëdi'i cusë nanádi'i limpi la'ni ciudá; adë tsutëdi'i el quë naná mal, nilë el quë narná tushë lu sáhi', nilë el quë narguguë sáhi'. Sulë ra mënë tsuté nga'li, ra nardzelë lë rai' la'ni librë narni' chu gac salvar. Pues lë'ë Lli'li nápi' librë ni.

22

¹ Iurní lë'ë ianglë bëluá'ai' tubi guëë'gu catë nanú nisë limpi. Nisë ni rne'e vidë sin fin. Rlua'ain clarë ziquë vidrio, nu bëru'u nisë ni dizdë lu trunë catë quëbezë Dios nu catë quëbezë Lli'li. ² Hia guë'ruldë nezë principal shtë ciudá nu cadë ladë shtë guëë'gu ni, riaru'bë tubi hiaguë narne'e vidë sin fin. Hiaguë ni bëdë'ë tubi cusechë chi'bë chupë vësë tubi izë; rne'ei' nashi cadë mbehu nu ndiaguë shtë hiaguë ni rllui'i parë gunëac ra mënë shtë ra

naciuni. ³ Ndë nídi'i ni tubi cusë narzac zi por galëcashtigu shtë më. Lë'ë trunë catë quëbezë më nu catë quëbezë Lli'li, zuga'a la'ni ciudá ni; hia lë'ë muzë shtë Dios quëhunë rai' adorar lë'i'. ⁴ Frentë guená rai' lu më iurní nu nua'a rai' lë më luquë rai'. ⁵ Nga'li adë tsúdi'iru'u gue'lë. Ra naquërelde nga'li adë rquí'nidi'i llni shtë lámpara, ni por llni shtë ngubidzë purquë mizmé Dios, Shtëada'a, guëzianí më lu ra mënë ni. Ndë guë'nibë'a rai' por grëtë' tiempë.

Hia guëlladchi iurë guëabré Jesu-cristo

⁶ Lueguë lë'ë ianglë guni'i lua:

—Di'dzë rë' na verdá nu nasegurë gunë më cumplir rahin. Lë'ë Dadë Dios shtë ra nabíadi'dzë shti'dzë më, mizmé më ni bëshé'ldi' ianglë parë guëluá'ai' lu muzë shtë më grëtë' lo quë nagac lueguë.

Guni'i Jesús:

⁷ —Guelda lueguë.

Guëquitë ldu'u el quë naná runë cuendë ra di'dzë naná escritë la'ni librë rë'.

⁸ Na Juan, binia nu gunahia grëtë' ra cusë rë'. Hia despuësë binia nu gunahia, iurní bëzullibia guëa' ianglë, el quë nabëlua'a na ra cusë ni. Gac shtua'a guna adorar lë'i'. ⁹ Perë ianglë guni'i lua:

—Adë rúnëdi'il zni'i purquë nahia tubi muzë shtë Dios igual ziquë lë'ël, ziquë ra sa'l narni'inú diza'quë lu ra mënë nu ziquë ra narunë cuendë ra di'dzë naná escritë ndë'ë. Bë'në adorar Dios.

¹⁰ Nu guni'i ianglë lua:

—Adë rca'chi ldu'udi'il ra di'dzë rë' naná escritë la'ni librë rë' purquë hia lë'ë tiempë ziagla'guë nagac cumplirin. ¹¹ Dzë ni ra mënë naquëhunë mal, tsagla'guë gunë rall mal. Ra naná më mal tsagla'guë gac rall më mal; el quë naná më za'quë lu Dios, tsagla'guë gac rall më za'quë lu më; el quë naná santu delantë lu më, tsagla'guë gáqui' santu.

Guni'i Jesús:

¹² —Zni nahin; lueguë guelda. Gueldënúa tubi premi ca'a të según lo quë naquëhunë të. ¹³ Nahia ziquë ra letrë A nu Z; nahia principi nu nahia fin shtë grë ra cusë. Más antsë gurështë guë'dchiliu, nabania iurní nu despuësë tsalú guë'dchiliu todavía nabania.

¹⁴ Guëquitë ldu'u ra naquëhunë cumprir voluntá shtë më të gapë rai' derechë gau rai' nashi shtë hiaguë narne'e vidë sin fin. Zni gac parë tsuté mënë ni rua' puertë shtë ciudá. ¹⁵ Perë grëtë' ra naná mal, ra naquëgsiguë sa' rall, ra narunë galëbëlliú, ra narquënú sa' rall, grëtë' ra narguini mënë, grëtë' ra narunë adorar cusë naractsa'u guia'a mënë nu grëtë' ra narëuu' ldu'u ra cusë engañi u ruadi'dzë rall bishi, guëa'në rall fuërë ciudá.

¹⁶ —Na Jesús, bëshe'lda ianglë shtëna parë guëquébi' nu guëní'i grë ra di'dzë rë' lu ra grupë shtë shmënë Dios. Nahia el quë nabëdë'e vidë parë rëy David nu nahia llëbni shtëhi'. Nahia ziquë mbelëgui'i Plojë narabtsë'e rsili.

¹⁷ Lë'ë Espíritu Santo rni'i:

—Gude'e.

Lë'ë tse'lë Lli'li rni'i:

—Gude'e.

El quë narquë diaguë shti'dza rni'i:

—Gude'e.

El quë narbidchi si rac shtu'u gu nisë, gude'e lua parë gull nisë narne'e vidë sin fin. Rne'e më nisë ni ndigá.

¹⁸ Quëhuna testificar de quë cualquier mënë narini di'dzë naná escritë la'ni librë rë', si talë guëtu'ñi nguiu más cusë, Dios gúni' cashtigu nguiu ni con plaguë naze'dë según naescritë ndë'ë. ¹⁹ Si talë chu tubi nguiu guëdchisull tubi di'dzë shtë Dios naná escritë la'ni librë rë', Dios guëti'i lë nguiu ni la'ni librë narni'i chu na salvar. Guëdchisú më derechë parë adë tsutédi'i nguiu ni la'ni ciudá santu con grë ra bendición naná escritë la'ni librë rë'.

²⁰ El quë narquebi ra cusë rë' rni'i:

—Lueguë guelda.

Nia, Dadë Jesús, gude'e.

²¹ Na Juan, rnia'a lu të; rac shtua'a gunë ldai' Dadë Jesucristo lë'ë të nu cuezënúhi' lë'ë të. Amén.